Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

No 12
~~131.~~
171 E 18
GW 4810
CA 336

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

~~[illegible]~~

Zwolle

v. D.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

2

Bibl: Tongerl: [illegible] canonico tongerloy

Regiſtrum ſermonū et de tꝑe et de ſcis cū cōmuni ſanctorū ad populū dn̄i Boneuēture Cardinalis. deuoti et ſe/raphici ſacre theologie ꝓfeſſoris eximij Feliciter incipit; Et Nō ꝙ numerus foliorum in hoc libro impreſſo ſcriptus nichil ſignificet. Sꝫ in regiſtro ꝑ p̄mā columnā reuerſati folij : p̄ma columna ſignificet . ꝑ ſcd̄am ſcd̄a. ꝑ terciā folij nō reūſati tercia. et ꝑ quartā quarta;

De Aduentu dn̄i

Sermo p̄mus. *Sermo*

Veniet deſideratus cūctis gentibus Aggei ſecundo.
De triplici motiuo ſanctorū patrū. ad deſiderand̄ xp̄i aduentū. p̄ma colūna.
De q̄tuor c̄ca dn̄m venientē cōſiderand̄ eadem columna.
De q̄tuor ꝓpter que dn̄s iheſus venit. quarta columna.

Sermo ſcd̄s.

Deſideriū iuſtorū oē bonū. ꝓū. xi.
De eo ꝙ xp̄c eſt deſiderabił ꝓpter. iiij. quarta columna.
De deſiderādo xp̄o quantū ad triplicē ſenſum. p̄ma columna.

Sermo tercius.

Veni dn̄e iheſu. Apocalipſis vltīo.
De q̄druplici aduentu dn̄i. iiij. colūna
De tribus ꝓpter que dn̄s veniet ad vltimū iudicium. p̄ma columna.
De triplici ꝓꝑetate dn̄i iheſu. ij colūna

Sermo quartus.

Eleuate capita vrā. ecce appropīquat redemcio veſtra. luce. xxi.
De deſcrꝑcōne Aduētus dn̄i vt terribił vt formidabilis. et vt admirabił. i. co.
De eleuanda facie ſiue mentis oculo ad quatuor. quarta columna

Sermo quītus.

Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere Ad Rōnos. xiij.
De quadruplici ſomno. p̄ma columna.
De triplici ſomno culpe. i. co. ſequētis.
De mō ſurgendi a triplici ſomno culpe quarta columna.

Dn̄ica ſecunda

Sermo p̄mus.

Suſcipite inuicē ſic̄ et xp̄c ſuſcepit vos. Ad Rōnos xv.
De q̄druplici ſuſcepcōne qua nos xp̄us ſuſcepit. ſecunda columna.

Sermo ſcd̄s.

Vidiſti formam et modum ⁊c̄.
De q̄druplici ſuſcepcōne q̄ ſuſcipe debemus ꝓximū. ſecunda columna.

Sermo tercius.

Tu es qui venturꝰ es. Mathei xi.
De triplici cōmendacōne Johīs bap. a xpriſto. ſecunda columna.
De ſex effectibus dei. quarta colūna.

Sermo quartus.

Tu quis es? Johannis.
De triplici q̄ſtione ab homine et eius reſponſione. p̄ma columna.

Dn̄ica iij. in Aduentu

Sermo p̄mus.

Ego vox clamātis in deſerto. luce. i
Compatio deſerti ad mūdū. iiij. colūa
De triplici claōre xp̄i. p̄ma columna.
De quō ad tria clamauit. p̄ma colūna.
De triplici doloris clamore. iij. colūna
De triplici clamore ad iudiciū. i. colūa

In Natiuitate dn̄i

primus Sermo.

Videbit oīs cāo ſalutaē dei nr̄i. lu. i
De q̄druplici viſione ſalutari. iiij. coł.
De cōꝑacōne deliciarū. honorū et diui

KONINKL. BIBLIOTHEEK TE 'S HAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ciarum ad xp̄m. quarta columna.
De tribus neceſſarijs pugnare volenti
bus. ſecunda columna.
De eo q̄ peccatores cogent̄ videre tria
in deo iudicante. iii col
De eo q̄ in viſione glorioſa tria ſunt
Sermo ſecūdus
Fiat lux. Geneſis p̄mo.
De eo q̄ lux quadrupliciter cōſideret̄.
tercia colum.
De eo q̄ adhuc quadruplicit̄ cōſideret̄
lux. iii columna ſecūdi lateris.
Sermo tercius
Puer natus eſt nobis. Yſaye ix.
De triplici natiuitatis xp̄i deſcripcione
quarta columna
De eo q̄ natiuitas xp̄i mirabilis ſit
q̄ntupliciter ex p̄te parientis. eadē co.
De eo q̄ eciā q̄ntupliciter ſit ſupadmi/
rabilis ex p̄te naſcentis. ij columna
De eo q̄ mirabilis ſit multis modis in
miraculis
Sermo ſcd̄s.
Ueritas de terra orta eſt. Pſalmiſta
De triplici veritate creata. iiii columna
De eo q̄ in xp̄o eciā triplex creata veri
tas fuit. ij co
De q̄ntuplici p̄prietate terre in cōpa
cōne ad virginē benedictā. iiii colum.
Sermo q̄ntus
Filius datus eſt nobis. Yſaye. ix
De eo q̄ filius dei triplicit̄ nobis det̄.
quarta colum̄
De eo q̄ in illa dacōne tria valde admi
randa cōcurrunt. in eadē columna.
De eo q̄ deus pater dedit nobis filium
p̄priū. naturalem. coequalem. ſingu/
larem. iiii co.
De eo q̄ ad petendū filium dei. ſanctis
p̄ribus triplex mocīm. tā alte peticōis
excuſacīm fuit. ij co.
De eo q̄ filiꝰ dei datus eſt aīe triplicit̄
iiii columna ſequētis.
De ſancto Stephano
Sermo primꝰ.
Stephanus plenus gracia et forti/
tudine. Actuū vij.
De eo q̄ diuina gracia detur tribus ho
minū gn̄ibus. iii co
De triplici fortitudine beati ſtephani.
ſecunda col.
De triplici plenitudine malorū. iiii co
Sermo ſcd̄s.
Elegerunt Apl̄i ſtephanū ₢ Actu. vi.
De eo q̄ btūs ſtephanꝰ fuit fideliſſimꝰ
in agendis. prudētiſſimꝰ in cognoſcen
dis et fortiſſimꝰ in p̄iculis ſuſtinendis
prima colum
De quadruplici plenitudine beati ſte/
phani. iiii col
De tribus p̄ ſpm̄ ſcm̄ beato ſtephano
oſtenſis. iiii co.
De ſcō Johē Euangel.
Sermo primus.
Super omnes celos ip̄m cōſiderat
₢. Job xxviij.
De triplici excellencia btī Jo. iiii co.
De multiplici celo. p̄ma columna
De quatuor p̄prietatibꝰ luminis. ii co
Sermo ſecūdus.
Qui diligit cordis mundiciam ₢.
Prouībiorum
De triplici btī Jo. cōmendacōne. ii co
De ſeptem ſignis vere amicitie. iii co.
De Innocētibus
Sermo primus
Innocentes et recti corde adheſerūt
michi. Pſalmiſta.

De triplici innocēcia. ij. colum̄.
De t̄plici adheſiōe bōꝛū ad deū. iiij. co.
De t̄plici adheſione maloꝛū ad mund̄.
p̄ma columna.

Sermo ſcd̄s.

Ecce pueri mei quos dedit michi do
minus. Pſa ye. viij.
De eo ꝙ innocentes dati ſunt nobis in
qn̄tuplex ſignū. iij. columna.
De qn̄qꝫ ꝓp̄etatibꝫ pueroꝛū. i. colūna.

Dn̄ica infra octauā Nati/
tatis. Sermo pꝛimus

At vbi venit plenitudo tempoꝛis ꝛc̄.
Ad Galatas iiij.
De eo ꝙ tēpus natiuitatis dn̄i dicat̄ ple/
nitudo tp̄is triplici rōne. iij. columna.
De eo ꝙ deus pr̄ miſit filiū redemtoꝛē
pugnatoꝛem et liberatoꝛem. p̄ma col.
De triplici in xp̄o factione. ij. colūna.

Sermo ſcd̄s.

Puer creſcebat et cōfoꝛtabat̄. luce ij
De triplici incremento. ij. columna.

In Circūciſione dn̄i
Sermo p̄mus.

Vetera trāſierunt et ecce noua facta
ſunt omnia. ij. ad Coꝛinthe. v.
De triplici rōne circūciſionis dn̄i. i. co.
De t̄plici nouitate fcā in dn̄o ihū. iij. co
De eo ꝙ rogandus eſt ihē vt nos tripli
citer innouet. ij. columna.

Sermo ſcd̄s

Vocatū eſt nomē eius iheſus. luce ij
De eo ꝙ iheſus eſt nomen admirabile.
delectabile. vtile. et terribile. iiij. colūa

In Epiphania dn̄i.

Intrantes domū inuenerūt puerū
cum maria ꝛc̄. Mathei ij.
De deſiderio et obſeq̄o magoꝛū. iiij. co.
De eoꝛū optimo mō querendi eadē co.
De triplici gaudio qd̄ habuerīt eadē co.
De magoꝛū inquiſicōne et deuocōne et
de ſalutari inuencōne. ſcd̄a columna.
De eo ꝙ ad inueniendū xp̄m. tria ſunt
neceſſaria. eadē columna.
De eo ꝙ xp̄c nō inueniat̄ niſi in maīa
cum maria et per mariā. iij. columna.

Sermo ſcd̄s.

Vbi eſt q̄ natꝰ ē rex iudeoꝛū. Ma. ij
De xp̄i q̄dꝛuplici regia dignitate. ij. co
De q̄dꝛuplici xp̄i loco p̄ter ūginis vte/
rum. iiij. columna.

Tercius Sermo.

Vidimꝰ ſtellā eius ī oꝛiente. Ma. ij
De eo ꝙ vt xp̄c debite adoꝛet̄ Tria req̄
rant̄. ij. columna.
De t̄plici ſtella quā viderīt magi iij. co.
De eo ꝙ ſtella magis viſa ad tria maxi
me apparuit. iiij. columna.
De eo ꝙ modo cōfundit̄ iudeoꝛū duri/
cia. manicheoꝛū inſipiencia. et mathe/
maticoꝛū ſtulticia. p̄ma columna.
De eo ꝙ fatum ſiue cōſtellacio nichil ſit
qd̄ q̄dꝛuplicit̄ ꝓbat̄. p̄ma co. ſequētis.
De triplici ſtella quā viderunt magi.
p̄ma columna ſequentis adhuc.
De triplici ſtelle virtute. ij. columna.

Dn̄ica infra octauā
Ephīe Sermo p̄mus.

Vnū coꝛpꝰ ſumꝰ ī xp̄o ihū. Rō. xi.
De eo ꝙ ad vnitatē habendam inducat
nos natura. moueat ſcp̄tura. et efficiat
gracia. iij. columna.

Sermo ſecundus.

Dolentes querebamꝰ te.
De q̄dꝛuplici doloꝛe quē debet hrē hō.
quarta columna
De q̄tuoꝛ ad q̄rendum dn̄m cōſideran/
dis. iij. columna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dn̄ica prima poſt
Octauā. Sermo. i.

Oracōni inſtantes neceſſitatibus
ſanctorū cōmunicantes. Thema
De q̄drupliçi orōis circūſtancia. iiii co
De quadruplici fructu orōis. i. colūna

Sermo ſecūdus

Nupcie facte ſūt in chana galilee zc̄
Thema.
De eo ꝙ tria ꝓbent mr̄imoniū eſſe bo/
num. iii columna.
De p̄dictarū nupciarū duplici honora
bilitate. iiii c
De tribus nupciis quas dn̄s iheſus ce
lebrauit. eadem columna.

Dn̄ ſcd̄a poſt octauā
Epiphanie.

Quantū ex vobis eſt cū oībus hoī/
bus pacē habentes. The.
De eo ꝙ dn̄s pacē cōmendauit. naſcēdo
p̄dicando. moriendo et reſurgēdo. ii co
De triplici pace. iii co
De triplici pace mala. iiii columna
De triplici pace iuſtorū. ii columna
De triplici nāli principio in aīa. iii co
De triplici quiete quo quieſcit intellec
tus noſter in pria. ead̄ co

Sermo ſecūdus

Ecce leproſus veiens adorabat eū.
Thema.
De triplici infirmitate lepre. ii colum.
De triplici modo viuendi. iiii colum.

Dn̄. iii. poſt Ephiē
Sermo primus

Dn̄e ſalua nos. perimus. Thema.
De eo ꝙ ad ꝑfectū dominiū tria ī vnū
cōcurrant. ii columna.
De eo ꝙ ad opandū ĩa ſūt nec̄aria. ead̄
De triplici rōne xp̄e eſt dn̄s. iii co.
De triplici hoīs deꝑdicōne. i. columna
De triplici ſaluacōe. iii co

Dn̄ ſeptuageſima.
Sermo primus

Omnes quidē currūt ſed vnus acci
pit brauiū. Thema.
De quadruplici via mala quā currunt
hoēs. iiii columna.
De tribus q̄ ꝑtinent ad bonū curſorē.
iiii columna ſequētis.

Sermo ſecūdus

Voca operarios et redde illis m̄. the.
De eo ꝙ dn̄s ad tria nos vocat. ii co
De tribus que nos dn̄t inducē ad ope/
randum. iiii columna.
De triplici fructu merced̄. ii columna

Dn̄ in ſexageſima.
Sermo primus

libenter igitᷣ glābor ī infirmitatibꝫ
meis zc̄ The
De triplici gloria. iii col.
De triplici gloria iuſtorū. i. columna.
De eo ꝙ glā et̄nalis cōſiſtat in tribus.
ſecunda columna.

Sermo ſecūdus

Exiit q ſeīnat ſeīnare ſemē ſuū. thē
De iplicibꝫ bonis q̄ ſeīauit dn̄s. iiii co

Dn̄ in qn̄quageſima
Sermo primus

Caritas paciēs eſt. benigna eſt zc̄.
De caitatis cōmendacōne reſpectu tri/
pliciū bonorum. iiii colū.
De eo ꝙ caritas dicatᷣ eſſe maior qua/
drupliçi racōne. ii colum.

Sermo ſecūdus

Cecus quidam ſedebat ſecus viam
mendicans. Thema.
De deſcripcōne triplicis cecitatis. i. co
De quadruplici cecitate. ſecūda colum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De quatuoꝛ generibꝰ peccatoꝝ q̄ max
ime hoīes execant. iiȷ̈ columna.
In die Cinerum
Sermo pꝛimus
Reuertē reuertē ſunamitis. reuertē
reuertere vt intueamur te. Thema.
De q̄tuoꝛ q̄ aīaȝ a deo auertūt. iiiȷ̈ co.
De quatuoꝛ retardantibus aīam ne ad
deū reuertat̄. eadem columna.
De eo ꝙ ꝓpter quatuoꝛ dicat̄ aīe a deo
auerſe ⁊ quater reuertē. eadē columna.
In feria ſexta. ſermo.
Diliges pꝛimum tuū et odio hēbis
inimicū tuum. Thema.
De quatuoꝛ fructibꝰ dilcōis. i. colūna
Dñica in quadꝛageſiā
Sermo pꝛimus
In tp̄e accepto exaudiui te. Theā.
De eo ꝙ tp̄s pñie eſt tp̄s breue. īſtabile
et irreuocabile. iȷ̈ columna
De tribus gn̄ibus hoīm quos maxime
exaudit deus. pꝛima columna.
Sermo ſecundus.
Non in ſolo pane viuit hō ⁊c̄. Theā
De eo ꝙ paīs mālis acq̄rendꝰ eſt cū la/
boꝛe. comedēdꝰ cū doloꝛe. et largiēdus
aliȷ̈s cū amoꝛe. iȷ̈ columna
De eo ꝙ v̄bū dinū eſt aīe ſanatīn. illu/
minatīn. et eſt ſcīs glē donatīn. iȷ̈ col
Sermo tercius.
Idem Thema.
De ſex fructibus ex v̄bo dei ꝓuenienti
bus. iiȷ̈ columna.
Dñica ſcda.
Sermo p̄mus.
Hec ē volūtas dei ſcīficacō vrā. Thē
Diuina volūtas deſcribit̄ vt ſtabilis.
dulcis. munda et vt ꝑfecta. iiȷ̈ colum̄
De iiiȷ̈. req̄ſitis ad nrāȝ ſcīficacōeȝ. ȝ. c̄
De duobꝰ ad rectā intencōem nccārȷ̈s
quarta columna
Sermo ſecundus.
Aleuantes oculos neminē viderunt n̄
ſolū iheſum. Thema.
De deſcp̄cōe cōtemplatī ſtatus quantū
ad tria. pꝛima columna.
De eo ꝙ dina intelligēcia ꝑficiatur in
tribꝰ. eadem columna.
De tribꝰ req̄ſitis ad ꝑfectā mentis vi/
gilanciā. iȷ̈ columna
De triplici oculoꝝ eleuacōne ꝑ timoꝛē
Eadem columna
De triplici eleuacōne oculoꝝ ꝑ ſtupo/
rem. iȷ̈ columna
De eo ꝙ amoꝛ ad tria moueat. i. colūa
Dñica tercia
Sermo pꝛimus
Ambulate in dilcōne. Thema.
De quatuoꝛ requiſitis ad viā noſtram
ſiue penitenciam. iȷ̈ columna.
De duobꝰ attendēdis c̄ca dilcōeȝ. iȷ̈ co.
De duplici diligendi mō. eadē colūna
De quatuoꝛ circūſtancȷ̈s ad dilcōnem
dei requiſitis. eadem columna.
De mō diligendi quadꝛuplici. iiȷ̈ co.
De duplici dilcōnis fructu. i. columna
Sermo ſecūdus
locutus eſt mutus. Thema.
De eo ꝙ loquit̄ deus. hō iuſtus. homo
malus. iiȷ̈ columna
Dñs loquit̄ nobis in tribꝰ. eadē colūa
De eo ꝙ bn̄ loquens ſiue cōfitens dēat
habere tria. i. columna
De triplici loquela maloꝝ hoīm. iȷ̈ co
In ſabbato ante letare
Sermo pꝛimꝰ.
Vade et āplius noli peccare. Thē.
De duobꝰ ad ꝑfectā pñiaȝ cōcurrētibꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

prima columna.
De eo ꝙ peccatū eſt fugiendum ꝓpter
ſeptē mala ipſm cōſequencia. eadē colūa
Dö letare. Sermo. i.

Sequebat̄ eum multitudo magna.
Thema.
De tribus ꝑ que ſeq̄ debꝫ xp̄m. iiii co
De triplici fructu ſecucōnis dn̄i. ij co
De ſeq̄la triplicis gn̄is malorum. iii co

Dö Judica. Sermo. i.

Per ꝓpriū ſanguinē introiuit et ſe-
mel in ſancta. Thema.
De tribꝫ deſiderandis iuxta ſanguinē
xp̄i effuſum. i. co.
De triplici modo effuſionis ſan. xp̄i.
eadē columna.
De triplici virtute ſanguinis xpriſti.
iiij columna.
De tribus gn̄ibus hoīm q̄bus xp̄i ſan
guis eſt ſalutiferus. ij co.

Sermo ſcd̄s.

Qui ex deo eſt ūba dei audit. The
De triplici hoīm gn̄e ūba dei audiēciū
prima columna.
De triplici cā verba alicuiꝫ ſunt audiē
da. ij columna.
De tribꝫ fructibꝫ q̄ ex auditis et intel
lectis dei ūbis ꝓueniūt. iij co.

Dñica in Palmis.

Sermo primꝫ.

Hoc ſentite ī vobis qd̄ et in xp̄o ihū
Thema.
De eo ꝙ in triplici ſenſu debemꝫ ſentiē
de xp̄o. ij columna.
De tribus impedientibus hūc triplicē
ſenſum. iiij columna.
De tribus incōmodis q̄ cōſequūtur in-
ſenſatos. p̄ma columna.

Sermo ſcd̄s.

Sanguis eius ſuꝑ nos ⁊ ſuꝑ filios
noſtros. Thema.
De honore xp̄o impenſo qui in ſex oſtē
ditur. ſecūda columna.
De ignominia xp̄i q̄ in aliјs ſex appa-
ruit. eadem columna.
De eo ꝙ ſanguis xp̄i ſcd̄m effuſionis
modū eſt valde admirabilis ex triplici
reſpectu. iij co.
De triplici effectu ſanguinis xp̄i. i. co
De adhuc triplici effcū ſanguīs xp̄i.
eadem columna.
De adhuc triplici eius effectu. ij colūa
De adhuc triplici eius effectu quantū
ad terciū membrū. iij co.

In Cena dn̄i.

Sermo primꝫ.

Accepit ihesus panē et grās agens
⁊c̈ Thema.
De quintuplici pane. i. co
De adhuc qūtuplici pane ſcd̄m ꝙ dn̄r
ordeacei. i. co. ſequentis.

Sermo ſcd̄s.

Pater meus dat vobis panē de celo
verum Thema.
De deſcripcōne venerabilis ſacramēti
quantū ad tria. iiij co.
De quinqꝫ circa hunc panē cōſiderand̄
prima columna.
De multiplici expoſicōne verborum cō
ſecracōnis. ij co.

Sermo tercius.

Domine tu m̄ lauas pedes ⁊c̄ thema
De quatuor ꝓfundam dn̄i humilitatē
oſtendentibꝫ. iij co.
De quatuor que ſunt in locōne. iij colū
na ſequentis.

De paſſione dn̄i

Sermo primus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Ibi dolores vt pturientis .Thema
De decē ondentibꝫ penā xpi fuiſſe per
maximā.iiij co.
De quinqꝫ in quibꝫ apparuit multitu
do eius obprobrij.pma columna
Sermo ſcds.
Tradidit in mortē aīaz ſuā.Theā
De qntuplici z euoca tradicōe dm̄ iiij c
De qdruplici mortis circūſtan̄.iiij co.
In feſto Paſche
Sermo primus
Paſcha nrm īmolatꝫ ē xpc.Thema
De tribus nobis ppoſitis ad māduca/
cōnem agni.iij columna.
De qntuplici tranſitu.eadem columna
De duplicibus epulis.ij columna.
De tribus incōmodis carnales epulas
cōſequētibꝫ.tercia columna.
Sermo ſcds.
Surrexit nō eſt hic.Thema
De qntuplici argumento reſurrexiōis
dn̄ice.ſecunda columna
De quatuor dotibꝫ corpis xpi.i.colūa
Sermo tercius.
Iheſum qritis nazarenū zc.Theā
De eo φ xpc eſt qrendꝫ ſollicite.deuote
et cōtinue.tercia columna
De qtuor rōnibus reſurrexionē noſtrā
futurā eſſe oſtendētibus.pma columna
Feria iij.Sermo.i.
Stetit iheſus in medio.Thema
De qdruplici dm̄ ſtacōne.ſcda co
De quadruplici medio.tercia co
Dn̄ pma poſt Paſcha.
Sermo primus
Quia vidiſti me thō cdidiſti.The.
De qtuor viſionē dei īpedietibꝫ.iiij co
De qtuor ad viſionē dei cōferētibꝫ.iij c
Dn̄ ſcda.Sermo.i.

Eratis ſicut oues errātes zc.The.
De quadruplici errore.tercia co.
De quatuor ad cōuerſionē nrām requi
ſitis.ſecunda columna
Sermo ſcds.
Ego ſum paſtor bonus.Thema
De eo φ ſolus deus dicatur eſſe bonus
ex triplici rōne.prima columna
De triplici diuino opere.ſcda colūna
Dn̄.iij.Sermo.i.
Obſecro vos tamꝙ aduenas et pe/
grinos zc.Thema
De triplicibus deſiderijs.ii.co.
De triplici peregrino.iiii.co
Sermo ſecūdus
Ploābitis et flebitis vos zc.Theā
De triplici cauſa quare ſcī mouent ad
fletum.ſecunda co.
De triplici gaudio in rōi.i.co
De triplici gaudio iuſtorū.eadē co
De triplici gaudio peccatorū.iii.co
De triplici gaudio beatorū.iiii co
Dn̄.iiij.Sermo.i.
Oē datū optim et oē donū p.zc thē
De duobꝫ q̄ dēt hō cognoſcē.ii co
De triplici impedimēto boni.iii co
De triplici rōne quare hō tardus erit
ad loquendū.eadē co
De tribꝫ mal ex iā pueniētibꝫ.iiii co.
De triplicibus donis q̄ a prē nobis do
nantur.i.co.
Sermo ſecūdus
Arguet mūdū de pccō.theā.Io.xvi
De eo φ hō a tribꝫ arguit.iij co
Deꝫ nos in pn̄ti triplicit arguit.i.co
De argucōne hoīs a deo et in preſenti
et in futuro.eadē co
De tribus q̄ erunt in argucōne ſiue iu
dicio futuro.iij co.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Do᷈. q̃nta. Sermo. i.
Petite et accipietis. Johannis. xvi.
De quatuor requiſitis ad hoc vt petic͞o
nr̃a exaudic͞oe ſit digna. ij co.
De quatuor gñibus hoı̃m qui accipiũt
omne qd᷈ petunt.
Sermo ſcd᷈s.
Relinquo mundũ et vado ad patrẽ
Johannis xvi.
De eo ꝙ maxĩe ꝓpter quatuor mũdus
eſt fugiendus. iij co.
De quatuor q̃ nos moue᷈ dñt vt celeſtẽ
dñm requiramus. ij co.
De Aſcenſione dñi
Sermo primꝰ
Fuge dilecte mi. Can. vltimo
De quatuor motiuis nos ad amorem
tanti ſponſi ĩducẽtibus. ij co.
De q̃drupliti fuga xp̄i. ij co. ſequẽtis
De quatuor cũ xp̄o fugiendis. eadẽ co.
De eo ꝙ c͞oc:upiſcencia fugiẽda eſt ꝓpt̃
tria. eadem co.
De diuicijs ꝓpter tria fugiend᷈. iij co
De triplici fallacia diaboli fugienda.
ſecunda columna.
De tribus in futuro iudicio c͞ocurren-
tibus. iij columna.
Sermo ſcd᷈s.
Aquila grandis magnarũ alarum
zc̃. Ezechielis. xvij.
De ſeptẽ ꝓprietatibus Aquile. i. colũa
Do᷈ infra octauas
Aſcenſionis.
Omniũ finis appropinquat. p̃ma
Petri iiij.
De triplici rac͞oe formidandus eſt nr̃
finis. iij columna.
De quatuor circa mortẽ incertiſſimis.
quarta columna.
Sermo ſcd᷈s.
Ille teſtimoniũ ꝑhibebit de me zc̃
Johannis xv.
De octo teſtimoniũ de domino ꝑhiben
tibus. p̃ma co.
De duplici teſtimonio. ij co.
De quadruplici teſtimonio iuſtorum.
eadem columna.
De quadruplici teſtimonio qd᷈ habet c͞o
tra ſe homo malus. iij co.
In die Pentecoſtes.
Repleti ſunt omnes ſpũ ſancto zc̃.
Actuũ primo.
De triplici plenitudine. ij co.
De triplici fructu ex ſpũs ſancti reple
c͞one ꝓueniente. i. co.
De manuũ impoſic͞oe et quorundam
hereticorum opinionibꝫ. iij co.
Sermo ſcd᷈s.
Spiritus domini ornauit celos
Job xxvi.
De triplici diuina opac͞oe q̃ mũdum
in eſſe ꝑfecet. iij co.
De quintuplici ſpiritu. iiij co.
De eo ꝙ ſpũs ſcũs ornauit Apoſtolos
in quatuor. iij co ſequentis.
Sermo tercius.
Ceperunt loqui varijs linguis.
Actuum. ij.
De duplici lingua. iij columna.
De triplici lingua bona. eadem co.
De triplici lingua mala. ij co.
De tribus malis q̃ c͞omittuntur ꝓpter
hanc linguã malam. iiij co.
Do᷈ prima poſt Pent̃.
Sermo primꝰ.
Eſtote miſericordes ſicut et pater
veſter zc̃ luce vi.
De quinqꝫ ad miſericordiã exhibendã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nos inuitantibus . iiij columna

Dñ . ij . Sermo p̄mus

Diligamus deū quoniā ipſe prior
dilexit nos . Johannis iiij .
De triplici dilectione . ij co
De tribus nos ad diuinā dilectionem
inuitantibus . iiij columna

Sermo ſcd's .

Homo quidā fecit cenā magnam &c
luce . xiiij .
De quintuplici cena . iiij columna .

Sermo tercius .

Jam p̄ata ſunt omnia . luce . xiiij .
De quintuplicibꝫ bonis homini a deo
p̄p̄atis . iij columna .

Dñ . iij . Sermo . i .

Humiliamini ſub potēti manu dei
&c . ij . Petri vltimo .
De tribus ad humilitatem neceſſarijs
tercia columna .
De triplici cauſa humiliari debeꝫ ſub
manu dei . iii columna ſequētis .
De triplici ſublimacōne homīs in via
iii columna ſequētis .

Sermo ſcd's .

Gaudiū eſt angelis dei &c . luce xv .
De ſex ad penitenciā nos inducētibus
ſecunda columna .

Dñ . iiij . Sermo . i .

Vanitati creatura ſubiecta eſt . Ad
Romanos viij .
De triplici vanitate .
De opinionibus quorūdā ſtulte de fato
cōtendentiū . prima columna .
De triplici rōne quare nō om̄e futurū
eſt neceſſariū . ii columna .

Sermo ſcd's .

Per totā noctem laborantes nichil
cepimꝰ . luce v .

De tribus gn̄ibus hoīm male laboran-
tium . ii columna .

Dñ . v . Sermo . i .

Si quid patimini p̄pter iuſticiam
beati prima Petri . i .
De quatuor fructibus paſſiones p̄p̄t
deum aſſumtas cōſequentibus . iii co .

Sermo ſcd's .

Omnis qui iraſcit' fratri ſuo reus
erit iudicio . Mathei v .
De triplici rōne quare ira eſt fugienda
ſecunda columna .
De triplici iudicio p̄ter extremum .
quarta columna .

Dñ . vi . Sermo . i .

Si mortui ſumus cum xp̄iſto &c .
Ad Rōnos vij .
De triplici morte . iiij columna .
De triplici vita . ij columna .

Sermo ſcd's .

Accipiens ihesus ſeptem panes &c
Mathei ſeptimo .
De ſeptuplici pane . i . columna
De modo frangendi et fideliter diſpen
ſandi iſtos panes . ij columna .

Dñ . vij . Sermo . i .

Stipendia pcc̄i mors Ad Rō's . viij
De tribus incōmodis peccatū cōſequē
tibus . iij columna .
De tribus q̄ introduxerūt mortē . i . co
De timēda morte ſcd'a maxime p̄pter
tria . iij columna .

Sermo ſcd's .

Omnis arbor q̄ nō facit fructus &c
Mathei vii .
De tribus gn̄ibus hoīm fructū affe-
rentium . ii columna .
De tribus ad fructus bonitatem req̄ſi
tis . iii columna .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dn̄ica viij. Sermo. i.

Ipſe ſpūs teſtimonium reddet ꝛc.
Ad Rōnos viij.

De eo ꝙ aliquis ſe patrē oſtēdit q̄tuor modis. ſecūda co

De appetenda hac hereditate ꝓpter ī a ſecunda columna

Sermo ſcđs.

Facite vobis amicos de mām̄ona ꝛc. luce xvi.

Diuicie dicūtur mām̄ona iniquitatis ꝓpter tria. p̄ma co

De tribus gn̄ibus amicorū. ij co

Dn̄. ix. Sermo. i.

Non ſimus cōcupiſcentes malorū prima Ad Corintheos x.

De triplici cōcupiſcencia mala ad quā omnia mala reducūtur. ij co.

De tribus incōmodis laſciuiam conſe/quentibus. eadem co.

Sermo ſecundus.

Videns iheſus ciuitatem fleuit ꝛc. luce decimonono

De quibuſdā opinionibꝫ captiuitatis iheruſalem. iiii co.

De triplici ciuitate. iii columna

De eo ꝙ ciuitas mūdana nō ſit curāda ꝓpter tria. eadem co.

Dn̄. x. Sermo. i.

Qui ſe hūiliat exaltabit᷑. luce xviij

De triplici humilitate nobis neceſſaīa prima colum

De tribus ad cordis humilitatem nos inducētibus. eadem colū

De eo ꝙ oris humilitas in tribus oſtē datur. iiii columna

De eo ꝙ humilitas cordis in tribus cō/ſiſtat. ſcđa co

De tripliti humiliū exaltacōe. iii co

Sermo ſcđs.

Publicanꝰ alonge ſtans ꝛc. lu. xviij

De quatuor peccatori neceſſarijs. i. co.

De quadruplici motiuo ad ꝓpiciandū tercia columna.

Dn̄. xi. Sermo. i.

Gracia dei ſum i d qđ ſum. prima ad Corintheos xv.

De cōſiderando hoīnem quantū ad tri/plicem ſubſtanciā iii co

De tribus humanā naturā ānichilan/tibus. eadem co.

Sermo ſcđs.

Bene oīa fecit. ſurdos fecit audire ꝛc. Mathei vij.

De quadruplici hoīs ſurditate. i. colūa

De mō curandi oēs iſtos ſurdos. iii co.

De quadruplici hoīs mutitate. i. co

De modo curandi iſtā mutitatē. ij co.

Dn̄. xii. Sermo. i.

Diliges dominū deum tuum ꝛc. Mathei xxij.

De eo ꝙ deus nichil ab hoīe niſi amorē poſtulet. ſolam dilectionem homini mā det. ꝙ de ſola dilectione hoīem ꝓbet ꝛc. quarta columina.

De tribns huius amoris ꝓbabilibus ſignis. iii columna.

De eo ꝙ deus amandus ſit ꝓpter tria prima columna.

De quō amandus eſt deus toto corde. tota anima. tota mente. iiii. co.

Sermo ſecundus.

Fiduciam habemus ad deum. ſcđo ad Corinthe. iij.

De quintuplici genere hoīm in malis et vanis cōfidentium. iii columna

Dn̄. xiij. Sermo. i.

Deus vnus eſt ad Galatas. iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De equiuocacõne huiꝰ noĩs dei.
De racõnibus ꝓbantibus tm̃ vnũ eſſe principiũ. ij co.
De quatuor ad vnitatẽ nos mouẽtibꝰ quarta columna.

Sermo ſcđs.

Fides tua te ſaluũ fecit. luce. xvij
De diuerſitate ꝓcreacõnis lepre in homine. ꝑma co.
De quinqꝫ virtutibus fidei. ij co.

Dñ. xiiij. Sermo. i.

Spiritu ambulate et deſideria carnis ꝛc̃. Ad Galatas ij.
De triplici modo ambulandi. i. colũna

Sermo ſcđs.

Spiritu ambulate ꝛc̃. Ad Gala. ij
De tribus opibus ſpũs ſancti. iij co.
Deſideriũ carnis verſatur circa tria. quarta columna.

Sermo tercius.

Querite ꝑmũ regnũ dei. Math. vi.
De triplici modo querendi deum ſiue regnum eius. i. co.

Dñ. xv. Sermo. i.

Cum tẽpus habemꝰ operemur bonũ ad omnes. Ad Galatas vij.
De eo ꝙ tẽpus pñs ſit nobis ad q̃tuor indultum. iij co.

Sermo ſcđs.

Adoleſcens tibi dico ſurge. thema
De tribus p̃dicandis adoleſcentibus. ſecunda columna.

Dñ. xvi. Sermo. i.

Ne deficiatis in tribulacõnibus ꝛc̃.
Ad Ephe. iiij.
De quatuor q̃druplicit̃ deficientibus quarta columna.

Sermo ſcđs.

Qui ſe humiliat exaltabitur.
De eo ꝙ humilitas meritoria in tribus cõſiſtat. iiij columna.
De triplici crucis exaltatione q̃ rñdet huic triplici hũilitati. iiij co. ſequẽtis

Dñ. xvij. Sermo. i.

Solliciti ſeruate vnitatem ſpũs in vinculo pacis. Ad Ephe. iij.
De duplici ſollicitudine in cõi. i. colũa
De triplici ſollicitudĩe malorũ. eadẽ co
De triplici ſollicitudine bonorũ. i. colũna ſequentis.

Sermo ſcđs.

Diliges dominũ deum tuum ꝛc̃.
Mathei. xxij.
De tribus circũſtancijs diuine dilcõis ſecunda columna.
De eo ꝙ res ſophiſtica in tribꝰ differat a re vera. iiij co.
Deus eſt amandus triplici rõne. ij co.
De triplici cordis circũſtancia. ꝑma co

Dñ. xviij. Sermo. i.

Gracias ago deo meo ꝛc̃. primo Corintheorum.
De tribꝰ ingratitudinis peccatũ maximũ facientibus. iiij co.
De tribus gñibus diuiciarum.

Sermo ſcđs.

Confide fili remittunt̃ tibi peccata tua. Mathei iij.
De triplici hoĩm peccatorum ſtulta cõfidencia. iiij co.
De tribus ad culpe remiſſionem requiſitis. tercia columna.

Dñ. xix. Sermo. i.

Omnia ꝑata ſũt venite ad nupcias
De eo ꝙ deus inuitat nos ad nupcias tripliciter. ij co.
De tribus incõmodis q̃ ſunt in mũdana vita. prima columna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De tribus bonis q̄ sunt in vita beata .
eadē columna
Deus nos inuitat trāsire a triplici statu
defectibilitatis ad triplicem statum per
fectionis ibidem
De trib9 gñibus nuptiarū .iiij colūna
Sermo scd's.
Mittite eum in tenebras exteriores
Mathei .xxij
Dampnati dñr mitti in carcerē .in ignē
et in tenebras .ij columna
De triplici cā fletus damnatorū .iiij co
Dñica vicesima.
Sermo prim9 .
Videte quomō caute ambuletis. Ad
Ephesios .v.
De iiij .q̄ nobis maxīe sūt videda .iij co
De eo q̄ qdruplicit̄ est ambuland̄ .ij co
Sermo scd's.
Erat quidā Regulus cuius filius infir
mabatur Capharnaū. Johannis iiij .
De trib9 circūstancijs ad verum regē
requisitis .ij columna.
De trib9 vicijs q̄ sūt in mūdi rectorib9
quarta columna
De tribus malis effectibus supiorum
in subditos. pma columna
De triplici malo ex corpali īfirmitate
proueniente .iiij columna .
De triplici causa infirmitatis hominū
Dñ .xxi. Sermo .i.
Redde qd debes . Mathei . xviij .
De eo q̄ hō aliqd dēt deo .aliqd proximo.
aliqd corpi .aliqd animo . iiij columna
De tribus que debet homo deo .eadē co
De trib9 que debet homo proximo .ij co.
De tribus que debet hō corpi suo .iij co
De tribus que debet hō aīo suo .iiij co.
Sermo scd's.

Oportet et te misereri cōserui tui .
Mathei xxviij .
De tribus q̄ diuinā misericordiā osten
dūt esse pmaximā .iij columna .
De trib9 ad miā3 nos inducētib9 .ij co
Dñ .xxij. Sermo .i.
Oro vt caitas vrā magis ac magis
abundet .
De trib9 circūstancijs caritatis .i. co .
Sermo scd's.
Ondite m̄ numisma cēsus. Matheg
De tribus quib9 se dēt hō ostendē .i. co
Dñ .xxiij. Sermo .i.
Nostra cōuersatio in celis est.
De eo q̄ cōtēplacōis nrē cōuersatio de
beat esse in triplici celo. secunda colūna
Sermo secūdus
Si tetigero vestimētū ei9 tm̄ salua ero
De qtuor gñib9 hoīm .xpm qdruplicit̄
tangentibus .iij columna
Dñ xxiiij . Sermo .i.
Ambuletis digne deo p oīa placen
tes. Ad Colocenses .
De trib9 ad dignā ābulacōe3 reqsitis .
prima columna.
Sermo scd's.
Vbicūq3 fuerit corp9 illic cōgrega
bunt et aquile. Mathei .xxiiij .
De eo q̄ xpc optime se cōparet corpori.
ppter corpis trinā dimensionē .iij co.

Sequit' Cōmune scōrum
et primo de scō Andrea.

Michi aūt absit glāri n̄ in cruce dm̄
xr. Ad Galatas vltio.
De fugiēda huā glā maxīe p iiij .iij co.
De eodem .
Xpo cōfixus sū cruci. Ad Gal. ij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De eo ꝙ tam in cruce ſpūali ꝙ corꝑali
ſint quatuor. ſecūda columna

De ſcō Nicolao.

Seruus meus eſt iſrahel.
De quadruplici ſeruitute. iii columna

De ſcō Ambroſio.

Redi in lucē. Yſaye. xlix.
De quatuor lucis ꝓprietatibꝫ. ii co

De ſcā lucia.

Certamen forte dedit illi vt vincēt.
Sapiē. iiii.
De fortitudiē pugne btē lucie. ii co

De ſcō Thoma.

Quia vidiſti me thoma ↄdidiſti ⁊cᷓ
Johannis vltimo.
De iiii. que vidē dēmꝰ cū ſcō aplō. i. co

De ſcā Agneta.

Venerunt nupcie agni ⁊ vxor agni
ꝑꝑauit ſe. Apocalip. xix.
De tribus in q̄bus hec ſancta virgo ſe
ꝑꝑauit. ii co

In Conūſione Pauli.

Sermo primus.

Surrexit ſaulus a terra ⁊cᷓ.
De eo ꝙ debemꝰ vidē viſū ↄplicit̄. ii co

Sermo ſecūdus

Vas elcōis eſt m̄ vt portet nomē me
De eo ꝙ Apoſtolus fuit vas altū clarū
purū et ſolidum. ii colum

In Purificacōne beate
virginis Sermo. i.

Viderūt oculi mei ſalutaē t. luce. ii.
De q̄ntuplici viſione qua viſus eſt ihc̄
in purificacōne. iii colum

De ſcā Agatha.

Fortitudo mea et laus dn̄s. Pſal.
De quadruplici fortitudiē quā habuit
btā Agatha. iiii columna.

In Cathedra Petri

Beatus es ſymon bariona ⁊cᷓ.
De eo ꝙ ſcūs Petrus eſt nobis venera/
lis ꝓpter plura q̄ geſſit. i. columna

De ſcō Mathia.

Btūs quē elegiſti et aſſumſiſti ⁊cᷓ.
Pſalmiſta.
De diuerſo mō eligēdi dei et m̄di. ii. co
De tribus gn̄ibus malorū quos elegit
deus. eadem columna.

De ſcō Gregorio papa.

Quā ſpecioſa veterani ſapientiā ⁊cᷓ
Eccleſiaſtici xxv.
De quinqꝫ effectibus ſapiencie. i. co.

In Annūctiacōe btē v̄gīs

Aue grā plena dn̄s tecū ⁊cᷓ luce. v.
De quadruplici cōmendacōne btē v̄gi
nis ꝑ angelum facta. ii co
De triplici ve. eadem col.
De triplici gracia quā habuit beata et
glorioſa virgo. iiii colum.
De eo ꝙ tripliciter dn̄s fuit cū beata.
virgine. ꝑma columna
De triplici bn̄dictione btē virginis.
ſecunda columna

De ſcō Marco ſermo.

Michi oīm ſanctorū mīmo data eſt
gracia ⁊cᷓ Ad Epheſi ii.
De eo ꝙ ſcūs marcus in iiii. ſe fecit mi
nimū. cōtra iiii. in q̄bus ſe hoīes mag
nificant. iiii columna.

De ſcō Philippo et Jaco.

Venite filij audite me. Pſalmiſta
De quatuor ad que cū ſcīs Apoſtolis
debemus venire. iiii col.

De Inuencōne ſcē Crucis

lignū vite eſt his q̄ apphenderit eā.
Proūbiorum iii.
De triplici vita. iii columna
De triplici ligno vite. eadem columna

De Apparicōne
ſci Michaelis .
Alius autē angelus exiuit de tem/
plo ꝛc̄. Apocalipſis. xiiij .
De ſeptuplici peccato qd̄ maxime per
angelos eſt punitū. pͥma columna .
De ſancto Johanne
Sermo primus .
Redite in lucē gencium. Yſaye. xlix .
De eo ꝙ btūs Johannes fuit lux xpī
tria. iij. columna .
De quatuor ꝓprietatibꝫ lucis. iiij. co.
Sermo ſcd̄s.
Johannes eſt nomen eius. luce. i .
De quatuor ex quibus oñduntᷣ merita
btī Johannis altiſſima. i. columna
De ſcīs Petro et Paulo .
Vos q̄ ſecuti eſtis me ꝛc̄. Math. xix
De tribus gn̄ibus hoīm q̄ diuerſimode
ſequūtur. ij. columna .
De ſancta Maria Magda
lena. Sermo primus .
Quēadmodū deſiderat ceruus ꝛc̄ .
Pſalmiſta .
De eo ꝙ xp̄c eſt multipliciť ꝛ a multis
deſiderādus. ij. columna .
Deſiderandus eſt xp̄c triplici ſenſu .ſ.
viſu. auditu. et guſtu. eadem columna
Sermo ſcd̄s.
Remittuntᷣ ei peccata multa qm̄ di/
lexit multū. luce. vij .
De quatuor dilectionis ſignis quibus
ꝓbatᷣ dilcō Magdale. ad xp̄m. iiij. co.
De ſancto Jacobo.
Sermo primus .
Dilectus deo et hominibꝫ Moyſes.
cuius memoria ꝛc̄. Eccleſiaſtici. xlv .
De quatuor dilcōis ſignis. iij. colum̄ .
Sermo ſcd̄s.
Erit ſepulchrū eiꝰ glorioſū. Yſa. xj.
De triplici ſepulchro qd̄ nobis ſepius
eſt memorandum. iiij. columna.
Ad vincula petri .
Surge velociter. Actuū. xij.
De q̄tuor pcc̄is q̄bus maxīe inheremꝰ
terre. ij. columna .
De ſurgendo a quadruplici ſomno.
De ſancto laurēcio
Sermo primus .
Probauit me quaſi aurū qd̄ ꝑ ignē
tranſit. Job. xxiij.
De ſex ignibus quos maxime in ſcrip/
tura inuenimꝰ. iij. columna.
Sermo ſcd̄s.
Igne me examīaſti et nō eſt ꝛc̄. pſ.
De quatuor neceſſarijs ad nutriendū
hūc ſcm̄ ignē requiſitis. ij. columna .
De nutrimento caſti amoris. iij. colūa
De Aſſumcōne btē ūginis
Sermo primus .
Que eſt iſta q̄ aſcendit de deſerto de
licijs affluens ꝛc̄ Can. viij.
De pulchra declaracōe theātis. iiij. co.
De tribꝫ noībus btē virginis. i. colūa
De triplicibus delicijs quibus affluit
btā virgo. iiij. columna
Sermo ſcd̄s.
Que eſt iſta q̄ aſcendit ꝑ deſertū ſicᷣ
virgula fumi ꝛc̄. Can. iij
De q̄tuor q̄ admirabantᷣ angeli in btā
virgine. i. columna
De decē modis aſcēſionis eius. eadē co.
De triplici gradu humilitatis. iiij. co.
Sermo tercius.
Eleuata eſt magnificēcia tua ſuper
celos. Pſalmiſta
De tribus aſcenſionē ūginis ſingularē
reddētibus. iiij. columna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De tribus racõnibus ꝓbantibꝫ eã eſſe
aſſumtã ſimul cũ corꝑe et aĩa. i. colũna
De triplici rñſione data angelis ſuper
ſua queſtione. iiii colum.

De ſcõ Bartholomeo.

Poſuiſti dñe ſuꝑ caput eius coronã
de lapide precioſo. p̃ſ.
De triplici corona mala quam abiecit
apoſtolus. p̃ma columna.

De ſcõ Auguſ. Sermo. i.

Sic honorabit᷑ quẽ rex voluerit ho/
norare. Heſter vi.
De tribus in quibꝫ honorauit deus. ſ.
Auguſtinũ. p̃ma columna

Sermo ſecũdus

Inuocaui et venit in me ſpũs ſapiẽ
cie. Sapi. vij
De ſeptuplici ſapiã quã habuit ſanctꝫ
Auguſtinus. ii columna.

Sermo tercius.

Quaſi ſtella matutina in medio ne
bule ꝛc̃ Eccleſiaſtici liiii.
De cõmendacõe bti Auguſtini quantũ
ad triplicẽ ſtatum. iii co.
De tribꝫ que ſũt in aĩa pccãtrice. iiii co
De ĩplici radio quẽ emiſit btũs Auggꝫ.
in nebule medio. eadẽ co.
De tribus q̃ ſeſe cõcomitant᷑ in plenitu
dine. ii columna
De tribus ꝓprietatibus luminis. i. co

In decollacõne ſci Jo.

Decollauit eum in carcẽ. et attulit
caput ꝛc̃. Mathei xviii.
De quatuor ĩminis enormitatẽ oſten/
dentibus in herode. iiii co
De dignitate capitis bti Jo. bap. ii co

In Natitate btẽ ũginis

Sermo primus

Sapiẽcia edificauit ſibi domũ exci/
dit columnas ſeptẽ. Prouerbiorum. ix
De eo ꝙ hec domꝫ dedicata ſit ĩ q̃tuor. i
De tribꝫ ꝓp̃etatibus huiꝫ domꝫ. ii co.
De adhuc tribꝫ ꝓp̃etatibꝫ huiꝫ domꝫ.
eadem columna.
De adhuc tribꝫ ꝓp̃etatibꝫ hꝫ doꝫ. iiii.
De ſeptẽ colũnis quas excidit xp̃c in
matre virgine. i. columna

Sermo ſecũdus

Dñs poſſedit me ab inicõ viarũ ſua
rum ꝛc̃. Prou̇. viii
De eo ꝙ glorioſa ũgo cõmendat᷑ a duo/
bus. iiii columna.
De ſeptẽ ꝓprietatibꝫ huiꝫ poſſeſſiõis.
ſcꝫ btẽ virginis. i. colum.

In exaltacõne ſcẽ Crucis

Ad populos exaltabo ſignũ meũ.
Yſaye xliii.
De vtilitate ſigni ſcẽ crucis in ſeptem
gñibus hoĩm. i. co.

De ſcõ Matheo Aplõ
et Euangeliſta.

Conũſus ſum vt viderẽ vocem ꝛc̃.
Apocalipſis. i.
De q̃tuor ad cõuerſionẽ nos p̃cipue in/
ducentibus. iii columna.

Sermo ſecũdus

Poſtq̃ꝫ cõuertiſti me egi penitenciã
Jẽmie xiii.
De q̃tuor motis ad penitenciã. ii co.

De ſcõ Michaele

Angelis ſuis mandauit de te ꝛc̃.
De nouẽ beneficiis ſiue obſequiis q̃ no
bis impendunt angeli. iii co

Sermo ſecũdus

Et oĩes angeli ſtabant in circuitu
troni. Apocalipſis vii.
De tribꝫ ad cõuerſionẽ nccãriis. iii co.
De ĩbꝫ ierarchiis et choris ãglõrũ. iiii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De ſancto luca.
In lege dñi fuit voluntas. Pſal.
De triplici lege quã impleuit ſanctus
lucas. ij. columna.
De ſcĩs Symone et Iuda
Qui ſunt hij q̃ vt nubes volant ⁊c̃.
Yſaye. lx.
De triplici rñſione ad thema. iiij. col.
De quadruplici racõne quare Apoſtoli
dicant̃ nubes. iij. columna.
De q̃tuor pẽnis quibꝫ ꝑficit̃ volatus
ſanctorũ. i. columna.
Omniũ ſanctorum
Sermo primꝫ.
Btĩ q̃ habitãt ĩ domo tua do. ⁊c̃. pſ.
De octo ꝓp̃etatibꝫ domꝫ btõrũ iiij. co.
Sermo ſcd̃s.
Beati qui habitant in domo tua do
mine ⁊c̃. Pſalmiſta.
De decẽ ſtatibus quibꝫ ſinguli ſcõrum
ordines ſunt btĩficati. ij. columna.
De animabus.
Memento vinctorum tamq̃ et ipſi
vincti. Ad Hebreos vltimo.
De eo ꝙ in triplex ſpeculũ uobis ꝓpo
nant̃ defuncti. ij. columna.
De tribus ſcꝫ nobis memorãdis iij. co.
De q̃tuor cõſiderandis ĉca aĩas in pur
gatorio poſitas. ſecũda columna
De ſancto Martino.
In bonitate et alacritate aĩe ſue pla
cuit deo iſrahel. Eccleſiaſtici. xlv.
De triplici cõmendacõne btĩ Martini.
ſecunda columna.
De ſeptem virtutibus in quibus cõmẽ
datur ſanctus Martinus. iij columna
De ſcã Elizabeth.
Hec erãt in oĩbꝫ famoſiſſiã ⁊c̃ Iudit
De teſtimonio bonorũ operum Beate
Elizabeth. iiij columna
De teſtimonio oris et cordis. iij colum̃
De ſancta Cecilia.
Preſtitiſti decori mõ virtutẽ. Pſal.
De quadruplici virtute qua nos indi
gemus q̃ fuit in btã Cecilia. iiij colum̃
De ſancta katherina.
Penne columbe deargentate ⁊c̃
De cõmendacõne beate katherine a du
plici ſtatu. iij columna
De quinqꝫ ꝓprietatibꝫ columbe rõne
quarũ btã katherina poteſt dici colũba
Eadem columna
De dedicacõne Eccleſie.
Elegi locũ iſtũ m̃ in domũ ſacrificij
Paralip. vij.
De quadruplici condicõne ad quam ſit
domus ſacrificij. iij columna
De triplici dedicacõne eccleſie. ij colum̃
De triplici cõmodo in eccleſia iij. colũa
De tribus q̃ ab eccleſia dñt abeſſe. i. co
Sequit̃ Cõmune ſcõrum
de Aplĩs Sermo p̃mꝫ.
Beati oculi q̃ vident que vos vide
tis. luce decimo.
De quatuor q̃ maxime cum Apoſtolis
videre debemus. p̃ma columna
Sermo ſecundus.
Beati mũdo corde qm̃ ipſi deũ vide
bunt. Mathei quinto.
De triplici beatitudine. ij columna
De expoſicõne primi verſus pſalterij.
ſecũda columna ſequentis
De tribus in quibus cõſiſtit beatitudo
ſanctorum hoĩm. iiij columna
Sermo tercius
Si quis diligit me ſermonẽ meum
ſeruabit. Iohannis xiiij.
De q̃tuor motis ad dĩnã dilcõꝫ. iiij co.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sermo quartus.

Hoc eſt preceptum meū vt diligatis inuicem. Johannis xv

De modo amandi corpus noſtrū. iiij co

De q̄tuor effectib9 fr̄ne dilcōis. i. colūa

Sermo quintus.

Spēs celi glā ſtellarū. Eccľ. xliij.

De cōpacōne Aplōrum et p̄latorum ad ſtellas ex triplici rōne ij. columna.

De Euangeliſtis

Sermo prim9.

Audiā q̄d loquať in me dn̄s ds. p̄ſ.

De quadruplici locucōne dei. ij colum̄

Sermo ſcđs.

Dn̄s dabit verbū euangelizantib9 virtute multa. Pſalmiſta.

De q̄tuor effectibus diuini ūbi feruencius predicati. iiij columna

De vno Martire

Sermo Primus.

Magna eſt glā ei9 in ſalutaī ſuo p̄ſ.

De triplici gloria. quarta columna

De q̄druplici glā malorum. eadē colum̄

De q̄tuor incōmodis mūdane glē. iij. co

De q̄druplici glā ſpūali. p̄ma columna

De q̄druplici gloīa eternali. ij columna

Sermo ſecundus.

Glā et honore coronaſti eū dn̄e. p̄ſ.

De q̄druplici hui9 martis coronatione qua a deo eſt coronatus. ſcđa columna

Sermo tercius.

Nō coronabiť n̄ qui legittīe certauit Prima ad Thimo. ij.

De triplici declaracōne legittimi certaminis. iij columna.

De tribus in victoria attendēdis. ij co.

D Martiribus

Sermo prim9.

Sancti ꝑ fidem vicerunt regna ⁊c̄.

Omne datum optimū et omne ⁊c̄.

De tribus effectibus fidei. i. columna

De triplici incōmodo qđ cōſequiť informē fidem h̄ntes. iiij columna

Sermo ſecundus.

Sicut h̄ndant paſſiones xp̄i in nobis ⁊c̄. ſcđa ad Corintheos p̄mo.

De triplici dignitate tꝑaliū paſſionū pacienter latarū ij. columna.

Sermo tercius.

Juſti āt ī ꝑpetuū viuēt ⁊c̄. Sap. 5

De quadruplici iuſticia quā nos oparī debemus ſicut et ſcī Martires.

De q̄druplici hoīm genē q̄ a q̄druplici iuſticia ſunt alieni. p̄ma columna.

De quadruplici vita. iij columna.

De quadruplici ꝓprietate vite glorie. iij columna ſequentis.

Sermo quartus.

In omnibus diuites effecti eſtis in illo. p̄mo ad Corintheos.

De triplici rōne q̄re ſancti cōtemſerunt diuicias tꝑales. iij columna.

De doctore Sermo p̄m9.

Diſcite a me q2 mitis ſū et hu. corde

De triplici cauſa q̄ nos ad ſciāz dēt mouere. iiij columna.

De triplici forma ſcđm quā debemus in diſcendo regulari. p̄ma columna.

De triplici materia ċca quā debemus ī diſcendo negociari. iiij columna

De virginibus.

Diffuſa ē grā in labijs tuis ⁊c̄. p̄ſ.

De q̄tuor ad poſſidēdam ⁊ cōſeruādam grām neceſſarijs. ij columna

De vſu grē qui cōſiſtit in trib9. i. coľ.

Deo Gracias.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Hoc preſenti volumine cui vere com
petit illud comici: inuidioſū bonū. et
q̇d priores abſconditum ſeruauere in a
micitiā coniunctiſſimis. pleriſqꝫ facile
deſideratu. ſed comptu difficile: ventu
ra bona docentis ſeraphici doctoīs Bo
nauēture ſacroſancte Rōne eccleſie car/
dinalis digniſſimi: ſermonū de tempo
re ſimul et ſanctis. et ſi inuidioſum nō
tamen infructuoſum opus: hactenus
abditum et occultum: nunc tandē im/
preſſoria arte palam ꝓcedit in lucem;

De Aduentu. Sermo.

V Eniet deſideratus cūc/
tis gentibus. Aggei. ij
Si ſancti prēs dm̄ deſi
derabant aduentū: nō
eſt q̇d admirari debeas
qꝛ et natura incitabat. et amor incende
bat. et neceſſitas ꝑurgebat. ¶ Dico ꝙ
ſancti prēs aduentū dñicum aſpirabāt
qꝛ natura incitabat. Nam oīs phīa cla
mat et certiſſima veritas aſſeuerat. ꝙ
oīa bonū exoptant. Nec ē dubiū alicui
ſapienti. qꝛ nichil poteſt nāliter appeti
niſi ſub rōne boni. ergo ſi bonū deſideā
tur ab omībꝫ qꝛ bonū: magis appetit᷑
magis bonū. et maxime ſummū bonū
Ac xp̄c ſummū bonū erat. ad ip̄m igit᷑
appetendū natura patres incitabat.
¶ Scd̄o ip̄m deſiderabant qꝛ amor in
cendebat. Nam nāle eſt nec aliſ᷑ eſſe p̄t.
ꝙ dilecto adeſſe deſideāt diligens. cum
ſuo dilecto abſente ſibi nō eſtimet bene
eſſe. Nā ſicut Haymo dicit Amor vita
eſt aīe. quō aīme bene poteſt eſſe amore
languente. ſemꝑ em̄ aīa languet ꝙ̄ diu
dilectū p̄ntem nō habet. ac ſancti prēs
caritatē habebant. xp̄m ergo intime di
ligebant. ergo et ip̄ius dilcōne langue/
bant. et ideo vt veniret et ore clamabāt
et ſanctis opibus expoſcebant. et totis
medullarum precordijs exoptabant.
¶ Tercio neceſſitas ꝑurgebat. Nam
oēs ad infernū deſcendebant. et quadā
violencia eos diabolꝰ detinebat. nec ň
ꝑ xp̄m inde liberari potuerūt. ſimilit᷑
nec ad gloriā ad quā facti erāt ꝑ aliū ꝙ̄
ꝑ illū venire valebant. et ipſi certiſſīe
hoc ſciebant. q̄re ipſius aduentū maxi
me cupiebāt. Huic ergo deſiderio ſic ar
denti. ſic fortiter incitanti. ſic q̄ſi inpa/
cienti. et vltra ſuſtinere dilecti abſen/
ciam nō valenti: ſpūs ſcūs respondet.
cū dicit. Veniet deſideratus. In quo
vtiqꝫ verbo monſtrat᷑ et dn̄i venientis
humilitas. et expectantis ppl̄i deſide/
riorū inmenſitas. et eciā ppl̄i ſubſequē
tis vniūſalis vtilitas. ¶ Dico. ꝙ nōt᷑
humilitas in dño veniente. cū dicitur.
veniet. notat᷑ amoris īmenſitas in po/
pulo expectante. cum addit᷑. deſidera/
tus. notat᷑ et vniūſalis vtilitas in po/
pulo ſubſequente. cum ſubdit᷑. cunctis
gentibꝫ. dicit ergo. veniet deſideātus.
¶ Nō ergo. ꝙ circa dñm veniente ſūt
Quatuor attendenda. que ſunt cōſideā
cōne digna. Nam in dño veniente debe
mus attendē maieſtatē diuinā. natuāꝫ
aſſumtam. humanitatē precipuam. et
vtilitatē omnimodā. Ipſe em̄ aduētus
redditur admirabilis racōne diuinita/
tis occulte. ſola em̄ aſſumta natura ap
parebat. ſed natura aſſumens ſub hoīe
ſe celabat. et ſub eſca humanitatis ſe di
uinitatis aculeus occultabat. propter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

qd̕ diabolus dum eſcam hūanitatis in
uaſit latens dĩnitatis aculeus eũ cepit
et poteſtate quã ſup̄ hoīem acceperãt ſpo
liauit. Quis ergo dñm tam potentem.
tam fortẽ. tam ſapientem nõ miret᷑ huc
adueniſſe. Unde hoc admirans Johẽs
baptiſta dicebat. Ueniet fortiõr me poſt
me. cuius nõ ſum dignus corrigia cal/
ciamenti ſoluere. Sed quõ queſo venit
qui vbiq̃ʒ exiſtit. nam venire eſt ſe de lo
co ad locum transferre. Sed q̃ eſt vbiq̃ʒ
nõ poteſt hoc facere. qꝛ nõ poteſt locum
mutare. nec de loco ad locũ tranſire. ac
xp̃c vbiq̃ʒ ſcd̃m ꝙ deus erat. quõ ergo
veniebat. et minor ex hoc manifeſta eſt
qꝛ deus ẽ quo maius cogitari nõ poteſt
ſed ſi vbiq̃ʒ non eſſet. maius eo aliq̃d co
gitari poſſet. vbiq̃ʒ igit᷑ deus eſt. Nõ eſt
eciã qui hoc neget. ꝙ deus p̄ potẽciam
vbiq̃ʒ eſt. qꝛ ſi vbiq̃ʒ nõ poſſet. nõ vtiq̃ʒ
deus eſſet. ſed dei potencia omnino idẽ
ꝙ diuina eſſencia eſt. qꝛ deus eſt quicq̃t
habet eo ꝙ nõ cõpoſitus ſed ſimpliciſſi/
mus eſt. Sed p̄ potenciã vbiq̃ʒ deus eſt
qꝛ ſi vbiq̃ʒ nõ poſſet nõ vtiq̃ʒ deus eſſet
ſed dei potencia omnino idem ꝙ diuina
eſſencia eſt. qꝛ d̃s eſt et p̄ eſſenciã vbiq̃ʒ
eſſe neceſſe eſt. qꝛ ſi aliter eſſet eadẽ res
oĩno ſimplex ſimul et ſemel vbiq̃ʒ eſſet
et nõ eſſet. qd̕ eſt impoſſibile Unde Cri
ſoſtimus. ꝙ deus vbiq̃ʒ eſt ſcimus. quõ
autẽ ſit intellcũ nõ capim9. Sʒ ſciend̕
ꝙ tanta fuit vnio dei ad hoĩem et hoĩs
ad deũ. vt quidq̃d poteſt dici de vno cõ/
uenient᷑ dicat᷑ de reliquo. Unde et deũ
fuiſſe mortuũ et hoĩem illũ mundũ cre
aſſe predicamus Dũ ergo dicim9 ꝙ d̃s
ad nos venit. nõ intelligim9 ꝙ deus lo
cũ mutauerit. ſed ꝙ homo mutatus eſt

quem aſſumſit. dum in eo mũdo viſibi
lis apparuit. Scd̃o ipſe Aduentus
eſt acceptabilis et venerabilis rõne huã
nitatis aſſumte. Nam ipſe eſt qui dicit
in Zacha. lauda et letare filia ſyon. ecce
venio et habitabo in medio tui. In me
dio em̃ nrĩ dñs habitauit quãdo noſtrã
naturã aſſumſit p̄ quã in medio noſtri
ſtetit. Ipſe em̃ operatus eſt ſalutem in
medio terre. O q̃ꝫ venerabile q̃ꝫ amabi
le q̃ꝫ acceptabile videre deum. humanũ
verbũ carnẽ factũ. glorioſũ ſic deſpectũ
ſublimẽ exinanitũ. potentiſſimũ infir
matum. pulcherrimũ deformatũ et im
menſum abbreuiatum. Quanta em̃ ac
ceptacõne eſt dignũ. quanta affectione
cordis eſt venerandũ ſi ſtricta mentis
attencõne penſet᷑. ꝙ rex ille infinitus
ventre tam parue puelle includit᷑ gre/
mio baiulat᷑. et portans omnia manu
portatur. et qui amplitudine celi nõ ca
pitur ſtricto p̄ſepio cõtinetur. Cogita
iſta anima xp̄iana. et ſemp̄ ſit tibi in
memoria xpriſti cuna. ſtricta faſciola.
et ſpelunca vbi pep̄it virgo pia. et hũs
accenſa xpriſti deſiderio dicas cum btõ
Bernãdo. Deſidero te milies. mi iheſu
quando venies. quando me letũ facies.
vt tuo vultu ſacies. et Auguſtinus in
libro Confeſſionum. Quis michi det
domine vt venias in cor meum et ine/
bries illud. vt obliuiſcar omnia mala
mea. et vnum bonum meum amplec/
tar te. Unde anima ſic amore languida
ꝓpter dilecti abſenciam hunc aduentũ
petebat in Cãticis. dũ dicebat. Quis
michi det te fratrem meum ſugentem
vbera matris mee. vt inueniã te foris
et oſculer te et iam me nemo deſpiciat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

13

Nō verbum dulciſſimū omni ſuauitate plenū. ſi fuit medullitus deguſtatum.

Tercio. xpriſti aduentus nobis eſt mirabilis rōne hūilitatis pfecte. Nam ſi hūilitas virtus eſt. p quā homo contē tibilis et vilis apparet. certū eſt φ ſumma humilitas fuit qn̄ rex ille ſummus ſic vilis apparuit. φ tamq̄ leproſus reputatus fuit Yſaye. liij. et nos reputauimus eum tamq̄ leproſū. et pcuſſum a deo et humiliatū. vnde nec repu. eū. et de hoc aduentu dicit᷑. Mathei decimo. Filius hoīs miniſtrari non venit ſed miniſtrare. Quis vllis exp̄mat verbis quāta hec humilitas fuit. Unde ad hāc imitandam nos incitat. cū dicit Diſcite a me quia mitis ſum ꝛ humilis corde

Quarto Aduentus xp̄i fuit deſiderā bilis rōne vtilitatis oīmode. Quis eñ vtilitatē aduentus nrī regis vllis ūbis exprimē digne poſſit. Nam p eius aduentū ſumus illuminati. ſumq a peccatorū nexibus abſoluti. ſumq a tartaro liberati. ſumus grē reſtituti. Celi ſūt nobis apti. et infinita hec bona ſumus cōſecuti. Verū qꝛ nō oīa dicē valemus ſolum de q̄tuor vtilitatibus hic tāgamq Nam venit xp̄c ad humani gn̄is reparacōnem. ad vniuerſi pfectionē. ad mencium illuſtracōnem. ad cordiū inflammacōnem. Nam ante ſaluatoris aduentum humanū genus totū pditū erat. vniuerſum nōdum cōpletum eſſe accẽperat. humana intelligencia ceca et oīs humanq affectus penitus frigeſcebat. qꝛ eum diuinus ignis nullatenq inflā mabat. Dico ergo. φ dn̄s ihc̄ venit vt genus humanū redimeret. Nam miſer homo peccauerāt. deū offenderat. totū genus humanū ſibi abſtulerat. et ſe diaboli ſeruū effecerāt. et qꝛ diuina offenſa quodammō infinita erat p eo ſatiſfacē deo nō poterat. qꝛ finitū erat quidquid facē poterat. ppt̄ qd̄ ip̄m ſatiſfacē impoſſibile erat. nec eciā p damno aliud dignū reddere poterat. Nam qui totū humanū genus deo abſtulerat. quid p tanto damno recōpenſare valebat. et qꝛ ſcd̄m iuſticiā pena ſuū tenet actorem. ipſe q̄ offenſam intulerāt ſatiſfacere deo debebat. ſed nullomō valebat. Solus deus qui infinitus erat ſatiſfactionem hanc facē poterat. ſed nullomō debebat Vide ergo clemenciam dei nrī. qꝛ homo factus eſt. vt ſimul eſſet qui ſatiſfacere poſſet et q̄ deberet. Nam xp̄c qui deus et homo erat. inquātum deus ſatiſfacē poterat. ſed nullomō debebat. Unde dr̄ in Matheo. Venit filius homīs ſal. fa. qd̄ pe. hoc patet in pabola de oue pdita quā bonus paſtor queſiuit. reinuenit. et humeris ſuis inpoſuit. et ſic eam ad caulam reduxit. Unde ipſe dicit in Johanne Ego veni vt vitam habeant ꝛc̄.

Scd̄o venit xp̄c vt vniuerſum pficeret. nō ſolum venit repare depdita. ſed eciam venit pficere inpfecta et complere vniūſa. Unde ad hoc ſignificand̄ ipſe dicit in Matheo. Non veni ſol. le. ſed adimplere. et ſicut de lege dicit. ſic intellige de omnibus alijs inpfectis. Nam conuenit φ mūdus iſte ſenſibilis quoddā pfectum exemplum debet eſſe mundi intelligibilis qui in diuina mēte exiſtit. ſicut Philoſophus dicit. eciā et Auguſtinus in libro de libero arbitō apertiſſime dicit. φ nichil poteſt homo rōnabiliter cogitare qd̄ in vniūſo nō ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nec mirũ q̄ꝛ Deutro. xxxij. dicit᷑. ꝙ dei
ꝑfecta ſunt oꝑa. et Phũs dı̇̄t. ꝙ ꝑfectio
nõ eſt cui adhuc extremi alicuius adep
cio eſt poſſibilis. q̄ꝛ cui aliquid addi p̄t
ꝑfectũ nõ eſt. ſed mũdus ꝑfectus eſt cir
cularis figure rõne. q̄ ſola c̃cularis figu
ra eſt pulcherrima. eſt capaciſſima. eſt
ſimpliciſſima cũ cõſtet ex vnica linea.
et ſola eſt ꝑfectiſſima. cũ in ſe hẽat ꝑfec
tionẽ ſenariã. Nam ſexies tantũ eſt in
circũferencia. quantũ ſit ab ea vſq; ad
centrale mediũ. Propi q̄d᷑ Phũs ꝓbat
ꝙ oĩa mũdi corꝑa ſpericã hñt formã vel
figurã. ſed ꝑfectus circulus eſſe non dr̃
niſi qñ principiũ fini cõiungit᷑. at dñs
oĩm rex ⁊ creator pr̃icipiũ eſſe oſtendit᷑
et homo quodãmodo oĩm creaturarũ fi
nis eſſe monſtrat᷑. Vñ vltĩo creaturarũ
oĩm. Geneſis. i. factus eſſe oſtendit᷑. et
phũs. ij. phiſicorũ dicit ꝙ hõ quodãmõ
eſt rerũ oĩm finis. vnde q̄dã vniuerſũ
eſſe ꝓbat᷑. vbi dicit᷑ p̄dicare euangeliũ
omĩ c̃ature. et dũ hoĩ d̃s vnit᷑ vniuerſũ
circularit᷑ in deũ redigit᷑. et ſic mũdus
ꝑficit᷑. Item ꝑficit et modũ gñacionis
Nam fuerat aliq̄s homo nec de viro nec
de mulie᷑. vt Adam. et eſt homo de viro
et de mulie᷑. ſicut nũc patet in cõmuni
gñatione. et fuit homo de viro ſine mu
liere. ſicut Eua de Adam: reſtat ergo
vt eſſet homo de mulie᷑ ſine viro. dum
ergo domiꝰ de ſola ũgine carnẽ ſumſit.
mundũ ad cõplementum adduxit.

Tercõ xp̄riſtus venit vt noſtrũ in-
tellectũ illũiaret. Quis eñi ꝑ ſe quitꝙ̄
intelligẽ poſſet niſi diuinꝰ radius ſua
luce inſplenderet. ſicut eñi ſe hẽt oculus
carnis ad ſolem materialem. ſic oculus
mẽtis ad ſolem ſpũalem. ſed ille nil pe
nitus apprehendit. ſine luce ſolis mate-
rialis. ſicut phũs apte dicit. nec iſte ali
q̄d cõſpicit ſi illuſtratus nõ fuerit lũie
ſummi ſolis. Vnde Auguſ. de ci. dei d̃s
Platonẽ de deo ſenſiſſe. ꝙ erat pñcipiũ
oĩm naturarũ. lumẽ oĩm rõnũ. et finis
oĩm actionũ. ſine quo nulla natura ſub
ſiſtẽt. nulla doctrina inſtruẽt. et nullꝰ
vſus vtilis eſſet Vñ dr̃ Yſa. lx. Surge
illũiare ihrlm̃ q̄ꝛ venit lumẽ tuũ. Sed
quidã ſicut Boeciꝰ d̃t. ſunt ſilẽs auibꝰ
quarũ intuitũ nox illuminat dies cecat
Vñ dñs d̃t in Jo. In iudiciũ ego veni
in hũc mũdũ. vt nõ vidẽtes videant. et
q̄ vidẽt ceci fiant. et in eodẽ. Ego lux in
mũdũ veni. et dil᷑. hõ. magis te. ꝙ̄ lucẽ

Quarto venit dñs vt noſtrũ affectũ
incendẽt. Vñ ipſe dicit in Math. Ignẽ
veni mittere in terrã. et q̄d volo ñ vt ar
deat. Quid eſt eñi ignẽ in terrã mittẽ.
niſi corda terrena inflãmare? Deus eñi
nr̃ ſicut Aplũs docet. ignis cõſumens
eſt. Vnde Richardus in libro de trini.
Spũs ſcũs ſpũi rõnalem intrat ipſius
affectũ diuo amore inflãmat. et in ſili-
tudinẽ ſuam trãſformat. vt auctori ſuo
amorẽ quẽ dẽt exhibeat. Quid inq̄t eſt
ſpc̃ ſcũs ñ ignis diuinus? q̄d ergo inq̄t
agit ignis corꝑal᷑ contra ferrũ. hoc agit
ſpc̃ ſcũs cõtra cor ſordidũ. frigidũ. atq;
durũ. Nam ſordes abſtergit. duriciem
emollit. et frigiditatẽ in caliditatẽ con
ũtit. donec totũ in ſilitudinẽ ſuã conũ-
terit. eſt eñi ꝓpriũ amoris. vt Haymo
dicit. amatũ ſibi vnire et in ſuã ſilitu-
dinẽ trãſformaẽ. Xp̄c ergo q̄ ad nos ve
nit intellectũ nr̃m illũiet. et affectũ in
flammet. ac ipſum ꝑfecte informet. vt
ſic nos in fine glorificet Amen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Item Sermo cōis.

DEſiderium iuſtorū omne bonū. Prouerbiorum. vndecimo. Sicut aliqualiter patet in ſupiori ſermone. Omnia bonū exoptant. et quia omne appetit² q² bonum vel apparens bonū. maxime appetitur ſummum bonum. Unde Boecius in libro tercō. de Con/ ſolacōne. Omnis inquit creatura mor/ talium licet diuerſo calle pcedat ad vnū tamen beatitudinis finem nititur pue nire. Illud autē eſt inquit bonum quo quis adepto nichil vlterius deſiderare queat. Eſt eīm inquit mentibus hoīm naturaliter ſummi boni inſerta cupidi tas. bene igit² dicit. Deſideriū iuſtorū omne bonū. id ē. pfectum bonū. qd̄ q̄a oīm bonorum eſt ſummū. in ſe cōtinet omne bonū. quia ſi ei qd̄cumq₃ bonum abeſſet. ſummum eſſe nō poſſet. quia nō eſſet. quo maig excogitari nō poſſʒ; vt igit² ſummū ſit bonorū omniū pleni tudinem cōtinet. vt nichil ei penitus addi poſſit. Non eīm vt Nicodemg dicit Eſt aliud beatitudo q̄ꝫ bonorū omniū plenitudo. et Boecius dicit. ꝙ btitudo eſt bonū nature rōne degentis. Igitur recte eſt dictū. Iuſtorū deſideriū omne bonū. In quo verbo Sapiens duo facit. Nam ſanctos prēs deſiderare xp̄i aduentū Primo nobis innuit quando dicit. deſiderium iuſtorum. Scd̄o quid deſiderarent oſtendit. cū ſtatim adiun/ git. omne bonū. Nam omne bonū xp̄c eſt. q² omne bonū. vel eſt bonū creatum vel bonum increatum. ſed xp̄c ſcd̄m ꝙ homo eſt bonū creatū. ſcd̄m ꝙ deus eſt bonū increatum. ergo eſt omne bonū. et ſumme deſiderandum. et ideo ſancti prēs ſic eius deſiderabant aduentum. vt in ipſo poſſent accipere omne bonū. vtinā inquit Yſayas. Diſrumperes ce los et deſcenderes. et iterū Emitte ag/ num domine dn̄atorem t̄re. et cauſam ſue peticōnis aſſignat cū dicit. Anima mea deſiderauit te per noctem ꝛc̄.

Nō ergo. ꝙ xpriſtus eſt deſiderabil̄ quia benignus ad exaudiendum. ſua/ uis ad ſeruiendum. fidelis ad remune/ randum. et ſumme delectabilis ad fru/ endum. Dico ꝙ xpriſtus benignus et dulcis eſt ad exaudiēdum. Unde nō ſolum dat. ſed ad petendum inuitat. Immo vt verum fatear. ſepe p̄us dat q̄ꝫ homo petat. Pſalmiſta. Deſiderium pauꝑm exaudiuit domig. prepa. cor. eorum au. au. t. Qui ergo a deo non accipit. vel hoc eſt quia nō petit. vel q² non bene petit. Non inquit Iacobus. accipitis quia non poſtulatis. petitis et non accipitis. eo ꝙ male petatis. Male petere eſt ſi non petis qd̄ debes. nec ea intencōne qua debes. nec tēpore quo debes. nec pſeueranter vt debes.

Scd̄o. xpriſtus eſt ſuauis ad ſeruiē dum. O q̄ꝫ ſuaue eſt xpriſto ſeruire. qui non precepit grauia ſed ſuauia. nō ſibi ſed ſeruitori vtilia. ppter qd̄ dice/ bat Pſalmiſta. Cōcupiuit anima mea deſiderare iuſtificacōnes tuas in omni tempore. Mirum igitur valde eſt quō ſic ſeruitis diabolo decipienti. ſic mun do deficienti. et non vultis ſeruire xp̄o reficienti. noſtrā ſalutem ſic deſiderāti Unde ipſe dicit in luca. Deſiderio deſi/ deraui hoc paſca manducare vobiſcum anteq̄ꝫ paciar. paſcha doming comedit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cum ad hominem venit. ſibi aperire ex
poſcit. et ſi aperuerit ad eum intrat. et
cum eo ſuauiter cenat. et paſcha cum eo
celebrat. Unde dicit in Apocalipſi. Ego
ſto ad hoſtiū et pulſo. Si quis apparu
erit michi intrabo ad illū. et cenabo cū
illo et pater meus. Tali igitur ſeruien
dum. qui tua nō querit ſed ſua tibi tri/
buit. illi ſeruire eſt honorabile. eo ꝙ ei
ſeruire idem eſt qđ regnare. ¶ Tercio
xpriſtus fidelis eſt ad remunerandum
Non enī huic regi gratis ſeruit᷑. ſed red
ditur ſeruienti pro modico magnū. pro
temporali eternū. ꝓ corruptibili bonū
ſummū. et quaſi pro nichilo regnū im/
menſū. Pſalmiſta. ꝓ nichilo habuerūt
terram deſidera. et eciā ꝓuerbiorū dr̄.
Deſideriū ſuum iuſtis dabit᷑. Sed ipſi
vt dictum eſt deſiderant omne bonum.
igitur hoc ſummū bonū ſunt accepturi
in premiū. Unde et Dominꝰ in Exo.
dixit ad moyſen. Ego oſtendā tibi om̄e
bonū. Ut quid ergo miſeri tali domino
non ſeruitis qui ſic largus in remune/
rando cōſiſtit? Quid eſt ꝙ magis libet
ſeruire diabolo qui multa promittit. et
nichil attendit. bona ꝑmittit. et ad om
nia mala perducit. qui ſemper decipit
nos mortaliter odit. et aīmas noſtras
ſitit? Si ergo voluimꝰ deſideria noſtra
compleri. ſeruiamus neceſſe eſt xpriſto
regi. Nam hoc eſt qđ orabat Apoſtolus
Philippen. quarto. Deus inquit meus
impleat omne deſiderium veſtrū ſcđm
diuicias ſuas in gloria. ¶ Quarto do
minus eſt deſiderabilis ad ꝑfruendum
Sed circa hoc Tria cōcurrunt. Nam
xp̄us eſt ſuauiſſimꝰ. eſt ſpecioſiſſimus
et eſt delectabiliſſimꝰ. Suauiſſimꝰ ad au/
diendum. Specioſiſſimus ad videndū
Delectabiliſſimus ad guſtādū. Primū
reſpicit mentis auditum. Secundum
ſpectat ad cordis aſpectum. Tercium
vero ꝑtinet ad affectum. Dicamus
ergo ꝙ xp̄us eſt deſiderabilis quātum
ad auditum. Unde dicit᷑ iij. Regum. x.
ꝙ vniuerſa terra deſideābat videre vul
tum ſalomonis. vt audirent ſapienciā
eius. O ſi ſic erat in figura. quid eſti/
mas in re ipſa. Unde Pſal. Quā dul.
fau. me. elo. tua. ſu. mel. ori me. Quid
melle dulcius. et tn̄ xp̄m audire dicit
eſſe melle ꝑdulcius. Nec ē qđ in hoc ad/
mireris. ſed cogita ex hijs q̄ cōtinue ex
periris. ꝙ̄ ſit xpriſtus ad audiendum
ſuauis. Si enī ſic delectat auditum me
lodia hominū. Si ſic cōcentus auium.
Si ſic armonia inſtrumentorū omniū
muſicorum: quātum delectat in ſeipſo
audire ſummum bonum ineffabile. qđ
cauſa eſt et principium oīm ſonorum?
Semper etenī maior eſt virtus in ra/
dice ꝙ̄ ſit in arbore. et maior habundā/
cia eſt in fonte ꝙ̄ ſit in riuulo deſcendē/
te. et ſi ſic eſt in creatura. quid erit in
cicatrice eſſencia. que eſt cauſa omniū
infinitas? ꝓpter qđ dicebat regina ſaba
Regum. x. regi ſalomoni. Beati ſerui
tui qui ſtant coram te ſemꝑ. et audiunt
ſapienciam tuam. Si enī ſic affectuoſe
auditur ſapiēcia creata. ſic cantus pul
cher cantoris. et rethoris vox facunda:
quid eſt audire ſapienciā increatam
q̄ mutorū aperit ora et linguas infan/
ciū facit diſertas? O dulcis melodia vo
ce formata diuina. q̄ ſic afficit animam
vt eam totaliter rapiat a ſeipſa. Ita vt
dicat homo illud Canticorum. Anima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mea liquefacta eſt vt dilectus locutus ē
Sonet inq̄t vox tua in auribus meis.
vox em̄ tua dulcis et facies tua decora.
¶ Secundo eſt xp̄c deſiderabilis quan
tum ad viſum. Ipſe em̄ eſt in quē deſi/
derant angeli ꝓſpicere. ſicut dicit² Pet
quīto. Si em̄ delectat aſpectū qđcū
pulchrum. dulce em̄ eſt lumen et delec/
tabile oculis videre ſolem. et ſi ſic delec
tat videre hanc lucem. quid erit inſpicē
lucis fontem? Si ſic paſcit aſpectū pul
chritudo pratorum. pulchritudo campo
rum. pulchritudo herbarum et florum
pulchritudo arborum foliorum et fruc
tuum. pulchritudo lapidum precioſorū
et oīm metallorū. pulchritudo tam di/
uerſa pannorum. pulchritudo tam va/
ria in plumis volanciū diuerſorum. et
in pellibus animaliū quorundā bruto
rum. pulchritudo tā ſplendida ſiderū ꝛ
celorū? quid erit in ſeipſa aſpicere pul/
chritudinem oīm ſeculorum? Si enim
alteri nemo tribuit qđ eum habere non
cōtingit. quantū putas pulcher exiſtit
qui tantā pulchritudinem rebus dedit
ꝓpter hec omnia dicebat Pſalmiſta.
Quemadmodū deſiderat ceruus ad fon
tes aquarū ꝛc̄. Sitiuit anima mea ad
deum fontem viuū quando veniam ꝛc̄.
et quia nō tam cito intromittebatur ad
tam deſidcrābilem viſionem. ideo imme
diate ſubiungit. Fuerunt m̄ lacrime
mee panes die ac nocte ꝛc̄. Vere enim
qui ſciret q̄ꝺ dulce eſt deum videre plo/
raret cotidie cōtinue donec eum illic cō
tingeret aduenire. et ſepe diceret illud
Pſalmiſte. Heu m̄ qꝛ incolatus meus
ꝓlongatus ē. habitaui cū habitātibus
cedar. multum incola fuit anima mea.

¶ Tercio Xpriſtus eſt deſiderabilis
quoad guſtum. Quid em̄ anime ſapit
niſi ſūmū bonū? Unde de ſapiencia in/
creata. q̄ ad ſaporem eſt dicta. dicitur
Prouerbiorū viij. Melior eſt ſapiencia
cunctis opibus. et omnia q̄ deſiderant²
huic non va. cōp. Guſtate et videte q̄ꝺ
ſuauis eſt dn̄s. Prius dicit Guſtate q̄ꝺ
videte. qꝛ dn̄s eſt adeo dulcis vt qui eū
non guſtauerit q̄ꝺ ſit dulcis deguſtanti
credere non poterit. Unde Bernūdus.
Semel te deguſtaui bone ihū. et vtinā
milleſies mori poſſem. et iterum te de/
guſtare. et ſi ſic eſt in via vbi vix ſtillat
ſup animā vna gutta? quid putas eſt
in patria quando ad modum fluuij re/
dundat in animā? Unde Yſayas dicit
ſexageſimoſexto. Declinabo ſuper eam
fluuium pacis. O beatitudo ſumma.
O dignatio ſuauiſſima. in qua anima
tota p̄ dulcedie ebria. et a ſe tota rapta.
dicit cū Propheta. Defecit caro mea et
cor meū in deum viuū. et ps mea deus
ineternū. et illud Canti. Sub vmbra
illius quē deſi. ſe. et fruc. eius dul. gut
turi meo. Ad hanc glāꝫ nos ꝓducat ꝛc̄
¶ Item Sermo cōis.
Veni domine iheſu. Apocalipſis
vltimo. legimus Quadruplicem
eſſe aduentū. Unū in animā. alterum
in virginis vterū. Terciū in mundū.
Quartū vero ad extremum iudicium.
Primus aduentus eſt ad menciū inmu
tacōnem. Scđs fuit ad carnis aſſum/
cōnem. Tercius fuit ad mundi illumi
nacōnem. ſed Quartus eſt ad meritorū
diſcuſſionē. Primus ab inicio mundi
fuit. et vſq; in finē eſt. Secūdus ſemel
tm̄ fuit dū noſtram naturam aſſumſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Tercius tunc apparuit qñ mater eum
ꝑturiuit et mūdo effudit. Q̄rtus vero
erit qñ mundū iudicaturus aduenerit
Propter hunc aduentum q̄druplicē
ſunt Quatuor Septimane ſiue dn̄ice.
quibus nos contingit aduentū dn̄icum
celebrare. et nunc de vno aduentu. nūc
de altero facit eccleſia mencōnem. verū
in ṗma dn̄ica in diuino officio pn̄cipa
lit̄ agit eccleſia de futuro iudicō. q̄uis
futurū ſit vltimo. Cuius talis eſt racio.
qꝛ ille aduentus eſt timoris incuſſiuus
et qꝛ penitēcia timore cōcipit̄. dum de
hoc aduentu agit̄. ad penitenciā agen/
dam diſponit̄. Unde Gregorius dicit.
Tergat ſordes praui operis. qui deo
prepat domū mentis. Sancti ergo dū
ſuorū corporū gloriā cupiunt. deum ad
iudiciū aduenire deſiderāt et poſtulāt.
qñ dicūt. Ueni dn̄e iheſu ꝛc̄ In quo
Tria faciunt. Nam oſtendunt in xp̄o
eſſe altiſſimā ptātem. Immenſam pie/
tatem. et ꝓpriā neceſſitatē. Nam nōt̄
ſublimitas ptātis. cum dn̄t dn̄e. oñdit̄
immenſitas pietatis. cū addunt iheſu.
Innuūt cauſam ſue neceſſitatis cū de/
precando ſubiungunt. veni. q̄ſi diceret.
Quia dn̄s es. adiuuare nos potes. ſed
qꝛ iheſus es. nos adiuuare te decet. qꝛ
totus dulcis ꝛ pius es. veni ergo et fac
qd̄ te decet Nō ergo ꝙ ad hoc iudiciū
vltimū. xp̄iſtus veniet ꝓpter Tria.
Nam veniet ad meritorū diſcuſſionem.
ad ſentencie lacionē. et ad ipſius execu
cōnem. et ideo Tria ſunt neceſſaria in
iudicio vt oīa rite fiant. Nam ad meri/
torum diſcuſſionē requiritur ſapiencia
ad ſentencie lacōnem requirit̄ iuſticia.
Sed ad execucōnem neceſſaria eſt potē
cia. Nam ſine ſciencia merita ignoraret
Sine iuſticia rectitudinē in ſentencia
nō ſeruaret. et ſine potēcia execucōnis
ſentenciā non mandaret. bene ergo dn̄t
Dn̄e. Nam eius dominiū eſt potencia
ſummū. et ſapiencia luminoſum. et eſt
iuſticia ſolidū et ſecurum. ꝑ ſapienciā
ergo poterit merita ſingulorū diſcutere
ꝑ iuſticiā poterit ſentenciā ferre. et per
potenciā eam poterit execucōni man/
dare. Unde eius ſapienciā probat ope
rum multitudo. iuſticiā operū rectitu/
do. ſed potenciā ꝓbat operum magni/
tudo. Dicamus ergo ꝙ dominium
eius eſt ſapiencia luminoſū. et hoc pro/
bat diuinorū operū multitudo. Quis
em̄ ſufficienter exprimat diuerſitates
terrarum. genera arborum. et herbarū
genera fructuū et granorum. genera co
lorum. genera carniū piſciū et ſaporū.
genera lapidum et omniū metallorum
genera animaliū. genera ſtellarum. et
multitudinem angelorum. Quis ſolū
ſufficienter exprimat q̄ꝙ ſit admirabil̄
in hominibus tanta diuerſitas facierū
Quis igit̄ digne dicat. quanta ſit illa
ſciencia. que ſciuit diſtinguere tam diū
ſa. cum enim ſe habeat ad infinita talia
ꝓducēda. cum nichil ꝓducatur qd̄ ṗus
nō fuerit in illa ſciencia ſcd̄m ſimilitu/
dinem ydealem. neceſſe eſt eſſe illam ſa/
pienciam infinitā. Unde cū Propheta
dixiſſet. Qui numerat multitudinem
ſtellarum et omnibus eis noīa vocat:
ſtatim adiunxit. Magnus dominus et
magna virtus eius. et ſapiencie eius
nō eſt numerus. et Regum tercō. dicit̄
Deus ſcienciarum dominus et ipſi pre
parantur cogitacōnes. Quia igitur ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſapiens eſt omnia vere diſcutiet. qđ cõ/
ſiderans Apoſtolus dicit ad hebreos.
Viuus eſt ſermo dei et efficax et pene/
trabilior omī gladio ancipiti. ptingens
vſqȝ ad diuiſionē aīme et ſpūs. cõpagū
quoqȝ et medullarum. diſcretor cogita
cõnum et intencõnum cordis. et nulla
creatura inuiſibilis eſt in cõſpectu eius.
Sed omnia nuda et aperta ſunt oculis
eius. ad quē nobis ſermo. cui tenemur
de omnibus reſpondē. Si igitur ita eſt
immo qr ſic eſt nec aliter eſſe poteſt.
quo fugient. vbi ſe abſcondent ad quē
defenſorem accedent infelices et miſeri
inimici dei et filij diaboli? Audi quid
ſunt facturi. Sic enī dicit Apocalipſis
ſexto. Reges terre et principes terre.
diuites et potentes. ſeruus et liber.
abſcondent ſe in ſpeluncis et petris mõ
cium. et dicent petris et montibus ca/
dite ſup nos et abſcondite nos a facie ſe
dentis ſuper thronum. et ab ira agni.
quoniā venit dies magnus ire ipſorū.
et quis poterit ſtare? Sed quid valebit
miſeris ſic agere. quid proderit fugere
ante illius aſpectum. qui eſt vbiqȝ. quē
nichil poteſt latere? dicitur enī Mathei
decimotercio. Cum videritis filiū hoīs
veniētē in nubibus cū poteſtate magna
et gloria. tūc mittet angelos ſuos et cõ
gregabit omnes a quatuor ventis a ſū/
mo terre vſqȝ ad ſummū celi. vbi ergo
latere poterunt? Nam omne latibulum
aut eſt in celo aut in inferno. in terra
aut in pelago. Sed in nullo iſtorum lo
corum poterūt occultari. latere ergo eſt
impoſſibile cuilibet peccatori. Maior
plana eſt. ſed minor ponit Amos. ix.
Non eſt inquit fuga eis. fugient et non
ſaluabitur ex eis qui fugerit. Nam ſi
deſcenderint vſqȝ ad infernū inde ma/
nus mea educet eos. et ſi aſcenderint
vſqȝ ad celum inde traham eos. et ſi ab
ſconditi fuerit in vertice carmeli. inde
ſcrutans auferam eos. et ſi celauerint
ſe in pfundum maris ibi mandabo ſer
penti et deuorabit eos. ponam inquit
oculos meos ſuper eos in malum et nõ
in bonum. ait dominus deus. Item
omnis locus vel eſt in oriente vel in oc
dente vel in ſeptentrione vel in meridie
ſed in nullo horum poterunt latere.
Neceſſe ergo eſt eis ad vidēdum venire.
Minor patet in Pſal. Neqȝ inquit ab
oriente neqȝ ab occidente neqȝ a deſer
mõ. quoniā deus vin. ē. montes deſer/
tos appellat terram aquilonarem ppē
nimiū ibi frigus inhabitabilem. et me/
ridionalem inhabitabilem propter ni/
mium calorem. velint ergo nolint ad iu
dicium venire oportebit. Mathei. xxv.
Cum venerit filius hominis in maieſ
tate ſua. et omnes angeli eius cum eo
cõgregabunt ante eum omnes gentes.
et ſepabit eos ab inuicē ſicut paſtor zc̄
Erit ergo ſicut dicit Gregroius. latere
impoſſibile et apparere intollerabile.
O inquit idem Gregorius. qꝫ anguſte
erunt vie reprobis. vbi ſuperius eſt iu
dex iratus. inferius patens infernus.
a dextris peccata accuſantia. z a ſiniſ/
tris infinita demonia. intus conſcien/
cia vrens. exterius mundus ardens.
et ſi inquit queris. quis te accuſabit.
omnis creatura inquit. qr offenſo crea
tore omnis creatura offendit. et licet
qđ maīfeſtū eſt probacõe nõ egeat. et cõ
ſtet tunc mala oīa omibus publicāda:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Accuſabunt tamē nos inſtanter demo/
nia que habēt ſcripta omnia facta nrā.
Accuſabit eciā omnis creatura. accuſa
bit et ipſa cōſciencia ꝓpria. teſtificante
inſuꝑ contra nos bonorū angelorū cuſ
todia. Fiet ergo diſcuſſio eo modo quo
ſcribitur Mathei. xxv. Eſuriui inquit
ſitiui. nudus fui. ꝛc̄ ꝙ ponūť ibi. Dicit
tamen Criſoſtomꝰ. ꝙ ipſe exprobrabit
peccatoribus ꝑ hunc modū. Ego ꝓpter
vos factus ſum homo. ꝓpter vos alli/
gatus. deluſus. ceſus. et crucifixus.
Ubi igitur eſt tantarum iniuriarū me
arum fructus. Ecce ſanguis meus quē
pro vobis dedi Ubi ſeruitus veſtra quā
michi pro precio mei ſanguinis reddi/
diſtis. Ego ſupra gloriam meā vos ha/
bui. cum eſſem deus. et vos viliorem re
bus omnibus me extimaſtis. et vilil/
ſima terre me amplius dilexiſtis. O
quid dicturi. quā excuſacōnē ſūt miſei
habituri. Vidētes in corpore eius paſſi
onis inſignia. Videntes ſimul et crucē
et clauos cum lancea ſuper ſolem ſplen/
dencia. Quid dicam inquit Job cum
ad iudicandum venerit dominus. ꝛ cū
queſierit. quid reſpondebo illi. Quid
tūc facient iudices. aduocati. quid phi/
loſophi. quid omnes ſapientes mundi.
Secundo diuinū dominiū eſt iuſticia
firmum. et hoc probat diuinorum ope/
rum rectitudo. adeo enim rectus eſt iu
dex noſter vt nullis verbis. nullis blā
dicijs. nullis donis oblatis. nullis ad/
uenientibus aduocatis a iuſticia flecti
poſſit. dū angelorū milibus. natura tā
nobilibus peccātibus. nec ad horam pe
percit. ſed mox a ſuo conſortio repulit.
et penis eternalibus reſeruauit. et cū
hominem peccātem tam grauiter mox
puniuit. quē a paradiſo deiecit. et totā
eius poſteritatē tantis malis expoſuit
ſe rectiſſimum eſſe iudicem cōprobauit
Nullius enim veretur potenciam. nul
lius formidat iuſticiam. ſed omnes ꝑcu
tit ſicut exigit ipſa culpa. Unde Pſal/
miſta ait. Cantate domino canticum
nouū. quia mirabilia fecit. et Subdit
cauſam. Judicabit inquit orbem terra
rum in iuſticia ꝛ populos in equitate.
et idem ait Juſtus es domine. et rectū
iudicium tuū. Hic ergo tantus. tā
iuſtus dabit iuſtā ſentenciā Nā dcūrus
eſt bonis. Venite benedicti patres mei
ꝑcipite regnum. In quo verbo poniť
ab omni malo ſeꝑatio. cū dicit. Venite
id eſt. ab omni malo recedite. et michi
ſummo bono aꝓpropinquate. Secūdo
datur patris eius benedictio et gracie
plenitudo. dū additur. benedicti pr̄es
mei. Tercio. ponitur ſummi boni col/
lacio. cum inſertur. percipite regnum.
Quarto oſtendiť ad hec diuina p̄ordi/
natio. cum adiungitur. qđ nobis patū
eſt ab origine mundi. Sic dicet hijs q̄
a dextris eius erunt. Sed hijs qui a ſi
niſtris ſunt. dicet alio modo. Ite inq̄t
maledicti in ignem eternū. Ubi poniť
ſeparatio ab oīm bonorum conſortio.
Ubi dicit Ite vel diſcedite a me. Scđo
ponitur eterna ipſorum excōmunicacō
Cum addit Maledicti. Tercio poniť
pene exaggeratio. cum ſubnectit. in ig
nem. Quarto ponitur malorum ꝑpe/
tuatio. cum adiungitur. eternum. O
ſentencia dura. cui non poterit contra/
dici. cui non poterit quicꝙ̄ opponi.
a qua nemo poterit excipere. nec ab ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

poterit appellare. non enim appellatio va
let niſi facta ſit ad maiorē ſed bono ſu/
mo nil maiꝰ poteſt eſſe. nec eciā eſt ſibi
quitꝙ equale. ac xp̄c eſt bonū tale. non
ergo ab eo q̄s poteit appellare. bn̄ igit
dicit in Canonica Iude. Ecce veniet
dn̄s in ſcı̄s milibus ſuis facere iudiciū
cōtra oēs impios de cūctis opibus im
pietatis eorū quibꝰ impie egerūt. et de
omnibus duris q̄ locuti ſunt cōtra deū
peccatores impij. Tercō diuinū do
miniū eſt potēcia ſummū. et hoc ꝓbat
diuinorū operū magnitudo. Nam tā al
tum. tā magnū. tam īmenſū eſt opari
de nichilo vt phōrum oīm cō is ſentēcia
fuit. cui vt Boecius dt. nullus vnꝙ ve
terum cōtradixit. ex nichilo poſſe fieri
nichil. Unde ſi oīs creaturarū potēcia
ſimul in vnū eſſet conflata. vnū granū
milij vel ſynapis ex nichilo facē nō va/
leret. Cum enim int nichil et aliq̄d ſit in
finita diſtancia impoſſibile eſſe cōſtat.
vt poſſit ſuper hec duo extrema ūtus
vlla creata. cū omnis talis potencia ne
ceſſario ſit finita vtpote q̄ ꝓcedit ex li/
mitata ſubſtācia. Nam ex ſubſtancia fi
nita virtus nō poteſt ꝓcedere infinita.
Si igit oīs mūdana potēcia tā ſpūal
ꝙ corporea non poteſt ex nichilo ꝓducē
minimā creaturā. quāta rogo rn̄deas
eſt illa potēcia ꝙ immenſa. ꝙ ſimplicit
infinita q̄ de nichilo fecit tā nobilia. et
magna elementa. tā ſubtilia celeſtia cor
pora. necnō ſpūalem naturā. Nō hic
ꝙ Rabimoyſes quidā ꝑmaximꝰ phūs
et theologus dicit. ꝙ quilibet circulus
planetarū habet in ſpiſſitudine vel in
groſſitudine ſpaciū q̄ngentorū annorū
id ē. quantū homo poſſet ꝑ viā planā
in quingentis ānis incedē. ita ꝙ quoli
bet die iret ꝑ xl. miliaria. et q̄dlibet mi
liare eſſet duū miliū paſſuū. et addit
ꝙ int c̄culū et circulū eſt ſimilit ſpaciū
quingentorū annorū. et ſi tāta eſt mag
nitudo in quolibet inferiori circulo. q̄d
poſtea eſt in celo ſtellato. q̄d vlterius in
aqueo. q̄d eciā in empireo. Nā Geome/
tria demōſtratiue ꝓbat. ꝙ oīs circulus
continens contento circulo eſt maior.
Quanta igit illa potēcia ꝙ ꝓfunda ꝙ
alta. ꝙ incōprehenſibilis. ꝙ immenſa.
q̄ ex nichilo fecit tā maxima. Unde de
eo in Heſter dicit. Domine rex omni/
potens in dicōne tua vniūſa ſūt poſita
et nō eſt qui poſſit reſiſtere volūtati tue
et ſubdit ꝓbacōnem. cum addit. Tu
enim feciſti celos zc̄ et quidq̄d celi ambitu
cōtinetur. Quis igit tantus eſt. tam
omnipotēs eſt. cui nemo reſiſtē poteſt.
eo ꝙ oīs virtus q̄ creata eſt. ipſi cōꝑata
nulla eſt. ymmo nulla virtus niſi eo in
fluente aliq̄ eſſe poteſt. Ipſam ſenten/
ciam q̄ ipſo dictante iam lata eſt ſine oī
cōtradictione executioni mādare poteſt
Unde cū Iohannes baptiſta dixiſſet.
Potens eſt d̄s de lapidibꝰ iſtis ſuſcitaē
filios abrahe. et addidiſſet. Veniet for
cior me poſt me. ſtatim intulit. Cuius
ventilabrū in manu eius. et purgabit
areā ſuā. et triticū reponet in horreū.
paleas autē cōburet vel tradet igni in
extinguibili. Unde dicit Mathei. xxv.
ſtati poſt lacōnem ſentēcie. ibunt hij in
ſuppliciū eternū Iuſti aūt in vitā eter
nā. O q̄s digne exp̄mat. q̄s excogitare
queat. quāta tunc eſt anguſtia cordiū.
quātus clamor oīm. quanta inundacio
lacrimarū. dū ab omnibꝰ bonis pulſi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et malis omnibus dati viderint ſe ꝑpe
tuo carceri mancipari. Unde Baſilius
dicit. ꝙ cõpleto iudicio ignis cõflagra/
cõnis erumpet. et ab omnibus elemen
tis oẽs turpitudines et feces accipiet.
et cũ ſtercoribus omnes damnatos con
uoluet. et cũ omnibꝫ ad inferna deſcen
det. Ab hijs nos cuſtodiat rex nr̃ xp̃c.
cuius in ſecula ſumma potencia ſit be/
nedicta. Infinita ſapiencia et eius fir/
ma iuſticia ſemꝑ maneat inconcuſſa.
Cui ſoli ſꝑ honor eſt et gloria ꝑ ſecula
infinita Amen.

Item Sermo cõis.

Leuate capita veſtra. ecce appro/
pinquat redemtio vrã. luce. xxi.
Si verba euangelij hodierni diligenti
cura penſentur: aduentus dñi qui ad
vltimũ iudiciũ venturum eſt futurus:
deſcribitur vt admirabil'. vt terribilis
vt formidabil' ꝛ vt amabil' Ut terribil'
in elementis et celeſtibus corporibus.
vt formidabilis inpijs et peccatoribꝫ.
vt admirãbilis in angelis et ſpiritibus
et amabilis iuſtis hoĩbus. Notat' ergo
terribilis cunctis cũ dicit'. Erunt ſig/
na in ſole ꝛ luna et ſtellis. Notat' formi
dabil' malis et inpijs. cum ſubditur.
Areſcentibus hoĩbus p̄ timore. Notat'
vt admirabilis ſanctis et angelis. qñ
additur. Nam virtutes celo. mo. Nõt'.
vt amabilis iuſtis et pijs. cum addit'.
leuate capita veſtra ꝛc̃. Dicamus
ergo. ꝙ domini aduentus deſcribitur
vt terribilis vniuerſis. cum dicitur.
Erunt ſigna in ſole et luna et ſtellis.
et in terris preſſura gencium pre cõfu/
ſione ſonitus maris ꝛ fluctuum. areſcẽ
tibus hominibus pre timore et exſpec/
tacõne que ſuperuenient vniuerſo orbi
ꝛc̃ que ſequunt' Quid eñ ſole lucidiꝰ?
Quid luna de nocte luminoſius? Quid
ſtella in ſuo ſtatu ſtabiliꝰ? Eſt ergo ter
ribilis cunctis dum ſol in tenebras cõ/
uertitur. luna in ſanguinem ꝑmutat'.
et ſtelle cadere videbuntur. Tunc eñ
illius impꝛ̃ſſionis q̃ Aſub a philoſopho
noĩata eſt. cuius forma in apparentia
eſt ſicut ſtella trahens caudã: erit gñacõ
maxima. vt de celis tunc videantur deſ
cendere ſuper homines ſicut ſtella ful/
gure inflãmata. Secũdo hic aduen
tus eſt formidabil' malis et inpijs. qđ
notatur cũ dicitur. Areſcentibus hoĩ/
bus p̄ timore. Nam vt infert Jeronimꝰ.
Elementa omnia turbabuntur. Nam
Aer dabit tonitrua terribilia. coruſca/
cõnes et fulgura. mare ſe ſuper omnia
moncium cacumina eleuabit. et ex con
cuſſioẽ fluctuũ et vndarũ formidabiles
voces dabit vel ſonos. omneſqꝫ piſces
ad ſupficiem maris aduenient et vſqꝫ
ad celum dabunt voces q̃ſi futura mala
gementes. Item terra vt ſcribitur cre/
bris terremotibus cõcucietur vt nõ poſ
ſint homines ſtare in pedibus. ſed ad
terram cuncta animalia ꝓſternantur.
omnes montes in puluerem redigant'.
Edificia omnia ſolo coequentur. et la/
pides a lapidibus conterantur. aĩalia
omnia ad campos venient. et ſimiliter
aues et dabunt altos mugitus et voces
quaſi plorantes. et omnes arbores ſan
guineum de ſe rorem emittent. et miſeri
homines ſicut amentes incedent. nullo
modo ſibi loquentes ſed flentes irreme
diabiliter et gementes. quis non time/
bit? quis non ſumme dolebit? quis illa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

amara mala mundo ſuꝑuentũra digne
exprimat vllis verbis. Tercõ ipſe
aduentus deſcribitur. vt admirabilis
ſanctis et angelis cum dicitur. et vir/
tutes celorum cõmo. Quomodo com/
moueri poterint qui beati ſunt? Nõne
beatitudo eſt ſtatus omnium bonorum
aggregatiõe ꝑfectus. Qui ergo beati
ſũt a ſuo ſtatu cõmoueri non poſſunt.
nec timẽ vel dolere ſiue cõpati poſſunt
Illa ergo cõmotio non eſt aliqua ꝑtur
batio vel dolor alicuius. ſed admiratio
quedam proueniens ex voluntate.
Quis em̃ non miraret᷑ videns elemẽta
omnia ſic ſubito variari. videns aĩalia
ſic in luto cõmoueri. videns homines
tantis periculis agitari. Quid faciet
virgula deſerti. vbi concucietur cedrus
libani. Bene igitur dicit. leuate capi/
ta veſtra ecce appropinquat ꝛc̃. vbi dm̃
aduentus oſtenditur amabilis bonis
et pijs. Nam dulce eſt ſanctis regem ſu
um videre. ſua corpora recipere et reg/
num ſibi promiſſum ĩtrare. Sed quid
eſt ꝙ dicitur. leuate capita. cum homo
eleuatũ caput ꝑferat ex natura? Nam
vt Boecius dicit. hec eſt quedam corpo
rũ diffẽncia ĩter nos et bruta. quia illa
ſicut ſunt ex terra. ita perferunt facies
inclinatas ad terram. quaſi reditura
ĩ terram. ſed homo licet habeat corpus
ex terra. quia tamen non eſt finaliter ꝑ
manſurus in terra. ſed tranſferendus
ad patriam: non portat faciem contra
terram ſed verſus celum pocius eleua/
tam. tamq̃ ſuam reſpiciens patriam.
Poeta. ꝓnaqꝫ cum ſpectent animalia
cetera terram. os homini ſublime dedit
celumqꝫ videre iuſſit. et erectos ad ſide

ra tollere vultus. Quod ex quo ita eſt.
quid eſt qđ hic dicitur. leuate capita
veſtra? Sed Notandũ eſt. ꝙ genus
humanum grauiter deum offenderat.
ab ipſo peccando receſſerat. et ſe aduer
ſario dei ſubiecerat. et per culpam ſuã
paradiſum ꝑdiderat. quaſi verecundũ
dimiſſa facie incedebat. Unde in eius
ꝑſona dicebat Job decimo. Si iuſtus
fuero nõ leuabo caput ſaturatus afflic
tione et miſeria. xpriſtus ergo aduení/
ens vt ipſum a peccato redimeret. vt a
diabolo liberaret. et vt eum ſue digni/
tati reſtitueret. vt caput eleuet admo/
net ipſum dicens. leuate capita veſtra
quia appropinquat redemtio veſtra.
quaſi diceret. quid vltra caput dimiſſũ
portatis? quid iam verecũde ĩceditis?
quare non attenditis ꝙ etſi peccaſtis:
iam tantus redẽptor venit qui ſatiſfaci
ens pro vobis deo. aduerſarium diabo
lũ ſuperabit? bene ergo doming dicit
leuate capita veſtra. In quo maxĩe
duo facit. Nam Primo ad mentis ele/
uacõnem inuitat. Secundo cauſam ip
ſius eleuacõnis aſſignat. Nam ſapien/
tis doctoris modus hic eſſe oſtenditur.
ſi dũ aliq̃d affirmatur cõſequenti rõne
probet᷑. vel ſi cauſa legittima aſſignet᷑
Bene igitur ponit᷑ domini cõmonitio
quando dicitur. leuate capita veſtra.
Secundo aſſignatur legittima racõ cũ
infertur. quoniam appro. redemcõ vrã

Nota ꝙ leuanda eſt facies ſiue caput
ſiue oculi mentis ad quatuor. Primo
ergo leuare debet homo ad ſeipſum ocu
lum. vt ſeipſum cognoſcat. Secundo
ad deum. vt ab eo auxilium petat.
Tercõ ad proximum. vt ei ſubueniat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quarto ad regnū vt ad illud ꝑueniat.
Dico ꝙ ꝑmo debet homo leuare ocu
lum ad ſeipſum. vt quid ſit in natura.
et qualis in vita cognoſcat. ꝓpriū eīn
eſt hominis int̃ cetera animalia ſeipm̄
cognoſcere. et ſe ꝓ malis ſuis arguere.
Unde Autor libri de ſpiritu et anima
ita ait. Quoniā iniunctū eſt michi vt
meipm̄ cognoſcam. ſuſtinē nō poſſum
vt me habeam incognitū. Non eīn eſt
res peregrina nec ꝓcul poſita. per quā
inquirimus celeſtia rimamur nature ſe
creta. et indagamus de deo noſtro tam
miranda. Quid ergo deteſtabilius. q̄d
inſipiencius. q̄d reprehenſione dignig̃
ꝙ vniuerſa a ſe extranea cognoſcere. et
ſeipſum neſcire. Bernādus Multi mul
ta ſciunt. ſeipſos neſciunt. alios inſpi/
ciunt. et ſeipſos deſerunt. ſed hoc eſt ho
norem ſue nature abicere et ſe brutis aſ
ſimilare. Unde dicit᷑ in Canticis. Si
ignoras te o pul. muli. i. pulcherrima
creatura. egredere. et abi poſt veſtigia
gregum pecorū. et eſt ſenſus ſicut dicit
Bernādus. Cum nobiliſſima creatura
ſis qn̄ teipm̄ cognoſcis. ſi teipm̄ igno
rare cōtigerit. fis ſimilis brutis. Pſal.
Homo cum in honore eſſet non intel.
cōpa. eſt iu. inſipi. et ſi. fac. eſt illis.
Unde Boecius. Humane nature iſta
condicio. vt ceteris rebus cū ſe cognoſcit
excellat. eadē infra beſtias redigatur
ſi ſe noſſe deſierit. Nam ceteris inquit
animalibus ſeſe ignorare. natura eſt.
ſed hominibꝫ venit ex vitio. ꝓpter has
ergo cauſas monemur oculos leuare ad
noſtrā cognicōnem. Jeremie. ſecundo.
leua inquit oculos tuos in directum et
vide vbi nunc ꝓſtrata ſis. quaſi dicēt.
Attende naturā tuam. conſidera digni
tatem tuam. ⁊ vide vbi ſis ꝓſtrata per
culpam. dū ex natuā humana es cōuer
ſa in beluam. Secundo debet hom o
oculos leuare ad deum vt ipſius auxi/
lium petat. Nam quid valet ſi ſe homo
cognoſcat. ſi a ſuo peccato non ſurgat.
ymmo ſi peccatū cognoſcat. ſi ab eo nō
ſurgat. Unde dicitur in Matheo. Qui
peccat in patrem remittetur ei. q᷑ hoc
eſt peccare ex infirmitate. qui peccat in
filium remittetur ei. q᷑ hoc eſt peccare
ꝑ inſipienciā. Qui peccat in ſpm̄ ſcm̄
non remittet᷑ ei. quia hoc eſt peccare ꝑ
maliciam. et ideo nō tam facile accipit
veniam Dum igitur homo ſe peccatorē
agnoſcit. et ꝑ ſe ſurgere non poſſe intel
ligit. neceſſe habet ad datorem gracie
mentem leuare. et eius auxiliū ad ſur
gendum implorarē Unde Propheta dice
bat Ad te domine leuaui ani. me. deus
meus in te confido nō erubeſcam. neqꝫ
irrideant me inimici mei. Nichil enim
o homo potes efficere ſine deo. ergo ſi
impotens es. ſi fortes aduerſarios ha/
bes. quid reſtat niſi vt ad deum oculos
mētis leues. Pſalmiſta. Ad te domine
leuaui oculos meos. qui habitas in ce/
lis. Sicut inquit oculi ancille in ma/
nibus dn̄e ſue. ita oculi nr̄i ad dominū
deum noſtrum donec miſereatur noſtri
Tam diu eſt orandum donec ſe homo
ſciat eſſe auditum. Tercio debet ho
mo leuare oculos ad proximū. vt ei ſub
ueniat. Eſt eīn proximo corde cōpaci/
endum et opere ſubueniēdum. ſi poſſi
bilitas aſſit. Nam cōſtat eſſe certiſſimū
et ipſa experiencia cōprobat ꝙ corꝑis
membrum qd̓ dolores nō ſentit aliorū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

membrorum. aut eſt palitícum. aut pu
tridum. aut omnino a corpore ſepatū.
Impoſſibile eſt eū eſſe in corpore et do
lores corpís non ſentire. ſed quanto cor
pus ſpirituale eſt carnali nobilius. tan
to eius membra vniūtur diſtrictius.
Tu ergo qui dolores non ꝑcipis proxi
morum. ſcias certiſſime nec putes eſſe
ambiguum te membrum eſſe palíticū
vel diuiſum. nullum in hÿs medium.
nullum tercius experimentum. nullū
verius argumentum ad teipſum iudi/
candum ſi ſis vel non ſis dei membrū.
Quid ergo per diuerſa diſcurris. quid
ambigua queris. quid tot ſcrīpturas re/
uoluis. in te habes vnde te cognoſcē po
tes. Exemplum habes Iob decīo t̄tio
vbi dicit. ꝙ venientes tres amici Iob
condixerant enim ſibi vt ꝑiter venien/
tes viſitarent eum et cōſolarentur. qui
cum leuaſſent oculos ſuos non cognoue
runt eum. et exclamantes plorauerūt.
ſciſſiſqȝ veſtibus poſuerunt vel ſperſe/
runt puluerem ſuper caput ſuum in ce
lis. et ſedentes cum eo in terra non loq̄
bantur ei verbum. videbant eū dolorē
eius eſſe vehementē. Optima ſicut do/
cet Gregorius. traditur in hÿs verbis
cōpaciendi forma dū in eis fuerit inten
cio recta. quia ad cōſolandum venerūt.
Compaſſio vera. qꝛ ad eum cordis ocu
los leuauerūt. et opera pia. quia ad eū
de longinquo venerunt. cū eo fleuerūt.
veſtes ſuas ſciderunt. ſuper capita ſua
cinerem poſuerunt. et ſuper terram cū
eo ſederunt. vbi ſanctus Gregorius dt
ꝙ qui afflictum hominē cōſolari debet.
ei debet inquantū poteſt per lamenta
aſſimilari. Quarto debet homo ocu
los ad celum leuare vt patriā inſpiciat
et ad eam ſuſpirando intēdat. donec ad
eam ꝑueniat. Nam poſtꝙ homo ſeipſm
cognouit. et diuinum auxilium impe/
trauit. et proximis ſuis beneficus fuit
vt potuit. nichil aliud ſupereſt. niſi vt
premium exſpectet. et ſemper ad celū
oculos ſuos portet. ſicut dicit de beato
Martino. ꝙ oculis ſemper in celum in
tentis: inuictum ab oracōne ſpiritum
non relaxauit. De hoc ergo exponitur
qđ dicitur Numeri viceſimoquarto. ꝙ
dirigens balaam cōtra deſertum vultū
ſuum. et eleuans oculos in tentorÿs cō
morantem ꝓ tribus ſuas iſrahel. et ait
ꝙ̄ pulchra tabernacula tua Iacob. et
tentoria tua iſrahel. vt valles nemoroſe
vt orti iuxta aquas irrigui et vt taber
nacula q̄ fixit dominus. Quid ꝑ deſer/
tum niſi celum a ſuis ciuibus derelictū
In hoc habitant filÿ iſrahel. viri ſcilicȝ
deum videntes ꝑ diuerſa tempora. qꝛ
ſicut diuerſa fuerunt merita. ſic diuſa
ſunt premia. Omnes tamen replentur
claritate quantum ad vim racōnalem.
vnde dicit. ꝙ̄ pulc̄ tabernacula tua ꝛc̄
Omnes replentur habundancia gracie
quantū ad vim cōcupiſcibilem. Unde
addit. et ſicut orti irrigui. Oīnes eciā
certi ſunt de eternitate glorie. quantū
ad vim iraſcibilem. vnde Subdit. et vt
tabernacula q̄ fixit dominus. qđ enim
deus defixit. et ꝑpetuum eſſe decreuit
quis ꝑturbare vel infringere poterit?
Xpiſtus ergo iheſus qui ad nos redi/
mendos venit. ſicut ſecunda pars ſer/
monis oſtendit. det nobis ſic mala nrā
cognoſcere. ſic eius graciam implorare.
ſic proximis ſubuenire. vt ad gloriam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ad quã cõditi ſumus poſſimus in finẽ
ꝑuenire. Ipſo donante cui ſoli eſt ho/
nor et gloria in ſecula ſeculorũ Amen.

De Aduentu Sermo.

Hora eſt iam nos a ſomno ſurgẽ.
Rõnos decimotercio. Diuinus
Apoſtolus ſpiritu ſancto plenus conſi
derans ꝙ in pccĩs omnes et in quodã
mentis torpore dormiẽmus. Simulqȝ
attendens ꝙ in vltima mundi etate po
ſiti ſumus. et de proximo venturum
iudicem exſpectamus: inuitat nos vt
ſurgamus et vt hoc modo debito facia/
mus. Primo cõditionem noſtri ſtatus
inſinuat. Secũdo ad ſurgendum inui/
tat. Tercio iam vltimã eſſe horam de/
clarat. Nam qui ad culmen ꝑfectionis
venire deſiderat: prius eſt vt culpe
vulnus agnoſcat. Secundo vt ad illud
per penitenciam expiandum ſurgat.
Tercio vero ad omnia ad bonum ꝓmo
uentia intendat. Bene ergo ſanctus
Apoſtolus. Primo oſtendit nrĩ ſtatus
miſeriam. quando dicit. Nos de ſomno
Secundo monet ad penitenciã. quãdo
addit. ſurgere. Tercio ſubiungit tꝑis
cõgruentiam. cum ſubnectit. hora eſt.
Dicit ergo. hora eſt ꝛc. Notandum
eſt ergo circa primũ. ꝙ multiplicem le
gimus eſſe ſomnum. Nam vt omittam
de ſomno nature. eſt quidam ſomnus
qui dicitur gracie. quidam eſt ſomnus
glorie. quidam eſt ſomnus culpe. et qui
dam mortis et pene. Vel eſt ſomnus
gracioſus. et hic bonus. et ideo diligẽ/
dus. et eſt ſomnus glorioſus. et hic op/
timꝰ. et ideo appetẽdus. et eſt ſomnus
vicioſus. et hic malus. et ideo reſpuen/
dus. et eſt ſomnus penoſus. qui bonus

poteſt eſſe et malus. et hic eſt in pacien
cia tollerãdus. et quia videtᷣ mirabile
qđ vna res tam cõtrarijs rebus valeat
cõuenire. ideo hoc in ꝓprietatibus ſom
ni oportet diſtinguere. In ſomno enĩ
eſt virtutis animalis quietacio. virtu/
tis naturalis intenſio. caloris natuãlis
ad interiora reductio. partiũ extrema/
rum infrigidatio. fumi a ſtomacho ele/
uatio. virtutis animalis oppreſſio.
meatuum opilatio. et quedam mortis
ymago. Dico ꝙ in ſomno eſt caloris
naturalis ad interiora reuocatio. et ꝑ
cõſequens ꝑtis interioris infrigidatio
et caloris depauperatio. Dum enim
operacõne nature ſanguis qui eſt fons
caloris ad ſtomachum trahitur. corꝑis
ſuperficies infrigidatur. et in quendã
pallorem cõuertitur. Unde pluribus
pannis ꝓpter hanc cauſam indiget in
ſomnis natura. ꝙ̃ indiget in vigilia. qꝛ
dum frigus corꝑi dormientis aduenit
dum contrariũ ſuũ non inuenit. facile
per poros corpori ſe immittit. Sic vere
eſt in gracia. q̄ dum ingreditᷣ animã ſic
eius incẽdit intima. vt ad exteriora bõ
ſiue mũdana ſiue carnalia reddatᷣ peni
tus frigida. Unde tota ardẽs et rubẽs
interius. tota palleſcit exteiꝰs. et a ca
lore vano penitus ſpolietᷣ et hoc elegan
ter ſignatur Regum tercio. vbi dicitᷣ de
Dauid. ꝙ cum opiretur veſtibus non
calefiebat. Unde dixerunt ſerui eius.
Queramus dño nrõ regi adoleſcen. vir
ginẽ ſpẽoſam q̄ dor. in ſinu eius. ꝛ cale
dñm noſtrũ regem Quid ꝑ veſtimenta
corpori exterius applicata. niſi tꝑalia
oñduntᷣ. hec enĩ habita calid̃ poſſeſſorẽ
nõ faciunt. ſed frigidum magis reddũt

Nam naturale eſſe ꝑpenditur. ꝙ quan
to homo ſit dicior. tanto ſit ſemper aua
rior. Cuius racio eſt. quia temporalia
bona ſitim habenti nō auferunt. ſed in/
cendunt. eo ꝙ vana ſunt. nec plenitu/
dinem dare poſſunt. Unde dicitur in
Eccleſiaſtico. ꝙ ſacietas diuitis non ſi/
nit eum dormire. gracia ergo hoc frigꝰ
extinguit et interius animā calefacit.
et ideo gracia in illa ſpōſa virgine eſt
ſignata. quia dum aīme aduenit omnē
feditatem ab ea abſtergit. et ſpecioſiſſi/
mam eam reddit. et virginem ſaltem
ꝓpoſito eſſe facit. et ad gloriam imme/
diate diſponit. Unde in huius figura
dicitur. Geneſis. viceſimo octauo. ꝙ
Jacob vidit ſcalam in ſomnis ſtantem
ſuper terram et cacumen illius tāgens
celum. et angelos aſcendentes ꝛ deſcen
dentes per eam. et dominum ipſi ſcale
īnnixum deſuper. Quid per ſcalam
ſignificatur quā vidit vir plenus grā
dormiens ſuper petram. id eſt. ſuper
xpiſtum qui dictus eſt petra quaſi fir
ma et ſolida. niſi penitēcia? Huius gra
dus ſunt cōtricio. cōfeſſio. et ſatiſfactio
Hec incipit in terra. ſed ꝓducit ad celū
Immo ad ipſum dominum quē deſuꝑ
vidit innixum. Ad homines igit᷑ gra/
cioſos viſitandos et cōfortandos mittit
deus angelos. qui ſicut vt nos confor/
tent ad nos deſcendunt. ſic iterum ad
deum aſcendunt. cum noſtra vota offe/
runt. et ea ibi incendunt. Sicut dixit
Raphael ad Thobiam. Secundus
Somnus eſt glorie. et felices quos con
tingit hoc ſomno dormire Nam in ſom/
no eſt quies animalium virtutū. cum
intenſione naturalium. In vigilia emī
ſenſuum fatigatio. et ideo ſi ꝑ quietem
non fieret reꝑatio. ſequētur de neceſſi/
tate corruptō. Unde prouiſū eſt nature
magiſterio vt poſt laborem fiat quie/
tacio. et per conſequens reparatio.
Dum emī anima ab exterioribus curis
in ſomno ſe retrahit. interiora forcius
calefacit. et ſic vires naturales incendit
Unde in cōuenienti ſomno melior fit ci
borum decoctio. ſolemnior celebratur
digeſtio. et cōuenientior fit cibi in chy/
lum cōuerſio. et ipſius apcior per mē/
bra diſtributio. incorporatio et aſſimi/
latio. Sic ergo eſt in gloria. vbi eſt ab
omni exteriori cura et labore ceſſa/
tio. omnis animalitatis ſiue carnalita
tis depoſitio. perfecta in deum quietā
tio. et omnium virium perfecta incen/
ſio. dū vis racōnalis in ſeipſa cōſpiciet
ſummum bonum. Vñ vis iraſcibilis
tota coſurget in ipſum dominū glorio/
ſum. et cōcupiſcibilis ipſum amplexa/
bitur ſummū bonum. Unde de hoc dul
ciſſimo et beatiſſimo ſomno. dicitur in
Pſalmo. Cum dederit dilectis ſuis
ſomnū ecce hereditas domini. quaſi di/
ceret. Tunc heredes domini eſſe inci/
piemus. cum hoc ſomno dulciſſimo dor
miemus. O predulciſſimū et ſuauiſſi/
mum ſomnū. Ubi nulla offenſio. nulla
inimici inuaſio. nulla fatigatio. ſed p̄/
dulcis omniū virium quietatio. et dul
ciſſima ſūmi boni degustacō. Vñ Pſal/
miſta. In pace in idipſum. dormiam
et requieſcā. Quid pace illa ſecurius?
Quid deo noſtro dignius? quid ſomno
glorioſo iocūdius? quid illa quiete bea
tius? Unde dictū eſt Johanni in Apo/
calipſi. Scribe beati mortui qui in dño

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

moriuntur. Ammodo iam dicit ſpiri/
tus vt requieſcant a laboribus ſuis.
Item Apocalipſis dicitur. Abſterget
deus omnem lacrimam ab oculis ſanc/
torum. ⁊ iam nō erit amplius neq̄ luc
tus. neq̄ clamor. neq̄ vllus dolor.
quoniam priora tranſierūt. Tercio
eſt alius quidam ſomnus q̄ eſt ſomnus
culpe. et pimus ſomnꝰ eſt bonus. et ſic̄
ſcd̄s eſt optimꝰ. ſic iſte ſomnꝰ eſt malꝰ.
et ad ſtatum peſſimū inductiuus. Nā
in ſomno eſt quedā infrigidatio. quedā
fumi eleuatio. quedā aīalis virtutis
oppreſſio. et meatuū ſiue viarū ſenſus
opilatio. Dum eīm calor in cibum recep
tum in ſtomacho agit. fumū ex eo reſol
uit qui mox caput petit. vim alienam
opprimit. et oīm ſenſuū vias claudit.
Sic ſuo mō culpa facit in aīma. Nam
infrigidat ꝑ auariciam. fumū eleuat et
ꝑturbat ꝑ ſupbiam. ſed ſenſum opilat
ne videnda videat ꝑ carnis laſciuiam.
hoc eīm viciū maximū eſt obſcuratiuū ⁊
ablatiuū. et ꝑ cōſequens ad oīe bonū
opilatiuū. Ad hec eīm tria vicia. quaſi
ad ſua capita reducit oīa. Dicamus
ergo ꝙ triplex eſt ſomnꝰ culpe. Primꝰ
carnalitatis et cōcupiſcencie. Secūdus
puſillanimitatis et pigricie. Tercius
vero elacōnis et vane glorie. Dico ꝙ
eſt ſomnꝰ carnalis laſciuie ſiue ſit luxu
rie ſiue gule. O quanti dormiunt hodie
iſto ſomno. qui ſenſū hn̄t obſcuratum.
ne diuinū adūtant iudiciū ſicut dicit̄.
Danielis. xiij. de ſenibus illis q̄ exar/
ſerunt in cōcupiſcēcia ſuſanne. et auer
terunt ſenſum ſuū. et declinauerūt ocu
los ſuos ne viderent celum. neq̄ recor
ὑ. iuſtorum. Omnis eīm humana rō

a fundamētis ſubūertit̄. dum homini
furor libidinis dn̄atur. ꝓpter hoc dor/
mientibus iſto ſomno dicitur. Amos
ſexto. Ve qui opulenti eſtis in ſyon op
timates. capita populorum ingredien
tes pompatice domum dn̄i. qui ſepati
eſtis in diem malū. et appropinquatis
ſolio iniquitatis qui dormitis in lectis
eburneis. et laſciuitis in ſtratis vrīs.
hoc quantū ad luxuriam. qui inquit co
meditis agnum de grege. et vitulum de
armento. qui canitis ad vocē pſalterij.
qui bibitis in phialis vinū. et optimo
vnguēto delibuti eſtis. Hoc quantum
ad gulam. auariciā. laſciuiam. Ez ſta/
tim adiungit̄ pena. quaꝓpter inquit
trāſmigrabunt in capite trāſmigrāciū
et auferetur laſciuia eorum. Secundo
eſt ſomnus pigricie et miſerie. quando
homo nichil vult opārari boni. ſed quieſ
cit in fece pcc̄i. Tales enī non curant
excolere viam ſuam. Unde et cuilibet
tali dicitur. Prouerbiorum ſexto. Uſq̄
quo piger dormis. quando conſurges
de ſomno tuo. Iſti laborare nolunt qn̄
poſſunt. et ideo in perpetua egeſtate
erunt. Sic enim dicitur in Johanne.
Operamini dum dies eſt. veniet nox
qn̄ nemo poterit operari. Eccle. quidq̄d
poteſt manus tua inſtanter operare.
nec opes. nec racio. nec ſciencia erunt
apud inferos quo tu ꝓpēas. ꝓpter hoc
talibus in Matheo dicitur. Quid hic
ſtatis tota die ocioſi. quaſi diceret. ſta/
tis vbi non eſt ſtandum. quieſcitis vbi
non eſt quiſcendum. dormitis vbi non
eſt dormiendum. ſed pocius ſurgendū
eundum et vigilandum. Vn̄ Micheas.
Surgite et eatis q̄r nō hētis hic requiē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Tercio eſt ſomnus ſuperbie. de quo
exponitur illud Jone. qui deſcendit ad
interiora nauis et dormiebat ſopore gra
ui. Iſte em̄ a facie dn̄i fugiebat. et men
dax videri nolebat. q2 glorioſus videri
appetebat. et ideo ſomno vane gloie dor
miebat ¶ Quartus ſomnus. eſt ſom/
nus mortis et pene. Nam in ſomno eſt
quedā mortis ymago. q2 ſicut mortuus
ꝑdit viſum. olfactum. auditum. guſtū
et tactum. ſic et dormiens ſcd̄m ſuum
modū. Unde ꝙ diu dormit velud mor/
tuus nichil ſentit. Vn̄ de hoc dominus
Johannis decimo. lazarus amicus nr̄
dormit. ⁊ vado vt a ſomno excitē eum.
et ſicut ibidem habetur de ſomno mor/
tis dominus loquebatur. hic autē ſom/
nus hominis eſt bonus. quia malorū
oīm fugitiuus et bonorum oīm collati
uus. Sed malis eſt valde malus. quia
malorū oīm eſt inductiuus. ꝓpter qd̄
Auguſtinꝰ dicit. de ciuitate dei. ꝙ mors
non eſt dicēda mala ꝙ bona vita ꝑceſſit
quia non facit malam mortem niſi illd̄
qd̄ ſequitur mortē. Unde ſic mors ſcō/
rum eſt precioſa. ſic mors impiorum ē
peſſima. Unde mali et maxime auari
et affligunt² ante mortē. et magis affli
gūtur in morte. et maxime affligunt²
poſt mortem. eo ꝙ de bonis que tantū
dilexerūt nichil ſibi in manu inueniūt
ſed pro hijs omnibꝰ penas luunt. dor/
mierunt ſomnū ſuum. et nichil inue.
omnes vi. di. in ma. ſ.

¶ Nō tamen ꝙ licet tot modis dicamꝰ
ſomnum. a ſolo tn̄ ſomno culpe Aplūs
monet eſſe ſurgendum. Eſt ergo a ſom
no laſciuie ſurgendum diligēter a ſom/
no pigricie eſt ſurgendum velociter. a
ſomno ſupbie ſiue laudis humane. ſur/
gendum eſt ſapienter. Dico ergo. ꝙ
a ſomno laſciuie ſurgendum eſt diligē/
ter. niſi em̄ quis valde diligens fuerit.
et diligenter ſeipſum ab omni actione
mali ſubtraxerit. ab hoc ſomno ſurgere
non valebit. Unde Prouerbiorum ſexto.
Poſtꝙ multa de fraudulenta muliere
ſapiens locutus fuerat. ſtatī adiunxit.
Diſcurre. feſtina. ſuſcita amicum tuū.
id eſt animū tuum. ecce ſollicitudo. non
des ſomnum oculis tuis. et dormiens
palpebre tue. ecce cure animi adieccio.

Secūdo a ſomno triſticie ſiue pigri
cie eſt ſurgendum velociter. In cuius
figura angelus Actuum duodecimo la/
tus Petri percuſſit. et eum excitauit.
dicens. Surge velociter. quia ceciderūt
ca. de ma. tu. Que catene quibus ligat²
anima. ſunt triſticia et pigricia. Nam
pigricia ligat eam exterius ne ꝓcedat
ad opus. Sꝫ triſticia ligat eā interius
ne in ea generetur bonus affectus.

Tercio a ſomno vane glorie ſurgen
dum eſt ſapienter. et hoc apte ſignifica
tum eſt in ſapientibꝰ illis virginibus
Mathei viceſimo quinto. que tardante
ſponſo dormitauerūt omnes. ſed dū cla
mor fieret. ecce ſponſus venit. ſurrexe/
runt et aptauerūt lampades ſuas ꝛc̄.
verum quia fa. oleum. id eſt. nitorem
bone conſciencie non habuerunt. eo ꝙ
ſua virginitate humanā gloriam queſi
erunt. ideo in lumine defecerūt nec ad
ſponſum intrare cū ſapientibus meru
erūt. Saluator igitur noſter xpriſtus
dei filius vnicus. ꝓpter nos ex virgiē
natus. nos ſolita bonitate cuſtodiat a
ſomno culpe. adiuuet in ſomno mortis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et pene. tribuat ſomnum gracie. et ad
ſomnū quietis eterne nos perducat in
fine qui eſt deus benedictus in ſecula
ſeculorum Amen .

Dn̄ica ſcd̄a .

Suſcipite inuicē ſicut et xpriſtus
ſuſcepit vos . Rōnos xv . Tunc
eñi nrā opa ſunt deo grata . ſunt laude
digna. ſunt meritoria. quādo ſunt facta
ſcd̄m formam a xpriſto nobis datam .
Bene ergo dicit Apoſtolus. Suſcipite
inuicē . Ipſe eñi xpriſtus ihesus ſic eſt
pricipiū oīm creaturarū. et lumē oīm
racōnū. ſic eſt finis et exēplar noſtrarū
oīm actionū. Unde in Exo. dictum eſt
Moyſi . Vide oīa fac ſcd̄m exemplar qd̄
tibi monſtratū eſt in mōte . et ipſe dn̄s
in Jo. dicit. Exemplum dedi vobis vt
quēadmodū ego feci. ita et vos faciatis
Dicit igitur ſuſcipite inuicem zc̄ .

In quo vtiqz verbo Apoſtolus duo
facit. Nam monet ad hoſpitalitatis offi
ciū . et hoſpitalitatis ipſius dat formā
et modum. Primū facit cū dicit. Suſci
pite inuicē. Scd̄m vero facit. cū addit
ſicut et xp̄c ſuſcepit vos. verū qꝛ exem/
plar eſt prius exemplato. et forma p̄or
eſt formato : prius videndum eſſe puto
de eo qd̄ poſitū eſt ſcd̄o . qꝛ illo cognito
nulla difficultas eſt in p̄mo Nōndū
eſt ergo. ꝙ xp̄c ſuſcepit nos q̄drupliciť
Primo naturā hoīs aſſumendo. Scd̄o
homini graciā cōferendo Tercō a picu
lis liberādo. Quarto vero ꝑ meritis p̄
miando. Primū fecit in incarnacōne .
Scd̄m ī iuſtificacōne. Terciū in adiu
uando. Quartū vero in retribucōne .

Dico. ꝙ xp̄c nos ſuſcepit. dū noſtrā
nāz aſſumſit. et mrīmoniali quod fede
re copulauit. Nam tanta fuit illa vnio
vt deū hoīem faceret. et in deum hoīem
ſublimaret . et oīa ꝓdeomata comunia
eſſe efficeret vt quidq̄d dicitᷣ de filio dei
poſſit de filio hoīs dici. et ſilr̄ ecōuerſo.
O dignatio mira. O humilitas ſūma .
O caritas inexpta. O pietas obſtupen
da. qū deo vnitᷣ limus ſūmus fit ꝓmus
et fortiſſimus fit infirmus. quid mirabi
lius. q̄d poteſt cogitari p̄dulcius ꝙ̄ deū
noſtrū videre factū eſſe fratrē noſtrū et
regē noſtrū. noſtra videre carne veſtitū
ſed qꝛ hoc totū ex miſericordia factū eſt
Ideo bene dicitur. luce p̄mo. Suſcepit
iſrahel puerū ſuū recordatus mīe ſue .
Tanta eñi hec fuit miſericordia. tā ſum
ma. tam cōtra nature pricipia. tam cō
tra philoſophica documenta vt renuēt
hoc credē mundi ſapiā niſi ꝑ ſtupenda
miracula fuiſſet oīno cōuicta. Non eñi
defuerūt qui dicerēt. ſi pr̄ et filius ſunt
vna natura. vna ſubſtancia . quomodo
incarnari poteſt ꝑſona filij. pr̄is ꝑſona
nō incarnata. Que quidē q̄ſtio ſolui nō
poſſet. ſi in vnitatē nature aſſumcō fc̄ā
eſſet. qꝛ natura pr̄is et filij ſimpliciter
vna eſt. et vna et eadē res. oīno ſimplex
incarnari et nō incarnari ſimľ et ſemel
nō poteſt. ſed ſicut eorū natura vere eſt
vna. ſic vere alia z alia eſt ꝑſona. Cum
ergo aſſumtio illa in vnitate ꝑſone ſit
facta. q̄d mirū ſi vna p̄t incarnaī ꝑſona
nulla ꝑſona alia incarnata . Nam ſicut
dicit Anſel. Si ſit fons aliq̄s qui p̄mū
deſcendat. et eius aqua aduneť in lacū
ita ꝙ ſola aqua riui ꝑ fiſtulā quandam
tranſiret : verū eſt dicē ꝙ vna eſt aqua
riui fontis z lacus in naturā. et tn̄ verū
eſt ꝙ aqua in riuulo ſola eſt fiſtulata .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sed forte miraris. quō poſſit eſſe plus
ꝙ̄ vna pſona. vbi nō eſt niſi vna natura
et ſola ſubſtancia. ſed non eſt mirabile.
ſi aliq̄d eſt in ſumma natura qd̄ noſtra
nō capit intelligencia. cū eciā nō ſuffi/
ciamus intelligere hec inferiora. Nōne
phūs dicit. ꝙ intellectus nr̄ ad mani/
feſtiſſima nature ſe habet ſicut ad ſolē
oculus noctue. et ſi ſic ſe habet ad mani
feſtiſſima. quid ad occultiſſima. et ſi ſic
ad illa creata q̄ limitata ſunt et finita.
quō ad increata q̄ ſunt ſimpliciter infi/
nita. Miraīs tu quō in natura ſumma
ſit plus ꝙ̄ vna perſona. vbi non eſt niſi
vna ſubſtancia. nec tamen miraris quō
in natura humana ſit multiplex ſubſtā
cia. vbi nō eſt niſi vna perſona. Cogita
ergo de deo qd̄ ſentis modo contraīo de
teipſo. nam in vtraqȝ natura inuenit᷑
vnitas et pluālitas. ſed in dīna vnitas
ſubſtancie. in huāna vero vnitas pſone
In diuina pluralitas pſonarū in vni/
tate ſubſtancie. in humana pluralitas
naturarū in vnitate pſone. Vnde videt᷑
hee due nature quaſi ex oppoſito ſe reſ/
picere. et quaſi p contrariū reſpondere
et quaſi mirabile eſſe videt᷑. et neceſſe ē
quia in deo eſt. Nam ibi perſone q̄ ſunt
vnius nature ſunt ſume ſimiles. ſolis
relacōnibus differentes. hic autem na/
ture q̄ ſunt vniꝰ pſone ſunt ſumme diſ/
ſimiles. nam vna eſt corpalis. alia ſpū/
alis. vna mortalis. alia īmortalis. vna
viſibilis. alia īuiſibilis. vna diſſolubil᷑
alia eſt talis vt diſſolui non poſſit. Si
ergo tam diuerſe nature pn̄t eſſe in vni
tate pſone. q̄re nō pn̄t eſſe tam ſimiles
pſone in vnitate nature? De cōgrui
tate vēo et dignitate et vtilitate huius
incarnacōnis. Require ſupra in primo
ſermone. Veniet deſideratus ꝛc̄.

Secūdo. xpiſtꝰ nos ſuſcepit nobis
graciā conferendo. O quanta benigni/
tas quāta bonitas dei nr̄i. Nam dū aīa
peccat dū ſe diuinis donis ſpoliat. ini/
micum dei ad ſe euocat. et tn̄ deus eam
reuocare nō ceſſat. et redeuntem in gra
ciam recōciliat. Vnde dicit anime Iē/
mie. iij. Tu fornicata es cū amatoribꝰ
multis. tn̄ reuertere ad me et ego ſuſci/
piam te. et hoc eſt qd̄ Daniel᷑ iij. pete/
bat ipſe propheta in animo contrito et
ſpiritu huīlitatis. ſuſcipiamur a te dn̄e
Cogita in hijs benignitatem dn̄i ſalua
toris. Nam peccante vxore alicuius cū
alio hoīe nō vult eam maritus ampliꝰ
recipere. peccat anima xp̄i ſponſa et ſe
ſubicit omni culpe. et tn̄ pius dn̄s eam
nō deſinit reuocare. Tercō. xpiſtꝰ
nos ſuſcipit. nos a penarum periculis
liberādo. Quis eīn poſſet tot mundi vi
tare picula. tot carnis blandimenta
tot diaboli temtamenta. niſi virtus ei
adeſſet diuina. Vnde Ambroſius. quis
in hoc corpuſculo penitus debeat ſibi
quicq̄ȝ vendicare de meritis cui iter vi/
te occulta demonū infeſtacō velud latro
num obſidet multitudo. Nam p omnes
inquit vias ſupplantatores inuiſi aīa/
rum laqueos tendunt. inde mirabilibꝰ
mortis piculis expoſiti ſumꝰ. et addit
in huius itaqȝ mūdi pelago nobis val/
de timendū eſt. ne nauem noſtrā pcella
tempeſtatis arripiat. quantū ad mun
dum. aut fluctus abſorbeat. quantū ad
carnis incentiui. aut nos velud in ſuā
predā crudelis predo abducat. quantū
ad diabolū. Non ergo poſſumꝰ ab hijs

liberari niſi virtute domini. Unde ipſe
loquens afflictis Ezechielis. viceſimo
ita ait. In odorē ſuauitatis ſuſcipiam
vos. cum eduxero vos de populis. et cō
gregauero vos de terris in q̇bus diſper
ſi eſtis. et ſanctificabor in vobis. id eſt.
in hoc ſcūs et pius apparebo. cum vos
liberauero. Quarto. Xpiſtus nos
ſuſcipit ꝓ ſeruicijs p̄miando. q̄s vnq̄
ſeruiuit deo ſine premio. Immo largiſ
ſimus deus pro tp̄ali reddit eternum.
ꝓ corruptibili incorruptū. ꝓ modico
magnum. et pro finito bonum ſummū
Unde dicit ei ꝓpheta. In volūtate tua
dedu. me et cum gloria ſuſcepiſ. me.
Cum ergo tot bona faciat nobis xp̄us.
a nobis eſt toto corde ſuſcipiēdus iuxta
illud Jacobi. In manſuetudine ſuſci/
pite inſitum verbum. id eſt. verbū in/
carnatū qđ poteſt ſaluare aīas veſtras.
Nam qui eum modo nō vult ſuſcipere.
nec ipſe eum ſuſcipiet in retribucōne.
Pſalmiſta. Suſcipiens manſuetos do/
minus. humilians autē peccatores vſ/
q3 ad terrā tenebroſam. vbi vmbra mor
tis et nullus ordo ſed ſempiternus hor
ror inhabitat. A qua nos eruat xpiſ/
tus iheſus q̄ nos ſuſcepit in graciam et
poſt hanc vitam nos ſuſcipiat in glori/
am. Amen.

Item de eodem.

Vidiſti formā et modum imitare
magiſtrū. quantū tibi poſſibile
eſt ſcđm humanū modū. ꝓpter qđ dicit
ſuſcipite inuicem. Suſcipite autem ex
hibendo ſolaciū fluctuanti. qđ ipſi cōcu
piſcitis in aduerſis. relaxando debitū
expoſcenti. de factis offenſis. Dando
ſubſidium indigenti de bene poſſeſſis.
et reddendo premiū ſeruienti ꝓ ſerui/
cijs tibi factis. Dico ꝙ debes ſuſcipe
ꝓximum exhibendo ei ſolacium p̄ triſ
ticia fluctuanti. dum eum conſpicis in
adūſis Unde Theſſalonienſes. Suſci
pite infirmos. pacientes eſtote ad oēs.
Optima regula ſi bene fuerit obſerua
ta. Non eſt eīm exaſperandus ꝓximus.
ſi in aliqđ peccatum ſit lapſus ſed eſt a
triſticia releuandus et cum dulcedine
corrigendus. quis tu q̄ iuſticiā in facto
pretendis et ſub pallio zeli crudelita/
tem abſcondis. non eſt iuſticia quā nō
cōitatur clemencia. non eſt iuſticia q̄ a
cōpaſſione eſt aliena. non eſt iuſticia q̄
modum nō ſeruat in pena. nō eſt iuſti
cia q̄ a diuina eſt iuſticia aliena. quare
nō attendis xp̄i clemenciam quā oñdit
cum muliere in adulterio deprehenſa.
quare nō attendis apoſtolicā doctrinā.
Si inq̇t Apoſtolus preoccupatus fuerit
homo in aliquo delicto. vos qui ſpiritu
ales eſtis inſtruite huiuſmodi in ſpū
lenitatis. nō dixit auſteritatis ſed leni
tatis. quare non attendis. quid dicat
ꝓpheta. Corripiet inq̇t me iuſtus in
miſericordia. Nonne ſcđm Canonem.
qui nimis emūgit elicit ſanguinem.
Unde Poeta dicit ſic. In omni qđ eſt
menſurā ponere ꝓdeſt Abſq3 menſura
nō ſtabit regia cura. Unde orat ꝓphā.
Dn̄e ne in furore tuo arguas me neq3
in ira tua corripias me. Sed Miſerere
mei quoniā infirmus ſum. quis nō in
firmꝰ exiſtit? quis eſt qui miſericordia
nō indigeat? quis eſt qui deo deſerente
nō cadat? Nam ſicut dicit Auguſtinus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nō eſt peccatū qđ faciat vnus homo qđ
nō faceret alter homo . ſi deeſſet actor a
quo factus eſt homo. Unde dum beatus
Ambroſius ſemel ꝑ Mediolanū tñſiret
et quidā grauiter cecidiſſet et alius ri/
ſiſſet . ſcūs ait . qui putat ſe ſtare videat
ne cadat . ſtatim ſuum coactus eſt flere
caſum . q̄ prius riſeāt alienū ¶ Scđo
debes ſuſcipere ꝓximū relaxando debi
tum in te peccanti vel te deprecanti de
tibi factis iniurijs . non em̄ amicus dei
eſſe poteſt qui in eum peccanti ex toto
corde nō indulget . Quō vis a deo tuo
tibi peccata dimitti . ſi amore dei indul
gere rēnuis alteri in te peccanti . Unde
habemus exemplū . Regum et in paꝛ .
vbi dixit Abigayl ad Dauid . Suſcipe
dn̄e hanc quā attulit ancilla tua bn̄dic/
tionem et aufer iniquitatem meam . et
ſequitᷣ quō ſuſcepit q̄ attulit et iniuriā
ſibi factā dimiſit . Unde dicitᷣ in Eccle/
ſiaſtico . homo homini ſeruat iram . et a
deo querit medelā . dimitte ergo nocēti
te . et tunc deprecāti tibi peccata ſoluētᷣ
¶ Tercio . ſuſcipere debes proximum
dando ſubſidiū indigenti de bonis a te
iuſte poſſeſſis . Quis eū amicū dei eē ſe
credat . quis deū amare ſe dicat . ſi pau/
perem dei filium a ſe repellat . nec ei in
ſua neceſſitate ſubueīat cū multa a deo
poſſideat . nullus adeo magnꝰ peccator
eſt . a quo ſi queras vtrum deū diligat .
qui non ſe deum diligere reſpondeat .
ſed vide quō miſer ſe fallat . Sic enim
dicitur in Johanne pͥmo . Qui dicit ſe
deum diligere . et mandata eius nō cuſ
todit . mendax eſt . Unde ipſe dominus
in Johanne dicit . Qui nō di . m . man .
m . non ſer . ſed inter omnia diuina mā/
data . hoc eſt maximum et precipuum
diligere proximū . In quo ſolo Aplūs
dicit omnē legis plenitudinē adīpleri .
qui inquit diligit ꝓximum legem im/
pleuit . ergo ſi diligis deū . cōueniens
eſt vt ames proximū . ſed ſi proximum
diligis . et ſic teipm̄ diligis vt teneris :
ipſum omnibus rebus tꝑalibus ante
ponis . et ei in ſuis neceſſitatibꝫ ſubue
nis . ſicut velles ſubueniri tibi . ſi in eo
dem ſtatu exiſtēs . Sic enim preceptū
eſt . omnia quecumqꝫ vultis vt faciant
vobis homines . et vos facite illis .
ergo a deſtructione cōſequentis . ſi ꝓxi
mo indigenti nō ſubuenis . ipſum non
diligis . mandata non cuſtodis . et ſi ſic
facis deum vtiqꝫ amare non ꝓbaris .
Itē quis amare ſine amore poteſt ergo
ſi caritas amor eſt . quis deum amare
poteſt . ſi caritatem non habet . ſed dicitᷣ
in Canonica Johannis . Si quis vide
rit fratrem ſuum neceſſitatē habere . et
clauſe . viſcera ſua ab eo . quō ca . d . ma .
in eo . magnū igitur eſt et irrefragabili
racione concluſum . ꝙ qui proximi ſui
malum nō portat dum poſſit . deum nō
diligit . Unde ipſe dicit Mathei . xiij .
Qui ſuſcepit vnū ꝑuulum in nomine
meo me ſuſcepit . et qui ſuſcepit me ſuſ
cepit eū qui me miſit ¶ Quarto debes
ſuſcipere proximum reddendo premiū
ſeruienti ꝓ obſeq̄js tibi factis . Precep/
tum fuit in lege . et valde ſollicite ibi ex
preſſum . ne merces mercenarij mane/
at apud aliquem vſqꝫ mane . Non eſt
enim leue peccatum ſed magne crudeli
tatis indicium recipere a paupere cor/
poris ſui ſeruiciū . et non reddere ſibi p̄
miū . et ſi nullū inuenerit ibi pactum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde dicitur Rõs. v. Cõmendo vobis
ſororem noſtrã phebem que eſt in miſte
rio eccleſie. vt ſuſcipiatis eã. et ei aſſiſ/
tatis in quocumqꝫ indiguerit. quia
ipſa michi aſtitit et vobis ipis Sꝫ qdã
nullũ volunt ſuſcipere ad benefaciendũ
ſed ad opprimendũ et ſeruiendũ. ſimi/
les leoni. qui ſe in cacumina abſcondit
et latent in beſtias tranſeuntes inſur/
git. quas cũ occidit filijs ſuis deuoran/
das exponit. Unde hoc eſt qd propheta
ait. Suſceperunt me ſicut leo paratus
ad predã. Sic igitur fres attendamus
ad xp̄m. tamq̃ ad exemplar eternũ. et
tam digne ſuſcipiamus primũ noſtrũ.
vt ipſe in fine ſuſcipiat nos in celis. qr
ipſe eſt cui ſoli eſt honor et glã in ſ. ſ.

De eodem.

Tu es qui venturus es? Mathei
xi. Ex hac queſtione. qr Johẽs
videtur dubitaſſe de xp̄o. dixerũt patere/
ni eum eſſe damnatum. dum nõ atten/
dunt qd fuerit in ipſa queſtione motiuũ
Nam quõ de xp̄o dubitabat. quẽ adhuc
in ventre poſitus nouerat. cuius curſorẽ
ſe eſſe ſciebat. quẽ tam ſolemniter alijs
p̄dicabat. cuius magnitudinẽ ſic aſſe/
uerauit. quem iam veniſſe clamauit.
quẽ tam manifeſte digito ſuo mrãuit.
quẽ ſuis manibus baptiſauerat. ſuper
quẽ ſpm ſcm̃ deſcẽdere viderat. q̃ prius
vocem audierat et ſpm ſcm̃ ſibi dixiſſe
cognouerat. hic eſt qui baptiſat in ſpũ
ſancto. Non ergo vtrũ ipſe eſſet xpiſtus
Johẽs dubitabat. qr de hoc certiſſimus
erat. ſed vtrũ ad inferna deſcendat req̃/
ſiuerat. vt ipſe qui eũ nũciauerat mũ/
do. nũciare et poſſet inferno. et ꝙ hoc
verum ſit patet ꝑ hoc quod Gregorius
dixit. Attende quid in queſtione poſuit
Impoſſibile eſt enĩ bonã dare ſolucõẽ
qui prius nõ intellexit queſtionẽ. Non
enĩ Johannes queſiuit. Tu es qui ven
turus eras. qr vt dictũ eſt hoc ſciebat.
ſed queſiuit. Tu es qui venturus es.
Conſtat ꝙ venturus futuri tpis eſt. et
ſenſus ibi talis eſt. nec alius eſſe poteſt
Tu es q̃ venies quo vtiqꝫ venies. Nũ/
quid in mundũ? cum enĩ ipſe in mũdo
eſſet. ſi vtrũ in mundũ venturus eſſet
exquirẽt queſtio ſtulta eſſet. ſi dicẽt. in
mundũ venturus es. tu qui in mundo
es? Manifeſtũ igitur eſt ꝙ non querit
vtrũ ſit venturus in mundũ. ſed vtrũ
pocius deſcenſurus ad limbũ. Unde do
minus poſt huiuſmodi queſtionẽ nõ Jo/
hannẽ arguit. ſed eum multipliciter cõ
mendauit. Nam cõmendat eũ a mẽtis
ſtabilitate qr arundo non fuit. vt quod
prius dixerat: nunc in dubitacionem
induxit. Cõmendat eum a vite ſancti/
tate. qr veſtibus mollibus nõ inceſſit.
Cõmendat eum a ꝓphecie ſublimitate
qr plus q̃ꝫ propheta fuit. q̃ omnia non
eſſent ſi Johannes de eo dubitaret. Di
cit ergo ſanctus Johannes. Tu es qui
venturus es? in quo deſcribit xp̄m quã
tum ad ſublimẽ dignitatẽ. ex ꝑte dĩne
nature. et quantũ ad mĩabilem pietatẽ
ex ꝑte nature aſſumte. Nam ſic ꝓprium
eſt dĩne nature vere eſſe ſicut eſt ꝓpriũ
humane nature venire. Notatur ergo di/
uini eſſe veritas et incommutabilitas.
quando dicitur Tu es. Notatur ſecundo
nature humane ſublimis hũilitas ſiue
admirãda pietas. cum infertur. q̃ ven/
turus es. dicit ergo. tu es. et eſt ſenſus
tu es. id eſt. tu ſolus es. qui vere es.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Vnde Jeroni. dicit ꝙ ſolus deus vere
eſt. cui omne aliud cõpatum q̃ſi non eſt
Nam ſicut Richardꝰ in ꝑmo li. de tri.
docet. Omne eſſe aut ab eterno hẽt eſſe
aut hẽt eſſe ex tꝑe. et qḋ hẽt eſſe ab eť/
no hẽt eſſe ex ſeipſo. qḋ autẽ hẽt eſſe ex
tꝑe hẽt eſſe ab alio. omne qḋ ex tꝑe ab
alio hẽt eſſe ſicut ab eo accipit eſſe ſic et
ab eo cõſũmacõez accipit ſui eſſe. Om̃e
igiť eſſe et cõſũmatio omnis eſſe a ꝑma
eſſencia hẽt eſſe. nec mirũ. quia in hÿs
inferioribꝰ ſic ꝑpendimꝰ eſſe. Nam ſol
ſic eſt cã illuĩationis aeris effectiua. ꝙ
eiuſdẽ eſt cã conſeruatĩa. Vñ ſic̃ illuĩat
ſic lumen cõſeruat. et ꝓpter hoc ſic̃ per
ſui pñciam diem cãt. ſic ꝑ ſui abſenciã
tenebras gñat. Videmus eciã ꝙ ſicut ẽ
rerum cauſa quedã gñatiua. ſic eſt et cõ
ſeruatiua. Vnde ad ipſius aſcenſũ oĩa
aĩalia fortificãť. et ad eiꝰ abſceſſum oĩa
debilitanť et in ſomnũ reſoluũť. flores
eciã qui ad eius ortũ aꝑiũtur ad eius
occaſum iterũ recludunť. Item cor ſic̃
ꝑ totũ corpus vitã et mortẽ creat. ſic et
in eſſe conſeruat. vnde ſi ad momentũ
influere ceſſarẽt animal mox deperiret.
Si igitur ita eſt in cã cauſata. quid eſt
in cauſa cauſante oĩa. quidq̃d eſt cauſa
cauſe eſt cauſa cauſati. a cauſa igiť ꝓpa
eſt omne eſſe et cõſũmatio oĩs eſſe. ergo
ſi ipſa nõ eſſet. nichil peĩtus eſſe poſſet
ſed omne qḋ eſt in nichilũ ſtatim iret.
Augꝰ. Eſt quedã oĩpotẽtis virtus q̃ ſi
ab hÿs q̃ cãta ſunt aliq̃n ceſſaret ſpẽs
oĩs et natura deſinẽt. Itẽ phũs in li.
de cauſis ſic ait. Omnis cã ꝑmaria ma
gis eſt influẽs in cauſatũ q̃ cã ſcḋaria.
ꝛ ſic in toto ꝓbatũ eſt. Quare cã magis
ꝓpinq̃ primo cãto magis eſt influẽcis
cauſatĩa. igiť in omni influencia pric̃i
palior et maxĩa cauſa ſimplicit̃ infinit
ꝑma. ergo ſi ſine influẽcia cordis miõr
mũdus penitus ꝑit. multo forcius ma
ior mũdus deperiret ſi eũ primarie cẽ
influẽcia nõ ſeruaret. Certũ igitur eſt
ꝙ ſi illud qḋ eſt a ſe ipſo nõ eſſet. nichil
penitus eſſe poſſet. ſed intellectus non
poteſt cogitare rẽ nõ eſſe quã eſſe videt
qꝛ ſic decipi poſſet nec decipi poſſit niſi
qḋ eſt. et ſi intellcũs ipẽ erraret neceſſa
rio tñ ſequiť ꝙ eſſet. ſed eſſe nõ poſſet
ſi ꝑma cã non eſſet. ſi igiť nõ poteſt ſe
cogitare nõ eſſe dum eſt. impoſſibile eſt
illud cogitare nõ eſſe a quo cõſeruať in
eſſe. Deus ergo nr̃ ſic habet verũ eſſe.
vt nõ poſſit cogitari nõ eſſe. ꝓpter hoc
dt Moyſes in Exo. cũ quereret nomẽ eiꝰ
Ego ſũ qui ſũ. ſic ergo dices filÿs iſrľ.
qui eſt miſit me ad vos. id ẽ. ille qui vẽ
ſolus eſt. et q̃ a ſeipſo eſt. et a quo omne
aliud eſſe eſt. Dicamꝰ ergo dño deo nrõ
tu es q̃ oĩa de nichilo creas. tu es q̃ cãta
oĩa in eſſe cõſeruas. tu es q̃ omnẽ intel
lectũ illuĩas. tu es q̃ oẽm affectũ inflã/
mas. tu es q̃ deſtructa rẽſtauras. tu eciã
es q̃ finalit̃ vitã donas. Dico ꝙ deꝰ
es q̃ de nichilo cũcta cãs. Nã et ſi de ali
quo nũc fiant aliq̃. dñr tñ de nichilo eẽ
fcã. eo ꝙ eorũ pricipia fuerẽt de nichilo
ad eſſe ꝓducta. Vñ dr̃ de eo in Heſter.
Tu dñe feciſti celũ et terrã. et q̃dq̃d celi
ambitu cõtineť. dñs em̃ oĩm tu es. Sic̃
em̃ Phũs ꝓbat. nichil eſt extra celũ ſed
ipm̃ ẽ rerũ oĩm cõtentiuũ. ergo ſi ds̃ ce/
lũ fecit ꝛ ſilr̃ q̃dq̃d ĩfra celũ exiſtit nihil
eſt qḋ ipẽ nõ fecit. Nam ipẽ ẽ q̃ creauit
ꝑ potenciã. creata diſtinxit ꝑ ſapiãm.
ſed diſtincta ornauit ꝑ beniuolenciã.

lege primū caplm̄ Gene. et ſic verum
eſſe ꝓbabis. Nam qn̄ p̄mo die angelos
et q̈tuor elementorū materiā. tempus
et celū creauit In tribus diebus p̄mis
oīa elementa. et eciā angelica corꝑa ſu/
ꝑiora diſtinxit. et in tribꝰ ſequētibus
alijs vniu̇ſa ornauit. ſicut apte ibi tex/
tus oñt. Scd̄o. deus oīa in ſuo eſſe
cōſeruat. ſed quedā cōſeruat ſemper et
q̄dam nō ſemꝑ. ſicut expedire viderit.
ſuꝑ tn̄ animas nrās influit ad cōſerua
cōem ꝑpetuam. vt immortales ſint. et
ſic aīma nrā per diuinā influenciā in/
mortalis eſt nō natura. Si enī angelus
grā nō natura eſt inmortalitatē ſuſcipi
ens. ſicut Damaſcenus et Plato docent
ergo et aīa non a ſe inmortal' eſt. ſed ex
illius gratuita influencia. O quantū
tenemur amare et laudare dominū deū
noſtrū. qui nō ſolum nobiliſſimā crea/
turā hoīnem fecit. et eum mundo ꝓpo
ſuit. ꝓpter quem et mundū fecit. ſed
eciā inmortalē eſſe dedit homini. vt eo
perfrui ſemper poſſit. Unde nec eciam
quantū ad corpus mortuus fuiſſet niſi
a vita ſua et a ſuo cōſeruatore receſſiſſꝫ
Vn̄ dicit ei propheta. Tu dn̄e ſeruabis
nos. et cuius ⁊c̈ que ſequuntur ibi.
Nam inmortalē ꝓbat eſſe diuina iuſti
cia. probat diuina ſcriptura. ꝓbat oīs
ꝓphecia. et ꝓbat ipſa expiencia certa.
Sed iſta reſeruo alibi eſſe probanda cū
ſe offeret ipſa materia magis ꝓpria.

Tercō deus noſter omnē intellectū
illuminat. ſicut enī aīma a ſolo deo cre
atur. ſic ab ipſo illuminat᷑. docetur. et
ꝑficitur. et in eſſe cōſeruatur. poſſunt
enī hoīes verba dicere. aures pulſare.
cor ad intelligenciā excitare. ſed ſolus
deus p̄t veritatē in corde hoīs formare.
Solus ipſe docet. ſolus ipſe magiſter ē
Unde dicit᷑ in pſalmo. Illuminans tu
mirabiliter a mō. eter. ⁊ hoc eſt qd̄ pete
bat idē ꝓpheta. Illuīna oculos m. ⁊c̈.
Unde Autor de ſpiritu et anima dicit.
Sicut oculus carnis licet ꝑ ſe habeat
facultatē videndi. nūq̄ tn̄ ꝑ ſe viſionē
cōſequit᷑ niſi exteriori luce fuerit infor/
matus et coadiutus. ſicut eciā nec au/
ris auditū niſi exteriori ſono: ſic licet
intellectus ſit de ſua natura ad intelli/
gendum aptus. nūq̄ tū hoc conſequit᷑.
niſi interiori luce fuerit coadiutus. No
bilis reuera ꝓporcio. qꝛ magis ſe habet
oculus mentis ad lucem ſpiritualem q̄
oculus carnis ad corꝑalem. ergo ſi ocu/
lus carnis nichil videt ſine luce corꝑali
qꝛ omnia videntur ſcd̄m actum lucidi.
ſicut philoſophus dicit in libro de aīa.
ergo multo forcius nec oculus mētis vi
det ſine luce ſpirituali. Pſalmiſta. Dn̄e
in lumine tuo videbimus lumen. Et
Auguſtinus dicit Platonē ſenſiſſe. q̄
ſicut deus eſt cauſa oīm naturarū. ſic
eſt lumen oīm racōnum. et ſicut ſine
deo nichil omnino ſubſiſtit. ita ſine eo
nulla doctrina inſtruit. Quarto de
us noſter omnem affectum inflammat
Nam ſicut intellectꝰ ꝑ ſuam naturā ſe
hēt ad verum. ſic affectus ad bonum.
Unde dicitur in libro de ſpū et anima.
q̄ deus in ſcriptura lux et ignis dicit᷑.
lux illuīnans intellectū ad cognicōem
veritatis. ignis inflammans affectū
ad amorē virtutis. et elegant̉ hoc valde
figuratū eſt Regum. xviij. vbi Helyas
poſito holocauſto ſuper altari clamauit
ad dn̄m dicens. Exaudi dn̄e et oſtende

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quia tu es dñe deus meus. et ego ſum
ſeruus tuus. et ſtatim cecidit ignis de
celo et vniuerſa conſumſit. de hoc igne
preceptum fuit in lege Ignis in altari
meo ſemper ardebit. quid enī eſt altare
diuinū niſi cor humanum in quo holo-
cauſta deuocōnis offerunt̄. pecora. id ē
peccata mactant̄. et ignis amoīs ſemꝑ
accenditur. Quinto. deus omnia de
ſtructa reſtaurat. Nam homo q̇ ex toto
perierat et in regionem longinquā abi
erat. et ſe diſſimilem ſuo factori per cul
pam effecerat. ꝑ ſe ad deum redire non
poterat. nec ei ſatiſfacere poterat. et ſic
in ſua ꝑdicōne manere neceſſe erat. ſed
pius dominus clemencia motus ad ho
minē venit eius naturam aſſumſit. in
qua inimicum affligentem deuicit. deo
ſatiſfecit. et ſic ad ſuam hominem dig-
nitatem reſtituit. et ex hominibus rui
nam angelicam reꝑauit. Vnde dicitur
in Pſalmo ipſi xpriſto. Tu es ſacerdos
in eternū. et ſequitur. Dominus a dex
tris tuis confregit in die ire ſue reges.
iudicabit in nacōnibus imple. rui. ꝛc̄.
et dicit. ruinas pluraliter. quia vtraqꝫ
intellectualis natura corruerat. ſed vna
ex toto vt humana. altera vēo ex parte
vt angelica. Dum ergo xpriſtus huma
nam redemit. ex hominibꝰ angelicam
reꝑauit. Vnde dicit ei Pſalmiſta. Tu
es ipſe rex meus et deus meꝰ. qui mā-
ſa. ia. in te inimicos noſtros ꝛc̄. et ſeqt̄
Saluaſti enī nos de affligentibus nos
Quis ꝓ tantis beneficijs dignas deo
laudes exſoluit. quid inquit Propheta
tribuam domino ꝓ omnibus q̄ retbuit
michi. Si enim vt ait Bernūdus. totū
te debes deo ꝓ te facto. quid addis ꝓ te
conſeruato. quid ꝓ te illuminato. quid
ꝓ te ad bonum inflammato. quid eciā
pro te ſanguine ſuo redemto. Attende
frater kariſſime. et ſepe in animo tuo
reuolue. non recedat a corde tuo. non re
cedat ab ore. non recedat ab opere. quid
xpriſtus dei filius fecit pro te. dic cum
Ambroſio. ꝙ niſi xpriſtus moreretur
homo non redimeret̄. et non redemtus
periret. vt igitur nō perires mori dig-
natus eſt. Quid eſt ergo ꝙ ingratus es
Audi qd̄ Eccleſiaſticus dicit. Grām fi
deiuſſoris tui ne obliuiſcaris. dedit enī
pro te animam ſuam. O duri et inſen-
ſati filij adam. vt Bernūdus ait. Quos
nō emollit tanta benignitas. tā ingens
flamma amoris. Sexto deus nobis
finaliter vitam donat. et hoc eſt cōple-
mētū omnis boni. quia ſi hoc vnum de
ficeret nullum aliorum proficiet. quia
cuius finis bonus ipſum quoqꝫ bonū.
et cuius finis ē malus. quid valet etiā
ſi antea fuit bonus. Dominus ergo nr̄
qui nos redemit et in gracia ſtabiliuit
ipſe nobis merito paſſionis celi ianuā
aperuit. Vnde ei dicitur illud Pſal.
Tu es qui reſtitues heredi. m. michi.
quaſi diceret. hereditatē quā a te accepe
ram. prius ipſe ꝑ peccatum amiſeram
ſed ad eam ſum reſtitutus ꝑ paſſionem
Propt̄ iſta igitur omnia eciam dicitur
in Pſalmo. Tu es deus qui facis mira
bilia. Nam mirabilis fuit creatio. mi-
rabilis eſt gubernatio. mirabilis intel
lectus illuīatio. mirabiliſſima reſtau
ratio. mirabilis affectus inflammatio
et ſupermirabilis erit gloꝛificatio.
Ad quam nos ꝑducat xpriſtus ꝛc̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Item ſecundus.

TU quis es. Johis. In hoc euan/
gelio Johannes dat Triplicem
reſponſionē. contra triplicem ſibi factā
queſtionem. et Primo negauit falſitatē
Scdo dicit veritatē. Tercio cōmendat
dūi dignitatem. Nam negat falſitatem
cū dicit. Non ſum xp̄c. non ſum helyas
non ſum ꝓpheta. Negat ſe eſſe xp̄m. qꝛ
non hēbat xp̄i magnificenciā. Negauit
ſe eſſe helyam per vite excellenciā. et ne
gauit ſe eſſe ꝓphetam ꝑ ſublimē ſciām
Scdo. confitet veritatem. cū dicit ſe
eſſe vocem. Vox eīn eſt verbi ꝓnūcia cō
mentis indicatiua ſed cito eſt defectiua.
Tercio. cōmendat dūi dignitatem.
Unde mōſtrat eius caritatem. cū dicit.
Medius veſtrū ſtetit. oſtendit iudeorū
ꝑuerſitatē. cū addit. quē vos neſcitis.
quē tamen ſcire debetis. oſtendit tercio
dūi dignitatē. cum addit. Cuiꝰ non ſū
dignus corrigia calciamenti eius ſoluē
In omnibus hijs oſtendit mirabil
humilitas Johannis. qꝛ cum eſſet tam
excellentis ſanctitatis vt xp̄c crederet
a multis ſe non ſolum xp̄m. ſed helyam
ꝓphetam eſſe negauit. Eſt hūilitatis
ꝓprium vilia de ſe. ſed de alijs magna
ſentire. Verum hec triplex queſtio que
Johanni fuit facta. poteſt fieri cuilibet
homini. vt quilibet homo queāt ab alio
querat eciā a ſeipſo. quid ſit ſcdm aīaz
quid ſit ſcdm corꝑalem ſubſtanciam.
quid eciā ſit ſcdm vitam. Nam prima
duo reſpiciunt eſſe primū. ſed tercium
reſpicit eſſe ſcdm. Ita ꝙ prima queſtio
maxime reſpicit hominis dignitatem.
ſcda maxime reſpicit hoīs vilitatem.
ſed tercia reſpicit vtriuſqꝫ hoīs ſancti/
tatem. Dicamus ergo. quis es ſcdm
animam. reſpondebis vt puto ſpiritus
racōnalis. ad ymaginem dei factus. et
nichilominꝰ ad beatitudinē cum corꝑe
ordinatus. Vera anime diffinicō hec ē
Nam ꝑ hoc ꝙ anima dicit eſſe ſpiritus
ab omni corꝑe ſeꝑatur. ꝑ hoc ꝙ rōnal
dicit. et de nichilo facta a brutorū oīm
ſpiritibꝰ ſeꝑatur. Nam ſpūs brutales
rōnales non eſſe ꝓbantur. nec a deo de
nichilo ſed per actum agentis cāti po/
tencia mediante ꝓducunt. cū corꝑe ad
btitudinem ordinatꝰ. per hoc ſeꝑatur
ab angelis. qui etſi rōnales ſint. et de
nichilo facti ſint. nō tamen habēt corꝑa
ſibi nāliter alligata. que cū eis ſint bti/
ficanda. Quid igit homo ſcdm animā
es. vtiqꝫ creatura rōnalis. ſed ad quid
tibi racio data eſt. reuera vt ſenſibus et
ſenſibilibus derelictis ĉca ea que rōnis
ſunt verſeris vel cōuerſeris. hec eſt ſum
ma dignitas tua ꝑ quā tibi ſubdita eſt
oīs creatura. Quid eſt homo ꝙ memor
es eius. et ſequit Omnia ſubieciſti ſub
pedibꝰ eius. Unde ſicut docet in libro
de ſpū et anima. Anima nec ſe nec deū
cognoſcit. niſi ſe retrahat ab omnibus
ſenſibus carnis. tamqꝫ eam inpedienti
bus. Neceſſe igit eſt vt dicit. vt ab eis
retrahat ſe. redeat ad ſe. ſtet in ſe. et ele
uet ſe ſupra ſe mentis acie. Nam queit
Auguſtinꝰ. Quid eſt ꝙ bruta in ſenſi/
bus nō excedunt. quis eīn eſt vt ipſe dit
q poſſit equari tauris et aīalibus mul
tis in fortitudine? qs tigribꝰ et auibus
in velocitate? qs lincibus et aqlis in vi
ſus acumiē? qs vulturibꝰ in odoratus
viuacitate? et ſic ſi ꝑ oīa q ſunt corꝑis
intuitu mentis tranſieris. te a brutis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſepari videbis Tu ergo q̄ rōnal' es cām rei exquirē dēs Eſt ergo cā vt Augꝰ. dt vt dū hō nobiliſſiā c̄atura dei ꝑ imagine inſignita videt ſe in hijs q̄ ſunt corꝑis ſuꝑari a brutis. diſcat bona nō in exterioribꝫ eſſe q̄renda. ſed in ſuis intimis ꝑſcrutāda Bruta ergo quorū oīa bona ſunt ſolū exteiora. dū ſenſibꝫ aliq̄d deꝑhendunt ibi ſubſiſtūt nec vltra querūt. qꝛ vltra ſenſus iudiciū nichil aliud acceperūt. Sꝫ dum hō aliq̄d ſenſu capit nō dēt ibi ſubſiſtere. ſed ſtati ad interiora reducē et de eo ſcd̄m rōnis iudiciū iudicare. Sed mutata eſt cōdicio qꝛ magis hoīes ſunt dediti ſenſibus q̄ꝫ bruta aīalia. Qd̄ eſt aīal ſic ſollicitū d̄ gula ſicut homo ſ quod ē aīmal ſic ꝓnū ad carnis laſciuiā vt eſt homo ſ qd̄ eſt aīal qd̄ ſic in coloribus. ſic in odoribꝫ. ſic in cātibus delectat' vt homo ſ Ergo dum racōne dimiſſa ſenſualibꝫ aīa es immerſa. a rōe facta es aliena. et in beluā es conuerſa.

Veriſſima cōſequencia ſi ſanctorum et philoſophorum cōſideres argumenta. Nam oīt phūs naturā nichil facē. niſi ꝓpter aliquē finē. et hoc maxime verū eſt de natura creata. dicit eciā in li. Metheororū. q̄ qū res non facit illud ad qd̄ dēt eſſe deſinit eſſe qd̄ eſt. ergo ſi homo rōnalis eſt. et ad btitudinē ordinatꝰ eſt ſi omiſſo eo ad qd̄ eſt ſenſibilibus rbus adheret ad q̄s non eſt. deſinit eſſe qd̄ eſt ſed eāt rōnalis. ergo hoc eſſe deſinit. ſed in ſola rōne h̄ndat a brutis. ergo dum eā ꝑdit ſilis brutis exiſtit. Pſal. Homo cū in honore eſſet ꝛc̄. hanc cōcluſionem ponit Boeciꝰ in li. de Conſola. hoc mō Omne inq̄t qd̄ eſt id eſſe vnū neceſſe eſt q̄ ſi a rebꝫ vnitatē auſtās nichil eſt qd̄ exiſtit. ſicut nōbiliter ibi ꝓbat. Ac omē qd̄ vnū eſt bonū eſt ſicut ibid̄ ꝓbatū eſt ergo omē qd̄ ē ſemꝑ bonū ē ergo q̄dq̄d a bono deficit eſſe deſiſtit. ergo hō dum a ſuo fine recedit. et ſenſibꝫ ſe īuoluit hō eſſe deſinit. Euenit ergo inquit vt quē trāſformatū vicijs videris hoīez exiſtimare nō poſſis. ſed ſi auaīcia feruet. et alıēnū opū fuit violentus ereptor lupo ſilē m dicas Si ferox et inq̄etus linguā exercet litigijs cani cōꝑabis. ſi inſidiator occultꝰ vulpeculis ſilābis. ſi ira fremit leōis aīm geſtare credat'. ſi pauidꝰ et fugax n̄ metuēda formidat ēuis ſilis habet'. ſi piger ꝛ tardus aſinis cōꝑet'. ſi libidinibꝫ vacat. equis cōſilēz eſſe dicas. et cōcludit ſic. ergo vt q̄ ꝓbitate deſerta hō eſſe deſinit cū in dinā nāz trāſire nō poſſit vertat' in beluā neceſſe eſt

Scd̄o q̄rit' ab hoīe qd̄ ſit ſcd̄m carnis ſubāz. Eſt eīn corpꝰ hoīs q̄dā ſubſtācia ex limo ẗre formata h̄ns vitā in potēcia et ſe hēt ad aīaz ſic maīa ad ſuā formā et ꝑfectibile ad ꝑfectionē ſuā. et eciā ſic mobile ad ſuū motorē. Eſt tn̄ ex ſe corruptibile et mōꝛle. et ideo dr̄ q̄ hō ē aī rōnale et mōꝛle. rōnale ꝓpt̄ animā. et mōꝛle ꝓpt̄ carnis ſubāz. et dt Ber. q̄ iſta duo ī diffinicōne hoīs poſita ſūt vt rōnale mōꝛle confortet. ne hō deſꝑet. et mōꝛle rōnale hūilict. ne ſe ꝑ ſuꝑbiā ſurſum leuet Quid ergo o hō es. hoc eſt q̄ q̄rit ꝓpheta. Quid eſt hō qꝛ īnotuiſti ei ꝛ rn̄dēs inq̄t. hō vaītati ſilis factꝰ ē ꝛc̄ et nō ſolū ſcd̄m corpꝰ ſilis eſt vanitati. ſed eciā ipſa vaītas. imo eſt vniūſa vanitas Vn̄ ꝓpheta. Verumtn̄ vniūſa vanitas oīs hō viuēs. Nemo ab hac vanitate excludit'. ſed ſiue rex ſiue pricepſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſiue quicumq̨ ſit alius ſub hac gn̄alita
te includitur. hec autem vniuerſa vani
tas eſt illa quā ponit Iob. homo inq̄t
natus. ecce nature vilitas. qꝛ homo eſt
dictus ab humo. de mulie̅. ecce nature
fragilitas. breui viuens tempore. ecce
vite breuitas. repletᷣ multis miſeriꝭs.
ecce vite calamitas. qui quaſi flos egre
ditur. et cōte. et fu. ve. vmbra. ecce va/
nitas. et nunq̄ꝫ in eodem ſtatu ꝑmanet
ecce ſtatus varietas. Nōne ergo vanus
eſſe ꝓbatur. qui tot penis ſcd̄m corpus
exponitur. Sed vnde iſta tanta varie/
tas. niſi ex vilitate et vanitate materie
Nam inter omnia mundi corpora cor/
pus hominis formatū eſt ex viliori ma
teria. nam celeſtia corpora ex luce ſunt
facta. piſces ꝛ volatilia ſunt facta ex aq̄
greſſibilia vero ſunt facta de terra. ſed
noſtra non ſunt facta ſolum ex terra.
ſed ex terra limoſa ſiue lutoſa. Sicut
patet Geneſis ꝑmo. Vnde Innocēcius
dicit. formauit deus hoīem de limo t̄re.
que ceteris eſt vilior elementis. Conſi
derans ergo homo aquatica ſe vilem in
ueniet. cōſiderans aerea ſe viliorem cog
noſcet. conſiderans celeſtia ſe viliſſimū
reputabit. nec audebit ſe p̄ferre terre/
nis. nec equare celeſtibus. qꝛ ſe parem
ꝑmmo minorē iumentis inueniet et ſi
milem recognoſcet. Iſta conſiderans
Eccleſiaſti. dicit. q̄d ſuperbis puluis
et cinis. vtinā attenderent peccatores
impij. vtinā ſepe mente reuoluerent.
de qua materia generāti. quo cibo ī ven
tre ſunt aliti. quo veſtimento circūdati
cū ex maternis viſceribus ſunt egreſſi
et ad quantam miſeriam ſumus nati.
Vnde Innocencius Papa. O humane

nature condicio miſera. cuius cōcepcio
culpa. naſci pena. mori miſeria. ꝓpter
hoc dicitur Yſa. xl. Clama. et ꝓpheta.
quid clamabo. omnis inquit caro fenū.
et omnis gloria eius quaſi flos agri.
exſiccatum eſt fenū et cecidit flos. quia
ſpiritus dn̄i inſufflauit in eo. et ſequitᷣ
Vere fenū eſt populus. Sicut enī fenū
mane vireſcit. ſed cito areſcit. et omnis
eius pulchritudo palleſcit. ſic vita nrā
dum florere videtur modica febre diſſol
uitur. et amariſſima morte finitur.
Vnde Iaco. in Canonica ſua. Quid ē
vita noſtra niſi vapor ad modicum pa/
rens. Iob. Dies mei velocius tranſie/
runt q̄ꝫ a texente tela ſuccidit. Conclu
damus ergo ex omnibꝫ predictis. qꝛ ſi
nō humiliaris ſed ſuperbus exiſtis cū
tanta materia humiliacōnis ex tuo cor
pore tibi ſit a tua natura recedis oīno.
et ſic dum alienū eſſe induis : tuo eſſe
penitus ſpoliaris. homo igitur eſſe de/
ſinis. eadem racōne qua in ſuperiori
membro racio manifeſta conuincit.

Tercio queratur ab homine. quid
ſit vita. hoc eſt enī qd̄ Iob querit. quid
eſt homo qꝛ magnificas eum aut quid
appones erga eum cor tuū ? Verū huic
queſtioni reſpondet. Auguſtinꝰ. Audi
inq̄t quid debeat eſſe homo. vtiq̨ aīal
manſuetū natura. ex natura enī eſt hōi
inſitum vt ſit animal manſuetū. Vnde
ꝓbans hoc diligēter auſculta. quid ſen
ciat dīna ſcriptura. et eciā oīs ꝓphecia
Nam conſtat eſſe certiſſimū et ſolidorū
argumentorū cōnexione ꝓbatū. q̄ꝫ na/
tura nec habundat ſuꝑfluis. nec deficit
in neceſſarijs Vn̄ nichil ſuꝑfluū nichil
eciā diminutū eſt in natura plantatū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sed videmus ꝙ natura nigrã multis
aĩalibus dedit arma. ita ꝙ q̃buſdã cor
nua ad inpetend̾. q̃buſd̾ dentes feroces
et caninos ad lacerandũ. et ora longa ⁊
lata ad capiend̾. q̃buſd̾ vngues acutos
et ſciſſos ad capiend̾ et laniandũ. q̃buſ
dam pedes fortes ad ꝑcuciendum. qui/
buſd̾ roſtra forcia et acuta ad capiendũ
⁊ dilaniandũ. Et ſic ẽ de omnibꝫ alijs
ſciendum. Nam q̃buſd̾ contulit venenũ
et arma alia ad inpugnãdum. quibuſd̾
agilitatem dedit mẽbrorum ad fugien
dum. Et qꝛ exẽpla ſunt in hijs omĩbꝫ
manifeſta. ideo ea ponere non curaui.
Vnde natura horũ nichil cõtulit homi
ſicut patet cuilibet intuenti. ſed omnia
membra dedit homini mollia ad nullã
leſionem apta. ergo ſi natura nõ deficit
in nobiliſſima creatuã. homo eſt aĩmal
manſuetũ natura. Sed res in cõtrariũ
verſa eſt. qꝛ qd̾ homini natura negauit
ars diabolyca adinuenit. Qd̾ enĩ aĩal
quantũcumqꝫ crudele tot habet ad in/
pugnãdũ arma quot adinueĩt humana
malicia? q̃ animalia quantũcumqꝫ cru
delia gerunt tam aſpera bella vt rõna/
bilia? Vbi inuenit̾ hodie tanta crudeli
tas. tam immanis impietas. tantaqꝫ
ferocitas. ſicut vbi deberet eſſe manſue
tudo humanitatis. ergo ſi a quocumqꝫ
diffinito r̃mouet̾: et ip̄m ꝑiter qd̾ diffi
nitũ eſt tollit̾: dum aĩal manſuetũ eſſe
deſiſtis. natura hominis ſpoliaris.
Quaẽ ergo kariſſimi naturã noſtram
mutauimus. et ꝑ cõſequens a deo nrõ
receſſimus: ideo tot malis inuoluimur
tot guerris atterimur. tot tẽpeſtatibꝫ
procellarũ excutimur. nec ab eis vllo
pacto liberari valemus. Quomodo enĩ
viuere poteſt herba deficiente humore?
quõ fructificabit arbor areſcẽte radice?
quõ fluet riuulus ſi aqua ſibi nõ detur
ex fonte? quõ viuent corporis membra
non influente corde? Quõ germinabit
herba ſole radios ſubtrahẽte? Quid igi
t̾ mirũ eſt ſi a creatore. gubernatore. ⁊
cõſeruatore receſſimꝰ ſi tot malis expo
nimur. Vnde clamat Yſa. Numqd̾ ab/
breuiata eſt manus dñi vt ſaluare neq̃/
at. aut impotens factus ẽ ad liberand̾?
nõ eſt hec cauſa. Que igit̾ cauſa eſt illa
q̃ ſubdit̾. Iniq̃tates inq̃t nr̃e diuiſerũt
int̾ nos et deum noſtrũ. et peccata nrã
ꝓhibuerunt bonũ a nobis. Redeamus
ergo kariſſimi ad noſtrã naturã. atten
damus qual̾ ſit vita nrã. videamus vi
litatem vel humilitatem noſtrã. et attẽ
damus dignitatem noſtrã. vt nec deici
amur ꝑ triſticiam. nec eleuemur ꝑ ſup
biam. nec mãſuetudine ꝑdita nos cru/
delitati ſuddamus. ip̄o donante cui ſoli
eſt honor et gloria. Dñ. iiij.

Ego vox clamãtis in deſerto. Luce
i. In hijs ũbis oñdit̾ cõmendabi
lis hũilitas ꝑcurſoris. et plurimũ p̃di
cabil̾ caritas ſaluatoꝛis. nam illiꝰ hũili
tas cõmẽdabilis appet in voce. ſed dei
caritas p̃dicando oñdit̾ ĩ clamore. Nõt̾
ergo p̃curſoris hũilitas cũ dt̾. Ego vox
ſcd̾o notatur caritas ſaluatoꝛis cum ſta
tim addit. clamantis in deſerto. nam ꝑ
deſertũ recte intelligimꝰ mũdum. Eſt
enĩ deſertũ locus vilis. locus ſteril̾. lo/
cus ĩhabitabil̾. ſic eciã mũdus ẽ locus
vilis rõne malorũ. et locus ſteril̾ ꝑ de/
fectũ bonorũ. et locus inhĩtabilis ꝓpt̾
raritatẽ ſanctorũ. iuxta illd̾ pſ. Saluũ
me fac dñe qm̃ defecit ſcũs. q̃i d. vitates

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

a filiꝭs hominū In hoc aūt deſerto tam
vili ꝑ culpā ·tā ſterili ꝑ grām ·ꝛ tā in/
habitabili ꝑ ſanctorū penuriā ·venit
criſtus et clamuit ad peītenciā ·iuxta
illud Mathei Peītenciā agite appropī·
eīn regnū ce· Nō tn̄ ꝙ criſtus ·et clama
uit in mūdo·ꝛ clamauit ī ligno· et cla/
bit ī iudicō. Sed clamoꝛ p̄mus fuit dul
cedīs et dilectiōīs · clamoꝛ ſecūdꝰ fuit
clamoꝛ cōpaſſiui doloīs ·clamoꝛ vero t̄
cius eīt clamoꝛ ī auditi timoīs ·vt ītel/
ligatᷣ ꝙ clamoꝛ primus fuit clamoꝛ exi
mie pietatis ·clamoꝛ ſecūdus fuit cla/
moꝛ īeſtimabilis caītatis ·ſed clamoꝛ t̄
cius eīt clamoꝛ rectiſſime eq̄tatis· Di
camꝰ ergo ꝙ dn̄s in primo clamauit in
mūdo ex inaudita ꝛ ineſtimabili pie/
tate·nam licꝫ multos p̄mo an̄ ſe ꝓphe
tas emiſeit ·ꝛ ab inicō clamaueīt ·ꝛ ad
penitētiā inuitauerit ·ne de cōtingēti/
bꝰ aliq̄d omittēt ·ꝑ ſe ipſū vltimo veīt
vt nichil excuſacōis peccatoēs habēnt·
De hoc ergo clamore tā pio·tā placido·
tā benigno ·dicit ipſe de ſe ipſo in p̄s·
Laboraui clamās rau·f·ſ·f·mee· Quiſ
kariſſimi mei ullis exprimat verbis
quātū ipſe ſaluatoꝛ clamauerit ·quātū
in clamādo laboraueīt n̄ ſolū verbo ſed
oꝑe ꝛ exēplo. tātū eī clamauit ꝙ rauce/
dinē vocis incurrit· O pietas inaudi
ta ·O māſuetudo p̄ꝭſſima· blaſphema
tur verbis laceratᷣ ·ſeductoꝛ appellatᷣ. et
ad moꝛtem q̄ritᷣ et tamē caſtella circuiuit
ꝑ ciuitates ꝛ rura diſcurrit ·nūc docen
do·nunc miracula faciendo·nūc exem/
plis ſalutaribus cōmonendo· vt impi/
os ꝛ incredulos ad ſe traheret ⁊ Nota
ergo ꝙ maxime clamauit ad tria· nam
nā clamauit ad veritatis in telligenciā
clamauit vocans ad peintenciā ·clama
uit reuocans a culpa vt primi duo cla/
mores ſint ad bonū · t̄cius vēo ſit cōtra
malū Et p̄mus ſit clāoꝛ ad intelligēciā
veritatis· ſecundus ſit ad amorē vīetu
tis ·tercius vero ad deteſtacionem iniq̄
tatis ·vt ſic primus ꝑficiat intelletum
ſecūdus vero cōſeruet affectum. tercius
vero dirigat effectū Dicamus ergo
ꝙ criſtus clamauit primo ad veritatis
intēlligēciā ·nā ſicut ait Augꝰ· In vi
ſa poſſumꝰ diligē ·ſed ī cognita neq̄ꝙ ·
vt ergo deū amare poſſimꝰ neceſſe ē vt
eū ātea cognoſcamus· ꝛ eū eſſe ſciamus
ꝛ ideo criſtus doctoꝛ ſapientiſſimꝰ pri/
mo ad dei cognicōnem hoīem adduxit·
vn̄ dicitᷣ Jo ·xvij ·Clamabat Jheſus
docens in templo ꝛ dicēs ·et me ſcitis ·
ꝛ vn̄ ſū ſcitis id ē ſcire deberetis ·n̄ eīn
cognicō dei ꝓ fūdamēto ponatᷣ fruſtra
ē quidquid edificatᷣ Secundo clama
uit vocans ad graciam · Nam ſciencia
ſine gracia eſt inflatiua· vnde Appoſto
lus · dicit· Sciencia inflat caritas edi/
ficat · Ag̃n̄· Iſta duo ſunt homini neceſ
ſaria ſcilicet caritas ·et ſciencia ·quia
ſine caritate ſciencia inflat ·ſed ſine ſci/
encia caritas errat· ſciencia vero carita
tem illuminauit ·et caritas ſcienciam
humiliat ·ne per ſuperbiam euaneſcat
Clamat ergo criſtus ad graciam vnde
dicit Jo·xvij ·In nouiſſimo die mag/
ne feſtiuitatis ſtabat Jheſus et clama/
bat ·dicens · Si q̄s ſitit ve· ad me ꝛ bi·
ſitis eīn ſecūdū philoſophū ē appetitꝰ
frigidi ꝛ hūidi· q̇d ergo eſt ſitiē n̄ grām
appetē· ꝑ quā cōcupiſcēcia īfrigidatᷣ et
lacmarū hūdancia ꝓuocatᷣ. hic eīn cla/
moꝛ ē clamoꝛ mxīe pietatis. vn̄ dicitur
Ie· ij· Vade clama in auribus iheruſa
lem hec dicit dn̄s · Recoꝛdatus ſum tui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

miſerans adoleſtenciam tuā. Tercō
clamat dn̄s reuocans hoīnem a culpa.
nam cū homini cōfert graciā delet eius
cōtrarium qđ eſt culpa. In huius ergo
figura dr̄ Johan. xi. ꝙ ſtans iheſus ad
ſepulchrū lazari clamauit voce magna
dicēs. lazare veni foras. et ſequit᷑ ꝙ ſta
tim prodijt qui ligatus fuerat. O quot
ſūt hodie ligati hoc vinculo qui tn̄ xp̄m
clamantem audire cōtempnūt. hij peio
res ſunt niniuitis qui ꝓphetā claman/
tem audierūt et cilicijs ſe veſtierūt. ie
iunium p̄dicauerunt et a ſua nequicia
receſſerunt. lege hiſtoriā Jone. ij. quia
multū valet ad iſtā materiā. ❡ Scd̄o
dn̄s clamauit in ligno. et hic clamor tā
fortis fuit: ꝙ velum templi de ſummo
vſqȝ deorſum diuiſit. petras ſcidit. mo
numenta aperuit. terram concuſſit. et
corꝑa celeſtia obſcurauit. Attende ergo
ꝙ̄ duri ſunt filij adam. qui illum non
audiunt. que̅ inſenſibilia audierunt.
Nota ꝙ dn̄s ꝓpter doloris ſui acerbita
tem clamauit. clamauit ꝓp̄t ingratorū
hoīm cecitatem. clamauit ꝓp̄t amoris
immenſitatem. ❡ Dico ꝙ clamauit do
minus ꝓpter doloris ſui acerbitatem.
vt verum hoīem ſe eſſe oſtenderet. dum
carnis penā ſentiret. niſi eīm humana
vulnera doluiſſet. verus homo nō apꝑa
ruiſſet. et fuit dolor eius maximus vl
tra omne̅ dolore̅. tū ꝓpter cōplexionis
nobilitatem. tū ꝓp̄t corꝑis ſanitatem.
tum ꝓpter membrorū pacienciū ſenſi/
bilitatem. ſiue virtuoſitatem. tū ꝓp̄t
clauorū aſperitatem. tum ꝓp̄t inferen
cium ingratitudinem et crudelitatem.
tum ꝓp̄t tp̄is diuturnitate̅. tum ꝓp̄t
pene vilitatem. tū eciā ꝓpter vile̅ ſocie
tatem. Sed iſta tractabunt᷑ plenius in
paraſceue ſi dn̄s dederit peruenire. De
hoc igitur clamore videt᷑ loqui aperte
Aplūs v. ad Hebre. dū ait. Qui in die
bus carnis ſue p̄ces ſupplicacōneſqȝ ad
deum qui poſſet illum ſaluū face̅ a mor
te. cum clamore valido et lacrimis offe
rens exauditus eſt ꝓ ſua reuerencia.
❡ Scd̄o clamauit in ligno ꝓp̄t ingra
torum hoīm cecitatem. Quanta eīm in/
gratitudo fuit illum nō cognoſcere. nō
amare ſed abicere. et morti tradere. qui
eos venerat libeāre. et de manu hoſtis
eruere. maior eīm hic dolor fuit poſteior
quā fuerat ille anterior. quia iſte inte/
rior. ille vero exterior. Unde quidaȝ ſa
piens in ꝑſona xp̄iſti loquens. ſic ait
Homo vide que ꝓ te pacōr. vide penas
quibus afficior. vide clauos quibus cō
fodior. et cū ſit tantus dolor exterior.
interior tn̄ planctus eſt grauior. dum
ingratū ſic te experior. De hoc ergo cla
more dicit᷑ in Matheo xxvij. Circa ho/
ram nonā exclamauit iheſus voce mag
na dicens. Deus meus deus meus vt
quid de̅liquiſti me. quaſi dicēt. tot mal̄
expoſuiſti me. vt credant ingrati te de̅/
liquiſſe me; ❡ Tercio clamauit xp̄c
ob nimiam caītatem. nam dum ſic alte
clamauit ꝙ omne̅ terrā cōcuſſit: mag/
num affectū ſui amoris ꝓ nobis ſaluā/
dis oн̄dit. et de hoc dr̄ Mathei. xxvij.
Iheſus inq̄t clamās iterū voce magna
emiſit ſpm̄. O caritatis ſumme certum
expimentū. O amoris inſigne p̄coniū
O ſumme dilectionis indiciū. quia ſic
amore inſtigante clamauit. ꝙ ex amoe̅
ſpiritum emiſit. Sumus ergo fratres
inſenſibiliores omnibus corporibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſumus durioēs lapidibus qꝛ vocem tã
altã q̄ totus mũdus tremuit ñ audimg
quãta eſt criſtianorũ duricia quos vox
iſta ñ cõcutit . q̄ paganorũ corda cõcuſ/
ſit . nã et ipſe centurio dũ vocem audi/
uit . ⁊ cõſequēcia ſigna vidit . ſtatim ait
vere filius dei erat iſte . ¶ Tercio cla/
mabit criſtus in iudicio . ⁊ erit vox illa
tãte altitudinis tanteqꝫ virtutis ꝙ to/
tus mũdus ſtupebit . nã vox ipſa mor
tuos õnes ab īicõ mũdi reſurgere faciꝫ
et ad iudiciũ veīre cõpellet . nota tñ ꝙ
ĩca iudiciũ dñs maxime tria clamabit
que maxime reprobos reſpiciunt . Nã
clamabit tēporis deriſionē . clamabit
edificiorum omnium cõplanacionem . ⁊
clamabit malorum punicõnem . ¶ Erit
igitur primus clamor penitencialis tē
poris ablatiuus . ſecundus clamor erit
auaricie humane conſumtiuus . ſed ter
cius clamor erit humane ſuperbie pu/
nitiuus ¶ Dico ꝙ primus clamor q̄
fuit criſti impio ab aliãquo gelo eīt ad
q̄uãdam p̄ꝑacionem ⁊ tp̄is cõſũpcionē
vñ q̄ſi p̄ambulũ ad iudiciũ eſt illud qđ
dicit᷑ Apocalip . xiiij . ꝙ vnus angelus
exiuit de tēplo clamãs voce magna ad
ſedentem ſuꝑ nubem id ē ad criſtũ Mit
te falcem tuam et mete . qꝛ veīt hora vt
metatur . qm̄ maturauit meſſis terre .
et ſequitur . ꝙ miſit falcem in terrã id ē
incepit punire maliciã . et p̄mũ qđ meſ
ſuit ⁊ ab hominibus abſtulit fuit tem/
pus . Vñ dicit᷑ Apoca . iiij . ꝙ Angelus
fortis deſcendit de celo . et yris in capi/
te eius . et facies eius erãt ſicut ſol ⁊ c̄ . et
pedem dextrum poſuit ſuꝑ mare . ſiniſ
trum autē ſuꝑ terrã . et clamauit voce
magna tamꝙ̄ leo cum rugit . et leuauit
manũ ſuam ad celum ⁊ iurauit ꝑ viuē
tem in ſecula ſeculorũ qui creauit celũ
⁊ omia que in eo ſunt . et terrã ⁊ que in
ea ſunt . et mare et ea que in eo ſunt . ꝙ
tempus amplius nõ erit . ſupple ad pe/
nitenciam faciendam . O ꝙ̄ dura vox iſ
ta eīt peccatoibus ꝙ̄ amara . vbi nullus
relinq̄t᷑ locus ad penitenciam ſed cõdēp
nabũt᷑ ad ēnam miſeīam . Secũdg
aũt clamor erit ad edificiorũ oīm cõpla/
nacionē . nullũ em̄ ſuꝑ terram relinq̄t᷑
edificiũ qđ ñ in puluerē redigat᷑ . Quid
fratres tũc faciet noſtra auaricia ? quo
fugiet noſtra ſuꝑbia ? vbi ſe abſcondet
noſtra induſtria . dũ ruent turres edifi
cia ⁊ palacia tunc tantis laboribus ad
munimentũ fabricata ? Superbe audi
quid ſub figura mũdi dicitur de babilo
ne . Ap . xviij . Vidi inquit angelum
deſcendentem de celo . habentem ptãtē
magnam et terra illuminata eſt a glori
a eius . et clamauit in fortitudine . di/
cens . Cecidit cecidit babilon illa mag/
na et facta eſt habitacio demoniorum .
quia de vino ire fornicacõnis eius bibe
runt omnes gentes . et ſequitur ibi .
Et plangent ſe ſuper eam omnes tri/
bus terre . et cetera ibi . ¶ Tercius
vero clamor erit ad malorum punicio/
nem . que lingua quantumcumque fa/
cunda poſſet exprimere impiorum ma
la . dicitur tamē Apocalipſis . decimo oc
tauo . Vidi inquit angelum ſtantem in
le . et clamauit voce magna . dicens õ/
nibus auibus que volant per medium
celi . Venite congregamini ad cenam
magnam ire dei . vt manducetis carnes
regum . carnes tribunorum . et forcium
omnium . liberorũ . ⁊ ſeruorũ puſillorũ

et magnorū. Per aues intellige demo
nes hoīes deuorātes et ſecū ad inferna
trahentes. Regre ſup̈. Qrto ſermone.
Veni doīne iheſu. ſic ergo patet ꝙ excla
mans fueit in deſerto Sequit᷑ Ego vox
in quo Jo. cōmendat᷑ humilitas. nam
ꝓpūm eſt vocis ꝙ cito deficit. nec tota
ſil᷑ exiſtit. eſt igitur ſenſus ubi. Quid
de me puulo ſcie᷑ vultis nō ſū quiſꝙ̄ ex
magnis. ſed vox q̄dam hūilis xp̄i in de
ſerto clamantis. vel poſſet dici ꝙ iohēs
vox erat q̄ ad lrām officiū p̄conis fere
bat. ad pn̄iam vocabat. ⁊ multos ex au
dientibus cōuertebat. Vn̄ hec fuit vox
illa de qua dicit Pſa. xxx. Confeſtim a
dn̄o viſitabit᷑. ſ. mūdus in tonitruo. et
cōmocōe terre. et voce magna turbinis
Conſtat teſte phō. ꝙ tonitruū fit a ſu/
mo. terre cōmotio ab ymo. turbo gn̄at᷑
in medio. fuit ergo iohēs tonitruū dū
nō parcebat maioribꝫ. fuit et turbo dū
nō parcebat mediocribus. Nam q̄buſd̄
p̄dicabat excluſionē a r̄gno. qd̄ ſignatū
eſt in tonitruo qd̄ venit ab alto. et tunc
adimpletū eſt illd̄. A voce tonitrui tui
formidabūt. Scd̄o q̄buſd̄ p̄dicabat de/
iectionem in inferno. qd̄ ſignat terre cō
mocōēm qua hoīes abſorbet᷑. pſ. Vox
dn̄i concucientis deſertū. Tercō q̄buſd̄
p̄dicabat deiectionem in mundo. et hoc
eſt ſignatū in turbine qui arbores dei/
cit. et altas turres euertit. pſ. Vox dn̄i
cōfringentis cedros ⁊c̄.

In natiuitate dn̄i.

Videbit omnis caro ſalutare dei.
nr̄i luce. i. Sicut dn̄s in iudicō peccato
ribus terribilis apparebit. ſic blandus
erit iuſtis et pijs. Eius ergo viſio in
verbo p̄ſcripto deſcribitur. vt vniūſal᷑
vt ſalutaris. vt vniuerſalis ſit viſio ꝙ̄
tum ad bonos et malos. et ſalutaris ſo
lum quantū ad iuſtos. Videbunt ergo
mali xp̄m vt terreant᷑ et doleant. vide
bunt et iuſti vt cōfortent᷑ et gaudeant.

Sed notand̄ ꝙ viſio dn̄i ſalutaris
eſt multiplex.
Vna eſt penurioſa.
Scd̄a gracioſa.
Tercia formidoloſa.
Quarta vero eſt viſio glorioſa.
Prima eſt exēplum penitenciū. Scd̄a
eſt adroboracō et aīatio inpugnantiū.
Tercia eſt formidoloſa ad cōſolacōnem
cōtemplanciū. Prima eſt ad bonū pn̄e
inductiā Scd̄a ī pn̄ia ꝓmotīa. Tercia
timoīs incuſſiua. ſed Quarta eſt in glā
refectiua. Eſt ergo viſio p̄ma penu
rioſa. Bern. O ꝙ̄ dulce eſt afflictis. ꝙ̄
conſolatoriū abiectis. ꝙ̄ cōfortatiū ege/
nis xp̄m regem vidē tot mal᷑ expoſitū.
cernē glorioſū ſic humilem et abiectum
et aſpicē factorem oīm tanta paup̄tate
dep̄ſſum. Qui vero delicijs delectatur
aſpiciat xp̄m paſſum. q̄ honoibus ſub/
limat᷑. aſpiciat regem glorie ſic abiectū
Qui vero diuicijs. aſpiciat regem ſuū
ſic paup̄culum et egenum. Dico ꝙ qui
delicijs delectat᷑ aſpiciat xp̄m paſſum.
eſt em̄ ſummū remedium contra omne
carnis incentiuū cernere dn̄m ſuum et
benigniſſimū redemptorem ſuū ſic ad
columnam ligatum. ſic acriter verbe/
ratum. ſic in cruce extenſum. ſic clauis
affixum. nam ſicut Ber. dicit. Fidelis
miles vulnera ſua non ſentit. dum be/
nigni ducis vulnera intuet᷑ Vnd̄ Gre.
Memoria crucifixi vicia crucifigit. Ad
hanc igit᷑ viſionem inuitat nos ipſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Tre. p̄mo. O vos inquit ōnes q̄ tran/
ſitis ⁊c̄ Apg. ad hebre. Per pacienciā
curramus ad ꝓpoſitū nobis c̄tamē aſpi
cientes in autorem fidei. et cōſeruato/
rem Iheſū q̄ ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſti/
nuit crucē cōfuſione cōtēpta Secū/
do q̄ honoribus delectat᷑. aſpiciat dn̄m
glorie et regem regū viliſſimū ⁊ ōnino
abiectū. Quis ita abiectus vt dn̄s? qs
ita cōtēptus? vt dr̄ pſa. liij. Vidimus
eū deſpectū ⁊ nouiſſimū virorū. vn̄ nec
reputauiꝰ eū. Quis ergo audeat ſuꝑ/
bire dū caput ſuū. dominū ſuū. regem
ſuū ſic hūiliatū cōſpicit ⁊ abiectū? vil'
eſt ꝑs illa et abicienda q̄ capite deiecto
videri appetat glorioſa. cōfūdat᷑. vili/
pendat᷑. abiciat᷑ humana ſuꝑbia. qn̄ ſic
eſt hūiliata maieſtas diuina Tercio
q̄ diuicijs ſublimatur aſpiciat mundi
dominū eſſe pauperrimū ⁊ egenū. qs
ūq̄ ita pauꝑ vt dominus. qs ūq̄ ita fu
it egens vt cunā ad ſolaciū nō haberet.
Que mulier ſic pauꝑcula vt mūdi do͞i/
na? que nō ſolū ad opiend' tā ſublimiſſi
mū dominū habere nō potuit. ſed nec ī
diuerſorio vbi eum poneret inuenit ſed
in preſepio reclinauit. cui pro pannis
aridū fenū ſuppoſuit. et ſtricta et bre/
ui faſciola eū cīxit. O inaudita pauꝑ/
tas. o ſtupenda penuria. o mēdicitas
inaudita. quis vltra audeat in diuici/
is gloriari? De hac igitur viſione dicit᷑
Lu. ij. Tranſeamus in betlehem et vi.
hoc uerbum quod factū ē et ſeq̄t᷑. Et ve
nerunt ⁊ inuenerunt Mariam et Io/
ſeph et infātem poſitū in p̄ſepio Se
cunda viſio eſt viſio gracioſa et hec ē ad
cōfortacionē pugnanciū. q̄ diu eīm vi/
uimus ī bello ſumus. quia nūc a mūdo
nunc a dyabolo. nūc a carne pulſamur
vnde ſtare nō poſſemus ſed ſepius cade
remus niſi ex criſti gracioſa viſione cō
fortaremur. Nā pugnare volentes tria
oportet habere ſcilicet ſcire quātū ad in
tellectum. velle quātū ad affectū. ⁊ o/
perari quantū ad effectum. In criſti
ergo viſione īuenit᷑ vnde intellectus in
ſtruitur ad ſciendū. vnde affectus inci
tatur ad volendum. et vnde dirigitur
noſter effectus ad bene oꝑandum. Nā
ī criſto videmus verba. videmus ſigna
videmus exēpla verba veritatis. ſigna
p̄tatis. exēpla hūilitatis. Docet ergo
nos criſtus verbis. monet ſignis ſed di
rigit nos exemplis Dicamus ergo
ſi volumus eſſe pugnātes ⁊ in bono ꝓ
ficiētes criſtum debemus aſpicere nos
docentē. ſicut eīm aſpiciebant ī eū apoſ/
toli. vn̄ et dicūt Iohānis. p̄mo. Qd̄
audiuimus et vidimus et manus noſ/
tre cōtrectauerunt de verbo vite hoc teſ
tamur et annunciamus vobis. Et pe/
trus dicit Non indoctas fabulas ſecu/
ti manifeſtam facimus vobis do͞ini noſ
tri Iheſu criſti virtutem ⁊ pacienciam
ſed ſpeculatores facti maieſtatis ⁊ mag
nitudinis illius ⁊c̄. In hunc ergo doc
torem ſurſum mentis oculos leueꝰ Nō
ſolum valet doctorem audire ſed eciam
in ipſum attendere. Unde dicitur ter/
cij. regum q̄ omnis terra deſiderabat
videre vultum ſalomonis. vt audiret ſa
pienciam eiꝰ Secundo debemus
aſpicere criſtū mirabilia faciētē. vt ſic
nr̄ moueat᷑ affūs. nā dr̄ ī Lu. q̄ multi/
tudo mag. ſeq̄bat᷑ eū. vidētes ſigna q̄ fa
ciebat. Nā ꝓbacio verborū fit oſtenſio
ne miraculorum. et plus mouebantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

hominis ꝑ miãcula ꝙ per verba. nam
viſionem tantorũ miraculorũ ſtupebat
oĩnis potencia et mouebatᷣ oĩs affectio
huãna. Unde et verẽ dicẽ poterant illud
Deutᷣ. xi. Oculi vrĩ viderũt oĩa opa dĩ
q̄ fecit vt cuſtodiatis oĩa mandata eiꝰ.

Tercõ debemꝰ aſpicere dñm exẽpla
vite hoĩbus exhibentẽ Quis eñ piger
erit ad opandũ dum regem regũ cõſpicit
ſic ſollicite opari? quis dedignabitᷣ ope
rari vilia dum in rege regũ cõſpicit tã
eximia humilitatis exẽpla. ſic eñ pcep
tũ ẽ. Exodi xxv. Vide omnia fac ſcdm
exẽmplar qd tibi ẽ in monte mõſtratũ
Ipe eſt exemplar nrm in quo oĩs vita
nrã ſcripta eſt. Unde ipẽ ait Jo. xiij.
Exẽplum dedi vobis vt quẽadmodum
ego feci vobis ita et vos faciatis

Tercia eſt viſio formidoloſa id eſt q̄
timoris eſt incuſſiua. Nam ſicut dr̃ in
Eccl. Per timorẽ dñi declinat omnis
a malo. quia penitencia timore cõcipitᷣ
Quid eñ erit videre iudicem ſummũ
omnia iudicantẽ. omnia examinãtem.
omĩa eciã puñentẽ. Utinã hanc viſionẽ
attenderent miſeri peccatores. vt ſic a
peccato ceſſarent. Nam cogentᷣ vidẽ iu-
dicem vniuerſa ſcientẽ. cuncta ſubtilitᷣ
diſquirentẽ. et acriter omnia punientẽ
Dico ꝙ oportebit nos vidẽ iudicem vni
uerſa ſcientem. Unde dicitᷣ. Job xxx.
Magnus eſt fortitudine quantũ ad po
teſtatem. ⁊ iuſticia quantũ ad equitatẽ
et iudicõ quantũ ad veritatẽ. et ſequitᷣ
Ideo timebunt eum viri et non aude-
bunt cõtemplari omẽs qui ſibi videntᷣ
eſſe ſapientes Ipẽ eñ ducet cõſiliarios
in ſtultũ finem. ſicut dicit pſ. Abſorti
ſunt iuncti petre. i. xp̃o iudices eorum

Job iiij. Eciã ſi habuero quipꝙ iuſtũ
meũ iudicẽ depcabor. Scdo nos opor
tebit videre iudicẽ ſubtilitᷣ cuncta diſ-
q̄rentẽ. hec viſio ſcdm ꝙ eã Malachias
deſcribit eit inpceptibilis. erit ineuita
bilis. erit intolerabilis. Erit inꝙ inp-
ceptibilis. Undᷣ ait Ecce venio cito. eĩt
intolleãbilis vnde ait. Quis ſtabit ad
videndũ eũ. erit eciã ineuitabil. Unde
ait ipſe. quaſi ignis conflans. et quaſi
herba fullonũ. quaſi dicẽt. Sicut nulla
ps metalli ꝙtũcũꝫ pura pt ignẽ effugẽ
et nullus pilus in pãno fugit cardum:
ſic nullus poteſt euadere et latere.

¶ Tercio oportebit nos videre iudicẽ
indiſtincte oĩa punientẽ. Unde ipẽ cõ-
minatᷣ. hic p Je. vij. Ite ad locũ ſylo
vbi habitauit nomen meũ a principio.
et videte quid fecerĩ ſibi ꝓpter maliciã
populi mei. quaſi dicẽt. Si ſic puniui
locũ illũ et afflixi et in nihilũ redegi
quem tantũ amaui. vt nomen meũ ibi
ſpecialitᷣ ponerẽ: qd faciã illis quos ſp
hoſtes habui. Nõne fortiſſima ira erit q̄
nullis p̃cibus. nullis muneribꝰ placaĩ
poterit. Adeo eñ iudex inflexibil erit
vt ſi p ãquo vno hoĩe oñs ſancti orarẽt
veniã ei obtinẽ nõ poſſent. Uñ dr̃ ꝓũ.
Zelus et furor viri non pcet in die vin
dicte. nec acq̄eſcet cuiuſꝙ p̃cibus. nec
recipiet p redempcõne dona plurima.
ſi eñ angelis peccãtibꝰ nõ pepcit quõ
parcet alijs. Quarta viſio erit viſio
glorioſa q̄ eſt p̃ omnibus appetenda. qr
eſt vite aĩme pfectiua. eo ꝙ ſit bonorũ
oĩm cõtentiua. Nõ ergo ꝙ viſio ipſa eſt
habundantiſſiã et delicioſiſſiã. eſt et ſe
curiſſiã. Nam ẽ plena ſine oĩ penuria.
eſt delicioſa ſine oĩ triſticia. et eſt eĩna

ſcīi oī hoſtiū moleſtia nullis ūq̄ tp̄ibꝫ fi
niēda. Dico q̄ viſio gloīoſa ē oībꝫ boīs
p̄ppetēda cum plus ſit ibi q̄ poſſit au
re audī vel lingua dici. vel aīo cogitari
⁊ adhuc ē ī infinitū magis. quō eī corda
finita q̄tūcūq̄ extēſa mēſuāē potīt line
ā īfinitā Cū ergo bonū illd ſimplex ſit
⁊ infinitū. quō illd capiet q̄cūq̄ bonū fi
nitū? Ideo dr̄. iij Re. x. Vidēs regina
Saba oēm ſapīam ſalōnis ⁊ domū quā
edificauit ⁊ cibos menſe eiꝰ. ⁊ hītacula
ſeruorū ⁊ ordinē miſtrāciū. ⁊ veſtes eo
rū n̄ hēbat vltra ſpm̄ ⁊c̄. ⁊ ſi ſic fuit īfi
guā q̄d putas vbi ē res ip̄a. quō eſſe du
bitas oē bonū? Sed n̄ credūt hoc miſeī
p̄ccatoēs eleuaē oculos ad celeſtia n̄ va
lētes. In quorū p̄ſona dr̄ ibidē regina
Nō credebā inquit narrātibꝫ m̄ donec
ip̄a vidi oculis meis ⁊ p̄baui q̄ media
p̄s michi narrata nō fueīt. Maior ē in
quit ſap̄ia tua ⁊ op̄a tua q̄ rumor quē
audiui Vn̄ q̄dam religioſus a quodā ali
o vt poſt mortē ad eū rediret rogatꝰ. ad
eū rediīt ſicut ei p̄miſerat adiuratus.
Qui cū q̄rēt q̄liter ſibi eſſet. ille reſpon
dit Sicut audiuimꝰ ſic vidimus ī ciui
tate dnī ūtutū ⁊ milleſies magis Se
cūdo viſio beata ē ſūme iocūda. oī dulce
dine plena. vn̄ dr̄ Iob. xxxiij. videbis
faciē eiꝰ ī iubilo. Quis nō iubilaret ſi
tāta beatorū dulcedine plenꝰ eſſet? Si
dulce ē oculo carnis lucē aſpicere corpo
ralē: quō nō magis dulce oculo mētis
lucem aſpicere ſp̄ualem? Si ſic paſcit
oculū aliq̄ pulchritudo creata: quō paſ
cit aīm pulchritudo īcreata? Si ſic diſ
cipulos delectauit viſio glorioſe humaī
tatis. vt dicerent bonū ē nos hic eſſe:
q̄d eīt videre gloriā diuītatis? p̄s In
ebriabūt ab vbertate do. t. ⁊ tor. vo. t.
po. eos. Tercio viſio gloīoſa ē pacifica
⁊ ſecura. nā quid valēt quātūcūq̄ plena
viſio. quātūcūq̄ iocūda ſi nō eſſet etna.
pocius eſſet ī penā q̄ ī gloriā. q̄r ſicut
dr̄ Boecius Infeliciſſimū genꝰ ē miſeia
rū fuiſſe felicē. Poeta. Nā venit ex ſola
p̄ſp̄itate dolor. q̄ oīa debent ītelligi ſi
p̄ſp̄itas ſemel habita ſit āmiſſa. vn̄ er
go glorie beatorū nichil deficiat ſed eſt
plena et iocūda tota. ſic ē eciā et eterna
vn̄ deus dt Apoſtolis. ī Io. videbitis
⁊ gaudebit cor veſtrū. ⁊ gaudiū vr̄m
nēo tollet a vobis. ad hoc gaudiū nos
ducat ⁊c̄ Amen. Item

Fiat lux. Gn̄. p̄mo. ſecūdum q̄
philoſiphꝰ docet ī libro de cauſis: ipſa
cauſa p̄ma ē oī narracōe ſup̄ior. nec ſuf
ficiūt lingue ad narracōez eius. p̄pter
magnitudinē eſſe ip̄iꝰ. Quō igit eū lau
dabiꝰ quē enarraē n̄ poſſumꝰ? ſed vn̄
q̄d q̄r ē maior nrā laude oīo tacebimꝰ?
ve īquit Augꝰ. tacētibꝰ de te dn̄e. q̄r
loq̄ces muti ſūt. licꝫ ergo quātū decens
eſſet loq̄ de deo nrō nō poſſimꝰ. dicamꝰ
tn̄ q̄d poſſuꝰ ne īgratitudīs arguamur
q̄r vt verū fateār. lux q̄ eū ubiq̄ ſignat
ī ſcp̄tuā ē p̄fcē diuiē excellēcie exp̄ſſiā.
ſed tm̄ eiꝰ exprimit excellenciā q̄tū p̄t
corpoālis natura. Dicamus ergo. fiat
lux. Inter oīa verba ſacre ſcripture.
hoc verbum maxime competit ſollemni
tati hodierne. q̄r ſicut lux illa corporea
q̄ ē hꝰ lucis figura facta ē die p̄ma. que
dominica eſt dicta. ſic lux ip̄a ſumma
die dominica eſt de virgine nata. In v̄
bo ergo premiſſo due nature deſcribū
tur vel exprimuntur. ni criſto. vna di
uina. altera humana. una ſumma al

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

i

tera pma. vna cāta. altra ĩcauſata. vna
beata. altra pene expoſita Deſcribit
ergo rex noſter. Primo q̄tum ad eius
altiſſimam dignitatē cū dicit lux. Se
cūdo deſcribit q̄tū ad tpalē dignitatē
cū addit fcā ē. tūc em̄ xp̄s inq̄tū homo
dicit fcūs eē vel qn̄ ē a matre ope dĩno
cōceptus. vel qn̄ ē mūdo natus. Vn̄ idē
ē dicē. q lux eſt fcā. ā q lux ē mūdo na/
ta. iuxta illd. Jo. i. Verbū caro factū
ē zc̄. Dicamq ergo fcā ē lux. Sed nōn/
dū q ē cōſideraē lucē q̄tū ad ſuā eēnciā
Nā lucis eē vel lux ſcd̄m eēnciā ē natuā
puriſſima ex ſua cōdiciōe q̄tū ad exiſ/
tēciā ſuā. ſcd̄m exiſtēciā eſt natuā incor
ruptibiliſſiā ab extranea accione. q̄tū
ad ſuā appenciā. ſcd̄m ſuā appnciā eſt
natura formoſiſſiā ĩ ſua viſiōe. Et q̄tū
ad ſuā influenciā. ſcd̄m ſuā influēciā ē
natuā vtiliſſiā ex ſua opacione Sic
ergo xp̄s fuit lux puriſſima per gra/
ciam haqundantem. lux incorrupta p
graciam confirmātem. lux formoſa p
graciam illuminātem. et lux fecūdiſſi
ma vel vtiliſſima p graciam redundan
tem. Dico q lux ſecundum eſſenciam ē
natura puriſſima. Nā aliquid dicit eē
purū qn̄ ē ſuo contraio impmixtū. lux
ergo cū ſit natuā ſupma inī naturalia
corpa eleuata. eſt ab omĩ natura extra/
nea ſepata. cū nlli extranee natuē ſit ad
mixtū. reſtat q ē natuā puriſſiā. ſic eci
am ſaluator nr̄ xp̄s fuit lux puriſſima
p grām habūdantē. Nā ſicut in eo grā
hūdauit. ſic ĩ alto poītus fuit. ſic ſepatq
aq ōni pcc̄o exſtitit q ōnino puriſſimq
fuit. qr de tenebra peccati cōtraria luci
nichil omnino habuit. et hoc ſignatū eſt
valde eleganter Geneſis primo. vbi di

citur. q diuiſit deus lucem a tenebris
quid em̄ fuit lncem a tenebris diuidere
niſi ſcd̄m hoīem ab oī culpa extraneū
facere z in ſūma puītate ſtatuē: Sz q̄d
mirū ſi hec fuit in ꝓle. cū tāta cōſtet fu
iſſe puritas in mrē: q ſub deo vt dicit
Auguſ. nō poterit maior eē. Propterea
bn̄ dr Sapiē. vij. Cādor ē lucis etne z
ſpeculū ſine macula. Si em̄ lux iſta cre
ata tāta fulget mūdicia vt nō ſolū ſit ſi
ne macula ſed eciā loca trāſiēs maculo/
ſa nō fiat ꝓpt hoc ſordida ſed maneat ſi
cut pius peītus mūda: quid ē ſenciēdū
de luce ĩcreata: Sed q̄s hodie ſeqt hanc
lucē: q̄s hodie ſeqt prolē ā mrēm: Nā
in pcc̄is cōcipimur. ĩ pcc̄is naſcimur.
in pcc̄is viuimus z ĩ pcc̄is morimur.
Qui porci ſic voluūt ĩ luto vt cūcti ho/
mīes ĩ pccō: p̄s. Corrupti ſūt z abho.
fac. ſūt. zc̄. Vn̄ dt Jero. q ad oñdēdū
qnātū dn̄s puriſſīq pccm̄ deteſtet z odi
at: et maxīe pccm̄ q̄d hūanā natura fe
dat z maculat: in ip̄a nocte q̄ dn̄s naſ
ci voluit: angelus oēs ſodomitas occi/
dit. Sed ve miſerrīo mūdo qr ſi hodie
in q̄buſdā tris oēs tales occidēt: pauci
homines remanerēt. Secūdo lux ſe
cūdū pmanēciā eſt natuā peītus incor/
rupta Nam vbicūq corpus eſt ibi paſ/
ſio eſt. vbi autē paſſio ibi actionē eſſe
neceſſe eſt. qr omīs paſſio ab actione ē.
vbi autem actio eſt ibi contrarietatem
eſſe neceſſe eſt. quia vt philophus docet
omīs actio a cōtrario eſt. ergo a deſtruc
tiōe cōſequentis vbi contrarietas nulla
eſt actio eſſe non poteſt. et vqi actio
uon eſt nec paſſio. nec corpus eſſe po/
teſt: ſed luci ſiue corpori celeſti ſicut do
cet philoſophus nichil eſt contrarium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt. ergo nichil in illō agere valet oīno
ergo incorruptū eſt. Manifeſtū igit' eſt
ꝙ lux incorrupta natura eſt Sic et ſal
uator nr̄a lux vera et incorrupta fuit.
incorruptus ꝑ graciā cōfirmantē. Non
enī ſolū nō peccauit vl' pccō cōſenſit. ſic
membrū ſup̄ poſitū ꝓbauit. ſed adō in
peccabil' fuit ꝙ oīno peccare nō potuit.
nā ſi peccare potuiſſet. dāpnari eciā po
tuiſſꝫ. Cū igit' dꝰ eſſet. dꝰ ergo dāpna
tus eſſet. Nō ergo ſumū bonū et ſumū
delcābile fuiſſet. ſed iſta oīa ſūt īpoſſibi
lia. ergo et illō ex quo ſequūt' iſta. xp̄m
ergo peccare potuiſſe fuit īpoſſibile. fu
it ergo xp̄c lux īcorruptibil'. q2 oīo pec
care nō potuit. lux enī tenebras nō ad
mittit. nec ignis vnq̄ frigeſcit Quō er
go ī luce ſuma eſſe potuit qō ī luce crea
ta eſſe nō poſſet. rō oſtenſiua cōuincit.
ꝓpt̄ hoc dr̄ Sap̄. vij. de luce increata.
ꝓpoſui ꝓ luce hr̄e illā. qm̄ īextinguibi
le eſt lumē illius. q̄d eſt enī lumē ſapiē
nō extingui. n̄ xp̄m qui ē ſapiā dei nll'
pccīs poſſe īuolui Nā et ipē xp̄c loquēs
de hoc materiali ſole dt̄ Eccl'. xxiiij.
Ego feci vt ī cel' oriret' lumē indeficiēs
ergo q̄ dedit nō deficē ſūi tanto. deficiet
in ſe ipo? verū in hac carne n̄ grā cōfir
mante. xp̄m imitari nō poſſuꝰ. ſed lau
dare debeꝰ q̄tū poſſuꝰ vt ꝑ graciā ſta
biliamur. iuxta illud ꝙ dr̄ ad Hebre.
Optimū eſt grā ſtabilire cor. hoc aūt faci
muꝰ dū malas cogitacōnes a corde repel
limuꝰ. dū mala v̄ba et laſciua vitamus.
dū eciā p̄uas ſocietates effugimuꝰ. Nā
ꝑ p̄uas cogitacōes dīdimur. ꝑ laſciuos
ſermones diſſoluimur. et molles effici
mur. Sed ꝑ malas ſocietates ad mala
opa trahimur. q̄ ergo vult cor ſuū grā
ſtabiliri iſta t̄a ſtudeat euitaē. Ter
cio ſi cōſidēt' lux ſcd̄m apꝑenciā eſt na
tura maxīe ſpecioſa. Nam cōſtat nichil
pulchrū eſſe ſine luce. Quis enī eſt qui
q̄tumcūq3 pulchros hēat oculos et eos
aꝑtos teneat q̄ in tenebris aliq̄ videat
ergo ꝙ hō vidē poſſit ē ex bn̄ficio lucis
Vn̄ nō defuerūt phī qui lucē de eſſeñ co
loris eſſe dicerēt. et q̄ colorē nichil aliud
q̄ lucē īcorpo ātā eē aſſererēt. Dicit enī
phūs. Nil videri n̄ ſcd̄m actū lucidi. cū
ergo ꝓpt̄ qō vnūq̄q3 et illud magis: ſi
oīs pulchritudīs lux ē c̄atuā ipā. ergo
eſt natura pulcherrīa in ſe ipā. Sed et
ſaluator nr̄ totꝰ pulcher fuit. ſic Augꝰ
dt̄. ꝑ graciā decorantē. q2 pulcher ī ma
tris vtero. pulcher in p̄ſepio. pulcher ī
mūdo. pulcher in patibulo. pulcher ī ſe
pulchro. pulcher ī celo. quō nō pulcher
vbiq3 fuit. qui res tā pulchras fecit et
cōdidit Si nemo dat qō nō hꝫ vt phūs
docet: quō in ſe pulcher nō eīt qui rebꝰ
tantā pulchritudinē dedit. Ipē enī ſic
Ber dt̄. Nō ſolū ē ſpecōſus for. p̄. fi. h.
ſed eciā p̄ milibꝰ angelorū. Ipē enī eſt
vt dt̄ Pe. In quē deſiderāt angeli ꝓſpi
cē. Vn̄ ſcribit' Eccl'. ij. Dulce lumen et
delcābile eſt ocul' vidē ſolē. tāte ſiquidē
pulchritudīs ē ſol iuſticie. vt nichil ali
ud ſit btm̄ eſſe q̄ ipm̄ vidē. Vn̄ dr̄ in li
bro de ſpū et aīa. ꝙ ꝓptēa dꝰ factus
eſt hō vt totū hoīem in ſe beatificaēt. vt
ſiue hō ingrederet' ſiue egredēt' in ſuo re
dēptore paſcua īueīret. paſcua interiꝰ
in dītate ſaluatoīs. et paſcua foris ī car
ne redēptoris. vt ſic oclūs mentis paſ
ceret' in eius dīnitate. ſed oclūs carnis
in eius huāitate. O quā infelices erūt
oēs illi qui ab hac viſione erūt excluſi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

In quorum figura. Tobias dicebat.
Quale m̄ gaudiū eē p̄t qui in tenebris
ſedeo ⁊ lumē celi nō video Cogitet ergo
q̄ poterit. ꝙtū gaudiū mat̄e fuit q̄ hūc ſo
lem cōcepit nouē mēſibꝰ in vētre porta
uit quē cū ſūmo gaudio ꝑtuiuit. brachi
is baiulauit ſuo gremio fouit. ſuo ſacra
tiſſimo lacte nutriuit. O quātā leticiā
āgeli habuerūt. Si ſic dulcit̄ hodie cāta
uerūt. ꝙtū gaudiū dn̄a habuit. que eū
ſua carne veſtiuit. cuiꝰ veriſſima mat̄
eē ꝓmeruit. Quarto cōſideāta luce ꝙtū
ad ſuā influēciā ē natuā vtiliſſima. Nā
lux ſic cōſideāta ē natuā tenebre purga
tiua. eſt natuā frigidorū corporū iſflā
matiā. eſt natuā cōtrariorū cōciliatiā.
⁊ ē natuā īfeiorū ſublimatiā Primo
igit̄ ſciēdū ꝙ lux tenebras purgat ꝑ ra
diorū emiſſionē. dū eīm lux ſuꝑ terram
radios digit teneqras pellit et pellēdo
occultata in tenebris manifeſta reddit.
vias rectas videri facit. et ſic deuiātes
digit et ad portū ſalutis adducit. vn̄ ad
p̄ſenciā lucis exultāt nauigātes. letāt̄
⁊ itinerātes. alleuiāt̄ egroti ⁊ plaudūt
ꝑit̄ ōnes gentes. Et q̄d mirū ſi ſic gau/
dent hoīes/ dū ſe q̄ſi letādo apiūt flores
vociferāt̄ dulcit̄ aues. et plaudūt fere ſil
ueſtres. Sicut ergo tenebra ē oībꝰ cau/
ſa triſticie vel meſticie. et ſit lux ꝑ pn̄/
ciā ē eiſdem cauſa leticie. ſic et lux nr̄a
xp̄s. dū ſue grē radios aīe immittit. ab
ea pccōrū tenebras pellit. et ōnia ſua
mala ad memoriā ei r̄ducit. vt ſic cōtei
⁊ cōfiteri intigrepollit. Vn̄ dicit̄. Jo.
p̄mo. Erat lux vera que illuīnat omnē
hoīem ⁊c̄. q̄s eīm illuīnat̄ vel vocat̄ ad
p̄nīaꝫ niſi ꝑ xp̄i grāꝫ Nā ſicut dī Augꝰ
Grā p̄cedit vt hō bonū velit. Verū. Nul
li ſūt conatꝰ liberi arbitꝗ̄ niſi ꝑ grām
excitent̄. ⁊ fruſtra ſūt niſi ꝑ graciā ad
iuuent̄. Nā lumē grē p̄mo ad bonū in/
citat. ſcd̄o in bono adiuuat vt homo ꝑfi
ciat. Tercio in bono conſeruat ne ho//
mo deficiat. Quarto in bono conſūmat
vt hō bn̄ finiat ⁊ ad gloriā veniat. Sed
quidam hoc lumē grē a ſe pellūt nec ī ſe
admittūt Vn̄ dicit̄ Jo. p̄mo. Lux in te
nebris lucet et tenebre eā nō cōphende/
rūt. Videmus eīm ꝙ lux ita adē oculo
ceci ſicut illuminati. et tn̄ cecus lumen
p̄ſens non ꝑcipit nec admittit. īmo ſūt
q̄dam adeo excecati et pccōrū tenebris
inuoluti. vt ad modum quarūdam aui
um lucem odiāt ⁊ tenebras diligāt. Vn̄
ipē dn̄s dicit Jo. iij. Ego lux in mūdū
veni ⁊ dilexerūt hoīes magis ⁊c. ꝙ lu.
dolēt peccores ꝙ ea q̄ in latibulis fatiūt
māifeſta fiūt. Vn̄ dr̄ Ephe. v. Oīa q̄ ar
guūt̄ a luīe maīfeſtāt̄. oē āt q̄d māifeſ
tat̄ lumē ē. q̄ aūt ab eis fiūt ī oculto tur
pe ē ⁊dicere. ⁊ ſeq̄t̄. Surge q̄ dormis et
exurge a mortuis et il. te. x. Scd̄o
lux ē ūtutis īflāmatīe ꝑ radiorū mul/
tiplicacoeꝫ. dū eīm lux radios ſuꝑ terrā
expādit. dū radꝗ̄ ad corpꝰ opacū ꝑuenī/
ūt. q̄ꝛ vltra trāſire nō pn̄t retro redeūt
⁊ dū ibi ſe vniūt multi caloīs cauſa ex/
iſtūt. ⁊ hec ē cauſa q̄re maior calor ē in
vallibꝰ ꝙ ī mōtibꝰ. q̄ꝛ radꝗ̄ dū ad mon
tes veniūt. q̄ꝛ corpꝰ eos ibi detinēs nō
īueniūt nō ibi ſubſiſtūt. ſed vltra ꝑtrā/
ſeūt. ſed p̄uſꝙ̄ ad valles ꝑueniūt q̄ꝛ vn
diqꝫ ſūt mōtes radꝗ̄ ibi ſiſtūt. ⁊ dū mul
tiplicantur ⁊ ſe ibi conſtringunt: mul/
ti caloris cauſa fiūt. Eſt autem hoc ma
nifeſtū ſignum ꝙ niues ciciꝰ in valle ꝙ
in mōte liqueſcunt. Sic ⁊ lux nr̄a xp̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dum radios ſue grē in terrā cordis nrī
immittit animā noſtrā incēdit. Undē ſi
hō graciā in ſe tenuerit nec a ſe repuleīt
ibi ſe multiplicabit. et calorē magnum
gn̄abit. Et eſt cōiter verū. ꝙ dīna grā
magis valles id eſt humiles. ꝙ̄ montes
id eſt ſupbos et potētes calefacit. et ci/
cius in eis niues pcc̄i diſſoluit. Bene
ergo p̄t dici de hac luce nrā Math. Ille
erat luc̄na ardens et lucēs. nam et luce
bat p doctrinā ꝛ inflāmabat p graciā.
vt xp̄iani a xp̄o ſic noīati : ꝛ huiꝰ lucis
ſpāles filij : alios ſuis v̄bis ꝛ ſuis boīs
exēplis incendēnt. et ad diuinū amorē
inflāmarent. ſic dr̄ in Math. Sic luce
at lux vrā ꝛ c̄. ſed verſa eſt in luctum cy
thara nrā. qꝛ videmꝰ fere in oībus ma
la exēpla. et quaſi n̄lla verba ad bonū
ꝓuocancia. Tercō eſt lux v̄tutis cō
ciliatīa p ſue v̄tutis immiſſionē. Nam
mūdus. et quaſi ōe elementatū corpus
ex diu̇ſis naturis. ex varijs elementis
ex qualitatibus cōtrarijs cōpoſita ſūt.
quare ſtare non poſſent. ꝛ contrarietas
ea diuellēt : niſi v̄tus lucis exiſtēt q̄ ea
cōciliaret. et in quad̄ ea ꝓporcōne tenēt
Nā cōſtat vt Damaſcꝰ docet : ꝙ cōpo/
ſicō eſt pr̄icipiū pugne. pugna diſtācie
diſtācia diſſolucōis. ergo ſi natura non
eſſet qui pugnā elementorū diſſencien
ciū tparet : diſſolucō oīm fieret ꝛ cūcta
pirent. Sic eciā ſpūalit̄ eſt. Nā diſcor/
dia erat int̄ deū et hoīem. int̄ hoīem et
angelū. int̄ hoīem et ꝓximū ſuū. inter
aīaꝫ et corpus. Neceſſe ergo erat oīa pi
re n̄ eſſet mediator q̄ poſſet in cōcordiā
reuocare. Uenit ergo lux nrā et ſemet/
ipam inp̄oſuit. dum duas naturas ex
traneas. diuinā .ſ. et humanā in vna

pſoā vniuit et terrena celeſtibus copu
lauit. et ſic q̄ in celo et q̄ in terra ſūt ad
pacē reuocauit. Un̄ dr̄. ij. Cor. v. Deꝰ
erat in xp̄o mūdū recōciliās ſibi. et hoc
plane hēt̄. i. Col. et Ephe. ij. Et ideo
qn̄ iudei recōciliati ſūt aſſuero dictū eſt
in figura huius. Heſter. viij. Judeis
inq̄t noua lux oriri viſa eſt. nam et no/
ua lux hodie m̄do orta ē ſicut euāgelica
narrat hiſtō. Ab angelꝭ ſcīs pax eſt hoī
bus nūciata. Unde et dixerūt. luce. ij.
Et in terra pax hoībus. ſed hodie m̄lti
ſūt fractores huiꝰ pacis p angelos nū/
ciate. et ideo ip̄is nō ꝓderit cū ad finem
ſuū p̄uenerint pax quā xp̄c effecit. ſed
pocius ipē qui facē pacē venit. aduerſa
rius eius eīt. eoſqꝫ tamꝙ̄ crudeles hoſ
tes in inferno damnabit. ꝓpt̄ hoc mo/
net Aplūs. Ephē. v. Fuiſtis inq̄t āqn̄
tenebre nūc aūt lux in dn̄o. vt fi. lu. ā.
ꝛ c̄. quaſi dicēt. Sicut lux p̄rna pacien
ter ambulauit. pacē docuit. pacē fecit
ſic et vos facē debetis ſi filij lucis eſtis.
¶ Quarto lux eſt v̄tutis ſublimatiua
p radiorū repcuſſionem. dum eīn lucis
radij ad terrā vel ſuper mare dirigunt᷑
ibi repcuciunt᷑. multiplicantur. et cō/
fringunt᷑. et calor maximus generat᷑.
cuius virtute pori aperiunt᷑. et ſic va/
pores ab illis corporibus reſoluunt᷑. et
virtute caloris in aera eleuant᷑. et ꝙ̄to
calor eis ꝓfundat᷑ intimius tāto eleuā/
tur ſublimius. Unde in q̄bus calor for
titer dominat᷑ in tantū eleuant᷑. ꝙ tota
liter inflāmant᷑. ſicut in inpreſſionibꝰ
factis in ſuppremo interſticio aeris. vt
in aſub et galaxia in libro Metheororū
oſtendit᷑. Sic et lux noſtra deſuper in
corda terrea radios gracioſos inmittit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dum ea dulcedine ſua reꝑcutit ea incen
dit. ſecū ad amorem celeſtiū ſurſū vehit
et quāto eis gracia dat᷑ habūdancius. tā
to eleuant᷑ alcius. vt aliqñ totalit̃ inflā
mati in ignem trāſire videātur. et hoc
eſt qđ dicit᷑ Heſter v. lux et ſol ortus ē
et humiles exaltati ſunt. Dum enī lux
gracie in corde oritur. velud fornax me/
dulla cordis ſuccendit᷑. ſic totaliter ad
celeſtia eleuatur. hec igitur lux beata
hodie de virgine ſancta maria nata in
ꝑſepio collocata. et in pāniculis inuo/
luta: ſit nobis miſeris lux et vi a.
ſed de eius natiuitate quere in ſequenti
ſermone. Item.

PUer natus eſt nobis. Pſa. nono.
Mira et ſtupenda dnī ſaluatoris
clemencia. qui cum eſſet ſūmus factus
eſt propter nos ymus. et cum eſſet dei
filius in matris vtero natus factus eſt
ꝑuulus. Diuina etenim clemencia fac
tum eſſe credimus vt deum haberemus
quo indigebamus. et ꝑuulū vt eum ca
pere poſſemus. Dedit ergo deus filiū
deum vt decebat ſuam magnificēciam
nobis dare. ſed dedit eū nobis ꝑuulū
ſicut nouerat indigencie expedire. Si
enim daret᷑ in ſua potencia. timeret in
firmitas nrā ab eo opprimi. Si daret᷑
in ſua ſapiencia timeret noſtra inſipiē
cia ab eo redargui. Si daretur in ſua
iuſticia timēt noſtra malicia ab eo pu//
niri. Si vero veniēt cum celeſti milicia
erubeſceret noſtra miſeria ſibi aſſociari

¶ Uide ergo clemenciam domini ſalua
toris. quia potenciam occultauit in ſta
bulo. ſapienciam occultauit in infan/
tulo. iuſticiam occultauit in ꝑuulo no/
bis dato. et ſuam miliciam abſcondit
ſub boue et aſino. Naſcitur ergo ꝑuu/
lus vt non formides potenciam. naſci/
tur ſtabulo vt non paueſcas ſapienciā.
naſcitur nobis ꝑuulus vt nō formides
iuſticiam. naſcitur quoqꝫ circumdatus
boue et aſino. vt nō vereaīs eius mili/
ciam In verbo ergo ꝑmiſſo deſcribi
tur xp̄i natiuitas. p̄mo vt humilis. cū
dicit᷑ puer Secundo vt vtilis cū addit᷑
natus eſt nobis. quid enim humiliꝰ ꝙ̄
ſūmum ꝑuulum fieri? et quid vtilius
ꝙ̄ bonum ſummū in ꝑciū nobis dari?
Sic ergo puer natus ē nobis Et deſcri
bitur criſti natiuitas nobis vt ſupad/
mirabilis. vt delectabilis. et vt imita/
bilis. Nam vt ſupmirabilis eſt cōſide/
rātibꝰ. Ut delectabilis ē exſpectātibus
et vt imitabilis ē ꝓficiētibus Dico
ꝙ xp̄i natiuitas ē admirabilis cōtēplā
tibꝰ et eā digne cōſiderātibꝰ. eſt enī ad
mirabilis. qꝛ mirabilit̃ fcā ex ꝑte ꝑtuī
entis vel ꝑientis. et qꝛ mirabilit̃ facta
ex ꝑte beatiſſime ꝓlis. et qꝛ mirabilit̃
ē oſtenſa in factis miraculis. Dico ꝙ na
tiuitas xp̄i ē mirabiliter fcā ex ꝑte dn̄e
ꝑiētis. Nā ſupmirabile fuit. ꝙ mulier
ſine viro cōcepit. ꝙ cōcipiēs virgo mā/
ſit ꝙ in ꝑtu ūgo clauſa ꝑmāſit. ꝙ ꝑiēdo
dolorem non ſenſit. et ꝙ ſimul mater ⁊
filia fuit Dico ꝙ valde admirabile fuit
ꝙ mulier ſine viro concepit. Nam in ſo
litum ⁊ contra naturā eſt. ꝙ ſine vtriuſ
qꝫ cōmixtione generetur aliquis. Un/
de ſecundum Boecium eſt neceſſarium
argumētum nulla inſtancia confringē
dum. ꝙ ſi mulier concepit neceſſario cū
viro concubuit. Unde et ipſa mater ſa/
piētiſſima illđ ſciens dū cōceptū ange/
lus ei nūciaret. ipſa ait. Quomodo fiet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

iſtud ⁊c̄. quaſi diceret. ſcd̄m naturā infe
riorem ē inpoſſibile. et ſoli deo hoc poſ
ſibile eſt. Scd̄o mirabile fuit ꝙ cōcipi/
ens ūgo manſit. et ideo tamꝙ̄ arduū ⁊
mirabile longe an̄ ꝓphetatū fuit. Yſa.
vij. Ecce ūgo cōcipiet ⁊c̄. Unde Aug
d̄t Inq̄t maria. Ecce ego te filiū gnāui
ſed virginitatē meā non violaui. reg/
nū tenui virginitatis. et regem genui
caſtitatis. ¶ Tercio mirabile fuit ꝙ
in partu clauſa ꝑmanſit. cū duo corꝑa
eq̄ groſſa in eod̄ loco ſil' eſſe nō poſſint.
et ido longe an̄ tamꝙ̄ mirabile ꝑ Eze.
ꝓphetatū fuit. Uidi inq̄t portā in do/
mo dn̄i clauſam. et dixit āgelus ad me
porta hec non aꝑiet'. et homo nō tranſi
bit ꝑ eam. q2 dn̄s ſolus intrabit ⁊ egre
diet' ꝑ eam. et clauſa erit in eternum.
Aug. Quid ē porta in domo dn̄i clau
ſa niſi ꝙ maria ſꝑ erit intacta? et q̄d ē
ꝙ ſolus dn̄s intrat ꝑ eam: niſi ꝙ ſpūs
ſcūs impḡnauit eam? et quid eſt homo
nō ingrediet' ꝑ eam. niſi q2 Ioſeph nō
cognouit eam. et q̄d eſt clauſa erit inet/
nū: niſi ꝙ maria ūgo fuit an̄ partū et
ūgo poſt partū? Dicat ergo tamꝙ̄ miā
bile. vt dicit Aug Maria. porta facta
ſū celi. ianua facta ſum filio dei. illi fac
ta ſū ianua clauſa: qui poſt reſurrexi/
onem ſuā ingreſſus eſt ad diſcipulos ꝑ
hoſtia clauſa. Quarto mirabile fuit
ꝙ ꝑiens dolorem nō ſenſit. Und' ipā ſo
la a maledcōne eue fuit tota immunis.
dictū namq3 fuerat eue In dolore ꝑies
filios. verū maīa ab hac reglā īmunis
fuit q̄ nō ſolum nō doluit. ſed cum mag
no gaudio ꝑturiuit. Aug Eua luxit.
maria exultauit. eua lacrimas. maria
gaudiū in ventre portauit. Und' dictū
eſt ei Aue. ſine ve eue. Eua enim et aue
ſūt eed' lr̄e modo cōtrario ordinate. Un̄
ſi a fine nōīs eue incipias legē inueīes
aue. Qn̄to mirabile fuit ꝙ ſil' mr̄ ⁊
filia eiuſdē fuit. Non eni̅ natura patit'
vt aliqua mr̄ ſit ſui genitoris. Un̄ ſicut
admirabile dr̄ nr̄e dn̄e. in pſ. Audi fi/
lia et vide ⁊c̄. ſic igit' patet ꝙ admira/
bil' fuit natīitas ſaluatoīs ex ꝑte mr̄is
ꝑientis. Sz fuit ſuꝑadmirabil' ex ꝑte
naſcentis: dum maieſtas eſt humiliata
Uirtus infirmata. inmēſitas breuiata
ſapiencia facta muta. et eternitas īcho
ata. Unde dr̄ Yſa. ix. Vocabit' admira
bil' deus fortis. Quid eſt mirabilius ꝙ̄
cū maieſtas ſumma ſic fuit humiliata.
vt ſeruili natura induta. in ſtabulo na
ta. in preſepio poſita. ꝑuis panniculis
inuoluta. iaceret ſuꝑ fenum. int' aīalia
bruta. Unde Aplūs ad Philippen. Exi
naniuit ſemetipm̄ for. ſer. ac. Unde ad
mirans cantat eccleſia. Feno iacere ꝑ/
tulit ꝑ̄ſepe non abhorruit par. ⁊c̄.
¶ Scd̄o fuit mirabil'. quia virtus eſt
infirmata. quid eni̅ mirabilius dici po
teſt ꝙ̄ ꝙ verbum ꝑ q̄d facta ſunt omīa:
factum eſt. Unde dixerūt paſtores. luce
ij. Tranſeamus vſq3 bethlehem et vi/
deamꝰ hoc verbū q̄d factum eſt q̄d fecit
dominus et oſtēdit nobis. et ſequit'. ꝙ
venerunt feſtinantes et inuenerunt in
fantem poſitū in preſepio. O nouitas
ſumma et pauꝑtas ſtupenda. nam reg
nat in celo qui iacet ī feno. qui fecit oīa
locum habere non poteſt in diuerſorio.
ſed locatus eſt in preſepio. qui continet
omnia breui inuoluit' panno. qui paſ/
cit volatilia lacte paſcit' modico. Quis
iſta tā mira non ſtupeat? quis āplius

diuicias non cõtempnat. quis vlterius
gaudia mundi querat. Nam xp̄o vagen
ti nūq̄ ſimilis auditus ē vagitus dum
plorat leticia Tercio fuit mirabilis
q2 immenſitas ſumma ſic eſt breuiata.
vt loco tam modico ſit cõtenta. Nā quē
celi capē non poterant mater in uentre
ſuo r̄cepit. p̄ſepe cõtinuit. ⁊ faſciola bre
uis inuoluit Unde hoc admirās longe
an̄ p̄dixit yſa. verbū ait abbreuiatū fa
ciet dn̄s ſup̱ terrā. Quarto fuit ſup̱
mirabile q̄ dei ſapiencia p̱ quā facta
ſūt omnia in p̄ſepio fc̄ā ē muta. et qui
linguas mutorū ap̱uit. et linguas in//
fanciū diſertas facit. īmo ille p̱ quē deꝰ
pater ōnia dixit et dicit. in p̄ſepio tāq̄
mutus exiſtit. nec alias voces q̄ pu
ploratus emittit Quinto ſup̱ mira/
bile fuit q̄ eternitas ſūma inicio fineq;
priuata ē. et t̄palit̄ hodie de virgine na
ta Un̄ ille hodie factꝰ eſt virginis filiꝰ
in t̄pe. qui erat filius dei et̄nitate. ⁊ ſi/
cut ī celo exiſtit ſine matre. ſic ī mundo
factus ē ſine pr̄e. Un̄ ſicut dicit leo pa/
pa. Propt̄ iſta mirabilia nō ſolū ad ge/
neracōnē refert̄. qd̄ dicit̄ p̱ ꝓphetam.
Generationē eius quis enarrabit. ſed
eciā ad natiuitatem qua natus ē nobis
in t̄pe Tercio natiuitas xp̄i ē admi
rāda. non ſolū ex p̱te matris. nec ſolum
ex p̱te ꝓlis ſed eciam ex miraculis ip̄a
die natiuitatis oſtenſis. nulla enim eſt
creatura in qua non fuerūt monſtrata
et oſtenſa mirabilia. Nam dignū erat
q̄ quem rationales agnoſcerēt elemēta
mutua predicarent. et aduenisse clama
rent. vt nemo ſe p̱ ignoranciā excuſare
poſſet. Nota ergo q̄ omnis creatuā aut
habet tm̄ eſſe. vt lapides et ōnia elemē/
ta. aut habet eſſe et viuere vt ōnis plā/
ta. aut habet eē viuē et ſentire vt ōnia
bruta. Aut habet eē viuē et ītelligē vt
ōnia raciōabilia. Dicamꝰ ergo q̄ creatuā
habēs ſolū eē ſicut ſūt elemēta ⁊ corp̱a
celeſtia. In die natiuitatis ſignū admi
raciōis oſtēderūt. et p̄mo hoc app̱et in
terra. Nā vniūſo orbe pacato. et imp̱io
romano ſupp̱oſito. Romani ad honorē
deorū quoddā t̄plm mire magnitudīs
et pulchritudīs cōſtruxerūt. et ab ydo/
lis ſuis querētibꝰ q̄tū duraēt. dixerūt
quouſq; virgo parēt. Tūc romani pro
īpoſſibili habentes q̄ ūgo vnq̄ parēt.
vocauerunt illō t̄plm pacis et̄nū. Sed
iuxta vaticiniū ea nocte q̄ ūgo peperit
funditus corruit. Similit̄ iuxta vatici
niū Je p̱ totū mūdū: vniūſa ydola cor
ruerūt. Sc̄do hoc app̱uit in elemento
aque. nā fons eſt rome q̄ ꝓ a q̄ oleū ema
nauit et tā copioſe quouſq; in tiberī ꝓ
fluit. Tercio hoc app̱uit in elemento
aeris q̄ ipſa nocte tāta claite refulſit. q̄
noctē in lucem diei cōūtit. Quarto hoc
app̱uit in elemento ignis q̄ lucem ſuā
ſup̱ aerē tenebroſū effudit. et diei clari
tatē adduxit. Quīto hoc app̱uit in celo
quia ipſo die ſecundum aliquos tres ſo/
les viſi ſūt ī oriente. q̄ diuiſi inceſſerūt.
in ip̄a noctis hora in vnum ſolem con/
uerſi ſūt. Et hoc dat̄ ītelligi q̄ ille natꝰ
eāt q̄ fidē dei vniꝰ. et trini docturꝰ. vel
q̄ ille veneāt qui tres naturas corp̄is
ſcilicet mentis et diuinitatis in vna p̱
ſona vnierat Item cum romani vel
lēt octauianum imperatorem pro deo
adorare. et ille tanq̄ tam vir ſapiens
ſe mortalem cognoſcens omnino reſpu/
eret. cumq; illi non deſiſterent. conuo/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

rato cõſilio ſibillam aduocauit. et vtrũ
maior eo in mũdo eſſet aliq̃s requiſiuit
Et illa deũ orauit et puerũ ſibi oñdit.
eiq3 dixit hic impator maior te ē. quia
oĩm dñs eſt. Tũc ſapiens rex eũ adora
uit et thura ei obtulit et ne d̃s de cetero
dicerẽ phibuit. Itẽ in hac die magis
orãtibus et ſtellã ſibi pmiſſam exſpec/
tãtibus ſtella eis mira claĩtate appuit
q̃ eos ĩ multã admiãcõem cõuertit. Nã
formã pulcherrimi pueri hẽbat. in cuig
capite crux fulgebat. dixitq3 eis In iu
deam ite regem natũ q̃rite. Sexto hoc
ipm oñt ĉatura q̃ non ſolum hẽt eſſe ſed
eciã viuẽ. Nã vinea engadi q̃ balſamũ
pducit in ipa nocte floruit et fructum
pduxit. Septiõ hoc apparuit in ĉatuã
q̃ ſup eſſe et viuẽ habet ſentire. nã maĩ
ſcã cũ puerũ pturiſſet : et eũ in p̃ſepio
collocaſſet : mox bos et aſinus genu/
flexerũt et eũ adorauerũt. Octauo hãc
natiuitatẽ mirabilem oñt creatura rõ/
nal. nam et angeli paſtoibus nũciaue
rũt. et deo gloriã cantauerũt. et ipi paſ
toẽs poſtea aliis retulerũt. Vides ergo
q̃ mirabiliter eſt facta ex pte pientis.
q̃ ſupmirabiliter ex pte naſcentis. et
et q̃ mirabiliter eſt oſtenſa miraculis.
Et ppẽ hanc mirabilitatẽ triplicẽ dr.
Mathei ii. Qd in ea natũ eſt de ſpũ ſcõ
eſt. quaſi dicẽt non q̃ras rõem q2 mira/
bile ē. nec exẽplum q2 ſingulare eſt. nõ
eñ opacõe nature ſed ſpũ ſcõ hoc factũ
eſt. Vñ admirãs pphã hoc ſacramentũ
dicebat. Homo natus eſt ĩ ea et ip. fu.
e. al. Scdo natiuitas xpi eſt delecta
bil exſpectãtibus. quantũ putas gau/
diũ accepunt qui tam ardenẽ xpm ex/
ſpectauerũt. et tandẽ vidẽ meruerunt

Exẽplum de ſymeone. qui eo viſo. et ĩ
vlnis accepto in tm̃ exultauit : q̃ viuẽ
vltra tpalĩ recuſauit. Vnd̃ et dñs dt ĩ
Jo. Abraham pr̃ vr̃ exul. vt vi. di. m.
et hoc eſt qd̃ dixit angelus paſtoribus
luce. ii Nuncio vobis gaudiũ mag. ecce
gaudii magnitudo. qd̃ erit oĩ pplõ. ecce
gaudii latitudo. q2 natus eſt nobis ho/
die ſaluator. ecce gaudii cã et racõ. Vere
hodie natus eſt qui fuit gaudiũ inchoa
tiuũ leticie. terminatiuũ triſticie. cõſũ
matiuũ iuſticie. et repatiuũ amicicie
inĩ deũ et hoĩem. Vnde in natĩtate dñi
adimpletũ eſt illd̃ Heſter. ix. luctus et
triſticia in gaudiũ z leticiã cõuerſa ſũt
Ber. Illud ſolũ verũ eſt gaudiũ qd̃ nõ
de creatura ſed de creatoẽ cõcipiĩ cui cõ
pata oĩs aliũde iocũditas mors eſt. oĩs
ſuauitas dolor eſt. oẽ dulce amarũ. oẽ
decorum fedum. et oẽ qd̃ poteſt delectaẽ
moleſtũ. Quõ non gaudeat homo cũ ſi
bi daĩ mediator graciosſiſſimũ ad recõſi
liand̃. redẽptor fortiſſimũ ad libeãnd̃.
medicus efficaciſſimũ ad curandũ. paĩ
piiſſimũ ad fouend̃. dotator liberaliſſi
mus ad ditandũ. et fructus dulciſſimũ
ad fruendum. Vnde poterat dicẽ homo
illud Abacuc iii. Ego aũt in dño gau/
debo et exultabo in deo iheſu meo.
¶ Tercio xpi natiuitas non ſolum eſt
admirabilis cõtemplantibus. nec ſolũ
delectabilis exſpectantibus : ſed et eciã
mirabilis pficere volentibus. Non eſt
ſolum nobis in cõtemplacõnis miracu
lum. nec ſolum in exſpectacõnis noſtre
ſolaciũ ſed eciã imitacõnis eſt exemplũ
Qui ergo volunt mũdum cõtempnere.
qui volunt honores abicere. qui cupiũt
carnem ſubicere : laborent cum magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

magis ad xpiſtū videndū accedere? ſic
enim dr̄ Mathei ij. Cū natus eſſet ihe
ſus in bethlehem iude. ecce magi ⁊c̄ ; ſi
enim xp̄m intuitus fueris inuenies in
fantulum? inueīes eū in p̄ſepio poſitū
inuenies eū pānicuſis inuolutū. inueī
es eū in medio bouis et aſini poſitū ſu
per fenū; cōfundat᷑ nrā auaricia. nrā
ſupbia. dū regem ſuū cōſpicit iacere in
ſtabulo. dū regem mūdi cōſpicit et do/
minū locū habere nō potuiſſe ī diuſorio
Nam ad cōfuſionem noſtre ſupbie ⁊ hu
mane auaricie . naſci voluit ex modica
gente . modica ciuitate. ex paupercula
matre? Unde Augg Satellites volup/
tatū diuicias appetebāt. paup eſſe vo/
luit. honoribꝰ inhiabāt rex fieri noluit
Mala oīa fugiebāt. oīa mala ſuſtinuit
Ipſe ergo q̄ natus eſt det nobis ſic ſuā
natiuitatē colere. vt ei poſſimꝰ eternalit̄
cōregnare. Qui cū prē et ſ. ſ. Itē.
Veritas de terra orta eſt Pſal. Vē
hec pphīa hodie in auribus nrīs
eſt ad inpleta. dū veritas de terra ē no
bis orta id eſt xp̄c de virgiē maria. Sz
ad cōmendacōem veitatis huius ſūme.
eternaliter de patris ſubſtācia generate.
et nūc ex tpe ppī nos incarnate. et ho/
die de ſcā virgine mūdo nate. deficiunt
oēs figure. deficiūt omnes ſcripture. et
deficiūt oēs lingue. nō tantū humane.
ſed ꝙ eſt maius angelice. Que enim eſt
cōparatio pūcti ad lineam. q̄ compatio
centri ad circūferēciam. q̄ eciā eſt cōpa
tio vnius gutte aque ad aquam maris
vniuſi ? Si ergo int̄ has creaturas ſub
eodē gnē conſtitutas tanta inuenit᷑ eſſe
diſtācia ? Sic oīs creatura q̄tumcūqz
magnifica cū certis limitibus ſic artata
ſi ad creatricē eſſenciā fuerit compata
q̄ eſt ſimplicit̄ infinita . Cum igit᷑ oīs
laus angelica vel humana ex finita pce
dat et limitata potencia eſſe non poteſt
niſi finita. ergo ad cōmendandam veri
tatem ſimplicit̄ infinitā eſſe oſtenditur
quaſi nulla Verū qꝛ dicit᷑ ī pſalmo. lau
date eū ſecūdum multitudinē magnitu
dinis eius. et diceres ꝙ eum dicere ne/
quimus. dicāg tamē ꝙ poſſimus. ⁊ vt
aliq̄d dicere valeamꝰ. ab eo p̄cibus in/
petremus. Nam ipē q̄ aperuit os aſine
ad loquēdum p̄t aperire os hoīs ad lau
dandum. Dicamus ergo Veitas de t̄ra
orta eſt . In quo vtiqz verbo fit diuine
natiuitatis exp̄ſſio. ⁊ q̄tum ad nature
diuine ſublimitatē. et q̄tum ad tempo
ralem eiꝰ natiuitatē. ⁊ q̄tū ad pientis
virgīs ſanctitatē. Nōt᷑ ergo in dei filio
diuina ſublimitas cū dr̄ Veritas. nōt᷑
ſecūdo ſecūd carnem eius natiuitas cū
ſubdit᷑. orta eſt. nōt᷑ tercō pientis virgi
nis ſcītas cū infert᷑ de t̄ra. Dicamꝰ
ergo veritas ⁊c̄. et eſt p̄notand ſecund
doctrinā ſanctorū ꝙ duplex eſt veritas
Una creata . altera increata . ſed veri
tas increata ē vna ſola veitas. Veitas
vero creata ē multiplicit̄ dicta . Verū
eius potēcia varia? p̄t reduci ad t̄a pri
cipalia mēbra . Nā oīs veritas creata
ā eſt veritas cordis. ā veritas oris. ā ve
ritas opis. vt ſic in veritate cordis con
ſiſtat veritas vite. in veritate oris veri
tas docīne . et in veritate opis veritas
iuſticie. Unde Ver. Eſt verū vite. docī
ne. iuſticieqz. Unū ſp habe. dno ppter
ſcādala lingue. Et ad maiorē expoſicō/
nem eſt nōnd ꝙ vitas ſicut Anſel. dicit
Eſt rc̄itudo ſola mēte pceptibil᷑; Rectū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt phũs ait est cuius medium non exit
ab extremis. ¶ Est igitꝰ rectitudo cor
dis nõ incuruari ad cogitandũ aliquid
cõtra deũ. cõtra ꝓximũ. cõtra seip̃m.
Est aũt rectitudo oris non flecti ad lo/
quendũ aliq̃d vanũ vel lasciuũ. vel fl̃m
vel ociosũ. Est eciã rectitudo oꝑis non
inclinari ad aliq̃d malũ. ad aliq̃d cõtra
diuinũ imperiũ. nec ad ꝑũtẽdũ iudici
um. Dicamq ergo ꝙ xp̃c inq̃ꝫtũ deus ĩ
creata veitas fuit. sed inq̃ꝫtũ homo vei
tatẽ vite hũit a q̃ non recessit nec recedẽ
potuit. et veritatẽ doctrine tenuit dum
nullius peccata palliauit sed oẽs docu
it. et vt expediẽ sciebat instruxit. et vl
terius veritatẽ iusticie hũit quã cũctis
sine ꝑsonarũ accepcõne exhibuit. Dico
ꝙ dñs inquantũ deus fuit veritas ex/
istit. Unde ipẽ dicit in Jo. Ego sũ via
veritas ⁊ vita. via nõ errãs. veitas nõ
fallens. vita indeficiẽs. vel via in exẽ/
plis. veitas in ꝓmissis. vita in p̃miĳs
vel via ꝑ quã itur. veritas cui ĩditꝰ. et
vita q̃ desideratꝰ. hec est eñi veritas sũ/
ma. veritas falsi nescia. veritas in cor/
rupta. veritas pura. oĩ suo cõtrario ĩꝑ
mixta. et ideo est timẽda. amãda et re/
uerẽda. et aliĳs p̃dicanda exẽplo illig q̃
dicebat. Esdre iiĳ. O inquit viri nõne
forte est vinũ. nõne fortes sũt mulieres
nõne fortis ẽ rex. magna eñi ẽ terra. et
excelsũ est celũ. et velox ẽ cursus sol̃ cõ/
ũtit eñi in giro celi cursũ suũ ĩ vna die.
Nõne inq̃t magnificus est qui hec fcĩt.
et veritas inq̃t magna. et forcior pre oĩ
bus. omnis eñi terra veritatẽ inuocat
et celũ eam benedicit et omnia oꝑa tre
munt eã. nec est in ea quicꝙ̃ iniquum.
Iniquus rex et inique muliẽs. et iniq̃

omnes filĳ hoĩm. et iniqua oĩm illorũ
oꝑa. et nõ est ĩ ip̃is vitas. et ĩ sua iniq̃
tate ꝑibũt. et vitas ĩualescit. et manet
ineternũ. In xp̃o fuit vitas vite. Uñ
dr̃ ei ĩ Mat. Mgr̃ scimq qꝛ verax es. sic
eñi scd̃m hoĩez verax fuit ꝙ recedẽ a vei
tate nõ potuit Sꝫ q̃s ẽ hodie q̃ hãc veri
tatem hẽat. q̃s cor suũ in vera mũdicia
seruat. q̃s hãc vitatẽ p̃uis affectibꝫ et
cogitacõibus mal̃ nõ maculat. Uñ cla/
mat Ysa. Corruit vitas ĩ plateis et eq̃
tas nõ potuit ingredi. hec ẽ illa veitas
a q̃ diabolus cecidit. A q̃ p̃mus parẽs
nr̃ recessit. Uñ dr̃ in Jo. Ille ĩ veitate
nõ stetit. q̃ eñi hanc veritatẽ hrẽt q̃ oĩm
aliarũ fundamentũ est oĩbus aliĳs ple/
nus esset et deũ ꝓpe se hrẽt. ps̃. ꝓpe ẽ
dñs oĩbus ĩuocantibus eũ in veritate.
¶ Scd̃o in xp̃o fuit veritas doctrine.
Uñ ei dr̃ in Mat. Uiam dei ĩ vitate do
ces. O ꝙ̃ fideliť docuit. ꝙ̃ ardenť p̃dica
uit. ꝙ̃ cõstanť scribas et phaiseos redar
guit. ꝙ̃ benigne peccatores ãmonuit.
Unde ipẽ dicit in Jo. Si veritatẽ dico
q̃re nõ creditis michi. De ip̃o eñi sc̃ptũ
est in Malachia. lex veritatis fuit in
ore eius et multos aũtit ab iniquitate.
Sed q̃s est hodie q̃ hanc veritatem oris
habeat. quid hodie sunt verba nostra ñ
mendacia. q̃s hodie loquitꝰ nisi vana et
iocosa et scurrilia et trufatoria et de/
risoria Quid sunt hodie nrẽ cõfabulacõ
nes ñ frm̃ corrosiones. murmuracõnes
detractiones. et maledcõnes. Uñ cõque
ritꝰ dñs. Osee iiĳ. Nõ est veritas: nõ est
mĩa. nõ est sciã dei ĩ terra maledictũ et
mendaciũ. et homicidium. et furtum. ⁊
adulterium inundauerunt. et sanguis
sanguinẽ tetigit. Sed sequitꝰ ꝓpter hec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

lugebit terra et infirmabit᷑ omnis qui
habitat in ea. ¶ Tercio in xp̄o fuit ve
ritas iuſticie: non enim vllo timore. nō
alicuiꝰ amore. nullis minis oīno vel
p̄ce quiſq̄ꝫ eum potuit ad iniuſticiā in
clinare. Unde cū iudei dixiſſent ei in
Matheo. Magr̄ ſcimus qꝛ verax es ꝙtū
ad veritatē cordis. et viam dei in veri
tate do. quantū ad veritatē oris. ſtatim
addiderūt et nō eſt tibi cura de aliquo.
quātū ad veritatē operis; Unde de hac
veritate op̄is dr̄ ij. Eſdre iiij. Ueritas
mea ⁊c̄. nec eſt apud eā accipere p̱ſonā
neqꝫ differencias. ſed q̄ iuſta facit oībꝰ
⁊ nō ē ī iudicō eius iniquū; Sꝫ q̄s ho
die q̄ iuſticiā cūctis inpendat? Quis q̄
iudicia nō p̱uertat? quis vtiqꝫ eſt quē
amoꝛ vel odiū. timoꝛ vel p̄ciū a iuſticia
non auertat? Unde cōquerit᷑ dominus
Yſaye p̄mo. d. Quō facta eſt meretrix
ciuitas fideł plena iudicij. iuſticia ha
bitauit in ea nūc autē homicide. argen
tum tuū verſū eſt in ſcoriam Uinū tu
um mixtū eſt aqua. pn̄cipes. tui infi
ſo. furum omnes diligūt mu. ſe ret. ⁊c̄
q̄ ſequūt᷑ ibi; De hijs aūt tribus veri
tatibus dicit᷑ Zacharie viij. Hec inquit
ſūt verba q̄ facietis: loq̄mini veritatem
vnuſq̄ſqꝫ cū p̱ximo ſuo: et iuramentū
mendax ne diligatis: ecce veritas oris:
veritatē et iudiciū pacis iudicate ī poꝛ
tis veſtris. ecce veritas operis: et vnuſ
quiſqꝫ malū cōtra amicū ſuum ne cogi
tetis in cordibꝰ veſtris. ecce veritas coꝛ
dis; ⁊ ſequit᷑. Oīa hec ſūt q̄ odi dicit do
minus; Has aūt veritates p̱pheta cō
querit᷑ receſſiſſe ab aula. cū dicit Sal
uum me fac deus quoniā defecit ſanctꝰ
quoniam di. ē vi. a filijs hominū. vana
locuti ſūt ⁊c. Sequit᷑ de t̄ra; Viſo
quāta ſit dignitas ex p̱te naſcētis. vidē
dum eſt quāta fuīt ſanctitas ex p̱te do
mine parientis. Nō enim ſine cauſa do
mina noſtra ſignat᷑ nomine t̄re ſic cōit̄
in ſcriptura. Unde ait ſanctus p̱pheta
Apiat᷑ terra et ger. ſalua; Notandū
eſt igit᷑ ꝙ t̄ra eſt qualitate arida. quāti
tate p̱modica. ſitu media. fructu fecun
da. et ſecundū ſe totā oīno immota. Sic
et virgo regia habuit t̄re ariditatē per
ſui integerrimā caſtitatē. habuit terre
modicitatē. p̱ altiſſimā paup̱tatem: ha
buit mediocritatē vel medietatē p̱ fer
uētiſſimā caritatē: habuit t̄re fecūdita
tem p̱ ſue p̱lis generoſitatē: habuit t̄re
ſtabilitatē p̱ fidei firmitatē; Dico ꝙ ter
ra ē qualitate arida. ſicut ignis calidꝰ
eſt et ſiccus et aer calidus et humidus.
et aqua frigida et humida. ſic terra de
ſua natura eſt ſicca et frigida. ſed arida
eſt ex ſui principali natura. frigida ve
ro ex ſui cōiūctione cū aqua: Unde dr̄
Gene. p̄mo. Uocauit deꝰ aridā terrā;
Quā ergo nr̄a arida fuit et ſicca p̱ oīs
carnał fluxus carenciā et ſūmā mūdici
am; Adeo enim fuit elongata ab oī cō
cupiſcēcia. vt nō ſolū eſſet in ſe mūda.
ſed eciā ī oībus alijs eēt huōris venerei
ſiccatiua. Dicunt enī doctoēs ꝙ q̄uis
pulcherriā fuit: cōcupiſci tamē a nēīe
potuit. ⁊ ꝙ miābilius ē ip̄e eius aſpec
tus omnē flāmā libidīs in alijs exting
uebat; Nec īcredibile credas ſi mat̄ dei
hac grā ſingulari pollebat. qꝛ et lapis
eſt p̄cioſus q̄ ſic portātem infrigidat vt
illū actū īfelicīſſimū nō appetat. Nega
bis igit᷑ deū cōtuliſſe virgini ſue btīſſiē
mr̄ī qd̄ cōtulit lapidi? hec ē igit᷑ illa t̄ra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

omni grã decorata. de qua dĩt ꝓpheta.
Bñdixiſti dñe t̃rã t. nõne t̃ra hic a deo
eſt bñdicta. q̃ a deo eternalit̃ preelecta;
tãta fulſit mũdicia vt nullig ũꝗ̃ pcc̃i fu
erit cõſcia. Vñ vẽ dicẽ poterat illð Job
Non eñi rep̃hendit me cor meũ in oĩ vi
ta mea. Ber. Puto ꝙ copioſior grã ĩ eo
deſcendit q̃ nõ ſolum eius ſcĩficaret or/
tũ. ſed deinceps eũ ab oĩ pccõ cõſeruaẽt
ĩmunẽ. Dole ergo et plange ĩmũde mi
ſerrime q̃ tantã mũdiciã in dei cõſpicis
nrẽ. tu te fedas oĩ libidiẽ. et ſicut por/
cus volutaris in luto laſciuie. Scðo
t̃ra eſt quãtitate modica elemẽtis aliȷ̃s
et maxĩe circũferẽcie cõꝑata. nam ſicut
tradit phũs. et ip̃a expiencia ẽ ꝓbatũ
t̃re elementũ ẽ ꝑ circuitũ vigintiq̃tuor
miliũ miliariorũ. Nã duo phĩ hoc ꝓbaẽ
volentes cõdixerẽt int̃ ſe de die ⁊ hora et
alt̃ ſtetit apð mõtẽ caſſiũ alt̃ apð toletũ
q̃ ſũt loca vt dicũt int̃ ſe diſtãcia ꝑ mille
miliaria. Ille ergo q̃ erat apud montẽ
caſſiũ ip̃a die q̃ dixeãt notauit in aſtro/
labio ſuo. qñ ſibi luna apparuit. et aliꝰ
ſilr̃ fecit. poſtea cõuenerũt in vnũ et in
uenerũt ꝙ ꝑ vnã horã p̃us appareãt
illi ꝗ̃ apparẽt ſcðo. et ſic certus fuit ꝙ
luna in vna hora per mille miliaria cu
currit. Cũ igit̃ eius motus ſit vnifor/
mis et dies naturał vigintiq̃tuor hora
rũ ſit. luna dũ in vigintiq̃tuor horis to
tã terrã c̃cuit. eã eſſe vigintiq̃tuor mili
um miliariorũ. ꝓ certo reliq̃t. Sed hec
quãtitas ꝗ̃uis in ſe magna ẽ. q̃ſi nulla
eſt celi ſpacio cõꝑata. Vñ phĩa. Boecio
ita dicẽs. ꝗ̃ inq̃t exilis ſit t̃ra cõſidera.
Nam omnẽ terrarũ ambitũ ſicut aſtro
logicis demonſtracõibus accepiſti ad ce
li ſpaciũ cõꝑatũ puncti cõſtat obtinere
racõnem. ita vt ſi illi cõꝑet̃ nullius eſſe
ſpacȷ̃ iudicet̃. huiꝰ inq̃t tã exigue ꝑtis
quarta fere porcõ eſt q̃ ab oĩbus incola/
tur. et ſi attẽdas ꝗ̃tũ maĩa. ꝗ̃tũ palu/
des auferant vix anguſtiſſiã area iudi
cabit̃ eſſe terra q̃ ab hoĩbus habitat̃. et
ꝓpter hoc bñ dr̃ Je. x. Aſpexi inq̃t ter
rã et ecce vacua erat et nichili Dña noſ
tra fuit terra modica ꝑ altiſſimã pauꝑ
tatẽ. ſic eñi pauꝑcula extitit. ſicq; rebꝰ
omnibus nuda fuit. ꝙ vbi dñm mũdi
parẽt nõ habuit. ſed domus eius iumẽ
torũ ſtabulũ fuit. nec in diuerſorio locũ
ad ponendũ puerũ inuenit ſed eum in
preſepio reclinauit. pauꝑculis pãnis
inuoluit. cui ꝓ culcitra fenũ ſuppoſuit
loco familie cũ boue et aſino collocauit.
Quis nõ ſtupeat. quis lacrimas cõti/
neat. dum in mũdi dña tantã pauꝑta/
tem cõſideãt. cõfundant̃ diuicie noſtre.
pereat auaicia noſtra. qñ mũdi regina
ſic voluit eſſe pauꝑcula dĩt eñi Jeroniꝰ
ꝙ ip̃a colo et acu q̃rebat vnde ſe et filiũ
nutriebat. Tercio terra int̃ omnia
mũdi corꝑa eſt media et tamꝗ̃ mundi
centrũ in medio collacata. Nã cõſtat ꝙ
in circumferencia idem ſunt vnũ ⁊ me
dium. et terra omniũ elementorum eſt
infimũ. ergo eadem racõne et mediũ.
Vñ dicit Yſack ebreus. ꝙ celi ſpera eſt
q̃dam ſpẽs in rotũdum formata ab eod̃
pũcto in idẽ c̃ca terrã. ſpacȷ̃s c̃cularit̃
reuoluta. ergo ſi a terra eq̃s ſpacȷ̃s vn
diq; diſtat celũ. reſtat terrenũ elemen/
tũ eſſe in mũdi medio collocatũ. Nã ſi
in medio non eſſet nec ĩ ꝑmo foret. ergo
vbi eſſet ꝑ naturã nõ quieſceret. ſed in/
feriorẽ locũ appetẽt. ergo ſi q̃eſcit natu
ralit̃ verũ eſſe cõſtat ꝙ in mũdi medio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſita eſt. ꝓpter hoc dicitur in pſalmo Qui
fundaſti terram ſuper ſtabili . ſuum hic
ſecundū naturam a deo ſibi datū : quia
enim ꝑ ſuā naturam locum infimū ap
petit . dum ad illū naturaliter ꝑuenit
quieſcit . nec ab eo niſi violencia ſola re
cedit ; et quia terra ſic in medio mundi
eſt . ideo in ea maximus calor eſt . quia
celeſtes radij ad eam ꝑueniūt . quia vl
tra tranſire non poſſūt . ibi ſe ꝑ multi/
plicacōnem cōprimunt . et ſic cā multi
caloris exiſtunt . Sic et domina noſtra
dicitur in medio eſſe ſita per caritatem la
tiſſimā : medius enim locus eſt omnibus
cōmunis et oībus ſi ꝙ habet inpendit :
Sic et domina noſtra omnes diligit .
omnibus ſuccurrit . ꝓ omnibus interce/
dit . ꝓ omnibus aduocatā ſe fecit . nec
vllū a ſua caritate ſecludit . ſed ſecundū
illud Bernardi . Sapientibus et inci
pientibus debitricem ſe fecit . nam ſicut
filius eius operatus eſt ſalutē in medio
terre . ſic et ipſa dum cum ipō in medio
mūdi ſtetit ſe omniū aduocatam fecit .
et quia omēs diuini radij ad eā tamꝙ ad
mediū deſcenderūt . in ea nichil frigidi
reliquerūt : Si enī radij aggregati cir
ca ſpeculum cōcauum tāti caloris ibi cā
exiſtūt ꝙ oppoſitam ſtuppā accēdunt .
ꝙ mirū ſi ex radiacōne oīm graciarum
tota ardebat . et tota ignea erat dum in
medio ſtabat totam eccleſiam incende
bat ; ꝓpter hoc eſt lune aſſimulata : quia ſi
cut luna que inter corpora celeſtia et terrena eſt
media et ꝙ ab illis accipit ad inferiora
refundit . ſic virgo regia inter nos et deū
noſtrū eſt media . et graciā ipa nobis re
fundit ; et hec eſt racō quare dies ſabbati
appropriatur ei . quia ſicut dies ſabbati inter
diem paſſionis et reſurrectionis eſt me
dium . nec eſt dies tranſitus a die vene/
ris vſqꝫ in diem dominicū niſi ꝑ ſabba
tum . ſic domina noſtra eſt mediū inter
nos et deū nec niſi ꝑ eam ad ꝑmū eſt ꝑ
uenire principiū ; Unde in ipa ſcriptu
ra ſic dicitur aurora . quoniā ꝑcā tenebra
pellitur . et lumen inchoatur . nūc dicitur via
ꝑ quam ad deū itur . nunc dicitur ſcala ꝑ quā
aſcenditur . nūc celi porta ꝑ quam intratur .
et nūc aduocata ꝑ quam homo in graciā re
uocatur ¶ Quarto eſt terra fructu fecū
da . nam tam fecūdam eam eſſe conſtat
vt omnia elementa magnitudine ſue fe
cūditatis excedat : cuius eſt ratio vt Ra
banus ait . quia maiores impreſſiones
omnibus a celo ſuſcipit Unde habūdat
in generibus bladorum . in diuerſitate
vinorum et multiplicitate fructuum et
plantarū . in diuerſitate animalium .
varijs generibus metallorum . et lapi/
dū precioſorum . Unde tam philoſophi
quam Rabanus dicūt . ꝙ celum ꝑ motum
ſuum eſt cauſa et principium huius ge
neracōnis : quia vt dicūt Uirtutem ſui
luminis ad terrā ſicut ad cētrū ꝓprium
dirigit . et ſuos radios in ſuperficie terre
vnit . Ex quorū multiplicacōne et hu/
more omnis generacō fit : dum enim ra
dij a celo veniūt circa terram nō ſubſiſ/
tūt . quia corpus ſubſiſtens nullū inueni
unt . quia omnia corpora cū ſint illis peruia
tranſeunt . quare dum ad terram ꝑue/
niunt . quia vltra tranſire non poſſunt
in terre ſuperficiem reflectendo ſe compri/
mūt . et ſic multe fecūditatis cā exiſtūt
Unde ꝓbatum eſt in ſciencia ꝑſpectiua
ꝙ oē corpus ſpericū concauū . luminoſū
a quolibet puncto ſui dirigit vnā lineā

radioſam in centrū. et quāto vna linea
eſt alteri vicinior. tanto ꝓbat᷑ eſſe potē/
cior ad ſuū effectū imprimendū in cen
trū. Cum ergo terra ſit celi cētrū. et ſit
ſicut punctū cōꝑatū ad celū. maxīa ſit
in ea vnio radiorū. ꝓpter qđ hoc elemē
tū maxime ē fecūdum. vē ſic eſt in dn̄a
nrā. Nam in ea oēs dīni radij cōuene/
rūt. et eā ſic grārum donis ꝛ v̄tutibus
impleuerīt. ꝙ eā fecūdiſſimā reddiderīt.
nō eīm ſolū vſqȝ ad ſūmū plena fuit. ſed
deſuꝑ redundauit. q2 nō ſolum plenitu
dinē habuit ſufficiēcie ſed eciā redundā
cie. Unde dicit Auguſti. ꝙ fuit plena ꝛ
ſuꝑplena. et Bern̄. dicit. ꝙ adeo fuit
ꝑlena vt de plenitudine eius accipiant
vniu̾ſi. Un̄ hec fuit illa bn̄dcā terra de
q̄ dr̄ Hebr̄. vj. Terra eīm ſuꝑ ſe veientē
bibens ymbrē. ſ. grām celeſtem et gene
rās herbā oportunā. ſ. diuinā ſapiām
illis a q̄bus colit᷑. accipit benedictionē
a deo. in tantū eīm hec terra ſuꝑbn̄dcā
de diuina grā bibit. ideo adeo bn̄dicta
fuit ꝙ ſuꝑ naturā fecūditatem accepit
Unde diuinū radium. ſ. dei filium ad
ſe traxit. ipm̄ ſua carne beatiſſima veſ/
tiuit. et viſibilem mundo expoſuit.
Un̄ hoc ē qđ ad lrām pſalmiſta dicebat
Terra nrā dedit fructum ſuū. O fecū/
ditas inaudita dum deum paīt virgo
puerpera. et fit mater q̄ erat filia.

Quinto terra ſcđm ſe totā eſt īmota
oīno. Unde dr̄ Eccleſiaſtes. i. Terra
aūt ineternū ſtat. et ꝓpheta cū dixiſſet
Qui fundaſti terrā ſuper ſtabil᷑. ſ. ad
iunxit. non inclinabitur in ſclm̄ ſeculi
Et Rabanus dicit ꝙ quidquid ſub celo
exiſtit virtuti eius ad nutū obedit. li/
cet ſcđm̄ magis et minus. nam qđ celo
ꝓpinquius eſt ſubtilius obedit. et qđ
eſt longius et groſſius obedit minꝰ et
tardius. Un̄ ignis et aer et aq̄ mouēt᷑
velocius. ſola terra vt dicit. huic locali
motui non obedit. ſed immobilis oīno
ꝑſiſtit. cuius racio talis eſt. Nā vt ſuꝑ
oſtenſū eſt terra ī ꝑmo ſituata eſt. Nam
locū infimū appetit ꝑ naturā Un̄ ſicut
eſt ꝓprium igni ferri ſurſū. ſic eſt terre
ꝓprium ferri deorſū. Un̄ vbicūqȝ ter/
rā poſueris extra ſuum locū. non ibi ꝑ
naturā quieſcit ſed ꝑ violenciā. Terra
ergo cū teneat locū infimū. ſi mouet᷑ nō
poteſt moueri n̄ ſurſū et verſus celum.
ſed hoc ē ſue natuē cōtrarium. ergo eſſe
immobilē ē neceſſariū. Sic et dn̄a nrā
fuit immobil᷑ columna et dei eccleſia ꝑ
fidei firmitatē. et hec ſcđa rō q̄re ſibi ap
ꝓpat᷑ q2 in ſabbō ꝓpī diē paſſiōis ꝛ re
ſurrectōnis. ipā ſola cūctis dubitātibꝫ
ſtabil᷑ in fide ꝑmāſit. Ex hac igit᷑ terra
ſic caſtitate arida. ſic pauꝑtate exigua.
ſic caritate media. ſic dn̄a v̄tute fecūda
ſic eciā fide firma veritas ſūma hodie ē
nata ſiue orta. et hoc ꝓpī tria. ꝑmo vt
nr̄m ītellectū īſtruēt. ſcđo vt nr̄m affec
tū intendēt. tercō vero vt nrām opacō/
nem implēt. ſed de hijs dictū eſt ſuꝑ in
Sermōe de Aduētu. et ī tercō Sermōe
de nat. dn̄i. Rogemꝰ ergo xp̄m.

Item.

Filius datus eſt nobis. Yſay. ix.
Si donū ſuum datū ſit iuſte ꝛ rōnabi/
liter factum vt vē laudis poſſit habere
p̄conium. debet eſſe ꝑuum vel magnū
ſecūdū dantis imperiū. Nā ſicut ꝑuū
ꝑua decent dare. ſic decet magnū mag/
na donare ꝛ maximum maxima exhi/
bere. Eſt eciam aliud qđ conſiderare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

debes in dono. nõ ꝗtũ ſit illᷘ qᷘ dat᷑.
ſed ꝗto affectu donet᷑: Nã plus pondeã
re debes affectũ ꝙ̃ ſenſũ: ꝑuũ eſt enĩ re/
putãdũ omne donũ ꝗtumcũqꝫ ſit in ſe
magnũ. ſi ex ꝑuo fuit affectu donatũ.
Unde et credit᷑ eſſe nullũ nec int̃ dona
credit᷑ cõputãdum. ꝙ ſi nõ fuerit beniuo
lencia amoris ornatũ; Unde rex quidã
valde diues cũ nichil vellet oĩno dar̃ ꝓ/
babat ſe oĩno denegare dum occaſiones
querẽt ꝗbꝫ apud poſtulãtes ſe excuſaẽt
vt qᷘ petebat᷑ nõ daret. Unde dũ ꝗdã
ab eo ſemel peteret ciuitatẽ. ille ait plꝰ
petis ꝙ̃ deceat te accipe. et ille. da ergo
michi denarium. cui rex. Minus petis
ꝙ̃ me deceat dare. et ſic nulli aliquid da
bat; Nõ ſic rex ille inclitus. Alexandᷘ
A quo dũ ꝗdam donũ peteret. Ille ſibi
nobilem ꝗdam ciuitatẽ donauit. cũqꝫ
ille dicẽt. nõ me decet dñe. tantũ donũ
accipe. Rex ille magnificus ait. non at
tẽdo ꝙ te deceat accipe ſed ꝙ̃ deceat me
dare; Si ergo tanta liberalitas potuit
eſſe in rege mortali. ꝗtũ eſſe putas in
rege ĩmortali. Sicut ergo regẽ t̃renũ t̃
renũ decuit dare donũ. ſic regẽ eternũ
decet ſuis dare fidelibus donũ ſũmum;
Non ergo fuit cõtentus rex noſter incli
tus ꝙ noſtre dicõi vniũſũ mundũ ſup/
poſuit. ſed ipm̃ filiũ ſibi vnicũ et cordi
kariſſimũ nobis ex caritate ſũma exhi
buit. vt ſic eiꝰ donũ et nobis eſſet accep
tũ qꝛ magnificũ. ꝛ in ſe ſimplicit᷑ ſũmũ
qꝛ ex ſũma caritate donatũ; Hoc igit᷑ tã
tũ donũ recolens ꝓpheta ait. Filius
datus eſt nobis In quo tria notant᷑
Primo doni nobis inpẽſi immenſitas.
Secundo conferentis liberalitas.
Tercio vero ſuſcipientis vtilitas.

Nõ ergo doni ꝑcioſitatem. cũ dr̃. Filius
Nõ dantis largitatem cũ addit᷑ datus ẽ
Nõ recipiẽtis vtilitatem cũ infert᷑. no/
bis id eſt ad vtilitatem noſtram. Dicit
ergo. Filius datus eſt nobis. Uerum qꝛ
Filius dei ſepe ſpũaliter dat᷑ in aĩmo ꝑ
infuſionẽ ſapiencie. et datus eſt nobis
letãter in matris vtero ꝑ aſſũptionem
huãne nature. et eciã hodie datus eſt vi
ſibilit᷑ in virgĩs gremio ꝑ manifeſtacõ
nem nature aſſũpte: hanc vltimã dacõ/
nem petebat ſcã aĩa cũ dicebat. Can.
viij. Quis te det michi fratrẽ meũ vt ĩ
ueniam te foris et deoſculer te. et iam
nemo me deſpiciat: qᷓ d. aĩa eſtuãs. Nõ
tantũ te peto michi dari in deũ in aĩo.
nec tantũ in fratrẽ in virgĩs vtero. ſed
eciã vt ꝑuulum in matris gremio;
¶ Nõ ergo ꝙ in hac dacõe t̃a valde ad/
miranda occurrũt. Unũ ex ꝑte petẽtis
Alterũ ex ꝑte donãtis. Terciũ vero ex
ꝑte muneris. Nã ex ꝑte petẽtis admi/
randa ẽ inportũitas. ex ꝑte dantis ad/
miranda ẽ largitas. ſed ex ꝑte muneis
ẽ admirãda neceſſitas: et vt melius pa
teat nr̃a vtilitas. et dati neceſſitas. Di
camus ꝑmo ꝗta ſit dãtis libeãlitas. Q
ꝙ̃ magna. ꝙ̃ ſũma. ꝙ̃ lata. ꝗtis laudi/
bus eſt ꝑdicanda largitas ipſa diuina.
qꝛ nobis nõ tantũ dedit aurũ. non ſolũ
argentũ. nõ ſolũ oẽ bonũ creatũ ſed qᷘ
fuit maximũ. qᷘ fuit ĩſolitũ. qᷘ fuit a
moris immenſi ſignũ dedit nobis ꝓpũ
filiũ dedit inꝙ̃ filiũ naturalẽ. dedit fili
um coequalẽ. dedit eciã filiũ ſingularẽ
Dedit ergo nobis deus pat᷑ oẽ qᷘ fuit
qᷘ habuit. et oẽ qᷘ potuit. dico ꝙ deꝰ
p̃r dedit nobis filiũ naturalẽ. cui ipſe
dicit ĩ pſ. Ante luciferũ genui te. et qꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

b

vna eſt ſubſtancia·vna natura. vna po
tencia. vna ſapiā. vna oīno eſſencia pa
tris et filij ·dum deus pr̄ filium nobis
dedit. dedit oē qd̕ hūit Vn̄ ad Gal.
iiij. Miſit deꝰ filiū ſuū factū ex muliē
f. ſub le. vt e. q̄ ſub le. e. re. vt adop. fi.
d. re. O liberalitas ſūma· O largitas ī
menſa. O caritas inaudita. qꝛ ꝓ redēp
cōne ſerui mali. et ſerui ingrati. Non
exhibuit aurū non aliquē aliū ſeruum
ſed tradidit cōnaturalē ſibi filiū vt ip/
ſum ſeruū adoptaret ſibi in filiū. Jo.
i. Dedit eis ptātē filios dei fieri zc̄.
Ambro. O ineffabilis dilectio caritatis
vt ſer. re. fi. tra. Scd̕o filium dedit
nobis coeq̄lem ſibi. nam cōſtat ꝙ gn̄a/
tum eſt de ſabſtācia gn̄antis. nam deꝰ
pr̄ cū filiū ſuū gn̄auit. ſuā ſubſtanciā
illi dedit. et cū ſumme ſimplex ſit ꝑte
ſubſtancie ſibi dar̄ nō potuit. totā ergo
ſuā ſubſtanciā illi dedit. ſed q̄tq̄t in dō
eſt dīna ſubſtācia eſt. ergo dum ſuā ſub
ſtanciā illi dedit. dedit oē ei qd̕ potuit.
ꝓ oīa ergo filius eq̄lis pr̄i exiſtit. Vnd̕
ipē dicit Math. vltiō. Omnia m̄ tradi
ta ſūt a prē meo. et in Jo· dt̄ pr̄i. Oīa
mea tua ſūt. Dum ergo nobis deꝰ hūc
dedit. dedit omne qd̕ habuit· Vn̄ hoc re
colens Aplūs dt̄ Ro. iiij. Qui ꝓpō fi/
lio nō pepcit. ſed ꝓ nobis o· tra. il. quō
ergo cū illo nō nobis oīa donauit. verū
q̇ filiū coeq̄lem dedit oīa bō cū illo tra/
didit. Quō em̄ poſſet dare hoībus ſum
mū bonū. quin cū eo daret oē bonū Vn̄
Tobias dicebat. licet oībꝰ bonis ꝑ eū
repleti ſumꝰ. Tercō dedit nobis nō
ſolū filiū nālem z filiū coeq̄lem. ſed eciā
filiū ſingularē. Nam hn̄ti plures filios
magnū eſſet aliquē illoꝝ dare ꝓ ſeruo
et maius eſſet ſi meliorē ex eis tradēt.
ſed maximū adhuc eſſet ſi vnicū filium
hn̄s q̄ oī bonitate clarēt. illū ꝓ ſui libe
racōne impendēt? Cogita ergo o hō et
tuo reuolue in aīo quantū te amauerit
deus pr̄·nā hēbat vnicū filiū vtiqꝫ ſū/
mū nō hrē poterat aliū et tn̄ ꝓ te tradi
dit illū. Vnd̕ dum illū ſic ſingularē bō
oīa continentē exhibuit cui dedit oē qd̕
potuit. qꝛ cū illū dedit in quo ipē totus
exiſtit ſeipm̄ eciā tradidit Jo. iiij. Sic
deus dilexit mundū zc̄. O amor īmen
ſus·amor inauditus. amor inexꝑtus.
q̄s ſi deum nō diligat ſe poterit excuſaē
Quid potuit ī deus vltra hoc facē. ecce
dedit tibi oē qd̕ fuit. oē qd̕ habuit. et oē
qd̕ potuit. quā ergo excuſacōez hēbis ſi
eū ex toto corde nō diligis? Sꝫ ſi tā im
menſū donū filiꝰ dei fuit. quō a pr̄ibꝰ
nr̄is ſic īpudenter poſtulari potuit. ſic
iam ꝑ totū aduentū patuit. cū ſub eo/
rum merito cadē tantū bonū nō potuit
et tn̄ tota die clamabant. Emitte agnū
dn̄e do. ī. zc̄ Nō ergo ꝙ ad petēdū tā ſū
mū bn̄fici ū triplex motiūm. tā alte pe/
ticōis excuſatiūm fuit. Primū fuit neceſ
ſitas poſtulātis. Scd̕m fuit veritas ꝓ
mittētis. Terciū vero fuit longeuitas
tꝑis. Nā petētis neceſſitas purgebat.
ꝓmittētis veritas inuitabat. ſed tꝑis
longeuitas affligebat. Dico ꝙ pri
mū mouens cāt vrgens neceſſitas. Vn̄
et ſi ſupra humana merita erat. eos tn̄
neceſſitas excuſabat Neceſſitas em̄ legē
neſcit. et ideo ſepe petit plus q̄ꝫ accipē
meruit· Vn̄ prēs ſancti poīti in anguſ
tia multa cū nō poſſent ꝑ alium q̄ꝫ per
dei filium redimi. eum poſt ulabāt ſibi
dari Vnde dicebant illud pſ. Da nobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dn̄e auxilium de tribulacōne auxilium
inq̄ non hoīs puri. qꝛ vana ſalus hoīs
ſed vnigeniti tui. fortiſſimi brachij tui
per quē poſſimus a mal̄ hijs liberari.
Vn̄ dicebant. Oſtende nobis dn̄e faciē
tuā ꝛ ſalui erimꝰ. Secūdo mouens
ad petendū erat ꝓmittētis veritas. Nā
quātumcūqꝫ adūſarius eos affligebat
nunq̄ hoc petere auſi fuiſſēt n̄ deꝰ hoc
antea ꝓmiſiſſet Sed qꝛ deus hoc longe
an̄ ꝓmiſerat quē īmutabilem eſſe ꝛ mē
tiri nō poſſe ſciebant. ideo ip̄m cū oī fi
ducia poſtulabant Nā ꝛ deus nō ſolum
abrahe illud ꝓmiſeāt ſed eciā iuramēto
firmauerat. ideo de ꝓmiſſione dubitā/
dum nō erat. ſic em̄ dr̄ luce. i. Jus iurā
dū ꝛ c̄. hoc em̄ iuramentū fecerat Gen̄.
xxij. Per memetip̄m iuraui dicit dn̄s
vſqꝫ ibi In ſemē t. bn̄. oēs gentes. qd̄
exponēs Aplūs ait. Et ſemini tuo qd̄
eſt xp̄c. q̄s em̄ ſtultus dubitaē poſſet de
eo qd̄ ille q̄ mentiri nō poteſt dicēt. q̄to
ergo magis cū ad cōfirmacōem iuramē
tum addēt. Tercō eos mouebat tē/
poris diuturnitas. Nam poſtq̄ eos ſic
neceſſitas purgebat. et eciā ꝓmitten/
tis veritas fidem dabat. tempus accele
rari petebant. Unde et dicebant illud
Eccl̄. xxxvi. Da mercedem dn̄e ſuſti/
nentibus te vt ꝓ t. fi. inue. q̄ſi dicerent
Tu dn̄e ꝓmiſiſti dare et ſcis nos pluri
mū indigere. ergo ne differas vltra darē
ne tui ꝓphete videant' falſa dixiſſe. ſic
em̄ dixit Pſa. xlvi. Prope feci iuſticiā
meam et non elongabor. et ſalus mea
non morabit'. Dabo in ſyon ſalutem
et in ie. gl̄. m. Sic igit' patent duo mi
rabilia. ſ. dantis liberalitas. et peten/
tis importunitas. Sequit'. tercio

ipſius doni vtilitas. nam aīa merito
preuaricōnis primarie erat infirmata
erat excecata. et erat captiuata. Nam
erat infirmata amiſſione potencie. p̄ſ.
Dereliq̄t me virtus mea. erat excecata
amiſſione ſapiencie. et ideo ſequit' lu/
men oculorum meorum. et ip̄m non eſt
mecum. erat eciā captiuata amiſſione
iuſticie. Tre. i. ꝓpter multitudinem
iniq̄tatis eius ducti ſunt in captiuita/
tem. Anime igit' infirmate datus ē dei
filius in virtutē. Aīme excecate datus
eſt in lucē. ſed anime captiuate datus ē
in ſalutem. Dico q̄ dei filius nobis da/
tus eſt in virtutem. quō em̄ quis ſtare
poſſet niſi virtus dei q̄ xp̄c eſt eum ad/
iuuaret. ꝓpter hoc dicit Pſa. xl. Qui
dat inquit lapſo virtutem. quē eſſe pu/
tas hunc lapſum. niſi genus humanū.
infirmatum et debilitatū. Ei ergo vir
tus datur dum xp̄c datur. dum xp̄c q̄
dei virtus eſt incarnat'. et quia ipē da
tus eſt in ſuſtētamentū noſtre infirmi
tatis dicit ipē Jo. vi. Pater meus dat
vobis panē de celo verū. Unde ꝛ Judei
petebant hunc panē cū dicebant. Dn̄e
da nobis panē hunc. et eccleſia oīs hūc
panem petit tota die quādo dicit Panē
noſtrū cotidianū ꝛ c̄. tanta enim huius
panis dulcedo eſſe ꝓbat' q̄ quāto plus
comedit' tanto plus concupiſcit'. Unde
ipē de ſe dicit Eccl̄. xxiiij. Qui edunt
me adhuc eſurient. ſed ve miſeris qui
hunc panē non appetūt. et ideo debiles
ſunt ꝛ in peccatū cotidie cadunt. Que
em̄ ſtulticia eſt q̄ malicia panē nō appe
tē. cuius ūtus eſt in oī bono cōfirmare

¶ Scd̄o datus ē dei filiꝰ aīe excecate ī
lucē. q̄s em̄ ſine hac luce p̄t quicq̄ vidē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quis enim videt aliq̄ ſine ſolis lumīe
et ſi ſine hac luce nec illumīatꝰ et oclõs
habēs aliq̄ videre poteſt ꝙ de ſimplicit̃
ceco ſenciēdū ē. Ceci vtiqȝ ſumꝰ nec lu
men videmus niſi xp̄m qui lux vera ē
habeamus. Unde deus pater dixit xp̄o
illd̓ Pſa. xlix. Dedi te in lucē gencium
nullꝰ ergo glorietᷣ de ſua ſciēcia. nemo
laudes q̄rat de ſua īduſtria. nemo ſe iac
tet de nobili inuentiua. nemo de bona
memoria. qꝛ ſicut luce corꝑea de medio
ſubducta. omnia corporeis oculꝭ ſunt oc
culta. Sic luce ſūma ſubducta ab aīma
remanet ſpoliata. nuda et ceca. Unde
pſal. Domine in lumine tuo videbimꝰ
lumen ¶ Tercō xp̄c aīe captiuate da
tus eſt in ſalutem nam ante ipſius ad/
uentū captiui eramus. in vinculꝭ tene/
bamur. nec niſi ꝑ eum redimi potera
mus. fortis erāt q̄ nos tenebat. nec niſi
ꝑ dei virtutem vinci poterāt. Quis enī
fortem vincit et domū eius inuadit vt
vaſa illius diripiat. niſi forcior illo ex/
iſtat. ſi ergo vt Job dicit. Non erāt po
teſtas ſuꝑ terram q̄ diabolice potencie
comꝑari poſſet. q̄s nos de eiꝰ carcere li
beraſſet. niſi diuina virtꝰ noſtre miſe/
rie ſuccurriſſet. ꝓpt̄ hoc deꝰ pater dix
it xp̄o. Pſa. xxviij. Dedi te in fedꝰ po/
puli vt ſuſcitaēs terrā et poſſidēs hēdi
tates diſſipatas. et dicēs hijs qui vinc
ti ſūt exite. Grates igitᷣ agamꝰ deo prī
qui nobis talem filiū dedit. ſ. naturalē
coequalem. et ſingularē. in quo nobis
dedit oē qd̓ habuit ⁊ oē qd̓ potuit. quē
nobis tradidit in virtutē. in lucē et in
ſalutē. vt ꝑ eū potentes effecti. illuīati
et ſaluti p̄ſtine reſtituti. iā non timeaꝰ
amplius verſucias inimici.

Stephani.

Stephanus plenꝰ gracia et forti
tudine. Actuū vij. Sicut ex v̄bis ſanc
torū colligitᷣ rōnalis ſp̄us tribus viri/
bus ſiue potēcijs adornatᷣ. vna racōna
li. alterā cōcupiſcibili. tercia vero iraſci/
bili ꝑ p̄mā verū cognoſcitᷣ ꝑ ſecundam
bonū diligitᷣ. ſed ꝑ terciā malum reſpu
itur. Eſt enī racōnalꝭ anima ꝑ racōem
apta ad verū cognoſcendum. cōplemen
tū ei ineſt ex irradiacōne. nam ad cog
nicōnem veri indiget habitu cognitiuo
Ad amorem boni indiget habitu affec
tiuo. ſed ad declinacōnem mali indiget
habitu fortificatiuo. Neceſſe igitᷣ eſt ad
cognoſcendum verū vt habeat fidei aut
ſciencie donū. Ad diligendū bonum ha
beat gracie incentiuū. et ad vitandum
malum habeat fortitudīs fulcimentū.
Vide ergo ꝙ ꝑfectus fuerit hic beatus
martir cui ad ꝑfectionē nichil omnino
deficit. Nam fuit plenus fide vt cogno
ſcēt ſūmū verū. fuit plenus dono gra/
cie vt diligeret ſūmum bonū. fuit eciā
plenus fortitudine vt reſpueret omne
malum. Verum de fidei plenitudine
dictum eſt in ſuꝑiori ſermone. Unde ſo
lum nunc reſtat videre de plenitudine
gracie et de fortitudine. Ab hijs enim
duobus in p̄miſſo themate cōmendatᷣ.
Nam cōmendatᷣ a plenitudine gracie.
quando dicitᷣ Stephanus plenus grā
cōmēdatᷣ eciā ab omni fortitudine. cū
ſubīfertur et fortitudine. Dicamus
ergo ſtephanus plenus gracia. quāuis
enī ad bonū facti ſumꝰ. tamē vt dictū
eſt ꝑ nos illud non poſſumꝰ niſi ꝑ gra
ciam adiuuemur. Nam gracia eſt q̄ ad
bonū incitat. gracia in bono adiuuat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

grā in bono cōſeruat. grā eciā in bono
cōſūmat. Vñ Auguſti. dt ꝙ grā liberū
arbi. ꝓuenit. vt hō bonū velit. ſequit
ne fruſtra velit. Bern. Grā libm̄ ar-
excitat cū in eo ſeminat bonū cogitatū
ſanat cū mūdat affectū. roboāt vt ꝑdu
cat ad actū. et cōſeruat ne cōſenciat ad
factū prauū. Vñ ergo btūs hic martir
qꝛ elcūs ad tā nobilia oꝑa fuit. grē ple
nitudinem habere ꝓmeruit ꝑ quā oīa
tormēta deuicit et vſqꝫ ad xpm ꝑueīt.
¶ Nōndū eſt igit ꝙ diuina grā tribus
gñibus hoīm maxime dat. ſ. obedien-
tibus. diuina ſapiētibus. et ꝓximo cō
pacientibus. nam obediētes accipiunt
grē iniciū diuina ſapiētes grē ꝓmerent
augmentū. ſed martiriū pacientes me
rentur grē cōplementū. Dicamꝰ ergo
ꝙ diuina grā datur ꝑmo obedientibus
et dei mandata ſeruare volentibꝫ. qui
enī deo obedire cupit. et a peccatis ꝓp
ter eius mādata recedit. qd in ſe eſt fa-
cit et ſic ad grām ſe diſponit. Unde dr
Prou. i. Audi fili mi diſci. p. t. nec dē-
le. ma. t. vt addatur grā ca. t. et tor. t.
⁊c. que eſt enī lex pris niſi lex xpi. et
q̄ eſt lex mris nrē niſi precepta ſancte
matris eccleſie. Qui ergo has leges ob
ſeruat dat ei grā. quantū ad ſtatū pñ-
tis vite. et torques aurea. id ē glā ſub-
limitatis eterne. Sz qs hodie xpo ſolli
citus eſt obedire. vel ſancte mri ecclē.
quis illa pacta cuſtodit ad q̄ ſe in bap-
tiſmo voluntarie obligauit. Renūciaſti
diabolo. et ecce ſolum diabolum ſeqris.
renunciaſti omnibus pompis eius. et
ecce ſolum mūdi pompis intendis. Nō
talis beatus Stephanus fuit. qui non
ſolum pacta ꝓmiſſa ſeruauit. ſed ſe ad
dei cōſilia obligauit. a q̄bus nullis mo-
dis. nullis blandicijs. nullisqꝫ malis
inflictis ſeꝑari potuit. ſicut hoſtō Act.
plane dicit. Scdo datur grā diuina
ſapiētibus ꝓu. iiij. Principium ſapiē
poſſide ſapiām. et in omni poſſeſſione
tua exquire prudēciam. accipe illam et
exaltabit te. et glorificaberis ab illa. cū
eam fueris amplexatus. dabit enī capi
ti tuo augmenta graciarum. et cor. in-
cli. proteget te. O ꝙ̄ pauci hodie ſūt q̄
hanc ſapiām querunt. hanc ſapiām di-
ligunt. et ꝙ̄ pauci. quin pocius omni
humane creature intenti ſūt ad q̄rendū
ſapiām mūdanam ꝑ quā q̄runt hec ter
rena bona. faſtidiētes celeſtia. ſed non
ē hec ſapiā a dō data ſed a diabolo ꝓcuā
ta. et ideo non diuina ſed terrena aīma
lis diabolica. ſicut dicit Ja. iiij. Dīna
enim ſapiencia facit ſapere ⁊ deguſtare
celeſtia ⁊ ꝓ nichilo ducere cuncta terre-
na. Unde ſapiencia iſta nō datur terre
na ſapiētibus ſed humilibus Math. xi
Cōfiteor tibi pater dñe rex celi ⁊ terre.
quia abſcon. hec a ſapien. ⁊ pruden. et
re. ea par. Econtra mūdana ſapiencia
ſicut habet Rō. viij. deo eſt inimica. le
gi enī dei nō eſt ſubiecta. Fuit ergo bea
tus ſtephanus diuinā ſapiām ꝑ quam
deguſtans celeſtia nō curauit ꝑdere ter
rena. Unde dicitur Actuū vij. ꝙ non
poterāt reſiſtere ſapiē ⁊ ſpūi q̄ loq̄bat.
¶ Tercō datur grā voluntarie ꝓpter
xpm paciētibus. et hoc oñt ij. ad Cor.
qñ dt Ne magnitudo reuelacōm extol-
me. da. eſt m̄ ſti. car. mee an. ſa. ⁊ cetā
ꝓpter qd ī dominū roga. vt diſ. a me.
⁊ dixit michi dñs. ſufficit tibi gracia
mea. qꝛ ūtus in infirmitate ꝑficit. ait

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Apoſtolus. Videns dei voluntatem et cernens paſſionis vtilitatẽ. ſtatim ſuã ad paciendum expoſuit voluntatem. Vnde ſtatim ſubiunxit ibidem. libent̃ gloriabor in infirmitatibus meis vt ĩ habi. in me vir. criſti Attẽdens igitur hic beatus martir gloriã voluntarie pa cientibus augeri vt ſui cõplemento ad duci poſſet non ſolum pacienciam ĩmo paſſionem exhibuit nec ſolum ꝑcucien tes ſe non reꝑcuſſit. ſed nec verbum ex aſperacõnis cõtra eos ꝓtulit. ymmo ꝓ lapidantibus ſe deuotiſſime exorauit. Actuũ vij. Poſitis aũt genibus clama uit ꝛc̃. Vide mirabilem caritatẽ. nam dum ꝓ ſe orauit in pedibus ſtetit. ſed orans ꝓ alijs genu flexit et altiſſiã vo/ ce clamauit. et maximũ deſideriũ ſalu tis eorum ſe habẽ monſtrauit; ſciebat enim dominũ Mathei v. p̃cepiſſe. Di ligite inimicos veſtros benefacite ꝛc̃ O ſuꝑbia noſtra. o peſſima arrogancia q̃ cõtempnentes diuina inperia. nec attẽ dentes ſanctorũ exẽpla. non ſolũ non poſſumus pati facta. ſed nec audire pa timur verba et ſepe ſi ab altero verbũ iniurioſũ accipimus nõ ſolũ illi verbũ repẽdimꝰ. ſed eũ inuadimus. pngnis ꝑcutimus. et ſepe gladijs iugulamus. O deteſtãda crudelitas. o inhnãnitas acriter punienda. o vtinã nobis ſuffice ret ad vindictã lex illa crudel' q̃ dicta ẽ talionis. vt eſſet oculus ꝓ oculo. dens ꝓ dente. verbũ ꝓ verbo. ſed vltra hanc crudelitatem inq̃ritis. et ꝓ verbo non verbũ. vel qualecũqꝫ factũ rependitis. ſed ad mortẽ ꝓceditis ſi valetis. Nõ ta lis hic btũs martir q̃ non ſolũ verba in paciẽcia tulit. ſed cũ deſiderio mortem accepit. et ꝓ xp̃o mori non dico amarũ ſed dulciſſimũ fuit illi. Vnde de eo dr̃. Lapides torrentes illi dulces fuerũt. et ꝙ̃ miri ſi illi lapidacõ dulcis erat. qui iam diuinã dulcedinem deguſtauerat. et totus dulcedine plenus erat. puto ꝙ mira eũ dulcedo repleuerat q̃ gloriã dei viderat. et xp̃m ſibi ad eſſe cognouerat Vnde Augꝰ ſic ait. Omnia michi dñe amareſcant vt tu ſolus aĩe mee appare as. qui es dulcedo ineſtimabilis. per te cũcta amara dulcorant᷑ Tua enim dul cedo domine laurencõ craticulam dulcẽ fecit. et lapides ſtephano dulcorauit.

¶ Secundo beatus ſtephanus plenus fuit fortitudine. nam ſicut ꝑ graciã ap pecijt omne bonũ. ſic ſuꝑauit ꝑ fortitu dinem omne malum. Nõndum ergo ꝙ beatus ſtephanus fuit fortiſſimus quo ad deũ. fuit fortiſſimus quo ad ſe ip̃m et eciã fuit fortiſſimus quo ad ꝓximũ. fuit fortiſſimus in maliciam arguendo ſiue veritatem agnitam defendendo. Dico ꝙ beatus ſtephanus ante omnia fuit fortis quo ad deum. ipſum p̃ omni bus diligendo. et ſibi ſueqꝫ vite in om/ nibus p̃ponendo. Sic enim eum dilex it ꝙ ꝓ eius amore vel honore vitam po ſuit. ſi enim maiorem caritatem nemo habet ꝙ̃ vt animã ſuam ponat quis ꝓ ouibus ſuis. cõſtat ꝙ beatus ſtephanꝰ ſũmam caritatem ad xpriſtum habuit. ꝓ cuius amore mori tã delectabile illi fuit. Vnde in eo adimpletum eſt illud. Cãticorũ viij Fortis ẽ vt mors dilc̃io ymmo vt verum fatear dilectõ forcior morte fuit. quia mortẽ ipſam deſpexit et in omnibꝰ ſuꝑauit. fuit eciam eius dilectõ ad ſimilitudinem mortis fortis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quia ſicut mors animā a corpore ſibi di
lectiſſimo diuidit. Sic amor caritatis
ſtephanū a mūdanis oībus ſepauit. et
ſoli xp̄o eū cōiunxit. Scd̄o fuit fortior
quo ad ſeip̄m in corpus ꝓpriū edoman
do. ſic eñ ſeip̄m edomuit. ſic frenum de
lectacōibus carnis impoſuit. et ſic car/
nem ſpiritui ſeruiē coegit. ꝙ nulli vnꝗ̄
praue cogitacōni cōſenſit. phūs eñ dt.
ꝙ fortiſſimū eſt vincē hanc paſſionem
cōnatā nature. ergo dum beatꝰ ſtepha
nus ſic eam ſubegit. cōſtat ꝙ fortiſſimꝰ
miles fuit. Unde de eo poteſt dici illud
ꝓū. vltiō. Accinxit fortitudīe lumbos
ſuos. Quia eñ viris luxuria eſt ī lum
bis. dum btūs ſtephanꝰ lumbos accin
xit. ꝑfecta cōtinēcia ſe aſtrinxit. et ꝓp
ter cōtinēciā hāc ꝑfectā quā hūit ꝑ̄poſi/
tus mulieribꝰ fuit. et in teſtimonium
ſue v̄ginitatis facies eius in cōcilio cer
nētibus cūctis ſicut facies angeli appa
ruit. ſicut vij Actu. lucas dt. Intuētes
eum oīs ⁊c̄. Tercō fuit fortis quo ad
ꝓximū ipſius maliciā arguendo. ſiue
veritatē defendendo. ſic̄ patet Actu. vij
Unde poterat dicere illud Michee iij.
Repletus ſum fortitudine ſpiritus dñi
vt annūciem iacob ſcelus ſuum. et iſrł
peccatū ſuū. Vide ꝙ̄ fortis fuit ad ar/
guendū ꝓximū. ꝙ aſtantibꝰ p̄ncipibꝰ
ſacerdotū. phariſeis ⁊ ſcribis. dū inter
ſe ſolum vidit multitudinē non veitus
eorū potenciā non expauit. nec ſapien/
ciam formidauit. ſed ait ad eos cōſtanť
Dura ceruice et incircūciſi corde et au/
ribus prurientes vos ſemꝑ ſpiritui ſcō
reſtitiſtis. ſicut et patres veſtri. Quē
inq̄t ꝓphetarū non occiderunt patres
veſtri. O conſtancia vera O fortitudo

imꝑterrita. Quis ē hodie qui ſic defen
dat bonū et arguat malum. ymmo ho/
die qui male faciūt extolluntᷣ boni eſſe
p̄dicantᷣ. et qui bona oꝑantᷣ ſimplices
et ꝓ nichilo reputantur. Sed btūs ſte/
phanus ſic fortis fuit. ꝙ nullius hoīs
vultū ꝑtimuit. et ideo ſilīs factus eſt le
oni in operibus ſuis. de quo in ꝓū. dr̄
Leo fortiſſimus beſtiarū ad nullius pa
uebit occurſū Sic ergo beatus hic mar
tir grā et fortitudine plenꝰ fuit Sꝫ q̄dā
ſunt pleni doloſitate per maliciā cordᷣ.
vt Griſones. Quidā falſitate ꝑ dupli/
citatem ſermonis. quidā impietate per
maliciam operis. ¶ Dico ꝙ quidā ſūt
pleni doloſitate cordis. Uñ dicitᷣ Eccł.
i. Cor tuum plenū eſt fallacia et dolo.
Unde dicitᷣ eiuſdem xix. Eſt qui ſe ne/
quiter humiliat et inteioꝛa eius plena
ſūt dolo Scd̄o quidā pleni ſūt maledciō
ne oris. p̄ſ. Quorū os maledictione et
amaritudine plenū eſt. ſepł. pa. eſt g.
eorum ⁊c̄. Tercō quidā ſunt pleni. ma
licia operis. de quibꝰ dicitᷣ in pſalmo.
Repleti ſūt iniquitate ⁊ impietate ſua.
ad Rōnos. Repletos omni iniquitate ⁊
malicia et auaricia. Xpriſtus ergo ihe
ſus huius martiris ſanctiſſimi p̄cibus
nos ab hac mala plenitudine liberet.
et primā plenitudinem cum beato ſte/
phano donet. Qui cum deo patre viuit
et regnat ⁊c̄.

Item

Elegerunt apoſtoli Stephanū vi/
rum plenum fide et ſpiritu ſancto Acť.
vi. In hijs verbis beatus ſtephanus.
redditur cōmendabilis a duobus.
Primo. ab excellēcia dignitatis. Scd̄o
ab eminencia ſc̄itatis. Primū reſpicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

adminiſtracōnis officiū. ad qđ fuit electus: ſecundū vero reſpicit vite p̄conium ꝓpter qđ fuit alijs p̄electus; tantū enī vnuſq̄ſqꝫ habet dignitatis in patria q̄ītū habuit de ſcītate in vita; Unde Augꝰ de ciui. Incōpabilit̄ clarior eſt illa ſuꝑna ciuitas. vbi victoria veritas. vbi dignitas ſanctitas. vbi pax felicitas. vbi eſt vite eīnitas. Nōtᷣ ergo ſue dignitatis officiū cū dr̄. Elegerūt ſtephanū: notatᷣ ſecūdo eiꝰ ſcītatis p̄coniū. cū adiungitᷣ. Virum plenū fi. ꝛ ſpū ſcō; Ut ergo de ipſius officio omittamꝰ de quo modo non intēdimus. de ſola ſcītate videamus: ī qua eū ī q̄ītū poſſumꝰ imitari debemꝰ: Hec aūt ſcītas cōſiſtit in tribus .ſ. in excellēcia firmitatis q̄ītū ad vim iraſcibilem. in plena noticia veritatis q̄ītū ad racōnalem. et in eminēcia ſcītatis quātū ad cōcupiſcibilem; Nōtᷣ ergo firmitas animi cū dicit Virū. nōtᷣ noticia veritatis cū additᷣ plenū fide. notatᷣ tercō dilectio boni cū ſubinfertᷣ plenum ſpū ſcō: Ut ſic btūs iſte ꝓthomartir ꝑ firmitatē aſſimiletᷣ patrī eterno. ꝑ veritatē aſſimiletᷣ filio. ꝑ bonitatē vero ſit ſimilis ſpūi ſcō. Dicatꝰ ergo Elegerunt virū. Vere btūs hic martir fuit vir fideliſſimꝰ ī agendis. prudētiſſimꝰ ī cognoſcēdis. et fortiſſimus in ꝑiculis ſuſtinēdis. Dico ꝙ fuit vir fideliſſimꝰ in agendis. nā fidelem virilitatē habuit in ſubiciendo corpus ſuū. in relinquendo mūdum. et in ſequendo xp̄m; q̄s enim eo virilior ad contēnēdū ſeipſū. q̄ quaſi ꝓ nichilo ducebat ōne tormentū: ſciebat enim eſſe ſcriptum. Bonū eſt viro cū portauit iugū dnī ab adoleſ.; q̄s eciā eo virilior ad cōtempnendū mūdum. ꝛ

ſequēdo xp̄m: ſciebat enim eſſe ſcriptum Vir fidelꝭ multū laudabitᷣ. Unde de eo recte dici p̄t illud Eccle. Beatus vir q̄ inuētus eſt ſine macula ꝛc̄; qui ſunt hodie qui tot faciant? q̄s eſt hodie q̄ ī ſolo dnō ſpem ſuā ponat? ſed ī mūdo vano ſperatis. et ideo nō mirum eſt ſi ꝑitis. Yſa. Ve q̄ deſcēditis in egiptū id eſt in mundū ad auxiliū in eq̄s ſperantes. habētes fiduciā in vmbra egipti. Egiptꝰ enī fruſtra ꝛ vane auxiliabitᷣ; Nonne ſtultus eſſet q̄ magnum fluuiū trāſire deberet et in baculo uano cōfideret. vel ꝑ pontē vitriū trāſiret. vel ſi cecū ductorem haberet? ergo ſi mūdus vanus. ſi totus vitrius. ſi totus eſt cecus? nōne ē ſtultus q̄ eum ſequitᷣ? ꝓpter ꝙ dicitᷣ in Ie. xv. Maledictus homo ſiue vir q̄ ſperat in hoīe et ponit carnē brachiū ſuū; quō confidis in hoīe cū ꝓpheta dicat. ꝙ oīs homo mendax. Quō eciam in hoīe vel in hoībus eſt cōfidendū cū ſecūdum eundem ꝓphetā homo vanitati ſimilis factꝰ ſit? Nō talis fuit hic btūs martir q̄ fideliter mūdum reliq̄t et xp̄o tota fide adheſit. et ideo q2 in xp̄o ſperauit in oībus victor fuit: Unde in ꝓū. dicitur Vir obediēs loquetᷣ victorias. plura hīc dicit victorias eo ꝙ vicerit diabolū. Vicerit mūdū. et ꝙ fuit maius vicit ꝑfecte ſeip̄m; Unde poeta Crede michi maiꝰ ē virtute domaē teip̄m: Quā vice ſamſonis ſternere mille viros; Secūdo fuit vir prudentiſſimꝰ in cognoſcēdis cognouit enī ſuꝑiora et inferiora cognouit tormēta ꝛ p̄mia. cognouit merita ꝛ demerita cogniuit bōā ꝛ mala Cognouit vt vitaret: Undꝰ de eo p̄t dici illđ Btūs vir qui nō abijt in cōſilio inpiorum ꝛc̄

Non inq̄ abijt peccatis ipſoꝝ͂ conſen/
ciendo nō ſtetit in malo pſeuerando. et
non ſedit malum ſi qđ fecerat defedēdo
Unde de eo poteſt dici illud ꝓū. xv. vir
prudens dirigit greſſus ſuos. nam ſcđm
Senecā. Prudentis officiū eſt exaīna/
re cordis deſideria. exaīnare verba. ex
aminare cōſilia. exaīnare opera. vt ſic
ſapient̃ fiant omnia. Sed quis hodie ſe
quitur Stephanum in hac prudencia.
Quid mūdus oīs ñ preceps cōſilium ?
verba ad limā racōnis non adducta. et
opera inconſulto facta. Unde cōqueritᷣ
dñs p Je. Sapientes inq̄t ſunt vt faci
ant mala. bene aūt facere neſcierunt.
Quanta fulgent ſapiencia ſolliciti m/
catores. quanta litigacōne cauſarū iu/
dices. quāta bellandi arte milites. q̄ta
callent p̄dandi ſubtilitate p̄dones qui
omnes ſunt in dei ſeruicō ignorantes.
¶ Tercō fuit hic beatus martir ſtrē/
nuiſſimus in ſuſtinendis. ſtrennuiſſi/
mum eīn opus fuit ꝙ ipſe primus ſpō
te aggreſſus eſt tam horridum genus
mortis. nam mortem quā ſaluator dig
natus eſt pro omnibus pati. hanc ille
primo reddidit ſaluatori ſicut đt Augꝰ
Maius enim fuit tam arduum primo
aggredi q̄ꝫ poſtea ſequi. nam facilius ē
per vias ſtrictiſſimas iam fractas in/
gredi q̄ꝫ eas infringere. Unde oues dū
ad fluuiū deducuntᷣ. nulla primo ſaltū
aggreditur. ſed dum paſtor quaſi vio/
lenter vnam ex eis in aquā proiecerit.
omnes alie facile cōſequūtur. Beatiſſi
mus igitur martir dum tantū opus tā
conſtanter aggreſſus fuit apud deum
multum ꝓmeruit. et exemplū fortitu/
dinis maxime ceteris reliquit. Unde
fuit vir ille fortiſſimus Judas. qui ꝓ
ſalute populi in mortem ſe dedit fortis
eīn fuit in vincendo diabolū. forcior in
vincendo mundū. fortiſſimꝰ in vincen
do ſeip̄m. Unde de eo poteſt accipi illđ
ꝓū. Vir ſapiens fortis eſt. et vir doc/
tus robuſtus et validus Sed hodie ſūt
omēs effeminati. nec vlla virilitas eſt ī
nobis ad bonū. fortiſſimi ſumus ad ꝓx
imum inuadendum. fortiſſimi ad luxu
riandum. fortiſſimi ad bibendū. ſed de
biliſſimi ad deo ſeruiendum. Sicut dr̄
in yſa. v. Ve qui fortes eſtis ad bibenđ
vinū et viri fortes ad ſectandum ebrie/
tatem. talibus ergo ve erit ineternum.
ſed multū gaudiū pacientibus ꝓpter
xp̄m Ja. i. Btūs vir q̇ ſuffert tēptacō
nem ⁊c̄. ſic igitᷣ patet martiris nr̄i ſtrē
nuitas quantū ad vim iraſcibilem.
¶ Sequitᷣ plenū fide et ſpū ſcō in quo
mira oñditᷣ eius ſanctitas. nam excep
to dño de quo dicitᷣ Jo. i. Plenū grē et
veritatis. et excepta dei mrē ſanctiſſiā
maria cui dicitᷣ luce. i. Aue grā plena.
de nullo alio legi ſancto ꝙ fuerit gracia
et ſpū ſcō plenus q̄ꝫ de beato Stephano
Nō ergo ad ipſius prerogatiuā altiſſi/
mā. ꝙ legitᷣ multiplici gracia plenus.
ſic Actuū narrat hiſtō. Nam p̄mo fuit
plenus fidei fundamēto. fuit plenꝰ grē
ornamento. fuit plenꝰ fortitudīs fulci
mento. et eciā plenꝰ fuit ſpī ſcī ſtabili/
mento. Nā ex fidei fortitudīe fuit ūtuo
ſus in miraculoꝝ͂ opacōe ⁊ plenitudīe
grē fuit ūtuoſus in maloꝝ͂ tolēacōe. et
ſpī ſancti plenitudine. fuit ūtuoſus in
ſupnorum cōtemplacōne. Dico ꝙ bea
tus hic martir legitᷣ fuiſſe plenus fidei
fundamento. ſicut patet in Themate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſupͣdicto. et hec pleītudo omni homini
eſt fundamentalꝰ inchoacō Nam q̄s illū
amare potiͭ. q̄s illi ſeruire valebit. q̄s
ī illū ſperabit. quis ꝓ illo certabit quē
cognoſcē nō cōtingit? Sed deū nūc ſola
fide cognoſcimus. ergo ſi fides in funda
mento ſpūalꝰ edificij nō ponatꝛ. nullus
dīnus cultus eſſe ꝓbatꝛ; ꝓpͭ ꝙ Aplūs
dicit ad He. Oportet accedentē ad deū
credē. ⁊ ſine fide īpoſſibile ē placē deo;
Quō enī domus ſtare pͭ. ſi q̄s ei funda
mentū ſubtrahēt? Qui ergo deo ſeruiē
deſideāt. pͦg ſe fidelem cōſtituat. ne fidē
obmittēts fruſtra in cetera ſe exerceat.
Unde ſtulti ſūt credētes hēticorū ſilūa
cōni q̄ dum ſolū eorū exteriora opa at/
tendunt ſcōs eos eſſe credūt et non attē
dūt ſi ſup verū fundamentū ſuū edifici
um erigūt. et credūt pellipariȷs de ſciā
altiſſiā. et de aīa ſua. q̄bus nō crederēt
de vinea ſua; Nō ergo attēdas exteriorē
vitā. q2 fortē vitā faciūt pecora. ſed at/
tēdas ſi habeant fidē verā. nā cōſtat ꝙ
virtute fidei atribuuntꝛ miābilia. Und
dr̄ Mathei iiij. Oīa poſſibilia ſūt credē
ti. et eiuſdē xviij. Si habuīs fidē ſicut
granū ſinapis et dixis huic monti ⁊c.
et ecōtra eiuſd xiiij. aplīs q̄rentibus.
Quaē nos non potuimꝰ eicē illū? rſpō
dit dominꝰ. ꝓpͭ incredulitatē veſtrā;
Manifeſtū eſt igitꝛ ꝙ illa ſola fides vera
eſſe ꝓbatꝛ. q̄ diuinis miraculꝰ cōfirmatꝛ
Sȝ hēticorū credulitas falſa nulꝰ vnq̄
fuit miraculꝰ approbata. ymmo apte a
deo miraculꝰ eſt reprobata. Stulti ſūt
ergo q̄ eis credunt ꝓpͭ exteriora opa;
Audite credētes ſtulti q̄d dr̄ Marci vl/
timo. Signa inq̄t eos q̄ crediderint in
noīe meo. hec ſequentꝛ. linguis loquentꝛ
nouis. demonia eicient ⁊c. Sȝ iſta mi
racula q̄ fidē ſequuntꝛ verā. nūq̄ vllus
hereticorū fecit. ergo nullus vnq̄ verā
fidē habuit. Sȝ dicēs Nec vos iſta mi/
racula facitis. dico ꝙ ꝓpterea non oēs
iſta facimꝰ. vel q2 oēs ꝑfecti non ſumꝰ.
vel ſicut dicit Aplūs. Diuiſiones grā/
rum ſūt. nec oībus oīa data ſūt; multi
tamen ex nrīs iſta fecerūt q̄ veris teſti/
bus approbari poſſūt. ¶ Secūdo bea
tus ſtephanus fuit plenus gracie orna
mento. Unde dr̄ Actuū viij. Stephaꝰ
plenus gracia. Nonne pleꝰ fuit q̄ celos
aptos vidit. et gloriā dei aſpexit. et do
minū iheſum xpriſtū videre ꝓmeruit?
Hac enim gracia qua illuſtratꝛ aīa. ſic
ſtephanus plenus fuit. ꝙ nemo illi re/
ſiſtē potuit. Actuū vij. Non poterant
reſiſtere ſapiēcie et ſpiritui q̄ loquebatꝛ
Si hanc ſapienciā heretici habēt. quaē
in latibulꝰ latitant: quare ad publicam
diſputacōnem non ꝓperant: niſi quia
argumenta catholicorū formidant; Nū
quit non maior eſt diuina ſapiēcia. q̄
humana: nūquit non diſcipulꝰ eſt ꝓmiſ
ſum in Luca. Ego dabo vobis os et ſa/
piēciam cui non poterūt reſiſtere oēs
adūſarij veſtri. Ergo ſi maior eſt dei ſa
piencia q̄ humana. et uerba xp̄i ſunt
veriſſima. cōſtat veritate certiſſima ꝙ
illi q̄ ab alijs omnibus cōuincuntꝛ. non
eſſe diſcipuli xp̄i approbantꝛ. quia non
habere diuinā ſapientiam oſtenduntꝛ.
¶ Tercio btūs ſtephaꝰ fuit plenus
fortitudīs fulcimento; Unde dr̄ Actuū
vij. Plenus fortitudine. Unde poterat
dicere illud Michee iij. Plenus fuit for
titudine ſpūs dnī; Ex hac plenitudiē
ſic adūſa omnia tolerauit. ꝙ non ſolū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſub lapidantibus non ſuccubuit. ſed in
tantū ſub eis ꝓfecit. ꝙ ꝓ lapidantibꝰ
exorauit. et inde tanta fortitudine diui
amoris effulſit. vt dum ꝓ ſe orauit in
pedibus ſtetit. ſed orans ꝓ aduerſarijs
genu flexit; Unde dicit̄ ī Actibus Poſi
tis autē genibus ꝛc̄. Uere beatus hic
martir fuit vas auri ſolidum oī lapide
p̄cioſo ornatū: q2 ſicut aurū ſi ſit purū
in igne nullo modo minuit̄. ſed magis
fit fulgid᷑. ſic iſte ſub lapidibus non eſt
conſūptus. ſed in meritis augmētatꝰ;
Sed quis hodie fortis vt ſtephanus: q̄
non ſolū factis frāgimur. et turbamur
ſed eciā dc̄is Unde de talibus poteſt dici
illd᷑ Job iiij. Ubi eſt timor tuus fortitu
do tua. et ꝑfectio viarū tuarū. Ecce ve
niet ſup̄ te plaga. et defeciſti. tetigit et
turbatus es; dum enim vas ꝑcuſſum
multū reſonat. ſignū eſt certū ꝙ vacuū
exiſtit. ſemꝑ enim peior rota in curru
plꝰ reſonat. et veſica vento plena ſi acu
fuerit puncta multū crepitat. ¶ Quar
to hic beatus martir plenus fuit ſpūs
ſancti cōplemēto: licet enim in quolibet
dei dono ſpiritus ſanctus dari p̄dicat̄.
in ſe ipſo tamen dari dr̄ dū ad maxima
oꝑanda donat̄; Und᷑ ex hac plenitudiē
beatus ſtephanus non ſolū actiuus fu
it ad ea q̄ ſupra ſūt poſita. ſed eciam ad
cōtemplanda celeſtia. qd᷑ cōcedit̄ paucis
in via; Si enim ſpūs ſanctus ignis
dicit̄. quia ignis cuius eſt ꝓpriū ferri
ſurſum. ad hoc homībus datur. vt ad
modum ignis frigida corda incendat et
ad ſe ꝑ amorem cōuertat. et ſic ad con/
templacōnem celeſtium ſurſum tollat.
Unde dicit̄ Actuū vij. Quod cum eſſet
ſtephanus plenus ſpū ſancto intendēs
in celum vidit gloriā dei et ait. Ecce vi
deo celos aptos ꝛc̄. Tria ſibi ſpūs
ſanctus oſtendit. ne in martirio trepi/
daret. Nam vidit premiū ſibi a deo pa
ratū. Unde dicit. ꝙ gloriā dei vidit. vi
dit aūt ipſum xp̄m ad auxiliandum ei
preꝑatum. Unde dr̄ ꝙ iheſum ſtantem
aſpexit. Non enim vidit eum iacētem.
nō ſedentem. ſed erectū ſtātem auxiliū
ꝓmittētem. tercō vidit impedimentū
remotū. Unde vidit celum aꝑtum eum
ſuſcipe paratū. beatus igit̄ ſtephanus
vir fideliſſimꝰ. et ſpiritu ſancto plenꝰ
ꝓ nobis orare dignet̄. vt eius meritis
et p̄cibus ad iheſū venire poſſimus.

:Johannis euāgeliſte.

Uper oēs celos ipm̄ cōſiderat et
lumē illius ſup̄ ēminos ēre Job xxvij
Si diligenti cura ſc̄pture pſ̄auerimꝰ
verba inueīemꝰ hūc euāgeliſtam alios
excelliſſe ſanctoꝝ in ſublimitate intelli
gencie et eminēcia vite. et in luminoſi
tate fame. Unde in p̄miſſo ūbo admira
bil' ꝙtum ad ſublimē diuinorū cōtem/
placōem. ꝙtum ad celeberrimā cōuerſa
cōem. et ꝙtū ad ſui nōis difuſionem.
Nam fuit cōtemplacōnis altiſſime. dū
in ipm̄ lumen eternū oculos ſue mētis
infixit. fuit cōuerſacōis ſanctiſſime dū
oēs ad deū ſuis exempl' attraxit. et fu
it eciā fame latiſſime dū vſqꝫ ad fines t̄
re nōis eius fama ꝑuenit. Primū dicit
eum altiſſimū in ſalutari ſciā ſibi celitꝰ
inſpirata. ſecundū oſtendit eū ſanctiſſi
mū ꝙtū ad vitā. terciū oſtēdit eū clariſ
ſimū ꝙtū ad honoris eiꝰ famā. De/
ſcribit̄ ergo ꝙtū ad cōtemplacōem altiſ
ſimā. cū dr̄. Sup̄ oēs celos ipm̄ cōſide
rat. ſecūdo deſcribit̄ ꝙtū ad cōuſacōem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſanctiſſimā cū dicit᷑ Et lumen illius ;
tercō deſcribit᷑ quantū ad noīs eius fa
mā. cū infert᷑ ſup̱ terminos terre. Sic
em̄ alte de xp̄o cōſiderauit ꝙ oīa cōſide
rata trāſcendit. et in ip̄m lumen eter/
nū aſpectū ſue conſideracōnis infixit.
Unde et dixit. In pricipio erāt ūbū ⁊c̄
hoc em̄ cū q̄dā platonicus phūs legiſſet
ſicut Augg. refert. dixit. ꝙ aureis lr̄is
ſcribi deberet et poni in altū ſup̱ eccle̅
fores vbi ab omnibꝫ legi poſſet ; et dīt
Augg. ꝙ ſi alcius intonuiſſet totꝫ mū
dus nō capet. et eciā ſicut īchoauit vix
ꝑcipit mūdus oīs ; Nā ꝓpt̄ hanc alti/
tudinē aſſilātus eſt aq̄le. q̄ irreūbeātis
ocul᷑ ꝑſpicit ſolem in rota. Dicamꝫ
ergo ſup̱ oīs celos ip̄m cōſiderat. alta
quidē cōſideracō. ſed n̄ ſic alta foret nīſı
ad bonū vltīm ſua cōſideracō ꝑueīſſet.
n̄ enim nrā cōſideracō ſēs trāſeat crea
turas nō perueīt ad creatricē eſſenciā.
Sꝫ nūq̄d dum ſup̱ oē celum cōſideāuit
omnē creaturā trāſcendit ? dico ꝙ ſic :
Nā celū eſt multiplicit᷑ dictū Eſt em̄ ce
lum corꝑale. celū rōnale. celū intelligi/
bile. et ē celū ſupſubſtāciale. Nā p̄mū
ē corporea c̄atura. ſcdm celū eſt huāna
natura ſiue aīa. terciū celū eſt angelica
natura. ſed q̄rtū celū eſt dīna natura ;
Dico ꝙ primū celū eſt matīale ſiue cor
porale. et hoc celū eſt multiplex. Nā na
tura perſpicua oīm celorū eſt cōmunis
materia. et hec natura in duplici ē drā
Nā natura ꝑſpicua ā eſt luīs datiua. ā
eſt luīs receptiua. Si ē luīs datiua ſic
eſt in triplici drā. Nam natuā ꝑſpicua
luīs datiua. aut eſt multiformis mota.
ā informis nō mota : tercia drā eſſe nō
potuit in natura. vt eſſet natura ꝑſpi/
cua multiformis nō mota. eo ꝙ multi/
formitas ad motum diſponat. Si ergo
natuā ꝑſpicua ſit multiformis ⁊ mota.
ſic eſt in celo ſidereo. ſidereū em̄ celum ⁊
eſt multiforme per totū. et eſt multifor
me per motū. Nam plus eſt de aggre/
gacōne lucis in ſidereo corpore q̄ ſit in
alia celi parte. et ſtella eciā a ſtella dif/
fert in claritate. ſi vero natura ꝑſpicua
eſt vniformis et mota. ſic eſt in celo aq̄o
ſiue pocius criſtallino. Nam celum a/
queum eſt vniforme per totū. et in om
nibus ſuis partibus equalit᷑ luminoſū
et eſt vniforme motiuū : Unde q̄uis ce
lum ſidereū nō dicat᷑ primū mobile ſe/
cūdum phm̄. quantū ad apparenciam.
criſtallinū tamen celum eſt mobile pri
mū ſcdm exiſtenciam. Si autē natura
perſpicua eſt vniformis non mota. ſic
eſt in celo empireo. Nam empireum
celum qd̄ eſt celorum oīm ſūmum et vl
timum. eſt vniforme per totum. quaſi
in omnibus ſuis partibus luminoſū.
et eſt omnino immotū. Si autē natuā
ꝑſpicua eſt luminis receptiua. hoc non
poteſt eſſe niſi duobus modis. Aut enī
recipit lumen a ſuperiori. ſiue per pri
mum. aut ab inferiori ſiue per poſte/
rius. Si a ſuperiori. ā cum ardore aut
ſine ardore. ſi ſine ardore. ſic eſt celum
olimpium. ſi vero cum ardore. ſic eſt ē
igneum. Si autē recipit lumē ab infe
riori ſiue per poſterius. ā eſt cōiunctū
ſupiori ꝑti. et ſic eſt celū ethereum Aut
eſt cōiunctū inferiori ⁊ ſic eſt celū aereū
Aqua vero q2 non vndiqꝫ terrā tingit
celum dici non meruit. De hijs enim
celis plena eſt tota ſcriptura. laudate
inquit. p̄ſ. laudate eum celi celorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et aque q̄ ſuꝑ ce. ſūt ꝛ. Omnes enī hos
celos btūs Jo. tranſcēdit nec ita ſubſiſ
tit. qꝛ ſic neceſſe fuit. Nam cōſtat omne
corpus eſſe cōpoſitū. et cōſtat ꝙ vbi cō/
poſitio ibi diſſolucō intelligi eſſe poteſt
qꝛ non p̄t eſſe quo maius excogitari nō
valet. Jnt̄ corꝑa igiť deꝰ q̄rendꝰ non ē
ergo ad q̄rendū deū vltra omne corpus
eundū eſt. Jtē omne qđ cōpoſitū ē ſuis
cōponētibus ſaltē ſecūdum naturā poſ
terius eſt. ſed oē corpꝰ cōpoſitū eſt. ergo
nullū corpꝰ ſimpliciť p̄mū eē neceſſe
ē. nullū corpus igiť deꝰ. ē ergo nec int̄
corꝑa q̄rendus ē deus. Jtē oē corpꝰ eſt
minus bonū ꝙ̄ ſit ſpūs. ſed deus ſūmū
bonū eſt. ergo int̄ corꝑa q̄rendus nō eſt
Unde et ſūmi phī dū deum q̄ſierūt. oīa
mūdi corꝑa trāſcēderūt. Undꝰ Epicuri
fuerūt ſtultiſſimi dū ſūmū bonū in vo
luptate corꝑis poſuerūt Quō ſūmū bo
nū eſſe p̄t qđ viliſſimū ē ꝛ fetidiſſimū
qđ tā breuiſſimū bonū eſt. Non ergo ſū
mū bonū inueniť in gnē corꝑum. cū tale
bonū ſit infimū . Unde dř in Job . ꝙ
nō inueniť in t̄ra ſuauiť viuenciū. ſ. ſū
mū bonū et in Can. dř. Jn lectulo q̄ſi
ui ꝑ noctē quē diligit aīa mea q̄. il . et
nō inueni ; Quid ē enī in lectulo q̄rere
niſi in bonis carnis quieſcē. ſed xp̄c nō
inueniť ī carne. non ī requie. ſed pocíꝰ
ī labore. Unde dř. luce iiij . ꝙ q̄ſierunt
eū int̄ cognatos ꝛ notos et nō īuenerūt
¶ Secundꝰ celū eſt rōnale. rōnał aīma
ipſa ī qua multa celanť. ſ. diuina ſecre
ta. Nam ipſam animā eſſe celū. Greg.
ꝓbat hoc modo Deus inꝙ̄ in pſa. dicit
Celū michi ſedes eſt. et in Sap̄. diciť.
Aīma iuſti ſedes eſt ſapiēcie. et conſtat
deū ſummā ſapienciā eſſe. ergo ſi ſapiā

deus eſt. et ſedes dei celū eſt. et aīa iuſti
ſedes eſt ſapiē. aīa igiť eſt celum. Unde
de ip̄is ſanctis Aplīs diciť in p̄ſ. Celi
enarrāt gloriā dei. et iterū. Verbo do .
celi f. ſūt. et licet hij celi p̄mis ſint lōge
nobiliores. et qꝛ viuētes. et qꝛ ſcientes
vł ſenciētes. et qꝛ ītelligētes. ſūt tamē
multū a ſūmo bono deficiētes. et ideo qꝰ
ſūmū bonū vult inueīre optet oēs hos
celos tranſcendē . Nam cōſtat ꝙ rōnał
aīa non eſt ſecundū ſe res ꝑfecta. Unde
nec meretur dici ꝑſona. qꝛ ꝑſe ens non
eſt ſed tamꝙ̄ ꝑs ad alterū eſt. et minus
ip̄o toto aliꝙ̄ habet. ergo nō ſummū bo
nū eſt. qꝛ ad ſui cōplementū aliquo īdi
get. ſine quo ꝑfecta non ē. Nā in tantū
eſſe in corꝑe ſibi naturale ē. vt ab eo ſe
ꝑata. eciā ip̄a viſione diuina a corpore
quin appetitū ſꝑ ad illđ hēat : neq̄at ſe
ꝑari. Unde non p̄t eciā beatitudīē ipſa
eius appetitus oīno compleri. niſi con
tingat eā corꝑi reuniri. Cū ergo defici
at a ꝑfectione ſūma non eſt q̄renda ī ea
ſūma eſſencia. ſed ē peītus trāſcendēda
Unde docet Auguſt. ꝙ aīma volens ad
deū aſcendē debet oīa exteriora dimittē
et ad ſe ipſam redīē. et ſe ſuꝑ ſe eleuare
mētis aciē. et ſic ſūmū bonū p̄t videre
Jtē oīs affectio q̄dā paſſio eſt. ſed in ſū
mo bono nulla paſſio eſſe p̄t. ergo nec ī
eo affectio ulla ē . ergo aīa q̄ tā varijs
affectōibꝰ et tā cōtrarijs plena ē. deus
eſſe non p̄t. qꝛ ſi ſic eſſet. ſił et ſeł eſſet.
et nō eſſet qđ oīno inpoſſibile ē. Verū
qđ ab āquo ē p̄mū eſſe nō p̄t. Jnt̄ aīas
ergo deꝰ q̄rendꝰ non ē. ſed aīas trāſire
optet. Unde dicebant paſtores. luce ij.
Trāſeaꝰ vſqꝫ bethlehē. i. vſqꝫ ad patri
ā vbi ē reſurrectio vera. Interp̄tať enī

domus panis. et ſequitur. et videamꝰ
hoc verbū qḋ factū ē. Niſi em̄ homo oīa
iſta creata trāſcendēt. deū vidē nō poſ/
ſet. qꝛ ſicut dicit Damaſcenꝰ Deꝰ nō ē
aliq̄t enciū ſed eſt ſup oē ens. Vn̄ ſtulti
fuerūt phī. q̄ dcī ſūt Stoyci. qui ſūmū
bonū poſuerīt in v̄tutibꝰ aī. ¶ Terciū
celum eſt celū intellcūale. et tale celū eſt
ip̄a natura angelica. in q̄ multa celant̄
dīna ſecreta. et de hoc celo expoīt Augꝰ
Gen̄. i. In pn̄cipio cauit dˢ celū ꝛ t̄rā
id ē ip̄am naturā angelicā. et q̄tuoꝛ ele
mentoꝛū materiā. et de hoc eciā p̄t acci
pi illud Job. Spūs dn̄i oꝛnauit celos.
nōne āgeli vē dn̄r celi. q̄ ſūt natuē ſubli
mitate. tā alti. tā obediēcia volubiles.
et tā in oībus v̄tutibus v̄tuoſi. ꝙ iſtos
celos cōſtat natuā eſſe mirabiles. qꝛ ſic
Gregꝰ. docet et ꝑ ſe notū ē. Si illi ſpc̄
mutabiles nō fuiſſent nūꝙ ab arce ſub
limitatis ſue recidiſſeēt. dum ergo eoꝛū
aliq̄ reciderīt. ſe mutabiles eſſe argumē
to infallibili oñderīt Verū qḋ mutabile
actu vel potēcia eſt. ſūmum vtiq̄ȝ bonū
nō eſt. qꝛ illud oīo incōmutabile eſt. er/
go vltra hos celos oīs deus nr̄ q̄rendꝰ
eſt. Vn̄ aīma ſcā dᷓt in Can. Surgā et
circuibo cītatem. querā quē diligit aīa
mea. Sequit̄. Inueneīt me vigiles cī
tatis. id ē ſcī āgeli qui ſūt cuſtodes nrī
et ſequit̄. Cū ꝑtrāſiſſem eos inueī quē
di. aīa mea. Hos igit̄ celos oēs mālēs
et intellcūales et rōnabiles. trāſcendit
btūs Jo. vt deū verū oñdēt. ſicut ex ſu
ꝑioꝛibus patet. ¶ Quartū celum eſt
ſupſubſtāciale et ē hoc celum ip̄a ſūma
natuā q̄ deus eſt. et de hoc dr̄ Yſa. xiiij
Aſcendā in celum ꝛ ponā ſedem meam
ad aquilonem et ero ſimilis altiſſimo.

Cōſtat ꝙ lucifer qui hec dicebat in celo
ſūmo eāt. vltra qḋ celū aliud vllum eāt
ergo dum ſup̄ ſe aſcendere volebat. non
aliud ꝙ̄ diuinā excellenciam appetebat
ꝙ ſup̄ ſe eſſe videbat. hoc celum beatus
Aplūs. non trāſcēdit ſed vſq̄ȝ ad ipſū
mētis oculum eleuauit. et dum in illū
ſue mentis intuitū infixit. exultauit.
et dixit In pn̄cipio eāt verbū. quantū
ad verbi eternitatē. et verbū eāt apud
deū. quantū ad ꝑſonalitatē. et deus eāt
verbum ꝓpter ſubſtācie vnitatem. hoc
erat in pn̄tipio apud deū. ꝓpter eoꝛū
ſūmam eq̄litatem. Vnde ſtatim addit.
de verbi omnipotencia. Omnia inq̄t ꝑ
ipſum facta ſunt ꝛc̄. bene ergo dicitur
de beato Johanne. ꝙ fuit Aquila ꝓpē
ꝑſpicacitatem in viſu. Vnde dicit̄ Job
xlix. Oculi aquile de longe ꝓſpiciunt.
et ibid̄. Nunꝙ̄ ad preceptū tuum eleua
bitur aquila. et in ar. po. ni. ſuum.
¶ Sequit̄. et lumē illius. in quo oīno
eius vita ꝑ̄electa qua fulſit veld̄. lumē
in dei eccleſia. quis em̄ vita et doctrina
ſic illuminauit eccleſiam. Nō ergo ꝙ lu
men habet ſublimitatē in ſitu. rectitu/
dinem et velocitatem in motu. pulchri/
tudinē in aſpectu. et dulcedinē in effcū
Sic et btūs Aplūs ſublimis et altꝰ fu
it in vita. rectus in iuſticia. et velox in
obediencia. pulcher in eloquēcia. et dul
cis in mīa. Dicō ꝙ lumen ſublimitatē
hēt in ſitu. nam qꝛ natura luminoſa et
opaca et diafana. ſunt ex oppoſito cōdi
uiſa. cū opaca natura locū teneat infi/
mū. et diafana occupet mediū neceſſa/
rio luminoſa occupat locū ſūmū. ſicut
patet ad nſeſū. Vn̄ Augꝰ dᷓt. ꝙ lumen
ē coꝛpus ſubtiliſſimū. et īter coꝛꝑa oīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſummū optinet locū; q̄d eīm celo ſubli/
mius? ſed celū ex luce eſt factū ſicut ap
te patet in corꝑibus ſiderū. lumē ergo
eſt corpus altiſſimū. Unde ſapiēcia dei
in Eccl. dicit Ego feci vt ī celis orire
lumen indeficiens; ſic ⁊ btūs Johānes
fuit vita altiſſimꝰ. ⁊ p̄ ceteris diſcipul
a xp̄o magis dilectus. Unde ꝓpt̄ excel
lenciā dr̄ diſcipulus quē diligebat ihe/
ſus; ⁊ de eius excellencia ⁊ p̄rogatiua
ſc̄itatis eiꝰ q̄re infra ī ſermone ſecūdo.

¶ Secundo lumē habet rectitudinē et
velocitatē in motu. lumen eīm recte ꝓce
dit. nec ꝑ curuū incedit. ſed q̄ſi ſubito
vndiqꝫ ſe diffundit. Unde Augꝰ dicit.
ꝙ rectilineus ē inceſſus luīs. et tā ci/
to vniūſa ꝑtranſit: vt mora cōprehēdi
non poſſit. Unde dicit Abacuc vltimo
ſecudū aliam lr̄am. In luīe iacula tua
ibūt et ſplendore fulgoris ānorū tuorū
quaſi dicēt. ſicut lumen citiſſīe currit:
et repente vniūſa ꝑtrāſit: ſic et diuina
iacula ſubito dū non credunt hominem
ꝑcuciūt ⁊ occidūt; fuit ergo btūs Jo.
in motu rectiſſimꝰ. nō curuus. nō tar/
dus. ſed velociſſimꝰ. Nā ad xp̄i impiū
terras ꝑcurrit. maria tranſyt. alpes
trāſuolauit. et in redarguendo. et ī mi
ſerendo ſꝑ rectiſſimꝰ fuit. Nonne ipē ē
q̄ ad p̄mū ſaluatoris impiū relc̄is reti/
bus et patre ſecutus ē dominū Nonne
hic eſt q̄ cū aplō Petro Actuū iiij reſpō
dit pricipibus ſac̄dotū. Si iuſtū eſt in
conſpectu dei uos pocius audire ꝙ deū
iudicate. Non eīm poſſumꝰ q̄ audiuiꝰ ⁊
vidimus nō loqui. et quinto eiuſd̄ ſilr̄.
Nonne ipē eſt q̄ domiciano ſuadenti vt
xp̄m negaēt: libēa voce r̄ſpōdit: Obe/
diē oportet deo magis ꝙ hoībꝰ. ꝓ inde

nec dominū xp̄m negabo nec a p̄dicacō
ne noīs eius quieſcā donec cōſūmē cur
ſū miniſterij quē accepi. Habet eciā
lumen pulchritudinē in aſpectu. ꝙ eīm
pulchriꝰ? ꝙ ocul̄ ſanꝰ ⁊ dulciꝰ? Und̄
Damaſceꝰ dicit. ꝙ lumen pulchritudo
eſt oīs creature. aufer inꝙ lumen ⁊ cūc
ta in tenebris erūt. ut ꝓpꝛium non poſ
ſint monſtrare decorē. Und̄ dicit Eccl̄
xi. Dulce lumen et delectabile eſt ocul̄
vidē ſolem. Sic et btūs Jo. pulcher fu
it totus. Nā pulcher fuit corꝑe. pulcher
in ſermone. pulcher in oꝑe. et pulcher
in conūſacōne. ut p̄t ei dici illd̄ Can.
Totus pulcher es dilcē mi; q̄s pulcher
vt hic amabil̄ deo? quis tāta mūdicia
carnis fulſit? q̄s tāta prudēcia mētis
emicuit? q̄s tanta eloquēcia ſplēduit?
⁊ q̄s tanta caītate ī xp̄o exarſit? Und̄
de eo potuit dicē xp̄c illd̄ Can. Dilcūs
meus candidꝰ et ru. candidꝰ ꝑ ūginita
tē. rubicūdus ꝑ caītatē; dilcūs ex mili.
ꝑ ītimā ad xp̄m familiaritatē Quis ē
cuius hodie vita luceat? q̄s eſt q̄ mūdꝰ
viuat? q̄s ē q̄ dei amore ardeat; plus
amat hodie mūdus ꝙ xp̄c Und̄ Aplūs
Oēs q̄ ſua ſūt q̄rūt non q̄ ihū xp̄i. Uis
vidē quomodo ſplendēt: Audi ꝓphetā
Corrupti ſūt ⁊ abhoīa. facti ſūt nimis

¶ Quarto lumē habet dulcedinē in ef
fectu. nā ſicut tenebra cā ē meſticie ſic
lumen cauſa ē leticie. Und̄ dicebat ille
Tobias v. Quale m̄ gaudiū eſſe p̄t q̄ ī
tenebris ſedeo ⁊ lumē celi nō video? ſic
btūs Aplūs fuit peccantibꝰ nō amarꝰ
ſed dulciſſiꝰ ⁊ benignꝰ. Ad cuiꝰ ꝓbacō
nē ſufficiat ponē hoc exēplū. Cū eīm ſe
mel ipē quendā iuuenē conūtiſſet et eū
nutriēdum et docēdum cuidā epiſcopo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cõmendaſſet. et poſt aliq̈ tempus rediſ
ſet et de iuuene q̄reret q̈liter ſe haberet.
epiſcopus ei rñdit. Dñe pater ille iuue
nis de quo queris me reliquit ad latro/
nes ſe trãſtulit. in tali monte cum illis
degit. et factus eſt pnceps latronũ hoĩ/
nes trãſeuntes omẽs occidit. ac Aplũs
dum iſta audiuit ingemuit. et ad epm
ait. Nõ bonũ paſtorẽ dimiſi nec bñ ouẽ
tibi cõmiſſam ſeruaſti. concitus ergo/
aplũs. equũ aſcẽdit et ad montem vbi
ille ſtabat feſting acceſſit. Ac iuuenes
dum prẽm veñientem aſpexit. in tantũ
erubuit q̄ equũ mox aſcẽdit z fugit Ac
pr̄ pius z ſenectutis oblitus. equũ cal/
caribus fortiter purgebat. et pia voce
et querula poſt eũ clamabat. ve q̇t amã
tiſſime fili prẽm tuũ fugis. ve q̇t ſenem
hoem expaueſcis ſcis te gradũ fili kũe
et prẽm tuũ ne fugias. tibi enĩ pmitto
q̄ p te rõnem reddam. et deo p te ſatiſ/
faciã. Qd̄ dum ille audiuit prẽm plo/
rãtem nõ fugit: ſed ad eum rediit et ve
niã poſtulauit. Ac ille manũ eius cũ q̈
multos occiderat. pio ore de oſculans.
p eo deuote orauit. et veniam impetra
uit. ſecũq; reduxit. et pfectũ virũ eum
effecit. Quia ergo tã excellentis vite et
ſanctiſſime extitit ideo deus eum famo
ſiſſimũ fecit. et nomẽ eius vſq; ad mu/
di terminos dilitauit. Vñ bñ dictũ eſt
Uumen illius ſup oẽs terminos terre.
Ipſe benignꝰ Aplus. nr̄ aduocatus ſit
in celꝰ apud xp̄m. cui fuit dilcũs Amẽ.

Item de eod̄.

Qui diligit cordis mũdiciã ppter
grãm labiorum habebit amicũ regem.
pũ. Scd̄m q̄ docetꝛ in Etichis. Sicut
non dr̄ eſſe fortis q̄ mala ſuſtinet. qꝛ ſic
latrones fortes dici debẽnt qñ tot peri
cula ſuſtinent Sed ille fortis merito dici
deberet. qui paciens eſt et hoc ipſo gau
det. vñ valde nõbiliter dr̄. Qui diligit
cordis mundiciã zc̄. nõ enĩ pprie mun
dicia dici debet niſi q̄ ex fonte dilcõnis
veniẽs placere ſatagit deo ſoli. Nã mul
ti ſepe cõtinent et ab actibus carnalibꝫ
abſtinẽt. et ſepe virgines carne manẽt
et tñ virtuoſi dici nõ debent. niſi amo/
re u̾tutis et odio viciȷ̈ moti. placere ex
hoc ſatagunt deo ſoli. ¶ In verbo ergo
p̄miſſo btũs Aplũs cõmendatꝛ a tribꝫ.
Primo ab vtriuſq; hoĩs puritate.
Scd̄o ab oris affabilitate.
Tercĩo a xp̄i familiaritate. Et eſt attẽ
dẽdum. q̄ primũ et ſcd̄m diſponũt ad
terciũ Nam miniſtri mundacia et affa
bilis eloquẽcia. diſponit ad regis ami/
ciciã. Nam ſi turpitudo et inmundicia
et praua eloquẽcia ſeruum faciunt odi/
oſum. cõſtat p cõtrarium q̄ vera mun/
dicia. et graccioſa eloquẽcia. gratũ eum
faciunt et acceptum. Cõmendatꝛ ergo
Apoſtolꝰ ab vtriuſq; hominis pfecta
mundicia cum dicitꝛ. Qui diligit cor/
dis mundiciã. cõmendatur a gracioſa
eloquencia. cum adiungitꝛ. ppter gra/
ciam labiorum cõmendatꝛ et a perfecta
regis amicicia cũ infertꝛ. habebit ami/
cum regem. quaſi diceret. qꝛ mundiſſi/
mus fuit in mente. quia mundiſſimus
pmanſit in carne. quia gracioſus fuit
in ore ideo dignus fuit regie amicie.
Sed quia de eius amicicia ſub lucis fi
gura. et de eius eloquencia aliq̄ pauca
dicta ſunt ſupra. Nunc de ſola regis a/
micitia ex vera dilectione creata. ſit ſer
mocionacio noſtra.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Notand̄ eſt ergo ꝙ vera amicicia ex
viij. maxīe cognoſcit᷑: q̄ in hac amicicia
dei ad iohānem fuiſſe cōprobat᷑. nā tūc
aīcicia cognoſcit᷑ eſſe veā. ſi ſit vtriuſꝫ
dilcī mutua faīliaritate cōiuncta. ſi ſec
torū oīm cōſcia. ſi ab eod̄ velle et nolle
non diſſona ſi theſauri cōmendacōne ꝓ
bata ſi in adūſis ſit fidel' inuenta. ſi ſit
ſempiternali patrocinio cuſtodita. et ſi
ſit tꝑis diuturnitate cōtinua. Dico ꝙ
amicicia oſtendit᷑ eſſe vera. ſi fuit vtri
uſꝫ dilcī mutua familiaritate cōiūcta
Nam ꝓpŕium ē amoris vt eū quē diligit
tota cordis affectione conſtrīgit. et ſibi
eū applicare ſꝑ contendit. et ſicut eū ſꝑ
habet p̄ſentē in corde ſic ſi poſſibile ſit
p̄ſens ſit in corꝑe. Vnde hec eſt racō na
tural' quare brachia illa āplexāt᷑ et ſibi
applicare nitant᷑ q̄ corde diligunt᷑ q2 vt
cordi tamꝙ̄ ſue vite et motus prīcipio
ſeruire et placē valeant. illa ſibi vt poſ
ſibile eſt applicare laborant q̄ prīcipiū
ſuū amant. Eſt ergo familiaritas vere
amicicie ſignū. et p̄t eſſe ſignū ċtiſſimū
ſi ſit int̄ ꝑſonas ubi nulla duplicitas
vel ſimulacō habet locū. Verū dominꝰ
maiorē familiaritatē Iohāni p̄ ceteris
diſcipul' oſtēdebat. et cōmendat qđ non
ſimulabat. nec duplex eāt. ergo tātū eū
amabat ꝙ̄tū ſe diligē oſtēdebat. ex quo
ſequi videbat᷑ ꝙ eū p̄ ceteris diligebat.
Vnde narratur de eo in eccleſia. ꝙ ipē
eſt diſcipulus qui p̄uilegio amoris p̄ci
pui ceteris alcius a domino meruit ho
norari. nonne in ſignū dilcōnis p̄cipui
dr̄. Exodo xxiij de moyſe. loq̄bat᷑ inꝙ̄
dominꝰ moyſi facie ad faciē ſicut ſolet
homo loq̄ cū aīco ſuo. ergo ſi cōfabulacō
mutua eſt vere amicicie ſignū. quē cre

dis xp̄o ſic fidelem amicū vt hunc ſanc
tum aplm̄. Nonne ipē eſt qui ꝓcul ſtā/
tibus alijs et qui in domini ſinu ī cena
recubuit. ubi tantū de diuina dulcediē
bibit. ꝙ poſtea oībus habūde effudit.
et totā eccleſiā irrigauit. Quare racio
manifeſta cōuincit ꝙ amiciſſimꝰ xp̄o
fuit Secund̄ ſignū ī vera aīcicia eſt
ſi ſit ſecretorū oīm cōſcia; nam int̄ oīa
corꝑis mēbra cor ē prīcipaliſſimū mē/
brorū. ſic ꝙ oībus alijs influit vitam
et motū. Nā maxīe in corde aīa reſidet
et ꝑ illđ maxīē ſuas oꝑacōnes exercet.
igit᷑ qui cor ſuū altei dat. omne ſuū eſſe
omne ſuū poſſe. omne ſuū ſcire. omne
ſuū velle. omne ſuū nolle. et omne ſuū
viuē illi donat: Sꝫ qui oīa ſua ſecreta
alteri maīfeſtat: cor ſuū integrū illi dat
ergo illū ſicut cor ſuū amat. igit᷑ reuela
cō ſecretorū eſt ꝑfecte amicicie verū ſig
nū. ꝓpt̄ qđ dominꝰ dicit in Io. Iam
non dicā vos ſeruos. q2 ſer. neſ. ꝙ̄ fa
do. eius. vos aūt dixi aīcos ꝛc̄; conſtat
ergo ſi reuelatio ſecretorū eſt amicicie
ſignū illū magis oſtendit amicū cui ā/
plius fuit reuelatū: Sꝫ cōſtat ꝙ pluā
et maiora fuerūt reuelata iohāni. ꝙ̄ ali
cui alij. fuit eñ īſignitꝰ p̄uilegio amo
ris p̄cipui. Nonne ipē eſt qui cū petro
et iacobo ad puellā mortuā introiuit.
nonne ipē cū eiſđ intrāſfiguracōne dm̄
fuit? nonne cū eiſđ ī vltiā dm̄ oracōne
vbi ſanguinem ſudauit: iſte Aplūs aſ/
fuit? Nonne ipē eſt a quo prīceps apoſ
tolorū Petrus tamꝙ̄ ſecretario dei ī ce/
na de ꝓditore domini req̄ſiuit? cui eciā
ſoli ꝓditorē dominꝰ reuelauit Cui oēm
ſtatū in Apo. eccleſie dominꝰ p̄oſtēdit.
Nonne ipſe eſt q̄ de xp̄o tā ſublimia. tā

ſingularia in ſuo euangelio eructauit.
et ſicut aquila ceteris alcius euolauit.
Reſtat ergo ꝙ amiciſſimꝰ xp̄i fuit.
¶ Terciū ſignum vere amicicie eſſe ꝓ
bat̄ ſi aīcicia in velle et nolle nō diſſo/
nat. Na ſic̄ patet ex Actuū hiſtō. in ve/
ra amicitia eſt cor vnū et aīa vna. ſed ī
vna eadē qꝫ aīa voluntas eſt vna. et a ſe
ipſa nō diſſona. nō cōtraria. nō diūſa.
ergo et in vera amicitia nō eſt int̄ volū
tatem et voluntatē diſſonancia. ſed ſū/
ma cōcordia. Unde narrat Auguſti. ꝙ
quendā amicū habuit quem tm̄ dilexit
ꝙ firmiter credebat. ꝙ in duobꝫ corpi/
bus vna aīa eſſet. Ille ergo dei amicꝰ
eſſe cōuincit̄ qui diuinā voluntatem in
omnibꝫ ſequit̄. et a quo p̄cepta diuina
q̄ diuine voluntatis ſunt veriſſiā ſigna
in omnibus obſeruant̄. Un̄ dr̄ Jo. xv
Vos amici mei eſtis. ſi fe. q̄ pre. vobis.
At btūs iſte Aplūs ſic diuina imperia
in omībꝫ obſeruauit ꝙ nec a modica p̄/
cepcōne eius receſſit. amiciſſimus ergo
dei fuit. Nōne ip̄e eſt qui ſuas nupcias
dereliqͭt. prēm cū rebus cōtempſit qui
in dolium feruentis olei miſſus fuit.
qui ī pathmos inſulam relegatus exti/
tit. et tm̄ nunꝙ̄ a diuina voluntate re/
ceſſit. ¶ Quartū ſignū vere dilcōnis
eſt. ſi amicitia ſit alicuius theſauri cō/
mendacōne ꝓbata. non em̄ cōmittit hō
theſaurum ſuū. et maxime illum quem
habet cariſſimū. niſi ei quē verum eſti/
mat eſſe amicū. At xp̄c qui corda cog/
noſcebat. nec ī amicicia errare valebat
Johāni qꝛ p̄cipuū habuit matrē q̄ eum
portauit cōmiſit. igit̄ amiciſſimū ſibi
eſſe cognouit. Un̄ dicit̄ Jo. xx. Vidēs
ihc̄ mrēm et diſcipulū quē diligebat.
Ait mrī ſue. Ecce filius tuꝰ. deīn dicit
diſcipulo. Ecce mr̄ tua. Nō quantū dn̄s
eū amabat. Nam in ſūmo dolore erat.
ita vt nullius hoīs dolor ſibi cōpari va
leat. et tm̄ ſue beatiſſime mrīs obliuiſci
nō poterat. ſed illi maxīe cōdolebat. et
ideo eā ſuo amantiſſiō cōmendabat Et
qd̄ mirū ſi ſic eā amabat. nōne ip̄a nobi
liſſiā c̄atura erat. nōne ipſa ſup omnē
c̄aturā grā dei fulgebat. ymmo tāta pu
ritate fulſit ſic̄ Au. dt̄. vt maior ītelligi
ſub deo nō poſſit. et Bern̄. Ultra qd̄ di
ci valeat dīne ſapiē̄ penetrauit abyſſū.
ita vt quātū poſſibile fuit ſine ꝑſonali
vnione illi luci videat̄ tota immerſa.
Quia ergo tāta rc̄titudine eāt xp̄c vt oē
bonū eo mō quo debebat amaēt. ipſam
pre c̄aturis alijs diligebat. et ipſi the/
ſaurus ſpecialiſſimꝰ erat. ergo ille cui
eam cōmendabat amiciſſimꝰ illi erat.
¶ Item oīs hō docente natura et inſti
gante. et eciā deo hoc mādante mrēm a
mat ⁊ prēm. eo ꝙ ab vtroqꝫ ſumit ſub/
ſtancie ſue ꝑtem. et dilcō nāliter maior
eſſet. ſi totū ab vno reciꝑet qꝛ amor qui
tunc diuiſus eſt. in vnū ſolū pn̄cipium
ſe vniret. At xp̄c fabricā ſui corpis a ſo
la mrē ſuſcepit. qꝛ in terris prēm non
hūit. ergo totū amorē vtriuſqꝫ ꝑntis ī
eā ſolā r̄fudit. et plus eciā ſcd̄m natuā̄ꝫ
eā dilexit ꝙ̄ vnꝙ̄ aliq̄s mrēm amaauit
qꝛ ex ſola mrē preter eū nullus aliꝗ na
tus fuit. Cum igit̄ ſpecialiſſimū iohē̄ꝫ
habuit ergo maxīe ip̄m dilexit. cui eā
tā feruide cōmendauit. nā dr̄ in Eccl̄.
ꝙ amico fideli nulla eſt cōꝑatio. et nō
eſt digna ponderacō argenti ⁊ auri cō/
tra bonitatē fidei illius. Un̄ de hac cō/
mēdacōne. ſic ait Ber. Petro cōmittit̄

eccleſia· iohanni maria. illi tumultuoſa negocia· iſti quieta· Illi atria et veſtibulum et altaria ſanguinū· Iſti altare incenſi et ſancta ſanctorū· Quintū ſignum vere amicitie eſt· ſi in aduerſis ſit fidelis inuenta. nam ſic dr̄ in Eccl. Eſt amicus ſocius menſe· ſed nō pmanebit in die neccitatis· ymmo tales vt plurimū ad inimicitiā conūtunt· dū fortuna pdit et auferet· tales eīm nō ſunt amici pſone ſed fortune· Boecię· quem fortuna amicū fecit· infortuniū faciet inimicū. Poeta· Tpe felici multi nūant amici· Dū fortuna perit nllus amicus erit· Verus amicus igit eſt ille q in tēpore tribulacōis amico nō deē· ymmo tunc maxime verus amicus pbat· qr tūc amico maxīe ille eget. Poeta· Vera fides miſerū nō dedignat aīcū· Verg amor tantū neſcit amena ſequi· Eccl. Si poſſides amicū in temptacōne poſſide illum· et nō facile credas ei· Manifeſtū igit eſſe cōuincit ꝙ verus amicus in ſolis aduſitatibꝫ cōprobat· Sꝫ xpc in tribulacōibꝫ Iohī nunꝙ defuit· ſed ſemp affuit· Vn̄ eum a veneni piculo libeauit· a feruore olei illeſum ſeruauit in ſua relegacōne ſolaciū ei impendit· qr tunc ei Apocalipſim reuelauit· et eū qui ipm relegauerat illo āno occidit. et cū honore dilectū ſibi Aplm̄ ad Epheſū reuocauit. cōſtat ergo ꝙ intime eū amauit· lege eius hiſtoriā· et eam narra·

¶ Sexto verum et certū ſignum eſt in amicitia· ſi ſit ſempiternali patrocinio cuſtodita· nam multi ſūt qui ſepe magna faciunt· in multis periculis amicis aſſiſtunt. ſed aliquādo in fine deficiunt quod vtiqꝫ ſignū eſt amicitie impfectū.

Vnde de vero amico dr̄ in Eccl· Amicus ſi pſeuerauerit fixus· id ē in aīcitia firmus erit tibi· qſi coequalis Nō tales amici huius diſcipuli et mgrī quin pocius eū intime amauit ꝙ non ſolum eū in vita ab omni malo ſeruauit· nec eū in aliquo pati ſiuit: ñ pmiſit vt ī morte pati dolorē debuit· O mira et ſtupēda dilectio· Nam ipē dn̄s q omēs ſuos filios tantis malis in hac vita ſua expoſuit· et tam duris penis eos affligi in morte pmiſit nec ſeipſū a dolore mortis liberauit· et omnis paſſionis extitit alienus· Nam cū eſſet fere centū annorū dn̄s ei apparuit ꝛ ipſum ad celeſte cōuiuium inuitauit· Veni nūc dilecte mi qr tēpus eſt vt cū frībus tuis epuleris· Tumqꝫ ille poſt dn̄m ire cepiſſet ait ad eum dn̄s· In die reſurrexionis mee venies ad me· tunc illa die miſſam cantauit· populo pdicauit· et vidētibꝫ cūctis foueā quā fecerāt parari intrauit· et manibus ad celum eleuatis ſic ait. Amor tuus dn̄e iheſu concupiſcencias in me excitauit eternas· ſcis enim dn̄e quia deſiderabam videre te nūc a te inuitatus gracias tibi ago. et ſplendor de celo nimius venit· et ipm circumdedit et cū ipſo lumine ī celum aſcendit· Et qr poſt eius aſcenſum nichil niſi mān̄a in monumento īuentum fuit· nulli dubium ſit· ꝙ cū corpore celum aſcendit· qd ſignum fuit ineſtimabilis caritatis· Ad qd enim dn̄s corpus ſui dilectiſſimi abſcōdiſſet vt venerabile cū alijs ſanctorum corporibus haberi nō poſſet· cū veneracōne precipue dignū eſſet· eo ꝙ inter oīa corpa ſanctorū mūdiſſimū ab omī feditate pcc̄i fuiſſet. Sꝫ voluit dn̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt corrupcōnē ſiue ĩcineracōem nō ſen/
tiret in morte. q̃ nullã oĩno ſenſerat cor
rupcōnem in vita. Sʒ dũ eũ inmorta/
litatis ſtola veſtiuit: q̃tũ eũ diligeret ĩ
hoc p̃uilegio ſingulari patent̃ oſtendit
¶ Septiō ꝓbatᷣ vera aĩcitia eſſe ſi ſit
tp̱e ſempiterna. ſemꝑ cõtinua nec vnq̃
vllo ſpacō interrupta. Nã ſũt nõnulli
qui bene vſqꝫ ad mortẽ diligũt. ſed poſt
mortẽ eos quos dilexerĩt obliuioni tra/
dunt et eos adiuuare deſiſtunt. et hoc
vtiqꝫ ſignũ eſt qd̃ nũq̃ eos ꝑfecte dilex
erũt. Nã in ꝓũbi. ſcriptũ eſt. ꝙ omni
tp̱e diligit qui amicus eſt. Unde vera a
miciria nulla diuturnitate tp̱is anti/
quatᷣ. nulla abſencia dilcĩ diuiditᷣ. ſed
feruencior in abſencia eſſe ꝓbatᷣ. nulla
adũſitate fortune. nec ip̃a morte diſiũ/
gitᷣ. ſi mortui habere curã de ſuis caris
poſt mortẽ inueniũtᷣ. nulla eciã loci diſ/
tancia ſepatᷣ. Unde Poeta Nulla remo
ta via ſolidũ ꝑtitᷣ amorẽ. et q̃ ꝑtitᷣ inte/
gritate caret. Unde dominꝰ non ſolum
hũc diſcipulũ in vita et in morte ama/
uit. Sʒ eũ maxime poſt mortẽ dilexit
quando eũ ſibi ꝑpetua gl̃a counuit. et
ſic eũ famoſũ et celebrem mũdo dedit.
ergo btũs Aplũs ſic xp̃o amiciſſimus:
beate ũginis filius adoptiuꝰ. quẽ apd̃
deũ altiſſimũ eſſe credimꝰ: ꝓ nobis mi
ſeris aſſiſtat ſuo doctori. et ꝑꝗſſiō ſuo
pri. necnō et beatiſſime dei mrĩ quã ha
buit cõmendatã. Ut ſic ſuis meritis ad
iuuemur in via. et tandem ꝑducamur
ad p̃riam ip̃o donante ꝛc̃.

De Innocẽtibus.

Innocẽtes et rcĩ adheſerũt m̃. p̃ſ.
Admirabilᷣ m̃ in hĳs puulᷣ oſten
ditᷣ clemencia ſaluatoris. qꝛ cũ liberi ar
bitrĳ nondũ eſſent: nec mẽri aliq̃ po/
tuiſſent vel poſſent: ĩmo paſſionẽ ſuã
ſiue ipſam inuiti ſuſtinẽnt: qꝛ cũ rex
crudelᷣ tantũ xp̃m in eis occidẽ voluit.
et quodãmodo in vnoquoqꝫ ipſum occi
dit: benignus dominꝰ non ĩmemor pie
tatis: eorũ martiriũ acceptauit. et eos
celebres mũdo fecit. Unde in ũbo p̃miſ
ſo de ip̃is puulᷣ duo dicũtᷣ Unũ qd̃ reſ/
picit ip̃orũ ſtatũ ĩnoxiũ. Secundᷣ vero
qd̃ reſpicit eorũ martiriũ; Deſcribũtᷣ
igitᷣ p̃mo ab vtriuſqꝫ hoĩs puritate. ſe/
cundo vero ab ipſius pene acbitate. nã
ipſorũ puritas notatᷣ cũ dr̃ Innocẽtes
et recti. ſed paſſionis acbitas notatᷣ cũ
dr̃ adheſerunt m̃. hec cm̃ adheſio fuit ip
ſius pene tolleracō. Dicamus ergo
Innocentes et recti ꝛc̃.
¶ Unde nõ ꝙ eſt triplex Innocencia.
ſcilicet. cordis. oris et. operis. Eſt
autẽ innotencia cordis de nemine ma/
le ſentire. neminẽ iudicare. et male de
nemĩe cogitare; Eſt innocẽcia oris nul
li detrahere. nulli mala dicẽ. et a veĩta
te nũq̃ recedẽ; Eſt aũt innocẽcia opis
nullũ ledere. nulli nocere. et innocẽtes
ꝓ poſſe defendere; Dico ꝙ p̃ma In
nocẽcia ẽ cordis q̃ omniũ aliarũ funda
mentũ exiſtit. et de hac dicebat ꝓpheta
Perãbulabam in innocẽcia cordis mei
in medio do. tu. Hanc innocẽciam iſti
infantuli habuerunt. qꝛ de nullo malũ
aliqd̃ cogitauerunt. nullũ iudicauerũt
et de nemine malum ſenſierunt. Unde
de eis dicitᷣ Sine macula ſũt ante thro
num dei; ꝛ qꝛ ſine macula cordis fuerĩt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ideo tam ſublime p͛miū a dn̄o accepe
runt; ſic eni͂ dr̄ in p̄ſ. Dn̄e q̄s hītabit ī
tabernaculo tuo. et ſequit᷑. Qui ingre/
dit᷑ ſi·ma. ſed q̄s hodie habet hanc īno/
cenciā? Quis malū ꝓximo nō cogitat?
q̄s eſt qui alterius facta nō iudicat? nō
cōdempnet? p̄ſ. Cogitauerūt et locuti
ſunt nequiciā lingua cordis. et ſequit᷑.
Iniquitatē in excelſo. id ē cōtra excelſū
locuti ſunt. q̄d eſt loqui cōtra excelſum
niſi iudicare ꝓximū dei ſeruū cōtra ip
ſius preceptum? Nolite inq̄t iudicare
et nō iudicabimī. ¶ Scd̄a innocēcia
eſt oris. de qua dicebat Iob Donec defi
ciam nō recedam ab innocēcia mea. vt
.ſ. falſū loquar. vel adulacōnes. vel de/
tractiones ſequar; Hanc innocēciam
beati ꝑuuli habuerunt. Unde de eis dr̄
in Apo. Hij empti ſunt ex hoībus pri/
micie deo et agno; zc̄. Uere cū innocē
tes fuerūt qui neminē ore leſerūt. Sed
quis hodie innocēs ore? In quo delectā
tur hodie infelices hoīes mundi niſi va
na dicere. alteri detrahere. ꝓximo ma/
ledicē. et mēdacijs inhererē? p̄ſ. Uana
locuti ſunt vnuſquiſq; ad ꝓximū ſuū.
Diſperdat dn̄s vniu͛ſa la. do. lin. mag.
qui dixerunt zc̄. ¶ Tercia innocēcia
eſt operis et de hac habetur in p̄ſ. Cū
ego ī innocēcia mea īgreſ. Hanc eni͂ in/
nocenciā beati ꝑuuli habuerūt qui nei/
nem vnq̄ leſerunt. nec vllam vnq̄ tur
pitudinem commiſerunt. Un̄ de eis dr̄
Hij ſunt qui cū mulieribus nō ſunt coī
quinati. v͛gines eni͂ ſūt. Sunt ergo no
centes adulteri. fornicatores miſeri. et
molles et laſciui qui offendunt deum.
et ledunt ꝓximū. et ledit vnuſquiſq;
ſeip̄m. Nam vt Aug᷒ dicit. Innocēcia
vera eſt. q̄ nec ſibi nec alteī nocet: ergo
ille innocens dici nō debet. qui ſibi vel
ꝓximo nocet. De hijs autem tribus in
nocēcijs dr̄ in p̄ſ. Quis inq̄t aſcēdet in
mōtem dn̄i. et ſequit᷑. Innocēs manib᷒:
ecce innocēcia operis. et mundo corde:
ecce innocencia cordis. qui non iurauit
in dolo ꝓximo ſuo: ecce īnocencia oris:
et ſequit᷑. hic accipiet bn̄dcōnem a dn̄o.
et mi. a deo ſalutari ſuo. q2 ſicut dicit ī
alio loco. Nō p̄uabit bonis eos qui ā. ī
no. ſequit᷑. Adheſerūt m̄. Adheſerūt ꝓ me
paciētes. vel adheſerūt p̄miū reportādo.
Unde de eis dr̄. in Apoca. Hij ſequunt᷑
agnū quocūq; ierit. ¶ Nōn̄d autē q̄ q̄dā
adherēt deo ꝑ fidem. quidā ꝑ ſpem. qui
dam ꝑ caritatem: vt ſit ꝑfecta adheren
cia quantū ad rōnalem q̄ fide illuſtrat᷑.
quantū ad iraſcibilē q̄ ſpe in altū erigi
tur. et quantū ad cōcupiſcibilem q̄ ꝑ ca
ritatē incendit᷑. Dico q̄ eſt adherere dō
ꝑ fidem. ſicut arbor mediante radice ad
heret terre. fides eni͂ eſt p̄ncipium ſpi
ritualis vite. ꝑ quā incipit aīa viuere.
et ſpiritualem vitā ad ſe trahere. iuxta
illud Abacuc ij. Iuſtus autem meus ex
fide viuit. Un̄ de hac adheſione dr̄ Yſa.
xxvij. Filij aduene adheſerunt dn̄o.
Aduene quidē erant q̄n infideles erāt.
ſed poſtq̄ ꝑ fidem dn̄o adheſerunt filij
facti ſunt; O quot ſunt hodie q̄ hanc ad
herenciā ꝑdiderunt et īfideles facti ſūt
ſed ſicut ē impoſſibile arborē viuere ſi
ne radice. ſic eſt impoſſibile hoīez bene
viuere ꝑdita fide; Scd̄o adheret hō dō
ꝑ ſpem. ſicut enim nauis ſe in fluctib᷒
tenet mediante anchora ne vacillet. ſic
aīa ī tēptacōnū fluctib᷒ ꝑ ſpem erigit᷑
ne vndis intumeſcētibus ſubmergat᷑;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde dr̃ vij Hebre. Qui cõfugimꝰ ad tenendam ꝓpoſitã nobis ſpẽ. quã ſicut anchoram habeamꝰ; Unde de hac adherencia dicit ꝓpheta. Michi aũt adherẽ deo bonũ eſt. et po. in do. d. ſpẽ meã; Sz ue miſeris q̇ magis ſperant in mũdo et in auro et in argento. ꝙ̃ in domino deo ſuo: ſed in Eccle. dr̃ Btũs vir q̃ poſt aurũ nõ abijt. nec ſpa. in pe. the. q̃ ſtulticia eſt in illis ponẽ ſpem: q̃ te nõ poſſũt in morte ſaluare? Spera ergo ĩ dnõ et fac bonitatẽ. qꝛ ſicut dicit Hugo Spes ſine meritis non ẽ ſpes. ſed preſũptio debet dici: nã ſpes ſecũd Augꝰ Debet eſſe certa exſpectacõ futurorum bonorũ ex meritis et cõſciencia bona ꝓueniens.

Tercio adhẽt homo deo ꝑ caritatẽ: Eſt eñ caritas ſecund Aplm̃ Vinculum ꝑfectõis: et Dyoniſiꝰ dicit ꝙ amoꝛ eſt vis vnitiua; Unde et ſicut lapides cemento iungunt. ſic hoĩes int ſe et cũ deo amore vniunt; et ꝓpt̃ eiꝰ foꝛtem vnionẽ et adheſionem dicebat. Aplũs ad Romanos viij. Quis nos ſeꝑabit a caitate xp̃i ⁊c̃. ꝙ̃ eñ caitate foꝛcius? ꝙ̃ glorioſius? ergo ſi bitumine ſic vniunt lapides vt niſi ſanguine menſtruo ſeꝑari non poſſint: nũꝙ̃ quos caitas deo vnit res aliqua ſeꝑabit? dr̃ eñ Canti. viij. ꝙ fortis ẽ vt moꝛs dilectioꝛ; hoc eſt dicẽ. ꝙ amoꝛ quos copulat ſic unit. vt eciã ꝓ illata moꝛte ſeꝑari nõ poſſint; Unde de hac adherẽcia bene dr̃. i. Corinth. Qui adhẽt deo vnꝰ ſpũs eſt: ſic igit viri ſcĩ adherẽt deo ꝑ fidei illuſtracõem. ꝑ ſpei roboracõem. et ꝑ caritatis inflãmacõem. Sz ecõtra mali adherent carni ꝑ vanã laſciuiã. adherẽt dyabolo ꝑ ſuꝑbiã. adherẽt mũdo ꝑ auariciã

Dico ꝙ mali adherẽt carni ꝑ vanã laſciuiã. Und dr̃ Cor. vi. Qui adhẽt meretrici vnũ coꝛpus efficit; O ꝙ̃ turpiſſimũ. ꝙ̃ fedũ. ꝙ̃ inglorium cũ meretrice fieri vnũ coꝛpꝰ. Quid eñ luxurioſi habẽt ſuꝑ porcos? ymmo forte turpiꝰ et fetidiꝰ eſt cenũ in quo luxurioſi morant ꝙ̃ illud in quo porci voluũt; ſed dicũt ꝙ hunc fetoꝛẽ non ſenciũt; ſed licet porci fetoꝛẽ luti non ſenciãt in quo ſe tota die volutãt: nũꝙ̃ ꝓpter hoc minꝰ lutũ eos ſoꝛdidat et ſoꝛdidos miꝰ facit. Exẽplũ de filio ꝓdigo. luce xv. Qui cõſumpſit oĩa luxurioſe. et adheſit vni ciuiũ regionis illiꝰ et paſcebat poꝛcos ⁊c̃. Secũdo mali adherẽt diabolo ꝑ ſuꝑbiã: diabolus eñ eſt ſuꝑbiſſiꝰ. et ideo q̃ ſuꝑbiã ſequũt: diabolũ imitãt; Und de abſolõ ſuperbo dicit. ij. Regũ. xxxix. ꝙ crinibꝰ adheſit quercui. i. dyabolo q̃ dicit quercus frondoſa et ramoſa ꝓpter eos quos ĩ mũdo florẽ et frondere facit ſub limitate hõris. Sz nõ ꝙ abſolõ qꝛ maxime gloriabat in c̃nibꝰ. ĩ ipſiꝰ c̃nibꝰ ẽ ſuſpẽſus: qꝛ ſepe vnde hõ credit obtinẽ ſũma. inde ruit ad yma. p̃s. Deieciſti eos dũ alleuaẽnt; Augꝰ Ipm alleuari ẽ deici; Job Eleuaſti me. quaſi ſuꝑ vẽtũ ponẽs alliſiſti me valide;

Tercõ ad hẽnt mali mũdo ꝑ auaiciã. vnd ubũ eſt auari illd p̃s. Adheſit pauimẽto aĩa mea. et cõglutinatus ẽ in terra venter meus. Nam auari et coꝛde et coꝛꝑe adherent terre. nec ab ea poſſunt oculos ad celum leuare. p̃s. Suꝑcecidit ignis ſcilicet auaricie. et non viderunt ſolem ſcilicet iuſticie. quomodo vident qui rebus coꝛꝛuptibilibus oculos pleõs habẽt? Omnes igit iſti innocentes non ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed filij damnacōnis exiſtunt. Nam de
innocēcia Criſoſtꝰ ait Gaude īnocēci
a ꝛ exulta qꝛ vbiqꝫ ſola. vbiqꝫ ſecura. ſi
eñi deprimeis ꝓficis. ſi humiliaris eri
geris. ſi pugnas vincis. ſi occideris co/
ronaris. in ſeruitute es libera. in ꝑicu
lis tuta. in cuſtodia leta. tibi oīs reatꝰ
ſubicitᷣ. et vniūſa malicia ſubiugatᷣ. te
potentes honorāt. ſuſcipiunt pricipes.
magnates exquirūt. tibi boni parent.
mali inuident. inimici tacēt. nec vnq̄
victrix eſſe deſeris. et ſi inter hoīes in/
iuſtus iudex deiecerit. Rogemus .

Item .

Ecce pueri mei quos dedit m̄ dn̄s
Yſa. viij. Verbū eſt ad lrām dm̄ ſalua/
toris vniuerſos populos alloquētis. et
hos ꝑuulos deſcribentis. Nam deſcri/
bit eos a ꝓpria puritate. A prīs aucto
ritate et a ſua ſocietate. Nōtᷣ aūt ꝓpria
puritas cū dicitᷣ. ecce pueri. nōtᷣ prīs
auctoritas cū adiungitᷣ. quos dedit dn̄s
Nōtᷣ tercō xp̄i ſocietas cū infertᷣ. m̄ q̄ſi
m̄. ſociati. Nam hos ꝑuulos non ſolum
ab etate ſed a puritate ſic dcōs. deus pr̄
deo filio tamq̄ nouos milites nouo r̄gi
tamq̄ nouos miniſtros nouo ſacerdoti
donauit. Vn̄ potuit deus dicē illd̄ Iob
xxviij. In circuitu meo pueri mei. ¶
Nōndū eſt ergo q̄tū ad hos infantulos
hodie loco ſaluatoris occiſos. ꝙ dati ſūt
nobis in ſignū confortacōnis. in ſignū
acceleracōis. et in ſignū damnacōnis .

¶ Dico breuiter ꝙ iſti ꝑuuli dati ſunt
nobis in ſignum confortacōnis. Si eñi
infantuli tam tenelli. tam innoxij. pro
xp̄o tanta mala ſunt paſſi. q̄t ſenes in/
ueterati. peccatis omnibꝰ pleni. facere
debent amore xp̄i. Dicitᷣ eñi i. Macha.
vi. ꝙ oñderunt elephantis ſanguinem
vue et mori vt acuerent eos in prelium
magna ē cōfuſio viris ꝙ mulieres eos
p̄cedant ad bellum Et maxima verecū
dia ſenibus vt pueri tā exigui p̄cedant
eos ad martiriū. ¶ Scd̄o dati ſunt no
bis in exemplum acceleracōnis vt non
tardemus cōuerti ad dn̄m. vt nō exſpec
temus tēpꝰ extremū. qn̄ non eſt via ad
oꝑandum ſed ad recipiend̄. Si eñi in/
fantes nōdū loquētes nec ſe iuuare va/
lentes. tam altū xp̄o obſeq̄um p̄ſtiterīt.
q̄t iuuenes. q̄t adoleſcētes. q̄t ſenes face
re deberent. Tre. iij. Bonū eſt viro cū
portauerit iu. domini ab ado. ſ. Vnde
dr̄ i. Regum. ꝙ puer ſamuel miſtrabat
corā dn̄o. ¶ Tercio dati ſunt nobis in
ſignū remuneracōnis. ſi enim deus ſic
iſtos remunerauit qui non voluntarie
ſed coacte martiriū portauerunt. quid
putas facturus eſt illis qui ſponte ꝓ eo
mala portabunt ¶ Quarto dati ſunt
nobis in ſignum cōfuſionis. nōne ante
deum magna cōfuſio erit fortibus et ro
buſtis. quādo ꝑuuli vix adhuc nati for
ciores fuerunt illis. Nōne argui potue
runt ſenes qui nunq̄ deo ſeruierunt.
quādo paruuli ei tam nobile obſequiū
preſtiterunt. Vnde dr̄ Yſa. iiij. Paruu
lus erit ī mille. et minimus in gentem
fortiſſimā. q̄ſi diceret p̄ualebunt ꝑuuli
magnis. ꝛ debiles robuſtis et meliores
erunt eis. Quinto dati ſunt nobis
in ſignū damnacōnis et terroris. ſi eñi
ſic deus innocētes. affligi permiſit. quid
in futuro facturus eſt impijs tūc enim
ſicut Yſa. dt̄ Puer centū annorū male/
dcūs erit. ꝙ in centū annis deo ſeruire
nō cuāuit. ſi enim iuſtus vix ſaluabitᷣ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

impius peccator vbi parebit Iſta ſine
auctoribꝫ ad exēplū data ſūt. Nūc rede
amꝫ et dicamꝫ Ecce pueri mei ꝛc̄. Et
Nōndū ꝙ puerorū qͦdā ſūt ꝓꝓͤtates bone
qͦdā male. et bone ſūt imitāde. ſed male
ſūt fugiende. ¶ Dicaꝫ ergo ꝙ pueꝛi ſūt
carne mūdiſſimi ſūt ītencōe ſimpliciſſi
mi. ſūt in affectu benigniſſimi. ſunt in
ſermone veraciſſimi. et ſūt in cōuſacōe
hūilimi. Dico ꝙ pueꝛi ſūt ī carne mūdiſ
ſimi Vnde ꝓpꝛ mūdiciā in qua fulgēt
inhoneſta oſtendēdo et pudenda. nullā
vēcundiā habēt. ſed dū mali capaces ef
ficiunt᷑. mox vēcūdia cōfundūt᷑. Vnde
de hoc accipit᷑ illd̄ Daniel. i. p̄cepit rex
p̄poſito eunuchorū vt introducerēt pue/
ros in qͥbꝫ nulla ē macula. Sꝫ qͦs hodie
mūdus in carne. oēs enī ſūt hodie ſicut
equus et mulus qͥbꝫ non ē intellectus.
Vnde hodie ad īpletū ē illd̄ Gene. vbi
dr̄. ꝙ oīs caro corrupat viā ſuā. ſicut
dr̄ Ie̅. viij. Oēs conūſi ſūt ad curſū ſuū
ſicut equꝰ īpetu vadēs in p̄liū. ¶ Se
cūdo pueri intencōne ſūt ſimpliciſſimi
nulla malicia ſciūt vti ꝓpꝛ hoc dr̄ ī ꝓū
Ex ſtudijs ſuis intelligit᷑ puer ſi mūda
et recta ſūt opa eius. Vnde qui in ſuis
opibꝫ callide incedūt. q̄ duplici via va/
dūt. pueri non ſūt. et puerilit̄ non ince
dūt. ſed dr̄ in Eccl. Ve hoī terrā ingre
dienti duabus vijs. Ia. p̄mo. Vir du/
plex aīo incōſtans ē in oībus vijs ſuis
¶ Tercō pueri ſūt in affectu dulciſſi/
mi. nā nullū odiūt. iram cito deponūt
verberati mox rident. multū diligunt
et multū amari ſe faciunt. Vnde dicit᷑
luce. vi. Noli michi moleſtus eſſe quia
pueri mei mecū ſūt in cubili. Sed qui
ſūt hodie pueꝛi in affectu ꝰ quin pocius
ſunt hoīes odio et ira pleni. ad iniuri/
as ꝓni. ad dimittēdum tardi. nolunt a
mari. ſed timeri et reuereri. ¶ Quarto
pueri ſūt in ſermone veraciſſimi neſci/
unt enī mētiri. nec falſa ꝓfari. ymmo a
deo veritatem ſequūt᷑ ꝙ eciā ꝓ ſe ipſis
non mēciūt᷑. ſed cōtra ſe veꝛitatē fatent᷑
Vnde dr̄ in Daniel. ꝙ ſuſcitauit de/
us ſpiritū pueri iunioris. Et ſeqͥt᷑ ibi.
Quō illos ſenes ꝓbauit eſſe mentitos.
et hec eſt vna racō quare pueꝛis ſepe ſpi
ritus ꝓphecie confertur. Vnde dicitur
Ie̅mie p̄mo. A A A. domine deꝰ quia
puer ego ſum et neſcio loqui et dominꝰ
ad eum. Noli dicē qꝛ puer ego ſum. qꝛ
ad omnia ad q̄ mitto te ibis. et q̄ mā. t̄
lo. ad eos. luce p̄mo dr̄. Tu puer ꝓphe
ta altiſſimi vocabis. ¶ Quinto pueri
in cōuerſacōne humilimi ſūt. Vnde nō
q̄runt alta loca ſed vilia. nec plus q̄rūt
honorari q̄ꝫ cōfundi. et ſolo ſunt ſuo lac
te contenti. Vnde dr̄ Mathei. xviij.
Qui ſuſcipit vnū talem puerū in noīe
meo me ſuſcipit. et in alio loco. Niſi qͦs
humiliauerit ſe ſicut puulus iſte non ī
trat ꝛc̄. Sūt alie ꝓprietates puerorū
male q̄ ſunt vitande. Nam puer habet
ſtoliditatē in racōne. cōcupiſcibilitatē
in affectione. inſtabilitatē in opacōne.
Dico ꝙ puer habet ſtoliditatē in racōe
non enim ſunt naturalit̄ ſapientes. ſed
in ſenſu deficientes. Vnde dicit᷑ in ꝓū.
Stulticia colligata eſt in corde pueri.
Vnde Aplūs dicit. Nolite pueri effici
ſenſibꝫ ſed malicia paruuli eſtote. id ē
Nolite pueris aſſimilari in inſciencia
quā habent ſed in malicia qua carent.
Sapiē. xij. Quaſi pueꝛis inſenſatis ꝛc̄
Secūdo pueri habent cōcupiſcibilitatē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in affectione. Unde tota die vult come/
dere. et cupit omne qđ reſpicit. ꝓpter
qđ dicitᷣ Eccł. x. Ue terre cuius rex puer
eſt. et cuius prīcipes mane comedunt.
eſt em̄ hoc ſignū laſciuie. et affectionis
inoꝛdinate. Tercō puer habet inſtabi/
litatē in oparcōne. tota die ſe mouet nec
quieſcē poteſt. Unde dr̄ Yſa xl. Defici
ent pueri et laboꝛabūt. Ephē. iiij. Nō
ſimus ſicut puuli fluctuātes. Rogeg zc.

Dō infra oct. natī.

At vbi venit plenitudo tp̄is mi/
ſit deus filiū ſuū factū ex muliere factū
ſub lege vt eos q̄ ſub le. e. re. ad Gał.
iiij. Attendite frēs kariſſimi et mente
animadūtite clemenciā ſummi patris.
Qui legatum nobis mittens nō miſit
ſeruū. non aliquē ſuoꝛū prīcipum. ſed
miſit vnigenitū filium quē amabat ſic
ſeip̄m hunc non miſit pꝛeſumptuoſum
ſed pauperē. non altū ſed humilē. non
nrā querētem. ſed ip̄m noſtre ſalutis ꝓ
vtilitate tradentē. eſt igitᷣ legatus plu/
rimū admirādus ex tp̄is cōgruitate.
eſt vtiqꝫ venerādus ex mittentis aucto
ritate. eſt intime diligendus ex ſua hu
militate. et eſt totis viſceribus ſeruien
dus ex vtilitate Eſt igitᷣ pꝛimū. qđ
hic notatᷣ tp̄is cōgruitas. Uenit enim
in plenitudine tp̄is ſcđm ꝙ ab eterno
venire diſpoſuit. et dicitᷣ hoc tempus
plenitudo tēpoꝛis. ꝓpter vniuerſi ꝑ/
fectionem. ꝓpter vniūſoꝛum reſtaura/
cōnem. et ꝓpter gracie plenitudinem.
Dico. ꝙ tempus hoc dicitur plenitudo
ꝓpter vniuerſi ꝑfectionem. Nam vſqꝫ
ad domini ſaluatoꝛis aduentū vniuer/
ſum quodāmodo erat incōpletum. qꝛ
ſcđm ſe totū nō erat reductū in circulū

qꝛ pꝛimū prīcipiū vltimū creaturarū
oīm nōdū erat. et eciā in gñacōe nōdū
fecerat quartū modū. qui fuit naſci de
femina ſine viro. ſed de hijs duobꝫ Re/
q̄re ſup̄ in ſecūdo ſermone in pn̄cipio.
vbi iſta plene dicūtur. ¶ Scđo dicitᷣ
hoc tēpus. tēpoꝛis plenitudo. vel tēpꝰ
plenitudīs. ꝓpter vniuerſoꝛū reſtau/
racōem. Oīa em̄ ſunt in celo et in terra
per xp̄m reſtaurata. dū fuit humana
natura redempta. et ruina angelica ex
hoīibus reparata. Unde dicitᷣ Ephē.
Scđm placitum ſuum. ſ. deus pr̄ ꝓpo
ſuit in eo. ſ. in xp̄o in diſpenſacōne ple
nitudinis tp̄is reſtaurare q̄ in celis et
q̄ in terris ſunt. et. i. ad Coł. dicitur.
In quo cōplacuit omnē plenitudinem
inhabitare. et per xp̄m recōciliare q̄ in
terris et q̄ in celis. ¶ Tercio tempus
hoc dicitᷣ tēpoꝛis plenitudo ꝓpter do/
noꝛum ſp̄ualium plenam largicōnem.
qui em̄ filium dedit omnia boā nō ſolū
tempoꝛalia ſed eterna donauit. qui cū
patre in filio ſit. dum ip̄m dedit. ſeip/
ſum nobis impendit. et ſic dedit omne
qđ habuit. Unde dicitᷣ Io. i. de xpꝛiſto
Plenum grē et veritatis. et ſequitᷣ ibi.
De plenitudine eius nos accepimus zc.
q̄d mirū ſi ille plenus cui vnita ſūma
dītas erat. Unͣ dr̄ ad Coł. ij. In xp̄o
hītat plenitudo dītatis eciā coꝛpoꝛalr̄.
hoc eſt dicē. ꝙ nō ſolum aīe. ſed eciā ipſi
coꝛpoꝛi erat vnita dītas. vel dr̄ coꝛpoꝛa
liter. qꝛ ſicut in coꝛpoꝛe ſunt tres dimē
ſiones. ſic deus in xp̄o ſcđm triplicem
modū fuit. ſ. per eſſenciam ſicut eſt in
oībus creaturis per graciā ſicut eſt in
oībus ſcīs: per vnionē in perſona ibi.
et ſic in ſolo xp̄o fuit. ¶ Sequitᷣ miſit

ſit deus filium ſuum. Miſit vtiqꝫ eum
vt piiſſimū redēptorem. Vt fortiſſimū
pugnatorē. et vt fideliſſimū liberatorē
Nā homo pⁱmarie tranſgreſſiōis merito
excluſus erāt a regno. affligebatᷣ in mū/
do. et captiuꝰ tenebatᷣ ī libo. Eſt igitᷣ
miſſus filius dei vt regnū filijs aperiret
Vt eos in afflictionibꝰ adiuuarēt. et vt
eos a captiuitate educēt. Dicamꝰ ergo
ꝙ deus pater filiū ſuū miſit vt nos re/
dimeret. et regis ianuā aperiret. et nos
ſecū in illud adduceret. Ob hanc vtiqꝫ
cauſam moyſes rogabat in Exo. Dnē
mitte quē miſſurus es. q̄ſi dicēt nō poſ
ſumus dnē ꝑ alium liberari. nec ꝑ aliū
in graciā tuā reſtitui. nec ꝑ aliū poteſt
ianua aperiri. ergo vt illum mittas oīs
humana affectio rogat. ¶ Secūdo deꝰ
paī filiū ſuū miſit vt nos ſic oppreſſos
et afflictos ſua potencia liberaret. quō
enim tam forti potēcie infirmitas huā/
na reſiſtēt. niſi virtus omnipotētis de
fenſaret. Vnde dᷣ in pſa. Clamabunt
ad dominū a facie tribulātis. et mittit
eis ſaluatorem et ꝓpugnatorem q̄ libēt
eos. Vnde ꝓpheta. Miſit deus miſeri/
cordiā ſuā et veritatem ſuā animā meā
eri. de me. ca. leonū. ¶ Quarto. miſit
deus pater filiū ſuū. vt nos vinctos de
limbo educēt. captiui eramus nulla pe
cunia. nulla induſtria. nulla noſtra po
tencia redimi poteramꝰ. ſed ꝑ ſolū dei
filiū abſolui a vinculꝭ valebamꝰ. Motꝰ
igitᷣ pietate ſola. nō ꝓpter noſtra merita
filium ſuū miſit. q̄ de carcē diaboli nos
extraxit. Vnde dicitᷣ Iohannis pⁱmo.
Hec eſt caritas dei non quaſi nos dilex
erimꝰ eum ſed qꝛ ipē prior dilexit nos
et miſit filiū ſuū ꝓpiciacōnem ꝓ pecca
tis nrīs. Aliīt enī ſicut dicit leo papa
in ſermone. Ab eterne mortis vinculis
non poteramꝰ abſolui. niſi veniens dei
filius infernalia clauſtra cōfringeret.
fortē diabolum ipē fortiſſimꝰ alligaret
et ſic nos ab eius violencia liberaret.
Videte igitᷣ quanta fuerit iudeorū cru/
delitas. q̄ patrem tā pium dominū tā
benignū. qui eos liberare venerat occi/
derunt. Cogitate igitᷣ quanta ſit xp̄ia
norū duricia qui xp̄m populo ſuo tan/
tis ab eo miraculis de egipto educto. et
tantis beneficijs ab eo dotato. in ſuis
ſordibus derelicto et ipſo gentili popu
lo ſibi in filium adoptato. non diligunt
ei non ſeruiunt. ſed ingrati magis ꝙ̄
iudei exiſtūt. ¶ Sequitur. factum ex
muliere. factum ſub lege. Nō ergo tri/
plicem in xp̄o factionem.
Vna q̄ fuit humilima.
Secunda q̄ fuit pauprima.
Tercia aſperrima.
Nam ſaluator noſter factus eſt humili/
mus in naſcendo factus eſt pauprimꝰ
cum hominibus conuſando. et eſt factꝰ
aſperrimus moriendo. fuit ergo factio
natiuitatis humilima. Vnde nō cōfun
ditur noſtra ſupbia. fuit factio cōuerſa
cōnis pauprime vt confundatᷣ noſtra
auaricia. fuit mortis acerrima vt con/
fundatᷣ noſtra laſciuia. Dicamus ergo
ꝙ xp̄c factus eſt humilꝭ ex matre naſcē/
do. Vnde dicebant luce ij. Tranſeamꝰ
vſqꝫ bethlehem. et videamꝰ hoc verbū
quod factum eſt. et ſequitᷣ. ꝙ venerunt
feſtinātes. et inuenerunt puerum pan
nis inuolutum et poſuerūt in ipſum.
Vnde exclamat Auguſtinꝰ. O inquit
mira et inexquiſita compago. O noua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et inaudita cõmixtio. qua factꝰ eſt ille
qui fecerat. factus eſt deus homo vt hõ
deus fieret. et vt panẽ angelorũ mãdu
caret homo dominꝰ angelorũ factus eſt
homo. et addit O miãculoſa ꝓdigia na
ture iura mutant̉ in hoĩe deus naſcit̉.
ṽgo ſine viro grauidat̉. ſil̉ maẽ et ṽgo
efficit̉. maẽ facta ſed ĩcorrupta. habẽs
filiũ neſciens virũ. ſemꝑ clauſa ſed non
infecũda. fit creator creatura. q̃ inmen
ſus eſt capit̉. ſũmus humilis efficit̉. in
corꝑe carne veſtit̉. inuiſibil̉ videt̉. in/
palpabil̉ palpat̉. incõprehẽſibil̉ cõpre
hendit̉. et inmortal̉ occidit̉. In oĩbus
iſtis verbis ſi ruminent̉ ſũma huĩlitas
inuenit̉. ergo huãna ſuꝑbia cõfundat̉
quia vbi ſũma maieſtas humiliat̉. ipa
ſublimari nitit̉. ¶ Secũdo xp̃c factꝰ
ẽ pauꝑrimus ĩ cõuerſando. Unde dicit
Aplũs ij. Cor. viij. Scitis graciã dñi
nrĩ iheſu xp̃i quoniã cum eſſet diues ꝓ
nobis egenus factus ẽ. vt illius ĩopia
nos diuites eſſemus Quis ſic factus ẽ
pauꝑ vt dominꝰ? habẽt vtiq3 aues ni
dum. aĩalia latibulum. ſed non habuit
rex regũ vbi reclinaret caput regium.
ymmo caput diuinũ. Si m non credis
ſaltem euãgelio crede. Uulpes inq̃t fo/
ueas habẽt et uo. ce. ni. filius aũt hoĩs
etc̃. cõfundat̉ ergo huãna auaricia dũ
cõſpicit regẽ ſuũ tanta affligi inopia.
¶ Tercõ xp̃c factus eſt aſperrimꝰ mo
riendo. quãdo ſuſtinuit ſputa duã. ver
bera duriora. maledicta. ludibria. ⁊ du
ra mortis ſupplicia. Und̉ dr̃ Gal̉. iiij
Xp̃s nos redemit de maledicto legis.
factus ꝓ nobis maledictũ. et dicit̉ fac
tus maledictũ q2 maledictus eſt ab om
nibus reputatꝰ. iuxta illd̉ Maledictꝰ
omnis qui pẽdet in ligno. Sequit̉.
vt eos qui ſub lege erant re. No ergo ꝙ
redempcõem noſtrã tria ſunt commen/
dancia. ſ. copioſitas. p̃cioſitas. et fruc
tuoſitas. Nam fuit copioſa racõne ſang
uinis effuſi. fuit p̃cioſa q2 ſanguis dei
et fuit fructuoſa racõne redempti. Di
camus ergo ꝙ redempcõ nrã fuit copio
ſa. ſi cõſideret̉ ſanguinis effuſi menſuã
q2 ſicut dicit Ber. Non ſtillauit ſang/
uĩs gutta ſed ſanguinis vnda. nõ tã/
tũ ex vna corꝑis ꝑte. ſed ex toto corꝑe.
et hoc habũde. et tamen ſi vna ſola gut/
ta ſtillaſſet ad redempcõem multorum
hoĩm ſuffeciſſet. bene ergo dictum eſt ꝑ
ꝓphetã. Copioſa apud eũ redemptio
Secundo fuit p̃cioſa ſi attendat̉ ꝑſona
paſſa. nam paſſus eſt dei filius qui nõ
ſolum erat homo ſed deus. et ideo ſan/
guis effuſus ĩ ſũmo fuit p̃cioſus. eo ꝙ
ex diuino corꝑe ſit effuſus. Unde dicit̉
Pe. iij. Non corruptibilibus auro ⁊c̃.
Und̉ Aplũs Empti eñi eſtis p̃cio mag
no ⁊c̃. q2 ſicut. i. Tym. iij. dicit̉ Unus
eſt mediator dei et hoĩm hõ xp̃c iheſus.
et dedit ſemetip̃m redempcõnem ꝓ no
bis omnibus. Tercõ fuit fructuoſa ex
ꝑte redẽpti. q2 fuit peccati abſterſiua.
pene ablatiua. debiti ſolutiua. gracie
collatiua. et glorie reſtitutiua. Und̉ dr̃
Mathei. xx. Filius homĩs non venit
miniſtrari ſed miniſtrare. ⁊ dare aĩam
ſuam re. ꝓ multis liberãdis et ad vitã
ducendis; Und̉ dicit̉ ad Hebr̃. ix. ꝙ ꝑ
ꝓp̃um ſanguinẽ introiuit ſemel in ſcã
ſanctorũ eterna redẽpcõne inuẽta. id ẽ
dũ ſanguinẽ ſuũ fudit. nobis eternã re
dempcõem inueñt. Grates igit̉ deo prĩ
ꝙ filiũ nobis fecit. Grates et dei filio

qui nobis tam pius aduenit. qui ꝓ no
bis ſanguinē ſuū fudit. et ſic nos ad pa
triam reuocauit. Item

P Uer creſcebat et cōfortabatᷣ. luce
ꝗ. ſcd̄m Damaſcenū. Diligenter
attēdendū ē ĩ ſcripturis q̄ de xp̄o ſunt
Utrū illd̄ qd̄ dr̄. ſcd̄m dinā vel huāz na
turā dicatᷣ. Nam quedā dn̄r de eo ſcd̄m
dinā naturā. ſicᷣ eſt illd̄. Ego et pr̄ vnū
ſumus. q̄dam ſcd̄m huānam. ſcd̄m illd̄
Pr̄ maior me eſt. Silr̄ et q̄dam dn̄r de
eo ſcd̄m aĩaz. q̄dam ſcd̄m carnis ſubſtā
ciā. q̄dam vero ſcd̄m cōem hoĩs naturā.
Nam ad cōem hoĩs naturā ſpectat ꝙ di
citᷣ Puer. et ſcd̄m corpus et ſcd̄m aĩam
ſummā habuit puritatē. Req̄re ſuꝑ de
ꝓprietatibꝫ pueꝛoꝝ in vltiō ſermōe d̄
innocētibꝫ. Ad carnis ſubſtāciā ꝑtiēt
qd̄ additᷣ c̄ſcebat. tercō ꝑtinē ꝓbatᷣ ad
aĩam. qd̄ ſtatim adiūgitᷣ. et cōfortabatᷣ
plenus ſapiā. Sz diligent adūtendū ē
q2 ſcd̄m carnis ſubāz vere creſcebat. ſcd
ſcd̄m aĩe ſapiāz ꝛ grāz nō creſcebat. ſcd
ſe creſcē oñdebat. qui tn̄ ab inſtanti cō/
cepcōis ſue oĩ ſapiā eciā ſcd̄m aĩaz ple/
nus erat. nichil enī illa aĩa ignoꝛabat q̄
deus ipē ſciebat. ymmo tn̄ p̄ter ſciendi
modū aliquē hoc ſciebat. Nā ūbū eter/
nū limpidiꝰ oĩa q̄ xp̄i aĩa cognoſcebat
Item ūbū eternū nō ſolum facta à faci/
enda. ſed eciā q̄cumqꝫ factu poſſibilia.
q̄ eciā ĩfinita erāt vno aſpcū ꝛ ſimplici
actu oĩa cognoſcebat. Sz eius beatiſſi/
ma aĩa facta omnia et eciā faciēda actu
vniūſa ſciebat. ſed illa infinita q̄ ꝑ ipm
ūbū fieri poterāt nō in actu oĩa ſiꝰ. ſed
in ſolo habitu cognoſcebat. q2 ergo ex v
nione eius ad ūbū infinitoꝝ quodāmō
ſciāz habebat. cū infinito aliq̄d addi nō

poſſit. aĩa illa beatiſſiā in ſapiēcia vel
grā ꝓficere nō valebat Solum ergo vt
dictū eſt nō c̄ſcente ſciā ꝓficiente ſigna
oñdebat. nō tn̄ duplex erat q2 ſic facie/
bat vt nr̄e ꝑuitati cōgruē cognoſcebat
Tunc enī vnū facē et aliud oñdē dicitᷣ
eſſe duplicitas qn̄ hō hoc facit vt alterū
fallat. ſed qn̄ facit vt inſtruat. nō eſt vi
cōſa duplicitas. ſed puriſſiā veritas.
¶ Dicamꝰ ergo puer creſcebat. in hoc
enī ꝙ creſcebat verā carnē aſſumpſiſſe
ꝓbabat. Nam augmentacō et dīmucō
ſunt ꝓp̄e paſſiōes quātitatis. vbicūqꝫ
ergo crementū eſt. ibi vera quātitas eſt
ſed vbicūqꝫ quātitas ſcd̄m longitudin
latitudinē et ꝓfūditatē eſt. ibi neceſſa
rio corpus. ergo de p̄mo ad vltimū. Si
xp̄c vere in carne creſcebat. ſe verū cor/
pus nō fantaſticū vel celicū habē ꝓba/
bat. In hoc tn̄ ꝙ c̄ſcebat in car ne. et ꝙ
ſe mōſtrabat ĩ ſapiā c̄ſcē voluit nobis
exemplū dare. vt ſpūalitᷣ creſcēmus in
mente. Nā in quocūqꝫ aĩali turpiſſimū
mōſtrū eſſet ſi ſolū caput creſcēt. et alia
mēbra nō c̄ſceret. ſed xp̄c ē caput nr̄m
ſicᷣ Aplūs ad Col. dt̄. ergo ſi corꝑalitᷣ
c̄uit q2 ſpūalitᷣ augeri nō potuit nobis
vt ſpūalitᷣ creſcēmꝰ exēplū dōuit. Vn̄
p̄ceptū eſt hōi Gen̄. i. Creſcite et mul.
¶ Nōnd̄ eſt igitᷣ. ꝙ triplex ē inc̄men/
tū. Unū Malū. Alterū vanū. Terciū
vero bonū. Primū ē ĩ peccatoꝝ multi/
plicacōe. ſcd̄m in diuiciarū cumulacōe.
terciū vero ĩ meitoꝝ dilatacōe. Primū
q2 malū eſt ab oĩbus deteſtandū. ſcd̄m
q2 vanū. eſt ab oĩbus ꝓ nichilo repntā
dū. ſed terciū q2 bonū. eſt ab oĩbus ſine
fraude āplexandum. Dico ꝙ p̄mū in/
crementū eſt malum. quia in peccatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

inducit multiplicacõem. Dum eñ pec
catū peccato adiungit' malicia augmen
tat' ꝙ ſꝑ magis ac magis a deo recedit'
In ꝑuacõnibus eñ non dr̄ eſſe augmē
tū ꝑ acceſſum ad aliqd' ſummū. ſed po/
cius ꝑ receſſum. Unde ſicut in poſicõi
bus dr̄ albū quod nigro eſt impmixtū:
et albiſſimū qd' accedit ad albedinem ſū
mā. ſic in ꝑuacõibus ꝑ motū cõtrariū
illud dr̄ magis recū qd' eſt a luīe magis
elongatū. Creſcē ergo in malo. cū ma/
lum ſit huiꝰ boni ꝑuatio: non ē aliud
ꝙ magis ac magis ſe elongare a bono.
et hoc eſt qd' decepit infeliciſſimū mani
cheum. q̄ dum neſciuit ꝙ non eſſet ma/
lum ſummū ꝑ acceſſum ad ſummū ma
lū: poſuit malum ſūmū. ſed ſi ſciuiſſet
ꝙ malum ſola ꝑuatio boni eſſet. ſūmū
malum mīme poſuiſſet; peccatori ergo
in malo creſcenti: ⁊ ſe cotidie ad alia et
alia fundenti: dr̄ Gene. xxix. Effuſꝰ
es ſicut aqua non creſcēs. et nōbilit' di/
cit ſicut aqua. Quia ſicut aquarum ni
mia habūdancia ſui alnei trāſit ripas.
terras vaſtat. fructus ſuffocat. et hoīes
ſepe necat: Sic peccatū dum ripas pu
doris excedit. omnia bona opa ꝑimit.
bonā voluntatē extinguit. et totū homi
nē ſuffocat et occidit. O ꝙ peſſimū in/
crementū eſt illd' quo bonū glorie tollit'
natura vulnerat'. vita glorie ꝑditur. et
ad penas eternas homo deducit'. et ta/
men multi ſūt ſimiles ſalicibus qui neſ
ciunt creſcere niſi ſolum in aquis. Sic
et tales neſciunt creſcere niſi in malis
¶ Sc'dm vero incrementū eſt vanum
qd' cõſiſtit ī aggregacõe rerum tꝑaliū;
quid eñ eſt tꝑalia aggregare niſi lutū
cumulare: Sicut eñ in luto quanto cu
mulus maior eſt. tanto periculoſior. ſic
diuicie cõgregate grauant. ſed diſperſe
iuuant. Sicut lutū ſi cõgreget' fetorem
generat. ſed ſi diſpargat' ſuꝑ terrā eam
fecundat. Nonne ſtultus eſſet qui fru/
menta in horreis aggregaret. et non ea
ſeminaret. cū repoſita cõſumant' ſed ſe/
minata multiplicent'. Unde Apoſtolꝰ
docet. ꝙ qui parce ſeminat parce et me
tet. ſi ergo ſeīnata cupis recolligere mlt'
ta ſeminare labora. De hoc igit' incre/
mento vano dr̄ ij. Paralip. xvij. Cre/
uit ioſaphat et magnificatus eſt in ſub
lime. et edificauit domos inſtar t'rium
fuitq; inclitus valde. Tales eñ ſunt ſi
miles arboribus q̄ multis annis creſcē
ꝑmittunt': ſubito dū nō ſpē at' ictu ſecu
ris vel fulguris ꝑcidunt'. Exemplum
Daniel' ix. Ubi vidit rex arborem ſub
limē atq; robuſtam. cuius fortitudo ꝑ
tingebat vſq; ad celum. et ſequitur ibi
Quomodo deſcendit vigil de celo et ar/
borem precidi mandauit. ſic reuera di
uites creſcere ꝑmittūtur. ſed poſtea ſuc
cidunt'. et oīa relinquē compellūt'. ⁊ re
gula general' eſt. ꝙ quanto quis in mū
do amplius ſublimat'. tanto grauiori
caſu conterit'. et inferiorem locū tenere
compellitur. ¶ Terciū vero incremē
tum eſt bonum quando ſanctorū fit ac/
mulatio meritorū et bonorū operum.
Nam dicebat ſanctus ille Joſeph in Ge
neſi. Creſcē me fecit deus in terra pau
ꝑtatis mee; Unde tales grano ſinapis
ſunt ſimiles. qd' dum ſeminat' minus
eſt omnibus oleribus. cum autē creue/
rit maiꝰ fit omnibus. ſicut Mathei x.
habet'; Sunt eciā tales lumini ſimiles
qd' in aurora dum a parua luce incipit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

radios vſquequaqꝫ diffundit . et ſic in
maxim̄ diem creſcit . pꝛ̄ . iiij . Juſtorū
ſemita quaſi lux ſplendēs ꝓcedit ⁊ creſ
cit vſqꝫ ad ꝑfectū diem . Pn̄t eciā tales
fonti dici ſimiles . qui licet ſit in ſui ori
gine ꝑuus . in aq̄s tn̄ plurimas ſe effū
dit . Vn̄ dr̄ Heſt̄ x . Fons ꝑuus creuit
in fluuiū magnū . et in aq̄s plurimas
redūdauit . licet em̄ ſancti viri nūc ꝑui
ſint et deſpecti . ſunt tn̄ plurimū ſubli/
mandi . Vnde damnati ſuperbi dicturi
ſunt in inferno . Sap̄ . illud v . hij ſunt
quos aliqn̄ habuimus in deriſum ⁊c̄ .
et ſequit̄ . Nos inſenſati vitam illorum
eſti . inſa . ⁊c̄ .

In Circūciſione dn̄i .

Vetera tranſierunt et ecce noua
facta ſunt omnia ij . Cor̄ . v . Verba pre
miſſa valde elegant̄ ſolemnitati hodier
ne cōueniūt . nō ſolum rōne vetuſtatis
abolite . ſed eciā rōne nouitatis īducte .
Nam Aplūs . ꝑmo oñdit p̄terita et ve/
tuſta eſſe abolita et finita . Scd̄o dicit
p̄ncia omnia eſſe ad xp̄i preſenciam in
nouata . Primo ergo dicit p̄teritorū ab
olicōnem . cū dicit vetera tranſierunt .
Scd̄o oñt p̄nciū innouacōem . cū addit
Et ecce noua facta ſunt oīa . et iſta ſunt
illa duo de q̄bus agit̄ in hodierno euā/
gelio . q̄ ſunt vetuſtas circūciſionis . et
nouitas impoſiti noīs . Nā circūciſiōis
ſignaculum ꝑ xp̄m eſt cōſūmatū . et ad
finē adductū . ſed nomē impoſitum de
nouo eſt vndiqꝫ diuulgatū . Verū circa
eius circūciſionē hoc breuiter ē ſciendū
ꝙ dn̄s p̄ter multas alias rōnes . ꝓpter
tria voluit maxime circūcidi . Primo ī
ꝑfecte humilitatis exēplum . Scd̄o in
vē carnis argumentū . Tercō in vetis
legis fulcimentū . Dico ꝙ voluit do
minus circūcidi . in ꝑfecte vere humili
tatis exēplum . cū em̄ ſub lege nō eſſet
ſed cū dn̄s legis foret ſub lege factus ē .
vt humilitatē doceret et ſupbiā noſtrā
cōfundēt . niſi em̄ hūiliter circūciſionē
ſuſcepiſſet . iudei eū tamꝗ̄ diſſimilem
p̄ribus repuliſſent . ſub lege igit̄ fcūs
eſt vt eos q̄ ſub lege erant redimēt . dū
tantā humilitatē oñderet . Scd̄o vo
luit circūcidi in vere carnis argumētū
Nam ſi vere circūciſus fuit . ergo corꝑ
fantaſticū non habuit . ſed verā carnem
aſſumpſit . vbi enim fantaſticū corpus
eſt . circumciſio ſcd̄m veritatem non eſt .
Veram igit̄ carnē non fantaſticam ha/
buit . Item ſi in circumciſione xp̄i do/
lor fuit et effuſio ſanguinis . et ꝑs car/
nis a carne diuiſa fuit . ergo nō celeſtem
carnem de celo adduxit . ſed corruptibi/
lem paſſibilem de virgine carnem trax
it . quia ſi ſic non fuiſſet nec circumcidi
nec pati . nec mori potuiſſet . ſed ſi ſic eſ
ſet . omnia q̄ euangelium continet falſa
eſſent . ſed hoc eſt impoſſibile . ergo erit
impoſſibile añcedēs . ponere ergo xp̄m
aſſumpſiſſe veram et paſſibilem carnē
neceſſe eſt . Tercō circumcidi voluit
in legis veteris fulcimentum . ſciebat
enim futuros hereticos qui legem dam
narent . et eam non a bono deo datam
eſſe aſſererent . ergo dum ip̄e legem ob
ſeruauit . eam ipſo facto cōmendabilem
eſſe oſtendit . Nam ſicut dicitur . i . Jo .
Filius dei venit . vt deſtrueret opera
diaboli . ſed cōſtat vt ip̄e in Math . ait .
ꝙ legem non venit ſoluē ſed adimplere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

lex ergo non fuit opꝰ diaboli. ſed abſqꝫ
dubio boni fidei. Sic igitꝰ patet breuitˀ
de ſignaculo vetuſtatis. Sequitˀ vi
dere de exemplo facte hodie nouitatis.
magis eñi delectant noua ꝗ̄ vetera. ſicˀ
dr̄ in Actibus de Athenienſibꝫ phis. q̄
non curabant niſi vt poſſent audire a
liqua noua. Nōnd̄ eſt ergo. ꝙ dominus
ihesus fuit nouo modo conceptus. fuit
nouo et mirabili natus. fuit eciã hodie
nouo modo noĩatus. Dico ꝙ p̄mo fuit
dominꝰ ihesus hodie nouo modo cōcep/
tus. hec nouitas fuit et ex pᵗe domine
ꝑientis. et ex pᵗe ꝓlˀ naſcentis. vtro/
biqꝫ eñi mira. vtrobiqꝫ ſtupēda facta.
vtrobiqꝫ inaudita ꝓdigia. Nam ex pᵗe
mr̄is inſolita et ſtupēda nouitas fuit.
fuit eñi nouū. et ideo inſolitum ꝙ ſine
viro cōcepit. Nonne nouū fuit. ꝙ ſilˀ et
ſelˀ virgo et mr̄ fuit: hec eñi omnia inſo
lita et ſtupenda ſunt. qꝛ contra naturã
et ſup̄ naturã. Eſt eñi argumentū cer/
tiſſim qd̄ no fallit: ꝙ ſi mulier cōcepit
ſequitˀ ꝙ cū viro cōcubuit. ergo dū ṽgo
regia ex dauitica ſtirpe nata ſine viro
cōcepit: admirabilem nouitatē hoĩbus
p̄ſentauit. Item ex pᵗe ꝓlis mirabilˀ
nouitas fuit. dum in p̄mo inſtãti ſue
cōcepcōnis ꝑfectus vir in corpore et in
anima fuit. qd̄ cōis natura oĩm non ad
mittit. Nam dicūt qui naturas rerum
ſubtiliter ꝑſcrutati ſūt. ꝙ corpus hoĩs
ad minus in vtero non formatˀ: nec ad
cōpletã organiſacōnem p̄us ducitˀ ꝗ̄ in
triginta diebus. Unde infantuli qui in
triginta diebus cōplentˀ. in ſexto mēſe
naſcuntˀ. et qꝛ nimis teneri tales oĩno
vitales non ſunt. qui vero in triginta
quīqꝫ diebus cōplentˀ in ſeptimo mēſe
naſcuntˀ. et qꝛ tales iam roborati ſunt:
vitales ſunt. qui vero in xl. diebus ad
organiſacōnem debitam adducuntˀ. vt
dicūt tales non viuūt. et eſt eorū ratio
talis. Dicūt eñi ꝙ qꝛ puer in ſeptimo
mēſe ſe ſentit eſſe robuſtum: mouetˀ ad
exitum Unde ſi tūc exit vitalis exiſtit.
ſi vēo eius conatus non ꝑficitˀ: ex ip̄a
fatigacōne puer debilitatˀ. et ideo ſi in
octauo menſe exierit: adeo debilˀ erit ꝙ
viuere non valebit. Dicūt tamen aſtro
logi ꝙ pueri qui in octauo menſe naſcū
tur non viuūt. et eorum racō talis eſt.
Dicūt eñi ꝙ puer in ſeptimo menſe nō
viuit qꝛ ſaturnus qui in primo menſe
cōcepcōnis pueri regnat: in octauo mēſe
iterū dominatˀ. et quia eius ꝓp̄eta/
tes ſunt in omnibꝫ mortifere: eo ꝙ fri
gidus ⁊ ſiccus exiſtit: ideo viuere puer
neq̄t. Qui vero in xlvi. die cōpletˀ: qui
motus maxime cōmunis et naturalis
eſſe aſſeritˀ: in nono menſe naſcuntˀ. et
ſi vltra corꝑis organiſatio differatˀ: in
decimo menſe naſcitur. Aſpice igitˀ no/
uitatem in xp̄o qui nō aliqd̄ tēpus ad
ꝑfectionem ſui corꝑis exſpectauit. ſed
in p̄mo inſtanti vir ꝑfectus in corpore
fuit et plenus ſcd̄m animam ſapiã exti
tit. Unde ꝓpter has maximas nouita
tes. Iē. ꝓpheta admiratur cum dicit.
Nouū faciet dominus ſup terrã. femi/
na circūdabit virū: feminã eñi circū/
dare virum nouū non eſſet: niſi inſoli
to modo vt ſup̄ dictum eſt hoc fuiſſet.
Unde Sapiens quidam ait O ꝗ̄ mira
nouitas virginis ⁊cˀ cuius viſcera ptꝰ
⁊ integritas pacis agunt federa. de ma
rie gremio conqueritˀ natura. et fit ebes
racō allegãs ſua iura. ¶ Scd̄o dominꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ihesus nouo modo et in ſolito oſtendit
eſſe natus. nã conſtat ſcdm phm̃ et eciã
Augꝰ. ꝙ duo materialia corpa ſimul
eſſe non pñt. Unde cũ in aliqđ vas aq̃
ingredit necceſſario aer egredit. ſic ipa
experiencia pbat. Sz corpus dñi ex vir
ginali ventre exiuit. ita ꝙ nec clauſtra
virginea violauit. nec portã apperuit.
ſed clauſam oĩno dimiſit. ergo dñ in eo/
dem loco cũ alio corpe ſimul fuit. qꝛ ſic
eſſe oportuit. exquo portã nõ leſit mag
nã nouitatẽ mũdo induxit. Uñ de hac
nouitate ſub figura lucis. dictum eſt in
Heſter iiij. Judeis inqt noua lux oriri
viſa eſt. et dicit iudeis qꝛ pſonalit miſ/
ſus eſt ſolis eis. Uñ ipẽ dicit in Math.
Non ſũ miſſus ſupple pſonaliter ñ ad
oues q̃ pierunt domꝰ iſrl. licet finalit
toti mũdo miſſus ſũ. Dicit in eadẽ au/
toritate. xp̃c lux. qꝛ ſicut lux vitrum et
oẽ corpꝰ pſpicuũ ptranſit. nec tñ illud
diuidit vel corrũpit. ſic dñs de mrẽ exi
uit. nec tñ portã aperuit. nec vllum ei
dolorem ingeſſit. Sicut eñi germẽ pce
dit ex vite. et flos exit de arbore ſine a/
liq̃ corrupcõne. potuit flos nr̃ xp̃c ſup
mirabili ſua ṽtute ſine corrupcõe naſci
de matre ipſa virgine pmanente.

Tercõ dñs ihesus nouo mõ eſt noĩa
tus. nõ eñi hoc nomẽ nouũ caſualiter ẽ
inuentũ. nec caſu eſt xp̃o inpoſitũ. ſed
ab eterno eſt ordinatũ. et deo precipiẽ/
te ab ãgelo eſt ĩ tpe nũciatũ A mrẽ ſibi
inpoſitũ Ab aplĩs predicatũ. et nũc eſt
ab hoĩbus hõratũ. fuit ergo hoc nomen
nouũ non rõne vocis ſed rõne ſignifica/
cõnis. q̃ in ſolo dño fuit. Unde ſi aliqs
alius noĩe iheſus fuit rẽ tñ noĩs nullꝰ
habuit. nec hrẽ potuit. ppter hoc bene
in Yſa. pdictũ fuit. Vocabit inqt tibi
nomẽ nouũ qđ os dñi noĩauit. Sz de
noĩe Require ĩ ſcdo Sermone. qꝛ ergo
ſic eſt dñs innouatus. et nos cũ eo ĩno
uari debemꝰ. qꝛ eciã annus hodie ĩno/
uatur et mẽſis. Debemꝰ igit innouarĩ
quantũ ad ſpũalis vite pricipiũ. quan
tũ ad medium. et quantũ ad vltimũ. vel
poſtremũ. nam ſcdm Augꝰ. Oĩs ordo
pfectus primũ habet et vltimũ. et qꝛ de
primo ad vltimũ. non eſt deuenire ñ p
mediũ. concludit. ꝙ ad ordinẽ pfectũ
requirit. primũ mediũ et poſtremum.
Eſt ergo rogandus ipẽ iheſus ĩnouatꝰ
vt innouet nr̃m pricipium p grãm ex/
piantẽ. innouet mediũ p graciã robo/
rantẽ. et innouet eciã vltimũ p graciã
cõſummantem. Dico ꝙ rogãdus eſt nr̃
iheſus vt innouet penitencie noſtre pñ
cipium. p grãm expiantẽ. Hec eſt eñi
gracia q̃ voluntatẽ hoĩs preuenit vt bo
nũ velit. cui dum homo cõſentit omnia
peccata mortalia quantũ ad culpã exĩ/
git. et animã mũdam redit. hanc autẽ
graciam petebat pphета cum diceret.
Cor mũdum crea in me deus ꝛc̃. tunc
enim homini cor mũdum datur. et ſpc
rectus inuiſceribus in nouat. quando
gracia dinina anime ipſius infundit.
ſine hac enim gracia homo nõ ſurgit a
culpa. nec incipit penitẽciam Uñ dicit
Aplũs ad Cor. Expurgate vetus fer/
mentum. ſ. culpam vt ſitis. no. cõſper/
ſio. ſ. renouari per graciam. Scdo ro/
gãdus eſt dominus iheſus. vt innouet
noſtrum medium. per graciã roboran/
tem. hec enim gracia dum hominẽ mũ/
dum a culpa inuenit ſemper de bono
in melius proficere facit. et hominem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

In peccatū cadere non ꝑmittit. Unde
dicit᷑ ij. Cor. licet his q̄ deforis eſt nr̄
homo corrūpat᷑: iterior tam̄ renouat᷑ de
die in diem. grā em̄ ſtare neſcit. ſed vel
deficit vel ꝓficit ſꝑ. ¶ Tercio dominꝰ
iheſus rogandus eſt vt innouet noſtrū
vltimū ꝑ graciā conſumantē. qꝛ em̄ ꝓ-
deſt bene incipere. bene mediare. niſi de
tur et bene finire; Unde dr̄ in pſ. Au-
feres ſpm̄ eorū et deficient. ſupple ꝑ cor
poris mortē. et in puluerē ſuū reuertent᷑
ſupple ꝑ carnis incineracōem. Emitte
ſpm̄ tuū et creabunt᷑. ſupple ꝑ reſurrec
tionē. et renouabis faciem terre. ſupple
ꝑ glorificacōem ſiue ꝑ grē cōſumacōem
Non em̄ aliud ē gloria qꝛ grā cōſumata
Ad hanc ꝑducat nos xp̄us ꝗ nobis ho
die circūciſꝰ ꝛ nouo noīe noīatus. Am̄

Item de eodem.

Vocatū eſt nomē eius iheſus. luce
ij. Fateor me inſufficientem eſſe ad
huius noīs dignā laudem. qꝛ ad ipſius
cōmendacōem deficient oēs lingue. Nā
hoc eſt nomē ſic a pr̄ibus deſideratum.
tātis anxietatibus exſpectatū. et tātis
clamoribꝰ ꝛ ſuſpirijs inuocatū. Sꝫ ho
die nobis exhibitū. cū nrō fuit ſaluatori
inpoſitū. Olim longe erāt a peccatoribꝰ
ſalus. non inueniebat᷑ in terra iheſus.
ſed ꝓpe erat tūc dominus exercituum
deus vlcionū. longe erāt amoris nomē.
nomen dulcoīs. nomē ſaporis. ſed ꝓpe
erat nomen timoris. potencie. et terro
ris. Unde iſta attēdens ꝓpheta ſanctꝰ
dicebat. Dic domine aīe mee ſalus tua
ego ſū. quaſi dicēt. domine dixiſti. hec
dicit dominus. Abſconde ergo nomen
potencie et exhibe nomen beniuolencie
remoue dominum vlcōnis. et da nobis
iheſū da nobis hūilem agnū qui liberet
ſeruū. Hoc igit᷑ deſideriū tam magnū
tā amplū. tā altū. tā ꝓfundū. eſt hodie
adimpletū. et ideo bene dictū eſt. Voca-
tū eſt nomen eius iheſus. Ubi tangit᷑ ꝛ
noīs nouitas. et eiuſdē noīs bonitas.
Nam tangit᷑ noīs nouitas. cū dicit᷑ Uo
catū eſt nomen eius iheſus. ſed ſcdo tan
git᷑ bonitas cū infert᷑ iheſus. ſed qꝛ ſu-
ꝑiori ſermone aliqꝛ dictū eſt de nouita
te. Nūc agendū eſt de ipſius noīs boni-
tate; Nota ergo ꝙ iheſus eſt nomen ad
mirabile qꝛ dei altiſſimi. ē nomē delec-
tabile qꝛ pr̄is benigniſſimi. eſt nomen
vtile. qꝛ medici ꝓbatiſſimi. eſt nomen
t̄ribile. qꝛ iudicis ſeueriſſimi. Dico
ꝙ iheſus eſt nomen admirabile. qꝛ no-
men eſt dei altiſſimi. Unde cū in libro
iudicū Quererēt manue nomē eius: ipē
reſpondit. cur q̄ris nomen meū qđ eſt
mirabile. Uere mirabile qđ eſt ab eter-
no ꝑuiſum vel ꝓmiſſum. ab angelo tā
ſollicite nunciatū. a mrē ſibi inpoſitū.
angelis ꝛ hoībus honorandū. et cūctis
demonibus tremebundū. pſ. Domine
deus nr̄ qꝛ admi. ē n. t. ī v. t. O nomen
venerandū. nomē ab hoībus inuocandū
qđ oīa elementa cognoſcūt. inſenſibilia
oīa ſenciūt. et ꝑtātes aeree cōtremiſcūt
In v̄tute em̄ huiꝰ noīs terra ſepe cōtre
muit. mare iť ſolidū dedit multis. aer
ꝗeuit. ꝛ vētus ſiluit. ignis feruorē ami
ſit. et celū cū ſuis luīaribus multa de ſe
mira oſtēdit. et hoc eſt nomē de quo dr̄
Iohel ij. Oīs eī q̄ īuocauit no. do. ſal.
erit; q̄s vn̄qꝛ q̄ hoc nomē īuocauit ꝑijt?
q̄s hoc nomē inuocās a deo exauditus
non fuit? Unde dicit᷑ Mathei vltimo.
In nomine meo demonia eicient ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et beata Agatha. iudici cōminanti ſic
ait Si feras michi ꝓmittis audito xp̄i
noīe manſueſcent. ſi ignē adhibeas ro/
rem m̄ ſaluificū de celꝰ angeli miniſtra/
bunt. Nonne hoc eſt nomē de quo legitꝛ
in legenda beati Patricij. Ad cuius in
uocacōem oīs pena deficiebat? quīcūqꝫ
eīn ille Nicolaus. qui in purgatorium
beati Patricij purgādus deſcenderat.
penas demonū ſenciebat. ſtatim vt ihe
ſum noīabat. oīs pena ceſſabat. lege ī
legendis hoſtoriā qꝛ multū eſt longa. et
ideo hic nō ponēda ſed pocius obmittēda

¶ Scdo hoc nomen ihc̄. eſt nomē ama
bile et cordi delectabile. q̄t eīn ſic delcāt
auditū. ſic ſaciat guſtum. ſic paſcit af/
fectum vt hoc nomen ihc̄? Vnd̄ dicebat
Yſa. xxvi. Dn̄e nomen tuū et meōriale
tuū ī deſiderio aīe mee. Vn̄ Ber. Siue
legam ſiue ſcribam nō michi ſapit. n̄ ſo
net ibi hoc nomē ihūs. q̄d ſic excitat noſ
trum deſideriū ſicut hoc nomē ihc̄? Vn̄
Bern̄. Dulcis ihesu meōria. dans vera
cordis gaudia. nam ſup mel et oīa dul/
cis tua pn̄cia. et addit. Nil auditꝛ ſua/
uius. nil deguſtatꝛ dulcius. nil cordi ama/
bilius ꝙ ihc̄ dei filius. Vn̄ dr̄ Can. i.
Oleum effuſū nomē tuum. q̄d̄ exponēs
Bern̄. ſic ait. Cui ſapit cibus niſi oleo
cōdiatꝛ. et q̄t valet aīe cibus. n̄ hoc noīe
infundatꝛ. q̄d inq̄t ſic mentē cogitātis ī
pinguat? q̄t ſic excitat ſenſus? q̄t ſic vir
tutes roborat. mores vegetat. ꝛ affcōes
inflāmat. Hoc noīe inflāmatus Aplūs
dicebat Actu. Ego nō ſolum alligari ſed
et mori paratus ſum ꝓ noīe dn̄i ihesu.

¶ Tercō hoc nomē ihc̄ eſt nomē vtile.
Nōne vtile tibi viderꝛ q̄d hoīem ſoluit a
culpa. defendit ī pugna. firmat in grā
et ꝑducit in gloriā? Nonne hoc nomen
nos ſoluit a culpa. audi q̄t dr̄ in Math.
Vocabis nomen eius ihc̄. ipē eīn ſaluū
fa. po. ſ. a. pec. e. Itē defendit ī pugna
ſic ſignratū eſt in ihesu Naue. q̄ hoſtes
oēs ſtrauit et a n̄llo vinci potuit. Bn̄.
Nomen ihc̄ nō tantū eſt lux ſed cibus.
Nunq̄t nō tociens cōfortaris. quociens
recordaris? Itē firmat et cōfortat ī grā
ꝓpter q̄d̄ rogabat ꝓpheta. Deus ī noīe
t. ſal. m. fac z. c. Bern̄. Cū ihesū nōino
hoīem m̄ ꝓpono mitē ꝛ humilem corde ſo
briū. benignū. et caſtū. et miſericordem
ī ope. et oī deniqꝫ cōſpicuū honeſtate.
q̄ et ſuo exēplo me ſanet. et adiutorio ī
bono cōſolidet et cōfirmet. Itē Bern̄.
Habes o aīa mea electuariū ī hoc noīe
ihesus tibi recōditū. q̄d̄ nūꝙ tue peſti ī
uenies ineffica. Nam in hoc noīe habes
vn̄ actus tuos corrigas. vel vt minus ꝑ/
fectos adīpleas. et vt tuos ſenſus oīns
ne corrūpantꝛ cōſerues. Itē hoc nomen
ihc̄ hoīes ꝑducit ad gloriā. Vn̄ dicebat
Petrus. Actuū. Nō eſt aliud nomē ſub
celo datū homībus in quo oporteat nos
ſaluos fieri. Apo. vltiō. Serui eius. ſ.
agni ſeruient ei. et videbunt faciē eius
et nomē eius ī frontibus ſuis. Vnde ī
ſigniti et coronati hoc noīe apparebunt
p̄s. Et gloriabuntꝛ in te oēs q̄ diligunt
nomen tuū. q̄t ergo hoc nomē ſacro vti
lius. dum animā ſoluit a culpa defen/
dit in pugna firmat in grā et coronat ī
glā?

¶ Quarto hoc nomē eſt terribile.
qꝛ nomē iudicis ſeueriſſimi. Naturale
eīn eſt vt qui tarde iraſcuntꝛ. poſtꝙ ad
iracūdiam ꝓuocantꝛ. forcius cōmouētꝛ.
qꝛ ergo ihesus ſic modo eſt pius. ſic be/
nignus. fiet crudeliſſimus oībus pecca/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

toribus tantã nũc miſericordiã cõtem/
nẽtibus. dum venerit mundũ iudicatu
rus. Tunc eñi ſil' et ſel' et iuſtis blan/
dus. et impijs apparebit iratus. pſ.
Sanctũ et terribile nomẽ eius. ſanctũ
quantũ ad electos. ſed terribile quãtum
ad reprobos. Unde ipſe dicit Mala. i.
Rex magnus ego ſũ et nomen meũ ho/
norabile in gentibus. id ẽ peccatoribꝫ.
et demoĩbus. Unde dicit ꝑ Yſa. Ecce
nomen meũ veĩt de longinquo ardens
furor eius et grauis ad portandum.
Unde legit' de beato Bernar. ꝙ dum
apud mediolanũ eſſet et q̃dã demoniaca
ſibi oblata fuiſſet vt eam curare debẽt.
demon corã multis aſtãtibus ait. O q̃
libenter de hac ouicula mea exirem. ſed
nõ vult dñs magnus vt exeã. cui ſcũs.
q̃s eſt ille dñs magnus. et demon. Ihẽ
nazarenus. cui ſcũs. vidiſti ne ũq̃ eũ.
demõ. vidi inq̃t ĩ glã. cui ſcũs. fuiſti ne
vnq̃ ibi. fui inq̃t. ꝫ ſcũs. quõ cecidiſti.
et demon. multi fuimꝰ qui cũ lucifero
cecidimus cui cõſenſimus. cui ſanctus.
velles ne illuc redire. ac ille miro mõ ca
chinans ait. tarda hora eſt. tunc prece/
pit ei in noĩe iheſu. vt exiret. tũc demõ
ait O nomẽ terribile. qd me ſic cogit ex
ire. et hijs dictis ſtatim exiuit. Rogeꝰ
ergo xp̃m. vt ſicut dt Augꝰ. ſit nobis
ihẽ. id ẽ vita et ſalus. q2 ſicut dt Ber.
Melius eſſet nobis nõ eſſe q̃ ſine iheſu
eſſe. et melius eſſet nobis mori q̃ viuẽ
ſine vita. xp̃o regi ĩmortali et ĩuiſibili
ſoli deo honor et glã in ſclã ſ. Amen.

In Epiphania dñi.

Intrantes domũ ĩuenerũt puerũ
cũ maria mrẽ eius. et ꝑ. a do. e.
Math. ij. Si quis verba ſcĩ euangelij.
diligenter attendat. q̃tuor maxime ſũt
q̃ circa magos cõſideãnda occurrunt. ſ.
vehemens deſideriũ. ſollicitum ſtudiũ.
altiſſimũ gaudium. et fidele et deuotũ
obſequium. Nam oſtendit' eorũ deſide/
rium in veĩendo. ꝫ obſequiũ in muneã
offerẽdo. Dico ꝙ primo patet magorũ
feruens deſiderium in veniendo Unde
dicit. Cũ natus eſſet iheſus. ecce magi
ꝫc. Mira magorũ deuocõ quos a veniẽ
do nulla tardauit negligencia. ſed mox
viſa ſtella ſe poſuerunt in viã. non eos
polluit vlla ſuperbia. Nam cum reges
diuites valde eſſent et cauſam ſuꝑbien
di ex hoc habere potuiſſent. venerunt
tñ vt humiles. Nõ eos eciã retardauit
ꝯplixitas viarum. Auſteritas tẽporũ.
nec magnitudo expenſarum. Nam via
erat longiſſima. tẽporis cõdicio erat aſ
ſperima. quia in yeme media. et expẽ/
ſa fuit permaxima. q2 tres reges non
potuerunt venire ſine magna familia.
Scdo apponit' magorum ſtudium
in querendo. Unde dicunt Ubi eſt q̃ na
tus eſt ꝫc. Sapiẽter q̃runt et quãtum
ad locum. et quãtum ad debitum modũ
et q̃tum ad debitum intẽtum. Dico ꝙ
ſapiẽter q̃runt q̃tum ad locũ. q2 in ie/
ruſalem q̃ erat ciuitas regia. et viſio pa
cis eſt interp̃tata. Scdo ſapient q̃runt
q̃tum ad debitũ modum. nam oñdunt
qd ſciebant. Unde dicũt Vidimus ſtel
lam eius ꝫc. Item ſolum locũ querunt
vbi naſci debuerat. q2 hunc ignorabant
Unde dicũt. vbi eſt. quaſi diceret. Natũ
eſſe ſcimus. ſtellã eiꝰ vidimus. ſed locũ
vbi natus ſit ignoramꝰ. Tercõ oñdit'
eorũ gaudiũ in veĩendo. Uñ dr Gauiſi
ſũt g. m. valde. tũ q2 euaſerunt hoſtem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

r

ſcilicet iratũ regem. potuerũt eñ timẽ
mortẽ quando ſic ꝑturbatũ viderũt he
rodem. Scd̃o gauiſi fuerũt qꝛ recupa/
uerũt ſtellam ducẽ. nam ꝙ diu ĩ ihrl̃m
fuerũt ſtellam non viderũt. ſed ſtatim
vt inde exierunt ſtellam recuꝑauerũt.
Terciõ. gaudiũ habuerũt qꝛ inuenerũt
matrẽ et regem. Naturale eſt vt homo
gaudeat. quando inuenit qd̃ querebat.
Quarto oſtendit̃ eorũ obſequiũ in offe
rẽdo. Vnd̃ dr̃ ꝓcidentes adora e. et ap
te. ſu. z c̃ In quo eorũ obſequiũ oſtẽdit̃
humile. fidele. z vtile. humile qꝛ ꝓcide
runt. fidele. qꝛ adorauerũt. et vtile qꝛ
muneã obtulerũt. Et vide quõ obtulerũt
vt diſcas offerre ; Nam obtulerunt lar
giter. qd̃ nõt̃ cum dr̃. Aꝑtis theſauris.
Non eñ theſaurus regis ꝓ modico ape
rit̃. Itẽ obtulerunt liberalit̃. qꝛ munã
non ꝑua. ſed larga. Itẽ obtulerunt ſa
pient̃. qꝛ aurum thus et mirrã q̃ fuerũt
dona magna. dona gratuita. dona miſ
tica. Vnde ꝑ talia dona. cõfeſſi ſunt in
xp̃o magnitudinẽ ptãtis. ſiue magni/
tudinẽ maieſtatis. et beniuolenciã pie
tatis. et ſapienciã veritatis. Magnitu
dinem ptãtis offerẽdo magna. beniuo
lenciã pietatis offerẽdo gratuita. et ſa
pienciã veritatis offerẽdo miſtica. Ob
tulerunt ergo magna qꝛ regi altiſſimo
obtulerunt gratuita. qꝛ patri piĳſſimo
obtulerũt miſtica. qꝛ iudici ſapientiſſiõ
Vnde obtulerũt aurũ tamꝙ potẽtiſſiõ
regi. obtulerũt thus tamꝙ pacientiſſiõ
iudici. et obtulerũt mirrã tamꝙ benig/
niſſimo prĩ vel pontifici. Nam in auro
oſtendit̃ regis potẽcia. in thure pontifi
cis ſapiã. ſed in mirra prĩs beniuolen
cia. vel obtulerũt aurum tãꝙ ſũmo regi

in tributũ. thus tamꝙ benigno põtifi/
ci in ſacrificiũ. mirrã ſicut homini mor
tali in corꝑis cõdimentũ. Nõt̃ ergo ꝙ
ꝑ aurũ rufum ad altitudinẽ caritatis
ꝑuenit̃. ꝑ thus odoriferum ad oracõnis
rcĩtudinem. et ꝑ illud qd̃ eſt in mirra
amarum ꝰ ad penitẽcie amaritudinem
Reuertamur igitur et dicamus.
Intrãtes domũ. In quo verbo deſcri/
bit̃ magorum inquiſicõ. ſaluatoris in/
uentio. et magorum eorundẽ deuocio.
Nam dominũ ĩquirẽtes domũ intraue
runt quantũ ad ṗmũ. puerũ inuenerũt
quantũ ad ſcd̃m. et ip̃m adorauerunt.
quantũ ad terciũ. Nam ad inueniendũ
xp̃m tria ſunt neceſſaria.
Primũ eſt menciũ vnanimitas.
Scd̃m eſt cordis humilitas.
Terciũ vero eſt. marie familiaritas.
Nam ꝑ menciũ vnanimitatẽ homo or/
dinat̃ interius. ꝑ cordis humilitatẽ ſe
cõponit exterius. ſed ꝑ marie familiari
tatẽ homo eleuat̃ ſuꝑius. Nam ip̃a eſt
aurora qua tenebra pellit̃ et ſol adeſſe
nũciat̃. Ipſa eſt via ꝑ quã ad deũ itur
Ipſa eſt ſcala ꝑ quã aſcendit̃. Ip̃a celi
porta ꝑ quã ad deũ intrat̃. Ipſa aduo
cata cuius p̃cibus introducimur. et ipſa
dnã ꝑ quã in diuinã dignitatem reꝑa/
mur. Magi ergo ideo deũ infantulum
inuenerũt. qꝛ vnanimit̃ ad eũ venerunt
et domũ vnanimit̃ intrauerunt. et hoc
eſt qd̃ dicit̃ Intrantes domũ. ¶ Scd̃o
eum ideo inuenerunt qꝛ corde humili q̃
ſierunt. et hoc eſt ꝙ vltimo ponitur.
Et ꝓcidentes adorauerũt eum. Nam ꝓ
ciderunt corꝑe. et adorauerunt mente.
¶ Tercio inuenerunt eum. qꝛ maria
duce q̃ ſtella maris eſt aduenerunt. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ideo interponitᷣ Et inuenerunt puerū
cū maria matre eius. Nunq̄ꝫ enī inue/
nitᷣ xp̄c niſi in maria. niſi cum maria.
niſi eciā ꝑ mariā. Dicamus igitᷣ ꝙ
xp̄c inuentus eſt in maria in incarna/
cōne. Unde dicitᷣ in Deu. xxxij. de po
pulo dei Inuenit eum in terra deſerta
terra deſerta. a nullo homine cognita.
ſed omnibus inuia eſt virgo maria. q̄
facta eſt ſine viro fecunda. In hac aūt
terra deus inuentus fuit. dum de ea
carnē aſſumpſit. et in ea eciā corporali
ter nouem menſibus habitauit ꝓpter
hoc dr̄ in pſ̄. Bn̄dixiſti domine terrā
tuā. quis vllis verbis explanet. q̄s ſuf
ficienter cogitet. quātis bn̄dcōibus t̄ra
hec plena fuit. q̄ dei filium in ventre re
cepit. ipſum ſua carne veſtiuit. in mū/
dum ſic veſtitū effudit. quē ſuo gremio
fouit. brachijs baiulauit. et lacte nutri
uit. O mira et predicāda femina. quis
te valeat ſufficiēter laudare? quis tua
poſſit magnalia enarrare. q̄ tuū filiū
meruiſti cum deo patre habere? Nam
quē ille ab eterno ſibi equalem genuit
tu domina in tempore cōcepiſti. et tua
carne veſtiſti. In maia xp̄m ioſeph
inuenit. ab angelo audiuit Joſeph fili
dauid ⁊c̄. In maria enī xp̄m inuenit.
Elizabeth illa ſancta. q̄ mox vt eius ſa
lutacōnem audiuit. exclamās ait. luce
p̄mo. Et vnde inquit hoc michi vt ve/
niat mater dei mei ad me. ex quo eī ⁊c̄.
Vide in maria magnalia que nō ſolum
in ſe gracia plena fuit. ſed ipſū verbū
eius ꝑuulum adhuc in vtero cōſiſtens
ſe cognoſcere fecit. et matri ſpm̄ ꝓphīe
ſimiliter dedit. Quicunqꝫ ergo de in
carnacōne filij dei digne et fideliter co/
gitat xp̄m in maria neceſſe eſt vt exqui
rat. Unde ipſa in Prou. ait. Qui me
inuenerit inueniet vitam. quis eſt vi/
ta niſi ille qui dicit. Ego ſum vita. Si
ergo kariſſimi queritis vitam eam que
rite in maria. Scd̄o xp̄c non ſolum
inuenitᷣ in maria ſed inuenitᷣ etiā cum
maria. Nam cum maria xp̄c eſt a ma/
gis inuentus in ſtabulo. cum maria fu
it in patibulo. Nam ſtabat iuxta crucē
mater pijſſima ſuo modo cum filio cru
cifixa. et ſummo dolore transfixa. cum
maria eciā nūc inuenitᷣ in celo. Fruſtra
igtᷣ querit qui cum maria inuenire nō
querit. Unde luce ij. Angelus ad paſto
res ait. Annūcio vobis gaudium mag
nū ⁊c̄. Similiter et magi inuenerunt
puerū cū maria matre eius. Res vtiqꝫ
valde mira. auditu ſtupenda. quid po/
tuerunt reges illi tam incliti dicere. q̄
de terra tam remota deum regem vene
rant adorare dum indicante ſtella in/
trauerunt in ſtabulum. viderūt infan
tulum tanta paupertate compreſſum.
poterant enim dicere. quis rex eſt iſte?
ſi enim rex eſt. vbi regis palacium? vbi
regale ſolium? vbi turba obſequētium
famulorum? Sed vt videmus palaciū
eius eſt ſtabulum. ſolium eſt preſepiū.
et ſi turbam queris famulorum. inue/
nies bouem et aſinum. vel matrem et
baiulum. O fides admiranda. fides ve
neranda. fides ſollicito corde tractanda.
qꝛ cum ſic pauꝑculum inueniunt cum
mrē. ipſi genu flectunt. theſauros ape
riunt. ip̄m adorant et offerunt. Con
fundatᷣ infidelitas noſtra ſtupeat nrā
ſuꝑbia. que nō timet ad prīs dexterā
iam ſedentem. quē adorauerunt reges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in preſepio vagientem. Tercio xp̄c
inuenit̄ ꝑ ſolam mariā. nam niſi ꝑ eā
xp̄m inueneis : eū inuenire nō poteis;
Und̄ ipſa ī ſtella ſignata fuit q̄ ad xp̄m
magos adduxit. Nā de ea illa ꝓphecia
fuit Oriet̄ ſtella ex iacob. ꝓpter quam
magorū deuocio tā diu ſtellā hāc exſpec
tauit. ex qua duce fides eorum ad xp̄m
deuenit. Unde dr̄ in luca. ꝙ non inue/
nientes puerū iheſū int̄ cognatos et vi
cinos. reuerſi ſūt ī ihrlm̄. et inuenerūt
eū in tēplo. Unde ſicut ibid̄ apparet ꝑ
mariā inuētus eſt. et ꝑ mariā reductꝰ
eſt. īmo qd̄ maius eſt euāgeliū ibi dicit
ꝙ eāt ſubditus ill̄. Quid ergo auare q̄
ris deū ī diuicijs ? ꝙ ſupbe deum q̄ris
in honorū eminēcijs ? ꝙ luxurioſe deū
q̄ris ī delicijs ? Fruſtra niteris. Fruſtra
labore cōſumeris. Fruſtra ſic eū inueīre
cōtendis. nā ſcriptū eſt in Job. ꝙ non
inuenit̄ in terra ſuauit̄ viuenciū. Und̄
dr̄ Can. iij. In lcūlo meo ꝑ noctē q̄ſiui
quē diligit aīa me. q̄. il. et nō īueī; Nō
ergo inuenit̄ xp̄c in lcūlo auarorū. non
in lcūlo ſupborū. non eciā in lcūlo laſci
uorū Si ergo vis inueīre xp̄m. q̄re eū
in maria. q̄re eum cū maia. et q̄re eū ꝑ
mariā q̄ eſt maris ſtella. qꝛ ipā duce nō
erras. ipā ducēte non deuias. et ipā te
nēte nō deſpas. Ipē ergo ſit benedictꝰ
ꝑ oīa ſclā q̄ nobis talē contulit dominā
ꝑ q̄ ābularemꝰ in grā. ⁊ tand̄ ꝑueniēꝰ
in gloriam. Quā nobis p̄ſtare dignet̄
dei filius. Item

UBi eſt qui natus eſt rex iudeorū
Mathei ij. Qui rē aliq̄ multū di
ligit ꝑditā vel non habitā ſollicite eam
q̄rit. Unde qꝛ magi regem natū multū
amabāt. ideo eum tā ſollicite req̄rebāt.
certū eſt eīm ꝙ ille qui xp̄m non querit
eum nō diligit. Circa ergo verbū pre/
miſſum attēdenda ſūt duo. ſ. ſaluatoīs
ꝑfecta deſcp̄cio cum dr̄. Rex iudeorū q̄
eſt. ſcd̄m ſollicita requiſicō cū p̄mittit̄ :
Ubi ē ? Circa p̄mū nō. ꝙ magi tāq̄
ſapientes deſcribūt xp̄m. et q̄tū ad cel
ſitudinis hūilitatē ſcd̄m naturā huma
nā. cum dicūt natus eſt. et q̄tū ad eius
regiam dignitatē ſcd̄m diuinā naturā
cū addūt. rex iudeorū. Sed qꝛ de eius
natiuitate ſatis dc̄m eſt in natali : Nūc
videamꝰ de eiꝰ regia dignitate. ipē eīm
eſt de quo dr̄ in Apo. ꝙ hēbat in veſti/
mento et ī fe. ſuo ſcp̄ : rex re. et do. do.
qd̄ oſtendit̄ eſſe verū. quia xp̄c fuit rex
ꝓpter excellenciā dignitatis. fuit rex
ꝓpter altitudinem poteſtatis. fuit rex
ꝓpter pulchritudinē veritatis. et fuit
rex ꝓpter effluenciam bonitatis. Dico
ꝙ xp̄c fuit rex ꝓpter excellenciā digni
tatis. nam tante ſcd̄m naturā hoīs dig
nitatis exiſtit. ꝙ omnē naturā p̄cellit
ita vt creaturē dominꝰ factus ſit. iuxta
illud p̄ſ. Ego p̄mogenitū po. il. excel.
p̄. re. t̄re; ſiue eīm reges t̄re dicāt̄ hoīes
vel celeſtes v̄tutes. xp̄c oībus maior eſt
Und̄ gnālit̄ dr̄ in p̄ſ. Adorabūt eū oēs
re. t̄. oēs ge. ſe. ei. Scd̄o fuit rex ꝓpter
altitudinē ptātis. nā ſūme ptātis fuit
qꝛ omnē ptātem p̄ris accepit. et potuit
omē qd̄ voluit. Und̄ ei dicit̄ in Heſter
Dnē rex op̄c in dicōne tua cuncta ſunt
poſita. et non eſt qui poſſit reſiſtere tue
volūtati. dominꝰ eī vni. tu es; Unde de
eo in Jē. dr̄ Nō eſt ſimilis tui in dijs
domine. et ſequit̄. quis non timebit te
o rex genciū. p̄ſ. Regnū tuū regnū om
niū ſeculorū. et do. t. in oīni ge. et ge.

¶ Tercio fuit rex xp̄i pulchritudinē
veritatis. nichil eſt eñi. qđ neſciat cum
ſummā ſapiām habeat. et nō ſolum p̄te
rita. p̄ñcia. ſed omnia futura cognoſcit
Unde de eo dr̄. in Yſa. xxxiij. Dn̄s le/
gifer nr̄. dn̄s iudex nr̄. dn̄s rex nr̄ ipſe
ſaluabit nos. Conſtat ꝙ ad legiſlatorē
iudicem et regem. ꝑtinet eſſe ſapientē
ergo ſi hec tria ſil' in xp̄o fuerūt. q2 rex
fuit. iudex fuit. legifer fuit. ſapiētiſſi/
mus ergo fuit. Unde de eo dr̄ Je. xxiij
Regnabit rex et ſapiens erit. et faciet
iudiciū et iuſticiā in terra Si ergo btā
terra cuius rex nobil' et ſapiens. q̄ꝫ fe/
lix eſt illa patria. cuius rex eſt ſapien/
tiſſimꝰ et nobiliſſimꝰ. Unde dicit᷑. ij.
Regum. x. Beati ſerui tui q̄ ſtant corā
te ſemper et audiunt ſapiēciam tuam.
¶ Quarto dn̄s rex fuit. ꝓpter affluē
ciam bonitatis. nam tanta eſt affluen/
cia bonitatis eius. ꝙ quitquit ſumus.
quitq̄t poſſumꝰ. quitq̄t ſcimus. quitq̄t
habemus ab eius bonitate poſſidemꝰ.
ꝓpter qđ de eodem ꝓpheta ſic ait. Ex
altabo te deus meus. rex et benedicam
no. t. in ſe. et ſequit᷑. Aperis tu manū
tu. et imples o. a. bn̄. cōclude de oībus
ſupra dictis. Si rex noſter eſt nobiliſ/
ſimus nulla ruſticitate fedat᷑. ergo ſū/
me eſt reuerendus. Si rex noſter eſt po
tētiſſimus nullo timore concutit᷑. ergo
eſt maxime metuendus. Si rex nr̄ eſt
ſapientiſſimꝰ. nullo errore decipitur.
ergo eſt in oībus audiendꝰ. Si rex nr̄
eſt clementiſſimꝰ nullo furore ſiue ira
ſubuertit᷑. ergo eſt ſuper omnia diligē
dus. et cū ſit tātus. tam pius et bonꝰ.
in omnibus neccitatibus eſt inuocandꝰ
iuxta illud Heſter. x. Et nūc dn̄e deus
rex abraham miſerere ꝑpl'i tui. quia uo
lunt nos inimici noſtri ꝑdere. Tante
eñi clemencie eſt rex noſter. vt ſi videat
nos angelorū ſubſidio deſtitutos. ſanc
torū ſuffragio exſpoliatos. et inimico
expoītos. et morti deſtinatos. nō tn̄ p̄t
ſe cōtinere ſi pie fuerit exoratus. Unde
dicebat ei Heſter. Dn̄e mi rex. q̄ ſolus
nr̄ es adiuua me ſolitariā. cū preter te
nullus auxiliator eſt alius. et ſequitur
ſtatim quō ipſa et omnis ꝑplūs diuino
auxilio ſit liberatus. ¶ Dicunt ergo
magi rex iudeorū. qui natus eſt vbi ē?
Non q̄runt ſi natus eſt. q2 de hoc certi
erāt. nec q̄runt ſi rex eſt. quia hoc teſte
ſtella ſciebant. ſed q̄runt vbi eſt. q2 hoc
ignorabant. ¶ Nō ergo ꝙ xp̄c habuit
p̄ncipaliter q̄druplicē locū. preter ūgi/
nis vterū. quē locum h̄uit ſpecialiſſimū
Nam vnus locus fuit vile preſepium.
Alius fuit vile tuguriū. Tercius fuit
crucis patibulū. Quartus vero fuit re
gale ſoliū. Primus locus fuit altiſſime
pauꝑtatis. Scđs locus fuit ꝓfundiſſi
me hūilitatis. Tercius locus fuit exi/
mie caītatis. ſed quartus locus fuit et
eſt ſublimiſſiē pietatis. Dico ꝙ p̄mus
locus fuit vile p̄ſepiū. Unde dr̄ Math.
ij. Stella quā viderāt magi ī oriēte an
cedebat eos ꝛc. ſed vbi eāt? vtiqꝫ in ſta/
bulo latebat. ī p̄ſepio iacebat. qđ paup
tatis altiſſime locus eāt. q̄t eñi ibi niſi
pauꝑtas. conſidera ſtabulū non tamq̄ꝫ
ſuū ꝓpriū. ſed cōmune aliorū ruſticorū
cōſidera preſepiū iumentorū. cōſidera
lectū paupculū. aſperū fenū. cōſidera
vile ſtrictoriū. quo mater cinxerat filiū
cōſidera ſocietatis ſolaciū. ſ. bouē et aſi
nū. O pauꝑtas in menſa. O ſtupenda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et admiranda penuria. quādo factor ce/
lorum domūcula caret. lumen et gloria
āgelorū in p̄ſepio latet. et quem celi ce/
lorū non cōtinent : ſtricta faſciola cinc/
tus eſt. Cōfundantᷣ diuicie nr̄e quibus
tp̄aliter refulgemus. quādo oīm domi
nus tanta ꝓpter nos penuria eſt op/
preſſus. cōfundatᷣ ſeruus videī volens
gloīoſus : dum rex ꝛ domin9 ſic factus
eſt inglorius ; ¶ Scd̄s locus fuit vile
tuguriū. Unde cū duo ex diſcipulꝭ Io/
hānis ab eo q̄rerēt Rabbi vbi habitas:
ille ait. Venite et videte. Nō u̅ba et vi/
debis mirabilia. Andreas q̄ vnus de q̄
rētibus erat. ex eađ vicinitate cū domi
no erat . et tamen tā vile erat. ꝙ ip̄m
eius hoſpiciū ignorabat. ꝓpter qđ req̄
rebat. Rabbi vbi habitas. nec ē creden
dū ꝙ illud eciā ꝗ̄tūlibet vile ſuū eſſet.
cū nichil in mūdo poſſideret. ſed qđ ab
alio cōmodatū habēt. Unde ip̄e dicit in
Math. Vulpes foueas habēt ꝛc̄. cōfun
datᷣ ergo mūdi ſup̄bia q̄ erigit vſqꝫ ad
celū palacia. quādo rex celorū in tā par
ua domūcula manebat. q̄ tamē non eāt
ſua ſed ab alio cōmodata maēbat ; Cre
dendū eſt eciā ꝙ in aliquo domo vna ma
nebat nec viciniā circuibat. et hoc max
ime ꝓpter matrē q̄ eum ſuis laboribus
nutriebat . q̄ raro de domo exibat .
¶ Terci9 locus fuit crucis patibulū
Unđ de hoc exponit Ber. in Can. In
dica inq̄t m̄ quē diligit anima mea. vbi
paſcas. vbi cubes in meridie. ait eīn ſic
Ber. Circuire poſſū dn̄e celū et terrā.
nec te poſſum inuenire niſi in cruce ibi
paſcis ibi cubas in meridie ; et hoc ē qđ
ꝓpheta dicebat . Adorabimus in loco
vbi ſteterūt pedes eius . ſed vbi ſteterēt
pedes illi beati niſi in cruce cōfixi ? hic
ergo locus fuit eximie caritatis. quādo
filius dei p̄ris ꝓ nr̄is peccatis ſe ī mor
tē dedit. Confundatᷣ igitᷣ nr̄a negligen
cia torpor ꝛ pigricia. qꝛ negligimus tā
piū ſaluatorē diligere q̄ nos tāto precō
cōp̄auit . ¶ Quartus locus eſt regale
ſoliū in quo nūc credimus reſidē xp̄m.
Unđ ip̄e vt nos aīmet ad bene op̄anđ
dicit Ioh. xvij. Volo vt vbi ego ſū illic
ſit ꝛ miniſter meus ; O ſi tantū laborē
homo ſumit ꝓ bono amico tp̄ali ꝙ̇ debe
ret ꝓ bono facere eternali ? Sꝫ nōnđ ꝙ
nos qui laboramus ꝓpꝛ vilitatis igno
ranciā : debem9 in xp̄o q̄rere regiā dig
nitatē. et qui laboramus ꝓpꝛ virtutis
inpotenciā. debemus in xp̄o querere al
tiſſimā poteſtatē. Noſtra ignorācia re/
mouetᷣ p̄ eius lucidiſſimā veritatē . nr̄a
vilitas p̄ eius regiā dignitatē . noſtra
iniquitas p̄ eius inmēſiſſimam pieta/
tem. Ipſe ergo vniuerſe creature rex .
det nobis in preſenti graciam. et in fu
turo gloriam Amen .

Vidimus ſtellam eius in oriente
Mathei ij. Ad xp̄m modo debito
adorandū tria maxime requiruntᷣ.
Primū eſt. racōnis illuminatio .
Secundū. bona operatio .
Terciū vero eſt. cordis deuocio .
Sic igitᷣ reges xp̄m venerari volentes
habuerēt lumē rōis. Unde dicūt Vidim9.
habuerūt p̄fcōem op̄acōis. Unde dicūt
Venimus . habuerūt cultum deuocōis
Unde dicūt adorare . Nā videē excludit
ignorāciam ab omni intellcū . Venire
tollit negligenciā ab affcū. ſed adorare
tollit irreuerēciam ab effectu. Dicunt
ergo. Vidim9 p̄ intelligenciā veritatis

Venimus per acceſſum religionis vel
virtutis. ſed adorabimꝰ ꝑ cultū debite
pietatis. q̄ſi dicēt. Non ſumꝰ ignoran/
tes. qꝛ vidimꝰ. Nō ſumus negligentes
qꝛ venimus. Nō erimus irreuerētes.
qꝛ adorabimus. Bene igit᷑ dicit. Vidi
mus ſtellam eius in orientem.
Nō ergo ꝙ viderunt triplicē ſtellam.
Unā materialē. Aliā rōnalem. et Ter
ciā ſupſubſtancialē. Primā viderūt in
orientis loco. Scd̄am viderūt in ſta/
bulo. Terciā vero viderunt in p̄ſepio.
¶ Dico ꝙ Prīa ſtella quā viderunt fu
it ſtella materialis. nō in celo fixa. nec
fuit aliq̄s planeta. ſed fuit q̄dam ſtella
de nouo ꝓducta. q̄ ſuo cōpleto officio ī
p̄iacentē materiā eſt redacta. hec autem
ſtella diuina potencia nouo mō ꝓducta
In ſex differebat ab omni alia ſtella.
ſicut ex dcīs ſanctorū colligit᷑ et habet᷑.
Nā differebat quantū ad ortū. quantū
ad forme mod̄. quantū ad ſitū. quantū
ad motū. quantū ad ſui fulgoris aſpec
tum. et quantū ad occaſum. Et dico ꝙ
differebat quantū ad ortum qꝛ vt tactū
eſt. nō eſt ab inicio mundi cū aliȷ̄s facta
ſed tūc virtute diuina de nouo ꝓducta.
Scd̄o differebat quo ad forme modum
Nam formā pulcherrimi pueī habebat
in cuiꝰ capite crux ſplendebat. qui ma
gis hanc ſpectātibus ſtellam apparuit
eiſqꝫ dixit. Ite in iudeam et regem na
tum querite et adorate. Tercō differe
bat quantū ad ſitum. non enim in celo
fixa erat. nec alicuius planete viam fa
ciebat. ſed in aera iuxta terrā vias te/
nebat. Quarto differebat quantū ad
motū eiꝰ. non enī motu c̄culari ſiue ſtel
lari. ſed motu pocius ꝓgreſſiuo et aīali
mouebatur. Nam cum ſtātibus ſtabat
nec ſe mouebat. cum quieſcentibus qui
eſcebat. et cū ābulantibus ibat. Quīto
differebat quo ad fulgoris aſpectum.
Nam tanti ſplendoris erat. ꝙ ſplendor
ſolis qui ōnia ſidera occultat nec appa/
rere ꝑmittit. eam non obſcurabat. nec
etiā in media die a ſuo lumine retarda
bat. Sexto ab aliȷ̄s differebat quo ad
occaſum. Nā cum alie ſtelle ſicut phūs
dicit. incorruptibiles ſint. hec vt ſuum
opus ꝑfecit. et ipſos reges ad xp̄m ꝑ/
duxit. mox a ſua natura defecit. et in
preiacentem materiam rediȷ̄t
¶ Notādū ꝙ hec ſtella maxime ad tria
apparuit.
Primo ad maīfeſtādam dnī maieſtatē
Scd̄o ad cōfirmādam fidei veritatem.
Tercō nd cōfutandam erroris multi/
plicis falſitatem.
Dico ꝙ Primo apparuit ad manifeſtā/
dum domini maieſtatem. vt enim xp̄c
oſtenderet᷑. dominus oīm creaturarū.
v. ſ. ſupcelestium. celeſtiū. et ſubceleſtiū.
ideo in ſuo ortu apparuit āgelorum ex
ercitus iubilans et cantans. et eadem
die apparuit magis ſtella hec radians
et ipſa eadem die erupit fons olei rome
vſqꝫ in tiberim manās. Dum ergo dnī
maieſtatem ſupceleſtiū. et ſubceleſtiū.
ſunt tam celebriter proteſtata oīm eſſe
vniuerſorum dnm omnis creatura ꝑ/
cōſequens eſt ꝓfeſſa. Scd̄o apparuit
hec ſtella ad cōfirmādum fidei veritatē
in hac eadē die reuolutis ānis tria mi/
rabilia fecit. Nā ſtella magorum ocul
fulſit. q̄ ſapienciā nati regis oſtendit.
Columba de celo deſcendit. q̄ xp̄i ſuꝑ/
habundantem graciā predicauit Unde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Et vox pr̄is ibi audita fuit. q̄ xp̄iſtū
eſſe ſuū filiū cōfirmauit. Itē aqua ī vi
nū in nupcijs cōuerſa fuit. q̄ xp̄i oīpo/
tenciā oībus apuit. Dū ergo xp̄c īplex
teſtimoniū tā ſolempne in hac die pce/
pit verus deus hoc ip̄o apparuit. qꝛ in
oꝛe duorū vel triū teſtiū. teſte dnō. ſtat
omne verbū. et ſi omne verbū ꝓbat teſ
timoniū terrenū. ſi fuerit triplicatum.
ꝗ faciet diuinū teſtimonium? Nam ad
teſtimoniū xp̄i hodie pater apparuit ī
voce. filius in carne et ſpiritus ſanctus
in columbe ſpecie; ¶ Tercio hec ſtella
apparuit ad confutādam erroris mul/
tiplicis falſitatē. nam confundit̄ hodie
iudeoꝛū duricia. manicheorum inſipiā
et mathematicorum ſtulticia. ¶ Dico
ꝙ p̄mo cōfundit̄ iudeorū duricia quia
eum vniuerſa elemēta auctoꝛem ſuum
veniſſe teſtata ſunt ip̄i credē noluerūt.
Unde ī Omelia hodierna ſic de hoc. b.
Gregoꝛius ait. Ut de hijs inq̄t huāno
vſu loquar: celi xp̄m deum eſſe cogno/
uerunt. qꝛ ꝓtinus ſtellam miſerūt. ma
re cognouit. qꝛ ſub plantis eius ſe cal/
cabile p̄buit. terra cognouit. qꝛ eo moꝛi
ente contremuit. ſol cognouit. qꝛ lucis
ſue radios in eius paſſione abſcondit
ſaxa et pietes agnouerunt. qꝛ tp̄e moꝛ
tis eius ſciſſe ſūt. infernus cognouit.
quia quos tenebat moꝛtuos reddidit. ꝛ
tamen quē oīa inſenſibilia deū eſſe cog
nouerūt: īfidelium iudeorū coꝛda deū
eē credē noluerūt; O quot ſūt hodie q̄ hac
peſte laboꝛāt. qui ſcp̄turis nō credunt.
nec miābilia approbāt. ſed veniet dies
illa quādo vexacō dabit intellectū audi
tui. ſicut dicit pſa. Et tūc ceſſabūt ūba
cū ṗuentū fuit ad verbera. ¶ Scdo cō

fundit̄ manicheorū inſipiā. qui dicūt
animata viſibilia a malo deo nō a bono
eſſe facta. Ecce magi dicunt. Vidimus
ſtellam eius. et ve. ado. e. ergo illiꝰ hec
ſtella erat quē adorare venerāt. Sꝫ cō
ſtat ꝙ nō malum deū adoāre: ſed bonū
veniebāt. ergo illa ſtella opus boni dei
vtiqꝫ erat. ſed illa ſtella maxiē viſibil'.
erat. ergo ſi hanc xp̄c fecerat conſtat ꝙ
viſibiliū factoꝛ exiſtat. Itē ſi hāc ſtellā
adūſariꝰ xp̄i feciſſet: ad adorādū xp̄m
magos mīme ꝑduxiſſet. Igit̄ ſi ad hoc
eos adduxit: cōſtat ꝙ ab ip̄o dnō facta
fuit. Itē quero aut bonus deꝰ iſta coꝛ/
ruptibilia facē poteſt aut nō. ſi non p̄t
ergo non eſt omnipotēs. et ſi omnipo
tens non ē. ſummū bonū non eſt. quia
ei omnipotēcia deeſt. qd̄ et maximū bo
nū eſt. ergo ſi deus eſt quo meliꝰ excogi
tari non p̄t: ſicut oīs racō ꝑſuadet: hic
bonus deus quē tu eſſe doces. vtiqꝫ deꝰ
non eſt; Reſtat ergo vt dicas ꝙ iſta fa/
cere p̄t. ſed quocūqꝫ poſſibili poſito nul
lum ſequit̄ incōueniens. ſicut omnis
ph̄ia docet. ergo ſi deus bonus hec inui
ſibilia fecit: non eſt ex hoc vnde cauſeris
Sꝫ ꝓbacō ꝙ omnia coꝛruptibilia iſta
fecit. dicit̄ enī Johannis p̄mo. ꝙ omīa
ꝑ ip̄m facta ſūt ꝛ ſine ip̄o factū ē nihil.
Sed omnis ꝓpoſitio vniūſalis eſt falſa
ſi vnā ꝑticularē contigerit eſſe falſam
Unde ſolo ſoꝛte non currente: hec ꝓpo
ſitio eſt falſa. omnis homo currit. et ne
credas ꝑ fallaciam decipi. audi Apoſt.
ad Hebre. hoc modo ꝓbare excellenciā
xp̄i. Nam volens ꝓbare ꝙ xp̄c eſt do/
minus omniū: accepit illam auctoꝛita
tem. pſ. Omnia ſubieciſti ſub pedibus
eius. et addit. in eo ꝙ dixit oīa: nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dimiſit non ſubiectū illi. ergo ſi ꝑ v̄bū
domiꝰ oīa fecit: nihil eſt excipe qđ ipē
ꝑ ipm̄ nō fecerit. Unde dr̄ Apoca. x. ꝙ
angelus iurauit ꝑ eū q̄ fecit celū et ea q̄
in eo ſūt. et terrā et ea q̄ in ea ſūt. et ma
re et ea q̄ in eo ſūt; ꝛ p̄t hoc intelligi de
terra inuiſibili. quā tu poīs. qꝛ illa idē
oīno qđ celū exiſtit; Dicas eciā vbi eſt
mare inuiſibile. ꝛ q̄ ſūt ea q̄ in illo ſūt?
Audi eciam cere q̄d de hoc dicat Aplūs
ad Col. i. In xp̄o inq̄t cōdita ſūt vni
ūſa q̄ in cel' et in terra ſūt viſibilia ꝛ in
uiſibilia oīa ꝑ ipm̄ ꝛ in ipo creata ſūt.
ꝙ hoc exp̄ſſius? ꝙ q̄ris āplius? Itē tu
q̄ duplicē mundū poīs: Unū viſibilem
et alterū inuiſibilē: et viſibilē a malo
deo eſſe cōtendis. īuiſibilē vero a bono
deo eſſe cāris: reſponde de quo mundo
Jo. intelligit quādo dt. In mūdo erat
et m̄dus ꝑ ipm̄ fcūs eſt et mūdꝰ eū nō
cognouit. ſi de mūdo īuiſibili hoc dicit:
ergo mundus ille inuiſibil' quē ſcđm te
ipē fecit eū non cognouit. cuiꝰ cōtrariū
tu cōſentis. Si aūt de m̄do viſibili illđ
dt. ergo xp̄c mūdū viſiblle fecit; Unde
ſtatim ibiđ ſubdit. In ꝓpa veīt et ſui
eū non recepert. Nō cere ſingula verba
quō xp̄c veīt in mūdū inuiſibilē qꝛ ibi
erat? ergo in m̄dū viſibilē veneāt. ergo
hic mūdus ꝓpetas ſua eāt. Itē dicit ꝙ
ſui eū non recepert. ſed quō ſui ſi a dia
bolo ſūt creati? Itē dicit Jo. filius dei
venit vt deſtrueret oꝑa diaboli. ergo ſi
mūdus diaboli opus erat. xp̄c eum de
ſtruere venit. Aut ergo deſtruē potuit
aut non potuit Si nō potuit impotēs
xp̄c fuit. ergo verus deus non fuit. cū
Johānes dicat. ꝙ verbū deus erat. Si
aūt deſtruere potuit et cōſtat ꝙ noluit

Si ad hoc vt dictū eſt veīt ꝙ eſt ergo ꝙ
mūdū non deſtruxit. ſi ergo ad deſtruē
dum oꝑa diaboli venit. et cōſtat ꝙ mū
dū cū potuerit non deſtruxit. mundus
ergo mali dei factura non ſuit. Itē de/
ſtruē oꝑa diaboli bonū eſt. quia ad hoc
xp̄c miſſus ē. vt ex auctoritate iā dicta
patet. Si ergo ſcđm eos corꝑa ſua a di
abolo facta ſunt: bonū eſt ſcđm eos ipa
corꝑa cremare. Itē qđ de corrupcōe cre
atur: aut eſt corrupcō bona ā eſt mala.
Si corruptio bona eſt q̄ miꝰ videt' eſſe
bona. mlto magis cōſtat corruptibilia
eſſe bona. ergo ſi om̄ia bona a bono deo
facta ſūt: ab ipo ſūt corruptibilia vni/
ūſa. Si aūt eſt corrupcō mala: ergo ea
q̄ corrūpunt' ſūt bona. qꝛ regula eſt nec
alit' eſſe p̄t: qꝛ cuiꝰ corrupcō mala eſt:
ipm̄ qđ corrumpit' bonū eſt. qꝛ ſi qđ cor
rumpit' malū eſſet. eius corrupcō bona
eſſet. Unđ qꝛ latro malus ē. eiꝰ corrup
cō bona eſt. Si ergo ſunt corruptibilia
bona. ergo a bono deo ſūt facta. Nec eſt
cōtra nos ceci. ꝙ diabolus m̄di pn̄ceps
eſſe aſſerit': qꝛ nullū ex hoc argumentū
cōncetit'; Quis em̄ non deridēt eum q̄
ita argueret. Rex francie ipius francie
pn̄ceps eſt. ergo ab eo francia facta eſt
Gaudeat ergo ſcā mat' eccleſia qꝛ ſtella
nrā magorū ſocia et ductiua a xp̄o nō
a diabolo eſt ꝓducta. ſicut narrat mai
cheorū hereſis ceca. ¶ Tercō cōfundit'
mathematicorū ſtulticia. q̄ oēm hoīem
poīt naſci ſub aliqua ſtella. a qua vt di
cūt neceſſariat' oīs hominis vita. vt nō
poſſit declinare in perfecte cōtraria. vt
ſcđm eos dicit': ꝙ quando homo naſcit'
ſibi a fato neceſſitas vite imponit'. Eſt
autē fatū ſcđm Augꝰ. v. de ciuitate dei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vis poſicõnis ſiderum. Vñ Augꝰ. dicit
ibidem. ꝙ ſi q̃s fatum diuinam diſpoſi
cõnem appellet. ꝑ quã deus oĩa ordiãt
ſentẽciam teneat. ſed linguam corrigat
Verũ ꝙ fatũ ſiue cõſtellacõ huiꝰ nichil
ſit ꝓbat᷑ et ex ꝑte dei. et ex ꝑte fati. et
ex ꝑte liberi arbitrij. et ex ꝑte ordinis
vniũſi. Sumũtur igit᷑ p̃mo rõnes.
ex ꝑte dei. Nã ſi fatum ſiũ vis poſicõis
ſiderum eſt aliq̃d. cõſtat ꝙ tal' virtus ẽ
natural' et qđ naturale eſt. a deo eſt. fa
cile ergo ſequit᷑. virtutẽ a deo neceſſe eẽ
ſed omne qđ a deo eſt bonum eſt. nec cã
mali qđ tale ẽ eſſe p̃t. ergo peccatũ fato
imputandũ nõ eſt. Itẽ ſi fatum eſſet cã
malorũ. deus qui cã eſt fati. erit cã ꝑ cõ
ſequẽs oĩs mali. q2 quicq̃d ẽ cã cauſe. ẽ
cauſa cauſati. ſed cõſequẽs ẽ falſũ. ergo
añs. non enĩ fatum cã malorũ eſt Item
oẽ illud ad qđ impoſſibibile ſequit᷑ im
poſſibile eſſe ꝓbat᷑. q2 nũq̃ impoſſibile
ſequit᷑ ſi poſſibile eſſe ponat᷑. Sed ſi fa
tum ponat᷑. multa ĩpoſſibilia cõſequũt᷑
Impoſſibile ergo ẽ vt fatum eẽ ponat᷑
maior ãquo mĩ ꝓbat᷑. ſi fatũ eſſet aliq̃t
oẽ qđ fit ex neccitate fiẽt. Sz ſi oĩa opa
nrã ſunt neceſſaria. Fruſtra ſũt leges et
plebiſcita. Fruſtra oĩm ſanctorũ decreta
Fruſtra oĩm ciuium ſtatuta. Fruſtra oĩa
iura. Fruſtra oĩa cõſilia. Fruſtra omniũ
aplõrum documẽta. Fruſtra omnis xp̃i
doctrina. Fruſtra eiꝰ vita. Fruſtra mors
eius tã pia. Fruſtra oĩs diuina iuſticia.
ergo ſi hec oĩa ſunt falſa. abſurda et im
poſſibilia. falſiſſimũ illud eſt. vñ ſequũt᷑
hec oĩa. Reſtat ergo vt cõſtellacõis vir
tus quantũ ad iſta ſit penitꝰ nulla. Sz
ꝓbat᷑ hoc ex ꝑte fati. nam ũtus ſtelle
ẽ ũtus nãlis ſed oẽ qđ natuãle ẽ ad vnã
partẽ tantũ oppoſitorũ ſe hẽt nec hrẽ ſe
alit᷑ p̃t. cum ignis ſꝑ calet. nec infrigi
dare p̃t. et ſol ita lucet ꝙ nõ lucẽ non va
let. et ſic in omnibꝰ nãlibus eſt. ergo ſi
ũtus cõſtellacõis eſt ũtus nãl'. ad vnũ
ſe tm̃ hẽbit. ergo ſi ad malũ fuit natus
ſub ea nũq̃ bonũ facẽ potit. et ſi ad bo
nũ erit. nũq̃ ſub ea natus malũ facere
valebit. Sz nllus ẽ ita malus ꝙ aliqđ
bonũ nõ faciat. nec aliq̃s eſt ita bonus
ꝙ aliq̃n in malũ nou incidat. ergo cum
oĩs huãna actio ad vtrãqz ꝑtem oppoſi
cõis. ſe hẽat. neccẽ eſt vt a nlla nãli ũtu
te depẽdeat. Sic ergo cõſtat ꝙ huãnis
actibus ex fato nõ imponat᷑ vlla necci
tas. Itẽ dũ puer naſcit᷑ ſingul' momen
tis ã mutat᷑ horoſcopũ. id ẽ cõſideãcõez
tꝑis. ã nõ mutat᷑. ſi mutat᷑ tot ſũt fata
quot ſũt mẽbra naſcencia. ergo ſi vnũ
membrũ doleat. neceſſe eſt vt alterum
gaudeat. et ſi vnũ triſtatur alterum io
cundat᷑. ſed hoc manifeſte falſum ipſa
exꝑiencia ꝓbatur. ergo nichil fatum
eſſe oſtendit᷑. horoſcopum eſt hore nota
cio. Si aũt horoſcopum non mutatur.
cũ eadem eſſe ꝓbent᷑. dum vnũ mem
brum patit᷑ ſiue vulneratur. neceſſe eſt
vt alia omnia mẽbra vulnerẽtur. Alit᷑
non idem fatum eſſe membrorũ omniũ
ꝓbaretur. ſed hec omnia impoſſibilia
ſunt et falſa. ergo illa ex q̃bꝰ ſequũtur
iſta nõ poterunt eſſe vera. Item certũ
eſt et ꝓbatum ꝙ ſub eadem cõſtellacõe
naſcitur homo et aſinus. rex magnus
et ruſticus. liber et ſeruus. femina et
maſculus q̃ differũt. quaſi in omnibꝰ
ergo contra hec virtus conſtellacõnis.
quaſi nulla eſſe ꝓbatur. Item q̃libet
hora habet quatuor puncta. quilibet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

punctus habet x. momenta. qlibet mo
mentũ habet xij. vnciaſ. et qlibet vn/
cia habet xlviij. athomos. Cũ ergo pu
er aliquãdo in naſcendo maximã paci/
at moram: mutant puncta. mutant mo/
menta. mutant vncie. et athomorũ trã
ſit quaſi numeroſitas ĩfinita. ergo nõ
erit lex fatal vna ſed mltiplex. et varia
et eciã cõtraria. ſed hec oĩa ſũt fabuloſa
et ſequũt multa incõueniencia. ergo q̃
tũ ad iſta cõſtellacõ oſtendit eſſe nulla.
Tercõ hoc monſtrat ex pte liberi arbi
trij. Nam oĩs phĩa ſupponit hominem
eſſe libere voluntatis. et q oĩs actio hu
mana non eſt neceſſaria ſed voluntãria
Nam ipa expiencia q oĩs artis eſt crea
tiua: hoc oſtendit fide occulta. nam vo/
luntarie ſedemus. voluntarie ãbulamꝰ
voluntarie mãducamus. et ſepe nos ab
vno cõtrario in alterũ vertimꝰ. Unde
phũs dicit. q ptãtes rõnales ſunt ad
oppoĩta. ergo nulla neceſſitas eſt nobis
indita ab aliqua ſtella. Itẽ ſi cõſtellacõ
in agendo neceſſitatẽ nobis imponeret
omne qd p nos fiet: coacte z non volũ/
taree fiet. q2 voluntas et neceſſitas ſũt
due cauſe ex oppoſito cõdiuiſe. ſed hoc a
pte eſt falſũ. cũ ſit nobis voluntas ad
ſingula pagendum. ergo humanũ ar/
bitriũ nulli eſt cõſtellacõni ſuppoſitum
Item ſi cõſtellacõ nos ad agendum cõ/
pelleret: liberũ arbitriũ nullum eſſet.
ergo nec meritũ nec demeritum quicq̃
eſſet. nil bonũ vel malũ exiſteret. ergo
nec pmiũ nec ſupplicium eſſe poſſet.
Que ſi vera ſunt nec deus eſt. nec aliqd
bonũ. q2 ſi ſic eſſet non plus dominum
laudare quã blaſphemare valeret. Non
plus deo vtile ſeruire quã contrarium

operari exiſteret. ergo deus nec iuſtus
nec bonꝰ ꝓpe dici poſſet. et ſi hoc eſſet
non vtiqꝫ deus eſſet. q2 ſummũ bonum
non eſſet. vel ſi ſuos laudatores ignora
ret. vel ſi eos ſciret. ¶ Quarto hoc pa
tet ex pte ordinis vniuerſi. nam in mũ
do talis eſt ordo. vt magis nobilia in/
fluant in minus nobilia. et ſupiora in
inferiora et infima p media ducunt in
ſumma. Oſtendit eciã q intelligencie
mouent ſupiora. et illa mota alterant
hec inferiora. Videmus eciam q q̃dam
creature habent ſolum eſſe. q̃dã ad eſſe
ſupaddunt viuere. quedã ad viuere ad
dunt ſentire. q̃dã ad ſentire ſupaddũt
intelligere. et hee ſunt nobiliſſime crea
ture. Nam nobilius eſt viuere quã ſolũ
eſſe. q2 viuere preſupponit eſſe. et mag
nũ bonũ ſupaddit ad eſſe. Item nobi/
lius eſt ſentire quã viuere. q2 ſe habet
ad viuere p magni boni addicõnem.
Itẽ nobilius eſt valde ĩtelligere quam
ſit eſſe. viuere vel ſentire. q2 ſuppoſito
omni alio eſſe ponit rem in vltimo eſſe
creature. Unde videmꝰ q creatura in/
tellectual non ſolũ dat hoĩ intelligẽ. ſed
dat ei ſentire. viuẽ et eſſe. ſed creatura
habens tm̃ eſſe: non pt dare viuẽ. nec
habens tm̃ viuẽ. dat ſentire. nec habẽs
tm̃ ſentiẽ. intelligẽ dare pt. Manifeſtũ
eſt igit q ſupiora z nobiliora influunt
in ĩferiora et minꝰ nobilia. Ac ſupceleſ/
tia corpa ſũt encia nõ viuẽcia nõ ſenci/
encia. ergo ſup rõnalẽ animã nõ ſũt in
fluencia. nec liberũ arbitriũ eius cogẽ
cia. Nam etſi influãt ſup vegetabilem
et ſenſibilẽ animã: q nobiliores ſũt celi
ſubſtãcie: hoc habẽt ex mouẽte ĩtelligẽ
cia. nõ ex ũtute ꝓpa. q q̃dẽ intelligẽcia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

non influit ſup rõnalem animã cũ ſint
pares natura. et paris in pare nulla ſit
influencia. et hoc ĩtellige ex neceſſitate
non diſpoſitiue. nam qꝛ anima ſequitᷣ
ſui corporis paſſiões. Vñ et ſanguinei
ex natura ſunt leti. Colerici iracundi.
Flecmatici pigri. et malancolici ſunt
triſtes. Dum ſtella ſuper corpa influit
ad talem vel talem paſſionem. per acci
dens quodãmodo animã ad hoc diſpoĩt
Item ſcd̃m doctrinã phĩ. et oĩm docto/
rum ſacre pagine. homo finis eſt oĩm.
ꝓpter quem deus fecit hunc mũdum.
Unde et ceſſante hoĩs gñacõne. ceſſabit
moueri celũ. Vnđ eſt maĩfeſtũ ꝙ ꝓpter
hoĩem fecit deus celũ et eciã eius motũ
ſed ſcd̃m Phm̃. et eciã ſcd̃m veritatẽ fi/
nis imponit neceſſitatẽ. hÿs q̃ ſunt ad
finem. Nõ ergo neceſſitatẽ ſuorũ actuũ
ex ſtellis accipit. ſed pocius ſtelle vt ſint
ꝓpter hominem accipiũt. Vnde Ptho
lomeus aſtrologorum maximus ait.
ꝙ ſapiens homo dominabitᷣ aſtris. et
ad cõfirmacõnem omniũ predictorum
dicitᷣ Deu. iiÿ. Vide ne eleuatis ocul
ad celum et videns ſolem et lunã et oĩa
aſtra celi adores ea. q̃ creauit dñs deus
tuus in miniſterium cunctis gentibus
q̃ ſub celo ſunt. ergo ſunt ad ſeruiendũ
non ad dominãdum. ſic ergo patet de
ſtella materiali. Sequitᷣ videre bre
uiter de ſtella racõnali quã viderũt in
ſtabulo magi hec autẽ ſtella fuit virgo
maria. Vnde de ea in Numeris. ꝑ Ba
laam longe ante ꝓphetatũ eſt. Orietur
ſtella ex iacob. et dicitᷣ de domina nrã
ſpecialiẗ maris ſtella qꝛ illa ſtella q̃ ſic
eſt a nauigãtibus. nominata. eſt ſtella
inẗ omnes altiſſiã et ſita. ꝑ teritis ele/
uata. Sic et dña nrã eſt xp̃o maxime
loco et dignitate ꝓpinqua. et eſt oĩm er
ranciũ lux et via. Unde ei et de ea can/
tat ſancta mr̃ eccleſia. Aue maris ſtella
¶ Tercia ſtella quã viderãt in p̃ſepio
poſitã ſup feno. Vñ dñs dicit in Apo.
Ego ſũ genus et radix dauid. ſtella ſplẽ
dida et matutina. Nam ſtella eſt illuĩa
tiue virtutis que mũdum illuĩnat. eſt
ṽtutis cõciliatiue qꝛ cõtraria elementa
ſua virtute cõciliat et eſt ṽtutis eleua/
tiue. qꝛ vapores ꝓpria virtute ſurſum
leuat. Sic eñ xp̃c mundũ ſua virtute
illuminauit. nos patri recõſiliauit. et
ad prẽm in celeſtem gloriã ſublimauit.
Ad quã ipſe nos ꝑducat.

Dñ̃ infra oct. Ephĩe.

Unum corpus ſumus in xpriſto.
Rõ. xi. In hÿs eñ verbis Apoſtolus
duo facit. Nam p̃mo nos eſſe vnũ ape/
rit. Scd̃o cauſam ipius vnionis oñt.
Oſtendit ergo corpis eccleſiaſtici vnita
tem. cũ dicit vnũ corpus ſumus. Scd̃o
aperit ipſius veritatis cauſalitatem.
cum addit in xp̃o. Dicit ergo. Unum
corpus ſumus. Sapiens eñ Apoſtolus
loquitᷣ ſub ſimilitudine corpis materi/
alis. de corpore ſpirituali. nam conſtat
ꝙ tanto corpus ſpĩtuale eſt materiali
nobilius. quanto nobilior eſt ſpiritus
ꝙ̃ corpus. ergo quanto ſpiritus eſt cor/
pore melior. tanto eius vnitas debet
eſſe ꝑfectior. verum materialis corpis.
vnitas tanta exiſtit. ꝙ vnũ membrum
pro altero ſe exponit. Unde brachium
pro capite defendendo ictui ſe opponit.
et dum vnũ mẽbrum infirmatᷣ ſepe ꝓ
ſalute ipſius alterũ inciditᷣ aut cauteri
ſatᷣ et igni vrẽti ſupponitᷣ Unde ſepe ꝓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vna pte ſananda. fit minucõ et arſura
in alia. ergo ſi ita eſt in corpe materia
li. qȝ eſſe debet in corpe ſpũali. Nota
ergo ad vnitatẽ habendã inducit natu
ra. mouet ſcptura et efficit grã.
Primũ eſt inductiuũ. Scdm eſt pmo/
tiuũ. ſed Terciũ eſt cõſũmatiuũ. qȝ em̃
natura docet. ſcptura pmouet. ſed grã
cõplet. Dico ergo qȝ ad vnitatẽ oĩs na/
tura inducit. nã vt docet phũs. Bonũ
cũcta exoptãt. ſed idẽ ſũt bonũ et vnũ
Vnde qȝ appetit bonũ et appetit vnum
eſſe. Vnde Boeciꝰ oñdit. Qď quanto
ãqȝ plꝰ habet de vitate. tãto plꝰ habet
de bonitate. et dicit. qȝ oĩe qď eſt. tam
diu ſubſiſtit et eſt quã diu vnum eſt. et
tũc interire neceſſe ſit cũ vnũ eſſe deſi/
erit. Nam ſi vnũ remoueris. nullũ vti
qȝ corpus erit. qꝛ ſi ptes corpis q̃ in cor
pore vniunt̃ diuiſeris. ipm corpus peĩ
tus interibit. Itẽ cũ animal ex aĩa et
corpe vnitũ ſit. ſi hanc vnitatẽ remoue
ris nullũ aĩal remanebit. Itẽ in aĩa
ſua pricipia ſũt vnita. q̃ ſũt materia et
forma. q̃ ſi diuiderent̃ aĩa in nichilum
verteret̃. Manifeſtũ igit̃ eſt. qȝ oĩe qď
eſt p vnitatẽ eſſe habet. et q̃tũ habet de
vnitate. tm̃ habet de eſſe. et neceſſe eſt ĩ
terire ſi deſierit vnũ eſſe. ſed oĩa p natu
rã appetũt eſſe. ⁊ cõſeruacõem appetũt
ſui eſſe. et refugiũt interitũ toto poſſe.
ergo ſi nõ poſſunt eſſe niſi vnitate oĩa
appetũt eſſe vnũ. Si ergo tanta eſt vni
tas. et tãtus amor vnitatis ĩ ſingul̃ ca
turis: quarẽ in hoĩbus tãta crudelitas
exiſtit? q̃ cum maxime deberẽt ſil̃ eſſe
vniti. vtputa qꝛ ab vno dō ſci. ab vno
patre generati. et ad vnã gloriã ordina
ti. maxime tamen ſunt diuiſi. Reſpice

volatilia celi. reſpice beſtias agri. atten
de piſces in mai. nec tãtam diuiſionem
in eis inuenies. ſicut in hoĩbus eſſe pa
tet. q̃ em̃ aĩalia crudeliſſima gerunt tã
ſeua bella vt racõnabilia? Non ſic fr̃es
docet nos natura. ſed ſicut Apoſtolꝰ ij.
Cor. xij. Sicut inq̃ vnũ corpus eſt et
multa membra habet. ſic vnũ corpus
ſumus in xp̃o. ſinguli aũt alter alteriꝰ
membra. Vnde dicit̃ ad Rõs xij. Pati
tur vnũ membrum cõpaciunt̃ oĩa alia
mẽbra. Ppter qď illud nobiliſſimum
eccleſie membrũ dicebat. Quis infir/
mat̃ et ego non infirmor. quis ſcã. et e
non vror. Docet ergo gaudendũ eſſe cũ
gaudentibus. et flendũ cũ flentibus.
Alt̃ inq̃ alterius onera portate. et ſic
adin. le. xp̃i. Scdo ad vnitatẽ nos in/
uitat omnis ſcptura. Nam Augꝰ dicit
qȝ ſcriptura nichil aliud p̃cipit quã caĩ
tatem. ſed caritas nichil aliud eſt quam
vinculum. Inuenies ergo qȝ dum ſolã
caritatẽ p̃cipit: ſolam nobis vnitatem
imponit Vnde hanc vnitatẽ nobis op/
tabat domiꝰ. Jo. xvij. cum orabat. Pr̃
inq̃t ſcẽ ſerua eos vt ſint vnum ſicut et
nos vnũ ſumꝰ. Sȝ ecce res in cõtrariũ
verſa eſt. qꝛ nõ ſolum diuiſus eſt homo
cõtra primũ. ſed eciã cõtra ſeipm̃. vbi
hodie vnitas cordis. vbi vnitas volũta
tis. vbi vnitas oris. et vbi vnitas ope
ris. Vnď dicebat Job Cogitacões mee
diſſipate ſũt tor. cor. m. torquẽtes dicit
qꝛ ſciſſio et diuiſio cordis eſſe neq̃ ſine
vehemencia doloris. Vnde dr̃ Oſee x.
Diuiſũ eſt cor eorũ et interibunt. quõ
em̃ valet q̃s viuẽ ſi diuiſio ſit in corde
Vnde diuiſio cordis eſſe neq̃. ſine vehe
mencia doloris. Tãte em̃ voluntatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tanteq̧ vnitatis eſt cor. vt ſi acu pun/
gat͛ ita vt modica diuiſio ſubſequatur.
cõtinuo moritur. et ſic eſt impoſſibile
vt ſpiritualiter viuat homo. ſi ſit diui/
ſus a deo a ꝓximo. aut a ſeipſo. Unde
tanta hodie in mundo corrupcio? vnde
tanta deſtructio? vnde tanta bellorum
cõcertatio? niſi quia per peccatum diui
ſi ſumus a deo Yſay. Iniq̃tates noſtre
diuiſerũt inter nos et deum noſtrũ. et
peccata noſtra ꝓhibuerũt bonum a no
bis. viuamus ergo domino deo noſtro
vt nichil velimꝰ. nichil loq̃mur. nichil
operemur. niſi qđ eum velle cognoſcimꝰ
Nam qui ſic adheret deo vnus ſpũs cũ
eo efficit͛. ſicut docet Aplũs. Quid no
bilius. quid amabilius. q̃ꝫ vnũ eſſe cũ
deo. ergo ſi vnus ſpũs cũ deo ſumus.
dum qđ ipẽ vult volumꝰ. ſollicite labo/
remus. vt volũtates nr̃as ſue volũtati
ſubiciamus. nichil ſtulcius q̃ꝫ illud ap/
petere qđ eſt cõtrariũ voluntati diuine
cũ ſit impoſſibile aliq̃d alit͛ eſſe q̃ꝫ velit
voluntas omnipotentis illud eſſe.

¶ Tercio ad vnitatẽ nos inducit grã
et hec cauſa eſt vnitatis cõſũmatiua. et
effectiua. Impoſſibile eſt enĩ eſſe vnũ
cũ deo. eſſe vnũ cũ ꝓximo. eſſe vnũ cũ
ſeipſo. ñ per graciã fiat hec vnio. Nam
corrupto medio vniente quõ ſtabũt ex/
trema? nunq̃ꝫ aĩa corpori vniet͛ ſi ſpũs
int͛medij corrũpant͛. Nunq̃t elementa
inter ſe tã cõtraria in corꝑe aliquo vni
ent͛ vel vnita cõſeruabunt͛. ſi lux q̃ eſt
medium cõſilians ſepet͛. ſed ſpirituale
vinculum quo deo ꝓximoq̧ vnimur ẽ
gracia q̃ vere amicitie eſt in cordibꝰ cau
ſatiua. ergo ipã corrupta perit vnitas
ab ipſa cauſata. Unde poſtq̃ꝫ Apoſtoli.
Actuũ .ij. Receperunt graciã ſpiritus
ſancti. in tantũ adinuicem ſunt vniti.
vt dicat͛ Actuũ iiij. q̇ omnium credẽciũ
erat cor vnũ et anima vna. et q̃d eſt qđ
valeat eſſe diuiſum vel diuſum. vbi cõ
ſtat eſſe cor vnũ? Quõ tꝑalia poſſunt
eſſe diuiſa vbi eſt anima vna. et ideo ſe
quit͛ ibi q̇ nullus aliquid ꝓprium eſſe
dicebat ſed erant illis omnia cõmunia.
O miſeri xp̃iani q̃ꝫ grauiter corruiſtis
q̃ꝫ viliter a vrã ꝓpria origine r̃ceſſiſtis
vt nec in cordibus nec in rebus aliquã
vnitatẽ ſeruetis. Quis ſub celo ꝓplũs
ſic diuiſus. ut populus xp̃ianus? quõ
poſſet ſtare hic popolus vbi non ſolũ a
ꝓximo ꝓximus eſt diuiſus. ſed frater
a fratre. et filius a patre eciã ſeparat͛?
Si omne in ſeipõ diuiſum deſolabitur
quomodo non corruet in ꝓfundum. qđ
ſumme oſtendit͛ eſſe diuiſum? Nã porci
ſe adinuicẽ iuuant. bubali cõtra lupũ.
cõmuniter pugnant. Elephantes ſi ali
quo caſu cadant ſe inuicem ꝓpoſſe rele
uant. Sed xp̃iani inuicem ſe mandu/
cant. Sepe videmus ſarrocenos q̃ꝫuis
inter ſe valde diuiſos. imminente pug/
na inuicẽ retineri et voluntate concor/
di dei populo aduerſari. et contra nos
ſarracenos non poſſumus eſſe vniti.
Unde hoc. niſi quia vinculum vnionis
amiſimus. niſi quia a deo noſtro receſ/
ſimus. et rebus nauis adheſimus. licet
homo auerſus ab vno ad multa euanu
it. ſed cõuerſus a multis ad vnũ vitam
inuenit. et ꝓpter hoc in verbo p̃miſſo
bene ſequitur. In xp̃o. in quo notatur
vera cauſa vnionis. Nam illi vere vni/
untur. et illi meritorie vniuntur. qui
propter xpriſtum inuicem vniuntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde Gre. docet. Nichil ſit eſſe timen
dum ſicut vnitas malorū. quorū nō eſt
vnio ꝓpt̄ ꝓximū. Unde in ꝓū. i. dicit̄
Fili mi ſi te lactauerint peccatores ne
acquieſcas eis. ſi dixerint veni nobiſcū
īſidiemur ſanguī. oēm p̄cioſam ſubſtā/
ciā repiemꝰ. implebimꝰ domus nrās
ſpolijs. marſubiū vnū ſit oīm nrm̄. fili
mi ne ambules cū eis. Item.

Dolētes q̄rebamꝰ te. lu. ij. Quid
eſt qđ dnā nrā dolebat? vnđ eam
eſtimas doluiſſe. cōſtat certiſſime ꝙ ſcie
bat filiū dei eſſe. ergo et oīpotentē eſſe.
et ſapiētiſſimū eſſe. ergo nō dubitabat
eū ꝑijſſe nec ei malū aliꝗ accidiſſe. quē
ſciebat nō niſi volūtarie pati poſſe. qui
aūt vult hoc alit̄ ſentire: oꝑtet ꝙ dicat
dominā de filij oīpotēcia dubitaſſe. qđ
nephas ē credē. Unde Orige. dt̄ exp̄ſſe
ꝙ nō timuerūt xp̄m ꝑijſſe. ſed dubita/
uert̄ eū in celū redijſſe. quādo vellet in
mundū iterū reūſurū. ſed quitꝙ ſit de
hac opinione p̄t ſatis cōuenient̄ dici. ꝙ
licet eū poſſe ꝑire nō dubitauerit: m̄no
tū timore dū filiū quē plus ꝙ̄ ſe dilige/
bat ſubtractū tā ſubito eſſe cernebat: de
ipſius abſencia valde dolebat. quem ſꝑ
p̄ſentem hrē cupiebat. Sepe eīm mr̄ fi/
liū quē multū amat. ꝙ̄uis filium bene
valere cognoſcat: anxiat̄ tamen ſi eum
p̄ntē videre nō valeat. Et ſi hoc faciat
mater de filio tam ꝑuo. tam modico bo
no. tam velociter ꝑituro: q̄d faciēdum
erat de filio optimo et de filio ſūme bo/
no? Potuit et alia cauſa eſſe doloris. nā
plurimū homo dolet quādo aliqđ mag
num bonum ꝑ ſuam negligēciam ꝑdi/
diſſe ſe videt. ꝙ̄uis ergo mater ꝑijſſiā
negligētem ſe exiſtimaret q̄ tantū filiū
erraſſe nullo modo potuit dubitare. ta
men ex amoris magnitudine dubitare
potuit ne forte ꝓpter negligenciā eam
dimiſit. Unde qđ diuina diſpenſacōne
ꝑ filium factum erat. ipſa ſibi pocius
aſſcribebat. ꝓpter qđ multū dolebat.
et eum ſollicite requirebat; Unđ in ver
bo p̄miſſo dat nobis formā qualiter q̄/
rendus ſit dominus: dum ꝑ peccatum
a nobis fuerit ſeꝑatus. Nam debet do
minus queri cum cordis afflictione. de
bet eciā queri cum operis cōtinuacōne
Debet ergo de domino ꝑdito eſſe ama/
ritudo cōpunctionis in corde. vt prece/
dens culpa purget̄. debet et cōtinuacō
boni eſſe in opere. vt ſic pena deo ſol/
uatur q̄ ꝓ peccato debetur; Notat̄ er/
go amaritudo cordis cum dicit̄ Dolen/
tes. notat̄ ſcđo cōtinuacō operis. cum
adiungit̄. q̄rebamus te. Notādum
aūt eſt hic ꝙ quadruplicē debet habere
homo dolorē. ſ. cōpunctionis. cōpaſſi/
onis. cōtricōnis et diſſolucōnis. vt cor
dis cōpunctio ſit ad xp̄m. animi cōpaſ
ſio ſit ad ꝓximū. cōtricio aūt ſit ꝓpter
peccatū. ſed mortis diſſolucō ſit contra
corpus ꝓp̄um. Dico ꝙ debet eſſe in ho
mine dolor amaritudinis et gemebūde
cōpūctōis ꝑ cōpacōem ad xp̄m paſſū.
qđ eſt eīm in materiali corꝑe mēbrū qđ
nō fuerit dolori ſuppoſitū: ſi caput fuit
infirmatū? Nā ſerpētes ꝓ capite ſuo to
tū corpus exponūt. Apes eciā ſuū regē
in tm̄ diligūt ꝙ ſꝑ ſibi quāto plus p̄nt
viciniores eſſe cōtendunt. ipō non viſo
ꝑeunt. et ipſo viſo in ipſius viſione cō
fortant̄ et forcius animant̄. quē ſi mori
cōtingat. circa eum ſe cōgregat et more
funeranciū ploāre ſuo modo nō ceſſant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nõ poſtea bibunt vel mãducant. ymmo
gementes moriunt᷑ niſi de eorũ medio
cicius ſubtrahat᷑. O quãta cõfuſio. ꝯ̃pta
abuſio. quãtã reprehenſio xp̃ianis. qñ
apes ſanguiẽ nulle. carne tam modice.
ꝓ ſuo ſic gemũt rege. vt ſinant ſe mori
fame. et hoĩes rõne vigentes. ſuo nõ cõ
paciunt᷑ auctori ꝓ eis mortis obprobri
um pacienti. Sancti tñ hoĩes dolent ⁊
plorant. nec a fletibus vnq̃ ceſſant cũ
recordaut᷑ q̃ ꝓ eis ꝑtulit dñs. Unde de
talibꝫ ꝓphetatũ fuit. Za. xij. Dolebãt
ſupꝫ eũ ſicut doleri ſolet in morte p̃mo/
geniti. Uñ dr̃ de beato Petro. ꝙ ſemp
flebat qñ dñi meõriã hẽbat. Unde ꝓfi
fluentes lac̃mas ab oculis ſꝫ ſudariũ ĩ
manica portabat quo lac̃mas abſterge
bat. ꝓpter qd̃ dr̃ Abacuc iij. Viderũt
et doluerũt montes. id ẽ aplĩ. Unde q̃/
libet eorũ poterat dicẽ illd̃ iiij. Regũ.
iiij. Caput meũ doleo. id ẽ ꝓ capite me
o mortuo ipſi cõdolendo. cõmori ſecum
volo. ¶ Scd̃o debet in nobis eſſe dolor
cõpaſſionis ad ꝓximũ q̃ in corꝑe ma/
teriali ſi dolet vnũ membrũ cõpaciunt᷑
oĩa mẽbra. ſicut et vno mẽbro gaudẽti
cõgaudent omĩa. Nunq̃t nõ vidiſtis a
liqñ canes vulnera lingẽtes et lingẽdo
ſanantes: quõ ergo homo occidit quem
canis ſanat vel lingit. magna crudeli/
tas vt homo aĩal manſuetũ natura fi
at crudelior beſtia. Quõ eñi homo non
eſt crudelior beſtijs. qñ auis q̃ de ſola
rapacitate viuit. ſicut exemplũ patet ĩ
ſingulis non comedit aues ſui gñis. et
homo vnus ſic ſuos cõuicinos inuadit.
et ad mortẽ inducit cõpaciendũ eſt igit᷑
ꝓximo pacienti. Nã et vox ꝓxĩmi illa
eſt. Tre. Audite vniũſi ꝓplĩ et videte

do. m. Iuuenes mei et virgines mee.
abierũt in captiuitatẽ. et clamat porcꝫ
et oĩs grex ad auxiliandũ currit. capit᷑
filiꝰ hoĩs et ꝓximꝰ nõ ſuccurrit ymmo
multi ſimiles ſũt canibꝫ qui qñ ꝑcutit᷑
vnus oẽs eum alij inuadunt. dilacerãt
et expellunt et q̃nq̃ʒ occidunt. Uñ q̃li/
bet ꝓximꝰ afflictus p̃t hodie dicẽ illd̃
p̃mi Regũ. xxij. Non eſt q̃ doleat vicẽ
meã. p̃ſ. Suſtinui q̃ ſiꝰ contriſtaret᷑ et
nõ fuit. q̃ cõſo. et nõ ĩueni. ¶ Terciꝰ
eſt dolor cõtricõis aſſumptus ꝓ pcc̃is.
hoc eñi dolore cor ſcinditur et ſanies in
apoſtemate cõgregata foris ꝑ cõfeſſio/
nem educit᷑. Uñ verbũ pẽitentis ẽ illd̃
Ie. viij. Dolor meꝰ ſupꝫ dolorem in me
cor meũ merẽs. delectamur eñi cũ pec/
camꝰ. ſed multo dolore atterimur cum
poſtea pẽitenꝰ. Quis eñi eſt q̃ nõ doleat
ſi patrẽ tam pium. tã bñficum. ſe offẽ/
diſſe cognoſcat. Unde dr̃ aĩe peccatrici
Ie. ij. Scito et vide ꝙ malũ amarũ eſt
te reliq̃ſſe dñm deũ tuũ. et nõ eſſe timo/
rem eius apud te. ¶ Quartꝰ dolor eſt
dolor reſolucõis q̃ eſt dolor mortis. per
quẽ reſoluit᷑ tota fabrica corꝑis. et hic
dolor ſcd̃m ſenſualitatẽ ẽ maximꝰ. Nã
cõſtat ꝙ aĩma corpus valde diligit nec
p̃t nõ illd̃ amare. cũ eius amor ſit nãlꝭ
Uñ a corꝑe ꝙ̃tumcũq̃ʒ miſero ⁊ afflicto
nõ ſpõte ſed coacte recedit. Si dolor oĩs
ex amore creatur. vt ſcd̃m quãtitatem
amoris ſit quãtitas doloĩs: ergo ſi aĩe
ad corpus maximꝰ eſt amor. maximꝰ
ẽ dolor. dum coacte ab eo diuidit᷑. Und̃
et ꝓpheta dicebat Circũdederũt me do
lores mortis. O ꝙ̃ timẽdus ẽ hic dolor
cũ nõ ꝑcat diuiti. nõ pauperi nõ etati.
nõ ſexui. nõ honori. nõ alicui dignitati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Seneca. Mors equo pede pulſat turres
diuitū et tuguria ruſticorum. Eccl.
Morit᷑ doctus et ĩdoctus. ꝙ ſtulti ergo
ſunt q̃ exſpectāt pmāȝ agē. qñ nō pñt
de ea aliq̄d cogitare Aīa eñ natura hu/
iuſmodi ē vt pñcipalit᷑ ad vnū ſit et dū
vno āquo inteſe afficit᷑ reliq̄ minꝰ mo/
ueāt. q̄re fit vt minꝰ de pccō dolē poſ/
ſit dū ſenſibili dolore pulſat᷑ in carne.
Jeo. Dum ĩfirmitate depmeris nō po
tes aliud cogitare ꝙ ſentis. et illuc fert᷑
tota intencō mentis vbi ē vis doloris.
Augꝰ. Si poſt baptiſmū ſtatim more
ris ſecurus hĩc exis. ſi peītes dū ſanꝰ
exiſtis. egrederis et ſecurus hinc vadis
Si vero pmāȝ in morte diſtuleris. ſi ſe
curus vadis. ego non ſum certus. tene
ergo certū et dimitte incertū. Seq̄t᷑
Querebamꝰ te. in quo nōt᷑ cōtinuatio
boni opis. nichil eñ valet aliq̄d ĩchoare
ſi in operacōne deficiat. quis ante finē.
Unde dicit᷑ de leone. ꝙ poſtꝙ predam
querere inchoat nūꝙ a querendo ceſſat
donec inueniat. Unde dicit᷑ luce. xv.
Que mulier habens dragmas. x. nōne
ſi pdideīt vnā accendit lucernā et euer/
rit domū et querit donec inueniat eam
p̄ſ. querite faciem eius ſemper.
Sunt aūt q̄tuor ad querēdum dominū
cōſideranda. ſ. tēpus. locus. modus. et
fructus. nullus eñ fructus ex rebꝰ ha
betur niſi querātur. in tpe ſuo. in loco
ſuo. et modo ſuo. Dico ꝙ p̄mū ad que/
rēdum deū mouens eſt tēpus preſens.
. ſ. vita pñs. qui enim modo dum viuit
eum nō querit poſt mortē inuenire nō
poteſt. Nonne ſtultus eſſet. q̃ tpe veris
vuas in vite quereret. qñ tempus fruc
tuum nullum eſſet. vue nō in vere. ſed
autumpno ſunt querende. qꝛ omnia tē
pus hñt et ſuis ſpacijs tranſeunt vni/
uerſa ſub ſole. Und̄ dicit᷑ Yſa. Querite
dñm dum inueniri poteſt ⁊c̄. q̄s illum
fatuū non iudicaret qui tūc ſolum me/
dicum quereret qñ iam morbus tantū
creuiſſet ꝙ curari non poſſet. Unde dr̄
de Aza. ij. Paralipo. xvi. ꝙ egrota/
uit dolore pedū vehemētiſſime nec ĩ in
firmitate ſua queſiuit dñm. et qꝛ eum
dum potuit non queſiuit. nunꝙ curari
potuit. ſed pocius a dolore ad dolorem
tranſijt. Scd̄o cōſiderādus ē locus
nemo eñ rem inuenit in loco vbi non ē
nichil eñ eſt. qd̄ ꝓpriū locū nō habeat.
et cū in pluribus locis ſil᷑ eſſe non vale
at. neceſſariū eſſe conſtat. vt q̄s illud ex
tra locū ꝓpriū fruſtra q̄rat. Nunq̄t que
rēdus eſt piſcis in monte? nunq̄t poma
q̄res in fonte? nunq̄d aurū queres in
arbore? nunq̄t p̄cioſos lapides q̄res in
vite? vnūq̄dqꝫ q̄rendū eſt nō in loco ali
eno ſed ꝓprio. Unde dr̄ in Job xxviij.
Sapiā vbi inuenit᷑. et q̄s ē locus ĩtelli
gencie. mare dicit non ē in me. Abiſſꝰ
loquit᷑ non ē mecū. nec inuenit᷑ in terra
ſuauit᷑ viuentiū. q̄d p mare tumultuo/
ſum et piculoſū. niſi cor qd̄ ſp ē ſupbia
tumidū? q̄d p abiſſum q̄ ſine baſe id eſt
abſqꝫ fundo ſic ē noīata. ñ corda auara
q̄ ſunt inſaciabilia? q̄d eſt ſuauis terra
ñ vita laſciua? qui ergo q̄rit ſapiām di
uinā non eā q̄rat cū ſupbis. cū auaris
nec cū laſciuis. Uñ dr̄ Cā. iij. In lcū/
lo meo q̄ quē di. a. m. ⁊c̄. q̄d eſt in lcūlo
deū querē ñ eū velle cū vita ſuaui inue
nire? Nō inuenit᷑ d̄s ĩ q̄ete mūdana ſed
in aſpa pñia. Oſee. v. In gregibꝰ ſuis
et ĩ armētis ſuis vadēt ad q̄rend̄ dñm

et nō inueniet eum. et hoc dicit ſponſa Can. iij. Surgam et circuibo ciuitatē q̄ ꝛc̄ . et ſequit ꝙ inuenit. qꝛ cū labore q̄ſiuit. Und̄ Ber. O bone iheſu quō int̄ cognatos te inueniā. q̄ nō es inter tuos inuentꝰ. ꝛ quō inꝙ gaudēs te inueniā quē mr̄ tua vix dolens inueīt. ꝛ addit O bone iheſu doce me querē te. oſtende m̄ quō inueniā te non eīm̄ querā niſi doceas. nec te inueniam niſi te oſtendas;

¶ Tercō ad q̄rendū deū req̄rit᷑ modus et eſt modꝰ vt q̄rat᷑ cū dolore. Pſa. xxvi Dn̄e in anguſtia q̄ſierūt te. ꝛ hoc debet fieri ex toto corde. ij. pal. xi. Intrauit rex vt q̄reret deum patrē ſuorū ex toto corde et ex tota aīa ſua. Item debet q̄ri cū intencōnis rectitudīe. Sapiē p̄mo. In ſimplicitate cordis veſtri q̄rite illū qui inuenit᷑ ꝛc̄. Item cū bona opacōne Pſa. xxx. Si q̄ritis q̄rite conūtimī ꝛc̄ Item in bn̄ viuēdo. nā male viuētibꝰ dicit᷑ Jo. viij. Queretis me ꝛ nō inueiētis ꝛ in peccato vrō moriemī. Exēplū de mulieribꝰ q̄ requirētes eū cū aromatibus id eſt bonis opibus inuenerunt. Unde dr̄ Mathei vij. Queīte corde per deuocōem. et inuenietis eū primū vobis. petite ore per oracōem. et apiet᷑ vobis eterne vite palaciū. Mathei v Primū q̄rite regnū dei ꝛc̄ . ¶ Quarto ī requiſicōe dei cōſideramꝰ fructus optīos ſcilicet dn̄m. cui non p̄t hō ſeruiē abſq; multa et magna mercede. ymmo quāto q̄s ei ſine m̄cedis ītuitu āplꝰ ſeruiueīt tāto apud eū maioris mercedis dignus exiſtit. Qui ergo modo iam dicto dn̄m q̄rit pacē habebit in mūdo. nā ideo mūdus guerris eſt plenus qꝛ non q̄rit᷑ deꝰ ſed pociꝰ diabolus. Unde deū q̄rentibꝰ dr̄ ij. pal. xv. In tota volūtate ſua q̄ſierūt dn̄m et dedit eis requiē p circuitū ab oībus inimicis ſuis. Scdo habebit vel inueīet miſericordiā in iudicō. Sophonie ij. Querite dn̄m oēs māſueti ꝑre q̄rite iuſtū q̄rite manſuetū. ſi quō abſcōdamī a facie furoīs eiꝰ; Tercō īueniet᷑ plenitudine bonorū in regno. Unde dr̄ ij. Cor. xiiij. Querite vt habūdetis in regno. Ad hanc habundanciam nos pducat xp̄c Amen.

Dn̄ō p̄ma. pꝰ octauā.

ORacōni inſtantes neceſſitatibus ſanctorū cōicantes. Rō. xij Cōſtat ꝙ ſine deo nō poſſumꝰ aliꝙ bonū velle. qꝛ ipē opat᷑ in nobis ꝛ velle et pficē. et bonū aliꝙ cogitaē. ij. Co. Quia nō ſumꝰ ſufficiētes cogitare aliꝙ a nobis. q̄ſi ex nobis. ſed ſufficiēcia nrā ex deo ē. nec aliq̄d ītelligē. qꝛ ipē dat ſapienciā et intelligēciā. pū. ij. Nec aliq̄d dicē. qꝛ nemo p̄t dicē dn̄s iheſꝰ n̄ ī ſpū ſcō. i Cor. xij. Nec aliꝙ facē. Jo. xv. Sn̄ me nihil poteſtis facē. Si ergo ſic ꝯtiſſiē conſtat eſſe ſi volumꝰ bonū cogitaē. ſi bonū dicē. ſi bonū facē. q̄t reſtat niſi deū orare In ūbo ergo p̄miſſo nos ad duo īuitat aplūs. p̄mo ad deguſtacōem dīne ſapiē ſcdo ad releuacōem ſꝑne miſerie. Nam p p̄mū ordinat᷑ hō ad deū. p ſcdm vero ordinat᷑ ad primū. i. nōt᷑ cum dr̄. Orōi inſtātes. ſcdm vero cū addit᷑. Neceſſitatibꝰ ſcōrum cōicantes. Iſtis eīm̄ duobꝰ informamur et reformamur. nā informamur quoad deū p pie mētis affectū Et quoad primū p mutue dilcōnis effectū. ¶ Dico ergo ꝙ nos allicit ad guſtū diuine ſapiē qn̄ ait. Oracōni inſtantes. nā in orōe aīa cū xp̄o caſto āplexu

cõiungitur mira cordis dulcedine delec
tat᷑. et pace nimia quietat᷑. vt ſic aĩma
iam ſuo ſponſo cõiuncta. delectata. et
quietata illud verbum melliffluũ dicere
valeat. Omnia oſſa mea dicẽt domine.
quis ſimilis tui. Sʒ ad hoc vt omnino
ſit deo grata. hijs debet eſſe veſtita. nã
debet eſſe deuota. debet eſſe ſecreta. de
bet eſſe ſecura. et debet eſſe cõtinua.
Dico ꝙ debet eſſe deuota et tota ignea
et interius inflãmata. Quomodo tibi
inflãmabit animã ignis extinctus? vel
quõ deũ ad ſe vocabit frigidus et remiſ
ſus affectus? Unde legit᷑ de dño ſalua/
tore in luca. ꝙ factus in agonia ꝓlixig
orabat. et factus eſt ſudor eius ſicͭ gut/
ta ſanguinis ſtillantis in terrã. O fer/
uens et deuota orõ. q̃ ſic aĩam liq̃facit.
ꝙ ex redũdãcia caloris corpus nõ ſolũ
ſudare facit. ſed ſudorem in ſanguinem
vertit. Si ſic feruent᷑ dñs ipẽ orauit. q̃
ꝓ ſe non indiguit. ſed quid nobis eſſet
faciendum oſtendit. q̃ꝫ ſolliciti eſſe de/
bemus. vt deuote deũ oremus. q̃ tot ma
lis atterimur. tot temptacõibus pulſa
mur. et tot auxilijs indigemus.
Nota hic exẽplum Sare. Tobye iiij.
Que tanta efficacia et deuocõne orauit
ꝙ a deo exaudiri ꝓmeruit. et ſimiliter
nota ibidem de orõne Tobie. quõ ora/
uit ꝛc. Non deberet eſſe oracõ noſtra.
quin ſemꝑ lacrimis eſſet infuſa. quia
ſic facta nũq̃ꝫ carere poteſt ſua efficacia
quia ſicut Berñdus dicit. Oratio deũ
vngit. ſed lacrima pungit et quodãmõ
cogit. Unde in libro Judicũ. Dum do
minus dixiſſet filijs iſrahel petẽtibus
ab eo auxilium. Non addam vltra vt li
berem vos: cum illi fletibus inſiſterẽt
eis᷑ auxiliatus eſt. Scdõ. orõ debet
eſſe ſecreta. vnde non q̃rat homo homi/
nibus placere. ſed ſolum diuinũ auxi/
lium implorare. Ad hoc ipſe ſaluator
nobis exẽplum dedit. qñ derelictis tur
bis oĩbus aſcendit in montẽ ſolus orarẽ
Unde reprehendit ypocritas. Math. vi
Qui ſtabant in angulis platearum ad
orandũ ut viderent᷑ ab hominibus. et
dicit. ꝙ receperũt mercedem ſuam. q̃ſi
diceret. laudem ꝓ mercede querunt. et
laudem accipiunt dum ſanctos eos hoĩ
nes eſſe dicunt. et ſequit᷑ ibi. Tu autẽ
cũ oraueris intra in cubiculum tuũ et
cla. ho. ora patrem tuũ in abſcondito.
et pater tuus q̃ videt in abſcondito red
det tibi. Si enim cõtingat orare in cõ/
muni loco. ſic opus ſit in publico vt ſꝑ
intencõ maneat ĩ occulto. ſicut Gregg.
dicit Depredandũ qui theſaurũ in via
publice portat. q̃ꝫ vilis mercator et q̃ꝫ
fatuus eſſe ꝓbatur. qui pro bono vñ vi
tã eternam mereri pt᷑ laudẽ vaniſſimã
captat. Tercõ. orõ debet eſſe fidelis
et firma ut homo qđ poſtulat obnixe ha
bere ſe vel accipere credat. Unde dicit᷑
in Canonica Jacobi. Poſtulet autẽ in
fide nichil heſitans. quõ enim dominus
dabit ſi tu de eius bonitate diffidis?
Ymmo quodãmodo deum irrides eiuſ
qꝫ bonitati plurimum detrahis. ſi ab
eo petis qđ tibi dari non credis. Unde
dominus docet in Matheo. Quitquit
pecieritis orantes credite quia accipie
tis et fiet uobis. De illius bonitate nõ
eſt dubitandum. qui nos inuitat tam
ſollicite ad petendũ. Nõ eſt veiſimile ut
dare non velit. qui cũ deceptor nõ ſit tã
inſtanter ut petamus inducit. Certe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

oracio debet eſſe continua. q2 ſicut diui
no auxilio indigemus: ſic illđ cõtinue
p oracõnem implorare debemus Unde
et domig vt nobis daret exemplũ pnoc
tabat in oracõibus. ſicut in luca habet
Unde et multa docet. vt homo in orõne
cõtinuet. ſicut exemplũ patet in luca
De iudice iniq̃tatis qui deum nõ time
bat. et hoĩnem nõ reuerebat. cui cum
q̃dam vidua valde moleſta eſſet vt eam
de adũſario vindicaret. dũ ille differret
et illa a moleſtia non ceſſaret: ille ait.
Etſi deũ non timeo et hoĩem non vẽor:
tñ q2 moleſta eſt michi hec mulier. vin/
dicabo eã. Unde et cõcludit ibi domig
a mĩori. ſi hoc fecit iudex iniq̃tatis: nõ
faciet domig vindictam electorũ ſuorũ
clamanciũ ad ſe die ac nocte. Nõ poteſt
eſſe ſi homo qđ iuſtũ eſt petat q nõ qđ
petit aliquãdo accipiat. ſi in orõe fuerit
pſeuerans. Sz quis fructus in orõne.
¶ Nõ q Oracio impetrat bonũ venie
impetrat repacõem nature. impetrat
expulſionem oĩs pugne. et impetrat
acquiſicõnem hẽditatis eterne. Dico q
oracõ pmo impetrat dimiſſionẽ culpe
ſiue bonũ venie. et p cõſequens eſt im/
petratiua gracie. quia non fit dimiſſio
culpe. niſi p aduentũ gracie. ſicut non
pellit tenebra. niſi lucis pñcia. quid
eñ eſt tenebra niſi lucis abſencia ſiue
carencia: culpam ergo ab anima pelli
non eſt aliud q̃ graciam ſibi dari. Und
dominus dicit Mathei vij. Hoc genus
demoniorũ non eicit niſi in orõe et ieiu
nio; Jẽo. Jeiunio ſanãt peſtes corpis
ſed orõe peſtes mentis. ¶ Scdo oracõ
impetrat repacõem nature. ſiue natu/
ralis potencie p infirmitatem amiſſe.

Ja. v. Oracõ fidei eleuabit vel ſanabit
infirmũ. et in tm̃ eſt hoc verũ vt oracõ
mutet diuinã ſentẽciam. Nõne p yſay.
dictũ eſt Ezechie. Diſpone domui tue.
quia morieris tu et non viues. Ac ille
ad deũ ſe cõuertit. ipm cum multis lac
mis exorauit. et vite plongacõnem ac
cepit. in cuius ſignũ ſol decẽ lineis re/
troceſſit. Quid tam ſtabile in naturã vt
diuina ſentencia. et curſus naturaľ in
qualibet ſtella: et tamen deuota oracõ
regis et mutacõem diuine ſentencie im
petrauit z nobiliſſimũ ſidus retrocedẽ
fecit. pter qđ dr in Eccľ. Fili in tua
infirmitate ne deſpicias temetipm ſed
ora dominũ et curabit te Tercõ orõ
impetrat expulſionem pugne tam cor
poris q̃ anime. Unde dominus dicit.
aplĩs. Mathei xxvi. Vigilate et ora/
te ne intretis in temptacõem. hoc dicit
q̃tum ad pugnam ſpũalem. ſed impe/
trat eciã expulſionem corpis culpe. dũ
impetrat nobis pacem in tẽpore. pmo
Tymo. ij Obſecro pmũ oĩm oracõnem
fieri pro regibus et hijs q̃ in dignitate
ſũt cõſtituti. vt tranquillam et quietã
vitam agamus. Quarto impetrat
nobis acquiſicõnem hereditatis eterne
quid vnq̃ melius nobis obtinet: Unde
ppheta. Quoniã tu deus meus exau/
diſti oracõnem meam de here. ti. no. t.
Virtute oracõnis clauditr celum malis
et aperitur bonis. Unde dicit Ja. v.
Helyas homo erat nobis ſimilis paſſi/
bilis. et oracõne orauit vt non plueret
ſuper terrã. et non pluuit annos iij.
et menſes ſex. et iterũ orauit et celum
dedit pluuiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Sequit᷑. Neceſſitatibus ſanctorum
cōmunicātes. in quo īuitat ad reuelacō
nem fraterne miſerie. non enī eſt mem/
brum xp̄i qui nō cōpatit᷑ membris xp̄i
et qui eis manu nō aperit ſi habeat vñ
poſſit. Mirum eſt enī. ꝙ in hoībus defi
cit qd᷒ in brutis ipſa natura plantauit
Nam videmus. ꝙ equa alterius eque fi
lium ſuſcipiat. ſi mater eius aliq̄ cauſa
pereat. et tamꝙ̄ ꝓpriū eius paſcit. He
rodius eciā regia auis pullū quē aqui/
la eicit. ſuſcipit et diligenter enutrit.
Que ergo crudelitas exiſtit. vt hō ꝓxi
mū ſuū. fratrē ſuum. dei filium abicit.
nec ſubuenit ei cū poſſit. Ymmo crude
litas in tantū preualuit ꝙ ſepe mulier
filiū quē cōcipit ꝑ ipā occidit vel occidē
dum exponit. dum eū de nocte ad aliud
hoſpitale ꝓicit. Plangant plangant cor
da fidelium diuina pietate conſciſſa qñ
maior pietas inuenitur in beſtia ꝙ̄ in
rōnali creatura. cū pietas eſt ita extra
nea. Rogemꝰ ergo dñm.

Item.

Nupcie e facte ſūt in chana galilee
et erat mater Jeſu ibi. Jo. ij. Tales
ſunt qui damnant mrīmoniū. q̄les ſūt
illi qui in die media inpingunt in mu/
rum ꝓpter defectū luminis oculorum.
Nā omni ceco ille magis cecꝰ eſſe ꝓbat᷑
qui oculos hn̄s videre nō ſinit᷑. Ideo
enī conſtat eſſe clariſſimū et veris teſti
moniis cōprobatū. a deo eſſe mrīmo
niū inſtitutū. vt omni ceco ſit cecior vel
magis cecus quicūq; dicit cōtra copulā
mrīmonij. Nam mrīmoniū eſſe bonū
ꝓbat natura. ꝓbat ſcriptura. ꝓbant
ſanctorum exempla. Dico ꝙ primū
argumentū ſumit᷑ ex natura. natura
enī refugit omne ſuꝑfluū nec admittit
diminutum. Unde nec habundat ſuꝑ/
fluis. nec deficit ī neceſſariis. nec aliq̄t
fruſtra facit. ſicut oīs ph̄ia oñt. ergo ſi
natura ad gn̄acōem fecit membra apta
et cōgrua. et fecit ea non ſuperflua nec
fruſtra. ergo gn̄are eſt de intecōe natuē
ſed qd᷒ nāle eſt. peccatū non eſt ſi fiat eo
modo quo inſtitutū eſt. Actus ergo gn̄a
tiuus. de ſe peccatū nō eſt. nō ergo mrī
moniū malū eſt. Itē ſicut natura dedit
hōi potenciā nutritiuā. ſic dedit et gn̄a
tiuā. ſed nō peccat homo ſi debito mō et
tp̄e congruo ſatiſfaciat nutritiue. ergo
nō peccat ſi debito mō a deo ordinato.
et tēpore cōgruo. et debito loco ſatiſfaci
at gn̄atiue. Itē longe magis eſt et no/
bilius eſt. et magis neceſſariū eſt ſpēm
ꝙ̄ indiuiduū cōſeruare. ſed ꝑ gn̄atiuā
fit cōſeruatio ſpeciei. ꝑ nutritiuā fit cō
ſeruacō indiuidui. ergo vniūſo eſt ma/
gis neceſſarius actus gn̄atiue ꝙ̄ nutri
tiue. ergo ſi nō peccat᷑ in nutritiā. mul
to minus in generatiua. Item. cuius
finis bonus eſt. ipm̄ quoq; bonum eſt.
ſed finis gn̄atiue eſt ad cultū dei filios
gn̄are. et diuinū eſſe in ſucceſſoribus.
cōſeruare. et cōſtat hoc bonū eſſe. ergo
bonū eſt gn̄are. Ph̄us in libro de aīma
Ad hoc data eſt hōi vis gn̄atiua vt con
ſeruet᷑ eſſe diuinū. Itē mrīmoniū eſſe
ex inſtinctu nature docēt oēs inſenſibi
les c̄ature. Quis docuit oīa aīalia aq̄ti
ca. aerea et t̄rena. vt cōiungant᷑ bina ꝛ
bina maſcl̄is et feīa. q̄s docuit alia vin
dicaē adulteria. Nōne leo pardū morta/
liter odit. et eū ꝑſequit᷑ et occidit. qꝛ cū
leena cōcubuit. et ipam ſuā feminā dū
adulteriū ſentit. quod flatu cognoſcit.

verberibus afficit et quãdoqȝ ĩterimit
Quis docuit cyconiã maſculam femĩe
fidem thori ſeruare? et in ea adultereũ
cõcubitũ vindicarẽ? qd̃ ex ſolo cognoſcit
odore. Quis docuit turturẽ tanta fide
marito cõiũgi: vt eo mortuo nulli ũq̃ȝ al
teri ſe cõiũgat? ſed omnẽ ſocietatẽ refu
giat. ſola ſꝑ incedat. et amiſſum cõpa/
rem ſꝑ gemat? Quis marinos piſces ĩ
ſtruxit vt int̃ eos nulla adulteria cõmit
tant᷑. ſed ſic vnuſquiſqȝ ſuo cõpari iũ/
git᷑. vt nunq̃ȝ alteri vniat᷑? Hec igit᷑ eſt
lex illa quã natura docuit oĩa aĩmãcia
Ex inſtinctu ergo naturẽ ſũt mr̃imonia
et ideo iuſta ⁊ ſcã ſi debito fuerit modo
ſeruata; ¶ Scd̃o hoc ipm̃ docet eſſe di
uina ſcṗtura. nã dr̃ Mathei xix. q̧ deꝰ
ab inicio maſculũ et feminã fecit eos.
ſed nõ fruſtra fecit eos in ſexu diſtinc/
tos. nõ in caſſum p̃cepit eis vt creſcẽnt
cũ creſcẽ niſi ꝑ mutuã cõiunctionẽ non
poſſent. ergo ad hoc eos fecit vt mutuo
ſe cõiungerent. Itẽ ſi mr̃imoniũ malũ
eſſet. eius ſeꝑatio bona eſſet. q꞉ cuius
cõiunctio mala eſt: eius diuiſio bona ẽ
ſed domiꝰ dicit mr̃imonia: p̃ter adulte
riũ nulla alia eſſe cauſa ſeꝑanda. Mr̃i/
moniũ igit᷑ nõ eſt malũ. et eſt malũ vel
bonũ. ergo eſt bonũ. mĩoꝛ ꝓbat᷑ Math꞉
xix. vbi phariſei q̃rẽtes dixerũt. Si li
cet hoĩ dimittẽ vxorẽ ſuã q̃cũqȝ ex cã?
q̃bus domiꝰ ait. Non legiſtis q꞉ q̃ fecit
hoĩes ab inicio maſculũ et feminã fecit
eos. ꝓpt̃ hoc inq̃t dimittet patrẽ et ma
trẽ ⁊ adhẽbit vir vxoĩ ſue. ⁊ erũt duo ĩ
carne vna. et ſubdit. Quos ds̃ cõiunx
it: homo nõ ſeꝑat. et illi dixerũt. Quid
ergo moyſes mãdauit dari libellũ repu
dij ⁊ dimitti? et domiꝰ. Ad duriciã coꝛ

dis vr̃i ꝑmiſit vobis dimittere vxores
vr̃as. ab inicõ nõ ſic fuit. Dico ergo vo
bis q̧ q̃ dimiſerit vxorẽ ſuã: niſi ob cau
ſam fornicacõis: et aliã duxit mechat᷑;
q̃d iſtis exp̃ſſius? q̧ aꝑcius? eſt igit᷑ ce
cus q̃ doctrine tã apte et cõcluſiõi tã ab
ſolute a doctore veritatis date. nitit᷑ cõtra
ire. Itẽ Aplũs. i. Cor̃. vij. Bonũ eſt
inq̃ȝ hoĩ mulierẽ nõ tãgẽ. ſed ꝓpt̃ forni
cacõem vnuſquiſqȝ mulierẽ ſuã habeat
et vnaqueqȝ ſuũ virũ; Nunc q̃ro ã ꝓpt̃
fornicacõem vitandã aut faciendã. quã
ipẽ alibi ꝓhibet. fugite fornicacõem. er
go vxorẽ hr̃i cõcedit ꝓpt̃ fornicacõnem
vitandã. ergo dũ vxoꝛ cognoſcit᷑ pecca/
tũ vitat᷑. Mr̃imoniũ ergo bonũ eſſe ꝓ/
bat᷑. nec te moueat. q꞉ dt̃ bonũ eſt muli
erẽ nõ tãgẽ. Vult dicẽ q̧ meliꝰ eſt caſte
viuẽ. q̃ȝ nõ cõtinẽ. Und̃ ſubdit volo oẽs
hoĩes eſſe ſicut ego ſũ. Unde bonũ eſt ſi
ſic ꝑmaneãt ſicut ego. ſed ſi nõ cõtinẽt
nubãt. meliꝰ ẽ inq̃t nubẽ q̃ȝ vri; et mł̃
ta aꝑtiſſiã ſũt ibi de iſta mateia. Item
Timo. v. Adoleſcẽciores viduas deui
ta. et ſubdit. Volo ergo iuniores vidu/
as nubẽ. filios ꝓcreare. mr̃eſfamilias
eſſe. nichil iſtis aꝑcius. ergo errãt qui
mr̃imoniũ dãpnãt. Und̃ dt̃ Timo. iiij
Spc̃ maĩfeſte dt̃. q꞉ in nouiſſimis tꝑi/
bus diſcedent q̃dã a fide adherentes ſpi
ritibꝰ erroĩs ⁊c̃. ꝓhibẽtes nubẽ et ab/
ſtinẽ iubẽtes a cibis quos ds̃ creauit;
maĩtũ igit᷑ ẽ q̧ ĩs ĩ ẽrãt q̃ nupcias dãp
nãt ⁊ cibos alijs comedẽ vetãt. Sȝ iſta
faciũt patareni. ipſi ſũt igit᷑ hẽtici. de q̃
bus ꝓphetauit ſpc̃ apoſtol᷑. Itẽ ſi nup
cie male eſſent. domiꝰ malas eſſe docu/
iſſet. nec eas ſua p̃ſencia coronaſſet. nec
ibi manducaſſet. nec eas tam ſolempni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

miraculo adornaſſet. nec matrem ſuam ſanctiſſimā adeſſe ꝑmiſiſſet. ergo dum iſtis oībus decorauit. nupcias eas bo/nas eſſe oñt. Itē Canon dicit. et hoc ꝑ ſe notū exiſtit. ꝙ error cui nō reſiſtitur approbat᷑. nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte. qꝛ manifeſto facinori deſinit obuiare. ergo ſi mr̄imoniū malū eſſet. cū dn̄s pn̄s eſſet. et non illi mr̄imonio re/ſiſteret. cū reſiſtere poſſet. vt illō redargueret. cum doctor veritatis exiſteret. dum nō impediebat malū approbabat ſe. hoc eſt impoſſibiliſſimū. ergo et primū .ſ. mr̄imoniū eſſe malū. Item Aplūs. ad Rō .i. loquens de peccatoribus vel de pecc̄is. ſic in fine cōcludit. ꝙ nō ſolum faciētes ſed cōſenciētes digni ſunt morte. ſed cōſentire eſt tacere cum poſſis arguē. Sed ſi mr̄imoniū eſt malum. et dn̄s illud arguē poterat. et nō arguebat. ergo cōſenciebat. ergo peccabat. ergo filius mortis erat. ſed hoc impoſſibiliſſimū erat. ergo mr̄imonium nō eſt malū. Tercio ꝓbat᷑ hoc ipm̄ ꝑ ſanctorū exēpla. nā conſtat dominā noſtrā matrimonio Joſeph fuiſſe con/iūctam. Unde dr̄ Math. ij. Joſeph fili dauid noli timere. acci. ma. con. tu. ſed nulli mr̄imonialr̄ coniuncta fuiſſet. ſi mr̄imonium malum eſſet. bonū igitur mr̄imoniū eſt. Itē ſi dicas mr̄imoniū. rōne carnalis copule in ſe eſſe malum qꝛ dn̄a nr̄a potuit mr̄imonialr̄ ioſeph iungi. ſed non ab eo cognoſci. cōtra dr̄ luce .i. Quia Zacharias et vxor illius erant ambo iuſti ante deū. obedientes in oībus mandatis dn̄i ſine querela. et addit᷑ ibi. ꝙ ſterilis erat elizabeth. ſed ſterilē nō ſe eſſe ſciuiſſet niſi vir ſuꝰ eam cognouiſſet. ergo non peccabat eā cognoſcens. qꝛ ſi peccaſſet iuſtus vtiqꝫ nō fuiſſet. Item ibidem dr̄. Ne timeas inq̄t angelus Zacharia. qm̄ exaudita ē deprecacō tua ⁊c̄. ſed filiū nō pareret niſi ipē eam cognoſceret. nec ipē ad eam accederet nec angelꝰ hec ei diceret. ſi pec/catū hoc eſſet. ergo vxorem cognoſcere cā ꝓlis habūde ad cultū dei nutriendū nō eſt peccatū ſed pocius magnū bonū Itē dicitur in Math. ꝙ dn̄s intrauit domū vbi ſocrꝰ petri tenebat᷑ magnis febribus. ſed ſi ſocrus erat. eius filiam petrus in vxorem habebat. nec eā ob xp̄i diſcipulatū dimiſerat qꝛ dominus contrariū dicebat. Matrimoniū non ē malum ſed bonum. In verbo ergo ꝓmiſſo oſtendunt᷑ nupcie honorabiles.

Primo ex ꝑte inuitanciū.

Scd̄o vero ex ꝑte cōuiuantiū.

Nam ad nupcias inuitantes fuerunt ſancti domini cōſobrini. ſed in nupcijs cōuiuantes fuerunt ſanctiſſimi. quia mater domini. xp̄c. et eius diſcipuli. Primū notat᷑. cū dicit᷑ Nupcie facte ſūt ſuppl̄e. a cōſobrinis domī. Scd̄m vero notat᷑ cū additur. Et erat mater iheſu ibi vt ergo de carnalibꝫ nupcijs nichil vltra dicamus. qꝛ habundanter iā dix/imus. quantū ipē dominus eſt donare dignatus. ¶ Notandū eſt breuiter ꝙ dominꝰ noſter triplices nupcias fecit. Nā primas nupcias celebrauit in vir/ginis vtero ꝑ nr̄e nature aſſumpcōem Scd̄as nupcias celebrauit ī crucis patibulo per eccleſie ſibi copulacōnem. Tercias nupcias fecit in celo ꝑ eternā refectionem. Dico ꝙ primas nupcias dominus fecit in virginis vtero. dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

noſtrā naturā aſſumpſit et ſibi eā ꝑpe
tuo copulauit O quales nupcie fuerūt
iſte. ꝙ humano generi ꝓcioſe. ꝙ delicioſe
ꝙ amāde. ꝙ venerāde. quātis laudibꝫ
extollēde In quo rex nr̄ nos magis po
tuit honorare : ꝙ noſtrā naturam ſibi
vnitate ꝑſone vnire ? vt nō ſit alius dei
alius hoīs filius. ſed idem et vnus ſit
homo et deus. O ꝙta grā. ꝙ āpla miā.
ꝙ immenſa caritas. qꝛ non āgelos app̄
hendit. et ꝓpterea ad gaudendū inuita
mur. Apo. xix Gaudeāꝰ inq̄t et exul-
temꝰ ⁊ demꝰ gloriam deo. qꝛ venerunt
nupcie agni ⁊c̄. et vere dicūtur facte in
chana galilee . qꝛ ex zelo amoris maxī
factū eſt vt a ſūmo celo eſſet egreſſio eiꝰ
et ꝙ iſpe tamꝙ̄ ſponſus procedens eſſet
de thalamo ſuo . Secūdas nupcias fecit
in ligno quādo eccleſiam ſanguine ſuo
mūdauit. et eam ſibi ꝑpetuo federe co-
pulauit. Hee nupcie ꝙuis fuerunt ſpō
ſo valde amare : nobis facte ſūt valde ꝓ
ficue. dum nobis carnem tradidit in ci
bum. et ſanguinē ſuū in potū. et ſe to-
tum in ꝓcium . Vnđ dicit' ad Ephe. v.
Xp̄c dilexit eccleſiā ⁊c̄. et ideo de hijs
nupcijs exponit' illđ Mathei. Simile
factū ē regnū celorum ho. regi qui fecit
nup. fi. ſuo ; Tūc eñi deus pr̄ filio ſuo
nupcias fecit quando ei eccleſiam copu
lauit; ¶ Tercias nupcias dominus fe
cit ⁊ facit in celo. dum dilectos ſuos ſibi
in gloria copulat. et de torrente volup-
tatis ſue ſaciat. et de vino ſue vberta-
tis inebriat. Pſalmiſt. Inebriabunt' ab
vbertate domus tue. et ideo ipē dicit in
luca Ecce parata ſunt omnia venite ad
nupcias. O felices nupcie vbi omēs cō
uiuātes ſunt reges. vbi ferculum mēſe
impoſitū. eſt omne bonū. et vbi miniſt'
eſt ſūmū bonū. et ꝓpterea dr̄ in Apo .
Beati q̄ ad cenā nupciarū agni vocati
ſunt. Nonne illi vere beati ſūt q̄bꝰ oīa
operata ſuccedunt. et oīa mala abſunt
Ad hanc igit' cenā nos dominus intro
ducat cui ſoli cū prē et ſpū ſcō eſt honor
et gloria Amen .

Dō̃ ij. poſt octauā Ephē .

Quantū ex vobis eſt cū oībus hoī
bus pacē habētes. Rō. xij. Int' oīa bō
creata tā tꝑalia ꝙ eterna pax optinet
pr̄cipatū. ſine qua nulla poſſet eſſe vi
ta btā. ⁊ qua ꝑfecte hita : btā eſt aīma.
Vnđ Auguſti. dt ꝙ nihil eſt aliud vita
btā ꝙ pax eterna . Vnđ ſicut ꝑ naturā
oīs homo beatitudinē optat : ſic oīs hō
pacē deſiderat . qꝛ etſi ſeuiſſiā bella q̄s
gerat : hoc tamen ideo facit vt victoriā
obtineat. et ſic ad verā pacem ꝑueniat
ſicut Augꝰ. de ci. dei diligent' explanat
In ūbo ergo ꝓmiſſo docet Aplūs ꝓmo
quietem q̄rere cū ſeipſo . ſcđo eā hrē cū
ꝓximo ; quō eī pacificus potit eē alteī
qui nō eſt pacificus ſibiipi ? Eſt igit' ꝓ
mo pax habenda interius . ſcđo iuxta
poſſe eſt exq̄renda exterius. Vnde ꝓdcī
ūbi tal' eſt ſenſus. Pacē habete ꝓmo cū
vobiſipſis . et ſic ſcđo ꝙtū eſt in vobis
eam habeatis cū oībus alijs . ꝓmū er-
go innuit' quādo dr̄. Quantū ex vobis
eſt . tūc eñi ex hoīe eſt vt pacē requirat
ꝓximi ſi ꝓus habet pacē ſui . ſcđm vēo
notat' cum dr̄. Cum oībus ho. pa. ha.
nā tantū eſt bonū pacis ꝙ doꝰ eam cō-
mendauerit Naſcēdo. ꝓdicando. moriē
do et reſurgendo . Dico ꝙ ꝓmo eam re
cōmendabilē reddidit mūdo naſcendo.
Vnde ipō nato mox angeli cantauerūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Gloria in excelſis deo. et in terra pax hominib9 bone voluntatis. luce ij Vnd longe dictū eſt p pphetā Oriet^r in diebus eius iuſticia et habūdancia pacis. Scd̃o pacē admirabilem reddidit p̄dicando. nam ſemp pacē docuit ſemp pacem p̄dicauit. et ſemp pacē nūciādam diſcipul^s mādauit. Vn̄ dictū eſt Aplis. luce x. In quācūq3 domū intraueritis primū dicite pax huic domui. ¶ Tercio pacē cōmēdabilem moriendo oñdit Nam vt nos ad diuinā pacē induceret. voluit capi. ligari. velari. flagellai. alapis cedi. cōſpui. crucifigi. et occidi. Vn̄ dicit^r Epheſi. ij. Vos qui eratis longe. facti eſtis ppe in ſanguine xp̄i. et ſeq̄t^r Ipſe eſt em̄ pax noſtra qui fecit vtraq3 vnū. Quarto. pacē cōmendabilem reddidit reſurgendo. nam ante oīa reſurgens a mortuis. et apparens aplīs eis de pace mencōnem fecit. Jo. vltiō. Pax inq̄ vobis ego ſū no. ti. et breuit^r. vt laudes pacis cōcludam. de nulla alia re quā de ſola pace dn̄s teſtamentū fecit Hanc em̄ ſolam an̄ mortē diſcipul^s commēdauit. Jo. xiiij. Pacē meā do vobis pa. re. vo. ſic igit^r planū eſt q̄ qui īimicus eſt pacis. qui diſcordias int̄ hoīes ponit. oīe illud quantū in ſe eſt deſtruit. ppter qd̄ deus in mūdum venit. deſtruit eciā omne qd̄ docuit. eciā oīe qd̄ diſcipulis cōmendauit. Sed q2 nomen pacis non eſt vniuocū ſed multipliciter dictū ideo ne eius eq̄uocacio nos fallat qui noīe pacis falli non poteſt in pace. Hoc modo diſtinguitur. Eſt enim Pax malorū. pax uiſtorū. et eſt pax beatorū. Prima eſt deſtabil^s. ſcd̄a eſt commendabil^s. tercia vero eſt deſiderabil^s.

Prima fugienda eſt q2 mala. et de hac ppheta. Zelaui ſup iniquos pacē peccatorū videns. Nam zelo iuſticie mot9 mirabat^r ppheta. quaſi dolens q̄ peccatores pacē haberent. Vnde et dicebat. Mei aūt pene moti ſunt pedes pe. ef. ſunt g. mei. et hoc ideo erat q2 ſola preſencia nō futura attēdebat. Vnde et dicebat. Non eſt reſpectus morti eorū 2c. In labore hominū non ſunt 2c. et dixi ergo ſine cā iuſti. et ſequit^r. Exiſtimabam vt cognoſcerē. ſupple. hanc veritatem. ſed hic labor eſt an̄ me donec intrē in ſanctuarium dei. et intelli. in no. e. Vnde ſubdit. ppter dolos poſuiſti eis deieciſti e. d̄ alle. quomodo facti ſunt in deſola. 2c. lege totū pſalmū. quia miro modo eſt predicabilis. Nō ergo q̄ pax hec mala eſt triplex. Eſt em̄ pax aſſūpte iocūditatis. et hec eſt hominū mūdanorum. qui querūt pacem in diuicijs. in delicijs carnis et p amorē quieſcunt in eis. quō pacē habet qui in bello cōtinuo eſt. Nōne ſemp bellum impijs eſt: cum conſciencia arguente. cum primo opprimente. cū carne rebellante. cū diabolo inſidiante. et cum deo puniente. Quomodo ergo pacem habere poteſt. q̄ tam multos et tam potentes adu̾ſarios habet Cogita eciā quomodo pax illi ſit quem ſemp tangit memoria mortis. ſic em̄ dicit^r Eccl^s. xli. O mors quā amara eſt memoria tua hoī pacem habenti in diuicijs ſuis. et ſi ſic eſt amara ſola memoria quid erit experiencia. cum dolor ex amore cauſet^r neceſſe eſt vt in morte tanto maior ſit dolor quanto ad hec tpa hia maior eſt amor. Vnde gloſa ſup v̄bo p̄dicto ſic ait. Qui mūdi pſperitatem

z diuicias diligit amara ē illi mors cor
palis. quia talis future vite gaudia ꝑ
uipendit. Secundo pax malorū eſt ꝑ/
ſupte ſecuritatis. tales eīn etſi multa z
enormia mala cōmittūt. ſꝑ tñ de longa
vita ꝑſumūt. et de impunitate q̄ſi ſecuri
ſunt. et ideo diuina iudicia non atten/
dunt. ſed diuinā iuſticiam ꝑuipendūt
Audi ſtulte quid de iſtis ſcribat Apꝰ.
Ephe. v. Dies domini ſicut fur ī nocte
ita veniet. cū eīn dixerint pax et ſecuri
tūc repētinꝰ ſupueīet eis īteitus. Un/
de ſecūdū gloſam ſūt multa hic pōderā/
da Et eſt ꝑmū manifeſtacō criminis. vñ
dicit. dies. ſecūdᵒ. ē potencia iudicis.
vñ ſubdit. dnī. terciū ē incertitudo tpis.
cū dr̄. ſicut fur in nocte. quartū ē icōſi/
deracio ſtatus ſui vnde ſubdit. cū dixe
rint pax et ſecuritas. quītū. eſt ſubita
ſupuēcō ꝑiculi. cū ſubdit. Tūc repen/
tinꝰ eis ſupueniet interitus. ſextū. gra
uitas mali inflicti. vnde cōcludit. tāq̄
dolor ꝑturientis. ſeptimū. ē īpoſſibili
tas euitādi. vñ ait. z nō effugiēt. vn/
de dr̄ Lu. xix. Et q̄dem q̄ ad pacem tibi
nūc autē zc. Tercō pax malorū ē pro/
miſſe īpunitatis. ipſi eīn ſicut latrones
q̄ furari nō obmittūt. ſibi īpunitatē ꝓmit
tūt. nec ceſſāt a malis q̄bus delectāt᷑ do
nec diuina ſentēcia ſuccidāt᷑. Nō eīn lu
pus ceſſat īuadere caulā donec cadat in
pedicā. et mus tñ nucē corrodendo ī/
ſeq̄t᷑ donec ſub ſcutella claudatur. z vul
pis tm̄ gallinas ꝑſeq̄tur. donec ſibi pa
ro laq̄o capiatur. vnde dñs dicit. Deu.
xxix. Ne dicas ī corde tuo pax ē michi
z ambulabo ī īpietate cordis. Stulta ē
talis cogitacō q̄ diē ire nō mitigat. ſed
ꝓuocat. z ſeq̄t᷑ ī autoritate ꝑdicta z veī

et ſuꝑ oīa ꝑdicta maledcō hec. ī iudicō
ſupple. z cōſumet eū ī ꝑdicionē. ſupple
poſt iuditium. vt ſic viuus puniat᷑. mo
riens maledicat᷑. z mortuꝰ cōdēpnet᷑
Secūda pax ē iuſtorū. z hec ē bona. et
ideo diligenda Verūtamē hec ē triplex
ſcilicet. īterior q̄ ē cordis. exterior q̄ dicit᷑
tēporis. z ſuꝑior q̄ dr̄ diuinitatis. vel
eṫnitatis. ꝑma ē hoīs cū ſeipſo. ſecūda
hoīs cū ꝓximo. tcia vero hoīs eſt cū deo.
Dico q̄ ꝑma pax ē pax cordis. qñ hō ꝑ
fcē pacificatꝰ eſt cū ſeipſo vt nullus ſit
error ī ītellectu. nullus amor noxius ī
affectu. nec vlla mala oꝑacio in effectu
Cor eīn nobiliſſimū ōnium mēbrorū
ꝑncipaliū īfluens aliīs ōnibus vitā et
motū. Vñ ſi ſit vere pacificum in pace
erit ōne noſtrum edificium. et propter
hec pacem nobis optabat Apꝰ. cū dice/
bat Philip. iiij. Pax dei que exuꝑat om
nem ſenſū cuſ. cor. veſtra. Secunda ē
tpis quā tenemur habere cum ꝓximis
quātū eſt ex nobis. ſi eīn tanta vnitas
debet eſſe inter mēbra ſpiritualia. quā
ta eſt inter corpoālia. ſed nūq̄ eſt bellū
inter aurē et oculum. nec inter pedem
et manū. igitur nūq̄ debet eſſe bellum ī
ter ꝓximū et ꝓximū. ſed deberent in
dño eſſe vnū Vñ dr̄ Ephe. iiij. Sollici
ti ſeruare vnitatem ſpiritus ī vinculo
pacis. vnū corpus ſuꝰ. Quis nūq̄ vidit
vnū corporis membrū ſi ab alio fuit a
liquo caſu ꝑcuſſū. z ſi mortalit̄ leſū ex
petē vindictā. ſꝫ pene cōtra naturā opꝰ
eſſe cōſtat. ut de ꝓximo vindictam q̄s
expetat. cum inter eos ꝑfecta debeat eſ
ſe vnitas. perfcā caritas. et ſolida pax
Cū enim in criſto vnū corpus ſumus
z vnā aīaz habeamꝰ. iuxta illud Actu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et anima vna. cõtra naturã eſt ſi corda
ſe diuidant cũ tñ ſemꝑ ad ſciſſionē cordꝰ
ſequat̄ neceſſario ꝑiculũ mortis. Ter/
cia eſt pax quã tenemur habere cũ xp̄o
eciã quantũ poſſumꝰ in hoc mundo. qꝛ
ꝑfecte habebit̄ in celeſti rꝫgno. In xp̄o
eñi ſolo non in mũdo. uõ in aliquo alio
pacē poſſumꝰ inuenire. Vndꝰ ipē dicit
Io. xiiij. In mũdo p̄ſſurã habebitis ī
me aũt pacē. quõ refugimus cũ illo pa
cem hrē qui in momento p̄t nos ꝑdere?
Quis vnq̄ꝫ vidit lutũ cũ figulo ſumere
bellũ? et nos victori nrõ vel capiti nrõ
bellũ mouemꝰ. Vnde dr̄ Iob ix. Sapi
ens corde eſt ꝛ fortis robore. q̄s reſtitit
ei ꝛ pacē habuit? qui tranſfert montes
ꝛ neſciũt hij quos ſubũtit in furore ſuo
Nõne ipē eſt qui mõtes altiſſimos id ē
angelos. ꝛ parentes p̄mos ſibi reſiſtē/
tes ab om̄i ſuo ſtatu deiecit. ꝑpter hoc
dr̄ in Iob Acquieſce ei et habeto pacem
cũ illo. ¶ Tercia pax eſt beatorum et
hec eſt optima et deſiderãda. qꝛ mera ꝛ
oĩm appetituũ terminãtiua. vt p̄ter illꝰ
qꝰ habet̄ nichil vltra querat̄. Eſt eñi in
aĩa triplex naturale p̄ncipiũ. ſ. cogni
tiuũ. amatiuũ. et oꝑatiuũ. P̄ncipium
cognitiuũ dicit̄ nr̄ intellectus quo vni/
ũſa cognoſcimus. P̄ncipiũ amatiuũ ē
nr̄ affectus quo q̄ ſũt amãda diligimꝰ.
P̄ncipiũ oꝑatiuũ dicit̄ nr̄ effectꝰ quo
oꝑacõni inſiſtimꝰ Quieſcit ergo qñ pa
cificat̄ in p̄ria nr̄ intellcũs in cõtempla
cõe ꝑſpicatiſſiē veritatis. q̄eſcit eciã nr̄
affectus in dulci p̄guſtacõe ſuauiſſime
bonitatis. q̄eſcit eciã ipē effectus in cõ
tinuacõne tranquille ſecuritatis. Dico
ꝙ in patria quietat̄ intellcũs in cõtem
placõne clariſſime veritatis. Illud eñi

lumen eternũ cũ ſit immenſũ ſic replet
vndiqꝫ intellectũ vt nichil ſue capacita
tis remaneat vacuũ. Vnde reddit̄ oĩno
quietũ ip̄m cor nr̄m. Vñ dr̄ Baruth iij
Diſce vbi ſit prudencia indeceptibilis.
vbi ſit virtus infatigabil̄. vbi ſit intel
lcũs inoffuſcabil̄. vt ſcias ſil̄ vbi ſit lu
men oculorũ et pax. Vbi ſũt ergo q̄ ſci/
ant oĩa q̄ ſciē deſiderãt? quare ad librũ
vite totis affectibus nõ aſpirãt? Gre.
Quid eſt quod ibi nõ videãt vbi viden
tem oĩa vident? Scđo ibi oĩs quietat̄
affectus ī deguſtacõe ſuauiſſiē bonita/
tis. q̄d eñi aliud deſiderat homo ꝙ omē
bonũ. nõne quieſcet affcũs vbi tm̄ ꝑci/
piet bonũ ſũma dilcõne iocundꝰ? vt om
nem eius capacitatē excedat ī infinitũ.
Nõ eñi vt dicit Anſel. Bonũ gaudiũ in
trabit in gaudētes. ſed toti gaudentes
intrabũt in gaudiũ et adhuc excedet in
īfinitũ. Vñ ipē dñs dt yſa. vltiõ. Ecce
ego declinabo ſuꝑ eam. ſ. aiãm fluuiũ
pacis. et ſicut torrentē inundantē glo/
riã. Vbi ſũt ergo q̄ q̄rũt delicias. quare
ad deliciarũ fontē nõ toto aĩo aſpirant
Et ideo dicit̄ peccatoribus Yſa. xlviij.
Vtinã attēdiſſes mãdata mea. qꝛ facta
fuiſſet q̄ſi fluuius pax tua. quaſi dicēt
tãtũ hrēs de pace ſicut fluuius de aqua
Exēpla eī huiꝰmoī natuãlia idõ ponũ
rꝰ ī ſcp̄tuã. vt ex eis rei veitatē cũ ãquo
mõ capiãt quã ī ſe cape nõ p̄nt. in īfini
tũ tñ exēplatũ excedit exēplũ. Tercio
nr̄ q̄etat̄ effcũs in continuacõne eterne
trãquillitatis. illa eñi pax ſũma ē duã
cõe etna. nllis ãguſtijs coartata. nllo
incurſu hoſtili ꝑturbata. ſed ſũma ſecu
ritate dotata. Vnde yſa. xxij. Sedebit
populus meus in pulchritudiē pacis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in tabernaculis fiducie · in reqe opulen
ta. pſ. In pace ī idipſū dor. et re. Sicut
eñ ī ſompno q̄etātur ōnes vires aīales
ſic in illa vita beata ōnes q̄etantur aīe
potencie ſpirituales. Fugiamꝰ ergo fra
tres pacem peccatorum. diligamus pa
cem iuſtorū et. deſideremꝰ pacem ōniū
btōrū. ad quā nos ꝑducat filius dei am̄

Itē̄ de eodem

Ecce leproſus veniēs adoābat eū
di. Mathei. viij. Dignū videtur eſſe cō
ſonūqꝫ racōni. vt vbi viget prudēcia aī
malis ſapiā ñ deficiat hoīs cū ꝑticeps
ſit roīs. ſed animalia bruta ſi fuerit in
firmata. querunt ſibi mediciālia. ſicut
vrſus cōtra febrē formicas cōedit. Ca
nis herbā querit et carpit. q̄ ventrem
remollit. Elephas ſi infirmitatē incur
rit herbā ſibi medecinalem inuenire ꝓ
curat. quā anq̄ꝫ cōedat ꝑus verſus celū
leuat. quaſi eā deo offerat. a quo auxi
liū poſtulat. et ſic quaſi a deo bñdictā
herbam manducat et ſaītatem recuꝑat
Cerua ſi fuerit vulnerata herbā querit
vel inuenit q̄ ferrum de corpore excutit
Que ergo faciūt bruta nō faciet racōna
lis creatuā. bñ ergo dū īfirmitatē īcur
rimꝰ ad medicū ſalutis accedamꝰ. quē
ſi deuotis affcōnibus adoramꝰ. ꝑfec
tā cuācōnē ab eius grā reportaꝰ Vñ in
verbo ꝑmiſſo de ſe ēa oñdit leproſꝰ. Nā
ꝑmo ī eo oñdit̄ fuiſſe morbus cōtagio
ſus. ſecūdo labor ūtuoſus. ēcio vero fer
uor aī copioſꝰ. nā morbus apꝑebat ī cu
te. labor fuit ī itinē. ſed feruor apꝑuit ī
adoracōne. Notat̄ ergo ipius infirmi
tas cū dicit̄. Ecce leproſus. nōt̄ ipſius
labor cū addr̄. veniens. notat̄ tercō ip
ſius deuocioīs magnaīmitas cū infert̄

adorabat eū. dicit ergo Ecce leproſus
zc̄ Sed notād̄ ꝙ lep̄ et ē infirmitas
cutis. et ē infirmitas q̄ ꝯuenit ex hu
moībus corruptis. et ē infirmitas que
alios inficit. Et qꝛ eſt vicium cutis ſig
nat pccm̄ luxurie ſiue carnalis laſciuie
inquātū naſcitur ex humoībus corrup
tis. ſignat peccatū auaricie. ſed īquātū
alios īficit peccatum īuidie. ſiue detrac
cionis aliene. Dico ꝙ lepra ſicut dicit
Gre. et expiencia ipſa oñdit eſt īfirmi
tas cutis. vnde fede et horrende cutē le
dit et inficit. vnde preceptū fuit. Leui
tercio. ꝙ homo in cuius facie lepre vi
ciū apꝑeret: adduceret̄ ad ſacerdotem.
et ſequitur ibi quō debebat eū ille conſi
derare in cute vt vtrum eſſet lepre vici
um iudicaret. Quid eſt aūt lepra in cu
te ñ luxuria ī carne. Omne eñ peccatū
ſicut dicit Apꝰ. Peccatū qꝙcūqꝫ fecerit
homo extra corpus ē. qui aūt fornicat̄
in corpꝰ ſuū peccat. Alia peccata maxi
me videntur īficere mentē. ſed luxuria
maxime fedat carnem. Vnde elephas
quando cū vxore cōcubuit plurimū ſe
abſcondit. nec ad ſocios ſuos redit ñ ſe
ꝑus in flumine lauerit. O humana ne
quicia lauant bruta corpora ne cognoſ
catur eorū luxuria · et nō curant ſe per
cōfeſſionem lauare racōales. Quis do
cuit leeuā vt quando cū ꝑdo concubuit
vt vir ſuus hoc ſcire non poſſit: nunq̄ꝫ
ad eū redit niſi ꝑus in aqua ſe merſeit
et ſe bene mundauerit ne fetere poſſit.
Turpe eſt vt natuē documenta que ſūt
in brutis tam ſplendida deficiant in
humana natura. Secunda lepra naſci
tur ex humoribus corruptis. et quan
tū ad hoc ſignat pccm̄ auaīcie qd̄ diēcte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt viciū ex rebus corruptis generatū. Unde dicit᷑ de diuitibus in ca. Ja. Diuicie veſtre putrefacte ſunt. veſtimēta veſtra a tinea comeſta ſunt. aurū ꝛ argentū veſtrū eruginauit. Ecce quanta eſt corrupcō oīm. ex q̄bus ſitis incēdit᷑ auarorū. Unde in figura dictū eſt iiij. Regum v. ꝙ Naaman ſirus princeps milicie erat vir diues et inclitus apud dn̄m ſuū. ſed leproſus. et ſtatim poſt ī eod̄ capitulo. Elizeus dixit ad yezy puerū ſuū. Nūc igit᷑ accepiſti argentū et veſtes vt emas oliueta. vineas oues et boues ſeruos et ancillas. ſed lepra naamā adherebit ī et ſemī tuo vſqꝫ in ſempiternū. lege hiſtoriā et narra. q꜡ ſatis eſt pulchra et cōpetens ad materiā. Nā vtinā tales exēplo naamā venirent ad virū dei id eſt ad ſac̄dotem q̄ eſt loco dei et ad eiꝰ imperiū ſua peccata lauarēt. vt ſic ſanitatem reciperent. Tercō lepra eſt vicium qd̄ alios īficit. ꝓpter qd̄ in leui. p̄ceptū fuit vt leproſi ſeparē tur a caſtris. Unde et ouis morbida a grege eſt ſepanda. ne ſequat᷑ in omnibꝰ corruptela. Signat ergo lepra in eo ꝙ infectiua: peccatū qd̄ eſt in lingua naſcens ex inuidia. Quis em̄ ſic om̄es naturalit᷑ inficit vt ille qui detractionibꝰ inſiſtit qui aliorū bona corrodit. et laborat maculam ponere in electis. ſepe vnus detractor totam cōgregacōnem ī odio ponit. ſepe totā ciuitatem ad periculum deſtructionis adducit. quia dū odium in cordibus audiencium ponit. ad homicidia eos adducit. ꝓpter hoc ꝛ Numerorum dictum eſt a dn̄o Aaron ꝛ marie. Quare non timuiſtis detrahere ſeruo meo moyſi. et ſtatim apparuit in

maria candens lepra. Unde expulſa ē extra caſtra. Utinā tales hodie expellerent᷑ a caſtris et punirent᷑ non ſolum ī pecunijs ſed in linguis. Si em̄ per qd̄ quis peccat ꝑ hoc et torquebitur. ſicut Sapiē dicit᷑ ergo qui ſe peccato lingue et alios inficiūt. in lingua vtiqꝫ puniendi ſunt. Un̄ Aplūs dicebat ad Gal. Utinā abſcīdant᷑ qui vos conturbant.

¶ Sequit᷑ Ueniens. in quo nōt᷑ laborū ſedulitas. Nota ergo ꝙ eſt veniēdū de auerſioē ad cōuſioēm. de cōuerſione ad iuſtificacōem. et de iuſtificacōne ad eternā fruicōnem. vt p̄mū ſit incipiencium. ſcd̄m ꝓficienciū. terciū vero ſit ꝑuenienciū. Dico ergo ꝙ veniendū eſt de auerſiome ad cōuerſionem. vt qui a deo auerſus eſt ꝑ peccatū ꝑ penitenciā ſe conuertat ad deū. nichil em̄ aliud eſt peccatū q̄ꝫ auti ab incōmutabili bono. et cōuerti ad conmutabile bonū. Unde dictū eſt in Pſa. Uenient ad te qui detrahebant tibi. ꝛ ado. veſ. pe. t. Prius em̄ detrahebant q꜡ auerſi. ſed poſtea adorant q꜡ cōuerſi. Scd̄o veniendū eſt a cōuerſione ad iuſtificacōnem. p̄us em̄ ſaltem ſcd̄m intellectū eſt. vt homo ad deum ſe conuertat. q̄ꝫ graciā iuſtificantem accipiat. Ad hoc aūt Mathei deciō nos inuitat. Uenite inq̄t ad me. o. qui la. et onera. eſtis et e. re. vos. O q̄ꝫ benigna inuitacio. q̄ꝫ dulcis allocucio. q̄ꝫ acceptanda ꝓmiſſio. ſi adeſſet obedicio Sed ꝓch dolor q꜡ dei vocē nos tam miſericordit᷑ inuitantem non eſt qui audiat. quin pocius magis auditur falſus mūdus. magis diabolus humani gn̄is inimicus. q̄ꝫ xpriſtus pater nr̄ amantiſſimus. Unde Ber. Uocat mundus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vocāt corpꝰ. vocat dyabolus. vocat criſ/
tus. Mūdus dicit. veīte ad me ⁊ ego de
ficiā. corpus dicit veīte ad me ⁊ ego in/
ficiā. Dyabolus dicit. venite ad me et
ego decipiā. Sed criſtus dicit. veīte ad
me ⁊ ego reficiā ¶ Tercio veiend̓ eſt a
iuſticia ad etnam fruicōnem. ⁊ hoc eſt
cōſūmacō et cōplecō ōnis boni. Nichil
eñ melius nichil vtiliꝰ poteſt dici. nich
il dulcius cogitari ꝙ̄ ſummo bono per/
frui. eſt aūt frui ſūmo amore deo cōiū/
gi. vnde ſecūd̓ Augꝰ. frui ē vti gaudio
Ad hāc fruicōnem beatā. ꝑ dominū in
uitamur generaliter vltimo ꝑacto iu/
dicio. venite inquit benedicti pa. mei.
⁊c. O quantū gaudiū. quātū ſolacium
quantū delectamētū vox iſta tā dulcis
generabit electis. Sed quid putas do/
loīs infert reprobis īuidia plenis. nul
la lingua creata ſufficeret ad narrādū
vel gaudiū electorum. vel ecōtra dolorē
et miſeriā reproborū ¶ Seqtur. Ado
rabat eū. in quo notat̓ feruens ⁊ deuo
tus affectꝰ. nā q̄ cupit ad deū veīre. ꝑ
mo debꝫ eū deuoto aīo adoāre. ñ adora/
cōne q̄licūqꝫ ſed eū debet latria adorare
Eſt aūt latria cultus q̄ ſoli deo eſt debi
tus. vnde nulla pura creatuā adorāda
ē latria. ſed vel dulia q̄ minor ē. vel yꝑ/
dulia q̄ maior ē. Sed iſta alibi ſūt trac
tanda. Rogemus

Dūica tcia poſt ephipha.

D Omine ſalua nos ꝑimꝰ. Mathe.
Sapiētis officiū ē dū ſe ſentit īfirmū.
nō occultare ꝑiculū ſed ſollicite q̄re me/
dicū. ⁊ eiꝰ īplorare auxiliū. Boe. Si
oꝑā medicātis expectas ncc̄e eſt vt tuū
vulnꝰ detegas. q̄ eñ vulnus celat. vel
ipſum ignorat ꝑiculoſe egrotat. nā vt

Bñ. dicit. ⁊ natura hoc īſtruit. longe a
ſalute ē mēbrū qd̓ obſtupuit. ⁊ egrū qd̓
ſuā īfirmitatē nō ſentit. ꝑiculoſiꝰ egro
tare omīs ars medeciē docet ⁊ īſtruit.
caro eñ mortua vel peītꝰ putrida nich
il oīo dolet īciſa. ſed nūꝙ̄ ſine dolore īci
dit̓ caro viua. vñ Auguſti. dicit. ꝙ do/
lor eſt ſignū bone natuē. ⁊ quāto uatuā
nobilior. tāto eius dolor ē maior. ſi ſibi
vulnera infligātur. Vñ ſcī Apli q̄ viui
erāt ⁊ ñ mortui. cōgnoſcētes ſue praue
plage ꝑiculū. pꝗ medici petūt auxiliū
Sed q̄ ad ſalutē obtinendā neceſſe ſūt
tria. tāꝙ̄ ſapiētes allegāt illa ī poſtula
cōne ſua. nā ad ſalutem vt eam q̄s obti
neat. ꝑmo neceſſe eſt medicū q̄ ſaluare
poſſit accedat. ſecūdo vt ipſi ſuū vulnꝰ
oñdat. tercio vt humilit̄ ſubſidiū eius
petat. Sic ergo ſcī Aplī fluctibus ma/
rinis expoſiti ⁊ turbati. ꝑmo diuinū
ꝯfitentur ſubſidium. ſecūdo ſuū expo
nunt ei ꝑiculum. tercio vero īplorant
eius auxiliū. Nā ꝯfitent̓ diuinā excel/
lenciam qñ dicunt. Dñe. oñdunt ſuā ī
digenciam. qñ dicunt ꝑimus. ſed diui/
nam implorant clemenciam. cum ſub/
iungunt. ſalua nos q̄ſi dicerēt. Tu deꝰ
es. et ideo omnia potes. nos in ꝑiculo
vides eſſe. ergo nos adiuua fluctuātes

Dicunt ergo. domine. Nota ergo ꝙ
ad perfectum dominiū tria neceſſe oc/
currūt in vnum. ſcilicet ſūma potencia
ſūmma ſapiencia. et ſūma beniuolen/
cia. Nam ſi alicui ptās ad aliqd̓ ope/
randum adeſſet. et ſapienciam inſuper
ad oꝑandum haberet. ſi voluntas illi
ad opus deeſſet. nichil ꝯrſus efficeret
Item ſi potenciā cū volūtate habēt. ſi
ſciētia operandi careret eum neſciēcia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

facti ab opacõne ſecluderet. Item ſi illi
ſciã piĩ et voluntas adeſſent. ſed opan
di potenciã nõ hrẽt in nullum prorſus
opus exiret. Eſt ergo neceſſaria volun
tatis beniuolencia. q̄ ad opand̾ poten/
ciã moueat. eſt neceſſaria et ip̃a ſciã vt
in opando potenciã dirigat. et eſt neceſ
ſaria ip̃a potencia vt mota et directa o
pus efficiat. vẽ ergo dicunt Dñe. q2 in
ip̃o erat ſublimitas ptãtis. ſũma intel/
ligencia vitatis. et ſupmirabil̾ clemẽ /
cia bonitatis. Vñ Augg. in libro de ci.
dei. viij. dt Platonẽ de deo ſenſiſſe. ꝙ e
rat prĩcipium oĩm naturãrũ qđ ptinet
ad oĩpotenciã. ꝙ eãt lumẽ oĩm rõnum
qđ ſpectat ad ſapiẽciã. ꝙ eãt finis oĩm
accõnũ qđ ptinet ad bonitatẽ ſũmam.
Dicũt ergo dñe. in quo pleĩtudo eſt oĩs
ptãtis. nichil oĩno eſt qđ non poſſit qđ
potencie ſit. Unde qđ deus nõ p̃t inpo/
tencie eſt vt comedẽ dormiẽ. et oĩne hiꝫ
ſilẽ. hoc ideo cõſtat eſſe q2 dicũt defectũ
potencie. et neceſſitatẽ indigẽcie. Ideo
eĩ indiget aĩal ambulacõne. quia nõ p̃t
eſſe vbiqꝫ. Ideo indiget comedẽ. q2 nõ
p̃t ſine cibo cõſeruari in eſſe. Ideo ne /
ceſſe habet dormire. vt ſenſus laſſos va
leat repare. et ſic in oĩbus eſt intelligẽ
quid eĩm tam magna de nichilo pducere
nõ hoc vtiqꝫ potuiſſet efficẽ niſi fuiſſet
infinite potencie. Unde bene ei dicit̾ in
Heſter. Dñe rex op̃c in cuius dicione
cũcta ſũt po. et nõ eſt qui po. re. vo. t.
dñs eĩm vni. tu es. ¶ Scđo domig eſt
pꝑter plenitudinem veritatis. ſcit. n.
oĩa non ſolum p̃terita ſed futura. non
ſolum apparẽcia ſed quecũqꝫ latencia.
⁊ in tenebris cõſtituta. pſ. Dñe pbaſti
me ⁊ cog. me. ⁊c̃. Intellexiſti cogitaci.
me. dlõ. ⁊c̃. Quid eĩm cogitacõe mentis
occulcig? Ille ergo qui ãteꝙ ſint cordis
cognoſcat occulta. multo forcius ſequit̾
ꝙ cognoſcit oĩa alia. q̄ ming pñt eſſe oc
culta. Unde dr̃. i. Regum. Deus ſcien/
ciarũ domig eſt et ipĩ p̃pa. co. pſ. Mag
nus dñs deus nr̃ et magna ṽtus eius.
et ſa. eius nõ eſt nu. ⁊ q̃s poſſet exp̃mẽ
vel corde pẽſare quanta ſit illa ſapiẽcia
q̄ fecit tam multiplicia. tam diũſa. oĩa
diſſimilia. Quis nõ miret̾ tãtam diũſi
tatem in corpibus ſtellarũ et folijs ar/
borũ. et gramĩbus camporum et pilis
aĩalium. ⁊ plumis auium. et ſquamis
piſcium. et in faciebus oĩm hoĩm Qui
ergo tã diũſa variare ſciuit. ſũmam p
fecto ſapiẽciam habuit. quia ignorans
nihil facẽ potuit. ſed oĩs rei quã fecit p
fectã ſciẽciam habuit. ¶ Tercĩo dñs ẽ
pꝑt̃ habundanciã pietatis per quã ſp
ſubueĩt miſeris. vñ pietate motus noſ
trã naturã et ĩfirmitatẽ aſſũpſit nrõs
languoẽs cuãuit. ſaĩtates effecit. dona
tribuit. viam veĩtatis edocuit. mortem
ſuſtinuit et inferos ſpoliauit. Dum er
go tribulamur. dum peĩs atteimur. ad
hunc pium medicũ accedag. exẽplo Iu
dith q̄ dicebat ix. Deg celorũ et creator
aq̃rũ. et dñs totig creature exaudi me
miſerã te dñe dep̃cantẽ. ⁊ de tua mĩa p̃
ſumẽtẽ. et poſtea ſeq̃t̾. quõ eam dñs ex
audiuit. dũ eam ĩ ſua puĩtate ſeruauit
et ĩ manibg eig ferocẽ adũſariũ ſtrauit
et omnẽ eig exercitũ diſſipauit. Quis
tã benigng vt dñs. q̃ tota die ab hoĩbg
blaſphemat̾. mal̾ opibus puocat̾. ⁊ tñ
nõ nos tamꝙ hoſtes inſequit̾. non no
bis eius beneficia ab eo ſubtrahuntur
non noſtris aduerſarijs tradimur. ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tāq̄ꝫ filij kariſſimi ad eius grām īuita/
mur ¶ Cōtīmi īquit ad me et ego cōū
tar ad vos ·quid hoc dulcius ? quid be/
nignius ? quid facienti vtilius ? q̄s hoc
proximo ſuo īpenderet? Quis rex n̄ ma/
lū ſeruū punīret quē ſuū ꝓditorē cognoſ
ceret ? ſed heu me q̄ꝛ ex dn̄i pietate vn
de debēmus eſſe meliores ſumus detio
res · ⁊ vn̄ debēmus ſibi eſſe ad ſeruiēd̄
ꝓmptiōres · ſumꝰ deteriores et ad mali/
cias ꝓniores · vn̄ Apl̄s · ad Ro · ij · Ig/
noras q̄ꝛ benignitas dei ad pe · te · ad · ⁊
ſeq̄t · Tu aūt ſecūd̄ duriciam tuā et cor
īpenitens theſauriſas tibi iram ī die ire
et re · iuſti iudicij dei · ¶ Seq̄tur · Pe/
rimus · In quo oñdit ſuā īdigēciā · Nō
ergo ꝙ dr̄ hō ꝑire ēplicit · p̄mo q̄ꝛtū ad
bonū nature · ſecūdo quātū ad bonum
fortune · t̄cio vero quātū ad bonū grē ·
vt ſic bonū nature referat̄ ad ſubſtāciā
corporalē · bonū fortune quātū ad poſ/
ſeſſionē materialē · ſed bonū grē ad ſub
ſtāciam ſpūalē · Dico ꝙ dr̄ hō ꝑire quā
tū ad bonū nature qn̄ hō finit hāc miſe
rā vitā ⁊ aīa ſepat̄ a carne · n̄ eīn mors
ē opus natuē nec īfligit̄ hoī ex natura ·
ſed īflicta porꝰ fuit ex culpa · Dictum
eīn fuit ade · q̄cūqꝫ die cōederis mor · mo ·
id ē ad mortē obligatꝰ eris · vn̄ ne mor
tē diu poſſent effugē · mādūcando de lig
no vite cuiꝰ virtꝰ eāt radicale huīdum
repare · ⁊ ſic vitā ī longū valde ꝓtrahē
de ꝑadiſo expulſus eſt · De hoc ergo ſic
habet̄ ī p̄s · Periit eīn memoria eorū cū
ſoītu · q̄ꝛ ꝑntes · vxores · filij · vſqꝫ ad fo
ueā cū multo clamore īcedūt · ſed iſto ſe/
pulto memoriā eiꝰ ꝑdūt · ⁊ de vtilitate
aīe eiꝰ ſollicititudinē nullā gerūt n̄ ab
lata reſtituūt · nec miſſas ꝓ eo dici faci

ūt ¶ Scd̄o ꝑit hō q̄ꝛtū ad bonū fortuē
nā hoc bonū cū vite aīali neceſſariū ſit
dū hō illud ꝑdit · quodāmodo vitā amit
tit · dū eīn hoī cibus ſubtrahitur · vita
eiꝰ aufert̄ · eo ꝙ ſine cibo n̄ viuit̄ · qd̄ ꝑ
calorem deꝑdit̄ nō reꝑatur · de hoc ergo
ſcribitur ī Eccle · Eſt inquit alia infir/
mitas quā vidi ſub ſole dīcie cōgregate
ī malū dn̄i ſui · ꝑeūt eīn ī afflictione
peſſiā · q̄ꝛ ſicut cū multis laboibus mul
tiſqꝫ ꝑiculis vīuſqꝫ hoīs acq̄rūt̄ · ⁊ cū
multo timore et cura cuſtodiunt̄ · ſic cū
multo dolore ꝑdūt̄ · vn̄ hō diues cū mul
ta moītur pena · dū dimittere cogitur
qd̄ tā ſtulte amaſſe ꝓbatur · vn̄ dicit̄ in
eodem libro · vt ſup̄ · mirabilis ꝓrſus
īfirmitas quō veīt · ſcilicꝫ hō · ſic reūtet̄
q̄ſi diceret · Sicut in mūdū hō nudus
veīt · ſic miſer ⁊ ſpoliatus recedet nichil
ſecū aliud deferens n̄ pccatū vel grē bo
nū ¶ Tercio ꝑit hō quātū ad bonum
grē · nā grā ē aīe vita · dū ergo grā ab
aīa tollitur · qd̄ peccando efficitur : hō
ſpiritualiter moītur · et hec mors tāto
corꝑali morte eſt peior · quāto anima ē
corꝑe melior · Unde · Lu · xv · dicebat fi
lius prodigus · Quanti mercenarij
in domo patris mei habēt panem · ſcili
cet graciarum · ego autem hic fame ꝑeo
Sed vtinam qui ſic ꝑijt dicēt illud qd̄
ſequitur · Surgam et ibo ad patrem
meum et dicam ei · pater peccaui in te ·
et coram te · et cetera · Reuera qui ſic
faceret dominus eum reſpiceret · et om/
nia ei ſua peccata dimitteret · ipſumqꝫ
virtutibus omnibus adornaret · ſicut
ipſi filio prodigo factum eſt ¶
Sequit̄ · Salua nos · ī quo implorant
diuinam clemenciam · Unde notādum

ꝙ dñs ſaluat a culpa. firmat in gracia.
et tandem ponit in gloria. In hijs ibꝫ
eſt ꝑfecta ſalus. qꝛ liberacio a culpa reſ
picit ſalutis iniciũ. ꝓfectus in gracia
reſpicit tẽpus mediũ. ſed poſicio in glo
ria reſpicit grẽ cõplemẽtũ. Nichil ẽ eñ
aliud gloria ꝙ̃ gracia conſũmata. Dico
ergo ꝙ dñs p̃mo ſaluat nos liberãdo a
culpa. Quid eñ aliud culpam putas
eſſe ꝙ̃ languorẽ. Nã febre corpus atteri
tur. ſed anima culpa vexat᷑. egritudine
caro morit᷑ ꝛ culpa ſua vita aĩa ſpolia/
tur. Sicut eñ corpus viuit p̃ñcia ani/
me. ſic aĩa p̃ñcia gracie. Vñ ſicut r̃cedẽ
te aĩa corpꝰ morit᷑. ſic recedente gracia
aĩa vita p̃uatur. Dñs ergo culpam ab
anima tollit ei ſalutem r̃buit. Vñ dcm̃
fuit ab angelo de dño. Mathei ſecundo
Ipe eñ ſaluũ faciet ꝑplm̃ ſuum a pcc̃is
eorũ. Secundo dñs ſaluat in gracia ro
borãdo. ꝙ̃uis eñ non fiat purgatio cul
pe ſine infuſione gracie. quia non pelli
tur frigus niſi ꝑ calorem. nec tenebra
niſi ꝑ lucem. nec nigredo niſi ꝑ ſupue/
nientem albedinem. gracia aũt in ani/
ma introducta mox in ſeipſa deficeret.
niſi eam dominus roboraret. Nã ſicut
ipſe eſt omniũ rerũ creator. diſtributor
ita et gubernator Vñ dicit᷑ in Actibꝫ.
Non eſt aliud nomen ſub celo datum ho
mĩbꝫ ĩ quo oporteat nos ſaluos fieri. qꝛ
ſicut ꝑ xp̃m viuificamur ꝛ a pcc̃is pur
gamur ſic ꝑ eum in gracia cõſeruamur
Unde ip̃e dicit in Yſa. Ego qui loquor
iuſticiã et ꝓpugnator ſum ad ſaluãdũ.
ꝓpugnatorem ſe dicit. quia cũ adũſari
os nr̃os pellit nos in boĩs ꝑficẽ facit

Dominica lxx.

Omnes q̃dem currũt ſed vnus acci/
pit brauiũ. i. ad Corinte. ix. Si anti/
quorũ omnium dicta diligenti fuernit
examĩe conpenſata: vna cõmuĩ ſentẽci
a et mirabili concordia clamat omnis
ꝓphecia. clamat ſanctorũ doctrina. cla
mat et ipſa expiencia que racõnali aĩe
naturalit᷑ eſt impreſſa: ꝙ omĩs homo
beatus eſſe appetit ꝑ naturã. Eſt eñ
beatitudo bonorũ oĩm plenitudo. vt di
cit Richardus. Vel ſicut dt̃ Boecius.
Beatitudo eſt ſtatus oĩm bonorũ ag/
gregacõe ꝑfcũs. Ergo ſi naturalit᷑ ho/
mo appetit bonũ maxime appetet illud
bonũ qd̃ eſt õnis deſiderij cõplemẽtũ. ꝛ
hoc eſt qd̃ dicit Boe. Omĩs inquit mor
taliũ cura ad vnũ beatitudinis finẽ ni
tit᷑ ꝑueĩre. hoc autẽ eſt inq̃t ſũmũ bono
rũ õniũ qd̃ mẽtibꝫ hoĩm natualit᷑ ẽ im
p̃ſſum quo q̃s adepto nichil vlteiꝰ deſi/
deraẽ queat In ũbo ergo p̃miſſo di/
ligenter inſpecto p̃mo oſtendit Aplũs
oĩm eſſe officiũ appetẽ ſumñ bonũ. Se
cũdo dicit ꝙ uõ eſt oĩm ꝑuenire ad bra
uiũ ſic optatũ. Dicit ergo p̃mo ꝙ õnes
btĩtudinẽ appetũt Vñ dt̃ ꝙ oẽs currũt
Secũdo oſtendit ꝙ nõ õnes ad finẽ hũc
ꝑueniũt. cũ adiũgit. ſed vnus accipit
brauium. Dicit ergo õnes currũt id ẽ
õnes ad ꝓpoſitũ brauiũ tẽdunt in gnã
li. ſed errãt multi in ſpeciali. ibi ſũmũ
bonum ponẽtes vbi nõ ẽ nec eẽ p̃t. Bo
etiꝰ. Eſt ſũmi boni natuãliter mẽtibus
hoĩm ĩſerta cupiditas. ad falſa tñ deuiꝰ
error adducit. ꝛ ideo Nõnd̃ ꝙ q̃dã cur/
rũt ꝑ viã opulẽcie. Nã auari currũt ad
bona diſtãcia. q̃dã currũt ꝑ viã arrogã
cie ſupbi ad bona ſublimia. quidã ꝑ vi
am laſciuie laſciui ad bona ſuauia. qui/
dam per viam fallacie: heretici ad bona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

inania . quidā vero ꝑ viam iuſticie ſci
et iuſti ad bona felicia et eterna. Item
auaros decipit falſa cupido. ſupbos fal
lit glē altitudo. luxurioſos ſeducit cor/
porū pulchritudo. hēticos decipit ītelli
gencie ebetudo. ſed iuſtos allicit eterne
dulcedīs magnitudo et glorie inſpirate
celitus c̄titudo. ¶ Dicaq ergo ꝙ quidā
currūt. ſ. ꝑ viam auaricie credētes eſſe
in diuicijs ſummū bonū. nam ſapiens
dt . illud quod q̄ſqȝ p̄ ceteris petit illud
ſummū aſſerit eſſe bonū quare beatū il
lū ſtatū iudicat quē p̄ ceteris ipē deſide/
rat. et qꝛ auari ſolas diuicias appetūt
ideo ſūmū in diuicijs bonū ponūt. Vñ
Boecius Quidā ſūmū bonū eſſe nichilo
indigē credētes vt diuicijs affluāt ela/
borāt. Vñ dr̄ iiij. Regū v. De pezy pu
ero heliſey. Qui auaricia victus ait. Pe
pcit dñs meus naamā ſyro vt nō accipe
ret ab eo q̄ obtulit . currā ergo poſt eū
vt accipiā ab eo aliq̄d. et ſequit̄ ibi quō
iuit mēdacium finxit. veſtimēta et ar/
gentū accepit . ſed dū paupertatē effugē
voluit ꝓpt̄ pecuniā leprā incurrit. O
quāta ſtulticia. ꝙ falſa. ꝙ vana beati/
tudinē in diuicijs q̄rē. q̄ nō ſolū n̄ pñt be
titudinē dare. ſed dū hñt̄ magis faciūt
indigē Nōne q̄ plura habet pluribus ſer
uientibus indiget. q̄to plura hñt tanto
pluribus ſeruientibus indigēt. Igit̄ non
faciūt hoīem felicē. ſed amplius indigen
tē. Vñ Boecius. Qui tātis laboribus tā/
tis anxietatibus. tātiſqȝ ꝑicul̄ pecuniā
cumulare cōtēditis. puto inq̄t ꝙ fugaē
īdigēciam vultis ſed in cōtrariū vobis
hoc cedit. qꝛ q̄to plura cumulatis. tāto
ad defenſionē ſuppellectil̄ pluribus indi
getis. et addit O ꝙ ꝑuſa condicō vt hō

diuinū animal ſplendē nō poſſe credat
niſi pecunia fulgeat. Nam inq̄t alia aī
malia ſuis rebus cōtenta ſunt. vos aūt
deo cōſilēs mentis a rebus īfimis orna
mēta q̄ritis. nec ītelligitis q̄tā creatorī
iniuriā faciatis. Nam ille inq̄t vos oī/
bus rebus p̄poſuit Vos vēo ad iſta vilif
ſima q̄cumqȝ detruditis dignitatē veſ/
trā. Scdo quidā currūt ꝑ viā ſupbie
q̄rentes in hōribus et dignitatibus ſum
mū bonū. Vñ Sapiens quid̄ Sunt q̄
ſūmū iudicant eſſe bonū in hōribus vt
maiores apd̄ alios habeant̄. et hij vel ī
ſe ſublimari cōtendunt vel ſublimibus
inherē conant̄. De tali ergo ſupbo dr̄.
Job. Cucurrit adūſus deum erecto col
lo Adūſus vtiqȝ deum cucurrit dum cō
tra dei p̄ceptū aſcendere tꝑalit̄ q̄rit. et
gloriam q̄ ſolius dei eſt cōcupiſcit. Sed
quare nō cogitāt miſeri. vbi ſit nūc po/
tencia ceſaris ? vbi rabies inaudita ne
ronis ? vbi facūdia cicēoīs ? vbi eloquē
cia demoſteīs ? vbi fortitudo ſamſoīs ?
vbi eciā gloīa ſalomonis ? Sed ſi ſūmū
eſſe nō poteſt qd̄ vtiqȝ ꝑdi poteſt. reſtat
in nullis eſſe dignitatibus ſūmū bonū
cū in eis nullum ſit ſtabile fundamētū
Boecius Quid me felicē tociens iactaſ
tis amici. Qui cecidit. ſtabili non erat
ille gradu. quaſi dicēt. Si in honoribus
et gloria felix fuiſſem . eos nullatenus
ꝑdidiſſem . Tercio currunt laſciui
ad bona carnis ſuauia. Unde quidam
philoſophi ſunt. qui dicti ſunt Epicurei
qui ſummū bonū poſuerunt in delecta
cōnibus carnis. ꝓpter hoc dicit̄ Dañ.
iij. capi. ꝙ ſurrexerunt duo ſenes et cu
currerūt aduerſus ſuſannā. et dixerūt
ad eā Ecce oſtia pomerij clauſa ſūt ꝛc̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sed het ſentencia eſt fatuitas ſūma in
bonis vilioribus que ſunt inter omnia
bona mūdi. q̄ vana ſunt et caduca. po/
nere ſūmum bonum. Si eī hoīem btūi
facere ip̄a carnis laſciuia poſſet. maxi
me eſſent bruta beata q̄ oīo ſūt volupta
ti obnoxia Quō laſciuia carnis fcīet ho
minē beatū que cauſa cūctarū anxieta/
tū exiſtit. que penitudinem ſemper in
ducit. et vitam hominis diminuit. Bo
ecius. Quid de corporis voluptatibus
loquar quorū appetencia ē anxietatibꝰ
plena. et ſacietas plena eſt penitencie.
O inquit quātos morbos quātos dolo/
res ſolēt laſciuie īferre corporibꝰ. qua
rū motus quid habeat iocūditatis igno
ro. qui ſi bonos efficerēt. beata vtiqꝫ
bruta eēnt. quorū ad explendā laſciuiā
corꝑalē ōnis feſtinat intētio Quar
to currunt heretici. ad bona inania. q̄
uis intendāt currē ad bona diuina. de/
cipit eīm eos fides falſa et ꝑfida ab om/
ni racione vel iure penitꝰ aliena et nul
lius auctoritatibꝰ fulta. Vn̄ Aplūs lo
quēs de hereticis credentibꝰ ad Gala.
v. ait. O inquit inſenſati currebatis
bene quis vos faſcinauit veitati nō obe
dire. quaſi diceret. O credentes ſtulti q̄
bꝰ creditis. quibus animas vrās pre/
cōſas committitis. quos adoratis. q̄bꝰ
tantum honorem impēditis. homines
ſunt ſine lrīs. nulla ſciēcia eſt ī eis Ip
ſis eīm quibus animas cōmittitis. cor/
poā non cōmitteretis. nec vineas vrās
eis ad colendum daretis. Sed dicis ſpi
ritum ſanctum habent. Sed dic michi
vnde hoc tibi conſtat Nūquit. quia ipſi
hoc dicūt teſtimoniū ꝓhibent de ſe ipis
ergo ſecundū euāgeliū. teſtimoniū eorū
nō eſt verū. ſed forte dices. Ieiunijs in
ſiſtunt. aquam ſepe bibunt. carnē non
cōmedūt. Sed audi ſtulte. Neſcis ꝙ an
te diluuium omnes homines ieiuna/
bant. non niſi poſt veſperā comedebāt.
et tamē non carnes vllas. vinū vllum
quia nondum vua erat. ſed ſola glande
ieiuniū ſuū ſoluebant. quia panem tūc
temꝑis non habebant. Et tamē ex hoc
non iuſti fuerūt ſed omnes in diluuio
ꝑierunt. Non ergo de fide credēdum eſt
exteriori vite. ſed ſacre ſcripturē. Audi
ergo quō miſeri non ſequūtᷣ viam Apli
Nūquid Aplūs ſpm̄ ſanctū nō habebat
et tamē ipſe dicit ad Galatas. ꝙ poſtq̄
iam xiiij annos euāgeliū predicauerat
aſcendit iheroſolimā vt cū Aplis euan
geliū cōferret. ne forte in vacuū currēt
ā cucurriſſet. ergo ſi tantꝰ Aplūs. tan
ta ſapiencia p̄ditus ad apoſtolos aſcen
dit vt cū eis euangeliū cōferret. quō tu
confidis in illis qui nullam ſcienciam
habent et ī cauernis latēt ꝛ docēt. Qui
inquit dominus male agit odit lucē. et
nō venit ad lucē. vt nō arguentᷣ oꝑa eiꝰ
Quīto currūt iuſti vt exoneāti ꝛ ſuccīc
ti et accelerati. Nā curſor bonꝰ debet
eē exoneratꝰ ꝑ pauꝑtatē volūtariā. cō
tra pondꝰ t̄renitatis debet eē ſuccinctꝰ
ꝑ carnis cōtinēciā cōtra fluxū vaītatis
debet eē accelēatꝰ ꝑ feſtinācia cōtra te/
diū tarditatis. Dico ꝙ bonꝰ curſor vo/
lens ꝑueīre ad brauiū debet omne ter/
renū pondus deponē. ne preſſus pon/
dere trahatᷣ ad īfima. Nō eī bn̄ currē pt̄
qui oneratꝰ ē. Vn̄ naute ī maīs fluc/
tibꝰ ꝑturbati. dū ad portū ꝑuenire nō
poſſe metuūt. rebꝰ oneāti oīa ī maē ꝓi
ciūt. ꝓpi qd̄ dicitᷣ Hebr. xi. Deponētes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

omne pondus et circūſtans nos pecca/
tū. curramꝯ ad ꝓpoſitū nobis certamē
aſpiciētes in auctorē fidei. Scd̓o bonꝰ
curſor nō ſolum debet eſſe exoneratus ꝑ
terrenitatis depoſicōem. ſed eciā ſuccīc
tus ꝑ lumborū reſtriccōem. Unde iiij.
Regū xviij dr̄. ꝙ manus dnī facta eſt
ſuꝑ helyam accinctusqꝫ lūbis currebat.
q̄d enī ē accīctis lumbis currē niſi car/
nis fluxū reſtringē. Gre. lumbos p̄cin
gimꝯ cū carnis luxuriā ꝑ cōtinēciā co
artamus. Tercō curſor debet eſſe acce
leratus ꝑ obedienciam ꝓmptam. Un̄
ꝓpheta dicebat. Viā mādatorū tuorū
cucurri cū di. cor m. qui enī ſic currit ci
to ad brauiū ꝑuenit ꝓpt̄ qd̓ dr̄. i. Cor̄
ix. Sic currite vt cōprehendatis.

¶ Sequit̄. ſed vnus accipit bra. quaſi
dicēt. oīs currūt. et ſinguli currunt.
auari currūt. ſuꝑbi currūt. laſciui cur
runt. hētici currūt. iuſti currūt. ſed ad
brauiū non ꝑueniūt. niſi iuſti qui ſūt
caſtitate ſuccīcti. caritate vīcti. et catho
lica fide cōiuncti. Nā qui vult ad braui
um ꝑuenire. neceſſe eſt vt ſit vnū cū do
vnū cū ꝓximo. et eciā vnū cū ſeipſo.
Sꝫ de vnitate. Reqnire. ſupra dō īfra
octauā Ephē. vbi eſt de iſta matia. xp̄c
ergo ihc̄ qui exultauit vt gygas ad cur
rendā viam. ipē ſic det nobis currē vt
poſſimꝯ ad patū brauiū ꝑuenire. Qd̓
nobis preſtare. ꝛc̄. Item

Uoca operarios et redde illis mce
dē ſuā Sicut habet̄ in p̄s. vniūſe
vie dn̄i mīa et vitas. et mīa maxīe cōſi
derat̄ ī retribucōe q̄ quodāmō depēdet
ex nrā opacōe Und̓ in ūbo p̄miſſo tria
ſcd̓m hoc attēdunt̄. p̄mū eſt dei vocātis
liberalitas. ſcd̓m eſt hoīs opantis ſtrē
nuitas. terciū vero eſt mcedis impenſe
ſublimitas. nōt̄ ergo largitas dei vocā
tis cum ait Uoca. nōt̄ ſtrēnuitas opan
tis cū addit Operarios. nōt̄ tercō ſubli/
mitas muneris cū adiūgit. et red. il. m̄
ſ. dt̄ ergo voca ꝛc̄. ¶ Nōnd̓ ergo ꝙ do
minꝯ vocat. ſ. ad fletum pn̄ie. Unde ab
inicō mundi nō ceſſauit ad pn̄az vocaē
Nunc ꝑ pr̄iarchas. nunc ꝑ ꝓphetas. et
tādem eciā ꝑ ſeip̄m. Un̄ ipē dt̄ mathe.
Nō eī veī vocare iuſtos ſed pec. ad pe.
magna ergo et inaudita clemēcia q2 vt
nos ad ſe vocaret de cel̄ aduenit. noſtrā
naturā aſſup̄ſit. p̄dicauit. ſudauit. et
alſit. et ꝓ nobis reuocādis penā ꝛ mor
tem ſuſtinuit. et nunc ſic ingrati ſumꝰ
ꝙ ip̄m in cruce clamātem cōtempnimꝰ
ꝓpt̄ qd̓ dr̄ Yſa. xxij. Uocauit nos dn̄s
ad fletū lacmoſe cōtricōnis. ad planctū
gemebunde cōfeſſiōis. et ad cīcturā ci/
licij varie ſatiſfaccōis. Ecce inq̄t gaudi
um et leticia iugulaē arietes. comedere
carnes. et bibere vinum. et aſcēdit hec
vox in aures dn̄i ſabaoth. ſed nō dimit
tet̄ eis iniq̄tas hec donec moriant̄. Nec
eſt ꝑua culpa cū dn̄s vocet ad pn̄iam.
currē ad laſciuiam. Scd̓o dn̄s vocat
ad ꝑfectā obedienciā. et d̓ hoc dt̄ Mat.
iiij. Uidit dn̄s duos frēs ꝛ vocauit eos
et ſequit̄ ꝙ illi relictis retibus et prē ſe
ſu. e. et ſequit̄ ibi de vocacōe petri et
andree. q2 ip̄i ſtatim relictis retibꝰ oī/
bus dn̄m ſūt ſecuti. Unde Gre. cōmen
dans aplōrum obedienciā. et arguens
nrāꝫ duriciā ſic ait. Audiſtis frēs kmi
q2 ad vnius iuſſiōis vocē petrus et an
dreas relictis retibus ſecuti ſunt redēp
torē. nulla adhuc miracula facere vide/
rāt ꝛc̄. Ecce quot flagellis affligimur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quātis minamur aſpitatibus z deter
remur. et tamē vocantē ſequi cōtemni/
mus. et addit. Iam in celo ſedet qui de
conuſione nos ammonet. iam colla gen
cium ſubdidit. iam mundi gloīam ſtra
uit. iam ruinis crebreſcentibus ſui diſ
tricti iudicij timorem denunciat. et ta
men ſuperba mens noſtra nō vult hoc
ſponte dimittere qd' cotidie pdit in vita
Sed nūquid hec tanta demencia in no/
bis erit impunita. ſic enim dicit domi
nus. Prou. Oīa inquit vocaui. ſupple
p predicacōes. et rennuiſtis. extendi
manum meam ſupple. p bonorum lar/
gicionem z nō fuit qui aſpiceret. deſpex
iſtis omē cōſilium meum. ſupple p int/
nam inſpiracionem. et increpationes
meas neglexiſtis ſupple. vobis factas
p flagellaciones. Ego quoqz in īteritu
veſtro ridebo et ſubſannabo cum vobis
qd' timebatis aduenerit. Mirum eſt em̄
valde rocionale aīmal illi non obediē
cui omnia obediunt elementa. cui ōnia
famulantur celeſtia corpoā. et quem tre
mit angelica natura. et omnis virtus
tartarea. Unde ipſe conquerit' in Iob.
quando dicit. Seruum meum vocaui
et nō reſpōdit michi. Unde tibi o homo
tanta ſupbia. de qua tua cōfidis poten
cia. Quare non attendis q vix pulicū
et muſcarum potes vitaē aculeos. z tn̄
non times contra te puocare diuinam
potēciā. Iſti ſūt ſimiles auibg de pda
viuētibg z gallinis auguſtanis. in meſ
ſe em̄ obſurdeſcunt q2 ſature Tercio
vocat dn̄s ad guſtū ſapiencie z ad bonū
ſacietatis etne Un̄ dicit' lu. iiij. Hō qdā
fe. cenā ma et vo. m. Et vere cena mag
na vbi fercula nō pua. nō trāſitoria vel
amara. ſed magnitudiē ſūma. duracōe
ppetua. qdqd hō deſiderat ſapiēcia. et
nūq faſtidiēcia. ppter qd' dicit' ī Apo.
Bti q ad cenā nup. agni vocati ſūt. O
q beati. q dulcedine repleti. qbus nō
carnes aīaliū corruptorū. ſed apponet'
p ferculo ſūmū bonū. qbus tradetur ī
poſſeſſionē ipſū regnū eternū nullo fi/
ne claudend'. ſed ſecurū. pacificū z qetū
ī ſecula ſeculorū. Sed qdā rennuūt ad
hanc cenā venire. et ideo qn̄ ſiti z fame
acerbiſſiā cruciabūt'. n̄ vinū. ſed nec a/
que vna gutta eis ab aliquo ībuet'. Ex
ēplū de diuite Luce. xv. vel vt dn̄s dicit
Pſa. lxv. Quia vocaui z n̄ audiſtis. ſed
faciebatis malū ī oculis meis z c. q ſūt
ibi. ſic igit' patz mīa dei īuitātis Se
q' ſtrēnuitas hoīs opātis. q nō' cū dr.
opaios qſi dicēt voca opātes n̄ negligē/
tes nō ocio vacātes. q2 tales nulla digī
ſūt mercede. vn̄ ſtulti ſūt z ſe deceptos
in fine vite ſue videbūt. q mō laborare
iu vinea negligūt. z mercedem tn̄ habe
re credūt. vnde dn̄s in preſenti euāge/
lio. ait qd hic ſta. to. d. o. Ite z v. invi.
m. z qd' . i. f. da. vo. Ideo dr Eccle. vlt.
Opamī o. veſ. an. tē. i. āte mortē. z da
bo vo. m̄. ī tē. ſu. Nā pg mortē nō ē tpg
opādi. ſz ſolū r̄cipiēdi. Eccl'. ix. qdcūz
pt mang tua inſtant' opare. q2 nec opg
mechaīcorū. racio phōrū. nec ſapiencia
theoligorū. nec ſciēcia logicorū. ē apud
inferos quo tu pperas Nota ergo q
ad opādū nos inducē debz. Aut oītas
īpātis. neceſſitas tpis. z vtilitas opis
Dico q pmo nos īducē debz aut oītas
īpātis. ipē opaī pcepit cg aut ſūma ex
iſtit. ait ergo Exo. xx. Sex diebg opa
beris. z facies opg tuum. voluit aūt vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſeptima die debeamus ab omni ope ſer
uili quieſcē. vt ip̄a die poſſimꝰ ſoli deo
vacare. Vñ in die dñő. et aliis feſtis ma
gis dñt hoīes deū orać. eccleſias viſitaē
ad p̄dicacões accedere ꝙ̄ in alia die. ſed
homo facit totū cõtrariū. quia dū hoīes
feſta colūt ſolis vanitatibus ꝛ peccatis
intendūt. Operamini ergo frēs cibū qui
non ꝑit. ſed qui ꝑmanet in vitā eternā
Vñ dr̄ Apo. xiiii. Ammō iam dicit ſpc̄
vt re. ꝛc̄. Scd̄o ad opand̄ inuitat tp̄is
nobis dati neceſſitas. nā qd̄ ad penitē
ciā nobis dīna clemēcia cõceſſit. ſi ꝑdi/
tū fuit. ineſtnū recuꝑari nō potit. Vñ
ñlla iactuā eſt grauior nobis ꝙ̄ iactura
tp̄is ꝑditi. ꝓpt̄ hoc Jo. dt̄ Opamī dū
dies eſt veniet aūt nox qn̄ nemo potet
opari. ꝛ Aplūs. Dū tp̄c hēmꝰ opemur
bonū ad oēs. ſed conq̄ritꝛ dñs in Apo.
dicēs Dedi illi tp̄c vt penitēciā agēt et
noluit penitē a fornicacõe ſua ; Quid
ergo ī fine dictuꝛ ſūt? quā excuſacõem
apud deū hūt. Vñ ceſſabūt v̄ba cū puē
tū fuit ad v̄bera. Tercō nos ad opand̄
inuitat ip̄ius opacõnis vtilitas. qꝛ ſic
dr̄ ꝓū. xxii. De fructu opis ſui vnuſqſ
qꝫ replebitꝛ bonis. et iuxta opa ſua ret̄
buetꝛ ei. Certiſſimū eſt nec dubitare li
cet. ꝙ q̄ malefaciet male habebit. Vnde
Aplūs dt̄. ꝙ quale vniuſcuiuſqꝫ opus
fuit ignis ꝓbabit. Vñ dr̄ in Eccl̄. xiiii
Omne opus corpale in fine deficiet. et q̄
illud opatꝛ cū illo ꝑibit. et oēe opus bo
nū iuſtificabitꝛ. et q̄ opatꝛ illd̄ honoābitꝛ
in illo. Sic ergo patet de largitate vo/
cantis et de ſtrēnuitate opantis.

¶ Nūc vidē reſtat de ſublimitate mer/
cedis. ſed q̄s dicē eius magnitudinē ſuf
ficit. Eſt enī merces tā magna. tā alta.
tam lata. tam dulcis et ſapida. vt ñlla
poſſit exprimi lingua carnis. Merces
tn̄ dicitꝛ. qꝛ eam homo ꝑ graciā meretꝛ.
Vnde et quodāmodo ex iuſticia redditꝛ
Vnde ꝓū. Seminati iuſticiā merces fi
delꝭ. et Eccl. xxx. Da mercedē dñe ſuſ
tinētibus te vt ꝓ c. fi. in ve. Nondum
ergo ꝙ hec m̄ces ē oīmi dignitate p̄clara
eſt oīmi plenitudine boni fecūda. et eſt
durabilitate ꝑpetua et eterna. Dico ꝙ
m̄ces laborāciū eſt altiſſima dignitate.
nō enī ē m̄ces cuiuſcūqꝫ dñi ſed ip̄ius
regis eterni. qui ſicut eſt ſuꝑ oēs altiſ
ſimus. ſic altiſſiā dona donat ſuis ami
cis. Vnde dr̄ Yſa. Ecce deus in fortitu
dine veīet. ecce m̄ces eius cū eo. et opꝰ
illius corā illo. Vñ dicit Abrahe. Gñ.
xv. Noli timē abraham ego ꝓtector tuꝰ
ſum et m̄ces tua magna nimis. Scd̄o
merces laboranciū eſt pleniſſima bono
rū opm vbertate. Nonne id ſūmum eſt
bonū qd̄ excedit in infinitū oēm bonū
creatū? ſi enī tot bona dat dñs ī hac vi
ta adūſariis ꝓ paucis q̄ faciūt bonis:
quāta putas dabit filiis ſuis ꝓ quibus
in mortē ſe dedit? Reddet enī deus mer
cedem plenā ꝓ opere tuo. Vnde dr̄ Ma
thei v. Gaudete et exultate qm̄ merces
veſtra co. eſt in ce. Tercō m̄ces laboran
ciū eſt interminabilꝭ eternitate. nō enī
eſt ad tp̄c cõſtituta. ſed vt ſine fine poſ/
ſidenda teneatꝛ. Vnde Sapiē. v dicitꝛ.
Juſti autē in ꝑpetuum viuent ꝛc̄. Ad
hanc xp̄c nos ꝑducat. q̄ ad penitenciā
nos inuitat et virtutes ad operandum
in via donat. Qui cū pre ꝛc̄.

Dñica in lx.

Libent̄ igitᷣ gloīabor in infirmi/
tatibus meis. vt inhabitet in me
virtus xp̄i. ij. Cor. xij. hec ē ɔ̄ſolacio
quā infert Aplūs ex p̄miſſis Nā p̄inſi
nuat ꝛ p̄mittit ex dc̄is v̄bis ꝙ ſola di/
uina grā hoīes pficit. Vn̄ dn̄s ait . ipſi
Ap̄lo. dicens . Sufficit tibi paule grā
mea. Scd̄o aſſerit ꝙ p ſolam viam tri/
bulacioīs grā ad ɔ̄plemēt̄u venit . Vn̄
dn̄s ei dicit . virtus in infirmitate pfi/
citᷣ Tercio Aplūs ex hijs dictis ei ver/
bis ɔ̄tra ſe ɔ̄cludit. libent̄ igitᷣ gloria/
bor in infirmitatibus ꝛc̄. Vbi duo no/
bis maīfeſtat. Nā primo in quo ſit glo
riād̄u inſinuat. Scd̄o cauſam talis glo
riacioīs aſſignat. p̄mū diſpoſitiuū ē ad
ſcd̄m. ſed ſcd̄m p̄mi eſt pfectiuū . Glori
and̄u in infirmitatibus eē inſinuat qn̄
dr̄. libēt̄ gloī. in īfir. me. ſed cauſam ſue
gloīacōis explanat. cū addit. vt īhabi/
tet in me v̄. xp̄i. dr̄ ergo libēt̄ glo. ꝛc̄.
Eſt ergo nōnd̄u ꝙ īplex ē gloīa. prima
mala q̄ ē pcc̄orū. ſcd̄a bona q̄ ē iuſtorū.
tercia optīa q̄ ē beatorū. p̄ma ē peītus
fugienda. ſcd̄a diligēda. t̄cia totis affcī
bꝰ expoſcēda. Dico ꝙ ē pcc̄orū glā que
ē mala. et ideo fugiēda Nā ſūt q̄dā q̄ glo
iant̄ īſublītate potēcie. q̄dā in affluēcia
opulēcie. q̄dam vero in opacōe malicie
Dico ꝙ q̄dam gloriāt̄ in ſua potencia.
Vnde dr̄ Judith primo. ꝙ rex medorū
edificauit ciuitatē potentiſſimā . ꝛ ſeq̄tᷣ
ibi. gloīabatᷣ quaſi potēs in potēcia ex/
ercitus ſui ꝛ in glā q̄dgarū ſuarū. Sed
qꝛ potēciā ſuā non recognouit ſe habē a
deo . ideo fuit victus. et gloīā cū poten
cia pdidit. Nā quō hō in potēcia glori/
atᷣ quā a ſe non habē ɔ̄gnoſcitᷣ. Aplūs
Quid habes qd̄ a deo nō accepiſti? quid
gloriaris quaſi nō accepis? Anſelmus
Qui ſeipſū a ſe nō habet . quō a ſe aliq̄d
habet. ſicut enī ſtultus eſt q̄ gloriatᷣ de
veſte alterius. eo ꝙ talis gloīa depditᷣ :
ſic minꝰ ſapiens eſſe ɔ̄uīcitᷣ qui de po
tencia non ſua ſed ab alio accepta glori/
atᷣ et extollitᷣ Scd̄o q̄dam gloriāt̄ ī re
rū opulēcia. ꝛ de iſtis habetᷣ ī p̄s. Qui
ɔ̄fidūt in v̄tute ſua ꝛ in mlᷣ. di. ſ. g.
O q̄̄ falſa. q̄̄ vana. q̄̄ fragilis gloīa qua
ſalus hoīs nō habetᷣ. vita nō ꝓlongatᷣ.
mors nō effugitᷣ ſed pocius acceleratᷣ ꝛ
ipſa mors ibi incurritᷣ. Pſa. xl. Omīs
homo fenū et oīs gloria eius quaſi flos
agri . et p̄s. Ne timueris cū diues fcūs
fuerit homo ꝛc̄. immo dicitᷣ . Oſee. iiij.
Gloīā eorū in ignominiā ɔ̄mutatabo
Tercio quidā gloriant̄ in malicia . hec
gloria ē omniū peſſima. et maxīē dīne
iracundie incurſiua . Nam offendē de/
um eſt malum . ſed facile indultiuū . ſi
non ſit placitū . ſed deum offendere et
de offenſione gaudere peſſimum eſt . et
peccatᷣ in ſpiritū ſanctum qd̄ omīs bo/
ni eſt impugnatiuū. vie ad miſericordi
am obſtructiuū. Tali ergo ſic gloīanti
dicitur in p̄s. Quid gloriariꝫ in mali/
cia ꝛc̄ . Dilexiſti maliciam ſuper be/
nignitatem ꝛc̄. ſed ſtatim ſequitur mul
tiplex pena. propterea inquit deus deſ
truet te in finem euel . te. ꝛ emigra. te
de taber. tuo. et ra . t. de t̄. viuencium
Nam gloriam et ſtatum talium admi/
rans propheta ait ad deum . Vſqꝫ quo
peccatores domine vſqꝫ quo peccatores
gloriabuntur? Et ſubdit ibi ɔ̄ſequent̄
in quo gloīantᷣ. Nam iniquitatē loquū
tur et opantur iniuſticiam . ꝑplm̄ tuū
domine oppriműt . viduas et pupillos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

occidunt. et te iſta dñe nō audire aſſerūt
et oſtendūt. ſed audite qd̄ ſequit᷑. Intel
ligite inſipientes in ꝓplō ɀc̄. Qui plā
tauit aurē nō audiet ɀc̄. Qui corripit
gentes nō arg. et ſequit᷑. Redde illꝭ iniq̄
tatem eorū et in malicia eorū diſ. il. do
mi9 d̄s noſt̄. ꝓpt̄ hoc dicit᷑. i. Macha.
ij. A ūbis viri pccōris ne timueritis.
quia gloria eius ſtercus et vermis. ho
die extollit᷑ et cras non inuenietur.
Sc̄d̄a gloria eſt bona et hec ē amanda.
nam gloriant᷑ in ſue cōſciēcie puritate
iuſti. gloriant᷑ in cognoſcēdo ꝓp̄am vi
litatem. et gloriānt᷑ eciā in malorū pe
naliū multiplicitate. Dico ꝙ gloriant᷑
iuſti in ꝓprie cōſciencie puritate. miā
bilis eſt eñi iuſti leticia. tū eciam gloia
mirabilꝭ generat᷑. dū nichil ſed̄ nichil ī
mundū. nichil eciā odioſū in mente ſen
tit᷑. Unde. i. Cor̄. i. dicebat Apoſtolus
Gloria nrā hec ē teſtimoniū cōſciencie
nr̄e. tanta eñi eſt gloria de bona conſciā
ꝙ vt Auguſt dicit. Quitꝗ velint de me
apud deū dicāt hoīes dū tamen cōſciā
non incuſet. Sc̄d̄o gloīant᷑ iuſti in cog
noſcendo ſuā vilitatē. Juſti eñi in hac
vita volūt viles videri. et ideo gloriāt᷑
dum ſe vidēt deſpici et cōtempni. ſciūt
eī dictā gloriā in ignominiā cōmutari.
Vñ dicebat ꝓpheta. Gloriā meā ī pul
uerē deducet. Juſtis ergo dicit᷑ in pſal.
letamini iuſti in dño et glꝭ. o. r̄. corde.
qui ſūt ergo recti corde niſi illi q̄ in mū
do humilit̄ viuūt. et ſe viles ī eo videi
volunt. q2 rectū eſt illud. ſicut Sapiēs
d̄t. Cuiꝗ mediū nō diſcrepat ab extre
mis. Tercio gaudent iuſti in malorū
ſiue penarū multiplicitate. ꝗto eñi plꝰ
ꝓ xriſto paciūt᷑. tāto āplius gloriant᷑

Unde dr̄ de btā Agatha ꝙ letant̄ et glo
riant̄ ibat ad carcerē. quaſi ad epulas
inuitata. et multa ſūt ſup̲ hoc ſanctorū
exēpla. Unde Aplūs. Michi autē abſit
gloriari niſi in cruce d̄o. n. ihū xp̄i. ɀc̄
ꝙ eſt eñi frēs mei in cruce dnī gloriaī ?
niſi xp̄o in paſſiōibus cōformari ? et ꝓ
eo pati et ſaltē ſp̄ūalit̄ crucifigi. Unde
ipē Aplūs dicebat. i. Cor̄. Xp̄o cōfixꝰ
cruci ſū. nolebat hic Aplūs glāri in po
tencia. nō in mūdi ſapiā. non in vana
opulencia. nō in fortitudiē corꝑali. ſed
ſolū in cruce dñica. ſciebat eñi ſcp̄tū eſſe
Jē. Nō gloriet᷑ ſapiēs ī ſapiā ſua. neꝗ
fortis in fortitudiē ſua. neꝗ diues ī di
uicijs. ſed in hoc gloriet᷑ qui glāt᷑ ſcire et
noſſe me. q2 ego ſū dñs Aplūs Qui glo
riat᷑ ī dño glet᷑ ɀc̄ ſic igit᷑ patet q̄ ſit glā
tp̄alis. patet eciā q̄ ſit gloria ſp̄ūalis.
¶ Nūc vidē reſtat q̄ ſit glā eternalꝭ. nā
beatorum glā illa cōſiſtit in dei viſione
clariſſiā. in ip̄ius tencōne firmiſſima.
et in ip̄ius fruicōne pleniſſiā. Nā hec
ſūt illa glorioſa de q̄bus d̄t ſcūs ꝓpheta
Glorioſa dicta ſūt de te ci. dei. nōne glo
rioſū tibi videt᷑ eſſe ſūmū bonū ī ſe ip̄o
videre. ip̄m pleniſſime deguſtare. et et̄
nalit̄ inſup̲ poſſidē. Dicaꝗ ergo ꝙ illa
glā beotorū cōſiſtit in dei clariſſiā ɀ ap̲
tiſſiā viſione. quātā putas delectacōeꝫ
eſſe futurā vidē pulchritudinē oīm ſe
culorū. Quis valeat vllꝭ ūbis exp̄mere
ymmo quis ītelligē vel intellcū ꝑcip̲e.
quante delectacōes in dei dextera ſunt
future. Si tā dulce de eo eſt nūc ſentire
ꝙ erit in ip̄m fontē eternū conſpicere.
et ſe immergere. et in ip̄m totū trāſire
Si tā delectabile eſt nunc de deo flere.
ꝙ eīt de ip̄ius viſioē gaudē ? ſed miſeri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

peccatores qui nichil de deo ſenciunt. q̃
ſola tp̃alia ſenciũt de iſtis nichil credũt
ſed dr̃ Yſa. xli. Reuelabit̃ glã dñĩ et vi/
debit oĩs caro q̃ꝫ os dñĩ locutũ eſt. tũc
erit aptũ qḋ modo eſt clauſũ. ¶ Scḋo
gloria ſanctorũ cõſiſtit in ipſius deguſ
tacõne pleniſſiã. tunc eĩ ſi venire cõti
gerit haurieꝫ aquas in gaudio de fonte
ſaluatoris. tũc replebimur in bonis do
mus ſue. q2 ſũmũ bonũ q̃libet deguſta/
bit. O ſacietas bona. o deguſtacõ dulciſ
ſima. o dulcedo ſũma. qñ experiemur qḋ
nũc tã tepiḋ crediꝫ. qñ o dulcedo bõa
videbiꝫ et amabiꝫ et amãdo guſta
biꝫ te. Vnḋ ꝓpheta Saciabor cũ ap
paruerit glã tua. In mũdo iſto neõ ſa/
ciat̃. ſed ſemꝑ nr̃ appetitus incẽdit̃ ſed
dum te ſũmũ bonũ experiemur. ĩ toto q̃e
tabit̃. q2 nichil vltra te q̃retur. Tũc ex
ultabunt ſancti in glã le. in cu. ſu. tunc
inebriabimur ab vbertate. do. t. z tor.
voluptatis t. po. eos. q. apud te eſt fo.
vi. et in lu. t. zc̃. Nam ꝓp̃ iſta et ĩfini
ta alia dicebat ꝓphã. q̃ꝫ dilcã taberna.
t. do. ũ. zc̃. Tercõ glã beatorũ ꝑficit̃ et
cõſũmat̃ in ip̃ius ſummi boni ꝑpetua
fruicõne. nam ſũmũ bonũ videˀ et ip̃m
tã auide deguſtare eſſet ſũme pene ſi ip
ſum cõtigẽt ꝑdẽ. Ad beatitudinẽ ergo
ſpectat vt ſicut eſt ſũme delectabiľ. ita
ſit eternaľ. et de hoc p̃t accipi illḋ p̃ſ.
Gloria et diuicie in do. eꝫ. et iꝫ. eiꝫ ma.
in ſe. ſe. Dei iuſticia q̃ ꝑmanet eſt ipſa
ſanctorũ gloria ĩllo tp̃e finienda. q̃ iuſ
ticia dr̃. q2 meritis reddit̃. Nõ ſũt ergo
frẽs mei timenda mũdi mala. nõ formi
danda p̃icula. non deſiderãda ꝓſpera a
bono nos retardancia vt ꝑueĩre poſſiꝫ
ad tam delectabilem gloriam. q2 ſic̃ dr̃

Rõ. viij. Non ſunt condigne paſſiones
huiꝫ tp̃is ad fu. gloriã zc̃. Ad hãc ꝑdu
cat nos xp̃c marie filius. Item

Exijt qui ſeĩnat ſe. ſe. ſuum. luce
viij. In hijs ũbis de xp̃o expoſi
tis duo intelligi p̃nt que ſeminatorẽ reſ
piciũt. nichil eĩ deus tp̃aliter facit in
mũdo qḋ nõ diſpoſuerit facẽ ab eterno.
Vñ quod in tp̃e ſeminauit ab eterno ſe
minandũ diſpoſuit. Nam mutat̃ res ip
ſa q̃ fit. ſed oĩno manet immobilis ipẽ q̃
facit. q2 ſicut facit. ita tunc ſciuit. qñ ſe
facturũ diſpoſuit. In ũbo ergo p̃miſſo
notat̃ eterna p̃deſtinacõ. qñ dicit Qui
ſeminat. id ẽ q̃ ſe ſemĩaturũ p̃ordinat.
et more ſcẽ ſcp̃ture ũbũ p̃ntis tp̃is po/
nit. q2 omne p̃teritũ et futurũ deo p̃ñs
exiſtit. Nõ eſt eĩ apḋ deũ futurũ aliq̃d
nec aliq̃d apḋ deũ in p̃teitũ trãſit. ſcḋo
notat̃ tp̃aliũ apud deũ ꝓductio cũ ad/
iungit. Exijt qui ſemi. ſe. quid eĩ fuit
ad ſeminandũ exire. niſi tp̃alit̃ facẽ qḋ
ab eterno diſpoſuerat ꝓducẽ. Nobiľ vti
q̃ꝫ ſator qui tot bona ſeminauit vbiq̃ꝫ.
¶ Nõ q̃ꝫ dñs ſeminauit et ſeĩnat bona
corꝑalia ſiue naturalia. bona tp̃alia et
ſp̃ũalia bona. vel vt dici cõſueuit. bona
nature. bona fortũe. et bona grẽ. Nam
ſeĩnat bona nature vt ſimꝫ. ſeĩnat bõ
fortũe vt ſuſtẽtari poſſimꝫ. et ſeĩnat bõ
grẽ. vt bñ ſimꝫ. Dico q̃ꝫ dñs deus nr̃ p̃
mo ſeĩnat in nobis bõ nature tamq̃ꝫ fũ
damẽtũ bonorũ oĩm aliorũ. nam tolle
bonũ natuẽ. nõ eſt bonũ grẽ. ergo neq̃ꝫ
fortũe. Sapiẽs igit̃ ſeĩnator p̃mo oĩm
ſeĩnauit hoc bonũ. qñ hoĩem fecit ĩ mũ
do. z hoc ẽ qḋ figuã vinee dr̃ Jẽ. ij Ego
te plantaui vineã electã oĩe ſemẽ verũ
ſicut habet̃ ij et iij. pſa. Vinea domini

k

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſabaoth domus iſrahel eſt et ipſa huma
na natuā. ſiue mundi fabrica. z dicitur
ſemē verū ī auctoītate p̄miſſa. qꝛ ante
peccatū humana natura p̄mo eſt a deo
plantata. ex t̄ra īmaculata nulla labe
p̄fedata. z ꝓpter hoc ſtatim ſubiungit᷑
Quō cōuſa es ī amaītudinē vitis alie/
na. ſic ergo cōſiderate fr̄es quātū ſit hoc
bonū qđ deus plātauit in nobis. dū no
bis n̄ ſolū eſſe. ſed viuē z ſentire. dona
uit. Nec ſolū viuere z ſentire ſed ī telli/
gere cū ſcīs āgelis nobis dedit. Dic o
hō q̄ iſta n̄ adūtis ꝓ quāto velles ꝑdere
auditū. ꝓ quāto velles ꝑdere guſtum
ꝓ quāto velles ꝑdere viſū. z vt bn̄ cūc
ta cōcludā. ꝓ quāto velles ꝑdere vitā z
ſenſū. Quare ſi iſta adeo tibi ſūt cara
q̄ ſunt bona corꝑalia. quid dices de aīa
tua creatuārum digniſſima ad ymagi/
nem dei fcā. ad gloīam ordiāta. z nullo
tp̄e moītuā. Si ergo ꝓ toto mundo n̄
velles iſta ꝑdere. quātū teneīs iſtum di
ligē q̄ ſola ſua boītate nullo merito p̄ce/
dente. tibi tāta bona dignatꝰ eſt exhi/
bere. faciamꝰ ergo kaīſſimi vt de hoc ſe
mine natuāli ꝓducamus fructum cōu
ſacōīs honeſte. vt factor nr̄ laudetur in
nrō oꝑe. ſic eīn ſcribit᷑ Ephi. iiij. Ambu
lemꝰ digne deo ꝑ oīa placentes fructi/
ficantes in oī bono oꝑe. Sed cōtrariū
fit hodie. Nā ōnis caro corrupit viam
ſuam. et proni ſūt ſenſus hominis ad
malum. pocius q̄ꝫ ad bonum ab adoleſ
cencia ſicut habetur in Gn̄. Nec hoc ꝓ/
bacōne īdiget qꝛ ſic maīfeſtum eſt. vt ſi
q̄s de hoc dubitet ſenſu īdigeat Se/
cundo dn̄s deus nr̄ ſeīauit dona fortu/
ne auxiliaīa bonis natuē. nā qꝛ corpus
naturale habemꝰ z ſꝑ cōſūītur ideo ali
monijs reꝑatorijs indigemꝰ. Cū eīn
ꝑ calorē interiꝰ agētē. cōtinua radica/
lis hūoris fiat deꝑdicō mox ſeq̄ret᷑ cōſū
cō n̄ ꝑ cibū fieret reſtauācō. Nā licet hu
miditas radicalis n̄ poſſit ꝑ alimoniā
reꝑari. poteſt tn̄ retardaī ne tā cito ſeq̄
tur cōſūcō. ſicut oleū z liciniū ī lāpade
nec p̄t ſe defēdere quin cōſuātur ſed re
tardat᷑ ab olucōne ne tā cito ab igne con
ſūat᷑. Ille ergo q̄ bonū natuē dedit. de
dit z bonū fortuē. ꝑ qđ illud cōſeruat᷑ ī
eſſe. vn̄ dr̄ Gn̄. xlīj. ꝙ dixit popul᷑ ad
Ioſeph. Eme nos ī ſeruitutē regīa z p̄
be nobis ſemina ne dificiēte cultore t̄ra
redigat᷑ in ſolitudinē Si enim illi ꝓ
ſolo grano frumēti fcī ſūt ſerui regis t̄/
reni. quāto magis nos ſerui debemus
eſſe illiꝰ ꝑ quē nō ſolū ſumꝰ. ſed cūctis
boīs natuām ſuſtentātibus hūdamus
Nā q̄s digne narret geneā pulchritudi
nū z colorū q̄ nobis cōtulit ꝓpt̄ viſū?
Quis digne dicat vaīetates odorū q̄ no
bis dedit ꝓpt̄ olfactū? Quis ſufficiēt
enarret geneā inſtrumentorū. ſonorū
et cantilenarū que nobis data ſūt ꝓp/
ter auditū? Quis ſufficiēt dicere vale
at geña auium. genera aīaliū genā pi/
ſciū. genera ſaporū. genā bladorū. gn̄a
fructuū. geneā vinorū et omniū liqui
dorū q̄ collata ſūt homini ꝓpt̄ guſtū?
Quis dicere poſſet genera veſtimento/
rū. pelliū et cūctorū que collaca ſūt hoī
ad veſtimetū. Quāta ergo ingratitudo
kariſſimi ē iſta illum nō cognoſcē. illū
non querere. non amare a quo conſtat
tanta bona et talia percepiſſe. per quē
eciam conſtat nos conſeruari in eſſe.
Germinet ergo t̄ra nrā de ſeīne bone
fortune fructū elemoſinarū ꝓpt̄ tanti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſeminatoris amorē. nam ſcriptū eſt ij.
Cor. ix. Qui admīſtrat ſemē ſeminati
et panē ad manducandū pſtabit. et mł
tiplicabit ſemē vr̄m zc̄. Si ſemē nō ſe/
minatū minuit᷑ et ſi ſeminatū auget᷑.
q̄d timetis illđ ſeminaȓ vt poſſitis mł
tipliciter recipe. audite inq̄ꝑ Apł. Qui
ꝑce ſeminat ꝑce z metet. et q̄ ſe. ī bn̄. i.
large. de bn̄dictōibus z metet. non ſolū
tꝑalia ſed vitā eternā. Quid times ꝑ
deo ſeīnare. qn̄ ipē ī ſeminat tā abūde
qui eni̅ diuicias male cumulant. et nō
ꝑ eo eas ſemināt. illas ꝑdūt et nō mul
tiplicant. qꝛ ſic dr̄ Eccł. Qui amat di
uicias fructū non capiet ex eis. veriſſi
mū verbū. qꝛ auari et hic ducūt miſerā
vitā. et in futuro accipiūt penā eternā
¶ Tercio dn̄s nr̄ nō ſolum ſeminat bo
na nature. ſed eciā bona grē. q̄d eni̅ va/
leret eſſe ſi non cōtingeret bene eſſe. ſic
eni̅ dat᷑ natura vt homo ſit. ſic dat᷑ grā
vt homo bn̄ ſit. Nam ſine grā nō poteſt
homo bn̄ viuere. nec bonū cogitaȓ. nec
bonū efficē. ergo ſi nr̄is viribus relin/
q̄mur oībus peccatis īficimur. et mał
omibus implicamur. Unde dr̄ Pſa. i.
Niſi dn̄s reliquiſſet nobis ſemen. ſ. grē
q̄ſi ſodoma fuiſſemꝰ. z quaſi gomorra ſi
miles eſſemus. De hoc igit᷑ ſemine grē
oportet ꝓferre fructus pacis et concor/
die. non eni̅ p̄t eſſe guerra. vbi diuina
eſt grā. Unde in Job ſcriptū eſt. Pacē
habeto et ꝑ hoc habebis fructꝰ optiōs.
Ualde igit᷑ turpe eſt. ꝙ oīs arbores et
oīa aīalia ſic indeſinent᷑ ſcđm ſemen ac
ceptum ꝓferunt fructus ſuos. et homo
deo ſimilimꝰ nullū ex ſe ꝓfert fructū.
ſed fit penitus infecūdus. Nam de t̄ra
que elementorum oīm eſt viliſſimum.
obſcurum et groſſum: dicit᷑ in Gen. i.
Germinet terra herbā virentē lignūqꝫ
pomiferū faciens fructum iuxta genꝰ
ſuū. cuiꝰ ſemen in ſemetipō ſit ſuꝑ ter
ram et ſequit᷑ ibi quō ꝓduxit hec oīa. et
inſuꝑ aīalia vnūqđqꝫ ſcđm ꝓꝑa ſemiā
Qui ergo ſic fructificat vt de ſemiē na
ture ꝓferat fructū conūſacōnis honeſte
et de ſemine boni fortūe ꝓferat fructū
bone elemoſiē. et de ſemine grē profeāt
fructū pacis et cōcordie: ꝑueniet ī fine
ad ſemen eterne glorie. De quo ſemine
dr̄ Pſa. viij. Semen ſcīn eſt qđ ſtetit in
ea. ſ. in vita eterna. vbi videbit᷑ ſemen
illud et̄nū. de quo Abrahe dictum eſt.
In ſemine tuo bn̄dicent᷑ oēs cognacōes
terre. Rogemus dn̄m. Requiē de grā ī
Dō. viij. pꝰ Ephām de ſemiacōe vana

Dnica in. l.

Karitas paciens eſt. benigna eſt.
i. Cor. xiij. Cōmendat ſcūs Aplūs ca/
ritatē in hac tota eplā. oſtēdens ipius
excellenciā ꝑ cōparacōnem ad alia bona
corporea. pmo cōmēdat eā z ꝓbat eius
excellēciā reſpcū bonorū oīm in corpoē
ſcđo reſpcū aliarū ūtutū in ſpūalibus
tercō reſpcū ꝓꝑorum actuū quaſi ī ꝑti
culari. Dico. ꝙ pmo cōmendat eam
in geneali reſpcū bonorū oīm. Nā omē
bonū ă eſt bonū cord᷑. ă eſt bonū oris. ă
bonū oꝑis. Sꝫ ſine caitate nł eſt bonū
cord᷑ nō valet bonū oris. et infructuoſū
eſt bonū oꝑis. ergo caitas ſūmū dei bo
nū exiſtit. cū ipa ſolū informis eſſe nō
poſſit. Minorē ſic ꝓbat Aplūs. Nā ꝙ
ſine caitate nō valeat bonū oris. pmo p̄
mittit cū ait. Si linguis hoīm loquar
et angelorū cai. aūt nō ha. fcūs ſ. ve. es
ſo. ă cym. tin. Itē ꝙ ſine caitate nichil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

valeat bonū cordis īmediate ſubiūgit
cū dicit. Et ſi habuero ꝓphecīā reſpet/
tu futurorū . ⁊ nouerī ōnia miſteria re
ſpcū ꝑteritorū . ⁊ ōnem ſcienciā reſpec
tu ꝑſenciū . ⁊ ōnem fidem ita vt mōtes
trāſferā reſpectu eternorū . ⁊ miraculo
rū . caītatē aūt non habeā nichil ſū. Itē
ꝙ ſine caritate nullū poſſit eſſe bonum
opus cōſequēter oſtēdit . nā quid poteſt
eſſe humilius ſiue vtilius . ꝙ oīa ſua ob
criſti amorē ī pauperes erogaē ? Quid
poteſt fieri ꝑfcūis ꝙ pro criſto ſe morti
tradē ? et tū ſi iſta fiāt ſn̄ caītate nihil ꝓ
ficiēt ad ſalutē . vn̄ ait . Et ſi diſtribue
ro ī cibos pauperū ōnes facul . m . et ſi/
tradi . corpꝰ . m . ita vt ar . caritatem au
tem n̄ ha . nichil . m . ꝓ . vn̄ gloſa Attēde
quāte ūtutis ſit caītas q̄ ſi deſit fruſtra
habent ōnia alia. ſi aūt aſſit hn̄t omnia
Quā dū quis habere incepit mox ſpiri
tū ſanctū habebit . Secūdo oñditur
eiꝰ excellēcia reſpectu aliarū ūtutū . nā
ūtutū quedā ſūt pollitice . q̄dam theoīce
⁊ ꝑme ordināt hoīnem ad ꝓximū . ſed
ſecūde ordināt ipſū ad deū . ⁊ ideo ſecū/
de digniores ſūt ꝙ ſint ꝑme . Sed cari/
tas eſt dignior ⁊ maior oībus aliīs eciā
theoricis . qꝛ etſi fides digit . ⁊ ſpes eri/
git caītas tū vnit ⁊ vnū cū deo facit . qḋ
maiꝰ ē ceteris . ⁊ ſi ē maior theologicis
reſtat ꝙ ⁊ polliticis . vn̄ Apꝰ . ait . Nūc
aūt manēt fides . ſpes . caritas Ter
cio oñdit eiꝰ dignītas reſpectu actuū di/
ūſorū . nā cū ōnis ūtus vnicū actum et
ſpālem habeat . caritas ſola ōnes actus
cuiuſcūqꝫ ūtutis ſupat. qḋ Apꝰ . oñdit
cū dicit. Caītas paciēs ē benigna eſt .
non emulatur . id eſt non inuidet . non
agit perperam . id eſt peruerſe non ir/
ritatur . non eſt ambicioſa . non querit
que ſua ſūt . ſupp̄ tm̄ . ū irritat . nō cogi
tat malū . n̄ gaudet ſuꝑ īiq̄tate cōgaudꝫ
aūt eq̄tati . oīa ſuffert . oīa credit. ōnia
ſpēat ⁊c̄ Si ergo iſta omnia que ſūt ab
Aplō poſita caritatem ſūt cōſequēcia :
⁊ ex deſtructione cōſequentis ſequit de/
ſtruccō añcedentis . Si igit paciēs nō
es . benignus nō es . ſed alī īuides . ſi
alteriꝰ malū cū deliberacōe cogites . ſi/
milit ſi de aliquo malo gaudes . ſi veri/
tati nō cōgaudes . ſi nō oīa ſuſtines vti
qꝫ caītatē n̄ habes . Vn̄ ibi gloſa cōclu/
dit . ex quo īquit caritas oībꝰ aliīs eſt
maior ſectamini ex toto corde caītatem
que eſt dulce et ſalubre vinculū in ēra .
ſine qua omnis diues eſt pauper . et cū
qua omnis pauꝑ eſt diues Eſt ergo
notandū ꝙ caritas dicit eſſe maior q̄dru
plici racione . eſt eñ dignītate ſublimior
eſt cōꝑhenſibilitate capacior. ūtuoſitate
potencior . et ē diuturnitate ꝑmanēcior
Dico ꝙ caritas eſt virtutibus aliīs dig
nitate et nobilitate ſublimior . quia ip/
ſa eſt pricipiū omnis meriti . et finis ⁊
cōſūmacio omnis diuini precepti . Vn
de propterea hoc Apoſtolus . dicit ad .
Colo . īī . Suꝑ oīa caītatem habete que
eſt vinculum perfectiōis . et de ipſa eci
am dicit Apoſto . ꝑma . Thimotei pri/
mo . finis precepti eſt caritas . ſed finis
eſt nobilior hīs que ſunt ad finem . Reſ
tat ergo vt caritas omnes virtutes ali
as et precepta alia ſua dignitate prece
dat . et ſi breuiter vis ſcire quante dig/
nitatis ſit caritas : nota verba Io . in
cano . ſua Deus īquit caītas ē . Nichil
caītate nobiliꝰ. ſi q̄s manꝫ ī caritate in
deo manꝫ . ergo nichil caritate ſecurius

et ſi deus in eo manet. nichil caītate io
cūdius. Scd̄o caritas eſt cōprehēſibili/
tate capacior. nam q̄tq̄ dicit᷑ quitq̄ p̄ci
pit᷑. q̄tq̄ ſcribit᷑ in ſola caritate cōplet᷑
Dum dn̄s loquens de caritatis p̄cepto
Dilige dn̄m deū tu. ꝛc̄. ſtatim adiūgit
Hec eſt inq̄t lex et ꝓphē. et Aug9 d̄t de
doctrina criſtiana. ꝙ deus nichil aliud
p̄cipit q̄ꝫ caritatē. Unde q̄dam glō. Ad
Tymo. ſic ait. Sine caritate nō delcāt
āqua ſacra volumina ꝑſcrutari. nec ali
qua voluīa ſermonū reuoluē. nec āqua
ſecreta ſcp̄turarū penetraē. Tene ergo
caritatem ex qua cōſtat oīa depēdere. ꝛ
vt bene cōcludam tante capacitatis eſt
caritas. ꝙ bonū cōprehendit immenſū.
et quaſi quodāmodo intra ſe bonū clau
dit eternū. Vn̄ ſcribit Aplūs ad Eph.
iij. In caītate radicati et fūdati. vt poſ
ſitis cōprehendē cum omnibus ſanctis
q̄ ſit longitudo diuine paciēcie pccōres
ad penitēciam exſpectando. latitudo di
uine miſericordie peccata cōdonando.
ſublimitas diuine grē iuſtos p̄miando
et ꝓfundū iuſticie reprobos cōdemp/
nando. Tercō caritas eſt ūtuoſitate
potencior. nam oſtendit᷑ caritas poſſe
ſup̄ omnipotentē. nam ip̄a eſt que eum
de celis attraxit. inuiſibilem fecit no/
bis viſibilem. ꝛ inpaſſibilem paſſioni
ſuppoſuit. Quid igit᷑ caritate eſt poten
cius. Vnd̄ Jē. xxxiij. In caritate ꝑpe
tua dilexi te ideo attraxi te. et q̄d mirū
ſi caritas traxit deum. Nam maior eſt
conueniencia caritatis ad deum : q̄ꝫ ſit
magnetis ad ferrū. q2 deus caritas dr̄.
ſed nūq̄ꝫ magnes ferrum appellat᷑. nec
ferrum magnes dicit᷑. ergo ſi magnes
quadā latenti virtute attrahit ad ſe fer
rum multo forcius videt᷑ ꝙ caritas poſ
ſit attrahere deum. Unde dicit᷑. i. Jo.
iiij. In hoc apparuit caritas dei in no
bis. qm̄ vnigenitū ſuum filiū miſit in
mundū vt viuam9 p̄ eum. et eiuſd̄ iij.
dr̄. In hoc cognouim9 caritatē dei qm̄
ip̄e animā ſuam ꝓ nobis poſuit. Nam
caītas eſt mire virtutis q̄ ſummum ad
yma depoſuit. Inuiſibilem fecit viſibi
lem. Non eſt igit᷑ mirum ſi ipſa aliquē
morti ꝓ xp̄o addicit. ſi mortuos viuere
facit. ſi filios dei ſuos poſſeſſores cōſti/
tuit. Unde dr̄ in Jo. iiij. Videte qualē
caritatē dedit nobis deus vt filij dei no
minemur et ſimus. conſtat enim ſcd̄m
verbū Aplī ꝙ erimus et heredes. Sic
ergo caritas habet virtutē purgacōnis
cōtra peccatū īflammacōnis quātū ad
effectū. viuificatiuā et ꝑfectiuam q̄ꝫtū
ad motū. ſublimatiuā dū infima leuat
ſurſum. et inclinatiuam dū ſumma in
clinat deorſum. Quarto eſt caritas
duracōne ꝑpetua. Nam ſcd̄m doctrinā
Aplī euacuanda ē fides cui ſuccedit vi
ſio. euacuanda ē ſpes cui ſuccedit tencō
et breuiter euacuandū eſt quitq̄ inꝑfec
tum eſt donec veniat q̄d perfectum eſt.
Caritas aūt nō eſt euacuanda ſed cōſū/
manda. Vn̄ Apl̄ d̄t. ꝙ caritas nūq̄ꝫ ex/
cidit. Vn̄ ꝓſper. in libro de vita cōtem
platiua. Caritas inq̄t eſt vt m̄ videtur
recta voluntas ab oīb9 rebus terrenis
ꝓrſus auſa. deo inſeꝑabilit᷑ iuncta. et
ſpū ſci igne ignita. ab omī inq̄namento
extranea. corrupcōis neſcia. ſup̄ alia q̄
carnalit᷑ diligunt᷑ excelſa. affcōe oīm po
tētiſſima. dīne cōtemplacōis auida in
oībus ſꝑ īuicta. ſūma oīm ſcārum mē
ciū celeſtiū. cauſa oīm meītorū bōrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

premiū btōrū. ſine q̄ nullus vnq̄ deo
placuit. cū q̄ nemo vnq̄ peccauit. ꝛ ſub
dit Eſt fructuoſa ĩ peĩtentibꝫ. leta ĩ ꝓ
ficiētibus. gloĩoſa ĩ ꝓſequētibus. victo
rioſa ĩ martiribus. et opoſa ĩ oĩbus. Ma
nifeſtū ē igitᷣ ex hijs ꝙ caritas nulla tri
bulacione cōfrigitᷣ. nulla vetuſtate cōſu
mitᷣ. nullo cōtrario frāgitur. qꝛ ſicut di
citᷣ ĩ Can. viij. fortis ē vt mors dilectio
Vn̄. pma. Pe. iij. An̄ oĩa ĩ vobiſmetip
ſis mutuā caĩtatē cōtinuā habentes qꝛ
caĩtas opit multitudinē peccatorū.

Item

Cecus q̄dam ſedebat ſecus viam
mēdicans. Lu. xviij. In hijs v̄bis de/
ſcribitᷣ peccatorū ſtatus quātū ad. v. p̄
mo. quātū ad ignorācīā. ſecūdo. quātū
ad grē carenciā. tercio. quātū ad cōſue
tudinis p̄ue frequēciā. quarto. quātū
ad erroris fallaciā. quīto vero quantū
ad bonorū deficiēciā. Nā quātū ad in/
tellectus ignoranciā deſcribitᷣ p̄mo. cū
dr̄. Cecus. q̄s eñ ſic cecus ē vt ille q̄ ſu/
mū bonū videre n̄ poteſt. Secūdo deſcri
bitᷣ cecus quātū ad grē carenciā cū addi
tur Quidā. q̄ſi ſine adiutorio grē adiu
uātis. vn̄ dr̄ ĩ Lu. ꝙ dū q̄dā hō id ē ſolꝰ
deſcēdebat ab iheruſalē ĩ ieĩcho ꝛ ĩcidit
ĩ latrones ꝛc̄. tercio. deſcribitᷣ cecus quā
tū ad cōſuetudĩis p̄ue freqnēciā cū ſub
iūgit ſedebat. qiud eñ ē ſedere n̄ in fece
peccati q̄eſcere. ꝛ ſic peccatū ĩ cōſuetudi
nē ducē ſiue trahere. vn̄ dr̄ ĩ p̄s. Btūs
vir q̄ nō abijt ĩ cōſilio ĩpiorū ꝛc̄. quar/
to. deſcribitᷣ quo ad erroĩs fallaciam cū
ſubĩfertᷣ. ſecꝰ viā. qiud ē eñ n̄ ĩ via ſed
ſecꝰ viā ſedere n̄ ĩ fide errare. ꝛ ſic ĩ via
vera n̄ eſſe. vn̄ dr̄ Sap. ij. Errauimꝰ
a via veĩtatis. quīto. deſcribitᷣ quātū ad

bonorū oĩm deficiēciā cū ait. mēdicās.
vn̄ de tali dr̄ ĩ p̄s. Ego ſū mēdicꝰ ꝛ pau
ꝑ. Circa p̄mā ergo cecitatē v̄ſatᷣ pre/
ſens ſermo. vn̄ notād̄ eſt ꝙ multiplex ē
cecitas. ē eñ cecitas credēdorū. ē cecitas
faciēdorū. ē cecitas ſciēdorū ꝛ ē cecitas
indicādorū. Dico ꝙ p̄ma cecitas eſt in
credēdis. qn̄ hō errat ĩ fide. c̄ca ea q̄ de
bet c̄dere. nec vtitᷣ rcā racōe nec autori
tate ſed ſuā ſeq̄tᷣ opĩonē Nā ſicut Au/
gꝰ. docet ꝛ Seneca. qd̄ credimꝰ debeꝰ
autoĩtati. qd̄ ĩtelligimꝰ rōi. ſed qd̄ erra
mꝰ opĩoni. Nō ē eñ hereticꝰ q̄ hereſim
dicit. ſed q̄ eā defendit. Vn̄ Augꝰ. here
ſim dicē poſſū ſed hēticus eſſe nō poſſū
ſūt ergo hētici ceci. qꝛ falſa fingūt ĩpaꝫ
opinionē ſuā ꝑ ꝑtinaciā defendūt. Vn̄
dicebat Apꝰ. ij. Cori. iiij. Deus huiꝰ
ſeculi excecauit mētes infideliū. nec dr̄
hic dyabolꝰ deus ꝑ naturā. qꝛ naturālitᷣ
ē vnus ſolꝰ deus. ſed dicitᷣ ꝑ quādā ſibi
cōceſſā potenciā ꝑ quā peccoĩbus domi
natᷣ. et eos excecare ꝓbatur. Sic eñ
eos excecauit vt ſcripturam non intelli
gant. vt omēs raciones abhorreant. vt
alios andiē cōtemnāt. vn̄ ĩ figura huiꝰ
dr̄ Gn̄. xix. Clauſerūt oſtiū ſcilicꝫ ĩtel
ligencie. ꝛ eos ꝑcuſſerūt cecitate. Tre.
iiij. Errauerūt ceci ĩ plateis polluti ſūt
ſanguine. ſupple. quos occidūt ſua fal/
ſa doctrina Secūda cecitas ē ĩ faciē
dis. qn̄ hō n̄ faciēda facit. ꝛ facienda di
mittit. qꝛ ſic mittendo et trāſgrediēdo
delinqnit. vn̄ Apꝰ. ad Ephe. iiij. ait.
Nō ābulemꝰ ſicut gētes q̄ ambulant in
tenebris obſcuratū habentes ĩtellectū.
gētes dicte ſūt q̄ſi genite tales. quia ſic
brutaliter viuunt vt nate ſunt Vn̄ ſic
de ceco dr̄. Pſa. lij. Quis cecꝰ n̄ ſeruus

meus. ille q̄ deberet eſſe ſeruus et rōne
bone naturē. et rōe bone fortune. et rōe
grē gratis date. nichil eī habeꝰ niſi qđ
ab eo accepimꝰ ſerui igiť eius ſumus.
ergo dū tanto dn̄o nō ſeruimꝰ merito ce
ci ſumꝰ. ¶ Tercia cecitas ē ī ſciendis
qn̄ homo illa ignorat q̄ ſcire teneť. nam
ad iſta docēda miſſus eſt xp̄c. Unde ei
dr̄ a dn̄o prē. Pſa. Dedi te in fedus ppľi
vt apires oculos cecorū. nam q̄dam ſūt
qui nō docēt niſi vana et nō ſtudent ad
ſciendū vtilia ſed pocius curioſa. Unde
et ſic docētes et audiētes ceci ſūt oēs.
Unde de talibꝰ dr̄. Rō. ij. Confidis te
ip̄m eſſe ducē cecorū. et lumen eorū qui
in tenebris ambulant. ſed deꝰ dicit de
talibus in Math. Si cecus ceco ducatū
prebet ambo in foueā cadunt. ¶ Qrta
cecitas eſt in iudicandis. nam ſic ceci ſt
hodie hoīes rectores oēs et iudices vt
iuſticiā vendant. et iudicia pvertant.
Unde dr̄ Eccľ xx. Encenia et dona ex
cecant oclōs iudicū. Unde cōqueiť dn̄s
Pſa. i. Quomodo facta es meretrix ci/
uitas fidelis iuſticia habundauit in ea
nūc aūt homicide. principes tui infide
les ſocij furū. omnes diligūt munera.
ſequunť retribucōē. et Jē. A minimo vſqꝫ
ad maximū omnes auaricie ſtudent.
¶ Sꝫ notād. ꝙ licet oē peccatū mōr
le cecitatē īducat. ſunt tamē ſpecialiter
quatuor gnā peccatorū q̄ maxiē hoīnes
excecant. Nam cecat hoīes humor auari
cie. cecat liuor inuidie. cecat tumor ſup/
bie. et cecat ardor luxurie. Dico ꝙ cecat
hoīem humor tpalis ſubſtācie ſiue aua
ricie ad lrāꝫ. dum humor nimis ad ocu
los fluit ip̄os videre non ſinit. ymmo
aliqn̄ totaliť cecos reddit. et ſi modicus
humor ſit influens impedit viſum. qđ
mirū ſi ille cecus eſt ꝛ nō videt. qui tot
domos et poſſeſſiōes et vineas in oculꝭ
cordis habet. Et bene ſignata ſunt hec
Tobie ij. vbi diciť. ꝙ contigit ꝙ ſter/
cora calida hirundinū cadencia ſup ocu
los cecauerunt eū. Hirūdines aīmalia
garriencia ſūt. et auarorū gnā ſignant
quorū effectus eſt ī die garrire de pec/
cato. ſtercora aūt ſignant bona tpalia.
Nam et ip̄a bona tpalia in ſcp̄tura bō
tpalia appellanť. eo ꝙ multū vilia ſūt
ſunt ſtercora calida q̄ ſūt nouiter acqui
ſita. qꝛ tunc maiorē ingerunt aīe curā
et ideo viſus talium eſt ſicut in ceco dor
miente. qui ſomniat ſe videre cum tn̄
cecus ſit et non videre poſſit. Unde dr̄
in Apo. iij. auaro. Tu dicis qꝛ diues
ſum et nullius egeo. et neſcis qꝛ tu es
miſer in vita. et miſerabilis in fama.
et pauper in bonis opibus. nudus in
virtutibus ꝛ cecus in omnibus. Nōne
tu cecus videris dum ſtānum argento
p̄mittis. tales ſunt omnes auari q̄ tpa
lia bona p̄ponunt eternis. et ſūmis vi
lia. et de hijs bene dr̄. Deu. xiiij. Mu/
nera excecant oculos ſapienciū et perū
tunt verba iuſtorum. Scđo excecat
hoīnem liuor inuidie. ſic hoīes inuidia
cecat vt q̄ ſūt mala ſibi bona appareant
et bona mala eſſe iudicant. Unđ diciť
Sap. i. Excecauit eos malicia eorum.
Inuidia eīm appellať malicia. qꝛ mali
cia in ſuo opere ſpernit oīa pximi bō.
Unde diciť in p̄s. Noli emulari in ma
lignantibꝰ ꝛc. et ſequiť cauſa. Quoniā
inquit tamq̄ fenum velociter areſ. ꝛc.
peſſimum merito qđ ex omnibus affli/
gitur. Patet ergo ꝙ homo ita cecatur vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mĩma bona ꝓxĩ ſibi maxima eſſe vide
anť vñ Poeta · Inuidus ĩuidia obruiť
intus ⁊ extra. ¶ Tercio excecat hoĩes
tumor ſuꝑbie Oculus eñi qui nimiũ tu
midus ẽ videre ñ poteſt. ⁊ hec cecitas ẽ
valde ꝑiculoſa ĩ preſidente ꝑſona . q̃ de
bet cognoſcere rerũ cauſas ⁊ merita · vt
ſic verã poſſit ferre ſentenciã. ⁊ ꝓpter
hoc de talibus dr̃ Mathei . xv . Sinite
illos qꝛ ceci ſũt ⁊ duces cecorũ. tales eci
am vt Boetius dicit. Sũt ſimiles aui
bus de nocte volantibus. quorũ ĩtuitũ
nox illuminat . dies cecat . nequnt eñi
vt ipe dicit tenebris oculi aſſueti ad lu
mẽ ꝑſpicue veitatis aut ad alta attolli.
¶ Quarto hoĩes excecat ardor luxurie
calor eñi nimiꝰ ignis ⁊ excellẽs. ⁊ nimi
us feruor ſolis viſũ exurit . ⁊ ſepe ceci/
tatẽ ĩducit. Nã dũ ꝑ calorẽ humor ĉſtal
linus q̃ eſt ĩ oculo cõſuĩtur cecitas ĩ ocu
lo geneãť. ⁊ hec ẽ cauſa q̃re illi cecantur
q̃ ſolem ĩ rota ĉca meridiem diuciꝰ cõtẽ
plantur . Sic hoĩes excecanť dũ ignis
exterius ardẽs añ oculos alicuiꝰ poiť
quẽ aſpicere cogiť. Nã cõtra luxurioſos
dr̃ ĩ p̃s . Supcecidit ignis ⁊ ñ viderũt
ſolem . ſupcecidit ignis ſcilicȝ luxurie.
et nõ ui. ſo. ſupp̃. iuſticie. vñ ꝑ Dalidã
ſampſon excecatus ẽ ſicut habeť Iudic̃
Unde dr̃ de ſenibus Danielis . xiij . ꝙ
aũterũt oculos ſuos ne viderẽt celum .
nullũ eñi viciũ ſic oculũ racõnis ſubũ/
tit aut ſic brutalẽ hoĩem facit ſicut lux/
uria. Et nõ ꝙ cecitas aĩe curať felle . i.
pñia. curať eciã melle. i. cõſolacõe dĩna
curať eciã ꝓp̃e vilitatis cõſideracione.
Dico ꝙ cecitas aĩe huãne curatur felle
id ẽ amaĩtudine penitẽcie. nullum eñi
tam graue peccatũ ẽ qd̃ nõ cordis ama/
ritudĩe abſtergať . ⁊ qd̃ nõ fletibus de/
leať . ſicut ait . Ambroſi . et hoc felle il/
luĩnatus eſt Tobias. eiuſdẽ. xi. ſecũdo
illuĩať q̃nq̃ hõ melle. ſcilicet dulcedine
cõſolacioĩs diuine . q̃ñ q̃s dulcedinẽ illã
deguſtat neceſſe ẽ vt oĩa terrena deſpi/
ciat. Unde dr̃ p̃mo Regũ. xvi. ꝙ poſtꝙ̃
Ionathas cõedit de melle illuĩati ſunt
oculi eiꝰ. tercio illuĩať q̃nq̃ hõ cõſideã/
cione vilitatis ꝓprie . qꝛ hõ dũ de ſe vi
lia ſentit . ⁊ ſuã fragilitatẽ attẽdit . ad
verũ lumẽ recurrit ⁊ ſic lumẽ ab eo reci
pit. Exẽplũ ĩ Iob qui dixit Cõꝑatus
ſum luto ⁊ aſſimilatꝰ ſũ fauille ⁊ cineri
nichil igiť vtilius ad domãd̃ carnis laſ
ciuiã ⁊ ad illuĩnãd̃ aĩas. ꝙ̃ cogitare q̃l̃
homo ſit futurus in morte

In die cinerum .

Reũtere reũ. ſunamitis reũ. reũ.
vt ĩtueamur te . Cã. vij. Qm̃ iſto tp̃e p̃/
cipue ĩtẽdit eccleſia peccatores a deo a/
ũſos ꝑ peccatũ ad ipſũ ꝑ peĩtẽciã reuo
care . Sed quidam ſũt ſic ꝑ peccatũ aũ
ſi vt nõ ſolũ nõ velint reuerti ad deũ ut
ſaluẽtur et viuant . ĩmo pocius fugiũt
dicẽtes. deo illud Prouͤ. Recede a nobis
ſciẽciã viarũ tuarũ nolumꝰ Ut confun
dantur ⁊ ꝑeant . ideo introducit ſanc/
ta eccleſia p̃ſens verbũ . ipſorũ peccato
rũ reuocatiuũ dicens. Reũtere reũtere
⁊c̃. poteſt autem illud verbum diuinũ
eſſe. vel angelicũ . ad aĩam peccatricem
reuocandam . In quo quidem deus vel
angelus tria facit. Nam primo. expli/
cat defectũ aĩe delĩquẽtis cũ dicit. ſuna
mitis . ſecũdo. q̃druplicat reũſionẽ aĩe
fugiẽtis. cũ q̃t dicit. reũtere. ẽcio deſide
rat aſpcm̃ ipiꝰ aĩe reũtẽtis. cũ dt. vt ĩ/
tueamur te. ſecũd̃ illud p̃s Audi filia ⁊

vide xx. ¶ Primo ergo notatᷣ defectus
aīe delinquētis. cū dr̄ Sunamitis. qđ ī
terp̄tatᷣ miſera. captiua. ꝫ mortificata.
qꝛ aīa peccādo mortalit̄ miſera efficitᷣ.
dū bonis opibꝫ tā gratuitis ꝙ natuālí
bus ſpoliatᷣ. O qn̄ta ē miſeīa aīe peccā
tis. qn̄ ipa ad imaginē dei ꝫ ſimilitudi
nē fcā tū̄ ſe vilificat. vt de dei ſpōſa ef/
ficiatᷣ adultera dyaboli. ꝫ ad modū ſuis
volutetᷣ ī volutabro luti ꝫ in ſceno pcc̄i
Sꝫ mirabile ē ꝙ tāta eſt peccātis miſe
ria. vt ſe miſerā nō reputet ſed felicē. ꝫ
tāto ſe feliciorē eſtimat quāto ī pcc̄is ā/
pliꝰ ſe ꝓfundat. Similis muliei ſe pin
genti que ſe reputat pulchriorē quanto
ſe plus deturpat. Nota ꝫ expone. Ta/
les rep̄hendūtᷣ. Apo. ſcđo Dicis qꝛ di/
ues ſū locupletatus et nullius indigeo
et neſcis qꝛ miſer es ꝫ mirabilis. pauꝑ
cecus et nudus. Suadeo tibi emere au
rū ignitum probatum vt locuples fias
et veſtimentis albis induaris vt non
appareat cōfuſio nuditatis tue Capti/
uatur quia dyabolo ſubiugatur. Qui
enim facit peccatum ſeruus eſt peccati
Hec eſt illa captiuitas de qua dicit pſal
miſta Tradidit in captiuitatem virtu
tem illorum et pulchritudinem illorū ī
manus inimici. Mortua efficitur. quia
per peccatum a deo elongatur qui ē vi/
ta euis. Sicut enim corpus ſine ani/
ma mortuum eſt. ſic animam ſine deo
mortuam fore nullus dubitat. Unde
dicitur. Ezechielis xviij. Anima que
peccauerit ipſa morietur. huic ſunami/
ti ideſt anime miſere ſic captiuitate. ſic
elongate a deo ꝑ peccatum dicitur qua/
ter Reuertere. In quo notatur ſcđo
ipſiꝰ aīe fugientis reuerſio. ideo dicitᷣ

q̄tᷣ reūtē. qꝛ ſicut q̄tuor ſūt q̄ aīam a de
o aūtūt. ſ. ignorācia in intellcū. cōcu/
piſcēcia ī affcū. malicia in effcū. īpotē
cia ī cōflictu: ita ſūt q̄tuor ipāꝫ aīaꝫ re
tardancia ne ad deum reuertatur. ſ. cō
placencia peccati delectantis. diffiden/
cia animi deſperantis. fraudulencia di
boli decipientis. concupiſcencia mun/
di allicientis. Sed dicitur anime ſic a/
uerſe ꝫ conūti nolenti reūtere q̄drupli
citᷣ. ꝫ hoc ꝓpᷣ q̄tuor. p̄mo ꝓpriū ſcelus
deteſtādo ꝓpᷣ ċtitudinē cōdēnacōis af
fligētis. ſecūdo opus ſuū emēdādo ꝓp
ter ſuauitatē mīe īdulgētis. tercō cor/
pus ꝓpriū fatigādo ꝓpᷣ cōgruitatē tē
poris purgentis. q̄rto tp̄e accelerando
ꝓpᷣ vtilitatē p̄mij cōſequētis. Et ꝓp
ter iſta q̄tuor dicitᷣ q̄ter. reuertē ad deū
¶ Primo. ſ. ſcelus ꝓpriū deteſtando.
Dū em̄ hō ſtatū pcc̄i cogitat: bn̄ videt
ꝙ ꝑ ignorāciā cecidit in pcc̄m. Oīs em̄
creatura rōualis appetit qđ melius ē.
niſi ergo ignorācia cadēt ī intellcū quō
ſe auertēt ab īcōmutabili bono cōūtēs
ſe ad cōmutabile bonū? Sed qꝛ ſic aū/
ſa non ſtatī reūtitᷣ. qꝛ pcc̄i cōplacencia
detinetᷣ: ideo dt̄ ei dn̄s Je. xxxi. Reū
tere virgo iſrahel ad ciui. tu. vſquequo
diſſolueris filia vaga? ċte ꝙdiu place/
bit ſibi pcc̄m; Nō de illis q̄ ſꝑ placere
deſidirāt. de q̄bus dr̄ Oſee. v. Non da/
būt cogitacōes ſuas vt reūtātᷣ ad dn̄m
deū ſuū. qꝛ ſp̄c fornicacōm in eis ē. qꝛ
in corde taliū adhuc regnat pcc̄i cōpla/
cēcia. ſed ve illis. qꝛ diſplicet īprudens
vn̄ placē putat. Sed certe hoc videtᷣ m
miābile īmo horribile qꝛ tū̄ placet ali/
q̄bus iſta corporis pulchritudo. q̄ alijs
placere deſederant. intātū vt ſi aliquid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ín ſe videant vel ſenciunt. ꝓpt̄ qd̕ alijs
diſpliceant ſtatim reūtunt̄ ad dn̄m. nec
ceſſant donec illud ammouerit et aliud
addant vnde placē putent. Heu miſeri
q̄d facimꝰ. q̄d cogitamꝰ. nōne plus diſ
plicet deo peccatū nr̄m q̄ꝫ oculis nr̄is
aliq̄d ſordidū vel inmūdum. Cur ergo
nō reūtimur ad domū cōſcīe pcc̄i ſcelus
ymmo feditatē abſtergendo. Reuertere
ergo ad dn̄m et aūtere ab īiuſticia tua
et cognoſce iuſticias et iudicia dei. Sꝫ
quidā faciūt cōtrariū. de quibꝰ ij. Pe. i
Melius eāt illis nō cognoſcere viā iuſti
cie. q̄ꝫ poſt agnitā retrorſum reūti. ab
eo qd̕ illi eāt traditū ſancto mandato. ſ.
Dn̄m deū t. dilige ꝛc̄. et c̄te qui bn̄ deū
diligēt pn̄iaꝫ agēt de pcc̄is. qꝛ ſcptū ē ī
Actibꝰ. Niſi pn̄iam egeritis oēs ſil̕ pe
ribitis. et qꝛ nō tardat d̕s ꝓmiſſiones
ſuas ſecuri ſitis de damnacōe affligēte
niſi feceritis pn̄iam. qꝛ ſicut d̕t p̄ſ. Niſi
cōuerſi fuitis glā ſ. vib. Scd̕o debet
aīma fidel̕ reuerti ad dn̄m opus ſuum
emendando ꝓpt̄ ſuauitatem mīe indul
gentis. iuxta illd̕ Emendemꝰ ī meliꝰ
qd̕ ig. pec. Aīa eīn ꝑ ignoranciā exceca
t̄ in intellcū. et ꝑ cōcupiām illaqueat̄
et irretit̄ in affcū vt int̄ bonū et meliꝰ
int̄ tꝑale ꝛ eternū. peītus nō diſcernat
Jdo relinquēs ſummū bonū deū et̄nū
et cōcupiā ꝓp̄a ſic abſtrahit̄ et illicit̄.
Sicqꝫ diabolica fraudulencia decipit̄.
vt ī iſtis tꝑalibꝰ ſe inūgens. ad et̄na
ſuſpirare nō poſſit. ideo de talibus cō
querit̄ dn̄s. Jē. viij. Apprehenderīt mē
daciū et noluerīt reūti. attendi ꝛ auſcul
taui nemo qd̕ bonū eſt loquit̄ nllus eīn
eſt q̄ agat pn̄iaꝫ ſuper pcc̄ō ſuo Sꝫ ecce
immenſa inſania. attende ad viſa men
dacia nōne mūdus tranſit et concupiā
eius q̄d ergo ipm̄ ſeq̄ris. Certe neceſſe
eſt vt cū traſeunte traſeas. et labente
labaris. Audi ergo cōſilium Yſa. xlv.
Derelinquat īpius viā ſuam ꝛc̄. c̄te nec
mirū quoniā tu dn̄e ſuauis et mitis et
multe mīe inuocantibꝰ te. Non ergo ſe
ducamur a ꝓp̄a cōcupiā. qui enī dedit̄
aīe ſue cōcupiās eius ſ: in gaudiū veīet
īimicis ſuis. Reūtamur ergo ī toto cor
de nrō ad dn̄m deū nr̄m. et auferamus
deos alienos de medio nrī balaym. ſ. ꝛ
aſcharot. et p̄ꝑemꝰ corda noſtra ꝑ verā
cōfeſſionē. vt ſeruiamꝰ illi ꝑ ſcām opa
cōem. ꝛ liberabit nos de maībus philiſ
tijm. Sequamur ergo magorū exēplū
qui ꝑ aliā viā reūſi ſūt in regionē ſuā.
Vt ſicut ꝑ concupiſcēcie prauitatam a
deo aūſi ſumꝰ. ita per volūtariam pau
ꝑtatem ad ipm̄ reūtamur. qꝛ ipē dicit
Jē. iij. Reuertē ad me ꝛ ego ſuſcipiam
te. ¶ Tercō corpus ꝓpriū affligendo
vel fatigando. aīma ſiq̄dem a deo aūſa
per ignoranciā. abſtracta per concupiſ
cenciam et illecta. malicōſa efficit̄ per
operacōnem prauā. Jniquitatē enim
meditat̄ in cubili ſuo. aſtat oī vie non
bone. et maliciā nō odit. q̄ quidē corpꝰ
eius inmutat cotidie. ymmo ipam ex
cecat. ita nec ſcit q̄ꝫ faciat bonū. De con
ſuetudine eīn pcc̄i peccandi ſibi neceſſi/
tatem inducit. et per cōſequēs deſpera
cōem incurrit. indurat faciē ſuam id ē
maliciam ſup̄ petram id ē ſupra xp̄m
et non vult reuerti. deſperans de miſe/
ricordia dei. Sed infelix aīma quid fa
cis. nunq̄t qui cadit non addiciet vt re
ſurgat. et qui auerſus eſt nō reuertet̄ ſ:
Quaē ergo auerſa es aūſione cōtencōſa

dicens. Non miſeribibit᷑ mei deꝰ meus
apꝑhendam mēdaciū dicēs peccaui nci
tate et non vis reūti ad dn̄m tuū ſuſti/
nendo aliq̄l em corꝑis auſteritatē. Reū
tere ergo ad dn̄am tuā. ideſt ad virtutē
diuinā. et hūiliare corpꝰ tuū atterēdo
ſub manu illius in diſciplina viuendo.
ad hoc cogit te racio. Non eſt em̄ equum
tp̄e ſolucionis fugere creditorē ſuū debi/
tū repetentē. maxime ſi eſt homo ſoluē
do. Sed nūq̄d tu gratis venūdatꝰ eās?
aut forte ſine p̄cio redemptus es? abſit
Nō em̄ corruptibilibus auro vl' argēto
redēpti eſtis de vr̄a vana cōuerſacione
pa. tra. ſed p̄cioſo ſanguine agni imma
culati iheſu xp̄i. Ecce preciū. nūq̄d puū
pmmo magnum. Empti em̄ eſtis p̄cio
magno. Igit᷑ aut p̄ciū redde aut illum
qui ꝓ te ſoluit auſculta dicentē ī. Iē.
xliiij. Reūtē ad me quī redemi te. p̄ciū
meū repeto. ſed ſicut ego dedi me ꝓ te.
vt redimerē te. ita et tu da michi temet/
ipſum vt reuertais ad me maliciam tu
am relinquendo. et ſequaris me corpꝰ
tuū affligendo pro me. ſicut ego et cor/
pus meum affligere volui ꝓ te. Quid
vltra gloriaris in malicia qui potens
es iniqui. conuertere ad dominum de/
um tuū iu toto corde tuo ꝛc. Quar/
to tempus accelerādo. anima ſiquidem
a deo ꝑuerſa ꝑ ignoranciam. ꝑ concu/
piſcenciam abſtracta et illecta. ꝑ mali/
ciam obſtinata. ita ad reſiſtendū effici/
tur impotens. vt omni temptaciōi ſuc
cumbat et ita deſperās de finali ꝑſeue/
rancia neſcit quid agat. pugnant enim
cōtra eam mundi ſpectacula. carnis de/
lectabilia. ꝑuitates heretice. ꝑſecuciōes
tyrānice. a quibꝰ tam valide cōcutitur
ꝙ ſepius cōterit᷑ ſub onere. et ignorans
quō vincat ?in pactū venit cum ipſis. ꝛ
tūc ab omnibꝰ habet᷑ cōtēptui. ſicut mu
lier relicto viro ſuo facta eſt ſcortum in
via. que ſicut ſtercꝰ cōputat᷑. vidēs em̄
ſe tam viliter tractai. dicit in corde ſuo
Reūtar ad virū meū priorē. q2 melius
m̄ erat tūc ꝙ̄ nūc. ſed quid dicam. Nōne
omnia tp̄s habent certe ſic. q̄re ergo nō
cōſidero vt reuertar ad eū quia tp̄s eſt.
qui miſit me. Quare tardo reūti ad do
minū. et differo de die in diem. ſubito
forte veniet ira illiꝰ. et in tēpore vīdic
te diſperdet me. Conūtere igit᷑ anima
mea. quia nō eſt tibi auxiliū in teipſa.
et age pn̄iam ab ōnibus iniquitatibus
tuis. quia mō eſt tempus flendi. ꝓice
a te p̄uaricaciones tuas. ſcʒ ignoranciā
ab intellectu. cōcupiſcenciā ab affectu.
et impotenciā a cōflictu. quibꝰ p̄uarica
ta es te a deo auertendo Reuertere ergo
voluntate propria non coacta. et viue
de cetero in dei grā. iuxta illō' Tre. iij
Scrutemur vias nr̄as et reuertamur
ad dominū. leuemꝰ corda nr̄a ꝑ deuotā
oracionē. cū manibꝰ bene opādo. in ce
lū eiꝰ potēciā cōtēplando. ad ipm dep̄/
cātes vt ſic r̄utamur ad ipm̄ ꝛ ipiꝰ grā
viuagꝰ. ꝛ eꝰ tādē gloia ꝑfrui mēamur.
Ipſo donāte ꝛc. Feria. vi.

Diliges ꝓxim tuū ꝛ odio hēbis ī
imicū tuū. Math. v. In ūbis ꝓ
poītis ītēdit ſaluator ad caītatē mlti/
tiplicit᷑ excitaē. in q̄bus tria facit. pri
mo nos excitat ad caītatis affectū. cū
dī. Diliges. ſcd̄o explicat caītatis obiec
tū. cū addit ꝓxim̄ tu. t̄cio īuitat ad caī
tatis oppoītū cū ſubdit. Et odio ha. ī i.
Nō icōgrue āt ſcpuā ſcā nos ad dilcōeʒ

ĩuitat. q̄ ipſa eſt oı̄s iuſticie cõplemẽ
tū. et oı̄s malicie medicamentū. et ido
dr̄ legis eſſe plenitudo. q̄ dilcõ facit fu
gẽ omne noxiū qḋ lex ꝓhibet. et facẽ oe
debitū qḋ lex iubet. et ſic in ꝙtū ipſa ẽ
legis plenitudo. rcẽ opponit᷑ culpe mõꝛ
li. q̄ peccatū ſcḋm Ambꝛo. Eſt p̄uari/
cacõ legis dı̄ne et celeſtiū inobediencia
mandatoꝛū. dt̄ ergo. Dilige ꝓximū t.
Circa qḋ nõnḋ ꝙ dilcõ ſup̄ oı̄a eſt amā
da. deſiderāda. et retinēda. Ip̄a em̄ eſt
q̄ purgat c̄rimina cõtagioſa. ſupat p̄lia
laboꝛioſa. multiplicat mei̇ta fructuoſa
impetrat premia glorioſa. Eſt ergo
dilcõ amanda q̄ ipſa eſt purgatiua ſoꝛ
diū deteſtabiliū. Sicut em̄ aurū rubi/
ginoſū purificat᷑ et obſcurū clareſcit ꝑ
ignẽ. et quanto ignis feruencioꝛ tanto
clarius et ꝑfectuis purificat᷑ aurū : ſic
purificat᷑ aı̄a ꝑ amoꝛis feruoꝛẽ. qḋ em̄ ẽ
aı̄a peccatrix niſi aurū rubiginoſū. tre
noꝛū rubigine viciatū. aurū obſcurū.
pcc͂oꝛum caligine obſcuratū. Quõ inq̄t
obſcuratū eſt aurū ⁊c̄. Aurū tūc obſcu
rat᷑. qn̄ aı̄a pcc̄i ı̄mūdicia ſoꝛdidat᷑ : in/
mutat᷑ coloꝛ optim᷒. qn̄ ꝑdita grā q̄ fa
ciebat aı̄am deo carā. et angel' ſpõſam.
introducit᷑ culpa q̄ ip̄am facit turpē. fe
tidam ⁊ inmūdam. Hoc ẽ igit᷑ aurū qḋ
purgari debet ꝑ caritatis ſiue dilcõnis
ignē. Tali igne in mẽte decoquit᷑ rubi
go culpe. et ſuccẽſus aı̄m᷒ q̄ſi auri moẽ
clareſcit. quid em̄ fr̃es kmı̄ dilcõem eſſe
dicem᷒ niſi ignē. ⁊ q̄d culpā niſi rubigi
nem. Iſte eſt ignis de quo dt̄ dn̄s leui.
Ignis in altari meo ſꝑ ardebit. iſte ig/
nis eſt caritatis feruoꝛ qui ſꝑ eſt nutri/
endus. q̄ caı̄tas eſt ſola q̄ ſeruos dei do
cet. et ip̄is ꝑſuadet mūdi huius illece/
bꝛas fugẽ. voluptates calcaẽ. carnis cõ
cupiſcẽciam cohibere. deſideria frãgere
et vniūſa p̄ntis vite blandimẽta reſpu
ere. Nunꝙ iſtā dilcõem hn̄t guloſi qui
cõmedūt in tꝑe nõ ſuo : nūꝙ luxurioſi
qui cū meretricib᷒ volutant᷑ : c̄te in ta
libus nõ eſt recipe niſi aquā craſſā tūı̄
id eſt voluptatē et cõcupiām. Iſti ſunt
moꝛtui in vita grē. Sicut in coꝛde huā
no naturali caloꝛe extincto ꝑdit᷑ vita na
ture. ſic caloẽ ſp̄uali ꝑ cõcupiām extinc
to in mẽte ꝑdit᷑ oı̄no oı̄s vita grē. Si
vis ergo a pcc̄is tuis purificari opoꝛtet
te iſtū ignē ſp̄ualem hr̃e id ẽ ꝓximū tu
um diligere. Eſt eciā dilcõ ſuperati
ua c̄taminū difficiliū. ip̄a eſt armatuā
foꝛtiſſima qua munit᷑ et defendit᷑ miles
in campo certamı̄s. pugnanti ſiquidez
in bello p̄cipue ſūt neceſſaria. circum
ſpeccõ ad p̄cauendū hoſtis ſui aſtuciam
ne ꝑ maliciam deiciat᷑. foꝛtitudo ad re
p̆mendū violenciā ne foꝛte ꝑ potēciam
ſupet᷑. ideo. i. Pet. dr̄. Vigilate q̄ adū
ſarius vr̄ diabolus ⁊c̄. qui aūt iſta duo
vult habere habeat caritatem. q̄ ſicut di
cit Grego. : Vniuſcuiuſq̄ʒ culpe iaculū
inſtructionis ſue munimine obtundit.
ecce circūſpectio. et quia antiquus hoſ/
tis variata calliditate nos obſidet. ip̄a
hunc de nobis multipliciter expugnat
ecce quomodo cõfert foꝛtitudinem. ſicut
armatura foꝛtiſſima ad ſupand̄ omne
genus peccati. ideo Can. viij. Foꝛtis
eſt vt moꝛs dilcõ. quia ſicut moꝛs ſepat
animā a carne. ſic vera dilcõ ab om̄i cõ
tagio vicioſo. Iſta fuit armatura ſanc
toꝛum qua erāt deo vniti. et ꝑ dilcõis
vinculum foꝛtiſſimū ita aſtricti ꝙ a dō
non potuerunt ſepari. neq̄ʒ a diabolo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſupari. Quid igtur diceꝫ fratres. nū
quid ad hec fortes ſumꝰ in bello. quid
nos ſeꝑabit a caritate dei. que ē in xp̄o
iheſu. ſumꝰ ne nos certi. quia nec mors
neqꝫ fames. nec peſtis. nec gladius. O
domine deus q̄ꝫ pauci ſūt hodie int̄ nos
ita confirmati. vt dicere valeant illud
verbum. Nūquid ita firmati ſunt in di
lectione illi quos nō dico tribulacio. ſed
leue verbum ſeꝑat a caritate ꝓximi. q̄
audito vīco verbo qđ eis diſplicet ſtatī
exardeſcunt in iram. ſtatim volunt ex/
petere vlcionen. nec p̄t recedere de ipſo
rū memoīa ymmo iſtud voluūt et reuol
uunt in cogitacione ſua. ſimiles cani
qui corrodit lapidem ſibi ꝓiectū. Cer/
te iſti non ſūt firmati in dilectiōe. ideo
facile capiuntur a dyabolo. nulla em̄ ſa
gitta ipſius miſſa contra tales cadit in
vanū. quia tales omni tempcacioni ſuc
cumbūt. Si ergo volumus dyabolū ſu
perare. aſtringamur ꝛ vniamur vincu
lo dilectiōis quia nichil timet in nobis
dyabolus niſi dilcōem Dilecō eſt in/
formatiua meritorū laudabiliū. Sicut
em̄ rami vigorē et augmentū ſuſcipiūt
a radice. et ip̄a exſiccata ꝛ euulſa rami
continue exſiccantur. ſic omnia oꝑa noſ
tra vt fructuoſa ſint vigorem et virtu/
tem a radice dilectionis ſuſcipiunt. ſine
qua arida ſunt et vacua. quia nichil ꝓ
ſunt ad ſalutem. ideo dicit Grego. Si/
cut multi arboris rami ex vna radice
ꝓdeunt. ſic multe virtutes ex ſola cari
tate generantur viridicatio ramus boī
operis ſi non manet in radice caritatis
Non igitur penſemus fratres operis
multitudinem ſed dilectionis quantita
tem. ꝓpterea dicit Apl̄us. Corrū. Si

linguis hominū loquar ꝛc̄. vbi dicit q̄
nullum opus ſine dilectione a deo eſt ac
ceptum. Non ergo gloriet̄ quis in mul
titudine operum ſine dilectone. quia ſi/
cut inſipida ſunt fercula ſine condimen
to. et vacua eſt menſa in qua nō ponit̄
panis. ſic vacua ſunt omnia opera noſ
tra inſipida ante deum niſi ſint caītate
cōdita. hec eſt que facit hominē ꝓmptū
et paratū ad omnia bona opera. qꝛ ni
mirū ſi caritas mētē repleuerit ipſam
ad innumera oꝑa multiformiter accē/
dit. Sed certe iſta dilectio hodie in mul
tis videt̄ extincta. qꝛ pigri ſūt ad oīa o
peā ſp̄ualia. fugiūt oꝑa pietatis ſed n̄
carnalitatis. volūtarij currūt ad taber
nā. ſed coacti veīūt ad eccleſiā. ꝓni ſūt
ad culpā. ſed dui ad pn̄aꝫ. ꝑati ad fla
gicia ſed tardi ad ūtutū oꝑa. Nūq̄d ī ta
libꝰ ē amor dī ꝛ ꝓxī q̄ rēnuūt exercita
ī oꝑibꝰ ūtuoſis ꝰ nō certe. qꝛ vt dt̄ Gre.
Amor dei n̄q̄ꝫ ē ocīoſus. et iō ſi iſte aōr
eſſet ī hoībꝰ bene exercitarēt ſe in oꝑi/
bꝰ ūtutū. vbi ē em̄ ignis ibi calefacit. ꝛ
vbi ē radix ibi cōſueuerūt germīa pul/
lulaē. Habeamus ergo dilectionē. qꝛ hec
eſt theſaurꝰ deſiderabilis ſine qua q̄ the
theſauriſat feſtucā acq̄rit. Ip̄a ē immo
que ītroducit ī mētē nrām illū in quo
ē plenitudo oīm theſaurorū. Jo. xiiij.
Si quis diligit me ꝛc̄ q̄ ſequūt̄. O q̄ꝫ
dulce ꝛ q̄ꝫ vtile habē talē hoſpitē. Illabē
queſo nobis o dulcis caītas ꝛ ſuauis. ac
cēde cor nr̄m. extēde deſideriū. āpliſica
cordꝰ nrī hītaculū. vt ſapē poſſit tm̄ hoſ
pitē mēs nrā. Dilige ergo ꝓxim̄ Cer
to dilcō ē īpetratīa p̄miorū delcābiliū.
ſicut em̄ pcc̄m cōdēnat expellēdo grām
gratificātē ſic gloīficat iuuamē dando

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ipſi pricipio glorificanti. vel hic eſt veſ
tis impialis cū qua intrat᷑ palaciū ſu/
mi regis aſſueri magni.. ſine qua nllū
recipit nec admittit ille ſpōſus celeſtis.
nec eciā ſpōſam ſuā ad illos āplexꝰ dul
ciſſiōs. niſi ſit talibꝫ ornamētis ornata.
hec ē illa ſcala quā vidit iacob q̄ ſtat fixa
in terra. et ſuo culmine tāgit celos. p er
illā aſcendūt angeli et deſcendunt. qr ꝑ
illā deſcēdūt ad nos bñficia dei. et aſcē/
dūt ad deū merita nrā. et ꝑ ipām deſcē
dūt ad nos angelorū miniſteria. vel an
geli ad miſteriū hoīm. et hoīes aſcēdūt
ad cōſorcia angelorū. et huic ſcala dn̄s
innitit᷑ qr ipē eſt nrē dilcōis obiectū. et
finis. ꝑ ipām ſcalā oportet nos ꝑuenīē
ad celū. qr ipa eſt via ꝑ quā ꝑegrinꝰ re
dit ad priam. ꝑ quā famelicus feſtinat
ad mēſam. ꝑ quam oꝑarius ꝓperat ad
mercedē. Dilige ergo ꝓximū tuū vt ꝑ
uenire poſſis ad illa p̄mia glorioſa q̄ ꝑ̄
pauit d̄s dili. ſe. Qd̄ oclūs nō vidit zc̄

Dn̄ō . in qadrageſima.

IN tēpore accepto exaudiui te. ij.
Cor. vi. In ūbo p̄miſſo tp̄c quadrage
ſimale oñdit᷑ cōmendabile ꝓpt̄ duo.
Primo em̄ oñdit᷑ vt acceptabile. ſcd̄o vt
exaudibile. ſed acceptabile dr̄ ꝓp īpeni
tēciam. exaudibile ꝓpt̄ diuinā clemen
ciam. Nōt᷑ ergo p̄mo. tp̄is accepcio vel
acceptacō cū dr̄. In tp̄e accepto. ſed no
tat᷑ dīna exaudicio cū infert᷑. exaudiui
te. Non ē frēs mei tp̄c vilipēdend̄ non
eſt abiciendū. non ē ꝑtrāſeund̄. ſed po
cius eſt cōſiderand̄. et vtilit̄ expēdend̄
et totis affectibꝫ āplexand̄. qd̄ ſic dnō
ꝓbat᷑ acceptū. Quid em̄ nobis dulcius
quid miſeicordiꝰ. potuit exhibere dīna
clemencia. q̄p nobis cōcedere tēpus ad
penitēciam contra tot mala culpe nos
infeſtancia. ¶ Eſt ergo valde ſollicite
hoc nōnd̄ et pectoibꝫ recōdendū. necnō
et ſtilo ferreo et vngue adamantino ſcrī
bendū. q tp̄c cōceſſū p̄me eſt tēpus bre
ue. et eſt tp̄c inſtabile ſiue fluxibile. et
eſt tp̄c irreuocabile. et qr breue ideo vti
lit̄ expēdend̄. qr īſtabile ſiue fluxibile
id̄o ſollicite attēdend̄. qr ē irreuocabile
ideo nulla rōne ꝑdendū. Dico q tp̄c ad
p̄niam nobis datū eſt breue et modicū
ideo nō eſt inutilit̄ expēdend̄. ſic em̄ dt̄
Sap̄. Homo infirmꝰ ſū et exigui tp̄is
duo cōiungit ſiue cōſiderat finalit̄. ſ. vt
ꝓpt̄ corꝑis infirmitatē intelligas. qr
homo vix aliq̄ operari poteſt. et ꝓpter
tꝑis breuitatē intelligas ipm ab omni
opere non debere ceſſare. Si em̄ tēpus
breue non eſſet ſaltem poſſet homo ſpe/
rare cū non operaret᷑ in vno tꝑe. poſſe
oꝑari in alio et emendare. Sed qr tp̄c
eſt modicū. et illud modicū eſt malum
z miſerrimū. nō eſt aliq̄d eius vane vl̄
inutiliter expēdendū. Job. Homo na/
tus de muliere breui vi. tꝑe re. m. mi.
Unde dr̄ Sapiē ij. Fumus afflatus
eſt in naribus noſtris et ſermo ſintille
ad cōmouendū cor noſtrum. et tranſijt
vita noſtra tamq̄ veſtigium nubis. et
ſicut nebula diſſoluit᷑ q̄ fugata eſt a ra/
dijs ſolis. et nomen noſtrū obliuionem
accipiet ꝑ tempus et nemo memoriam
habebit operum noſtrorū. vmbre em̄
tranſitus eſt tempus noſtrū. Et de hac
breuitate vite ſic habetur. Sapiē v.
ſed nobis debet ſufficere doctrina expe
riencie. qr omnes morimur et nō reuer
timur. et omnes ſicut aque dilabimur
q̄ non reuertunt᷑. Eſt em̄ cōmune mori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mors nulli pcit honoi. tāta ergo breui
tate tp̄is ꝯcuſepti debemꝰ vtilit̄ opari
iuxta illᷓ. Apli. Dum tp̄us habemus
opem̄ur bonum ad ōnes Scdo tp̄s
eſt inſtabile. et ideo ſollicite attēdendū
q̄s em̄ pt dice qn̄ta ſit varietas mutaci
onis in tpe? Nā tp̄s creat̄ ex motu ce
li. Vn̄ ſicut celū velociſſime currit ſic tē
pus inpceptibile fluit. nulla em̄ eſt ſa
gitta de aliq̄ baliſta egrediēs q̄ ſic cur//
rat vt tp̄s. ergo ſi ad pn̄iaȝ faciēdā hoc
tp̄e indigemꝰ. nec eo decurſo pn̄iaȝ agē
poſſumꝰ. reſtat vt ipſū n̄ pdamꝰ. ſȝ ſol
licite adūtamꝰ. ſtultū ē em̄ valde qn̄ bru
ta ſuū tp̄s agnoſcūt. et in ſuo tp̄e veni
unt et in ſuo tp̄e ꝛcedūt et ſuū tp̄s rōa/
les non aduertūt Vn̄ dr̄ Je. iiij. Mil/
uus in celo cōgnouit tp̄s ſuū. turtur et
yrūdo. ꝛ ciconia cuſtodierūt tempꝰ ad/
uētus ſui. pplūs autē meꝰ nō cognouit
iudiciū dn̄i. Vis ſcire kme q̄ntū malū
ſit non cognoſcē tp̄s iſtud. Nam tm̄ ma
lū eſt vt dicat̄ Lu. xix. Vidēs ihūs ciui
tatē fle. ſup il. di. qꝛ ſi cognouiſſes ꝛc̄
Et q̄re hec oīa tanta mala. qꝛ inquit nō
cognoueis tp̄s viſitacōnis tue. Quātū
igit̄ malū eſſe credis p quo deꝰ fleuit.
et tot mala eis induxit Secūdo tēpus ē
inſtabile et ideo non pdend̄. nā tēpus
vt iam tactū eſt nec ad momētū manet
ſed ſp ī fluxu eſt. et qd̄ ſemel effluxit in
eternū n̄ redit. Aurū argentū ſiue qd̄/
cūqȝ metallū. ſi ſaītas. ſi q̄cūqȝ pſpi/
tas omiſſa ꝛcupari poteſt. ſed tēpꝰ pdi
tū ī etn̄ū nō recupat̄. idem tēpꝰ nume/
ro n̄q̄ reuertit̄. ꝛ ppt̄ hoc dr̄. ij. Cori
vij. Ecce nūc tempꝰ acceptabile ec. nūc
di. ſa. vn̄ dominꝰ cōqrit̄ p Job. di. De/
di illi tempꝰ penitēcie ꝛ ipe abutit̄ eo.

in ſupbiā. ꝛ ppt̄ hoc dn̄s in die iudicij
ſicut dr̄. Tre. vocabit cōtra nos tēpꝰ
Nō q nūc ē tp̄s p pcc̄o dolēdi. nūc ē tē
pus vēcūdandi. et nūc eſt tp̄s viriliter
opandi. vt ſic ſit dolor cordis in cōtcōe
vēcūdia oīs in cōfeſſiōe et affcūs opis ī
ſaīfcōe. Dico q nūc ē tp̄s p pcc̄o dolen
di ſalubrit̄. et hoc ē cōtcio cordis ī pn̄ie
fundamēto ponēda. qꝛ fruſtra q̄s cōfite
tur. fruſtra ieuinijs macat̄. niſi ei cord̄
cōtcio ſupponat̄ Scdo nūc ē tp̄s vere
cūdādi vtilit̄ ī cōfeſſione ē em̄ vēcūdia
maxiē ps pn̄ie Vn̄ dr̄ pccōri Eccle. iiij
Ne retineas ūbū ī tp̄e ſalutis. ſtulta eſt
illa vēcūdia nec vlla raciōali cauſa fulci
ta. q̄ timet vni ſacdoti pcc̄m detegē. qui
nullo tp̄e pt reuelaē. ſed p̄us debet ſe oc
cidi pmittē q̄ altei ppalare. Mirabile
ē q timet hō hoī pcc̄a cōfiti. et nō vere/
tur corā deo et angelis pcc̄aē. et pp̄ter
hoc dr̄ Ecc̄le. iij. fili obſerua tp̄s et rece
de a malo. ſupple tuo ſacdoti reuelando
pcc̄m. ſicut Boeciꝰ dicit. Si opa medi
cātis expſpectas ncc̄e ē vt uulnꝰ detegas
Tercio eſt tp̄s irreuocabile. et ideo
vtilit̄ opand̄ ē. ſaīfcōi inſtand̄. qui em̄
ſatiſfacere negligit. ipſe contra ſe teſtis
exiſtit q vere cōtritus ante non fuit. et
inter alia opera ſatiſfactionis maxime
p oraciones inſtare cōuenit. vt diuinā
miſericordiā ad ſe trahere poſſit. ꝛ incli
nare. Unde peccator ſatiſfaciēs in p̄s.
dicit. Ego vero oracionē meam ad te do
mine tempꝰ beneplaciti deus. ſic ergo
de peccato eſt corde dolendum. ſit confi/
tendum. et ſatiſfaciendum. anteq̄ per
ueniat aīa ad infernū. Nā tūc nō vale/
bit oprāe. n̄ valebit plorāe n̄ valebit ad.
uocatū pducere ymmo ſi ōnes ſanctos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cõtingẽt ꝙ inpoſſibile ꝓ amico vno ora
re ⁊nõ poſſet iudicẽ ad momẽtũ ĩclinaẽ
nec illi ſalutẽ impetraẽ. qꝛ ipẽ d̾t in pſ
Cũ accepo tp̃c ego ig. iu. ⁊ Apo. x. Iu
rauit angelus ĩ pſona xp̃i. ꝙ tp̃c ãplig
non erit ſupple ad pñiaȝ. et ꝓpt̃ hoc d̾t
dñs Io. ix. Opaṁi dũ dies eſt. veniet
aũt nox qñ nemo potit opari. Rabang
Neõ puũ eſtimet tp̃c qd̾ vane cõſumit.
qd̾ nobis ad pñiaȝ agẽdã. ad graciã ac
quirẽdã. ad veniã optinẽdam. ad glãm
ꝓmerẽdam. grã diuina indulget. Sic
igit᷑ patet quõ xp̃c cõceſſit nobis tẽpus
hoc vtile ꝓpt̃ pñiaȝ. et illud tp̃c d̾r tp̃c
placacõis. Reſtat nũc videre quõ ſit
tp̃c orõis ꝓpt̃ diuinã clemẽciam incli/
nandam. nam hoc ſcd̾m cauſat᷑ ex p̃mo
Nũc em̃ in hoc tp̃e deꝰ exaudit ſi homo
pñiam agit. Sȝ nõ ꝙ deus nũc maxĩe
audit tria gnã hoĩm. et ſũt p̃mi ꝓ pec/
catis ꝓprijs cõfitẽtes ſiue penitentes.
ſcd̾i ſũt honorẽ debitũ pn̄tibꝰ exhiben/
tes. tercij vero ſũt tribulacõnes ꝓ dño
ſuſtinẽtes. Nã ꝑ p̃mũ ordinat᷑ hõ ad ſe
ipm̃. ꝑ ſcd̾m ordinat᷑ ad ꝓximũ. ſed ꝑ
terciũ ordinat᷑ ad deũ Dico ergo ꝙ p̃mi
qui exaudiunt᷑ a d̾o ſũt ꝓ pcc̃is ꝓprijs
penitẽtes. nam ſi hõ peccatũ ſuũ agnoſ
cit. ꝓ eo dolet ⁊ gemit. et ſacd̾oti ꝑ obe
diẽciam et reuerẽciã illd̾ ꝓdit. et ſcd̾m
arbitriũ ſacd̾otis ꝑ ſatiſſactionẽ ſe pu/
nit. et mox dñs illi ignoſcit Vñ ſcribit᷑
iij. Regũ. viij. Qñ ſalomõ ſic orauit et
exauditus fuit. d. Si qs cognouit pla
gam cord̾ ſui. ⁊ expandit manꝰ ĩ domo
hac tu exaudies ĩ celo et ꝓpicius eis ei
Scd̾o exaudit dñs hõrem pn̄tibꝰ exhi/
bẽtes. multũ em̃ dñs acceptat ſi hõ pn̄
tes amat. ſi eis ſeruiat. ſi eos hõrat. ſi

eis ſubueniat. ſi eis ſe ſubicit. ſi ab eis
bñficia accepta r̃cognoſcit. ſi laboẽs ma
ternos meõrit̃ teneat. Unde int̃ illa p̃/
cepta q̃ adordinancia ſũt. p̃mũ p̃ceptũ
hõi iniunctũ fuit d̾ hõracõe pn̄tũ. Ho/
nora inq̃t pa. t. et ma. t. vt ſis lõgeuus
ſup t̃. Nõ ſolũ em̃ eos hõrandos p̃cepit
in quo hõre oĩa ſup̃dicta ĩtelligunt᷑. ſed
eciã vt hõ nõ ſit negligẽs ꝓmiſſiões ad
iũgit et talibꝰ lõgitudinẽ vite ꝓmittit
Nam qui pn̄tes ſuos hõrare ſtudet. ipẽ
a filijs ſuis hõrem accipiet. et dñs eũ ĩ
ſua orõe exaudiet. Vñ ꝓu̾. Qui hõrat
prẽm iocũdabit᷑ in filijs. et in tp̃e orõis
ſue exaudiet᷑. Tercio deꝰ illos exaudit
qui ꝓ ipſius amore ſũt paciẽtes. dignũ
eſt em̃ vt qui ꝓ dño patit᷑. ab eo exaudi
at᷑ nec ĩ tribulacõibꝰ deſerat᷑ Vñ ꝓphã
ait In tribulacõe mea ĩuocaui do. et ex
au. me in la. do. Et nõ ꝙ nõ ſolũ exau/
dit ſed exaudit ĩ latitudiẽ. qꝛ plus dat
ꝙ̃ hõ petat. pſ. Cũ inuocarẽ exau. me
deꝰ iuſ. mee. in t̃. di. m̃. et ipẽ dixit ad
miſerum Clamabat ad me et ego ex. e.
cum ipo ſum in t̃bu. eri. e. et glo. eũ ⁊c̃

Item.

NOn in ſolo pane viuit homo ſed
in omni verbo qd̾ procedit de ore dei.
Mathei iiij. In hoc euãgelio deſcribit᷑
xp̃i pugna ꝙ̃tum ad cauſam motiuam
⁊ quantũ ad victoriam. nam ꝑ hoc ꝙ ĩ
deſertũ ductus fuit. ꝙ ieiunauit. ꝙ tã
dem eſurijt. dyabolus eum temptandi
materiã aſſumpſit. ſed mirabile valde
fuit ꝙ dominus diabolum nõ potencia
ſua deiecit. non iuſticia cũ eo bellauit.
ſed ſolum prudencia eum ꝑcuſſit. Vnd̾
ꝑ ſolas auctoritates diuine ſcripture ei
rñdit. vt ſic ipſe qui aſtucia ſua p̃mos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

parētes deuiceāt : ab eorū filio ſola prn
dencia vinceret᷑. vt dum mordere vellꝫ
eſcam hūanitatis. dītatis aculeo capet᷑
Dum ergo eū de gula temptauit. ūbū
ꝑmiſſū xp̄c rn̄dit. Nō inq̄t in ſolo pa.
nē. Cū ergo homo ex duplici cōſtat ma
teria ſiue ſubſtācia. vna matiali. et alia
ſpūali. vna mōꝛli. altera inmōꝛli : dn̄s
duplex verbū ſiue alimentū aſſignat.
quo hoīes viuē conſtat. Nam hō viuit
coꝛpalit᷑. et viuit ſpūalit᷑. Vn̄ ꝓpt᷑ vitā
aīalem indiget homo cibo coꝛpali. ſed
ꝓpt᷑ vitā ſpūalem indiget cibo ſpūali.
Nutrit᷑ ergo cibo ſiue pane corpoꝛali hō
exterioꝛ. qui dr̄ caro et coꝛpus. ſed paſ/
cit᷑ verbo diuino homo interioꝛ qui dic
tus eſt animꝰ. Oſtendit ergo dn̄s cibū
ſpūalem eſſe neceſſariū ſubſtācie īmōꝛ/
li cū addit. Sed in omni ūbo ⁊c̄. Dicit
ergo nō in ſolo pane ⁊c̄. certū eſt em̄ ꝙ
īnt᷑ omnia quibꝰ ad cibū vtimur ſcd̄m
ꝙ dicit᷑ Eccl̄. xxix. Iniciū vite hoīs
eſt panis et aqua. ſed vtinā modo ſuffi
cerēt panis et vinū. ſed addit᷑ hodie nō
tantū vnū ferculum carniū. ſed addūt᷑
gn̄a plura vinoꝝ. et gn̄a ferculoꝛum.
et licet mane ſic comedat᷑. nō tn̄ ꝓpter
hoc lauta cena dimittit᷑. Sꝫ ſi ſic puni
uit dn̄s moꝛſū vnius pomi quē adam ī
debite ſumpſit. quid ſit facturus de tot
fercul̄ facile hō prudens ꝑcipere poteſt
Exēplum de diuite epulone. luce. xv.
¶ Nōnd̄ eſt igit᷑ circa panē materialē
ꝙ acquirēdus eſt cū laboꝛe. et comedē/
dus eſt cū doloꝛe. et largiendus ē aliȷs
cū amoꝛe. vt ſic ſit panis nr̄ laboꝛioſus
ꝑ abſolucōem pigricie. ſit doloꝛoſus ꝑ
excluſionē laſciuie. et ſit amoꝛoſus ꝑ re
leuacōnem frēne miſerie. Dico ꝙ panis
noſter debet eſſe laboꝛioſus ꝑ ablacōeꝫ
pigricie et negligencie. Magnū em̄ pec
catū eſt viuē in ocio et nō laboꝛare. Vn̄
dictū eſt homini. Gn̄. In ſudoꝛe vultꝰ
tui veſ. pa. tuo. et ſi nobiliſſimus ille
adam omni ſapiencia plenus fuerit et
diuina manu foꝛmatus. ad ymaginem
dei factus : et in celeſtē curiā ſpū raptꝰ
fuerit : tn̄ poſtꝙ̄ peccauit miſſus fuit
ſic in laboꝛe panē māducare. q̄d tu tot
pcc̄is infectus. ex feda ſubſtācia gn̄atꝰ
panē vis comedere ocioſus ? Unde dn̄s
in Math. arguit ocioſos. Quid inquit
hic ſtatis tota die. o. ocioſi inquit ſtatis
vbi nō ē ſtādū. quieſcitis vbi eſt laboꝛā
dum. ſedetis vbi ſtandū eſt ſiue eundū.
Unde Maiche Surgite ⁊ ite qꝛ nō habe
tis hic requiē. homo em̄ ad laboꝛē naſci
tur. ſicut ex Job habet᷑. Vn̄ et eius vi
ta a fletu oꝛdit᷑. vt ꝙ̄ laboꝛioſa ſit oſten
dat᷑. et ꝓpt᷑ hoc ꝓū. vltiō. in cōmenda/
cōem foꝛtis mulieris dicit᷑ Panē ocioſa
nō comedit. Dic tu xp̄iane qui in oꝛōe
dn̄ica panem tibi a domino dari expoſ
cis. cū deus panem hūc in laboꝛe man/
ducaī velit : qua fronte panē cotidianū
tibi a deo dari petis. qui ocōſus contra
eiꝰ ꝑceptū viuis ? ¶ Scd̄o panis nr̄
dēt eſſe doloꝛoſus ꝑ excluſionē laſciuie
et oīs delectacōis guloſe nō eſt comeden
dus ad carnis delectacōeꝫ. ſed ad natuē
ſuſtētacōem nō ad vanitatē ſed ad vtili
tatē et ſobꝛietatē. nec mō bꝛūli ſed rōli.
Nā et natura q̄ hōi dedit os puulū. de/
dit illd̄ bꝛutis longū ⁊ latū. natuā eciā
q̄ tibi duos oclōs dedit. duas eciā auēs
inpēdit. vnū tm̄ tibi os exhibuit ī quo
ē edendi mēſurā oñdit. Comedēdus ē
igit᷑ panis hic cū doloē. qꝛ oꝑtet nos de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

oī verbo reddere racōnē . vn̄ dicit̄ ī pſ.
Surgite īq̄ tſupp le ad regraciād̄ poſt/
q̄̄ ſederitis ad mādu cendū . q̄ manduca
tis panem do. qꝫ ſcilicꝫ cū dolore mādu
candus ē . ꝛ ſi ōnes cū doloē debent mā
ducare . maxime tū peccatoēs q̄ dei ſūt
ꝓditores. O q̄̄ fedus ē . q̄̄ deteſtandus
ē q̄̄ acrit̄ puīendus diuinū panem cōe
dens . ꝛ eiꝰ vinū bibens. ꝛ ipm̄ deū ꝓ
dens . ꝛ eiꝰ adūſario adherēs . vn̄ de ta
libus cōq̄rit̄ dn̄s ī pſ. Homo īquit pa
cis mee ī quo ſꝑabā q̄ ede. pa. meū. ꝛc̄
Sed veīet tp̄s ꝛ cito veniet qn̄ riſus ſic
cōedenciū cōūtet̄ in luctū ꝛ trāſibit ōne
eorū gaudium ī lamtū . ꝛ quid mirum
ſi ſic deſpectus erit. qn̄ vir iuſtus modo
cū dolore cōedit . Tobie. p̄mo Māduca
uit panem cū luctu ꝛ tremore . vn̄ p̄cep
tū fuit ī Deu. xvi. Sex diebus id ē tē
ꝑe peītēcie cōedetis afflictionis panem
Tercio panis noſter debet eſſe amoro/
ſus ſiue ex amore īpenſus ad ſubleuaci
cōnē aliene indigencie . Nō bene cōedit
q̄ de pane ſuo pauꝑi n̄ īpendit . Si es
fidelis ꝛ panē a deo te habere credis . q̄
re n̄ de illo filio dei īpendis . ſic em̄ pre
ceptū ē. Pſa. lviij. frāge eſuriēti pa. t.
Nota ſingula qꝛ ponderoſa ſūt et intus
pungencia . n̄ em̄ dicit dn̄s. vt des pau
ꝑi panē integrū vel dimidiū . ſed aliq̄ uod
fruſtū ; ſecundum potencie tue modum
Dicit . eciam vt nō des diuiti . ſed eſuri
enti . n̄ pleno ſed vacuo. n̄ ſaturo ſed fa
melico . Non em̄ mare aq̄ indiget ſed po
cius terra ſiciens . vnde precepit Ecc.
vij. Mitte panem tuū ſuper trāſeūtes
aq̄s id ē ſuꝑ hoīes q̄ nō habent domici/
liū . ſed tāq̄̄ pauꝑes vadūt ꝑ mundum
nā ſicut dicit̄ Prou. xxii Qui ꝓnus ē

ad miſeīcordiā bn̄dicet̄ . de paībus em̄
ſuis dedit pauꝑibꝰ. Re. de pane iſto in
quarta doīca q̄dtrageſime. Igitur patet
q̄ neceſſarius ē paīs iſte naturalis ſub
ſtācie corꝑali. ſed neceſſarius ē paīs ſpi
ritualis ſubſtācie īmortali. qꝛ ſicut qui
panē corporalē n̄ edunt neceſſaīo mori
unt̄ . ſic q̄ panē ſpiritualē nō cōedunt ī
eterna pena dampnabūtur . ꝛ qui ipſū
vt dictum eſt edunt ī etnā gloriam trāſ
ferūtur. vnde dn̄s dicit Jo. vi. Patres
veſtri māducauerūt manna ī deſerto ꝛ
mor . ſūt. q̄ autem manducauerit ex hoc
pane viuet inetnum . hic autem panis
de quo dicit Sed in ōni verbo qd̄ proce
dit de ore dei ¶ nota ergo q̄ verbū di/
uinum aīam ſanat . aīam illuminat et
inflammat . et gloriam ſanctis donat.
nā ſanat morbū aīe expellendo. illumi
nat et inflāmat graciam augmentādo.
et gloriam eternam donat ad omne bo/
num hominem diſponēdo. ꝛ ōne cōtra/
rium īpedīēs remouēdo. Dico q̄ verbū
diuinum primo ē aīme ſanatiuum . qꝛ
dū verbum dei deuote audit̄ . homo de
pcc̄o cōpungit̄. ꝛ ſic ſanatiua gracia ad
uocatur. Unde dicitur in pſ. Miſit ver
bum ſuum ꝛ ſanauit eos. qd̄ exponi po
teſt de verbo incarnato . de verbo men
tibus inſpirato . de verbo exterius pre
dicato . et deuote exaudito . Secundo
verbum diuinum eſt mentis illumina/
tiuum . et inflammatiuum. nam et in
tellectum illuminat. et affectum īflam
mat. ſicut ipſa expiencia probat. vnde
dicitur in pſ . Lucna pedibus meis u.
t. ꝛ lu. ſe. m. vt lucerna ardens referat̄
ad affectū. ſed lumē ad ītellectū Tercō
verbū diuinū eſt vite vel gloie donatīm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nam poſtq̄ anima eſt ab omni peccato
ſanata : et ab omni ignorācie cecitate il
luīata : et ſup̱ hec oīa diuino igne inflā
mata : nō reſtat niſi vt deducat᷑ ad glāz
Vnd᷒ dt dn̄s Jo. x. Qui v̄bū dei audit
et credit ei qui miſit me habet vitā et̄/
nā. habet poit : q꞉ certū eſt ꝙ habebit.
ſi p̱ſeuerauit. Unde dr̄ luce. Beati qui
audiūt verbū dei et cg. illud et in Jo.
Qui ex deo eſt v̄ba dei audit. ꝓpterea
vos nō auditis q꞉ ex deo nō eſtis. v̄ba
ergo dei ſicut dr̄ in Jo. v. : ſp̄us et vi/
ta ſunt. tū q꞉ ſpūalem efficiūt. tum q꞉
ad gloriā nos inducūt Ad quā nos p̱du
cat ihesus xpriſtus. Item.

NOn in ſolo pane viuit homo ꝛc.
Mathei xviij. Verbū ꝓpoſitū ē
v̄bū ſaluatoris nr̄i ad diabolū. ip̄m de
gula temptantē. in quo v̄bo ip̄m cōfu/
tauit et cōuicit p̱ ſcp̄ture ſniāz. dicens
Nō in ſolo pane ꝛc. poteſt eciā eſſe v̄bū
dei ad quālibet fidelem animā. in quo
quidē xp̄c aiām erudit de duplici vita.
Sicut em̄ in hoīe duo ſunt aīa. ſ. et cor
pus. ſic in ipſo eſt duplex vita. Una q̄
eſt pure corp̱al᷑. altera q̄ eſt pure ſp̄ual᷑
Una eſt vita nature. q̄ nōi᷑ cū dr̄ Non ī
ſolo pane. Altera eſt vita grē. q̄ nōi᷑ cū
dr̄. ſed in omī v̄bo qd᷒ ꝓ. de o. dei. p̄ma
eſt ſuſtendāda. ſ. vita nature. altera eſt
deſideranda. ſ. vita grē. p̄ma ſuſtentat᷑
materiali pane. id ē quacūqꝫ re tp̱ali.
Sed q꞉ iſtis nō paſcit᷑ aīa : q꞉ nō veſcit᷑
iſtis corp̱alibꝫ : ideo dr̄ : Nō ī ſolo pane
qui eſt vita corp̱is viuit hō. ſed in omī
v̄bo qd᷒ ꝓce. de o. dei. qd᷒ q̄dē eſt vita aī
me. q꞉ vero p̱ dei graciā ſūt ſolliciti de
vita corp̱ali in acquirēdo ea q̄ ſibi ſunt
neceſſaria. ideo ad p̄n̄s de pane corp̱ali

loqui nolo. ſed de ſolo v̄bo quo viuit aīa
in dei grā. vt autē iſtius v̄bi p̱fectionē
plenius videamꝫ in ip̄ius aīe viuifica
cōne. ¶ Primo cōſideāre debemꝫ ip̄ig
aīe mortificacōez vt poſtmod᷒ cognoſcaꝫ
ip̄ius a deo vel in v̄bo dei viuificacōez.
Anima ſiquidē p̱ peccatū excecat᷑ p̱ ig/
norancīā in eligendo. ſordidat᷑ p̱ cōſue
tudinē in op̱ando. Vulnerat᷑ p̱ p̄uacō/
nem diuine grē. fatigat᷑ p̱ remorſū con
ſciē. indurat᷑ p̱ obſtinacōnem in malo.
mortificat᷑ p̱ ſep̱acōez a deo. Quid ergo
faciet miſera aīa. btā erit ſi audierit dei
v̄bū et cuſtodierit. q꞉ v̄bū dei eſt illuīa/
tiuū cecorū. mūdatiuū ſordidorū. ſana/
tiuū vulneratorū. reqēs fatigatorū. liq̄
factiuū induratorū. viuificatiuū mor/
tuorū. Nō ergo in ſo. pa. vi. homo ꝛc.
¶ Eſt eī v̄bū dei illuīatiuū cecorū. aīa
ſiquidē excecat᷑ p̱ peccatū a malicia ſua
id ē ex cōcupiā ſua. ita abſtracta ꝛ illcā
vt neſciat diſcernē int̄ bonū et malum.
int̄ verū et falſū. ſed ſicut ſecuciens pal
pat in meridie errās ſic̄ cecus ī plateis
q꞉ publice relinquēs vitatē adhēt vani
tati. neſciens oīa ꝓbare. et qd᷒ bonū eſt
eligē et tenē. Sed ꝓh dolor quare ſic ex
cecaris o pecōr. q꞉ iuſticie lumen nō lu/
cet tibi. An ignoras q꞉ lucna pedibus
meis v̄bū dn̄i. et lumen ſemitis meis :
lucna ſiquidē eſt pedibus id ē affectōi/
bus tuis vt manifeſte cognoſcas q̄d deſi
derare debeas. et lumē ſemitis tuis. ne
ī vijs tuis aliqn̄ errādo peas. Audi er/
go kmꝫ diligent᷑ q̄d loquit᷑ in te dn̄s. q꞉
audiēs ſapiēs ſapiēcior erit et ītelligēs
ꝛc. An oīa ergo v̄bū verax p̄cedat te q꞉
ip̄m v̄bū dei ē ; ¶ Scd̄o eſt mūdatiuū
ſordidorū Anima em̄ p̱ peccatū excecata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝓ peccandi cõſuetudinē ſordidatꝰ ꝛ ſimi
lis efficitꝰ ſui q̄ volutatꝰ ī volutabro luti
ꝛ quãto locus luti ſordidioꝛ vel fetidioꝛ
tãto illi delectabilioꝛ. ſic ē hodie de mul
tis q̄ ſūt in peccatis ita abhoīales. ꝙ
quãto peccatū fetidiꝰ. tãto eis delectabi
lius. Iſti ī ſordibus ſuis ſordeſcūt ad
huc. nec a peccato luti fetore. vel dei a/
more. aut humano timore. aliq̄n reuo/
cantꝰ vel ad horam retrahūtꝰ. īmo velud
iumenta ī ſuo ſtercore cõputreſcūt. No
ta de illis q̄ nec affinitatem aſpiciunt.
nec ſcãdalū ꝑtimeſcūt hominū. facti ſi/
cut equꝰ ꝛ mulus q̄bus n̄ ē intellectus
ad benefaciēdū. qꝛ noluerūt intelligere
vt bene agerent. ꝛ qḋ ab eis ī occulto fit
turpe ē ꝛ dicē. īmo cogitare. quãto ma
gis ergo ꝛ ip̄a facere. Sed ecce verbum
mundatiuum et ſanatiuum. ſcilicet ver
bum diuinum. De quo dicit Iacobus
in canonica ſua ſic. In manſuetudine
ſuſcipite inſitum verbū qḋ poteſt ſalua
uare animas veſtras. id eſt ad ſaluacio
nem diſponere. ipſas mundando. fide
enim purificãs corda noſtra. ſed fides
ex auditu. auditus autem per verbum
dei. ergo eſt verbum dei qḋ purificat et
mundat animam.

¶ Tercio eſt eciam verbūm dei ſana/
tiuum vulneratorū. aīa eīn per pecca
tū deſcendit ab iheruſalē in ihericho. ꝛ
tūc incidit in latrones id eſt ī demonū
poteſtatē qui ſpoliauerunt eã gratuita
auferendo. ꝛ vulnerauerūt in naturali
bus eã debilitãdo. Sed q̄d facit anima
miſeria ecce poſita es in campo c̄taīs.
cur n̄ aſſumis gladium ſpūs qḋ eſt ver
bū dei. certe ſi illum haberes in mani/
bus tuis id ē in operacōibꝰ tuis. Si cõ
ſiſterent aduerſū te caſtra inimicorū. ſi
exurgãt adūſū te ꝑlia tēptacōnū. nō ti
mēt coꝛ tuū. ſed vt video vulnerauerūt
te inimici tui ꝛ nō ſenſiſti. ꝑcuſſerūt te
ꝛ nō doluiſti. Sed certe v̄bū ſanatiuū
ōniū languorū. ōniū dolorū. ecce mede
cina ōniū vulnerū tuorū. ꝑs. Miſit v̄/
bum ſuū ꝛ ſanauit eos. ergo ſi vulnus
ſentis ne medicinã refugias. ſi aūt non
ſentis ſignum ē ꝙ mortuus es. nota. ꝛ
expone Quarto eſt eciã verbum dei
requies fatigatorū. aīa ſiquidem pecca
trix dū ſtatum ſuū recogitat. dū pecca
torū ſuorū feditatē exiſtimat. videns ī
ſtans ꝑiculum futurū timens iudiciū
fatigatꝰ ꝑ remorſū conſciencie. dū videt
ſe in vanū laboraſſe nec ullum de labo/
re ſuo fructū ſibi remãſiſſe. ac ꝓpt̄ hoc
penam eternam meruiſſe. et paradyſi
gaudia perdidiſſe. anxiatur itaqꝫ ſpiri
tus in ea. et conturbantur omnia viſ/
cera eius. et ſic fatigata ignorat quid fa
ciat. aut quid dicat Sed quid times
miſera. nunc deus tuus ſi ad ipſum re/
curreris confirmabit te in verbis ſuis
donec dicat tibi. pſalmus. Vt requi
eſcas a laboribus tuis. hec requies tua
in ſeculum ſeculi. Cur cū ipſa non ha/
bitas. non erit tibi amarum verbum
dei. bonum eſt enim et ſuaue. quoniam
dulcia faucibus tuis eloquia dei ſuper
mel erunt ori tuo. ſi in ipſis requieſce/
re vis donec aſcendam ad populū accīc
tum ¶ Eſt eciam quinto verbū
dei liquefciuū induratorum. anima ſi
quidem miſera dum diuina nō cognoſ/
cit beneficia. carnalia appetit lenocinia
a ſe totū reputans quidquid habet. ocu
los ſuos ſtatuens declinare in terram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝛ iam nō valens ad celum ſuſpicere nec
deū timet nec hoīem reuereť. Aures ſu
as obtuāt ne audiat. poſuit vt adaman
tem facie͞ ſuā. induratū eſt coꝛ illius nō
vult audire voce͞ venefici ſapienť incā/
tantis. ſed neqꝫ dei ip̄am miſericoꝛdie͞
reuocātis O quot ſūt indurati filij adā
vt frangi vel flecti nō poſſint qꝛ nō mo
uet eos p̄dicacō. nec frāgit eos infirmi
tas vel tribulacō. nec emollit caitas vel
deuocō. ymmo nec ip̄a xp̄i paſſio. cū tā
dicat p̄ſ. Emittet verbū ſuū et liq̄faciet
ea. Audi ergo aīa indurata q̄d loquať
in te dn̄s deus tuus. qꝛ ſermo que͞ loq̄ť
ſp̄us et vita eſt. Nōne ip̄e v̄ba vite hēt
Ad que͞ ergo ibis aīa indurata. aut ad
viuificante͞ aut ad puniente͞ ? deſine er
go ab ira tua id ē a duīcia tua. et relin
que furore͞ tuū id ē rancoꝛe͞ tuū. et noli
indurari vt maligneris. qm̄ qui malig
nanť exterīabunť. ſuſtinētes aūt do
minū ip̄i hereditabūt ťrā Sexto eſt
eciā v̄bū dei viuificatiuū moꝛtuoꝛū. et
vere moriť aīa cū ꝑ peccatū a dō ſepať
qui eſt vita ip̄ius. q̄d modo faciet miſe/
ra aīa. p̄ſ. Adheſit pauimento aīa mea
non habet aliud face͞ niſi dicere domino
Viuifica me ſc̄dm verbū tuū. graciam
tuam michi cōferendo. vt cū in monu/
mento fuero. et voce͞ tuam audiero. nō
moꝛiar ſed viuā. et ꝓcedam tunc cum
hijs qui bona egerunt in reſurrexione͞
vite. vt illi beate vite reſtitutus enar/
rare poſſim mirabilia tua ꝛc̄.

Dn̄ica ſc̄da.

HEc eſt voluntas dei ſanctificacio
veſtra. Thym̄. iiij. Dum diuine vocis
potenciā et virtutes attendo ſtupoꝛem
mentis incurro. Nam ſic in omnibus
potens exiſtit ꝙ nichil oīno eſt q̄d non
poſſit. potentes em̄ q̄n vult abicit. hūi/
les ī ſublime tollit. paupes diuites fcīt
et diuites ad me͞dicitate͞ ducit. nec ē in
celo ſurſum nec in terra deoꝛſū qui ei in
aliquo reſiſtere poſſit. p̄ſ. Oīa q̄cumqꝫ
voluit domi9 fecit in celo et in terra. in
mari et in oībus abiſſis. Augg. Nō em̄
q̄dam voluit et nō fecit. ſed oīa quecūqꝫ
voluit fecit. In v̄bo ergo p̄miſſo deſcri
bit Aplūs p̄mo diuinā volūtate͞ ī ſe ab
ſolute. ſc̄do vero in cōparacōne. p̄mū nōť
cū diciť Hec eſt vo. dei. ſc̄dm vero cum
addiť. ſanctificacō vrā. Nō ꝙ volun
tas diuina deſcribiť in ſcriptura vt ſta
bilis ꝛ firma. vt dulcis ꝛ pia. vt mūda
et pura. vt admirabil̄ et pfecta. vt fir/
ma rōne conſtācie. vt pia ſiue cōpaſſiā
racōne miſericoꝛdie. vt pura ſiue mūda
cōtra coꝛrupcōem malicie. et vt pfecta
rōne potencie. Dico ꝙ voluntas dei de/
ſcribiť nobis vt ſtabilis et firma rōne
conſtancie. Nam q̄d deus ſemel voluit
nūq̄ velle deſinit. Unde diciť ꝓu. xix.
Multe cogitacōnes in coꝛde viri volun
tas aūt dei manet in eternū. nam ſicut
dr̄ Numeroꝛū. Nō eſt deus vt hō vt me͞
ciať. neqꝫ vt fili9 hoīs vt muteť. dixit
em̄ et nō faciet ? O voluntas admirāda
O voluntas oībus p̄dicanda. nā erigūt
ſe hoīes. cōmouenť ꝛ demōnes. et vt huic
voluntati reſiſtāt ad mala ꝓuocanť bel
la cōſtituūt. coꝛda ad malū ſollicitant.
moꝛtes et q̄qꝫ mala ꝓcurāt. et cū ſic ſta
bilis eſt diuina potencia vel voluntas
vt oēs adu̾ſarios et aſtucias eoꝛū a ſe re
cede͞ cōpellat ꝛ oē q̄d vult fieri illd̄ fiat ?
Niteń ergo pccōres peſſimi. laboābūt
ſupbi ꝛ impij diuine reſiſte͞ voluntati ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

qꝛ illa ſola ſtabit . et ideo oīs voluntas
eius fiet. ¶ Secūdo voluntas dei de-
ſcribitur nobis vt pia et cōpaſſiua raci
one clemencie. vide clemenciam diuine
volūtatis que tota die offenditur . ⁊ vi
cijs ⁊ immūdicijs leditur. ⁊ cōtumelijs
irritatᷣ. et īpijs opibus ꝓuocatur. ore
blaſphematur. cogitationibus laceratur
et īpia iudicatᷣ. que tm̄ poſſet ōnes ī ab
iſſum demergē vel alia pena q̄cūqꝫ pu
nīē . vult tm̄ pocius ex pietate expectaē
peccata ōnia īdulgere. dū velit homo ſo
lūmodo penitere . vn̄ nō ceſſat cotidie ꝑ
ſe et ꝑ alios ad penitenciā īuitare. Vn̄
ipē dicit Eze. xix. Nūquid voluntatis
mee ē mors īpij dicit dn̄s . et non poci-
us vt cōuertatur a via ſua et viuat Nō
lo inquit mortē peccatoris ⁊cᷣ . Ex hac
volūtate tam pia non ſtatim ꝓcedit do
minus ad vindictā. ſed pacienter expec
tat ad penitenciam vnde . ij . Pe . iij . Nō
tardat dominus promiſſis. ſicut quidā
eſtimant ſed pacienter agit ꝓpter nos
nolens aliquem ꝑire. ſed omnes ad pe-
nitenciam conuerti . nam quātū ē in ſe
vult hoīes ōnes ſaluos fieri . et ōnibus
dat vnde poſſint ſaluari . qui igitᷣ n̄ ſal
uatur nō īputet hoc diuine potēcie. ſed
ſue malicie ¶ Tercio diuina volun
tas monſtratur eſſe munda ⁊ pura con
tra corrupcionē culpe . et ōnis īmūdi-
cie . Nā qꝛ diuina voluntas ē ī ſe pura
nullā habēs maculā . ideo deteſtatᷣ ī no
bis ōnē īmūdiciā . vn̄ ipſe dr̄ Mal . iij .
Nō eſt m̄ volūtas ī vobis ⁊ mun⁹ n̄ ſuſ
cipiā de manū vrā . ⁊ ſeqtur . ꝙ ipſi offe
rebāt deo polluta ⁊ peioā . ⁊ ſibi retine
bāt meliora. magnū peccatū eſt deo qui
dat nobis ōnia. vilioā ⁊ peiora dare. et
nobis meliora retinere. Semꝑ ergo ſūt
in elemoſina meliora dāda Vn̄ dr̄ ibidē
Offertis ſuꝑ altare meū panem pollu
tū . ⁊ dicitis . In quo polluimus te . ſi
eū offers cecū claudū ā lāguidū. nonne
malum eſt . offer inquit illud duci tuo
qđ non ſibi placuerit. Tercō diuina
volūtas ē ꝑfecta racione potencie. ē eū
potencia ſua infinita ⁊ immenſa. vn̄ dr̄
Ro. voluntati eius quis reſiſtit ? et in
Heſter. dicitur . Domine rex omnipo-
tens in cuius dicōne vniuerſa ſunt po-
ſita ⁊ nō eſt qui poſſit reſiſtere vo. tue.
Nā hec ē illa potentiſſima volūtas que
mūdum tā altum . tā amplū . ⁊ tā pro-
fundū. tā diūſis rebus plenū : de nichi
lo ad eſſe ꝓduxit. hec eſt q̄ fortiſſimum
Luciferū cū omībus cōplicibus ſuis de
celo ꝓiecit. hec ē q̄ ꝑntes nrōs extra pa
radiſū expulit. hec ē q̄ ꝑ diluuiū mūdū
ꝑdidit et damnauit. hec eſt que zodomā
⁊ gomorram ſubūtit . hec ē que dathan
⁊ abirō viuos abſorberi fecit . hec ē que
egyptū tot plagis ꝑcuſſit. et pharaonē
cum toto exercitu ſuo in mare ſubmer
ſit . hec eſt que tanta mirabilia ī deſerto
exercuit . et omnes populos chananeo-
rum occidit . Unde dicebat ei quidam
leproſus . Mathei . octauo. Domine ſi
vis potes me mundare . Cum igitᷣ
tanta ſit voluntas diuina : quis eſt qui
eſt qui eam non timeat ? quis eſt qui i-
ram eius qua vniuerſa cōtremiſcet cre
atura : non expaueſcat ? quis eſt qui ſe
a malis non retrahat ? qui eā toto poſſe
adimplere nō ſtudeat ? Nā dicitᷣ in Lu.
Seru⁹ qui ſcit voluntatem domini ſui
et nō facit pla. va. multis . et Mathei.
vij. dicitur. Omnis qui facit volūtatē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

prīs mei qui in celis eſt. ipē meus frat̄
ſoror et mr̄ eſt. Uis ergo eſſe filius dei
ſtudeas facē voluntatem eius. Nam et
ipē vnigenitus dicit in Jo. Non veni
facere voluntatē m. ſed vo. eius qui mi
ſit me. Sed q̄res q̄ eſt voluntas dei. No
tificat eam Aplūs in v̄bo iam dicto Vo
luntas inq̄t dei eſt ſanctificacō v. q̄ſi. d.
hec voluntas dei eſt q̄ a vobis requirit
vt ſancti ſitis. Unde ſepe in leui. dicit
Sancti eſtote q2 ego ſcūs ſum. Nam dr̄
in Eccl̄. Que eſt cōicacio ſancti homīs
ad canē. et Aplūs dicit. Que eſt cōuen
cio xp̄i ad belial. et q̄ ꝑs fidelis cū infi
deli. et ꝑs veritatis cū manifeſta falla
cia. Si igit̄ dominꝰ noſter eſt ſcūs. ergo
ſeruiciū req̄rit ſanctū. mundū ſeruiciū
et nitidum famulatū. Nō ergo ꝙ ſci
ficacio nrā debet eſſe timoroſa. ꝑ mētis
humilitatē. Nam oīs boni radicale pri
cipium. et ad bonū p̄ꝑatiuū eſt timor
cordis. ꝓpter qd̄ dicit̄ in Eccl̄. ꝙ eſt
pricipiū ſapiē. qm̄ timor dm̄ expellit
peccatū. et qui in pccō eſt nō poterit ſci
ficari. Und̄ dr̄. ij. Cor. vij. Mūdantes
nos ab omni inq̄namento carnis z ſpē
ꝑficientes ſanctificacōem in timore dei
Nam dn̄s dicit. Eccl̄. xxiiij. In c̄itate
ſanctificata ſilr̄ requieui. et Yſa. ſilr̄ dt
Suꝑ quē requieſcet ſpūs meꝰ niſi ſuꝑ
humi. et quie. et tre. ſermones meos.
Scdo debet eſſe doloroſa ꝑ gemebūdaz
cōfeſſionē. cōfeſſio eīm q̄ſi nulla eſt repu
tāda et ꝓ nichilo n̄ ſit doloroſa et geme/
būda. vt ſaltem in corde ſit lac̄ma. Un̄
talibus ſic cōfitētibus. dr̄. i. Cor. Ab/
luti eſtis et ſcīficati. Tercio debet eſſe
recta ꝑ intencōem. nā ſicut dt Ambro.
Intencio tua oꝑi tuo nomen inponit.

q2 ſi intencō tua bona. et bonū eſt qd̄ fa
cis Si aūt mala: econuſo Un̄ dr̄ Eccl̄
ij. Qui timent deū p̄ꝑant corda ſua. et
in cōſpcū illiꝰ ſanctificabūt aīas ſuas.
Jlle in cōſpectu dei dr̄ aliq̄d facere. qui
habet rectā intencōnem. Sed ad hoc vt
intencō recta ſit. duo ſūt neceſſaria. ſic
dicit Boecius. p̄mū vt bonū bn̄ velit
hō. Nā oportet vt illd̄ qd̄ quis intendit
in ſe bonū ſit. q2 ſi in ſe malū eſſet. n̄lla
intencō illud bonū efficet. Nam ſi non
bonū aut nō bn̄ velit hō intencō dicēda
nō eſt. et ideo q̄uis hētici deo ſeruire in
tendant: q2 tn̄ non pie ſed ꝑtinacit̄ in
credendis errāt. ideo intencio eos nō li
berat ſed ꝑtinacia condempnat. Unde
ergo ſi intencio bona ſit: neceſſariū eſt
eſſe bonū qd̄ homo intendit. Scdm
qd̄ ad bonā intencōem requirit̄. ē vt hō
illd̄ bonū qd̄ intencōne pōrt: ex caita/
te illd̄ faciat. Nulla eīm intencō opꝰ me
ritoriū facit ſi caritas deſit. Un̄ Ber̄ dt
ꝙ ad rectā intencōnē requirit̄ vt ſit rec
titudo ī ītēcōe z caitas ī motiō pn̄cipio
¶ Qr̄to ſcīficacō debet eſſe diuturna ꝑ
finalez cōtinuacōez. nihil eīm ꝓdeſt bn̄
inchoare. bn̄ cōtinuaē ſiue bonū mediū
ponere. n̄ adderet̄ bn̄ finire. q2 oīs laus
rei depēdet a fine. Quia cuiꝰ finis boꝰ
eſt. ipm eſt bonū. et cuiꝰ finis ē malus
ipm ē malū. Quis eīm boꝰ viator ꝑ/
geret ſi an̄ finē vie ad ſedendū ſe ponēt
nec ſurgēdo viā ꝑficēt. q̄d illi oīs p̄mꝰ
labor ꝓficeret: totū invanū laboraſſet
Si ergo ꝑ ſcītatem īchoaſti. et ꝑ timo/
rē et hūilitatē oꝑatus es. ꝑ rectā inten
cōem et ſcīficacōnem cōtinuaſti: reſtat
vt finias ꝑ boni cōtinuacōez. Un̄ dr̄ in
p̄ſ. Domū tuā dn̄e decet ſcī. in lō. di. zc̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Item

LEuātes oculos neīēm viderūt ň
ſolum iheſum. Mathei. xvij. Officium
hoīs ē oculos ad celū leuare. et ſolū que
ſūt eťna videre. nā īter aīalia ſolus hō
rectus īcedit. ꝓ hoc ſibi notū ſit habita
culū ſuū. vñ Sapiēs dicit. ꝙ ꝓpť aſpi
ciēda celeſtia fcūs ſit homo rectꝰ. ſurſū
habēs oculos ad ītuēd̄ deū. De hoc enī
quidā Poeta ait. Pronaqꝫ cū ſpectent
aīalia cetēa terrā. Os hoī ſublime de/
dit. celumqꝫ videre Juſſit. et erectos
ad ſydera tollere vultus. Turpe igiť
valde eſt vt corpꝰ terreū ūſus celum ſe
eleuat. ⁊ celeſtis aīmꝰ ad amādo ťrena
ſe īclinet. nā ⁊ de elephāte dr̄. ꝙ dū īfir
mať quādā herbā querit et inveīt. ⁊ añ
ꝙ̄ ipſam cōedat eā ad celum leuat. ⁊ ſuo
modo a deo poſtulat vt ſibi ſalubris ex/
īſtat. qd̄ ergo aīmal ťreū facit homo fa
cere tardabit? In oībus ergo q̄ dicimꝰ
vel cogitamus. q̄ agimꝰ oculos ad deū
leuare debemus vt eiꝰ auxiliū ī petre/
mus. Sed de hoc q̄re ſuſpius ī ꝑma do
mīīca de aduentu In verbo ergo ꝓ/
miſſo deſcribiť ſtatus cōtemplatiui per
fectio. quātū ad tria. ꝑmo. quātū ad de
bitā vigilanciā mētis. ſecūdo. quātū
ad ꝑfcām mūdiciā cordis. tercio. vero
quātū ad plenā ītelligenciā veritatis.
Nā diuina cōtēplacō īiciať ꝑ mētis vi
gilanciā. ꝓmoueť ꝑ cordis mūdiciā. ⁊
cōſūmať ꝑ puritatis ītelligēciā Notať
ergo debita mētis vigilācia cū dr̄. leuā
tes oculos. nōť ꝑfcā mūdicia cordis cū
addit. neīēm viderūt. nōť ťcō plēa ītel
ligēcia veritatis cū ſubdit. ň ſolum ihe
ſū. Ille eñ ſolum iheſū vidꝫ ⁊ aſpicit q̄
totū mūdum ꝑfcē cōtēpnit. ⁊ in rebus
oībus iheſū q̄rit. vñ et angelus dicebat
mulieribus. Scio ꝙ iheſū q̄ritis naſare
nū q̄ ergo ihm̄ vult vidē debꝫ oculos a
ťreīs aūtere. ⁊ ad ſolū deū oculos ī celū
leuare. Nstād̄ ē ergo ꝙ ad ꝑfcām vigi
lāciā mentis req̄rūť maxie tria ſcilicet
timor. ſtupor. ⁊ amor. vt timor ſit in
iraſcibili. ſtupor ī racionali. ⁊ amor in
cōcupiſcibili. Eſt igiť. ꝑmo ꝑ timorē
oculus eleuādus ad cognoſcend̄ ꝓpriū
defcm̄. ad cognoſcēdū aduerſariū ī imi
cū. ⁊ ad cognoſcēdū diuinū iudiciū. Di
co ꝙ. ꝑmo debet homo oculos eleuaē ad
cognoſcēd̄ ꝓpriū defectū. nā ſicut phi/
loſiphus ait. Sūma philoſophia eſt ve
ra cognicō hoīs de ſe ipō. O q̄ ſe bñ cog
noſcēt ⁊ vilitatem ſuā ī ortu. ī ꝓgreſſu
⁊ ī egreſſu attenderet. mūdū et ſe ipſū
deſpiceret. peccatū abhorreret. ⁊ ad ſo
lum ihm̄ oculos eleuaret. ⁊ ꝓpť hoc dr̄
Jē. iij. Leua oculos tuos ī ďcuitu ⁊ vide
vbi nūc ꝓſtrata ſis. Scd̄o debꝫ hō ocu
los eleuare ad cognoſcēd̄ īfeſtātem dya
bolum Nā q̄ fortis. q̄ malicōſus. q̄
eciā ſollicitus ē offendē. ň quis eū deli
genť adūtat. et ad eiꝰ aſtucias oculos
mentis habeat. neceſſe ē vt hō in ma/
lū ruat. vnde de hoc poteſt exponi illud
qd̄ dr̄. Gñ. xxxiij. Eleuās oculos Ja
cob vidit Eſau venientem ⁊c. Quid ꝑ
iacob ň vir iuſtus? quid ꝑ eſau niſi dya
bolus? eleuat ergo vir iuſtus oculos dū
ipſū aduerſarium ſupat Attendit ne ſe
ducere valeat. nā ſicut Gre. dicit. Mi/
nus iacula feriunt q̄ ꝑuidentur et nos
tollerabilius mūdi mala ſuſcipimus ſi
contra hec ꝑ prouidenciā diuinā mune
amur. Dū eñ q̄s īcaute ꝑcutitur forci/
us vulnerať. vnde nō a ſapiente arma

deponūt᷑ . q̄ꝓ diu bellū inſtaē inſpicitur
Non enim eſt de victoria gloriandum .
niſi prius veniatur ad portum ſiue tri/
umphum . Ambroſius . lauda nauigā/
tis felicitatem ſed id cum peruenerit ad
portum. Uauda ducem ſed non niſi cum
ꝑuentū eſt ad t̄ūphū . Tercio debet hō
oculos eleuare ad diuinū iudicium cog
noſcendū . qd̄ valde eſt formidabile . Nō
ne illū iudicas ſtultū eē q̄ nō cōſiderat
arcū cōtra ſe tenſū nec curat adūtē gla/
diū cōtra ſe euaginatū . nec videt ſecuis
ictū ad eius pedes circiꝗ apponēdū . Nō
talis dauid q̄ dn̄e ſiñe gladium adūtit .
ipſiuſꝙ ꝑcibus declinauit . i. pal . xxi .
Eleuās oculos ſuos Dauid vidit ange
lū ſtātē int̄ celū et terrā tenentē gladiū
euaginatū . Et ſeq̄t᷑ quō deū orauit . et
gladium dn̄e iracundie a ſe amouit
Scd̄m qd̄ r̄ q̄rit᷑ ad ꝑſcām vigilāciā mē
tis ē ſtupor . ideſt admiracio . quis eīn
ſtuporē id eſt admiracōnē mētis euadꝫ
ſi illā celeſtē curiā in ſuo capite et ī ſuis
mēbris attēdeīt . Sūt ergo eleuādi ocu
li vt videamꝰ xp̄i potēciā deiformē . vt
videamꝰ ſcōrū multitudinē vniformē .
Et vt videaꝰ illius curie pulchītudinē
multiformē . O quis nō ſtupeat ? quis
nō mēte deficiat . ſi videat hoīeꝫ potēciā
dn̄ā habē . ſi videat tantā multitudinē
vnū eſſe . ꝛ ſi videat multiformē pulchri
tudinem illius celeſtis curie non deeſſe
Dico ergo ꝙ ſunt oculi eleuandi ad vi/
dendū homīs potenciā deiformē Quis
non miretur dum videat hominem ex
noſtra natura aſſumptū . ſic exaltatum
ſit in potēcia ſublimatum . vt poſſit di
ci omniū naturarum principiū . Nam
credimus ꝙ ille homo omīa creauit om

nia in mundo diſpoſuit . et ꝙ nichil eſt
qd̄ non poſſit . Vn̄ ergo ſi iſta attendi/
mus . in ſtuporem adducimur et fratrē
noſtrū . immo deū noſtrū in atrio adoā
mus . Et hoc ſiguatū eſt Joſue . v . vbi
dicitur . ꝙ dum eſſet in agro vrbis Jhe
richo . id eſt in mundo ; leuauit oculos
ſuos ꝛ vidit virū vnū id eſt xp̄m cōtra
ſe ſtantē . euaginatū tenentem gladium
et ꝑrexit ad eum et ait . nr̄ es an adū/
ſariorū ? cui ille reſpōdit . princeps ſū
exercitus domini . et ſtatim ſequit᷑ quō
Joſue adorauit eum pronus in terram
Secūdo ſūt oculi eleuandi ad videndū
ſanctorū multitudinē vniformē . ſic eīn
habet᷑ in Job . nō eſt numerus militū
eius . Vn̄ dcm̄ eſt Abrahe Gn̄ . Suſpi/
ce celū numera ſtellas ſi potes . i . ſcōs q̄/
ſi dicēt numerai nō pn̄t . qꝛ ū ſoli noti
ſūt p̄s . Qui numēat m̄ltitudinē ſtella/
rū ꝛc̄ . ꝛ licet tot ſint ī ꝑſoīs . cōſtat ꝙ a/
deo vnū ſint . vt q̄dq̄d vult vnus oēs ve/
lint . O diūſitas vna . et ūtus tam vaīa
q̄d mirū ſi iſtis cōſideratis in ſtuporem
adducat᷑ aīa . Et de hoc p̄t expoūi illud
Yſa . xl . leua in circuitu oculos tuos et
vide . oēs iſti . ſuꝑple tam multi cōgre/
gati ſūt . id eſt tanti . Confundant᷑ ergo
mūdi ſupbi . qꝛ ſūt niſi duo ſoli hoīes di
uiſi . et longe maior ē vnitas int̄ piſces
et aues q̄ꝓ int̄ hoīes . Nam aues rapaciſ
ſime q̄ in capiendo ſūt valde ſeue ; aues
tamen ſue ſpeciei ſocias . nec inuadunt
nec commedunt . Tercio ſunt oculi ele
uandi vt videamus ſanctorum pulchri
tudinem multiformem . nam licet ſanc/
ti ſic ſint in voluntate vniti . in pulchri
tudine tamen ſunt varij et diſtincti .
Unde Apoſtolꝰ dicit . ꝙ ſtella differt a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſtella in claritate. et domiꝰ in Jo. dicit
In domo prīs mei māſiones multe ſūt
Domus eni͞m eſt vna. ſed habet loca vaīa
qꝛ glā ſanctorū eſt vna. ſed a diu̾ſis plꝰ
vel minꝰ ꝑticipata. et hoc ſignatū eſt
Numeri xxvi. vbi dr̄. ꝙ eleuās oculos
balaam vidit iſrl̄ in tētorijs cōmorātē.
et aſſūpta ꝑabola ait. Quā pulchra ta
bernacula tua iacob. ⁊ tentoīa tua iſrl̄
Pulchra dt̄ eſſe tabernacula. qꝛ ſic̄ diu̾/
ſa ſūt merita in via. ſic ſūt p̄mia varia
in pria Sed cū p̄miū ſit ſimplicit̄ vnū
inptibile īdiuiſū. quō p̄t tā diu̾ſimode
poſſideī. ſed nō eſt diu̾ſitas huiꝰ ex ꝑte
p̄mij. ſed ex ꝑte poſſidētis rei. Nā vna
⁊ ſimplex ē actio ſol̄ ꝑ quā ſolū conſtri
git᷑ et ſiccat᷑. ſed cera diſſoluit᷑ et ī molli
ciē vertit᷑. Itē ſi aurū ⁊ ſtannū in eod̄
igne ponant᷑. ābo vniunt᷑ et ī igneā ſpe
ciē cōuertūt᷑. aurū tñ relucet clarius et
lōge caleſcit forcius. Itē ſi quercū ⁊ po
pulū in eod̄ igne poſuis. q̄uis vna ſit ī
vtroqꝫ ignis actio. poſtꝙ̄ vtrūqꝫ inflā
matū totalit̄ fuit. magis tñ quercus ꝙ̄
populus inardeſcit. et maiorē calorem
aſtātibꝰ tribuit Sic et in ſcīs licet eod̄
lumīe illuſtrent᷑ ⁊ eod̄ igne totalit̄ incē
dantur. ita ꝙ nichil ex eis remaneat:
ꝓ capacitate tamen recipienciū. et lu/
mē ⁊ incendiū variant᷑. Terciū qd̄
inducit mentis vigilanciam eſt amor q̄
vtiqꝫ ſicut alia duo mouet ad tria. Ad
ſupplicand̄. ad p̄dicand̄ et ad cōtemplā
dum. Ad dep̄cand̄ dei admirabilē pie/
tatē. Ad p̄dicandū eius ſublimiſſimā
veritatē. et ad cōtemplandā ipſius altiſ
ſimā maieſtatem. Dico ꝙ amor nr̄ p̄us
monet ad deprecandā dei pietatē. Vnd̄
ꝓpheta Ad te dñe leuaui animā meam
deus meꝰ in te cōfido nō eru. Dicit᷑ tñ
de publicano in luca. ꝙ non audebat
oculos ad ce.le. ſed alonge ſtans ⁊c̄. et
quia hoc ex diuina reuerēcia fecit ideo
exaudiri ꝓmeruit. Augꝰ. Facile me
ret᷑ veniā. qui ſe ex reuerēcia ſubtrahit
ab altaī vel loco alcioī. Scd̄o amor mo/
net ad p̄dicandū euāgelicā veritatem.
Unde dñs dicit Aplīs. Jo. iiij. leuate
oculos urōs et uidete regiones qm̄ albe
ſūt ad meſſem. Regiones ad meſſem al
be. ſūt aīe diſpoſite ut cōuertant᷑ ꝑ p̄di
cacōnem. Tercō amor monet ad cōtem
plandā diuinā maieſtatē ut eam attra
hat et inclinet. Unde in figura dicit᷑ de
bethſamitis. i. Regum. v. ꝙ eleuan/
tes oculos viderūt archā dei ⁊ gauiſi ſt̄
Nam bethſamita dr̄ illuīator vel mens
illuīata. ſed archa ſignat maieſtatē di/
uinam. Dum ergo mentes illuminate
ad cōtemplanda celeſtia illuſtrātur. dū
diuinā maieſtatē. ſapienciā. potenciā.
et beniuolenciam cōtemplant᷑: gaudio
admirabili et ſūma iocūditate replent᷑
Si ergo iſtis iam dictis modis oculos
eleuaueritis: obtinebitis a deo omē qd̄
petitis. Sed illi diuiti epuloni de quo
luce. xv. dicit᷑ Nichil omnino ꝓfuit ꝙ
ad ſtatū beatorū oculos leuauit. Unde
nec vnā guttā aque obtinē potuit quā
popoſcit. Nūc ergo ſunt oculi ad celum
leuandi id eſt ad iheſum. nūc ſolum tp̄e
eſt ad miſericordiā impetrādam. quia
in īferno nulla miſericordia poteſt in/
ueniri. Sequit᷑. Neminē viderunt
niſi ſolum iheſū. quid eni͞m eſt ſolum ihe/
ſum videre. niſi ad tp̄alia omnia oclōs
claudere. et ad ſola celeſtia aperire. O
ꝙ̄ beati ꝙ̄ felices ſunt futuri qui ſolum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dn̄m reſpiciūt redemtorē Nam de pau/
lo dicit' Actuum · duodecimo · ꝙ aptis
oculis nichil videbat Vanū et ſtultū et
obnoxiū eſt aīe tēporalia vidē · Bern ·
Nō licet vidē qd̄ nō licet cōcupiſcere. Si
em̄ Eua pomū vetitū nō aſpexiſſet · nō
concupiuiſſet · et ſi dyna iacob filia ad
videndū vana non iuiſſet · corrupta ab
hoīe non fuiſſet · Unde dicebat ꝓpheta ·
Auerte oculos · m · ne vi · vanitatem ·
Rogemus ꝛc.

Dominica tercia ·

Ambulate in dilectiōe · Ephe · vi ·
Sicut manifeſtum ex ſermōe q̄ de cari/
tate in dn̄ica quīq̄geſiē eſt fcūs · dilectio
nis via oīm viarū dei ē ſingulaīs et ſū
ma Quid em̄ eſt homo dilcōe nudatus ?
niſi carbo extinctꝰ · ignis pulchritudīe
ſpoliatus ? Vide ꝗtū ſplendeat ferrum
ignis decoē veſtitū. ſed obſcurū fit atqꝫ
tetrū ſi fuerit igne nudatū · Cū ergo di
lectio ſit ignis purificās aīam · quātū
eā eſtīas tetrā eſſe ſi ab amoē fuerit ſpo
liata · Quod em̄ eſt corpus humanū tā
pulchrū ex vite preſencia · ſi vita fue/
rit ab eo ſubtracta · vn̄ dicit'. Scio aīa
mea q2 amor ē vita tua · Iſta ergo cōſi
derans btūs Apꝰ · eccleſiā cōmonere nō
ceſſat vt ꝑ viā dilectōnis īcedat · vn̄ in
ūbo p̄miſſo duo p̄ncipalit' facit · Nā p̄/
mo monet ad beatorū ꝓfcm̄ vel ꝑfecti/
onē · ſecūdo dat ꝑficiendi modū · nō em̄
ꝑficere poteſt · q̄ debitū modū nō habet
vn̄ ſi vis ī bono ꝓficē debitū modū tene
Notatur ergo profectus cū dicitur · am
bulate · notatur ſecūdo debitus modus.
cū additur · in dilectione · Dicit ergo ā/
bulate · Nota ergo ꝙ via nrā ſiue peni/
tencia debet eſſe doloroſa · debet eſſe pu

doroſa · debet eſſe amoroſa · et debet eſſe
laborioſa · vt ſit dolor in corde. pudor in
facie · labor in oꝑe amor in affcōe · Dico
ꝙ nrā p̄nīa que debet eē via nrā : vt ſi/
cut nūꝙ̄ nobis deē culpa nūꝙ̄ deſit no/
bis ꝛ peītēcia : debet eē doloroſa · multa
amaritudiē cordis plena · Si em̄ dolet
hō ſi ſuū offēdit aīcū · ſi cōſanguineū · ſi
f'renū dn̄m · cogita ꝗtū ſit dolēdū dū ſū
mū aīcū · ſūme nobis bn̄ficū · a quo no/
bis eſt oē bonū ſūmū prēm ꝛ piū · ſum
mū dn̄m ac redēptorē benigniſſimū. tā
tis īiurijs · tātiſqꝫ īobediēcijs ꝓuocaſ/
ti · In huiꝰ ſignū filij iſrl' ītraturi ter
rā ꝓmiſſioīs ī deſertū trāſierūt ꝑ maē
rubrū · vt ꝑ maē notes amaritudinē
p̄nīe · ſed ꝑ ruborē maīs magnitudinē
amoris · q2 dolor debet ꝓcedē ex amoē ·
Vn̄ de hoc amoē loquēs moyſes ī cātico
ita ait filij iſrl' ambulauerūt ꝑ ſiccū ī
medio eiꝰ · Et nōbilit' valde ꝑ maē nōt'
ſtatꝰ p̄nīe · q2 ꝗuis maē ſit valde ama/
rū ꝛ ꝓcelloſū · nichil tn̄ retinet ſordidū
ꝛ īmūdū · ſed oīa ꝓicit extra ſuū alueū
Sic ꝛ p̄nīa videt' amā · ſed ꝑ eā ꝓiciūt'
oīa ſordida ꝛ remanet aīa tota munda ·
Vn̄ ūbū peteītis debet eſſe illđ Eccle ·
xxiiij · In fluctibus amaīs ambulaui ·
Scđo p̄nīa nrā debet eē pudoſa vt do/
lor ſit nō ſolū in corde · ſed pudor in fa/
cie et in ore · facile em̄ meret' veniā qui
magnā habet de pcc̄o verecūdiā · et mi/
nor debet hoī tali īponi p̄nīa · q2 verecū
dia ꝓ pcc̄o eſt magna p̄nīa · ꝛ maxīe ē
dīue iracūdie placatīa · Exēplū de acab
de quo dr̄ · iij · Regū xxi · vbi habes ꝙ ū
ba prophecie ſcidit veſtimēta ſua · quod
ſiguat cordis amaritudinem. ꝛ operuit
cilicio carnem ſuam · que opertio in eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſignificauit aſperam ſatiſfactionem. et
ambulauit demiſſo capite. in quo oſtē
dit verecundiam et ruborē. et ꝓpterea
dn̄s retractauit ſn̄iaꝫ cōtra eum latam
q꞉ ſicut dicit. Ambro. Nouit dn̄s retrac
tare ſn̄iaꝫ. ſi tu noueris emēdare delictū
Tercō nrā pn̄ia debet eſſe laborioſa. vt
dulcedo culpe purget᷑ aſperitate pene.
q꞉ cōtraria cōtrarijs curant᷑. Dū ergo
aſperitas pene penitenti imponit᷑. cul
pe ſuauitas remouet᷑. Nō tamē dico. ꝙ
via pcc̄i ſit dulcis. ſed apparet ipis im
pijs eē ſuauis. ꝗuis in veītate ſit vald᷒
difficilis et multum plena anxietatis.
Unde dcūri ſūt in inferno. illd᷒ Sap. v
Ambulauimꝰ vias difficiles viā autē
dn̄i ignorauimꝰ. Dicit᷑ ergo hoī penitē
ti. Mich. vi. Indicabo tibi homo q̄d ſit
bonū et q̄d dn̄s requirat a te. vtiqꝫ facē
miſericordiā cum ꝓximo. et iudiciū. ſ.
de teipo. et ſollicite ambulare cum deo
tuo. Ille ſollicite ambulat. qui nō reci/
diuat ſed in pn̄ia ꝑſeuerat. Q̄rto pn̄ia
debet eſſe amoroſa nō em̄ aſperitas por
tari poſſet : nec eciā meritoria eſſet niſi
amor adeſſet. qui amaritudinē leniga/
ret. Nichil em̄ eſt amāti difficile vl᷑ gra
ue. ſed omne onus leue. dicit Ber. Eſt
ergo amoris via plana. et ſecura et cō/
pendioſa. eſt ergo amor ſicut currus. q̄
licet in ſe ſit valde grauis. cū curru tn̄
multa ferri poſſunt. q̄ ſine ipo nō pn̄t.
eſt igit᷑ currus onus alleuians nō gra
uans. Nā et aues grauiores ſūt cū pen
nis ꝙ ſint abſqꝫ eis. ⁊ tn̄ ſi pennis ca
reant. nullo mō ſe in altū leuant. eo ꝙ
penne ſunt onus alleuians. et ꝓpt̄ hoc
bene dicit᷑. Deu. x. Ecce nūc iſrl᷑ quid
dn̄s deus tuus requirit a te. niſi vt ti/
meas dn̄m deum tuum. et ambules in
vijs eius. et ꝓpt̄ hoc bene addit᷑ In di/
lectione. Circa dilectionē maxime
attendenda ſūt duo. p̄mo quis ſit dilec
tionis modus. ſcd̄o quis ſit dilectionis
fructus. Nam ꝑ modū in diligendo di/
rigimur. ſed ꝑ fructū ad dilectionē tra
himur. Eſt aūt cōſiderare duplicē dili
gendi modū. Unū quantū ad ꝓximū.
et alium quantū ad deū. Nō ergo ꝙ li
cet modus diligendi deū ſit eum diligē
ſine modo ſcd̄m Ber : Poſſumus tamē
dicē. ꝙ talis dilectio debet eſſe integra.
debet eſſe ſumma. debet eſſe operoſa.
et debet eſſe ꝑpetua et eterna. Ut ſic di
ligat᷑ deus toto corde ſiue integre. vt nl
la interpoſitio ſit in mente. vel in ipſo
amore. Quomodo non toto corde illum
amabis. qui ſe totū tibi dedit. et ſe totū
eciā ꝓ te dedit. Sic em̄ ipē cor totū tibi
dedit et totam animā donauit. ergo ſi
eum toto corde. et tota anima non dili/
gis ingratus exiſtis. nec diuina benefi
cia recognoſcis. et ꝓpter hoc cuilibet p̄
cipit᷑ in Math. Diliges dominū deum
tuum ⁊c̄. Quid eſt diligere toto corde n̄
ex toto intellectu ſine errore. Quid eſt
ex tota mente niſi ex tota memoria ſine
obliuione. Quid eſt ex tota anima niſi
ex tota voluntate ſine contradictione.
Quid ex omnibus viribus niſi in om̄i
opere noſtro : Unde Ber. Si totū me
debeo ꝓ me facto. quid addam ꝓ me re
facto. nec em̄ tam facile refactus ꝙ factꝰ
Si quid in faciendo dixit et facta ſunt.
ſed in reficiendo et dixit multa. et fecit
mira. et ꝑtulit dura et indigna. Quid
ergo retribuam ait dn̄o pro omnibus q̄
ret. m̄. Nam in p̄mo opere michi dedit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

me in ſcdo dū ſe dedit m̄ me r̄ddidit me
ergo totū ei ꝓ me debeo. q̄d ergo ei red
dam p ſe. Nā et ſi milies me rependere
poſſem q̄d ſū ego ad deū? Scdo dīna
dilectio debet eſſe ſūma. vt nichil ei ī di
lcōne p̄ponat᷑. ymmo vt omīa bona mi
nꝰ eo amēt᷑. vt ipē amet᷑ ꝓpt̄ ſeipſū. et
oīa alia ꝓpt̄ ipſū. Vñ. Sapiēs loquēs
de ſapiēcia increata. Sap̄. vij. ita ait.
Supra ſalutē et ſpēm̄ dilexi eam et di/
uicias nichil eſſe dixi in cōparacione illiꝰ
ꝛc̄. Canti. vltiō. Si dederit homo to/
tā ſubſtāciā domꝰ ſue ꝓ dilectiōe ꝛc̄. Et
ſaluator dicit Mathi. x. Qui amat pa/
trē et matrē plus q̄ me. nō ē me dignꝰ
ꝛc̄. Bern̄. Vide quō ſine modo deus a
nobis amari inuitat᷑. nam prior ipē di
lexit nos. et gratis dilexit nos tātillos
et tales. Dilectio ergo nrā que tēdit in
deum. debet tendē in immenſū. nam et
immēſus eſt ipē deus. Quō ergo amor
nr̄ debet eſſe finitus ſi ē ipē qui diligit᷑
infinitus. Amat inq̄t nos immenſitas
amat et̄nitas. amat ſupeminens cari/
tas. Amat deus cuius magnitudinis
non eſt finis. cuius ſapiencie nō eſt nu
merus. et nos vicem amoris ei repēdi
mus cū menſura. et ſubdit. Diligam
te deus meus pro dono tuo. et modo et
minus vtiqȝ iuſto. ſed non minꝰ poſſe
meo. Vnde ſi q̄ntū debeo non poſſū nō
tn̄ poſſum vltra q̄ poſſum. Tercio
ipſa dilectio diuina debet eſſe operoſa
et fructibus bonis plena. Ad quid em̄
arbor terram occupat ſi nullo tempore
fructificat? Ad quid enim vitis eſt ſine
fructu niſi abſciſa igni tradatur in pa/
bulum? Non credat ſe deum diligere q̄
rennuit bona facere. nam vt Gre. ait.

Probacio dilectiōis eſt exhibicio opeꝛis
Vñ p̄ma Jo. primo. Quia ſi quis di/
cit quia diligo deū et mandata eius nō
cuſtodit mendax eſt. Vñ dñs ait Jo.
xiiij. Si diligi. me mādata mea ſeruate
Qui em̄ habet mādata mea et ſeruat ea
ille eſt qui diligit me. Vñ Gre. ait. De
dilectione dei mens lingua et opus req̄
rat᷑. quaſi diceret. Si libent̄ cogitas de
deo. ſi libent̄ loqueris et alios loquētes
libent̄ audis. ſi opari bona opa nō deſi
nis. vtiqȝ deū diligis. ergo a cōtrariis
Si dīna cogitacione non paſceris. ſi de
deo nō loqueris. ſi nō de deo libent̄ alios
loquētes audis. ſi opera bona rennuis.
deū non diligis. ſed filiꝰ dampnacionis ex/
iſtis. Gre. Amor dei nō eſt ocioſus opa
tur em̄ magna ſi eſt. ſi autē opari renuit
amor nō eſt. Quō pt̄ eē vt ignis in lig/
nis n̄ ardeat? quō p̄t homo ignē ī ſinu
abſcōdere vt veſtimēta nō ardeant?
Quarto dilectio dīna debet eē cōtinua
et eterna. nullo loco. nullo actu contra/
rio nullo tempoē interrupta. Vñ ſcri/
bit᷑ Prouerbiorū xvij. Omni tēpoē dili
git qui amicus ē ꝛ frater ꝛc̄. et ꝓptea
Aplūs hoc amoē accenſus dicebat Ro.
viij. Quis nos ſepabit a caritate xp̄i
ꝛc̄ que ſequūt᷑. Sequit᷑ vidē q̄s ſit mo
dus diligēdi ꝓxim. Et ſciendū ē q̄ mo
dꝰ ē multiplex. ſcȝ vt ſit ſpūalis. vt ſit
legalis. vt ſit liberalis. et vt ſit p̄cordi/
alis. Nā debȝ eſſe ſpūalis. vt nulla ſit
in eo carnalitas. ꝛ legalis. vt nulla ſit
ī eo doloſitas. libeālis. vt nulla ī eo ſit
cupiditas. ꝛ p̄cordialis. vt nulla ſit ī eo
tepiditas. Amor ꝓxī eīt ſpūalis ꝛ ꝓp
ī deū tm̄. ꝛ ſit ī ꝓxīo ames naturaȝ. odi
as culpā. Pro. xxvij. meliōā ſūt vulneā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

diligentis. q̄ fraudulenta odientis oſ/
cula. Augꝰ Sic diligendi ſūt hoīes vt
nō eorū diligant͛ errores. qꝛ aliud eſt a/
mare q̄d facti ſūt. aliud eſt odiſſe q̄d fa
ciūt. Und̄ Eccl̄. xxx. Qui diligit filiū
aſſiduat illi flagella. et qui ꝑcit virgis
odit filiū. Scd̄o amor debet eſſe legal̄
vt nullo mō doloſus ſit. ſed ſic diligat ī
tus vt oñt foris. Eccl̄. xvij. Dilige ꝓx
imū et fide coniunge cū illo. vt ſit ſcd̄m
Aplm̄ Dilcō ſine ſimulacōe. cōtra eos q̄
pacē cū amico ſuo loquūtur. ſed occulte
ponūt ei inſidias. ꝓpt̄ q̄d d̄r. i. Jo. iij
Nō diligamꝰ v̄bo neqꝫ lingua. ſed oꝑe
et vitate. Tercō debet eſſe liberalis. vt
nō diligat hō fortunā. ſed amici ꝑſonā.
Nam qui intuitu fortune diligit : fortu
na ſi ceſſauerit eū odit. Und̄ d̄r luce vi.
Si diligitis eos q̄ vos diligūt quā mer
cedem habebitis. nōne publicani hoc fa
ciūt. Qr̄to debet eſſe p̄cordial̄. vt totis
medullis cordis amet͛. vt nō ſit tepida
ſed intenſa. Unde dn̄s d̄t. Jo. xiiij. hoc
eſt p̄cep. me. vt di. inui. ſed qnō ? ſicut
inq̄t di. vos. quaſi dicēt. Sicut ego pro
vobis me tradidi in mortem. ſic et vos
ꝓ frībus debetis aīās ponē. Sic igit͛
patet q̄s ſit modus diligēdi. Seq̄t͛
nūc vidē q̄s ſit fructus dilectionis. nā
fructus amoīs duplex exiſtit. Unꝰ in
via. alt in pr̄ia. Primꝰ fructus eſt am
plexādus. ſcd̄s vero eſt optimꝰ et deſi/
derādus. Eſt aūt fructus dilcōis ī via
pcc̄i dimiſſio. boni cognicio. diuine le/
gis adimplecō. et deſiderate pacis ad/
epcō. Dico q̄ p̄mꝰ fructus eſt oīm pec
catorū dimiſſio Unde de magdalena. d̄r
luce. v. Dimittūt͛ ei peccata. mul. quo.
di. multū. nam et iiij. ꝓū. d̄r. Uniuſa

delicta opit caritas. Scd̄s fructus eſt
boni ſummi cognicio. Unde Jo. xiij.
Qui diligit me di. a patre meo. et ego
di. eum. et mani. ei meipſū. Eccl̄. ij.
Qui timetis deū diligite illū et illuīa/
bunt͛ corda vrā. Terciꝰ fructus eſt di/
uine legis adimplecō. Rō. xiij. Pleni/
tudo legis eſt dilcō. et q̄ diligit ꝓximū
legem adimpleuit. et dn̄s Math. xxij.
Diliges dn̄m deum tuū. et ſequit͛. In
hijs duobus mādatis pendet tota lex ꝛ
ꝓphē. Quartꝰ fructus eſt pacis adep
cio. p̄ſ. Pax multa di. legem t. et nō eſt
illis ſcandalū. ¶ Scd̄s fructus ē ī pa
tria et erit q̄druplex. ſ. vite longitudo.
bonorū oīm magnitudo. gloīe altitudo
et predictorum oīm plenitudo. Dico q̄
p̄mus fructus eſt vite longitudo. q̄ nū
q̄ deficiet. Unde Qui mortē metuit il/
luc toto poſſe feſtinet. Und̄ d̄r in Deu.
xxx. Ipē ē vitatua longitudo dierū tuo
rū. et p̄mittit͛ ibi. Diligas dn̄m deum
tuum atqꝫ obedias voci eius et illi ad/
hereas. Scd̄s fructus erit bonorū oīm
habundancia. ibi eīn nulla poterit eſſe
indigencia : vbi erit bonorū omniū co/
pia maxima. Tercius fructus eſt glē
altitudo. Unde Sapiē vi. O reges ter
re diligite ſapienciam vt in ꝑpetuum
regnetis. p̄ſ. Gloriabunt͛ in te omnes
qui diligunt nomen tuū. Qr̄tus fruc/
tus eſt p̄dictorū oīm et aliorū plenitu/
do. Unde Judic̄. v. Qui diligunt te ſic
ſol in ortu ſuo ita rutilabunt. Mirabil̄
ſplendor erit : vbi erunt tot corpora ſic
ſol ſplendencia. et ſuꝑ omnia ſplende/
bit diuina eſſencia. ꝓpter hoc d̄r Cor.
Quā nec o. vidit. nec auris au. nec in
cor homiīs aſcē. q̄ p̄para. deus hijs qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

diligũt eũ Bern̄. Felix qui amat te feli/
cior qui languet amoꝛ̃ . ſed feliciſſimꝰ q̃
morit̃ pre amore. Amemꝰ igit̃ fr̄es in
via vt in nobis perficiatur amoꝛ in pa
tria . Qđ nobis p̄ſtare ꝛc̃. Ite

LOcutus eſt mutus. Lu. xvi. Si/
cut habet̃ in euangelio hodierno
et ex aliȷ̃s ſacre ſcriptuꝛ̃ locis. dyabolꝰ
facit hoı̄em cecũ . ne que ſibi videnda ſũt
videat. ſepe mutũ ne cõfeſſioni ı̄tendat
ſepe ſurdũ ne ũba ſue ſalutis intelligat
et ſepe inſenſibilē quo ad tactũ ; ne ſibi
vtilia ſenciat Unde in euãgelio hodier/
no dicit̃. Cũ eiecisset ihũs demoniũ lo
cutus ē mutus. Nã ſcđm ꝙ Gregorius
dicit. Duobus modis lingua peccamꝰ
Aut tacendo cũ loqui debeamꝰ Aut lo/
quēdo dũ tacere p̄cipimur Unde dicit̃.
Eccle. ſcđo . Tp̄s loquēdi . tēpus tacē/
di. Poeta. Ne ſis linguoſus . nec in oı̄ni
famine mutus . Sed ſola ſtudeas vtili/
tate loqui. ſepius autē vt Grego. dicit
loquendo ꝙ̃ tacendo peccamus . Unde
ſapiens quidam . Raro nocet tacuiſſe.
ſed ſepe nocet eſſe locutũ. Propt̃ hoc et
lingua quaſi monacha ı̄ quodã clauſtro
ſituata eſt ꝓuidente natura . ne facile
ꝓrumpat in verba . Unde in verbo p̄/
miſſo deſcribitur nobis demoniacus ꝙ̃
tum ad duo . Primo quãtum ad ſtatum
culpe. Secundo quãtũ ad ſtatum gra/
cie . nam ſtatus culpe tangitur in tacē
do . ſed ſtatus grē ı̄ loquēdo . Primo ta
cēdo coꝛdis ſui vulnera occultat. ſed poſ
tea loquēdo ipſa vulnera medico detege
bat. Qui igitur prius mutus erat op/
acione dyaboli . poſtea locutus eſt bene
ficio xp̄i . Notatur igitur ſtatus culpe
cum dicit̃ mutus. ſed addit̃ ſtatus grē
cum infertur . locutus eſt Nota ergo
generalit̃ c̃ca loquelam in q̃ culpa p̄t eē
et grã . quia loquit̃ deus. loquit̃ homo
iuſtus. et loquit̃ homo malus. Uerum
verba dei ſunt alta . et ideo veneranda
verba viri iuſti ſunt bona. et ideo faciē
da. ſed verba viri impȷ̃ ſunt nociua et
mala . et ideo fugienda . Dico ꝙ domi/
nus loquit̃ nobis. primo verbo p̄cepti
vt ea faciamus . Unde exodi . x. Locu/
tus eſt dominus ad moyſem cũctos ſer/
mones hos . et ſequitur ibi de decem p̄/
ceptis decalogi . quorum tria oꝛdinant
nos in deum. et ſeptem ad proximum.
et iſta decem precepta quilibet racione
vtens ſeruare tenet̃ . nec ſeruari poſſũt
niſi ſciant̃. Quilibet ergo homo ea ſer/
uare tenetur . nec ꝑ negligenciam excu
ſat̃ . quilibet eñ̄ tenet̃ dicē illud. i. Re/
gum. iȷ̃. Loq̄re dñe q2 audit ſeruus tu/
us . quaſi dicēt ſum tibi obedire paratus
Uñ dicũt filȷ̃ iſrł. Exo. xxiiȷ̃ Omnia
ũba dei que locutꝰ ē facıemꝰ. ſed hodie
p̄cepta dñica receſſerũt ab aula . nec eſt
q̃ obſeruet ea. Uñ cõqueit̃ dñs ꝑ Ie. di
cēs aı̄me. A ſeculo cõfregiſti iugũ. ru/
piſti vı̄cula. ꝛ dixiſti nõ ſeruiã . Scđo
loq̄t̃ dñs ũba iudicȷ̃ vt timeamꝰ . Uñ
filȷ̃ iſrł timētes cõminationes dñ̄ di/
cebãt moyſi . Exo. xx. Loq̄re tu nobis
nõ loq̄t̃ nobis dñs ne forte moꝛiamur. q̃
bus moyſes ait. nolite timē . vt eñ̄ ꝓ/
baēt vos veı̄t deus. ꝛ vt t̃roꝛ illius eēt
in vobis ꝛ nõ peccaretis . Sed qđ ē qđ
loq̄t̃ ita t̃ribile ſcꝫ te qđ loq̄t̃ ı̄ fine cũ oı̄m
merita iudicabit. ꝛ cõtra malos illã irre
uocabilē ſniã dabit Ma. xxv Ite male
dicti ꝛc̃. Unde ip̄e dı̄t Yſaye lxiȷ̃. Ego
qui loquoꝛ iuſticiam ꝛc̃. ꝛ dies vlcõnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in corde meo. ānus retribucōis mee ve
nit. Vnd̄ pſ. Cū accepo tp̄c ego iuſ. iu.

Tercio loq̄r deꝰ v̄ba ſolacij vt ameg.
hec aūt v̄ba loquit̄ dn̄s nūc ad p̄niaꝫ in
uitād̄o. nūc peccata dimittēdo. nūc gra
ciā condonādo. et nūc gloriā ꝓmittēdo
dr̄ Za. i. ꝙ angelus dei dixit ; vſqꝫ quo
dn̄e nō miſerebeis ihrlm̄. ⁊ ſeq̄r ꝙ rn̄dit
dn̄s angelo qui loq̄bat̄ in me verba bō
v̄ba cōſolatoria. et hoc maxīe erit ī fine
qn̄ audiet̄ vox illa dulcis. Venite bn̄dcī
⁊c̄. pſ. Semel locutus eſt deus duo hec
aud. q₂ po. dei eſt. et ī do. m. q₂ tu red.
v. iuxta o. ſua. Nam illa duo erūt ibi.
miſericordia in indulgendo. et ptās in
remunerādo. et ꝓpt̄ hoc d̄t pſ. Quā d̄l
cia fau. meis elo. t. ſuꝑ mel. o. meo.

Scd̄o loquit̄ hō iuſtus bona v̄ba. et
hec ſūt v̄ba ſe ꝑ cōfeſſionem accuſancia
et apoſtema pccōꝝ qd̄ in interioribus
latet ad exteiora trahēcia. Et pauci ſūt
hodie in terra qui velint loqui hec v̄ba.
Vnd̄ Ie. viij Nemo qd̄ bonū eſt loquit̄
nec eſt qui agat p̄niam ſuꝑ pccō ſuo. di/
cēs q̄d feci Nō ergo ꝙ iuſtus loquit̄ v̄ba
anxietatis in corde. v̄ba vitatis in ore
et v̄ba eq̄tatis in oꝑe. Nam bn̄ loquēs
et bn̄ cōfitens debet hrē anxietatē cōtri
cōis. veritatē cōfeſſionis. et equitatē ſa
tiſfactōis. Dico ꝙ vir iuſtus debet loq̄
de corde v̄ba dolois et anxie cōtricōnis
tū q₂ deū ſuū et prēm benignū offēdit
tū q₂ tp̄c ſuū tam vane conſūpſit. tū q₂
filiū gehenne ſe fecit. et q̄ɫtū in ſe fuit
btā gloria ſe p̄uauit. et ꝓpt̄ hoc dicebat
Iob iiij. in pſoā taliū. Dimittā adu̍ſū
me elo. m. lo. in amaī. a. m. dicā d̄o no
me cō. Tunc hō in amaritudīe loquit̄
aīe qn̄ de pccīs ſuis corā deo cōterit̄. et

ꝓponit et cōfitetur ; O q̄ɫto beacius ⁊
gloioſius eſſet nunc corā deo dolere : ꝙ
in die iudicij corā deo ⁊ corā toto mūdo
erubeſcē. Unde Yſa. xlij. quaſi ꝓpheta
de negligencia dolendi ſe arguens d̄t.
Tacui ſꝑ. ſilui paciēs fui. q̄ſi ꝑturiēs
loquar. quaſi dicēt. licet in pccīs diu ta
cuerī. nūc tactus grā d̄i tamꝙ ꝑturiēs
dolere diſpoſui. Scd̄o debet hō loqui v̄
ba vere cōfeſſionis. nam p̄us eſt vt hō
cōterat̄. et a culpa a deo abſoluat̄. tand̄
reſtat vt ſacd̄oti cōfiteat̄. vt ab eo abſo/
lutus oſtendat̄. et vt aliqua ꝑs pene ei
virtute clauiū dimittat̄. Debet tamen
cōfeſſio eſſe nō ſolum doloroſa et geme/
bunda. ſed recta et vera nuda et aꝑta.
Unde Yſa. xxiij. lingua balborum velo
citer loquetur et plane. Balbus fuit ꝙ
diu cōfiteri diſtulit. ſed velociter et pla
ne locutus fuit. dum oīa peccata ſua
ſacerdoti aperuit. et ꝓpterea de tali dr̄
in ꝓū. Qui recta loquit̄ dirigetur. ſed
ſunt hodie multi qui de mundo optime
loqui ſciunt ſed in cōfeſſioē balbuciunt
et neſcire ſe loqui fingunt. in quoꝝ ꝑſo
na. Ie. dicit. i. AAA. dn̄e neſcio loqui
quia puer ego ſum. O ꝙ magna ꝑuer/
ſitas. et turpis abuſio ſcire loqui vana
et balbum eſſe circa vtilia et neceſſaria
bona ; Tercō debet homo loqui verbū
ſatiſfactōnis et debet ſatiſfactio eſſe iuſ
ta ſiue equa. quia ſi homo ſeipm̄ iuſte
punit. deꝰ eum vltra nō punit. iuxta
illd̄ Apl̄i. i. Cor. xi. Si noſmetipōs
diiudicaremus nō vtiqꝫ iudicaremur
a deo. et ꝓpter hoc dicit̄ in pſal. Si ve
re vtiqꝫ iuſ. loqui. recte iu. filij hoīm.
ſunt tamen quidā qui volunt ſatiſfacē
ſed non iuſte. q₂ volunt ſatiſfactionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

aſſumere iuxta quantitatē culpe. cum
tñ ſcd̄m quātitatem delc̄i debeat eſſe et
plagarū modꝰ ſicut in lege p̄cepit dñs
Sed cū certū ſit deū eſſe iuſtū. ſine pu/
nicōne iuſta īpoſſibile ē remittere pec/
catū. Reſtat ergo neceſſariū. vt qui hic
ſcd̄m iuſticiā nō punit᷑ in futuro acriꝰ
punietur. qꝛ plus ſatiſfacit deo modica
pena voluntaīa nūc accepta : ꝙ̄ in fu/
turo maxima pena nō volūtarie aſſūp
ta. Und̄ in Pſa. ſcp̄tū eſt. Qui ābulat
in iuſticijs et loquit᷑ veritatē. iſte in ex
celſis hītabit et regē in decore ſuo vide/
bunt oculi eiꝰ. ¶ Tercio loquit᷑ homo
malus et nō loquit᷑ niſi mala. nā aliqn̄
loquit᷑ ūba malignitatis. aliqn̄ ūba do
loſitatis. ⁊ aliqn̄ ūba falſitatis. loquūt᷑
ūba malignitatis blaſphemi. verba do
loſitatis loquūt᷑ aſtuti. ſed verba falſita
tis loquūt᷑ mendoſi. Dico ꝙ ūba ꝑūſita
tis ſiue malignitatis loquūt᷑ ſuperbi ⁊
blaſphemi. Unde de talibꝰ dicit᷑ in pſ̄.
Male locuti ſūt de deo. tales eñ ponūt
in celum os ſuū et lingua eorū tranſit ī
terra. Tales eñ ſūt ſimiles freneticis
qui ſi poſſunt lacerāt dentibus illos q̄
ꝓ viribus eos adiuuant. Dicit᷑ eñ de
ſcorpione. ꝙ blandit᷑ facie homini quē
tamen ſi tetigerit homo cauda pungit.
venenū immittit. et ſepe occidit. Unde
dñs in pſ̄. de talibus cōquerit᷑ dicens.
Michi q̄dem pacifice loq̄bant᷑. et loquē
tes dolos cogitabant. et ſeq̄t᷑ Induant᷑
confuſione et revereant᷑ q̄ maligna lo/
quūt᷑ ſup me. Secūdo q̄daꝫ loquūt᷑ ūba
doloſitatis. ſimiles cani. q̄ in abſcōdito
mordet et in manifeſto applaudit. pſ̄.
Vana locuti ſūt vnuſquiſqꝫ ad ꝓximū
ſuū labia do. ī cor. et cor. lo. ſūt ſed ſeq̄t᷑
Diſꝑdat dñs vniūſa la. do. et lin. mag
Qui dixerunt lin. eñ nobis eſt ⁊c̄. ¶
ꝙ̄ graue peccatum. ꝙ̄ deteſtandū : lin/
gua q̄ nobis data eſt ad ꝓximi ſolaciū :
vti cōtra eū in dolum. tales eñ loquūt᷑
pacē cum ꝓximo ſuo ſed mala in cordi
bus eorū. ſed dr̄ in eod̄ pſ̄. Da illis ſecū
dū opa eorū et ſecūd̄ neq̄. adinuen. ipo
rū. Tercō quidā loquūt᷑ verba mēdoſa
quorū ad fallend̄ eſt tota cura. Nā ſecū
dū Augꝰ. Mendaciū ē falſa ſignificacio
vocis cū intencōne fallendi. Vñ Je. ix
Vnuſquiſqꝫ cuſtodiat ſe a ꝓximo ſuo.
et in omni frē ſuo nō habeat fiduciam.
qꝛ oīs frater ſupplantās ſupplantabit.
et oīs amicus fraudulenter incedit. et
vir frēm ſuū deridebit. ⁊ veritatē nō lo
quet᷑. et ſequit᷑. Docuerūt eñ linguam
ſuā loqui mendaciū. vt iniq̄ agerent la
borauerūt. nullo eñ modo poteſt homo
melius cognoſci vnde ſit. et quis ſit. et
qualis in corde ſit. ꝙ̄ per loq̄lam. Unde
dictū eſt petro. Nam et loq̄la tua mani
feſtū te fa. ſi eñ vt dñs dicit. Ex habū/
dancia cordis os loquit᷑ : ſeq̄t᷑ ꝙ qualis
q̄ſqꝫ eſt in ore. talis exiſtat ī corde. Vñ
Qui eſt ex deo ūba dei audit et loquit᷑.
qui aūt de mūdo eſt : in hijs q̄ mūdi ſūt
omnis ſermo eius verſat᷑ Vñ dr̄ Jo. iij
Qui de terra eſt de t̄. loq̄t᷑. Diligamus
igit᷑ vel eligamꝰ ūba dei optima. et ob/
ſeruemus eius mandata. et imitemur
verba ꝓximi bona cōſolancia. et fugia
mus ūba peſtifera et nociua. qꝛ Aplūs
dicit Quia corrūpunt mores bonos col
loquia mala.

In ſabbato añ letare.

Vade et amplius noli peccare.
Jo. viij. Verbū ꝓpoſitum dirigit᷑ illi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mulieri dephēſe in adulterio . a dño tñ
abſolute. in pſona aīe penitētis. cui ſal
uator p miāz ſuā peccata remiſit ¶
Duo aūt cōcurrunt ad pfectam pñaz.
q̄ dñs hijs verbis hortatur . Primū eſt
virtuoſa exercitacō in opibus iuſticie.
Unde dicit. vade. hoc eſt in opibus vir
tutis te exerce. Rō. vi. Sicut exhibuiſ
tis mēbra vrā ſeruire īmūdicie et pec
cato et iniqtati. ita nūc exhibete mēbra
vrā ī ſanctificacōem iuſticie ſeruire deo
quēadmod̄ eñi peccōr totum ſe exhibuit
diabolo. in culpā. ita penitēs ſe totum
debet exhibē deo in iuſticiā . Scd̄m eſt
fuga atqȝ ppetua deteſtacō culpe. ppī
qd̄ dicit Et iā āplius no. pec. Penitē/
cia eñi. vt dicit Gre . Eſt p̄terita mala
plangē. et plangenda iterū nō cōmittē
Nam qui ſic alia deplorat vt alia cōmit
tat. pñaz aut agē ignorat à ſilāt. Veri
ſor namqȝ et nō penitens verꝰ eſt q̄ ſic
alia deplorat vt alia committat. ſimile
dixit xp̄c Jo. v. hōi curato. q̄ xxxviij .
annos habebat īfirmitatem ſuā . Ecce
inq̄t ſanus factus es. iā noli peccare ne
deterius tibi aliq̄t cōtingat. ſic igitᷓ ſal/
uator in v̄bo pppoſito penitētē exhorta
tur ad v̄tutis exercitiū. dicēs. vade. et
ad vitandū et cauendū peccatū ī ppe /
tuū. dicēs. et iā āpliꝰ no. p. Eſt aūt
peccatū cū ſumma cura et diligēcia ca /
uendū. ppī vij. defectus quos efficit ī
aīa vel q̄ ex pccō ſequūtᷓ. p̄mo eñi corrū
pit et defōrt naturā. peccatū eñi incur
uat nālez rcītudinē. vi. paľ. i. Peccaui
ſup numerū arene maris. et multipli /
cate ſunt īiq̄tates mee et incuruatus ſū
m̄lto vinclō ferri. dixit manaſſes. Pec
catū eneruat natuālem fortitudinē. ma
culat nālez pulchritudinē et fedat dīnā
ymaginē. q̄ macula fuit tāte adheſiōis.
vt nō poſſet mūdari n̄ ſanguiē redēpto
ris. Apo. ij. Dilexit nos et lauit nos a
pccīs nrīs ī ſanguīe ſuo. Obnubilat lu
men nāľ intelligēcie. Eccľ. ij. Error z
tenebre pccōibus cōcreate ſūt nec mirū
qꝛ aūtit a vero luīe. extiminat. et q̄ſi ad
nichilū redigit omnē ſcītatē aīe. Tre.
v. Prēs nrī peccauerunt et non ſūt. vñ
Augg. Peccatū nichil ē et nichil ſūt hoī
nes cū peccant. et ideo aīa peccatrix et
peccatū maxī erroris eſt iniciū vt dicit
Anſel. de ſilitudinibus. Si hīc peccati
fetorē et inde īferni horrorē cernerē : ci
cius p̄cipitarē me ī infernū. q̄ꝫ inmer/
gerē in peccatū. Quia ergo peccatū eſt
virus naturā inficiēs et corrumpens .
optimū eſt cōſiliū ſapiētis. Eccľ. xxi.
Quaſi a facie colubri fuge peccatum O
aīa peccatrix cōſidera tuā deformitatē.
z reuertē ad dñm clama cū. p̄ſ. Miſerē
mei. dñe. qm̄ īfirmꝰ. ſum. et in alio p̄ſ.
Ego dixi dñe miſerē mei ſana ani. me.
qꝛ peccāui ť. Scd̄o Peccatū pturbat
et inq̄etat cōſcienciā. non eſt tāta delec/
tatio in peccato q̄ꝫ non ſit maior moleſ/
tia. pturbatio et inq̄etatio ſequēs in cō
ſcīa. Impoſſibile eſt eñi oīno effugē ſti
mulum et remorſū cōſciēcie. et inde eſt.
q̄ꝫ iſti peccatores q̄runt vana ſolacia .
q̄bus diſtrahuntᷓ a cōſpectu ſui ipſius.
ne in ſemetipſos redeant . et ſibiipſis
horrori z timori quo nulla pena maior
eſt fiant . Yſay. lviij . Cor fatui. quaſi
mare feruens qd̄ quieſcere non poteſt .
et hoc dignū et iuſtū eſt. Nam vt dicit.
Augg. in li. cōfeſſionū. Juſſiſti dñe et
ſic eſt vt pena ſibi ſit oīs inordinatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

animus . malus hoſpes q̄ ſic ꝑturbat
hoſpiciū. et ꝓpterea magna ūtute eiciē
dus. ibi cōtinua pugna rōnis cōtra vo
lūtatē. volūtatis natuālis cōtra volun/
tatē deliberatā. et pugna ſenſualitatis
cōtra animā vt ſit verum qđ dicit alibi
Pſa. xlviij. Non eſt pax impijs dt dn̄s
p̄ſ. Nō eſt pax oſſibus meis a facie pec
catorū meorū. oſſa mētis ſūt intellcūs
et affcūs. in q̄bus robur aīme cōſiſtit.
ſicut robur corꝑis in oſſibus . Iſtis oſ
ſibus non eſt pax. qñ habent int̄ ſe cōti
nuū cōflictum. rōne dictante bonū faci
endū. malū non faciendū. voluntate de
ſerente bonū et faciente malū. ergo pec
catrix aīa ſentiens in te talem cōflictū
talem pugnā. talem rebellionem . redi
ad deum tuū qui eſt vera pax . Clama
ad ip̄m. placa dn̄e tranquilla ſeda hanc
cordis mei turbacōem et inquietacōem
Pſa. xxvi. Dn̄e da nobis pacem quia ī
te ſperauimꝰ .   Tercō peccatū eſt fu
giendū et cauēdum. quia ꝓuocat diui /
nam iracūdiam. Deus enī eſt pater nr̄
rex noſter. iudex noſter. dedit nobis p̄
cepta. cōdidit legem iuſtiſſimā. honeſ/
tiſſimam. facilimā et breuiſſimā. Non
ſunt niſi decē verba. hec mandata dedit
non ꝓpter ſe ſed ꝓpter nos. vt obſeruā
do vitā mereamur eternā. et ideo nichil
ita zelat ſicut honorē ſuū in obſeruācia
legis ſue. nec ita offenditᷣ ſicut de tranſ
greſſione mandatorū ſuorū. et ꝓpterea
qñ creatura q̄ debet eſſe legi ſubiecta. le
gem cōtempnit et trāſgreditᷣ: iraſcitur
cōtra eam. q̄ ira eius non eſt eius ꝑtur
bacio vel paſſio. ſed iuſta vindcā et eiꝰ
iuſticia. Unde dicit Augꝰ. ix. de ci. dei
Sic deus iraſcitᷣ vt nulla paſſione tur/
betur. hoc enī verbū non illius turbu/
lenta affeccō ſed vindicte vſurpauit ef/
fectus . hanc iram eius noueāt Manaſ
ſes. qui dicebat ij. pal̄. xxxvi . Inſuſ/
tentabilis ira tua ſuper peccatores. et
Eccl̄ . xxij. Altiſſimus odio habet pec
catores. Recogita igitᷣ anima peccatrix
quid eſt deum habere iratū. q̄đ eſt a deo
odiri. vt quid ad iracūdiam ꝓuocas tā
pium patrem. tam largum dn̄m. tam
iuſtū iudicem : Redi ad ſinū miſericor/
die ſue. clama ad ip̄m. Dn̄e ne in furoē
tuo arguas me ⁊c̄. Ne inꝑpetuū iraſca
ris nobis dn̄e. Adhuc ira poteſt miti /
gari . ſed qñ venerit dies ire et furoris
nō poterit mitigari. mitigatᷣ aūt et pla
catᷣ per pn̄iaꝫ. Iē. Si pn̄iaꝫ egerit rece
dens a malo ſuo. agam et ego pn̄iam a
malis q̄ cogitaui vt facerē eis.   Qr̄to
peccatū eſt fugiendum et cauendum qꝛ
redigit ī ſeruitutem et captiuitatē dia/
bolicam. Aīma enī q̄ p̄mo erat filia dei
per grē adepcōnem. fit ancilla diaboli
et q̄ erat libera. fit ancilla. A quo enim
q̄s ſupatus ē eius et ſeruus eſt vt dicit
Pe. et qꝛ aīa peccato ſuccubuit. q̄ cum
cōſilio grē potuit p̄ualere. iuſte ei ſubi/
citᷣ . ita ꝙ peccator ſeruus eſt tot demo
niorū quot viciorū. Io. viij. Qui facit
peccatū ſeruus eſt pcc̄i. ⁊ in tm̄ ſeruus
vt ſubditus pccō neceſſario peccet. et a
pccō vincatᷣ n̄ grā libetᷣ. Un̄ Apl̄us. ij.
Thi. ij. Victi diaboli a quo captiui te/
nentᷣ ad ip̄ius voluntatē . et diabolus
occupat ea iure belli Cogita igitᷣ aīma
peccatrix te eſſe in carcē diaboli. q̄ te ex
pectat deuoāre tāꝙ leo. et ꝑtrahē ad pe
nas īfernales. Redi ergo ad dn̄m eius
īplora auxiliū. et clama. libera me dn̄e

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

de ore leonis. libera me dñe de īimicis
meis. Nam ſi filius nos libãuerit libri
eſſe nō poſſumus. Quīto fugiendū ē
peccatū et cauendū q2 p̄cludit bonis vi
am grē. grā eīm eſt velud quedā influen
cia lucis eterne. et velud q̄dam riuulus
a fontali prīcipio exiens. Vn̄ ſicut aer
abſente luce neceſſario deficiente influ/
encia lucis tenebreſcit. et riuulus ni/
ſi cōtinuet' cū fonte neceſſario areſcit.
ita aīam auſam et ſepatā a deo. impoſ
ſibile eſt recipe grē influenciam. Quis
poſſet hoc damnū exiſtimari [illegible] hoc de
trimentū penſare. ⁱ9libet ergo debet co
gitare qn̄ aliq̄ tēptacō pcc̄i ſubrepit. hec
a te expellit ſpm̄ ſanctū. ſine quo nichil
poteris face deo acceptū. nichil placitū.
nichil meritoriū. nichil eterna remune/
racōne dignū. Pſa. lix. Iniq̄tates nr̄e
diuiſerūt int' nos et deū noſtrū. vt non
exaudiret. Iniq̄tates int' deū et animā
diuidunt ꝓpt' auſionē. eo eī mō quo q̄s
a deo ſe aūtit. neceſſario ab eo diuidit'
et ſepat'. et peccata nr̄a abſconderunt
facie eius a nobis. ſ. ab aīa p grē ſub/
tractionē. ideo ſequitur. ne exaudiret.
Dona ergo gracie impetrant' in orōne
vt dicit ille cecus. Iohā. ix. Scimus
quia peccatores deus non audit.

¶ Sexto oīno p̄uat et excludit a pre/
mijs glē. ad quā nullus admittitur ſine
pignore z arra grē. nullus maculatus
feditate culpe. n̄llus īimicus maieſta/
tis diuine. ꝓptea Apoſ. dicit. hoc autē
inq̄t ſcitote intelligentes ꝙ omnis for/
nicator aut inmūdus aut auarus. qđ ē
ydolorū ſeruitus. non habet hereditatē
in regno xp̄i et dei. et merito. q2 eum
cōmutanerūt et vendiderūt ꝓ exigua
delectacōne. in bono cōmutabili. Pen
ſate igit' kariſſime quante ſit demencie
quãteq3 ſtulticie cōmutare eterna ꝓ tē/
poralibus. celeſtia ꝓ terrenis. vilia ꝓ p̄
cioſis. ꝓ vna exigua delectacōne et mo
mentanea. excludi in eternū a diuina
cognicōne. ab āgelorū et ſcōrū ſocietate
ꝓpter qđ dicit ſapiens. Eccl. ix. Qui
in vno peccauit multa bona ꝑdet. id eſt
cōtra vnū deū. vel in vno mandato. vel
in vno pccō. multa z c̄. hoc eſt vitā eter/
nam. q̄ vere multa ſunt et magna. Ibi
eīm erit copia bonorū. in vno tm̄ bono.
et ideo q̄etabunt' oīa deſideria. Aug.
Quidq̄d volēt ibi erit. quicq̄t nō volēt
ibi nō erit. Septīo. peccatū eſt fugi
endū qm̄ adducit ſuppliciū gehenne. in
qua gehenna nullū bonū erit. nullū de
erit malū. ibi oīs veri ſalutaris oīmoda
ignorancia. nichil ibi ſcitur niſi pena.
et qđ ordinatur ad penā. ibi perpetua
ignominia. ſubicient' eīm deomnibus
torquendi. ſubicient' et corporalibus ig
nibus. Ibi perpetua meſticia ex redū/
dacōne peccatorum cōmiſſorū q̄ omnia
ſimul et actualiter aſpectui anime rep̄
ſentabunt'. ex deformacōne nature. ex
amiſſione glorie. ad quā natuãliter cre
atur. racōnabiliter ordinatur. vigebit
tunc maxime naturale iudicatorium.
et dictans malum non fuiſſe cōmitten/
dum. et ſinderiſis remurmurans cōtra
malum cōmiſſum. vigebit et appetitus
naturalis naturaliter appetens beati/
tudinē. quā ſciet merito peccati amiſ/
ſam. et ideo generaliter meror et dolor
et iſte vermis viuaciſſimus cōſcienciā
indeſinent' torquens erit. et ꝑpetuus
ignis cōburens ſpiritus. et cōburens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſupmirabili modo iuxta ſimaꝫ dm̄ Ite
maledcī in ig. et. ibi erit mors ſine mor
te vita ſine vita . et ita viuent ꝙ ſemꝑ
morient. ita eñi morient ꝙ ſemꝑ viuēt
A qua morte nos eripiat ſaluator q̄ vi/
uit et regnat ꝛc̄ .

Dn̄ica letare .

Sequebatur eum multitudo magna
Jo. vi. naturale ē vt qḋ homo appetit tō
mente ſequat. Unde videmꝰ auarum
vbiqꝫ terrarū inſequi aurū. luxurioſū
gaudiū ſequi vanū. et ſupbum ſꝑ app̄
hendere locū ſummū. et ſi ſic ſequit hō
bonū creatū. q̄d putas mirū ſi ſeq̄bant
hoīes ſummū bonū qḋ oīs natura iudi/
cat eſſe p̄ ceteris appetend. At xp̄c deꝰ
erat. ſummū igit bonū erat. et ideo ad
amorē ꝛ ſeq̄lam ſui ſic attrahebat hoīes
quos volebat . Unde bene dictū eſt. Se
quebat eum ml̄. m . In quibꝰ verbis
ſanctus euāgeliſta deſcribit turbā q̄ttū
ad duo. p̄mo q̄ttum ad numerum. ſcd̄o
q̄ttū ad deuocōis affectum. Erat enim
ſcd̄m numerū turba q̄ꝫ plurima. et eāt
affectu valde deuota. deſcribit igit eam
quātū ad numerū . cū dicit multitudo
magna . ſcd̄o notificat cauſam q̄ttū ad
deuocōis affectum. qñ addit. ſeq̄batur
eum . Et q2 de numero nō eſt nobis
tractand licet a miſterio vacare non cre
damus. de ſola tū ſequela videamꝰ. Nā
certū eſt ꝙ omnis homo ſequit illḋ bo/
nū qḋ ſibi eſtimat optimū cū illud fuit
cōſecutus . Unde aliud bonū ſequūt ho
mines iuſti. aliud auari. aliud ſupbi .
et aliud molles et laſciui. Nam iuſti ni
tunt aſſequi bonū verū. Auari nitunt
aſſequi bonū vanū. ſupbi nitunt aſſeq̄
bonū ꝑuerſū. ſed laſciui nitunt aſſequi
bonū lutoſū et fedum . Quid eñi ſūmo
bono verius. q̄d mūdo vanius. q̄d dia/
bolo adūſante ꝑuerſius . et q̄d carnali
peccato fetidiꝰ. et tū ſicut iuſti ſequūt
xp̄m : ſic auari mūdū. ſupbi diabolum
et laſciui corpus ꝓp̄um. Dicamꝰ er
go ꝙ iuſti ſequūt xp̄m tamq̄ꝫ bonorum
oīm ſummū. ſed ad hanc ſeq̄lam merito
rie faciendā tria ſunt neceſſaria. Nam
oportet ſequi ꝑ viā altiſſīe pauꝑtatis.
oportet ſequi ꝑ abdicacōem ꝓp̄e volun
tatis. ꝛ oportet ſeq̄ ꝑ ꝓfūdū hūilitatis
Ut ꝑ p̄mū cōtempnat homo ꝑfecte mū
dum. ꝑ ſcd̄m cōtempnat ꝑfecte ſeipm̄.
et ꝑ terciū ꝑfecte fugiat diabolū. Dico
ergo ꝙ ꝑfecte debemꝰ ſequi xp̄m per ſe
mitam altiſſime pauꝑtatis. Quō ergo
pauꝑrimū dn̄m ſeq̄ poſſumꝰ niſi pau/
peres ipi ſimꝰ. ſi eñi ſcd̄m ūbū domini
infallibile nemo p̄t ſeruire deo et mam
mone : reſtat eſſe neceſſarium vt q̄ vult
ſequi xp̄m oīno deſerat mundū. non de
mūdo corꝑalit exeūdo. ſed ipm̄ indebi/
te nō amando. Unde Petrꝰ Mathei xx
Ecce nos reliq̄mus omnia ꝛc̄. q̄d ergo
dabis nobis p̄mij. Ber. Bene petre et
non ad inſipienciā t. q2 ſequi non pote
ras oneratus . Unde dictū eſt iuueni .
Math. xix. Uade et vende omnia q̄ hēs
ꝛc̄ Magna cōfuſio xp̄ianis. qñ pagani
amore mūdane ſapiē bona mūdi oīa cō
temſerūt. nec aurū aliq̄d appciati ſunt
et nos amoē ſūme ſapiē mundū deſerē
nō valemꝰ. Nam ſocrates phūs. dū ad
ſcolas iret aurū in via ꝓiecit. dicēs. ſa/
pienciā cū pecunia ſil habeɼi nō poſſe.
Unde Seneca . cuidam q̄ tpalia ꝑdide
rat ſic ait. Tu dicis quoniā pecuniam
ꝑdidiſti . ſed o te felicem. ſi cū pecunia

auariciā ꝑdidiſſes. q2 nemo dign9 deo
fuit qui pecuniam non contempſit.
¶ Scd̄o debemus ſequi xp̄m. ꝑ abdi/
cacōnem ꝓprie volūtatis. Si enim eſt
incongruū. ſi iniuſtū. ſi inſolitum. ſi a
rōne oīno abſonū. vt diſcipulus ſit ſup̄
magiſtrū. turpe eſt. fedum eſt. magna
iniquitas eſt. vt tu ſeruus hrē volunta
tem velis. vbi dn̄s et magiſter tuus ſu
am voluntatē nō habuit. Nō inq̄t veni/
facere voluntatē m. ſed eius qui miſit
me. et ꝓpt̄ hoc ipē d̄t luce ix. Qui vult
venire poſt me abneget zc̄. Sic enī debe
m9 noſipſos deſpicē ꝓpt̄ xp̄m. vt nullū
timeam9 ꝑiculū ꝓ eo ſubire. nam ipſe
d̄t. luce xiiij. Qui nō baiulat crucē ſuā
et ſe. me. nō eſt me dign9. Nunq̄t capite
vulneāto ſuppoīta ei mēbra gaudebūt?
Bern̄. Mōſtruoſum eſt vt ſub ſpinato
capite mēbrum remaneat delicatum.
Nam et fidelis miles vulnera ſua non
ſentit. dum benigni ducis vulnera in/
tuetur. ꝓpter qd̄ Job dicebat Veſtigia
eius ſecutus eſt pes me9. hec ſunt illa
veſtigia de quibus dicit᷑. i. Pe. iij. xp̄c
inquit ꝓ nobis paſſus eſt no. re. exem
plum vt ſe. veſ. ei9. Tercō debem9 ſeq̄
xp̄m ꝑ ꝓfundū huīlitatis. nec reputes
tibi vile humiliari cū dn̄o q2 d̄r Eccl.
xxxvij. Gloria magna ē ſequi dn̄m. q̄t
tu putredo vermis cui9 cōcepcō culpa.
naſci pena. mori miſeria. humiliari de
dignaris. qn̄ ſic humilis ꝓ te apparu/
it dn̄s maieſtatis? Nō eſt homo ſic ſup/
bus in mūdo qui īꝑatore ſedente in pa
lea ipē ſe ponat in alto. Quē ergo ſup/
biſſime locū altū requiris. qn̄ dn̄s tu9
ymū locū elegit. Unde Eccleſiaſtes d̄r.
Quis eſt homo vt ſequi poſſit regē fac/
torem ſuum. et ſi ſequi nequit ip̄m. quō
preire cōtendit. bonū igit᷑ cōſilium dat᷑.
Deu. xij. Dn̄m inquit deū vr̄m ſequimī
et ip̄m timete. ſed quis hui9 ſecucōis ē
fructus. vtiqȝ maxim9. Unus ī mūdo
Alius in iudicō. terci9 in regno. Nam
ad dei ſeq̄lam p̄mo cōſeq̄mur in via mē
tis ꝑfectionē. ſcd̄o in iudicō magne dig
nitatis collacōez. tercō in celo btitudīs
ſumme adepcōnem. Dico q̄ primū
bonū qd̄ cōſequit᷑ homo ex ſequela dei ē
aīme ꝑfectō Nam quid melius quid no
bilius. quid appetēdum amplius q̄ꝫ dei
noſtri cognicō et ꝑfecta dilectio? ergo ſi
dn̄m ſequimur. Reſtat vt ſi in via ꝑfci
volumus eſſe. toto niſu dn̄m ſequamur
Ipē enī dicit Jo. viij. qui ſequitur me
non ā. in te zc̄. et pū. xx. dicit᷑. qui ſe/
quitur iuſticiam dirigetur a domino.
Scd̄o in iudicio tradet᷑ ſequētib9 xp̄m
ꝑfecte. mirabil honoris ſublimacō. Nā
quid dignius poſſet eſſe. quid poteſt ho
norabili9 cogitari q̄ꝫ vbi erit totus mū
dus cum deo ſedere? ſedes ſpūales hrē?
et cū ipſo iudice ſūmo omnes alios iu/
dicare. O quāta dignitas ſummo regi
tam q̄ꝫ iudices et aſſeſſores aſſiſtere. et
eius ſentēciam approbare. Und̄ domi9
dicit talibus Math. xix. Vos qui reli/
quiſtis oīa zc̄. Terciū eſt regni celeſtis
adepcio Und̄ dn̄s dicit eis Vos qui re.
oīa zc̄. quis igit᷑ niſi ſit ſtultus nō de/
beat ſequi xp̄m. ſi in hac vita accipiet
centuplum et in alia regnum eternum
Ber. quid inſanie eſt q̄ verēt᷑ hoīes
relinquē ſimplum ꝓ centuplo. vbi ē cu
pidus. vbi eſt auarus? vbi hui9 cōqueſ/
ſitor ſeculi? Quare ad q̄ſtuoſiſſiās nū/
dinas nō veniſtis vbi ꝓ vno centū dant᷑

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et ꝓ tranſitorio eternū tribuit᷑ Vnð dꝛ̄
Nu. xiiij. Seruū meū caleph q̄ ſecutus
eſt me inducam in terrā hanc optimā.
ꝓpter hoc dicit dn̄s Jo. iij. Qui michi
miniſtrat me ſe ꝛc̄. ſed licet ſit tm̄ bonū
et tā honorificū ſeq̄ dn̄m. ſūt tn̄ multi q̄
malūt ſeq̄ mundū ꝙ̄ xp̄m. vt ſūt omēs
vſurarij. mcatores mali. et breuit̄ om̄s
auari. tales ſunt ſimiles cani. q̄ dū fruſ
tum carnis in oꝛe poꝛtaret ꝓpt̄ vmbꝛā
carnē quā fēbat oꝛe dimiſit. et ad vm/
bꝛam velox acceſſit. ſed dū eā nō īuenit
ad verā carnē rediens. eam iam ſubla
tam ab alio nō inuenit. O ꝙ̄ ſtultū eſt
ſeq̄ qð vanū eſt dimittē bonū qð verū ē.
Sunt em̄ ſimiles pueris q̄ magis cur/
runt ad pomū ꝙ̄ ad aurū. et plus ap̄pe
tūt vile ꝙ̄ carū. Vnde Oſee xij. Effra
ym paſcit ventū et ſequit᷑ eſtum. ꝓpter
q̄ð dicit᷑. in Eccl̄. Si ſecutus fuis non
ap̄prehendes. Quis enim ſic fatuus. vt
laboꝛet ap̄prehendē ventū. q̄uō ſtultiſſi
me ſeq̄ conaris. qð ſic velociſſime fugit.
Anguilla em̄ ꝙ̄to foꝛcius ſtringit᷑. tāto
cicius labit᷑. et dum teneri credit᷑ non
habetur. Exēplum de diuite. luce xij.
ꝓpt̄ hoc Bern̄. ait. Sane felices cōſtat
eos eſſe q̄ ſunt exonerati et ſequūt᷑ dn̄m
expediti. artiſſimū em̄ foꝛamen nos ex
ſpectat. ſi qð ſeq̄mur alleq̄ volumꝫ. nec
illud ingredi poſſumꝫ niſi gibbum ca/
meli deponamꝫ. Non igit᷑ auare nō ſic
ingredieris niſi ſarcinā tuā abieceris.
Sed hodie adimpletū ē illud Yſa. iij.
Omnes diligunt munera ſequūtur ret̄
bucōnes. Scðo ſunt aliq̄ et ſunt nu
mero multi q̄ ſequūtur diabolum. et ta
les ſunt omnes ſupbi. Ipē enim ē rex
ſuper omnes filios ſuperbie. ſicut dicit

Job xl. Vnde cum ipē ſupbiſſimus ſit
ſuperbos famulos q̄rit. qꝛ ꝓuerbiū eſt
Qualis dn̄s talis ꝛ familia eius eſt. et
de talibus dicit᷑ Judic̄. xviij. Reliq̄ſtis
mandata mea et ſecuti eſtis balaym id ē
diabolū. Balaym em̄ excelſus inſ̄ ptat᷑
O ꝙ̄ ꝑuerſum eſt ſeq̄ diabolū non tibi
amicū ſed crudeliſſimū aduſ̄ſarium qui
animā tuā q̄rit ad moꝛtem. Nonne ſtul
tus diceret᷑ agnus ſi ſeq̄ret᷑ lupum quē
ſemꝑ habet aduſ̄ſarium? Coꝛnicula dū
aquilā ſeq̄tur ſepe ab ea rapitur ꝛ in ci
bum aſſumit᷑. Que eſt hec demencia tā
ta vt homo rōnal̄ in tantā ſculticiā ad/
ducat᷑. vt ip̄m toto niſu ſeq̄tur qui eum
de ꝑadiſo eiecit. q̄ eum die noctuqꝫ affli
gere et temptare nō deſinit. et ſi poteſt
ad penas eternales deducit. Tercō ſūt
ſimilit̄ alij multi q̄ ſequūt᷑ carnis incē/
tiuum. et tales plus delectant᷑ in luto
ꝙ̄ in delicatiſſimo cibo. et plus in fetoꝛē
ꝙ̄ in odoꝛe. plus in bono carnis ꝙ̄ mē/
tis. Non datum eſt eis vt dn̄m ſeq̄ poſ
ſint. eo ꝙ ipē mundos famulos habere
velit. Vnde Apo. xiiij. Hij ſunt q̄ cum
mulieribus nō ſunt coinq̄nati ꝛc̄. tales
ſimiles ſunt vrſo. q̄ tanta ardet libidiē
ꝙ dum feminā ſeq̄tur: ſic totus a libi/
dine abſoꝛbet᷑: ꝙ pericula ſibi parata
aduertere ꝓhibet᷑. Vnde ſepe dum ſuā
voluptatem ſequitur. venatoꝛis ſagitta
ꝑcutitur. occidit᷑. et poſtea manducat᷑.
Vnde de luxurioſo. ꝓu. vij. dicit᷑ Ecce
mulier occurrit illi oꝛnatu mētriceo. ꝑ
parata ad capiendas animas. et irreti
uit eum multis ſermonibus. ꝛ additur
ibi ꝙ ſequit᷑ eam quaſi bos ad victimā
ductus. ꝛ quaſi agnus laſciuiens. igno
rans ꝙ ad vincula ſtultus trahatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Non ergo frẽs mei a deo creati. a xp̃o
redempti. velitis ſequi de cetero mũdũ
vanũ. nõ diabolum ſupbum. nõ corpꝰ
fetidum. ſed dñm ihm̃ xp̃m. qḋ ipſe no
bis preſtare dignetur ⁊c̃.

Dñica Judica.

PEr ꝓpriũ ſanguinẽ introiuit ſe
mel in ſancta. Hebre. ix. Attẽdite frẽs
mei nec r̃cedat a corde nec r̃cedat ab ore
nec eciã recedat ab opere. qꝛ peccauerat
ſeruus et punitus eſt filiꝰ. peccauerat
homo reus et punitus eſt iuſtus. Nam
ipẽ dñs noſter a fr̃ibus vendit᷑ vt redi
mat᷑. et occidit᷑ ne moriat᷑. nec coactus
benignus dñs ad mortẽ ducit᷑ ſed volũ
tarius ymmolat᷑ nec aliud ſanguine re
demtoris mĩ nrã redemcõne ꝓcreatur
ſed agni ĩmaculati ſanguine cõſũmat᷑.
et ideo bñ dr̃. Per ꝓpriũ ſanguinẽ ⁊c̃.
¶ In quo verbo deſcribit᷑ paſſio dñica
vt acerba vt voluntaria. et vt ꝑfecta.
vt acerba qꝛ ſanguinẽ ſuũ fudit. vt vo
luntaria qꝛ ad crucẽ ſpontaneꝰ nõ coac
tus acceſſit. vt ꝑfecta qꝛ ſemel tantũ ſe
optulit. plus eñ fecit ſe ſel' offerendo.
ꝙ alij oẽs ſepe intrãdo. Deſcribit᷑ igit᷑
dñica paſſio vt acerba cũ dr̃. ꝑ ꝓprium
ſanguinẽ. deſcribit᷑ ſcđo vt voluntaria
cũ infert᷑ Introiuit. id ẽ ſpõtaneus ac
ceſſit. tercõ deſcribit᷑ vt ꝑfecta. cũ addit
ſemel in ſcã. ¶ Circa ergo ſanguinem
nrĩ redemtoris effuſũ tria cõſideranda
ſunt. Primo q̃s ſang is effuſi modus.
q̃s fructus. et q̃ ſanguinis virtus.
Nõ ergo ꝙ ſanguis xp̃i quãtũ ad mod'
fuit effuſus. effuſione piĳſſiã. effuſiõe
pleniſſima. et effuſione penaliſſiã. fuit
effuſus effuſiõe piĳſſiã ſi cõſideret᷑ cã.
fuit effuſus eff ſione pleniſſiã ſi cõſide
retur mẽſura. et fuit effuſus effuſione
penaliſſima ſi cõſideretur natura.
Dico ꝙ ſanguis dñi fuit effuſus effuſi
one piĳſſima ſi cõſideret᷑ cauſa. non eñ
effuſus eſt ꝓ culpa ꝓpria ſed aliena.
Unde ipſe dicit Math. xxvi. hic eſt ſan
guis meus qui ꝓ multis effundetur.
fuit ergo cauſa piĳſſiã. qꝛ non eſt paſſꝰ
vt impiꝰ ſed vt iuſtus. Unde Pilatus
dicebat Math. xxvij. Innocens ego ſũ
a ſanguine iuſti huiꝰ vos videitis. ſed
ecõtra iudei dicebãt. Sanguis eiꝰ ſuꝑ
nos et ſuꝑ fi. n. et vere ſic factum eſt vt
pcierũt qꝛ ipſi poſtea cũ oĩbꝰ filijs ꝑi
erũt. ⁊ ciuitates eorũ cõſũpte vel cõbuſte
ſũt. nã ⁊ in ꝑſona dñi dicebat Ie. xxvj
Scitote ẽqt ⁊ recolite qꝛ ſi occiditis me.
ſanguinẽ ĩnocentẽ traditis cõtra nos ⁊
cõtra ciuitatẽ iſtã. O mira caritas. o ſtu
pẽda amoris ĩmenſitas. illi eñ cõtra ſe
tradebãt ſanguinẽ innocentẽ. ob nimiã
crudelitatẽ. ſed ecõtra dñs ꝓ eis ſangui
nem ſuum fundebat. ob nimiam cari
tatẽ. Cõſiderate kariſſimi et aduertite
quanta fuit iudeorũ impietas. ꝙ tantũ
illiꝰ ſanguinẽ ſiciebãt. q̇ eos ſaluare ve
nerat. et q̇ tantũ eos amabat. ꝙ ſeipm̃
in mortẽ tradebat. O ſeua crudelitas.
Que beſtia crudeliſſima ſic fuit ſeua vt
iudea ĩcredula. cognoſcũt beſtie ſibi bñ
ficia ĩpendentes ⁊ repẽdunt vt poſſũt
gra iã. ſicut ĩ leonibꝰ et in alijs exẽpla
ſũt. Sꝫ plebs iudaica nõ r̃ddidit grãm
o beluina ĩpietas. o ĩaudita ĩhumãitas
ſed cõtumeliã et multiplicẽ ĩiuriã. et ĩ
fine mortẽ turpiſſimam. Scđo ſan
guis xp̃i fuit effuſus effuſiõe pleĩſſiã.
quantũ ad menſurã qꝛ non effluxit de
corꝑe eius vna gutta. ſed ſanguis vnda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et hoc in magna copia. Vñ ipẽ dñs dr
Pſa. lxiij. Aſperſus eſt ſanguis eorum
id ẽ ꝑ eis effuſus ſuꝑ veſtimẽta mea ꝛ
oĩa indumẽta mea. id ẽ corꝑis mei mẽ
bra. inq̃naui. Nullũ eñi fuit in corpore
xpi mẽbrũ qđ ſanguĩe nõ eſſet aſperſũ.
Nã fluxit ſanguis de maĩbus eiꝰ et pe
dibus ĩ crucifixione. de capite in coro/
nacõne. et de latẽ in lanceacõe. de corde
in ipſius lateris apcõe. et de toto corꝑe
in flagellacõe. Vñ Bern̆. exponẽs illđ
pſ. Copioſa apud e[ius] redempcõ. ita ait
Prorſꝰ copioſa q: nõ gutta ſed ſanguĩs
vnda largĩ ꝑ q̃nq̧ ꝑtes corꝑis emana
uit. Mira et predicãda largitas ſalua/
toris. q: cum minimam guttam ſolam
effundere ſuffeciſſet. ꝓ infinitorũ mũ
dorum redempcõe. voluit tamẽ copioſe
effundere. vt nõ poſſet amplius ad ſuũ
amorem incendẽ. Quid eñi vltra facere
potuit q̃̃ ꝓ nobis indignis adũſarijs.
et pro nobis ingratis ſanguinẽ ſuũ fũ
dere. ¶ Tercõ ſanguis criſti effuſus
fuit effuſione penaliſſima ſi cõſiderec̃
natura. Nam eius natura erat tenera.
et nimiũ delicata. et erat optĩe cõplexi
onata. Vnde nunq̃̃ fuit infirma. erat
ſuauiſſima vel ſaniſſima nulliꝰ humo/
ris ſuꝑflui leſione turbata. et ideo peã
inflicta fuit illi acerbiſſima. et hoc col/
ligi poteſt ex eo. qđ dicic̃ luce xxij. vbi
habec̃. ꝙ dum oraret factus in agonia
ꝓlixius orauit. et ſequic̃. ꝙ factus eſt
ſudor eius tanq̃̃ gutte ſanguinis cadẽ
tis in terrã. Si eñi tantã penam ei in
flixit ſola mortis ymaginatio quãtam
ei inflixit tã acerbe mortis deguſtatio.
ꝓbac̃ autẽ ex hoc ꝙ acerbiſſima pena
fuit q̃ animã a carne tam cito excuſſit.

prius eñi q̃̃ alij obijt. ſicut patet Jo.
xix. Unde ibidem habec̃. ꝙ dum vnus
militũ lancea latus eius aperuit cõti/
nuo exiuit ſanguis et aqua. ex quo ma
nifeſte colligitur ꝙ ſeꝑatio anime a car
ne facta eſt. dum adhuc ſanguis in cor/
de exiſtẽt vbi fons vite eſt. qđ abſq̧ gra
ui labore eſſe nõ poteſt. Nam dicic̃. leui
xiiij. ꝙ anima omnis carnis in ſan/
guine eſt. ergo ſi ſanguis in vite domi/
cilio tunc ſic habundabat. anima ibidẽ
adhuc eſſe naturaliter appetebat. ergo
abſq̧ dolore de domicilio tã apto euelli
non poterat. quia igic̃ ibi erat maxĩa
viuacitas. magna ſenciebatur doloris
anxietas. Ad oſtenſionẽ ergo tanti do
loris dominꝰ fleuit. altiſſima voce cla/
mauit et ſic beatiſſimũ ſpiritũ emiſit.
Nam tantus clamor hic fuit ꝙ petras
ſcidit. monumenta aperuit. velum tem
pli diuiſit. ſolem obſcurauit. et terram
vniuerſam cõcuſſit. Nunc ergo lapidi/
bus duriores ſunt qui hanc vocem non
audiunt quã inſenſibilia audierũt. Vñ
Bern̆dus. O duri inſenſati filij adam
quos non emollit tanta benignitas. tã
ingens flãma amoris. Exemplum de
Adamante qui ſanguine hircino diui/
ditur cũ nullo ferro ſeꝑetur. Non ergo
faciet ſanguis xpriſti in humano corde
qđ facit ſanguis hirci ĩ lapide. Sic igic̃
patet q̃s ſit effuſionis ſanguinis criſti
modus. Sequic̃ videre quis ſit eiuſdẽ
ſanguinis effectus ꝛ virtus. nam ſi vi
deatur q̃ fuerit eius virtus. cõſequenĩ
vel cõuenienter patebit quis ſit eius ef
fectus. Notandum eſt igitur ꝙ do/
minici ſanguinis triplex eſt virtus.
Una purgatiua noſtre immundicie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

virtutē habuit nature inmūde purga/
tiuā. qꝛ ſanguis agni mūdiſſimi. ſcd̄a
placatiua dı̄ne iracūdie. ūtutē dı̄ne ira
cūdie placatiuā. qꝛ ſanguis ſpōſi dulciſ
ſimi. tercia ꝑfectiua humane indigēcie
Virtutē nrē indigencie ꝑfectiuā qꝛ ſan
guis dei altiſſimi. Dico ꝙ ſanguis xp̄i
effuſus habuit ūtutē purgatiuā noſtre
inmūdicie. qꝛ ſanguis agni mūdiſſimi
Vn̄ dn̄s loq̄t in Iob. Quis pt̄ face mū
dū de immūdo ꝛc̄. Apo. vlt̄. Beati q̄ la
uāt ſtolas ſuas ī ſanguiē agni. et eiuſd̄
ꝑmo d̄t Dilexit nos et lauit nos a pec.
nrīs in ſan. ſuo. nam ſcribit̄ Ebre. ix.
ꝙ omīa pene in ſanguine mundantur.
et ſine ſanguinis effuſione nō fit remiſ
ſio. et eiuſd̄. x. ſubdit̄. ꝙ inpoſſibile eſt
ſanguiē taurorū auferri pccā. Neceſſe
igit̄ eſt vt intelligant̄ mūdari peccata ī
ſanguine agni. de quo Io. i. Ecce agnꝰ
dei. ecce q̄ tol. pec. mūdi. ab inmūdo em̄
q̄s mūdabit̄. Nōne qui tāgit inmūdum
neceſſario coinq̄nat̄. Eccl̄. oportet igit̄
mūdantē mūdiſſimū eſſe. ſed ſolus xp̄c
mūdiſſimꝰ fuit. q̄ nec origīale cōtraxit
nec actualit̄ ūq̄ꝫ peccauit. ymmo peccaē
nō potuit. Igit̄ ipē ſolus lauare alios
potuit. Vnd̄ dicit ꝑma. Pe. i. Nō inq̄t
corruptibilibꝰ auro vel argento redēp
ti eſtis de vana vrā conūſacōne. ſed p̄ci
oſo ſanguine agni inmaculati et incōta
minati qui peccatū nō fecit ꝛc̄. et dicit
nōbilit̄ ſanguine p̄cioſo. qꝛ tanti precij
ſanguis agni exiſtit. quāti precij agnꝰ
fuit. Sed agnus infiniti precij extitit
qꝛ deus fuit. ergo et infiniti fuit precij
eius ſanguis Magna ergo in hoc ſang/
uiē reuerēcia eſt habenda. qꝛ cōtempto
res feriendi ſunt magna pena. Vnd̄ dr̄

Hebre. x. Irritam quis faciens legem
moyſi ſine vlla miſeracōne ſub duobus
vel tribꝰ teſtibus moriat̄. q̄to maiora
putatis mereri ſupplicia eū qui filium
dei cōculcauerit. et ſanguinē teſtamēti
pollutū duxerit ī quo ſanctificatus eſt.
et ideo dr̄. i. Cor. vij. Empti em̄ eſtis
precio m. ꝛc̄. Scd̄o ſanguis xp̄i hūit
virtutē placatiuā diuine iracūdie. qꝛ ē
ſanguis ſponſi amātiſſimi. Vnd̄ dr̄ ad
Hebre. xij. Acceſſiſtis ad teſtamēti no
ui mediatorē ac ꝑ hoc ad ſponſū et ſan/
guinis aſperſionē melius loquentē q̄ꝫ
abel. id eſt q̄ꝫ ſanguis abel. nā ſanguis
abel vt dicit̄ Gene. clamauit vindictā
Vn̄ et clamant ſancti Apo. vi. Quare
non vindicas ſanguinē noſtrū. ſed non
ſic ſanguis domini. qui nō clamat vin
dictā ſed miſericordiam. qꝛ miſeīcordia
doimni plena eſt terra. et id̄o dicit Iob
xvi. Terra ne op̄ias ſanguinem meū
vt inueniat locum latendi in te clamor
meus. Quid ergo mirū ſi patrē placa/
uit qui ſanguinem tāte pietatis vel dig
nitatis effudit? Tercō ſanguis dn̄i
virtutē habuit ꝑfectiuā humane indi/
gencie. quia ſauguis dei altiſſimi. Vn̄
Apo. vij. Dignus es domine accipere
librū et ſoluere ſeptē ſignacula eius. qꝛ
redemiſti nos deo in ſanguine tuo. quā
tum ad ammocōnem omnis mali. et fe
ciſti nos deo noſtro regnū et ſacerdotes
quantum ad collacōnem omnis boni.
Nōne admiābilis huius ſanguis virtꝰ
q̄ de ſeruis fecit reges. et de impijs ſac̄/
dotes? Vnd̄ nobis dr̄ ꝑma. Pe. i. Vos
eſtis genus electum regale ſacerdociū.
Nōndum eſt hic ꝙ ſanguis xp̄i effuſus
non eſt in omnibus ſalutiferus ſed ſolū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tribus gn̄ibus hoīm et ſunt p̄mi . deū
paſſum req̄rentes. vt p̄mi inquirāt pu
ritate intencōnis. ſcd̄i ſunt xp̄m paſſū
reſpicientes. vt ſcd̄i viuacitate reſpici/
ant attencōis. tercij ſunt xp̄m paſſum
imitātes vt tercij imitentꝛ xp̄m cōformi
tate paſſionis . Dico ꝙ primi quibꝫ
ꝓficit ſanguis xp̄i ſunt ip̄m xp̄m paſ
ſum inq̄rentes ꝑ puritatem intencōis.
Nam q̄ eum pure requīt ipſū inuenit.
Unde et magdalena eum inueīre ꝓme
ruit . q2 eum pure et ſollicite requiſiuit
Unde dr̄. i. Io. i . Si in lumine āmbula/
mus quantū ad rectā intencōem. ſicut
et ip̄e in luce eſt. ſocietatē habemꝫ ad ī/
uicē. et ſanguis iheſu xp̄i filii eius emū
det nos ab omni pcc̄o. Scd̄i ſunt xp̄m
paſſum reſpicientes viuacitate inten/
cōnis vt homo attendat tota cordis in/
tencōne. q2 talis aſpectus eſſe nō poteſt
ſine deuocōne. et cordis multa cōpaſſi/
one necnō lacrimarū effuſione . ꝓp/
terea dicitꝛ in figura Iob . xxxviij . ꝙ
pulli aq̄le lambūt ſanguinē . ꝑ pullos
aquile qui ſolem in rota reſpiciunt nec
leduntꝛ ſed in aſpectu pocius delectantꝛ
viri cōtemplatiui ſignificantꝛ qui xp̄m
paſſum ſollicite contēplantur et in eo
maxime reficiuntꝛ et eorū oculi ſaturā/
tur et confortantꝛ dum illo ſanguine p̄
cioſo potantꝛ. Unde huiꝰ figura p̄ceſſit
Numeri xxij. de ſerpente eneo in palo
erecto. quē dum vulnerati attenderent
ſanabantꝛ. Sic et nūc ſanantꝛ qui xp̄m
in ligno ſuſpenſū contēplantꝛ Si enim
figura paſſionis ſic oēs ſanabat quāta
pocius facit hoc veritas . et ꝓpterea dr̄
ad hebr̄. Recogitate eum qui talem ſuſ/
tinuit aduerſus ſemetip̄m cōtradcōem

vt non fatigemini animis vr̄is deficiē/
tes. aſpicientes in auctorem fidei et con
ſūmatorem iheſū qui ꝓpoſito ſibi gau/
dio ſuſtinuit crucē confuſione contēpta
Quis em̄ fidelis miles in ſuis vulneri
bꝫ doleat ? ſi ſic xp̄m regem vulneratū
reſpiciat. Bern̄. Bonus miles vulnerā
ſua non ſentit dum benigni ducis vul
nera intuetꝛ. Tercij quibꝫ ꝓdeſt ſang/
uis xp̄i . ſunt xp̄m paſſum imitantes
conformitate paſſionis. O ꝙ felices q̄/
bus datur cū deo pati. nam certū ſcd̄m
Aplm̄ eſt ꝙ ſi fuerimus ſocij paſſione
erimus et conſolacōe. ſi conpatimur ⁊
cōregnabimus. Nam ideo Aplūs dicit
Particeps ī tribulacōe et regno. ſi ergo
cum xp̄o regnare volumꝫ. cum ipſo ne
ceſſe eſt vt patiamur . Unde Apo. vij .
Hij qui amicti ſunt ſtolis albis q̄ ſunt
et vnde venenerunt. et rn̄detꝛ ibidem .
Hij ſunt qui venerunt ex magna tribu
lacōne et la. ſto. ſ. in ſan agni. Si ergo
ita eſt nō timeamus kariſſimi cum deo
nr̄o pati. et ſi neceſſe eſt mori . nam d̄r
Aplūs ad hebr̄. vl. Ihc̄ xp̄c vt ſancti/
ficaret ꝑ ſuū ſanguinē ꝑplm̄ extra por/
tā paſſus eſt. et ſeqnitꝛ. Exeamus ergo
ad eū extra caſtra īproperiū eius ſuſti
nētes. nam q̄ ſic fecerit de ſua ſalute c̄tꝰ
ſit. nā et Bern̄. ſic ait Ego inq̄t fidenꝰ
qd̄ ex me m̄ de eſt. vſurpo m̄ de viſceri/
bꝫ ihū xp̄i. oīa mīa affluūt nec deſunt
foramina. ꝑ q̄ fluant. foderūt em̄ manꝰ
eius et pedes . et latus eiꝰ dira lancea
ꝑforauer̄t . et ꝑ has rimas licet m̄ ſugē
mel de petra et oleū de ſaxo duriſſimo.
quo qui reficitꝛ nunq̄ꝫ fatigatur .

Qui ex deo eſt ver/ Item .
ba dei audit. ꝓpterea vos non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

auditis q2 ex deo nõ eſtis Jo. viij. dat᷑
valde ꝑtimeſcẽda cõcluſio. Nam ſi quis
ex dõ eſt ṽba dĩna audit. ergo nõ audit
qui ex deo vtiqꝫ nõ exiſtit. ſed vel ex dõ
vel ex diabolo eſſe oportet. ergo ſi ex dõ
nõ eſt. ex diabolo eſt. ſ. ꝑ imitacõem nõ
ꝑ creacõem. et ideo ſequit᷑ ꝓpterea vos
nõ au. Unde exquo ſicut cõſequenſ oñt
cũ addit. vos ex prẽ diaboli eſtis. Sic
aũt terrẽtur mali. ſed ex eiſdẽ ṽbis con
ſolant᷑ boni. nã contrario ſenſu dñs ipẽ
concludit. ꝙ qui ṽba dei aure carnis at
tendit. et cordis aure intelligit ita ꝙ in
oꝑe ꝑtãte filius dei exiſtit. nam Augg.
dĩ. ꝙ nullũ maius ẽ ſignũ eterne ꝑdeſ
tinacõis ꝙ̃ libenſ audire verbum dei.
Unde Gre. Si libenſ ṽba dei audit q̃ſ
q̃s ex deo exiſtit. et audire ṽba dei non
ꝑt q̃ſquis ex deo nõ eſt. interroget ergo
ſe vnuſquiſqꝫ. ſi ṽba dei aure cordĩ acci
pit et intelligit. Sic igit᷑ in ꝑmiſſo
ṽbo deſcribit dñs duo gña hoĩm. Unũ
bonũ Alterũ malũ Unũ ex ꝑte dei Alte
rũ ex ꝑte diaboli. Qui ſũt ꝑmi gñis. li
benſ ṽba dei cordĩ aure ꝑcipiũt. Sed q̃
ſũt ſcdi gñis. ṽba dei deſpiciũt et cõtẽp
nũt. et ideo ꝑmi ſũt filij dei. ſed ſcdi fi/
lij diaboli. Deſcribunt᷑ ergo ꝑmi cũ dĩ
Qui eſt ex deo ṽba dei audit. deſcribũt᷑
vero ſcdi. cũ addit᷑ ꝓptẽa vos nõ au. ꝛc̃

¶ Nõndũ eſt ergo ꝙ quidã audiũt ṽba
dei vt cõtradicant. quidã vt ſolũ intelli
gant. quidã vero vt faciãt et intelligãt
ꝑmi ſũt mali. ſcdi ſunt curioſi et vani.
tercij vero ſunt boni et iuſti. Dico ꝙ ꝑ
mi q̃dam ſunt adeo ꝑuerſi ꝙ verba dei
ideo audiũt vt cõtradicant. et vias ad
cõtradicendũ inueniãt. et tales ſũt oẽs
heretici et increduli. qui ideo ꝑdicacões

frequẽtant vt aliq̃d capere valeant qđ
poſtea reprehendãt. cõtra hoc loquitur
Aplũs x. ad Rõ. Tota die expãdi ma
nus meas ad populum nõ c̃. ſed cõtra/
di. michi. Unde in pſ. cõquerit᷑. dicens
Verbũ iniquũ cõſtituerũt aduerſũ me.
eſt aũt verbũ iniquũ qđ ad repħenden/
dum eſt ordinatũ. Nam oĩs tal᷑ eſt infi
delis. Unde de tali habet᷑ in pſ. Voluit
intelligere vt bñ ageret. Scđo ſũt q̃dã
qui ſolum ad hoc audiũt vt intelligant
et tales ſũt curioſi et vani Ad q̃d enim
valet ſolum audire. ñ aſſit et facẽ. Unđ
de talibus dicit᷑ in Ca. Ja. ij. Eſtote
factores verbi et nõ auditores tm̃ fallẽ/
tes voſmetipſos. vere eñ ſeipſos fallunt
qui dum ſolum audire volunt. et facere
rennuũt. eciã ipm̃ intellectum ꝑdunt.
Unde dicit᷑ contra tales. Mathei xiij.
In ꝑabolis loquar eis vt videntes nõ
videant. et audientes nõ intelligant.
Tercij ſunt qui ad hoc audiũt vt faci/
ant ꝛ obediant. tales ſunt omnes iuſti
Unde cũ dñs dicẽt Aplis in Jo. Numq̃
et vos vultis abire ? illi dixerũt Dñe ad
quẽ ibimq verba vite eterne habes id ẽ
verba tua ſeruata dant vitã eternam.

¶ Sꝫ nõndũ ꝙ triplici de cauſa ṽba ali
cuius ſunt audienda.
Primo q2 ſunt caſta et pulchra.
Scđo quia vtilia.
Tercĩo quia vera.
Nã pulchritudo naturalit᷑ mouet aſpcũ
veritatis. rctitudo nãlit᷑ ꝓuocat ĩtellectũ
ſed vtilitatis magnitudo nãlit᷑ delectat
affectũ. Dicamq ergo ꝙ ṽba ſunt audi
enda. q2 caſta. pura. ſancta. et pulchra.
ergo cũ verba domini ſint talia digne
ſunt audiẽda. pſ. Eloquia dñi eloquia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

caſta. ar. ig. zc. et idem Eloq̃a tua ſup
mel ori meo. ꝓpt̃ q̃d dicebat id̃ ꝓpheta
Audiã q̃d loquat̃ in me dñs deus. Au/
dienda enim ſunt verba huiꝰ. q2 multũ
reficiunt animã vt eã inflãment ad di
uinũ amorẽ. Unde dicebant Apl̃i. luce
vlt̃io. Nõne cor nr̃m ardens erat in no/
bis dũ loq̃ret̃ nobis ĩ via. Scd̃o verba
dei ſunt audienda. q2 vera. verũ eſt enĩ
obiectũ intellcũs. Und̃ dum verum au
dit̃. ĩtellcũs pficit̃. Atuero ũba dñica
ſunt vera. tamq̃ꝫ ab ipſa veritate dicta
attente igit̃ ſunt audienda. Uñ dr̃ Jo.
xvij. Sermo tuus veritas ẽ. et iterum
dr̃ Math. xxij. Magiſter ſcimus. q2 ve
rax es et viã dei inue. do. Uñ oẽs cur/
rebãt ad audiendũ eum. et ipẽ dicebat
iudeis. Jo. viij. Si deus pr̃ vr̃ eſſet di
ligẽtis audiretis vtiq3 me. Tercĩo ali/
cuius verba ſunt audiẽda q2 vtilia. q̃s
enĩ ſic ſtultus q̃ non audiat ea q̃ ſunt
ſaluti ſue vtilia. Si libent̃ audit homo
verba medici corꝑalis ꝓ ſalute corꝑis.
quantomagis homo debet audire ũba
medici ſpũalis ꝓ ſalute mentis. Si li/
benter audit quis patrem de lucrando
corruptibile aurum. quantomagis au
diendus eſt pater ſũmus loquens de lu
crãdo regnũ ꝑpetuũ. Nã ũba dñica
audita et intellecta ſunt illuſtrãcia. ſũt
inflãmancia. ſunt ad victoriã adducen
cia. vt primũ reſpiciat intellectũ. ſcd̃m
mentis affectũ. terciũ vero opera cõis
effectũ. Dico p̃mo q̃ verba dñica aure
cordis audita ſunt illuminantia. nam
q2 vera fide illuminamur. quid ſic vt fi
des ad omnia bona illuſtrat qua deum
cognoſcimus. redemptorem tenemus.
dei p̃cepta ſcimus reſurrexionẽ futurã

ſperamus. penam eternã formidamus
et beatitudinẽ exſpectamus. Qui iſta
non credit in quo differt a brutis. ſed
Aplũs dicit ad Rõnos. q̃ fides eſt ex
auditu. auditus autẽ per verbum xp̃i
Reſtat ergo certiſſimũ q̃ dei verbum
ſumme eſt illuminatiuũ. Verbum dñi
luci. illu. ocu. non corporis. ſed oculos
mentis vel cordis. Secũdo dñica verba
ſunt corda inflãmancia. Unde dicit̃ de
Helya. Eccl. Surrexit helias ꝓpheta
quaſi ignis et verbis ipſius. q̃ſi facula
ardebat. nam ſic calefaciunt verba dñi
eo q̃ ꝑ ea peccata incẽdant̃. natura re/
parat̃. gracia roborat̃. opera multipli
cant̃. et tãdem vita glorie largit̃. Und̃
dñs in Jo. diſcipulis. Verba q̃ ego lo/
cutus ſum vobis ſpũs et vita ſunt. p̃s.
lucerna pedibꝫ m. ũ t. Tercĩo diuina
verba ſunt ad opus mouẽcia. Uñ dñs
ꝓũ. i. Qui me audierit abſq3 timore
quieſcet. quantũ ad bona eterna. et ha/
bundancia ꝑfruetur malorum timore
ſublato. quantũ ad tꝑalia oꝑa ſiue bõ.
p̃s. Si ꝑplũs meus audiſſet me. Iſrl̃
ſi ĩ vijs m. ã. ꝓ nichilo for. ini. e. hũi.
et ꝓpterea bene dr̃ luce. ij. Bt̃i q̃ audi.
ũ. dei et cuſto. illd̃. et d̃t nõbilit̃ verbũ
dei. non verba hoĩs q̃ ſunt turpia. p̃s.
Sepulcrũ patens eſt gutt̃ eorũ. lin. ſ.
do. age. ve. aſ. ſub. la. eorũ zc. Itẽ non
ũba mundi. q̃ ſunt vana multa ꝓmittẽ
cia. et nichil ſeruãtia. p̃s. Vana locuti
ſũt vnuſq̃ſq3 ad ꝓxim ſu. dolo Eccl. i.
Vanitas vanitatũ et oĩa vanitas. Itẽ
cũ ũba diaboli q̃ ſũt falſa. Uñ dr̃ in Jo.
Cũ loq̃t̃ mẽdaciũ ex ꝓprijs loquit̃. q2
mendax ẽ et pr̃ eiꝰ. ſ. mẽdacij. Si ergo
vis fieri filiꝰ di. imitator xp̃i. ñ audias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

verba hominis mali. non verba mūdi
vaniſſimi nō ūba diaboli mēdaciſſimi
ſed verba dei altiſſimi. q2 qui eſt ex deo
verba dei audit.

Dō. in palmis.

HOc enim ſentite in vobis qd' z in
xp̄o ieſu. Phil. ij. Vt ad amorē diuinū
ĩcitemur z ad bellād' fortes efficiamur
ſaluator pius nobis ĩ exēplum ꝓpoĩt'.
vt fidel' miles bellū intrare nō timeat.
dum tā nobilem ducē ſe hrē cōſpiciat. q̄
nō ſolū in bello ꝓcedit. ſed totus inſuꝑ
vulneātus exiſtit. Serpēs enim dū ꝑ
capite defendendo totū corpus exponit
qd hōi faciendū ſit ip̄o ſuo facto oñt. fac
ergo tu xp̄iane miles. vt ſaltē ꝑ paſſio
nē ſentire poſſis. q̄ rex tuus ꝑ exꝑien/
ciā ſentit. cōſidera aſꝑitates clauorum
pūctiones ſpinarū. vulnera flagellorū
vilitatē ſputorū. voces clamanciū tur/
barū. z cōpatē duci tuo nō ꝓ ſe ſed ꝓ te
ſic acerbe vulnerato. Vere ſi illā lanceā
hrēmg in corde ꝑ cōſideracōem. clauos
in mente ꝑ cōpaſſionē: ꝓducerēt oculi
nrī flumina lacmarū. nam certū eſt et
ip̄ſa exꝑiencia ſenſuū docet. ꝙ mēbrū
qd' dolenti capiti non cōpatit'. aut pali
ticū. aut a corꝑe p̄ciſum eſſe ꝓbat'. Nā
in corꝑe exiſtens et influenciā a capite
ſuo recipiens. nō cōpati ei nō p̄t. Nam
ſcd'm ph'm. q̄ ignis calorē non ꝑcipit.
ſenſu caret et indiget pena. Vn̄ de tali
dr̄ Eccl'. xxij. Sup mortuū plora defi/
cit enim ſenſu. ꝓpter igit' iſta diuinus
Aplūs. in ūbo p̄miſſo duo facit maxiē
Nam p̄mo docet cōpaciendū eſſe. ſcd'o
ponit ip̄ius cōpaſſionis obiectū. nam
q̄ pacientē neſcit ei nūꝗ̄ cōpati poteſt.
Non em̄ poteſt eſſe cōpaſſio. niſi p̄cedat

et paſſio. neceſſe igit' eſt vt xp̄m paſſū
eſſe credamg. vt vē ei cōpati poſſimus
¶ Docet ergo Aplūs eſſe xp̄o cōpaciē/
dum. cū dicit. hoc em̄ ſenti. in vo. ſcd'o
ponit ip̄ius obiectū cum addit. qd' z in
xp̄o iheſu. Sz nōndū ꝙ in triplici ſen
ſu debemg ſentire de xp̄o. ſ. viſu. guſtu
et tactu. vt ſic ꝑ viſū aſſit nobis cōpaſ/
ſionis recognicō. per guſtū aſſit nobis
cordis cōpunctio. et ꝑ tactū paſſionis
tolleracō. Dico ꝙ debemg dn̄icam paſſi
onem. p̄mo viſu ſentire ip̄am. ſ. recog/
noſcendo. nam n̄ p̄cedat cognicō ꝑ viſū
nō poterit eſſe cōpaſſio ꝑ guſtū. Vnde
dicit Eccl'. xiiij. Beatus vir qui in ſa/
piencia morabit'. et q̄ui in iuſticia me/
ditabit'. et in ſenſu cogitabit circūſpec
cōnem dei. Debemg ergo p̄mo laboāre
vt cognoſcamg ꝙ deus q̄ in ſua natura
oīno eſt impaſſibil': motus dulcedīue
pietatis. noſtrā mōrlem naturā aſſūp
ſit. ĩ q̄ua dum paſſus fuit. nos deo prī
recōciliauit. Vnde de hoc ſenſu dr̄ Jo.
v. Scimg q̄uoniā filius dei venit et no
bis dedit ſenſū vt cognoſcamg verbum
dn̄i id eſt. vt cognoſcamg ꝙ ille q̄ verus
erat deus. dum naturā noſtrā aſſūpſit
viſibilis mūdo apparuit. et pro nobis
mortē tollerauit. Vnde Ber. Vide q̄ ꝓ
nobis dn̄s fecit. vide. nam ſubdidit no
bis mūdum. ꝓmiſit celum. et cū nichil
maius haberet tradidit ſemetipſum.
¶ Scd'o debemg xp̄i domini paſſionē
ſentire ꝑ guſtum ei toto corde cōpacien
do. Quis em̄ kariſſimi dei filij ſummi
valeat ſine cōpaſſione recolere vnicū et
nobiliſſimum dei filium. ab impijs et
peſſimis hoībus captum. facie velatū.
manibus ligatū. et palmis in facie ceſū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Arundine ꝑcuſſum. verbis iniuriatū.
orōe deluſū. iudici peſſimo traditū. ad
columnā ligatū. et toto corꝑe flagellatū
ſpinis corōtum. ſpoliatū veſtibꝫ. nudo
corpore crucifixum. clauis eciam du/
ris affixum. lancea vulneratum. aceto
potatū. Nullus lapis eſt ita durus. nō
ferrū. non qđcūqꝫ metallū. ſicut ille hō
q̄ dū dn̄m prēm pyſſimū. totū cōſpicit
ſanguine cruentatū et cōpaſſione non
ſcindit᷑. nec vlla pietate mouet᷑. ꝓpter
qđ monet nos ſapiēs Sap. i. Sentite
inq̄t de dn̄o in bonitate. q̄ſi dicēt Attē/
dite quāta fueit bonitas dei q̄ ꝓ nobis
voluit mori. Quis vnq̄ amicus. quis
frat̄ bonꝰ ā kariſſimꝰ. quis pr̄ quātū/
cumqꝫ ſit amoroſus voluit ſic tractari
ſic cōfundi. ſic ſanguīe cruentari. ſic cor
pore toſu ſuſpendi. vt ſordes amici fr̄is
vel ſui filij ablueēt. Magnū hodie repu
tat᷑ ſi q̄s in pecunia ꝓ alio cōdemnat᷑.
ſed q̄s hodie eſt q̄ ſibi oculos erui ꝑmit/
teret. vt alterū a carcere liberaret. Co
gita inq̄t quantū fuit qn̄ dei filius ſe to
tū tradidit. vt te a mortis ꝑiculo liberā
ret. nam ſicut dr̄ Apo. i. Dilexit nos et
lauit nos a pccīs nr̄is in ſanguine ſuo.
Unde dr̄ in Eccl. Graciā fideiuſſoris
ne obliuiſcaris dedit em̄ ꝓ te aīām ſuā.
¶ Tercō debemꝰ dn̄i paſſionē ſentire
non ſolū viſu cognoſcendo. non ſolū cō/
paciēdo. ſed eciā tactu expiendo. turpe
em̄ eſt. abſurdū eſt. fedū eſt. vt rex labo
ret in bello et miles quieſcat in tētorio.
Rex gladijs ſe opponat. ꝛ miles ſub pa
pilione laſciuiat. ꝓpt̄ qđ dr̄ Eccl. v.
Eſto fidel̄ in via domini et in veritate
ſenſus tui. quaſi dicēt. nunq̄ dimittas
viā quā tenuit caput tuū. ſed membrū

caput ſequatur. Turpis eſt em̄ illa ꝑs
q̄ ſuo nom cōgruit toti. ſtupidū eſt mē/
brum qđ ſuo nō cōpatit᷑ capiti.
Sed Nō. ꝙ hunc triplicē ſenſū tria im
pediunt. ſ. ſomnus ignorancie peccatū
laſciuie. et pondus accidie. Nam igno
rācia tollit ſenſū cognicōnis. concupiā
ſenſum deguſtacōnis. ſiue cōpaſſionis.
ſed ipſa actidia ſenſū bone opacōnis.
Dico ꝙ ſomnus ignorācie tollit viſum
vel ſenſum cognicōnis. nam in ſomno
ligatur vis aīalis. vt homo non videat
non audiat. non aliq̄d ſenſiat. et ſic ig/
norancia multos excecat. vt periculum
in quo ſunt videre non ſinat. Unde dr̄
ꝓu. xxiij. Eris ſicut dormiens in me
dio mari. et ſicut ſopitus gubernator
amiſſo clauo. et dices. Uerberanerunt
me et nō dolui. traxerūt me. et nō ſenſi
cōtra qđ dicit ſapiens. Sap. viij. Op
taui et datus eſt michi ſenſus. Scdō
impedit ſenſū deguſtacōnis amor cōcu
piſcēcie. nam qui cōcupiſcencia infecti
ſunt. dulcedinem diuinam ſentire non
poſſunt. Nam plus delectat᷑ porcus in
luto q̄ꝫ in ſpecierū loco. et q2 in luto na
ſum tenet odorem ſpecierū ſentire non
poteſt. et ꝓpterea dr̄ de loth. Gen̄. xix.
ꝙ coiuit cum duabus filiabus ſuis. et
non ſenſit qn̄ accubuit. nec qn̄ ſurrexit
Si q̄s a carnalibꝫ caput eleuaēt. et ver
ſus celum caput erigēt. mox dulcedinē
btē vite ſentiret. Un̄ Nabugodōſor dr̄.
Dan̄. iiij. leuaui oculos meos et ſenſꝰ
meus redditus eſt m̄. Tercō impedit
ſenſū opacōnis. torpor accidie. nā q̄ in
accidia viuūt opari non poſſunt. et q̄
paciunt᷑ moleſte ferunt. et tales ſūt oēs
qui in pccō inueterati ſūt. quomodo in

deo delectaĩ poteſt qui ſꝑ triſtis eſt. nec
de ſe ip̃o bñ ſentire p̃t. ꝓpt̃ qď dicebat
Berzelai ij. Regũ xix. Nunq̃d vigent
ſenſus mei ad diſcnendũ ſuaue ⁊ amarũ
ã delectare p̃t ſeruũ tuũ cibus ã potus.
Talibus em̃ nullus cibus ſpũal' ſapit
immo deſipit. qꝛ accidia ẽ tediũ de eter
no vel inf̃no bono. et ꝓpter hoc dicebat
Aplũs. Gal. iij. O inſenſati galathe.
q̃s vos faſcinauit nõ credẽ veritati? Nõ
hic ꝗ iſtos inſenſatos triplex ĩcõmodũ
ſeq̃t'. ſ. creaturarũ inpugnacõ. creato/
ris maledcõ. et malorũ multipliciũ ĩ fi
ne afflictio. Nã oĩs ćatura hoĩe ſolo ex/
cepto deo obedit. et diuinũ honorẽ q̃tũ
ſibi poſſibile eſt cuſtodit. Vñ qñ deꝰ of
fendit'. oĩs creatura ſuo mõ iraſcit'. et
ad vindictã armat'. Vnď celũ in die iu
dicij fulguracões emittet. Ignis cõtra
pccõres miro mõ deſeuiet. Aer refrige
riũ ſubtrahet. Aq̃ potũ nõ porriget. et
terra paſtũ nõ ꝓducet. ⁊ ꝓpt̃ hoc bñ dr̃
Sapiẽ. v. Acuet dirã irã vt lanceã et
pugnabit ꝓ eo orbis terrarũ cõtra ĩſen
ſatos. Scdm ẽ dei maledcõ. q̃ em̃ dĩnã
bñdcõem rẽnuit eius maledcõez incur
rit. vt dr̃ Sap. iij. Mulĩes eorũ inſen/
ſate ſũt et neq̃ſſimi eorũ filij. et ſequit'.
maledcã creatuã illorũ. et eſt ſenſus. ꝗ
ip̃i cũ vxoribus et filijs maledcĩ ſunt.
Nam de talibus dr̃. Daň. xiij. Auerte
runt ſenſũ et declinauerũt oculos ſuos
ne viderẽt celũ. Terciũ eſt tormentorũ
inflictio. nam tales ſũt ſtulto ſilẽs qui
nõ timet. niſi poſtq̃ captus eſt. Vñ dr̃
de talibus ij. Cor. Vſq3 inq̃t Aplũs in
hodiernũ diem obtuſi ſũt ſenſus eorũ.
Vnď pꝰ mortẽ maiora ſenciũt tormẽta
Sap. xij. Illi q̃ in vita ſua inſenſate ⁊

iniuſte vixerunt: ꝑ hec q̃ coluerũt id eſt
male amauerĩt dediſti tormẽta. Itẽ
Sanguis eius ſuꝑ uos ⁊ ſuꝑ fili/
os nrõs. Math. xxvi. Hodierna
ſolemnitas habet aliq̃d gaudij. et aliq̃d
meroĩs admixtũ. Vnde p̃mo vtũt' cle/
rici ꝑamentis et ornamẽtis diũſis. et
p̃mo tãgunt' cãtica hõris. ſcď o adiũgũt'
cãtica meroĩs. ꝓpt̃ qď lcõ euãgelio vbi
agit de hõre dño facto. ſtatim legit' paſ
ſio vbi habet' multiplex xp̃i cõfuſio Ho
nor aũt xp̃o inpenſus in ſex oſtendit'.
Primo in diſcipulorũ aſſociacõne. Ma
thei. xij. cũ duxiſſent aſinam eũ deſuꝑ
ſedere fecerũt. ſcď o in turbe obuiacõne
Mathei xxij. Turba multa q̃ cõueneãt
ad diẽ feſtũ ⁊c̃. tercio in veſtimẽtorum
ꝓſtracõne. Mathei. xxiij. Quarto in
ramorũ arborũ p̃ſciſione. Mathe. xxi.
Alij cedebant ramos de arboribus ⁊c̃.
quĩto in ꝑplõrũ acclamacõne. Mathei.
xxiiij. Turbe aũt q̃ p̃cedebãt ⁊c̃. ſexto
vero in ſolemni ĩ ihrlm̃ ĩgreſſioẽ Cũ ĩ/
traſſet ieroſolimã cõmota eſt vniũſa ci/
uitas ⁊c̃. ¶ Cõſequent' illius ignomi
nia in alijs ſex apparuit. p̃mo in oĩm
diſcipulorũ derelictione. Math. xxiiij.
Omnes eo relicto fugierũt. et hoc eſt cõ
tra p̃mũ. ſcď o in crudeliſſima turbe ag
greſſione. Mathe. xxvi. Tanq̃ ad la/
tronẽ ⁊c̃. et hoc fuit cõtra ſcďm. tercõ ĩ
ꝓp̃orũ veſtmientorũ ſpoliacõne. Mat.
xxvij. Poſtq̃ crucifixerunt eum ⁊c̃. et
hoc fuit cõtra iij. quarto in ligni affixi
one. Mat. xxvij. Duxerũt eum vt cru/
cifigerẽt. ⁊ hoc fuit cõtra quartũ. quĩto
in ĩproꝑeiorũ maledcĩone. Mat. xxvij
Et p̃tereũtes ⁊c̃. et hoc fuit cõtra qũtũ
ſexto in abiecta dei filij de iheruſalem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

traductione Mathei xxi. Apprehenſū
eiecerūt extra vineā et occiderūt. et hoc
fuit cōtra ſextū. et ꝓpt̃ hoc potuit dici
de dño. illud. i. Macha. i. Scd̃m glām
eius multiplicata eſt ignominia eius.
¶ In ūbo ergo p̄miſſo. qd̾ ꝑtinet ad
merorē q̄uis fuit iudeorū crudeliū ver
bum et imp̄catiuū. ſi cōtrario modo a
nobis ſit ſumptū. vt nō mali ſed boni
ſit petitiuū: duo maxime attēduntur
Nā ſanguis xp̄i ꝓ nobis effuſus. p̄mo
nobis notificat̾ vt nobilis. ſcd̾o poſtu/
lat̾ vt vtilis. p̄mo notificat̾ vt nobil̾ cū
premittit̾. Sanguis eius. dic cuiꝰ eiꝰ.
vtiqꝫ ſanguis der altiſſimi. ſi ergo do
nichil nobilius. reſtat vt ſanguis eius
ſit nobiliſſimus. ſcd̾o poſtulat̾ vt vtilis
cū infer̾. Sup nos zc̃. ſupple ſit. et ſen
ſus ūbi eſt. ſanguis dm̄ qui ē inp̄ciabi/
lis. fiat nobis ꝑ redempcōem vtilis. vt
redimat nos et filios nrōs a malis.
Sꝫ nōnd̾ ꝙ hic p̄cioſus ſanguis ſi cōſi/
deret̾ modus effuſionis valde ē admira
bil̾. tū ex ꝑte prīs facientis. tū ex ꝑte
hoīs indigentis. tū ex ꝑte filij ſuſtinē/
tis. Nam ex ꝑte prīs mira valde oñdit̾
fuiſſe ſeueītas. ex ꝑte ꝓlis ſtupēda be
nignitas. ſed ex ꝑte homīs fuit magna
neceſſitas. Dico ꝙ ex ꝑte prīs q̄uis
fuit ſūma caritas. videt̾ tū fuiſſe ſūma
ſeueritas. nōne videt̾ ſeueriſſimū fuiſſe
ꝙ filiū iuſtū. filiū ſcīſſimū. filiū optim
ꝓ malo ſeruo tradēt puniendū. Nulla
em̄ lex mandat. nulla rō dictat. vt ꝓpt̃
ſeruū impiū. nō dico filius. ſed ſeruus
alius innocēs puniat̾. Attendite ergo
fratres kariſſimi. et videte quātus ad
nos amor fuei tdei prīs. qui vt nos ſer
uos malos redimeret. morti filiū tradi
dit. vt nos ad ſe reducēt filiū forbandi/
uit id ē exulē fecit. Vñ dr̃. i. ad Col̾. ij
In ipſo cōplacuit omnē plenitudinem
dītatis inhabitare. et ꝑ eū reconciliari
omnia in ipſo pacificans ꝑ ſanguinem
crucis eius. q̄ in celis ſūt et q̄ in terris
ſunt. Erat enim a celeſti curia omnis
humana natura excluſa. et carceribus
mancipata. Sed relegatus eſt filius vt
reuocaret̾ ſeruus. ſeueritas frēs fuiſſe
videt̾. ſed caritas ſumma fuiſſe ꝓbat̾ ſi
veritas attendat̾. Quis em̄ vnq̄ꝫ filiū
forbandiuit id eſt exulem fecit vt ſeruū
ingratum et malum ad ſe reuocaret?
Quis vnq̄ꝫ filiū ſuū ſuſpendi voluit vt
malum ſeruum a patibulo liberaret?
Ambro. O ineſtimabilis dilectio cari
tatis vt ſeruū redimeres filium tradi/
diſti. Scd̾o ex ꝑte beatiſſime prolis
fuit ſtupenda et inaudita benignitas.
nō em̄ ad mortē coactus ſed ſponte ſe ob
tulit. et ſine coactione aliq̄ patri obedi
uit. Yſa. Oblatus eſt q2 ipē voluit. et
ipē dicit patri. non ſicut ego volo ſed ſi
cut tu. Nam ſicut dicit Haymo. q̄dru
plex voluntas videt̾ fuiſſe in xp̄o. ſ. dī
tatis. racōnis. ſenſualitatis. et carnis.
Vnd̾ voluntas dītatis mortis ſentēciā
dictabat. Voluntas rōnis ſentenciā ap
probabat. Voluntas ſenſualitatis ī ma
lo ꝓp̄o ſuſpirabat. ſed voluntas carnis
cōtra malum ꝓpriū trepidabat Scd̾m
ergo voluntatē tam ſenſualitatis q̄ꝫ car
nis. volebat a ſe tranſire calicem paſſio
nis. ſed racio ꝓ ſenſualitate allegabat.
condicōem in allegacōne ponebat. Vñ
ſi fieri poteſt dicebat. tandē totum vo/
luntati patris cōmittebat. Vnde et di
cebat. Non ſicut ego volo. ſupple. ſcd̾m

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſenſualitatē. ſed ſicut tu. ꝓpter hoc bñ
dr̄ xp̄o Apo. v. Occiſus es et redemiſti
nos deo in ſanguīe tuo. videte ergo ka
riſſimi nec a corde recedat q̄ta fuit ſal
uatoris nr̄i benignitas. q̄ mori voluit
vt nos libarāret a ꝑiculo mortis. Rō. v.
Vt q̄t em̄ xp̄c cū adhuc infirmi eſſemꝰ
ꝓ impijs mortuus eſt. vix em̄ ꝓ iuſto
q̄s morit᷑. nā ꝓ bono q̄s audeat mori.
cōmendat ergo ſuā caritatē deus in no
bis ꝛc. ¶ Tercio ex ꝑte hoīs oſtendit᷑
fuiſſe magna neceſſitas. nam poſtq̄ hō
peccauerat. et ſe ſeruū peccati effecerat
per ſe reꝑari nō poterat. nec a peccato
releuari valebat. Cum ergo ſatiſfacere
deo deberet ſcd non poſſet eo q̄ offenſa
quodāmō infinita eſſet. miſertus pius
dn̄s ſe redemptorē tradidit. cuiꝰ ſatiſ/
factio q̄ꝛ deus erat infinita fuit. Unde
dr̄ hebr̄. per ꝓpriū ſanguinē introiuit
ſemel in ſan. et̄. re. inuenta. hanc redēp
cōez petebat ꝓpheta. et ſuā inpotenciā
vel indigenciam allegabat. qn̄ dicebat.
Redime me dn̄e et mi. mei. q̄ꝛ vnicus ꝛ
pauper ſum ego. ſic igit᷑ patet. q̄ quia
dn̄icus ſanguis tā nobil̄ et tā precioſus
fuit. ideo nos lauare potuit a ſordibus
Sequit᷑ videre poſt hec q̄ vtilis fuerit
pret̄ hoc q̄ ſufficiens preciū nobis fuit
Nā hic ſanguis fuit mūdificatiuꝰ. recō
ciliatiuꝰ. cōſūmatiuꝰ. fuit mūdificatiꝰ
ab omni peccato. fuit recōciliatiuꝰ deo
et fuit cōſummatiuꝰ ī omni oꝑe bono.
Dico q̄ hic ſanguis fuit nr̄ē malicie ab
ſterſiuꝰ. et quantū ad hoc triplex fuit
eius effectus. Unꝰ fuit mūdatio cōſciē
Scd̄s repreſſio cōcupiē et Tercius eſt
reſtitucō innocēcie. vt ſic mūdacō cōſciē
ſit in mēte. repreſſio ſit in carne. et reſ
titucio innocētie ſit in vtroqꝫ. Dico q̄
p̄mus effectus huiꝰ ſanguīs eſt mūda/
cio anime. Und̄ dr̄ ad hebre. ix. San/
guis xpiſti emūdabit cōſciās nr̄ās ab
oꝑibus mortuis. et hoc ꝓbat ibi Aplūs
a minori. q̄ꝛ plus poteſt oblacō ſpūalis
ſuꝑ mūdiciam ſpūalem. q̄ carnal̄ ſuꝑ
carnalem. ergo ſi ſanguis taurorū ā vi
tulorū faciebat ad emundacōem carnis
Multo forcius ſanguis xpiſti facit ad
emundacōem mentis. Scd̄s effectus ē
repreſſio cōcupiſcencie. Unde dicitur
hebr̄. ix. q̄ moyſes tabernaculum et
omniā vaſa aſperſit ſanguine. q̄d ꝑ ta/
bernaculū niſi corpꝰ humanū. i. Cor.
xiij. Tabernaculum dei ſanctū eſt. q̄d
eſtis vos. vaſa ſunt corporis membra.
Unde dicit ſcd̄o eiuſdē Membra noſtra
tēplum ſunt ſpiritus ſancti. ſi ergo mē
bra ꝑ ſanguinem xpiſti fiunt tēplum
ſpiritus ſancti. et cōſtat q̄ refrigerare
cōcupiſcēcie eſtum eſt opus ſpūs ſancti
igit᷑ fit diminucio cōcupiſcencie ꝑ ſan/
guinē xp̄i. Un̄ Gre. dicit. q̄ memoria
crucifixi vicia crucifigat. Quis em̄ in
cōcupiſcencia ardeat ſi clauos xpiſti ꝛ
vulnera in ocul̄ cordis portat. Terciꝰ
effectus eſt reſtitucō innocentie. Unde
dicitur ad Rō. iij. Juſtificati gratis.
Glō ibi. virtute ſanguinis xp̄i remit/
tunt᷑ peccata et ſic fit quodāmodo reſti
tucō ad innocenciam. dum expellit᷑ cul
pa per graciam. Quis enim innocens
niſi qui culpa caret et gracia fulget.
¶ Secūdo eſt ſanguis xp̄i virtutis re
cōciliatiue. et quantū ad hoc eſt ſimilit̄
triplex effectus. et eſt Primꝰ. reſeracō
porte celeſtis. Secundus eſt relaxatio
vlcōnis iuſti iudicij. Tercius vero eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

reparatio pacis vniūſalis. Erat enī p̱
culpam ianua clauſa. erat cōtra hoīem
ſentencia lata. et bellū eāt int̄ deum et
hoīem ītroductū. Eſt ergo p̄mꝰ effectꝰ
reſeracō ianue. Unde dr̄ ad Hebre. ix.
Xp̄c aſſiſtēs pōtifex futurorū bonorū.
et ſequit᷑. quō per ſanguinnē ſuū in/
troiuit in ſancta. nō vtiqꝫ manufacta.
ſed ſancta celeſtia. ergo ſi ītroiuit ꝛ hu/
manā naturā illuc introduxit ianuam
aptam eſſe oſtēdit. et ideo dicit᷑ de xp̄o
Za. ix. Tu in ſanguine teſtamenti tui
eduxiſti vinctos tuos de lacu. ſed ad q̄d
eos inde eduxiſſet n̄ in celū introduxiſ
ſet. Un̄ dr̄ ad Hebre. x. Habentes fr̄es
fiduciā in introitu ſanctorū in ſanguiē
xp̄i. ¶ Scd̄s effectus eſt relaxacō vlci
onis iuſti iudicij. Rō. v. Si cū adhuc
peccatores eſſemꝰ xp̄c p̱ nobis mortuꝰ
eſt: multo magis iuſtificati nūc ī ſang
uine ipſius ſalui erimus ab ira p̱ ipm̄.
Und̄ hoc ſignū ad iudiciū ferēt omnes
electi. huius figura preceſſit. Exo. xij.
vbi dicit᷑. Erit aūt vobis ſanguis ī ſig
nū. Eze. ix. Signa thau ſup̱ frontes
virorū ꝛc̄. Tercius effectus eſt rep̱acō
cōcordie vniūſal̄. Unde dr̄ Col. i. Pa
cificans p̱ ſanguinē crucis eius que in
celis et que in terra ſūt. Unde dicit᷑ in
figura Exodi. xxiiij. ꝙ Moyſes ſum/
tum ſanguinē reſperſit in p̱plm̄ dicens
hic ſanguis federis q̄d pepigit nobiſcū
deus. ¶ Tercia virtꝰ huius ſanguīs
eſt virtus cōpletiua. cuius eciā eſt tri/
plex effectus. et eſt
Primꝰ Uegetacō virtutis īterne.
Scd̄s Euacuacō virtutis cōtrarie.
Terciꝰ eſt multiplicacō virtutis ſ̄ne.
Dico ꝙ p̄mus effcūs eſt. Uegetacō ṽtu
tis īterne. Unde dr̄ Jo. vi. Sanguis
meus eſt vē potus. nam tante ṽtutis ē
īſte potus ꝙ nō ſolum nūc vitā inchoat
ſed eciā ineternū cōtinuat. Unde dicit᷑
ibid̄ Qui mādučat meā carnē et bi. ſa.
m. habet vi. et̄ nā. et hoc debet intelligi
ſi digne accep̱it. Nam. i. Cor̄ xi dicit᷑.
Qui māducat et bibit indigne. iudiciū
ſ. m. et bi. Scd̄s effectus eſt euacuacō
virtutis cōtrarie Apo. xij. p̱iectus eſt
accuſator fratrū nr̄orum. et ſequit᷑ ibi.
Ipī vicerūt eū p̱ ſanguinē agni. Miro
modo timet diabolus hunc ſanguinem
et miro mō eciā hō aīmat᷑. dum de xp̄i
ſanguine cōtemplat᷑ Un̄ dr̄. i. Mach. vi
ꝙ oſtenderūt elephantis ſanguinē vue
et mori ad acuendū eos in p̄lium. Et
ſi acuūt᷑ beſtie ex ſanguine vue. q̄ntum
dn̄t animari hoīes ex dei ſanguiē p̱p̄t
hoc dicit᷑ deoībus Apo. vij Nolite nocē
īre et mari neqꝫ arboribus quoaduſqꝫ
ſigneꝰ ſeruos dei nr̄i in frōtibus eorū.
Illi vero in frōtibus ſignati ſūt. q̄ cru
cis īp̱roperiū nō erubeſcūt. Terciꝰ ef
fectus eſt. multiplicacō virtutis ſup̱ne
Nam dū ſanguiē xp̄i mun᷑mur ab an/
gelis amplius cōfortamur. In cuiꝰ ſig
nū dr̄ ī Apoca. ꝙ xp̄us veſtitus eāt veſ
te aſperſa ſanguiē. et exercitus celi ſeq̄
bat᷑ eum. nam illū āgeli ſequūt᷑ qui hac
veſte induit᷑. De hoc ſanguiē et eius
virtute Req̄re ſup̱ in dō. de paſſiōe. qr
iſti duo ſermoēs p̄nt bn̄ p̄dicaī ī paſce/
ue. Quia ergo vt ap̱p̱et ſanguis dn̄icꝰ
eſt tā p̄cioſus et tātis vtilitatibꝰ plenꝰ
ideo bn̄ in auxiliū petit᷑ q̄n dr̄ Sāguis
eius ſup̱ nos ꝛ ſup̱ filios nr̄os. quā vti
litatem ipē nobis cōcedat. Qui cū prē
et ſpū ſcō viuit et regnat.

In Cena dn̄i.

Accepit iheſus panē et cum grās
egiſſet diſtribu. diſcūbētibꝫ. Jo.
vi. Si nichil fruſtra natuā hic inferior
facit. vt phūs ait. credendū ꝓ certo eſt
nec dubitare licet. ꝙ nature cātor et rec
tor nichil facit inanit̄. ſed cūcta vtiliter
Vnd̄ Augꝰ dicit ꝙ omīs xp̄i actio. nrā
eſt inſtructio. q2 dum ipē aliqđ tacitus
facit qđ nobis faciendū ſit innoteſcit.
¶ In v̄bo ergo p̄miſſo tria nobis in/
ſinuauit. Nam docet comedendum eſſe
ꝓ tempore. docet grās agere. et docet
panem indigentibus dare. Nam aliqū
panem accipere exquirit natura. grās
agere docent beneficia Sed panem in/
digentibus dare precipit gracia.
¶ Nōt̄ ergo primiū cū dr̄. Accepit ihē
panē. ſcđm nōt̄ cū addit̄. grās agens.
terciū vero cū ſubdit̄. diſtribuit diſcū/
bentibus. Sed nūc de panibꝫ ſolū eſt
dicendū. quia de hiis p̄ncipalit̄ loquit̄
euangeliū. Nō ergo ꝙ primꝰ panis p̄t
accipi ex cōſideracōne pcc̄i ꝓprii. ſcđs
ex cōſideracōe paſſionis xp̄i. terciꝰ ex
cōſideracōne infernal̄ ſupplicii. quartꝰ
ex cōſideracōe afflictionis ꝓximi. qūtꝰ
vero ex cōſideracōne dilacōis premii.
¶ Eſt igit̄ p̄mꝰ panis cōſideracō pcc̄i
ꝓprii. nam ſicut corpal̄ hic panis cor/
pus tpalit̄ paſcit. ſic meōria pccōrum
cū dolore cordis ⁊ lacrimis animā reficit
ymmo longe plus delectat̄ in pane hoc
ſpūali animꝰ q̄ in materiali delectetur
corpꝰ. Nam ꝙ corpꝰ delectet̄ habet ab
anima a qua eſt vita. ergo maior eſt de/
lectacō illa qua delectat̄ aīma ſeipſa. q̄
ſit illa qua delectat̄ in carnis ſubſtācia
q2 phūs ait. ꝓpter qđ vnūqđqꝫ et illđ

magis. Vnde ꝓpheta dicebat. Cibabis
nos pane lacrimarū. et po. da n. in la.
in menſura. in menſura dicit. q2 nō ſp
datur ad libitū ne vileſcat apud aīam.
ſed adminiſtrat̄ ſcđm dn̄i bn̄placitum.
O q̄ dulcis q̄ ſuauis q̄ melliflius eſt
panis iſte. anime bene diſpoſite. nichil
eīn ſapit dulcius. nichil guſtat̄ amabi/
lius. nichil p̄t eſſe vtilius q̄ ſepe hunc
panem manducare. Nam hic panis vi
cia cuncta lauat. animā roborat et con/
fortat. et diabolum cū omni exercitu fu
gat Vnde dicebant Madianite. qui de/
mones cū omni exercitu viciorū ſigni/
ficabant. Judicū vii. Videbatur michi
vt ſubcinericius panis deſcendēt in caſ
tra madiā. et tabernaculū ſubuerteret
et terre penitus funditus coequaret.
et dicit̄ ſubcinerecius panis iſte. quia
ex cōſideracōne noſtri cineris ſiue ꝓp̄e
vilitatis. ſepe deuocō in anima ſurgit.
ꝓpter hoc dicebat ꝓpheta. Fuerunt
michi lacrime mee panes die ac nocte.
¶ Scđs panis accipit̄ ex cōſideracōe
diuini ſupplicii ſiue ex cōſideracōe paſ/
ſionis xpriſti. Nam ſicut panis inter
omnia cibaria vſitata corpus maxime
fortificat ſic paſſionis xpriſti memoria
contra omnia temptamenta animā hu
manam cōſolidat Bernđus. Si paſſio
domini ad memoriā reuocet̄ nichil tā
aſperum qđ non equo animo tolleret̄.
Grigorius. Memoria crucifixi vicia
crucifigit. hic eſt ille panis de quo ait.
Pſalmiſta. Panis cor hominis confir/
mat. Sed quia hic panis comedendus
non eſt niſi cum dolore. gemitu. et af/
flictione. ideo dicit̄. Deu. xv. Septem
diebus. id ē omni tempore comedetis

afflictõnis panē. Quis em̄ dn̄m amās poteſt recordai tantorū laborū tantorū obprobriorum . tantorum eciam fla/ gellorū . quin ſuſpiria emittat . lac̄mas fundat. Unde Jē . ix. Quis dabit capi ti meo aquā . et o . m . fontē lac̄marū . vt plorem die ac nocte . nō dicit vnā lacri/ mam . ſed fontem lac̄marū . non dicit vt ſemel plorē ſed cõtinue . q2 die ac nocte . Quō poteſt dicē quiſq͂ q xp̄m amat : q̄ tanta vulnera . tanta indigna q̄ ꝑtulit plorare nō valet . Terciꝰ panis ac cipit ex cõſideracõne afflictõis ꝑximi . nam hic panis ꝓprie non comedit . ſed ꝑ eum ꝓximo ſubuenit dum eiꝰ neceſſi tati impendit. Non em̄ eſt dei filius vel amicus . qui fratrē ſuū dei filiū indigē cõſpicit . et ei panem non porrigit . nec frangit . p̄ceptū eſt em̄ . Eccl . xi . Mit te panem tuū ſuꝑ tranſeuntes aquas . Aque tranſeūtes ſūt xp̄i pauꝑes . qbꝰ nullū domiciliū eſt . ſed ꝑ mūdū ſunt in cedentes . tamq͂ in mundo nichil hn̄tes Talibus em̄ dandus eſt panis . vt ſuſ/ tentaī aliqualit̄ poſſint. Mortaliſſimū eſt crimen . furtū eſt . rapina eſt . tot ſu/ perflua poſſidere . z pauperibus nihil dare . Bern̄ . Clamāt nudi . famelici cõ querunt et dicūt nobis fame et frigore miſerabili laborātes . q̄d conferunt tot mutatoia extenſa in ꝑticis . nr̄m eſt qd̄ effunditis . et nobis crudelit̄ ſubtrahi / tis . qd̄ inutilit̄ diſſipatis et addit In ueniūt curioſi quo inaniter delectent . et non inueniūt miſeri filij dei quo ſuſ/ tētent. Hodie bene videt eſſe cõpletū . illud Tre . vlt . Paruuli pecierunt pa/ nem et non erat qui frangeret eis . Vn̄ dum pauꝑes petunt panem multi rū/

dent illud Yſa . vi. In domo mea nō eſt panis . cõtra illud Tobye. Panem tuū cū egenis comede . et de veſtimentis tu is nudos tege . Req̄re copioſaz materiā ſup̄ de hoc pane . in dō quadrageſime .

Quartus panis accipit ex cõſidera cõe īfernal ſupplicij . Nec eſt iſte panis refectionis ſed afflictionis . anxietatis et mortis . Unde dr̄ Tobie . ij . q cum tobias occultaſſet corpus mortui come dit panem cū tremore et luctu . Recole/ bat em̄ infernalem locū ad q̄uē omnes mortui deſcēdebant . et de hoc poteſt ex poni illud qd̄ dicit iij . Regū . xxij . Mit tite virū hunc in carcerē . ſ . infernalem et ſuſtentate eum pane tribulacõnis . et aqua anguſtie . O regio tenebroſa ſuꝑ penis et lacrimis plena . q͂ doloroſum panem offers eſurientibus . et q͂ ama/ ram aquā das ſicientibꝰ . Quis digne exp̄mat penas eius ? me vtiq͂ terrent mala quibꝰ affligent miſeri et p̄ aridi tate ſitis quaſi deficient . et tamen pa / nem nō ad edendum ſed ad affligendū . et ad excruciandum habere poterunt . O q͂ ſuauiter panem comederent or / deaceum . qui modo faſtidiunt frumen tinū . ymmo ſi haberent delectanter ſu/ merent cibum iumentorū . ſ . paleas ſi ue fenum . qui modo nō ſunt cõtenti mlt̄ tis ferculorum generibꝰ . et delectabilit̄ biberent aquā putridam . qui nūc mul/ tiplicia querūt vina . Nam et diues ille qui comedebat cotidie ſplendide guttaz aque in inferno peciit . ſed eam habere non potuit . et vtiq͂ dignum fuit . vt q̄ micas panis pauperi denegabat ſenti re q͂ malum fueit q paupercule lazão non ꝓuidit. Indignū em̄ ſe miſeicordia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

facit qui alteri miſereri rennuit. iuxta
illud Ja. Judicium ſine miſericordia
fiet illi. qui non facit miſericordiam.
¶ Quintus panis eſt ex cõſideracõne
boni eterni. et ex dilacõne ipſius pmiȳ.
nam de hoc pane habet̃ in luca. Btũs
inquit qui manducat panem in regno
dei. hic autẽ panis etſi ſit dulciſſimus
dum guſtatur. fit tñ ſanctis quodãmõ
ordeaceus et amarus dum diucius ex/
ſpectatur. Unde dum ꝓpheta dixiſſet.
fuerunt michi lacrime mee panes die
ac nocte. ſtatim intulit cauſam dicens.
Dum dicit̃ michi co. vbi eſt deꝰ tuus.
Unde magna eſt afflictio ſanctis dum
fit mora nimis in exſpectando. Unde
gemens dauid dicit in pſ̃. Heu michi
quia inco. m. ꝓ eſt. Sancti ergo deſi/
derantes hunc delectabilem panẽ mor/
tem hanc in deſiderio. et vitã in paciã.
Unde Apoſtolus dicebat. Cupio diſſol
ui et eſſe cũ xpriſto. quia ipẽ eſt panis
viuus qui de celo deſcendit.
¶ Nõ ergo breuiter. ꝙ omnes panes
iſti dicũtur ordeacȳ. qꝛ videntur nunc
ſinguli ad comedendũ duri et aſperi.
Nam Primꝰ panis ẽ acerbe cõtricõis.
Scd̃s eſt panis gemebunde paſſionis.
Terciꝰ eſt panis ſupne afflictionis.
Quartꝰ eſt panis ꝑpetue deſolacõis.
Et quintꝰ eſt panis doloroſe exſpecta/
cõis. Cum ergo in hȳs oĩbus panibꝰ
amaritudo aliqua inueniat̃ omnes or/
deacȳ eſſe dicũt̃. ſed ſi cuiqꝫ nimis du/
ri ad comedendũ videãtur: duo piſces
adhibeant̃. vt per dulcedinẽ piſcis pa
nis duricies tpet̃. Nã et pitꝰ medicꝰ
dum pocõnem amarã tradidit egroto.
ne eam natura abhorreat et ipſam rei/
ciat cum aliqua dulcedine mitigat eam
vt dum dulcedo ſentit̃. qđ amarũ ẽ nõ
eiciatur. Natura enim vt dicit Phũꝰ.
Turbatur et corrũpitur in extremiſ.
ſed delectatur ĩ medȳs. Vñ oculꝰ qui
ab eminencia lucis excecat̃. ĩ tempato
lumine delectat̃. et ſic breuiter in oĩbꝰ
ſenſibꝰ inuenitur. Sunt ergo iſti duo
piſces Amor et timor. nã. Amor facit
oĩa eſſe leuia q̃ de ſua natura ſunt gra/
uia. Unde Berñ. dicit. ꝙ amanti nic/
hil eſt deficile. Unde dr̃ de Jacobo. ꝙ
videbant̃ ei dies pauci p̃ amoris mag
nitudine. leue eñ et delcãbile eſt amãti
ꝓ ſuo mori amato. ſicut in martiribꝰ
manifeſte apparuit. non ſolum in paci
entia ſuſtinebant mortẽ. ſed ipſam eciã
exoptabãt. eo ꝙ hoc ſuo amato placere
ſciebãt. Unde et dicebat in Actibꝰ pau
lus. Ego non ſolum alligari ſed et moĩ
paratꝰ ſum ꝓ nomine domini iheſu.
Exemplũ de Ignacio qui dicebat. qñ
veniam. quãdo adero vt videam ſeuas
beſtias carnes meas lacerãtes. Inuita
bo enim eas vt comedant. nam deſidẽo
laceracõnes carnium. detrũcacõnes mẽ
brorum. diſſipacõnes oſſium meorum.
ſolum vt iheſum xp̃m valeam adipiſci
Qui igitur hoc amore ardet nullꝰ ſibi
predictorum panũ durus eſſe poteſt.
Aſſit et aliquãdo tibi timor nunc mor
tis ſiue vltimi tui periculi nũc diei iu/
dicȳ. nunc infernalis ſupplicȳ. Nam
cõſideratio illius pene eterne nõ ſolum
poteſt cõſiderari vt panis ſed vt piſcis
xpriſtus ergo iheſus qui paues hodier
nos ſua potencia multiplicauit. Ipſe
nobis hos panes donet et de piſcibus
eciã ſaciet. vt hȳs aliq̃liter ſuſtentati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

In via tandem ꝑueniamꝰ ad patriam.
Quod ipē preſtare ⁊c̄.

Item de eod̄.

PAter meꝰ dat vobis panē de celo
verū Jo.vi. Qui vult intelligē
eleuet ſurſū aures nec carnalit̄ hic ſapi
at. ſed fide ſup̄ ſe eleuatꝰ intēdat. nam
qđ dicturꝰ ſum. non ſolum ē ſup̄ ſenſū.
ſed eciā ſup̄ intellectū. Nec ē admirand̄
ſi deꝰ aliq̄t facit. qđ nrā intelligēcia nō
attingit. q2 ſi plus non poſſet facere q̄̄
nos intelligere. nrō intellectu includēt̄
et cum omne qđ includit̄. ſit minꝰ eo a
quo includit̄. deꝰ minor eſſe nrā intelli
gencia ꝓbaret̄. qđ ſi verū eſſet iam deꝰ
ſummū bonū et infinitū non eſſet. q2
non eſſet quo maiꝰ excogitaī nō poſſet.
Dum ergo maior eſſe diuina virtus q̄̄
nrā intelligencia approbat̄. vtiq3 gau
dere deberemꝰ. q2 ex hoc quanta ſit ex
cellencia dei nrī manifeſte perpendit̄.
Unde. leo papa. Excedit multūq3 ſup
eminet humani eloquij facultatem diui
ni operis magnitudo. et inde orit̄ diffi
cultas loquendi. vnde adeſt racio non
tacēdi. q2 qđ de deo nrō fides credit ſer
mo non explicat. et ideo nūquā deficit
materia laudis. q̄a nūq̄̄ ſufficit copia
laudatoris. Gaudeamꝰ ergo q̄ ad elo
quendū tante fidei nrē ſacramentū im
pares ſumꝰ. et cū ſalutis nrē explicaē
altitudinem non valemꝰ: ſenciamꝰ no
bis bonū eſſe q̄ vincimur. q2 nemo ad
cognicōnem veritatis magis appropin
quat. q̄̄ qui intelligit in rebus diuinis
eciā ſi multū ꝓficiat. ſemꝑ ſibi ſuꝑ eſſe
q̄đ q̄rat. Item Augꝰ ad felicianum lo
quens de hoc ſacramento. Hoc inq̄t cre
dat fides. racō intelligenciā non requi
rat. Unde non eſt requirēda racō quia
mirabile. nec exēplum quia ſingulare.
et ꝓpterea in hoc ſacramento mira dei
prīs apparet liberalitas. Cum non ſuf
ficēt q̄ ſemel nobis dilectum filium ſuū
in precium dedit. ſed nobis eum ſub ſa
cramento cotidiano exhibuit. et poteſ
tatem hoc faciendi ſacerdotibꝰ dereliq̄t.
vt tāto bono nec in vita nec in morte ca
reremꝰ. Unde Bern̄. Hoc vtiq3 ſacra
mentū ab eterno diſpoſitum diabolo ce
latum. ꝓphetis reuelatū. ſollicitudini
nrē creditū: debita ē graciarū actione
ꝓferendū. O ſacrum inq̄t et celeſte miſ
terium. O inſigne ſpectaculum. O ſo
lemne miraculum. deꝰ qui mirabil̄ ap
paret in omnibꝰ ſed ipē miābilior quo
ad nos oſtendit̄. dum ꝑ nos mirabilia
operatur.
In verbo ergo p̄miſſo ſaluator ipē de
ſcribit hoc venerabile ſacramentum.
quantū ad tria.
Primo quantū ad dantis liberalitatē.
Scđo quantū ad ſacramenti veritatē.
Tercō vero quantū ad noſtrā vtilitatē
Nam ex p̄mo oſtendit̄ hoc ſacramentū
fieri potuiſſe. ex ſcđo oſtendit̄ factum
eſſe. ſed ex tercō nobis oſtendit̄ ꝓfuiſſe
Oſtenditur ergo p̄mo. donantis libeā
litas cum premittit̄. Pater meꝰ dat.
Monſtrat̄ ſcđo ſacramenti veritas cum
in fine ponitur. Panem de celo verum
Tercō vero ponit̄ noſtra vtilitas cum
interponitur. vobis. Dicit ergo Pater
meus dat vobis panem ⁊c̄. Et quāuis
reperiat̄ in ſcriptura multiplex panis
vt material̄ ad ſuſtentacōnem nature.
vt ſpiritualis ad refectionem anime.
vt eternalis ad ſtolam glorie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De ſolo tamen pane ſacramentali nos
oportet hic agere. q2 de aliJs dictum eſt
ſup̄ in quarta dn̄ q̄dragesīe. p̄mo Ser
mone an̄ iſtū. Eſt ergo Nōndū circa
hunc panē ſanctū. quāta ſit eius nobi/
litas. quāta ſūpcōis neceſſitas. quāta
in ſumendo vtilitas. et q̄ ſit huiꝰ ſacra
menti veritas. Eſt ergo p̄mo videndū
quanta ſit huiꝰ ſacramenti nobilitas.
ſed quis eam vllis verbis exp̄mat. q̄s
digne exprimē queat. Nōne hic panis
eſt ip̄e filius dei pr̄is. quid autē deo p̄t
eſſe nobilius. ſi igit panis hic dei filiꝰ
eſt nichil hoc pane nobilius eſſe poteſt.
Ipſe em̄ dicit Jo. vJ. Ego ſum panis
viuꝰ. qui de .ce. deſcen. O quāta nobi
litas huius panis quo deus paſcit fili/
os ſuos nō carnaliter ſed ſpūaliter. p̄s.
Panē āgelorū mā. hō. nec oportet mul
tiplicaē fercula. q2 vt ſequit dando hūc
panem miſit cibaria in habundancia.
Ad hunc cibum intrās vtrū ſit amicꝰ
vel filiꝰ dei cogitare debet. ne ſibi dicat
Amice quō huc intraſti nō ha. veſ. nup
cialem. Bern̄. Penſa inquit iugiter. re
pete fideliter. amplectere ſuauiter qd̄
vides. qd̄ tenes. āplectere inq̄t pie de/
uocōnis affectu. qm̄ te ſimilia preparē
oportet. Nam apparatꝰ huiꝰ menſe nō
eſt hoīs ſed dei. nō tp̄alis alimenti. ſed
eterni. Scd̄o cōſiderare oportet quāta
ſit ſumpcōis neceſſitas. nam tanta ne/
ceſſitas eē oñdit. vt dicat ip̄e dn̄s Jo.
vi. Amen Amen dico vobis n̄ mā. car.
fi. hoīs. et bi. eiꝰ ſan. n̄. ha. ui. in nobis
et addit Qui mā. car. m. et bi. ſan. m.
habet vi. eternā. qd̄ de digne ſumētibꝰ
eſt intelligendū. q2 ſicut dicit Ap̄lus.
qui mādūcat et bibit indigne iudicium
ſibi mā. et bi. nō diui. corpꝰ dm̄. Glori
ent ergo patareni in ſuo ieiunio q̄ ſub
ſacramēto eſſe denegant corpꝰ xp̄i. Nā
ſi corpus xp̄i ibi cōſtat nō eſſe. nullus
carnē xp̄i māducat ſed n̄llus teſte dn̄o
eſt q̄ ſaluus fiat n̄ carnē eius comedat.
et ſanguinē bibat. igit n̄llus ē qui ſal/
uus exiſtat. ſed cōſequentia falſa. quia
āquos hoīes ſaluari cōſtat. Neceſſe igit
eſt ponē vt carnē xp̄i comedant et ſan/
guinē bibant. ſed nō eſt dare aliū mod̄
quō hoc ſit. n̄ ſicut ip̄e ſaluator inſtitu
it. Mat. xxvi. ſic̄ infra patebit. Reſtat
ergo ꝙ ſub ſacrnmēto vera caro xp̄i ex
iſtit. Tercō vidē reſtat q̄ ſit in ſumēdo
panis huius vtilitas. ſed quis omnes
vtilitates eis dicē valeat. ſed dicē nunc
ſufficiat ꝙ hic panis graciā augmētat
A malo cōſeruat. in bono fortificat. et
gloriā hōi finaliter donat. Quid iſtis
vtilius. quid melius. quid amabilius
ꝙ̄ in bono augmenēri. in bono roboāri
A malo cōſeruari. et ad gloriā introdu
ci. Unde dr̄ Jo. vi. Si q̄s māducat ex
hoc pane. vi. in eternū. et ne aliq̄s cre/
deret ꝙ purus panis eſſet. ſtatim dn̄s
addidit. Et panis quē ego dabo vobis
caro mea ē. p. m. ui. Vita eſt vt dictū
eſt. ſi digne ſumat. q2 p hoc ſacramētū
xp̄o vnimur. Unde Bern̄. Ex cōmuni
one. xp̄i corpis nos xp̄o. et xpiſtꝰ no/
bis in vnitate federat. quia ip̄e dicit.
Qui māducat carnē meā in me manet
et ego in eo. et ſubdit. Sume in menſa
tua de pane ⁊ vino. diuino ope cōſecra
to. et petrus et iudas accepit. bonꝰ ad
vitā. malus ad penā. bonus in b̄n̄ficiū
malus in teſtimoniū. bonus in ſalutē.
malus in mortē. Nam inquit qui ſcōm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

carnē viuunt . tū ꝓditore iuda venenū
accipiunt . et laq̄ū ſuſpenſionis incurrēt
damnandi grauiſſime . tū ꝓ multiplici
reatu . tum ꝓ ſacri cibi cōtemptu . quem
vere accipiūt . non ſalubri efficacia . ſed
in ipſa eſſencia . Quarto vero reſtat
quāta ſit huiꝰ cibi ſuauitas ſed exꝑtus
hoc dicat q̄ dulcis eſt dominꝰ . ſi enim
tanta erat dulcedo in māna q̄ erat huiꝰ
panis figura ſiue vmbra quid eſſe eſti/
mas in re ipſa . Unde dicitᷣ Sap̄ . xvi .
Panem de celo preſtitiſti eis omnē dul
cedinem habentē et omnis ſaporis ſua
uitatē . Unde Berñ . de hoc exponens
illud p̄ſ . Memoriā habundancie ſuaui/
tatis tue eructabunt . ſic ait . O ſumme
pia et vere ſuauis memoria annūciare
mortē domini donec veīat . Nam mors
xp̄i opus ſine . exēplo huīlitas ſiue mō
donum ſine precio . gracia ſine merito .
Quid igitᷣ homo inquit indigne facis .
quid facis homo ingrate . Adora deuo/
cius . recole frequēcius . in ſacramento
altaris ſalutem mūdi . ꝓ te paſſam . vi/
tam ꝓ te mortuam . et fortitudinem in/
firmatam . et addit Si membrū xp̄i es
plange et dole . cum gemitu et lacrimis
mortem p̄cioſam vnigeniti dei patris :
alioquin ſi nō doles et plangis . ſi non
cōpateris a tua nobilitate de generas ī
beluam ꝛ homo eſſe deſiſtis . Quīto
videre reſtat q̄ ſit huiꝰ ſacramenti veri
tas . et eſt breuiter et catholice reſpon/
dendum . ꝙ poſtq̄ ꝓlata ſunt illa v̄ba
a domino inſtituta . panis ī corpꝰ xp̄i
tranſit . et in altari corpus xp̄i verum
qđ de virgine traxit eſſe ſine ſui muta/
cōe incipit . et ſupra naturam fit vt ſi/
ſine ſubiecto accidencia ibi ſint . nec ſi

ſpēs ille viſū nutriūt : ſine mīaculo dei
fit . qui qđ ſubiecto ē ꝓprium accidenti
bus dare poteſt vel ſicut diuina v̄tute
panis in carnem tranſit ſic cōpleto ope
ad qđ fit eadem virtute panis redit .
et corpus xp̄riſti ſine corrupcione ſui
ibi eſſe deſinit . Sed iſta omnia patare
ni negant et multi alij heretici . et cum
nullam ſuper hoc auctoritatē habeant .
nulla poſſunt vti racōne . niſi qꝛ neſci/
uunt vel neq̄unt hoc intelligere . nec mi/
rum qꝛ non eſt opus nature . nec habet
in rebus ſimile . qꝛ eſt mirabile et maxi
me ſingulare Sed ſi ꝓptēa corpus xp̄i
in altari nō eſt . quia hoc ſupra naturā
eſt . nec ītelligi poteſt . ergo nichil qđ ta
le eſt racōne conſimili eſſe poteſt . ſed ꝙ
deus ſit trinus et vnus et homini in ꝑ
ſone vnitate vnitus . et talia multa que
nunc dicere nō eſt opus . ſupra omnem
creatam naturam ſunt . nullum in hijs
natura ſimile eſt . et a nullo eciā homīe
capi poſſūt . ergo nullum horū verū eſt .
ſed hec cōſequencia falſa eſt . ergo illud
ex quo illud ſequitᷣ falſum eſt . Nam a/
pud omnes ſapiētes . hoc certiſſimū eſt
ꝙ omne illud eſt impoſſibile ad qđ ne/
ceſſario ſequitᷣ impoſſibile . Itē ſi corpꝰ
xp̄i verū in altari non eſt aut hoc eſt qꝛ
deus nō vult hoc nec p̄t aut ſolum vult
et nō poteſt . aut qꝛ p̄t ſed velle caret ſed
nullū iſtorum eſt verum . ergo verū eſt
quartū membrū . ſ . ꝙ vult et poteſt .
Et ꝓbatᷣ primo ꝙ velit . qꝛ oñditᷣ in fi
ne ꝙ poſſit . certū eſt ꝙ deꝰ cū cogi nō
poſſit . nichil inuitus facit . ſed oē qđ fa
cit ſe facē vult et cupit . Ac xp̄c ſcđm ꝙ
euāgelia dicūt . verū corpꝰ ſuū cōfert et
panē in corpus ſuū v̄tit . et ſic faciendū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

x

ĩſtituit ⁊ mãdauit. ergo hoc fieri voluit
ꝓbatio mĩoris. ſic em̃ ſcṗtũ ẽ. luce xix
ꝙ accepto Jeſus pane gracias egit. fre
git. et dedit eis dicẽs. hoc eſt corpꝰ meũ
Nõ q̃d fecit. q2 panẽ accepit. bñdixit ſi
ue grãs egit. et diſcipul' ad mãducand̃
dedit. et eis dixit. hoc eſt corpꝰ meũ. et
cõſtat ꝙ hoc nõ dicebat de ip̃o ſuo corpe
qđ videbãt nec illđ eis oñdebat nec illđ
in manibꝰ tenebat. nec illđ comedendũ
inuiſibili ſua forma tradebat. nec illud
ip̃m dicẽ oportebat q2 illud eſſe corpus
ſuũ diſcipuli cti erãt. De illo igit' dicit'
qđ ĩ manibꝰ habebat qđ eis mãducand̃
offerebat ſuũ corpus eſſe affirmabat.
ſed ipẽ eſt veritas ergo mentiri nõ pote
rat. neceſſario ergo ponẽ reſtat ꝙ illud
qđ eis dabat ſuũ corpꝰ erat. Sed dicũt
heretici. ꝙ verũ dicebat. et ſenſus ũbi
erat. hoc eſt corpus meũ. id ẽ hoc ſignat
corpꝰ meum. ſed hoc ſic exponi neq̃t. q2
ſequẽs lrã cõtradicit. Nam cũ dixiſſet.
hoc eſt corpꝰ meũ. ſtatim adiũxit qđ ꝓ
vobis tradet'. conſtat ꝙ relatiuũ qđ eſt
rei añ late repñtatiuũ. ſed verũ corpus
xp̃i repñtat ꝙ offerenduin eſſe pro eis
xp̃c affirmabat. Manifeſtũ eſt igit' ꝙ
illđ idẽ corpꝰ p̃mo eis in manibꝰ oñde
bat. quare expoſicõem illã hereticã nul
lam penitꝰ eſſe cõſtat. Sꝫ dices. fateor
xp̃m panem in carnẽ ſuam cõuertiſſe.
ſed nõ credo eum hanc ptãtem aliȷ̃s tra
didiſſe. ſed audi hẽtice cece. Nam poſtq̃
dñs ſic cõfecit. ſtatim diſcipul' ait. hoc
facite in meã cõmeõracõem. q̃d fuit hoc
dicẽ. facite. ñ ſicut ego cõfeci hoc facite.
Nam ꝙ ſic intelligi debeat. et ꝙ tradi-
ta fuerit Aplĩs hec ptãs patet. i. Cor.
xi. vbi Aplũs p̃uidens hẽticos cõtra hoc
ſacramẽtũ eſſe futuros ſic ait. Oportet
inq̃t hẽſes eſſe vt q̃ ꝓbati ſũt manifeſti
fiant. Nam cõuenietibꝰ vobis in vnũ
nõ eſt vobis dñicam cenã mãducaẽ. ego
inq̃t a dño accepi qđ et tradidi vobis.
qm̃ dñs in q̃ nocte tradebat' accepit pa
nẽ et dedit diſcipul' ſu. d. Acci. et mã.
Hoc ẽ cor. m. qđ ꝓ vo. tra. hoc inq̃t fa.
in m. cõme. ⁊ ſeq̃t'. ꝙ quicũqꝫ mandu-
cat et bi. indigne reꝰ erit cor. et ſan. dñi
Manifeſtũ igit' eſt ꝙ tp̃e Aplõrũ hoĩes
corpꝰ xp̃i mãducabant. ergo aliq̃ erant
qui cõficiebãt. hanc ergo ptãtem tradi
diſſe aliȷ̃s cõſtat Itẽ Jo. vi. dñs de hoc
ſacramẽto aptiſſimam dat doctrinã d.
Ego ſũ panis viuꝰ vel vite. ſi q̃s mãdu
cauerit ex hoc pa. vi. in et. et ne credat'
eſſe panis material' ſtatim addit Pa-
nis quẽ ego dabo caro mea eſt. et ſic ad
lrãm ĩtellexerũt. iudei Dñ et dixerũt.
Quõ poteſt hic nobis carnẽ ſu. dare ad
mã. nec dñs eos tamq̃ errãtes correxit
ſed magis ſentenciã ſuã confirmauit cũ
eis rñdit Amen amen dico vobis. niſi
man. carnẽ fi. ho. et bibe. eius ſangui.
nõ ha. vi in vobis. et ne intelligat' hoc
figuratiue ſed magis ſcđm veritatẽ dic
tũ eſſe ſtatim oñt. cũ addit Caro mea
vere eſt cibꝰ et ſanguis meꝰ vere ẽ po.
ſi vere ergo nõ figuratiue. Sꝫ dicũt
heretici. ſi ſic comedit' xp̃c mirum eſt ꝙ
iam non eſt totus deuoratus. Itẽ quõ
poteſt manducari et non conſumi neqꝫ
corrumpi carnalit'. Carnales de ſacra
mento hoc carnaliter ſapiunt. carnalit'
querũt. et carnaliter intelligunt. Nam
corpus qđ ſub ſacramento ſumit'. cum
impaſſibile ⁊ in corruptibiſe eſſe ꝓbet'
non dentibꝰ vt ipſi eſtimant laceratur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nec manibus ſacerdotis diuidit᷑ ſed ſub
omnibꝰ ꝑtibꝰ integrū inuenit᷑. nō in/
uentre digerit᷑. nec ꝑ ſeceſſū emittitur
qꝛ nō eſt cibꝰ vētris ſed mētis qꝺ ergo
ibi diuidit᷑. qꝺ dentibꝰ maſticat᷑. qꝺ ī
vētre trahit᷑ ipm̄ ſacramentū eē ꝓbat᷑
Corpꝰ ergo dn̄icū vē ſub ſacramēto ve
latū nō carnalit̄ ſed ſacramētalit̄ ⁊ ſpū
alit̄ mādurat᷑. Vn̄ dn̄s ſic volens ipām
mādacacōem ītelligi. ſubdit illud Jo.
vi. verba q̄ ego locutꝰ ſū vobis ſpē ⁊ vi
ta ſūt. Sunt inꝗ̄ vita ſi fuerīt ſpūalit̄
nō carnalit̄ intellecta. Vn̄ addit. ſpē eſt
qui viuificat. caro nō ꝓdeſt quitꝗ̄. id ē
carnalis ītelligēcia. Notū igit᷑ ē ex hẏs
ꝗ deus hoc voluit. Reſtat ergo ꝓbare
ꝗ potuit. Nam cōſtat xp̄m oīpotētem
eſſe. Vn̄ ipē dicit Mathei vltīo. Data ē
m̄ oīs ptās in ce. et in ter. ſed officium
oīpotētis eſt poſſe oē qꝺ velit. Unde cū
panē in corpꝰ ſuū trāſmutari velit. ſic
patet ex iā ꝓbatis. Reſtat ergo vt hoc
facē poſſit. panis ergo in xp̄i corpꝰ trā
ſit dum eo modo fit quo xp̄c inſtituit.
Itē maius eſt de nichilo facē aliquit. ꝗ̄
ſit de aliquo facē aliquid. Nā de nichilo
operari poſſe non eſt opus niſi infinite
potencie. rōne infinite diſtancie Sȝ de
ăquo aliq̄t facere eſt eciā nature create.
nam et creata natura q̄ eſt ī vite. cōcur
rente celeſti ūtute. aquā in vinū conū/
tit. nec eſt aliud vinū ꝗ̄ aqua putrefcā
in vite. Dum eīn aqua in vite caloris
beneficō dirigit᷑. in vinū cōuertitur.
Itē dum idem vinū bibit᷑. dum in ſto
macho digerit᷑. qꝺ vtile ē in ſanguinē
vertit᷑ et qꝺ derelinquit᷑ iterū in aquā
cōuertit᷑. ſicut in vrina maīfeſte ꝓbat᷑.
longe eīn maiꝰ exiſtit. ꝓmmo infinitū
excedit de nichilo facere aliquit ꝗ̄ de ali
quo facere aliq̄d. quid ergo mirādum.
ſi ille qui mūdum et vniuerſa q̄ in mū
do ſunt de nichilo fecit. qui ſine virili
ſemine corpus ſuū formauit. qui clauſo
virginali vtero foras exiuit. qui ſuper
aq̄s ſicco veſtigio ambulauit. panem ī
corpus ſuū mutare poteſt quādo velit.
Itē virtus diuina in infinitū excedit
omnē ūtutē creatā. ergo nichil eſt qꝺ fa
ciat inferioꝛ hec natura. quin maius fa
cere poſſit ūtus ſumma. Sȝ lacus eſt ī
ẏbernia ī quo ſi palus aliquis infigat᷑
quitq̄d terre īmergit᷑ in ferrū cōuertit᷑
quitq̄d vero aquis operit᷑ in lapidem
cōmutat᷑. Sed facilioꝛ eſt trāſitus paīs
in carnē ꝗ̄ ligni in ferrū vel lapidem.
ergo ſi virtus īferioꝛ qꝺ maius eſt facit
virtus ſupioꝛ qꝺ minꝰ vide᷑t eſſe nō po
terit. Itē dicit phūs. in methauris.
ꝗ eſt locus ſi panis proiciat᷑ in lapidē
cōmutat᷑. ſed ſicut ipē dicit in libꝛo de
Generacōne. vbi maiꝰ eſt ſimbolum.
ibi facilioꝛ eſt trāſitus. Sed certū eſt ꝗ
maiꝰ eſt ſimbolum panis ad carnem.
ꝗ̄ panis ad lapidem. ergo ſi natura
creata poteſt illud qꝺ maiꝰ eſſe videt᷑
nonne poterit virtꝰ ſūma qꝺ minꝰ eſſe
ꝓbat᷑. Itē virtus creata panem tota
die vertit in carnē et vinū in ſanguinē
qꝛ dum panis cōmedit᷑. in ſtomacho di
geritur. in liquorē conūtitur. et tādem
ī ſubſtāciā carnis cōmutat᷑. ergo qꝺ fa
cit virtus nutritiua facē nō poterit ūtus
ſūma. Maīfeſtū igit᷑ eſt ꝗ dn̄s hoc facē
p̄t. et qꝺ velit facē. ſup̄ ꝓbatū eſt. Vere
igit᷑ corpus xp̄i in altari eſt. ſi cū intē
cōne ſuꝑ panē ꝓferat᷑ ūbū qꝺ ad hoc or
dinatū ē Sȝ q̄rūt quō corpꝰ tā magnū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſub tam ꝑua hoſtia poteſt eſſe cõtentũ·
vt nõ vltra terminos hoſtie ſit porrec/
tum· recte hic quereret et ꝓbabilit̃ ſup
hoc dubitaret· ſi corpus xp̄i ſub hoſtia
circũſcꝑtiue vel localit̃ eſſet· q2 qḋ locali
ter eſſe in loco ꝓbat᷑· ꝑs in ꝑte· et totũ
in toto cõtinet᷑· et ſe illi cõnectit· Nõ ſic
aũt corpꝰ xp̄i in hoſtia eſſe cõcedit᷑· ſed
ſicut in ṽbo ꝑſonalit̃· ſicut in celo loca/
lit̃· ſic in altari eſt ſacramentalit̃ · Eſt
aũt ſacramentũ ſacre rei ſignũ· et ſi ſa/
cramentũ eſt ſignũ· corpꝰ xp̄i eſt ſigna
tum· eſſe ergo xp̄i· eſſe ſacramentalit̃ ī
altari eſt eſſe· ſicut ſignatũ ſub ſigno· ⁊
q2 ſignũ ita ꝑfecte poteſt ſignificare: ſi
ſit ꝑuũ ſiue magnum nichil facit ad ꝓ/
poſitũ qḋ ſupiꝰ eſt queſitũ. Nam q2 cĩcu
lus añ tabernã ſuſpenſus· ſignũ eſt ꝙ
in taberna ſit vinũ· nõ refert vtrũ cĩcu
lus ſit ꝑuus vel magnꝰ· īmo aliqñ plꝰ
eſt de vino ſub ꝑuulo ꝙ̄ ſub magno Sꝫ
dicis quõ vnũ et idḋ corpꝰ numero ſil᷑ et
ſem̃l p̄t eſſe in diũſis altaibꝰ ſic int̃ ſe diſ
tãtibꝰ· Dico ꝙ magnũ eſt dĩnũ miſteri
um vel miraculũ. ſed tu dic m̃· quõ vnũ
et idḋ verbũ ſil᷑ et ſem̃l eſt in corde· et ī ore.
et eſt in aure· Nam idẽ oĩno eſt ṽbũ cor
dis et oris ſed in corde nudũ ⁊ ĩueſtitũ·
non eñ eſt aliud vox ꝙ̄ ṽbi vehiculũ ſi
ue pociꝰ veſtimentũ· Unde ſicut nõ eſt
alius hõ ſed idẽ oĩno q̃ ꝑus fuit nudus
⁊ poſtea ẽ veſtitus· ſic idẽ ṽbũ qḋ corde
cõcipit᷑ et voce veſtit᷑· et tñ eſt in ore· et
audit᷑ in aure· nõ tñ recedit a corde · Vi
demꝰ eciã ꝙ vna et eadẽ vox ſil᷑ tota et
integra eſt in auribꝰ diũſorũ ab oĩbus
tota audit᷑ et tota ſentit᷑· Si igit᷑ ſic eſſe
cognoſcis in inferioribꝰ iſtis· q̄re ſi hec
t̃rena et infima intelligẽ nõ poſſis du/
bitas de diuinis· Iſta oĩa ſine ꝑiudicio
ſunt a me breuit̃ tacta· vt ſit aliĳs cogi/
tandi materia· nõ intẽdens mutare mi
racula dĩna ꝑ exẽpla ſupiꝰ ĩtroducta·
cũ ſit oĩno ſingularis trãſmutacõ iſta:
nec habeat ſilẽ aliꝙ̄ in natura Sꝫ ideo
poſui vt cõfundat᷑ hẽſis ceca· dum rñdẽ
poteit ad tã maĩfeſta exẽpla · Ille ergo
q̃ dedit dicẽ ſit benedictꝰ in ſecula· cui
ſoli eſt ꝓ omnibꝰ glã referenda ·

Item

DOmine tu m̃ lauas pedes? Io·
xiĳ Si q̄s a ſenſualitate abſtractꝰ alti
tudinem mentis aſcendat· admiracõez
neceſſe eſt vt incurrat: ſi hodierni euã/
gelĳ ṽba ore tractet et corde attendat·
quis eñ non ſtupeat· quis non paueat
quis nõ a ſeipõ deficiat. ſi hĳs q̃ legunt᷑
oculũ mẽtis infigat· Cogita ergo xp̄ia
ne· reuolue ſepe in aĩmo q̃ rex oĩm ꝓ te
fecit· q̃ dixit et q̃ eciã ꝑtulit et portauit
Nã vt obmittã de aliĳs. q̄d eſt qḋ hodie
fecit· dum filiꝰ vnicus altiſſimi a cena
aliĳs ſedentibꝰ ſe erexit· lintheo ſe pre/
cinxit· aquã in peluim diuinis maĩbꝰ
miſit· coram diſcipul᷑ genu flexit· eorũ
pedes ſollicite lauit· et panno quo erat
precinctus abſterſit· et pie credendum
eſt· ꝙ diuinis labĳs ipſorũ pedibꝰ oſ/
cula caritatis impreſſit· O ſumma dei
noſtri benignitas· O ſtupenda pĳ re/
demptoris humilitas· O caritas inau
dita nec in perpetuum audienda· dum
ad pedes piſcatorum· diuina maieſtas
eſt inclinata · Quis vltra ſuperbiat·
quis amplius ſe extollat. q̄s vltra ſub/
limari feſtinet? Unde ipẽ dominꝰ dicit
Scitis quid fecerim vobis vos vocatis
me magiſter et domine et bene dicitis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſum etenī. ſi ergo ego dn̄s zc̄. Aplūs
Petrus. tamq̄ꝫ inter aplōs p̄mg. dum
xp̄m. quātus eſſet attenderet. et ꝓpriā
modicitatē conſpiceret. et officiū locōis
vile eſſe cognoſceret. tamq̄ꝫ ſuſtinere no
lens ſe oīno lauari a xp̄o reuerens ait.
Domine tu michi lauas pedes?

In quo verbo tria plane oſtendit.
Primo Dn̄i dignitatem. Scd̄o ꝓpriā
vilitatem. Tercō officij humilitatem.
Nam in lauante dn̄o oſtendit̄ ptās al/
tiſſima. in ſuſtinente diſcipulo oñdit̄
vtilitas maxima. ſed in locōis officio.
oñdit̄ humilitas ꝓfundiſſiā. dum pmg
lauat̄ a ſūmo. ſerug a dn̄o. et diſcipulg
a magiſtro. Nā cōtraria iuxta ſe poſita
clarius eluceſcunt. Nōt̄ ergo ſūma ſub
limitas in dn̄o et magiſtro lauante. cū
dicit̄ Tu dn̄e. nōt̄ admirāda modici/
tas in diſcipulo ſuſtinente. cum ſubdit̄
michi. nōt̄ tercō. profunda humilitas
in officō ſubſequente. cū addit̄. lauas
pedes. Dicat ergo Aplūs Petrus. At/
tendens dn̄i ptātem. et ſuā nichiloming
cōſiderans ꝑuitatem. Dn̄e tu michi la/
uas pedes? tu inq̄ꝫ altiſſimg mihi pmo
tu potētiſſimus debili michi z infirmo
tu ſapientiſſimg michi inſcio et ignaro
tu optimus michi peccatori et malo.
Si q̄tuor has veritates quis oculo mē/
tis inſpexerit. et apud ſe ponderare vo
luerit. maīfeſte tūc apparebit quāta hu
militas fuerit qn̄ filig ſummi pr̄is piſ
catoribg pedes lauit. Dicat ergo petrg
Tu altiſſimus et nobiliſſimg. in limo
z infimo lauas pedes? Attēde kariſſiē
q̄ꝫ altus ſit deus. Attēde q̄ꝫ ſit homo vi
liſſimg. ſi fieri cupis humilimg. Quis
enī altitudinem celi dimenſus eſt. quis
magnitudinem terrarū vel creaturarū
verbis exprimere poteſt. q̇s nobilitatē
celeſtis exercitg z altitudinē poteſtatis
ipſius digne vt eſt exprimē lingua p̄t.
ergo ſi tanta eſt creature ſublimitas. ſi
tanta nobilitas. quantā illi excellenciā
eſſe putas cuig virtute hec oīa de nichi
lo ſunt ꝓducta. Vnd̄ ei dicit̄ ꝑ ꝓphetā
Tu ſolus altiſſimg ſuper omnē terrā.
nimis exaltatus es ſuper omnē terrā
vel oēs deos. magnū hūilitatis indiciū
eſſe credis. ſi hō ſit alicuig militis filig
maius ſi ſit filig comitis vel baronis.
Adhuc maius ſi ſit filig regis. ſed max
imū ſi ſit filig imꝑatoris. Sed cū im/
periū diuinū in infinitū excedat huā/
nū imperiū. quante nobilitatis. quāte
ve dignitatis illū eſſe credis q̄ eſt filig
vnicus dei pr̄is. Vn̄ ipē doming dicit
in p̄ſ. Ego cōſtitutus ſum rex ab eo zc̄
et addit dn̄s dixit ad me fi. m es tu. e.
ho. ge. te. et deg pr̄ d̄t de eo in alio loco.
Ego p̄mogenitū po. il. excelſū p̄ re. t̄.
et ꝓpter hoc dictū eſt ei. Anathanahele
Jo. ij. Tu es filius dei tu es rex iſrl̄.
et petrus ad eum. Tu es xpiſtg filig
dei viui. quia igit̄ tantg fuit. eius dig
nitatē lingua nulla exprimere nequit.
q₂ quātiſcumq₃ laudibg illum extuleīs
in infinitū excedit. maior enī eſt omni
laude Sed de nrā vilitate q̄d ſentis qui
de luto cōdimur. ex luto nutrimur. et
finaliter in lutū conūtimur Job. Com
ꝑatus ſum luto. et aſſilātus ſū fauille.
et cineri. Nam cū cetera aīalia. quedam
ex aqua. q̄dam ex terra dicant̄ eſſe for/
mata. homo ſolus ex luto dr̄ eſſe factus
Vn̄ Innoc̄. Formauit deg hominē de
limo terre q̄ ceteris elementis ē vilior.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

conſiderans ergo homo aquatica ſe vilē inueniet. cōſiderās aerea ſe viliorē cognoſcet. cōſiderās ignea ſe viliſſimū eſſe ꝑpēdet. nec audebit ſe cōꝑaē celeſtibus nec p̄ferre terrenis. q₂ parē ſe iumētis inueīet. et ſilēm cognoſcet. Compa ergo tuā vilitatem ad xp̄i altiſſimā dignitatē. et dicas cū petro Dn̄e tu lauas pedes meos? dicas ſcd̓o tu oīpotētiſſimꝰ m̄ infimo ⁊ debili lauas pedes? Quis omnipotēs n̄ deus. q̄s poteſt de nichilo aliq̄d facē n̄ deus. Ambro. Veniat quis creatura et faciat tale celū et talē terrā et dicam q₂ deus eſt. Sed quō creatura aliq̄ faciet q̄ non p̄t facē vermiculū. nec minimū granū. nec reſtaurare pedem formice fractū. ꝓpt̄ hoc bn̄ de eo dicit̄ in Heſter. Dn̄e rex oīpotens in dicōne tua cuncta ſunt poſita. et non eſt q̄ poſſit reſiſtere volūtati tue dn̄s vniūſorū tu es. Vnd̓ ei dicit̄ in p̄s. Dn̄e deus v̄tutū q̄s ſimilis tui potēs es dn̄e et veritas tua in circuitu tuo. Motū aūt fluctuū eius tu mitigas. et iterū ſequit̄. Tu dn̄aris poteſtati maris. tui ſūt celi et terra eſt tua. et plenitudinē eius tu fundaſti. aq̄lonē et mare tu creaſti. Vnde hāc omnipotēciam admirans Iob. dicebat Excelſior celo eſt ⁊ quid facies. ꝓfundior abiſſo ⁊ vnde cognoſces? longior terra menſura eius. et lacior mari. Si ſubūtit oīa vel in vnū coartauerit q̄s cōtradicet ei? q̄s enī ei dicē poteſt cur ita facis. Si continuerit aquas oīa ſiccabunt̄ Si emiſeīt eas ſubūtit terrā. ſed nos q̄d ſumus ad omnipotentē. Quid enī ē creatura oīs ſuo cōꝑata factori. q̄s eſt oīs homo ſi cōparatus fueīt creatori. q̄d eſt lutum in manu figuli. Nos enī adeo ſumꝰ debiles ⁊ infirmi vt quādo plus poſſumus muſcis et pulicibꝰ reſiſtere nō valemꝰ. Vnde et ꝓpheta dicebat. Miſerere mei dn̄e quoniā infirmꝰ ſum ⁊c̄. Nōne infirma nōne glacies eſſe vita nr̄a oſtendit̄. que velut glacies ſole ſic modico febris igne diſſoluit̄ et nūquā nature opere reꝑat̄. Conſiderās ergo Aplūs ſuā infirmitatem et dn̄i ꝑtātem dicebat Dn̄e tu m̄ lauas pedes?

Tercō dicat Aplūs Tu ſapiētiſſimꝰ michi inſcio lauas pedes? Nonne ipē eſt a quo omnis ſapiencia ē. Nōne ipſe eſt a quo omnes theſauri ſūt ſapiencie abſconditi. ymmo vnico v̄bo omnia que poſſunt dici cōcludit. Nōne ipē eſt dei pr̄is ſapiencia. Vnd̓ dicit ei Nichodemꝰ Io. iij. Rabi ſcimꝰ quia a deo veniſti. Nemo enim poteſt hec ſigna facere q̄ tu facis niſi fuiꝰt deus cū eo. et ꝓpheta dicit ei. Tu cognouiſti ſeſſionem meā et reſurrexionem meam ⁊c̄. Nā ſicut dicit Aplūs ad hebre. iiij. Viuificus ē ſermo dei ⁊ efficax ⁊c̄. et ſeq̄t̄ ꝙ nulla creatuā inuiſibilis ē in cōſpcū eiꝰ. ſed omnia nuda et apta ſunt o. eiꝰ ad quē nobis ſermo. Nos aūt q̄d ſumꝰ niſi ceci. nam ſine omni ſciēcia. et ſicut tabula raſa creamur in qua nulla oīno pictura eſt. ſicut dr̄ in libro de aīa. Et ſi aliq̄d ſcimꝰ hoc ab ipſo magiſtro nr̄o accepimꝰ. nec nobis imputare valemꝰ. Cōſiderās ergo Apoſ. ſuā ſimplicitatē et in dn̄o altiſſimā veritatem: dicebat Dn̄e tu m̄ lauas pedes?

Quarto dicat Aplūs. Tu optimus michi peccatori et malo pedes lauas? nonne optimꝰ erat qui deꝰ erat. nōne optimꝰ in quo omnia bona erant. Vn̄ ei dicit̄ ꝑ ꝓphetam Bonꝰ es tu. et dicit̄ hoc ꝓpter excellenciam. ſi inquā nemo bonꝰ n̄ ſolus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

deus. ipſe ſolus. ſeipſo eſt bonꝰ. et ideo ſūme bonꝰ a quo omnis homo eſt bonꝰ Vn̄ Augꝰ. Quia deus bonꝰ eſt. ſumꝰ. et in quantū ſumꝰ. boni ſumꝰ. ſed quid oēs iuſticie nrē. yſaya. teſtante ſ͞u ſicut pānus mēſtruate. ſi diue boītati fuerīt cōpate Nemo em̄ mūdus a ſorde nec in fans cuiꝰ eſt vniꝰ diei vita ſup terram Quis em̄ vt Salomon ait . gloriabitꝰ mundum ſe hrē cor. Iob. Ecce em̄ luna nō ſplendet et celi nō ſunt mūdi in conſpectu eius. quāto magis hō putredo. et filius hoīs vermis. nō ergo hō iuſtꝰ ſup terrā qui faciat bonū et nō peccet.

Conſiderās ergo Aplūs ſuā prauitatē et ſummā dn̄i bonitatē dicebat Dn̄e tu m̄ la. pe. Tu nobiliſſimꝰ m̄ vili. tu potētiſſimꝰ m̄ nichili . tu ſapiētiſſimꝰ m̄ ignoranti . et tu optimus m̄ peccatori. nūq̄ lauabis m̄ pedes ineternū. Nam dn̄e nō ē dignū vt laues. cui dn̄s ait Si nō lauero te nō hēbis ptem mecum qd̄ timēs petrus rn̄dit. Dn̄e nō tantū pe. ſed et ma. z ca. mira mutacō. qꝛ qui ex admiracōne nō lauabis m̄ pedes aiebat ex timore ſe totū lauandū offēbat.

Sequitꝛ. lauas m̄ pedes. in quo nōtꝛ ſumma humilitas in opere cōſequente Nam eo modo quo ſup̄ eſt explanatum ſi conpas nos ſeruos ad dn̄m aliqualiꝛ apparebit quāta fuerit humilitas in locōne pedum. Sed Nōndū ꝙ in locōne ſunt q̄tuor. ſ. genu flectio. luti p locōez abſterſio. ipſorū pedum deſiccacō et de oſculacō. Dum ergo iſta q̄tuor xpiſtꝰ fecit ad q̄tuor nos īſtruxit. Nam in genu flexione pfundam attende humilitatē. in luti remocōne altiſſimā intelligꝰ pauptatem . in deſiccacōne cōſidera caſtitatem. ſed in oſculacōne cōſidera latiſſimā caritatem. Dico ꝙ in locōne eſt genu flectio ſiue ad terrā pſtracio. et hoc pfunde humilitatis ſignū eſt. maxime ſi ſit genu flexio maioris ad minimū A quocumqꝫ tn̄ hec pſtracio fiat. humilitatē ſignat. et de hoc poteſt accipi illud Gen̄. xviij. vbi dicitur. ꝙ apparuit dn̄s abrahe in cōualle mambre. et cum leuaſſet oculos apparuerunt ei tres viri ſtantes ppe eum. quos cū vidiſſet cucurrit in occurſum eorū et adorauit in terra et ait. Domine ſi inueni graciā in oculꝭ tuis ne ptranſeas ſeruū tuum ſed afferā pauxillum aque et lauentꝛ pedes veſtri. Notate verba et ſignate miſteria. Nam humilitas fuit in adoracōne. in obuiacōne. in pedis locōne. Sed mirabilꝭ fuit fides in dei vniꝰ et trini cognicione. Nam tres vidit et vnū adorauit. Vnde nūc ſingulariter. nūc pluraliter loquebatꝛ ad eos. Scd̄o in locōne eſt p ablucōem luti remocō. in quo dn̄s nobis pauptatem cōmendamt. Nam qd̄ ſunt tpalia oīa niſi lutū et ſtercora. Vn̄ dr̄ Naū. Vſquequo aggrauas cōtra te denſum lutū. et Aplūs Oīa arbitratꝰ ſum vt ſtercora vt xp̄m lucrifacerem. quid autē ſunt pedes niſi nrē affectiones Dum ergo ppter xp̄m tēporalia abicimꝰ. pedes noſtros. id ē affectiones a luto abſtergimus. Unde dn̄s dicit Io. xiij. Qui lotꝰ eſt nō indiget niſi vt pedes la. ſed eſt m. totꝰ. et eſt quātum ad hoc ſenſus verbi. qui lotus eſt. id eſt temporalibus liber eſt. ſolum hoc indiget vt affectꝰ lauet. id ē vt temporalia iſta non amet. Nam et apud nos vulgare eſt. ꝙ dum aliquis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pauper eſt. dicit̃ qꝛ bene eſt Tercō
in locōne pedum eſt ab aqua deſiccacio.
in quo nobis caſtitas cōmendat̃. q̄d em̄
eſt humorē aqueū a pedibus remouere
et ſiccitatē inducē. ñ ab aſpectibꝫ nr̄is
omnē molliciem carnis abſtergere. et
omnē fluxū carnalē ſiccitate caſtitatis
ne fluat āplius retinē. Et de hoc p̄t cō
uenient̃ exponi illud Iudith iiij. vbi
habetur. ꝙ Iudith exuit ſe veſtimen
tis viduitatis ſue id ē triſticie. et lauit
corpus ſuū lac̃mis ſcimonie. et vnxit ſe
optimo mirro amaritudine pn̄ie. et im
poſuit mitrā ſuꝑ caput ſuū odorē. ſ. ſu
auitatis bone fame. et induit ſe indu/
mentis iocūditatis id ē oīm virtutum
agmine. et poſuit ſandalia in pedibus
id ē amorē cōtinēcie. Quid em̄ ſūt ſan
dalia q̄bus pedes ſtrīgunt̃. niſi illa oīa
q̄bus humanꝰ affc̄us a carnalibꝫ cohi/
bet̃. Vnde et ibidē ſequit̃. ꝙ oīs iſta cō
poſicio nō ex libidine ſed ex virtute pē
debat. Quarto in locōne eſt ped̄ oſcula
cō. q̄d̄ ſignū eſt caritatis. nam oſculum
amoris eſt ſignū. Vnd̄ ſpōſus Can. i.
Oſculet̃ me oſ. oris ſui ꝛc̃. dn̄ ergo dn̄s
oſculū pedibꝫ apoſtolorū inpreſſit ꝛ eis
caritatē feruēcius cōmēdauit. Vnd̄ q̄li
bet poterat dicē illud. Canti. iiij. laui
pedes meos quō inquinabo illos. et de
hac locōne caitatis habet̃ Geñ. xix. vbi
dicit̃. ꝙ loth cum vidiſſet angelos iuit
obuiā eis et dixit Obſecro dn̄i mei de/
clinate in domū pueri vr̄i et lauate pe/
des vr̄os ꝛc̃. et ſequit̃ ibi. quō fecit eis
cōuiuiū. que oīa ſpectant ad caitatis of
ficiū. Iſtis q̄tuor ūtutibꝫ lauari debeꝰ
vt in dīna veneracōne ꝛ ꝓximi ſeruicō
nobis aſſit hūilitas. ī rebꝫ vanis aſſit
voluntaria pauꝑtas. ꝛ in corpore aſſit
caſtitas. et in corde caitas. vt ſic nullū
peccatū ſit nobiſcū in corde. nullum in
corꝑe. nullū in opere. nullū in conūſa/
cōne. Vn̄ dr̄ Ie. laua a malicia cor tuū
irlm̄ vt ſalua fias. ꝛ Pſa. i. lauamī mū
di eſtote et auferte malū cogitacōnū veſ
trarū ab o. m. q̄eſcite a p̄uſis diſ. bn̄fa/
cere. Nam et ꝓpheta dicebat. lauabo ꝑ
ſingulas noctes lec. m. la. m. ſtra. meū
rigabo. Iſta cōcedat ipē dn̄s nobis qui
diſcipulorū hodie pedes lauit. cui ſoli ē
honor et gloria Amen.

De paſſione dn̄i.

Iꝛi Bi dolores vt ꝑturiētis. Verba
ſunt hoīs paſſionē dn̄icam recolentis.
et ipām ꝓ ut eſt poſſibile exprimentis
Nā q̄d doloroſius. q̄d penaliꝰ. q̄d ama
rius. q̄̄ꝫ mulieris ꝑtus. Vnd̄ dr̄ Geñ.
xxx. ꝙ dum rachel pareret egrediente
aīma p̄ dolore vocauit filiū benoni id ē
filium doloris mei. maximus em̄ dolor
exiſtit qui a corꝑe ſano tam cito animā
excutit. Dum ergo ꝓpheta dolorē cru/
cis xp̄i vellet exprimere. vt ꝑturientis
poſuit ꝓ exemplo. quo maius aliq̄d̄ in
uenire nō potuit. hoc ad inſtructionem
noſtrā voluit adhibere. vt ꝑ hoc poſſi/
mus aliqualit̃ cogitare. quātus xp̄i do
lor fuit in cruce. In verbo ergo p̄miſſo
maxime tria facit. quibꝫ dominicā pe/
nam maximā fuiſſe cōuincit. nam illa
pena credit̃ eſſe maxima que eſt in do/
lore intenſa. que numero eſt multiplex
et varia. et que eſt tempore diuturna.
ſed pena dn̄i fuit talis ergo maxima.
Nam primo premittit pene dominice
diuturnitatem. ſecundo quoqꝫ ſubnec/
tit pene multiplicitatē. tercio ſubdit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pene a[illegible] ꝛerbitatē. Notatꝛ ergo pene diuꝰ
nitas c[illegible]ū dicitꝛ Ibi id ē in cruce ideo eīm
hoīes i n cruce ponebantꝛ vt diu viuētes
nō ſtat[illegible]im moꝛerentꝛ. pena ꝓtracta diu
cius p[illegible] aterentꝛ. ſcd̄o pene multiplicitas
notatu[illegible]r cū infertꝛ. doloꝛes. Ideo enim
plural[illegible]ir dicit doloꝛes vt multiplicē pe
nā eiu[illegible]s eſſe cognoſceres. tercō notatur
pene a[illegible]cbitas. cū ſtatim adiungitꝛ. vt ꝑ
turien tis. Sed vt ſit ad vnū dicē .
Nōnd̄ eſt ꝙ hec pena a dn̄o in cruce poꝛ
tata ex decem apparet fuiſſe maxima .
Primū eſt dn̄i nobilitas. ſcd̄m eſt paciē
cium membꝛoꝝ ſenſibilitas. terciū eſt
ſupplicij atrocitas. quartū ē inferenciū
crudelitas. qn̄tū eſt iudicanciū iniq̄tas
Sextū eſt tormentoꝝ multiplicitas .
ſeptim̄ eſt loci vilitas. octauū eſt vilꝫ et
abiecta ſocietas. nonū vero ē pene diu/
turnitas. decimū aūt eſt obpꝛobrij vaī
etas. Dico ꝙ ꝑmū oñdens penā xpi
fuiſſe maximam. eſt nature nobilitas.
Nam cōſtat animā natuālir appetē eſſe
in coꝛpe. ita vt nec a miſero coꝛpe ꝙtū/
cūqꝫ depꝛeſſo infirmitate. ſponte velit
recedē. cuius rō poteſt eſſe qꝛ ſine coꝛpe
non habet perfectū eſſe. cū innatū ſit ei
coꝛpus ſemꝑ appetē . ꝑfectio enī ſemꝑ
appetit ſuū ꝑfectibile. Quia cū anima
foꝛma ſit. et ꝑfectio coꝛpis ſemꝑ coꝛpus
appetit. ita vt beatitudo glē hunc ei ap
petitū tollere nō poſſit. ſic̄ Auguſt. ſuꝑ
Gen̄. ad lrām dicit. Dum ergo coꝛpoꝛi
tanto amoꝛe cōiungitꝛ. ab eo cū doloꝛe
maximo ſepatꝛ. non eſt enī ſcd̄m phm̄ .
Doloꝛ aliud ꝙ̄ diuiſio parciū . et Augg
dicit. ꝙ doloꝛ eſt diſtenſiuus ab hijs re/
bus q̄ nobis nolentibus accidunt. ſed a
nulla re ſic diſſentit natuā nec aliqd̄ ſic

nobis inuite accidit vt ꝑiculū moꝛtis .
In moꝛte ergo maximus doloꝛ exiſtit.
et neceſſe ē vt tanto doloꝛ ſit grauioꝛ ꝙ̄/
to coꝛpꝰ ſanius. tenerius ꝛ in cōplexio
ne nobilius eſt. quia quāto magis ſit eē
cōſtat. tanto foꝛciꝰ ibi anima eſſe deſi/
derat. et ſi quid eam recedē cogat. maio
ris pene periculum inde poꝛtat At coꝛ
pus dn̄icum erat nobiliſſimū. nūlla labe
fedatum. erat anime nobiliſſimū oꝛga/
nū. erat tenerrimū. erat et ſuauiſſimū
Unde nulli fuit moꝛbo vnꝙ̄ expoſitū .
ergo dum ab eo aīma illa beata receſſit
maximū doloꝛem ſuſtinuit. ꝛ in tantū
hoc verum fuit : ꝙ nullus vnꝙ̄ martir
quantūcumqꝫ grauia in hac vita ꝑtule
rit. tantū dolere potuerit Unde potuit
dicere cum fuerat ſuſpenſus in cruce il
lud Tre. i. Audite obſecro vniuerſi po
puli et videte doloꝛē meū . Omēs ideo
ad videndum inuitabat. quia pꝛo oībꝰ
penam poꝛtabat Unde Bernar. criſto
loquens dicebat. Non abſtinuit a te do
mine temeritas ſed repleuit amaītudi/
ne animā tuam . et ſine cauſa ad illudē
dum ad herodem te miſit et iterū te illu
ſum recepit. poſt nudum in cōſpectu ir
riſoꝛum aſtare te fecit. et iuſſit delicatiſ
ſimam carnē tuam verberibus amaris
diuelli. plagas plagis. et liuoꝛem liuo/
ribus infligere . Scd̄m fuit mēbꝛoꝝ
pacientiū ſenſibilitas. nam nerui ſunt
inſtrumenta ſenſus. quia neruis medi
antibꝰ defertꝛ ſenſus per totum coꝛpꝰ .
et ideo illud membꝛū eſt maxime ſenſi/
tiuū. qd̄ maxime cōſtat neruoſum. Ez
in extremitatib[illegible]s manuū ꝛ pedum eſt
aggregatio maxima neruoꝛum. et non
ſolum ibi multi nerui eſſe pꝛobantur .

ſed ibi eciã reflectuntᷣ. et ideo maxime
ibi viget ſenſus · maximus ergo dolor
ſentitur. dum manus et pedes clauis
tam crudelibus penetrantur. ꝓpter
hoc ipſe dicit in pſal. Circũdederunt
me dolores mortis ⁊c̃ Tercium fuit
ſupplicij atrocitas nam inter ſupplicia
omnia crux erãt vilior vituperoſior. erãt
acerbior. quia dum corpꝰ clauis ligno
affixum erat. nec tñ ligno inherebat.
nec ſe ei apodiabat. totum in clauis pe
dum et manuũ ſe firmabat. quare dolo
rem per maximum gerebat. Vnde po/
terat dicere dominus illud pſ. Dolores
inferni circũdederunt me preocupaue
runt me laquei mortis. Quartum
inferentium crudelitas. et ingratitu/
dinis ĩmenſitas. quid enim vobis iu
dei impij pius agnus fecerat. quid vo/
bis mali dixerat. quid nocẽ cogitauerãt
Nam ꝓpter vos maxime de celis vene/
rat. ex gente veſtra veſtram naturam
aſſumpſerat. Vos docebat. veſtros mor
tuos ſuſcitabat. cecos illuminabat. le/
proſos mundabat. et omnes infirmita
tes curabat. nunquit pro hijs erat occi
dendus. et non pocius honorãdus?
Vnde ab eo querit Berñdus. quid fe/
ciſti bone iheſu vt ſic tractareris. quid
feciſti O dulcis domine vt ſic iudicare/
ris. q̃ cauſa tua. q̃ noxa tua. ego inquit
ſum cauſa tui doloris. Yſaye. liij. Vul
neratus eſt ꝓpter iniquitates noſtras
attritus eſt ꝓpter ſcelera noſtra. Vnde
magis doluit xpriſtus. hanc ingratitu
dinem ꝙ̃ exteriorẽ dolorem. Vnde qui/
dam ſapiens in ꝑſona xpriſti ſic ait.
Homo vide que pro te patior. vide cla/
uos q̃bus confodior. vide penas q̃bus

afficior. et cum ſit tantus dolor exterĩ
or. interior tamẽ planctus eſt grauior.
dum ingratum ſic te experior. Vnde
poterat dicere illud. Jeremie. Dolor
meus ſuper dolorem. in me cor meum
merens. Quintum fuit iudicantiũ
iniquitas. que vnquã iniquitas ſic ha
buit iudices. in ſua cauſa concordes.
nichil enim valuit innocencia. nichil
ſancta vita. nichil bona fama. quin tra
deretur morti. nulla aſſignata cauſa.
non examinata ſentencia. quin pocius
dicente Pylato. Ego nullam in eo in/
uenio cauſam. et quia quãto pena in/
dignius infligitur. tanto dolor grauior
ex ea ſentitur. Ideo dominus cum ſic
contra omnia iura damnatur. grauiꝰ
lamentatur. et ꝓpter hoc dicitᷣ Job.
in perſona xpriſti. ꝙ nemo loquebatur
ei verbum. videntes dolorem eius eſſe
vehementẽ. Iniquitatem autẽ iudicij
huius. quatuor maxime manifeſtant
ſcilicet. Intencio peruerſa. Accuſatio
falſa. acclamacõ alta ⁊ cõdẽnacõ ĩiuſta
¶ Dico ꝙ primũ manifeſtatiuum ĩiq/
tatis iudicij xpriſti. fuit intencio per/
uerſa. Nam principes ſacerdotum nõ
ſunt moti ex iuſticia. ſed ex ſola inui/
dia. Vnde et dicebant Johannis. xvi.
videtis quia nichil proficimus. ecce to/
tus mundꝰ poſt eum abijt. Secũdum
indicatiuum iniquitatis iudicij fuit ac
cuſatio falſa. Mathei. xxvi. Principes
ſacerdotum et omne cõſilium querebãt
falſum teſtimonium aduerſus eum et
non inueniebant. vnde Innocens dñs
poterat dicere illud Dañ. duodecimo.
Tu ſcis domine qm̃ contra me falſum
tulerunt teſtimoniũ. et ecce morior cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nichil horū fecerim. Terciū fuit exclaſ
macõ alta. nam quē nõ poterant vincē
racõne voluerunt ſuꝑare clamore. Nã
cū audiſſent a Pylato ꝙ nulla ī eo mor
tis cauſa exiſteret. cõmouerant multi/
tudinem vt clamarent. ſic patet Jo.
xvíí. Exiuit ihesus portans ſpineam
coronam et purpureū veſtimētum. at
illi videntes eum exclamauerunt Cru
cifige crucifige eum ⁊c. Quartū fuit
cõdemnatio iniuſta. nam cõdemnatus
fuit contra dictamen iuſticie cõmunis.
cū ſicut ipē Pylatus dicit. Nulla eſſet ī
eo penitus cauſa mortis. Item contra
dictamen rõnis. ſciebat eñ iudex ini/
quus ꝙ ꝑ inuidiã tradidiſſent eū. Itē
contra preceptū omnis legis. quia nec
teſtibus cõuictus. nec ipē eſt confeſſus
nec valuit domino tante mãſuetudinis
oſtenſio. nec ei valuit mollis et dulcis
reſponſio. que iram frangere cõſueuit.
Unde poterat dicē illud Job. xvi. Si
locutus fuero non quieſcet dolor meus
et ſi tacuero nõ recedet a me. pſ. Humi
liatus ſum et ſilui a bonis et do. meus
re. eſt. Sextū fuit tormentorū mul
tiplicitas ſiue vniūſalitas nam afflic/
tus fuit in toto corpe. in ſui ad calum/
nam ligacõe. et in tocius corpis aſpera
flagellacõne. Unde dicit Ysay. lviij.
Corpus meū dedi ꝑcucientibus ⁊c.
Item paſſus fuit in quolibet membro
per ſe. nam fuit percuſſus in capite in
arūdinis ꝑcuſſione. et ſpinarū corona
cõne. Jo. xix. Item in oculis in ſui ve
lacõne. nam tamꝙ̃ latro fuit velatus a
mantiſſimus dominꝰ. fuit eciã paſſus
in oculis frequenti lacrimacõne et maxi
me dum eſſet ī cruce vbi amariſſimas
emiſit voces ⁊ lacrimas. Ad Hebr. Cū
clamore ⁊c. Item paſſus fuit in auribꝰ
in turbarū clamacõne et blaſphemacõe
ſicut patet apte in qualibet ꝑte. Unde
ipſe dicit in pſ. Audiui vituperacõem
multorum commorãcium in circuitu.
Item paſſus fuit ī facie in alaparum
ceſione et conſpuicõne. Jo. xix. Unus
miniſtrorū dedit alapam ihesu di. ⁊c.
Itē paſſus fuit in guſtu in aceti. mir/
re. et fellis potacõne. Unde dicit in pſ.
Dederunt in eſcam meã fel. et in ſi. m.
po. m. aceto. Item in manuū et pedū
crucifixione. et breuiter ī omnibꝰ alijs
membris in tocius corpis ſpoliacõne.
O ſumma crudelitas. O plurimū de/
teſtanda impietas. vt ille ſuis veſtibꝰ
nudaretur. cuius ope animalia et agri
lilia veſtiunt᷑. Uere igit᷑ ꝓ omnibꝰ di/
cere poterat pius dominꝰ illud Job.
loquens de ſynagoga. Oppreſſit me do
loribus et in nichilum redacti ſunt oēs
artus mei. Septimū fuit loci vili/
tas. nam in loco latronū et omniū faci
norosorū crucifixus eſt dominꝰ. Unde
et caluaria dicebat᷑. quia ibi homines ī
capite decollabant᷑. et magnus fetor ibi
ſenciebat᷑. qui a corpibus mortuorum
reſoluebat᷑. Unde poterat dicere dominꝰ
illud iiij. Regū iiij. Caput meū doleo
id eſt fetorem hic magnum ſencio. O ꝙ̃
indignū vt ille qui erãt flos et odor ſanc
torum oīm et cuius palacium erat celū
poneret᷑ inter corpora hoīm mortuorū
Octauū fuit turpis ⁊ vilis ſocietas
Nam cõſueuerūt nobiles viri quantū/
cumqꝫ facinoroſi capite puniri. ſed cū
latronibus nõ ſuſpendi. quid igit᷑ fuit
filium ſummi dei cum latronibꝰ poni.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et in cruce ſuſpendi. Unde poterat dicē
dñs illud Jē. xlv. Addidit dñs dolorē
dolori meo. dum tātis malis meis hoc
addere voluit vt ſuſpenderē cum hoīb9
ſceleratis. Nonū fuit obprobrij mul
tiplicitas. q2 nullg homo latro vel p̄do
ſicut bonus dñs fuit illuſus Unde ipē
dicit in p̄ſ. factus ſum obprobriū hoīm
et abiectio plebis. Omnes vidētes me
locuti ſunt la. et mo. caput zc̄. Unde et
alio loco in p̄ſ. dicit. Defecit ī dolore vi
ta mea. et āni. m. in gei. Infirmata ē
zc̄. hoc obprobriū maxime apparuit in
ſua ꝓdicōe. z in ſua deſercōne. ligacōe.
et ſuſpenſione. et in verborū exprobra
cōne. Nam primo fuit dominus a diſci
pulo ꝓditoē venditus. fuit a diſcipul
oībus derelict9. fuit a turba inhoneſte
ligatus. fuit a miſtris īuerecūde cōſpu
tus. et fuit a militibus deriſorie expro
bratus. Dico ꝙ fuit a diſcipulo ꝓdi
tore traditus et ꝓ modico p̄cio vendit9
O iuda mcator peſſimus quid eſt ꝙ ar
gentū ꝓ plumbo. et aurū ꝓ luto. et la/
pidem precioſum pro fimo cōmutaſti?
Quō ſic excecatus fuiſti. vt ſi mercator
fieri volebas. quare nō attēdebas quid
valere poterat qd vendebas. ſi ad vendi
cōnem auaricia te mouebat. quare ſum
mū bonū ꝓ precio tam vili vendebas?
plus eñi vendidiſſes aſinū tuū ꝙ ven/
dideris ſummū bonū. Audite qd dixit
hic aſinus Math. xxvi. quid vultis m̄
dare. et ego vobis eū tradam. et tu mi/
ſer dum pecuniā lucrari voluiſti. ſimul
vitam cū pecunia ꝑdidiſti Unde dicit
ibidem. ꝙ pecuniā retulit et abiecit et
accepto laqueo ſe ſuſpendit. Scdo fuit
dñs a diſcipul oībus derelictus. q2 ſicut
dicit Math. xxvii. Oēs relicto eo fu/
gierunt. qs unꝗ fuit ſic paup ut dñs.
Nā pauprim9 fuit in reb9. q2 veſtib9
oībus ſpoliatus. pauprim9 in hōib9
q2 ſic multiplicit ē illuſus. pauprim9
nichilomin9 in amicis. q2 ab omnibus
derelict9. vbi v̄ba tua o petre? ubi ſunt
tua ꝓmiſſa. q̄ dicebas. Tecum ꝑatus
ſum in carcerē et in mortē ire? et itērū
illud. Et ſi oportuerit me mori tecū nō
te ne.? et iterum illud. Et ſi omēs ſcan
dalizati fuerint in te. ego nunꝗ ſcanda
lizabor? quomodo bone diſcipule obſer
uaſti qd tam ſolemniter ſpopondiſti.
vbi eſt qd omnes diſcipuli dicebant.
Eamus et nos moriamur cum illo. ve
re omnes fugiſtis. nec cum eo in bello
ſtetiſtis. et ſola mater eius fuit que eū
nec ī morte deſeruit. ſed ſecū quodāmō
in cruce cōfixa fuit. Vñ poterat dicere
illd Ruth. Nolite me vocare noemi. id ē
pulcherrima ſed vocate me marā. id eſt
amarā. q2 me amaritudine repleuit oīs
potens. Nullus vnꝗ martir ſic fuit ac
ter vulneratus in carne. ſicut fuit nrā
dña paſſa in ſenſualitate. Unde dicere
poterat illd Tre. Subuerſū eſt cor me
um in memetipſa. quia amaritudine
plena ſū. Tercō fuit domin9 inhoneſte
captus. īhoneſte ligatus. inhoneſte duc
tus. inhoneſte iudici p̄ntatus. Unde et
dñs dicit eis Mathei. xxvi. Tamꝗ ad
latronem zc̄. et ibidē dicit. quō vinc/
tum eum adduxerunt et tradiderunt
Pylato. O inſania ſūma. o fatuitas ce
ca. q̄ fuit ſtulticia. q̄ īmanis ſentencia.
cum gladijs ad illum capiendum acce/
dere. qui velud manſuetiſſimus agn9
nolebat ſe defendere. ſed pro uobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in mortem ſe tradere Quarto fuit a mi
niſtris inmūde cōſputus. Vñ dr̄ Mat.
xxvi. Expuerūt ī faciē eius. et ipē do
minꝰ dicit Pſa. Faciē meā nō auerti
ab incrpā. et cōſpu. ī me. O abhoīnacō
ꝑfida. O cru delitas ſeua vel feda. dinā
faciē ī quā angeli deſiderāt ꝓſpicē tam
ꝑfidis ſputis inficere. cui ergo latroni
hoc factū eſt vnq̄. cui homicide tāta de
luſio facta ē. Verū. O amātiſſime dn̄e
quāta ꝓ nobis indigna ꝑtuliſti. Nam
vultū tuū deſiderabilē ī quē deſiderant
angeli ꝓſpicē. qui oēs celos adimplet
leticia. quē deprecāt oēs diuites plebis
ſputis ſuis inq̄nauerunt. ſacilegis ma
nibus ceciderūt. ⁊ in deriſionē velo oꝑue
runt. Quinto fuit a militibꝰ deriſorie
exꝓbratus. Vnde dr̄ luce xxij. q viri
qui tenebāt eum illudebāt ei. ⁊ ſicut dr̄
luce xxvij. Ad maiorē deriſionē cōgre/
gauerūt vniūſum cohortē et exuētes eū
clamidē coccineā circūdederūt ei et plec
tētes coronā de ſpinis genuflectebāt ⁊c̄
O ingratitudo maxima. O infelix cā/
diū dum exꝓbrat altiſſimo regi. quia
vilificatos ⁊ abiectos venerat honoāre.

Decimū et vltimū eſt pene diutur/
nitas. nam licet dies oīes eius fuerīt
pleni doloribus. in morte tū eius fuit
diutiſſime cruciatus. Nam ab ea hora
in qua eum ceperūt vſquequo eū cruci/
fixerunt. ei illudere nō deſtiterūt. Vñ
ipē dicit in pſ. Fui flagellatus tota die.
et caſti ū. in mani. et ideo ꝓ hijs oībꝰ
dicit Tre. i. O vos oēs qui tranſitis ꝑ
viam ⁊c̄. Verū cū in tot mal ꝓ nobis
portatis. pauci ſint qui ei condoleant:
poteſt dicere dn̄s illud. i. Regum xxij.
Non eſt qui doleat vicē meam.

Item.

Tradidit in mortem animā ſuam
Pſa. liij. Sicut ex v̄bis ſaluatoris hēt
et ex violencia racōnis ſic eſſe cōuincit
nullū maius dilcōis ſignū in hijs infe
rioribus īuenit q̄ ſi ꝓ alio vita ponat
Quid ē vita dulcius. q̄d vita carius. q̄d
eciā vita maius. q̄ ergo ꝓ alio vitā dat
cū carius nichil dare valeat. dilcōnem
verā hrē ſe ꝓbat. ſi eñ vt Gre. ait. Pro
bacō dilcōis eſt exhibicō oꝑis. ergo qui
opus facit. quo maius facē neq̄t ꝑfectā
dilcōnem ſe hrē oñdit. Vnde et dn̄s in
Io. ait Maiorē hac dilcōnem nemo hēt
q̄ vt a. ſ. po. quis ꝓ a. ſuis. Et ſi ſic eſt
de amicis. quid eſt eam dare ꝓ īimicis.
At ſaluator nr̄ ꝓ ꝑfidis inimicis qꝛ et
ꝓ ipīs occiſoribꝰ ſuis animā ſuā dedit
ergo maximā caritatē ad nos hrē ipſo
facto ꝓbauit. et ideo in verbo premiſſo
ꝓpheta euāgelicꝰ hic duo cōcludit.

Nam pmo oñdit ad nos dilcōnem.
ſecūdo ponit dilcōis ꝓbacōem. Oñdit
āt ſaluatoris nr̄i dilectio cū premittit.
tradidit id ē gratis et ſpontaneus nos
amauit. Secūdo ponit ipſius dilcōnis
ꝓbacō. cū adiūgit. In mortē aīaꝫ ſuā
Dum eñ ī mortē aīaꝫ ſuā dedit. ſe nos
diligē īfallibili argumento ꝓbauit vel
monſtrauit. Nemo eñ ſic fatuꝰ eſt q di
lectiſſimā vitā ꝓ alio dare vellet. quem
non ſūme diligēt ſed odiret. Dicit ergo
tradidit. Sꝫ nōndū q dn̄s nr̄ a m̄ltis
traditus fuit. pmo a prē altiſſimo ſcd̄o
fuit traditꝰ a ſeipo. tercō a ꝓditore diſ
cipulo. q̄rto a ſcribarū ⁊ phariſeorū col
legio. q̄nto fuit traditꝰ a iudice iniquo
Verū iſta tradicō varia. nō fuit vniuo
ca. ſed valde equoca. et m̄ltiplicit̄ dicta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nam pater deus ip̄m tradidit ex amo
ris vehemēcia. Deus filiꝰ ſeipſū dedit
ex obediencia · malus diſcipulus ipſū
tradidit ex anaricia. Sacerdotū cetus
ipſū tradidit ex inuidia. Sꝫ iudex ini
quꝰ ipſū tradidit ex huāna cōplacēcia.

Dico p̄mo. ꝙ ipſū tradidit deus pr̄
ex magna caritatis habūdancia. Nulla
eīm̄ poteſt caritas cogitari fuiſſe tanta
quāta fuit iſta. qn̄ deus pr̄ ꝓ ſalute nrā
nō dixit v̄bū. non tradidit aurū vel ar
gentū. non lapidē precioſū. nō ſuorum
aliquē angelorū. ſed ꝓpriū tradidit fi/
liū. filiū vnigenitū. filiū kariſſimū. et
filiū optimū ſecū in ſubſtancia vnū. qr
de ſubſtancia ſua gn̄atū. Unde Aplūs.
Rō. iiij. qui ꝓprio filio ſuo nō pepꝑcit.
ſed ꝓ nobis oībus tra. illū. O dilcō in
menſa nllis tꝑibꝫ obliuioni tradenda.
O grā retroactis tꝑibꝫ inexꝑta. O ſū
ma ī fine ſeculorū nobis exhibita. ꝓ ſer
ui ſalute filiū tradere. vitam dulcem
in aſperā mortē cōmutaē. ꝓpter qd̄ dr̄
Johīs. iij. Sic deꝰ dilexit mundū zc.
cōfundant̄ hoīes miſeri. qui nō dico fi
liū ꝓpter deū. ſed vix volunt tradē pa
nem vel vinū. vix paupi volūt tradere
hoſpiciū. vix aut nunꝙ̄ volūt indigen/
tibꝫ dare veſtitū. cū habeant ſepe ſuꝑ/
fluū. Quid dicturi ſunt in die viſitacō
nis et calamitatis de longe venientis?

Scd̄o tradidit ſeipſū nobis ex obe/
diencia. putāt aliqui eſſe magnū ſi deo
obediant in mandatis. ſi in cōſilijs ma
ius. z nō attendūt quid pro eis fecerit
filius prīs ſūmi. qui non ſolū mandata
ſeruauit. non ſolū conſilia adimpleuit
ſed inchil ꝓprie voluntatis habere vo/
luit. ymmo obediuit vſqꝫ ad viliſſimū

genꝰ mortis. quis vnꝙ̄ hec fecit? quis
ꝓ alio mori voluit? quis plus aliū ꝙ̄
ſuā vitā dilexit? et tamē dicit̄ de eo. ij
Petre ij. Tradebat aūt ſe iudicanti in
iuſte. qui peccata nrā ꝑtulit in corpore
ſuo ſuper lignū. O ꝙ̄ graue peccatū. ꝙ̄
formidandū periculū. nō ſepe recolere
tantū beneficiū. tam āplum ſeruiciū.
tā mirificū donū ſic eīm̄ in Eccleſiaſtic.
ſcriptū eſt. Gratiā fideiuſſoris tui ne
obliuiſtaris. dedit enim pro te animā
ſuā. Tercio tradidit proditor diſci/
pulus ex auaricia. Nā denarios quos
ꝑdiderat in vngento voluit recuꝑare ī
domino. Unde abijt ad pr̄icipes ſacer/
dotū. et ait illis Math. xxvi. quid vul
tis michi dare. et ego uobis eū tradam
At illi cōſtituerunt ei. triginta argen/
teos. et exinde querebat oportunitatē
ut eum traderet. O proditor peſſime.
quid vnꝙ̄ mali agnus manſuetiſſimꝰ
dixerat? quid vnꝙ̄ mali tibi benignus
deus ille fecerāt? ymmo dic tu latro peſ
ſime quid non tibi amoris ipē contule/
rat. Nonne tu es ille iniquꝰ qui fratrē
putatiuū gladio occidiſti? nonne tu es
ille q̄ patrē tuū ictu lapidis ꝑemiſti?
Nonne tu es ille nefandus q̄ matrē tuā
in uxorē accepiſti z ex ea filios gn̄aſti?
Eras igitur debitor latro peſſime non
gracie. ſed damnacōnis eterne. Sꝫ piꝰ
dominus cuius es proditor factus. te
primo expoſitū marinis fluctibus li/
berauit. et poſt ſcelera tua tibi peccata
dimiſit. et nō ſolum in diſcipulū. ſed in
dilectū et familiarē apoſtolū te elegit.
et inſuper ꝓcuratorem oīm̄ aliorū te fe/
cit. Ūn̄ ergo de eo cōquerit̄ in p̄ſ. homo
inq̄t pacis mee in quo ſperaui q̄ ede.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pa.m.magni. ſup̲ me ſupp .et in alio
loco Si īimicus meus maledixiſſet m̄.
et ſi hijs qui oderāt me zc̄ Tu vero hō
vna zc̄ Reqre hiſtoriaʒ Jude in legēda
ſancti Mathie. Quarto tradidit eū
ſacerdotū cetus ex inuidia Dum em̄ vi
derent illū ſublimari et ab hominibus
honorari.et ſe ab eo redargui.et ſic quo
dāmodo cōtempni. contra eum ſunt ex
inuidia moti. Unde Mathei xxvi. dr̄
de Pylato. Sciebat em̄ ꝙ p̲ inuidiam
tradidiſſent eum. O q̄d impij feciſtis
ſacerdotes Ipē eſt meſſias qui vobis ī
lege ꝓmiſſus fuerat.ipē vtiqȝ erat quē
omnes ꝓphete futurū eſſe clamauerūt
Ipē eſt quē paſtores in preſepio vide/
rant .Ipē eſt qui infirmitates veſtras
curaturus aduenerat.z qui viam veri
tatis vobis oſtendebat. Nunq̄d ergo oc
cidi debebat? Sed heu q̄a vos decepit
īuidia.excecauit ira.z ſup̲bia impulit.
Barrabā petiſtis donari vobis.et mor
ti dei filium tradidiſtis Quinto tra
didit eum iudex īiquus ex humana cō
placēcia.nam cum eum iuſtū eſſe cog/
noſceret.et miracula eius multa vide/
ret.et alios eciam referentes audiret.
de eo tā alte ſenciebat.vt de eo Tyberio
imp̲atori ſcriberet.et ipſum eſſe deum
aſſereret.et vt ip̄m in deum aſſumeret
lr̄is cōmoneret.z tam ei efficaciter per
ſuaſit vt quedam hiſtoria dicit.ꝙ eius
p̲ſuaſioni imp̲ator cōſenſit.ſed ſenatui
hoc perſuadere non potuit. eo ꝙ deus
abſque eorum auctoritate factus fuit.
Romani em̄ in tantam demenciā prop
ter altitudinem ſue eſtimationis deue/
nerant ꝙ nullum coli ꝓ deo volebant
niſi eum cui ipſi auctoritatem preſta/
bant. Unde quia xpriſtus ſe deum ſine
eorum licencia fecerat eius ideo fidem
recipere recuſabant.et ſicut dicit̄ in ea
dem hoſtoria.hec tota racio erat. quare
criſtianos occidebant. quia ſine eorum
auctoritate criſtū deū eē dicebant. Cū
ergo Pylatus tam alte de xp̄o ſentiret
vt tū iudeis placeret tradidit eum mor
ti. Vn̄ Mathe.xxv. ꝙ pylatus volens
ſatiſfacere populo tradidit illis criſtū.
Ipſe enim ignorabat.illud p̄ſ. Deus
diſſipat oſſa eorum qui hominibꝫ pla/
cent.cōfuſi ſunt quoniam deus ſpernit
eos. Uerum qualit̄ pylatus fuerit pu/
nitus. Require hiſtoriam q̄ ponitur ī
Paraſceue circa finem.qualiter fuerint
iudei puīti.p̲ titum venditi et mortui
Require in legenda ſancti Ja.miōris.

Sequit̄ in mortem animā ſuā. Ubi
ponit̄ ꝓbatio precedentis amoris. Nā
cū dn̄s d. Jo. Ego ſum paſtor bonus.
volens hanc bonitatē ꝓbare ſtatim ad
iunxit. Bonus paſtor dat animā ſuā
ꝓ ouibus ſuis.nobil̄ vero ꝓbatio q̄ nō
v̄bis fallentibꝫ ſed factis oſtendit̄. Eʒ
quō in mortē anima tradit̄ cū inmōrl̄
eſſe argumentis neceſſarijs cōprobet̄.
Sed nō ꝙ appellat̄ hic aīa nō ipſa rō/
nal̄ ſubſtācia. ſed ipſa aīalis vita q̄ cor
pus viuit ex aīa. Nam corp̲is vita eſt
aīa.qꝛ ex aīa eſt creata.et ideo recedēte
aīa dicit̄ recedē ipſa vita.ſicut dum ſol
ab emiſpeio nrō recedit.aer obtenebreſ
cit eo ꝙ ſol eſt cā ſui luīs. Nā q̄dq̄d eſt
cā alicuiꝰ p̲ ſui p̄ñciam. eſt cā p̄uacōis
oppoſite p̲ ſui abſenciā. Nōn̄d ergo eſt
circa hanc partē. ꝙ dn̄s mortuus eſt.
morte iniuſtiſſima.morte turpiſſima.
morte penaliſſima.et morte viliſſima.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Morte iniuſtiſſima ex pte iudicij. mor
te tupiſſimā ex pte ſupplicij Morte pe
naliſſiā ex pte modi. et Morte viliſſiā
rōe cōſorcij. Dico q mortuꝰ eſt dominꝰ
morte iniuſtiſſiā ex pte iudicij. qꝛ nec
teſtibus conuictus. nec ipſe confeſſus.
Jmmo econtra ipſe malignꝰ phibebat
ei teſtimoniū innocēcie vel ſanctitatis.
Unde et dicebat in Mat. Innocēs ego
ſum aſangu. iuſ. hu. vos videritis.
ymmo manꝰ ſuas lauit. vt ſic ſe oſten-
deret innocentē. vxor eciā eius miſit ei
dicēs Math. xxvij. Nichil tibi et iuſto
illi. de teſtibus eciā dicit Marci. xiiij.
q non erat cōueniens teſtimoniū illo
rum. Ipſi eciā ſacerdotes et turbe aſtā
tes dum pylatus quereret ab eis. quid
faciā de iheſu qui dr xpc. et illi rūderēt
Crucifigat. et ille dicēt. quid eū mali
fecit. illi nllum ei malū dicebant. quia
nullū malū fecerat. ſed ſolum altis voci
bus clamabant Crucifigat. hoc ſolū di
cebant. Nos legem habeꝰ et ſcdm legē
mori debet. qꝛ filiū dei ſe fecit. et in hoc
falſum apertiſſime aſſerebant. ymmo
eis in lege fuerat preceptū vt in oībus
ei crederēt. et q omnis anima q nō au
diret eū. exterminaret de populo ſuo.
expreſſum eciā erat in Yſay. q virgo
parēt Emanuel. id ē deū. et breuiter ī
omnibꝰ pphetis hoc quaſi erat expſſū
et tn̄ nō valuit domino. q ſic innocens
erat q nunq peccauerat. q iudices hoc
ſciebant. ymmo magis illuſerunt. ma-
gis afflixerunt. pluribꝰ cōtumelijs af
fecerūt. q ſi omnia mala feciſſet. Nam
latronē facinoroſū liberauerūt et deū ī-
nocentiſſimū occiderunt. Scdo mor-
tuꝰ eſt dn̄s morte viliſſiā et turpiſſiā.
quia morte latronū. ribaldorū. et ſimi
viliū pſonarū. Adeo crux. vile tormen
tū erat. q maledictꝰ dicebat ab omībꝰ
ille q pendebat in cruce. Un̄ dicebant ī
pij Sap. ij. Morte turpiſſiā cōdemneꝰ
eū. et Aplūs. hāc vilitatē notat. Phil.
ij. Factꝰ eſt inqt obediēs vſqꝫ ad mor
tē. mor. aūt cruc. et Hebr. ppoſito ſibi
gaudio ſuſtinuit crucē. cōfuſiōe contēp
ta. Heu me dn̄e deꝰ meꝰ qd tu p nobis
ſuſtiniuſti tā vile tormentū. et nos tui
ſerui p te pati nō poſſuꝰ vnū verbū.
Tercō dominꝰ fuit occiſus morte
amariſſiā racōne modi. nā amaiſſimū
fuit. q occiſus fuit a frībus ſuis. q ab
hijs quos tantis miraculis honorauit.
q gens ſua et popolus ſuꝰ eū occiden-
dum aligenigeīs tradidit q nullā iuſ
ticiam apud eos inuenit. q ſine omni
cauſa mortuꝰ fuit. q ab omnibꝰ delic-
tus. q ſic in cruce clauatus fuit. q ſic ī
cruce nudatus fuit. vt ſaltē camiſia ſibi
dimiſſa nō fuerit. Sed heu me dn̄e deꝰ
meꝰ q flores et arbores veſtis tibi nic
hil in dorſo dimiſſū fuit. Sed ſicut nu
dus de mrē exiſti. ſic nudus ſuſpenſus
fuiſti. Unde potuiſti illd dicē. i. Regū
pmo Siccine ſepat amara mors? At
tendite ergo kariſſimi et audite qd nos
doceat in hijs btūs Bern. Ille inquit
pro nobis obtulit hoſtiā precōſorem q
habuit. qua nimirū precioſior eſſe non
poſſet. Ita nos ergo faciamꝰ q poſſuꝰ
offerentes ei optimum qd habemus. ſ.
noſmetipſos cū contricōne amara. com
paſſione intima. cū affcōne pura. cū di
lcōne ſincera. cū intencōe recta. cū orōe
deuota. et cū laude cōtinua Amen.

In feſto Paſche.

Paſcha noſtrū ymmolatus eſt xp̄c itaqꝫ epulemur. Cor. vi. qꝛ diu ieiunauim⁹. qꝛ vigilijs laborauim⁹. qꝛ fletibus peccata diluim⁹. ideo man/ducandus in menſa dn̄i ꝓponit̄ nobis agnus. nō iuꝗ agnus carnal' comeden/dus ſed agnus ymmaculatus. Agnus dı̄nus qui tollit pccā mūdi. cui⁹ eſu oē malū abſtergit̄. grā augmentat̄. ſpūs roborat̄. diabolus ſupat̄. In verbo ergo p̄miſſo ad mādu catōnem agni no bis tria videntur ꝓponi.
Vnū ex parte noſtri.
Alterū ex pte comeſtibil' agni.
Tercıū vero ex pte cōuiuij.
Nā p̄mo ex pte nrı̄ neceſſaria eſt p̄ paco debita. Scdo ex pte agni cōſecracō con grua. Tercō ex pte cōuiuij māducatio deuota. Nōt̄ ergo debita p̄ pacō cū dr̄. Paſcha nr̄m. nōt̄ agni cōſecracō. cū ad dic̄ ymmolat⁹ eſt xp̄c. nōt̄ tercō ip̄ius agni māducacō. cū ſubiūgit̄. itaqꝫ epu lemur. Dicit ergo Paſcha nr̄m. In hoc em̄ nrā p̄ pacō dat̄ ītelligi ſine q̄ nō debet agn⁹ innocēs māducari. Nā paſ cha idē eſt qd̄ trāſitus. qꝛ q̄ digne vult comedē agnū. p̄us debet trāſire a malo ad bonū. ſiue a pccō ad pfcōem ītutū.

Eſt tn̄ Nōnd̄. ꝙ multiplex ē trāſit⁹ Vnus de malo ad malū Scd̄s de malo ad peſſim̄. terci⁹ de malo ī bonū. qr̄t⁹ de bono in bonū. qūt⁹ de bono ad opti mū. Prim⁹ eſt de culpa ad culpā. ſcd̄s eſt de culpa in infernalem penā. terci⁹ de culpa in graciā. qr̄t⁹ vero de grā ꝓ/ficiente in grām pfectā. qūt⁹ vero eſt de grā in glāz. Prim⁹ eſt fugiend⁹. qꝛ ma lus. ſcd̄s deteſtand⁹ qꝛ peſſim⁹. terci⁹ āplexand⁹ qꝛ bon⁹. ſed quart⁹ cū qūto ſimpliciter eſt optād⁹s. qꝛ optim⁹ ſiue ſūm⁹. Primo Dico. ꝙ trāſitus q̄ eſt de culpa in culpā. et hic trāſitus eſt mal⁹ et fugiend⁹. qꝛ ſic trāſire eſt a bono de/ficē. eſt em̄ peccatū priuacō modi. ſpēi. et ordinis nālis vt Aug⁹ dicit. Itē pec catū eſt auerſio ab incōmutabili bono et cōuerſio ad cōmutabile bonū. Vnde ſcd̄m Ambro. Peccatū eſt trāſgreſſio le gis dıne et dı̄ norū. vel celeſtiū inobedi encia mādatorū. et ideo peccare ꝓprie loquēdo nō eſt alıd̄ facē ꝙ a bono deficē. Vn̄ Aug⁹. qd̄ eſt tenebras vidē niſi pcı̄ tus non vidē. et qd̄ eſt ſilenciū audire n̄ nō oīo audiē. Cū em̄ p̄uatio oīo nichil ſit vt ph̄us dt̄. et peccatū pura p̄uatio ſit. vt Anſel. oñt Reſtat ꝙ peccāre nō eſt aliq̄t facē ſed ſolū ab eo qd̄ eſt deficē ſine cā. nec tn̄ ꝓ nichilo hō punit̄. ſed ideo punit̄ qꝛ nō hēt qd̄ hrē tenet̄. Vn̄ nec ca tulus dr̄ eſſe cecus an̄ determiatū tēp⁹ ſed p⁹ nonū diē vel tp̄c p⁹ qd̄ ad videū̄ ē ordiāt⁹. ſi ex tūc p̄uat⁹ ē viſu dr̄ eē ce cus. et ex tūc abicit̄ et reſpuit̄ qꝛ nō hēt illd̄ qd̄ hrē debuit. et ſine quo ītil' eſſe ꝓbat̄. De hoc ergo trāſitu malo expoı̄ tur illd̄ Ie. l. Grex ꝑdit⁹ fcūs ē ꝑplūs me⁹ de colle in collē trāſierīt. id ē de cul pa ī culpā iuerūt. Quis em̄ q̄ de colle ī collē trāſit dū herbas delcābiles q̄rit. ſe pe ī latrones vel lupos īcurrit. et ꝓpı̄ hoc dn̄s. luce. iiij. ꝓhibuit hūc trāſitū diſcipul'. qn̄ ait Nolite trāſire de domo ī domū. zc̄ qd̄ ē em̄ de domo ī domū trā ſire n̄ nō poſſe ī deo q̄eſcē. ſed ſp delcābi lia querē Sepe em̄ lup⁹ dū carnē ſeq̄t̄ a venatorib⁹ capit̄ et tenet̄. Vnd̄ dicūt impij Sapiē. ij. Tranſiet vita noſtra tamq̄ veſtigium nubis. et ſicut nebula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

diſſoluetur q̄ fugatur a radijs ſolis.
Secūdus trāſitus eſt de culpa ad penā
eternalē. ſiue de pena ad penā. Et hic
peſſimꝰ ⁊ oīmode deteſtādus. et de hoc
dicit̉ in Iob. Trāſibunt ab aq̄s niuiū
ad calorē nimiū. O q̄ꝫ infelix eſt tranſi
tus iſte vbi ſub nullo tormento quieſcit̉.
ſed dum ē ſub vno. alterū minꝰ leſiuū
credit̉. ad qd̉ dum puenit̉. iterū ad ali
ud ꝓpat̉. Unde et dicūt illud Sap̄. v.
Quid nobis ꝓfuit ſupbia nrā ⁊ diuici
arū iactancia q̄d cōtulit nobis. trāſierūt
oīa tāq̄ꝫ vmbra. Utinā iſta attēderent
miſeri q̄ꝫ diu ſunt viui. ſed ita eſt vt. b.
Gre. ait. Quia pena oculos apit quos
culpa claudit. Unde et culpa dr̄ oculos
nō hrē. non q2 nō habeat. ſed q2 eos nō
apiat. niſi pena mortis inſtante. Und̉
dies illa veniet nec diu tardabit. qn̄ q̄
mō nolunt attendē. vellent mortē mille
ſies ſuſtinē. vt ſolum vnā diē ad pnīaꝫ
poſſent hrē. an̄ igit̉ mortē frēs kmi ocu
los aperite q2 nō erit vtile poſtea apire.
Terciꝰ trāſitus eſt de culpa ad gra
ciā. vel de grā ad grāꝫ. et hic trāſitus ē
bonus. q2 peccati dimiſſiuꝰ. aīme illu
minatiuꝰ. et deo gratus. Und̉ dicit̉ in
figura. i. Macha. v. q̄ꝫ Iudas macha
beus id ē penitētes frēs eius trāſierūt
iordanem id ē mūdanā ꝓſperitatē ſiue
mūdi labilitatē. et abierunt viā trium
dierū ī deſertū. ī quo ſignificat̉ aſpitas
pnīe q̄ conſiſtit in ībus. ſ. in cōfeſſione
cōtricōe et ſatiſfactiōe Bonus trāſitus
et delectabilis eſt ſaltus. qn̄ de valle ad
montē aſcendit̉. qn̄ cecus illuiat̉. qn̄ q̄
erat mortuꝰ ſuſcitat̉. et qn̄ de ꝓfunda
peccati fouea in altitudinē ūtutis aſcē
dit̉. Quartus trāſitus et q̄ntus ſūt de
grā ad glāꝫ. ⁊ ſūt optī ⁊ totis affcibus
appetendi. nam trāſitus iſte oē malum
excludit. et oē bonū inducit. vt nichil
appeti vltra poſſit. Un̄ ad hos trāſitus
aīa inuitat̉ Yſa. xvi. Trāſi p t̄rā tuā
filia maris. q̄d eſt enī filiā eſſe maris n̄
filiā eſſe pnīal̉ amaritudīs. et q̄d eſt trā
ſire n̄ terrenū corpꝰ exuē. et ſe ad glām
p̄pare. O felix tranſitus qn̄ aīa exuta
oībus malis. diuinis ſuſcipit̉ brachijs et
potat̉ vino diuine dulcedīs. quo īebriata
nichil vltra hrē q̄rit. pſ. Inebriabunt̉
ab vbertate do. t. et tor. vo. t. po. e. q̄m
apud te ē f. vi. Ergo ad hūc felicem trā
ſitū nos īuitat Eccl̉. xxiiij. Tranſite
inq̄t ad me o. q̄ cōcu. me. ⁊c̄. vbi ſunt q̄
q̄runt dulcia. vbi ſūt q̄ q̄rūt delcābilia.
tranſeāt ⁊ nō ſolū videbūt. ſed eciā guſ
tabunt q̄m ſuauis eſt dn̄s. Nam tūc q̄eſ
cet oīs nr̄ intellcūs in viſione ſūme vei
tatis. Unde dicebat Moyſes Exo. iij.
Tranſibo et videbo viſionē hanc mag
nā. req̄eſcet oīs eciā nr̄ affcūs. in refec
cōne ſūme bonitatis. Unde dr̄ tali luce
xvij. Tranſi ⁊ recumbe. Sequitur
Ymmolatus ē xp̄c. tūc enim nobis do
minꝰ ymmolat̉. qn̄ in altari cōſecrat̉.
Sed de hac immolacōe in altaī ſatis ha
bunde dictū eſt in die cene. et de illa q̄
facta eſt in cruce. in paraſceue. Nūc aūt
reſtat de manducacōne. Unde dicitur.
Itaqꝫ epulemur. quaſi diceret. parati
ſumus. quia ad penitenciā tranſitum
fecimus et in altari agnus eſt ymmola
tus. ergo in dn̄o epulemur. Sed nōnd̉
q̄ꝫ ſunt epule bone et ſunt epule male.
Prime ſūt ſpūales. ſcd̉e vero carnales.
Prime ſunt appetende. ſcd̉e vero ſūt de
teſtande. in p̄mis reficit̉ animus. ſed ī

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſcdis reficit̾ corpus. Sunt ergo epule
ſpūales de q̇bꝫ dicit hic Aplūs. Itaqꝫ
epulemur. Nam cōſecratus eſt agnꝰ et
in menſa altaris poſitus. et nos ꝑ pei/
tenciā manꝰ lauimꝰ. igit̾ epulemur.
Debent ergo q̇ ad epulas has accedunt
eſſe mūdi in oꝑe mūdi et in cōuerſacōe
Vnď Cor̄. xiīj. ꝓbat ſeipſum hō et ſic
de pane illo edat. et de calice bibat. q̄d ē
eīn ſe ꝓbare. niſi cōſciāꝫ diſcutē. et nic/
hil in ea immūdū relinquē. Sūt inter
ſe cōtrarie ſpūales et carnales delicie.
Vnde qui carnales hūt. ſpūales eſſe nō
pūt. Vnde Bern̄. dicit Delicata eſt di/
uina cōſolatio. et nō datur admittētibꝫ
alienā. et ideo q̇ ſic laborāt tota die refi
cere ventrē. vacui ſemꝑ ſunt in mente.
Iēo. Difficile inq̄t eſt ymmo impoſſi/
bile vt aliquis fruat̾ pūtibus bonis et
futuris. vt hic ventrē et illic mentē re/
pleat. vt de diliciȷ̄s ad dilicias tranſe/
at. et in celo et in terra appareet glorio/
ſus. De eiꝰ neceſſitate et vtilitate huiꝰ
panis quere ſupra in die Cene.
Sunt et alie epule non bone ſed carna
les et male. et ideo fugiende. nam ſunt
nimis care. corꝑis leſiue. et in pericula
et mortē ſepius ſunt ductiue. Nam qꝛ
nimis ſunt ſūptuoſe hoīem depauꝑant
et rebus exſpoliant. qꝛ ſunt nimis in/
firme. mortē accelerāt Sed ſunt nimis
periculoſe eo ꝙ diuinā iram cōtra ſe ꝓ/
uocant. neceſſe eſt vt ad penā eternā fi/
naliter introducant. Dicamus ergo ꝙ
carnales epule nimis ſunt ſumptuoſe.
nam hoīes depauꝑāt. rebus exſpoliāt
et egentē ſuū faciunt ſectatorem. Quis
vnꝙ hiȷ̄s intendens potuit eſſe diues?
quis hiȷ̄s intēdens nō factus eſt pauꝑ?

Vnde dicitur Prouerbiorū. Qui dili/
git epulas in egeſtate erit. et qui amat
pinguia et vinū non ditabit̾. Vnde et
noſtris tēporibus multi qui erāt diui/
tes. ꝓpter epulas facti ſunt adeo pau/
peres. vt nec panem ad comedendū ha
berent. de quibꝫ dicit Tre. i. Omnis
populus gemens et querens panem.
dederunt precioſa queqꝫ pro cibo.
Exemplū de filio ꝓdigo. luce. xv. Qui
luxuriando et epulis vt credit̾ inſiſtē/
do eguit. quia iſta duo peccata ſūt ſibi
cōiuncta gula et luxuria. et ad tantā
mendicitatē venire cōpulſus eſt vt de
ſiliquis porcorum ſaciari non poſſet.

Secūdo. carnales epule ſunt nimis
infirme. ventris extēſiue. putredinis
generatiue. et mortis per conſequens
inductiue. Dum eīn epulis multis in
ſiſtitur. ex varietate ſaporis appetitꝰ
ad capiendum vltra ꝙ̄ neceſſe eſt inci/
tatur. calor naturalis ſuffocatur. dum
venter habundāter cibis repletur. vir/
tus digeſtiua obruitur. propter qď et
torſiones interioribus cōmouentur pu
tredines generantur. ex quibus febres
et pericula multa creantur. et ſic mors
acceleratur et ſubito introducitur. ꝓp
ter qď bū dicitur Eccleſiaſtici. xxxvii.
Noli eſſe auidius in omni epulacōne.
et non te effundas ſuper omnē eſcam.
qꝛ in multis eſcis erit infirmitas. Cū
cibus ſit ordinatꝰ ad cōſeruacōnem na
ture. et deꝑditi reſtauracōem uel reꝑa/
cōnem. ſtultus eſt qui cibū ſumit cōtra
ſuam ſalutem. Tercō carnales epu
le ſunt valde periculoſe. et diuine ire
prouocatiue. vnde dicitur in ca. Iude.
Ve illis q̇ in viā cayn abierūt z errore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

balaam mercede effuſi ſūt. et in cōtra/
dcōe choree ꝑierūt. et ſtatim addit cau
ſam. vnde mala hec ꝑueniūt. Hij inqͣt
ſunt q̄ in epulis ſuis male cōuiuantes
ſine timore ſemetipſos paſcētes ꝛc̄ Nō/
ne in cōuiuio magiſtrū paſtorū pharao
ſuſpendi mādauit. Nōne in cōuiuio he
rodes. Jo. occidit. Nōne cōuiuiū holo/
fernē cū omni exercitu ſuo ſtrauit. Nā
habūdancia panis et vini q̄bus īdebite
ſūt abuſi. ſodomā et gomorrā ſubūtit.
Nōne edentes ꝛ bibentes diluuiū oīes
abſorbuit. Math. xxiiij. Erāt hoīes co
medentes ꝛ bibentes et nō cognouerūt
donec veniēt diluuiū et tulit oēs. Vnd̄
dr̄. luce xij. Quia cuiuſdā diuitis vbēs
fructus ager attulit. cogitabat dicens.
qꝛ nō habeo quo cōgregem fructꝰ meos
Deſtruā horrea mea et maiora faciā. et
illic cōgregabo oīa bona mea. et dicam
aīme mee Anima mea hēs multa bona
parata ī annos plīmos. requieſce. bibe.
comede. et epulare. Dixit aūt illi deus
ſtulte hac nocte repetēt animā tuā a te
que aūt paraſti cuiꝰ erunt ? Exēplum
de diuite epulone. luce. xv. Qui epula
batᷓ cotidie ſplēdide. ſed mortuꝰ ī infer/
no ſepultus ē a diabolo. Nō ſunt tales
epule appetende. ſed penitus fugiende
et ſpūales ſolū ſunt amande. ſunt fre/
quētande. et mūdo ſūt corde cōſeruāde.
Qd̄ nobis preſtare dignetᷓ rex nr̄ xp̄c.
q̄ hodie in altari eſt ymmolatus Amen

Item.

Surrexit non eſt hic. Mat. xvi.
De reſurrexione dnīca tractaturi. quia
multi negant corpora poſſe reſurgere.
diſputādo. et argumentis vtendo. ꝓce
damꝰ ſic cōtra eos. nam et Actuū. i. dr̄

ꝙ dn̄s prebuit ſeip̄m viuum in multis
argumentis. In verbo ergo premiſſo
Angelus duo facit. Vnū affirmat Alte
rum vero negat. Affirmat dn̄m viuere
ſed negat eum in ſepulchro iacere. nam
ipſum viuere aſſeruit. quādo ait. Sur
rexit. ſed ip̄m in ſepulchro eſſe non oſtē
dit. cum ſtatim adiungit. non eſt hic.

Dicit ergo ſurrexit. ſed que ſunt ar
gumenta quibꝰ ſaluator xp̄c ſe viuere
cōprobauit. Nam conſtat ꝙ in triduo
mortuus fuit. ſed die tercia reſurrexit.
nō ꝙ tribus diebus ſed de quolibet aliq̄d
ibi fuit. intᷓ quos ſola dies ſabbati inte
gra fuit. ſicut patere poterit. ſi quis cō
putare voluerit. Fuerunt igitᷓ argumē
ta dnīca quibus ſe viuere oſtendit. nūc
ſumpta ex auditu. nūc ex viſu. nūc ex
guſtu. nūc ex tactu. nūc ex intellectu.
Eſt igitᷓ argumentum primū ſumptū
ex auditu. nam primo ab angelis au/
dierunt mulieres. et poſtea eum vide/
runt. Hoc autē teſtimoniū qd̄ ex audi
tu eſt ſumptum. licet non ſemꝑ ſit verū
eo ꝙ ſepe homo dicit mendaciū. fidem
tamē facit ſi ab hominibus fide dignis
ſit ſumptū. et eſt neceſſarium argumē
tum. cui nō poteſt ſubeſſe falſum. ſi qd̄
dicitᷓ. auditum fuerit ab eo qui mentiri
non poſſit. At āgeli cum ſint beati ſūt
ī gracia cōfirmati. nulla ergo poſſunt
racōne mentiri. quia ergo per eos aſſe/
ritur : verum eſſe nec alitᷓ poſſe eſſe in/
fallibili argumento cōcluditur At ipſi
xpriſtum verum ſurrexiſſe teſtantur.
Ipſum igitᷓ ſurrexiſſe neceſſe eſt ꝙ con
cedatur. Vnde dicūt ſancti angeli. luce
vltimo. Vt quid queritis viuentē cum
mortuis non eſt hic ſed ſurrexit.

ſancti angeli luce vltimo Vt quid que/
ritis. viuentem cum mortuis? non eſt
hic ſed ſurrexit. Secūdum argumē
tum ſumitur ex viſu. et hoc argumen/
tum apud omnes gentes eſt certiſſimū
Unde apud omnes et ſecūdum omnes
leges in ore duorum vel trium teſtium
ſtat omne verbum. quando ſecundum
viſum prohibuerint teſtimonium.
Nam cum ſcd̄m philoſophum. Viſus
non decipitur circa ꝓprium obiectum.
ab eo trahitur infallibile argumentum
Ac dominus iheſus. nō ſolum a duobꝫ
vel tribus eſt viſus ſed amplius ꝙ̄ quī
gentis fratribus ſimul. Certiſſimum
igitur cōſtat eſſe ipſum a mortuis ſur/
rexiſſe. Unde minorem ponit Aplūs. i
Cor̄. Tradidi inquit vobis ꝙ xpriſtꝫ
mortuus eſt pro peccatis nrīs. et qꝛ re
ſurrexit tercia die. et qꝛ viſus eſt cephe
et poſt hoc xi. deinde viſus eſt iacobo.
deinde Aplīs omnibꝫ. nouiſſime autē
tāꝙ̄ abortiuo viſus ē ⁊ michi. Si ergo
credis tu et in quolibet negocio vni no
tario ſiue inſtrumento ab eo confecto.
quanto magis ipſi credendum eſt aplō
qui de eo qd̄ ipſe vidit. et de eo qd̄ ab
aliẏs audiuit vel accepit adeo certꝫ fu/
it comitātibus eum miraculis. ꝙ pro
hẏs in mortem ſe dedit. et pro hac veri
tate eſſe omnibꝫ moriendum oſtendit.
Si eīm creditur lrīs mercatorū. cur nō
credatur lrīs apoſtolorū. Tercium
argumentū trahitur a guſtu. Nam co/
medere eſt ꝓpriū corporis. ergo ſi xp̄c
vere comedit. Verum corpus ſe habere
oſtendit et nō alienum. ergo ꝓprium.
Sed dices hoc argumentum nō valere.
quia et angeli inueniuntur comediſſe.

cum conſtet eos corpora non habere. ſed
hec non ſunt inſtancia. Si comeſtionis
veritas fuerit vere penſata.

Nam ad veritatem comeſtionis tria
occurrūt. ſcilicet. cibi maſticacio. cibi ꝑ
guſtum diiudicacō. et cibi in ventrem
traiectio. Potuerunt ergo angeli boni
et mali vere manducare quo ad maſti/
cacōnem et traiectionem in ventre. ſed
non quo ad cibi diiudicacōnem. Sicut
enim angeli per corpora aſſumpta. nō
vident. nec audiunt. nec per ea ſenciūt
eo ꝙ illa corpora non perficiunt. nec
eorum organa ſunt. nec ipſi talium cor
porum forme ſunt. Sic enim per ea ci
bum diſcernunt. nec ſcd̄m talem guſtū
cuius ſit saporis agnoſcunt. et hoc ꝓp̄
um ē illorum vbi ſunt naturalia orga/
na animarū. q̄ ſicut colores per viſum
voces per auditum. ſic et cibos diſcer/
nunt per guſtum. ergo ſi dominus ob
hoc comedit. vt ſe vere ſurrexiſſe proba
ret cum veritas eſſet. nec fallere poteſt
tale quid fecit. Unde oſtenderetur veri
tas corporis. Non ergo cibum maſtica/
uit et in ventrem traiecit. vt angelus
facit. ſed per guſtum vere de eo diſcer/
nit qd̄ ꝓprium eſt organici corporis.
Dum igitur ſic comedit. ꝙ eciam ſic A/
poſtolis intelligere fecit. verum ſe cor/
pus habere oſtendit. Unde dicitᶻ Jo.
vltimo. ꝙ ipſe manducauit cum eis
et nemo audebat interrogare q̄s eſſet.
ſcientes ꝙ dominus eſt. et ſequitur.
Hic iam tercio manifeſtatus eſt iheſus
diſcipulis ſuis. cum ſurrexiſſet a mor/
tuis. Quartū argumentū eſt accep
tum a tactu. nam ꝑ tactum vē cognoſci
tur molle et durum. lene et aſperum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

calidum et frigidum. nec ſcd'm ph'm cō/
tingit errare tactū. circa hoc ꝓpriū ob/
iectū. ſed dn̄s Io. xx. obtulit ſe palpan
dū. palpate inq̄t et videte q̄m ſpūs car
nem et oſſa nō habet ſicut me vi. habē.
et cōſtat ꝙ Thomas palpauit et clama
uit. Dn̄s meꝰ et deus meꝰ. ergo dū eū
manibus tractauerūt. et ſic eū verū cor
pus hr̄e ꝓbauerūt. Vere inť carnem et
oſſa ipm̄ diſcernebāt. Unde poterāt di
cere illđ. luce vlť. Surrexit dn̄s vē ꝛc̄
Ad hec oīa plurimū facit ꝙ xp̄c veitas
erat. ergo nec mētiri nec duplex eſſe po
terat. ſi ergo eis ſe oñdebat. eos de hoc
ſic ĉtos faciebat ꝙ dubitare nō poterāt

Quintū argumentū aliorū omniū
cōpletiuū et conſolidatiuū. ꝙ ex nulla
ꝑte p̄t eſſe erroneū ſumiť ab intellectu
Certū eſt enim tam ſcd'm ph'm q̄ ſcd'm
Augꝰ. ꝙ intellcūs nūq̄ decipiť ĉca ve
rū. neqꝫ p̄t eſſe ñ verorū. Un̄ omne qđ
intelligiť verū eſſe neceſſe ē. quidqđ ve
rū non ē intelligi nūq̄ p̄t. Sꝫ dn̄s ape
ruit diſcipul' ſuis ſenſū vt intelligerēt
ſc̄pturas. q̄ de ipo erāt. ſed xp̄m ſc̄ptuē
reſurrexiſſe p̄dicabāt. ergo hoc Aplī in
telligebant. nō ergo āplius dubitaē va
lebant. et ideo dr̄ in Io. ij. Nondū em̄
ſciebāt ſc̄pturas. ꝙ oportebat eū a mor
tuis reſurgē. ꝓpter q̄ oīa dicit Aplūs.
Ia. in ca. ſua. Qđ fuit ab inicio qđ au
diuimꝰ. qđ vidimꝰ ocul' nr̄is. et manꝰ
cōtrectauerunt nr̄ē de v̄bo vite. et vita
manifeſtata eſt ꝛc̄. Sed obſtant nobis
heretici et phī dicētes. Cum diuina ſa
piēcia vniūſa q̄ facta ſunt ſcd'm maiorē
vel minorē dignitatē in mūdo ordina/
uerit. ita ꝙ illud qđ natura eſt dignꝰ.
ſit ſitu ſublimꝰ. ſicut patet in eleūtis
omnibus. et in celeſtibus corꝑibꝰ. non
eſt poſſibile ꝑmutare qđ tanta ſapiēcia
ordinatū conſtat eſſe. ſed terra oīm ele/
mentorū eſt viliſſimū. groſſum. obſcu/
rum. opacū. et ido in infimo oīm collo
catū. Unde vbicūqꝫ hoc elementū fuerit
poſitū. ſiue ſcd'm ꝑtem ſiue ſcd'm totū.
ſemꝑ naturaliť petit cētrū. nec alibi ꝑ
naturā p̄t eſſe quietū. Und' ſi terra a cē
tro fuerit porrecta. et a centro ſeꝑata.
eſt vtiqꝫ violencia nō natura. Verū cor
pus nr̄m eſt terreū et ex terra formatū
Cum ergo ſcd'm ph'm tociꝰ terre et vni
us glebe eundē oporteat eſſe locū. locꝰ
corꝑis nr̄i per naturā eſt cētrū. ergo ſi
moueamur a centro. oportet eſſe ſcd'm
motū violentū. violēter ergo in celum
portať. et ſemꝑ ibi ꝑ violenciā detineť
Quod cū ſapienciā ſūmā nō deceat que
oīa ordinat. neceſſe eſt vt reſurrexio
corꝑm nō exiſtat. Fruſtra conāť iſta ī
mediū ꝓducē. dum ibidē ſit locus oīm
creature. quē ſapiā dīna ei voluit aſſig
nare. Nam ſi ſcd'm eos ſemꝑ eſt ſuꝑius
qđ eſt natura nobiliꝰ. dicāt quō opacōe
nature vapores terrei. et aquei in aera
tā alte leuanť et ꝑ aera tāta natuē ope
racōne deducunť vel detrahūť. Numqđ
nō aque grauiores aere eſſe ꝓbanť. et
in nubibus ſuꝑ aera eleuanť. quō ergo
contra naturā eſſe dicis ꝙ totā naturā
facere cōſpicis. Hic eciā ſi cōtra naturā
eſt ꝙ aues ſic ꝑ aera volant. et tn̄ corꝑa
auiū ex terra hn̄t ſuū ſolidiꝰ fundamē
tum. Item cū maior mūdus ꝓpť miō/
rem mundū ſit factus. et finis ſit nobi/
lior hijs que ſunt ad finē. tanta nobili
tas vel maior debet eſſe in mūdo miōri
quanta eſt in maiori. Sed in mundo

minori ſedes ignis eſt in corde. Vnď et
cor ſcďm ignem habet formā vel figurā
piramidalem. ſedes aeris eſt ī pulmōe.
ſedes terre in oſſibus et in carne. et ſe/
des fleumatis ſiue aque eſt in capite.
ergo ſi in minori mūdo oꝑante natura
ignis eſt inferius. et aqua ſuꝑius. non
erit cōtra naturā ſꝑ ſi in maiori mūdo
aliqͥ graue ſuo grauiori ſuꝑferat᷑. Vñ
videmus. ꝙ ex terra generatum aque
ſuꝑfertur. licet aliqͥ lignū inueniat᷑ qď
ſtatī in aqua ſubmergit᷑. ſicut in ebano
ꝑ Ariſtotilē eſſe oſtendit᷑. nō erunt tūc
corꝑa noſtra q̄lia mō ſunt. ſed ab iſtis
q̄litatibus alterata. ubi obſcuritas trā
ſiet in luminoſitatē. ponderoſitas in le
uitatē. corruptibilitas in inpaſſibilita
tem. et infirmitas in virtutē. Et quid
miraris tu q̄ naturas rerum exquiris.
ſi omnipotēs dicit᷑ qui corꝑa ſuo munē
nō priuabit. ſed ꝓ ſeruicō facto remune
rabit. ſi ea in melius cōmutabit. vt qď
in via fuit anime in penam. in patria
ſit ei in gloriā. Nam ſi nō credis ex ob/
ſcuro fieri clarum. quare nō attēdis ex
terra fiei argentū tam clarū. aurum tā
fulgidum. et carbunculū tanta lumino
ſitate dotatū. vt more ſolis illuminat
tenebroſum. quid eciā obſtupeſcis ſi ex
groſſo fiat ſubtile. cum videamꝰ ex la/
nifera materia fieri tā ſubtilia opera.
quare eciā nō cōſideras ꝙ ex aq̄ groſſa
materia tam ſubtilem telam facit ara/
nea. ex cineribꝰ eciā fit vitrū adeo ſub/
tile et clarū. vt radijs ſolis omnino ſit
ꝑuiū. quid eſt eciā qď non credis ex cor
ruptibili incorruptibile fieri. cū multa
in mundo ſicut corpora ex corrupbibili
facta materia q̄ ſunt ꝑpetuo duratura.

et quid ꝑ alia diſcurro cū ipſa terra ſit
in futurū duracōne eterna. multo ergo
forcius alia mūdi corpora q̄ terra ſunt
nobiliora. et tū ſunt multa corrupcōī
ſuppoſita. Unde q̄s ignorat ꝙ caro pa/
uonis omnino eſt inputribilis. licet ex
corrupcōne ꝓducta ſit. Nunq̄d tota die
videmus ꝙ lignū poſitū in aqua pu/
trefiat. ſed dum ab igne cōbuſtū ⁊ ī car
bonem cōuerſum eſt. tante virtutis eſt
vt ſi ponat᷑ in aq̄. vbi lignū cicius pu/
truiſſet ꝑpetuo ibi īcorruptū ꝑduret.
quid eſt eciā ꝙ miraris ſi qď mō videt᷑
infirmū fiat a deo virtuoſum vt pene/
trare poſſit omne ſolidum. Nōne gra/
nū ſub terra ſepultum poſtq̄ꝫ ibi fuerit
mortuū germē ex ſe ꝓducit qď terram
diuidit. et penetrādo quidq̄d inuenit.
foras exit ⁊ Nōne nucleū poſtq̄ꝫ ſub ter
ra fuerit putrefactū teſtam diuidens ī
publicū ꝓdit. Nōne radius ſolis vitrū
non frāgendo ꝑtranſit. nō corpus ſibi
obuium frangendo ſed ſimul cum eo in
eodē loco exiſtendo. Nam q̄uis duo cor
pora eq̄ materialia et groſſa ſimul eſſe
non poſſunt. q̄ tamen ſic ſe habent. ut
vnum altero ſubtilius ſit. ſimul eſſe
poſſe uidemus. Vnde dum ignis ſe in
ferrum ſiue ī lignum inmergit uſqꝫ ad
ſuum intimū penetrat et pertranſit.
in eodem loco cum eodem pariter coex/
iſtit. ſed et ſicut aliqui dicunt vas cine/
ribꝰ plenum accipias. et deſuꝑ aquas
infundas nō minꝰ de aqua continet q̄ꝫ
ſi nulli cinēs ibi eſſent. qď eſſe nō poſ/
ſet. niſi illa duo corpora ſimul eſſent.
ſi ergo hec omnia facit natura creata.
que eſt hec amencia ut non credas poſſe
fieri iſtis ſimilia potencia increata?

Vere ergo corꝑa nr̃a hĳs q̃tuor dotata
ututibꝫ ſiue dotibꝫ erunt. vt ſint agi/
lia. ſint ſubtilia. ſint clara. ſint impaſ
ſibilia. ſint eciã viſibilia. et iſta docet
elegant̃ valde Aplũs. i. Cor. xv. ita d.
Sed dicit aliq̃s. quõ reſurgẽt mortui.
q̃li corꝑe venient. Inſipiens tu inq̃t.
qđ ſeminas nõ viuificat̃ ñ ꝑus moriat̃
et qđ ſemiãs nõ corpꝫ qđ futurũ es ſei
nas. ſed nudũ granũ. deus aũt dat̃ illi
corpus ſicut vult. et poſt multa de hac
materia. addit. Seĩat̃ ĩ corrupcõe. ſur/
gẽt ĩcorruptibiles. ecce dos ĩpaſſibili/
tatis. Seĩat̃ ĩ ignobilitate ſurgẽt ĩ glã
ecce dos claritatis. Seminat̃ in ĩfirmi
tate ſurgent in ũtute. ecce dos penetra
bilitatis. Seminat̃ corpꝫ aĩale ſurget
corpꝫ ſpũale. ecce dos ſubtilitatis. Has
q̃tuor dotes oſtendũt euãgeliſte dñm ha
buiſſe. Vñ ꝓpt̃ dotẽ claritatis. Marc.
cõꝑat eũ ſoli. Math. vlt̃. vbi dr̃ de mu/
lieribꝫ. Veniũt ad monumentum orto
iam ſole. Quid eſt ſecũdũ vnam expo/
ſicõem venire orto iam ſole. ñ xp̃i corꝑe
iam de ſepulchro ſurgente. ꝙ vtiqꝫ ĩdõ
cõꝑat ſoli. q2 ſole lucidius erat. ſi eñ oĩ
bus elcĩs ꝓmittit̃ ꝙ fulgebũt ſicut ſol ĩ
regno. reſtat vt ille ꝑ hĳs ſole fulſerit.
qui nrẽ reſurrexionis cã extitit. Scđo
xp̃i ſubtilitatẽ Io. vlt̃. oñdit. Dũ ip̃m
ianuis clauſis intraſſe ad diſcip̃lõs aſ/
ſerit. q2 ſi portas clauſas non eas fran
gendo intrauit. reſtat ꝙ eas ſubintan
do trãſiuit. dotẽ ergo ſubtilitatis ſe hrẽ
ꝓbauit. Tercõ ꝙ dotẽ agilitatis hũit
Luce vlt̃. oñdit Hoc ũbo qñ ab ocul̃ diſ
cipulorũ ſubito euanuit. ꝙ ſignũ ſubti
litatis fuit. Qr̃to inpaſſibilitatẽ ſe do
minꝫ hrẽ oñdit. cũ dicit Math. vltiõ.

Data eſt michi omĩs poteſtas in celo et
in terra. cõſtat neceſſario argumento.
ꝙ ſi omnẽ poteſtatẽ xp̃c a prẽ accepit.
ꝙ omnipotẽs fuit ſi omp̃s non fuiſſet.
pati ab aliquo potuiſſet. ergo ſi omp̃s
xp̃c fuit. vtiqꝫ impaſſibil̃ fuit. ſic igit̃
ctũ. ꝙ cum ſole nichil ſit lucidiꝫ. cui cõ
parat̃ dñs. et oĩa penetrãte nichil ſub
tilius. et ſubito apparente et diſparẽte
nichil agiliꝫ. et oĩpotente nichil inpaſ
ſibilius: ꝙ dñs hĳs q̃tuor dotibꝫ ex/
titit ad ornatus. De nrã reſurrexione.
Require in ſequenti ſermone.

Item

Iheſum q̃ritis nazare. cru. ſur.
Mathe. vltiõ. In ſerie huius euangelĳ
oñdit euangeliſta maxĩe q̃tuor. ſ. ange
lorũ apparicõem. dñi reſurrexionem.
xp̃i miſeracõem. et mulierũ deuocõem
Nam cũ ſint cõtraria morbꝫ et medici
na. valde bene medicina rñdet morbo.
lapſui repacõ. et remediũ nocumento.
Vnde q2 in ꝑma trãſgreſſione fuit an/
gelus inuidens. mulier inobediens.
mors inficiens. et iuſticia puniens. ſic
in repacõne vt patet ex euãgelica lcõne
fuit angelus diligens et aſſiſtens et do
cens. Mulier obſequens et obediens et
vita reſurgens Vnđ et petrũ qui xp̃m
negauerat ſpecialiter nominauit. Ite
inq̃t dicite diſcipulis eius et petro ꝛc.
In verbo ergo premiſſo duo maxime
oſtenduntur.
Primũ eſt mulierũ deuotio in q̃rendo.
Scđm vero eſt dñi potencia ĩ reſurgẽdo
Nam querere mortuum ſignum maxi/
mum fuit amoris. ſed ſuſcitare de mo/
numẽto defunctum opus fuit mirifice
potentie. Nõt̃ igit̃ ꝑmo feruẽs mulierũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

deuocō qn̄ premittit᷑ Jheſum q̄ritis na
zarenū. ſcdo nōt᷑ vel mōſtrat᷑ in xp̄o po
tencie magnitudo. cum ſtatim adiūgit᷑
Surrexit. Dico ꝙ oñdit᷑ p̄mo ſcārū
feminarū deuocō in q̄rendo. dum enim
eū ſic ſollicite iā mortuū q̄ſierunt. certū
de ſe ſignū dederūt. ꝙ vere eū dum vi/
ueret dilexerūt. nam q̄ falſo mō in vita
dilexit. mortuū nō q̄rit. Eſt igit᷑ nōnd̄
ꝙ xp̄c eſt q̄rendus ſollicite. q̄rendus de
uote. et q̄rendus cōtinue. nam querere
ſollicite ē q̄rere toto corde. querē deuote
eſt querē lacⁱmoſa mente. ſed querē cōti
nue eſt ꝑſeuerare. nec anꝙ̄ inueniat᷑ a q̄
rendo deſiſtere. Dico ꝙ ſaluator nr̄ eſt
q̄rendus ſollicite. vt nō poſſit homo q̄eſ
cere donec dilectū inueīat. vt ſponſa dt
Can. iij. Surgam et circui. ciui. per
vicas et plateas. ciuitatem circuire eſt
omnes anime potencias circuire. vt di
lectum quem querit valeat inuenire.
Unde ibi dr̄. quia ſic ſollicite q̄ſiuit idō
inuenire meruit. Ad hoc eīn inuitat do
minus Math. Petite et accipietis. que
rite et inuenietis. pl᷑. et aperi. vobis.
ꝛ ſequit᷑ ibi. omnis qui querit inueniet
qd̄ de ſollicite querētibus intelligitur.
Unde Grego. Care deſiderat. qui tam
ſollicite ad querēdum inuitat Sed heu
quia magis eſt homo ſollicitus querere
aſinum perditum. querē porcum. que/
rere bouem vel equum. ꝙ̄ querē criſtū.
cuius ꝓbacio eſt. cum perditur bos vel
aſinus. ſtatim ſine dilacione queritur.
nec a querendo ceſſat᷑ donec inueniatur
Sed ſi dominus per peccatū perditur
ſepe negligitur vt per multa annorum
ſpacia non querat᷑. vnde luce xv. argu/
ens contra tales dixit. Quis ex vobis
homo qui habet centū oues et ſi ꝑdidit᷑
vnam nōne dimittit nonagintanouem
in deſer. et va. ad il. que pie. do. in ue.
eam. Que eciā mulier habēs dragmas
decem ꝛc̄. quaſi dicēt. ſi ſic facit mulier
de dragma ſua. ſi ſic de oue ſua. quid ē
facere cōuenit ſi deum tuum ꝑdideris.

Scdo debet homo deum querē deuo
te. Nam fruſtra querit qui deuotus in
aīma non exiſtit. nam ideo magdalena
prius eum inuenire ꝓmeruit. quia cū
multis lacrimis queſiuit eum. vnde do
minus dicit ei Jo. xx. Mulier q̄d plo/
ras quid queris. vnde ſtatim ſequitur.
quomodo cognouit eum dum familiari
nomine eam vocauit. ſed quidā dn̄m de
uote non querūt. qui eum non ꝓpter ſe
ſed ꝓpter temporale cōmodum querūt.
et iſti ſignati ſunt in iudeis. q̄bus dn̄s
dicit Jo. xix. Quē queritis Ac illi dix
erunt Jheſum nazarenū. cumq̄ dixiſ
ſet eis. ego ſum: ſtatim abierunt retro
et ceciderunt in terram Tales eīn dum
deum querere vident᷑ et ſepe orare cer/
nūtur ſolum tꝑalia querē cōprobant᷑.
vnde dicit talibꝫ Jo. iij. Queretis me
et nō inueīetis et ī peccīs vr̄is moriemī

Tercio dēt homo xp̄m querē ſine oī
ceſſacōe. donec cōtingat inueīre. q̄d eīn
valet cibū in menſa pare ꝛ ad menſam
nō ire: ꝓpi qd̄ dr̄ in pſ. q̄rite faciē eiꝰ
ſp. vt ſimus ſiles leoni q̄ poſtꝙ̄ incipit
q̄rere predā non deſinit donec inueniat
eam. tales fuerūt magi de q̄bꝫ dr̄ Mat.
ij. ꝙ nato dn̄o venerūt in ihrlm̄ querē/
tes ꝛ dicētes vbi eſt qui natus ē rex iu.
nec q̄rere deſtiterūt donec eū in p̄ſepio
inuenerunt Sed quidā q̄runt cū hero
de puerū ad ꝑdendum. quales ſunt per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quos xp̄i paupes capiunt᷑.ligant᷑.verberant᷑ et aliq̄n occidūt᷑·Quicquid em̄ paupibus iniurie fit·ipſo deo teſtante dn̄o fit·Unde ipē dicit·qui vos recipit me re·et qui vos ſpernit me ſpnit Sic ergo kariſſimi querēdus eſt xpriſtꝰ cū ſanctis mulieribus q̄ tam ſollicite·tam deuote·tam cōtinue queſiuerunt·donec eum īuenerunt Unde nunc eſt tempus q̄rendi.eciā inueniendi ꝓpter qd̾ dicit᷑ in pſa·Querite dn̄m dum inueniri pt inno·e·d·ꝓ·eſt·O ꝙ̄ adhuc ploābunt quantū vllulabunt·quantū amare dolebunt.qui mō eum non q̄runt·Ez q̄d proderit tunc flere·quid ſi fieri poſſet milleſies occidere·q̄n erit impoſſibile īuenire Sequit᷑·ſurrexit·In quo nōt᷑ potēcie magnitudo.q̄ tanta in xp̄o fuit ꝙ ſeipm̄ a mortuis ſuſcitauit·et clauſo ſepulchro foras exiuit·Sed qꝛ ſupiori ſermone reſurrexio dn̄ica ſatis lucide ē ꝓbata·nūc nr̄a reſurrexio eſt ꝓbanda cuiꝰ xp̄i reſurrexio noſcit᷑ eſſe cauſa·

Ad ꝓbādum nō·ꝙ ſumunt᷑ rōes tū ex pte dīni eloquij tū ex pte humani aīmi tū ex pte vniūſi·tū ex pte dei· Dico ꝙ p̄ma cōſideratio ſumit᷑ ex pte diuini eloquij·Nam oīs ſcptura clamat·ꝙ xp̄c eſt caput eccleſie·nos autē mēbra ipſius·ſicut expreſſe in pluribus locis dicit Apoſtolꝰ·ſed fedum ē·mōſtruoſum ē·cōtra naturā eſt·vt caput reſurgat et alia mēbra incinerata remaneāt Sed cōſtat ex ſupioribus dn̄m ſurrexiſſe·ergo neceſſe eſt·et nos reſurgere·et hoc ē argumentū qd̾ facit Apoſtolꝰ·p̄mo·Cor·xv·ad impoſſibile ita dicēs Quō quidam dicunt in nobis ꝙ reſurrexio mortuorum non eſt·neq; xp̄c reſurrexit·inanis eſt ergo predicacō nr̄a inanis eſt et fides noſtra·ſed hoc habet ꝓ impoſſibili ꝙ fides inanis ſit·ergo īpoſſibile erit ꝙ reſurrexio mortuorum nō ſit·Item dicit·ſi reſurrexio non eſt neq; xp̄c reſurrexit·qꝛ non reſurgit caput ſine membris·ꝙ ſi xp̄c non reſurrexit adhuc eſtis in pccīs vr̄is·ſed hoc impoſſibile exiſtit·cū in ſanguine xp̄i abluti ſitis·ergo neceſſario reſurrexio erit·Item ait Si xp̄c non reſurrexit·ergo qui in xp̄o dormierūt oēs pierūt ſed hoc eſt impoſſibile ergo et reſurrexionem nō eſſe·Item Augꝰ dicit·ꝙ ſi q̄s attendat curſum naturalium rerū cercius eſt reſurrexionem futurā eſſe ꝙ̄ ſolem oriri cras·Nam videmus ꝙ renouant᷑ herbe·omnes renouāt᷑ arbores·renouant᷑ ſerpentes·renouānt᷑ aquile et accipitres·ergo multo forcius renouant᷑ homines·Item arguit ſic Augꝰ ex verbis porphirij·et platonis·Nam plato dicit aliquādo animas redituras ad corpora·ſed porphiriꝰ·ꝙ ad miſera non redibunt·ergo ad glorioſa·

¶ Secunda cōſideratio eſt ex parte aīi humani·nam cōſtat animā ſcd̄m cōmunem phiām·eſſe corporis formā·forma autē appetit ſuam materiā ex natura·igitur ſuum corpus appetit anima·cuius ipſa eſt forma·et tantꝰ eſt appetitus cum ſit naturalis·nec ab anima ſeparari poſſit quia quod naturale eſt·vt Boeciꝰ docet·Non relinquit rem ꝙ̄ diu eſt·Unde Auguſtinus dicit·ꝙ iſte appetitus retardat animā ne ſit pfecte beata donec ſuam reſumat materiam·ergo ſi anima ad btitudinem eſt creata nec ſine corpore plene poſſit eſſe beata

de neceſſitate reſurrexio eſt futura. Itē
cū appetitus talis aīme ſit naturalꝰ. et
nichil ſcd̄m phm̄ . in fundamēto natuꝛe
ſit fruſtra plantatū. eſſet aūt hic appe/
titus fruſtra et ī penā niſi aīe reſume/
rēt coꝛpa ergo impoſſibile ē reſurrexio
nē nō eſſe futurā Tercia cōſideratio
eſt ex pte pfcōis vniūſi Nam cū dei per
fecta ſūt opa . neceſſe ē vniūſū eſſe pfec/
tū vt nichil poſſit rōnabilit̄ cogitari qd̄
nō ſit a deo pfectū. Sz licet multa gnā
ſint creaturarū Ad tria tn̄ ſūt reducibi
lia. nam creatura oīs . ā eſt pure ſpūalꝰ
ā pure coꝛpalꝰ . ā ex vtroqȝ cōpoſita. ex
hijs eciā cōſtat . ꝙ cōpoſita c̄atura max
ime rōnalꝰ non minꝰ eſt de cōplemento
vīuerſi ꝙ̄ ſint alie et maxime coꝛpalꝰ
Sed conſtat ꝙ tam ſpūalꝰ ꝙ̄ eciam coꝛ
poralꝰ remanebūt ſemp ī vniūſo . ergo
ſi vniūſum nō fuerit diminutū mane/
bit ergo illud qd̄ ex vtraqȝ natura cō/
poſitū . ſed nō remaneret ṅ coꝛpꝰ reſur
geret. reſurrexio ergo ex neceſſitate fu/
tura ē. Item ꝙ homo magis debeat re
manē eciā ſcd̄m coꝛpꝰ. ꝙ̄ aliq̄ alia crea/
tura coꝛpalꝰ ſic patet . Nam cōſtat ſcd̄m
phm̄ . ꝙ homo eſt finis quodāmodo oīm
q̄ ſunt. Unde et dn̄s hoīem fecit in fine
tamꝙ̄ finē quodāmō oīm alioꝛū Quaē
certū eſt oīa mūdi coꝛpa tam celeſtia ꝙ̄
terrena ꝓpt̄ hoīez eſſe facta. ſed nō ꝓpt̄
animā. qꝛ aīma racōne ſui non indiget
nutriri . nec indiget motu celi. cū cōſtat
eam nō gn̄ari ſed p creacōnem ꝓduci .
ergo mūdi coꝛpa omnia ꝓpter coꝛpus
humanū ſunt facta. quedā ꝓpter nutri
cōnem. quedā ꝓpter cōſolacōem. q̄dam
ad locacōnem. q̄dam vero ꝓpt̄ gnācōis
cōtinuacōem. Si finis eſt dignioꝛ hijs
q̄ ſunt ad finem qꝛ impoīt eis neceſſita
tem Itē ergo oīa mūdi coꝛpa ꝓpter ſo
cietatem ad nobiliſſimā creaturā que ē
aīma rōnalꝰ . humana coꝛpa ſunt nobi/
lioꝛa . ergo ſunt in eternū durātura et nō
ſolū dico celeſtia coꝛpa ſed qd̄ magis ē
eciā ipſa terra. multo ergo foꝛcius huma
na coꝛpa ſed hoc nō eſſet ṅ reſurgerent
ergo zc . Item ī vniuerſo ē inuenire pri
cipium. mediū et poſtremū . Pricipiū
eſt deus. mediū eſt āgelus coꝛpus vēo
vltimū eſt homo ad ymaginē dei factus
ſed pricipiū eternū eſt . mediū ꝑpetuū
eſt . ergo poſtremū nūꝙ̄ deficiet ſed de/
ficeret ſi coꝛpus non reſurgeret . reſur/
rexionem ergo futurā eſſe neceſſe eſt .
¶ Quarta cōſideracō eſt ex pte dei. nā
ſi deus vult nr̄ā coꝛpa reſurgere . et pt̄
hoc facere. neceſſariū eſt reſurrexionem
futurā eſſe. Probacō ꝙ ipē velit. Nam
conſtat ꝙ deus vult illud eſſe qd̄ decet
eum velle. ſed decet eum reſurrexionez
coꝛpoꝛū velle. ergo certū ē reſurrexōem
eum velle . nam ꝙ eum deceat racō cer/
tiſſima maīfeſtat . conſtat eīm eum eſſe
iuſtiſſimū . ergo remunerat omne bo/
num . ſed coꝛpꝰ vi ſancti bonū facit vi
gilando. ieiunando . laboꝛes poꝛtando.
coꝛpus aūt hoīs peccatoꝛis totū contra
rium facit. ergo ſi deus iuſtus exiſtit .
Unū remunerabit. alterū cōdemnabit
ſed hoc non eſſet niſi reſurgerēt. reſur/
rexionem ergo futurā eſſe neceſſe eſt .
ꝙ aūt deus reſurrexionem facere poſ/
ſit racō maīfeſta cōuincit . nā maius ē
de nichilo rē facere . ꝙ̄ coꝛruptā repare
ſed deꝰ facit ꝑmum ergo face pt̄ z ſcd̄m
Itē Pellicanꝰ dum filios a ſerpēte occi
ſos īuenit ſaguinem quem de pectoꝛe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

k

ſiue latere extrahit. ſup̲ filios fundit.
et ad vitam reſurgere facit. ergo qđ p̄t
ſanguis pellicani facere. nō poterit ſan
guis xp̄i? Itē leo dum filios exaīmes
reſpicit iacentes. ſup̲ eos fortiſſime ru
git. et ſic eos ad vitam adducit. ergo ſi
leo beſtia hoc facit. leo deus hoc fecē non
poterit? Unde Aplūs dicit ꝙ in iuſſu
et in voce archangeli. et in tuba dei deſ
cendet de celo ꝛc̄. Non eſt ergo cōtra na
turam reſurrexio corporū. ꝙuis fiat a
ſuperna natura. qꝛ ex duplici natura
cōponitur homo. elementari .ſ. et celeſ
ti. Non enim in corpore noſtro tāta ele
mentorū contrarietas eſſe poſſet. ň na
tura celeſtis adeſſet. q̄ cōtrarietatem cō
ciliaret. et in quandā armoniam addu
ceret. quia ergo motus corporis ſequit̄
pondus nature in corpore dominantis
Sicut nō ē cōtra nāꝫ corꝰ ferri ſurſū ň
dominăte ī corpoīb9 nr̄is terra ſiue ele
mentaris natura. corpora nrā habitēt
in terreno loco. ſic contra naturam nō
erit niſi deo faciente celeſti natuā in cor
poribus nr̄is dnānte. ꝙ corpora noſtra
ſint in celo. gaudeant ergo electi ꝙ glo
rioſa ſunt corpora recepturi. et triſten
tur reprobi quorū corpora non erunt
lucida ſed obſcura. non agilia ſed pon/
deroſa. non virtuoſa ſed infirma. non
īpaſſibilia ſed omni paſſioni ſuppoſita
ꝙuis oīno in mortalia. et quodāmodo
felices eſſent ſi vitam finire ăqua mor/
te vel aliquo modo poſſent.

Feria iij.

Stetit iheſus in medio. Jo. xx.
Scđm doctrinā quā philoſoph9 tradit
in Ethicis Omnis virtus in medio cō
ſiſtit. Unde quanto res ad mediū ma/
gis accedit. tanto virtuti ꝓximior fit.
et quanto plus a medio recedit et ꝓxi/
mior fit extremis. tanto a virtute ma
gis ricedit. Medium autē a modo ē no
minatū. vt nichil ſit aliud tenere medi
um ꝙ ſeruare in omnibus iuſtū modū
Unde Bernđ9. Tene mediū ſi nō vis
perdere modum. locus enim medius
tutus eſt. Dn̄s ergo qui nō ſolum v̆bis
ſed docet nos et factis. et ſtetit. et ī me/
dio ſtetit. nam ſtare p̲tinet ad laborem
ſed in medio ſtare pertinet ad amorem
Dum ergo ſtetit laboāre nos voluit ſed
dū ī medio ſtetit. caītatē ipē nobis ſu
o opere cōmendauit. Dicit ergo ſtetit.
Nō ꝙ dn̄s ſtat ad uocandū vt ad pn̄āꝫ
venias. ſtat ad pugnandū vt venias.
ſtat ad cōfortandū ne in bello deficias.
et ſtat ad iudicanđ ne ſine munē bon9
vel malus pertranſeas. Dico ꝙ ſtat
dn̄s ad vocandum vt ad pn̄āꝫ venias.
oīs eīn eius vita. oīs ei9 doctrina. ad
hoc fuerunt ordinata. vt factis et ver
bis nos vocaret ad pn̄āꝫ. et ideo. q̆ pe
nitenciā facē rēnuit oē illud infrīgit et
deſtruit ꝓpt̄ qđ xp̄c venit. ꝙ aūt dn̄s
ad hoc ſteterit. dr̄ Jo. vij. In die inq̄t
magno feſtiuitatis ſtabat illic et clama
bat. Si quis ſitit. id ē qui penitēciam
facere cupit. veīat ad me et bibat. id ē
grām̄ accipiat. p̲ quā penitenciā dig/
nam faciat. Scđo ſtat dn̄s ad pug/
nandū vt homo adūſarium ſuū vincat
quis eīn tanto hoſti. tā forti. tā ſagaci.
tam nocere cupienti. reſiſtere poſſet ň
benign9 domin9 adiuuaret. et ad hoc
ſignificandum dicitur Joſue v. ꝙ cum
eſſet ioſue ī agro. id ē in certamīs cam
po. leuaauit oculos ſuos et vidit virū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cōtra ſe ſtantem id ē xp̄m ꝓ ſe pugnan
tem. euaginatū tenentē gladiū . et ait
ei. Nr̄ es an adūſariorū . et ille ait. Pri
ceps ſū excercitus dn̄i .   Tercō ſtat
dn̄s ad cōfortandū . ne homo in tribula
cōne deficiat. quis em̄ int̄ tot mala. tot
pericula. tot adūſariorū diſcrimina tu/
tus eſſet. niſi ſibi deus adeſſet. et vacil
lantem animā cōfortaret. Quare dū be
atus Stephanus inter adūſarios ſuos
ſtaret. ꝓmeruit vt xp̄m ſtantem et cō/
fortātem vidēt . Unde dicit Actuū vij .
Ecce video celos aptos ꝛc̄ . nō ꝙ ibi ſta
re eſt adiuuare.   Quarto ſtat dn̄s ad
iudicandū ne mala impunita ꝑtranſe/
ant et bona irremunerata remaneant.
Non ſumant audaciā mali quia in hijs
inferioribus ꝓſperant᷑ . nec deſperacōe
ꝑmant᷑ boni . qꝛ tꝑaliter affligunt᷑ qꝛ
veniet dies illa qn̄ diſcucientur omnia
merita . et malis reddet᷑ pena eterna .
bonis ecōtra gloria ſempiterna . Unde
dicebat ſcūs ille Criſogonus conſolans
ſanctā Anaſtaſiam in aduerſis . videas
ne turberis quia tibi inferunt᷑ aduerſa
non em̄ deſereris ſed ꝓbaris . vno enim
fine cōcludunt᷑ huius mundi ꝓſpera et
aduerſa . nec vt triſtibus deſperacō . nec
letis elacio dn̄et᷑ . ꝓpter hoc dicit᷑ Pſa .
iiij . Stat ad iudicandum dominus . et
ſtat ꝑ ſtabit ad iudicandum populos .
Sequitur In medio . In quo notat᷑ cō
munitas caitas et humilitas . locus em̄
medius locus eſt cōmunis . quē ideo do
minus elegit . qꝛ dum quis ſe in medio
ponit ſe cunctos amare oſtendit . et dat
de ſe ſignū humilitatis Eſt aūt ad pn̄s
¶ Notandū ꝙ eſt q̄drupleх medium .
Unū colligatiuū . Alterū illuminatiūm

Terciū viuificatiuū . Quartū vero diſ
tinctiuū . Nam mediū colligatiuū ſunt
ſpūs inter corpus humanū et animū .
Medium illuminatiuū eſt ſol in medio
planetarū . Mediū viuificatiuū eſt cor
in medio quodāmodo membrorū . Sed
mediū diſtīctiuū eſt celū ſidereū in me/
dio aquarum .   Primū mediū ſe eſſe
xp̄c docuit in incarnacōne ſiue natiui/
tate . extrema ſibi inuicem vniendo
Scd̄m mediū fuit in cōuerſacōne u̇bis
et exemplis alios cōmonendo . Terciū
mediū fuit in paſſione nos ad vitam
gracie reducendo . Quartū mediū erit
in vltima diſcuſſione merita ſingulorū
examinando . Dico ꝙ primū mediū eſt
medium colligancie . quādo aliqua duo
aliquo tercō vniūtur . Sicut anima in
quantū principiū motus vnit᷑ corpori
mediātibus ſpiritibꝫ . ſ . vitali . natura
li . et animali . Nam iſtis mediātibus
mouet et regit anima totum corpus . et
eſt ſedes ſpiritus vitalis in corde . cuiꝫ
eſt aerem temperatū attrahere . diſtem
peratū a corde repellere . et ſic ſalutem
toti corpori miniſtrare. Sedes vero ſpi
ritus naturał eſt in epate . cuius ē ſan
guinē purificare. et purificatū ꝑ totum
corpus tranſmittere . Sedes vero ſpūs
aīalis habet in cerebro eſſe . ſiue in cor/
pore . cuius eſt motū ꝛ ſenſum ſingułꝑ
tibus miſtrare . Un̄ et vene pulſatiles
ſiue arterie deſeruiūt in ſuo officō ſpūi
vitali . Alie parue vene deſeruiūt ſpūi
naturali . ſed nerui deſeruiunt ſpiritui
aīmali . Iſtis ergo ꝓſpere ſe habentibꝫ
bene eſt anime in corpore . ſed ipſis de/
ficiētibus neceſſe eſt eam abire . qꝛ ſine
eis nō poteſt corpus regere et mouere .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde hoc mediū non ſolum eſt cõtiguū
ſicut int̄ duos lapides eſt cementū. ſed
ē neceſſariū. vt nõ poſſit ſine eo corꝑis
et aīe eſſe colligacõ. Naturā huiꝰ medij
dñs in ſua incarnacõne aſſumpſit. dū
principiū et vltimū. id ē deum et hoīez
ſe mediū poſuit et in ntītate ſua duos
parietes. id ē duos ꝓplõs iudaycū ⁊ gē
tilem cõiunxit. In cuius ſignū in me/
dio duorū aīalium ſtetit. quorū aſinus
ceruicoſus ꝓplm̄ gentilem. bos vero iu
go legis ſubiectus ꝓplm̄ iudaycū ſigni/
ficauit. Vn̄ longe an̄ dictū eſt Abacuc.
iij. In medio duorū aīaliū cognoſceris
et in libro Sap̄. dr̄ Dum mediū ſilen/
cium teneret̄ omnia et nox in ſuo curſu
mediū it̄ pagēt omps ſermo tuꝰ dñe ⁊c̄
Iſtū mediatorem debemꝰ diligere. qui
nos ſic dilexit. q mediū ſe cõſtituit. et
nos deo recõciliauit. Unde dicit̄ primo
Thi. ij. Mediator dei et hoīm xp̄c ihc̄.
Scdm mediū eſt medium illumina
tiuū. ſicut ſol eſt in medio planetarum
ſub ſe hñs venerem. mercuriū et lunā.
Supra ſe martē et iouem et ſaturnū.
cum eſt ſol ſicut fons luminis. Unde et
ſol nomē accepit. q̄ſi ſolus lucēs. qꝛ eiꝰ
cõparacõne illa nõ lucent. nec in pñcia
eius apparent. dignū fuit vt in medio
eſſet. vt omnia illuſtraret. Sic et lux
noſtra xp̄c. cum lux omīnū eſſet. vt lu/
men ſue doctrine omnibꝰ daret. in me/
dio doctorum ſtetit. luce. ij. Inueneret̄
eum in medio doctorum. et qꝛ nõ ſolum
verbo ſed eciā facto docuit et exemplo.
et ideo ipē dicit luce. xxij. Quis maior
eſt qui recumbit an qui miniſtrat? ego
autē in medio veſtrū ſum. ſicut qui mi
niſtrat. quaſi dicēt. Eſtote ꝑui. qꝛ ego
tamq̄ minimus. fui in medio veſtri.
dum ſemꝑ vobis miſtraui. cõfundat̄
ergo humana ſupbia dum alta querit.
qñ filius dei pr̄is nõ miniſtrari venit.
ſed alijs miſtrauit. Terciū mediū ē
Medium viuificatiū. ſicut cor ē mediū
oīm mēbrorū. dignū em̄ fuit cõſonūqꝫ
nature. vt in medio ſtaret. q cunctis
vitam influeret. Mouet̄ ergo cor conti
nue. quia ſi modicum a motu ceſſaret.
mox animal deperiret. et ideo cor fuit
ſubſtancia carneū vt dilatari poſſet. fu
it natura ſolidū. vt ad motū ſufficeret
et ſpiritū calidum cõtineret. fuit figuā
ſpericum. vt minꝰ paſſibile foret. fuit
cõcauum vt influenciā anime recipere
poſſet. fuit tribus cellulis diſcretum.
quia in pr̄ia ſuſcipit in ſcd̄a ſuſcepta
dirigit in tercia digeſta diſcernit. Cor
eciā occupans. quaſi locū ſiniſtrum ſe
vergit in dextrum. occupat vt tactum
eſt pectoris mediū. vt equaliter qd̄ ſuū
ē alijs ꝑcipiatur ⁊ p̄mo ꝑtibꝰ digniſſi
mis et ſibi proximecollocatis. fuit eciā
cor cellula forti cõtectum. vt ab offenſi/
onibus eſſet tutū. hec oīa ponit Sa
piens. in libro de differencia ſpc̄ et aīe
Dñs autē noſter mediū vite fuit. dum
in medio mundi pati voluit. et ī medio
latronū poitus fuit. vt quātū in ſe eſſꝫ
oībus vitā daret. Unde dicit̄ Jo. xx.
Crucifixerunt cum eo alios duos hinc
et hinc. mediū aūt iheſū. ex hoc medio
beatiſſimo data eſt vita toti mūdo. pſ.
Operatus eſt ſalutē in medio terre. nõ
recedat kariſſimi a cordibꝰ veſtris. hoc
mediū per qd̄ in mūdo mortuū eſt pec
tūca et ꝑfectū eſt nobis collatū remediū
Quartū mediū. ē mediū diſtinctiū

Sicut factum ē firmamentū in medio
aquarū. Unde dictū eſt Gen̄. i. Fiat
firmamentū in medio aquarū. et diui
dat aquas ab aquis que ſunt ſub firma
mento ab hijs q̄ ſunt ſup̄ firmamentū
Tale mediū in die iudicij erit xp̄c. qui
ſtatuet oues a dexteris edos āt a ſiniſ/
tris. et ip̄e ī medio ſtabit. et ſingulorū
merita examinabit. et reddet vnicuiqꝫ
ſecūdum ꝙ meruit. O q̄ꝫ terrimum
q̄ꝫ anguſtum. q̄ꝫ anxium erit damna
tis videre hoc mediū. Qui ergo hoc me
diū effugere cupit. veneretur mediū in
carnacōnis. imitet̄ mediū conuſacōnis
et amet pleno corde mediū paſſionis.
vt ſic ꝑuenire poſſit. ad mediū ſumme
pacis. de quo medio euangeliū hic ait.
Unde dn̄s tribus vicibus ait Apoſtol̄
Pax vobis. q̄ in illo regno beatitudīs
erit pax ab omni carnis moleſtacōne.
ab omni mūdi ꝑturbacōne. et ab omni
diaboli temptacōne. Yſa. Sedebit po/
pulus meus in pulchritudine pacis. et
in tabernacul̄ fiducie. in reſurrexione
opulēta Ad quā nos ꝑducat xp̄c iheſus

Dn̄ ꝓma poſt Paſcha.

Quia vidiſti me Thoma c̄didiſti.
Jo. xx. Duplicem ſancti diſtinxerunt
ſcienciam Unā acquiſitā Alterā inſpi/
ratam. ꝓma debet̄ ſenſui. ſcd̄a vero fi/
dei. ſciencia acquiſita notat̄ cum dicit̄
Quia vidiſti me. ſed ſciencia inſpirata
notat̄ cū ſubdit̄. credidiſti. Dicit ergo
Quia vidiſti me ꝛc̄. ſenſus eīm eſt via
ad intellectū. q̄ ſcd̄m ph̄m. Nichil eſt ī
intellectu qd̄ prius nō fuerit in ſenſu.
Unde via ſenſitiua diſponit ad intellec
tum. ita vt qui vno caret ſenſu. vna ſci
encia carere neceſſe eſt. et qui nullum
penitus ſenſum habet. habere ſcienciā
nullam poteſt. Quis eīm ſi viſu ꝓuatꝰ
fuerit. habere ſcienciā de coloribus po/
terit. et qui auditu carebit. quō de voci
bus iudicabit ſenſu. Impoſſibile eſt er
go ph̄o teſte. vllam ſcienciā habere. qd̄
omni ſenſu priuatū penitus cōſtat eſſe
Rōnabilit̄ factū eſt. vt ꝓmo reſurrexio
ꝓbaret̄ xp̄i ꝑ ſenſū ſicut in ſupꝫioribꝫ
ſermonibꝫ eſt ꝓbatū. deinde fieret ꝓba
tio per ſenſū. ſiue ꝑ fidei intellectū. vt
ſic eſſet ex omni ꝑte ſolidū argumentū
Dicit ergo Quia vidiſti me. Sed quid
vidit quid credidit. vtiqꝫ vt Gre. dicit
Aliud vidit. aliud credidit. nā hoīem
vidit. et deum credidit Sed q̄ viſio cor
palis ad fidem diſpoſuit diuinitatis.
ideo crediſſe dicit̄ q̄ vidit. Nam deꝰ
cum in ſe in hac vita videri nō poſſit.
quodāmodo videt̄ in creaturis ſuis.

Sunt ergo quedā que viſionem dei
impediūt. quedā vero que ad ip̄m deū
videndū cōferūt. Nō ergo q̄tuor q̄ viſio
nem impediunt.
Unū ē excellēcia rei viſibil̄ ſiue obiecti
Scd̄m eſt debilitas organi.
Terciū abſencia adiutorij.
Quartū vero eſt. interpoſitio corporis
opaci. ſiue diſtancia medij. Qñcunqꝫ
eīm horū aliqd̄ affuerit et offueit. viſio
non ꝓcedit. Eſt ergo primū qd̄ impe/
dit viſionem excellencia obiecti. nam
oportet eſſe ꝓportionem int̄ organum
et obiectū. et ideo dum obiectū nimis
excedit organum nō delectat. ſed pocꝫ
illud ledit. Nam ſcd̄m ph̄m Natura ſen
ſuum delectat̄ in medijs et corrumpit̄
in extremis. et hec eſt racio. quare ſolē
nō videmus in rota. q̄ eius lux reſpcū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

obtutus noſtri nimis eſt exceſſiua. Vñ
oculus Aquile qui ꝓporcõem habet ad
ſolem in eiꝰ aſpectu nõ triſtat᷑ ſed plu/
rimũ delectatur Unde filiũ tamꝙ̃ a ſui
natura extraneũ abicit. q̃ ſolem in rota
nõ aſpicit qꝛ igit᷑ diuina eſſẽcia nimis
excedit noſtrã intelligenciã. ideo nõ eſt
nobis viſibilis in via. ideo ipẽ dicit in
Exo. Nõ videbit me homo et viuet. q̃ſi
dicẽt. nõ ſum viſibilis in via. ea viſiõe
q̃ erit in patria. Unde Aplũs in Thi-
loquens ꝓ ſtatu pñti dicit. ꝙ deus ha
bitat lucẽ inacceſſibilem. ¶ Scdm qd̃
impedit viſionẽ. eſt debilitas ex ꝑte or
gani. ſicut patet in oculis noctue. qui
non pñt ob ſuã debilitatẽ ſolarẽ lucem
conſpicere. ſed maior eſt diſtancia intel
lectus nr̃i ad ſpũalem ꝙ̃ ſint oculi noc
tue ad lucẽ corꝑalem. ergo ſi illa nõ pt̃
ſolem inſpicẽ. quid mirũ ſi ꝓ ſtatu mi/
ſerie deũ non poſſumꝰ cernẽ. Vñ phũs
dicit. ꝙ intellcũs nr̃ ſe habet. ad mani
feſtiſſima natuẽ. ſicut oculus noctue ſe
habet ad ſolem. et ſi ſic ad manifeſtiſſiã
quõ ad occulta. et ſi ſic ad apta nature
create. quõ ad ꝓfundiſſiã eſſencie incre
ate. et ꝓpter hoc deus dixit ad moyſen
in Exo. Poſteriora mea videbis. faciẽ
autẽ meã videre nõ poteris. quid eſt do
mini poſteriora videre niſi deum per
creaturas cernere. et quid eſt faciẽ eius
non videre. niſi eum ꝓ ſtatu miſerie in
eſſencia ſua videre nõ poſſe. Vñ Augꝰ
ait. Mentis nr̃e invalida acies. in tã
excellenti luce non figit᷑ &c̃. quaſi dicẽt
nũc videt᷑ deus. non ꝑ ſpeciẽ ſed ꝑ ſolã
fidem. ¶ Terciũ qd̃ impedit viſionẽ
eſt abſencia adiutorij̃. Nã quãtumcũqꝫ
quis habeat oculos ſanos ⁊ pulchros ⁊
eos ad videndũ teneat aptos. nunꝙ̃ tñ
videre poterit niſi exterior lux affuerit
cuius bñficio aer illuĩnatus ſit. Nã im
poſſibile eſt videre niſi auxilio lucis. et
hoc patet ad ſenſũ. qꝛ in loco pleno ob/
ſcuro vel in tꝑe tenebroſo nichil fundi/
tus videt hõ. Sed cõſtat ꝙ magis in/
tellectus indigeat luce ſpũali. ꝙ̃ ſen/
ſus indigeat luce corꝑali. Impoſſibile
eſt ergo deũ vel quitꝙ̃ aliud intelligere
niſi beneficiõ lucis eterne. Vñ ꝓpheta
dicebat. Dñe in lumine tuo videbimus
lumen. ſtulti ſunt. ceci ſunt. q̃ credunt
poſſe fieri ſapientes. niſi deo illuſtrãte
deo docente. deo eciã inſpirante. Ipſe ẽ
lux vera q̃ illuminat omnẽ hoiẽm veni
entẽ in hunc mundũ. tolle lucẽ et quid
ſunt aliud alia oĩa niſi denſe tenebre.
Unde dr̃ Geñ. i. ꝙ añ creacõnem lucis
tenebre erant ſuꝑ faciẽ abiſſi ¶ Qr̃tũ
qd̃ impedit viſionẽ. eſt interpoſicõ cor
poris opaci vel nimia diſtancia ſpacij̃
medij̃. Unde ſi inter oculũ et rẽ viſam
interponat᷑ materia aliqua opaca im/
pedit᷑ ab actu ꝓprio vis viſiua. et ſilr̃
ſi inproporcõ ꝑ diſtãcia. qꝛ cũ virtus
viſiua ſit finita et limitata. non poteſt
exuperare infinitam diſtanciam ſed re
quirit diſtanciã ſue virtuti ꝓporciona
tam. ſicut probat ipſa experiencia. ꝙ̃
aũt illud eſt qd̃ nos a deo elongat. et in
terpoſitum intueri non ſinit. hoc vtiqꝫ
nõ eſt aliud niſi peccatũ. non eñ a deo
elongamur locis cum ipſe vbiqꝫ ſit ſed
ſolũ peccatis. ſicut dicit᷑ de filio ꝓdigo
Qui abijt in regionem longinquã. cor
pus vero opacũ noſtrum obumbrãs in
tellectum. non eſt aliud ꝙ̃ peccatum.
Unde dicit᷑ in pſ̃. Supercecidit ignis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et nō viderunt ſolem . quid per ignem ardentē et omnia cōſumentē niſi auariciā ꝰ ſi magis placʒ luxuriā intelligiꝰ ſi enī puluis auaricie vel eciā humoꝛ luxurie in oculū intellcūs cadat ipſū excecat . et impedit ne deum videat . Unde Pſa . Tollatꝛ impius ne videat gloꝛiā dei . ſic igitꝛ patet q̄ ſunt impedientia viſionem dei vel diuinā . Reſtat nunc videre q̄ ſunt adiuuancia . Nā et ſi deū in ſua eſſencia videre non poſſumꝰ in via . poſſumus tñ aliqualiter eū q̄uis tenuiter contēplari in ſua factura .

Nota ergo . ꝙ deum nobis oſtendit . oīs creatura . omnis ſcriptura . et eximia ſanctoꝛū exempla . et miracula nobis oſtenſa . Dico ꝙ pꝛimo deū nobis oſtendit . oīs creatura . Nā ſicut dicit Augꝰ . vel Damſcenꝰ . Omnis creatura deum clamat . quia omnis creatura ipſo ſuo facto ſe ab aliquo eſſe ꝓnūciat . ſed ſicut philoſophus pꝛobat . In nullo genere cauſarum eſt abire in infinitū . nā ſi in infinitū q̄s abiret aut nullū pꝛincipiū eſſet . aut ſi aliqͦd eſſet . tunc vnūqͦdqʒ a ſuis pꝛincipijs in infinitū diſtaret . Sʒ ipſe philoſophus dicit . et racō eciā manifeſta cōuincit . ꝙ infinitum ꝑtrāſiri nō poſſit . ergo tu qui mediū locum tenes . ſi infinite diſceſſiſſes a tuis pꝛincipiatis ſemper dicere neceſſariū eēt ſi pꝛimū pꝛincipiū nullū ſit ad te ꝑuenire tranſeundo . media infinita impoſſibile ſit . Sed conſtat certiſſime ad te ꝑuentū eſſe . igitur certiſſimū conſtat in infinitū te a tuis pꝛincipijs nō diſcedē neceſſariū eſt ergo . pꝛimū pꝛincipium ponere qͦd a nullo alio habet eſſe . ōnis ergo creatura eoipſo ꝙ ab aliquo habet eſſe nobis oſtendit neceſſario deum eſſe et quia omnis creatura eſt in ſe vera . verum nobis pꝛedicat deum eſſe . Et qꝛ omnis creatura habet motū quo in eſſe limitatur . et habet ſpeciē qua ab omni alia creatura diſtinguitur . et habet oꝛdinem quo in ſuū finem vltimū inclinatur . ideo omnis creatura nobis trinum deum eſſe oſtendit . Item creaturarum magnitudo deum oſtendit omīpotentē . creaturarū pulchꝛitudo ipſū pꝛedicat ſapientem . ſed creaturarū vtilitas ipſius nobis denunciat bonitatē . Unde dicitur pꝛimo . Sapiē . A magnitudine ſpeciei et creature cognoſcibiliꝰ poterit hoꝛū creatoꝛ videri . Qui ergo in libꝛo creaturarum legunt et deū eſſe non credunt vani ſunt . et ſine ſenſu . et ſi ei nō ſeruiunt damnandi ſunt . Unde de phīs loquens Aplūs . Rō . i . ſic ait . Inuiſibilia dei a creatura mundi . id ē ab hoīe ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta conſpiciūtur . ita vt ſint inexcuſabiles . qꝛ cū cognouiſſent deū non ſic deū gloꝛificauerūt ꝛc̄ . Scdm qͦd nobis deū oñdit eſt diuina ſcriptura celitus inſpirata . non ab homine inuenta . Nā ſi ab hoīe inuenta fuiſſet . nō ſic in omnibus concoꝛdaſſent . Unde videmus in dictis philoſophoꝛum . nullam eſſe cōcoꝛdiam Alter dicit celum eſſe igneum . Ariſtotiles dicit eſſe coꝛpus quintū omnino ab elementis extraneum . Plato dicit . tempus eſſe generatum et ꝑ cōſequens mundū factū Ariſtotiles vero eū ꝓbat eſſe eternū . cum tamen Ariſtotiles . vt Augꝰ . dicit Diſcipulus fuit platonis . et ſi int̄ magiſtrū et diſcipulū tāta diſcoꝛdia fuit . vt quaſi in nllo cōcoꝛdauerīt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quid fuiſſe inter alios credas. non ta
les noſtri ꝓphete. non tales euāgeliſte
ſed qđ vnus dixit alius confirmauit.
nec vnq̄ ſcđm veritatem alter alteri cō
tradixit. ſimpliciť igiť credendū eſt eis
ſed omnes ſcpture nichil aliud ſonant.
nichil aliud p̄dicant ꝗ̄ vt nos ad deum
reducant. Reſtat ergo vt deū cognoſcā
dum de eius eſſencia. ipſius potencia.
eius ſapiencia. et ipſius beniuolencia
tam ſolemniter ꝑ diuinas ſcpturas in
ſtruimur. Vnđ de hac viſione diciť. i.
Jo. i. Qđ audiuimꝰ et vidimꝰ et ma/
nus noſtre cōtractauerunt de v̌bo vite
hoc annūciamus vobis Si ergo crediť
inſtrumentis notariorū. ſi lr̄is marca/
torum. ſigillis magiſtratuū. ſi legibus
imꝑatorum. nō crederť dictis ſanctorū.
qui ꝓ toto mundo ſi datus eis fuiſſet.
vnū mēdaciū nō dixiſſent. Terciū qđ
nobis deū eſſe oñdit. ſunt ſanctorum
exēpla imitāda. quorū vita fuit ſancta
fuit luminoſa. fuit pacifica. fuit a deo
et ab hoībus aꝓbata. Si ergo tāta
grā decorati. tanta ſciencia fulti. tam
certis rōnibus premuniti. ꝓbate veri
tati quā credimus. ſuas animas tradi
derunt. nec mori dubitauerūt. quis nō
ſtultus fuerit vt hoc amplius dubitet.
Nam quō Paulus decipi potuit q̄ vſqꝫ
celum terciū raptus fuit et audiuit ar/
chana dei que non licet homini loqui.
quomodo Stephanus decipi potuit. et
quō ſe ꝑmiſiſſet occidi ? ñ verū eſſet qđ
ipē Actnū ſeptiō dicit Ecce īquit video
ce. ap. ⁊c. Nōne Petrus Jacob. et Jo.
xp̄m trāſfiguratū viderunt. vocē pr̄is
audierūt. hic eſt filiꝰ m. Sꝫ ſi hoc verū
nō fuiſſet. nō hāta veritate ſuas aīas

tradidiſſent. Nō igiť eſt dubitandum de
ſanctitate tanta. et tanta multitudine
teſtiū qui ꝓ eo qđ aliȷ̄s p̄dicauerunt. ſe
ipſos in mortem dederunt. Quartū
qđ deū nobis eſſe oſtendit fuerūt ſanc
torū miracula. que adeo magna fuerūt
ꝗ̄ nō niſi per deum fieri potuerunt.
Vnđ dicebant turbe. luce. v. Vidimus
cm̄ mirabilia hodie. pſ. Mirabilia teſti
monia tua. ſūt ſuꝑple. Vn̄ ipſe dicebat
in Jo. Opera q̄ ego facio ipſa teſtimo/
niū ꝑhibent de me. de hoc đt Richardꝰ
in libro de Trini. Quotquot fideles/
ſumus nichil cerciꝰ. nichilqꝫ cōſtanciꝰ
tenemus ꝗ̄ quod fide aꝑprehendimus
Sunt autē pr̄ibus celitus reuelata.
et multis. tam magnis et tam miris
ſignis diuinitus cōfirmata. vt grauis
videať eſſe demencia in hiȷ̄s vel aliquā
tulum dubitare. Innumera enī mira/
cula et talia que nō niſi diuinitus fieri
poſſunt nobis fidem faciūt et dubitare
non ſinūt. Vtimur ergo ad fidei confir
macōnem. ſignis et ꝓdigȷ̄s. ſignis pro
argumentis. ꝓdigȷ̄s ꝓ experimentis.
et addit Vtinā attenderent iudei. vti/
nam cōſiderarent pagani. cum quanta
cōſciencie puritate ſiue ſecuritate ad di
uinū iudiciū poterimus ꝓ hac parte ac
cedere. Nonne cum omni cōfidencia do
dicere poterimus. Domine ſi error eſt
qđ credimus. a teipſo decepti ſumus.
Nam iſta q̄ credimus tantis et talibus
ſignis a te cōfirmata ſunt. que non niſi
per te fieri potuerunt. certe inquit a ſūi
me ſanctitatis viris nobis ſūt tradita
et cum ſumma atteſtacōne ꝓbata teipſo
cooperante et ſermonem cōfirmante ſe
quentibus ſignis. Sic igiť planum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝙ viſio hic diſponit ad fidem . et fides
facit in deū ꝑ conſenſū aſcendē . Nichil
eīn eſt aliud fides . vt Augꝰ . docet ꝙ̄ cre
dere cū aſcenſione . Rogeꝰ ergo xp̄m .

Dn̄ica ſcda .

Eratis ſicut oues errantes ⁊c̄ . i .
Pe . ij . Ex corrupcōne huāne nature ac
cidit vt p̄us mali ſumꝰ ꝙ̄ boni . et p̄us
filij gehenne ꝙ̄ gracie . et p̄us ſerui dia
boli ꝙ̄ dei . omnes eīn vt Aplūs dicit .
Naſcimur filij ire . Unde et ꝓpheta dt .
Ego in īiquitatibus cōceptus ſum ⁊c̄ .
Hos igitur duos ſtatus . Unū culpe et
Alterum gracie Aplūs . In verbo pre-
miſſo deſcribit . et Primo tangit ſtatū
tranſgreſſionis qui conſiſtit in culpa .
Scd̄o tangit ſtatum recōciliacōis . qui
cōſiſtit in grā . tangitᷣ ergo ſtatus pcc̄i .
cū dr̄ Eratis ſicut oues errantes . ſcd̄o
tangitᷣ ſtatus meriti . cū additᷣ . ſed con
uerſi eſtis ⁊c̄ . Dicit ergo eratis ⁊c̄ . ȝ
Sȝ Nōndū . ꝙ in hac p̄nti vita queda
nobis ꝓponūtur . vt eligenda . quedam
vt appetenda . quedā vt fugienda . q̄daȝ
vero vt facienda . Nam appetenda ſunt
ſola bona . eligenda ſunt ſemꝑ vt meli/
ora . fugienda ſunt ſemper mala . et q̄ /
cumqȝ a deo ꝓhibita . et facienda ſunt
ſemꝑ bona . et omnia dei precepta . Eſt
error ergo dum homo appetit vana . dū
eligit falſa . dum facit mala . et dum ne/
gligit bō . ¶ Dico . ꝙ p̄mꝰ error hoīm
eſt appetere vana . magnus error eſt dū
homo querit ſoliditatē in fragili . firma
mentū indebili . ꝑmanenciā ī fluxibili .
gaudiū in triſtabili . et eternitatē ī cor
ruptibili . Que ſtulticia eſſet querere ī
fluminibꝰ aquā ne flueret . et querere
nauē ne in medijs fluctibus ſe mouēt .

Unde Poeta . Ruſticꝰ expectat dum
defluat amnis Ac ille labitᷣ et labetᷣ in
omne volubilis euū . Ac tꝑalia omnia
vana ſunt . et igitᷣ ſtulti ſunt qui ea ap
petunt . qui in eis ſtabilitatē vel equi /
tatē querunt . Nam ſicut dicit Haymo
Uanū eſt qd̄ non prebet fulcimētū in/
nitenti . nec quietē laboranti . nec pleni
tudinem cōtinenti . ꝓpter hoc bene dr̄
p̄mo . Thimo . vi . Radix oīm malorū
eſt cupiditas . quā quidam appetentes
errauerunt a fide et inſeruerunt ſe do/
loribus multis . Tales ſunt ſimiles ſer
penti . qui ſolam terram appetit . et in
tantū eam diligit . ꝙ nunq̄ de ea ad ſa/
turitatem comedit . ſemper timens ne
ſibi deficiat . Nonne tibi error maximꝰ
eſſe videtur plus amare . vanū ꝙ̄ verū .
plus diligere mūdum ꝙ̄ deum . plus
venari nūmum ꝙ̄ xp̄riſtū . omne illud
ſibi deū homo facit . qd̄ ſuper omīa dili
git . nūmum pro deo colit . ꝙ eſſe maxi
mum errorem racō manifeſta cōuincit .
¶ Secūdus error eſt eligere falſa . cū
ſcdm̄ philoſophum ſemꝑ eligenda ſint
de malis minus mala . de bonis meli /
ora . de melioribus optima . Stultus
enim eſt . qui magis diligit plumbum
ꝙ̄ argentum . magis auricalcum ꝙ̄ au /
rum magis vile ꝙ̄ precōſum . magis po
mum ꝙ ferculum precōſum . et ſuper
omnia ſtultus qui bono preponit ma /
lum . et bono eterno bonū vanū et citiſ
ſime periturū . Unde dicitur Sapiē .
quinto . de damnatis . Tunc dicent int̄
ſe Penitenciā agentes et preanguſ . ſp̄ .
ge . ſunt hij ⁊c̄ . Nos inquiunt incēſati
vſqȝ dei . et concludunt contra ſeipſos .
ergo errauimꝰ a via veritatis . in vita .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et ſol iuſticie nō eſt ortus nobis. ⁊ ſeqͥ
Quare nō intelleximus viam iuſticie.
nō attēdimꝰ ꝑicula vite. nō vitauimꝰ
mala culpe . et ideo incurrimꝰ penam
dampnacōis eterne. Terciꝰ error ē agē
ꝑua ⁊ diuina nō ſeruare ꝑcepta. Si ſic
ſeruant' q̄ ſeculi fieri ꝓhibent ptātes.
Si ſic oīa illa q̄ vetant duces et reges q̄
ſūt cito finem habitura. q̄s maior error
q̄ ita tota die offendere deū. cōtra ſuas
ꝓhibicōnes venire. Unde dr̄ ꝓū. xiiij.
Qui credit in dn̄o miām diligit. errāt
aūt qui opant' malū. nonne maximus
error ē ſub rectitudine dīne iuſticie cre
dere ſine pena trāſire. Non attendit la
queū auis. niſi poſtq̄ illaqueatā ſe vi/
derit. Unde dr̄ talibus Sap. i. Nolite
zelare mortē in errore vite vrē. nec acq̄
ratis ꝑdicōem ī opibus manuū vrārū

Tercō errat' in omittendo facere bō
ad que obligamur per diuina mādata.
maximus error iſte. cum ſic obſeruant'
leges humane. ſic ciuitatū ordinacō s.
ſic antique conſuetudines. et ſic eſſe in
diuinis imperijs negligentes. que ſtul
ticia eſt iſta ſalutifera bona negligere ſe
filium mortis facere et omittere miām
querē. cum eam poſſet inuenire. Nōne
plurimū diceret' errare qui morti adiu
dicatus poſſet miſericordiā inuenire. ſi
iudicem ꝓ ſe vellet rogare. et ipē negli
gēt. ꝓpt h c dr̄ Eccl. xviij. Nō demoreris
in errore impiorū. ſed ante mortem cō/
fiteberis Optimū conſiliū. q̄ꝛ poſt mor
tem non valet cōfeſſio. non peccati de/
teſtacō. nō penitencie magnitudo. quia
iam receſſit tempꝰ miſericordie. et adeſt
ſolum tempus iuſticie. Unde de dam/
nato dicit' Job xv. Non credit fruſtra

errore deceptus. q̄ꝛ accōmodato precio
redemptus ſit. Unde dicit' . i. Cor. vi.
Nolite errare deus nō irridet'. peccato/
res eīn credunt dū peccāt deū irrideri.
q̄ꝛ non vident ſe ſtatim puniri. ſed ſuꝑ
eos remanent diſtrictiores deriſiones
in fine. ꝓpt̄ qd̄ dr̄ in Eccl. q̄ꝛ nō ꝓfert'
cito contra malos ſnīa. filij hoīm abſq̄
vllo timore ꝑpetrāt mala. Sequit'
Sed conuſi nūc eſtis ad paſtorem ⁊c̄.
In quo nōt' ſtatus penitēcie ſiue gracie
qui inchoat' conūſione. ꝓfectū habet in
operacōne. ſed cōſūmat' in morte .
Nōndū eſt ergo q̄ conuerſio nrā debet
eſſe cita. debet eſſe deuota. debet eſſe īte
gra et dēt eſſe cōtinua . Ut ſit feſtina ſi
ne dilacōne. ſit deuota ex contricōne. ſit
integra ſine diminu cōe. et ſit ꝑſeuerās
ſine recidiuacōne . Dico q̄ conūſio nrā
dēt eſſe feſtina ſine dilacōne. nā ad ſer/
uiendū deo cum ſit bonū ſecundū ſe nō
debet homo tardare. non debet ꝓcraſti
nare. nō debet ſuꝑ hoc amicorū conciliū
exſpectare. nō debet ſibi long m vitam
ꝓmittere. nō debet impunitatē pecca/
torum ſperare. ſed deo vocanti ſcriptuē
perſuadenti. mox debet obedire . Und
dicit' Eccl. v. Ne tardes conūti ad do/
minū . et ne differas de die in diem . ne
ſubito veniat ira eius et in tempore vl
cōnis diſperdat te. Bern. Ab ore putei
gehennalis rapior . et inducias petam
et cūctabor exire ? abſcondi ignē ī ſinu
meo ⁊ exuſto iam latere. iā nudatis viſ
ceribꝰ. iam ſanie de fluente. adhuc mihi
deliberandū eſt an illū a me excuciā ?
Ver. Tolle moras ſempꝛ nocuit differ
re paratis . nam mora trahit ad ſe pe/
riculum. ꝓtrahit dampnum . ſubtrahit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

lucrum. Unde cum quidam magiſtro
pariſienſi. quidam ſuus ſcolaris ab eo
adiuratus. poſt mortē rediſſet. et eum
cappam ignitam ſophiſmatibus plenā
habentem videret. plurimum timens
mox ad deum cōuerſus eſt. et fecit hos
verſꝰ. linquo quax ranis. cros coruis
vanaqꝫ vanis. Ad loycam pergo q̄ mor
tis timet ergo. Scḋo Conuerſio nrā
debet eſſe deuota. puderoſa. et doloroſa
ex vera cordis cōtricōne. Quis em̄ do/
lere nō debet toto affectu cordis. quādo
factorem ſuum. cōſeruatorem redempto/
rem ſuum. tam pium tot malis offen/
dit. Debet igit̄ homo cor ſuū contricōe
diuidere. de peccato ſumme dolere. et ꝓ
eo affligere. et ſi fieri poſſet irremedia
biliter plorare. Unde dominus Johel
Conuertimini ad me in toto corde vrō
in ieiunio ꝛc. Tercio. Conuerſio
noſtra debet eſſe integra. ſine omni di/
minucōne. vt non velit homo ſimul et
ſemel ſeruire deo et diabolo. xpriſto et
mundo. Tales em̄ cum teneant vnum
pedem in inferno. et ſimul cum hoc ali
um velint tenere in regno ſeipſos deci/
piunt. qꝛ impoſſibile philoſophus eſſe
docet ſimul circa idem eſſe album et ni
grum. eſſe infirmum et ſanum. eſſe vi/
dentem et cecum. eſſe bonum ꝛ malum
igit̄ homo vel totus eſt ſeruus diaboli.
vel totus eſt ſeruus dei. Nam quorum
cōtrariorum nichil eſt medium. neceſſe
eſt ſemper ineſſe alterum. Unde dicit̄
Jeremie. iiij. Conūtimini. id ē ſimul
totaliter vertimini filij reuertentes. et
ego reuertar ad vos Quarto Con/
uerſio debet eſſe pſeuerās ſn̄ recidiua/
cōe. qꝛ nemo mittens manū ad aratrū

et aſpiciens retro aptus eſt regno dei.
Unde dicebat Aplūs. Rō. viij. qs nos
ſeꝑabit a caritate xp̄i ꝛc ꝛ. Unde Dn̄
dixit Jē. xv. Si cōuerteris te ad grām
preꝑando. cōuertante tibi gloriam lar/
giendo. et ante faciem meā ſtabis in bo
no pſeuerando. Nam ſicut dicit Bern̄.
Perſeuerācia eſt vigor virium virtutū
cōſūatio. auxiliatrix ad meritum. cōſū
matrix ad premiū. Sꝫ ve peccatoribꝫ
miſeris qui modo ad deum conuerti no
lunt dum pn̄t. qꝛ veniet tēpus. et cito
veniet qn̄ cōuerti volent et nō poterūt
Nam dicit Augꝰ. ꝙ hac aīaduſione pcu
titur peccator vt moriens obliuiſcatur
ſui qui dum viueret oblitus eſt dei. Et
nō hic in ſumma. ꝙ xp̄c dr̄ paſtor ꝓpt̄
ouium gubernacōem. ꝓpter ouium de
ductionē. ꝓpter ouiū ſupportacōnem.
et ꝓpter ouiū refectionē. Dicit̄ eciam
epūs ꝓpter culpe r̄miſſionē. ꝓpter pe
ne diminucōem. ꝓpter grē collacōnem
et ꝓpter glorie largicōnem. Quam ipē
nobis preſtare dignet̄. Item

EGo ſum paſtor bonꝰ. Jo. x. Si
ſcḋm ꝙ veritas teſtat̄ nemo bonꝰ
niſi ſolus deus. cogita. ꝙ ſit altus. ꝙ
ſcūs. quāta admiracōne dignꝰ. q̄ dicit.
et nō vincit̄ Ego ſū paſtor bonꝰ. Nam
bonū ſcḋm Dyoniſiū eſt. Ens quo oīa
ſubſiſtūt. ī quo oīa cōſiſtūt. ad qḋ oīa
ſe cōuertūt ꝛ quod oīa appetūt. Omē eī
qḋ appetit̄ ſub rōe boni appetit̄. ꝙuis
nō ſꝑ bonū ſit qḋ optat̄. Un̄ Dyoniſꝰ
dicit. ꝙ n̄llus aſpiciēs ad malū. malū
opat̄. In verbo ergo premiſſo. dn̄s
duo facit nam oñt. Primo ſuā excellen
ciā. Scḋo monſtrat ſuā beniuolenciam
in altero ſcilicet in bono creato. Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

excellencia ptãtis q̃ bonus eſt in ſeipſo
notatur cũ dͭ ego ſũ. beniuolencia pie
tatis qua ꝓbatᷣ bonꝰ in altero notatur
cũ additᷣ paſtoꝛ bonꝰ Dicit ergo ego ſũ
id ẽ ego ſolus bonꝰ ſũ. qꝛ ſolus ꝑ eſſen/
ciã bonꝰ ſum. et a meipſo. et nõ ab alio
bonꝰ. nã ſolus deꝰ dr̃ eſſe bonꝰ. et rõe
immutabilitatis. et rõe ũtuoſitatis. et
rõe benignitatis. Nã dr̃ ſũme ĩmutabi
lis in eſſendo. ſũme ũtuoſus ĩ opando.
et ſũme beniuolus in peccata dĩttendo

Dico ꝙ ẽ ſũme ĩmutabil̾ in eſſendo.
nã ſi in ſũmo incõmutabil̾ nõ eẽt. vtiqꝫ
deus nõ eſſet. qꝛ cõmutari poſſet. a ſuo
eſſe deficẽ poſſet. nõ igitᷣ eſſet. quo maiꝰ
excogitari nõ poſſet. Incõmutabilitas
ergo dĩni eſſe ꝓꝑetas ẽ. q̃re deꝰ ſolus ĩ
cõmutabil̾ eſt. vñ ipẽ dͭ de ſeipſo. Ego
ſũ deꝰ et nõ mutoꝛ Ia. i. Apd̾ quẽ ñlla
eſt trãſmutacõ. u. vi. ob. et ĩ Numeris
dͭ Balaã. Nõ eſt deus vt hõ vt mẽciatᷣ
neqꝫ vt filiꝰ hoĩs vt mutetᷣ. dixit eñ̃ et
nõ faciet ? nã vald̾ timendũ ẽ peccõribꝰ
qꝛ dr̃ i. Regũ. Porro triũphatoꝛ in iſrl̾
nõ ꝑcet et pñia nõ flectetᷣ Exẽplum de
Eſau q̃ nõ inueñit locũ pñie ꝙuis cũ la
crimis exquiſiuiſſet eã Exẽplũ eciã de
Anthiocho. i. Mach. xi. Qui rogabat
dñm a quo non erat miãꝫ cõſecuturus.
Vñ Permenides phũs dixit. ꝙ deus
mobilem oꝛbẽ rotat dũ ſe ĩmobilem ipẽ
cõſeruat Mutat eñ̃ dñs ſentenciaꝫ. ſed
cõſiliũ nũꝙ̃ Ambꝛo. Nouit dñs mutare
ſentenciã. ſi tu nouiſ emendare delictũ

Scd̾o ipẽ ſolus vr̃ eſt. ſiue vẽ bonꝰ ẽ
qꝛ idẽ eſt ei eſſe rõne virtuoſitatis. ſiue
ſũme ptãtis. Nam q̃s poteſt abiectũ glo
rificare. niſi ſolus deus de nichilo aliq̃t
facere niſi ipẽ. Vñ ipẽ dͭ Yſa. Ego ſũ
deꝰ et nõ eſt alĩ. formãs lucẽ. et creans
tenebras Ipẽ enĩ lucẽ et tenebras fecit
qñ bonos ãgelos fecit q̃ poſtea fcĩ ſũt te
nebre. cõcreauit q̃d ſũme oĩptẽcie opus
fuit. Tercio ipẽ ſolus vere eſt bonꝰ
rõne ſũme benignitatis quã oñdit ĩ di
mittẽdo peccata. Nã peccatũ non deletᷣ
ñ ꝑ graciã qꝛ cũ oĩs actio a cõtrario eſt
et nũꝙ̃ coꝛrũpatᷣ cõtrariũ niſi ꝑ ſui cõ/
trariã actionẽ. Sicqꝫ ſola gracia culpe
cõtraria culpa nũꝙ̃ deletᷣ ab aĩa ñ dñõ
influente grãm Sed gracia cũ ĩfunditᷣ
de nichilo creatᷣ. q̃d ad ſũmã bonitatem
ꝑtinere ꝓbatᷣ. quare dum culpa moꝛta
lis homini relaxatᷣ ſumme benignita/
tis opus eſſe monſtratᷣ Unde ipẽ dicit
Yſa. Ego ſum qui deleo iniquitates tu
as ꝓpter me. et qꝛ vt tactũ eſt deũ non
eſt aliud inmutabilem eſſe. ñ potentem
eſſe. beniuolum eſſe. ꝙ ſumme bonum
eſſe. Ideo dum deũ nobis acq̃rimus. ſũ
mũ bonũ obtinemꝰ Nam ꝓũ. xi. dicitᷣ
Deſideriũ iuſtoꝛũ omne bonũ. Sed qꝛ
diuina bonitas in ſe cõſiderata. cum ſit
ſũma et ſimplicit̾ infinita. excedit noſ/
trã eloquenciã. necnõ ipam intelligen
ciã. Illa obmiſſa dicamꝰ aliq̃d de boni
tate diuina. ſcd̾m ꝙ lucet in creatura.

Nam ĩplex maxiẽ diuinũ opꝰ legiꝰ
Vnũ eſt opus creacõnis.
Scd̾m eſt opus reꝑacõnis.
Terciũ eſt opus gloꝛificacõnis.
Dñs ergo nr̃ ꝓmo bonꝰ apparuit dãdo
eſſe. ſcd̾o melioꝛ apparuit exhibẽdo bñ
eſſe. tercõ apparuit optimꝰ. dando ſẽm̃
eſſe. et ꝓmũ eſt eſſe nature. ſcd̾m ẽ eſſe
grẽ. terciũ eſt eſſe glẽ. Dico ꝙ ꝓmo
apparuit diuina bonitas in dando eſſe
nature. nam licet ad poteſtatẽ ꝑtineat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

creare. bonitatis tamē ē potencia mo/
uere et eam operi applicare. ob quam
cauſam dicit Auguſtinꝰ. quia bonꝰ eſt
deus. ſumus. et in quantū ſumus bo/
ni ſumus. Unde Geneſis. i. In opere
cuiuſlibet diei dicitˀ. vidit deus cuncta
ꝛc̄. Item vidit deus qđ eſſet bonum ꝛc̄
et in fine omnium cōcluditur. vidit deꝰ
cuncta q̄ fecerat et erant valde bona.
Omnia enī ī ſe bona in vniuerſo ſibi
inuicē cōꝑata ſunt optima. Attende o
homo nec tantā bonitatem cōtemnas.
Nam ꝓ conſeruacōne tua. hec oīa a deo
ſunt facta. nam fecit celum ſummū. ut
ibi aliqñ habitares. fecit celū aqueū. vt
tibi feruorē celi ſiderū tꝑaret. fecit celū
ſtellatū. vt ꝑ gñacōz quā creauit mlˀti
plicari poſſes. fecit ſolem vt tibi diē fa/
ceret. fecit lunam et ſtellas ne tenebre
nocturne te grauarent. fecit ignem ne
algore deficēs. fecit. aerem ne cor ſuf/
focacōne periret. fecit aquā ne te ſitis
ꝑimeret. et vt a te ſordes ablueret. fecit
terram omnibꝰ bonis plenā. vt qđ in
te deꝑditur reꝑares. Quid igitˀ tante
dei bonitati ingratus exiſtis. quare tā
tā dignitatē quā tibi contulit nō atten/
dis? quid eſt ingrate ꝙ eum nō diligis
Unde dicit Augꝰ. de ſpiritu et anima.
O miſer ego quantū deberem diligere
deum meū qui me fecit cum non eram:
et me de nichilo fecit. non lapidem.
nō arborem. non animal qđcumqꝫ. ſed
hoīem voluit me eſſe. dedit michi viuē.
ſentire et intelligere. et cum hoc et alia
diligenter conſidero dolore ꝑiter et ru/
bore cōfundor. Secundo apparuit
diuina bonitas in dando eſſe gracie.
Nam homo tantus et tam altus a deo
factus de tantis bonis ingratus in ſu/
perbiam elatus. diuinū imperium qđ
obſeruarē poterat leuiſſimū ꝑuipendit.
et dei aduerſario ſe ſubiecit. Sed proch
dolor qꝛ miſer a ſe cadere potuit. ſed ꝑ
ſe releuari non potuit. eſt enim facilius
deſtruere ꝙ̄ cōſtruere. Nam arbor que
multos annos ad creſcendum ponitur
vno venti impetu ad terrā ruit. et hō
qui multis laboribus ad crementū ad
ducitur. modica febre atteritˀ. Potuit
ergo miſer ſe gracia diuina priuarē. ſed
ſe nō potuit ad graciā reparare. Vide
ergo quid fecerit bonus dominus. et ca
ue ne vnꝙ̄ tantū beneficiū a te recedat
ne te de ingratitudine arguat. Nā dix/
it illud Yſa. Ego feci et ego feram. id ē
ſicut feci ita reficiam. Dominꝰ ergo nr̄
homo factus eſt vt pro homine ſatiſface
ret. docuit vt illuminaret. penas ſuſti
nuit. paupertatis. frigoris et caloris.
famis ꝛ ſitis. vt nos ab omnibꝰ penis
eriperet. et vltimo animam ſuam in
mortem dedit. vt nos a morte ꝑpetua
liberaret. ꝓpter qđ bene dicitur Jo.
decimo. Bonus paſtor animam ſuam
dat pro ouibus ſuis. Sed probatio di
lectionis. exhibitio eſt operis vt Gre/
gorius dicit. et ſummū opus eſt opus
mortis. In nullo tempore ſic dilectio
ſaluatoris nobis manifeſtari potuit.
ſicut cum pro nobis in mundum pug/
naturus aduenit. et mortem ꝓ nobis
corporis non effugit. Unde dicitˀ Naū
ꝑmo. Bonus dominꝰ et confortans in
die tribulacōnis. O quanta bonitas.
quanta benignitas. quāta pietas fuit
iſta. dare tibi carnem ſuā in cibum. ſan
guinē in potū. et animā ad tormentū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quis vnquã debeat obliuiſci quis non
cõtinencie recordari · ipẽ eni dr̃ Je. xiij
Reliqui domũ meã dimiſi hereditatem
m · dedi dilectã animã m · in manꝰ ini
micorũ · ppr̃ hoc dr̃ Eccl · xix · Graciã
fideiuſſoĩs tui ne obliuiſcaĩs dedit eni
animã ſuã ꝓ te · Si nõ obliuiſceris mo
dici ſeruicij ab hoĩe ĩ facti · quõ obliuiſ
ceris bñficij dei tui · qui ꝓ te pellem de/
dit in verbẽ · ſaguinem in vulnẽ · carnẽ
in cruce · et animã in morte · Tercio
apparuit diuina bonitas ĩ dando eſſe glẽ
nam in hac dacõne eſt oñſio ſũme beni/
uolencie · dum nobis tradit' illd' bonũ
qd' eſt ſummũ qd' eſt verũ · qd' eſt omni
pace fecundũ · omni dulcedĩe plenũ · et
qd' eſt ꝑpetuo duraturũ Nam tm̃ eſt vt
a laude eius deficiant omnes lingue. de/
ficiant oẽs ſcp̃ture et ſuccũbant oẽs in
telligẽcie ita vt Aplũs dicat · Nec oculꝰ
vidit · nec auris audiuit · nec in cor · ho/
aſ · q̃ ꝑpara · deꝰ di · ſe · Unde ppr̃ hanc
cãm ipẽ dixit ad Moyſen Exo · xxxiij ·
Ego oñdam tibi omne bonũ . q̃d eſt oẽ
bonũ niſi ꝑfectũ et immenſũ bonũ · cui
nõ p̃t addi aliqd' bonũ · ſi eni vt Boeciꝰ
dicit : ei aliq̃d addi poſſet nõ vtiq3 ꝑfec
tũ bonũ exiſteret · q2 ſcd'm phm̃ · ꝑfectũ
eſt cui nichil aliud addi p̃t · ꝓ hijs ergo
oĩbus p̃t accipi illd' pſ. Quã bonꝰ iſrl'
deꝰ hijs qui recto ſunt corde · q̃ inq̃ bo
nus in donando eſſe · q̃ eciã bonus in
donando bene eſſe · q̃ eciã bonus in ex/
hibendo beatum eſſe · Ad hoc nos xp̃c
ꝑducat Amen ·

Dñica iij ·

OBſecro vos tamq̃ aduenas z pe
regrinos abſti · a car · de · q̃ mi · ad
u · aĩam · i · Pe · ij · Cum manentẽ ciui/
ratem hic nõ habeamꝰ ſed futurã porꝰ
inquiramus · vtiq3 ꝑegrini ſumus q̃
diu in hoc mũdo ſumꝰ : Nam in hoc mũ
do eſt ꝓpꝛetas hoĩm peccatorũ · ſed exili
um ẽ ſanctorũ Nam mali ſũt hic tamq̃
in ꝓpria patria · ſed boni ſũt tamq̃ in
pr̃ia aliena · Unde legit' · q cayn tamq̃
in ꝓpria pr̃ia degens mox ciuitatẽ edi
ficauit quã ex noĩe filij ſui vocauit id ẽ
enoch · ſed abel q2 filius dei erat et pere
grinũ ſe eſſe ſciebat · nullã edificaſſe le/
git' ciuitatẽ · Uñ gloſa dicit Eo minus
aĩm ĩ trenis rebus impẽdatis quo vos
pr̃iam in celis hrẽ meminiſtis · et q̃da3
alia gloſa ſuper Cã · ij · ita dicit · Mali
nichil habent in celo boni nichil in mũ
do . ſpe ergo illius boni ad quod tendi
tis · quitquid in via contingat gaudere
debetis · Aplũs ergo a mundi amore
volens trahere ſanctos : In verbo hoc
premiſſo tria facit .

Primo facit vel oſtendit ſuã affectiõe3
Scd'o ponit ſuam admonicõnem ·
Tercõ interpoĩt abſtinencie ꝓprie ra
cõnem · Nã affectionẽ oſtendit cũ dicit
Obſecro vos · Admonicõnem adiungit
cum ait abſtinere vos a car. de · ſed ra/
cionem huius abſtinencie interpoĩt cũ
ſubdit tamq̃ adue · et pere · quaſi dicẽt
ꝓpter hoc a carnalibus abſtinere vos
debetis · quia ꝑegrini eſtis · dicit ergo
Obſecro vos z c̃ · Nõndum eſt igitur q
quedã ſunt deſideria alta · quedã ſunt
deſideria vana · et quedã ſunt deſideria
feda · Deſideria alta ſunt deſideria ſuꝑ
borum · Deſideria vana ſunt deſideria
cupidorum · Sed deſideria ſunt feda · ſ ·
luxurioſorũ vel guloſorũ · Dico q q̃dã
ſũt deſideria alta · et ſũt hoĩm ſuꝑborũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nam tales ad nichil aliud vacant ñ ad
ea q̃bus ſublimari valeant. et hoc ē ſtul
tum. qꝛ ſic aſcendere eſt ruere. et qñato
alcius aſcendunt. tāto grauius inde ca
dūt. nam fulgor magis ꝑcutit turres
altas q̄ꝫ domūculas planas. et quanto
domꝰ eſt alcior tanto magis ventis ex/
ponitᷣ. Sic et arboꝛ alta grauius cadit
q̄ꝫ ea que eſt ꝑua et humilꝰ. et ꝓpter
hoc monet Aplūs ad Thi. d. vlꝰ ſcribēs
huiuſmodi deſideia abnegaē Apparuit
inq̄t grā ſaluatoꝛis nrī dei omnibꝰ hoī
bus erudiens nos vt abnegātes impie
tātem et ſecularia deſideria. ſobꝛie ꝛ iuſ
te et pie viuamus in hoc ſeculo. ſobꝛie
quo ad coꝛpus noſtrū ꝛ eciā quo ad ani
mā ꝛ eius deſideriū. Iuſte quo ad deū.
ſed pie quo ad ꝓximum. Scd̄o ſunt
deſideria vana q̄ ſunt oīm hoīm auaro
rum. Nam q̄d ſunt terrena oīa niſi va/
na. Vanū eīn vulgariter eſſe dr̄. in quo
exterius quedā pulchꝛitudo monſtratᷣ.
et ſoliditas q̄dam oculis pūtatᷣ. ſed in/
tus vanū inueuitᷣ. ſed mūdana omnia
exterius pulchra ſunt. pulcbritudinem
pꝛetēdunt. ſtabilitatē ꝓmittunt. ſed ſꝑ
in fine deficiunt. qꝛ peītus vana ſunt.
Vanū eſt ergo et ſtultū talia deſiderare
que nō poſſunt que ſpondent implere.
ſed ducūt ſuos amatoꝛes ad ꝑdicōnem.
Vnd̄ ſcribit Aplūs. i. Thi. vi. Qui vo
lunt diuites fieri incidunt in laqueum
diaboli. et deſideria multa inutilia. et
vana que mergunt hominē in interitū
et ꝑdicōnem. quid iſtis peius. Nō ſūt
ergo deſideranda bona vana. bona tꝑa
lia trāſeuncia et nociua. ſed vera bona
et ſtabilia qualia ſunt bona eterna.
ꝓū. xi. Deſideriū iuſtoꝛum omne bo/
num. Vnd̄ dicitᷣ in ꝓū. de ſapiencia
increata. q̄ꝛ pꝛecioſioꝛ eſt cunctis opi/
bus et omnia q̄ deſideranṫ huic non va
lent compari. Tercio ſunt deſideia
feda. qualia ſunt deſideria hoīm carna
lium ſiue ex ꝑte generatiue ſiue ex ꝑte
nutritiue. nam talia deſideria non ſolū
fedant animā. ſed eciā carnis ſubſtanci
am. et ideo ꝓcul abicienda et fugienda
Vnde Rō. xiij. Carnis curam ne fece/
ritis in deſiderijs Vnde dicitᷣ in Exo.
q̄ꝛ filij iſrahel deſiderauerunt carnes.
et dixerūt. Vtinā mortui eſſemus per
manum domini ī terra egipti. quando
ſedebamus ſuper ollas carniū. et cōme
debeamus panem ī ſaturitate. ſed gra
uiter puniuit eos dominꝰ ꝓpter q̄d di
cit ꝓpheta. Deſiderium eoꝛum attulit
eis non ſunt frau. a de. ſ. et ſequitur ad
huc eſſe eaꝛum ꝛc̄. Sequitur tamq̄ꝫ
adue. et pere. Hec eſt racio quare non
ſunt deſideranda hec omnia. quia non
ſumus in patria noſtra ſed in patria
aliena. Vnde quia ad patriā noſtram
ꝓperaꝫ nichil q̄d nos impediat deſi/
derare debemus. Nōne ſtultiſſimum
illum peregrinū diceres qui ad ſanctū
Iacobum feſtinaret. vt cito ad patriā
ſuam rediret. et ipſe ad fabꝛicandas do
mos in via ſe poneret. Si ergo kariſſi
mi peregrini ſumus. ſi ad patriā noſ/
tram ſuſpiramus nō hic edificemꝰ. nō
emamus. non nos varijs amaioꝛibus
vel oneribus oneremus.

Notādum ergo. q̄ꝛ triplex eſt pere/
grinus. Vnus bonus. alter malus. ſed
tcius optimus Primꝰ eſt homo malus
Scd̄s eſt q̄libet homo iuſtus. Tercius
vero fuit peregrinus a culpa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dico ꝙ primus pẽgrinus eſt oīs hō
malus. qui eſt pẽgrinus a diuina grā.
et hec eſt pẽgrinacō peſſima qn̄ homo ē
ſeparatus a vita. Unde dr̄ luce. xv. ꝙ
filius ꝓdigus pẽgre ꝓfectus eſt in re-
lon. vere longīqua eſt illa regio ī qua
homo eſt ſeꝑatus a deo. fugite hanc pẽ-
grinacōem kariſſimi frēs. ſi ciues eſſe
nō vultis babolonice ciuitatis. q2 ſicut
dicit Augg. Nullus erit qui nō ſit in in-
ferno qui ſupmo non fuerit cōſtitutus
in regno. Scdo pẽgrinꝰ et quilibet
homo iuſtus. qui eſt pẽgrinus a regno
ꝙ̄ diu viuit in mundo. Unde ꝓpheta
Aduena ego ſū et pẽgrinus apud te ſic
o. pa. mei. et ij. Cor. v. ꝙ̄ diu ſumus
in hoc corꝑe peregri. a dn̄o. quid eni̅ eſt
ſic ꝑegrinari niſi bonū noſtrū nō poſſe
ꝓ iſto tꝑe cōtemplari. Habent eni̅ hoc
ꝓpriū ſancti viri. ꝙ vitā hanc habent
in pena. ſed mortē in deſiderio et graui
ter hic ſuſpirant dum a patria ſe elon-
gari cōſiderant. Unde ꝓpheta. Heu m̄
quia incolatus meus ꝓlongatus eſt. et
Jacob patriarcha dicebat. Gen̄. xlvij.
Dies peregrinacōnis mee. C. xx. āno
rum ſunt praui et mali. Unde Bern̄.
de paulo loquens ait. Ecce inquit quid
plangit vas electionis. doctor egregiꝰ.
moralis philoſophus. dr̄ ſanctuarij ora
culum cuius ignitum erat eloquium.
cuius cor tēplum erat omniū virtutū.
armariū ſacramentorū celeſtium. rap-
tus vſqꝫ ad terciū celum. ꝙ̄ diu ſumus
in hoc mūdo peregrinamur a domino.

Tercius peregrinus fuit dominus
ille qui a mundo fuit oīno alienus. a
culpa extraneus. et ideo fratribꝫ ſuis
incognitus. Nam vt dicit̄ Johīs pmo
Mundus ꝑ ipſum factus eſt ꝛc. Nam
dominus iheſus fuit peregrinꝰ in mū-
dum veniēs. vnde dictum eſt in figura
Ruth. i. Abijt homo de bethlehem. de
bethlehem homo abijt quādo de celeſti
curia ad nos homo factus filius dei ve
nit. vnde licet in ꝓpria venerit. velud
peregrinus in mundo fuit. vnde dictū
eſt ei. luce vltimo. Tu ſolus pẽgrinus
es. vere ipē ſolus peregrinus fuit quia
ſolus a culpa extraneus fuit. fuit eciā
peregrinus de mundo recedens. vnde
dicit̄ luce. xx. vineā plantauit et loca-
uit eam agricolis et peregre profectus
eſt. bene cum hoc peregrino peregrini
eſſemꝰ mundo. peregrini eciā peccato.
vnde cum deo poſſemꝰ collocari in reg
no. quod ipſe nobis preſtare dignetur
qui ſine fine viuit et regnat Amen.

Item

Plorabitis et flebitis vos. mundꝰ
autem gaudebit. Johānis ſexto. Mira
dei iudicia veneranda non ꝑſcrutanda
de libanda ſed non curioſe a nobis ſunt
inquirēda. quis enim digne exprimat
quare mali in hac uita ſublimantur. et
qui iuſti ſunt deꝑmuntur. quis digne
narrare ualeat quare inimici dei ſic in
ſeculo proſperantur. et dei filij tantis
penis affliguntur. hoc eſt qđ queritur
Jeremie. duodecimo. Juſtus quidem
tu es domine verūtamen iuſta loquar
ad te. quare via impiorum proſperat̄.
et bene eſt omnibus qui operantur ma
lum. et inique agunt. et Job xxi. quaē
īpij viuunt ſublimati ſunt cōfortatiqꝫ
diuicijs. forte ut Augg. dicit quia mali
nichil ſunt habituri in celo. et nō ꝓpter
aliqđ bonū qđ faciunt remunerantur

in mūdo. quia vero boni nō ſunt puni
endi in inferno ſed collocandi in regno
quia nō ſunt ſine omni pccō puniendi.
q̄ ſūt ī hoc ſclō ne peccatū remaneat in/
punitū. Tangit᷑ ergo diuinū iudiciū ī
verbo p̄miſſo et q̄tū ad bonos et q̄tū
ad malos. nā primo tangit᷑ ſanctorum
adūſitas qua deprimunt᷑ a malis. ſcdo
malorū pſperitas qua florent in bonis
Nōt᷑ ergo ſanctorū triſticia q̄ in tribula
cōnibus humiliat᷑. cū dr̄ Plorabitis et
fle. vos Scdo nōt᷑ malorū leticia q̄ pſ/
peris exaltant᷑. cū addit᷑. Mūdus aūt
gau. Nōnd᷑ eſt igit᷑ q̄ ſancti moueāt᷑
ad fletū ex cauſa triplici.
Una eſt timor infernalis ſupplicij.
Scda eſt leſio primi.
Tercia eſt Amor dei.
Dico q̄ p̄ma cauſa mouens ad fletū eſt
Timor infernal᷑ ſupplicij. Nam licet p
fecta caritas foras mittat timorē. plo/
rant tn̄ cū penitētes adhuc de dimiſſio/
ne culpe timēt. nec ī hac vita ſecuri ſūt
ſed ſemp de pena ſuſpecti ſunt. Nemo
enī eſt ita audax qui nō timeret ſi iner
mis eſſet. et fortiſſimū contra ſe gladiū
eleuari vidēt. Quis ergo nō timeat de
dimiſſione culpe cū ſibi dimiſſum non
cōſtet. cū gladiū diuine iuſticie cōtra ſe
eleuatū cōſpiciat. ſic enī dr̄ Yſa. xxij.
Dies dn̄i dies interfectionis et cōculca
cōnis ꝛ fletuū a dn̄o deo exercituū ſup
omnē carnem. Nūc enī flendum eſt q2
tunc flere nō pderit. Bern̄. Nūc locus
eſt flendi locus eſt peccati luendi. Poſ/
tea gaudebit quia nūc ſua crimina fle/
bit. Unde et Job dicebat Facies mea
intumuit a fletu Scdo flent ſancti
ex cōpaſſione proximi. Non enī poteſt

vnum membrum dolere quī omīa alia
doleant. ſed ſemper dum vnū dolet al/
terum cōdolet. Juxta illud Aplī. Si
patit᷑ vnū membrū compaciunt᷑ omnia
membra. Unde Bern̄. ad Eugenium.
Si doles cōdoleo. ſi nō doles doleo. ſci/
ens longe eſſe a ſalute mēbrū qd᷑ obſtu/
puit ꝛ egrū non ſencientē periculoſius
laborare. ſiue ergo primus ledat᷑ in bo
nis fortune. ſiue qd᷑ maius eſt in bonis
nature. ſiue qd᷑ maximum eſt in bonis
gracie flendum eſt. Exemplū de ami/
cis Job. qui ad eum viſitandum vene
runt. et exclamātes plorauerūt. veſtes
ſuas ſciderunt. et cinerem ſuper caput
ſuum ſperſerūt. ppter hoc dicit᷑ Eccl᷑.
xxij. Sup mortuū plora ſupple. ī pec
catis. defecit enī lux eius. Unde de hac
cauſa dicebat Je. ix. Quis dabit capiti
meo aquā et oculis meis fontem lacri/
marū vt plorem interfectos ppl̄ī me.
Sed hodie poteſt primus afflictus flē
quātumcūq3 doleat nō eſt qui cōdoleat.
Unde poteſt quilibet dicē illud Tre. i.
Ego plorās et oclūs meus deducēs aqs.
q longe factus ē a me cōſolator cōſolās
animā meam. pſ. Suſtinui qui ſimul
contriſ. et nō fuit qui conſolaret᷑ et non
inueni. Tercio plorant ſancti ex a/
more dei. quis enī non ploret ſi diligen
ter examinet q̄ deum ſuum patrē tam
pium redemptorem tam benignū. qui
pro nobis oīa mala tulit. et nobis oīa
bona cum ſeipſo donauit tantis malis
offendit. eius imperia puipendit. et
eius vocem audire cōtempſit. Nam ex
hac conſideracōne dicebat Yſay. xxij.
Recedite a me amare flebo. O q̄ felices
lacrime q̄ meritorie. quātis laudibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

extollende. ſi ideo nō deſinis lacrimari
quia tam pium et ſanctum dominum
offendiſti. Unde Ambroſius. lauant la
crime delictum qđ ore pudor ē cōfiteri
Nonne Petrus dum amare fleuit in/
dulgenciā apud deū promeruit. Nōne
magdalena. dum flumina lacrimarū
produxit veniam omniū delictorum ac
cepit. Nonne rex Ezechi. dum lacri/
mas deo fudit mox diuina mutata ſen
tencia audire ꝓmeruit. Audiui oracō/
nem tuā et vidi lacrimā tuā. nullum
tam graue delictum. ſicut dicit ipē Am
broſius. qđ non fletibus abſtergitur
Sequitur. Mundus autem gaudebit.
in quo tangitur malorum leticia. qua
florent in proſperis.

¶ Nōndū tamen eſt. ꝙ eſt triplex gau
dium. Unum interius Aliud exterius
et Tercium ſuperius. Primum eſt de
bono inte͛iori. Scđm de bono exteriori
Tercium vero de bono ſuperiori.
Primo gaudio gaudent iuſti ſed ſpiri/
tualiter Scđo gaudio gaudent mali et
hoc temporaliter. Tercio gaudio gau/
dent ſancti et hoc feliciter. Primū gau
dium eſt bonum et ideo diligendum.
Scđm gaudiū eſt malum et ideo fugi/
endum. Terciū gaudium eſt beatum
et ideo appetendū. ¶ Dico ꝙ gaudent
iuſti ſed ſpiritualiter. et ideo de tribus
maxime gaudent. Primo de euaſione
malorum. et hoc eſt penitencium Scđo
de victoria tēptacōnum et hoc eſt ꝓfici/
entium. Tercō de exſpectacōe p̄miorū
et hoc eſt quodāmō ꝑueniētium ſiue ꝑ/
fectorum. Dico ꝙ gaudent iuſti de eua
ſione malorum. qđ putas gaudium aīe
ineſſe. dum tot pccā videt ſe effugiſſe.

Unde dicitur Prou. xiiij. Cor qđ nouit
amaritudinē anime ſue. in gaudio ei9
non miſcebit͛ extraneus. Unde Aug9.
Peccator de peccato doleat. et de dolore
gaudeat. ſi tantū gaudet homo quando
viſum ꝑditum recuperauit. ſi tantum
quando corporis mortē euaſit. quantū
putas eſſe gaudendū dum anime mortē
effugit et ſpiritualem vitam accepit.
Nota quanta filijs iſrahel leticia fuit.
dum dimiſſo egipto ⁊ tranſito mari ru
bro adūſariorum currus et equites vi
derunt mergi in ꝓfundo. Secundo
gaudent iuſti de victoria tēptacōnum.
Optimū ſignum eſt cum homo tempta/
tur. quia ex hoc oſtenditur. ꝙ diabol9
in eius vita offendit͛. Unde dicit Gre/
gorius. Illos diabolus pulſare negli/
git quos quieto iure poſſidere ſe ſentit
dum ergo vir iuſtus. ab hoſte pulſatur
interno gaudio paſcitur. ſi victoriam
cōſequatur. Unde dicitur Eccleſiaſtici
triceſimo. Non eſt oblectamētum ſuꝑ
cordis gaudium. et ꝓpterea dicitur in
Canonica Jacobi. Omne gaudium ex
iſtimate fratres mei cum intemptacōe
va. in ci. Si enim fratres coronari cu
pitis nec coronatur. vt Apoſtolus ait.
niſi qui legittime certauerit. nec certaē
poterit qui temptatus nō fuerit. reſtat
vt temptacōnes non ſolum ſuſtineam9
ſed eas eciam appetamus. et in eis plu
rimum gaudeamus. Tercō gaudēt
iuſti in exſpectacōne premiorum. cum
multo enim gaudio ruſticus laboāt in
vinea ſi merces bona fuerit ſibi repro/
miſſa. ergo ſi hoc facit homo pro bono
tpali. quid faciendum eſt. pro premio
eternali. Non enim vnū ꝓ vno datur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed pro laboꝛe̅ momentaneo bonū ſūmū
ſanctis redditᷣ. et nō ad tēpus ſed vt et̄
naliter habeatᷣ ꝓpt̄ hoc dictū eſt Aplīs
Math. v. Gaudete et exultate q̄m noīa
vrā ſcp̄ta ſūt in cel. Scd̄m gaudiū
eſt gaudiū peccatoꝛū quo gaudēt tp̄alit̄
vt puniantᷣ eternalit̄. et hoc gaudiū rōe
triplici dicitᷣ eſſe malū. Primo rōe falſi
tatis. Scd̄o rōne impuritatis. Tercō
vero rōne modicitatis. quis eſt qui gau
diū malum eſſe nō credat ſi ſuū poſſeſ/
ſoꝛe̅ fallat. vt verū aliqd̄ dicat. ſi ſemꝑ
ſui contrarÿ admixtione̅ habeat. et qd̄
anteq̄ꝫ ſuſcipiat ad fine̅ deueniat. Dico
q̄ gaudiū maloꝛū eſt malū et fugiendū
rōne ſue falſitatis. quis em̄ ab hoc gau
dio tp̄ali deceptus nō fuit ? vbi omnes
ſunt reges ſuꝑbi. omnes qui gaudebāt
in ſuis emine̅cÿs? vbi ſunt omnes mer
catoꝛes auari qui gaudebāt in ſol̄ diui
cÿs ? vbi luxurioſi omnes et guloſi qui
ſolum gaudebant in carnis delicÿs. vē
omnes decepti ſunt. qui falſitate̅ ama/
uerunt. Unde dicitᷣ Eccl̄. iÿ. Riſum re
putaui errore̅. et gaudio dixi. q̄d fruſ/
tra decipis? Unde et dicebat Job xxiÿ
Si gauiſus vel cōfiſus ſum in multis
diuicÿs. et quia multa inuenerit ma/
nus mea. ꝓptēa accidit michi malum
¶ Scd̄o gaudium peccatoꝛū eſt malū
racōne ſue ſumme inpuritatis. Nunq̄ꝫ
enim in hac vita eſt dulcedo pura quin
amaritudine ſit admixta. nūquā vera
leticia quin ſit admixta triſticia. dul/
ceſſit foꝛtuna nō ſine amaritudine nec
album ſine nigredine. nec mons ſine
valle fuit. Boecius. Anxia inquit res
humanoꝛū condicio bonoꝛum. quis eſt
em̄ tam conpoſite felicitatis. vt non ex
aliqua parte cum ſui ſtatus qualitate
rixetᷣ. Conſidera omne̅ humanum ſta
tum. et nullum inuenies plene gau/
dere. ꝓpter hoc dicitᷣ ꝓū. xiÿ. Riſus
doloꝛe miſcebitur. et ext̄. gau. lut. oc.
Tercō. gaudium maloꝛum eſt malum
racōne modicitatis. nam etſi longum
eſſet et diu duraret. cōtemne̅dum vtiqꝫ
eſt poſtq̄ꝫ aliquādo finiendū eſt. Quid
ergo poſtq̄ꝫ tam momentaneū eſt. Und̄
Job appellat mundum ypocritam. q̄ꝛ
dū exterius vitam ꝓmittit. ſubito moꝛ
tem adducit. ꝓpter hoc dicitᷣ Job xxi.
Gaudium ypocrite inſtar puncti. q̄d
puncto breuius. et tū ip̄m cum moꝛte
diuidimus. Ipſa enim vita noſtra nec
ad momentum ſtat. quin cōtinue fluat
donec tota deficiat. Unde dicitᷣ in Ca.
Iaco. Que eſt ei vita noſtra vapoꝛ eſt
ad modicum parens. Terciū gau/
dium. eſt gaudium beatoꝛū quo ſancti
gaudent feliciter. nam gaudent ex bea
toꝛum omniū infinitate gaudent ex io
cunda ſanctoꝛum ſocietate. et gaudent
ex gaudÿ perpetuitate. Dico q̄ gau/
dent ſancti ex bonoꝛum omniū vberta
te. nichil em̄ poteſt dici. nichil cogitari
nichil ſcribi. qd̄ non ſit in infinitū ibi.
Nichil em̄ de infinito bono fari poteſt
lingua creata. qd̄ nō ſit beatifici hoīs
laude minꝰ. Unde dicitᷣ Io. xv. Petite
vt gaudium veſtrū ſit plenum. Gre.
Que lingua dicere vel quis intellectus
capere ſufficit illa ſuperne ciuitatis
quanta ſint gaudia. Unde quedā dn̄a
ſapiens reſpōdit ſemel cuidam predica
toꝛi. q̄ minus gaudium illud amaret
ſi crederet. q̄ aliquis illud enarrare
poſſet. Reuera ſi lingua expꝛimi poſſet

finitum eſſet. Ordo gaudent ſancti ex iocunda ſanctorū ſocietate. magnū eſt habere tātos et tam nobiles ſocios quorum oīm eſt cor vnū et anima vna. et vnuſquiſꝫ gaudet tantū de bono alte/rius vt de ſuo. O felix ſocietas. o ſūma cordiū vnitas. q̄s in tanta ſocietate nō gaudet. vnū erit gaudiū oīm. vna vox letācium et vna dulcedo cordiū. ꝓpter q̄d dicit᷑ Pſa. vltio. letamini cū ierlm̄. et exultate in ea oīēs q̄ diligitis eam. gaudete in ea gaudio vniuerſi ⁊c̄. Ter/cio gaudent ſancti ex gaudiȷ̄ ꝑpetuita/te. nullum eīm bonū poteſt eſſe ꝑfectum niſi ſit eternū. q2 q̄d deficere p̄t ſummū eſſe nō valet. et ideo ſanctorū gaudium erit eternū erit ſecurū. erit pacificū et quietū. nulla vnq̄ꝫ ꝑturbacione vexā/dum. Unde dr̄ ſanctis Jo. xvi. Triſti cia vrā vertetur in gaudiū. et gaudiū veſtrū nemo tollat a vobis. et Pſa. leti cia ſempiterna ſuꝑ capita eorū gaudiū et exultacōs obtinebūt Ad hoc gaudiū ꝑducat nos xp̄c Amen.

Dn̄ica. iiȷ̄.

Omnē datum optimū et omne donum ꝑfectum deſurſū eſt. Jacobi p̄mo Eſt igitur certū et aptis rōibus ꝓba/tū. nullū eſſe bonū tā modicū q̄d a p̄n/cipio rerum oīm non ſumat exordium Unde ille qui fecit āgelum. fecit et ver/miculū. et qui fecit celum. fecit et limū. et qui fecit intellectum fecit et ſenſum. bene igit᷑ dictū eſt. Omne datum opti/mū. ſed vt recte ꝑ viam dei poſſit ince/di. tria neceſſe eſt p̄cognoſci. Nam opor/tet cognoſcē differenciam omnis boni. oportet cognoſcē fontale pricipium oīs boni. et oportet impedimentū cognoſcē oīs boni. q̄dcumꝙ horū defuerit ꝓceſſꝰ rectus hoīs eſſe non poterit. Nam quō bonū facies ſi nō cognoſces. quō merito rie facies ſi principium boni ignores. quō malum vitabis ſi neſcies. Oportet ergo cognoſcē oīe bonū. vt ſcias de bonis meliora eligere. Oportet cognoſcē ſummū bonū vt poſſis gratus exiſtere Oportet eciā cognoſcere ipſum malum vt poſſis effugere. Dico ꝙ primo neceſſe ē vt oīe bonū cognoſcaꝗ. vt de bonis meliora. et de melioribus optīa. eligere ſciamus. Verū omne bonū aut eſt bonū vie ā bonū patrie. De bono vie dr̄. omne datū optimum De bono patrie ſubdit᷑. Omne donū ꝑfectum q2 ꝑfecto. nulla poſſibilis eſt fieri addicō Itē Bonum vie eſt triplex. ſ. bonum nature. bonū fortune. et bonū gracie. ſiue ſit gracie gratū facientis. ſiue gra/cie gratis date. In primo gn̄e cōti/nent᷑ omnes vires et potēcie anime. et membra corꝑalis ſubſtancie. In ſcd̄o cōtinent᷑ omnes diuicie. In tercō vero gn̄e cōtinent᷑ oēs ſciēcie. et oēs alie grē. Prima ſunt bona. ſcd̄a ſunt meliora. et tercia ſunt optīa. ſcd̄m ꝙ optīm dici poteſt. in via. et ideo dicit optīm. vt dū ſuꝑlatīm ponit᷑. poſitīm et cōꝑatīm in/telligat᷑. Nam ſꝑ cōꝑatīm ſignat rē ſui poſiti. cū magis aduerbio. ⁊ ſuꝑlatiuū eū ſignat cū valde adūbio teſte p̄ſtiano

Bonum autē patrie nō eſt niſi vnū et aliud eſt ſummū. infra ſe continens oē boīn. et ideo nō ſuꝑlatīm q̄d īportat diſtinctionē bonorū. ſed poſuit hoc no/men ꝑfectū q̄d eſt nomē ſignificās oīe cōplementū. eo ꝙ ꝑfcō nullū poſſit fieri additamentū. cui eīm aliq̄d addi poteſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vtiqꝫ ꝑfectum non eſt. Scd̄o debet hō
cognoſcere fontale principiū oīs boni.
⁊ hoc ē qd̄ dicit᷑ de ſurſū deſcēdēs a prē
luminū ⁊c̄. Deſcribit᷑ aūt hoc pricipiū
vt ſublimiſſim̄. vt benigniſſim̄. et vt ꝑ
clariſſimū. et vt incōmutabiliſſimū. cū
adiūgit. Apud quē nō eſt trāſmutacio
nec viciſ. obūbracio. Tercio debet hō
cognoſcere mipedimentū omīs boni. et
hoc eſt triplex. ſ. ꝑua locutio oris. ne/
quicia cordis. et inmūdicia corꝑis ſiue
oꝑis. praua locucō oris cū dr̄. Sit oīs
homo velox ad audiendū. tardus aūt
ad loquendū. Nō ꝙ non dicit ꝙ homo
non loquat᷑. qꝛ non loqui dū loquendū
eſt peccatū eſt. ſed dicit ꝙ tarde loquē dʼ
eſt. et ad hoc triplex eſt rō. Prima racō
q̄ eſt Verū tal̄ eſt. nam cōſtat ꝙ natuā
dedit homini duas aures. ſed os tantū
vnū. et cōſtat ꝙ non fruſtra hoc fecit.
ēgo hoc docē voluit vt ſaltē ī duplo ma
gis audiat ꝙ̄ loquat᷑. Scd̄a rō ē. et eſt
tal̄ Aures ſūt fcē ſꝑ apte. ipſa opacōe
nature et nūllo obſtaculo obuiāte. ſemꝑ
ſunt ad audiendū pate. ſed lingua non
ſolū vnū. ſed duplex habet clauſtrum.
Vnū denciū. alterū labiorū. Vnde q̄ſi
monacha in clauſtro eſt collocata. Non
ergo ſic ad loquendū nec audiendū dēt
eſſe pata. Miche vij. Cuſtodi clauſtrū
oris tui inſinuāte ipſa natura. Tercia
rō eſt eciā natural̄. Nam cū natuā oīa
ſapient̄ efficiat et ꝓpt̄ finē oīa faciat.
tranſgreſſor eſt diuine inſtitucōnis q̄
de ſuis mēbris aliud fcit ꝙ̄ ipſa natura
inſtituit. Sed cōſtat ꝙ natura q̄ſi oībꝫ
aīalibus auditū dedit. ſed loquelam ſo/
li creature rōnali tribuit. ergo ipſo fcō
legem īſtituit. vt ꝑter illa v̄ba q̄ ſunt

rōnis homo loqui non velit. Vn̄ Aplūs
Col. iiij. Sermo vr̄ in grā ſꝑ ſale ſit
cōditus. Scd̄m impedimentū nōt᷑ ibi
et tardus ad irā. et ideo tardus dicit.
qꝛ ꝓ zelū dēt q̄s cū expedit iraſci pccīs
Vetat᷑ aūt homo iraſci qꝛ ira ſi preualet
aīe ꝑturbat ſapienciā. Vn̄ dr̄ ꝓu. Ira
in ſinu ſtulti requieſcit. qꝛ non cito trā
ſit ſicut a ſapiente. ſi āqn̄ iāſcat᷑ Impe/
dit eīn ira animū ne poſſit cernē verū.
Vnde phūs docet Opponentē vt reſpō
dētem ꝓducat ad irā. vt dum fuit cōmo
tus neſciat rn̄dere. Scd̄o ira tollit iuſ
ticiā. vt dr̄ in Ca. Ja. Ira vi iuſticiā
dei non oꝑat᷑. et dicit ei. qꝛ ſepe videt᷑
hoībus ꝙ homo iratus iuſticiā faciat.
cū non iuſticiā. ſed pocius crudelitatem
exerceat. Non eſt eīn dei iuſticia ū ſcd̄m
miſericordiā et cōpaſſionē ferat. Vnde
ſic debet hō iraſci pccīs vt ſꝑ nature cō
doleat. Vn̄ Criſoſtimus dicit ꝙ falſa
iuſticia dedignacōem nō cōpaſſionem.
vera aūt cōpaſſionem. nō dedignacōem
habet. Vn̄ dr̄ Eccl̄. Ira non hēt miāꝫ
Tercō ira tollit omnē amicitiā. vnde
dr̄ Eccl̄. Noli eſſe amicus hoī iracūdo
Iracūdus aūt eſt qui iram diu tenet.
vnde dicit Aplūs. Sol non occidat ſuꝑ
iracūdiā veſtrā id ē non tīn irā teneas
donec ſol ad occaſū veniat. ¶ Terciū
impedimentū boni nōt᷑ cū dr̄. Abicien
tes omnē inmūdiciā. et dicit omnē. qꝛ
abicienda eſt in mudicia cordis. oris.
oꝑis. Item īmūdicia in viſu. auditu.
guſtu. adoratu. et tactu. Dicamꝯ ergo
incipiētes a ꝑmis. Omne datū optīuī
et oē do. ꝑ. deſur. eſt ⁊c̄. In quo verbo
vt ſuꝑ eſt tactū oñdit᷑ nr̄m pricipium.
vt potentiſſimum. vt ſapientiſſimū. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt beniuolentiſſimum. Dantur ergo
nobis dona altiſſima a patre altiſſimo
dant᷑ nobis dona diſcretiſſima a patre
ſapientiſſimo. dant᷑ nobis dona largiſ
ſima a prẽ beniuolentiſſimo. ¶ Dico
ꝙ dant᷑ nobis dona altiſſima et ꝑmag
nifica a prĩcipio potentiſſimo. nam ſic̃
ꝑuũ decet dare ꝑua. ſic maximũ decet
dare maxima. Unde ij. Pe. i. Vocauit
nos ꝓpria gloria et ṽtute. ꝑ quã nobis
maxima et precõſiſſima ꝓmiſſa dona/
uit. vt ꝑ hoc efficiamini conſortes dĩne
nature. Cũ eĩm oĩs creatura de nichilo
fiat. ac ꝑ hoc ſit vanitas et quantũ eſt
de ſe in nichilũ tẽdat. ꝙ conſoꝛs diuine
nature fiat. hoc nõ eſt niſi per donũ qḋ
a principio potẽtiſſimo deſcendat. Nã
ꝙ carnalis fiat ſpũalis. ꝙ aĩalis fiat
celeſtis. ꝙ moꝛtalis fiat inmoꝛtalis. et
paſſibilis inpaſſibilis. et ꝙ de filio ꝑ/
dicõnis ſeculariter viuente. fiat filius
ſũmi prĩs. hoc eſſe non poteſt ñ ꝑ dñm
ſublimiſſime ꝑtãtis. A quo omne datũ
optimũ. et omne donũ ꝑfectũ deſcẽdit.
Scḋo dant᷑ nobis dona diſcretiſſima a
prẽ ſapientiſſimo. Unde dicit᷑ Ephẽ.
quarto. Unicuiq3 noſtrũ data eſt gra/
cia ſcḋm menſurã donacõis xp̃i. Nam
aſcendens iheſus in altum captiuã du
cens captiuitatem dedit dona hoĩbus.
Unicuiq3 eĩm dat᷑ gracia ſcḋm diſpoſi/
cõnem illius ſapientiſſimi principij ſi
cut ipſe nouit expedĩe oꝛdini vniuerſi
Unde dicitur. i. Coꝛ. xij. Alij datur ꝑ
ſpiritũ ſermo ſapiẽ. Alij ſermo ſciẽcie.
alij fides. Alij grã ſanitat᷑. alij opacio
ṽtutũ. alij ꝓphiã. alij diſ. ſpirituũ ⁊c̃.
Tercio dant᷑ nobis dona largiſſima a
prĩcipio beniuolentiſſimo qḋ bene ſig/

natum eſt in Aſſuero. Heſter ij. de quo
dicitur. ꝙ iuſſit conuiuiũ preꝑari per
magnificũ cunctis pñcipibus ſuis pꝛo
cõiunctõne et nupcijs Heſter. et dedit
requiẽ vniũſis ꝓuincijs. et largitus ẽ
dona iuxta magnificentiã prĩcipalem.
Attende in Aſſuero noſtro. id ẽ in xp̃o
noſtrã beniuolenciã reſpectu humane
nature quã deſponſauit ĩ incarnacõne/
cui cõuiuiũ fecit in ſui coꝛꝑis conſecra/
cõe. quã et donis opulentauit. in ſpũs
ſancti miſſione Unde dicitur Ephẽ. ij.
Deus aũt qui diues eſt in miſeĩcoꝛdia.
ꝓpter nimiã caritatẽ qua dilexit nos
cũ eſſem9 moꝛtui peccatis viuificauit
nos xp̃o. et cõreſuſcitauit. et cõſedere
fecit in celeſtibus. in xp̃o iheſu. vt oſtẽ
deret in ſeculis ſuꝑuenientibus habũ/
dantes diuicias gracie ſue in bonitate
ſuper nos in xpꝛiſto iheſu. et ſubdit.
Gracia ſaluati eſtis ꝑ fidem et hoc nõ
ex nobis. dei eĩm donũ eſt non ex operi/
bus ne quis gloꝛiet᷑. Rogem9 ergo hoc
pꝛincipiũ in eſſe vnũ. et ĩ ꝑſonis trinũ
vt det nobis dona alta. per ſuã omni/
potenciã. dona diſcreta per ſuã ſapiãm
et dona larga per ſuã beniuolenciam.
cui ſemper eſt honoꝛ et glã Amen.

Item.

ARguet mũdum de peccato. Jo.
xvi. Sicut ñllum bonũ irremuneratũ
ſic nullum oĩno malum tam paruũ qḋ
remaneant inpunitũ. quia ſicut deus
eſt pꝛincipiũ clementiſſimũ. ſic eſt prĩ
cipium iuſtiſſimũ. ergo ſicut miſericoꝛ
dia nullum ſinit eſſe bonũ ſine merito.
ſic iuſticia nullum relinquat malũ ſine
ſupplicio. licet in hac vita non ſit ſemꝑ
nobis ſic manifeſtũ. ſed aliqñ videatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſſe contrarium. Sed in hac queſtione
Boecig motus ſic phīe ait. Hec eſt inqͣt
mei maxima cauſa meroris. ꝙ cū rerū
oīm rector bonus exiſtat vel eſſe oīno
mala poſſint. vel in punita ꝑtereant.
Nam inpante florenteqꝫ nequicia vir/
tus non ſolum premijs caret. verū eciā
ſceleratorū pedibus ſubiecta calcatur.
et in loco facinorū ſupplicia luit. q̄ fieri
in regno ſcientis oīa et potētis omnia
ſed bona tantum mō volentis dei nemo
ſatis ꝑt vel admirari vel cōqueri. Cui
phīa rn̄det. et eſſet vtiqꝫ infiniti ſtupo
ris oībusqꝫ horribilig montris ſi vt tu
eſtimas ita eſſet. vt in tāti priſfaihas
diſpoītiſſima domo vilia vaſa colerēt.
et precioſa ſordeſcerēt. ſed nō ita eſt. ſed
deo auctore cognoſces ſꝑ quidā bonos
eſſe potentes. malos vero inbecilles vt
ſine pena nunꝙ̄ vicia. nec ſine premio
virtutes bonis ſemper felicia. malis
vero infortunata contingere. Et ideo
In verbo premiſſo. Primo oſtenditur
diuina iuſticia. Secundo deſcribitur
malorum nequicia. Deſcribitur autē
diuina iuſticia vt puniens. Secundo
deſcribitur ipſa malicia vt penā accipi
ens. Primū notatur cum dicitur. Ar/
guet mūdum. Scdm notatur cū addi/
tur. De peccato. ſupple. qd̄ cōmiſerunt
De iuſticia. ſupple quā facē debuerunt
et De iudicio. ſupple. qd̄ nō ꝑtimuerēt
¶ Dicit ergo Arguet mundū de pccīs
et erit tale argumentū ſpiritus ſancti.
Tu cōmiſiſti culpam. et noluiſti agere
penitenciā. ergo accipe iudicialem ſen
tenciā ſiue penā. Sꝫ Nōnd̄. ꝙ Homo
Arguit a ſe ipſo. Arguit a proximo.
Arguit a deo. Nam Arguit hominem

ꝓpria cōſciēcia. Arguit eum ſuꝑioris
induſtria. et Arguit hoīem diuina iuſ
ticia. Dico ꝙ homo prius Arguit a
ſeipſo. habet eñ homo naturale iudica/
toriū ꝙ ſemper remurmurat cōtra pec
catū. Unde ſcribitur Jēmie ij. Arguet
te malicia tua. id ē cōſciencia pro mali/
cia. et auerſio tua increpabit te. Seqͥ
Sito et vide ꝙ amarū eſt te dēliquiſſe
dominū deum tuū. et non eſſe timorem
apud te. O ꝙ̄ durus teſtis erit cōſcien/
cia cōtra peccatorē quādo omnia mala
hominū faciat eſſe nota. et ideo ſanum
cōſilium valde eſſet ꝙ homo ſe modo ar
gueret. vt nō arguentē dominū inueni
ret. Unde Job dicebat. Uias meas in
cōſpectu eius arguam et ipē erit ſalua
uator meus. Uere qui modo ſe arguēt.
dominū non punitorem ſed pocius ſal/
uatorem inueniret. Scdo. Arguit
homo a ꝓximo. Unuſquiſqꝫ eñ ex ca/
ritate tenetur proximū arguere ꝓ loco
et tempore cū credit ſibi poſſe valere.
ita tamen ꝙ occulta nunꝙ̄ arguat pu/
blice. ſed ſemper occulte. Nam talis nō
eſſet correctoꝛ ſed ꝓditor et ſcandaliza/
tor. Unde dominus dicit Mathei. Si
peccauerit in te frater tuus. id ē te ſolo
ſciente. corripe eum inter te ⁊ ipſum ſo
lum. Quidam tñ ſunt qui tenentur nō
ſolum ex caritate ſed ex officiō alios cor
rigere ſicut patres filios. mgrī diſcipu
los. rectores terrarū ſuos ſubditos. pre
lati eccleſiarum ſuos populos. et prēſ/
familias ſuas vxores et famulos. Und̄
dicitur i. Thimo. i. Oportet epiſcopū
irreprehenſibilem eſſe ſine crimine vt
poſſit exhortari in doctrina ſana ⁊ eos
qui veritati contradicunt arguere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Exquo eſt manifeſtum · ꝙ ille qui ar/
guit alterum. non debet illud idem ha/
bere peccatum . quia poſſet ei dici. Me
dice cura teipm̄ . quia ſcd̄m ſapientem
Turpe eſt doctori cū culpa redarguit
ipm̄. ſemꝑ tn̄ redargutoꝛ attēdat ne ī
arguendo modū excedat. qꝛ et ſi zelum
habeat videat ne ſcienciā omittat . nā
vt Seneca ait. Gn̄oſus eſt aīmus hoīs
facilius ducitᷣ ꝙ̄ trahatᷣ. vnde et quidā
equi ſunt q̄ calcaribus pungi nolunt .
et melius ꝑua virga ꝙ̄ calcaribꝫ dedu/
cuntᷣ. ſi eciā aquā currentē quis ſubito
retinere voluerit obiectum aggerē vehe
mēcius collecta dirumpit . vnde meliꝫ
retinetᷣ ſi paulatim et ſucceſſiue̅ curſus
eius obtureᷣ. vnd̄ .i. Thi. iiij. monet
Aplūs Thimotheū. vt arguat cum oī
obſecracōne et paciā. Tercō arguitᷣ hō
a deo et hoc in pn̄ti et in futuro. et pn̄s
arguicō eſt miſericordie . ſed futura erit
diſtricte iuſticie. Nō ergo ꝙ triplr̄ .
arguit in pn̄ti. ſ. verbo. flagello. et ex/
emplo . Verbo. ſ. ſcripturarū q̄bꝫ nos
inſtruit. Flagello verberū et penarū
quibus nos affligit. et exemplo aliorū
quos ad noſtrā vtilitatē ꝑcutit . Sepe
enim homo catulū verberat · vt leoni ti
morē incuciat. Dico ꝙ ergo deꝰ nos ar
guit verbo ſapiencie. nam ad hoc ſacra
ſc̄ptura nobis a deo data eſt. vt arguat
noſtrā maliciam . Unde dicitᷣ ij. Thi .
Omnis ſcriptura diuinitus inſpiratā
vtilis eſt ad docendū et ad arguendum
Quidā ſūt ita ſtulti qui dū occulte ma
la cōmittunt . ſe videri a deo nō credūt
vnde nō erubeſcunt . ſed audiant q̄d dr̄
Job xiij. Numq̄d placebit ei quē latere
nichil poteſt. et ſequitᷣ Ipē nos arguet
quomodo in abſcōdito faciē accipiet . q̄
cum deum videre nō poſſit. ab eo ſe vi
deri non credit. et tn̄ oculi domini mul
to lucidiores ſunt ſole. intuētes omnes
vias hoīm. ſicut dicitᷣ in Eccl. Quere
in legendis exemplū de btā Theodora
que vt in adulteriū conſentiret deceptā
fuit a quadā vetula. que fecit ei credere
deū ſolum illa peccata videre que fiunt
de die . Scd̄o nos arguit. flagello diſ/
cipline. ſicut infirmitatibꝫ verberādo
et penis varijs exponendo. Pater eīm
qui multū filium diligit cū eum a ma/
lis dulci verbo reuocare nō poſſit : vir/
gam adiungit . Medicus eciam fidelis
q̄ non poteſt vulnus curare per dulcia
vngenta. adhibet et cauteria. et vbi nō
valet vngentū. apponit ignē et ferrū.
Unde ille qui a patre tā pio arguitur.
de quo certum ſit ꝙ omnia benefacit ·
turbari nō debet . ſed pacienī vulnera
eius ferre. Nam licet homo doleat dum
vritur. dum incenditᷣ. dum ſecatur. dū
amara vulneri apponūtur. et cōtra me
dicum valde clamet. et ſe dimitti exoꝛet
educta tamē putredine et inſciſa putri
da carne . plurimum gaudet et medico
gracias agit. q̄d eum renitētem vel re/
cuſantem incidere non obmiſit . ꝓpter
hoc bene dicitᷣ Prou · xij · Noli negligē
fili diſciplinam patris tui neqꝫ fatige/
ris dum ab eo argueris quē enim dili/
git ꝛc̄. flagellat aūt omnē filium quem
recipit ꝛc̄. Qui eīm peccatis inuoluitᷣ.
nec modo a deo punitur ſignum repro/
bacōnis eſſe pꝛobatur . Unde egro de
ſperato nichil a medico denegatur . ſed
omnia concedūtur . Illi autē de cuius
ſalute ſperatur omnia que appetit ſub/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

trahuntur. ꝓpter hoc dicitur .ij. Regū
ſeptimo. Si inique aliquid egerit ar/
guam eum in virga virorum. ſed miſe
ricordiam meā non remouebo ab eo.
Tercio dominus nos arguit exemplo
Nam ſepe malos ūberat vt bonos cor/
rigat. ſepe eñ in cute ignis apponit᷑
cōtrarium imprimitur. vt putredo a
membris aliĳs educatur. Unde dicitur
filio peccatori in Pſal. Arguam te. ſed
quomodo. ſtatuam inquid contra faciē
tuam per malorum flagella vt tu time
as. et a tuis malis recedas. ne forte pe/
nam illorum incurras. Sepe eñ dum
ſeruus verberatur. filius in timore te/
netur. nec vxor audet adulterari. dum
pro fornicacōne ſimplici videt familiā
acriter verberari. Secundo Arguet
dominus in futuro. et hec argucio eſt
valde timenda maxime ꝓpter tria.
Nam in illo examine vltimo erit veri/
tas in inquiſicōne. nuditas in publica
cōne. et ſecuritas in execucōne. Nam
ſumme ſapiencie erit mala diſcutere.
Iuſticie erit ſentēciam inferre. ſed po/
tencie erit execucōni mandare. Dico ꝙ
erit ibi veritas in inquſicōne. non eñ
ſcd̄m allegata ibi iudicabit᷑. nō fiet iu/
dicium ſcd̄m ea q̄ exterius videntur.
ſed ſcd̄m ea q̄ in cōſciencĳs occultantur
Modo videmus humana iudicia ſequi
allegata ſcd̄m exteriora fertur ſentēcia
q̄ vt pluries eſt falſa. Nam ſepe falſi ſūt
iudices. falſi ſunt teſtes. et falſa ſunt teſ
timonia conſcribentes. non ſic in illo
iudicio erit. vbi iudex et teſtis ille erit.
qui omnia q̄ latent in cordibus cernit.
Unde dicitur Yſaye. vndecimo. Non
ſcd̄m viſionem oculorum iudicabit.
neqꝫ ſcd̄m auditum aurium arguet. ſed
iudicabit pauꝑes in iuſticia. Ob hanc
cauſam rogabat ꝓpheta. Domine ne
in furore tuo arguas me neqꝫ in ira ꝛc̄
Gloſa. hic vre. hic ſeca. deſiderat vt hic
affligatur. ne in futuro iudicō arguat᷑
Secundo in illo iudicō erit nuditas in
omniū malorum reuelacōne. tunc enim
omnia q̄ modo fiunt et videntur occul/
ta. erunt omnibus manifeſta. et diui/
na iudicia q̄ modo videntur iniuſta.
apparebunt veriſſima. Et quāuis con
tra nos multa ſint teſtimonia nō tamē
erit opus inducere illa vbi omnia erūt
aperta. qd̄ eñ ſic manifeſtum eſt qd̄
nulla tergiverſacōne latere poteſt. pro
bacōe nō indiget nec euidencia patrati
ſceleris rumore indiget accuſacōnis.
hoc dicitur ī Eccleſiaſte duodecimo.
Si multis annis vixerit homo memi/
niſſe debet tenebroſi temporis. et die/
rum malorum qui cum venerint vani/
tatis arguentur preterita. O ꝙ̄ vana.
ꝙ̄ ſtulta. ꝙ̄ inutilia apparebunt. q̄ mō
amamus. quibus deſeruimus. in qui
bus noſtros labores expendimus. et
propter hoc dicebat Abacuc ſecundo.
Super cuſtodiam meam ſtabo vt vide
am quid dicatur michi. et quid reſpon
deam ad arguentem me. Tunc enim
loquatiſſimi quiqꝫ muti efficientur.
omnes ſuperbi deprimentur. omnes
auari nudi dimittentur. et luxurioſi.
omnes igni tradentur inuidi videbunt
et dolebunt vt vnuſquiſqꝫ in eo crucie/
tur in quocumqꝫ fuerit delectatus.

Tercio erit ibi ſecuritas in exequē
do ſiue in executione. Nam pater be/
nignus qui modo videtur. tam pius.

et mitis.tunc totus videbit͛ ira plenus
Vnde cõſtant͛ et ſeuere arguet nos nul
lum timens. nulli ꝯtumcũqꝫ magno
reuerenciã faciens. nullius pſonã acci
piens. ſed ꝑ q̃litate culpe omnes equa
lance metiẽs. Quis tunc rñdebit ei.q̃s
audebit reſiſtere illi potencie infinite?
quid allegabũt tunc iudices.aduocati.
quas leges ſunt in mediũ ꝑducturi.q̃s
inducias petituri.ad quẽ ſupiorem ap
pellaturi. Quibus tũc ſophiſmatibus
vtent͛ phĩ. q̃bus donis redimẽt ſe auaĩ
O cecitas ſũma non attendiꝰ iſta dum
ſumꝰ in vita. dum nobis poteſt valere
ſciencia.ſi fuerit gracie ſale condita.ſic
eñ dr̃ Job xxij. Nunq̃ timens arguet
te.aut veniet tecũ in iudiciũ. Rogemꝰ
ergo xpriſtum ⁊c̃ .

Dñica q̃nta.

PEtite et accipietis Jo.xvi. Miã
et predicanda libẽalitas domini noſtri
qui nõ exſpectat vt ad eũ accedamus.
nõ vult vt diu poſtmodũ ꝓ accipiẽdis
muneribꝰ rogemus.ſed ad nos ipẽ cla
mat et inuitat ſollicite vt petamus Vẽ
eñ dare deſiderat qui vt poſtulet͛ hor/
tat͛.et ad petendũ inuitat.nec mirum
q2 dr̃ iiij.Regũ.i.q̃ helyas dixit elyſeo
Poſtula q̃d vis vt faciã tibi. ſi ergo ad
donandũ tanta potuit eſſe liberalitas
in ſerno quãta in domino?⁊ ſi tanta in
diſcipulo quanta in magiſtro.et ſi tãta
in filio quanta in patre ſummo ?
In verbo ergo premiſſo duo notant͛.
Vnũ ex pte inuitantis .
Alterũ vero ex parte recipientis .
Nam ex parte dñi inuitantis notat͛
ſumma liberalitatis. ſed ex parte ſerui
ſuſcipientis apparet certa de accipiẽdo

Notatur igitur primum liberalitas in
domino inuitante cum dicitur Petite.
Sc̃do notatur ſecuritas in ſeruo ſuſci/
piente cum addit͛.et accipietis. Verũ
ad hoc q̃ noſtra peticio exaudicione ſit
digna.q̃tuor circa hanc ſunt attẽdenda
Vnũ ex parte ipſius poſtulantis.ſc̃dm
ex parte facte peticõis. Terciũ ex pte
petibilis Quartũ vẽo ex pte donãtis.
Nam in petente requirit͛ ſanctitas. in
peticõne ad petẽdum cõgruitas.in pe/
tita reſpectus et vtilitas. ſed in donã
te ad dandum poſſibilitas. ¶ Dico
q̃ ad hoc q̃ noſtra peticõ ſit exaudicõe
digna. Primo requirit͛ in petẽte ſancti
tas. non eſt enĩ credendum q̃ dominꝰ
aduerſarijs ſuis ſemper donet ea q̃ pe/
tunt.eciã ſi aliquãdo bona petant. ſed
filijs ſuis pro quibꝰ ſe tradidit nunq̃
negat vtilia. Vnde ſcribit͛.ij. Jo.iij.
kariſſimi ſi cor noſtrum non reprehen/
dit nos fiduciam habemus vt quitquit
pecierimꝰ accipiemus.quoniã manda
ta eius cuſtodimus. Sc̃do requirit͛ in
peticõe cõgruitas vt omẽ q̃d a deo peti
mus ſit iuſtum.ſit racõni cõſonum. ſit
congruum et honeſtum. Vnde ſapiens
ait. Poſce q̃d eſt iuſtũ vel q̃d videatur
honeſtũ Nam ſtultum eſt petere q̃d poſ
ſit iure negaĩ. Vnde dicitur pͥma Jo.
Scimus quia quecumqꝫ pecierimꝰ ſe/
cundum voluntatem illius fiet nobis.
Nota ergo q̃ petere debemꝰ ꝓ peccatis
indulgenciam. Vñ ij. Parali.vltimo.
dixit Manaſſes. Peto domine rogans
dimitte m̃. Item in tribulacõnibꝰ pa/
ciẽciam Job.vi. Quis michi det vt ve
niat peticõ mea.et q̃d expeto tribuat m̃
deꝰ. Itẽ in diuinis mãdatis obſeruanciã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

p̄ſ. Unam petij a domino hanc re. vt ī
ha. xx. Item in tēptacōnibus victoriā
Judith. v. Congregatis omnibꝫ tota
die orauerunt petentes a domino auxi
lium. Item in bonis pſeuerantiam.
Tobie tercō. Omni tempore benedic
deum et pe. ab eo vt ui. t. dci. Unde ꝑ
hijs omnibus dicit dominus anime.
Heſter. iij. Que eſt peticio tua heſter.
ꝓ qua re poſtulas. p̄ſ. Delectare in do
mino et da. t. pe. cor. t. Sed multi
hodie non exaudiunt quia non petunt
ſibi vtilia ſed ſaluti contraria. Unde dr̄
Jacobi primo. Petitis et nō accipitis
eo ꝙ male petatis. Nam petūt laſciui
delectacōes carnales. p̄ſ. Tēptauerūt
deum in cor. ſ. vt pe. eſ. a ſuis. Item
petunt cupidi diuicias tꝑales. Unde
dominus Johannis xvij. contra cupi
dos dicebat. Si quid pecieritis patrē
in nomine meo. id ē vobis vtile ad ſalu
tem dabit vobis ſed diuicie male amate
non adiuuant ſed impediunt ſalutem.
Unde non ſunt inmoderate eſſe inordi
nate a deo petende: debet tamē quiſqꝫ
petere neceſſaria vite. non ſupfluitatē
Geneſis. xli. ꝙ preualuerat fames in
terra et clamauit populus alimēta pe/
tens. Item petunt ſuperbi honores.
vnde talibus omnibus dicit Mathei.
Neſcitis quid petatis ¶ Tercium qd̄
requirit ad peticōnem eſt rei petite vti
litas. nichil enim a deo peti debet. niſi
qd̄ vtile eſt et qd̄ hominē ad bonū ꝓmo
uet. et certū eſt ꝙ qui ſic petit et inſtan
ter petit. accipit omne qd̄ petit. et ad
hoc petendum. et inſtanter petendum
inuitat dominus. luce. xi. Petite inqd̄
et accipietis. q̄rite. et inuenietis. p̄ſ.

et a ꝑi nobis. tociens replicat. vt cū in
portunitate petendū eſſe oñdat. Que ď
autē aliqn̄ non dant. q2 ſuo tempore nō
petunt. vn̄ Aug. Quedā autē non ne
gantur. ſed vt cōgruo dent tēpore diffe
runt. ſemꝑ ergo exauditur homo ſi ad
ſalutē petat. ſi cū inſtancia petat. ſi ꝓ
ſe petat. ſi tēpore ſuo petat. niſi culpa
interueniēs impediat. Quartū qd̄
requirit eſt in donante poſſibilitas. nā
ſtultū eſt a deo petere. qd̄ nō poſſit dare
Nōne ſtulticiā ſaperet q̇ vuas a ficu re
quiret. nōne eciā amens eſſet. qui int̄
ſpinas ficus requirēt. vn̄ dn̄s. Nūquit
colligūt de ſpinis vuas ā de tribul ficꝫ.
ficus ergo ſunt in ficu petende. et vue ī
uite ſunt requirēde. Nō ſuut ergo bona
nrā ab aliqua creatura petenda. cū oīs
c̄atura de natura ſui ſit defectiua ſed ſo
lum a ſūma eſſencia expetenda. A quo
eñi ſic cōuenienter petitur. ſicut ab illo
q̇ libealiſſimꝰ in ꝓmittēdo. largiſſimꝰ
in exhibendo. et potētiſſimꝰ in efficiē/
do. vnde dr̄. i. Jo. vltio. Het eſt fiducia
quā habeꝰ ad deum q2 qd̄cumqꝫ pecieri
mus ſcd̄m voluntatē eius fiet nobis. ſic
igit patet dīna libealitas. Sequit
et accipietis. In quo notat nrā de acci
piendo ſecuritas. ſi eñi deꝰ eſt q̇ ſe datu
rum ꝓmittit. cū ipſe ſit q̇ mentiri nō
poſſit. ſecurus eſt de accipiendo ille cui
promittit. Sunt autē quatuor gn̄a
hoīm qui accipiunt omne qd̄ petunt.
Primi ſunt innocentes. ſcd̄i penitētes.
tercij paciētes. et quarti ſūt contēplan
tes. primi accipiūt q2 ſunt dei filij ſpi/
rituales. ſcd̄i q2 domino ſūt ſeruientes
Tercij q2 penarū ſūt ꝑticipes et cōſor
tes. quarti vero q2 deo ſunt aſſiſtentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dico ꝙ p̄mi qui accipiūt poſtulata ſūt
filij innocētes filij ſpūales. pr̄is eterni
imitatores. tales em̄ adeo ſunt pfecti
ꝙ nullomodo facerēt alij qd̓ ſibi nollēt
fieri. Unde tales et innocētes ſūt corde
et innocentes opere. de q̄bus omnibus
dicit' in pſ. Quis inq̄t aſcendet in mon
tem dn̄i ⁊c̄. Sequit' Hic accipiet bene
dictionem a dn̄o ⁊c̄. hoc aūt tunc adim
plebit'. quādo audituri ſunt illd̓ Mate.
Venite benedicti patris mei ⁊c̄. Scd̓i
ſunt penitentes. qui et ſi peccauerunt
ſatiſfacere ſunt pati. ad arbitriū ſacd̓o
tis. Unde tales ſe peccaſſe dolent et cō
terunt'. et de omnibus confitent'. et p
viribus ſe punire nitunt'. Unde talibꝫ
dictū fuit illud Actuū ij. Penitenciā a
gite accipietis donū ſpūs ſancti. donū
ſpūs ſancti accipit'. cuius ope peccata
dimittunt'. gracie cōdonant'. bona mul
tiplicant'. et multiplicata conſeruant'.
Und̓ Augꝰ d̓t. ꝙ ſpūs ſcūs eſt donū in
quo oīa dona donant'. Tercij qui acci/
piunt poſtulata ſunt p dn̄o pacientes.
nam dignū eſt r̄oi cōſonū eſt. iuſtū eciā
eſt. vt qui pp̄t deū portāt tormēta ſua
accipiant poſtulata. Nā et ipſe dominꝰ
legem hanc dedit Mat. iiij. Qui nō ac
cipit crucem et ſequit' me nō eſt me dig
nus. ergo qui crucē accipit eſt dignus
xp̄o. ſic ⁊ ſocius paſſionis. ſed qui ſocij
ſunt cōtumelie. ſicut Ambro. dicit. dn̄t
et pticipes eſſe glorie. Unde et Aplūs
Si fuerimus ſocij paſſionū erimus et
conſolacōnum. Sed ſocij conſolacōnum
eſſe nō poſſent. niſi petita acciperent.
tales ergo accipiunt omne qd̓ petunt.
pp̄t qd̓ dr̄ Ja. i. Btūs vir qui ſuffert
temp. q2 cū p. fu. ac. co. vite. Quarti

ſunt viri cōtemplantes q̄ totalit' deo ad
herēt. nichil extra ip̄m querētes. tales
em̄ quitq̄t petunt accipiūt. Unde dr̄ in
figura huiꝰ Heſter. ꝙ ingredientes ad
regē puelle id ē aīe contemplatiue q̄tq̄t
poſtulabant ad ornatū ptinens accipi
ebant. et ſic ad regis cubiculum tranſi
bant. Tunc em̄ ad regis cubiculū trā
ſit'. dum q̄s ad cōtemplanda celeſtia ele
uat'. vbi anima depaſcit' et miris de/
lectacōibus iocundat'. dum aliquo inſo
lito mō ſentire ſibi cōceditur. ꝙ̄ ſuauis
eſt dominus. Rogemus.

Item de eodem.

Relinquo mūdū et vado ad prēm
Jo. xvi. Si q̄s dn̄ica ūba et exēpla pē
ſet et facta. nihil inueniet vnde debeat
mūdus amari. ſed apparebit in oībus
qd̓ debeat vilipendi. quō em̄ eſt aman/
dus q2 ſic fuit in oībus xp̄o cōtrarius.
ſic em̄ mundus xp̄o cōtrarius eē pbat'
vt oīs mundi amicus neceſſaīo xp̄o ſit
īimicus. Unde Ja. qui voluit amicus
eſſe huius ſeculi īimicus dei cōſtituit'.
et Jo. qui diligit mūdū non eſt caritas
pr̄is in eo. ſed qui caritatē nō habet dei
īimicus eſt. ergo oīs mūdi amicus. dei
eſt īimicus. ¶ In verbo ergo p̄miſſo
dn̄s ipſo facto duo oſtendit.
Primo. quid debeamꝰ odire.
Scd̓o. quid debeamꝰ appetere.
Docet ergo fugiendū eſſe malū. et deſi/
derandū eſſe bonū. ſed malum fug[illegible]/
dū oſtendit eſſe mundū. bonū vero ap/
petendū eſſe īnuit bonū ſummū. ergo
ſi volumꝰ cū xp̄o poſſidē celum neceſſe
habemꝰ relinquē mūdū vanū. nullum
eſt mediū. aut mūdū hr̄e cōſtat. ă xp̄m
Nemo em̄ ſil' p̄t deo ſeruire et mām̄one

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

q2 cōtraria ſimul eidem nō poſſunt in/
eſſe. qd de cōtrarijs īmediatis conſtat
maxime verum eſſe. Exemplo ergo
dn̄i qui p̄mo mundū dereliquit. poſtea
ad patrē aſcendit. nos oportet ſi volug
deo ſeruire. p̄mo mundū deſerē. mund̄
fugere. mundum penitus non amare.
Mundus eñ ſepe fallit. ſe intuentes.
ita vt credant ad patrē ſurſū aſcendere
quorū pocius eſt retrocedē. Et quidam
dū ſuos priores ſe et magis mūdanos
attendunt. videt² eis ꝙ mūdani nō ſūt
ſed quodāmō pocig retrocedunt. Sicut
patet de duabus nauibg ꝑ aquā currē
tibg. quarū dū vna currit forcig. altera
retrocedere videt². Scd̄m eciā quoſdaꝫ
aſtrologos retrogradacō in planetis eē
videt². cū tn̄ non retrogradent² ſcd̄m ve
ritatē. q2 dum planeta vng vel q2 eius
eſt breuior circulus vel q2 ē velocior eig
motus. alterum precedit et ip̄m poſt ſe
derelinquit. Ille q derelictus ꝙuis ſꝑ
currendo ſequat². retrocedē. tn̄ illius cō
ꝑacōne videtur Sic et multi vident² re
troceſſiſſe ī mūdo. dū p̄ores ſe attēdūt.
ſed in veritate ſemꝑ in mūdo currunt.
¶ Nō ergo ꝙ ꝓpter quatuor eſt maxi
me mūdus deſerendus. Primo q2 eſt di
uino interdicto ſuppoſitus. Scd̄o quia
principi tenebrarum ſubditus. Tercō
quia iniquis eſt legibus conſtitutus.
Quarto vero quia nullis bonis fructi
bus eſt veſtitus. Dico ꝙ p̄mo mundus
eſt derelinquēdus quia a deo eſt excōi/
catus. Unde a diuinis ſacramentis pe
nitus eſt excluſus. Unde dicit² Jo. xx.
Ego rogabo patrē et aliū pa. da. vobiſ
. i. ad aliū affcm̄ dabit vo. ſpm̄ vitatis
quē mundus nō poteſt accipe q2 nō vi.
e. vt ſcit eum. ē videre ꝙ grauiter mū
dus ſit excōicatus. q2 xp̄c iheſus qui ꝓ
crucifixoribus rogauit ꝓ mūdo orare
noluit ſicut ipē dicit Jo xvii. Ego pro
eis rogo non ꝓ mundo. ſciebat eñ ꝙ
nō erat orandū ꝓ excōicato. iuxta illd̄
Si ꝓ dilectis anathema q̄s efficiatur.
Os orae vale cōmunio menſa negatur
et ꝙuis ꝓ excōmunicatis publica pro/
hibeat² orō non tn̄ occulta orō vel inter
na dilectio. Imo tenet² homo excōmu/
nicatū ex caritate diligē et ei bonū op/
tare Sed mūdus a deo grauiter eſt ex/
cōmunicatus vt nō ſit eciā corde aman/
dus ſed odiēdus et fugiēdus. q2 totus
eſt maligng. i. Jo. v. Totus mūdus ī
maligno poſitus eſt. Itē q2 totus ingra
tus Jo. xv. Si mūdus vos odit. ſcito/
te q2 me p̄. vo. o. habuit. q maior ingra
titudo vel nequicia vnꝙ eſſe potuit. ꝙ
illū odire. cōtra illū ſurgē. illū cognoſcē
nolle. illū occidē q venerat illū ſaluare.
¶ Scd̄o Mūdus eſt fugiēdus q2 male
doīnio eſt ſubiectg nā pgꝙ mūdus a deo
deſerit². nihil reſtat n̄ vt a malo pricipe
occupet². Oē eñ qd̄ a deo ſubtrahit² dia
bolo derelinqt². Un̄ dr̄ Job. ix. Terra
data ē in mang impij. id ē caro ī mang
diaboli. de quo Jo. xiiij. Venit pn̄ceps
mundi huig et in me nō habet quidꝙ.
et dicit². pn̄ceps nō creacōe nec iuſti ti
tuli tradicōe. ſed īiuſta vſurpacōe et vo
lūtaria malorū ſubiectōne O ꝙ miſerū
ꝙ fedū. ꝙ impiū illi eſſe ſubiectum. q
q̄rit filios ſubditos trahē ad infernum
Cotidie nos infeſtat. ſꝑ īpugnat. vt ſe
cū ad inferna deducat. Unde Ephe. vi
Nō eſt nobis colluctacō adūſus carnem
et ſanguinē ſupple tantū. ſed aduerſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pꝛincipes et ptãtes et mũdi rectoꝛes te
nebꝛarũ harum. Si ergo qualis rectoꝛ
ciuitatis tales et inhabitãtes in ea. ꝗ̈ /
les ſunt oẽs mũdani. q̇bus pꝛeeſt tam
peſſimus pꝛĩceps? Tercõ mũdus ẽ
cõtemnendus. q̃ꝛ malis legibus inſti /
tutus. q̃s eñ tam pꝛauus. tã facinoꝛo /
ſus ꝙ habitare vellet vbi nulla iuſticia
ſeruaret̃. nullus bonus vſus haberet̃.
ſed paſſim oẽs caperent̃. exſpoliarent̃
et moꝛtibꝫ traderent̃. Audi q̃d dr̃ Oſee
iiij. Nõ eſt mĩa. nõ eſt veritas. nõ eſt ſci
encia dei in terra. ſed maledictũ mẽda
ciũ. adulteriũ. furtũ. homicidiũ inun /
dauerunt. et ſanguis ſanguinẽ tetigit.
Totus ergo mũdus ĩ maligno poſitus
ſicut Jo. in Ca. docet Quid ẽ ergo me
lius vel cũ malis ꝑire ĩ zodomis. vel cũ
loth exire de zodomis. Vñ dr̃ ij. Cor. v
Alioquĩ debueratis de mũdo exiſſe. O
quãta demencia. ꝗ̃ta iniuſticia regnat
in humana nrã natura. Nõne videtis
aues. nõne feras ſilueſtres. necnõ ĩ ma
ri piſces. loca fugẽ ſibi nociua. et querẽ
ſibi et filijs loca tuta. Vnd̃ dr̃ in Apo:
Exite de babilone populus meus ne ꝑ
ticipes ſitis delictoꝛũ eius. Quis eſſe
poteſt in aqua et nõ intingi. quis in ig
ne et nõ exuri. quis in luto et nõ fedari
Si omne ergo in mũdo aut eſt cõcupiã
carnis. aut cõcupiſcencia oculoꝛũ. aut
ſuperbia vite. q̇s poterit eſſe ibi. et iſ /
tis vicijs nõ fedari? ¶ Quarto fugien
dus eſt mũdus quia n̄llis bonis fructi
bus eſt oꝛnatus. Eſt eñ mũdus terra
in ſalſuginẽ verſa a malicia inhabitan
ciũ in ea. Vñ dr̃ Je. iiij. Aſpexi terrã
et ecce vacua erat et nichili. vacua inꝗ̃
nõ malis ſed fructibꝫ bonis. q̃d tantũ
nitimini hoẽs miſeri mũdanis ñ cibis
onerari. quõ curretis aut currentes ꝑ /
uenietis ad bꝛauiũ ſic in alto locatũ. ſic
a ſenſibus elongatũ. ñ deponatis cum
omĩbus ſuis oneribus mũdũ? Vñ ſcri
bit ad Tytũ Aplũs. Nichil intulimus
in hũc mũdum. haud dubium quia nec
auferre quid poſſumꝰ. ergo ſi nichil in
ingreſſu poꝛtauiꝰ. eciã nihil in egreſſu
deferemus. nec in ꝓgreſſu aliq̃d habẽ
debemꝰ. ſi diſcrepare ab extremis me /
dium nolumus. Non eſt eñ verũ medi
um nec natuẽ cõſonat. ſed a racione eſt
alienũ niſi ſapiat naturã extremoꝛum
Sic igit̃ patet ꝙ nihil ſit nobis ſic odiẽ
dũ. nihil a quo tã recedend̃ et nihil ad̃o
ſummo ſtudio fugiẽdum. ꝙ̃ omne mũ /
danum cõmercium. Sequit̃ Vado ad
patrẽ. In quo nobis eſt a xp̃o oſtenſũ
quid a nobis ſit inquirẽdum. q̃d amã /
dum. q̇d totis pꝛecoꝛdijs appetẽdum q̇d
ſummũ bonũ. Sunt aũt q̃tuoꝛ que
nos mouẽ dñt vt celeſtẽ dñm inq̃ramꝰ.
Primũ eſt q̃ꝛ eſt clemẽtiſſimus in ſuſci
piendo filios reuertẽtes.
Scd̃o eſt benigniſſimus in cõſolando fi
lios diligentes.
Tercio eſt deligentiſſimus in exaudi /
endo filios ſupplicantes.
Quarto. eſt libcãliſſimus in ꝑmoueˉdo
filios ſui amoẽ languẽtes ſiue diligẽtes
¶ Dico ꝙ ꝑmũ q̃d nos debet mouẽ vt
celeſtẽ dñm inq̃ramus. eſt q̃ꝛ deꝰ pr̃ eſt
clemẽtiſſimus in ſuſcipiẽdo filios reu /
tẽtes. quis eñ pr̃ terrenꝰ. quis dñs ſic
pius vt deus. nõ eñ reuertẽtes exſpec
tat vt veniant et genu flectant ei. et ve
niam petant. ſed ipſos ſepe viſitat. et
ad redeundum inuitat. Unde ipẽ dicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Jeremie·iij·Si dimiſerit vir vxorem
ſuam·et illa recedens ab eo duxit virũ
alterũ : numq̃d reuertetur ad eum vltra ?
quaſi dicẽt·nõ· et ſequit᷑ Tu aũt forni
cata es cũ amatoribus multis·tñ reuer
tere ad me · et ſaltem ammodo voca me
pater meus dux ṽginitatis mee tu es ·
ꝛ propterea dicit᷑ luce xv·ꝙ dum filius
ꝓdigus ad patrem rediret·dum pater
eum adhuc longe eſſe vidit. obuiam illi
iuit · in amplexus eius et oſcula eius
ruit ·ipm̃ mox veſtiri ſtola ꝑma ꝓ̃cepit
anulum in manibus eius dedit · ipm̃
calciari mandauit·cõuiuiũ illi pmaxi/
mum prepauit. et omnes cum eo letari
precepit·Per ſtolam primã accipe in/
nocenciã·per anulum quo deſponſatur
anima accipe fidem formatam. ꝑ calcia
menta autẽ intellige bona opera · per
cõuiuiũ vero intᷓna gaudia·quibꝫ paſ/
citur ſpiritual̃ ſubſtancia · O ſtupẽda
et inaudita miſericordia · Quis vnq̃
deſperet? quis amplius quãtumcumqꝫ
peccator de venia dubitet ? q̃s tam piũ
patrẽ toto corde nõ amet ? Unde Augg
Nemo de dei pietate diffidat· q̄ꝛ maior
eſt eius miſericordia·q̃ nostra miſeria.
ſic eñi feſtinat abſoluere reum a tormẽ
to cõſciencie ſue. quaſi plus cruciet eum
compaſſio miſeri q̃ ipm̃ miſerum paſ/
ſio ſui · ¶ Scd̃o eſt benigniſſimꝫ in cõ
ſolando filios penitẽtes·ipẽ enim ſicut
benigne ſuſcipit · ſic ſuſceptos benigne
fouet et nutrit·eſt enim vt Aplũs ait ·
Pater miſericordiarũ et deus tocius cõ
ſolacõnis·qui cõſolat᷑ nos in omni tri/
bulacõne noſtra . Unde et ꝓpheta dice/
bat Scd̃m multitudinem dolorum me
orum in corde meo ·conſo·tu·le·a·me ·

ꝓpter hoc ipſe dominus ait Yſa·xlix·
Numq̃d poteſt mulier obliuiſci infantẽ
ſuum vt nõ miſereat᷑ filio vteri ſui· q̃ſi
dicẽt·non poteſt et cõcludit. et ſi illa ob
lita fueit ego tamẽ non obliuiſcar tui ·
Quis amor materno amori eſt ſimilis.
et tñ videtis ꝙ diuinus maternũ amo/
rem excedit ·ergo ſi non timet homo ad
matrẽ accedere quã offendit·eo ꝙ ex na
tura filiũ diligit· multo minus timere
debetis redire ad clemenciã ſũmi prĩs.
de quo certũ eſt ꝙ magis q̃ mat᷑ in in/
finitũ nos diligit. ¶ Tercĩo eſt diligen
tiſſimꝫ in exaudiendo filios ſupplican/
tes·vnde ſicut patet in ſuꝑiori ſermõe
non ſolũ qd̃ petit᷑ dat. ſed ad petendum
inuitat ·vt petere homo nõ timeat· Uñ
dicit᷑ Jo·xvi·Si q̃d pecieritis patrem
in nomine meo da·vo· non alijs ·q̄ꝛ vt
Aug·exponit·Semꝑ deus hoĩem ꝓ ſe
exaudit·ſi qd̃ petit ſalutiferũ ſibi ſit ·
ſed non exaudit᷑ homo ſemꝑ pro alijs ·
Solet eciam dici ꝙ exauditur homo ſꝑ
ad meitũ ſed non ſemꝑ ad votũ. nec dẽt
mirari ſi deus nõ exaudit hoĩem noci/
ua ſibi petentẽ. quia nec pater carnalis
filium exaudit·ſi qd̃ ſibi nociuũ eſt pe/
tit· ymmo ſepe ex hoc eum verberibus
ſubicit · Unde arguit dñs Mathei·vij·
a minori· cũ ait · Si vos cũ ſitis mali
noſtis bona data dare filijs vrĩs· ꝛc·
¶ Quarto eſt deus liberaliſſimꝫ in ꝓ
mouendo filios diligentes· et aĩmo ſui
amore languentes ·iuxta illd̃ · Deducẽ
eos donec in finem ꝑfectum adducat .
Unde dicit᷑ ꝑma Johan · iiij · Videte
qualem caritatem dedit nobis deus pr̃.
vt filij dei noĩemur et ſimus · Si ergo
kariſſimi huius patris ſũmi volumus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſſe filij. Fugiamus ꝑicula mundi. nam Seneca dicit. Quociens inter hoīes cōuerſatus fui. minus eſſe hoīem me īueni. dum ad me redij. Vñ et hoīes ſi fiāt magis diuites. minus fiunt homines. Relinquamus ergo cū dño mūdum. et mente aſcendamꝰ ad patrē tam pium. Qđ ipē nobis cōcedat ꝑ vnigenitū ſuum dñm nr̄m ihm̄ xp̄m .

De Aſcenſione dm̄ .

Fuge dilecte mi. Can. vlt. Mira dilectio. ſupmiābilis affectio. et dulcis allocucio ſponſe ad ſponſum. ancille ad dñm ſuū. mr̄is ad filium . Nam poſtq̄ dulcis et amabilis ſponſa multa de ſuꝑamabili ſponſo in canticis. dulciter cecinit. hoc ūbū ī fine libri. ſpōſo aſcēdēti ſubintulit. Fuge dilecte mi. id ē a nobis eleuare. in celum aſcende. et ſic te dñm eſſe oſtende . In verbo ergo p̄miſſo breuiter duo facit .

Primo eīn ſuū oſtendit amoris affectū Scđo ſui ꝑamabil' ſponſi nōt aſcenſū. Notat' igit' p̄mo amoris immenſitas ī ſponſa canente. Scđo notat' aſcenſiōis ſublimitas in ſponſo dño aſcendente . Tangit' ergo dilcōis affectus ex parte ſponſe langueſcentis. cū dicit Dilcē mi Scđo tangit' ipſe glorioſus aſcēſus ex ꝑte ſponſi in aera ſe leuantis. cū adiūgit. Fuge qđ eſt dicere. in celum aſcende ¶ Dicit ergo Dilecte mi . O q̄ꝑ dulcis paſſio. q̄ꝑ ſuauis affectio. eſt amor ille quo ſponſa in canticis aſſerit ſe languē Quid eſt eīn anima q̄ non amat. hoc eſt ſine amore anima . qđ corpus eſt abſqꝫ vita . nam et amor anime eſt vita ſine qua mortua ē. Hu. Scio anima mea ꝙ amor eſt vita tua. nam quidq̄d diligis ipſa vi dileccionis in eius ſimilitudinē transformaris . Amor eſt vt Boeciꝰ dt Quo vniūtur celeſtia. ligant' quatuor elementa. cōfederant' in corporibus elementatis cōtraria. et cōiungunt' ſummis infima . Vnde ſi amorem a rebus abſtuleris. nichil in rerū natura ꝑmanebit. Cum ex cōtrarijs amore ligatis ſit cōpoſitus mūdus omnis. ſi ergo tāto amore cōfederant' omnia. quanto putas amore celeſti ſponſo iungit' anima ſiue eccleſia eius ſponſa. Dicat ergo. dilecte mi . ¶ Nō ergo ꝙ ad tanti ſponſi amorem quidquid ſentimus necnon et omne qđ intellectu cognoſcimꝰ. nos inducunt . quatuor tamē ſunt motiua. q̄ ad p̄ns poſſunt notari . Vnū eſt ipſius altiſſima dignitas. alterū eſt cū ſponſo familiaris ſocietas Terciū ē collocucionis eius ſuauitas. quartū vero eſt oīm bonorū fertilitas. Quis eſt enim quātumcūqꝫ malus qui non diligit illum quē audit eſſe in dignitate ſummū quē eſſe cognoſcit amicū . cuius eſt ſuaue et familiare colloquiū . et qui eſt oīni opulencia boni fecundus . Dico ꝙ primū motiuū ē ſūma dignitas q̄ per ſe diligenda eſt. ſed dignitatem huius ſponſi tam alti. tam immēſi. tanti regis vnigeniti filij quis enarret . deficiunt eīn lingue a narracōne eius. ꝓpter magnitudinem eſſe ipſius. ſicut dicitur in libro de cauſa prima. et ꝓpter hanc tātam excellenciam non diffiniendo. ſed querendo ait ſponſa Canticorū primo Indica michi quē diligit aīa mea. vbi paſcas. vbi cubas in meridie. ſed q̄s ad iſta reſpondeat . Nam paſcit in bonis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſummis et in meridie requieſcit. quia ī
melioribus bonis pr̄is. Unde dr̄ Mat.
vlt̄. Et dn̄s q̄dem iheſus poſtq̄ locutus
eſt eis aſſūptus ē in celū. et ſe. ad dex-
pa. Quid eſt em̄ in dextris ſedē n̄ bono
rū plenitudinē poſſidē. et hoc ꝑ excellē
ciā dictū eſt Un̄ ꝓbans Aplūs excellē/
ciā xp̄i ꝑ cōparacōez ad āgelos dt̄ Hebr̄.
i. Cū ſit ſplēdor glē et figura ſubſtācie
pr̄is portāſqꝫ oīa v̄bo v̄tutis ſue. pur
gacōem pccōrum faciēs ſedet ad dextrā
maieſtatis in excelſis tāto melior āgel
effcūs ꝛc̄. ¶ Scdm motiuū ad dilcōez
eſt familiaris ſocietas. naturāle eſt vt hō
ſuos familiares amet. Un̄ q̄to qs alteri
ē familiarior ei videt̄ eē itimior nec vnq̄
fallit. vbi falſitas et duplicitas eē neqt
Sed qs dicē verbis poſſit q̄ familiaris
aīe deus ſit. Un̄ ſponſa dicit in Can. i
Faſciculus mirre dilcūs meꝰ m̄ inter
vbera mea cōmora. In mirre faſciculo
nōt̄ odoris magītudo quā cōcipit ſpō/
ſa ex ſponſo. ſed int̄ vbera cōmorat̄. qꝛ
cordi in medio vberū ſituato totus illa
bit̄. cuius aſpectu miris delectacōibus
ſponſa tenet̄. O q̄ iocundū. q̄ odorife/
rum in corde tenē xp̄m. cuius odore re
uiuiſcūt mortui. et oēs ſanant̄ īfirmi.
Si ſic corpꝰ reficit odor roſarū. liliorū
violarū. quāta eſt refectio aīe dum odo
rat oīm ſummū bonū Si tātū delectat̄
hō eſſe cū aīco ſuo quem diligit amore
ꝑfecto. quantū dilcōis eſſe putas aīme
dum paſcit̄ ſummo bono. qd̄ ſibi ſentit
pn̄s in aīo. Un̄ dicit ei ſponſa. Can. i.
Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorꝰ
lectulus noſter floridus. ſi floridus. er/
go et odoiferus. Unde et dicit Can. ij.
Dilectus meꝰ michi et ego illi q̄ paſcit̄
inter lilia. paſci inter lilia eſt ſemꝑ eſſe
inter redolencia corda. Terciū mo/
tiuū ad dilcōnem eſt allocucōnis ſuaui
tas. multū delectat̄ amicus et mira q̄/
dam et indicibili ſuauitate tenet̄. dum
cum dilecto loquit̄ et dum eius verbis
animꝰ in interioribus paſcit̄. Numq̄d
non delectat cantātem audire auribus
philomenam. numq̄d nō placet dulcis
hoīm melodia. et ſi ſic d̄lectat āquē can
tilena creata. quantū putas delectat a
nimā allocucio diuina. Unde et dicit
ſponſa Can. ij. En dilectꝰ meus loqt̄
michi. Unde et dicit anima ſancta. pſ.
q̄ dulcia fau. meis elo. tua. ſuper mel
ori. m. O q̄ dulce q̄ iocundū eloquiū.
quid em̄ melle dulcius. et tn̄ magis dul
ceſcit ſponſi colloquiū. dum alloquitur
animā amore languidam in ſecreto tha
lami. Oſee. Ducā eam in ſolitudinem
et loquar ad cor eius. q̄d eſt hoc deſertū
ad qd̄ ducit̄ anima ꝑ ſponſum ad ſecre/
tum colloquiū. niſi ip̄ius aīme intuitū
vbi deus habet lectum floridū cunctis
aromatibus plenum. Ubi tunc animā
introducit. qd̄ raro cōtingit Und̄ et de
ſertum dici meruit. quia locus eſt raro
habitabilis miris ſuauitatibus et gau
dijs eam paſcit. ꝓpter qd̄ ipſa ſponſa
dicit Can. v. Anima mea liquefacta ē
vt dilectus locutus eſt. et addit adiura
cōnem. tamquā non valens quieſcere.
ſed ſemꝑ deſiderans ſponſū ſibi ad eſſe.
Adiuro vos filij iheruſalem. omnes ſcꝫ
anime ſancte. ſi īueneītis dilectū meū
vt indicetis ei quia amore langueo. et
ille. Qualis eſt dilectus tuus o pul/
cherrima mulierū. qꝛ ſic adiuraſti nos
Eſt dilcūs meꝰ candidꝰ ꝛ rubicūdꝰ ꝛc̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et dicit eum candidum . ꝓpter ſummã
elongacõnem a peccato. ſed rubicũdus
ꝓpter ſanguinem quē fudit in ligno .

Quartũ motiuũ ad amorem ſponſi
eſt oĩm bonorum fertilitas. nullum eſt
eñ bonũ qḋ nõ ſit in ſummo bono . cui
ſi vnũ bonorũ deeſſet. vtiqꝫ ſummũ nõ
eſſet qꝛ ei illud modicũ addi poſſet. Sꝫ
omnis homo naturaliter diligit bonũ.
quia omnis deſiderij finis eſt bonum.
Maxime ergo diligend̉ eſt illud bonũ.
in quo ſunt omnes ſimul delicie hoĩm.
Unde querunt ſancti angeli ꝑ nimia
admiracõne. Canticorũ vltĩo. Que eſt
iſta q̄ aſcendit de deſerto. id ē de mũdo
delicijs affluens. et vñ ſint delicie ma
nifeſtant. cum ſubdunt. innixa ſuper
dilectum ſuũ. Quõ enim poſſet ſummo
bono quis inniti. et ſũmis delectacõni
bus non teneri. Unde ipſa anima dicit
Canticorũ ſeptĩo . Ego dilecto meo et
ad me cõuerſio illius. et in pŝ. dicitur
Aperiente te manũ tuã omnia imple-
bo. aĩa ãt te. ſa. t̉. Nos ergo kariſſimi
hunc ſanctũ ſponſũ die noctuqꝫ q̄ramꝰ
nec a q̄rēdo ceſſamꝰ . donec eũ ĩueĩamꝰ
poſt eum in celum curramꝰ in odorem
vnguentorũ ſuorum. et ſi nõ poſſumꝰ
adhuc ſequi corpore. ſaltē ſequamur mē
te. Queramus ſepe ab ipſa dña mundi
regina. vbi ſit ſpõſus eius ꝓunno filiꝰ
eius. Sic eñ exhortant̉ ſe aĩme ſancte
Canticorũ octauo . Quo inq̄unt abijt
dilectus tuꝰ o pul. mu. quo declinauit
dilectꝰ tuꝰ et q̄remꝰ eum tecũ . Sꝫ ecce
qꝛ fugit in celum. vñ ſequit̉. Fuge
id ē in celũ aſcēde. et dicit fuge. loquēs
ad lrãm de aſcenſione. vt ĩ fuga intelli/
gat̉ q̄ꝫ velociſſimꝰ fuit eius curſus. dũ
ſic velociter currit. ꝙ tantũ ſpaciũ q̄tũ
eſt a terra vſqꝫ ad celum ſummũ. q̄ſi in
momento trãſcendit. Sꝫ cõuertamus
nos ad hunc ſermonē. et dicamꝰ. ꝙ dñ
xpriſtus fugit. nos fugere docuit .

Nõ ergo ꝙ nos legimꝰ dominũ fugiſſe
in egiptũ . ĩ deſertum . dum voluerunt
eum ſublimare in regem. fugiſſe opera
tenebrarum . fugiſſe nunc in celum .
In prima fuga nos docuit fugē carnis
delicias. in Scda mundi diuicias . in
Tercia inimici fallacias. ſed in Q̄rta
inferni miſerias. Fugiamꝰ ergo cũ dño
noſtro carnis laſciuias et qualcũqꝫ cor
poris delicias. in cuius ſignum dñs de
bethlehem. id ē de domo refectionis. fu
git in egiptũ in locũ afflictionis. ſicut
dicit̉ Mathei ij. Et nobiliſſimũ hoc de
Joſeph habemꝰ Exēplum Geñ. xxxix.
Ubi cũ dña ſua oculos ĩieciſſet in eum.
et ei dicēt dormi mecũ. ille ꝛlicto pallio
in manibus domine fugit ab ea . ¶

Eſt autē fugienda cõcupiſcencia maxi
me ꝓpter tria. nam cõcupiſcencia cor/
pus eneruat. animã maculat. et ſpm̄
afficit et cõtriſtat. Dico ꝙ cõcupiſcen/
cia corpus infirmat. et vires eneruat.
dum eñ humidum radicale corpori ſub
trahit. ipſũ ad mortē diſponit. et dum
humores omnes in corꝑe ꝑturbat. va/
rias paſſiones in ipõ corꝑe cauſat. Uñ
dictũ ē Jē . Fugite de medio babiloĩs
ꝛ ſaluet vnuſquiſqꝫ aĩaꝫ ſuã Quid eñ
babilon. ñ cõfuſio luxurioſis et guloſis
Dum eñ in ventre diuerſa fercula affe
runt̉. diũſi fumi in ſtomacho cõcreant̉
et mira ibi cõfuſio gñatur. qꝛ dum vnũ
decoquit̉. et alterum nõ coctum relin/
quitur. tot cõnibus venter extenditur.

caput dolore turbatur. et dum calor na
turalis extinguitur. non ſolum infir/
mitates gnant̃. ſed mors eciã ꝓuocat̃.
Et dum luxuria gule adiungit̃. dũ hu
miditas nãlis ſubtrahit̃. calor natuãl
minuit̃. et ſic in ſuo curſu digeſtio im/
pedit̃. qꝛ cibi in putrediné conũtunt̃.
Scdo cõcupiã animã maculat. et quaſi
porcis aſſimilat. Unde dr̃ Mat. viij.
Grex porcorũ impetu magno mortuꝰ
eſt in aqs. paſtores aũt fugerũt. Quid
porci niſi luxurioſi hij qui moriunt̃ in
aquis dum natãt laſciuijs. et dum per
brutalitatẽ carnis fiũt ſimiles porcis.
dignitatẽ ꝑdunt diuine ſimilitudinis.
Ad lrãm eñ peccatũ carnis omne ſub/
uertit impiũ racõnis et ſic fit homo to
tus brutalis. Tercio cõcupiſcencia
ſpiritũ cõtriſtat quẽ nũquã ſine anxie/
tate vtriuſqꝫ hoĩs eſſe cõſtat. Unde in
peccato ſempˀ plus eſt anxietatis ꝙ̃ ſit
delectacõnis. etſi non ſemper animus
luxurioſus hoc ꝑcipit. quia nec porcus
fetorẽ luti ſentit. dum in ipſius turpi/
tudine os inuoluit. Unde contra tales
dicit̃ Job. xix. Fugite a facie gladij qꝛ
vltor iniquitatum eſt gladius et ſcitote
eſſe iudiciũ. Iſte gladius eſt cõſciencie
aculeus qui ſemper eſt diuina exigente
iuſticia peccato cõiunctus et nũꝙ̃ ſinit
eſſe delectacõem ſine dolore. Nam et oĩs
aqua dulcis dum in mare deſcendit. in
amaritudiné ſe conũtit. Sic et omnis
delectacõ tempalis ex nunc amaritari
incipit. et in fine ad amaritudinem et̃
nam ꝑducit. Secũdo ſunt fugiende
cũ xp̃o mũdi diuicie. nec ameꝰ diui/
cias. ſed fugiamus eas. Unde dicit To
bie. i. ꝙ Tobias fugiens nudus la/
tuit. ille nudus a mũdo fugit qui non
ſolum ſuꝑflua. ſed eciã neceſſaria dere/
linq̃t. in cuius ſignũ fugit dñs Jo. vi.
Cum voluerũt eum rapere vt facerent
eum regem. Sunt aũt diuicie fugi/
ende maxime ꝓpter tria. Primo quia
habent ex ꝑte ſue materie vilitatem.
Quid eñ ſcd̃m phũ. ſunt aurũ et argẽ
tum niſi q̃dam terre egeſtiones et ſter/
cora. ſcd̃m eciã Ber. Quid eſt aliud au
rum ñ terra ruffa. ergo ſi int̃ oĩa mun
di corpora terra eſt viliſſima creatura.
conſtat omnes diuicias res eſſe viliſſi/
mas. nõ ergo amãdas ſed pocius fugiẽ
das. Unde dicit̃ ij. Pet. i. Efficiamini
cõſortes diuine nature. fugientes eam
q̃ in mũdo eſt corrupcõnem. id ẽ corrup
tibiles diuicias. quas qui fugiũt. quaſi
ab igne euadunt. ſed dicit Berñ. Mira
abuſio. domus ardet. ignis ſtat a tergo
et cum fugiendõ ꝓhibetur. ingredi ſu/
detur. Scdo diuicie ex parte finis hñt
infructuoſitatẽ. et multã ſecum ferunt
damnoſitatem. Unde dicit̃ Thimo. vi
Qui volunt diuites fieri incidunt in/
temptacionem et in laqueũ diaboli. et
ĩ deſideria multa et nociua q̃ mergunt
hominem in interitum et ꝑdicõnem.
Tu aũt homo dei hec fuge. O quanta
mala pret̃ diuinam offẽſionem. quãta
pericula. quãta laboris itinera. qñãta
cordis cura. quãta in acquirendo diſcri
mina. quãta in cuſtodiendo ſollicitudo
anxia. quãta in ꝑdendo dolor et pena.
et ſepe homo occidit̃ vt ſua pecunia ſpo
lietur. Miſer non poteſt tutus incedere
ſed oportet eum vbiqꝫ timere. Boecig.
Tu quoqꝫ qui nũc gladium ꝑtimeſcis
ſi vacuus viator incedẽs coram latrone

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cantares et exclamat. O mũdanorum
opum miſera brutudo. quas cum adep/
tus fueris ſecurus eſſe deſiſtis. Tercõ
habent ex parte duracõnis breuitatẽ.
Nam temporalia omnia quantũcumqȝ
ſint precioſa non ſolum nos dimittunt
ſed a nobis velociſſime fugiunt. Unde
et Job dicebat. Dies mei velociores fu
erunt curſore. fugierunt et non vide/
runt lucem. Sic currit tempus noſtrũ
ſic currit celum. et tamen miſeri non
aduertunt ſe continuo in vita minui.
homo enim dum in mari exiſtit. ꝗuis
inpellentibus vndis et ventis. et velis
expanſis fortiſſime currat nauis tamẽ
qui in ea eſt curſum eius ocul' non ad/
uertit niſi forte ad ſtabilitatem aſpex/
erit littoris Sic nec nos videmꝰ noſtre
vite breuitatem niſi reſpiciamus ad e/
ternitatem. et ꝓpterea dicitur in Job
Dies noſtri trãſierunt ſicut naues po/
ma portantes. Sicut enim huiuſmodi
naues relinquunt in littore odorem ſed
non refectionem. ſic omnia temporalia
dum a nobis fugiunt. nõ remuneracõ/
nem ſed doloroſam affectionem et per/
petuam cõfuſionem nobis relinquunt.
Deſeramus ergo hec et queramus ſoli/
da. Pſalmiſta. Ecce elongaui fugiens
et man. in ſo. Ubi et ſi ſit defectus re/
rum tẽporalium. tñ precioſa ſunt ex/
tra. q̄ ibi inueniuntur. vtilia ſolacia q̄
interius ſenciuntur. et ſolida premia q̄
ibi acquiruntur. ¶ Tercio exemplo
domini noſtri iheſu xpriſti debemꝰ fu/
gere omnes ⁊ ſingulas inimici ſui aſtu
cias et neq̃cias. Unde dicebat ꝓpheta
Eripe me de inimicis meis domine ad
te confugi. Nam et Tobias cum om̃es
irent ad vitulos aureos quos Jeroboã
fecerat ipẽ ſolus fugiebat conſorcia om
nium et pergebat ad templum domini
nichil enĩ ſic valet contra diabolica tem
tamenta ſicut oratio deuota. ¶ Nam
Fallacia diaboli. ſunt ſuperbia cord'.
detractio oris. et ſimulatio operis.
Dico prima. diaboli fallacia. eſt elatio
cordis. q̄ omniũ malorũ eſt radix. Und'
dicitur. ij. Thi. ij. Juuenilia deſideria
fuge. et dicit iuuenilia. q2 maxime ta/
lia in iuuenibus regnant. Scd̃m ẽ qd'
ẽ fugiẽdũ detractio oris exo. xxiij. Me
dacium fugies. et innocentẽ et iuſtum
non occides. ex mendacõ oritur detrac/
tio. q̄ mortis ſpũalis ſepe eſt occaſio.
Unde Auguſtinꝰ dicit. ꝙ detractor inf'
ficit tres. vno ictu. detrahentẽ. audien
tem. et illum de quo fit. Nam detractor
bona aliena vel eſſe negat. vel cũ ſimu/
lacõne facta eſſe affirmat. vel ſaltem ea
minora eſſe ꝙ̃ dicant' ꝓclamat. Mala
vero ſemper ampliat. et nunquã ea at
tenuat. Unde tales amicitiam ſignifi
cant in publico. et detrahunt in occulto
Tercio. eſt ſimulatio operis. Daniel.
quarto. Precidite arborem et ſuccidite
ramos eius excutite folia et diſpergite
fructum eius. fugiant beſtie q̄ ſub ea
ſunt. et volucres de ramis eius. Arbor
ypocrita. q̄ radices cordis fixit in terra
Huius enim arboris rami preciduntᷣ
quando ipẽ virtutes deficiunt in occul
to ſiue abſcondito. et bona opera. in ap
to ſiue publico. et tunc folia. id eſt va/
na verba. et fructus. id ẽ opera pallia/
ta excuciunt'. quia quis ſit malus cog
noſcitur et conſideratur. et ſic a beſtijs
id eſt ab hijs qui ſunt in peccatis. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ab auibus. id eſt ſpūalibus viris miſer
relinquit᷑ et in cōmunem fabulam ver/
tit᷑. Nam et qui publice mali ſunt deri
ſiones de talibus faciunt. Tales enim
aſſimilant᷑ pardis. qui ſunt animalia
varia. exterius varijs maculis picta.
ſed coꝛda habent crudelia et laſciuia.
Unde adulteriū occulte cōmittunt cum
leena. ꝓpter qđ inter leonē et leopar/
dum cōtinua eſt guerra. Quarto fu
gere debemus iudicij extremi miſeⁱas
Nam in pſ̄. dicit᷑ Ab increpacōne tua
fugient auo. co. t. foꝛ. Quis enī modo
non cōfugiat ad penitenciā. vt effugi/
at illam miſeriam. quādo audiet᷑ vox
illa crudelis et dura. Ite maledcī zc̄.
nam tunc fugere et latere erit impoſſi/
bile. apparere erit intollerabile. ſed ſuſ
tinere erit intollerabilius. Dico ꝙ
latere vel fugere erit impoſſibile. pſ̄.
Quo ibo a ſpiritu tuo et quo a fa. t. fu.
zc̄. ſcđo apparere erit intollerabile. Vn̄
dominus loquens de hoc iudicio dicit.
luce. xxi. Vigilate inq̄t omni tempoꝛe
oꝛātes. vt digni habeamini fugere oīa
iſta. Tercō ſuſtinere erit ſine fine. Vn̄
dicit᷑ Eccľ. vij. Inueni amarioꝛē moꝛ
te mulierem q̄ laqueus venatoꝛum eſt.
et ſagena coꝛ eius. vincula ſunt manꝰ
eius. qui placet deo effugiet illam. qui
aūt peccatoꝛ eſt capietur ab ea. Moꝛte
nichil amarius pꝛecipue illa q̄ dicitur
moꝛs ſcđa. et ideo in tali muliere eſt ſig
nata. q̄ omniū ſine cōꝑacōe eſt peſſima
Unde etiam ſine fine addicta eſt inter/
miābili pene; Que eſt ergo tanta ſtul/
ticia ꝓ delectacōne tam ꝑua. tam feda.
tam nulla velle ſemper eſſe in pena.
Rogemus ergo xp̄m zc̄.

Item.

AQuila grandis magnarū alarū
longo membꝛoꝛum ductu. plena
plumis et varietate venit ad libanum.
et tulit medullam cedri. Ezechieľ xvij.
Narrant antiquoꝛū ſcripta. quibus cō
ſentire vident᷑ et noua. ꝙ aquila auis
nobiliſſima. eo ꝙ nūquā ſuā pꝛedam
velit comedere ſola: aliarum auium ſit
regina. ſignificans ſatis ꝓpꝛie humāꝫ
naturam in xp̄o. ex dauitica ſtirpe na
tam q̄ mundo eſt vniuerſo pꝛelata. Vn̄
dicit᷑ in Apo. de xp̄o ſcđm humanā na
turam. ꝙ habebat in veſtimento et in
femoꝛe ſuo ſcriptum. rex regum et dn̄s
dnānciū. In auctoꝛitate ergo pꝛemiſſa
ſub metaphoꝛa aquile ipē rex deſcribi/
tur quantū ad triplicem ſtatum ſuum.
quantū ad ſtatum ante reſurrexionem
penes eximiam caritatem et ōnimodā
pietatem. quantū ad ſtatum poſt reſur
rexionem. penes inmoꝛtalitatē. et quā
tum ad dotum coꝛꝑalium varietatem.
quantū ad ſtatum poſt aſcēſionem. pe/
nes ſummā oīm dignitatē. et quantū
ad bonoꝛum omnium vbertatem.
Notatur ergo eximia caritas cum dr̄.
Aquila grandis. nōt᷑ īmenſa cōpietas
cum addit᷑. magnarū alarū. ſ. ad alios
adiuuādum. notat᷑ vite immoꝛtalitas
cū adiungit᷑. longo membꝛoꝛū ductu.
in longū enī ꝓtrahit᷑ qđ nūquā moꝛit᷑.
Nam xp̄c reſurgens ex moꝛtuis iā non
moꝛit᷑. Nōt᷑ dotū varietas. cū infert᷑.
plena plumis et varietate. Nā plumis
volat auis et fert᷑ quo voluerit. et coꝛpꝰ
dotibus hijs oꝛnatū agile eſt ad motū
et penetrat omne ſolidū Vn̄ ꝛ ſicut pē
nis aues lucent. ita dotibus coꝛpus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

reſplendet. Sʒ additur varietate. quia
hee dotes ſunt varie et diuſe. Notatᷣ et
eius altiſſima dignitas cū ſubnectitur
venit ad libanū. id ē ad locum ſummū
vſqʒ ad pr̄is ſui cōſeſſum . vn̄ dicitᷣ ad
pr̄is dexterā conſidere. qꝛ vltra hoc qḋ
ꝑcepit nō poteſt aſcendere. Notatᷣ vltio
plenitudo oīm et vbertas. cum in fine
ponitᷣ. et tulit medullā cedri. Quid fu
it medullam cedri recipe niſi omnia bō
pr̄is in plenitudine poſſidere. verū qꝛ
nō adeſt tp̄c de omnibꝫ hiis dicē. et oīa
quaſi pn̄t intelligi in ſolo noīe Aquile.
De hoc ſolo noīe aliquid reſtat videre.

¶ Nōndum eſt ergo. ꝙ aquila auis no
biliſſima admirabilem habet ꝑſpicaci/
tatem in viſu. vigorē maximū in olfcū
Amoris magnitudinē in affectu. In/
duſtriam et ſagacitatē in fetu. Renoua
cōnem in ſtatu. Infatigabilitatē et al/
titudinē in volatu. et altitudinē in ſitu
Dico ꝙ Aquila habet miābilem ꝑſpica
citatē in viſu. nam irreuerberatis ocu
lis fontē luminis aſpicit et nō ſolum in
hoc eius viſus nō leditur. ſed maxime
delectatur fertur et tam ſubtilis eſſe cō
tuitus. ꝙ dum ſuꝑ maria volat in tan
tam ſe altitudinē leuat. vt humanis vi
ſibus nō appareat. et cū ſic in alto con/
ſiſtat. et de tanta altitudine piſciculos
natantes aſpiciat. ad eos ſe ſubito incli
nat. quos capit auide et manducat.
Unde dicitᷣ Job. xlix. Oculi aquile de
longe ꝑſpiciunt Sic et ſaluator noſter
ſcdm̄ hoīem dīnitati vnitus irreūbera
ta acie ſolem cernēs eternū. tantū illiꝰ
luminis ad ſe traxit. vt ſcienciā oīm
rerum acceperit. vt ſciat omne qḋ deus
ſcit. Unde in eo fuerunt oēs theſauri
ſapientie et ſcientie dei abſconditi. Cū
ergo tam limpidum viſū habeat. licet ī
altiſſimis maneat. diligenter tn̄ cōſide
rat. quidq̄d in hoc mari magno et ſpaci
oſo ꝑ hoīes fiat. et cū homo nō credit.
ſubito ad eum deſcendit. flagellis ſuis
atterit et occidit. oculi eīn eius. ſicut in
Eccleſiaſtico dicitᷣ. Multo plus lucidio
res ſunt ſole cōtemplantes vias hoīm.
ꝙ̄ magna ergo ſtulticia illum offendē
quē nichil oīno poteſt latere. Boecius.
Magna inq̄t nobis ē ſi diſſimulare nō
vultis. neceſſitas indita ꝓbitatis. cū
ante cuncta cernentis oculos agamus.

Scd̄o. Aquila habet vigorem incre
dibilem in olfactu. nam tanti odoratus
exiſtit. vt dum citra maē cōſiſtit. vltra
mare cadauera odore ꝑſentit. et ſic ma/
ria tam ſpacōſa ꝑtranſit. et illuc ſacian
da ꝓperat. Sic pius pater et dominꝰ
manens in remotiſſimo ſinu patris.
affectu pie cōpaſſiōis cadauera huāna
ꝑſenſit. et ad ea non deuoranda. ſed ſa/
nanda deſcendit. ſicut eīn dicitᷣ in Job.
ꝙ vbi fuerit cadauer. ſtatim adeſt aq̄la
ꝓpter qḋ ipē dixit ī Exo. vidi afflixi
onē populi mei q̄ eſt in egipto. et deſ.
vt li. eos. O vtinā nos haberemꝰ aliq̄d
de hoc odoratu. vt odoraremꝰ bona nr̄a
non extranea. bona eterna non tranſi/
toria. bona ſumma nō ꝑma. Magna cō
fuſio nobis eſt quia ſuꝑamur a brutis
Nam fertur ꝙ vultures ꝑ quingenta
miliaria ſenciunt cibum ſuū. A remo/
tis odorant bellum. et ſequūtur exerci
tum. Unde futuri belli eſt preſagium.
dum ſequūtur exercitum. Quid de le/
porariis dicam. ꝙ predam tam ſagaci
odoratu inquirunt et donec inueniunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

non deſiſtunt. Confundat᷑ ergo noſtra
ſciencia q̄ ſic deficit circa neceſſaria quõ
odorãt bruta cadauera putrida. et nos
ſentire nõ poſſumus bona eterna. q̄ oĩ
bus odoribus ſunt reſperſa Apoſtolus
Que ſurſũ ſunt ſapite non q̄ ſup̱ t̃ram
¶ Tercõ Aquila habet amorem maxi
mũ in affectu. fert᷑ eñi ſup̱ oĩes aues
diligere pullos ſuos. Unde et Ametiſ/
tum lapidem querit. in nido cum filijs
ponit. cuius virtus omne venenoſũ ex
cludit. Cum autẽ puuli fuerĩt adulti
vt volare eos doceat. de nido exire com
pellit. ad volandũ inſtruit. et ne quid
noceat puulis ip̄a ſup̱ eos incedit pata
defendere ſi quid noxiũ eis occurrerit.
Sic et noſtri benignitas ſaluatoĩs. in
tantũ nos ſe amare p̱bauit. ꝙ ſeipſum
lapidem viuũ in medio nidi eccleſie po
ſuit. omne diabolicũ venenũ a nobis re
pulit. nos volare ad celum docuit. et
ip̄e primũ ante nos auolauit. ſicut ho/
dierna die patenter apparuit. p̱pter
qđ bene de eo dicit᷑ Deu. xxij Sicut A
quila p̱uocans ad vo. pullos ſuos zc̃.
Compat ergo ſe dominꝰ aquile p̱pter
nimiã ad pullos dilectionẽ. ſed compat
ſe galline p̱pter admiãbilem ad pullos
cõpaſſionem. Nam gallina in ſuorum
educacõne pullorum incedit infirma.
plumis yſpida. voce rauca. alis d̃miſſa
vt eciam ſi pullos non videas ſolo viſu
matrem agnoſcas. Nonne ſimiliter do/
minꝰ nobiſcum eſt infirmatus. factus
totus yſpidus. voce raucus. ſic eñi ipſe
dicit in Pſalmo. Rauce facte ſũt fauces
m. ¶ Quarto. Aquila habet admira
bilem ſagacitatem in fetu. Nam dicit᷑
Aquila facere tria oua in nido. ſed vnũ

ex illis qđ eſt ex naturali induſtria ig/
nobili eſſe deprehendit. de nido abicit.
duobus alijs in nido ſeruatis. Con/
tingit tñ aliquando. ꝙ tria oua fouet
omnia. et ſic tres pullos habet. quos
vtrũ ſint nobiles vel forte degeneres
p̱bat hoc modo. Nam eos ad ſolem tra
hit. et eos ad ſolem vngue ſuſpendit. et
ſolem reſpicere roſtro cogit. et ſi alicu/
ius oculus lacrimaꝰus fuerit vt reſpi/
cere ſolem non poſſit. ſtatim enim tãꝙ
a ſua natuã degenerẽ extra nidum ab/
icit. nec eum amplius paſcit Sic et ſa
piens dominus filios ſuos p̱bat. vt il/
los a ſe abiciat. qui ſola terrena conſide
rant. et in regem ſuũ verum ſolem iuſ/
ticie oculos nũꝙ leuant. Nam dicitur
Job xxxix. ꝙ oculi aquile de longe p̱/
ſpiciunt. pulli eius lambunt ſanguinẽ
Nam ſanguine nutriunt᷑. donec fiant
abiles manducare carnes. Quid ergo
eſt ꝙ pulli xpriſti. xp̄i ſanguine enu/
triti. et vſqꝫ ad perfectũ adducti. hunc
ſanguinem pro eis effuſum. et in potũ
ſimiliter eis datum. cordis meditacõne
cõtinua non deſiderant lambere. ſed nõ
lambendo ſemper ſitire malunt. Dig/
ne ergo a ſanctorum cõtubernio repelli
tur. qui tam p̃cioſo ſanguine degener
eſſe p̱batur Unde de quolibet tali dicit᷑
in Marco. ligatis manibus eius et pe
dibus p̱iciunt eum in tenebris zc̃.
¶ Quinto Aquila renouatur in ſtatu
dum enim ſenio ſe grauatam eſſe p̱ſen/
ſit cõtra aliquẽ fontem in altum ſe eri/
git. et in tantũ aſcendit. ꝙ nimiꝰ calor
eius pennas adurit. vel cum ex volatu
nimiũ excaleſcit. laxatis pennis in
fontem cadere ſe permittit. et ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cadẽtibus veteribus pẽnis et naſcẽtibꝫ
nouis. quaſi in ſtatu iuueneſcit Sic et
ſaluator noſter dum carnẽ paſſibilem ĩ
cruce depoſuit. de limbo reũtens nouã
eã in ſepulchro reſũpſit. quã glorioſam
et agilem factã : hodie ĩ alta celorũ ſub/
uexit. Unde ſcriptũ eſt in pſ̃. Renoua/
bitᷣ vt aquile iu. t. Renouemur et nos
fratres mei deponentes veterẽ hominẽ
cũ actibus ſuis. induamꝫ nouũ hoĩem
qui ſcd̃m deum creatus eſt. ſicut Aplũs
docet. Turpe eſt enĩ ꝙ renouanᷣ herbe
et arbores. renouanᷣ ſerpẽtes. renouã
tur et plurime aues. ſed ĩ vetuſtate ſua
ſoli remanent homines. creature racõ/
nales. Unde Aplũs Expurgate vetus
fermentũ vt ſi no. cõ. Sexto Aquila
habet infatigabilitatẽ in volatu. nam
ſine labore volat et ſup̲ omnes aues in
altũ ſe leuat Sic et ſaluator noſter ho/
die nõ laborando nec alicuius creature
auxilio indigendo in celum volauit. et
ſup̲ omnẽ creaturã aſcendit. ita ꝙ crea
tuã oĩs eũ adorat et tremit. pſ̃ Aſcẽdit
ſup̲ cherubyn. et vola. ſup̲ pen. ven. i.
oĩm ſanctorũ. q̄r aſcendit vſqꝫ ad dexte
ram pr̄is. Unde dictũ eſt de eo Ie̊. xlix
Ecce q̊ſi aquila aſcendet ꝛ volabit et ex
pandet alas ſuas ſup̲ boran. id eſt ſup̲
vniũſam mũdialem machinã. ſiue oĩꝫ
creaturã. Decet ergo nos frẽs cum nrõ
ſaluatore volare. nos a mundo ſuſpen/
dere. et ad celum corda leuare. et nunꝙ̄
in volando deficere. ſed tam diu p̲ſeue/
rare donec cõtingat ad ipſum venire.
Unde dicitᷣ Pſa. xl. Qui ſperant in do
mino mutãt fortitudinẽ. aſſument pẽ/
nas vt aquile. volabunt et nõ deficient.
fortitudo in fortitudinem cõmutatur.

dum ſtatus culpe in ſtatum gracie ver
titur et in eo p̲ſeueratur. Septimo
Aquila ponit nidum in altiſſimo ſitu.
Unde dicitur Job xxxix. ꝙ aquila in
arduis ponit nidũ ſuũ. qd̾ in ſaluatore
noſtro eſt hodie adimpletũ. dum in celo
obtinuit ſummũ locum. factus iudex
omniũ viuorum et mortuorũ. ex cuius
gracia pendet omne noſtrũ auxilium.
Unde et ſancta eccleſia cantat de eo. O
rex glorie dñe virtutũ ꝛc̈. Nec de eius
auxilio dubitãdum eſt. quia liberaliſſi
mus eſt. et ſeipſum negare non poteſt.
Si enĩ tam liberalem aquilam eſſe con
ſtat ꝙ nũquã p̄dam raptam manducat
quin alijs auibus ꝓpᷤ hec eſcam ſequẽ
tibus derelinquat. quãta putas in di/
uina aquila eſt liberalitas. ſi non deſit
qui poſt eum vadat. Lege hiſtoriam de
eius Aſcenſione. et inde accipe qd̾ iſtis
poſſis interſerere. quia nimis longum
eſſet hic ponere. Saluator noſter q̊ de
monte oliueti et de loco miſericordie ce/
los aſcendit. in qd̾ ſine miſericordia aſ
cendere non poſſe nos docuit Ipẽ ſuas
oliuas nos faciat ꝛc̈.

Dõ infra octã. Aſcenſiõis
Omnium finis appropinquabit.
i. Pet. iiij. Quia penitencia timore cõ
cipitᷣ. et nichil ſic eſt incuſſiuũ timoris
vt amariſſima pena mortis. ideo eam
nobis Aplũs Petrus in verbo p̄miſſo
ꝓponit. Nam valde mirabile eſt ꝙ ho/
mines ſeculi ſapientes. qui contra que/
libet parua pericula ꝓuidere ſollicite
ſibi ſtudent. quõ contra ſummũ et irre
cupabile p̲iculum ſunt adeo negligẽtes.
Nam ſi diuicias p̲das recuperari poſ/
ſunt. Si ſanitate carueris ſanus iterũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſſe valebis. et ſic in cunctis inuenire
poteris. Sꝫ ſi ſemel morte vitā finicis
nulla de reditu ſpes exiſtit. Job Vadā
et nō reūtar. Quid eſt ergo ꝙ vobis ſic
in alijs ꝓuidetis. et de ſūmo periculo
non curatis. cū enī finis vt Sapiens
dicit. imponat neceſſitatem hijs q̄ ſunt
ad finem. et hec bonitas ſiue malicia
rei a fine dependeat. nichil aliud debēt
eſſe vita hoīs q̄ꝫ cogitacō mortis. vnde
et Quidam Phūs interrogatus. quid
phīa eſſet. reſpondit Sūma phīa ē fre
quens meditacō mortis. vnde dicit᷑ in
Eccleſiaſte. Melius eſt ire ad domum
luctus q̄ꝫ ad domū cōuiuij. ibi enī finis
cunctorū admonet᷑. vnde et ſepulchrū
appellat᷑ monumentū. quia monet om
nem populū quid vnicuiqꝫ ſit futurū.
Deſcribit ergo hunc finem Aplūs. p̄mo
vt vnicuiqꝫ ꝓprium. ſcdo vt vnicuiqꝫ
ꝓximū. Vt vnicuiqꝫ ꝓpriū. quādo dīt
Oīm finis. hic enī finis ſic eſt cōmunis
omniū. vt ſit eciā ꝓprijs ſingulorum.
Deſcribit autē eum vt ꝓximū. cū adiū
git Appropinquabit. Nōndū ergo.
Primo eſt circa finem iſtū quid nobis
ipſū eſſe faciat formidandū. nam timē
dus eſt. Racōne cōitatis. nam cōis eſt
omnibus. Racōne dubietatis. nam du
bius eſt et incertus. Racōne neceſſita
tis. nam eſt volumꝰ nolumus. neceſſa
rius. Dico ꝙ hic finis omnibus et ſin
gulis eſt cōmunis. Nulli enī mors ꝑcit
honori. nulli ſtatui. nulli etati. nulli
ſexui. non diuiti vel pauperi. non regi
cuicumqꝫ potenti. ſed gnāliter omnes
ſine diſcretione condicōnis abſorbet.
Sicut enī omnibus eſt vita cōmunis.
ſic et finis. vnde q̄dam verſificator ait.

Eſt cōmune mori. mors nulli ꝑcit hōri
Boecius. Mors ſpernit altam gloriam
inuoluit humile ꝑiter et celſum. capit
quantūcumqꝫ ſūma et infima. vbi nūc
fidel' oſſa fabricij. vbi Rigidꝗ Catho.
nichil omnino manet ſub ſole. ſed gnā
tio aduenit. gnātio preterit. Nulla om
nino eſt ſubſtancia viuens q̄ ad finem
nō veniat. et cuius curſū mors amara
non claudat. vnde ſicut moritur Ouis
ſic et agricolus. ſicut bos ſic et vitulus
ſicut Equus ſic et pullus equinus.
Natuāliter tn̄ ſunt ſenes morti vicini
ores q̄ꝫ iuuenes. et amplius eis timen
dum eſt. Nā cōmuniter omnia antiq̄ta
cicius cōſumuntur. nam et cicius ruit
antiqua domꝰ q̄ꝫ q̄ de nouo cōſtruitur.
et nauis quanto vetuſtior eſſe ꝓbatur.
tanto cicius ventis inpulſa et fluctibꝫ
cōquaſſata diſſoluit᷑. et fructus qui in
arbore antiquāt᷑. in pulſu faciliori cadē
oñdunt᷑. et ſic breuit᷑ in oībus inuenit᷑
ꝓpter q̄ omnia dicit domiꝰ. Gen. vi.
Finis vniuerſe carnis venit corā me.
repleta eſt terra iniquitate a facie eorū
et ego diſperdam eos cū terra. Sꝫ qd̄
circa finē timendū eſt. dubietas eſt ip
ſius finis Sicut enī nichil morte c̄cius
vt Auguſtinꝰ dicit. Ita nichil incercius
hora mortis. Nō igit᷑ ꝙ ſunt q̄tuor.
incertiſſima circa mortē. ſ. tēpus locus
modus. et ſtatus. Primo ſciendum. ꝙ
tempus mortis incertiſſimū eſt. neſcit
enī homo in quo tēpore moriat᷑. vtrum
in infancia vel puericia vel adoleſcēcia.
vel iuuentute. vel ſenecta vel ſenectute.
vtrū de die vel de nocte. vtrū in yeme
vel eſtate. Neſcis vtrum longo tempore
ſis victurus vel ſtatim moriturus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Job v. Nunq̄d non paucitas dierū me
orū finiet̄ breui : quis eſt qui in carcere
eſſet. et ſtatim iudicē exſpectaēt q̄ eum
morti adiudicaturus eſſet. et campanā
pulſantē audiret qui nō fleret. nūquid
nō ſe peccaſſe doleret. nūquid cōfeſſioni
nō inſtaret. nūquid teſtamentū nō con
deret. Sz ecce dū mecū loqueris forſitā
morieris. qr vt Seneca dicit Pūctus ē
omne qd̄ minimo minus eſt qr eciā hoc
inſtans quo viuimus cū ipſa morte di
uidimus. Nullū eſt eñi inſtans in quo
ſic viuamus vt de vita nō aliq̄d minua
tur et detrahat̄. quouſq; tota fuit oīno
detracta. Sicut eñi tp̄c ſine ceſſacōne
fluit. et motus celi currit. nec ad punc
tum ſiſtit vel quieſcit : ſic vita hominis
ad mortem ſine vlla quiete ꝓcedit. Vñ
Augꝰ. de ci. dei dicit. Nemo eñi eſt qui
pꝰ annū ſcit qualis ante annū fuit. et
hodie q̄ꝫ heri. ꝛ paulo poſt q̄ꝫ nūc. ꝛ nūc
q̄ꝫ paulo ante morti ꝓpinquior : quantū
quodq; viuit ſemꝑ tantū de ſpacio vi/
uendi detrahit̄ et cotidie fit minus mi
nuſq; qd̄ reſtat. vt oīno nichil aliud ſit
tempus vite huius q̄ꝫ curſus ad mortē.
in quo nemo paululū ſtare vel aliquāto
diucius morari ꝑmittit̄. ſed vrgentur
oīes pari paſſu nec diuerſo impellūt̄
acceſſu. Neq; eñi cui breuior vita fuit
celerius diem duxit q̄ꝫ ille cui longior.
ſed tamen equalit̄ et equalia momenta
reꝑient̄ amborū. Alt̄ habuit ꝓpīquiꝰ
alt̄ remocius quo nō impari velocitate
ambo currebant. Item c̄ca mortem
eſt locus incertus. Nā nullus ſcit ī quo
loco moriat̄. vtrum in lecto vel forte in
agro. vtrū vltra mare vel pocius citra
mare. vtrū apud extraneos vel ꝓpin/
quos. vtrū in domo ꝓpria vel pociꝰ ali
ena. vtrū ponendꝰ ſit in ſepulchris ho
minū vl' int̄ cadauera beſtiarū. et talia
multa. Item c̄ca mortem incertus ē
modus. neſcit eñi aliq̄s niſi deus ā cui
reuelauerit qua morte moriturus ſit.
vtrū naturali vel accidentali. vtrū diſ/
temperācia humoris vel dolore capitis
vel tortionibus ventris vel ruptura a/
poſtematis. vtrū ꝑ plateas ad caudas
equorū tractus. vtrū capite truncatus
vtrū ſuſpenſus. vtrū gladijs vel fuſti/
bus int̄emptus. vtrū ꝑ ventrē ſciſſus.
vel excoriatus. vel totis carnibus lania
tus vel lapidatus. vel ſerra ſciſſus vel
diuiſus. vel a beſtijs laceratus. vel vi/
uus palo fixus. in aculeo diſtenſus. vl'
igne crematus. et talia infinita.
¶ Item circa mortē incertus eſt ſtatꝰ
in quo. ſ. ſtatu homo ſit in vita. vtrum
bonus vel malus. iuſtus vel impius.
dei vel diaboli filius. et illud maxime
timendū eſt circa mortē Nā male mori
enti q̄d ꝓdeſt bonū tp̄c. quid locus quā
tumcūq; ornatus. q̄d ſi leui morbo ſit
int̄emptus. Quid enim valuit diuiti
epuloni marmoreū habere tumulum.
quid purpura eſſe veſtitū. q̄d turba ob
ſequenciū famulorū. poſtquā ductus eſt
ad infernū. ¶ Item bene morienti ad
gloriā trāſeunti. quid obeſt quōcunq;
ipſe moriat̄. quid nocet quacūq; morte
crudeliſſima moriat̄. quid enim nocuit
multis martiribus ꝙ eorū corꝑa man/
ſerunt inſepulta. ꝙ nuda ſunt beſtijs
derelicta. ꝙ inter corpora facineroſorū
ſepulta. et ꝙ beſtiarum ventres mul/
tis fuerūt ſepulchra. hoc ſolum ergo cu
randum eſt ne male moriatur. Unde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Auguſtinus. ꝑmo. de ci. Mors non eſt
putāda mala ꝙ̄ bona vita preceſſit. nō
eīm faciunt malam mortē n̄ qui ſequūt᷑
mortē. et cōcludit. Igitur nō eſt multū
curandū neceſſario morituris qđ acci/
dat vt moriant᷑ ſed quo poſt mortē ire
cogant᷑. Sic igit᷑ manifeſtū eſt. ꝙ vita
noſtra breuis eſt et incta. Sap. xiiij.
Breuis illorū inuentus eſt finis Vnđ
rogabat ꝓpheta. Notū fac michi dn̄e fi
nem m. volebat ſcire finem vt ſe poſſet
debite preꝑare ſed paucis cōceditur. vt
ſuū finem cognoſcant. vt dum illum ig
norant. ſemper de morte timeant. et ſic
ſemper bene viuant Vnde dr̄ in Eccl.
Neſcit homo finem ſuū. ſed ſicut piſces
capiunt᷑ hamo et aues laqueo ſic capiū
tur homines in tempore malo cum eis
extēplo ſuꝑuenerit. Piſcis eīm et ſimili
ter auis hinc inde libere incedit. ſed dū
nō credit ſubito in hamū vel in laqueū
cadit. Sic ſepe homo dum ſecurus et
quietus viuit in laqueū mortis cadit.
Aplūs dum dixerint pax et ſecuritas
tunc repentinus eis ſuꝑueniet interi/
tus. Terciū qđ circa mortem atten/
dendū eſt. eſt neceſſitas finis ſiue ipſiꝰ
mortis. Nam adeo neceſſarius eſt iſte
finis ꝙ vel vnꝰ ꝙ̄ qui vitam accepit eum
euadere potuit. Nam morit᷑ doctus pa
riter et indoctus. Vnus eſt hominū et
iumentorū interitus. et equa vtriuſqꝫ
conditio. nec habet homo iumento am
plius quantū ad hoc qđ eſt mori. et ne
ceſſe mori. quare nulla ũtute. nulla ar/
te. nulla prece. nullo munere. poteſt ho
mo mortem effugere. Vnde Innocenc̄.
Attendendū eſt humanā miſeriā cuius
cōceptio culpa. naſci pena. miſeīa vita.

mors neceſſaria. Ecce inquit qui modo
fulgebat glorioſus in palatio ꝙ̄ vilis
nunc aꝑparet in tumulo. et qui veſce/
batur delicijs in cenaculo. ecce nunc co/
meditur a vermibus in ſepulchro. et ꝙ̄
fulgebat purpuratus in aula. ecce nūc
ꝙ̄ miſer aꝑparet in tumba. Vnde dicit᷑
Sapiē. xix. Ducebat autē eos ad hunc
finem digna neceſſitas. Sicut eīm dig/
num eſt furem puniri. ſic iuſtū eſt ma/
lam vitam malo fine concludi. Augꝰ.
in ſermōe de innocē. Hac animaduerſi
one ꝑcutitur peccator. vt moriens obli
uiſcatur ſui. qui dum viueret oblitus
eſt dei. Vnde dicit᷑ in Eccleſiaſtico. via
impiorum cōplantata lapidibus. et in
fine illorum inferi tenebre et pene.
Multi eīm ſunt ſimiles vrſo qui pre ni/
mia dulcediē mellis qđ ſumme diligit
ſui oblitus venatores non aduertit. ſed
poſt ſaturitatem ſtatim ad dormiendū
ſe ponit et ſic in venatores incidit. in
quorū maībus miſer perit. Sic quidā
de dulcedine falſa mundi tenentur. ſui
finis obliuiſcunt᷑. donec ſubito excidūt᷑
et ad infernum portātur. Exemplum
de Sodomitis. et de illis qui tempore
diluuij erant qui Noe. credere nolebāt
ſed de Archa quā fabricabat eum porcig
deridebant. Rogemus ergo ꝛc̄.

Item.

Ille teſtimonium ꝑhibebit de me.
et vos teſtimonium ꝑhibebitis. Johīs
decimoquīto. Ne de excellentia xpriſti
aliquem cōtingeret dubitare. voluit du
plex teſtimonium habere. Vnum de
terris Aliud de ſupernis. Vnum cer/
tiſſimum et diuinum. Alterum eciam
certum ſed humanum. Primum fuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

neceſſariū ꝑpter excellenciā intellectꝰ
Scdm vero fuit neceſſariū ꝑpt̄ exigē/
ciam nr̄i ſenſus. Sepe eīm preſſus ſen
ſibus homo longe magis credit homini
ꝑrimo ꝙ crederet deo . ⁊ ideo vtrūq̄
teſtimoniū nobis dare voluit. qui de cō
tingentibꝫ nichil omiſit. nōt̄ aūt dīnū
teſtimoniū qn̄ dicit Ille teſtimoniū ꝑ/
hibet de me. nōt̄ aūt pit̄ et humanum
cū ſubdit Et vos teſti. ꝑhi . ¶ Nōndū
eſt igit̄ circa totale verbū ꝙ dn̄s inꝙtū
deus . Primo habuit teſtimoniū a prē
ſuo. Jo. viij . Teſtīoniū ꝑhibet de me
qui miſit me pr̄. Vnd̄ et Jo. bap̄. vocē
pr̄is audiuit. et ſilr̄ Pe. Ja. et Jo. dū
cū eo eſſent in monte vocē pr̄is merue/
runt audire teſtimoniū ꝑhibentis. qꝛ
hic eſt filius meꝰ dilcūs. Itē inꝙtū
hō. huīt teſtimoniū a ſeip̄o deo. Jo. viij
Et ſi ego teſtimoniū ꝑhibeo de meipſo
verū eſt teſtimoniū meū qꝛ ſolus nō ſū.
ſed ego et qui mi. me pa . Itē teſtīoniū
habuit a ſpū ſcō. ſicut patet in verbo p̄
miſſo . Cum venerit ꝑaclitus quē ego
mittā vobis a prē ille teſtīoniū ꝑhibe/
bit de me . et de hijs tribꝫ dr̄ . Jo. vlt̄.
i. ca . Tres ſunt qui teſtimoniū dant ī
celo pater v̄. ⁊ ſpūs ſcūs. Quis ergo de
dn̄o āplius dubitabit . qui teſtimoniū
a tribus ꝑſonis dīnis accipit . verū qꝛ
ſenſuales eramus ſenſuali teſtimonio ī
diguiꝰ . Habuit ergo dn̄s teſti. a ſcrip
tuīs. Jo. xv. Scrutamīī ſcp̄tuās ī qbꝰ
vos putatis vitā eternā hr̄e . et ille ſūt
qui teſti. ꝑhi. de me. Itē ab oībus ſuis
oꝑibus Vn̄ cū Jo. multiplex teſtīoniū
ꝑhibuiſſet xp̄o. ſicut patet Jo. i. et iij.
Dn̄s tn̄ dicebat. Ego habeo teſti. maiꝰ
Johē. nam oꝑa que ego facio ip̄a teſti.
ꝑhibent de me. Itē a miracul̄. p̄ſ. Mi
rabilia teſti. tua . Itē a turbis habuit
teſtimoniū Jo. xij. Teſti. ꝑhibebat ei
turba que cū eo erat qn̄ lazarū vocauit
de monumento. Itē ab ap̄lis Actu. iiij
Virtute magna red. ap̄li teſtimonium
reſurrexionis ⁊c̄. et de hijs omnibus.
ꝑpheta dixit xp̄o. Teſtimoīa tua cre/
dibilia facta ſunt nimis. Sꝫ iſtis omiſ
ſis de quibus nullomō dubitare cōtin/
git Ad inſtructionem noſtrā aliq̄d vide
amus . Nam quedā ſunt teſtimonia
viri iuſti . quedā vero ſunt teſtimonia
viri impij. Nam ſancti viri habent teſ
timoniū q̄druplicit̄. Hn̄t teſtimonium
cōſciencie. teſtimoniū ſancte vite. teſti/
monium bone fame. teſtimoniū ſpūal̄
gracie. Dico ꝙ vir ſanctus habet teſti
moniū conſciencie qd̄ eſt homini neceſ/
ſariū ꝑpter ſeip̄m . Conſciencia eīm n̄
ſit erronea vel ſubuerſa ſemper arguit
mala facta. murmurat cōtra fienda. et
ſemꝑ inſtigat ad bona . Vnde optimū
ſignum exiſtit quando de nullo peccato
mortali hominē conſciencia arguit. ſed
mūdum ab omni culpa ſe inuenit . Vn̄
dicit Ap̄lus. i. Cor. i. Gloria nrā hec ē
teſtimoniū conſciencie noſtre . Nō ergo
glorieris in potēcia. non in ſciencia. nō
in opulencia. ſed ſolum in bona conſci/
encia . Scdo vir iuſtus habet teſti/
moniū ſancte vite. et dicit̄ hec ſancta vi
ta q̄ eſt conu̇ſacōe honeſta. ſcdm opera ī
bona conſciencia facta. iuxta diuina p̄
cepta. Vnd̄ dicit̄ iij. Johan. Demetrio
teſtimoniū reddit̄ ab omnibus . Ideo
enim teſtimonium ꝑhibebant. qꝛ bona
opera faciebat . et maxime operibus
miſericordie inſiſtebat . ¶ Tercio hēt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vir iuſtus teſtimoniū bone fame. Vnđ
grauiſſime deum offendit. qui bonā fa
mam alteri tollit. et ad reſtitucōnem te
netur Si ergo eſt melius nomen bonū
ꝙ̃ diuicie multe. teſte Sapiente. ergo
magis damnificat ꝓximū qui ei famā
tollit. ꝙ̃ qui dicias ei rapit. ergo ſi rap
tor pecunie tenet᷑ reſtitue̅ multo forciꝰ
raptor fame. Oportet ergo virū iuſtū
habere nomen bonū ꝓpter ꝓximū edi
ficandum. ij. Thi. iij. Oportet habere
teſtimoniū ab hijs qui foris ſunt. p̃ma
Pe. ij. Sic et voluntas dei vt benefacie̅
tes obmuteſcē faciatis inprudentū ho/
minū ignoranciam. vt in eo qđ detrac
tant de vobis tamꝙ̃ de malefactoribus
ex bonis operibꝰ vos cōſiderantes glo
rificent deum. ¶ Quarto vir iuſtus
habet teſtimoniū ſpūalis gracie. et hoc
eſt terciū teſtimoniū qđ de ſe poteſt hrē
Nam omnia alia poſſent aliquando
eſſe cum culpa. Vnde de teſtimonio cō/
ſciencie de quo minꝰ videtur. dicit A/
poſtolus. Nichil michi conſcius ſum.
nec in hoc iuſtificatus ſum. verum de
teſtimonio gracie ſi adſit nō eſt fas du/
bitare. quia nunꝙ̃ cum culpa mortali
gracia eſſe poteſt. Vnde dicit Aplūs.
de hoc teſtimonio. Rō̃s. viij. Ipē ſpūs
teſtimoniū reddit ſpiritui noſtro ꝙ ſu/
mus filij dei. ¶ Scđo habet teſtimo/
nium contra ſe homo iniuſtus. Vnum
intra ſe. teſtimoniū conſciencie ꝓprie.
Alterum extra ſe omnis mūdane ſub/
ſtancie. Terciū infra ſe diabolice ꝑfi/
die. Quartū ſupra ſe diuine iuſticie.
¶ Dico ꝙ primū teſtimoniū qđ cōtra
ſe vir impius eſt hꝫ teſtimoniū ꝓprie
cōſciencie. Cōſciencia eñ q̄ nūc data eſt
homini in auxilium. in morte erit ꝑi/
culum. qꝛ cōuertetur in peſſimū aduer
ſarium. et de omnibus malis nr̄is ſūt.
contra nos teſtimoniū. et iſte teſtis eſt
tanti ponderis ꝙ ei ſoli crederet᷑ oībus
pretermiſſis. qꝛ omni homini creditur
ſi contra ſe in cauſa ſua teſtimoniū ferat
eo ꝙ ſit veriſimile ꝙ contra ſe falſū non
dicat. Quis eñ excuſare poterit pec/
catorem contra ſe ipm̄ teſtimoniū ꝑhi/
bentē. Nulla eñ vt Boeciꝰ dicit. Peior
peſtis ꝙ̃ familiaris inimicus. de hoc ergo
teſtimonio dicit᷑. Rō̃s. ij. Quicūqꝫ in
lege peccauerūt per legem iudicabunt᷑
teſtimoniū reddente illis cōſciencia ip/
ſorum ¶ Scđm teſtimonium qđ peccōr
habebit cōtra ſe erit omnis mūdana cre
atura omne enim qđ vltra debitū ama
uit omne quo malus vſus fuit. et qđ/
qđ vane expendit. et omne qđ inutilit̃
cogitauit. et quidqđ locutus inutiliter
fuit teſtimoniū contra hoīem ꝑhibebit
et tunc vnicuiqꝫ apte cōſtabit. ꝙ mū/
dus falſus amicꝰ fuit. qꝛ nec vnus obu
lus erit. cuius non ſit accuſator ⁊ actor
ſue indebite poſſeſſiōis. Vñ dr̄ Ja. v.
Agite nunc diuites plorate vlulantes
in miſerijs vr̄is q̄ aduenient vobis di/
uicie veſtre putrefacte ſunt. veſtimēta
veſtra a tineis comeſta ſunt Aurum et
argentum veſtrū eruginauit. et erugo
eorum in teſtimoniū vobis erit. et mā/
ducabit carnes vr̄as ſicut ignis. et ſi
ſic faciet erugo quā hō odiuit qđ faciet
aurū qđ homo cōtra deū amauit ſ. Vñ
et ipſi filij nequit᷑ educati. cōtra ꝑntes
teſtimonium ꝑhibebunt. Sapiē. iiij.
Ex iniquis omnes filij qui naſcuntur
teſtes ſunt nequicie aduſus parentes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Tercō habebunt iniqui contra ſe teſ
timonium diabolice perfidie. diabolus
enī recipietur teſtis contra hoīem ma
lum. Teſtis falſus et malus adeo reci/
pietur. ita ꝙ poterit dicere homo pccōr
illđ pſ. Inſurrexerūt in me teſtes ini/
qui. ¶ Quarto habebit homo peccator
cōtra ſe teſtimoniū dīne ſciencie. et hoc
ſolum teſtimoniū erit ad omnia cōpro/
banda ſufficiētiſſimū. eo ꝙ ſapientiſſi
mū cui nichil occultū. ſed omne factum
et omne verbū. et qđcūqꝫ cordis ſecretū
ſibi eſt aptiſſimū. et ꝓptēa dr̄ Sap. ij
Non liberabit maledictū a labijs ſuis.
qm̄ renū illꝰ teſtis eſt ds̄. et cogitacōm
illꝰ ſcrutator ē verꝰ. Non mō reputāt
pccōres ſi cogitāt vana. ſi loquūtᷣ iniꝗ.
ſi opentᷣ mala. ſed nullū eſt adeo mīmū
verbum. nec adeo ꝑuū factū. qđ apud
dinā iuſticiā non ſit ad ſtaterā libratū.
Unde ipē erit iudex et teſtis. de quo dr̄
Apo. iiij Hec dicit amen teſtis fidelis.
Scio opera tua. zc.

In feſto Pentecoſtes.

Repleti ſunt oēs ſpū ſcō et ce. loq̄
va. lin. Actu. i. Non eſt officiū pij paſ
toris. nec opus eſt pij pr̄is. nec ſpectat
ad magnificēciā veri ducis. filios ſuos
et milites derelinquē deſolatos. ſi ad cō
ſolandū poſſibilitas aſſit. Cum ergo
ex aſcenſu dm̄i remāſiſſent apl̄i deſolati
et tribulati. et quidq̄d facerēt inſcij: do
minus de eis ſollicitā curā gerēs. cōtra
deſolacōnem miſit eis ſpm̄ cōſolatorem
in vite ſolaciū cōtra tribulacōem. miſit
ſpm̄ ſcm̄ eis in ducē cōtra omnē errorē
miſit eū omnibꝰ in magiſtrū. Miſſus
ē igitᷣ ſpūs ſcūs a bono et pio mgrō. ne
timore diſcipuli turbarētᷣ. ne labore vl̄
tedio frangerētᷣ. ne vlla fallacia cecarētᷣ
In verbo ergo premiſſo tria nōntᷣ.
Primū eſt largitas in donāte. nam am
pliſſima fuit in donante liberalitas. q̄
nōtᷣ ibi. Repleti ſunt omnes.
Scđm eſt p̄cioſitas ſublimis in munē.
Nam admirabil̄ fuit in dono p̄cioſitas
que nōtᷣ ibi. ſpiritu ſancto.
Terciū eſt vtilitas et fructus in opere
Nam fructuoſa fuit in oꝑe cōſecuta vti
litas ibi. et loquebantᷣ va. lin.
¶ Dicit ergo repleti ſūt o. tam largꝰ
enī fuit dn̄s in donādo. ꝙ nō ſolū dedit
ad ſufficienciā ſed ad redundāciam. Nō
ſolū ad neceſſitatē ſed ad plenitudinē.
nō ſolum vni dedit. ſed omnibꝰ in vnū
congregatis ip̄m ſpiritū ſanctū diſtri/
buit. Nō ꝙ eſt plenitudo ſufficiencie.
habūdancie ꝛ ſuper effluēcie. Plenitu
dinem ſufficiencie habuerūt Apoſtoli
ante ſuā vocacōnem. Plenitudinem ha
bundancie ante dnīcam paſſionem. ſed
plenitudinem ſuperfluencie poſt ſpūs
ſancti miſſionem. Dico ꝙ plenitudinē
ſufficiencie que poterat ſufficere ad ſa/
lutem apoſtoli habuerūt ante ſuam vo
cacōnem. Nam ſatis pie videtᷣ credendū
ꝙ dominꝰ mūdus. mūdos vocauit diſ/
cipulos. et puros voluit habere ſocios.
filios et amicos. ꝗ̄uis de proditore qui
apud diuinam preſcienciam iam repro
bus habebatᷣ cōtrariū ſenciatᷣ Matheo
eciā excepto qui ex publicanis actibus
a domino fuit vocatus. Unde poterant
dicere illud pſ. Repleti ſumꝰ mane mi
ſericordia tua. Appellat mane tempus
illud primū in quo erant iuſti plenitu
dine ſufficienti. Sed ſunt multi q̄ non
habent plenitudinē hanc. ſ. ſufficiēcie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed habent plenitudinem nequicie. pſ.
Repleti ſunt iniq̃tate et impietate ſua
et ſequitur. Unde veniat hec plenitudo.
Prodijt inq̃t q̃ſi ex adipe iniq̃tas eorũ.
O quot ſunt hodie q̃bus nimia pleni/
tudo carnis vel ſubſtancie temꝑalis ē
cauſa mortis. Unde dicitur Deu. xxxij.
Incraſſatus eſt dilectus et recalcitra/
uit etc. Niſus enĩ ſi fuerit nimis craſſꝰ
in cibo nimis plenꝰ non redit ad ma/
nũ vocantis. nec auguſtales quia ſunt
nimis pingues redeũt ſi vocentur.

Scd̃a plenitudo eſt habũdancie. quã
habuerunt omnes diſcipuli poſt ſuam
vocacõnem. Unde poterant dicere illud
pſ. Replebimur in bonis domꝰ tue. q̃ſi
dicerēt. dediſti nobis plenitudinem ha
bundancie. et ſperamus ꝙ induces ad
plenitudinem domꝰ tue. id ē ad pleni/
tudinē glorie. Hanc plenitudinē btũs
Stephanus habuit. Unde de eo dicitur.
Actuũ vij. Stephanꝰ aũt plenꝰ grã et
fortitudine etc. ſed multi nõ habent hãc
plenitudinem. ſed habent pocius pleni
tudinem fraudulencie. Unde dr̃ Actuũ
xiij. Cuidam mago. O plene omni do/
lo et omni fallacia. fili diaboli. inimice
omnis iuſticie. cur non deſinis ꝑuertē
vias dñi rectas. et ecce eris cecus etc.
ꝓpter hoc bene dicitur. Jeremie. v. Si/
cut decipule plene auibus. ſic domus
eorum plene dolo. ſed tales replentur in
fine doloribus. Nam dum oportet eos
res omnes dimittere q̃ doloſe ſunt acq̃/
ſite nimio tenentur dolore. Unde poteſt q̃
libet talis dicere illud Job vij. Reple/
bor doloribus. ¶ Tercia plenitudo fu
it redundancie quã acceperunt hodie.
Unde ſtatim non valentes intra ſe con
tinere ceperunt alijs eructare. Nam et
dolium muſto plenum dum fortiter in/
tus bullit. neceſſario de ſua plenitudiē
foras effundit. et terram vtiq; madefa
cit. ymmo ſi vas ſpiraculum non habēt
per qd̃ foras eicere poſſet vas totũ diſ/
rumperet et foras exiret. vnde hanc ſi
militudinem ſancta ponit eccleſia cum
dicit. Muſto madere deputãt quos ſpi/
ritus repleuerat. De hac plenitudine
dicitur Sapiē. Spiritus domĩ repleuit
orbem terrarũ. Unde poterat dicē ſpũs
ſanctus. illud Eccl. xxiiij. vel xxiij.
Quaſi qui vindemiat repleui torcular
id ē apoſtolorum corda. Sed quidã ſũt
qui ſe muſto matiali ingurgitant. vt
eos reicere per gulam oporteat. et tales
reuera ſe brutis aſſimilant. dum rõne
ſe priuant. corpus totum debilitant et
eneruant. et mortem accelerant. et ſeip
ſos infamant. Unde ſepe tales q̃ cõmeſ
ſacõnibus et ebrietatibus deſeruiunt.
ad tantam mēdicitatem deueniunt. ꝙ
quid cõmedant non reperiunt. Exem/
plum de filio ꝓdigo. luce. xv. Qui cupi
ebat ſaturari de ſiliq̃s porcorum. et ne
mo illi dabat. p̃mi Regum ij. Repleti
prius pro panibus ſe locauerunt. Sic
ergo ſancti Aplĩ. habuerunt plenitudi/
nem ſufficiencie. habuerunt plenitudi
nem redundancie. et ex hac triplici ple
nitudine venerũt ad plenitudinem in/
deficientem vbi habet anima quidquid
deſiderat. ꝓũ. vi. Juſtus cõmedit et
replet animam ſuam. habet anima q̃t/
quid delectat. pſ. Qui replet in bonis
deſiderium tuum. habet anima omne
qd̃ ſaciat. Unde Eze. xiiij. Introdux/
it me dominus in atrium interius et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

i

repleta eſt gloria domus domini. Un/
de dicit Pſalmiſta Adimplebis me leti
cia cum vultu tuo. de. in dex. zc. Unde
eciam dicitur Yſaye. lviij. Requiem
tibi dabit dominus deus tuus ſp. et in
plebit ſplendoribus animam tuam.
¶ Sequitur. ſpiritu ſancto. In quo
tangitur doni precõſitas. quid illo do/
no precioſius? quid ſummo bono dig/
nius? quid dono infinito poteſt eſſe io/
cundius? Ac ſpiritus ſanctus deus eſt
ſummum bonum eſt immenſum vtiqȝ
donum eſt. igitur inchil precioſius eo
eſſe poteſt. et ideo eſt notandum ꝙ il/
los quos replet facit milites ſtrenuiſ/
ſimos. ſollicitos. ac prouidos. vt ſint
ſtrennui ad tolerandum aduerſa. ſint
abiciẽtes proſpera. et ſint eciam proui
di ad quecūqȝ pericula. Dico ꝙ ſpi/
ritꝰ ſanctus illos quos replet facit ſtrẽ
nuos in aduerſis et hoc aperte in Ap/
poſtolis claruit. quia qui ante aduentū
ſancti ſpĩtus erant timidiſſimi. poſtea
facti ſunt fortiſſimi. Nõne ante aduen/
tum huius ſpiritus apoſtolus Petrus
omnium aliorum caput. et qui feruen/
cior ceteris videbatur. dum vna mulie
ris voce percuſſus fuit vitam negauit.
Nonne Appoſtoli omnes domino capto
fugierunt. Sed ſi vis ſcire quales poſt
aduẽtū ſpiritus ſancti fuerīt: legas hiſ
toriam Actuum. Nam capiuntur. ver
berãtur. verbis deterrentur. mors eis
intentatur. ſed tamen in nullo penitꝰ
deflectuntur. Nam capi potuerunt.
veberibus affici potuerũt occidi potue
rũt. ſed nūꝙ deflecti a iuſticia potue/
runt. Unde quilibet poterat dicere il/
lud Miche. iij. Repletus ſum fortitudi/
ne ſpiritus domini. iuſticia et veritate
Nõ tales illi qui ſpiritu vanitatis ſūt
pleni qui modico verbo pūcti. mox cre
pant. clamant et rixas concitant. ſi/
miles veſice vento plene. que ſi acu pū
gatur cum multo ſonitu ventus egredi
tur. ¶ Secundo ſpiritus domini
illos quos replet cõſpicuos facit ĩ proſ/
pis. viri enim ſancti longe magis ti/
ment fortunam proſperam ꝙ adūſam
quia proſpera animum virilem effemi
nat et inclinat. aduerſa vero ipſū for/
tificat et fecundat. Unde Dauid ſanc/
tiſſimum quem aduerſitas nulla deie/
cit ſed robuſtiorem effecit. proſperitas
ſola proſtrauit. Sicut in peccato Ber
ſabee res ipſa probauit. Nec mirum
quia incus quanto forcius malleis tun
ditur. tanto amplius ſolidatur. et nux
quanto fortiori pertica verberatur. dū
a fructibus ſuis excutitur. tanto ĩ an/
no ſequenti amplius fructificare pro/
batur. Non enim rutilat aurum niſi a
ſcoria igne fuerit purgatum. vnde dū
in fornace ponitur. non a pondere ſuo
vel valore minuitur. ſed ſolum a ſua
ſcoria emundatur. ex quo purius z ful
gidius redditur. Timent igitur ſanc
ti viri dum ſe timent proſperis habun
dare. timentes mentis elacionem. car
nis delectacionem. et vite ſpiritualis
eneruacionem. Unde cum Yſayas vn
decimo. capittulo. dixiſſet. Et requieſ/
cet ſuper eum ſpiritus domini. ſpiri/
tus ſapiencie. et intellectus. ſpiritus
conſilij z fortitudinis. ſpiritus ſciencie
et pietatis: in fine adiunxit. Et re/
pleuit eum ſpiritus timoris domini.
Nam per timores omnes anime grẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

gracie cōſeruant᷑. Unde in Eccl. dicit᷑
Niſi in timore dn̄i tenueris te inſtanter
cito ſubuertet᷑ domus tua. ¶ Tercio.
Spūs ſanctꝰ illos quos replet facit
ꝓuidos in ꝑplexis. et certos eos red/
dit in dubijs. Unde dictū fuit Aplīs.
in Jo. Cum venerit ille ſpūs veritatis
docebit vos omnem veritatē Unde po/
tuit dici ꝓ tp̄e illo illud Pſa. Repleta
eſt terra ſciencia dn̄i. Sed modo pleni
ſunt hoīes voluptate. guloſitate. cupi/
ditate. rapacitate. dicit᷑ enī Pſa. xxviij
Abſorti ſunt a vino. errauerūt p̄ ebrie
tate: et omnes menſe repleti ſunt vomi
tu. Quid faciunt eciā hodie mercatores
niſi formicarū more pecunias cōgrega
re. Nam preť hoc ꝙ omnes formice con/
gregant: ſunt quedā in india formice
maxime canū magnitudine q̄ aurū qd̄
ibi eſt copioſe cuſtodiunt cum tāta aui/
ditate vt ab ipſis auferri nequeat ſine
morte. Unde ſepe et occidunt et occidū
tur. Nō ꝙ hodie tales ſunt multi. Und̄
dicit᷑ in Job. Poſſident aurū et replēt
domos argento. ſed p̄ter multa q̄ ſequū
tur auariciam ſepe contingit eis quod
cōtingit eciam et formicis. Nam poſtq̄
multa grana a formicis ſunt cōgregata
et horrea ſunt vndiqꝫ plena. formicale/
on ſuperuenit. quē regem formicarum
ſapiēs dicit. et formicis de cauerna ex/
pulſis. fame morientibꝰ illis ipſe de eo
rum laboribus viuit. Sequit᷑. et ce
perūt loqui varijs linguis. Quid eſt ei
ꝙ patareni non loquūtur varijs ling/
uis. Nam conſtat ſicut patet in Actibꝰ
ꝙ q̄ncumqꝫ per impoſicōem manuum
dabat᷑ ſpūs ſanctus. mox qui ſpitu ſcō
replebant᷑ linguis varijs loquebantur

Nec contra hoc vlla inſtancia inuenit᷑.
ergo a deſtructione cōſequentis qui nō
recipiunt donū linguarū nō recipiunt
ſpiritū ſanctū. Item Dn̄s Jo. vltimo.
Inſufflando non manus imponendo
dedit Aplīs ſpiritū ſanctū. ergo ad da/
cōnem ſpūs huius nō exigit᷑ impoſicio
manus. Itē hodie non datur ſpiritus
ꝑ manus impoſicōnem. ſed ꝑ ignis ap
paricōnem et animi cōmocōnem. ſicut
patet Actuū i. Itē Actuū x. Dum Pe/
trus predicaret. cecidit ſpūtus ſanctus
ſuper omnes qui audiebant verbū. er/
go cum nulla ibi manꝰ impoſitio eſſet
ad dandum ſpiritū ſanctū manū impo
nere nō oportet Si enī de eſſencia huiꝰ
dacōnis manus impoſitio eſſet. numq̄
ſpiritus ſanctus ſine inpoſicōne manꝰ
aliter datus eſſet. Item dato ꝙ ille qui
cōſolat᷑ ſit in peccato mortali. ſic neceſſe
eſt dicere cum inter graciā et peccatum
nullum ſit mediū alterū eorum ſemper
ineſſe omnino eſt neceſſariū. Qui ergo
nondū habet ſpiritū ſanctū. conſtat eū
habere peccatum. Quero ergo quō hoc
peccatū ab anima deleatur. et conſtat
ꝙ ꝑ ſuū contrariū neceſſe eſt deleatur.
nichil enī poteſt corrumpi niſi ꝑ actōēꝫ
ſui cōtrarij. ergo ſi peccatū ab aīma re
mouet᷑. grā illi aīe datur. q̄ ſola peccato
opponit᷑. ſed cū gracia de nichilo educat᷑
ad eductionē huiꝰ potencia infinita re
quirit᷑. quā nullam habere creaturā ne
ceſſaīa rōne cōuincit᷑. ergo ſi nullus hō
poteſt alteri dare graciā. nullus homo
p̄t expellē culpā. Sed numq̄ ſpūs ſcūs
in corde recipit᷑. niſi culpa antea expel
lat᷑. Spiritus ergo ſanctꝰ ab hoīe nllo
confertur. Itē nulli grā dat᷑ niſi ei qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

k

cõterit᷑ et qui ad deum ꝑ peñtenciã con/
uertit᷑. vnde dñs ait diſpulis. Mathei.
niſi cõuerſi fueritis et efficiamĩ ſicut p
uuli. x. et Lu. niſi penitenciã egeritis
omnes ſimiliter ꝑibitis. ſed peñtere eſt
de peccato dolere. ergo q̃ nõ dolet nũꝙ̃
grãm recipiet. Sed manus ĩpoſicõ nõ
poteſt facere hoĩnem de peccato dolere.
ergo nõ poteſt grãm illi dare. ergo nec
ſpiritũ ſanctũ cõferre. Cum enĩ ſpiri/
tus ſit deus. ipſum vbiqꝫ eſſe neceſſe ẽ
dicere q2 ſi vbiqꝫ nõ eſſet. vtiqꝫ deus eſ
ſe non poſſet. ergo ſpm̃ ſcm̃ dare non
ẽ ipſũ de celis attrahere. ſed ſolũ dari dr̃
dũ eius grã alteri cõfert᷑. ſed nullus p̃t
grãm alteri dare. ergo nec ſpm̃ ſanctũ
cõferre ¶ Itẽ manus ĩponere apoſto/
lorũ tm̃ ⁊ nõ aliorũ ꝓpriũ videt᷑ fuiſ/
ſe. vnde licet Philippus eſſet de ſeptem
dyaconibus vnus. ab apoſtolis ordina
tus. qñ ſamaritanos ad fidem cõuertit
ſicut Lu. actuũ. viij. ſcribit. nõ tñ illis
manꝰ ĩpoſuit. ĩmo miſerũt ad illos Pe
trũ ⁊ Jo. vt illis manꝰ ĩponerẽt. ſed pa
tareni non ſũt apl̃i. ergo ſi manũ impo
nũt. alienũ officiũ ſibi vſurpãt. grauiť
ergo peccãt. ⁊ ſic nõ ſpm̃ ſcm̃ ſed dyabo
licũ ſpm̃ neceſſe ẽ vt ĩpendãt. ꝙ ſi dicãt
ſucceſſores Apoſtolorũ ſumus vñ pro/
bare hoc poſſent. dicãt ⁊ nobis. Quis
patarenus vnꝙ̃ ſucceſſit alicui apoſto/
lorũ. nã ipſorũ p̃mus conſtat ꝙ fuit il
peſſimus Manicheus. qui nec apoſto/
lus fuit. nec apl̃is ſucceſſit. ĩmo apl̃is
in oĩbus cõtradixit. nã illi vnũ p̃ncipi
um. iſte duo poſuit. illi hũc mũdum vi
ſibilem a deo bono fcm̃. iſte a malo quo
dã deo fcm̃ eſſe ꝑdocuit. Illi vetus teſ
tamẽtũ a bono deo eſſe dixerũt. et illiꝰ
autoritatẽ. ad ſũmorũ dictorũ confir/
macõnem adduxerũt. Iſte dyabolum
habuiſſe auctoritatẽ aptiſſime predica
uit. illi ſacramẽta eccleſie inſtituerunt
et grãm collatã eſſe dixerunt. Iſte vni
uerſa dampnauit. non ergo ab apl̃is.
ſed a maĩcheo deſcenderunt. nullius er
go eſt autoritatis qď faciũt. nõ eſt ſpũs
ſcm̃ quẽ tribuũt. ſed quecũqꝫ faciũt va
na ſũt. O ſtulti credẽtes quõ illis ani
mas vrãs tã precõſas cõmittitis. qui/
bus vineas veſtras non cõmitteretis.
quid in eis cernitis. quare hoc facitis?
nulla enĩ cõſciẽcia ẽ in eis. nulla ũꝙ̃ in
eis miãcula videtis Redite ergo ad vni
tatem ſancte matris eccleſie. vbi eſt ple
nitudo ſciencie. vbi ẽ habundancia gra
cie. vbi eſt auctoritas ſacre ſcripture.
vbi racõnes de fide aptiſſĩe. vbi nec ad/
huc virtutes deſunt. de q̃bꝰ nõ cõuenit
dubitare. Hee ſũt ille varie lingue qui
bus adhuc loquũt᷑ fideliũ turbe vel tur
me. ipſo ſpiritu viuificante q̃ eſt idem
cum filio et patre. A quibus tanquã
a p̃ncipio vno conſtat eũ ꝓcedere. Cui
ẽ honor ⁊ gloria ĩ ſecula ſeculorũ Amẽ.

Item.

SPiritus domini ornauit celos
Job. xxvi. Dici communiter conſueuit
ꝙ qualis ſit artifex opus docet. vnde
cuius cauſe effectus eſt bonus. et ipſa
cauſa ſimiliter bona eſt ⁊ ſi effectus ma
lus ẽ. cauſa eciã mala. Decuit ergo opi
ficem ſũmũ opus in principio facere ꝑ
fectum in nullo peñtus diminutum. in
quo quãtũ creature fas ẽ. quãtꝰ artifex
in ſe eſſet fieret manifeſtum. dei enim
ꝑfcã ſũt opera. et ideo tã ꝑfectus fcũs
eſt mundus. vt in nullo poſſit intelligi

diuinitus ſicut dīt phūs. et docet in li.
de libero arbitrio Auguſti. vbi apte dīt
ꝙ nichil rōnabiliter cogitari poſſit qđ
deus in vniuſo nō fecerit. Unde cū ꝗli
bet creatū in ſe fuerit bonum. ipm tamē
vniuſū eſt valde bonū. ſicut in pͥncipio
Gen̄. eſt oſtenſū. cū ergo pͥmū pͥncipiū
vnū eſſet et trinū. Unū ꝓducere voluit
in quo ſe eſſe vnū monſtrauit. et ipam
vniuſam creaturā triplici opacōne di/
uiſit. in quo in ꝑſonis ſe trinū eſſe oñ/
dit Inuiſibilia em̄ dei a creatura mūdi
ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta cōſpiciūtur.
¶ Triplex ergo diuina opacio fuit. q̄
mūdū in eſſe ꝑfecit. ſ. creacō q̄ approp
ate reſpōdet omnipotēcie. diſtinctio q̄
appropriat̄ ſapiēcie. et ornatus ſiue cō
poſitio q̄ appropriat̄ bonitati largiſſīe
Ornatus ergo fuit cōplementū omniū
operū diuinorū. qꝛ ante omnē diē pre/
ceſſit creacō. In pͥmis tribus diebus ē
ſubſecuta diſtinctio. et aliꝭs tribus die
bus vltimis cōſecuta eſt cōpoſitio. Und̄
dū celū ornantū erat luminārībus. orna
tus aer volatilibus. aqua piſcibus. t̄ra
plantis et animalibꝫ. ſtatim Gen̄. ij.
cōcludit̄. Igit̄ ꝑfecti ſūt celi et terra et
o. or. e. et quia potēcia cui reſpōdet cre
acio appropriat̄ pr̄i ſummo. et ſapiēcia
cui reſpōdet diſtinctio appropriat̄ filio
et beniuolencia cui r̄ndet cōpoſicio ap/
ꝓpriat̄ ſpiritui ſancto. ideo recte dicit̄
Spiritus dn̄i ornauit ce. et hoc eſt ſpū/
alit̄ adimpletum. quādo hodierna die
ſanctos ornauit aplōs. qui fuerunt celi
altiſſimi. et a t̄ra remotiſſimi ꝑ altam
pauꝑtatem. fuerūt celi ſolidiſſimi per
fidei firmitatē. et fuerunt celi lumino/
ſiſſimi ꝑ doctrine veritatem. et ꝑ opm

honeſtatem. ſed iſta alibi tractabūtur.
¶ In verbo ergo pͥmiſſo deſcribit̄ ſpē
ſanctus vt donū ineſtimabile Spirit9
inq̄t. Actuū iiij. dictū eſt Symoni. Pe
cunia tua tecū ſit in ꝑdicōnem. qꝛ eſti
do. dei pecunia poſſidē. Ut donū incō/
prehenſibile. dn̄i inq̄t id ē qui ꝓcedit a
dn̄o vel qui eſt dn̄s. Ut donū deſiderabi
le. ornauit inq̄t celum. Quis em̄ illum
nō deſideret qui hoīem omnibus bonis
replet. Nōndum tn̄. ꝙ per hoc ꝙ dicit
Spiritus dn̄i. nobis innuit̄. ꝙ multi
plex eſt ſpūs. Eſt em̄ ſpirit9 increatus
ipē deus. Spiritus ſeꝑatus vt āgelus
vel āgelicus ſpiritus. Spūtus corpori
vnitus vt humanus. Spūs malignus
vt ipē diabolus. Spūs infuſus vt gra
cia que eſt ſpiritus ſanctus. ¶ Dico ꝙ
eſt ſpiritus increatus. qui eſt ipſe deus
Nam conſtat ꝙ deus eſt ſummū bonū
quo nichil meli9 eſſe poteſt. ergo ſemꝑ
illud habere decet qđ melius eſt. ſed c̄tū
eſt ꝙ ſpūs melior eſt q̄ corpus. qꝛ ꝑ ſpi
ritū viuificat̄ omne corpus. et ſentifi/
cat̄ omne corpus. et regit̄ omne corp9
Magis ergo decuit deum eſſe ſpiritū q̄
corpus. Item quāto aliq̄d ſimplicius
tanto ꝑfectius. ſed ſpūs eſt ſimplicior
q̄ ſit corpus. ergo magis decuit deū eē
ſpiritū q̄ corpus. Item ſi deus corpus
fuiſſet. vbiqꝫ totus eſſe nō poſſet. ergo
nō eſſet quo maius excogitai nō poſſet
non igit̄ deus eſſet. Itē ſi corpus eſſet
diuerſas ꝑtes haberet. et totū maius
ſua ꝑte eſſet. et vna ꝑs maior alia exiſ/
teret. ergo infinitū bonū non eſſet. nec
deus ꝑ conſequens eſſe poſſet. infiniti
enim omnes ꝑtes infinite ſunt. ergo ſi
infinito nichil maius ē. vna ꝑs maior

altera eſſe non valet. Itē omne corpus
cōpoſitū eſt qꝛ corpus ſine diuiſis ſupfi
ciebus et lineis eſſe nō p̄t. Sꝫ omne cō
poſitū diſſolui intellegi p̄t. et oē qd̓ ta/
le eſt. non eſt illud quo nichil meliꝰ eſſe
valet nō igit̄ deus eſt. Itē oē qd̓ cōpoſi
tū eſt. ſuis cōponētibꝫ aliquo mō poſte
rius eſt. Nullū ergo tale ſimplr̄ pricipi
um eſt. Deus ergo q̄ primū pricipium
ſimplr̄ eſt. corpus eſſe nō p̄t. vt eadem
racōne ſpiritu et corpore cōpoſitus eſſe
valet. ſimpliciſſimꝰ ergo ſpiritus eſt.
nec eſt ſpūs creatus. qꝛ ſic nō eſſet deꝰ.
Spiritus ergo increatus dicendus eſt
ſpiritus ſcūs. Unde dicitur Johis. iiij.
Spūs eſt deꝰ. et eos q̄ adorant eum in
ſpū et veritate adorare optet. ¶ Scdo
eſt alius ſpc̄. q̄ eſt a corꝑe ſeꝑatus. ſicut
eſt ſpc̄ angelicus. Nam cōſtat vniūſum
eſſe ꝑfectū ſicut ſuꝑius eſt oñſum. ergo
nō deficit ei illud qd̓ eſt nobiliſſimū. ſed
c̄aturarū nobiliſſima ē ſpūalis c̄atura
nullo pondē corꝑis ꝑgrauata. igit̄ nccē
eſt eā in vniūſo ponē. Itē ſcdm phiſicas
rōnes ſi aliq̄d ex diuiſis ſit natuis cōpo
ſitū. ſi vnā illarū natuārū ē repire ꝑ ſe
erit ꝑ ſe et alterā repire. ſed hō ex ſpita
li et corꝑali natura cōpoſitus eſt. ſicut
experiencia c̄ta docet. ergo cū alterā na/
turarū q̄ eſt natura corꝑea ſit ꝑ ſe inue
nire vt patet in lapide et oī elementari
corꝑe. erit eciā pure ſpūalem ꝑ ſe ī vni/
ūſo ſilr̄ inueīre vel repire. Eſt ergo ſpc̄
āgelicus a corꝑe ſeꝑatus ⁊ a deo creatꝰ
Eſt em̄ angelus ſcdm Dam̄. Subſtan/
cia in corꝑea ſꝑ mobil' arbitrio libero.
grā nō natura īmortalitatē ſuſcipiens.
et hoc eciā Plato aſſerit in Timeo. De
hoc igit̄ ſpū habet̄ in Pſalmo. Qui fa/
cis angelos tuos ſpc̄. et mi. t. flā. ignis
et Hebre. i. Omnes ſunt adminiſtratorij
ſpc̄ miſſi ꝓpter eos q̄ hereditatē capiūt
ſalutis. ¶ Tercō Spiritus eſt huāꝰ
ſpūs corꝑi per naturā vnitus. ꝑ mortē
aliq̄n a corꝑe ſeꝑandus. et ꝑ reſurrexi/
onē corpori aliq̄n iterū vniēdus. bruta
les igit̄ ſpc̄ et ſi ſint corꝑi vniti. nō ſūt
tn̄ a corꝑe ſeꝑandi. ſed cū corꝑe ꝑituri.
Omnis em̄ potentia ſimplicit̄ paſſiua
debilitat̄ debilitato organo et infirma/
tur et corrumpit̄. organo corrupto. et
infirmato Item ſcdm Dam̄. Omne qd
gñatur eſſe incipit. et ꝑ agens natuāle
de materia ꝓducitur. ergo in eadem
materia aliq̄n tendit. Itē ſcdm Phm̄.
in libro de Generacōe. Omne gñabile
eſt corruptibile. et qd̓ nō corrumpitur
nō gñatur. ergo omne qd̓ gñatur corrū
pitur Sed anima pure ſenſibilis gña/
tur. quia ſolus intellectus inſeritur ab
extrinſeco. ſicut docet phūs de Anima.
ergo anima ſenſibilis ꝑ naturā eſt cor/
ruptibilis. Itē Non eſt ſpūs alicuius
ſenti reſine corpore. q̄uis ſit intelligere
ſine corꝑe. Sed ſicut viuere ſcdm phm̄
viuentibus eſt eſſe. ſic et ſentire anime
ſencienti ē eſſe. ergo cū ſenſibilis aīma
deſinit ſentire deſinit pariter et eſſe.
ſed nō eſt eius ſentire ſine corpore. ergo
nec eſſe. ergo corpore moriente moritur
Non ſic autē eſt de Anima hominis. qꝛ
nō ſolum eſt ſenſibilis vt brutalis. ſed
eſt intellectualis. et ideo a corpore ſepa
rabilis. vt in libro de Anima ille dicit.
Nam ſi anima rōnalis mortalis eſſet.
deus iniuſtus et impius apparet. et ſi
talis eſſet deus eſſe nō poſſet. Nam cū
omne qd eſt iuſtum ſit pariter et bonū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ergo qđ iniuſtū eſt non eſt bonū · ergo ſi
deus eſſet iniuſtus nō eſſet vtiqȝ bonꝰ
ergo ꝑ cōſequēs nō eſſet deꝰ Sȝ iniuſtꝰ
eſſet ſi aīa mortał̄ exiſtēt. Animā igiť
mortalem eſſe impoſſibile ē. minor pȝ
ſic · Cōſtat multos eſſe hoīes qui deum
amant. deū laudant. ꝓ dn̄o multa ma/
la portāt. Sunt et alij multi q̄ deū blaſ
phemant · de deo nō curant . ſed in ſuis
laudacōibus ipm̄ impugnāt. et ipſi bo
ni in penuria ſemꝑ viuūt. male bibūt
et cōedūt. ventri nō ſeruiūt . male īduti
ſunt. et cilicium durum ferunt. cotidie
gemūt. in hac vita nullā quietē ſumūt
ſed ſemꝑ in penis ſunt . Aliq̄ mali oīa
quaſi hn̄t q̄ appetunt. qꝛ diuicijs pleni
ſunt. ſplendide comedunt. luxurioſe in
cedunt. et nichil delectacōis corꝑi ſub /
trahunt. aut ergo deus vtroſqȝ cognoſ/
cit aut eos nō noſcit Si nō nouit. ergo
nō oīa ſcit. ſummū igiť bonū nō exiſtit
Si aūt nouit qđ dicē neceſſariū eſt nec
ſentire aliť licet . ergo reddit vnicuiqȝ
qđ ſuū eſt. Sȝ bonis debeť gloria ſiue
remuneracō magna . blaſphemis vero
debeť pena peccato digna. et conſtat qꝫ
eis non redditur in hac vita. · ergo iſta
reddenť vtriſqȝ in alia vita. ſed hoc eſſe
nō poſſet ſi aīa mortalis exiſtēt . Aīa
ergo mortał̄ nō eſt . Infinita quaſi ſūt
in hac materia argumenta . non modo
ꝓbabilia ſed neceſſaria. ſed obmittanť
breuitatis cauſa. de hoc igiť ſpiritu. dr̄
i. Cor · ij. Quis ſcit hoīm q̄ ſunt hoīs
niſi ſpiritus hominis. qui in ipſo eſt .
¶ Quarto eſt ſpiritus infuſus. et tał̄
ſpiritus eſt gracia . que ſpūs ſanctus ē
dicta. vel qꝛ a ſpū ſcō ꝓcedit vel qꝛ ſpūa
lem hominem facit. Nullus em̄ de filio
diaboli fit filius dei n̄ per graciā reno/
uantē. culpam expellentē. et animā ad
ornantē. vt dictū eſt in pſ̄. Emitte ſpm̄
tuū et creabunť. et renouabis faciē ťre
¶ Qn̄to eſt ſpūs malignus qui nos ſꝑ
temptat. ſꝑ infeſtat . et plurimos eciā
corꝑaliter vexaē nō ceſſat . Unde diciť
luce viij. qꝫ alique mulieres fuerant cu /
rate a ſpiritibus malignis. Nūc igitur
reūtamur ad ſpm̄ ſcm̄ de quo hodie faci
mus feſtum. et dicamꝰ. qꝫ nō ſolum cōi
modo aplōs inſpirauit . vt ſpūali vita
viuerent filiorum dei . ſed inſuꝑ hodie
aplōs ornauit et ſpleudē corā cunctis
gentibus fecit. ad peccatorū remiſſiōeȝ
ad fidei roboracōem. ad ꝑfectam cordis
inflamacōem. ad veritatis erudicōem.
¶ Dico qꝫ datus eſt ſpūs ſanctus ad ꝑ
fect am peccatorū expiacōnem. non em̄
decebat qꝫ peccatores eſſent. qui tāti re
gis. ſocij · filij. et fratres exiſterent .
¶ Primo igiť fuerunt mūdati ꝑ ſpm̄
anteꝗ̄ aſſumerenť ad diſcipulatū. Vn̄
dictū eſt eis a Jo. bap̄. Jo. i. Jlle bap
tiſabit vos ſpiritu ſancto. Ego baptiſo
vos in aqua. Jn hoc eciam ſpiritu apl̄i
dimittebant peccata. Vnđ dictū eſt eis
Jo. vltimo. Accipite ſpiritū ſanctum.
quorū re · p. re. erunt. et quorū retin /
eritis re. ſunt. Scđo datus eſt ſpūs
ſanctus ad fidei et cordium roboracōeȝ
Quomodo em̄ viri numero tam pauci
omni ſciencia prorſus ignari. ſcđm ſcl̄i
dignitatem penitus nulli . regibus et
principibus audacter ſe ingeſſiſſent .
tam cōſtanter arguiſſent. tam pruden
ter reſpondiſſent niſi a ſpiritu ſancto
ſolidati fuiſſent. Hoc inter omnia dicit
Auguſti. fuit mirabiliſſimū qꝫ viri tā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pauci omnẽ mũdum fidei ſubmiſerunt
ꝙ viri illrãti omnes phõs cõuicerunt.
ꝙ ruſtici omnẽ mũdi gloriã et potenci/
am ſubſtrauerunt. Nam cũ omnes mũ
di tirãni cõtra fidem indebite ſurrexiſ
ſent. eam exſtirpare volentes. quanto
plures ex eis occidebant. tãto ſemper
in maiorẽ copiã excreſcebant. Augg.
de ci. Mirabile erat. qꝛ capiebantꝛ. liga
bãtur. verberabãtur. occidebãtur. et
multiplicabãtur. figura p̃ceſſit in filijs
iſrahel Exo. ꝙ quanto plus oneribus
grauabantꝛ. tanto amplius multiplica
bantꝛ. hec oĩa op̱abatꝛ in ſanctis Aplĩs
ſpũs ſanctꝰ. Vñ dictũ eſt eis Actuũ. i.
Accipietis virtutẽ ſpũs ſancti ſupueñ/
entis in vos. et luce vltio dictum eſt.
Sedete hic donec induamĩ ũtute ex al/
to. et ideo ſicut Actuũ dr̃. Virtute mag
na reddebant. a teſ. re. i. xp̃i do. nr̃i.
Unde Gregoriꝰ. loquens de Aplĩs ait
Celorum virtus de ſpiritu ſumpta eſt
qꝛ mundi ptãtibus cõtraire non preſu/
merent niſi eos ſancti ſpũs fortitudo ſo
lidaſſet. ¶ Tercõ datus eſt ſpũs ſcũs
ad mentiũ inflãmacõnem. prius enim
frigidi erant. et ideo cum timore multo
ſtabant. Sꝫ poſtꝙ̃ diuinꝰ ignis adue/
nit. ſic eos totos incendit ꝙ in ſe totali/
ter transformauit. ſicut ignis ferrũ qḋ
inuadit in ſuã ſpẽm ⁊ naturã cõuertit
et ideo in linguis igneis ſpũs ſcũs ap/
paruit. qꝛ corda intus incendit. et eos
loq̃ces effecit. dignũ eñi fuit. vt Bern̆.
dicit. Ut legem igneã lingue ignee pre
dicarent. vt dicitꝛ Actuũ. i. Repleti ſũt
omnes ſpũ ſcõ. et ce. loq̆. non vana. non
falſa. nõ detractatoĩa ũba ſꝫ p̱ ut ſpũs
ſcũs dabat eloqui illis. Tunc eñi bene
loquitꝛ homo. qñ non loquitꝛ mendacia
ſiue mũdana. nõ verba huãna ſed dĩna
¶ Quarto datus eſt ſpũs ſcũs ad cor/
dium illuſtracõnem. nullus eñi verum
loquitꝛ. ñllus verũ cogitat. nullus eciã
verum operatꝛ. niſi per ſpũm ſcm̃. Vnḋ
Augg dicit. Omne verũ a quocũqꝫ di/
catur a ſpũ ſcõ eſt. Unde dñs ꝓmiſit in
Jo. Cum autẽ venerit ille ſpc̃ verita.
do. vos o. veritatẽ. nõ ergo hoĩes predi
catores. nõ cõcionatores. nõ quoſcumqꝫ
rectores. ſed pocius deũ laudent. a quo
vt valeant loqui habent. Unde dicitur
Mathei. Cum ſteteritis ante reges ⁊
p̃ſides ⁊c̃. vſqꝫ qui loquitꝛ in vobis. et
luce. Ego dabo vobis os et ſapienciam
cui non po. re. et cõ. õ. adŭ. vr̃i. Unde
dicitꝛ de beato Stephano. Actuũ vij.
ꝙ diſputantes cũ eo nõ po. re. ſa. et ſpi
ritui qui loquebatꝛ. vt quid miraris.
Cogita ꝙ omnis ſapiã creata eſt nulla
ſi ſapiencie increate fuerit cõp̱ata. ergo
ſi ſapiã ſancti ſpũs eſt increata. quõ re
ſiſtere ei poſſet omnis humana ph̄ia.
Vñ ergo ſpũs dñi celos id ẽ aplõs orna
uit. dum eis peccata dimiſit. dum eos
tam cõſtantes effecit. dum eos ſic inte/
rius inflãmauit. dum et eos linguis
oĩm loqui fecit. Rogemꝰ ergo ⁊c̃.

Item.

Ceperunt loqui varijs linguis.
Actuũ ij. Nõ poteſt naturaliter eſſe vt
fons poſtꝙ̃ locum ſuum impleuerit nõ
fluat in riuulũ. nec fluuiꝰ poſtꝙ̃ ſuas
ripas impleuerit poteſt ſe tenere ne in
ſua vicina effluat. ſed neceſſe ẽ vt a dex
tris et a ſiniſtris vniuerſa ꝓfundat.
Quõ eñi vas plenum liquore poterit
non hinc inde diffundere ſi liquor non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

deſinat in ipm ſupeffluere. poſtq̄ ergo
aplī ſpū ſancto pleni fuerūt. neceſſe fu
it vt qd tenere non poterāt. alijs eruc/
tarent. Corda ergo plena et ſupplena
neceſſario proruperent in verba. vt ex
flāmantibus cordibus ꝓcederēt verba
flāmancia. audienciū corda incēdencia
¶ In verbo ergo ꝑmiſſo. aplōrum lin
gua oſtendit fuiſſe venerabil. et oñdit
fuiſſe admiābil. nam venerabil fuiſſe
ꝓbatur. ex grē plenitudine ſed ſupmi
rabil fuiſſe monſtrat ex oīm ydeomatū
variacōe. Deſcribit ergo vt venerabil
ex ſpūs ſancti plenitudine per quā nō
poterant ſe tenē ſed oportebat eos alijs
predicare cū dr Ceperunt loqui. ſupp.
ex plenitudine ſpūs ſancti. Unde ꝑmo
ꝑmittit. Repleti ſunt omnes ſpū ſcō.
et ſtatī ſequit r. et ce. loq̄. ſecūdo oñdit
ſupermirabilis lingua earum ex ydeo
matum variacōne. cum addit. Varijs
linguis. Admirabile valde fuit et oībꝫ
ſtuporem induxit. ꝙ ſic ſubito loquebā
tur omnibꝫ linguis. Unde dicit Actu.
ij. Facta autē hac voce cōuenit ml. et
men. cōfu. eſt. qm̄ au. vnuſquiſqꝫ lin.
ſuis il. loquentes. Parthi. et medi. et
elaīte ⁊c. Eſt ergo Nōndum ad in/
ſtructōnem nrām. ꝙ duplex eſt lingua
Una bona Altera mala. Prima ē Apoſ
tolica. ꝑma eſt meritoria. ꝑma eſt amā
da. et timenda. Scda diabolica. ſcda
multe pene cauſatiua. ſcda deteſtanda.
et penitus fugienda. Dico ꝙ prima.
bona eſt lingua et aplīca. et hec eſt tri/
plex. Eſt em̄ lingua benigna et dulcis
ne alijs noceat. lingua ſecura vt de deo
loqui non timeat. lingua deuota vt au
dientes incēdat. Dico ꝙ eſt prima lin/
gua q̄ dulcis eſt et benigna. nulli detra
hens. nullum ledens. omnibꝫ ꝓficiens
omnibꝫ bona ſuadens. de omnibꝫ bo/
na dicēs. De hac dicitur Eccleſiaſtici.
lingua eucharis. id ē gracioſa in bono
hoīe habundauit. Eu. ē idem qd bonū
charis. ē idem qd gracia. Unde lingua
eucharis. eſt lingua bona et gracioſa.
nichil ſic hoīem gracioſū ꝓximo reddit
vt lingua dulcis et mollis. dicitur in
Eccl. Verbū dulce multiplicat amicos
et mitigat inimicos. Sepe enim rñſio
mollis frangit iram. mitigat corda fe/
rocia. creat cōcordiam. et iracundiam
mitigat. et beniuolentiam conciliat.
Nō humana illa corda eſſe ꝓbāt. q̄ nec
dulci colloquio mitigātur. Unde ſaxea
fuerūt iudeorū corda. q̄ dm̄ reſpōſione
tam pia ad n̄llam miſericordiā ſunt in
clinata. Vn̄ ipē de hoc in pſ. cōquerit.
Cū hijs q̄ oderūt pacē erā pacificꝫ ⁊c
¶ Scda lingua eſt lingua ſecura. non
tepida. non formidoloſa. ſed firma et ſo
lida ad loquendū dīna. Si oīs c̄atura
ſuo modo et ſua lnigua ꝑdicat diuinā
potenciam. narrat ſapiām diuinā eciā
manifeſtat beniuolenciā. Qnō tacebit
huāna lingua q̄ ad hoc eſt a deo ſpūalit
creata. Unde dicit de Apoſtol. Actuū.
ꝙ loquebātur cū fiducia verbum dei.
Unde dr Actuū xviij. ꝙ dixit ſpc ſcūs.
Paulo. Noli timere ſed loquē quia ego
tecum ſum. O quāta peruſitas. ꝙ gra
uis iniqtas. ꝙ deteſtāda cecitas. cū au/
dacia loqui de mūdo. et timere loqui de
deo ſuo. Sꝫ q̄s eſt hodie q̄ de deo loquit
Immo quis eſt qui de deo inter hoīes
loqui non verecūdetur. Si em̄ verū eſt
qd dicit in Johanne. Qui de terra eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

n

de terra loquit᷑. Sciant ſe eſſe terram.
amare terrā. ſe deſcenſuros ad terram.
tenebris occupatā. q̄ nolunt loq̄ niſi de
terra. ve inq̄t Augꝰ. in pricipio cōfeſ.
dn̄e tacētibus de te. loquentibus āt de
mūdo. qꝛ loquētes muti ſunt. Ex habū
dancia eīn cordis os loquit᷑. ergo qual᷑
eſt tua lingua. tal᷑ eſt cōſciā. ergo ſi lin/
gua eſt vana. ſi mundana. ſi laſciua. et
mala eſt cōſciā. Nam ſcd̄m Richardum
Idem eſt v̄bū cordis et oris vt nūꝙ̄ ſit
v̄bū in ore. qd̄ nō fuerit prius in corde
ergo ſi idem verbū neq̄t ſil᷑ eſſe bonū et
malum: ſi malū eſt verbū oris. bonum
eſſe nō poteſt verbū cordis. et ideo nūꝙ̄
p̄t hō cognoſci meliꝰ ꝙ̄ ꝑ ea que loquit᷑
Unde et dictū eſt Petro. Mat. xxvi͛.
Nā et lo. t. ma. te. facit. ¶ Tercia lin/
gua eſt lingua deuota q̄ non ſolum loq̄t᷑
bona verba. ſed verba edificancia. v̄ba
inflāmancia. tepida corda penetrancia
vſq̄ȝ ad medullam. Un̄ dicit᷑ ī Actibus
ꝙ dum adhuc loq̄retur Petrus: cecidit
ſpūs ſcūs ſuꝑ omnes q̄ audiebant v̄bū
Eccl᷑. xlviii͛. Surrexit helyas q̄ſi ig/
nis et verbū eius quaſi facula ardebat
Verba eīn tepida et frigido mō ꝓlata
tepidi cordis ſunt aptiſſima ſigna. nec
ſūt fidei ꝓmotiā nec cordiū hoīm excita
tiā. ſed pocius extinctiua. Unde Ber.
Non p̄ūt incendē verba q̄ de corde frigi
do ſunt ꝓlata. Sed ve miſero mūdo. qꝛ
non ſunt hodie viri qui ſint cordis ig/
niti. et ſermones noſtri ſunt frigidi. et
nullius quaſi momenti. Qui ergo hāc
triplicē linguā hr̄et in nullo verbo offē
deret. et ſic vir ꝑfectus exiſteret. Ja.
ii͛. Qui in verbo nō offendit. hic pfec/
tus eſt vir. qꝛ qui putat ſe religioſū eſſe
et non refrenat linguam ſuā. huius va
na eſt religio. Scd̄a lingua p̄ncipa/
lis eſt mala q̄ eſt fugienda et deteſtanda
et hec p̄t ſil᷑ eſſe īplex. lingua. ſ. mēdo
ſa. hec eſt maxime negocianciū. lingua
doloſa et iſta maxime adulancium. et
lingua venenoſa. hec eſt maxime detra
hencium. Dico ꝙ p̄ma lingua eſt men/
doſa q̄ ab oī quaſi veritate eſt aliena. et
maxime hac lingua peccant omnes ne/
gociantes. omnes vendētes et ementes
qꝛ tales omnes ſic aſſueti ſunt falſitati
vt neſciant dicē veritatē. ymmo quaſi
verecūdant᷑ ſi veritatē aliq̄n caſu loquā
tur. In hac eciā lingua maxime et gra
uiſſime peccāt cōiter Aduocati. de q̄bꝰ
omnibꝰ dr̄ Iē. Docuerūt linguam ſuā
loqui mendacium. Ad lrām ipi eīn co/
gitant. ipſi inſudant. et eciā pueros ſu
os ſollicitant quō mentiri valeant. quō
mendacijs aſſueſcant. dicit᷑ enim cōtra
tales ꝓū. xvi. lingua fallax non amat
veritatem Turpe eīn lucrū eſt. et q̄tq̄d
dicat lex q̄ ꝑmittit vt ſe decipiant hoī/
nes. nec citra medium eos reſtituē de
cet. lex diuina. lex caritatis. lex natu/
ralis federis omnē fallaciam refugit.
nec tale lucrum admittit Un̄ dicit᷑ ꝓū.
xxii͛. Qui cōgregat theſauros lingua
mendacij vanus et excors eſt et impi/
getur ad laqueos mortis. Adeo enim
deo diſplicet mendacium. vt nulla intē
cōne. nullo caſu ſuꝑueniente. poſſit hō
mentiri meritorie. ymmo ꝙ maius eſt
mendacium adeo eſt malum. ꝙ deus
qui de nichilo fecit mundū. non poſſet
facere ꝙ mendacium eſſet bonum. vel
non eſſet peccatum. Unde dicit᷑ ꝓū. vi
Sex ſunt q̄ odit dn̄s. ſ. oculos ſublimes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

linguā mendacē ꝛc̄. Sed ꝙ deus ſemel
oderit ſemꝑ odit. cū ſit imutabil̄. certū
ergo exiſtit. ꝙ nullo pacto mendacium
bn̄ fieri poſſit. In mendacō tn̄ ꝑnicōſo
magis ꝙ̄ in iocoſo. et adhuc min9 in of
ficōſo quis deum offendit Scd̄a lin
gua eſt lingua doloſa q̄ eſt hoīm duplici
um. decipienciū. blandienciū. ſiue adu
lanciū. et oīm ꝓditorum. hec eſt peſſiā
lingua. q2 dum exterius bona videtur
ab ea non cauet̄. ſed ei pocius cōſentit̄.
et ꝓpter hoc orabat ꝓpheta. ab hac lin
gua ſe liberari. quaſi multū periculoſa
Dn̄e inquit. libera aīaꝫ meam a la. ī. i.
et a lingua doloſa. O ꝙ̄ lingua doloſa.
ꝙ̄ peſſima. ꝙ̄ ad vitādum dubia ꝙ̄ cun
ctis ꝑplexa dum ſpondet bona. et red/
dit mala Ieremie ix. Sagitta vulnerās
lingua eorum dolum locuta eſt. In ore
ſuo pacē amico loquit̄. et occulte ponit
ei incidias. Hec lingua blanda multū
regnat in malis mulieribus dum adu
lacōnibus. et blandicijs pertrahunt ho
mines ad peccatū Unde dicitur Proū.
ſexto. Ut cuſtodias te a muliere mala.
et blanda lingua extranee nō concupiſ/
cat ꝛc̄. Require Capitulo quīto et vij.
multa de hac lingua. Contra hanc lin/
guam deſtruendā orat ꝓpheta cū dicit
Diſpardat dominus vniuerſa la. do.
lingua mag̃. Qui dixerunt ꝛc̄ .

¶ Tercia lingua eſt lingua venenoſa.
q̄ dicit̄ ſerpentina. quia ſemper mota.
ſemper ad nocēdum parata. et dum al
terum percutit. ſemper venenū mortis
dimittit. Unde et Auguſtinus dicit.
Tres vno ictu occidit. Pſalmiſta. Acu
erunt linguas ſuas ſicut ſerpentes ꝛc̄.
Quorū oſ. ꝛc̄. O ꝙ̄ peſſima lingua.
ꝙ̄ proximo nociua. ꝙ̄ bonorum alteri9
corroſiua. quanti eciam odij cauſatiua.
Hec enim lingua mala multa ꝓximi
prodit. mala ſemper manifeſta maiora
ꝙ̄ fuerunt eſſe dicit. Omnia vero
bona vel falſa eſſe predicat. vel facta ad
nichilat. vel per ypocriſim fieri aſſeue/
rat. ꝓpter hoc dicitur Prouerbiorū xi.
lingua inmoderata conteret ſpiritū. et
econtra Prouerbiorū quarto. Qui mo
deratur labia ſua ſapientiſſimus eſt.
Argentum electum lingua eius. Unde
quidam ſanctus pater dixit. ꝙ minus
malum eſſet manducare carnes in qua
drageſima. ꝙ̄ carnes comedere fratrū
ſuorum. Sed Notādum. ꝙ ꝓpter
hanc malam linguam tria maxime cō/
mittūtur mala. ſ. Malum culpe. Malū
temporalis pene. Malum gehenne .

¶ Dico ꝙ ꝑmū malum qd̄ lingua iſta
peſtifera cōmittitur. eſt malum culpe.
Nam ad malam linguam. quaſi oīa oc/
currunt peccata. Nam vnde mendacia
vnde ꝑiuria. vnde falſa teſtimonia. vn̄
adulteria. vnde homicidia. vnde odia.
vnde rixe et diſcordia. niſi ex mala lin/
gua. et ꝓpterea dicit̄ ꝓu̇. xiiij. Mors
eſt vita in manibus lingue vita ſi fuit
bona. ſed mors ſi fuerit mala. nam licet
lingua non habeat oſſa. ꝓpter eam tn̄
nō ſolum frangunt̄ oſſa. ſed incendun/
tur ciuitates et caſtra. Unde in ca. Ja.
lingua aſſimulatur igni. q2 ſicut ex mo
dico igne magna ſilua incenditur. ſic
ſepe ex paruo ſermone ciuitas una de/
ſtruitur. quia ſepe dum modicum ver/
bum contra alterum dicitur gladio vin
dicatur. et dum vn9 occidit̄. ad arma
cōcurritur. ignis in domib9 ponit̄. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quicunqȝ capitᷣ iugilatᷣ. Secdm̄ ma
lum qđ creatᷣ ex lingua eſt tꝑalis pena
Nam homī linguoſo ſemꝑ queritᷣ et pa
ratᷣ pena vel ruina. et nunꝙ ſibi ſucce/
dunt ꝓſpera. ſed pocius accidunt ei con
traria et aduerſa. ꝓu. xij. ꝓpter pcc̄a
labiorū ruina ꝓximat malis et Eccl.
iiij. labia ſtulti p̄cipitabūt eū. pſ. Vir
linguoſus nō di. in t. Dignū eſt. iuſtū
eſt. rōni cōſonum eſt. vt qui oēs inpug
nat. ab omnibus inpugnetᷣ. de malo in
malum ruat. donec dolore deficiat. Vn̄
dicitᷣ ꝓu. xiij. Qui cuſtodit os ſuum
cuſtodit animā ſuā. qui aūt immodera
tus eſt ad loquendū ſenciet malum.

¶ Terciū malum. qđ creatᷣ ex lingua
eſt eternalis pena. q̄ eſt grauiſſima. nā
ꝓpter peccatū lingue ꝑit ipſe qui loqᷣtᷣ
filij diuelluntᷣ. lingua ariditate ſiccatᷣ.
igne perpetuo inflāmatᷣ. et ſemꝑ ipis
dentibus manducatᷣ. ꝙuis tātis penis
non conſumatᷣ. ſed ſemꝑ ad calamitatē
eandē repetᷣ. Unde dicitᷣ in pſ. Dilex/
iſti omnia u. p̄ci. lin. do. ꝛc. de aridita
te lingue dicitᷣ Pſa. lingua eorū ſiti ex/
aruit. et luce xvi. dicitᷣ Mitte lazarum
vt intingat extremū digiti ſui in aqua
vt re. lin. m. quia c. in hac flam. Ab eo
petebat aque guttā. cui dare noluerat
panis micam. et poſtulat modicū aque
ad extinctionē ardoris lingue. cui non
ſuffeciſſet accipere totū mare. Tales
eīm̄ ſuas linguas nō deſinent manduca
re qui modo nō deſinunt murmurare.
Unde dicitᷣ Apo. xvi. Manducauerūt
id ē manducabunt linguas ſuas pre do
lore. et tunc deſiderabunt mori et mors
fugiet ab eis. O ꝙ ſanum conſilium
eſſet. ſi modo linguas refrenarent. ſi ſe

a detractionibus ꝑarent. Si ad deū
laudandum linguas aſſueſcerent. ſi bo
nis et ſcīs verbis intenderent. Tur/
pe eſt eīm̄ valde ꝙ lingua canis eſt medi
cinalis. vt ſanet vulnus omē qđ tāgit:
ꝛ hominis rōnalis ſit lingua mortalis
inficiens omne qđ dicit. Veniat igitur
ſpiritus ſanctus. veniat iſte beatus pa
raclitus. qui corda noſtra tangat. et lin
guas incēdat. et ſecū finaliter nos ꝑdu
cat. Qui cum deo patre et filio viuit et
regnat Amen.

Do̅ p̄ma pꝰ Pentecoſt.

EStote miſericordes ſicut ꝛ pater
veſter mi. eſt. luce vi. Non ſine cauſa ē
ꝙ poſt omnia dn̄ica feſta legitur Euan
gelium de miſericordia. Nam miſeri/
cordia fuit ꝙ naturam noſtram xp̄us
aſſumpſit. miſeicordia fuit ꝙ in mūdo
naſci voluit. miſericordia fuit ꝙ mor/
tem ſuſtinuit. miſericordia fuit ꝙ infe/
ros ſpoliauit. miſericordia fuit ꝙ car/
nem noſtram immortalitatis ſtola do/
tauit. miſericordia fuit ꝙ eam ad celeſ/
tia eleuauit. et miſericordia magna fu/
it. ꝙ ſpiritū ſanctum Apoſtolis dedit.
Bene ergo in hoc loco hoc euangelium
legendū eccleſia ordinauit. in quo oſtē/
dere voluit. ſe ſcire quid ex miſericordia
a deo acceperit.

¶ In verbo ergo p̄miſſo dn̄s duo fec̄it
Nam p̄mo nos ad ea q̄ ſunt pietatis in
uitat. et hoc omnibus eſt preceptum.
Eſtotote inq̄t miſericordes.
Secundo. ipſius pietatis formā et mo
dum inſinuat. et illud datum eſt in ex/
emplum. Sicut et pater veſter ꝛc.
Dicit ergo Eſtote mi. ꝛc. Valde dili/
genter notandū eſt. ꝙ non dicit Eſtote

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

potentes. non dicit eſtote ſapiētes. non
ait eſtote iuſti vel crudeles . ſed eſtote
miſericordes. Nā peccatores timēt ſapiē
ciā. que eorū pcca manifeſtat. et timēt
potēciā que mandat execuciōi qđ iuſti/
cia dictat . ſed miſericordiā querūt oēs
⁊ volūt. quia oēs ea indigē ſe credunt.
Itē nō poſſumus deū ſequi in ſapiēcia
nec oīo in iuſticia. nec in potēcia. ſed ſe
qui eū poſſumus in miſericordia. que cō
ſiſtit in dimittēdo. vel in cōpaciēdo qđ
ſi nō potes opē . ſaltē corde. et ideo poīt
exēplū pris. qui a nullo eſt. nec aliđ ali
qđ habet. vn̄ oē qđ impēdit pura miſe/
ricorda eſt . qđ eīn aliquo mō debitū eſt
pura miſericordia eē nō pt. Ad miſe
ricordiā ergo ꝓximo exhibendā nos in/
uitat natuā. nos inducit ſcriptura. nos
mouēt exēpla. nos impellūt ſupplicia
et nos alliciūt premia. Dico ꝙ p̄mo
ad miſericordiā inuitat natuā ipa. ſi qs
eīm cōſidēt mēbra corporis nrī quō ſe di/
ligūt. quō ſe nutriūt . quō ſibi inuicem
ſeruiunt . quomodo in nulls ſe ledunt.
ſed omnem ſibi miſericordiam impen/
dunt: inueniet ipſam naturam aperte
docere miſericordiam . Item quod ma/
ius eſt . Nonne omnis creatura ſuo mō
nobis impendit miſericordiam? Non/
ne terra nos ſuſtentat . et nobis cibum
et potū dat? nōne aqua nos potat. noſ
tras terras fecūdat. et piſces in ſolaciū
nobis dat? Nonne aer calorem cordis
nobis refrigerat . et vitam toti corpori
adminiſtrat. et aues in cibum accōmo
dat? Nonne ignis panem atqꝫ cibaria
nobis coquit. frigus a nobis expellit.
et nos interius et exterius calefacit? Nō
ne ſol nos illuīnat. ⁊ luna feruorē ſolis
mitigat. ⁊ celū ſe cōtinue rotat vt homi
nū generacio non deficiat. ſed ad cōple
mentum ꝑueniat? Nullam eīm creatu/
ram conſtat eſſe que miſericordiam ho/
mini nō impēdat . Unde quedam data
ſunt homini in cibum. quedam in potū
quedam in veſtitū. quedam in adiumē
tum. quedam in documētū. quedā vero
in ſolaciū . Unde Iaco. dicit miſericor/
dia ſuperexaltat iudiciū. non eīm ſic ꝓpē/
dimus iudicium: vt miſericordiam eſſe
in rebus oībus. Nam miſericordiā cla/
mat ſuo modo omnis creatura. nō autē
iuſticiam Secūdo ad miſericordiam
nos inducit omnis ſcriptura. nā cōſtat
ſcriptū eſſe in Matheo. Omnia que vul
tis vt faciant vobis hoīes. et vos facite
illis. hec eſt enim lex et prophete . Sed
qđqđ impendimus ꝓximo. qđ qđ volu
mus nobis impendi ab eo miſericordia
eſt . Quid eſt enim aliud miſericordia ꝙ
ꝓximo ſubuenire. ꝓximum defendere
et ꝓximū ſubleuare . Manifeſtū igit
eſt. ꝙ miſericordiā tota ſcriptuā docet. ⁊
qđ miſericordie eſt cōtrariū ꝓhibet. Nā
ſi attendas oīa p̄cepta dnīca . illa que
dicūt mortalia: aliud non inuenies eſſe
p̄ceptū niſi qđ ad mīaꝫ ꝑtinet vel aliqđ
ꝓhibitū ſi qđ mīe eſt cōtrariū . Quid ē
ꝙ cum tot ſint opa bona ⁊ mala. iudici
um tn̄ illud vltimū in quo diſcutient
oīa merita. dū ſola agit miſericordia et
immiſericordia: niſi quia quodāmodo
oē bonū eſt miſericordia. et omne malū
immiſericordia. in miſericordia ergo oē
bonū remunerabit ⁊ in immiſericordia
omne malum punietur. propter hoc di
cit in Miche. Indicabo tibi homo quid
ſit bonum . et quid dominus requirat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

a te. facere vtiqȝ miſericordiã Unde ipẽ
dicit in Math. Miſericordiã volo et nõ
ſacrificiũ. Si eñ vt Gre. dicit. Omne
diuinũ mandatũ de ſola dilectõne eſt. et
ꝓbacõ dilcõis exhibicio ẽ opis. cũ mĩa
cõtineat affectũ amoris. cũ ſit cõpaſſio
cordis. et habeat effectũ opis. dum ſub
uenit ꝓximis mĩa tam dilcõnem ꝙ eiꝰ
ꝓbacõnem includit. et ꝑ cõſequens oẽ
qð deus precipit in ſe claudit. et ideo ꝑ̃
cipit Tobias filio ſuo. eiuſdẽ iiij. Quõ
poteris eſto miſeicors. ex ſubſtãcia tua
fac elemoſinã. et ne auͦtas faciem tuam
ab vllo paupe. Ita eñ fiet vt nõ auer/
tatᷣ a te facies dñi Impoſſibile ẽ. inau/
ditum eſt. vt pereat vnꝙ̃ homo miſeri/
cors. Exemplũ de cornelio. Actuũ x.
Exemplũ eciã de ſcõ Euſtachio. cuius
ſi hiſtoriã legeris manifeſte videbis. ꝙ
xp̃c ſibi apparuit. eũqȝ cõuertit. quia ĩ
ſtabat opibus pietatis Unde et Dañ.
dixit Nabugodonoſor. Audi cõſiliũ me
um. et peccata tua elemoſinis redime.
et iniquitates in miſericordijs pauꝑm
Jeo. Volui ſcripturas et nũꝙ̃ memini
me legiſſe hominẽ pium periſſe Quis
vnꝙ̃ homo crudelis bene vitã finiuit?
Legas Neronis hiſtoriã. quã ĩfra beati
Petri legendã inuenies poſitã. et vide
bis ad quẽ finẽ crudelitas eũ adduxit.
Exemplũ. nõ de Anthiocho ij. Macha.
ix. ⁊ ſic in omnibus intuere. nec vnꝙ̃ ĩ
uenies crudelẽ virũ bene finiſſe. Eccl.
Cor durum male habebit in nouiſſimõ.
nõ pabolam quã dixit dñs. Mat. xviij
Ubi ſic ait ad ſeruum immiſericordem
Serue neꝙ̃ ⁊c. Tercõ ad miſericor
diã nos mouẽ debent exẽpla. et primo
exẽplum domini ſaluatoris. qui adeo

clemens fuit. vt ſi omnia eius geſta ꝑ
legeris: nichil inuenies crudelitatis ĩ
eis. ymmo omne qð fecit. omne qð do/
cuit. ſolam miſericordiã inſinuat. Exẽ
plum de muliere in adulterio deprehen
ſa. Jo viij. quã non ſcðm legem dam/
nauit. ſed ex pietate ſaluauit ſiue abſol
uit. Ubi docet et ipſo facto omẽs hoĩes
peccatores eſſe et dei miſeicordia indi/
gere. et ideo quilibet debet ꝓximo mi/
ſericordiã impendẽ. Nõ exẽpla de Job
et Tobia. de beato Martino. et oĩbus
alijs ſanctis. Quid eñ opus eſt ꝑſcõs
diſcurrẽ. cum in paganis ſit miſericor/
diam inuenire. dicitᷣ ij. Macha. iiij.
ꝙ cõtriſtatus eſt rex Antiochus ꝓpter
mortẽ Onie ſũmi pontificis. et flexus
ad miſericordiã lacmas fudit. Item dr̃
luce iiij. ꝙ ſamaritanus motus eſt miſe
ricordia ſuꝑ eũ qui incidit in latrones.
Si ergo inuenitᷣ miſericordia in paga
nis. q̃d debet eſſe in xp̃ianis. Sed q̃d ꝑ
hoĩm exẽpla noſtra orõ currit: cũ tãta
miſericordia inuenitᷣ in brutis? Quid
eñ leone forcius? ⁊ tamẽ ſi in ſilua in/
ueniat qui coram eo genu flectat. et mi
ſericodiam ſignis petat. non ſolum eũ
non manducat. ſed ipm aſſociat et de/
fendit. quouſqȝ eum extra ſiluã ducat.
niſi forte nimia valde fames eum inua
dat. Quid lupo guloſius et crudelius?
et tamẽ ſi paruulũ a matre proiectum
lupa inueneit. eum nõ comedit. non oc
cidit. ſed lactat et nutrit. Unde Augꝰ.
dicit. ꝙ lupa fuit que remũ ⁊ romulum
cõditoẽs vrbis rome quos mr̃ ꝓiecit ip
ſa nutriuit. Nota crudelitatẽ hominis
et benignitatem leonis. q̃ꝛ cum leo ꝑit
homo occidit. Nõ et mirabile genus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

crudelitatis. quia quē mater ꝓiecit lu
pa nutriuit. Itē inter oīa aīalia. tam
aquatica ꝙ̄ terreſtria nil Cocodrillo in
uenit᷑ crudelius. et tñ poſtꝙ̄ hominem
occidit ſuꝑ eū lacrimas effundit. Nōne
inuenti ſunt equi qui plorant in morti
bus dñorū nec vltra cibum ſumere vo/
lūt. ſed ad mortē vſqꝫ inediam ſuſtinēt
Quid de canibꝫ dicam qui ꝓ dominis
tam fideliter bellant vt ſe prius occidi
ꝑmittant ꝙ̄ a defenſione deſiſtāt. Nam
et rome canis fuit qui cū ſuo dño carce/
rem introiuit nec ab eo ſeꝑari potuit.
qui cum mortuus ibi eſſet. et cuſtodes
cani panē darēt ille ad os defūcti ferebat
et vidēs ꝙ ille nō cōedēt nec ipſe come/
debat. Cumqꝫ corpus illud mortuum
in fluuiū ꝓicerent. ſpectantibus roma
nis qui ad ſpectaculū tam grande cōue
nerāt. canis in aquā ſaltauit. et corpꝰ
domini ſui ſuſtentaē voluit ne ſubmer
geret᷑ in aquis. Itē de elephante dicit᷑
ꝙ ſi hominē in deſerto inueniat. primo
ne eū terreat aliquātulū de via exit. et
poſtea ſecū īcedit. viam ei oſtendens ne
deuiare poſſit. et cōtra dracones et ali/
os ſerpentes pro defenſione hominis ſe
ꝑiculis et morti expoīt. O humana cō/
fuſio vt animal māſuetū natuā vincat᷑
in miſericordia a brutali natuā. que eſt
de ſe crudeliſſima. Nam balena dū ꝑi/
culum tempeſtatis attendit: ſe ꝓ ſuis
ꝑuulis fluctibus tempeſtatis exponit
quos ſi aliter liberare non poſſit eos in
ventrem ſuum recipt. et ab omni leſio/
ne cuſtodit. et humana crudelitas ſuos
ꝑuulos abicit et occidit. Quarto ad
miſericordiā nos mouent ſupplicia cru
delibus īflicta. Vñ īmiſericordibus dr̄

Math. xxv. Ite maledcī in ignē etnū.
Impoſſibile enim eſt vt miſeīcordiam
a deo ꝑcipiant. qui eam ꝓximo exhi/
bere non curant. Jacobi v. Judicium
ſine miſeīcordia fiet ei qui nō fecerit mi
ſericordiā. Quid hoc apcius? lege pſal
mo lxxx. Quanta mala imprecatus eſt
Inde ꝓpter peccatum immiſericordie
Nam datur in manus demonū. fit eius
oracō in peccatū. datur alteri eius offi/
um. fit diminucio ſuorum dierum. fit
eradicacio vxoris et filiorū. fit deſtruc
tio omniū temporalium bonorum. nul
lum infert᷑ ſibi auxiliū. ſed omnia pec
cata parentum reuocant᷑ ſuper eum. et
quare hec omīa? Pro eo inquit ꝙ nō eſt
recordatus facere miſericordiam. et ꝑſe
cutus eſt hominem inopem ⁊ mendicū
et cōpunctū corde mortificare. Et ſeruo
immiſeritordi dicitur Mathei xviij. ꝙ
tradidit eū tortoībus donec reddēt vni/
uerſū debitū. Nec crudelis Anthiochus
apud deū miſericordiā inuenire potuit
ꝙ̄uis eā implorauit. quia miſereī alijs
noluit. ij. Macha. ix Quīto ad miſe/
ricordiā nos mouē debent ꝑmia miſeri
cordibus repromiſſa. Sed que pt̄ dicē
lingua ꝙ̄ alta. ꝙ̄ magnifica. ꝙ̄ glorioſa
ꝙ̄ ſublimia ſint miſericordiū premia?
Gre. Que lingua dicere. vel quis intel
lectus capere ſufficit illa ſuꝑne ciuita/
tis quāta ſint gaudia. Unde ob hoc dic
tū ē Mathei. v. Beati miſericordes qm̄
ipī mi. cōſe. Quis eſt qui ſit ſine culpa
q̄s pt̄ gloriaī de vite innocencia. Si lu
na nō ſplendet. et ſtelle non ſūt mūde
in conſpcū ſuo. qūto magis hō putredo
et vermis Si infātuli vita q̄ nō ē vnig
diei ſuꝑ t̄rā non eſt mūda. ſꝫ maculata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

qualis eſt illorum vita qui diu ſunt in
culpa. Ōīs ergo homo eget miſeīcordia
nec ad ſalutē eſt via niſi ꝑ miſericordiā
Si ergo miſeīcordiā vis hrē. miſericor
diā alijs ſtude impendē. Nam Augꝰ.
exponēs illd̄ verbū Aplī. Cū vult mi/
ſeret᷑. et qū vult indurat. ſic ait Miſere
tur maxīa bonitate. et indurat nulla ī
iq̄tate. vt damnatus nō ħ de ſuis meri
tis cōquerat᷑. et liberātus nō niſi de dei
miſericordia gloriet᷑ Si omnes iuſticie
noſtre teſt e yſaya ſunt ſicut pānus mē
ſtruate: igit᷑ qui ſaluat᷑ nō ſuis meri/
tis ſed ſola dei miſericordia liberatur.
Unde mīcordibus dicit᷑ Math. xxiij.
Eſuriui ꝛc. Sitiui ꝛc nudus fui ꝛc.
In carcē fui ꝛc. ergo venite benedicti
pa. mei ꝑci. reg. ꝛc Augꝰ. ꝑ miſericor
dia nrā et pietate. tūc ceſſabit crudeli/
tas tyrānorū. et reddet᷑ vnicuiqȝ iuxta
opera ſua Pius ergo dn̄s cuius miſeri
cordie nō eſt numerus: faciat nobiſcum
ſcd̄m magnā miāȝ ſuā Amen .

Dn̄ica ſcd̄a .

Diligamꝰ deū qm̄ ipē prior dilex
it nos. Jo. iiij. Vere valde bn̄ et ꝓprie
agit᷑ de dilcōe in Eplā. et in Euāgelio
de miā. eo ꝙ miā pēdet ex dilcōne dīna
ideo eīm hō ſuo ꝓximo miſeret᷑. et eius
malis ex corde cōpatit᷑. q2 ei amore con
iungit᷑. Und̄ videmus ꝙ ei quē nō dili
gimꝰ nō ſolum nō cōpatimur nec eius
ꝑiculis cōdolemꝰ. ſed letamur potiꝰ et
gaudemꝰ. vt ergo poſſimꝰ miſeīcordes
eſſe. ſicut ex ſuꝑiori ſermone cōſtat ne/
ceſſariū eſſe: aplūs nos īiuuat ad dilcō
nem. ¶ Unde tria facit in v̄bo p̄miſſo.
Primo mouet ad dīni amoris affectū.
Scd̄o oñdit amoris obiectū.
Tercō vēo ſubdit amoris dīni motiuū
Miro mō ſapient᷑ ꝓcedit dū p̄mo actū
amoris iniūgit. ſcd̄o q̄d ſit amandū ex/
ponit. tercō vero quid mouē debeat ad
amandū inducit Ponit ergo p̄mo amo
ris p̄ceptū cū dr̄ Diligamꝰ. ſcd̄o addit᷑
amoris obiectū. cū ſubiungit᷑ Deum.
tercō vero ſubnectit᷑ amoris motiuū. cū
infert᷑. qm̄ ipē prior dilexit nos. Dicaꝰ
ergo. Diligamus deū. ꝓpter hoc enim
ꝙ deum dicit amandū: dat nobis intel
ligere multiplex dilexionis obiectum.

Eſt ergo p̄mo notādū ꝙ eſt dilectio
mala. dilectio vana. dilectio bona.
Dilectio mala eſt dilectio peccatorū. et
ideo deteſtanda. Dilectio vana eſt dilcō
mūdanorum. et ideo nō curanda. Sed
dilectio bona eſt dilectio eternorum. et
ideo expetenda. Dico ꝙ prima dilectio
eſt ideo deteſtanda q2 mala. quis enim
nō doleat. quis nō fleat amorem ſuum
qui anime vita eſt. quo nichil melius ī
homine eſt ponē circa malum. et nō di
ligere ſummū bonum. O ꝙ̄ infelix cō/
mutacō. ꝙ̄ deteſtanda cōfuſio a ſummo
bono affectū tuū deflectē. et in fecibus
collocare. et mercari ſuppliciū ſempit/
num vnde conſequi poteras ſummum
bonum. et cum dicit᷑ Jo. iij. Lux venit
in mūdum et dilexerunt homines ma/
gis tenebras ꝙ̄ lucem. Quid per lucem
intelligimus niſi xp̄m dei patris filiū
et per cōſequens ſummū bonum. quid
ꝑ tenebras niſi peccatū. Nam peccata
ideo tenebre dicta ſunt. quia tenebroſū
hominem faciunt. dum ornamentum
gracie ei tollunt. et finaliter ad tene/
bras ſempiternas adducūt. Cōtra na/
turam eſt omnino tenebras amare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quis vnq̄ꝫ vidit oculum tenebroſum
magis appeti q̄ꝫ lucidum ? Ex defectu
quidem conſtat eſſe magis delectari in
tenebris q̄ꝫ in luce . ſicut patet in oculo
noctue . Vn̄ vt boecius ait . Tales ho/
mines tenebras amantes ſūt illis aui/
bus ſimiles . quarum oculos nox illuī/
nat . dies cecat . Vn̄ ꝛ ſubdit . ꝙ tales ne
q̄unt oculos tenebris aſſuetos ad lumē
ꝑſpicue veritatis attollere . Et lippus
oculus ꝛ infirmus ſine ſui leſioē nō po
teſt lumen ſolis aſpicere . Nō eſt defectꝰ
in luce ſed in oculo infirmāte . Secūdo
eſt dilectio mūdanorū . que nullatenus
eſt curanda . quia etſi exterius apparet
pulchra . eſt tn̄ interius tota vana . Vn̄
talis dilectio bn̄ ſimilis eſt pomis ter/
re ſodomorum . que cū ſint exterius val
de pulchra . ſi fuerint intus aperta īue/
niuntꝛ penitus vana . ꝛ quaſi fauillis ig
neis intus plena . Vnde q̄ mundum di
ligunt arguūtꝛ in ps̄ . filij hominū vſqꝫ
quo graui corde . vt quid di . ua . et que
ritis mendacium . Tempalia eni vani
tas eſſe dicuntur . quia dum homo eis ī
nititur . vt ab eis ſuſtentetur . tūc deſi/
cere cōprobatur . Nam et baculus arū/
dineꝰ qui intus eſt vanꝰ . per cōſequēs
non eſt firmus . ſi enim homo illi appo/
diet in profundum demergi neceſſe eſt
Dicuntur eciam temporalia mēdaciū .
qꝛ multa amatoribus ſuis promittunt
nec illis perſoluunt . Nam ſanitatem ꝓ
mittūt . et infirmitatem adducunt . ꝓ/
mittunt ſecuritatem et inducunt homi
nem in timorem . promittunt ſufficiē/
ciam . et adducunt indigenciam . ſpon/
dent longam vitam . et mortis ſūt acce
leratiua . ſpondent ſummum bonum
et ad ſupplicium perducūt eternum . Nō
ne ergo mendacium dicūt vere qui ōni
no omnibus menciuntur Tercio eſt
dilectio eternorū . et hec eſt deſideranda
et amplexāda . quia optima . Nō enim
decipit . nemini quicq̄ꝫ tollit . ſed quid
quid ꝓmittit exſoluit . īmo in infinitū
magis . Vnde dicitur Ro . viij . Scimꝰ
quoniam diligentibus deum omīa coo/
perantur in bonū . Vnde gloſa ibi Ta
les deus et conſolatur proſperis . et ex/
terret aduerſis . vt infirmitate probetꝛ
humilitas . afflictioē paciēcia . cōtradic
tione ſapiencia . odio beniuolencia . Vn̄
Augꝰ . Proſūt iſta mala q̄ ſuſtinent iuſ
ti vel ad delēda peccata . ul' ad proban/
dam iuſticiam . ul' ad demōſtrādam hu
ius vite miſerias . hec ergo dilectio di/
uina nō eſt tedioſa . non eſt periculoſa .
non eſt ocioſa . ſed eſt delicioſa . ꝛ eſt ope
roſa ¶ Notandum eſt igitur ꝙ ad hanc
diuinam dileccōnem nos maxime tria
īuitant Nā deū amare nihil cordi iocū/
dius . et nichil eſt amanti vtilius . Deū
amare eſt facile . Deum amare eſt delec
tabile . Deum amaē eſt vtile . Amemus
deum q̄uia nulla eſt in hoc difficultas .
ſed multa facilitas . Amemꝰ deū . quia
nulla eſt in hoc aſꝑitas ſed cordis mag
na iocunditas . Amemus deū quia in
hoc nulla dāpnoſitas . ſed vtique multa
vtilitas . Dico ꝙ deū amare nō eſt gra/
ue nō difficile . ſed plurimū leue . Gra/
ue tibi forte eſt ieiunare . graue ad ſcm̄
iacobum ire . graue vino uel carnibus
abſtinere . graue omnia vendere et pau
peribus erogare . ſed numquā dixeris
graue deum tuum . creatorem tuū . re/
demptorem tuum . cōſeruatorem tuū .

t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et tam beneficum factorem tuum amaē
nichil in hoc extra te requiritur . nichil
niſi qd̄ maxime in tua poteſtate eſt poſ/
tulatur. Quid enim ſic proximum cor/
di exiſtit vt amor cordis . ꝓpter hoc di
citur . Deutrono . xxx . Mandatū quod
ego precipio tibi non ſupra te eſt. nec vl
tra te poſitum . nec in celo ſitū . vt poſ/
ſis dicere . Quis noſtrum ad celum va/
let conſcendere ? Quis inde deferet il//
lud ad nos vt audeamus et opere com/
pleamus ? neqꝫ trans mare poſitum eſt
vt cauſeris et dicas . Quis ex nobis
tranſfretaē poterit maē et illud ad nos
deferre . vt poſſimus audire et facere
qd̄ preceptum eſt ? Sed iuxta te ē ſermo
in ore tuo . et in corde tuo vt facias illd̄
et addit . Conſidera ꝙ propoſuerim ti/
bi bonum et malum. vitam et mortem.
vt diligas dominum deum tuum et am
bules in viȷs eius ⁊c̄ que ſunt ibi .
Secundo amare deum eſt valde delecta
bile . Bernardus Nichil cogitatur dulci
us . nichil audit᷑ ſuauiꝰ . nil guſtat᷑ ſapi
dius ꝙ ihūs dei filius. Vn̄ qdam deſcri
bens amorē ſic ait . Amor eſt mulcebris
affectus infatigabilis habitus iocunda
poſſeſſio . Omnis enim delectacio ani//
me ex amore eſt . Nam cum in dei frui/
cione ſummum gaudium conſtet eſſe .
quare non eſt fruendum niſi beatiſſiā
trinitate . et frui non ſit aliud ꝙ amore
deo propter ſe adherere . Reſtat omnem
delectacionem in amore conſiſtere . qua
re vbi nullus amor eſt nulla delectacio
eſſe poteſt . Ergo ſi amor delectatio eſt
ſiue dulcedo . amore nichil dulcius . nich
il ſuauiꝰ eſſe poteſt. et ſi ſic eſt in amoē
cōmunit᷑ dicto . q̄d dulcedinis eē putas

in amoē diuino cum amor figitur in ſū
mo bono ſūmeqꝫ iocundo ? Auguſtinus
Amoē te diligo deus meus dulcedo veā
delectacio ſūma . Non eſt igit᷑ mirum ſi
ille qui deū diligit tp̄alia vniūſa cōtēp
nit . Vn̄ dicit᷑ Can . viȷ . Si dedeīt ho/
mo vniūſam ſubſtan . domꝰ ſue ꝓ dilec.
quaſi nichil deſpiciet eā . ſcꝫ ipſam ſub/
ſtanciā cōtenpnet . quaſi nichil eſſe cre/
det ꝓpter amorem eius quem diligit .
Vn̄ dicit aīa ſancta in . Can . Inueni
quem diligit anima mea . tene . illū nec
dimittā Tercio deū amare eſt valde
vtile . valde fructiferū non ſolum in hac
vita ſed maxime in futura . vbi erit re/
muneracio ſūma dilectionis . Nichil eīn
homo niſi ex amore meretur . quare di/
lectio ſola in patria premiatur . et ſecū
dum eius quātitatem premiū compen/
ſatur . ꝓpter quod et preceptū eſt . Uu .
quarto . Diliges dominū deum tuū ex
toto corde tuo . q̄ſi dicēt . magna ſit dilec
tio vt magna poſſit eſſe premiacio . Mi
ra eciam in hac vita virtus diuini amo
ꝓſperitate diſſoluitur . nec vlla tempta
menta demonum timere probat᷑ . Nam
veri amatores capi poſſunt . ligari poſ/
ſunt . verberibus affici poſſunt . ſed ab
amore proprio ſeperari non poſſunt .
Poteſt enim aurum in ignē mitti . po/
teſt pre calore diſſolui ſed non in valore
minui . nec in colore offuſcari . ſed reddi
tur purius . et ſic fulgidius apparet . et
pulchrius . Nūquam enim ex auro vti
le vas formatur : niſi prius ſub malleo
deducatur . Nec granum in horreo an/
te ponitur ꝙ per tribulā a paleis ſepe
ratur . nec ex granis delectabilis panis
ris . quia nec aduerſitate deicitur . nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

efficit² niſi ꝑus in farinā molarū circui
tu cōterat² . Et propt̃ hec omnia dicit²
Can . viij . Fortis vt mors dilectio . īmo
morte forcior inueītur . quia dilectio vi
tam contempnit . quā pro deo ſuo īpen
dit . mortem deſpicit quā non fugit ſed
appetit . Unde et dicebat in Actibus .
Paulus Ego nō ſolum alligari cupio
ſed mori ꝑatus ſum ꝓ nomine dn̄i nr̄i
ihesu cristi . Rō . viij . Quis nos ſeꝑabit
a caritate cristi . fames an gladius ? zc̃ .
et ſubdit . Certus ſum quia neqꝫ mors
neqꝫ vita poterīt nos ſeꝑare a caritate
dei zc̃ . Rogemꝰ ergo criſtū .

Item

Homo q̄dam fecit cenā magnā et
voca . multos . luce . xiiij . Scribitur heſ/
ter primo . ꝙ ille rex potētiſſimus Aſ/
uerus fecit cōuiuiū permagnificū cunc
tis inclitis ꝑſarū z medorum . qd̄ mōſ/
ſtratur honorificū fuiſſe ex diuturnita
te dierum . ex amēitate locorū . ex ꝑ̄cio/
ſitate tētoriorū . ꝑiter et locorum . ex or/
dinacione menſarum . ex habundancia
ferculorum . z ex varietate vinorū . ex
preciositate aureorū vaſorum . z ex vr/
banitate principum miniſtrorum . Si
igitur cōuiuiū tā magnificū . tā ſplen/
didum . tā copioſum . tam eciā diut²nū
facere potuit rex mortalis . rex fragilis
rex corruptibilis . vita breuis : quid di
lectis filijs ſuis īmo fratribus ſuis fac
turus ē rex ille mirabilis . in poteſtate
incōꝑ̄henſibilis . ſapientia inperſcruta
bilis . boītate inacceſſibilis . vita inter/
minabilis . z copia bonorum omniū tā
ſublimis . Si eīm ſicut rex ſe habet ad
regem . ſic cōuiuium ad conuiuiū ſe ha/
bere omnino neceſſe eſt . et excellere . bn̄

ergo et vere ꝑ̄miſſū eſt in themate . ho/
mo quidam fecit cenā magnam In
quo verbo dn̄ica cena a tribus eſt cōmē/
data . Nā cōmēdatur ꝑ̄mo ex parte in/
uitantis amici vel domini . Inuitans
dominus eſt ineffabilis . ſecundo ex ꝑ/
te cibi appoſiti . cibus appoſitus eſt de/
ſiderabilis . Tercio vere ex parte ꝑo/
puli inuitati . ſed populus inuitatus ē
admirabilis . Nam inuitātem dominū
oſtendit ineffabilem nominis altitudo .
Cibum appoſitum oſtendit appetibilē
dulcedinis magnitudo . ſed populū in
uitatum reddit admirabilem numeri
multitudo . Nōt² autē nominis altitudo
cū dicit² . Homo quidam . ideo eīm nomē
ip̄m tacetur nec verbis exꝑ̄mitur . vt ī
effabile eſſe oſtendatur . iuxta illud Iu
dicū ad Manne . Cur nomen meū que
ris qd̄ eſt miābile . Secūdo innuitur ce
leſtis dulcedīs magnitudo . cum addit² .
fecit cenam magnam . Tercio vero nō/
tur inuitati populi multitudo cū ſtatī
ſubiungit . Et vocauit multos . Dicit
ergo . Homo quidam fecit cenam mag/
nam verum q² omīs euangeliſte intēcō
vertitur circa cenam . idcirco de ſola ce/
na agend̄ eſt . Eſt ergo notand̄ ꝙ ē mul
tiplex cena ſicut colligitur ex ſcriptura
Eſt eīm cena vna reſpectu boni inferio/
ris . et hec eſt cena indigēcie corporalis
Eſt cena reſpectu boī īterioris et hec ē ce
na arrogācie mūdialis Eſt cena reſpcū
boni extīoris . z hec eſt cena leticie ſpiri
tual² . Eſt cena reſpectu boī ſuꝑioris et
hec ē cena dulcedīs etnalis . Et eſt cena
reſpcū dn̄i furoīs z hec ē cena ſupplicij
ſempiīnal² Dico ꝙ ꝑ̄ma ē īdigēcie cor
poālis . q² eīm corpus aīmale habemus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

r

et ſemper igne conſumente intus arde
mus ideo alimentis⁊mus. deperditum
reſtaurare indigemus. Niſi enim fie/
ret deperditi reſtauracio. cito fieret hu
midi radicalis conſumpcio et per con/
ſequēs mortis īduccio. Nec tñ hec cena
ↄpuis nature ſit conſeruatiua debet eſſe
nimia vt edant᷑ ſupflua. Sed debꝫ eſſe
modica tēperata et pca. Boecius. na/
tura modicis paucis qꝫ cōteuta ē. quī ſi
ſupfluis vrgere velis aut ſupuacuū fi/
et aut noxiū. vñ enī tot dolores capitū
tanta diſtenſio ſtomachorum. tanta diſ
torſio viſcerum. tanta putrefactio cunc
torum humorum: niſi ex nimia reple/
cione ciborum? Dum enim cibus vltra
menſuram aſſumitur: calor naturalis
ſuffocat᷑. digeſtio īpeditur. putrefactio
generat᷑. ex q̄ oīa corpis mala cauſant᷑
vñ Poeta. Ex longa cena ſtomacho fit
noxia pena Si vis eē leuis ſit tibi cena
breuis. Hec cena licet dcāt eē breuis vl
pca. nō tñ occulta. ñ ī latibilis celebra/
ta. ſed more antiquo ī publico fcā nō di
uitibus q̄dem ſed tm̄ paupibus p̄para
ta. vñ lu. xiiij. ſcriptū ē. Cum facis
prādiū aut cenam noli vocare amicos
tuos neqꝫ fratres neqꝫ diuites. ne te re
inuitent ⁊ fiet tibi retribucio. ſed voca
paupes debiles. cecos ⁊ claudos ⁊ btūs
eris. qꝛ nō habēt vñ retribuāt tibi. re
tribuet᷑ aūt tibi in retribucōne iuſtorū
ꝓpter hoc dicebat Job. Si cōedi buc/
cellam vnā ſolus et nō cōedit pupillus
ex ea. O q̄ꝫ male ſeruatur hodie. quis
hodie īuitat niſi ſuos? q̄s ñ ꝓpīquos?
q̄s ñ diuites ⁊ glorioſos? Sed turpe eſt
valde. nā de leone dr̄ ꝙ p̄dam captā nō
cōedit quī alijs beſtijs īdigentibus ip/

ſum ſequētibus dereliquat. Tante eci
am liberalitatis aq̄la exiſtit. ꝙ ſemp de
ſua preda auibus eam ſeqentibus cade
re ſinit. que ſi ei non ſufficit aliꝙ auē
de ſequentibus capit et in medio ponit
nonne igitur turpe eſt ſi homo raciona
lis negligit quod animal brutum facit
¶ Secūda cena eſt arrogancie mū
dialis. hanc ad pompā faciunt mundi
pn̄cipes ſuam gloriā oſteutātes. Unde
dr̄. Marci. vi. ꝙ Herodes natalis ſui
cenā fecit. ſed q̄bus? nūquid paupibꝫ?
nūq̄d īdigentibus? nō inquit. ſed ſicut
ſequit᷑ Pn̄cipibꝫ ſacerdotū et tribunis
et primis galilee. O q̄ꝫ mala cena. q̄ꝫ
vana q̄ꝫ īmoderata. vbi ad ſupfluitatē
cōedit᷑. vbi vane cōuiue letāt᷑. vbi ebri
etati ſeruiūt. vbi a puella inpudice ſal
tatur. Ubi ſaltanti in donum et ī frau/
dem promittitur. vbi īquum munus
poſtulatur. vbi eciam q̄d īique petitur
iniuſte cōceditur. Et ſic dum tali cene
intenditur vir ſanctiſſimus iniuſte occi
ditur. O quanta mala ſequūtur pecca/
torum cōuiuia. nam ibi lingua nullis
gubernaculis gubernata. ibi mēdacia
ibi verba ſcurrilia. ibi piuria. ibi ſepe
odia. ibi ſepe lites et verbera. ibi canti
lene. ibi vanitas plurima. ibi eciā mu/
ſica inſtrumenta. ⁊ per conſequens via
ad omnē laſciuiā. et vlterius ad damp
nacionem eternam. Unde cōminatur
dominus talibus Yſaye quinto. Ve
qui cōſurgitis mane ad ebrietatē ſectā/
dam. et ad potandum uſque ad veſpe/
ram vt vino eſtuetis. et ſequitur. Cy/
thera lira tympanum in conuiuijs veſ/
tris et opus domini non reſpicitis.
Sed numquid non punietur ſequitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝓptерea dilatauit infernus animā ſuā et aperuit os ſuum abſ vllo termino. et deſcendent fortes eius . ſublimes eiꝰ glorioſiqꝫ eius ad eū. Exēplum ad hec omnia de holoferne . de quo dr̃ Judit . xij . ꝙ fecit cenam ſeruis ſuis . bibitqꝫ vinū multum . ob quā cauſam mulier eū occidit . et omnē eius exercitum diſ/ſipauit Tercia cena eſt cena letitie ſpiritualis . hac dū anima paſcitur mi/ra iocūditate tenetur . Si em̄ delectacio eſt cōuenientis cū cōueniēte . quātā ibi putas delectacionem adeſſe qn̄ creator ſue cōiūgitur creature . ad ſimilitudinē eius facte . Pater pius amātiſſime filie et ſponſus predulciſſiē ſue ſponſe . Jp̄e em̄ dicit Apo . primo . Ego ſto ad oſtiū et pulſo . ſi quis apuīt michi īntrabo ad eū ꝛ cenabo cū illo ꝛ ille mecum . O dul cis et delectabilis cena dum dilectꝰ in menſa cordis ſuſcipitur . dū āplexibus amoris aſtrīgitur . et tāta dulcedine cor tenetur . vt illud . Can . dicere cōpellat Anima mea liquefacta eſt vt dilec . locu tus ē . Qd̄ ē em̄ metallū qd̄ tā durū exiſ tat ꝙ ad ignis preſenciā non liquefiat . nōne ignis dū ferrum incendit omnem rubiginem in eo cōſumit . firmitatē ab eo expellit duriciem in molliciem ūtit . et ip̄m ferrū incendens ſimile ſibi facit Si ergo ignis iſte corporeus in ſubſtā cia ꝛ virtute finitus ſic facit ī ferro tā duro . quid putas ignis diuinꝰ virtute immenſus facit in anima . Vnde . Am broſius . loquens de Matheo . et de con/uiuio qd̄ fecerat ſic ait . Qui domicilio intīno ſuſcipit xpiſtum maximis exu berācium paſcitur delectacioībꝰ volup tatū . et Augꝰ . in libro cōfeſſionum lo/quens ad deū ait . Introducis me dnē aliqn̄ in qndam inexptam dulcedinē . que ſi perficiatur in me . niſi illa ſit vi/ta eterna neſcio quid ſit aliud in patria vita beata Quarta cena eſt cena dul cedinis eternalis . et hec cena ē optima in ſūmo bono locata . ōnis mali ſiue cō/trarij ablatiua . et ōnis boni miniſtra/tiua . et ōnis huāni deſiderij cōpletiua Si em̄ cena nature ſic afficit . Si cena gracie ſic delectat affectum . quid faciet cena glorie que oīm̄ hominum īminat appetitū . Propt̄ hoc dr̃ Apo . xix . Bti qui ad cenam nupciarū agni vocati ſūt Quid em̄ eſt beatitudo niſi bonorū oīm̄ plenitudo ? ſic em diffinita ē a Richar do . Et Boecius dicit . ꝙ beatitudo eſt ſtatus omniū bonorum aggregacōne perfectus . Felix igitur eſt illa cena vbi non apponūtur conuiuantibus in cibū carnes porcorū . non ſpine piſciū marinorū . non aliquid tranſeunciū bo norū . ſed ipſum illabitur bonū ſūmū . Illa igitur cena beata erit nobiliſſima cōuiuanciū dignitate . quia reges erūt vniuerſi conuiue Item erit ampliſſima bonorum ōniū vbertate . Itē erit de/lcābiliſſia miniſtrātis ſublimitate . vn̄ de domino ſaluatoē dr̃ ī luca . ꝙ trāſi ens mi . eis Quō poſſent pati defectū quibus ſeruiet ſummum bonum . ꝓpt̄ hoc bene dictum eſt Moyſi . Ego oſtēdā tibi ōne bonum . id ē perfectum et ſū/mum bonum . perfectum em̄ eſt vt phi lo . docet . cui nichil preītꝰ addi p̄t ꝛ ideo nichil ē qdquid d̄ illa btītudiē dici valꝫ qꝛ ī īfiītū ōne eloqū excedens . ꝓpt̄ hoc Apꝰ . dicit . Nec oculꝰ vidit . nec auris au . nec in cor ho . aſc̄ . q̄ p̄parauit . deus

t

hijs q̄ diligūt eū Quīta cena eſt ſup
plicij īfernalis ·exiſtens ſupiori cōtra/
ria ·qꝛ ſicut ibi apponūt omnia bona·
ſic ecōtra hic ōnia mala· Ibi cōuiuātes
ſunt omēs reges· hic cōuiuātes ſūt om/
nes carnifices· ibi miſtrat xp̄us· hic dy
abolus · ibi ſanctis datur in cibum vt
iam dictum ē omne bonū · hic peccato/
res miſeri ſerpentibus dantur ad deuo
rādū · Vn̄ Apo·xix· Clamauit ange/
lus voce magna · Veīte congregamī ad
cenā magni dei vt māducetis carnes re
gū ·carnes tribunorū et forcium· loqt̄
Auibus id ē demoībꝫ ī aere cōmoranti
bus ·Bn̄· Sūt ibi tortores ſerpentibꝫ
horridiores · Deformes ·nigri· ſed non
ad verbera pigri· Et notabile eſt ꝙ hec
cena dr̄ magna · quia multi cōmēſales
in ea· et dr̄ eciam magna qꝛ multa ꝛ va
ria fercula· ſcilicet tormentorū genēa ·
vbi flamma vniūſa exurens · vbi frigꝰ
cuncta inuadens· vbi acuta febris vni/
ūſa depaſcēs · vbi ūmis oīa intus et ex
tra corrodens· vbi lep̄ inficiēs· ſulphur
horribiliter fetens · vbi vētus vrēs vni
ūſa cōcuciēs· vbi grādo cūcta corrūpēs
p̄s· Ignis grā· nix ·gla· ſpūs ꝓ· ꝑs ca
licis eorū pars ideo dt· qꝛ ſe non poſſe
exp̄mere totā illā penā oñdit · qꝛ omne
dictum excedit· Qui ergo vult hanc ce/
nā effugē ? ſtudeat de p̄ma cena paupe
res paſcere· ſecūdam vitaē· t̄ciā q̄rē· vt
tādē ad quartā q̄ ē glorie valeat ꝑueīre
Ipſo donāte q̄ dignatus ē nos ad cenā
vocare · Amen Item ·

IAm ꝑata ſunt oīa ·Lu·xiiij· Si
fratres amantiſſimi dei · ſi dilecti filij
criſti· gloriātes filij ad cenā doīcam īui
tati · ſi cōſtat oīa iā eſſe ꝑata · quid neg
ligitis ? q̄d moras facitis ? quid diucius
expectatis· ꝛ ad cenā hanc nō venitis ?
Nōne q̄ erāt īuitati ſūt ab ipſa cena ex/
cluſi ? qꝛ negligencia victi ꝛ peccatis de
tēti veīre hora debita noluerūt ? ſic cū
iurat dominus· Lu·xiiij· Amē dico vo
bis qꝛ nemo virorū illorū q̄ vocati ſūt
guſtabūt cenā meā · Nō ſit ergo ex ꝑte
nrā negligencia ſed audite thema · Iā
ꝑata ſunt omnia In hoc enim ū
bo deſcribitur ipſa cena quātū ad tria ·
ſcilicet quantum ad prepācionem preā
bulā· quantum ad ordinis cōpetenciā·
et quantum ad bonorum opulenciam·
Preparacō preambula eſt opus diuine
ꝓuidencie· cuius eſt omīa prouidere ·
Cōpetēcia ordinis eſt opus ſumme ſa/
piencie ·cuius eſt omnia ordinare · Bo
norū opulēcia ē opus ſublimis potēcie
cuius eſt bona vniuerſa producere · Di
co ꝙ deſcribitur preparacio preambu/
la· quando dicitur · Iam· quaſi diceret
non poteſtis excuſari ·quia p̄us ipſe ꝑ
aui ꝙ̄ ſitis vocati· ſcd̄o additur ordinis
cōpetencia cum infertur· Parata ſunt·
Quid enim eſt preparare niſi menſas
exponere ꝛ miniſtros cum ferculis ad/
ornare · tercio ſubditur bonorum om/
nium opulencia cum ſtatim adiungit·
Omnia · q̄ ergo ōnia ſe ꝑaſſe dicit · om
nem omnino defectum excludit. d̄t ergo
Iam ꝑata ſunt omnia · et ꝙ hoc verū
ſit quia omnia ꝑauit racō oñſiua cōuī/
cit · Nā omē q̄d eſt aut bonum aut ma/
lum eſt · ſed omē malum aut eſt malum
culpe · aut eſt malum pene · Si cul/
pe ? cum tale malum nō ſit aliqua natu
ra ſed p̄uacō pura ? cauſam habet nō ef
fcīuā ſed pocius defectiuā · et ideo ōnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

culpa a diuiſiōē dicta excludenda eſt eo
ꝙ nō ſit a deo ꝑ̄ata .ſed ſolum ꝑmiſſa .
Si aūt ē malū pene .cū ōnis pena ſit
iuſta ⁊ ōne iuſtū ē vtiqꝫ bonū reſtat vt
ōnis pena ſit a diuiā iuſticia . Itē ōne
bonū aut ē naturale .aut ē ſpirituale .
aut carnale . At iſta ōnia a deo hoī ſūt
ꝑata ergo bene dicit .ꝑata ſunt omnia
Nō ergo ꝙ dominꝰ ꝑauit hoī bona na
ture .ꝑauit bona fortune .ꝑauit bona
gracie ꝑauit boā glorie .et ꝑauit nichi/
lominꝰ mala pene .vt ſic bona nature
ſint a potencia creante .bō fortuē ſint a
ꝓuidēcia diſpenſante bō grē ſint a beī/
uolencia reparāte . bō glorie ſint a mi/
ſeīcordia cōſeruāte .ſed malum pene ſit
a iuſticia iudicante . Roē creātis potē
cie deꝰ a nobis ē cōgnoſcendꝰ . Roē diſ
penſantis ꝓuidencie deus ē admirā/
dus . Roē reꝑantis beniuolencie omni
graciarū actione eſt extollendus . Raci
one cōſūmantis miſeīcordie ſūme vene
randus ē ⁊ laudandus . Sed roē puni/
entis iuſticie ualde ē ꝑtimeſcendꝰ . Di
camꝰ ergo ꝙ deus ꝑauit homini bona
nature nichil eī ē ī mūdo a deo factū qđ
aliquo modo nō ſit ad hominem ordina
tum . ōnia eīn nrā ſunt ſicut dicit Apꝰ .
nō ſolum inferiora .ſed eciam ſuꝑiora .
Quedā tñ ad cuſtodiēdū . q̄dam ad paſ
cendū quedam ad admirandum .et que
dam ad cōſolandū Et hec ē racio quare
in fine omnium factus eſt homo . Vñ
primo .vt ꝑ hoc daretur intelligi ꝙ ipē
quodāmō eſſet finis ōniū . ſicut phūs
dicit .ſecundo phiſicorum . De hac pre/
paracione dicitur . Prouerbiorum .oc/
tauo . Quando p̄ꝑabat celos aderā .qñ
certa lege et gyro vallabat abiſſos .qñ
ethera firmabat ſurſū et librabat fon/
tes aquarum .qñ appēdebat fundamē/
ta terre ⁊c̄ . ⁊ ſeq̄tur Delicie mee eſſe cū
filijs hoim̄ .quaſi di .q2 cum filijs homi
num eſſe delicioſū erat michi Ideo hoī
hec bona ōnia p̄ꝑaui .vbi tangūtur ſe/
cūdum litterā omnia mundi corpora
ſiue ſint luīoſa vt celeſtia ā trāſꝑncia
vt aer et aqua . ſiue opaca vt eſt terra
que ōnia ſunt ꝑpetue duratura ſcđm
eſſenciam .licet nō ſecūdum figuram oī
homini obſequencia . Ex hac ergo pre/
ꝑacione bonorum nature deꝰ a nobis
eſt cōgnoſcendꝰ . Stultū ē eīn et mino/
rē te beſtijs conſtat eſſe illū non cognoſ
cere .qui tibi tā alta tam lata .tam pul
chra dignatꝰ eſt facere Nūquid non ca/
nes ꝓpt̄ modicū panis dominos ſuos
noſcūt pro eis bella ſuſcipiūt et ſe mor
ti exponunt . Nūquid equi pro modico
feni dominos ſuos diligūt .et adūſari/
os dñorum calcibꝰ et morſibꝰ īpetūt .
Et quid diſcurro ꝑ domeſticas feras .
qñ leo crudeliſſimꝰ beſtiarū ſi recipiat
ab hoīē beneficiū domeſticū fit .cū hoīē
vadit .et fideliſſime ei ſeruit Solus igi
tur homo bñfactorem ſuū mirificū non
cognoſcit .ſed oīo ingratus exiſtit . Vñ
Gre .exꝓbrat hoī ꝑ hūc modū . Celum
cognouit quia eo nato ꝓ eo ſtellam mi
ſit Terra cognouit q2 eo moriente con/
tremuit . Sol cognouit quia eiꝰ morte
radios ſuos abſcondit . ⁊ Mare q̄a ei ſe
calcabile prebuit . Infernus cognouit
quia mortuos quos habebat reddidit .
Saxa et lapides agnouerūt qm̄ ī eius
morte ſciſſi ſūt . Conſidera ergo inquit
quanta ſit duricia hominis .quia nec ꝑ
beneficia .nec ꝑ miracula deū cognouit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

b

Secūdo ſi hec tibi ꝑua videnť eſſe attē/
de quot deus ꝑauit tibi boā fortuē. ꝛ li
cet hec bona q̄ dicūť fortune ſint eciā bo
na nature. in hoc tñ differūt a ꝑmiſſis
qꝛ illa ſunt ꝑmanentia. hec aūt cū tp̄e
trāſeūcia. nec ſunt in ſuo eſſe ſtabilia.
Et ideo denoīnata a fortuna q̄ depingi
tur cū rota nunc deꝑmens iſta. nūc ele
uās illa. Hec em̄ bona a deo ſūt homini
ꝑparata ad ſenſuū huānorū ſolacia. et
in nature adiumenta. vide admirabilē
ꝓuidenciā dei noſtri. Dederat em̄ hoī/
ni viſū. auditū. guſtum. odoratum. et
tactū. Attende ergo genera colorū nūc
alborum. nūc nigrorum. nūc mediorū
q̄ tibi dedit ꝓpť viſū. vide quot cōſonā
cias vocū. quot voces auiū modolanciū
quot gn̄a muſicorū īſtrumētorū. quot
eciā genera cantilenarū tibi dedeīt ꝓp
ť auditū. vide quot geneā odorū. quot
genera herbarū. ꝛ florum. quot geneā
ſpecierū ꝛ aliorū odorabiliū corporū ti
bi dederit propter olfactū. vide quot ge
neā ſaporū. quot geneā carniū. quot ge
neā piſciū. quot geneā fructuū. quot ge
neā bladorū. quot geneā viōrū. quot ge
nera olerum tibi dederit. ꝓpter guſtū.
vide quot geneā liq̄dorū ꝛ aīdorū. quot
geneā calidorū ꝛ frigidorū. quot geneā
veſtimentorū et ūguētorū tibi data ſūt
ꝓpter tactū. Si em̄ iſta ꝛ alia pluīma
q̄ ſūt dimiſſa diligenter cōſiderenť. val
de admirabilis ē deus nr̄. vn̄ ex admi/
racōe ſolius boni guſtabilis. dicebat
populus dei ī pſ. Nūquid poterit deus
ꝑare menſam in deſerto. qm̄ ꝑcuſſit pe
trā ꝛ flux. aq̄. Nūq̄d ꝛ panem potīt da
re aut ꝑare mēſam populo ſuo. ꝛ ſeqť.
Mādauit nubibus deſuꝑ ꝛ iāce. a. ꝛc̄
pluuit illis ꝛc̄. trāſtulit auſtrū ꝛc̄. Nō
ne admiābile ē ꝙ ſexcentēa milia hoīm
ſenibus. mulieribus ꝛ ꝑuulis cunctis
exceptis. xl. annis abſq; labore ꝑauit.
Qui eorū calciamēta et ipa nichilominꝰ
veſtimēta illeſa oīo ſeruauit. qui panē
celitus pluuit eis. q̄ erat vt dr̄ oīs ſapo
ris. qui ad numerū arene maris volati
lia illi adduxit. Vere enim dicere pote/
rāt illud Heſter. valde admiābilis es do
mine et facies tua plena eſt graciarum

¶ Tercio o homo ſi tibi non ſuf
ficit quia tibi ꝑauit bona nature et bo/
na fortune. ſaltem attende quia tibi ꝑa
uit bona gracie. Ex quo a te ē valde di
ligendus. quia hoc bonum nō eſt bonū
ventris ſed mentis. Dederat enim deꝰ
humane anime potenciam cognitiuam
qua poſſet ꝑ amorem ſuo principio ad
herere. Dederat et oꝑatiuā qua ſuo poſ
ſet regi ſeruire. Attende igitur o homo
quot tibi gn̄a dedeīt ſciēciarū cōtēplati
uarū. ꝛ actiuarū ſiue maīaliū ꝛ mora
lium propter intellectiuā. Attēde quot
tibi genera dederit graciarum. virtu/
donorum beatitudinum. et fructuum
ſpiritualium. propter potenciam affec
tiuā. Attēde nichilominus homo quot
tibi genera dederit preceptorū. conſilio
rum. exemplorum. promiſſionum et
cōminacionū propter operatiuam. Et
ſi tibi pauca iſta videntur. Attende q̄/
lem graciā tibi fecit dominus dum ſe/
ipſum in preciū tibi dedit in patibulo
crucis. ꝛ in cibum ſe tibi tradidit in ſa
cramento altaris. Et quia plenitudo
graciarū homini collatarū in hoc vltīo
continet; ideo de hoc ſolo propheta deo
dīt. Pāſti in cōſpec. meo men. In hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

enī mēſa quia xp̄i vera caro in cibū tra
dit᷑.et verus ſanguis eius in potū ani
me dat᷑.omnis gracia cōtinet᷑. Vn̄ dici
tur in alio.p̄s. Paraſti in dulcedine.t.
paupi deus. Quid tibi deus o paup ho
mo parauit.vtiq gr̄am.z hoc ex dulce
dinis ſue beniuolencia. Sit ergo tibi o
homo amabilis deus tuus propt̄ donū
ſcīe illuſtrantis. Sit tibi dulcis ꝓpter
donū gracie redundantis. Sit iterū ti/
bi dulcis ꝓpter donū cōſiliȷ̄ dirigentis
Sit eciā tibi p̄dulcis ob donū ſacm̄enti
altaris graciā augmētantis. Sed ſi bo
na natuē.bona fortune.et bona gracie
tibi nō vident᷑ ſufficere : attēde quot ti
parauit dona glorie. Ex quibus nō ſo/
lū eſt cognoſcendus.non ſolū admiran/
dus.nō ſolū toto corde amādus.ſed ſū/
me eſt venerādus. Dederat enī deus ho
mini animā et corpus . vt ergo beatus
fiēt totus hō.fcūs eſt deus hō . vt dū ip
ſius diuitatē attēdēt beatificaēt᷑ in mē/
te.et dū carnē aſpicēt fiēt btūs in car/
ne. O gloria ſūma aīme humane p̄para
ta Quis vt Sre.dt : intellcūs capē ſuf
ficit illa ſupne ciuitatis qn̄ta ſint gau/
dia. Nā ibi deus in ſua eēncia et gloria
ſua aſpicit᷑.ibi de ipſius amiſſiōe nullo
mō timet᷑.ibi deus ſūme diligit᷑.ibi aīa
ſūma delectaciōe tenet᷑.ibi oīm bonorū
vbertate replet᷑. Ibi eciā eťna pace om
ni ꝓrſus expulſa formidiē.et omni ſe/
mota anxietate ſecura pfruit᷑.ibi vita
que nūꝙ finit᷑.ibi nec mors nec ſeniū p
timeſcit᷑. Ibi in cibū ſūmū bonū appo/
nit᷑.ibi vinū ppetue dulcedīs miſtrat᷑
Attēde eciā ex pte corpis quot tibi boā
parauit. Nam ibi viſus q̄ nūc paſcitur
coloribus vanis illā regionē luīnoſam
videbit que ex pura luce conſiſtit. Si
enī ſol vnus ſic mūdū illuīat.cogita ꝙ
luīoſa eſt regio illa que eſt ex ſua natuā
ex luce puriſſima.vbi ſūt innumerabi/
lia corpa ſup ſolem ſplendēcia.vbi xp̄i
hūilitas eſt illuīnās vniūſa.et inſup v/
bi diuiā eēncia ſup hec oīa radiat in ū/
tute. Si ergo ꝓpt̄ hoc vltimū oculus oīa
ſup̄dicta intuebit᷑ : quāta putas dilec/
tione tenebit᷑ ? Itē ſi cantus auiū.ſi cā/
tilene hominū ſic nunc delectant audi/
tū ? Quid erit oīm ſanctorū audiē con
centū deū laudanciū ? Quid olfactui ibi
eīt.vbi odor īeſtimabilis ? Quid guſtui
dulcius ſūme delcābili ? Quid tactui.
vbi blandimenta dulciſſiā erūt ? Quid
toti corpi cuig eīt tāta claītas vt ſup ſo
lam reſplēdeat tāta agilitas.vt in mo/
mento totū mūdū ptrāſeat.et vbicūq
volet ſe ſtatī īueniet.tāta virtuoſitas ſi
ue ſubliimtas. vt ōne corpus ꝙtūcūq
ſolidū penetraē valeat Tanta eciā im/
paſſibilitas vt nulli paſſioni ſubiaceat
Propter hec omnia z alia infinita dici
tur Yſa.quinto. Oculus non vidit abſ
q te deus que paraſti diligentibus te.
Et Aplūs hoc dicit apcius.ſic. Quod
nec ocu.vidit.nec au.audi.nec ī cor ho.
aſcē.q̄ pre.de.di.ſe. Ad hec igit᷑ boā ab
eťno hoī p̄pata.inuitabit dn̄s in die vl
tia qn̄ dicet. Mathei xxv. Veite.ecce ab
oī malo ſepacio.bn̄dcī pr̄is mei.ecce eť/
na benedcīo.pcipite regnum.ecce ſūmi
honoīs collacio.qd̄ vobis patū ē ab ori/
gīe mūdi.ecce eťna p̄deſtīacio.q̄ nichil
eſt aliud ꝙ p̄paracio gracie ī pn̄ti et glē
in futuro. Quīto deus nō cognoſcēti
bus eū ex bōīs natuē.nec admirātibus
ex tot bonis fortune.nec diligenbus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ex tãtis bonis gracie. nec venerãtibus
ex ꝑparatiõe glorie: ꝑparauit ꝑpetua
mala pene. vbi ſemper homo finitur ⁊
ad penam continue reparatur. vbi vi-
ta omni morte acerbior inuenitur. vbi
mors nunq̃ finitur. et mors que modo
ſic fugitur et oditur. tunc omni affectu
appetitur. vbi omnes fame et ſiti peri
clitant᷑. et tñ ꝑter penas nichil eis ap
ponitur. vbi carnes alterutre ab alter
ius cõmeduntur. vbi corpa vermibus
et ſerpentibus opiũtur. et ab eis conti
nuo corrodũtur. vbi mortificatoriũ eſt
omẽ qđ cernitur. vbi nichil delectabile.
ſed tonitrua ſtupenda. et voces horribi
les demonum. vbi planctus ⁊ vlulatus
⁊ ſtridor denciũ audiuntur. vbi nihil ñ
fetidiſſimũ odorat᷑. vbi nichil niſi ama
riſſimũ guſtui preſentat᷑. vbi calidũ eci
am eſt in ſummo ⁊ eciam in ſummo fri
gidum omne qđ tangit᷑. Talia ſũt fer
cula ⁊ longe peiora. ⁊ numero plura. q̃
miſeris eternalit᷑ ſunt parata. ⁊ hoc eſt
qđ dicturus eſt dominus in die iudicij
ſicut dicit᷑ Mathei tricesimoquĩto. Ite.
quo notat᷑ ab omni bono diuiſio. Male
dicti. in quo notatur eterna excõmuĩca
tio. In ignem. in quo notatur acerbita
tis penalis intenſio. Eternũ. ĩ quo no-
tat᷑ pene ꝑpetuatio. Qui patus ẽ dya
bolo ⁊ angel' eius. In quo notat᷑ praua
aſſociatio. Q q̃ dura q̃ aſpẽa ꝑparacio
q̃ ſtupẽda ſentẽcie latio. a q̃ neõ poterit
abſcondi. cui nõ poteſt reſiſti. cui nich-
il poterit obici. cõtra quam non poterit
aduocari. et ideo in ſecula ſeculorũ non
reſtabit miſeris niſi pati. Ergo cariſſi
mi fr̃es mei qui vult effugẽ mala pene
ſtudeat deũ cognoſcere ex bonis nature
ſtudeat cognoſcẽ et admirari ex bonis
fortune. ſtudeat cognoſcẽ ⁊ admirari et
amare ex bonis grẽ. vt per hec poſſit
ꝑtingẽ ad bona glorie. Ipõ donãte ⁊c.

Dominica tercia

Humiliamini ſub potenti manu
dei. vt vos exaltet in tẽpoẽ viſita
tiõis. ſcđe petri vltĩa. Cogitans aliqñ
de hoc verbo miratus ſum plurimum.
quomodo non omnes humilitatis itine
ra appꝛ̃hendunt. Nam cõſtat ex ipõ na
tuẽ inſtinctu omnes homines ſublima-
tionem ſui eſſe appetere. et deiectionem
ꝓ poſſe refugẽ. nec mirum quia ad bo
na ſublimia factus eſt homo. Sed ſicut
patet ex ipſa ſcriptura. cui atteſtatur
certa expꝛiencia ſublimis via ẽ ad deiec
tionem. humilis autem ad ſublimatio
nem. ergo inſtinctu docentis natuẽ. õ-
nis deberet ꝑ plana incedere. vt ſic poſ
ſet ad ſublimia ꝑuenire. Sed natuã ſic
hodie eſt ꝑuerſa vt omĩs homo gloriam
appetat. ſed viam humilitatis qua ꝑue
niat: odiat. fugiat. et contempnat. vt
cum nemo abbas eſſe poſſit. qui mona
chus ante non fuerit. Iſti volunt abba
tes fiẽi. ſed refugiũt mõchaĩ. iſta ergo
attẽdens Aplũs dicit. Hũliamĩ ⁊c. In
quo ṽbo pꝛ̃mo nos ad hũlitatẽ inuitat.
Hũliaĩ eñ eſt nobis datũ in ꝑceptum
Scđo ſub quo ſit hũliãdũ ĩſinuat. deo
eñ ſubdi oĩno ẽ neceſſariũ. Tercio vẽo
quare ſit hũliãdũ explanat. ſublimari
enĩ dat᷑ hũlibꝫ in pꝛ̃miũ. Hũlitas ergo
nobis pꝛ̃mo deſcribit᷑ ſub rõe ꝑcepti. cũ
dĩt. hũliãi. Scđo ſub rõe actꝫ neceſſarij
cũ ĩfert᷑ ſub potẽti maũ dei. Tercio ve
ro ſub rõe cõmodi ſiue meriti. cũ ſtatim
adiũgit: vt vos exaltet ĩ tꝑe viſitacõis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dicit ergo. hũliamini. Et notand̃
ꝙ ad hũlitatẽ tria ad pͥſens ſũt neceſſa
ria. ſcilicet recognicõ ſui ⁊ cogitacõ pcc̃i
ꝓprij. et cõſideracio efficacis exempli
Miro eñ modo hoiẽm hũliãt recogĩcio
ꝓpꝛe vilitatis. cõſideracõ ſue iniq̃tatis
et meditacio aliene bonitatis. nã reco/
gitacio ſui eſt hũlitatis inchoatiã. re/
cordacio peccati ꝓprij eſt inchoate ꝓmo
tiua. ſed cõſideracio efficacis exẽpli eſt
tocius edificij cõpletiua. Dicamq ergo
ꝙ pͥmũ ad hũlitatẽ inducẽs eſt recog/
nicio ſui. ſcd̃m ꝙ ſcriptũ ẽ in Michea.
Hũliacio tua in medio tui. quaſi dice/
ret? quid ſcrutaris celeſtia? quid am/
bulas ꝑ mũdana? quid vagaris ꝑ q̃cũ/
q₃ extranea? ſi hũliari vis teipſũ cõſi
dera. cogita ergo tecũ ex qua matẽia ho
mo ſit formatus a deo. ex q̃ꝫ vili matẽia
genẽatus. ex q̃ꝫ vili cibo in vẽtre nutri
tus. cũ quali veſte ſis in mũdũ effuſus
quibus in mũdo ſis curis expoſitus. et
quis finis ſit tibi pͥparatus. O qui iſta
adũteret et ſepe mẽte reuolueret? ſtul/
tus eẽt ſi amplius ſuꝑbiẽ auderet. Vñ
Innocẽcius dicit. Fecit deus hoĩem
de limo terre. que ceteris vilior eſt elemẽ
tis. Conſiderãs ergo homo aq̃tica ſe vi
lem ĩueniet. cõſiderans aerea ſe viliorẽ
cognoſcet. cognoſcẽs ignea ſe viliſſimũ
reputabit. Nec audebit ſe coeq̃re celeſti/
bus nec poteĩt ſe pͥferre ĩrenis. q2 ſe pa
rẽ iumẽtis inueniet. et ſimilẽ recognoſ
cet. Ecce quãta vilitas ex ꝑte materie.
Quedã alia tãgit Ber. dicẽs. In ſordi
bus generamur. in tenebris confoue//
mur. matres plurimum oneramus. in
doloribus ꝑturimur. et in ꝑtu matrũ
vẽtres moẽ vipereo laceramus. ⁊ nudi
naſcimur. et membris omnibus impo
tentes mundo exponimur. ⁊ a ploratu
vitam incipimus. Vñ ergo corpus ho/
minis gloriatur cum ſit ſaccus ſtercorũ
cibus vermium. et materia pulnerum
et ſubdit. O mira vanitas et mira fa/
tuitas cordis noſtri. cuius elaacionem
domare nequit tanta materia humili//
tatis. quin adhuc ſurperbiat illa vilis
cinis. Si iſta o homo attendis. et non
erubeſcis. nec hũmiliaris. bruto ſtulci
or eſſe probaris. Nam pauo cum cau//
dam erigit. et tantã pulchritudinem in
de cernit. quaſi glorioſus incedit. Sed
mox vt ad ſuorũ pedum feditatem viſũ
flectit. mox rotam deſtruit. et gloriam
omnem deponit. Si ergo irracionalis
auis ex tam modica feditate ſeipſam ſic
deicit? Quomodo tu homo rationalis
ſuperbis. cum tanta ſit tibi materia hu
militatis? Boecius enim dicit de con/
ſolacione philoſophie. ꝙ ſi homo lin/
ceis oculis vteretur vt eius viſus obſta
cula penetraret. nõne illud Altibiadis
in ſuꝑficie pulcherrimum corpus tur/
piſſimum videretur? Quare ergo lutũ
non attendis quo ſemper ponderatus
incedis? Secũdum qđ ad humilita
tem monet eſt recognicio vel recogitacio
ſui peccati. Si enim homo ſe peccatorẽ
cognoſcit. Si enim racione ſe rexerit?
Vulnus ſuum deteſtatur et odit. medi
cum querit. cui per confeſſionem vul/
nus oſtendit. et ſe ad omnem ſatiſfacti
onem parat ſecundum imperium ſacer
dotis. Nam de humilitate contricionis
dicitur in pſalmo. Cor contritum et
humiliatũ deus nõ deſpicies. De hũli/
tate cõfeſſionis dicit2 Eccle. iiij. Hũlia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

preſbitero animam tuam De humilita
te ſatiſfactionis dicitur in heſter. xiiij.
humiliata eſt heſter zc. Quis eſt enim
ſi amicum ſuū. ſi dominū vel patrem
offenderit. ꝙ ſi confuſionem non indu/
at. et p̄ſenciam amici non fugiat donec
illi ſatiſfaciat. niſi ſpiritum phitonicū
et pylatinam mentem. et arabicū vul/
tum habeat. aut quaſi quodāmodo dya
bolus incarnatus exiſtat. In tantum
hoc naturale eſt ꝙ in multis brutis in
uenire quis valet que cum dominos of
fendant confuſionem induunt. et eorū
preſenciam fugiunt. et ſuo modo humi
liata incedunt. Nam falco a ſuo domino
miſſus ad auem. ſi eam non capit vere
cundia ductus illa die ad manū vix re
dit. ſed ꝑ aera vagus incedit. De leone
beati Iheronimi. certum eſt ꝙ aſinum
ſibi cōmiſſum ad paſcua deducebat. ibi
eum cuſtodiebat. ſero ad monaſterium
reuocabat. et quia ſic ſe obediſſe gaude
bat. clauſtrum intrabat. ad monachos
ſingulos accedebat. et eos modo quo po
terat motu capitis ſalutabat. Dū autē
ſemel in agro obdormiuiſſet. aſinū ꝑ
didit pre verecūdia ītrare non audens
ſed foris humiliter iacens. ip̄a vultus
triſticia. quaſi peccatū cōfitens. redar/
gutus a monachis faciem non leuabat
O hūana cōfuſio eťna digna ſupplicio.
offendit brutum hominem mortalem
et humiliare ſe nouit. Offendit homo
deum ſuum. creatorem potentiſſimum
et redemptorē piiſſimū. gubernatorē
prudentiſſimū. et bñfactorem largiſſi
mū. et recognoſcē negligit homo morta
lis. et ſi cognouerit hūiliari refugit et
contempnit. non attendens ꝙ propter
deū hūiliari non eſt deici ſed pocius ſubli
mari. ſaluatorē teſtāte qui non mētitur
Oīs qui ſe hūiliat exaltabitur. Bern. O
ꝑuiſitas. o abuſio filiorum adam q̄ cum
aſcendē ſit difficilimū deſcendē vero fa
cillimū. ip̄i aſcēdūt leuius et deſcēdunt
difficilius. z addit. ꝑ humilitatem aſcen
dant ad ſublimitatem. quia hec eſt via
nec eſt alia p̄ter eam. et qui aliter aſcē/
dit cadit pocius q̄ aſcendit Terciū
qd ad humilitatem facit eſt cōſideratio
efficacis exempli. ſemꝑ enim debet homo
attēdere vitam meliorum. z ſeniorum
cōparacione ſe reputare viliſſimū. Nam
de ipſis ſanctis dicitur in pš. hūiliatū
eſt in laboribus cor eorū. ſi quis enim ſanc/
torū vitam attēderet ſeipſum vilifica/
ret z modicus ī oculis ſuis fieret Vn̄ Yſi
dorus. Quid ſuperbis qui ſi hodie es
cras forte non eris. Eſto igitur paruus
in oculis tuis vt magnus eſſe poſſis ī
oculis dei. et vt hec facile poſſis: ſemꝑ
meliorum attende exempla. Unde di/
citur ad Philippē. ij. In humilitate ſu
periores omnes arbitrantes. Vir enim
humilis nulli ſe cōparare debet ſed om
nes meliores ſe reputare. Bernar. In
aīa non eſt timenda quātacūqȝ hūilia/
cio. ſed eciā horrēda nimis nimiūqȝ pa
uenda erectio. Noli ergo inq̄t o homo te
cōparare maioribus. noli minoribus. noli
alicui. noli vel vni. Vn̄ legitur de b. Ber.
ꝙ totus mūdus eū tm̄ eleuare nō poterāt
quātū ip̄e ſolus ſe deiciebat. ſummus enim
credebatur ab oībus. ſed īfimū ſe ip̄e repu
tās nulli ſe homī p̄ferebat Hic ergo pa/
tet primū in quo humilitas nobis pro
ponitur ſub racione precepti. et ſequitur
in quo nobis inſinuatur ſub ratiōe actus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

neceſſarij · Unde dicit· Sub potēti ma
nu dei· quia em̄ velimꝰ nolimus· opor/
tet nos deo ſubici · conſiliū ſanum eſſet
ſi quis de neceſſitate virtutē faciens · ſe
voluntarie deo humiliaret· Sapientis
em̄ officiū eſt ſe inclinare vbi nō poteſt
caput erigere · nam et aſinus qui dicitᷣ
animal ſine ſenſu · cum oſtium modicū
inuenit ſe inclinaē nouit · ꝛ ipſi et oneī
humeros flectit· Inuētus ē aliquando
equus qui cū dominus aſcendere vellet
ſe vſqꝫ ad ima flectebat · et aliquādo ge
nua in terrā ponebat· ergo qd̓ facit beſ
tia domino morituro · non faciet homo
regi eternaliter regnaturo ? Eſt ergo
notandum ꝙ hūiliari debemus ſub ma
nu dei triplici de cauſa· ꝑ eius em̄ ma/
num omnipotetem ſumus cōditi cōden
te vniūſa· Sub beniuolencia naturam
humanā redimente · ꝑ manum beniuo
lentem ſumꝰ redempti · ſub iuſticia pu
niente· ſed per manum punientem iu/
dicandi · Reſtat ergo vt hūliemus nos
creatori noſtro tamꝙ̄ potentiſſimo prī
cipi· noſtro redemptori tamꝙ̄ benigniſ
ſimo pontifici · noſtro iudicatori tamꝙ̄
iuſtiſſimo iudici · Dico ꝙ hūliari nos
debemus deo factori noſtro tamꝙ̄ potē
tiſſimo regi · Unde dicitᷣ Iudith · viij·
Humiliemus illi animas noſtras ī ſpi
ritu contrito ꝛ humiliato ſeruientes il/
li · nam in maiori mundo videmus ꝙ
ſecundum motum ſuperiorum inferio/
ra corpora omnia diſponuntur Et quā
uis planete omnes naturaliter ab ori//
ente in occidentem ferantur · motui ta/
men firmamenti ſubiciuntur· ſic vt ab
oriente in occidentem deferantur · In
minori eciam mundo hocipſum perpē

ditur ꝙ mēbro diuino· ſcilicet cordi mē
bra vniūſa ſubduntur . et ei ꝑ omnia
ſubdita eſſe probantᷣ· ſolo excepto mem
bro peccati · Uidemus eciā ꝙ dum leo
rex animaliū rugit · omne animal greſ
ſum figit · dum cauda in terra circulū
facit ? oē animal qd̓ intra exiſtit timēs
imperium ſui regis tranſire circulum
non preſumit· Si ergo inferiora corpa
ſic obſequūtᷣ ſuperiori motui ? Si ani/
malia ſic humiliantur leoni ? Si cetera
corporis membra ſic obediūt cordi ? vn̄
ineſt homini tam ꝑuerſa natura· tā de/
teſtanda ſuperbia vt humiliaī et ſubdi
renuat ſummo omniū creatori ? Sed
puto ꝙ tales ſe nō credunt factos a deo
ſed dicunt in corde illud Deutronomij
xxij · Manus noſtra excelſa et nō domi
nus fecit hec omnia · ſed cū deus ſuper
bis reſiſtat· humilibus autem det gra/
ciam · quomodo tales credūt poſſe aſcē
dere non influēte omīpotēte ? Nūquid
radius poteſt ſtare ſole non influente ?
nunquid riuus poteſt creſcere fonte in/
fluere deſiſtente ? Nūquid ramuſculus
poteſt ſurſum tendere ſi radix humorē
deſinat miniſtrare ? Tales ergo ſunt ſi
miles cucurbite que quia peruas radi/
ces terris infigit ? deficit quādo creſcit
Auguſtinus dicit· Arborem non vide/
tis que radicem in ymo figit· vt tende/
re ſurſum poſſit · Nam que ſine radice
altitudinem petit non ꝓficit ſed decreſ
cit Secundo nos humiliaē debemus
domino deo noſtro tamꝙ̄ pijſſimo prī·
nos ſuo precioſo ſanguine redimenti·
Fedum enim eſt et contra racionem ·
vt tu propter eum humilis eſſe nolis· q̄
ob graciam tui intantum ſe inclinauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nam tm̄ te rex eternꝰ amauit ꝙ ſe huī/
liauit vſqꝫ ad nature tue aſſumptionē
vſqꝫ ad humilem cōuerſationem . vſqꝫ
ad oculorum velationem . vſqꝫ ad tociꝰ
corporis flagellationem . vſqꝫ ad colūp
ne ligationem vſqꝫ ad iudeorum irriſi
onem . vſqꝫ ad viliſſime et amariſſime
mortis toleātionem . Ergo ſi ipſe domi
nus pro te ſic humilis eſſe voluit . tu ſer
uus viliſſimus contra eum ſuperbe in
cedes ? Audi ſerue neꝗ̄ quid a deo tuo
dicitur . Yſaie quinꝗ̄geſimo terco . Nos
reputauimus eū quaſi leproſum . ꝑcuſ
ſum a deo et humiliatum . vnde nec re/
putauimus eū . Vnde inflatur vilitas
ſerui . quando ſic humiliata eſt ſublimi
tas domini . Juſtum igitur eſt . rationi
conſonum eſt vt ꝓpī deum ſe humiliet
ſeruus . qū̄ ꝓpter ſeruum humiliatus
eſt dominus . Auguſtin . Si tm̄ humi /
liauit ſe dei maieſtas . ſuꝑbiē quomodo
audeat humana noſtra īfirmitas . ꝓpī
hoc . Phil̄ ſecūdo nos monet Apoſtolus
dicēs . Hoc ſencite ī vobis qđ et in xp̄o
iheſu . qui cū forma dei eſſet exinaniuit
ſemetipſū . id eſt humiliauit ſemetipſū .
et factus eſt obediens vſqꝫ ad mortem .
Q̄uaſi ſtupens Bernar . dicit . Quid
intumeſcis pellis morticina . quid extē
deris o ſanies fetida . quid inflaris o ca
ro miſera . princeps tuus eſt humilis . ⁊
tu es ſuꝑbus . caput tuum humile et tu
menbrū inflaris . Vere qui propter do
minū tam benignū humiliari rēnuunt
et ꝓ eo mori ꝑtimeſcūt . feris crudelibꝰ
ingratiores exiſtūt . Nā cū q̇dam miles
leonē a ſerpēte eruiſſet : beſtia fidelitatē
induit et militi inſeꝑabilit̄ heſit . cūqꝫ
ille dū ultra mare redire vellet nauēqꝫ
cōſcendiſſet et naute leonem in nauem
ſuſcipere nollent . beſtia tante fidelita/
tis fuit . ꝙ in maī ſe poſuit . et tam diu
dominum inſecuta fuit quouſqꝫ in maī
defecit et periȷt . Si ergo fera crudelis
tantum pro ſuo liberatore pati voluit
vel potuit . tu ꝓ tuo creatore . redempto
re . et gubernatore . et cōſeruatore humī
liari non poteris ? Tercio ſi nō vis
humiliaī tam potentiſſimo regi . nec tā
piȷſſimo patri . ſaltem ſtudeas humilia
ri ſeueriſſimo iudici . Adeo ſeuerus fit
dū vltionis gladiū arripit . vt nullis ꝑ
cibus . nullis muneribꝰ flecti poſſit . Co
gita miſer homo ꝗ̄ ſublimes milites q̄
humiles eſſe noluerunt de celo eiecit . et
ꝑpetuis ignibus cruciādos expoſuit .
Quomodo dathan et abiron īra viuos
abſorbuit . Quomodo ſaulem regē ſuꝑ/
bum deiecit . et dauid humilē ſublima/
uit . Quomodo nabugodoniſor vſqꝫ ad
beſtiam humiliauit . Vnde dicitur ſcđa
petri ſcđa . Si deus angelis peccanti/
bus nō peꝑcit . ſed rudentibus inferni
detractos ī tartarū tradidit in iudiciū
cruciandos ſeruaī . et originali mundo
non peꝑcit ⁊c̄ . Et ciuitates ſodomorū
in puluerem redigens euerſione damp
nauit ⁊ cetera . Propter hoc eciam dicit̄
in Eccleſiaſtico . Humilia ſpiritum tu
um valde . Ex hac conſideratione dice/
bat Dauid ſecundi regum ſexto . Ludā
et vilior fiam et ero humilis in oculis
meis . Si ergo o tu ſuperbe ſic omnes
ſuꝑbos deus deicit : quid tu facere cre /
dis . de qua virtute confidis per quam
prudenciam rebellare preſumis ? De
falcone dicitur . ꝙ illa die qua aquilam
in aere ſentit : timore ſui regis ipā die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ad p̄dam nō exit. et tu ſerue vilis ſūme
potencie rebellaꝛ̄ intendis ? Bn̄ cōtra
deum fratres ius habere non poſſumꝫ
qm̄ in multis eum offendimus. ſed nec
eū fallere poſſumus cum ſapientiſſimꝫ
ſit. nec violentare cum ſit potentiſſimꝫ
Quid igitur inquit nobis reſtat. n̄ ad
humilitatem tota mente confugere. et
qđ in aliȷ̄s minus habemus de ipā ſup
plere. Sic igitur patet ſecundum. in
quo humilitas nobis proponitur ſub
racōe actus neceſſariȷ̄. Seqꝛ̄ t̄ciū ī quo
nobis ꝓpoīt' ſub racioē cōmodi vel me
riti. cū dr̄. vt vos exal. ī tē. viſitacōnis
Huīlis eīn nō ſolū exaltabit' ī futuā vi-
ta. iuxta illđ Eccle. xxix. Humilē ſpū
ſuſci. gloīa : ſed eciā ī hac vita. Nā ī no-
bis ē tria conſiderare q̄ remunerāt'. ſci-
licet potencia cognitiua. potencia ama
tiua. potencia opatiua. Potencia cog-
nitiua exaltatur homo quātū ad intel-
lectum ꝑ ſcienciam illuſtrantem. potē
tia amatiua exaltatur quātū ad affec-
tū ꝑ graciam inflāmantem. ſed poten-
cia opatiua exaltatur quātū ad effectū
ꝑ graciam coopantem. Dico ꝙ p̄mo
ſublimat' homo in via quatū ad ītellec-
tum ꝑ ſcienciam illuſtrantem. dignū ē
eīn vt qui propter deum ſe vacuū repu
tat. ꝙ deus illi plenitudinem tribuat.
Nam cōſtat nichil ꝑfectionis eſſe ni na
tura creata qđ non ſit ī ſummo ī increa
ta eſſencia. Sed philoſophus probat et
ipſa expiencia clamat. ꝙ natura non
patitur aliquod eſſe vacuū. propter qđ
ſi aliquod dolium ſit liquoꝛ̄ plenum vſ-
ꝗ ad ſummum. ꝛ ipſum orificium ſit
adeo clauſum vt aer ſubintrare nō poſ
ſit. ſi illud terebello minimo ī ymo ꝑfo
raueris. nichil de liquore exibit. qꝛ ſi
aliquid exiret ſupius ergo vacuum ma
neret. qđ natura non ſuſtinet. Ergo ſi
natura creata propter ſuam nobilitatē
hoc faciat. quanto forcius ſumma natu
ra hoc faciet. Sed humilis propter deū
ſe reputat vacuum. ergo dignū ē vt de
us in illū influat aliquod repletiuum.
vnde eius illuminet intellectū. et ꝓp-
ter hoc dicitur. Prouerbiorū. vbi humili
tas ibi eſt ſapiencia. ſed ecōtra ē de ſuꝑ
bo. qui plenum ſe reputat. vnde dignū
ē vt nichil accipiat. Nam vas qđ vno li
quore eſt plenū aliū capere non poteſt.
vnde qui ſuꝑbia plenus ē. capax diui-
ne ſciencie non eſt. vnde Didimꝫ phūs
Alexandro magno ſic ait. Deus p̄ſto
ē daꝛ̄ tibi ſapienciā. ſed tu nō habes vbi
teneas eā cū ſuꝑbia plenus ſis Se-
cundo ſublimat' hō ī via quātū ad affec
tū. nā ſecūdū nature curſū certum eſt.
ꝙ aque ōnes deſcendūt ad valles et fu-
giunt altos mōtes. īmo natura aq̄ ē ꝙ
ſi ī ſuo trāſitu valles īueīat nūꝗ̄ vltra
ꝓcedat n̄ eas repleat. ꝓpt̄ hoc dr̄ ī Luc.
ꝙ ōnis vallis implebit'. Et ī p̄s. valles
hn̄dabūt frumento. cuius racō ē ꝛ ex ꝑ
te hn̄dantis humoris. et ex ꝑte celeſtis
caloris. qui in vallibus valde fortis ex
iſtit. ergo ſi valles ſūt humiles. et aq̄
diuino caloꝛ̄ excocta ē grā : dicere reſtat
ꝙ deus habundantē grām huīlibus tri
buat. p̄ma. pe. vltimo. Deus ſuꝑbis
reſiſtit hu. aūt dat gra. q̄d eīn grā nobi-
lius ? q̄d p̄cōſius ? ꝑ quā hō ſūmi regis
efficit' filiꝰ. quaꝛ̄ ſeqꝛ̄. ꝙ hō miro modo
ꝑ grām ſublimat'. nec mirū. qꝛ nubes
quāto leuioꝛ ꝛ cauernoſioꝛ ꝛ eſſe proba
tur. tāto āplius a radio ſolis penetrat'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et penetrata. ſic dn̄antis caloris virtu
te in altū extollitur vt totaliter igniatur
ſicut patet in impreſſionibus factis in
ſuprema ꝑte aeris . qua videtur aliqn̄
ſtelle quaſi ꝑ celum diſcurrē et caudam
poſt ſe trahere . z a philoſopho vocatur
azub. ¶ Tercio ſublimatur homo q̄p/
tū ad effectum . nam ꝓſperantur hūi/
les in oꝑibꝰ ſuis . quia deus operatur
in eis . Exemplum de dauid quem deꝰ
ſic ſublimauit quia humilis valde fuit
Unde dicitur . Ecci quarto. Radices du/
cum ſuꝑborum arefecit deus. plātauit
humiles ꝓ eis . Si enim ſine domino
nihil oꝑari poſſumꝰ . quomodo ꝓſpere
agere poſſet qui ſecū deum nō haberet.
Non poteſt arbor creſcere . nec fructꝰ ul
los ꝓducere humore deficiente . ſole nō
influente calorē . immo ſi ſol totū humo
rē in planta cōſūpſerit eam ī aridā tūc
cōuertit . et deficere cogit . et de vero ſo/
le dicitur . luce ꝑmo. Depoſuit potentes
de ſede . et exaltauit humiles . qui ergo
cōſolatur humiles det nobis ſic humili
ari in via . vt ſublimari poſſimꝰ in pa/
tria . qd̄ nobis ꝑſtare dignetur Itē

Gaudiū eſt angelis dei . zc̄ . lu . xv
Quantū ſanctis angelis obliga/
ti ſumꝰ . et quia nr̄i cuſtodes . et noſtri
eruditores . et q̄a noſtri ꝓpugnatores .
et quia nr̄i interceſſores . q̄s dicē ſuffi
ciat . Ecce enī q̄ licet deū cōtinue cōtem
plētur . licet ante deū delectabilit̄ epu/
lentur . et q̄uis ī dei laudibus occupētur .
nō tamē dicit q̄ gaudeant de dei cōtem
placiōe . nō de dulci fruicione . nō de ſu/
aui modulaciōe . ſed de nr̄a cōuſiōe . Nec
tū̄ inſolitū . nā cōſueuerūt homines cō/
muniter gaudere ꝓ reuocaciōe ꝓſcrip

ti . ꝓ liberaciōe capti . pro ſuſcitacione
mortui . et ꝓ inuencione ꝑditi filij vel
amici . lu . xv . Epulari oportebat et gau
dē q̄ꝛ frater tuus hic mortuꝰ fuit et re/
uixit . perijt et inuētus eſt . In v̄bo er
go ꝑmiſſo maxīe duo tāgūtur . ꝑmū eſt
ſanctorū leticia . Ipa enī leticia in an/
gelicis ſpiritibꝰ ſignū eſt eximie caritā
tis . Scd̄m vero ē ipſiꝰ leticie materia
ſiue cauſa . materia aūt ſiue cauſa ī ipis
hoībꝰ ſignū ē eciā accepte deo et bn̄pla
cite volūtatis . Per caritatē ergo ange/
lorū ad amorē ꝓximi ꝓuocamur . ſed
ꝑ cōuſacionē hūaz ad onꝰ penitēcie īci
tamur . Notatur ergo angelorū gaudiū
qn̄ dicit . Gaudiū ē angelis dei . Notatur
et materia leticie ſiue cauſa . cū addit ſu
per vno peccatorē penitēciā agēte Di
co ergo gaudiū ē angelis dei . Peccatoris
enī pn̄ia z īducit gaudiū ī ꝓpria cōſcīa
et in militanti eccl̄ia . et inſuꝑ ī celeſti
curia . Et ſi ſic angeli gaudēt de pc̄tore
cōuſo . q̄tū gaudē debz hō de frē et ꝓxi
mo ſuo . Si eī ſimilitudo amorē auget
ī rebꝰ . vn̄ oē aīāl diligit ſimile ſibi . Si
ſic nos diligūt āgeli a nr̄a natuā extra
nei et alteriꝰ ſpeciei . q̄tū ſe debēt ama
re qui eadem natuā pre diti et ab vno
homine omnes ſunt generati et omnes
fratres facti . Verū quia de gaudio bo
no et malo ſatis dixiſſe me recolo in q̄r
ta dominica de aduentu . Nunc ꝑſentē
ſermonem ad penitentiam cōuertamꝰ
Eſt ergo notandum q̄ inductiua ad pe
nitenciam ſunt plura . ſcilicet . auctori
tas diuini eloquij . benignitas dei . dic
tamen naturalis ſtimuli . congruitas
temporis ſiue loci . efficacitas exēpli .
repromiſſio premij . cōminacō ſempit̄ni

ſupplicij. Nã ſcripture auctoritas eſt
penitẽcie ꝑceptiua. diuina benignitas
ẽ ad penitẽciã illectiua. Nature viuaci
tas ẽ peĩtencie dictatã. tẽporis ſiue loci
cõgruitas eſt ad peĩtenciã inductiua.
exẽpli efficacitas ẽ ad pñiaꝫ ꝓmotiua
ꝑmij dãdi ſublitas ẽ ad pñiaꝫ attractã
ſed pene cõmĩate atrocitas ẽ ad pñiam
cõpulſiua Dicamq ergo ꝙ ꝑmũ mo/
uens ad peĩtenciã ẽ ſcripture diuiẽ au
toritas. Quid em̃ aliud ꝑcipit õnis ſcꝑ
tura ñ agere peĩtenciã. vnde ⁊ ſaluatoꝛ
nr̃ ꝑdicacõnẽ ſuã inchoauit a peĩtencia
Mathei. ꝑmo. Penitentiã ĩquit agite.
cuiq ratio poteſt eſſe qꝛ ſicut dicit Au/
guſtin. Niſi quis ꝑus peniteat veteris
vite nouã ĩchoare nõ pt. ſed penitere ac
tus eſt peĩtencie. ergo conſtat neceſſari
ã eẽ ĩtutẽ penitẽcie totũ edificiũ ſpũa/
le ꝑcedere. Sicut igitur ſtultus eſſet q
vellet parietes domus erigere nullo ꝑiac
to fundamento ſic õnino amens eſt qui
vult ſpiritualiter edificare obmiſſo fũ/
damẽtali pricipio penitencie Nam vt ĩ
alia ſciencia probatum ẽ coloꝛ albꝰ õni
um colorũ eſt fundamentum. vnde pic
tores quãdo aliquid pingunt ſemꝑ colo
rem albũ ſubiciunt. quia illo obmiſſo
fruſtra laboratur. Ille ergo q vult vir
tutibus colorari. neceſſe habet ꝑus peĩ
tencia dealbari ab õni feditate pcc̃i.
Secũdum ad penitenciam ĩducens eſt
diuina clemencia. Conſueuerũt em̃ ho
mines dominos clementes amaẽ. ⁊ cru
deles tirãnos effugẽ. nec mirũ quia et
aues fugiunt volucres de rapina viuẽ
tes. Nam et hec eſt cauſa. quare colum/
be libenter reſident circa aquas vt acci
pitrem cernant. qꝛ docente natura cog
noſcunt ꝑ vmbrã vtrũ ſit de ferientibꝰ
in aere vel in terra. ſunt quedam q nũ
quam feriũt auem niſi volando. et que/
dam que nullam inuadunt niſi ſedendo
vnde ſi ſunt de ferientibus in aere. co/
lumba non ſe mouet a ĩra. ſi autẽ ſunt
de inuadentibus in ĩra. mox columba
ſe leuat in aera. Sicut ergo ouis natu
raliter lupum fugit quẽ induſtria natu
re cognoſcit. eciam ſi numquã vidit. ſic
homo naturaliter malum dominum fu
git. ſed clementem amplexatur. ⁊ dili
git. Sed quis adeo clemens vt dñs?
nam ões ĩrarum reges: ſi offendant̃
a ſeruis. alios faciunt a rebus õnibus
ſpoliari. alios exoculari. Alios vero
ferro occidi vel ſuſpendi. Sed benignꝰ
dominus toto die offẽditur. toto die in
iurijs ꝓuocatur. toto die a ſeruulꝭ blaſ
phematur. et tñ penitenciam noſtram
exſpectat. ⁊ ad eam inuitare non ceſſat
Unde dicitur ad Romanos ſecũdo An
diuicias bonitatis eius. paciencie et
longanimitatis cõtẽpnis. An ignoras
ꝙ benignitas dei ad penitinciam te ad
ducit. et ſtatim ſubdit cõtra peĩtere no
lentes. Tu autem ſecũdum duriciam
tuã. ⁊ coꝛ inpenitens theſa. tibi irã ⁊c̃
Tercium mouens ad penitenciam eſt
ipã natura ĩ qua plantatus ẽ ſtimulus
ſemꝑ murmurrans cõtra mala. vñ dici
tur de Juda Mathei viceſimo ſexto. ꝙ
ductus penitencia retulit triginta ar/
genteos principibus ſacerdotum dicẽs
Peccaui. tradens ſanguinem iuſtum.
Nam ꝙ ductus eſt penitẽcia fuit natu/
rali ĩſtĩctu naturalꝭ ſtimuli. ſed ꝙ laque
o ſe necauit fuit ex inſtigaciõe dyaboli.
Natura enim dictat ꝙ hõ ſatiſfaciat ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

offēdit. licet Plō ⁊ alij n̄ ponāt pniā ⁊
purgatoriā poſt hanc vitā. Immo itm̄
ē pniā de dictaīe natuē. vt bruta nobis
penitēciā inſinuent. Nā leena qn̄ adul/
teriū cū pdo cōmittit. ad maritū nō re
dit n̄ pus in aq̄ ſe lauerit. ⁊ a ſe feditatē
amouit. ꝙ ſi caſu aliter fecerit. mari/
tus hoc p flatū cognoſcit. ⁊ in eam tāꝙ
vltor criminis mox inſurgit. ⁊ grauiſſi/
me eā punit. Hoc idem facit p oīa cico/
nia cū adultrio fuerit īq̄nata. quā ſi maſ
culus nō lotā adulteraſſe cognouerit. nō
ſolū eā roſtro acter pungit. ſed ſi poteſt
occidit. O humana miſeria. o culpa le
taliter inde ſecutura. nā beſtia poſt of/
fenſam lauare ſe nouit. ⁊ homo p peitē
ciam lauare ſe negligit dū offendit.

¶ Quartū mouens ad peniten/
ciam eſt temporis ⁊ loci congruencia. nā
vt habetur Eccleſiaſtici tercio. Om/
nia tēpus habent et omnia bona ſūt in
tpe ſuo. nōne ſtultus eſſet vt Boecius dt
qui in vite tpe veris vuas quereret. et in
autumno violas petit. ſic pariē ſtultus
eſt vt idem aſſerit q̄ aurū querit in vite
vuas in ſilice. ⁊ piſces ī mōte. Quia ſi/
cut res oīs querenda eſt ī tēpore ſuo ſic
eciam ſuo loco. ergo ſi dominus tēpus
in quo nunc viuimus. ⁊ locum in quo
ſumus nobis ad peitēciam dedit. ſtul/
tū ē hic penitēciā nō agē ⁊ tēpus aliud
vel locū aliū expectare. Unde ipſe cōq̄/
ritꝛ. Apo. ij. Dedi ei tēpus penitencie
et non vult penitere a fornicacōne ſua. ī
mo qd' peius eſt ſicut dicitꝛ ī Job. xxiij
Dedit illi deus locum penitencie ⁊ ille
abutitur eo in ſupbiā. O ꝙ grauis iac
tura ē pdicio tpis cū vltra recupari nō
poſſit. Si pdatur aurū. ſi veſtis. ſi qd'/
tūqꝫ talium recupari poteſt. ſed tps p/
ditū vlterius redire nō valet. et propē
hoc dominus dicit in Jo. Opamini dum
dies ē id ē dū tps eſt. veīet aūt nox qn̄
nemo poterit opari. ¶ Quintum mo/
uēs ad penitēciā ē exēpli efficacia. plꝰ
enī cōſueuerūt mouere exēpla ꝙ verba
vnde et aīalia bruta diſcunt exēplis a
pntibus qualiter eis viuendū ſit. Vn̄
dr̄ ꝙ cerua ducit puulos ſuos ad rupeſ
et docet eos ſaltare. et quō ſe debent ab
ſcondere. Et aquila docet puulos ſuos
volare et eſcam ſibi querere. ⁊ ſic ē in ō
nibus inuenire. Et ideo mirum ē quō
homo tot exēplis pambulis ad penitē/
ciam ſic piger exiſtit. nam de Jo. bap̄
dicitꝛ Mathei. i. ꝙ erat predicans bap
tiſmum peitēcie ī remiſſionem peccato
rum. Et ſequitꝛ ibi ꝙ indutus erāt pilis
camelorum. et locuſtas et mel ſilueſtre
cōedit. Cogita tu homo peccator quit ti
bi facē expedit. qn̄ ille qui in utero ſanc
tus fuit. tam aſpa deſerta intrauit tan
to tempore ibi fuit. tam aſpa veſtimen
ta detulit. et cibo tam aſpo vſus fuit.
Nam vt penitenciam nō effugeres. ſal
uator dominus exemplum penitencie
tibi dedit. dum deſertum intrauit et q̄
draginta diebus ſine cibo ibi fuit

Sextum mouens ad penitenciā eſt
gloria penitentibꝫ repromiſſa. quis eſt
adeo debilis qui nō ieiunaret ſi ſtatim
poſt ieiunium mille aureos accipere de
beret? Quis adeo eſt auarus qui pro
deo nō traderet vnum nummū? ſi mox
pondus auri ſe crederet accepturum?
Quis adeo guloſus eſt qui a pane orde/
aceo non ad horam abſtineret ſi ſtatim
poſt horam preparatam ſibi nobilem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cenam ſciret. Quis a meritrice fetida nõ
ſe ad horam abſtraheret ſi mox õnes de
licias in meitũ accepturum ſe crederet
Nam et canes currũt . leporem ꝗrunt
inuentũ multo cũ labore ĩuadunt . nec
tñ comedũt . ſed modicum panis quem
ꝓ merito exſpectãt accipiunt . Quãta
ergo ſtulticia eſt nolle tp̃ale bonum ꝓ
eterno tradere . vile ꝓ p̃cõſo . ꝑuũ ꝓ ſũ
mo . finitũ ꝓ ĩfinito . et qđ neceſſario ꝑ
ditur nolle dare ꝓ bono ſempiternaliť
duraturo . et ꝓpť hoc dicit . Bernar/
dus illi q̃ penitenciã ꝑdidit . ve tibi q̃ ſi
declinãdo pugnã perdis . quia perdes
gloriam . vel victoriã ſimul ⁊ coronam .
Per penitenciã nẽpe poteſt hõ ꝑditam
inuenire coronam . Hanc ꝑdicionẽ co/
rone plorat Je . Tre . vltimo ĩ perſona
peccatorũ . Cecidit inquit corona capi
tis noſ . ve nobis quia pec . O ꝙ̃ dolẽt fi
lius regis frãcie ſi corona quã debet ha
bere in capite . cõtingeret eũ culpa ali/
qua perdere . Tu ergo non doles ſi co/
ronam ꝑpetuam perdidiſti ? De hac co
rona dicitꝰ Ja . p̃mo . Beatus vir q̃ ſuf/
fert temptacõnẽ ⁊c̃ . Septimũ mouẽs
ad penitenciam eſt et̃na pena nõ penitẽ
tibus preꝑata . Quis eñ eſt bos tã fe/
rox q̃ timore ſtimuli nec rectꝯ incedat ?
Quis aſinus ita rudis q̃ timore baculi
os a blado non retrahat ? Quis equꝯ a/
deo durus q̃ calcaria nõ paueſcat ? Nul
lum õnino eſt animal qđ ſuam ſalutem
non appetat . et ſibi noxium per natu
ram non fugiat . Ergo ſi tu vis fugere
penam age penitenciã . nam et ipſi in/
fernales duriſſimam agent penitenciã
ſed infructuoſam . Nam irremediabiliť
plorabunt . linguas ſuas pre doloĩbus
manducabunt . ſibi inuicem carnes vo/
rabũt . ſed nichil eis iſta valebũt Sap̃ .
ſecũdo . Tũc dicent intra ſe peĩtenciam
agentes ⁊ p̃ anguſ . ſpꝰ ge . O qđ valebit
plorare vbi nullus ſacerdos poteſt ab/
ſoluere . ⁊ tñ tm̃ plorabũt . ꝙ non ſunt
in maĩ tot gutte aq̃ quot ab oculis vnꝯ
cuiuſqꝫ ſunt exiture Nec mireris quia
ſic neceſſe eſt eſſe . nã cõſtat maris gut/
tas finitas . quia finite õnes ſunt neceſ
ſario ꝑtes finiti . quia ſi ꝑtes ĩfinite eſ
ſent . ꝑtes totũ excederent qđ ĩpoſſibile
eſt . Cum ergo corpus finitũ ſit mare .
et ꝑtes eiꝯ gutte . cõſtat ꝙ numero ſũt
finite At lacrime cuiuſlibet dampnati
ſũt infinite . nullo vnꝗ̃ tempore finiẽde
Plures ergo erũt dampnati cuiuſlibet
lacrime ꝙ̃ ſub celo ſũt gutte aque . ꝓpť
hoc dicitꝰ Apo . ſecũdo . In tribulacione
maxima erunt nĩ penitenciam egerint .
Nõ ergo dicas o homo . grauis ẽ peĩten
cia . ſed ſapienť tecũ tracta . ꝙ ſi modo
ieiunare nõ potes ? quõ in ĩferno ꝑpe/
tuo ieiunabis . Itẽ ſi elemoſinam dare
non potes ne forte mendicus ſis ? quõ
mendicitatẽ illam perpetuo ſuſtiẽbis .
Itẽ ſi nichil modo cõtrarij pati potes ?
quomodo habitaẽ poteris cũ ardoribꝯ
ſempit̃nis . Ergo ſi vis iſta effugẽ nũc
penitenciam age . quia ille qui precipit
hominem penitere ? ipſe eſt qui dat por
tare . et facit opus leue . qđ alias eſſet
graue ; Rogemus ergo criſtũ .

Dominica . iiij .

Vanitati creatura ſubiecta ẽ Rõ .
viij . Creatura enim õnis eo ipõ ꝙ cre
atura eſt et quia nichil vel de nichilo eſt
vanitati et mutabilitati ſubiecta eſt .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

net eẽ ſtabile de ſe habet. ſed ẽ poſt nichi
lũ in nichilum tendens . ſi manu diui/
na nõ fuerit ſuſtentata. Vñ Damaſ. dt
Omẽ qđ a verſione incipit in verſionẽ
tendit. qꝛ omẽ qđ incipit eſſe: finibile ẽ
et corruptibile per naturam. Unde in
Tymeo Plato dicit. ꝙ intelligencie na
tura ſua ſunt diſſolubiles. et hoc idẽ aſ
ſeit Damaſ. ꝙ angelus grã nõ natuã ẽ
immortalitatẽ ſuſcipiens. Si ergo no/
biliſſima creatura vanitati ſubiecta
eſt: bene dictum eſt. vanitati creatu/
ra ſubiecta ẽ. In quo verbo tãgit Apꝰ
duo Nã pmo mũdi tocius . et õniũ ꝑti
um eius tangit varietatem . vanitati ĩ
quit ſubiecta ẽ . ſecũdo vero tangit va/
rietatis cauſalitatem . creatura inquit
q̃ſi diceret. Ex hoc creatura vaĩtati ſub
iecta ẽ quia de nichilo facta eſt. natura/
le eñi ẽ vt õne materiatum ĩ ſuã mate/
riam reuertat᷑ . ergo et qđ materia ha/
bet nõ corporalem ſed de nichilo ẽ . na/
tuãliť ẽ in nichilum vadens . ſi ꝑ diui/
num ĩfluxum nõ fuerit ĩ eſſe ſeruatum
Sed notandũ ꝙ licet ſit multiplex va/
nitas. poteſt tñ ad p̃ſens dici ꝙ triplex
eſt vanitas. vanitas natuẽ vanitas bo
ne fortune . vanitas gracie gratis date
Vanitas natuẽ ẽ huĩliatiua ſupbie. va
nitas bone fortune eſt cõtẽptiua auari/
cie . Sed vanitas gracie gratis date eſt
deſtructiua curioſitatis humane .
Dico ergo ꝙ p̃ma vanitas eſt vanitas
nature q̃ꝫ maxime vidimus in homine
Pſalmiſ. Homo va nitati ſimilis factꝰ
eſt. dies eius ſicut vmbra pretereunt .
quid enim vmbra vanius ? que nulla
ſtabilitate fulcitur. ſed ad motum cor/
poris ſemꝑ corrumpitur . et altera ge/
neratur . vmbra in ſua forma ſtabilita
tem non habet. ſed nũc parua. nũc mag
na . nunc mediata . nunc dextra . nunc
ſiniſtra apparẽs eſt . Si ergo vmbre tã
vane homo ſimilis eſt. quid homine va/
nius eſſe poteſt ? Dic enim michi in re
bus õnibus quid vitro fragilius qđ tac
tu tam leui frangitur. nec amplius re/
ꝑatur . et tñ ſicut dicitur ſuper Tyme
um Platonis . corpus hominis vitro
fragilius exiſtit . nam vitrum vno tm̃
modo frangitur . ſcilicet ſi alio corpore
collidatur qđ eo ſit durius . At corpus
homiuis nunc febre deſſoluitur . nunc
apoſtemate prefocat᷑ . nunc ſquinancia
gutturis via precluditur . nunc torſio/
nibus venter dirumpitur. et infinitis
ſic q̃ſi modis occiditur . Ergo ſi conſtat
eſſe fragilius qđ modis pluribus rum/
pit᷑ q̃ꝫ vno : fragilius vitro corpus ho/
minis probatur eſſe . Vñ dicit᷑ in p̃s.
vniuerſa vanitas . quia nichil eſt quaſi
vanitatis in omĩbus ceraturis qđ ĩ ho
mine ĩueniri non poſſit . propter qđ di
citur in Job. Homo natus de muliere
in quo notatur nature fragilitas. quia
mulier. quaſi mollis ager dicitur . bre
ui viuens tempore. in quo vite modici
tas . repletur multis miſerijs . in quo
notatur vite calamitas . qui quaſi flos
egreditur. et conteritur fugit velud vm
bra . in quo vite uanitas . et nunq̃ꝫ in
eodem ſtatu permanet . in quo nota/
tur vite mutabilitas . Item vt omnia
que ſunt racionis breuitate concludam
Dicamus ꝙ homo eſt uanus in cogitã/
do. Pſalmiſ. Dominꝰ ſcit cogitaciones
hominũ quia vane ſunt . Item vanus
in loquendo Ezechiel. xiij. locuti eſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vana ꝛ vidiſtis vobis mēdacia. Yſaye
lviij Cōfidūt ī nihili ꝛ loquūtur vaītates
Itē eſt vanus ī opando. Ie. ſecūdo. va
na ſunt opa eorū et riſu digna. et ideo
dicitur. iiij. Regū. xv. Abiecerūt legē do
mini et pactū qđ pepegit cū patribꝫ eo
rum et ſecuti ſūt vaītates et vana ege/
runt. Itē ē vanus in ſua adoleſcencia.
difluendo luxu ꝛ fluxu. ꝛ delectabilibꝫ
carnalibꝫ īſiſtēdo. q2 adoleſcēcia parū
durat. et voluptas ad momentū delec/
tat. ſed ī eternum excruciat. vñ dicitur
Ecc. ſecūdo. Si multis annis vixerit
homo ꝛ ī hijs ōnibus letatus fuerit: me
miniſſe debet tenebroſi carceris et die/
rum malorū. q̄ cū venerit vaītatis ar
guentur pterita. ꝛ ſequitur. Adoleſcencia
et voluptas vana ſūt. Itē homo vanꝰ
eſt de pulchritudine gloriādo. vnde dr.
Prouē. fallax gracia et vana eſt pulchri
tudo. Quid enī vanius q̄ qđ modica fe
bre diſſoluitur? Vñ. Boecius forme ni/
tor tā rapidus ē et velox vt vnaliū flo/
rū ſit mutabilitate fugacior. Secūda
vanitas eſt q̄ attenditur in bonis fortune
q̄ homo tota die nititur cōgregare. tanq̄
p ea nature ſue vanitatem tollere poſſit
Nā Hugo dicit Vanū ē ōne qđ caſſa ſpe
fruſtrat expectātē ſiue ſit fluidū cū pſiſ
tere credatur. ſiue fragile cū credatur ſoli
dum. ſiue vacuū cū putetur eſſe plenū.
n et quietem laborāti dat nec plenitudi
nem cōtinenti. ergo ſi tēporalia omnia
vana ſunt: quomodo ſuſtentabunt cū
ſint labilia? quō quietabūt cū ſint flui
da? quomodo ſaciabunt cū ſint vacua?
Cum enim ſecundum philoſophū. ne/
mo det qđ nō habet: quomodo qđ eſt va
nū prebere poterit alti fulcimentum?
Quō baculus vacuus pōdus hoīs ſuſ/
tentabit? Itē quō vmbra veritatem re
plebit? Propterea dicitur Eccl. ij. ī per
ſona ſalomoīs. Magnificaui īquit opa
mea. edificaui domos. plantaui vine/
as. feci ortos et pomeria. et conſeui ea
cūctis generibꝫ arborum. extruxi piſ
cinas aquarū. poſſedi ſeruos et ancil/
las. multā qꝫ familiā habui. armenta
boū et magnas ouiū greges vltra oēs
q̄ fuerūt ante me. ꝛ oīa q̄ deſidrāuerūt
oculi mei ñ negaui eis. nec phibui cor
meū quī ōni voluptate frueretur; Quis
vnq̄ ſic diues vt iſte? et tñ ſtatim ibidē
adiungit. Cūqꝫ me cōuertiſſem ad vniū
ſa que fecerat manꝰ mea. et ad labores
in quibus fruſtra ſudauerā: vidi in oī
bus vanitatem ꝛ afflictionem ſpiritus
ꝛ nihil pmanē ſub ſole. Quid ergo ſtul
cius q̄ amorē ſuū ponere in vanū. ſpe/
tare in vano. et domum ſuam cōſtituē
ſup vano. Unde dicit Yſa. xx. loquens
de mūdo ſub figura egypti. ve vobis fi
lij desertores ſperantes auxiliū in forti
tudine pharaoīs. et habentes fiduciam
in vmbra egipti. erit eīn vobis fortitu/
do pharaoīs ī confuſionē et fiducia vm
bre egipti ī ignominiā. ꝛ ſubdit. Egip
tus eīn fruſtra et vane auxiliabitur. Et
nota. ꝙ valde proprie egyptū ſiue mū
dum vmbram eſſe dicit. nam vmbra li
cet habeat omnia corpis liniamenta. ſo
liditate tñ corporis et mēbrorum peni
tus caret. vnde ſicut ſtultus eſſet q̄ vm
bram ſuam ī profundo flumine cernēs
cōfidens ſuper eam aſcenderet. cum ab
ea ſuſtentari non poſſet. Sic per eam
omnia ſtultus exiſtit qui in mundi va/
tate confidit. Nam omnis talis eſt illi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cani ſimilis de quo dr̃ ꝙ dū carnis fruſ
tū ore geſtaret. dum vmbrā carnis. ſe/
cūdā ꝛ alterā carnē putaret: carnibus
dimiſſis ad ūbrā cucurrit. ꝛ cū ibi nic/
hil īuenit vmbrā cū carnibus ꝑdidit.
vñ de tigride dr̃. ꝙ cū ſit aīal tāte veloci
tatis vt nichil illā effugere poſſit. cū/
ꝗꝫ venatores filios eiꝰ auferunt. ī eq̄s
velocibꝰ fugam arripiunt. ſed tigridē
effugere curſu non poſſūt. ſed cū ſpecu
lo eam decipiunt. nam cū illā ſibi ꝓxi
mare cōſpiciunt. ſpeculum poſt ſe pro
iciunt. et eadem ſuum ydolū ī ſpeculo
videns et filium eſſe credens dū ī yma
ginē tendit et ibi quaſi filio cōgaudens
ſpem ſuam ponit verū filium irrecupe
rabilit̃ ꝑdit. Sic qui in preſenti bono
ſpē ſuam ſtatuunt verum bonum amit
tūt. ꝓpter qđ dicit̃ in pſalmo. Filij ho
minū vſqꝫ quo graui corde ꝛc̃. Tēpora
lia em̄ di cūt̃ vana q꞉ habētē nō ſaciant
ſed dicūt̃ mēdacia q꞉ qđ ꝓmittūt nō do
nāt. Tercō vanitas attēdit̃ ī bōis grē
gratis date. Sed cūctis alijs obmiſſis.
videndū ē de ſola vaītate ſciēcie q̄ multis
eſt cauſa ruine. De hac em̄ dr̃ Eccle. i.
Ego īquit Eccleſiaſtes fui rex ī Iheru
ſalē. ꝛ ꝓpoſui ī corde meo īueſtigarē ſa
pienť de ōnibꝰ q̄ fiūt ſub ſole. ꝛ ecce vni
ūſa vaītas ꝛ afflictio ſpūs. eo ꝙ ī mul/
ta ſapiētia ſit īdignacō mlta. eo ꝙ q̊ ad
dit ſciēciā addit et dolorē. et licet ōnes
curioſi ſint vani. vt q̊ dicūt ōnes p̄deſti
natos q̄litercūqꝫ vitā inſtituētes ſalua
tum iri: vaniores tū̄ ſunt qui diuine p̄
ſciēcie cauſas īqrūt. vaniſſimi aūt qui
oīa ex neceſſitate veīre cōtēdūt. nichilqꝫ
ꝑ liberū arbitriū fieri dicūt. Sed q̊ hoc
dicūt ſibiipſis aptiſſime cōtradicunt.

Nā deum eſſe p̄ſciū futurorū aſſerunt.
ꝛ deū eſſe dicūt ꝛ credūt. ſed dū ex neceſ
ſitate oīa euenire contendunt. deū eſſe
deſtruūt. notādū ē igitur ꝙ dicere omē
futurum eſſe neceſſarium. ꝛ ē deſtruere
eſſe diuinum. et ē cōtra certū exꝑimen
tū. et eſt cōtra omnis ſciencie documen
tū. nā ꝙ deſtruant eſſe diuinū ꝓbat̃ ſic
Si omne futurū a deo p̄ſcitū ē neceſſa
riū. ergo deus nō ex volūtate ſed ex ne/
ceſſitate idē ꝓducit ad eſſe. q꞉ cū volūta
riū ꝛ neceſſariū. ſiue vt verbis vtar phi
ſophi: ꝓpoſitū ꝛ natura ex oppoſito di
uidant̃: nullum volūtariū ē neceſſariū
nec ecōtra. Deꝰ igit̃ ex neceſſitate opat̃
quidquid in mūdo opat̃. ergo nō ē pri
cipiū volūtariū. Et ē nobilius volūta
riū q̄ꝫ ſit neceſſariū. ergo deus nō ē no
biliſſimū p̄ncipium nec ꝑ cōſequēs ſū/
mū bonum. Sed omne qđ tale eſt deus
nō eſt. ſed hoc cōſequēs ē falſiſſimū. er
go ꝛ añcedens. Itē ſi deꝰ ex neceſſitate o
ꝑat̃ ſicut ſol de neceſſitate lucꝫ ſic ſol nō
p̄t nō lucē: ita deꝰ qđ facit nō poteſt di
mittē. ergo cōſtat deū ſūme nō eſſe potē
cie. ergo nec ꝑ cōſequēs deū eē. Itē ſi de
us p̄ncipium voluntariū nō eſt cū con/
ſtet ꝙ ī ſolis habentibꝰ volūtatē ſciā ē
ergo deus ſciam nō habet ullā. ergo nō
ē deus. ꝛ ſine ſciā oīm futurorū ſcienci
am habet. Sed vtrūqꝫ cōſequēs īpoſſi/
bile eſt. ergo et añcedens. Itē ſi ōne fu
turū neceſſariū ē nichil moralit̃ bonū ă
malū ē. ergo ñ valet plus deū laudarē q̄ꝫ
blaſphemare. nō plus eū diligere q̄ꝫ odi
re. non plus ei ſeruire et obedire q̄ꝫ cō/
trariū facere. qđ ſi verū eſt deus bonus
nō ē. q꞉ hoc opꝰ boītatis eſt. ſed hoc ē fal
ſū. ergo ꝛc̃. Itē ſi nichil bonū vel malū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt vt ex ſuperiobus patet . ergo nulla
pena que a deo infligitur iuſta ē . Nū
ergo deus luciferum deiecit . dū primos
ꝑentes de ꝑadiſo expulit . dū mūdum
diluuio ꝑdidit Dū ciuitates ſodomorū
ſubūtit . īiuſte egit . ergo īiuſtus ē deꝰ
Si ergo oē qđ futurum eſt neceſſaīum
eſt : deus vtiqꝫ deus non ē Itē ſi omne
futurum ex neceſſitate euenit . fruſtra
in mūdū filius dei veīt . fruſtra docuit
et legem dedit . fruſtra ad penitenciam
inuitauit et fruſtra mortē ſuſtinuit . er
go non veritas fuit . falſū eſt ergo quit/
quid eccľa credit . Quare cum oīa falſa
ſint reſtat hoc falſum eſſe qđ hec ōnia co
git cōcludere . Secundo dicere ōne futu
rum eſſe neceſſariū ē cōtra expimētum
certū . Nā manifeſte ꝑcipit homo in ſe/
ipſo ꝙ quidam ſūt actus inuoluntariĳ
Nā nobis nolentibus verberamur no/
bis nolentibꝰ moīmur . nec hoc vitare
poſſumus . ſed nobis non nolentibus
ſed volentibus māducamus . īcedimus
et ſedemus . ergo ſi ōne voluntariū con
tra neceſſariū eſt diuiſū . reſtat nō ōne
futurum eſſe neceſſariū . Itē ex noſtra
ſciencia ſcire poſſumꝰ quid de dei ſcien
cia credere debeamus . Sed cōſtat ꝙ ſi
te video ambulare te ambulare ſcio . ſed
certiſſime cognoſco ꝙ non ideo ambu/
las quia ego ambulaē te ſcio . Quia etſi
oculos ad alia vertā & te ambulare obliui
oni tradam : non tñ cū preſcitu ſciencie
deſines ambulare . ſi deſiēns . ſi tue am
bulacionis mea ſciencia cā eſſet : ergo
ſcīā quātūcūqꝫ ſit de re ꝯta : cā rerū nō
eſt . Nō ergo qa deus ꝑſcius rerū ē ideo
ōne futurū de neceſſitate eueniet . quia
deus ſicut rem futurā nouit . ita et mo
dū quo eſt futura prenoſcit . Vnde non
ſolum me peccaturū ſciuit . ſed libertate
liberi arbitriĳ me peccaturū prenoſcit .
Vnde Anſel . dicit . ꝙ hec non eſt conce/
denda . Deus ſcit hominē peccaturū : nĭ
addas ꝙ ſcit eum peccaturū ex meā ar/
bitriĳ libertate . ¶ Tercio dicere omne
futurū eſſe neceſſariū : eſt contra omīs
ſciencie documentū . Nam philoſophia
diuiditur in tres ꝑtes . In ſcienciā mo
ralem . racionalē et naturalē . At mora/
lis ſciencia ꝓbat aliqđ eſſe ſūmū bonū
qđ eſt finis oīm actuum . Sciēcia racio
nalis ꝓbat aliqđ eſſe ſūmū verū qđ ē lu
mē ōniū racionū . Sciencia naturalis
ꝓbat aliqđ primum eſſe et ſūmū qđ eſt
pricipiū oīm naturarū . Ergo ſicut de
iſtis dicitur deus ē infinitus . et cōſtat
ꝙ noſter intellectus ē ōnino finitus cū
finitū ab infinito excedatur ī īfinitum :
conſtat eē ſtultiſſimū velle rimari diui
nū ſecretū qđ eſt occultiſſimū . Itē phi/
loſophus dicit . ꝙ intellectus noſter ha/
bet ſe ad maīfeſtiſſima nature ſicut ocu
lus veſpertilionis ad lucem ſolis . ergo
ſi nō poteſt manifeſta cogitare quō non
deficiet ad occulta? Et ſi ſic deficit circa
creata quō credis cōgnoſcere increata?
Stultū igitꝰ cōſtat eſſe de diuinis occul
tis diſputare velle q̄ nō poſſumꝰ hec in
feriora cognoſcere . Dic michi tu q̄ ani/
mam tuā cōmittis diuine ꝑſciencie : qꝛ
magis tuā negligis aīāꝫ ꝙ oīa tua alia
Si eīm bonū agē rēnuis qꝛ dicis . fit ne
ceſſaīo m̄ qꝛ deus ipē ꝑſciuit : q̄re ſic de
corpoē tuo nō dicis cū īfirmaīs? ſed q̄/
ris tibi medicū vt ſaitatē cōſeq̄ poſſis .
Quaē cōedis . q̄re bibis . ſi ꝑſciā cuncta
facit? q̄re non ita corpus vt aīam ꝑſcie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cõmittis diuine. q̄re terrã tuã laborato
ri tribuis. q̄re vineã excolis ſi oīa ꝓui/
dencia facit. Ergo ſtulte fac de aīa tua
q̄d facis de vinea . puta eã remouendo
ſupflua . ligoniſa eã ꝑ cõfeſſionem pu/
riſſimã . liga eã ꝑ ſatiſfactionē impoſi/
tã . ⁊ trahe eã ſiue planta ad bona oꝑa .
⁊ ſic ſi feceris tibi ſpõdeo ꝙ ſicut vinea
vinũ ībuit . ſic tu boīs opibus habũda/
bis . ⁊ in fine vitam eternam habebis.
Ipſo donãte ⁊c̄

Item

PEr totã noctē laborãtes nichil ce
pimus Lu. v. ſicut ex dictis ſapiētũ col
ligitur Nox ē lucis occultatiua . obſcu/
ritatis īductiua . caloris expulſiua . fri
goris cãtiua . ⁊ horroris ⁊ timoīs ē in/
cuſſiua . Quia ergo ē lucis occultatiua
ſignat defectũ ſciēcie . q2 obſcuritatis in
ductiã . ſignat tenebrã ignorãcie . q2 ca/
loris ē expulſiua ſignat paucitatē grē .
q2 frigoīs cauſatiua ſignat habũdanciã
culpe . ſed q2 timoris ē īcuſſiua ſignat
multitudinē mali pene . vere ergo ⁊ ꝓ
prie nox ſignat vitã p̄ſentē ī q̄ rara vel
nulla ē vera ſcīa . ī q̄ multiplex ignorã
cia . ī q̄ rara grã . ī q̄ multiplex culpa . ⁊
ī qua oīs cõſpicit᷑ eſſe pena. Nã cõſtat ꝙ
ī culpa cõcipimur ī doloībꝫ ꝑtuimur .
mũdo ignorãtes effũdimur . mox nati
peīs expoīmur. adulti iterũ īiq̄tatibus
īplicamur . et ī multis anxietatibꝫ mo
rimur. Vñ ergo dicũt ſcī Aplī . Per to
tã noc . la . nichil cepi⁊ ¶ In quo verbo
hec p̄ſens vita p̄mo deſcribit᷑ vt penoſa
ꝓpt̄ hũdanciã mali . ſecũdo deſcribitur
vt īfructuoſa ꝓpt̄ penuriã boni. peno
ſitas p̄ſentis vite nōt᷑ cũ dr̄. laborantes
ꝑ to . no . Infructuoſitas nōt᷑ cũ īfertur
nichil cepi. q̄ſi dicēnt multũ laborãuimꝰ
ſed nichil ꝓfecimꝰ. Dicamꝰ ergo ꝑ totã
no . la . Sed notand̄ ꝙ laborãt auari. vt
vaī quos fatigat cuã anxia mũdanorũ
laborãt laſciui vt quos diſſoluit concu
pīa peccõrũ . laborant pigri vt cõfracti
quos eñuat difficultas agendorũ . labo
rãt uiſci vt criſti diſcipuli quos releuat
deſideriũ eternorũ . Dico ergo ꝙ p̄mi la/
borãtes ſũt viri auari totalit̄ tp̄alibus
dediti . curis variis occupati . hĳ nichil
aliud cogitãt . de nulla re curãt . cũ obu
lo aīmam venalem habeant niſi quō di
uicias querant . et quomodo agrum a/
gro et domũ domui addãt . contra illud
Yſaye . v . ve qui cõiungitis domũ do/
mui . agrũ agro copulatis ⁊c̄ . Iſti ſũt
ſimiles pueīs q̄ vana ſectãdo diſcurrũt
tota die cũ ſero domũ redeũt nihil vtile
ſecũ ferũt Sic auari totũ mũdũ c̄cueũt
mõtes trãſeũt . maria ſulcant ⁊ diuidũt
⁊ oībus laboībus ⁊ ꝑiculis ſe exponũt
ſed cũ ī morte ad cõſcīam redeũt nichil
ſibi lucri p̄t vaītatē ⁊ culpã īueīũt . vñ
dr̄ Eccle . v. Eſt ⁊ alia īfirmitas peſſiã
quã vidi ſub ſole . diuicie cõſeruate ī malũ
doīni ſui ꝑeunt em̄ in afflictione peſſi/
ma . et addit . filiũ generauit q̄ in ſūma
egeſtate erit . qui ſicut egreſſus eſt nu/
dus ab vtero . ſic reuertetur . ⁊ nichil af
feret ſecũ de labore ſuo . et ſubdit Quid
igitur ꝓdeſt ei ꝙ laborauit in ventum
omnibus diebus vite ſue . O ſūma ſtul
ticia ſic lucris intendere . cõtra naturã
eſt auaricie deſeruire . Nam conſtat ſecũ
dũ naturã īſtitutã oīa eſſe cõmuīa nul
la peitus ꝓp̄a. Itē hoc cõſtat de natuã
reꝑata Nõne in p̄mitiũa ecc̄a erant diſci
pulis omnia cõmunia. Item dicitur in

hiſtoria tripertita · ꝙ Plato ciuitatem
ſuā ſit inſtituerat ꝙ ōnia cōmunia illis
erāt · Itē natuā tradidit terram homi
nibus cōculcādam · ergo contra naturā
eē conſtat ſi terrenis te ipm ſubmittas
Itē cōſtat ꝙ deus hominē rectū fecit ſi
cut Eccle · dicit · ſed ſcdm phūm ꝛ ſecūdū
certū expimētu illud rectū exiſtit · cuiꝗ
mediū nō egredit̄ ab extremis Sic duo
hoīs extrema ſūt ingreſſus ad vitā · et
egreſſus a vita · Sed cōſtat ꝙ hō pauꝑ
eſt in ingreſſu · ergo pauꝑ ſimiliter de/
bet eſſe in ꝓceſſu · ꝙ ſi diuicias querit
rectitudinē ꝑdit quam natuā donauit ·
Itē aīalia non cōgregāt in horrea niſi
quedā pauca vt apis et formica et talia
quibus ꝓuidit natuā · quia cū eēnt ꝑ/
ua et corpoē debilia nō poſſent in yeme
ſibi quere eſcā · ergo cōgregacō humana
nō venit ex natuā · ſed ex auaricia · Vñ
dicit̄ Mathei vi · Reſpicite volatilia celi
ꝛc · Reſpicite lilia agri ꝛc · ¶ Scdo la/
borāt laſciui carnis voluptatibꝫ dediti
ponētes in voluptatibus finē boni · ſi/
cut olim qdā philoſophi dcī epicuri · iſti
laborāt egritudiē peſſima · quia egritu
do ipſa fomentum ſuſcipit a natuā · peſ
ſimā eim̄ egritudinem illam eſſe cōſtat ·
cui cōplexio corꝑis ꝛ tꝑis natuā diſcor
dat · Vñ febris cāta ī homiē flegmatico
ex natuā · Si adueniat in hieme que fri
gida eſt et humida · eſt valde periculoſa
Vñ ꝓpter ꝑiculum carnalis febris di/
cit̄ cor hominis infirmaī · cuius paſſio
vel modica eſt periculoſa · Pſalmiſ · In
firmatū eſt cor eorum in laboribus · in/
firmati ſunt nec fuit qui adiuuaēt · In
hac enim paſſione vix inuenitur auxi
lium niſi diuinum · Vnde ſcdm Aplm̄

cum ea non eſt bellandum · ſed pocius
fugiendum · Debent tamen miſeri con/
ſiderare exempla brutorū · quelibet fe/
miās ſuas appetunt · nulla tamē ſic ſūt
ad luxuriā prona vt homo · Nam bruta
vt in pluribus ſemel in anno mouētur
ad luxuriam · homini non ſufficit om/
ne tempus Turtur mortuo conpaē nū
ꝗ nubit · ſed ex memoīa mortui ſemper
luget · homo non eſt contentus vna · ſed
illa mortua ſuperducit alteram · terciā
et quartam · Elephas in anno quinꝗ
diebus tātum · quibus rariſſime addit
ſextū · vacat ad coitum · ꝛ tunc latebras
cū cōiuge querit · et ad ſocios nūꝗ redit
niſi prius in aqua ſe lauerit · nec poſt
īpregnacionē vnꝗ vxorē cognoſcit · cū
tū fetū protet in ventre duobus annis
Sed hō ōni tꝑe libidini vacat · et publi
ce de pcc̄o ſe laudat · ita vt nec poſt gra/
uidacōnē ſe abſtineat · Vñ cōtigit ꝗ ſe/
pius vt fetū interimat · Itē int̄ piſces
nulla ſunt adulteīna connubia · et mul
ta ſunt alia bruta que ſuis feminis cō/
tenta ſunt · Sed homo racionalis crea/
tura non eſt contentus ſua · ſed inuadit
ſepius alienam · Et cum peccatum car
nis ſit peccatum ꝑticule ſenſualis · in
qua homo communicat cum brutis · ipē
tamen homo contra naturam racionis
luxurie pre cunctis brutis intēdit · ¶
Tercio laborāt pigri tamꝗ eneruati ꝛ
cōtracti · natuāle eſt eīm ꝙ in vno milia/
rio vie plus laboīt hō cōtractꝫ ꝗ ī qtu/
or ſanus · et hoc nō ꝓpter grauitatē vie
ſed propter cōdicionē ꝑſone · piger ergo
plus laborat manū de ſinu trahendo ꝗ
alius tota die in vinea laborando · Vñ
dicitur Prouerbiorū · Abſcondit piger

manū ſuam ſub aſcella . et laborat ſi ad
os converteret eam . Nō igitur mirum
eſt ſi tales diuina mandata non ſeruāt.
Unde dicitur in pſalmis . Numqiud ad
heret tibi ſedes īiquitatis q̄ fini. la. in
p̄ce . Bern̄ . laborem in precepto fingit
qui diuina mandata grauia eſſe credit
cum dominus ip̄e dicat . Onus meum
leue. Sed hoc peccatum eſt contra natu
ram hominis tam inſtitutā q̄ꝫ lapſam.
Nam de homine condito dicitur Gene.
primo. q̄ꝫ poſuit eum deus in pradiſo.
vt oparetur et cuſtodieret illam . ſed ho
mini lapſo dixit. In ſudore vultus tui
pane tuo veſceris . et propterea dixit.
Aplūs. Qui non laborat non mandu/
cet . Juſte ergo piger quia quieſcit vbi
eſt laborandum. ibi eternaliter labora/
bit vbi eſſet quieſcendum . Que maior
ſtulticia q̄ꝫ negligē vitam. ſine qua non
eſt vita. quare miſer piger non attēdis
araneam tam vilem et exiguam creatu
ram que mox nata . vix viſui ſubiecta
aſcendit in telam et ſe euiſceāt vt telam
ſuam ordinet et componat vt ſic viuere
valeat. dicit Ambroſi9 in examerō . q̄ꝫ
apum nulla omnino eſt ocioſa. ſed que/
dam cōtra alias certant. Alie circa vic/
tum inuigilant . Alie futuros ymbres
explorant . Alie florida loca exquirunt
Alie ceras de floribus ſugunt . Alie cel
lulas mira cōnexione componūt . Alie
circa regem cuſtodiendū exiſtunt. Alie
venientes excipiunt . et earum onera
ſuſcipiunt et reponunt . Alie cibos pa
rant. quos equaliter cunctis apponūt
Nō ergo magnū pc̄m exiſtit qn̄ hō neg
ligit qd̄ modica apis tā ſollert̄ exq̄rat ?
Quarto laborāt q̄dā ſicut xp̄i diſcipuli

nūc ieiunādo. nūc vigilādo. nūc maib9
laborando . nunc diſcurrendo. nunc p̄/
dicando . nunc ſalutis conſilia cunctis
dando . Unde monet Aplūs primo ad
Corinthe. vi. In omnibus exhibeam9
nos ſicut dei miniſtros. in laboribus.
in ieiunijs. in vigilijs. ꝛc̄. Unde eciam
Thimotheo dicebat. labora ſicut bon9
miles chriſti Nunquid laborabit miles
vbi tantis laboribus affectus eſt prin/
ceps ? ſtultū eſt vt membrum quieſcat
vbi caput laborat. Et ideo dicit̄ Jaco.
vltimo. Exemplum accipite fratres ex
itus mali . longanimitatis . laboris et
paciencie prophetarū. quaſi diceret At
tendite q̄ꝫ longanimes in expectando .
q̄ꝫ laborioſi in operando . q̄ꝫ pacientes ī
portando . et q̄ꝫ fortes in mortem ſuſti/
nendo extiterunt ; Qui enim ſic in hac
vita laborauerit poſt mortem in requie
erit. iuxta illud Apoca. Ammō iam di
cit ſpiritus vt requieſcant a laboribus
ſuis. Rogemus ergo chriſtū. ꝛc̄.

Dominica quīta

SI q̄d patimini ꝓpt̄ uiſticiā bt̄i.
p̄ma petri . i. Tria eīn legimus
genera paſſionū. Nā penarū quedā ſūt
innate . ſicut fames . ſitis. et conſimi/
les. q̄dā īfelicite . vt crucifixiōes. ſuſpē
ſiōes ꝛ ſimiles. q̄dā ſūt volūtarie aſſūp
te vt in penitēcijs patꝫ. Uerum nulla
paſſio inq̄ꝫtū paſſio ē meritoia. vel deo
grata . niſi accedēte volūtate cū gracia .
que eam faciat laude dignā . vt pati ex
volūtate ꝓpt̄ iuſticiā defendendā . vel
ꝓpt̄ iuſticiā faciēdā. Nā ille patit̄ ꝓp
ter iuſticiā defendendā q̄ p̄us vult pati
oēm penā q̄ꝫ negaē fidē verā. vel dimit/
tē ſanctā vitā. Sed ille patitur ꝓpter

iuſticiã faciendam qui ad culpam in ſe
puniendam ſumit penitenciã. Ad hanc
igit᷑ penitẽciã recte faciẽdã vel ad penã
quãcũqꝫ meritoriã paciẽdã vel ſuſtinẽ/
dam cõcurrũt neceſſario tria. que in ſu
ꝑiori themate ſũt nõnda. ſcilicꝫ. Pena.
cauſa. et gracia. Pena que culpe eſt pu
nitiua. Cauſa que eſt ꝑordinatiua. Gra/
cia que ẽ vtriuſqꝫ ꝑfectiua. Nã ſine gracia
ſi cauſa eciã eſt iuſta pena nõ eſt merito
ria. Vñ Aplũs Cor. Si tradidẽo cor/
pus meũ vt ardeã. ſupple ſi eẽt poſſibi/
le. ꝓpt̃ xp̄m. caritatẽ nõ habeã nichil m̃
ꝓdeſt. Notat᷑ ergo p̄mo pena puniens
cũ dicit᷑ patimini. Scdo notat᷑ cauſa cõ
ueniẽs. cũ addit᷑ ꝓpt̃ iuſticiã. Tercio
notat᷑ grã ꝑficiẽs ſiue cõplens cũ adiũ/
git᷑. beati. Beatitudo enĩ ſcdm ꝙ ẽ vir
tus vie noĩat coplemẽtũ grẽ. quia igit᷑
iſta tria. ſcꝫ. pena cauſa. et grã. cõcur/
rũt ad vnã ꝑfectã penitẽciã. ideo breui
tatis grã ſimul oĩa ſũt tractãda. Notã/
dum eſt igit᷑ ꝙ ꝑ paſſiones cũ cauſa du
cente. et grã ꝑficiente a ſcoria peccato/
rũ abſtergimur. in donis gracie ſoli/
damur. in xp̄o tamꝙ̃ filij cõfortamur.
tamꝙ̃ heredes regni ad gloriam ꝑ̄para
mur. Pena igit᷑ eſt pene ꝓ culpa debi/
ti ſolutiua. eſt gracie ꝑfectiua. eſt capi
ti xp̄o aſſimilatiua. et eſt ad gloriam in/
ductiua. Dicamus ergo ꝙ ꝓpter paſſi
ones propter deum aſſumptas. primo
a ſcoria pcc̃orũ mũdamur. Nam cõſtat
ꝙ dũ aliquis peccat deũ cõtra ſe prouo
cat et ad penã ſcdm diuinam iuſticiã ſe
obligat. Dum ergo voluntarie penam
ſubit vel ab alio ſibi inflictam propter
deũ pacient̃ ſuſtĩet ⁊ pati diligit. a pẽa
pro culpa debita ſe abſoluit. Nam deus

cum ſit pius non iudicat bis in idipſũ
quare ſi homo ſe punit deus ab eo am/
plius non requirit. Et iterum hoc ve/
rum eſt ꝙ penam non ꝓ iuſta cauſa ſed
pro culpa inflicta ſi fiat voluntarie de/
us acceptat. ⁊ ſibi ſatiſfactum reputat
Exemplum de latrone. Lu. xxiij. Qui
quia de neceſſitate virtutem fecit deus
intantum penam acceptauit ꝙ a criſto
audiuit. Hodie mecum eris in ꝑadiſo.
Et proptẽa fratres Joſep Gene. xlij.
confitebant᷑ ſuam culpam. et dicebant
penam quam incurrebant eſſe iuſtam.
vt ſic poſſent abſolui a culpa. et placare
diuinã iram. Meĩto inquiunt hec pati
mur quia peccauimus in fratrẽ noſtrũ
videntes anguſtias anime eius dum
deꝑ̄caretur nos et non audiuimus.
¶ Nota penitenciam multorum qui quia
penam ꝓ culpa aſſumpſerant diuinã
iracundiam placauerũt et ſubuerſioĩs
periculum euaſerunt. Jone tercio. Et
quid mirum ſi pena voluntaria quam
peccator aſſumit iſte igne ſpirituali ru
biginem peccatorum conſumit. quando
ignis corporalis ſic rubiginem metallo
rum abſtergit. Potẽcior eſt enim ignis
ſpiritualis. ꝙ̃ ſit ignis corpoãlis. quia
quãto eſt aliquid ſimplicius tãto ẽ vir/
tuoſius. Ergo ſi ignis corꝑalis purgaẽ
p̄t materiã corꝑalẽ. multo forcius ignis
ſp̄ualis. rubiginẽ ſp̄ualẽ. Videmus enĩ
ꝙ ignis adueniẽs ferro. dũ eius interio
ra inuadit. ab eo oẽm rubigiẽm tollit.
frigiditatẽ ĩ calorẽ cõuẽtit. duricieẽ mollẽ
facit. et in ſuã pulchritudinẽ ip̄m conũ
tit. Itẽ aurũ ſi in ignẽ ponat᷑ in pon/
dẽ nullo mõ minuit᷑. ſed ſolũ ab impu
ritate abſtergit᷑. et amplius depurat᷑ ⁊

fulgidius inuenitur . Item conſtat ꝙ a
qua eſt ſordium remotiua . et pannorū
purificatiua . Sed aqua tribulationem
ſignat in ſcripturā . ergo qđ facit materi
alis aqua non gracia vel paſſio gracio/
ſa ? Item ventus ꝑflans ab aq̄lone . in
quo ſignatur malum pene . eo ꝙ ex aq̄/
lone pandetur omne malum . ſicut dici/
tur Iheremie primo . Eſt aeris depurga
tiuus . nebularū et nubium fugatiuus . ſu
perfluorum conſumptiuus . inmūdicie
abſterſiuus . et ſerenitatis eſt cāatiuus .
Ergo ꝛ modo cōſimili paſſio gracia in/
formata ex iuſta cauſa ſuſcepta . ſcorie
peccatorū eſt abſterſiua . et ſpiritualis
mūdicie inductiua . Eemplū de pueris
Daniel . iij . Qui in fornacem ꝛc̄ . Et fe
cit medium fornacis quaſi ue . ro . flan/
tem . Unde et ꝓpheta dicebat ſub figurā
horum . Tranſiuimus ꝑ ignem et a .
ꝛc̄ . ¶ Secundo penis voluntarie porp
ter deum aſſumptis non ſolum abſter/
gimur . ſed gracia ſolidamur . miro enī
modo paſſiones conſolidant virum iuſ
tum . Nam et aqua caſtroꝝ et ciuitatū
ſūt fortilicia . omnem locum quem cir/
cueunt fortiorem reddunt . Unde Exo
di xiiij dictum eſt in figura ꝙ aq̄ erāt fi
lijs iſrahel pro muro a dextris ꝛ a ſiniſ
tris . Unde boecius dicit . ꝙ virtus ex
eo dicta eſt . ꝙ ſuis viribus nitens nul/
lis ſuperetur aduerſis . naturale enim eſt
ꝙ virtus agentis niſi reſiſtenciam īue
nerit ibi ad deſtructonem contarij forti
us īualeſcit . propter quam cauſam ſol
magis in mari calet ꝙ̄ in terra . propt̄
aque reſiſtenciam . Et ignis quanto ſo
lidiorem inueīt materiam in quā agit .
tanto fortius eam inuadit . ꝛ in ea ma/
ioris caloris vim relinquit . Unde ma/
gis calet aurum ignitum ꝙ̄ ferrum . et
magis ꝙ̄ ſtannum . Videmus enim ꝙ
dum in ignem aliquid aque aliq̄s ꝓij/
cit ꝙ tunc fortius īualeſcit . Propt̄ quā
cauſam dum faber ferrū in ignem mit/
tit . ſepe ignem aqua aſpergit . Sic et
paciēcia quanto fortius īuaditur . tanto
fortior redditur et amplius ſolidatur .
Eſt enim vt incus . qui quāto plus mal
leis ꝑcutitur tanto ſolidior inuenitur . et
dicitur ſcđo ad Corinteos vndecimo . ꝙ
virtus in infirmitate ꝑficitur . Item
Aplūs . cum infirmor tunc fortior ſum
Cuius racōnē aſſignat cum dicit ꝙ tri
bulacio pacienciam oꝑatur . Quid enī
ſcutum patiēcia forcius . que ictus lapi
dis reicit . ignes non fugit . mortē con/
tempnit . et gladios vilipendit . Unde
Gregorius . Quod fornax auro . lima
ferro . flagellū grano . hoc facit tribula
tiuo viro iuſto . Unde Aplūs dicit pri
mo ad Corinteos q̄rto . Maledicimur
et benedicimus . ꝑcuſſionem patimur et
ſuſtinemus ꝛc̄ . O ꝙ̄ pauci ſunt hodie
qui ferant ſcutum paciencie niſi aliqui
ſimulate . vt qđ non ſunt videantur eſſe
Unū dū quidam vt Boecius dicit . arro/
garet ſibi nomē philoſophi : q̄dā volēs
eum probare ſi philoſophus eſſet : iniu
rijs eum aggreſſus eſt . At ille ad tem/
pus pacienciam arripuit . ſed mox illo
ceſſante ait . Nūc cognouiſti me eſſe phi
loſophum ? cui ille . cognouerā inquit
ſi tacuiſſes ¶ Tercio paſſionibus xp̄o
tamq̄ filij conformamur . magnū eſt ſi
milē eſſe regi . ergo ſi ei vis eſſe ſimilis
oportet vt paciaris . i . Petri q̄rto . xp̄o
in carne paſſo et vos eadē cogitacione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

armamini ? Quis eñ dei filiꝰ fuit qui
ꝑ viã hãc nõ tãſiẽt. Cogita de Abel pri
mo iuſto. ꝓphetas attende. Aplõs in/
tuere. ⁊ martirũ memorare. viã ſimilẽ
vel ſimilitudinis imitare. Quõ ſimi/
lis duci eris. ſi non in toto corꝑe vulne
reris. Sepe me r̃colo legiſſe Macrobiũ
dicentẽ. ꝙ multi fuerunt ſerui qui pro
dñis ſuis tradiderũt ſe morti. Sed nũ/
ꝙ̃ legi regem quẽꝙ̃ vel principẽ ſubiſ/
ſe mortẽ ꝓ amore ſerui. Ergo ſi rex re/
gũ fecit qđ nullus alius facere voluit ?
ꝓ ſeruo non bouo ſed malo ſe tradidit.
Valde ingratus exiſtis. ſi ei ſimlis eſſe
non vis in plagis. Aplũs bene dicit
ſcđi. Thi. iij. ꝙ omnes qui pie volunt
viuere in xp̃o ꝑſecucõnẽ pacient̃. ergo
ſi hoc ẽ piorũ õniũ ita vt nullus exẽp/
tus ſit ? reſtat qui pati r̃fugit pie ĩ criſ
to non viuit. ergo omnis talis xp̃i filiꝰ
nõ exiſtit. Et hec eſt concluſio. Aplĩ ad
Hebre. xij. fili mi noli negligẽ diſcipli/
nã dñi. quẽ eñ diligit dñs caſtigat. fla
gellat autẽ oẽm filiũ quẽ recipit. quis
eñ filius quẽ nõ corripit paẗ. quaſi di/
ceret nullus. Vñ cõcludit tamꝙ̃ ex ſup
poſicionibus manifeſtis. Si inquit ex/
tra diſciplinã eſtis. cuius ſcilicet diſci/
pline ꝑticipes facti ſunt omnes filij. er
go aduletri ⁊ filij non eſtis. quid hijs a/
percius ? Neceſſe igitur eſt ſi volumus
filij eſſe criſti. vt non ſolum non fugia/
mus ſed appetamus pati. ad ſimilitudi
nem criſti in toto corpore vulnerari. Nõ
enim fidelis miles eſſe creditur qui re/
ge toto corpore vulnerato ipſe non vul/
neratus egreditur. Nam et coruus fili/
os ſuos eſſe no n credit. niſi poſtꝙ̃ eos
in nigredine ſimiles ſibi cernit. nec an/
te hoc eos paſcit ¶ Quarto per paſſio/
nes ad gloriã pergimus uł ꝑ̃paramur
Verum pena pauca et gloĩa multa. pe
na temporalis ſed gloria eternalis. pe/
na momentanea ſed gloria eſt eterna. et
propterea Apoſtulus dicit. ad Roma/
nos octauo. Non ſunt coudigne paſſio/
nes huius temporis ad futurã gloriaꝫ
que reuelabit̃ in nobis. Que eñ cõdig/
nitas eſſe poteſt finiti ad infinitũ. imi
ad ſummum. temporalis ad eternum ?
Vnde hoc admirans Petrus prima pe
tri ultimo. Deus inquit omnis gracie
qui vocauit nos ad eternam ſuam glori
am in criſto iheſu modicum paſſos ⁊c̃.
Nam ſicut dicitur Sapiencie. In pau
cis vexati in multis bene diſponũtur.
quoniam deus temptat eos ⁊c̃. Nam ſi
cut aurum fornace. ſic iuſtus probatur
tribulacione. Aurum enim in igne non
minuitur ſed clarius redditur. Sed ſi
falſus denarius in igne ponatur ? ꝙ ſit
falſus mox cognoſcitur. Item purum
aurum ſi malleo conteratur. nunꝙ̃ ſub
malleo ſcinditur ſed amplius dilatatur
Sed ſi aliud metallum ei admiſceatur.
ſemper ſub malleo ſcinditur. nec vnꝙ̃
ſolidatur. niſi ab illo metallo prius in/
termixto antea ſeparetur. ſed ſemper
ſub malleo inobediens inuenitur. Itẽ
aurum percuſſum nõ reſonat. nec vas
eciam plenum ſonat. ſic et homo ſi gra/
cia ſit plenus ? tactus iniurijs non cla/
mabit. Sed ſi vacuus ſit continue oſtẽ
tabit. Vnde ſi vis ſcire qualis homo ſit
aggredere eũ iniurijs. quoniam ſicut
ſanctus Gregorius dicit Qualis vnuſ
quiſqꝫ apud ſe lateat illata ſibi cõtume/
lia probat. et propterea in fine õnium

beatitudinum. Mathei quīto. Dominus
ſuſtinēciam pſecutionum tamꝗ̄ cōple/
mentum omnium ꝓbat Vn̄ ſic ait. Be
ati qui pſecutionem paciunt' ꝓpter iuſ
ticiam. quoniā ipſorum eſt regnū celo
rum. Quomodo enī ſcire poteris vtrū
homo ſit humilis? vtrū iuſtus? vtrum
amator pacis. et ſic de alijs n̄ eū pun/
gas iniurijs. Qui ergo mala ſibi illata
pacienē ſuſtinet. vtiqꝫ filius dei eſt. et
regni celeſtis eſt heres. qa ſcdm Aplm̄
Si ſimꝰ ſocij paſſionum erimus et cō/
ſolacionum Dominus ergo iheſus qui
ꝓ nobis eſt paſſus. det nobis ſic paciē
ter ferre mala preſentis vite vt pueni/
amus ad ſoliū glorie eius Amē Itē

Omnis qui iraſcit' frī ſuo reus erit
dicio. Mat. v. ꝙ ſit graue fratrē
ſuum odire. ex hoc euangelio poteſt pa/
tere. dum homo ex ſolo motu cordis in
terno reus fiat iudicio. Et ex quocūqꝫ
indignacōnis ſigno exterius manifeſto.
fit reus cōſilio. Ex quocūqꝫ verbo iīiu/
rioſo. eterno ſupplicio. Quis hoc alicui
hominū crederet. ſi xp̄us hoc non dix/
iſſet? Eſt enī ira motus ad vīdictā. vel
ira eſt aſcenſio ſanguinis circa cor. cū
ſit paſſio ſpiritualis aſcēſio ſanguinis
materialit' ad iram diſponit. ſimile eſt
qn̄ dicitur. ꝙ lac eſt ſanguis bis coctus
in vbere. et ꝙ vinum ē aq̄ putrefacta
in vite ¶ In verbo ergo p̄miſſo domi/
nus nr̄ tamꝗ̄ bonus medicus duo facit
Nam primo inſinuat nobis morbum.
ſecundo addit morbi remedium. Sicut
enim deus ordinauit vt nullū ſit in re/
bus malum quod non habeat contra ſe
bonum: nec ullum ſit omnino venenū
quod non habeat ſuū antidotū. quāuis

nobis aliquando ſit occultum: ergo in
ſinuans primo maliciā morbi. cū dicit
Qui iraſcitur: ſecundo addit bonitatē
remedij. cū adiungit Reus erit iudicō.
Quid eſt enī reum iudicio eſſe niſi pec/
catorem ſe ex hoc iudicare. ꝛ corā dei mi
niſtro ſe accuſare ꝛ iudicō eius ſe com/
mittere? Nam ſi ira ſolo corde teneat':
nec vllo ſigno vel verbo manifeſtet': hoī
facto ſatiſfacere non tenet'. Sed ſi racha
quod eſt ſignū indignacionis: naſo vel
alio membro fecerit: ad ſatiſfaciendum
fratri obligatus exiſtit. Eſt ergo no/
tandū ꝙ ira omnino eſt fugienda. nam
ira deo multū diſplicet. ira valde diabo
lo placet. ira homini multū nocet. Nā
ira deo plurimū diſplicere patet. Con/
ſtat enī ꝙ hō habitaculū dei eſt. ergo dū
ira hominē turbat: deū quodāmodo ꝓ
uocat. Unde ſup ad Ephe. iiij. Nolite
contriſtare ſpiritū dei: dicit gloſa. Dū
ira ſpiritū pulſat ſancti ſpiritus habi/
taculum turbat. Si ergo kariſſime nō
vis a te deum repellere iram proijce. ſi
cut Eccleſiaſticus conſulit facito. Au/
fer inquit iram a corde tuo. Turpe enī
eſt. verecundum eſt. graue valde pecca/
tum eſt facere deo tuo. creatori tuo ſapi
entiſſimo. conſeruatori tuo fortiſſimo.
gubernatori tuo prudentiſſimo. et pa/
tri pijſſimo ꝛ tui amantiſſimo: qd̄ nō
faceres conuicino; Quis adeo ruſticus
eſt qui vicinum ad ſe venientem repel/
leret? quis principē ſue ciuitatis abij
ceret? quis ſeruus ſuo terreno dn̄o nō
aſſurgeret? Si ergo homini ita facis:
quomō deū tuū pellis? quē vtiqꝫ non
pellis a domo tua ſed qd̄ ē grauius a ſe
a; Quis corpus tuū fabricauit? quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

animā tuam tibi dedit. puto deū dediſ/
ſe tibi. ſed reſpondebis ſicut habet ex v/
bis illius ſancte mulieris. ſcđi Macha.
vij. Dū igitᷣ deū a te abicis a domo quā
cōdidit eū pellis. et dum ꝓditor ipſiꝰ
exiſtis: vt hoīes dyabolici crimem leſe
maieſtatis incurris. ¶ Scđo ira dya/
bolo valde placet. nec mirādū eſt. qꝛ in
aliis pccīs vnū vel duos lucratur. Sed
in ira non ſolū hominē vnū. vnā domū
vnū caſtrum. ſed aliquādo totū regnū
Vñ enī ab Abel iuſtū vſqꝫ modo tot ho
micidia? Vñ tot ciuitatū incendia? Vñ
tāta domorum ruina? Vñ ſediciones et
bella niſi ex ira? Vñ dicitᷣ in Eccleſiaſ/
tico. Homo iracundus intēdit litem. et
peccator turbat amicos. ⁊ in medio pa
cē habenciū ponit diſcordias? quid lite
peius? quid amicicia dulciꝰ? quid pa
ce vtilius? ira deteſtabilius que lites
gnāt. amicicias turbat. pro pace ponit
diſcordias? Prou. vij. Vir iracundus
ſuſcitat rixas. ¶ Tercio ira hoī mul/
tū nocet. eſt eñi veritatis occultīa. Vñ im
pedit aīm ne poſſit cernē verū. eſt ling
ue impeditiua. eſt racioīs ſubuerſiua
eſt tocius intellectiue cecatiua. eſt tociꝰ
hominis afflictiua. quid eſt iſtis peiꝰ?
et tamē ira p̄ter tanta mala. eſt vite di/
minutiua. Nam cōſtat ꝙ triſticia deſic/
cat oſſa cōſumēdo medullam in qua ra
dicatᷣ vita. ſed ira eſt triſticie cauſati/
ua. ergo eſt et vite abbreuiatiua. Unde
dicitur Eccleſiaſtici tercio. Zelus et ira
racundia minuunt dies. et propterea
iracundi ſunt ſimiles vrſo. qui ꝑ iram
occaſionaliter ſeipſum occidit. Cū eñi
mel libentiſſime comedat querit arbo/
res concauas vbi mel inueniat. et cum

inuenit illuc ſepius vadit. hoc dum ve/
nator agnoſcit. ante foramen malleum
grauem ponit quem ibi fune ſuſpendit
vt vrſus veniens nec propter malleum
caput intromittere valens. cum capite
malleum remoueat. ſed malleus dum
ad locum proprium venit. caput eius
percutit. Sd ille vrſus aliquantulum
iratus. malleum magis ꝙ̄ primo repel
lit. et malleus forcius rediens. forcius
caput eius impetit. Ac vrſus forriſſi/
me iratꝰ fortiſſime malleum a ſe pellit
ignorans ꝙ quanto longius retrocedit
tāto forcius eum ferit. Dum ergo mal/
leus ſic longe repulſus redit. et ſui pon
dē naturali ipſū ſic acriter ferit. qui cū
ſit capite debilis de arbore cadit et ſic ſe
piſſime ira perit ¶ Sequitur. Reus
erit iudicio. hec eſt medicina. ſi quis in
currerit cordis irā. ut homo ſe iudicās
incurriſſe culpam puniat ſe ꝑ vindictā
ꝑdoneam. Sed notandum ꝙ preter il/
lud iudicium animaduerſionis extre/
me. de quo ſatis puto eſſe dictū in Ser
monibus de aduētu: triplex eſt iudici/
um. quod ad preſens occurrit. Scilicet
Judicium punicionis ꝓprie. et eſt bo/
nū. quia ꝓpē malicie punitiuū. Judici
um ſuſpicionis aliene eſt malum. quia
boni alterius infectium. Judicium p̄/
ſumpcionis inique eſt valde malum. qꝛ
quod eſt ſolius dei eſt vſurpatiuum. Di
co ꝙ eſt iudicium punitionis proprie ⁊
eſt bonū quādo homo amoē iuſticie pu
nit ſeipſū. vel ſac̄doti ſe tradit ad punie
dū. Cum eñi iuſtus ſit deus. bis in id
ipſū nō punit. ergo ſi homo ſeipſū puīt
deus āplius nō reqᷣrit. ꝓpī qđ diuiꝰ
Aplūs dt. Si noſmetipōs iudicaēmus

non vtiqꝫ a domino iudicaremur. Cū
ſt iudicamur a domino. corripimur vt
non cum hoc mūdo dampnemur. quaſi
diceret. Si te punis deus vltra non q̄
rit. ſi aūt non te punis. deus ip̄e te pu
nit ne cum mundo dampneris. Mirū
eſt ꝙ homo non facit qđ ſuo mō animal
brutum facit Nam lupus dum caulam
ouiū inuadit ne ſentiri a canibꝫ poſſit
contra ventum ſemꝑ ī̄cedit. qui ſi caſu
pedem ad petram ꝑcuſſerit. ſtatim vl/
tor in ſeipſum inſurgit pedem dentibꝫ
capit et acriter eum ſtringit. quaſi ipſe
fuerit qui peccauerit ¶ Scđm iudiciū
eſt ſuſpicionis aliene. facile enim ꝑpt̄
corruptionem nature homo malum de
proximo ſuſpicatur et hoc malum eſt.
quia ſuſpicioſus ſepe dicit malum qđ ē
bonum. et qđ bonum eſt dicit malum.
Si tamē iudiciū in ſola ſuſpicione ſtet
humana temꝑ̄cio eſt. et peccatum veni
ale eſt Sed ſi ſuſpicionē tāꝙ certā diffi
niat graue peccatum incurrit. Vnde.
ꝓpheta ſicut expoīt gloſa. petit ab hoc
iudicio liberaī. dum dicit. Amputa ob
ꝓbrium meum. qđ ſuſpicatus ſum. qꝛ
in. t. iocunda. et eſt ſenſus. Domine a
ſuſpicione me libera. quia ſepe eſt falſa
et ideo quia tua ſola iudicia quia vera
ideo ſunt iocunda. ꝓpter enim falſita/
tem ſuſpiacionis. dicit Apoſtolus Co/
rinteorum quarto. Michi pro mini/
mo eſt vt a vobis iudicer. aut ab hu/
mano die nec meipſum iudico. qui au/
tem iudicat me deus eſt. Si ergo ſolus
deus verus iudex ē. et nullus homo de
ſe poteſt iudicare vero iudicio: quanto/
minꝰ de proximo. Vnde cum quidam
fratrum dixiſſet abbati ſuo ſe eſſe tur/
batum. quia malum de quodam fratre
audiſſet. ait ille. Non credē debes. Et
ille. fidelis ē īquit qui hoc dixit. cui ab
bas. non eſt fidelis. quia ſi fidelis eſſet
non talia tibi retuliſſet. et ille rn̄dit.
Ego oculis meis vidi. cui abbas. Co/
gita ergo ⁊ iudica ꝙ tua peccata ad mo
dum trabis ſunt magna. tui vero fra/
tris magna ſicut ꝑua feſtuca ¶ Terci
ū iudiciū eſt temeritatis iniq̄. ⁊ eſt peſ/
ſimum. quia qđ eſt ſolius dei eſt vſurpa
tiuū. de occultis enim alieni cordis te/
mere iudicare peccatum eſt vt Auguſti
nus docet. Nam cognoſcē cor humanū
ſolius dei eſt ꝓprium. ergo aliorum iu
dicare occulta et cōdemnare: eſt ſibi id
qđ dei eſt vſurpaē. Et ideo hoc iudiciū
eſt omnino ꝓhibitum. Mathei ſeptīo.
Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini. in
quo enim ⁊c̄. Quid īquit vides feſtucā
ī oculo fratris tui ⁊c̄. Vn̄ Aplūs Cor
quarto. Nolite ante tēpus iudicare quo
aduſqꝫ venerit dominꝰ q̄ illuminabit
abſcōdita tenebrarū. ⁊c̄ Et quid mirū
ſi de occultis ſic eſt agendū cū manifeſ/
tū peccatū cum tanta examīacōe ſic iu
dicandū. Non ſūt enī acribꝫ curāda vul
nera que poſſunt dulci ſanari medicina
Nec eſt infirmo dāda pocio amara niſi
ſub aliqua dulcedine palliata. nec vi ſci
dendum eſt apoſtema ſi aperiri valeat
per emplaſtra ſiue virtute et opere ali/
cuius alterius herbe. aut huiuſmodi.
Vnde eciam in decretis in quadam diſ
tinctione notabiliter valde ⁊ bene dici/
tur. ꝙ leniter caſtigatus reuerenciam
exhibet caſtigāti. ſed aſpera nimia in/
crepatio nec correctōnem efficit nec ſa/
lutem. Sunt ergo arguenda peccata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed cū miſeicordia quia nemo iuſtus eſt
ſuper ťram qui faciat bonū et non pec
cet. Ergo ſi omēs peccatores ſumg oēs
miſericordia indigemg. ſed miſeicordia
cū illo n̄ fit qui ꝓximo miſericordiā nō
inpendit. ergo dū alij ſubtrahit miſeri
cordiam ſibi viam ſalutis intercludit.
Itē neō eſt q̄ ſtet n̄ domino tenēte. nec
q̄ſq̄ꝫ cadit niſi dn̄o ꝑmittēte. Augg. Nō
ē peccatū qđ faciat vnꝰ hō. qđ non poſ
ſet alius homo ſi deeſſet conditor a quo
factus eſt homo. ergo ſi ſtas dei miſeri/
cordia eſt. ſi cadis iuſticia eſt Tu ergo
qui ex ſola miſericordia ſtas. ſi ꝓximo
miſericordiā nō inpendas. dignū eſt vt
a miſericordia cadas. et in omnia mala
ruas. Non eſt ergo tutū ad ꝑtē rigoris
ſe ūtere. Nā cū quidā frater grauiter in
cōgregacioē peccaſſet. miſerūt pro ab/
bate moyſe vt veniret ꝛ eum iudicaret
Ac ille venit ferēs poſt ſe ſacculū arene
Cūqꝫ illi querērent. q̄d hoc eſſet. ait ille.
ſunt mea peccata que poſt me poīta nō
video illa. ꝛ veni hodie aliena iudicare
peccata. ac illi dū audierūt cōpūcti fri
pe ꝑcerēt. Rogemus.

¶ Dominica. vi.

SI mortui ſumus cum xpō credi
mus ꝙ ſimul viuemus cū illo. Ro. vij.
Optima et racionał ꝓpoſicio. nā iuſti
cie cōuenit ꝛ equitas hoc req̄rit. vt ſi cū
laborātibꝫ mercedem quis recipere ve
lit. laborū eorū ꝑticeps ſit. Nā miles
qui pugnantibus ceteris ipſe pugnare
refugit et quieti ſe tradit. cum pugnā/
tibus ſpolia de iure non diuidit. Unde
dr̄. ij. Thi. ij. fideł ſermo. nam ſi mor
tui ſumus et viuemus. ſi ſuſtiēbimus
ꝛ cōregnabimꝰ. In verbo ergo p̄miſſo
duo tāgūť. primo tāgiť ſtatus meriti
quo xpō ſimilamur in via. hec aſſimila
cō ē in toleracioē malorū. ij. tāgiť ſta/
tus p̄mij quo ei aſſimilamur in pria. ꝛ
hec aſſimilacio eſt in accepcioē bonorū
Nōť ergo primo aſſimilacio vie. cū dr̄.
Si mortui ſumus cū xpō. ſecūdo vero
nōť aſſimilacio patrie cū īfertur. Cre
dimus ꝙ ſimul. iuxta illud Ro. vi. Si
cōplantati ſumus ſimilitudini mortis
eius ſimul et reſurrexionis erimus ¶
Eſt ergo nōnđ ꝙ triplex eſt mors. vna
mala. altera bona. tercia ꝑfecta. Mors
mala eſt hoim̄ ī mortali peccato deceden
ciū. et hec eſt hoim̄ dāpnādorū. Mors
bona eſt ī xpō quieſcenciū ꝛ hec eſt oim̄
iuſtorū Mors perfecta eſt hoim̄ in xpō
morienciū et hec eſt hoim̄ ꝑfectorū. Di
co ꝙ mors prima eſt oim̄ ī mortali pec/
cato decedenciū. et hec mors eſt peſſima
qꝛ ad mortem ꝑpetuam adductiua. p̄ſ.
Mors peccatorū peſ. hec mors peſſima
dicta eſt quia nichil ea peiꝰ cogitari po
teſt. Un̄ dr̄ in Eccł O mors q̄ꝫ amara
eſt meōria tua homī pacē habenti ī di/
uicijs ſuis. Et ſi ſola meōria ſic ē ama
ra: quid erit tolerancia? O q̄ꝫ amarū
eſt homini peccori filios deſerere. parē/
tes vxorē viduare. diuicias omēs reli/
quē. et ſe morti eterne cōtradere. ſed de
hac morte Requirie. ſuꝑiꝰ. domīca pri
ma. Octaua aſcenſionis. ¶ Secunda
mors eſt hoim̄ in xpō quieſcencium. et
hec mors eſt bona. quia dicit Auguſti/
nus. Mors non eſt dicenda mala quam
bona vita preceſſit. non enim facit ma
lam mortem niſi id quod ſequiť mortē.
primo de ciuitate de i. Eſt enim bo/
na mors iuſtorum. quia finis eſt ōniū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vanitatum . omnium concupiſcencia/
rum . omnium dolorum . omnium mun
danorum . omnium miſeriarum et omniū
peccatorum . Quid enim melius ꝙ̄ id
qd̓ omnia mala finit et bona oīa intro/
ducit ? Sı enī bonum ſūmum finis eſt
oīm noſtrorū deſideriorū . cōſtat ōne il
lud eſſe bonum ſine quo nō cotingit ꝑ/
uenire ad ipſum qꝛ finis īponit neceſſi
tatem hijs que ſunt ad finē . Sed ſine
morte nō cōtingit ꝑuenire ad finē deſi/
deratū . ergo mortis bn̄ficiū maxime a
iuſtis ē appetend̓ . vn̄ Gre . dt ꝙ iuſtis
mors ē in deſiderio . ꝛ vita ī pena . ꝓp
ter hec oīa dicit᷑ Apo . xiiij . Beati mor
tui q̄ in dn̄o moriūt᷑ . q̄re ? qꝛ āmodo iā
di . ſpi . vt re . a la . ſu . Felices ergo qui
nūc laborāt vt poſtea in etnū q̄eſcant .
Sed ecōtra infelices illi qui hic labora
re peccatis īcipiunt et poſt mortem ꝑ/
petuo laborabunt . pſ . Laborabit in et
nū ꝛ viuet ad huc ī finem id ē ſine fine
ſemꝑ enī viuent ꝛ ſemꝑ morientur . vt
mors ſit eis vitalis . et vita ſemꝑ mor/
talis ❡ Tertio mors ē hominū ꝓ criſ
to morientiū . ꝛ hec eſt omniū martirū .
ꝛ hec mors dicit᷑ p̄cōſa ſanguinē corona/
ta . vt enī ſancti martires poſſent ꝓ do
mino mori voluerūt ſanguinem ſuū ef
fudi . pſ . Precōſa in cōſpec . do . m . ſan .
c . Tamꝙ̄ ei cuis ad occiſionē ducti ſūt
ita vt alij crucibꝰ ſint appēſi . alij ī lig/
no cōfixi . alij ī aquis ſubmerſi . alij laq̄
is ſuffocati . alij igne cōſūpti . alij toto
corpore lacerati . et vſque ad oſſa teſtis
raſi . alij in eculeum eleuati . alij quoqꝫ
mēbratim inciſi . alij beſtijs traditi . a
lij carceribus macerati . alij in capite
diminuti . De hijs in ꝑte quere ad He

bre . xi . Poterant ergo ſancti martires
dicere illud pſalmiſ . Propter te morti
ficamur tota die eſ . ſu . ſi . oues oc . O ꝙ̄
felices vt vulnerato rege nō eſſent mili
tes ſine vulnē . q̄d potuerūt criſto me/
lius recōpenſare . ꝙ̄ reddere mortem ꝓ
morte . et ſanguinem fundere pro ſan/
guine . Unde et dicebat Thomas . Jo .
xij . Eamus et nos moriamur cum illo
Exemplum de Eleazaro . ij . Macha .
ſexto . et de ſeptem fratribus . eiuſdem
vij . Sed ve illis qui nolunt modo pati
pro criſto quia nec regnabunt cum ip̄o
ſed cum dyabolo arſuri perpetuo . igne
ſulphureo . Apocalipſis . xiiij . Crucia
buntur inquit igne et ſulphure ꝛ fumꝰ
tormentorum eorum aſcendet in ſecu/
la ſeculorum . ❡ Sequitur mo/
do conſequēter in themate . Quia ſimul
viuemus cum illo . In hoc notatur aſſi
milacō quā ſancti habebunt cum criſto
in patria . et Notandum . ꝙ quidam vi
uunt mundo per culpam delectantem .
prima vita mala quia anime infectiua
Quidam viuunt in criſto per graciam
decorantem . ſecunda bona . quia anime
ornatiua . Quidam vero ī celo per glo/
riam conſūmantem . tercia vero ſum/
ma quia anime cōpletiua . Dico ꝙ ſunt
quidam qui viuunt mundo id ē vt pla/
ceant mundo . et quia non poſſunt mū
do placere niſi faciant ea que ſunt mun
di . ideo omnibus mundi delicijs et pec
catis ſe tradunt . Unde dicitur . prima
ad Thimotheum quinto . ꝙ vidua in
delicijs viuens mortua eſt . ſed ſi eſt vi/
uens quomodo mortua eſt ? Nunquid
poteſt homo ſimul mortuus eſſe et viue
re ? quō enim videre poteſt qui cecus eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed ñ referunt̃ ad idem. Nã viuẽ corpo/
re. et eſſe mortuũ mẽte . uł viuere car/
naliter et eſſe mortuum ſpiritualiter .
uł viuere natuã ⁊ mortuũ eſſe culpa .
nõ ſũt priuatiue oppoſita . viuũt ergo
peccatores ſed ĩfelici vita . ita vt melig
dici valeat mors amara . q2 mortis eter
ne eſt cauſatiua . Si enim vita nature
vt dicit Gre. etne vite compata mors
ẽ pocig dicẽda ꝙ vita : qd ſenciẽd ẽ de
vita illa q̃ ſoli dyabolo ſeruitur ĩ culpa
Veniet kariſſimi dies veniet ⁊ cito ve/
niet . qñ mori deſiderẽt . q̃ nc̃ ĩ peccatis
viuere ſtudent . Vñ dr̃ ĩ Apoca . ꝙ in il
la die dicent petris et mõtibg cadite ſu
per nos . ⁊ q̃rent hoĩes mortẽ et fugiet
ab eis ¶ Secundo ſũt q̃dam qui viuũt
xpõ ꝑ graciã . ſicut mẽbrum viuit in cor
pore . ſicut ramg in arbore . ſicut Sala
mãdra in igne . ſicut cameleõ in aere ſi/
cut piſcis in flumiẽ . et ſicut talpa ĩ ele
mẽto terre . Vñ Apg . dicebat ĩ Actibg
In illo viuimus mouemur et ſumus .
Nemo enim ſibi ſed ſoli xpõ viuere de/
bet . vt ipſe ſolus in vita noſtra laude /
tur . Vñ Apg . Ro . xiiij ait . Nemo eñ
ſibi viuit . et nemo ſibi moritur . ſed ſi
viuimus deo viuimg . ⁊ ſi moĩmur dño
moĩmur . Siue ergo viuimus ſiue mo
rimur dnĩ ſumus . id ẽ . eſſe debemus .
Quis enim eſt ſi feodum a rege accepe
rit : ꝙ ex feodo non ſeruiat . et qui caſ/
trum feodatum ad eius honorem nõ te
neat . Nam dignus eſt feodum perdere
qui non vult domino ex feodo ſeruire .
Ergo ſi tu vitam a criſto nõ a te habes
illi ſoli nõ tibi viuere debes . Si canis
ſeruit domino ꝓ pane modico . ſi aſing
tot onera portat ꝓ modico feno . ſi bos
tota die laborat ĩ agro ꝓ palearũ ſtra/
mento . ſi equus tota die laborat domi/
num portando ĩ dorſo ⁊ ei ſeruit in bel
lo cum tanto periculo ſui ꝓ modico or/
deo : quid facere debet homo deo . vita .
ſenſu . intellectu et tot bonis non ſolum
temporalibus ſed ſpiritualibg adorna /
tus . viuit domimg . quia qui cõtrarium
facit filig mortis exiſtit . ¶ Tercio ſũt
qui viuũt in regno per gloriam . ſicut
ſunt omnes ſancti qui in anima iã ſũt
beati De hac vita dicebat Apg . ad Co/
locen . iij . Mortui eſtis ſupple . pecca /
to ⁊ . vita veſtra abſcondita eſt cũ xpõ
in deo . criſtus enim eſt vita noſtra qua
nunc viuimus per graciam . ⁊ viuemg
in futuro per gloriam . Vñ Apg . Cũ
criſtg apparuerit vita veſtra tunc ⁊ ap
parebitis cum xpõ ĩ gloria Jo . vij . hec
eſt vita eterna vt cognoſcant te verum
deum et quẽ miſiſti iheſum criſtũ . criſ
tg igitur uita nrã perducat nos ad illã
vitam beatam in qua ſancti omnes vi/
uunt in patria . Amen .

¶ Item de eodem

ACcipiens iheſus ſeptẽ panes
gracias agens fregit ⁊c̃ . Mathei . vij .
videte fratres clemenciam ſaluatoris
domini . ⁊ rumiãte attencius ꝙ pig pa
ter dominus fueit . qui defectum ſequẽ
cium ſe pati non potuit . ſed cõpaciens
eis miraculoſe alimẽta donauit . volen
tes igitur hunc ſermonem ad noſtram
vtilitatẽ cõuertere . et panes ſpũali mo
do accipere . verba premiſſa in thema
te poſſunt criſtiano cuilibet cõpetere .
cuius eſt elemoſinas dare Et ſecũdum
hoc tria in premiſſo verbo notãda ſũt
Primũ ẽ exꝑte dei panẽ homĩ dantis .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Ex ꝑte dei dantis notatꝛ liberalitas et
hoc in panum acceptione. non enim ho
mo accipe panes poſſet niſi eſſet libera
litas que preberēt. ſecundū ē ex ꝑte ho
minis graciā referentis. ex ꝑte hoīs
accipientis. notatꝛ humilitas. et hoc in
graciarum actione. terciū. ē ex ꝑte ipſi
us accipientis fideliter diſpenſantis.
ex ꝑte diſpenſantis notatꝛ fidelitas. et
hoc in panum diſtribucione et fractioē
¶ Notatꝛ ergo. ꝑmo liberalitas in do/
nante cū dr̄. Accepit ihc. panes. ſuppl̄e
a deo dante. ſecundo. notatur huīlitas
in grās referēte cū additꝛ. gracias agēs
tercō notatꝛ fidelitas in hoīe diſpēſante
cū ſudditur. fregit ⁊c̄. verū ad intelli/
genciā dicendorū notādū eſt ꝙ in homi
ne tria ſunt ſcilicet corporalis natura.
Anima. ſubſtancia ex vtroqꝫ cōpoſita.
Quidam panes ſūt homī neceſſarij ex
ꝑte nature corporee. Quidā ex ꝑte aīe.
Quidā vero ex ꝑte ſubſtancie cōpoſite.
Duo igitꝛ ꝑmi panes erunt ipſius cor/
poris neceſſarij. Tres intermedij erūt
ipſius aīe. ſed duo vltimi erūt ipſiꝰ cō
iuncti. Dicamus ergo ꝙ ꝑmus panis
ē corporalis alimonie. ſecūdus penalis
miſerie. tercius ē ſalubris ſcīe. quartus
ē ſancte eucharistie. quītꝰ. ē lacrimalis pe
nitēcie. ſextus eſt ſpūalis leticie. ſepti/
mus. ē felicitatis et gloīe Dicamꝰ er
go ꝙ ꝑmꝰ paīs eſt alimoīe corporalis.
Nā qꝛ in corpore ſit ꝑ calorem agētē ad
cōſumētē ſit cōtinua huīdi radicalis ꝑ/
dicio niſi ꝑ cibū fiet reſtauracō et q̄dam
caloīs retardacō. cito ſeq̄retur huōris to
talis cōſūpcō. ⁊ ꝑ cōſequēs corꝑis diſſo
lucio. Eget eīm corpꝰ pane. qꝛ hic cibus
ē maxiē reſtauratiuꝰ. ſolidatiuꝰ et cor
dis cōfirmatiꝰ. ps. Paīs cor hoīnis cō/
firmat. ⁊ ꝓpter hāc cauſam dr̄. Eccle.
xxxiij. Cibaīa ⁊ ūga et onus aſino. pa
nis ⁊ diſciplīa ⁊ opꝰ ſeruo. Optīa ſilī/
tudo. qꝛ corpus ad modū ſerui et aſini
debꝫ tractaī. qꝛ vt ſeruiat ⁊ onera ferat
datū ē hoīni. Sicut ergo dantꝛ aſino ci
baria ne ī via deficiat. ūga ne laſciuiat
⁊ onus vt ſeruiat: ſic corꝑi cū ſit pigrū
ad omē bonū debet dari panis ad ſuſtē
tacōēꝫ neceſſitatis. diſciplīa ad refrena
cōem voluptatis. ⁊ opꝰ ad ꝓuētū vtili
tatis. Sed qꝛ turpe eſt panē hūc mādu
caē ⁊ grās dāti nō agere. velle cōedere ⁊
hoſpite īſalutato recedē. Ideo dignū ē
ſꝫ ad laudē dei ſūpto cibo grās agē. Ac
tuū. xxvij. Sumens Paulus panem
gracias egit in conſpectu omniū. Sed
pauci ſunt hodie qui licet optime come
dant gracias deo reddant. ſimiles ca/
ni rabido qui porrigentem ſibi panem
inuadit. Unde de talibus dicitur Heſ/
ter vltimū. Quidam inquit datam ſibi
gloriam non ferentes non ſunt conten/
ti gracias non agere pro beneficijs. ſed
in eos qui dederunt moliuntur inſidi/
as. ¶ Secundus panis eſt mi
ſerie temporalis. nam ſicut auis eſt ad
volandum. et piſcis ad natandum. ſic
homo natus eſt ad laborandum. vn̄ dic
tū eſt ei Gn̄. iij. In ſudore vultus tui
veſceris pane tuo donec reuertaris in t̄
ram de qua ſumptus es. Tota eīm vi/
ta hominis eſt ī exercicio huius panis
cuius inicium eſt in merore. medium
in labore. et vltimum in dolore. Unde
dicitur. Eccle. quadrageſimo. Occupa
cio magna creata eſt ōnibus hoībus et
iugum graue ſuꝑ omnes filios adam.

a die exitus de ventre matꝛis eorū vſqꝫ
in diem ſepulture in matrem omnium
Et licet hic panis ſit laborioſus poteſt
tn̄ fieri fructuoſus ſi pacient̄ quis ſeāt
et gracias inde agat. Unde dicit̄ Sap̄
xviij. de filijs iſrl̄. Quantum nō lede
bantur. gracias agebant tibi ꝛ vt eſſet
differencia te deū petebāt. Sicut enī
flagella que affligebant egÿpcios non
ledebant hebreos. ſic ſancti cū affligūt̄
non leduntur eo ꝙ neḡant per impaci/
enciam frangi. Ut ergo ſit differencia
vtrorūqꝫ in tribulacionibus: boni ꝑ
graciarū actionem ad deum cōuertunt̄
ſed mali auerſi indurātur. ¶ Tercius
panis eſt ſciencie ſalutaris. et hic pa/
nis eſt anime. ꝛ tanto eſt corporali me/
lior. quanto anima ip̄a corpore eſt dig/
nior. Unde longe maior eſt elemoſina
qua anima reficitur ꝙ̄ elemoſina q̄ cor
pus paſcitur. de hoc igit̄ pane dicitur
Eccleſiaſtici. iij. Cibauit illū dominus
pane vite et intellectus. id ē pane quo
viuit intellectus. Mathei. iiij. Non in
ſolo pane vi. homo ꝛc̄. de hoc pane mul
tas debemus gracias agere cū ſit refec
cio anime ex pte intellectiue potencie.
Ne ſimus de illis ꝓphetis de quibus dr̄
Ro. i. Qui cū cognouiſſent deū. non ſi/
cut deū glorificauerūt nec gracias ege/
rent. ſed euanuerūt ī cogitacōībus ſuis
et obſcurātum eſt inſipiens cor eorum.
dicentes enim ſe ſapientes ēe ſtulti fac/
ti ſunt. Patet ergo ꝙ dum gracias non
egerent ſcīēciam perdiderunt. Nā de
quodam magiſtro ꝑiſieſi dr̄. ꝙ dū ſe de
ſciencia extolleret. ſic omnem ſcienciā
perdidit vt nec prima elementa cognoſ
ceret ¶ Quartus panis eſt ſacramētal̄
ſiue ſancte eucharíſtie. ꝛ hic panis nō ē
panis ventris ſed mentis. Unde nec in
ventrem deſcendit. ſed per effectū ī mē
te ſe recipit. de hoc dicit̄ Jo. vi. Panis
quē ego do caro mea eſt ꝓ mundi vita.
ſed heretici hoc nō credūt nec attendunt
ꝙ cū iudei more heretico de hijs verbis
domini dubitarent et tamquā incredu/
li dicerent. Quō poteſt hic car. ſuā dare
ad mādu candū? Dominus cū eſſet magiſ
ter veritatis non eorū intellectū corri/
puit. nec ſentēciā mutauit. ſed qd̄ dixe
rat cōfirmauit. ſic inquiēs. Amē amē
dico vobis niſi māducaue. car. filij ho.
et bi. eius ſan. non ha. vi. in vobis ꝛc̄
adeo enī ap̄te de hoc ſacramento docuit
Jo. vi. vt nemo n̄ cecus ſit debeat du
bitare vel poſſit. ſed ꝓbaciones huius
ideo hic obmitto q̄a in quodā ſermōe do
mīce cene ſatis habūde dixiſſe me reco/
lo. Pro iſto vtique pane īnuērabiles de
bemus gracias agere. q2 qui ſemel ſe de
dit in p̄cium nrē redemcōnis. tota die
dat ſe nobis in viaticum nrē ꝑegrina/
cionis: aliqn̄ daturus eſt ſe nobis ī pre/
miū glorificacōīs. Ob quā cauſam coti
die dr̄ in miſſa. Grās agamus domino
deo noſtro. ꝛ reſpōdet̄ ab omībus. Dig
nū et iuſtum eſt. quis enim n̄ ſit ōnino
ingratus pro tā admirabili ſacramen
to. et tā ampliſſimo dono deum nō lau
det. Unde dr̄. ij. Corin. ix. Grās ago
ſemꝑ ſuꝑ īenarrabili dono eius ¶ Quīn
tus panis eſt penitencialis quādo ani/
ma pro ſuorum peccatorum memoria
gemit. ita ꝙ ſepe homo exterior excita/
tus lacrimas eciā fūdit. ſed iſte paīs p̄ncī
palit̄ aīe ēe dr̄. nō q2 extior hō nō affli/
gat̄ ſed q2 pn̄ia exterior nulla ēe ꝓbat̄ n̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſup̄ īteriorem fundat̄ De hoc igit̄ pane
habet̄ in pŝ. Cibabis nos pane lacma
rū ꝛ po. da. nobis ī la. ī menſura. qꝛ ſe
cundum magnitudinē delectacōnis de/
bet eſſe magnitudo doloris. Quia etſi
cōtricō quātūcūqꝫ modica omnē morta
lem deleat culpā. eo ꝙ gracia culpe ſit
cōtraria nec ēca idem poſſit eſſe cū ea:
nō tn̄ deſtruit ōnem penā. ꝛ ideo cōtri
tioni ē ſatiſfaccio addita. vt ſi cōtricio
aliquid minus habeat. ſatiſfacio ſupple
at. Poſſet tn̄ cōtricio eſſe tāta ꝙ abſol/
ueret culpā et penā Sed qꝛ hec ſacerdo
ti nō cōſtant. ſꝑ eſt ſatiſfactio aliq̄ īpo/
nenda maior vel minor ſecūdū ꝙ cōtri/
ciōīs maiora vel minoā ꝑpedūt̄ eſſe ſig
na. Nā ſi minus ꝙ̄ debuerit hic ſatiſfe/
cerit. diuina iuſticia q̄ nichil īpuītū di
mittit. ī purgatorio hoc exq̄rit. vn̄ qꝛ
homo vtrū plene pēituerit ſcire nō po/
teſt. ſꝑ penitere debet. qꝛ dato ꝙ plus
faceret ꝙ̄ deberet. deus ad augmentū
meriti hoc acceptat. Pro hoc igit̄ pane
de quo multa dicta ſūt ſupra. dō. ēcia.
Penthe: grē ſūt agende. iuxta illd̄ A/
poſtoli. Ephe. v. fornicacō et inmundi
cia nec nominet̄ ī vobis ſicut decet ſanc
tos. ſed magis grārū accio ¶ Sextus
panis ē leticie ſpiritualis. qn̄ totus ho
mo fit ſpiritualis ſic ꝙ caro ſpūi n̄ reſiſ
tit. ſed ꝑ omnia illi cōſentit. ꝛ licet pau
corū ſit iſte panis. nō tn̄ vt puto aliqd̄
tēpus fuit qn̄ eccleſia tales nō habuerit
De hoc aūt pane dicit̄ Eccle. iiij. Cōede
in leticia panem tuū. et bibe cū leticia
vinū tuum. quia placent deo oꝑa tua.
conſtat em̄ ꝙ panis reficit. ſed vinum
obliuionem inducit. quia aīma cū gra/
cia plena exiſtit tantā leticiam in ſe ſen
tit refecta ſpiritualibus cibis. ꝙ obli/
uiſcitur omnis oīo doloris. ꝛ qindquid
ei exterius malorum acciderit totū ſibi
ꝓpter criſtum dulceſcit. ꝓpter qd̄ dici
tur Pro. xxx. Date ſicerā merentibus.
ꝛ vinum hȳs q̄ in amaritudinē aīe ſūt
vt bibāt ꝛ obliuiſcantur egeſtatis ſue.
ꝛ doloris ſui nō recordent̄ āplius. Ex
pone hoc de ſpūali leticia. de q̄ ſola auc
toritas ē vera. Unde dr̄ ad Teſſolo. vl
timo Semꝑ gaudete in omnibus gra/
cias agite. ¶ Septimus panis
eſt panis celeſtis ſiue ſempiternalis. in
quo eſt conſūmacio boni et conplemētū
oīs deſiderȳ Nā hoc pane habito nō eſu
rient neqꝫ ſicient āplius. neqꝫ cadet ſu
per illos ſol neqꝫ vl. eſtg. Nō em̄ beati
eſſe poſſent ſi aliquo huius indigerent
Sed cōſtat ꝙ omnes tales ſūt beati. er
go nullo eos indigere neceſſe eſt cōfite/
ri. ꝓpter qd̄ de hoc pane dr̄. Lu. xiiij.
Beatus q̄ mādūcat panem ī regno dei
Hic panis eſt panis ille celeſtis q̄ de ce/
lo deſcendit. qui non ſub ſacramento
traditur ſanctis. ſicut modo nobis. ſed
in ſua eſſencia. et in ōni dulcedine ſua
deguſtatur cotidie a beatis. O dulcedo
ſumma. o ſuauitas non ſolū in nullis
ſermoībꝫ exꝑmēda. ſed nullis cordibꝫ
cogitanda deguſtare in pleuitudinem
ſummum bonum. Pro hoc igitur pane
gracias agunt continue celeſtes ille mi/
licie. vnde dicitur. de hac celeſti milicia
Yſaye quinquageſimo. tercio. Gaudi/
um et leticia inuenietur in ea. gracia/
rum actio et vox laudis Sed ſciendū
eſt ꝙ panis iſti ſunt frangendi et fideli
ter diſpenſandi. Primus enim panis
videlicet panis corporalis alimonie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

frangendus eſt miſericordit̃. ad paupe
rum ſuſtentacionem. Panis corpoꝛalis
pene. frangẽdus ẽ huĩliter ad ſui p̄ſer
uacionem. Panis ſalutaris ſciencie eſt
frangendꝰ vtiliter ad ꝓximi erudicio/
nem. Panis eucariſtie eſt frangẽdus
ſacramentaliter ad cordiũ vnionẽ. Pa/
nis pe̅itencie debet frangi humilit̃ vel
vtiliter ad carnis mortificacõnẽ. Paĩs
ſpiritual̃ leticie frangẽdꝰ eſt dulcit̃ ad
anime cõſolacionem. Sed panis glorie
frangendꝰ eſt habũdanter ad ſempit̃nã
refectionẽ ¶ Dico ꝙ panis corporalis
alimoĩe eſt frãgendus miſericordit̃. ad
pauperum ſuſtentacõnẽ. Yſa. viij. frã
ge eſurienti pa. tuũ. ñ habũdãti. panẽ
tuũ. nõ alienũ. et egenos vagoſqꝫ in/
duc in domũ. t. nõ alienam. cũ videris
nõ veſtitũ operi cũ nõ aliũ Si enĩ falco
que prede eſt auis filiũ quẽ aquila ꝓi/
cit ex quadam pietate recolligit. ꝛ ip̄m
tãquã ꝓpriũ filium paſcit: quid facere
debet homo ꝓximis q̃bus per naturã
eſt ſimilis. ꝛ eis ex diuino p̄cepto obli/
gatus exiſtit ¶ Secũdus panis fran/
gendus eſt humiliter ad ſui p̄ſeruacio/
nem. ſicut enim mare dũ vndis erigit᷑
veniẽs ad arenam cõfringit᷑: ſic ſpiri/
tus dum in ſuperbia eleuatur cõſidera
ta ſua miſeria diſſipatur. Job. xxviij.
Dictum eſt mari hucuſque venies ꝛc̃.
ꝛ hic cõfringes tumẽtes fluctus tuos.
Exẽplũ de pauone. qui cũ de pulcritu/
dine caude in altum extollitur. ex con/
ſideacõe ꝛ feditate pedũ oĩs ĩ eo ſupbia
diſſipat᷑ ¶ Tertius panis qui eſt ſci/
encie eſt frangendus vtilit̃ ad ꝓximo/
rum erudicionẽ. Vnuſquiſqꝫ enim cui
deus dedit ſcienciã tenet᷑ ex caritate ꝓ
loco et tp̄e proximum ignorantem doce
re. Si enim animalia ſuos docent pul
los quomodo debeãt aduerſa fugẽ. quo
modo victum qurere. quomodo uolare
quomodo hoſtes fugere: nũquid homo
nõ debet proximum docere. Vnde in fi
gura eſt dictum ĩ Exodo. ꝙ populꝰ cir
cuibat. ſupple querens predicacionem
colligens mãna per deuotionem. fran
gebat mola per ingenij meditationem
coquẽs in olla per feruẽtem dilectionẽ
et faciens ex eo tortas per amaram ſa/
tiſfactionẽ. eratqꝫ ſaporis quaſi panis
oleacei ſupple ꝑ ſp̄ũalem delectationẽ.
Et eſt notabile ꝙ dicit. ꝙ populus cir
cuibat. quia ſoli pauperes hodie predi
cationes querunt quas potentes et di/
uites fugiũt quia mala q̄ faciũt audire
nolunt. Vnde dr̃ Tre. Paruuli perie
runt panem ꝛc̃. ſed de diuite dicit᷑ ĩ p̄s
Noluit intelligere vt bene ageret.
¶ Quartus panis qui eſt euchariſtie. eſt
frangendus ſacramentaliter ad cordiũ
vnionem. nam ad hoc principaliter eẽ
creditur vt cõedẽs alijs mẽbris eccleſie
vniatur: ſicut mẽbra in naturali cor/
pore per mutuum ſeruicium et amorẽ
iunguntur. Vnde dicitur. primo. Cor̃
x. Panis quẽ frangimus ꝛc̃. ſacramen
taliter enim frangitur dum ſpecies il/
le franguntur. et ſacramentaliter mã/
ducantur. dum dentibus atterunt᷑. in
teger tamen criſtus ſub qualibet per/
ticula hoſtie continetur. Spiritualiter
autem manducatur. dum ei per amo/
rem mẽbra vniuntur. de hoc dicitur.
Mathei. viceſimoſexto. Accipiens ihe/
ſus panem gracias egit fregit. deditqꝫ
diſcipulis ſuis. et cetera. dũ enim dñs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

carnẽ ſuã frangendam tortoribus tra/
didit · priꝰ irã cõfregit. Dixerat eñ pa
ter · ꝙ diſperderet eos ſi nõ moyſes elec
tus eiꝰ id ẽ criſtus ſtetiſſet in cõfracti/
one in cõſpectu eiꝰ. Tũc eñ cõfregit ar
cũ · ſcutum gladium ⁊ bellum · vt quid
quid in nobis erat cõfractum fieret ſoli
dum ¶ Quintus panis qui eſt peni/
tẽcie frãgẽdus ẽ viliť ad carnis morti/
ficacõem · vñ dñs Mathei · Poſtq̃ de pa
nibus turbã ſaciaſſet dixit Aplis. Col
ligite fragmenta ne ꝑeãt · qꝛ eñ quãtũ/
cũq; quis peĩccat · ſꝑ ſuꝑ ẽ vñ doleat ·
eo ꝙ cotidie homo peccat · ideo neceſſe ẽ
vt fragmenta id eſt ſingula peccata ho/
mo meditando recolligat vt ex eis cõti/
nue ſe affligat · Iſte eñ paĩs tũc vere
frangiť ⁊ dentibus quodãmodo cõteriť
dũ ſepe meditacõĩbus maſticať et ꝑ cõ/
tricõnem in mola cordis atteriť · vnde
de peĩtente dicit ps · Cõtriuit portas e
reas vectes fer · cõfre · Es eñ inter oĩa
metalla magis durat · ⁊ ferrũ ꝓpĩ ſui
duriciã cũcta domat · Tũc ergo porte e
ree · et vectes ferrei cõfringũtur qñ pec
cata multum durãcia ⁊ hominẽ ex toto
domãcia ꝑ peĩtenciam deſtruunť. Sed
ſi tibi graue videť ferre penitẽcie onꝰ :
fomicã attende · q̃ ſepe poſt ſe trahit ma
ius pondus q̃ꝫ ſit totu eius corpus.
¶ Sextus paĩs qui ẽ ſpũalis letecie ⁊
frãgendus dulciť ad aĩe cõſolacõem · O
q̃ꝫ dulcis ẽ iſte paĩs · qñ dulcedo dei ani
mã intus paſcit · quẽ ad ſui ſolaciũ aĩa
meditando matcialiter frãgit · Sed hic
panis nõ dať extraneis · ſed tñ filijs ·
Bñ · Delicata ẽ diuina cõſolacio · ⁊ non
datur admittentibus alienam · Quia ſi
cut in Mathe · diciť · Nõ ẽ bonũ ſumere
panẽ filiorũ ⁊ dare caĩbus · nã ⁊ ipſi he
retici dicũt · ꝙ nullã de deo cõſolacionẽ
intus ſenciũt · nec ullas lacrimas deuocõ
nis effundũt · cũ tñ petrꝰ culpã ſuam
defleuerit · Et magdalena habunde la/
crimas ſpſerit · Et Paulus cũ q̃buſdam
diſcipulis in actibus multũ plorauerit
ĩmo et ipſe doĩnus ꝓ nobis plures la/
crimas fudit · Si ergo dñs plorauit ꝓ
noſtro peccato : quõ pcc̃or nõ flebit pro
peccato proprio · non eſt ergo verũ qđ
dicũt ꝙ xpriſti diſcipuli plorare nõ de/
bent · ¶ Septimus paĩs ſcilicet eť na
lis frangendus ẽ habundanter ad ꝑfec
tã refectionem · tũc eñ panis iſte fran/
geť · qñ bonũ ſũmum in ſeipſo videbi/
tur · ⁊ abſq; omni medio cõgnoſceť · vñ
diciť · Luce · vltimo · ꝙ cognouerunt do/
minũ ĩ fractione paĩs · Nã ibi erit tãta
rũ delcãcionũ cõfractio · vt nõ poſſit ex
primere vllus ſermo · Sed qđ nũc nar/
rare non poſſumus · tunc donãte criſto
ſenciemus quando guſtabimus q̃ꝫ ſua/
uis eſt dominus · Ipſo donante qui cũ
deo patre regnat ⁊c̃ ·

¶ Doĩnica · ſeptima ·

STipẽdia peccati mors · Ro · vij ·
Secũdũ cõſideracionẽ philo · qñcũq; ſe
offerũt bona ⁊ mala · bona ſunt eligen
da et mala ſunt reſpuenda · et de bonis
ſũt ſemper eligenda meliora · et de me/
lioribus optima · Sed culpa eſt mala ĩ
mo peſſima · ergo a nullo eſt eligenda ·
ſed potius reſpuenda · et ꝙ ipſa ſit peſ
ſima ſic probatur · Cuius finis eſt ma
lus et ipſum eſt malum · ergo aſcendo
gradatim cuius finis ẽ peſſimus ⁊ ip/
ſum eſt peſſimum · Sed vt ait verita/
tis ꝓpheta · Mors pcc̃orũ peſſiã · ſed

het eſt finis et culpa. ergo culpa peſſiā
ꝙ autē mors nō ſolū natuē. ſed gehenne
finis ſit culpe. hoc eſt qd̄ habet̄ ī thema
te. Stipendia inq̄t pcc̄i mors. ſicut eni̅
in bello militātibus donaria tradūt̄. ⁊
ſicut in vinea laborātibus denari9 im/
pēdit̄. ſic peccantibus mors ꝓ ſtipen/
dio dat̄. Vn̄ in verbo p̄miſſo ſtatus de
ſcribit̄ peccatoīs. Primo q̄tū ad culpā
culpa eſt cauſa pene. et nōt̄ cauſa cū di/
cit̄. ſtipēdiū Scd̄o q̄tū ad penā. Pena
eſt p̄miū culpe. et nōt̄ cū addit̄. mors.
Notandū eſt igit̄. ꝙ peccatū eſt nature
vulneratiuū. ⁊ hoc eſt malū. Eſt gracie
repulſiuū. et hoc eſt magis malū. Et eſt
ſūmi boni ablatiuū. et hoc eſt ōnino val
de malum ¶ Dico ꝙ peccatū eſt natuē
vulneratiuū. eſt eni̅ p̄uacio modi. ſpeci
ei. et ordinis naturalis. vt Augꝰ. dicit
Vn̄ eni̅ homo ꝑ modū ordinat̄ ad diui/
nā pnt̄ēciam. ꝑ ſpēm ad ſapienciam. ⁊
ꝑ ordinem ad beniuolenciā. et quando
ꝑ culpam ab iſtis deordinant̄. hec tria
corrūpi dicūtur. non ꝙ totaliter corrū/
pant̄ ſed quia homo ꝑ peccatū a deo elō
gat̄. et ſemꝑ dum peccat magis inha/
bilis ⁊ īdipoſitus ad redeūdū reddit̄. ⁊
ꝓpterea hoc attendēs ꝓpheta dicebat.
Non eſt ſanitas in carne mea. a facie ire
tue. Nō eſt pax oſſibus meis a facie pec
catorū meorū. ecce ꝙ ꝑ peccatū ſanitas
ꝑdit̄. pax oſſiū. id eſt omīum virium
naturaliū ꝑturbat̄. Attende ergo quā
ta ſit ſtulticia hoīs. Nā Boecius dicit
de cōſolacione. ꝙ nulla omnino eſt cre/
atura que ſui eſſe cōſeruacionē nō appe
tat. ſue ſalutis nociua non fugiat. Ad
hoc eni̅ elemēta oīa ſua ſemꝑ repetunt
loca vt in eis eorū cōſeruacio tucior eſſe
poſſit. Ad hoc enī columba accipitrem
fugit. aues falconē. lepuſculus canem.
ouis lupi rabiē. et aīalia cūcta leonem.
q̄a ſuā cupiūt tueri ſalutē fugēq3 ꝑni/
ciem. Cum ergo hō vt cetera ſuā ſalutem
diligat: quid eſt ꝙ ſolus p̄ter oīa cōtra
riū ſue ſalutis non fugiat. Dū ergo cul
pā nō fugit cū poſſit que ſue eſt deſtruc
tiua ſalutis. ſtulciorē ſe beſtijs eſſe oſtē
dit. Ber. Nōne beſtialior beſtijs homo
eſt: racōē vigens ſed racōne nō vtens?
¶ Secūdo peccatū eſt gracie diuine ex
pulſiuū. et vite ſpūalis ꝑ conſequens
corruptiuū. Nā ſicut corpus viuit aīa.
ita aīa viuit grā. dum ergo culpa mor
talis grām pellit animā cōſequent̄ occi
dit. ergo peccare eſt vitā ſuā deſtruere.
et mortis ſibi laqueum ꝓcurare. qd̄ om
nino eſt cōtra omnē appetitū natuē. et
ideo quāte ſtulticie ſit aduerte. Que eſt
enim natura que nō appetat ꝑfectionē
ſuā. quare tota die corrumpuntur ele
menta niſi quia materia que eſt ſub for
ma viliori eē appetit ſub meliori vel no
biliori. vt ſic eius appetitus valeat ter
minari et perfici. Unde et celeſtia cor/
pa dicūt̄ eē īcorruptibilia q2 celi forma
cū ſit nobiliſſima omnem terminat ap/
petitum qui eſt in materia. vt aliud eē
nō appetat cōtrariū effugiat. Sed gra
eſt ꝑfectio aīe q̄tū ad eſſe. ſed q̄a ſcd̄m
doctrinā philoſophicā aīa ꝑficit̄ virtu
tibus et ſcīa. ergo ſi homo non appetit
grām. ſed ſequit̄ culpā. ſtulcior eſt q̄li/
bet creatuā viliſſima. ꝙ autē culpa ſit
grē expulſiua oīs hoc clamat ſcriptura
Unde de hoc p̄t illud accipi. Ja. p̄mo.
Peccatum cum conſummatū fuerit ge/
nrat mortē. cōſtat ꝙ non loq̄t̄ de morte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nature . quia nullus ſtatim illa morte
morietur quando peccat . ergo de morte
culpe que eſt priuacio gracie . et ẽ mors
anime quantū ad ſecundū eſſe . De duo
bus hijs membris habetur plane ĩ . lu .
In ꝑabola de illo q̄ incidit in latrones
quem ſpoliauerunt ſupple gratuitis ⁊
vulnerauerūt in naturalibus ſicut ibi
gloſa exponit . ¶ Tercio peccatum eſt
ſūmi boni ablatiuū . Unde dicitur . pſa
quīq̄geſimo . Nūquid abbreuiata ẽ ma
nus domini vt ſaluaẽ nequeat . aut im
potens facta eſt ad liberandū . quaſi di/
ceret non . ſequitur . quaẽ non adiuuat .
Sed iniquitates inquit noſtre diuiſe /
runt inter deum noſtrū et nos . et pec
cata noſtra ꝓhibuerunt bonū a nobis
quid hoc peius ? None bonum ſummum
finis eſt noſtrorum deſideriorum . ergo
dum illud tollitur omẽ bonū hominis
ꝑditur . finis ad quem ſumꝰ penitꝰ re/
mouetur . ergo omnis noſtra actio fruſ
tra eſſe ꝓbatur dum illud ꝓpter qđ ho
mo opatur nullatenus obtinetur . quia
operans ꝑ intellectum ſecundum philo
ſophum . ſemper intendit finem . qui fi/
nis ad opus mouet efficientem ¶ Se/
quitᷣ . Mors . Et notandᷣ . ꝙ mortẽ ĩtro
duxerūt . dyabolus ĩuidens . mulier cō/
medens . vir cōſenciẽs . Dyabolus em̄
p̄mo motꝰ ĩuidia mortẽ ſuggeſſit . Se/
cūdo mulier tacta ſtulticia pomū mor/
tis comedit Sꝫ vir tercio q̄dā allectus
cōplacēcia vxori cōſenſit . qꝛ vt Auguſt .
ait . vxorẽ cōtriſtare noluit . nec pc̄m
tā graue credidit ſicut fuit . Dico ergo
p̄mꝰ mortẽ ĩducẽs fuit diabolꝰ felicita
ti hoĩs ĩuidẽs . ex ĩuidia em̄ motꝰ eſt vt
eū tẽptaret vt ſic ſocios trāſgreſſioĩs ha
beret Alia cauſa eãt qꝛ hoĩeꝫ aſcẽdẽ no/
lebat vn̄ ip̄e cecideãt . Vn̄ dicitᷣ Sapi/
encie ſcđo . ĩuidia dyaboli mors intra/
uit ĩ orbem terrarū . Imitantᷣ aūt illū
q̄ ſūt expte illius . O quot habet in hoc
pc̄o ſeq̄ces . Pauoni ſiľ es . de quo dicitᷣ
ꝙ ĩuidens vtilitati hominū fimū ſuum
abſcōdit . vt ĩueniri vix poſſit . q̄a illū
medecinalẽ hoĩ eẽ cognoſcit ¶ Secūdꝰ
mortẽ inducẽs fuit mulier comedẽs . et
ſic p̄ceptū diuinū trāſgrediẽs . O ĩobe
diẽcia p̄ua . vn̄ cōſecuta ſūt tanta mala
Utinā dyabolice ꝑſuaſioni aſſenſū non
dediſſet . Utinā de cōminacīoe dei nulla/
tenꝰ dubitaſſꝫ . nec ĩ ſua rūſione . forte .
qđ adūbiū dubitādi ẽ poſuiſſet . Utinā
vnā ꝓ q̄ hūiſſꝫ aliā cōtẽſtaẽ non voluit .
ad pulchritudĩẽ pomi vetiti oculos nō
ĩtiſſꝫ Nā ſi de pomo vetito nō guſtaſſꝫ
nō illā mortis ſnāꝫ ĩcurriſſꝫ . In q̄cū/
qꝫ hoā cōmederis morte morieris . Vn̄ di
citᷣ ĩ . Eccleſi . Plaga mortis mulier . A
muliẽ em̄ ĩiciū pc̄i . ꝑ illam oēs moriᷣ/
mur ¶ Terciū . mortẽ ĩducẽs fuit vir
vxori cōpaciẽs . eiqꝫ cōſenciẽs . eā cōtriſ
taẽ nolẽs . O ĩfelix cōpaſſio . q̄ dū feiam
omnẽ ſuā poſtitatẽ ad mortẽ damnauit
Infelix iudicaretᷣ illa conpaſſio ſi ali /
quis iudex ſic vni homini condoleret .
vt dum illum ad modicum contriſtare
nollet . omnes homines ciuitatis occide
ret . Quid igitur fuit vt vni mulieri cō
paciens totum mundum dampnaret .
Vn̄ ad . Romanos quinto . Unius delic
to multi mortui ſunt . Et notandum . ꝙ
dicit . vnius delicto . quia ſolo pc̄o ade
mortui ſumus oēs . Si em̄ mulier ſola
peccaſſꝫ nec ei adā cōſenſiſſꝫ . hūanū ge
nꝰ nullū ex hoc diſpẽdiū ĩcurriſſet . ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

deus illi de vxore alia ꝓuidiſſet. et illa
ſola ſui criminis penā portaſſet. ſed di/
res. ſi adam peccauit ꝗre gen9 humanū
ꝓpter hoc corrupcionē incurrit? Quo
modo ego peccaui in adam qui nondū
natus erā. ſed attende kariſſie. ꝙ ſi ali
qua arbor corruptibilitatem incurrit.
q̄dq̄d ex ea poſtea natum vel artificiali
ter factum fuerit. totū corruptum erit
Si in maſſam paſte quis fermentū po
ſuerit nōne omnis qui inde poſtea fcūs
fuerit panis corruptus eſt? immo ōni
no eſt impoſſibile vt ex maſſa corrup/
ta panis torta poſſit fieri incorrupta.
Ergo cū conſtet ꝙ humana natuā ōnis
in adā tamꝙ̄ ī maſſa fuerit. illo corrup
to tota corrupta fuit. nichil ergo poſtea
non corruptum ex eo naſci potuit. Non
eſt ergo vnde mireris. quia ſi magnus
aliquis rex ſuum ſeruum ad alta ſubli/
maret. ſi poſtea committeret peccatum
vnde ſi in ſeruitutē redigi deberet: nū/
quid uon omnis poſteritas eius eidem
ſeruituti ſubiaceret? Juſte ergo genus
humanum periīt poſtꝙ̄ pater omnium
deum offendit ¶ Sed notandum ꝙ ſti
pendium peccati nō ſolum eſt mors cor
poralis ſed eciam gehennalis. Unde di
citur. Prouerbiorum xiiij. Eſt via que
videtur homini recta nouiſſima autem
eius ducunt ad mortē. Hec autē mors
amariſſima que dicit᷑ ſecūda. maxime
timenda eſt ꝓpter tria. ſcilicet. ꝓpter
tormētorū numeroſitatē. ſunt em̄ infer
nalia tormenta nume ro infinita. ꝓpt̄
eorum acerbitatem. ſunt acerbitate in/
ſūmo intenſa. ꝓpter eorum eternitatē
ſunt enim duracione ꝑpetua et eterna
Dico ꝙ illa tormenta ſūt valde timēda
quia quaſi numero infinita. vt neq̄ant
exꝑimi vlla lingua. Vñ non niſi in ꝑte
ea noīat ſcripturā. ꝑs Ignis. ſulphur.
ſpūs ꝓcellarū pars calicis eorū. ꝓpter
quod Ie. xij Qui ad mortē ad mortē. q̄
ad gladiū ad gladiū. qui ad famē ad fa/
mē. qui ad captiuitatē ad captiuitatē.
Ibi em̄ eſt mors immortalis. gladius
ſūmi doloris. fames intollerabilis. et
nulla res cōmeſtibil'. ſitis ſūme penal'
⁊ nulla res potabil'. frigiditas impor/
tabilis. et nulla res que veſtiri poſſit. ⁊
captiuitas eternalis. Tranſibūt enim
ſicut dicit᷑ in Job. Ab aquis niuium
ad calorē nimiū. Secūdo illa pena eſt
acerbitate in ſummo intēſa. et ideo vt
pluries in ſcripſtuā ab igne eſt denoīaci
onem ſortita. Nichil eſt enim igne cali/
dius qui in ſummo quarti gradus eſt
calidus. Nichil in agendo eo atrocius.
quia omne qđ capit diſſipat et conſuīt.
Nichil in agēdo īmēſius. quia nichil ei
ſufficit. Sed quāto plura ei adduntur
ſemper ad agendum maiores vires aſ
ſumit. tante enim caliditatis inferna/
lis ignis exiſtit. vt ſanctus Auguſtin/
dicit. ꝙ ſi totum maē in flueret ipſum
nec modicum temperaret. et propt̄ hoc
dicitur Apocalipſis xxi. Timidis et
incredulis fornicatoribus et mendaci/
b9. pars illorum in ſtagno ignis et ſul
phuris. qđ eſt mors ſecunda. Additur
autem hic ſulphur igni. quia ipſum fe/
tidum reddit quia perfecte lucere non
ſinit. ſed teterrimum reddit. et quia
eſt pabulū ignis ſempiternalis. nutrit
Unde dicitur. ꝙ ſi quis in aliquo vaſe
ſolido clauderet ignem cum ſulphure.
ita ꝙ reſpiraē non poſſet: ꝙ ſemper ibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

arderet nec vnꝙ̃ deficeret. Tercio mors
illa eſt duracione eterna. que eſt eni̅ pe
na tā ꝑua que non eſſet acerbiſſima ſi
crederetur eterna. Unde ſi homine̅ po/
neres in pulcherrimo mundi palacio.
et poneret̾ in lecto aureo. ⁊ ſibi daretur
omne q̄d delectaret in cibo. et indueret̾
purpura et biſſo. et diceret̾ ſibi ꝙ ī de
non eſſet ꝑpetuo exiturus. ꝑus vellet
eſſe mortuꝰ ꝙ̃ viuus. ergo q̄d eſt vbi cū
acbiſſima pena eternitas ē. ꝑs. Sicut
oues ī inferno poſiti ſūt. mors depaſcit
eos. Auguſti. Q̄d paſcitur ad hoc nu/
tritur vt iterū renaſcatur. Unde dam/
nati dicēt illud Yſa. xxxviij. Percuſſi/
muſ fedus cū morte. et cum inferno feci/
muſ pactum. O durum pactum nullis
vnꝙ̃ ſeculis finiendū Saluator igitur
noſter nos liberet a culpa. adiuuet in
morte ꝑ̄ma. ⁊ eruat a ſc̄da. Qui cū deo
prē et filio et ſpū ſc̄o. ⁊c̄. Itē de eodē

Omnis arbor que nō facit fruc
tus bonos ⁊c̄. Mat. vij. natu
rale et cōmunis vſus eſt plan
tam ſuccidere que fructꝰ congruos pro
tempore neſcit afferre. ſi planta inſen
ſibilis ꝓpter ſuam infructuoſitatē ſuc
ciditur nec ei aliquo modo ꝑcitur. Nā
ſc̄dm ph̄os homo eſt arbor euerſa. cuiꝰ
radices ſunt crines. cuiꝰ truncus ē col
lum. rami arboris ſunt membra corpo
ris. folia ſunt verba. fructus ſunt oꝑa
Unde attendendū eſt ꝙ ſi ſic arbor pu/
nitur que bona nō facit: q̄d fiet arbori
illi que bonis obmiſſis multa mala cō/
mittit. Unde et de ſeiṗo Iob. dicebat.
Quaſi auulſe arbori abſtulit ſpem me/
am Deſcribitur ergo arbor humana in
verbo ꝑ̄miſſo ꝙ̃tum ad bonorū obmiſſi

onem. Omnis eni̅ arbor que non facit
fructꝰ bonos. ꝑ̄mo eni̅ homo peccat ꝙ̃/
tū ad diuinā cōminationem. Excidet̾
inq̄t. Sc̄do deus penam cōminatur vt
redeat ꝙ̃tū ad pene illatione̅ Et ī igne̅
inq̄t mittetur. Tertio cōminatione̅ in
penam cōmutat ¶ Notandum eſt ergo
ꝙ afferūt quidam homines fructū ma/
lum. et ſūt homines mali. Quidam af
ferūt fructum vanū vel nullum. et iſti
ſūt vaui Quidā vero afferūt fructū bo
num. et hij ſunt boni vel uiſti. Dico ꝙ
ſunt quidam qui afferunt fructū malū
et omnino corruptū. et tales ſunt om/
nes peccatores mādatorū domini trāſ/
greſſores. Unde cuilibet tali dicit̾ illd̾
Amos. vi. Cōuertiſtis fructum iuſticie
in abſinthiū. Omne eni̅ malū eſt malū
ſed bonū ī malū vtere ē peſſim. Multi
ſunt eni̅ qui bonum faciūt ſed illd̾ ꝑ̄ua
intentione corrūpūt. tales ſimiles ſunt
arboribus que fructus pulchros in ap
parencia faciunt. ſed intus corruptioe̅
pleni ſunt. Multe enim ſunt arbores q̄
habent poma exteriꝰ pulchra. ſed intꝰ
ſunt vermibus plena. ſic et multorum
hominū opeā miſeicordie. aliquādo ſūt
exterius pulchra. ſed intus conſideāta
ſunt peſſima. Tales ſūt cigno ſimiles
que auis eſt pennis albiſſima vt nichil
nigredinis ſit in ea: ſub penna tamen
alba caro eius eſt valde nigra et macra
et ad digerendum dura ¶ Secūdo ſūt
quidam qui afferunt fructum vanum
vel nullum. de hijs dicitur. Oſee. no/
no. Radix eorum deſiccata eſt nequaꝙ̃
fructum faciet. nec h[illegible]c mirum quia ſi/
cut radius a ſole. et riuulus a fonte.
ſic arbor tota dependet a radice arboīs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ergo ſicut eſt impoſſibile radiū eſſe nō
influēte ſole. riuulū fluē fonte deficien/
te. Sicut arborē fructū ferre deſiccata
radice. hoc eſt eīm radix in arbore qd̄ eſt
os in homine. quia ſcd̓m phm̄ median/
te radice arbor attrahit alimentū. ergo
ſicut ē īpoſſibile hoīem viuē ſine ore eo
ꝙ non poſſet cibū ſumere. ſic eſt impoſ
ſibile arborē viuere deficiente humore.
qui deducit᷑ a radice. Radix eīm omniū
fructuum eſt originale nutrimentum.
Propterea ſi illa humorem gracie a deo
non hauſerit ſed arida fuerit nullus bo
nus fructꝰ in hoīe eē poterit. qm̄ ſcd̓m
ſentēciam dn̄i. Non poteſt arbor bona
fructus malos facere et econtra. et ſi vi
deat᷑ aliquādo facere fructū bonum nō
facit ullum verum ſed vanū. Unde de
arboribus que ſunt ſuꝑ lacū ſodomorū
pro certo narrat᷑ ꝙ faciūt poma exteri/
us valde pulchra. et omnīo bonis ſimi
lia ſed intus ſunt vana. Un̄ manu preſ
ſa reſoluunt᷑ ꝯtinus in fauillam. vide
ant ergo omēs tales ꝙ ſi dn̄s Luce xiiij
ficulnee maledixit in qua nullos fruc/
tus inueiut. quē habere ſcd̓m tēpus tūc
debuit. quid eis facturus ſit ſi tempoē
fructuum eos ſine fructu inuenerit
Tercio ſunt aliqui qui afferunt fruc//
tum bonum. de quibus Mathei vii° po
dicitur. Arbor bona fructus bonos fa/
cit. ex fructu enim cognoſcit᷑ arbor.
Eſt ergo notandum ꝙ fructus tunc eſt
bonus. quando eſt purus per intencio/
nem. quando ſapidus per deuocionē.
et quando eſt honeſtus per cōuerſacio/
nē. Dico ꝙ fructus ē bonus ſi ſit purꝰ
ꝑ intēcionē. quia ſcd̓m Ambro. Inten
cio tua opi tuo nomē inponit. et dat in
telligi ſi intencio ſit recta. vt ſit veritas
in electione. et caritas in affectiōe. Un̄
in ſic intendente dicit᷑ Prouerbiorum ter
cio. Primi et puriſſimi fructus eius.
Primi dicit quia poma ꝑmi tempꝛis cō
ſueuerūt eſſe caiora z magis placibilia
ſed puriſſimi ideo addit. qꝛ nulla cōmeſ
tio eſt hoī grata ſi ſit inmūda. et niſi ſit
pura et mūda. Eſt ergo fructus pn̄ie.
ꝑmus ſi offerat᷑ deo tēꝑe iuuētutis. ſꝫ
puriſſimus qn̄ non agit᷑ ſpe mercedis.
Scd̓o debet fructus eſſe ſapidus ꝑ de/
uocōnē. qm̄tūcūqꝫ eīm cibus mūdus exiſ
tit. niſi guſtui ſapiat non multū hō ac/
ceptat. nec multū laudat. guſtus enim
ſolus eſcas diiudicat. ſic eciā ex ꝑte aīe
qꝛ deuocio vera et omīa oꝑa deo facit ac
cepta. et que in ſe eeūt deſpecta facit deo
valde grata. facit aīe eſſe ſapida. Unde
Judicū. ix. loquit᷑ ficus que ſignat vi
rū deuotū ad arbores alias dicens. Nū
quid poſſum deſerē dulcedinē meam. z
fructus ſuauiſſimos z uenīē vt inter ce
teā ligna ꝓmouear? Nolunt enim aliīs
preferri viri deuoti ue perdant fructꝰ
ſuauiſſimi dulcedinem. fructꝰ enin eſt
ſuauis quando delectat tactum. eſt ſua
uior quando delectat olfactum. Sed eſt
ſuauiſſimus quando delectat guſtum.
iuxta illud Cāticorū ſecūdo. Fructus
eius dulcis gutturi meo. Un̄ poſſet di/
ci. ꝙ ſuaue eſt opus quod fit libenter.
ſuaiuus quod fit gaudenter. Sed ſua/
uiſſimum quod fit dulciter. Tercio de
bet eſſe fructus foris honeſtus per con
uerſacionem. non enim eſſe poteſt ꝙ ſi
homo ſit bene diſpoſitus intus. ꝙ non
appareat exteriꝰ. cum per interiora ex
teriora regantur. Unde Auguſtīꝰ dī.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nõ putes te habere cor pudicum . ſi ocu
los habeas impudicos . quia ĩpudicus
oculꝰ impudici cordis ẽ nuncius . Im/
poſſibile quaſi eſſe videtur ꝙ ſi interi/
or homo eſt ſanctus . quin ſit ei grauis
inceſſus humilis oculus et ad terrã de/
iectus . ſurdus in vanis auditꝰ . inſipi
dus quaſi guſtus . et fere ĩſenſibilis tac
tus . Vñ homo ſic cõpoſitus poteſt dicẽ
illud Ecc̃ . xxiiij . Ego quaſi vitis fruc
tificaui ſuauitatem ↄc̃ . Quid vite ĩ ex/
terioribus vilius . q̃d deſpectius . q̃d tor
tuoſius . et q̃d eius floribus redolenciꝰ
q̃d frcũ dulcius . q̃d eo iocũdius . q̃d eci/
am nature ſalubrius . Sed multi hodie
ſunt arboribꝰ ſimiles que habent folia
multa et poma quaſi nulla . vel vana .
multa ũba ſed pauca facta . hic ergo de/
lectabilis fructꝰ non debet euaneſcere
ꝑ accidiam . nec putreſcere ꝑ laſciuiam
nec corrumpi ꝑ vanam gloriam . ſed cõ
ſeruaĩ ꝑ ꝑſeueranciam . iuxta illď Io .
xvi . Poſui vos vt eatis et fructꝰ affe /
ratis et fruc . vr̃ ma . Nam ſi arbor ali
ter ſe habueĩt excidetur ſupple ĩ morte
quam nemo poteſt effugẽ . in ignẽ mit
tetur dũ ꝑ miniſtros demones anima
rapietur et carceri infernali tradetᷣ . ac
crucianda illis ignibus exponetᷣ . Xp̃c
ergo ieſus nos fructificare ſic faciat ↄc̃

Dominica octaua

Ipẽ ſpiritus teſtimoniũ reddet
ſpiritui noſtro ꝙ ſumus filij
dei ꝙ ſi filij ↄ heredes . ad Ro .
viij . Nullꝰ teſtimoniũ veriꝰ p̃t dici ꝙ̃
teſtimoniũ ſpũs ſci . deꝰ eñ ẽ ↄ ideo mẽ
tiri nõ p̃t Cui ergo ip̃e ſp̃s teſtimoniũ
reddit lᷣ ꝑhibet ꝙ ſit dei filiꝰ certꝰ eſt .
et qꝛ omĩs filiꝰ heres eſt . de hereditate
dubitaẽ nõ licet . In verbo ergo p̃miſ/
ſo duo breuiĩ notãtᷣ Primũ eſt . filiacio
nis dominice certitudo . Scdm ẽ p̃mij
altitudo ; filiacionis adoptacio habꝫ fi
eri ꝑ graciam . Retributio ſiue heredi/
tatis collatio hꝫ fiẽi ꝑ gloriã . Notatᷣ er/
go diuin filiacio cum dicitᷣ . Ip̃e ſpũs
ↄc̃ Scdo notatᷣ filiacioĩs retribucio cũ
infertᷣ ꝙ ſi filij et heredes ¶ Circa pri
mũ breuiĩ eſt notãdũ . ꝙ aliq̃s ſe patrẽ
oſtendit q̃tuor modis . ſcꝫ ꝑ educacionẽ
Cõſueuerunt eñ filij a ꝑentibꝰ educaĩ
ad corporis ſuſtẽtacionẽ . Per erudici/
onẽ . erudiũtᷣ filij a ꝑentibꝰ ad mentis
illuminacionẽ . Per caſtigcionem . corri
guntᷣ filij a ꝑentibꝰ ad malorũ deuita
cionẽ . Per ſucceſſionẽ . heredes inſtitu/
ũtur filij a ꝑentibꝰ ad paĩmonij coſer/
uacionem . Dico ꝙ quis ſe patrẽ eſſe oñ
dit ꝑ educationem . ↄ ꝑ amplã bonorũ
benedictionem . Pater eñ non ſolum fi
lium veſtit et paſcit . quia in hoc pueri
non differrẽt a ſeruis ſed filio p̃ cũctis
omnia bona cupit . Vnde Gene . xxvij
Ecce odor filij mei ſicut odor agri ple/
ni . quem benedixit dominꝰ . ecce mag/
nitudo deſideriorũ . Det tibi deus de ro
re celi et de pinguedine terre . Ecce ple/
nitudo deliciarum . habũdanciã frumẽ
ti et vini et olei . ecce copia diuiciarum
Seruiãt tibi populi et eſto dñs fratrũ
tuorũ . ecce ſublĩtas hõrũ . Vide q̃d deꝰ
filijs ſuis faciat quos ſic ardenĩ amat .
quos delicijs ſaciat . quos diuicijs dila
tat . et quos hõribus ſic exaltat . Sꝫ ve
malis filijs qui patrem tã piũ nõ dili /
gunt . ſed de tantis bonis ingrati ſunt
et dyabolo pocius ꝙ̃ xp̃o obediũt . ꝓpĩ
qď pr̃ piꝰ cõq̃ritᷣ Yſaie . i . filios enuĩui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et exaltaui. ipſi autem ſpreuerunt me.
Heu me filij peſſimi tātis bonis ingra
ti. quia cornices que coruini generis a
ues ſunt: ſicut a ſuis ꝑntibus nutrite
fuerūt. verſa vice dū parētes ad ſenec/
tutē deueniūt. et eorū penne cadūt. filij
p̄nis ꝓprijs eos opiūt et calefaciunt
et cibo quo poſſunt eos paſcunt. Quid
eſt ergo ꝙ ꝑplūs criſtianus ſit a deo di/
lectus. ſic ſublimatus ſic gracijs et do/
nis adornatus magis ꝙ̄ volatilia celi ē
ingratus? Nulla gens ē ſub celo que ſic
ſuū deſpexerit deum ſicut ꝑplūs criſtia
nus. Nam ſi quis inter ſarracenos ma
lum de Mahumeto dicēt. qui eum deū
eſſe non credūt ſed ꝓphetā dei: ſine vlla
miſeracione eū occiderēt. Sed xp̄s ve/
rus deus tota die inᷣ nos blaſphematᷣ.
et eius matri a ribaldis iniurie irrogā
tur. Nec qđ reſtat. nō qđ puniat ſed in
uenitur pocius qđ defendat. Vn̄ domi/
nus cōminatur talibus filijs Yſa. xx.
Ve inquit filij deſertores vt faceretis
cōſiliū ꝛ non ex me. ꝛ ordiremī telam ꝛ
nō ꝑ ſpūm meū. multa cotidie fiūt conſi/
lia. multa fiūt ſtatuta. ſed pro tempora
libus obſeruandis. non ꝓ iniurijs pu
niendis. Caueant ingrati filij ne faci/
at illis deus qđ facit pellicanus. Diciᷣ
enim de pellicano ꝙ quādo filios ſuos
mortuos eſſe cernit. ꝙ copioſe ſuper eos
ſanguinem ſuum fundit. et ſic eos vi/
te reſtituit. ſed ꝓpᷓ ſanguīs effuſionē
intantum fit debilis vt querere cibum
non poſſit. vnde coacti pulli cibum ei
querunt. et quidam ex eis naturali pi
etate commoti parentem paſcunt. Sed
quidam ex eis degenēs ſunt. et de ma/
tre nullam penitus curam gerunt. qđ
mater diligenter aduertens. reſump//
tis viribus filios ſe paſcentes amat. et
refouet. ingratos vero a ſe pellens nul/
lis vlterius auxilijs de cetero fouet
Secundo quis ſe patrem oſtendit per
erudicionem. Nam et in tantum hoc ē
naturale. ꝙ eciam bruta ſuos filios do
cent. Unde dicitur de Yrundine ꝙ do/
cet pullos ſuos ſtercora eicere extra ni/
dum. Aquila eciam ſuper pullos ſuos
volans eos ad volandum ꝓuocat. Sed
que creatuā ſic diligenᷣ hec facit vt de/
us qui docet omnem hominem ſcientiā
Nam ſicut diciᷣ in Baruth. Hic ad in
uenit oēm viā ſcīe et dedit illam iacob
puero ſuo. et iſrl̄ dilecto ſuo Unde ipē
dicit Prouū. ꝑmo. Audi fili mi diſcipli/
nam patris tui vt addatᷣ gracia capiti
tuo. et torques collo tuo. Quis non au
diat talem patrem ſic vtilia nos docen/
tem. Ipſe enim docet nos vt mortem
culpe fugiamus. ꝑmi Johannis ſecun
do. Filioli hec ſcribo vobis vt non pec
cetis. Item docet vt vita gracie viua//
mus. Eccleſiaſtici quarto. Sapiencia
filijs ſuis vitam inſpirat. Item vt ad
gloriam venire ſtudeamus. Sapiencie
duodecimo. bone ſpei domine feciſti fili
os tuos quorum parentibus dediſti iu
ramenta ꝛ conuenciones bonarum pro
miſſionum. Nonne igitur eſt amanda
diuini patris erudicio que mortem de/
uitat. vitam donat. mortuos ſuſcitat. ꝛ
ad gloriā nos ꝑducit. ¶ Tercio quis
ſe patrem oſtendit per correctionem. ꝛ
adeo hoc natura docet. vt eciam bruta
pullos ſuos corrigant. Vn̄ dr̄ de acci/
pitre ꝙ dum videt pullos ſuos neglige
re et de nido nolle exire. timens ne per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pigriciā inſoleſcāt. et ſic ad p̄dam apti
non fiant. eos roſtro ꝑcutit et ad p̄dam
ire cōpellit. Deus ergo ſe patrē eſſe oſ/
tēdit dū filios ſuos caſtigare nō deſinit
In hac eī vita ſicut ꝓbat experiēcia ma/
gis confliguntur filij dei ꝙ dyaboli. qꝛ
filij dei qui ad gloriam ordinant̄ : a ſco
ria peccatorū purgantur cū qua ad glo
riam non intratur. Sed filij dyaboli q̄
eternis ignibus reſeruantur nō hic pu
niūtur. ſed pocius ꝓ aliq̄bꝫ bonis que
hic faciūt in temporalibus p̄miantur.
Et quia nullum bonum eſt irremune/
ratum : quia in alia vita ſunt ꝓ pecca/
tis accepturi ſuppliciū : aliquorū ſuo/
rū bonorum hic accipiunt premiū. Et
quia nullum malum eſt impunitū : p̄/
mium quod in alia vita ſunt accepturi
pro āquibus ſuis peccatis hic accipiūt
punimentū. Vnde in hac vita proſpe/
ari eſt ſignum peſſimū. ſed affligi ꝛ pa
ti eſt ſignum optimum. quia oſtendit
hominem eſſe dei filiū. vnde dicit̄ ꝓu/
biorū. iij. Diſciplinā domini fili mi ne
abicias cum ab eo corripris. quem enī
diligit dominus corrigit. ꝛ quaſi pater
in filio cōplacet ſibi. vnde dicitur Job
Beatꝰ vir qui corripit̄ a domino. quia
ipſe vulnerat et medet̄. ꝑcutit et manꝰ
eius ſanabunt. Nūꝗ non videtis prēs
carnales de alienis filijs non curare. et
ꝓprios caſtigare ? Vnde ſapiens dicit
ꝙ qui ꝑcit virge odit filium. Qui ergo
hic a deo non corripitur. non eſt dei fi/
lius neceſſario argumento concluditur
ꝓpter q̄d dicit̄ Ja. i. Omne gaudium
exiſtimate fratres ꝛc̄. ¶ Quarto quis
ſe eſſe patrem oſtendit ꝑ ſubſtitucionē
ꝑ ſuſtentacionem quā filiū facit heredem

hereditas non conſueuit dari extraneis
non filijs ſpurijs ſed legittime natis.
Vnde dicit̄ Gal. v. Non erit heres fili
us ancille cum filio libē. et ꝓpterea ad/
ditum eſt ī themate. Si filij et heredis
In quo vt iam dictū eſt. tangitur filio
rum remuneracio vel retribucio Eſt
igitur notandū. ꝙ hec hereditas eſt ap/
petenda ꝓpter ſummā excellenciam.
Nam ꝓpt̄ ſuā excellenciā ꝓbat̄ eſſe no
biliſſima. ꝓpter ſūmā opulenciam. nā
ꝓpt̄ ſūmam opulenciam ꝓbat̄ eſſe di/
tiſſima. ꝓpter ſummam leticiam. nā
ꝓpter leticiam ꝓbatur eſſe iocūdiſſiā.
Propter eternā ꝑmanenciā. quia ꝓpt̄
ꝑmanenciā ꝓbatur eſſe firmiſſima.
Dico ꝙ hereditas illa adeo appetēda ē
q̄a nobiliſſima. Si enī nobile q̄d puta/
tur in ſeculo eſſe filiū militis. comitis.
vel baronis. vel ꝙ magis eſt eſſe filiū re
gis : q̄d putas ē dignitatis ꝛ eminēcie
eſſe filium altiſſimi regis. qui rex om
niū ſanctorū exiſtit Vbi ſunt ergo qui
appetunt nobiles fiēi. vbi ſūt qui nobi
libus uxoībus laborāt vniri. vt ſic poſ
ſint nobilitari Veniant ꝛ fiant filij ſū/
mi regis. Nūꝗ non ſanctꝰ petrus vil̄
piſcator fuit. Sed quis rex eſt hodie tā
te nobilitatis vt ſanctus petrus. quem
ab omnibus regibus adorari videmꝰ ?
Attendite eciam fratres quis ex vobis
eſt qui omnia bona ſua non daret regi
francie ſi eum rex adoptaēt. Venite er
go vt poſſitis eſſe nobiles. quia omnes
ſunt magni reges celeſtis patrie ſunt
heredes. Vnde de vno eorum dicitur.
et q̄d de illo intelligis : de quolibet alio
accipe. Caleph hereditatem. et dauid
conſecutus eſt ſedem regni in ſecula.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Secūdo hereditas illa ē appetenda
q2 ditiſſiā . vbi ſūt oēs auari . vbi ſunt
vſurarij . vbi ōes mūdi curis dediti . vt
poſſint ditari . veīant et accipiāt diui/
cias īfinitas . diuicias pacificas et ſecu
ras . diuicias ēt̄nalit̄ duraturas Quid
tibi deeſſe poterit qn̄ ī archa cordis ſum
mū bonū habebis ? Vn̄ hoc eſt qd̓ opta
bat . Apg . Ephe . p̄mo ſcire . vt ſic eos
poſſet ad amorē illarū diuiciarū allice
re . Dicebat ergo eis . eiuſdē p̄mo . Det
vobis deus ſpiritū ſapiencie ⁊ reuelaci
onis vt cōgnoſcatis q̄ diuicie glorie he/
reditatis eius in ſanctis . O ſi quis ag
noſceret q̄ꝫ ſit illa curia diues . q̄ꝫ libent̄
ſe et ōnia ſua daret vt ad illas diuicias
ꝑueniret . Vn̄ quidā per mortē cuidam
amico ſuo apparēs requiſitus qualiter
ſibi eſſet . ait Bn̄ michi eſt . q2 ſicut au/
diuimus . ī ciuitate doīni ē . et milleſi/
es āplig ¶ Tercio hereditas illa ē ap
petēda q2 iocūdiſſiā . nichil em̄ delecta/
cionis poteſt excogitari qd̓ ī plenitudiē
nō ſit ibi . q̄uis neq̄at lingua dici nec aī
mo cogitari . Excedit em̄ ī īfinitū ōnē
hoīs cogitatum . vnde dicit . leui . xxx .
Nolite ambulare ī legibus nacōnū id ē
peccatorū et dabo vobis hereditatē fluē
tem lac ⁊ mel Quid em̄ lacte intidius ?
q̄d melle dulcius ? Oculus ergo carnis
ibi paſcet̄ in lacte humanitatis . et ocu/
lus mētis ī melle diuītatis . ¶ Quar/
to hereditas illa eſt appetēda q2 firmiſ/
ſiā . pacifica . et ſecuriſſima et ideo dura
cione eterna . Omne enim bonum quā/
tūcūq3 magnum ꝓ nullo habendum ē
ſi habitū perdi poteſt . vt ergo illi bono
nichil omīno deſit . ſicut eſt nobiliſſimū
dignitate . ditiſſimum vbertate letiſ/
ſimum iocunditate . ſic eſt pacificum fir
mitate . p̄s Manſueti autē hereditabūt
terram . et ha . in ſe . ſe . ſuper eam . Vn̄
ipſorū verbum eſt illud Judicū . xviij
Intrabimus ad ſecuros et regionē la/
tiſſimā . et tradet domin9 nobis locum
in quo nullius rei eſt penuria . Amen .

Item

FAcite vobis amicos de mammo/
na iniquitatis . Lu . xvi . Ex hac ꝑabo/
la aꝑte colligitur q̄ꝫ nū̄q̄ꝫ debet eſſe ſecu
rus cui cōmiſſa ſūt bona alterius . qui
em̄ bona natuē n̄ ſolū carnis ſed anime
q̄ tot bona fortune . qui tot bona gracie
a deo accepit . mirū ē quō tutus dormit
comedit ſiue bibit . Unde ſanum conſi/
lium valde eſt facere q̄d̓ dominus in the
mate monet . facite vobis amicos . q̄ſi di
ceret multa bona accepiſtis nec ad racō
nem reddendā ſufficitis . ergo d̓ mām̄o
na iniq̄tatis . id ē de diuicijs ineq̄liter
poſſeſſis vobis dei ſeruos aīcos fcīatis
vt cū deficeritis adiuuari poſſitis ab
illis . Agg . em̄ dicit . q̄dā eſſe pc̄ca mor
talia ꝓ q̄bus homo dampnacionem in
currēt niſi īterceſſio alicuig ſcī eū libe/
raret . et dicit . q̄ꝫ licet omni tp̄e īq̄ſiſſet
vt q̄ eſſent hec peccata cognoſceret ad eo
rū tn̄ cognicionem nū̄q̄ꝫ potuit ꝑueniē
ergo quia dn̄s dicit q̄ꝫ ab illis hō eripi/
tur īterceſſione ſanctorū . nullus homo
eſt q̄ aliquē ſcm̄ ſpecialē ſpeāli deuocōe
habē n̄ deberet . cui ſe cotidie cōmēdaēt
⁊ ꝓ eius hōre aliquid ſpāle facēt . q̄re ⁊
Job . dictū ē . Ad aliquē ſanctorū con/
uertere . bn̄ ergo dicit . facite vobis ami
cos ¶ In q̄bus ūbis q2 diuicie cōꝑanē
amicicie . et ꝓ obtinenda ſcōrū amicicia
ſūt tradēde : duo p̄ncipalit̄ ſūt notāda

Y

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſcilicet .p̃mū. ē diuiciarū vilitas .Nā
diuicie cōputāt̄ ī bonis fortune. ſecun/
dū. vero ē aīcicie dignitas et vtilitas .aī
cicie aūt cōputāt̄ int̄ bona minora. ſed
bonū aīcicie int̄ bona maiora .Nā ſi oē
qd̄ ꝓ āquo dat̄ vel dari a deo p̄cipit̄ . ē
vilius eo ꝓ quo dat̄ . cū a deo ꝓ aīcicia
acq̄renda diuicie dari mādātur . ſicut ī
verbo p̄miſſo mōſtratur. ergo ſanctorū
aīcicia melioꝛ opibꝫ eſſe cōuincit̄ . diui
cice ergo ſanctorum amicicie cōꝑate ꝓ
nichilo ſūt habende. vnde dr̄ Eccle. vīj
Amico fideli nulla eſt cōꝑacō .et nō eſt
dignum pōderacō argenti et auri q̄ poſ
ſit reſiſtere cōtra boītatē fidei illius
Circa diuicias ergo p̄mū notādū eſt ꝙ
dicunt̄ mām̄ona īiq̄tatis maxime ꝓp/
ter tria .p̃mo .qꝛ ſūt īique ī veniendo.
ſecūdo. qꝛ ſūt īique ī exiſtēdo .tercō. qꝛ
ſūt īique in recedendo .ergo ſi īique ve
niūt. īique vobiſcum exiſtūt īique vos
deſerunt. ſꝑ īique ſūt ergo nūq̄ꝫ amāde
ſunt .Dico primo. ꝙ diuicie ſunt ini/
que ī ueniēdo. diuicie enim non ſolum
ſūt ex īiqua. qꝛ ex iniquo acquirūt̄ . ſed
eciā qꝛ īiquis hoīnibus vt īplurimū ad
venire ꝓbāt̄ .vñ dr̄ ī Eccle. Vidi ꝛ ali
am vanitatē ſub ſole. ſeruos ābulantes
ī equis ꝛ p̃ncipes ābulantes q̄ſi ſeruos
ſuꝑ terrā .Hodie vere ad inpletū eſt qꝛ
nobiles dīcias ꝑdiderūt ꝛ vſurarīj eas
obtinuerūt. vñ dicit̄ Eccle. v. Noli attē
dere ad poſſeſſiones īiquas ꝛ ne dicas
ē michi ſufficiens vita .nō eñ ꝓderūt
tibi. O cū quāto labore veniūt que no/
bis cauſa dampnacōīs ſunt .ſed hoc mi
ſeri nō attendūt . vnde dicit̄ .p̃mo Thi
matheo. vltimo. Qui volunt diuites fi
eri incidūt ī laq̄os dyabili ꝛ ī deſideria

multa īvtilia ꝛ nociua q̄ mergūt hoīeꝫ
in īteritū ꝛ ꝑdicōnem ¶ Secun
do ſūt diuicie īique in exiſtendo .qꝛ ſe/
pe ſuos dños faciūt eſſe iniquos. vñ dr̄
Eccle. īj .Si fueris diues nō eris īmu
nis a delicto. vñ multi qui ī pauꝑtate
optimi ſūt . poſtq̄ꝫ diuites fuerīt peſſi
mi ſūt. vſuras faciūt. rapinas ītendūt
et cōuicinos paupēs opp̃mūt . et occi
dūt ꝛ ꝓpterea dr̄ ī p̃s. Diuicie ſi afflu
ant no. coꝛ. ap. q̄ſi diceret. Si diuicias
cōtīgat habē nolite eas amare ¶ Ter
cio ſūt īique ī recedendo. nā quātūcūqꝫ
amēt̄ . quātūcūqꝫ hōrētur .quātūcūqꝫ
eis ſeruiatur .ab eis tñ homo in moꝛte
non adiuuatur. ſed multo magis īpedi
tur .Exemplum de diuite epulone. Lu
xvi .vñ. dr̄ Prou. vi. Nō ꝓderūt diui
cie in die vlcōnis et vindicte .et ꝓpter
hec omnia dicit̄ in .Eccleſiaſtico. Nich
il eſt iniquius q̄ꝫ amare pecuniam .eo
ſcilicet .ꝙ inique veniunt . inique ꝑſiſ
tunt .et īique hominē deſerunt .Quid
ergo faciendum eſt .in amicos vtiqꝫ ex
pendātur . a quibus nullus in neceſſi
tate deſeritur ꝛ quia omni tempoē dili
git qui amicus eſt ſicut ſapiens dicit. ꝛ
ꝓpterea dominus dicit facite vobis aī/
cos. verum qiua ſecundū Senecā. Oīa
deliberāda ſūt cū aīco . et idem velle et
idem nolle tibi debet eſſe cū eo . prīo ē
homo in adūſitate ꝓbandus anteq̄ꝫ ſit
in aīcicia aſſumēdus . iuxta illd̄ Eccle
vi. Si poſſides amicum in temptacio/
ne poſſide illum ꝛ non facile credas illi
Eſt ergo notādū ꝙ ſūt ī̄a generā aīcorū
nā q̄dā ſūt aīci ꝓnciales ſiue moꝛtales
et hīj qꝛ mali ſūt penitus fugiēdi. Qui/
dā ſunt amici temporales .et tales qꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vani ſūt penitus ñ curādi. Quidā ſunt
aīci ſpūales. et iſti qꝛ boni ſūt penitus
āplexandi ¶ Dico ꝙ quidā aīci ſūt ꝑ/
nicōſi vt hoīes ſathanici. peſtiferi ꝛ pro
peſte fugiendi. tales eni aīciciā ſimulāt
vt dū hō ab eis ñ cauet venena male vo
luntatis effundāt. ſūt eni ſimiles ſcor/
pioni. q hoī faciē blandam oſtendit. ſed
dū cōfidit ipſū cauda ꝑcutit et venenū
immittit. Tales ergo ſe ad tēpus ami
cos oſtēdūt ſed cito ad īimicias ſe con/
uertūt. vnde dicit̄. Eccle. vi. Eſt aīcꝰ
qui ad īimicicias cōuertit̄ et qui odiū
et rixas ꝛ cōuicia denudabit. Nā ſicut
dicit̄ ī Prou. vir īiquꝰ lactat aīcū ſuū
et ducit eū ꝑ viam nō bonā. Iſti ſunt
ſimiles colūbe domite ad decepcōnē ſil/
ueſtriū columbarum edocte. Nā ſilueſ/
tribus aīcicia cōiungit̄ ꝛ eas ad rete du
cit. et vt eas fallat ꝑus ipā rete ītrat ꝛ
ꝑmittit vt aucepſ cū altera eā īuoluat
Exemplum de abſolon. ſecūdi. Re. xiij
Qui fratrem ad cōuiuiū īuitauit quē
ſecū cōedētē occidit Exēplū eciā d̄ ſimo
ne machabeo. i. Macha. vltiō. quē pto/
lomeꝰ ad cōuiuiū īuitauit eumqꝫ occi/
dit ¶ Secūdi aīci ſūt tēporales et mū
dani. et qꝛ ſūt vani ſunt penitus nō cu/
randi ꝛ tales ſunt amici fortune nō na
ture. Et ideo fortuna alludēte alludūt
et ipſa deſerente recedunt. Boecius.
Quē fortuna fecit amicum. īfortuniū
faciet īimicum. Iſti ergo amici etſi in
mundo florenti homini ſeruiunt et eū
aliq̄liter diligūt: poſt mortē tñ penitꝰ
derelinquūt nec quo vadat amicus at/
tendunt. Quis eſt hodie amicus qui ſic
in vita diligat vt pro amico vnam miſ
ſam dicere faciat. Nam videmꝰ ꝙ filij
teſtamenta nō ſoluant. vxores mox q̄ſi
alijs nubant. Ergo ſi iſti qui maxime
obligati ſunt ſic cōtempnut. quid mirū
ſi omnes alij derelinquunt. et propte/
rea dicit̄. Eccleſiaſtici. vi. Eſt amicus
ſecundum tempus ſuum. ꝛ ñ permane
bit in die neceſſitatis. quando tanta ne
ceſſitas ſicut quando homo mortuus ig
nibus traditur exurēdus: ergo qui ve
re eum amaſſet tunc maxime eum ad
iuuaret. Ergo omnis mundus eſt fal/
ſus amicus qui in morte penitus deſe/
rit. de ſuo non tribuit. auxilium nul/
lum inpendit. ſed poſt mortem inpedit
dū ſibi vxorem ꝛ filios oſtendit cū diui
cijs quas amauit. Amici ergo tales ō/
nes ſunt cani ſimiles. qui dū habet os
in quo ſunt carnes illud ī ore gerit. pe/
dibus frangit. et ī loco tuto ponit. ſed
carnibus eius roſis ſtatim illud abicit
et cunctis exponit. Inuenti ſunt tñ ca
nes qui ī dominorum mortibus plora
uerunt. nec ipſos mortuos deſeruerūt
Nā canis rome fuit qui iuxta dominū
mortuum ſtabat nec aliquid cōedebat.
ad os defuncti mox deferebat. et vidēs
ꝙ ipſe non tangebat: nec ipſe cōedebat
Quis igitur homo poteſt cani in ami/
cicia aſſimilari. Narrat Ambro. ꝙ dū
quidam ſecum habens canem a quodā
milite ſummo mane fuiſſet occiſus. ca/
nis vt poterat dominū defendebat. ſed
quia ille armatus erat et ei nocere non
poterat iuxta mortuum triſtis ſtabat.
eūqꝫ cuſtodiebat. cumqꝫ dies creuiſſet
ꝛ illuc quaſi tota ciuitas cōueniſſet. ad
uenit et miles vt ſe neſcire oſtenderet.
Ac vt eum canis vidit. mox coram cūc
tis eum inuaſit. et tam diu tenuit et

momordit quo vſqꝫ ille confeſſus eſt ꝙ
eum occidit. ¶ Tercio ſunt alij amī
ci qui ſunt veri. et tales ſunt ſpiritua-
les viri. qui ſicut in vita vere diligunt
ſic in morte non deſerunt. ſed tunc max
ime auxilium impēdunt. Nunc pro eo
orando. nunc pro eo lacrimas effūden
do. et nunc miſſas pro eo cantando.
Tales enim amici qui corde diligunt
vere cōpaciuntur. quia diligunt ore ve
re pro eo ardencius deprecantur. quia
diligunt opere pro ipſius anima que-
que bona facere cōprobantur. Unde di
citur Eccleſiaſtici. vi. Amicus ſi ꝑmā
ſerit fixus. erit tibi quaſi coequalis et ī
domeſticis tuis fiducialiter aget. De
hijs ergo dominus dicit. facite vobis a
micos. Rogemus ꝛc.

Dominica. ix.

Non ſimus concupiſcentes malo-
rum. p̄mo. Corinteorum. decimo. qꝛ
omne malum ex concupiſcencia habet
ortum. dum cōcupiſcencia prohibetur
omne malum in ipſa vetatur. beatus
ergo Apg. omne malum remomouere
A chorintheis volens. cōcupiſcenciā
eis prohibet. verum qꝛ ōnis cōcupīa
mala. ſed eſt quedam bona. ideo Apg.
in verbo iam dicto maxime duo facit.
p̄mo. enim cōcupiſcenciam vetat. cōcu
piſcencie prohibicō notat cum dicitur.
Non ſimus cōcupiſcentes. ſecundo quā
vetat ſpecificat et determinat. cōcupiſ-
cencie ſpecificacio notatur cum additur
Malorum. per hoc ꝙ malorum addit.
cōcupiſcenciam aliorum eciam eſſe oſtē
dit. que mala vtiqꝫ non exiſtit. Nā tri
plex eſt cōcupiſcencia boni ſcilicet. reſ-
pectu ſpiritualis ſapiencie reſpectu cō
tēplacōnis et ne reſpectu beatitudinis
obtinende. ¶ Dico breuiter ꝙ eſt con
cupiſcencia bona qua appetimus ſpiri
tualem ſapienciam. Eccleſiaſtici. p̄mo
Fili cōcupiſcens ſapienciam. obſer-
ua iuſticiam et deus prebebit illā. Un
de dicitur. tercio eiuſdem Auris bona
cum omni cōcupiſcencia audiet ſapien
ciam. ſecundo. eſt cōcupiſcencia bona
qua appetimus diuinā cōtemplacōnem
pſalmiſta. ꝙ dilecta tabernacula ꝛc.
Tercō. eſt cōcupiſcencia bona qua cōcu
piſcimus ſummam beatitudinem. Un̄
de diuina ſapiencia dicit. Eccleſiaſtici
xxiiij. Tranſite ad me omnes qui con
cupiſcitis me. Unde ōnis talis poteſt
dicere. illud philipen. p̄mo. Cupio
diſſolui et eſſe cum criſto. Verū de hac
concupiſcencia non hic agit. niſi vt
de ea aliqualis cognicio habeatur.
Secunda cōcupiſcencia eſt cōcupiſcen-
cia mala que ē hic prohibita tamꝙ om-
niū malorū matēia. Eſt ergo notand̄
ꝙ triplex eſt cōcupiſcēcia mala ad quā
reducuntur omnia mala. ſcilicet luxu-
rioſe voluptatis luxuioſorum Nā luxu
rioſi querunt in carne laſciuiam. Gu-
loſorum guloſe auiditatis Guloſi dul
cedinis circa guſtum experigenciam tē
poralis auarorum q̄rūt cupiditatis.
auari autem querunt rerum opulenci-
am. ¶ Dico ꝙ concupiſcēcia. pri
ma. eſt luxurioſe et vane voluptatis.
et hec prohibetur. Exo. viceſimo. Nō
concupiſces vxorem proximi tui. hec
enim concupiſcencencia tria mala facit
Nam animam per illicitum ardorem
inflammat. diuinum timorem euacu-
at et eneruat. Ipſam eciam animā

animā ſiue mentē ad īferiora inclinat.
Dico ꝙ cōcupiā luxurioſe voluptatis
eſt tocius cordis vel carnis īflāmatiua
Sicut eñi ignis totā materiā quā inua
dit ſuo ardore īcendit : ſic luxuria men
tem hominis corripit vt nichil aliud co
gitare vel diligere poſſit et in ſimilitu/
dinē ſui mentē cōuertit. Sic cōcupiā
cor qd̄ inuadit ſic totū incēdit : vt nichil
aliud cogitare vel diligere poſſit. Qui
vult ergo flāmam libidīoſam extinguē
debet materiā ōnem īcendētē abſtrahe/
re. ſenſus obſtruere. et lacrimarū aqs
corda ꝓfundere. Nā int̄ ōnia que ſunt
cordis īcenſiua peſſima eſt viſio curio/
ſa. vel viſus curioſitas. vnde dicitur.
Mathe. Qui viderit mulierem ad cōcu.
eam. iā me. ē in cor. ſuo. O quāta ma/
la facit viſio vana. Exēplū de dina pa
triarche filia. Gn̄. xxxiiij. Que cum
egreſſa eſſet ad videndum mulieres re
gionis illius fuit rapta et violent op/
preſſa Ob quā cauſam tota ciuitas illa
funditus euerſa eſt. Propterea dicitur
Ecc. ix. Propter ſpeciē mulieris mul/
ti ꝑierunt. et ex hoc cōcupiā q̄ſi ignis
exardeſcit Sicut eñi ignis nunꝗ̄ dicit
ſufficit : ſic nec cōcupiā ſacietatē īducit
ſed ſemꝑ magis īcendit. eciā ſi opus ex
ercere nō poſſit. Vn̄ luxurioſus ē ydro
pico ſimilis. qui quāto plus bibit tanto
plus ſitit. ¶ Secūda cōcupiſcencia eſt
timoris diuini euacuatiua. nam poſt/
ꝗ̄ cōcupiſcencia cor inflammat. oculos
mentis cecat. vt homo quid faciat non
aduertat. quas penas paſſurus ſit nō
attendat et ſic diuinum timorē tūc eua
cuat ꝙ diuina iudicia non formidat.
Unde dicitur illis ſenibus Danielis

xiij. Semen chanaan et non iuda ſpe/
cies decepit te. et cōcupiſcencia ſubuer/
tit cor tuum Nichil eñi eſt ſub celo qd̄ ſic
eneruet corpus hominis et effeminet.
ſicut cōcupiſcencia mulieris. vnde reg/
nante cōcupiſcencia non valet potencia
non prodeſt ſapiencia. non cōfert ſubli
mis vita. ſed ſunt omnia ſtipule ſimi/
lia quādo aduenit ignis flamma. ꝓp/
ter hoc dicitur Prouerbiorum. vii. Nūc
fili mi audi me. ne abſtrahatur in vijs
mulieris mens tua. neqꝫ decipiaris a
ſemitis eius. quia multos vulneratos
deiecit et fortiſſimi quiqꝫ interfecti ſūt
ab ea. Quis enim ꝑmo parente noſtro
dignior? quis ſampſone forcior? quis
ſalomōe ſapiēcior? Si ergo tales femi
na deiecit. quis ab ea de cetero tutus ē
Sicut enim ignis ferrum duriſſimum
domat. et omnem eius duriciem ī mol
liciem laxat. ſic ignis cōcupiſcencie fer
rea pectora mollificat et eneruat. ſicut
patet. Eſdre. iij. vbi agit̄ de fortitudi/
ne mulieris ¶ Tercia cōcupiſcencia ē
aīe ꝓſtratiua ꝛ ad inferiora īclinatiua
et a celeſtibus abſtractiua. et hec ē cau
ſa quare in hoc peccato maxime verecū
datur homo. qꝛ ī potencijs alijs q̄s doī
natur ſibiipſi. ſed hoc peccato ſubicitur
carni. et ideo dum ſuo ſubicitur inferi/
ori cui debet naturaliter dominari co/
gitur ipſo facto verecūdari. In hoc eñi
peccato totus homo fit caro. et dū ad ī
feriora hō depmit̄. racio tota ſubūtit̄.
ꝛ hō brutis ſimil̄ efficit̄. Immo vt ve/
rū fatear multis brutis īferior īuenit̄.
Nā de Cytoīa legit̄ ꝙ cōpari ſuo fidem
ſeruat. nec dū viuit alteri ſe vnit. nec
vnꝗ̄ eam extra nidū cognoſcit. Econtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

miſer homo fidē non ſeruat quā vxori
promittit . tempora nulla cuſtodit . et
in omni loco ſigna ſue luxuīe relinquit
Nonne homini eſt confuſio magna qn̄
inter tot piſcium genera nulla ſunt ad
ulterina coniugia et inter homines tot
ſunt virginū ſtupra . tot conſanguinea
rum inceſtuoſa commercia . tot adulte/
ria . et tot milia peccata nature cōtra/
ria. propter hanc ergo inclinatiuā vir
tutē dicit᷑ de Judicibꝫ. Danielis . xiij
ꝙ exercerunt in concupiſcencia eius et
auerterunt ſenſum et declinarunt ocu
los ſuos ne viderent celum . nec recorda
rentur iudiciorum iuſtorum . Ecce ad
quantam ſubuerſionem cordis eos con
cupiſcēcia inclinauit. cum tamē eſſent
tp̄e ſenes . cum eſſent in lege ſapientes
cum eſſent omnium iudices . et ꝙ ma/
gis eſt cū eſſent officio ſacerdotes . ꝓp
ter hec omnia mala et alia infinita fu
gienda eſt concupiſcencia . vnde dicitur
ī Eccleſiaſtico. Ne preſtes anime tue cō
cupiās eiꝰ . quia faciet te veīre ī gaudi/
um īimicis tuis . et Prou . vi . dicit᷑ de
muliere . Non concupiſcat pulchritudi/
nem eius cor tuum . ne capiaris nuti/
bus illius . etcetera . Secūda concu/
piſcencia eſt guloſitatis . et hec eſt valde
mala . quia peccati eſt cauſatiua . eſt er
go gula luxurie cauſa . quia cū venter ꝛ
geītalia ſint mēbra ſibi vicina . ex uici
nitate mēbrorum intelligitur cōſidera
cio viciorum . ſicut Job. ait hec eīm cōcu
piſcencia eſt que totū hoīnem per muli
erem occidit . hec eſt que Eſau . p̄mogē/
nitis ſpoliauit . hec eſt que p̄mogenitū
filium dauid regis gladio fratris dū eſ
ſet temulentus oppreſſit . hec eſt que p̄n
cipem holofernem gladio mulieris ſup
poſuit . hec fuit que Johannē in capi/
te minuit hec eſt que ſuper populum iſ
rahel dum carnes concupiuit . diuinam
iracundiā prouocauit . pſalmiſta. Con
cupierunt concupiſcenciam in deſerto
et ſequitur . Adhuc eſce eorum vſque ī/
pedi . et de hoc habetur plene . Nu/
meri . xj . vnde et locus vbi ſepulti ſunt
ōnes qui concupierunt carnes dictus
eſt ſepulcra cōcupiſcencie . Nam ad lit/
terā . gula preter hoc ꝙ eſt diuine iracū
die prouocatiua . eſt eciam mortis corꝑ
ris īductiua ꝛ acceleratiua. cū eīm natu
ra vt . Boecius dicit . cōtenta ſit paucis
ſi ſuꝑfluum cibū admiſerit cū decoque
re illum non poſſit . calor naturalis in
ipſa decoctione ſuccūbit . quare cibum
indigeſtum in ſtomacho derelinquit . q̄
dū ibidem putreſcit cū a natura expellī
non poſſit . in firmitates varias in cor
pus in ducit . propter qđ dicitur Eccle
ſiaſtici . xxxvij . In multis eſcis erit in
firmitas . Guloſi ergo contra naturam
agunt dum ſuperflua capiunt et ab ip
ſis brutis deficiunt . Nam de leone di
citur. quando ſemel bene paſtus eſt per
tres dies poſtea abſtinet . ſi ſe cibo gra/
uatum perſenſerit vt currere non poſ/
ſit bipedē in ventrem mittit . et carnes
ſuperfluas inde trahit . Sed miſero ho
mini non ſufficit ſemel bene comedere
in die. ſed ſi bene mane comedit. bonam
cenam propter hoc non dimittit . vbi ſe
pe cibaria ſibi noxia capit . contra natu
ram falconis qui omnes carnes noxias
fugit . nec in vehemencia famis putri
das carnes tāgit . ſed laboīs pocius paci
ens abſtinēdo tā diu expectat quouſqꝫ
cōgruā p̄dam ſibi acq̄rat Tercio vero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cõcupiſcencia eſt temꝑalis cupiditatis
ꝛ hec adeo ões homines occupauit. ꝙ
ſicut Ie. dt. A minimo vſqꝫ ad maximū
omes auaricie ſtudent. cū tñ ꝓhibeat᷑.
Exo. xx. Non cõcupiſces rē ꝓximi tui
nec domū ꝛc̃. de cõcupiſcētibus aliena
dicitur. Michee ſecūdo. Cõcupierūt
agros ꝛ violenter tulerūt. domos rapu
erunt et calumniabāt᷑ virū et domū eg
Iſti ſunt ſimiles grifonibus ꝛ leonibꝫ
qui in quibuſdam montibus cuſtodiūt
aurū ꝛ lapides precõſos. nec homines
clam illuc accedere ꝑmittunt. ſic auari
diuicias in ſcrineis ponunt. nec ipſi
comedunt. nec alios comedere ſinunt.
Sunt enim ſimiles talpe. que cum de
t̃ra viuat nūq̄ȝ de t̃ra ſe ſaciat ſꝫ timēs
ne ſibi deficiat. Unde dicit᷑ Eccle. xix.
Viro cupido et tenaci ſine racõe eſt ſub
ſtancia. Et bene dicit ſine racõne. quia
de ea non facit quod racio faciendū eſſe
dicit. ſed pocius quod auaricia ſuggerit
Dictamen eni racõnis eſt vt indigenti
detur. non ꝙ in archa reponat᷑. Sed
attendant luxurioſi. attendant guloſi.
attendant et auari quia dicit᷑ i. Io. iij
Mundus tranſibit ꝛ concupiſcencia e/
ius. Rogemus ergo criſtum ꝛc̃.

Item de eodem.

Videns Ieſus ciuitatē fleuit ſuꝑ
eam. luce. decimonono. legimus criſtū
fleuiſſe in ſua paſſione noſtram culpā
ſiue ingratitudinis maculam. quam in
hominibꝫ eſſe cernebat. Plorauit ꝛ in
lazari ſuſcitacõne humanā miſeriā. ad
quam lazarum reuocabat. Plorauit et
hic noſtram ignoranciā. quam tantam
eſſe videbat. Magna aūt cecitas illa fu
it. gaudebant nec mala ſibi ſuꝑuentu
ra adūtebāt. O quāti ſūt hodie q̃ in va/
nis gaudent. ꝙ ſi mala eis ſuꝑuentu/
ra cõgnoſcerent flerent vtiqꝫ non deri/
derent. ob quā cauſam dicit᷑ Deu. xxxij
Utinam ſaperent ꝛ intelligerent ac no
uiſſima prouiderent. Quia igitur ſibi
ventura ꝑicula ille populus ignorabat
eorum cecitatem ihesus ex pietate defle
bat et ideo bene dicitur. vidēs ihesus
ci. fle. ſ. il. In quo vtiqꝫ verbo oſten
dūtur principaliter duo. ſ. future cala
mitatis certa p̄cognicio. ꝛ ipſius criſti
vera cõpaſſio. ꝑmū eſt admirabile ex p̄
uiſione omiū futurorum. ſecundum eſt
imitabile in effuſione lacrimarū ex cõ/
paſſione mali proximi effuſarū. Dicit
ergo videns ihesus ciui. ꝛc̃. Notat᷑ ergo
ꝑmo calamitatis certa p̄cognicio. cū dr̄
Videns ihesus ciui. notatur ſecundo
ipſiꝰ criſti vera cõpaſſio. cū addit᷑. fle/
uit ſuꝑ il. Circa hoc primū ꝓcedendū
eſt diſputando. nā aiunt multi. Si ca
lamitatē ciuitatis ille futurā p̄uidit. eiꝰ
ſciencia falli neſcit. quō euitari ab illis
potuit. Nec attēdere volunt deū ſic res
p̄ſcire futuras vt nullam neceſſitatem
eis inducat. ſed de hoc Require dñica ter.
poſt Pentecoſtes vbi de hac materia dic
ta ſunt ſubtiliter bona plurima. Nunc
autem propter rudes tenenda eſt via
alia. Queratur ergo ab eis qui volunt
penetrare diuina ſecreta que nulli crea
ture ſunt nota. ſola anima criſti excep/
ta que nouit ſimpliciter omīa? vtrum
ipſi cognoſcant create nature non dico
maxima et occulta. ſed eciam minima.
Nam ſtultum eſt velle ſcrutarī diuina q̄
ſunt infinita. et nulli intellectui ꝑuia
ꝛ ignorare t̃rena q̄ nimirū intellectui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

humane aliquo modo ſuppoſita. Dic er
go tu qui diuina rimaris quō fulmē ſi
ue ſagitta illa ī aere generata īpetu ad
īferiora delata intret ad ſcrinei intima
et ibi diſſoluat vaſa aurea et argentea
nō leſa vel fracta ſcrinei ſubſtācia. nec
vnde intrauerit vel exierit. appeāt vl/
la veſtigia. cū tñ non paciatur natura
eſſe ſimul duo corpora groſſa. ſicut ꝓ
bat omnis philoſophia. ꝛ certa expien
cia. Dic eciam quō manum in ceroteca
ardere facias et cerotecam nō ledat. Dic
eciam quomodo denaīos in burſa lique
faciat et burſam penitus non cōburat.
Dic quomodo totum corpus hominis
in cinerem ſoluat et veſtimenta omni/
no non ledat. cum facilius ſit cōburere
veſtimētum ꝙ̄ corpus humanum. Dic
quomodo vinum totum de vaſe fun/
dat ꝛ ipſum vas non confringat. Aut
quomodo ecōtra aliquando dolium frā
gat. et tamen per tres dies vinum non
fluit ſed ſicut coagulatum permanet.
hec omnia et multa alia habentur certa
experigencia. et multa alia ponit vene
rabilis Beda. et ſuper libro Metheoro
rum aliqua horum ſunt poſita. Sed ve
niamq ad viliora nec obmittam tot mi
rabilia. que in lapidibus et herbis oſ/
tendit ipſa natura. Dic michi cum ſit
phiſica regula. omnibus per ſe nota
ꝙ nemo poteſt dare qđ nō habet. Quo
modo denaīus argenteus cum ſit albꝰ
nulli nigredini ōnino permixtus. Si
ſuper cartā vel aliquid aliud fuerit trac
tus non generat lineam albam ſed ni/
gram. Dic eciam cum duo contraria ſi
mul in aliquo eſſe non poſſint vnde pa
lee inſit tanta caliditas. ꝙ poma non
matuā caloris virtute maturat? Et ecō
tra tanta frigiditas ꝙ in eſtate media
niues ſine leſione conſeruat? Dic cum
ignis ex aqua extīguatur et ex oleo nu
triatur. quid eſt qđ ignis ille qui latet
in calce. propter qđ dicitur eſſe ſi oleo
ſuperfuſus fuerit extinguitur. ignis
ī calce latēs. nec in feruorem excitatur
Sed ſi aqua īfūdatꝛ ꝑ quā oīs feruor ex
tiguitur ignis in calce latens. mox et
ſatis velociter. in magnum feruorem
erigitꝛ Innumeā talia dicē poſſem vbi
me pauca ponē nimia ſermoīs longitu
do conpelleret. Si ergo ſcrutatores cu
rioſi. neſciunt de tam paruis reddere
racionem. deſinant diuina ſcrutari ſe/
creta. et ſecundum Apoſtolum. Non
plus ſapere ꝙ̄ oportet. Nam ſicut dici
tur Prouerbiorum. Scrutator ma/
ieſtatis opprimetur a gloria. Ceſſat
ergo curioſitas iſta vana et ſit nobis cu
ra de ſalute propria. Nam et bruta qui
bus de preſciencia nulla eſt omnino cu
ra. querunt ſalutifera ꝛ per ea ſalutem
quā querūt inueniunt. quanto forcius
raciōlis creatura debet ſue ſalutis pro
curare remedia. Nam canis dum gra/
uatus exiſtit herbam querit et inuenit
ꝙ̄ dum comedit ventrem remollit. et fe
ces de ventre exire conpellit. Ceruus
dum ſagitta impetitur. ſi in vulnere
ferrum remāſerit. herbā diptamō īve
nit q̄ ferrū de vlnere excutit. vrſus dū
infirmitatem incurrit formicas querit
quas dum commederit ſanitatem amiſ
ſam reinuenit. Quid ergo ad hec om/
nia facit preſciencia. que nō eſt rerum
cauſa. quin pocius ad iſta omnia mo/
uet ipſa natura. a deo creaturis collata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nos ergo kariſſimi non ſimus brutis
vaniores . ſed exemplo leonis deſtrua/
mus cauda . id eſt mortis memoria curi
oſitatis nr̄e veſtiga . Et exēplo aq̄le re
nouemur ad meliora . nec amplius diſ
putemus de dei preſciencia que multis
eſt in ruinam quia ſicut dicitur . Ihere
mie . Vanus factus eſt omnis homo a
ſciencia ſua . Dicamus ergo . Videns
iuſtici . zc̄ . Verum licet doctor eximius
Auguſtinus . duas tamtū diſtiguit ci/
uitates . Unam dei . Alteram diaboli .
que tn̄ vt ipſe ait ciuitates . nundum
in ſuos peruenerūt fines . poſſumus ta
men dicere ꝙ triplex eſt ciuitas . ſcilicet
Ciuitas mundialis . Ciuitas ſuperna
lis . Ciuitas infernalis . Prima eſt ciui
tas mala z vana . et ideo deſpiciēda Se
cunda ciuitas bona et optima . et ideo
affectanda . Sed tercia eſt mala et peſſi
ma . ideo declinanda Dico ꝙ eſt ciui
tas prima que eſt mundi . In hac enim
ciuitate omnes ſumus mixti . Auari z
largi . diabolici amici et benigni . Sed
boni habitāt ī ea ſolū corpore . mali ve
ro ſimul corpore et mente . Unde dicunt
iuſti illud Hebrei . xiij . Non habemus
hic manētem ciuitatē ſed futu . iniqui .
in cuius rei ſignum . Cayn filius dia/
boli ſtatim cōdidit ciuitatem in terris .
quia non erat eam habiturus in celo
Sed abel qui deo placuit cum ciuitatē
eſſet accepturus in celo . nullam omni/
no edificauit in terris . Nota ergo ꝙ nō
eſt curanda hec ciuitas mundana . Pri/
mo quia nulla in ea iuſticia . Secundo
quia in ea nulla boni habundancia . ſed
omnium bonorum penuria . Tercio ve
ro quia nulla in ea eſt via ſecura

Dico ꝙ ciuitas iſta mundana eſt cōtēp/
nenda . quia in ea nulla iuſticia . z nul/
la quaſi bona . ſed mala culpe ōnia . In
hac enim ciuitate omnes cōſuetudines
ſunt male . et omnes leges ſunt inique .
et peſſime . et iniuſte . Et ideo dicitur
Yſaie primo . Quomodo facta eſt meri
trix ciuitas fidelis . Iuſticia habitauit
in ea . nunc autem homicide . Argentū
tuum verſum eſt in ſcoriam . Vinum tu
um mixtum eſt aqua principes tui in/
fideles ſocij furū . ōnes diligunt mu
nera ſequūtur retribuciones . pupillo
non iudicant zc̄ . Oſee quarto dicitur .
Non eſt veritas . nō eſt miſericordia . nō
ſciencia dei in terra . Sed maledictum
mendacium . homicidium . furtum . z ad
ulterium . inundauerunt . et ſanguis
ſanguinem tetigit . Et Michee ſeptimo
dicitur Perijt fides et ſanctus de terra
et rectus in hominibus non eſt . Ecce q̄
lis eſt ciuitas noſtra mundana . vbi qua
ſi nulla ſunt bona . nulla iuſticia . Sed
omnia prorſus mala . Et propterea di/
citur Naum tercio . Ve ciuitati ſangui/
num . vniuerſa mendacij dilaceracione
plena . non recedit a te rapina . Vox fla
gelli . vox impetus rote equi frementis
et quadrige feruentis et vox equitis aſ
cendentis et micantis gladij . fulgurā
tis haſte multitudinis interfecte . z gra
uis ruine . nec eſt finis cadauerū et cor
ruent in compitis ſuis propter multi/
tudinem fornicacionum meritricis ſpe/
cioſe zc̄ . O q̄ꝫ peſſimum eſt habitaē in
hac ciuitate . racione tam multiplicis
mali pene . Secundo ciuitas iſta .
eſt vilipendenda . Quia in ea eſt omni/
um bonorum . quaſi penuria . Nulli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſunt in ea vere habūdantes ſed omnes
miſeri ꝛ egentes ps. Diuites eguerunt
et eſurierunt. et ſi qui vidētur diuites
ſunt egentes: quid in ea paupꝛes faci
ūt? Seneca dicit. ꝙ pauper non ē ſolū
qui parum habet. ſed eciam omnis cui
multū deeſt. ſed nullꝰ in hac vita ſuper
ſiſtit cui multa non deſint. ergo omnes
mūdanī ſunt paupꝛes et egentes. nulli
beati. ſed omnes miſeri. nulli pleni ſed
omnes vacui. Unde in figura huiꝰ dice
bant omnes leproſi illi curis mūdanis
infecti. iiij regū vij. Siue ingredi volu
erimꝰ ciuitatē fame moriemur. ſiue mā
ſerimꝰ hic moriendū nobis eſt. Nichil
enim eſt in hac vita qđ animā repleat.
Nichil qđ eam ꝑfecte reficiat. ſed ſi om/
nem mūdū obtineat. adhuc eſt qđ cupi
at. eo ꝙ boni inſiti de ſua natura ſit ca/
pax. Et propterea dicitur in Pſalmis
Famem pacientur vt canes. et circu.
ciuitates. Canis enī qui ſemꝑ fameſcit
queqꝫ turpia cōmedit in tm̄ ꝙ reicit. et
nichilominꝰ reiecta reſumit. et ſic ē in
auaris. ¶ Tercō hec ciuitas ē vilipēdē
da. qa nulla quies ī ea. nulla res vē paci
fica. nulla vere ſecura. ſed guerra conti
nua. nunc cum deo. nūc cū mūdo. nūc
cū dyabolo. nunc cū ſeipſo. vbi ergo ſūt
ſemper bella et lites quō vera pax eſt?
quō requies ē vbi princeps ē qui omīs
diſcordie caput eſt? Ephe. vi Non ē no/
bis colluctacio aduerſus carnē et ſang/
uinem. ſupple tm̄. ſed aduerſus princi
pes et poteſtates tenebrarū harū. Si
ergo malum conſtat eſſe cū principe in
terra ſua bellaē. reſtat mundū ꝑ affcū
debē fugē. ſi voluimꝰ eiꝰ pncipē ſupare
Quomō enī ciuis aliquis eſt bonꝰ vbi
princeps adeo ē malus? ſic enī ſcriptū
eſt in Eccle. Qualis rector ciuitatis. ta
les ꝛ habitantes in ea. quomodo eciam
ciuitas illa poterit eſſe ſecura que fun/
data ē in arena. et omnia eius edificia
lutea. et cōtinue terremotus in ea. Vn̄
dicitur Apo. xviij. Cecidit babilon il/
la magna ꝛc̄. lege totū capitulū quia
multum ad ꝓpoſitum facit Secūda
ciuitas que ſuꝑnalis eſt nō ſolū ē bona
ſed eciam valde bona. quia nulla mala
in ea. et ſunt omnia in ea optima. ps.
Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. cu
ius rex eſt ſumum bonum. cuius ciues
ſunt omēs reges. cuiꝰ diuicie ſunt im/
menſe. cuiꝰ delicie ſūt innumerabiles.
cuiꝰ lumen eſt ī infinitum clarius ſole.
cuiꝰ porte ſūt auree. cuiꝰ muri ōes ſūt
lapide p̄cioſo cōtexti. Omnia iſta pro/
bantur plane Apoca. xxi. vbi ſic con/
cluditur. Ipſa ciuitas aurum mundū
ſimile vitro mūdo. Quid auro pulchri
us? qd vitro mūdius? et tn̄ pulchritu
do illius ciuitatis in infinitū excedit.
Sed igitur exempla huius ponit quia
expreſſiora ponere nequit ¶ Tercia ē
ciuitas infernalis. que non ſolū eſt ma
la. ſed peſſima. qa a ſummo bono ꝑpe/
tuo ſeperata. et in eternum omnibus
malis expoſita. cuius ciuitatis rex eſt
dyabolus. cuius ciues ſunt omnes ſi/
cut etiopes. turpiſſimas et conbuſtas
habentes facies carbonibus nigriores.
Vn̄ dr̄ Tre. Denigrate ſūt ſuper car/
bones facies eorū. ꝛ non agniti ī plate
is qꝛ facies cōbuſte vultus eorū. De hac
ciuitate dictū ē ſub figura Iericho Io/
ſue. vi. Sit inquit hec ciuitas anathe/
ma et omnia que in ea ſunt. Iericho

iherícho inꝛ̄pūtatᷣ luna. que nunc eſt ple
na nūc media. nūc cornuta. nūc vacua
ſiue nulla. et ſignat ciuitatē hanc peſſi
mā ꝓpter varietatē que eſt ibi in peua
quia modo ſūt in igne vrēte. modo ſub
niue frigidante. modo ſub verme corro
dente. Vñ dicitᷣ in Job. ꝙ tranſibunt
ab aquis niuiū ad calorē nimiū. et qui
q̄ꝫ fuerit ſub vno tormēto crederit ſibi
minus male eſſe ſub alio. et ideo ibi eſt
penarū variacio. Sup̲ hac ciuitate nō
plorauit. quia in ꝑpetuum maledicta
Nec ſuper ſcd̄am. quia in eternū beata
Sed ſup̲ primam. que ē miſera vt dū
dampnatᷣ. quia cū ſcd̄a poteſt fieri bea
ta. cū tercia dampnari. Rogemus ergo
dn̄m vt nos regat et iuuet ī p̄ma. cuſto
diat a t̄cia. et ī fine ꝑducat nos ad ſecū/
dā. q̄ ſemp̲ eſt benedict9 in ſecula Amē.

Dn̄ica. x.

Qui ſe hūiliat exaltabitᷣ. Lu. xviij.
Sicut nō eſt conuencio xp̄i cum demo/
ne. nec tenebrarū cum luce. nec iuſticie
cum iniquitate. ſic omnino eſt impoſſi
bile ſcd̄m mundū clareſcē et in celo gloi/
oſus exiſtē. cuius rei exemplū in luna
eſt maximū. luna enī quāto minus lu/
cet ab inferiori. tanto amplius lucet in
p̲te ſupori. et quanto decreſcit eius lu/
mē p̲ cōꝑacionem ad celū. Et quādo ex
p̲te mundi dicitur eſſe vacua vel nulla.
tūc ex p̲te celi tota eſt luminoſa. e cōtra
quando ex p̲te nrā incipit illuminare.
ex p̲te celi incipit obſcurari. ita ꝙ quā/
do ex p̲te nrā dicitur eſſe plena. ex p̲te
celi eſt tota obſcura. Eſt et aliud nota/
bile. quia quando ex p̲te noſtra tota eſt
luminoſa. et tota in ſup̲ioribus eſt ob/
ſcura. tunc a ſole in ſumma diſtancia ꝛ
maxime elongata. q̄nto ſoli fit ſemper
ꝓximior. tanto ex p̲te mundi fit obſcu
rior. et ex p̲te celi lucidior. Ita ꝙ quā/
do luna in eodem gradu minuto. et eo/
dem medio cum ſole cōiungitur. ex p̲te
mundi tota obſcuratur nec omnino vi/
detur. ſed ex p̲te celi tota ꝑfectiſſime il
luſtratur. Sic omnino eſt in quolibet
homine inuenire. quia qui mundo pla
cet deo placere non poteſt. Vnuſquiſq̄ꝫ
q̄nto in mundo eſt vilior tanto apud de
um eſt precioſior. ita ꝙ ſi vilis apud
mundum. ſit maximus apud deum.
Vnde Aplūs de ſe et de alijs aplīs dice
bat p̄ma. Cor. iiij. Deus inquit nos
aplōs nouiſſimos. id eſt viliſſimos oſtē
dit. tamꝙ̄ morti deſtinatos. ꝛc̄. et addit
Tamꝙ̄ purgamenta huius ſeculi facti
ſumus omniū peripſima? Quid aplīs
apud deum ſublimius? quid purgamē
to mūdi fetidius? quid paripſima īue
nitur vilius. Obſcuriſſimi igitur erāt
mundo. qui erant luci diſſimi xp̄o. Vn
de Jheronimus dicit. Impoſſibile eſt
vt quis fruatur preſentibus bonis. et
futuris. vt hic ventrem. et illic men/
tem repleat? qui de delicijs ad delicias
tranſeat. et in celo et in terra appareat
glorioſus. Concluditur igitur ex pre/
miſſis. ꝙ qui vult apud deum meritis
ſublimari. neceſſe habet in mundo hu/
miliari. Quia quāta eſt humiliacio. tā
ta erit ꝛ exaltacio. bene igitᷣ dominus
ex ꝑabola in euangelio. p̄miſſa conclu
dit. cum dicit. Qui ſe humiliat exal/
tabitur In quo vtiq̄ꝫ verbo maxime
duo facit. Nam p̄mo ſtatum in quo me/
remur oſtendit. Secundo vero ſtatum
in quo p̄miamur adiūgit p̄mū ē cauſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſecundi et ſecundum eſt p̄miū p̄mi. No
tatur enim ſtatus peītēcialis in meīto
quando dicitur. Qui ſe humiliat. Se/
cundo notatur ſtatus ſublimacōnis in
premio. cum ſubinfertur. Exaltabitur

Sed circa primum eſt notandum ꝙ
eſt necaſſaria triplex humilitas. ſcilicȝ
cordis. oris. operis. Cordis. eſt aliarū
cauſatiua. Oris aliarū eſt expreſſiua.
Operis omnium conpletiua. Eſt ergo
p̄ma huīlitas cordis que eſt aliarū cā/
tiua. ſicut enim fundamētū eſt princi/
pium parcium aliarum. et ſicut fons
principium eſt omnium fluuiorum. et
ſicut radix principium eſt omnium ra/
morum. ſicut cor eſt principium omni
um menbrorum. ſic humilitas cordis
cauſa eſt humilitatum omnium aliarū
quare illa poſita ponuntur et alie. Et
illa remota nulle ſunt alie eciā ſi videā
tur aliquid eſſe. et ideo dominus ſpecia
liter inuitat in Mathe. Diſcite inquit
a me quia mitis ſum et humilis corde.
Auguſti. Niſi omnia que facimus hu/
militas p̄ceſſerit: quecūqȝ cōcomitata
et ſecuta fuerint iam nobis ſuperbe de
opere bono gaudentibus: extorquebit
omnia de manu ſupbia. In benefactis
timendū eſt. ne forte ea que laudabilit̄
facta ſunt laudis cupiditate perdant̄.

Eſt ergo notandū ꝙ pret̄ illa que ſu
perius dicta ſūt Dnīca tercia poſt Pe.
ad cordis humilitatē tria cōmode men/
tē inducūt. Primū eſt pudor ex cōſide/
racōne proprie infirmitatis. Secūdū ē
dolor ex cōſideracōe proprie iniq̄tatis.
Terciū vero eſt timor ex cōſideracōe fu
ture calamitatis. Dico ꝙ p̄mū moti/
uū eſt pudor ex conſideracōne ꝓprie in

firmitatis ⁊ fragilitatis Nā ſi attenda
mus materiā ex qua ſumus: ſumus q̄/
ſi nichil. ſi attendamus penam quam
ſuſtinemus: ſumus ipſum nichil. ſi ve
ro attendamus culpam quā committi/
mus: ſumus minus ꝙ̄ nichil. Debemꝰ
ergo conſiderare noſtram materiam q̄
eſt prope nichil. Vn̄ ps. Subſtancia
mea tanꝙ̄ nichilū ante te. Debemus
eciā conſiderare tam multiplicem penā
per quā nihil ſumus. ps. Ego ad nih/
ilum redactus ſum et neſciui. Debemꝰ
eciā conſiderare noſtram culpam ꝑ quā
minus nichilo ſumus. quia priuacō bo
ni eſt et nulla pura priuacō aliquid ē.
Nam ſi peccatum aliquid eſſet. deus q̄
omnia poteſt peccare vtiqȝ poſſet. ſed
ſi deus peccare non poteſt. peccatū igi/
tur nichil eſt. Sed omnis peccans ſer/
uus peccati eſt. ſicut petrus. Apg. do
cet Seruus autem omnis minor domi
no eſt. ergo peccator nichil ē qꝛ ſeruus
peccati ē. qd̄ nichil eſt. Et propter iſta
tria motiua que ſunt miſeria. pena. et
culpa dicitur Michee. vi. Humiliacō
tua in medio tui. q̄ſi diceret. Si te cōſi
deres ex ꝑte materie vilis es. ſi ex ꝑte
pene vilior es. ſi vero ex ꝑte culpe vilſ
ſimꝰ es. qꝛ minus nichilo. Et ꝓpter iſ/
ta dicit̄ in Ecc̄ Quid ſuberbis cinis et
puluis? Innocēcius iiij. Unde enī ho
mini ſuperbia. cuius concepcio culpa
naſci pena. labor vita. neceſſe mori

Secūdum eſt ad humilitatem mouens
conſideracio preterite iniquitatis. Si
enim homo attenderet quantum deum
ſuum. creatorem ſuum. redemptorem
ſuum. ⁊ conſeruacionem ſuum offende
rit. ꝙ̄ male ſuum tempus expendit ꝙ̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ingratus beneficijs diuinis extiterit.
ꝙ bona obmiſerit. ꝙ ſuis exemplis ad
malū adduxerit. niſi totus ferreus fue
rit. multū in corde dolebit. Unde dicit
Prou. Meror in corde viri hūiliabit eū
Ad hanc hūilitatem multū mouere de/
bet hūilitas domini. quia ſeruus non
maior eſt domino. nec diſcipulus maior
mgr̄o. miles nec maior ſuo principe de
bet eſſe. Nam contra naturam eſt ut.
membra ſint ſuo capite alciora. nec eciā
patitur ipſa natuā. vt fundamentum
ſit alcius ſuo tecto. vel ꝙ aer ſiue terra
ſit alcior ſuo celo Tercium eſt timor
ex conſideracione future calamitatis.
nullum eſt enim animal ſic crudele qd̓
ſi verberari timeat ſupbiam non depo/
nat. Unde homines caniculum verbe/
rāt. vt leo cōſiderās expaueſcat. Uñ di
cebat ꝓpheta. Afflictus ſū ⁊ hūiliatus
ſū nimis. Uñ ex eo qd̓ dicitur in Ec
cleſiaſtico Vindicta carnis impij ignis
et vermis. Ignis inꝙ qui non extiug
uetur. vermis qui non morietur. ſicut
eī hic ignis cōſuīt viuſa que rapit Sic
ille ignis quos ſuſceperit nō conſumit.
ſed ſic ſꝑ eos cruciabit et eos integros
cōſeruabit. ⁊ ideo īextīguibilis ē. quia
mateīa cōbuſtibil̄ nūꝙ ſibi deerit. Nec
mirc̄is q₂ montes quoſdā eſſe vidimus
quos ſꝑ ardē cōſpicimꝰ. nec tū̄ defcū̄m
pati videmus. Eſt eciam quedam ſpe/
cies ignis que manū tangentis exurit.
ſed eam nullo modo conſumit. Magna
ergo ſtulſticia ē ꝓ hijs vanis que tenē/
non poſſumus vt eternaliter illo igne
cruciari velimus. Nam ſi penarum ac
deliciarum eſſet tempus equale. non eſ
ſet tamen hoc elegibile. vt pro vna die

deliciarum. eſſet vna dies penarum.
cum dolor vnius hore omnes annos le/
ticie faciat in obliuionem venire Se
cundo ē neceſſaīa humilitas oris. vt ex
humilitate oris manifeſtet̄ humilitas
cordis. Nam ex ipſo rugitu ſupbia leo
nis cognoſcit̄. et ſepe ex latratu canis
ferocitas indicatur. Hec autem oris hu
miliatio ſiue humilitas in tribus oſten
ditur. ſcilicet in deuota peccatorum cō/
feſſione. ꝑ deuotam enim peccatorum
confeſſionem ordinatur homo ad ſeipſū
dum ſe de peccatis accuſat. In benig/
na et molli reſponſione. per benignam
et mollem reſponſionem ordinamur ad
proximum. ſi dulciter ei reſpondeat.
In feruenti oracione. per feruentem o/
racionem ordinat̄ homo ad deum. quē
deuotus exorat. Dico ꝙ humilitas oris
primo apparet in verecunda confeſſio//
ne. quando homo ſe de peccatis accuſat
Ad hanc inuitat Eccleſiaſticus quādo
dicit. Humilia preſbitero animam tu
am. in confeſſione ſe debet homo humi/
liare. humiliter ad pedes ſedendo. ocu/
los inclinando. et verecunde loquendo
Quomodo non verecūdabeīs qui deum
offendiſti. tantis eius beneficijs ingra
tus fuiſti. Nam leopardus dimiſſꝰ ad
beſtiā niſi eam ī tribus vel in q̄tuor ſal/
tibus capiat ductus verecundia quaſi
dominū ſuū offendeīt attendens diffu
git et dimiſſa ſupbia ⁊ vēcūdus incedit
Similit̄ et accipit̄ ſi auē ad quā mitti/
t̄ nō inuadit ꝑ̄ verecundia ad manū die
illa vix redit. Si ergo verecundat̄ bru
tū qñ qd̓ debet nō facit. nō vēcūdabit̄
homo racionalis? Scd̓o appaēt oris
hūilitas ī benigna ⁊ molli reſponſione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Reſponſio em̄ mollis frangit iram ⁊ re
trahit a vindictam. ꝓpterea dicit᷑. Pro
u̅biorū xv. Melig eſt hūiliai cū mitibꝫ
q̄ꝫ diuidere ſpolia cū ſuꝑbis. Mites ſūt
quorum verba dulcia ſunt quia inī ſu/
ꝑbos ſunt iurgia ſemper. Exemplo
domini. qui tāq̄ꝫ ouis ad occiſionē duc
tus. ⁊ ſicut agnus corā tondente ſe non
aꝑuit os ſuum vt dure aliquid reſpon/
deret. licet ferocitatem aduerſariorum
placare non poſſet. fuerūt enim leone
crudeliores. De quo dicitur. ꝙ ſi ho/
mo coram eo genu flexeīt. et humiliter
eum rogauerit. ꝙ homo ꝑit et viam ei
oſtendit. niſi forte nimis famelicꝰ fuit

¶ Tercio apparet humilitas oris in
deuota oratoone. Oratio enim viri hu
milis ſemꝑ impetrat qđ intendit. Un/
de dicitur. Eccle. xv. Oracio humiliā/
tis ſe penetrat nubes et donec propin/
quet nō cōſolabit᷑. et non diſcedet donec
reſpiciat altiſſimus. Oratio dicit᷑ oris
racio. Unde humiliter orat qui ſicut hu
militatem p̄tēdit exterius ſic eam habꝫ
interius. Cōtra illos qui nequiꝰ ſe hūi
liant. et interiora eorum opera plena
ſunt dolo. dicitur in. Eccle. Ung orās
et vnus maledicens cuius vocem exau
diet dominus? Qui inquit ieiunat in
peccatis ſuis ⁊ iterū eadem facit: quid
ꝓficit humiliando ſe. oracionem illius
quis exaudiet. Non igitur bona humi
liacio oris. niſi aſſit humilitas cordis.
Verū q̄ꝫ indigna res vt ſub pallio hu/
militatis iactācia militet. ⁊ inde velis
videri melioꝛ vnde te accuſas deterioꝛē
Mirabile inquit genus iactancie vt nō
poſſis videi ſcūs niſi appareas ſcele ra
tus ¶ Tercō neceſſaīa ē hūilitas oꝑis

non em̄ p̄t eſſe ſi homo ſit hūilis cordis
quī hūilis exiſtat in opere. nā et dulce/
do fluētis aque pēdet a fonte. Nō ergo
ꝙ hec hūilitas oꝑis in t̄bus exiſtere cō
ſtat. ſ. in diuinorū obſeruācia mādato
rū In mortificacōe carnaliū viciorū. et
in tolerācia quorūlibet aduerſorum. vt
in p̄mo hūliet᷑ racionalis. In ſecūdo
cōcupiſcibilis. in tercō iraſcibilis Dico
ꝙ humilitas oꝑis p̄mo apꝑet ī adīple
cione celeſtium mādatorū. Exemplum
huius humilitatis ꝑfectū in capite noſ
tro apparuit. q̄ vſqꝫ ad mortem viliſſi
mā ſemetipſū humiliauit ꝓpt obediē/
ciā patris. Ad. Phil. ſecūdo. Humili/
auit ſemetipſum factus obediens vſqꝫ
ad mortem ⁊c̄. Si ergo caput ſic obedi
uit. quid faciēdū eſt mēbris? Nūquid
non ſerpens totum corpus pro capite
ponit. hō ergo mēbrum ſe humiliabit.
qn̄ caput ſe ſic incliāuit. ¶ Secūdo ap
paret hec humilitas in mortificacione
viciorū. Unde dr̄ Judit. iiij Clamabat
omnis populus ad dominū cū inſtācia
magna. et hūiliauerunt aīas ſuas in
ieiunijs. Notabiliter dicit ꝙ clamaue/
runt ⁊ ieiunauerūt. qꝛ orōne ſanātur
peſtes mētis. ſed ieiunio peſtes carīs
Nā ⁊ ſerpēs cū renouari deſiderat pri/
mo ieiunat. ⁊ ſe macerando pellem re/
laxat. vt ſic facilius eam deponat.
Tercio oſtēditur humilitas oꝑis ī tol/
lerancia aduˢſorum. Nam veſica vento
plena. acu puncta fede ſtrepit. et rota
non bene vncta ſtridorē generat. Sed
purum aurum malleo percuſſum quā
tūcūqꝫ. non reſonat. ſed ſolum ſub icti
bus ſe dilatat. ⁊ propteria dicit᷑ ī Eccle
Omne ꝙ tibi applicatū fuerit accipe ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in dolore ſuſtine . et in aduerſitate tua
pacienciā habe. Quō in igne ꝓbat᷑ au
rū. homines vero receptibiles in cami/
no hūiliacioīs. Sed quidam nolūt hu
miliari nec corde. nec ore. nec ope . Sed
non attendunt ꝙ domus in alto poſita
et in loco humili non fundata. ſed ī ſub
limi pocius collocata facili inpulſu dei
citur . Et turris alta ſepe fulmine ꝑcu
tit᷑. Et arbor nimis in altum porrecta
forcius ventis inpulſa ſepius a radice
diuellit᷑ Unde dicitur de ſupbo Math.
vij . ꝙ ſimilis ē viro q̄ edificauit domū
ſuper arenā et deſcendit pluuia ⁊c̄.
Sequitur. exaltabit᷑. In quo notatur
humilitatis p̄miū. et quia de p̄mio vie
dictum eſt ſupra. Dominica tercia poſt
Pente . nūc aliquid dicendum eſt de p̄/
mio patrie . quia dicit᷑ in . Eccle. ꝙ q̄
humiliatus fuerit erit in gloria. Eſt er
go notandum ꝙ humiles exaltant᷑ tri/
pliciter. ſcilicet ad aſpectū viſioīs dīne
et hoc eſt ſūme delectabile. vſqꝫ ad cōſen
ſum ſocietatis angelice. et iſtud ſumme
honorabile . vſqꝫ ad participiū heredi
tatis eterne. et hoc ſūme ē qiuetatiuū
Dico ꝙ p̄mo exaltatur quis vſqꝫ ad aſ/
pectum viſionis diuine O ꝙ̄ ſublime ē
iſtud videre illam ſapiēciam ſūmā que
lumem eſt omniū racionum. Et videre
bonitatem illam que finis eſt omnium
actionū. Ad hanc enim viſionem. ſequi
tur ꝑfecta delectacio. et ſūma cum delec
tacione fruicio et omnium deſideriorū
quietacio. Impoſſibile enim eſt ſumme
pulchrum videre. et non perfecte dili/
gere ꝓpter qd̄. Auguſtinꝰ dicit. ꝙ vi/
ſio eſt tota merces. et plena beatitudīē
Et philoſophus quidam ait. Tam de/
licata ē diuina viſio. tātoqꝫ amore dig/
niſſiā vt q̄dq̄d haberi poſſit . illa nō ha
bita non faciet hominē beatū . ſed miſe
rum. et ꝓpterea dicitur Yſaie lv. Ecce
intelliget ſeruus meus. ecce viſio. et ex
altabitur. ecce dilectio. et eleuabitur. ec
ce honoīs adepcio . et erit ſublimis val
de . ecce omnium deſideriorū quietacio.
quid iſtis dulcius . ſi enim ſic delectatur
Aquila in viſione ſolaīs rote. q̄tū delec
tabitur anima in viſione diuine ſubſtā
cie. que aquilam fecit ⁊ ſolem. Currūt
aīalia poſt pātherā vt eius odoē ⁊ pul
chritudiē ſacient᷑. ⁊ aīe nō deficiēt p̄ dul
coē dū ſūmū delectabile cōtemplant᷑ ¶
Scd̄o exaltat᷑ hūilis vſqꝫ ad conſeſſum
ſocietatis angelice. magnū hoc et hono/
rabile valde āgelis in celeſtibus cōſedē.
Unde dicitur. in Eccleſiaſtco. Sapien
cia humiliati ex altabit caput illius et
in medio magnatorum conſidere illum
faciet. pſalmiſta Exaltent eum in eccle
ſia plebis et in ca . ſeniorū la . eum . ſi
magnū eſt ad menſam nunc ſedere cum
milite cōite ꝑ barone ſ quid ē ad mēſā
ſedē vbi cōſtat oēs reges eē. et ſūmū bo
nū oībus miniſtraī ⁊ ꝓpteā dicit᷑ Ecc.
xiiij. In medio ꝑplī ſui exaltabit᷑ et in
multitudine electorum habebit laudem
et inter benedictos benedicet᷑. ¶ Ter/
cio vēo hūilis exaltat᷑ vſqꝫ ad ꝑticipiū
hēditatis eīne. Vn̄ dr̄ ei in p̄s . Cuſto/
di viam eius ⁊ exaltabit te vt heredita
te capias terrā . Via domini quā cuſto
diēdam eſſe docet humilitas ē . cui ēra
viuencium reddenda eſt. Mathei quīto
Beati mites quoniam ipſi poſſidebūt
terrā . Ita tn̄ ꝙ quāto hic eſt humilior
tanto ibi erit ſublimor . Mathei xxi ..

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Quicūq; ſe huīliauerit ſicut puulus iſte
hic ē maior ī regno celorū. Rogemus zc̄
Publicanus alōnge ſtans Itē
nolebat ocu. ad celū leuaē zc̄. lu.
xviij. Scdm Bernard. ſicut colligit ex
euāgelica pabola. nihil eſt qd ſic valeat
ad pmerendā grām ad graciā augmen
tandam et ad graciā conſeruandam. qꝫ
ſi iueniaris oī tempore non altū ſapere
ſed timere. Nam q̄ phariſeus altū ſapu
it dampnabilit corruit. et quia publica
nus hūilia de ſe ſenſit miſericordiam in
uenire meruit. mirū quia de ſe totum
ſenſit qd eſt neceſſarium peccatori ad de
um redire volenti. Nota qꝫ quatuor
ſunt peccatori neceſſaria q̄ a publicano
in themate ſunt expſſa. pudor macule
timor offēſe dolor culpe deſideriū veie. Nō
ē pudor macule cū dt Publi. alon. zc̄
Scdo timor offenſe. cū addit. Nolebat
ocu. ad. ce. le. Tercio notatur dolor cul
pe. cū ſubdit. Percuciebat pectus ſuū
dicens. Quarto nōt deſideriū venie.
cū ſubinfert. Deus ppicius eſto michi
peccatori Primum igit qd eſt neceſ/
ſariū peccatori iuſtificari volenti ē pu/
dor de macula Nā q̄ publicanus ſe macu
loſum ſiue ſordidum agnoſcebat. et y/
maginē ſuā fedatā eſſe cernebat. pꝓpte/
rea alonge ſtabat z appropinquaē deo
mundiſſimo non audebat. timebat eni
ſi appareret ne rigoroſe repellet Vn̄ et
magdalena ob hanc cauſam non ad faci
em dnī acceſſit ſed poſteius ad pedes ſe
poſuit. Vn̄ de ea dicit lu. ſeptimo. qꝫ
ſtabat retro ſecus pedes domini. quia
enim ſe peccatricē agnoſcebat ad faciem
dnī quē ofendeāt accedere non audebat
ſed ducta verecūdia foris ſtabat. pedes
tenebat quia caput tangere nō audebat
Amariſſime flebat q̄a ipſum offendeāt
z quia verecunde acceſſit veniam omni
um peccatorū obtinuit. Nō tales mul
ti qui ſemper volunt eſſe primiores la
tari et in cōmunione ſūt ſemper primi
z ideo ſi prius fuerāt mali poſtea ſunt
peiores. Auguſti. enim dicit. qꝫ facile
inētur veniā qui ſe ex reuerēcia ſubtra/
hit ab altari. Scdo eſt neceſſarium
peccatori timor pro offenſa. in peccato
enim non ſolum maculam cōtrahit ſed
eciam deus offenditur. dum et iniuria
irrogatur. Publacanus ergo quia ſcie/
bat ſe deum offendiſſe non audebat ad
celum oculos leuare. Stultus enim al/
tro eſt qui dum in furto cōprehenditur
faciē iudicis non veretur. Nam vt ſepe
iam ſupra oſtēdi ipā irracōnabilia aīa
lia timorem induūt dum offendunt et
coram dominis apparē fugiūt. Qd cū
ita ſit quis audeat oculos ad iudicē ele/
uaē quem vidit contra ſe gladiū euagi/
natum tenere. ſic eni habetur Joſue. v.
Cū eſſet in agro iehericho leuatuit ocu/
los ſuos et vidit virum coutra ſe ſtantē
euaginatum tetentem gladium et ſeqt
qꝫ cecidit pronus in terrā. Et ſi ille tā
ſanctus et a deo ad officiū tantū aſſūp
tus ſic iudicis gladium formidauit. quid
peccatorem facere cōuenit. Pe. Si iuſ/
tus vix ſaluabit impius et peccator vbi
parebūt: Johan. v. Concuciet cedrus
libani quid faciet virgula deſerti: Pa/
tur ergo Job ſecūdo. ſanū cōſilium pec
catori. Si iniquitatem inquit que eſt ī
manu tua abſtuleris a te et non perman
ſeit in tabernaculo tuo vlla iniuſticia:
tunc leuare poteris faciem tuam abſq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

macula et eris ſtabilis et non timebis
Tertiū qđ eſt neceſſariū peccatori ē do
lor ꝓ culpa. quātūcūqꝫ enim verecun
dia magna eſſet. et quātūcūqꝫ hō time
ret ñ de ipſa culpa doleret. diuinā ira/
cundiam nō placaret. et ꝓpterea pub
licanus non ſolū alonge ſtabat. et ocu/
los non leuabat ſed et pectus tūdebat
qđ ſignū doloris erat. Unde Auguſti.
Eſt penitēcia bonorū ⁊ humiliū fideli/
um cotidiana pena. in qua pectora noſ/
tra contūdimus dicentes. Dimitte no/
bis peccata noſtra. Unde legitur primi
Re. xxviij. ꝙ Dauid percuſſit pectus
ſuū in ſignum doloꝛis Niſi kariſſimi hic
pectora noſtra tūdamus. malleorū in/
fernaliū ꝑcuſſiones ſine fine ſuſtinebi/
mus. Unde dicit̄ in Prouꝰ. Parata ſūt
deriſoribus iudicia ⁊ mallei ⁊c. O ꝙto
leuius ꝙto fructuoſius eſſet hic pectus
tūdere. ꝙ ibi inutiliter tūſiones demo/
num tollerare. hic enim vno ictu deus
placatur. ſed ibi ab ictibus in ꝑpetuū
nō ſedat̄. Quartū qđ requiritur neceſ
ſarium peccatori ē deſiderium ꝓ venia
quid enim timoꝛ valeret niſi gracia in
formatus eſſet. ⁊ poſtea ex deſiderio ve
nie dicēt. Deus ꝓpicius eſto michi pec
catori. vbi tangit diuinam potenciam
qñ đt. deus Oſtendit ſuam indigenci/
am. quando ſubdit. michi peccatori. ⁊
implorat diuinam clemenciam quando
mox imponit propicius eſto. Ipſe eſt
enim ſicut ꝓpheta ait. Qui propicia/
tur omnibus iniquitatibus tuis. et ſa/
nat omnes infirmitates tuas ꝑmi. Jo
hannis ſecūdo. Ipſe eſt propiciacio ꝓ
peccatis noſtris Sed notandum ꝙ
ad ꝓpiciādū ꝙdruplex eſt mouēs. ſ. ve
locitas cōuerſionis. Anxietas cōtricō/
nis. Judicium confeſſionis. ſuppliciū
ſatiſfactionis. Dico ꝙ primū mouens
deum ad propiciandū eſt velox conuer/
ſio. Judex eñi offenſus cicius placat̄
quando offendens cito ad eū reuertit̄.
cōtumacia eñi culpam valde aggrauat
et cito cōnerſio multum alleuiat. Unde
dicit̄ Eccle. xvij. Ne demorieris in er/
rore impiorum ſed añ mortem confitere.
qꝛ a mortuo ꝑit cōfeſſio. viuꝰ ergo et ſa
nus cōfiteberis. qꝛ magna eſt miſericoꝛ
dia dei et ꝓpiciacō illius cōuertentibꝰ
ad ſe. Secūđ mouēs ad miſerenđ eſt
anxia cōtricio. ſine qua fruſtra ē ōnis
cōnerſio In ſola eñi cōtricione culpa di
mittitur ⁊ eterna pena ī temporalē cō/
mutat̄. Nā pater miſericoꝛdiarū. dul/
cis ſpōſus animarū. nō poteſt diu ſuſti
nere videre filiū lacrimantem. coꝛdis
anguſtias ſuſtinentē. et cū dolore miſe
ricoꝛdiam poſtulantē. vnde dicit̄. iiij.
Regū. x. Si cognouerīt plagam coꝛdis
ſui ⁊ deꝑcati fuerint te ex toto coꝛde di/
centes. peccauimus. iniuſte egimus.
iniqͥtatem fecimus. tu exaudies eos et
propiciaberis populo tuo qꝛ peccauit
tibi. Uñ ex coꝛde contrito dicebat Heſ/
ter. xiiij. Exaudi domine deprecacionē
meā. et propicius eſto ſoꝛti tue ⁊ cōuer
te luctum noſtrum in gaudiū. Ter/
cium mouens ad propiciandum eſt pu
ra cōfeſſio. nam poſtꝙ homo contritus
eſt ſtatim ad cōfeſſionē accedere debet.
vt ſe de peccatis accuſet ⁊ ſecūđ iudiciū
ſacđotis ſatiſfacē ſit ꝑatꝰ ꝓpī qđ dicit̄
Jē. v Cōſideāte vias iħrlm̄. id ē aīe. aſ
picite ⁊ exqͥrite ī plateis eꝰ an īueīatis
facientē iudiciū. ⁊ ꝓpicius ero ei. vere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

a ſacerdote iuſte iudicatur nichil ab eo
vltra reqritur. et propter hoc ſicut Au
guſtinus . dicit Querendus ē ſacerdos
qui ſciat ſoluere et ligare . qȝ ſi in abſol
uendo clauis erraret . apud iuſtum iu
dicem abſolutus homo nō eſſet ſed neceſ
ſarium eſſet vt in purgatorio penam nō
iuſte dimiſſam pſolueret . Quō enim
medicus plagā vulnuſqȝ curabit . ſi qua
le ſit ignorauerit . et ſi medicinam illi
conuenientē non nouerit . ſecūdum enī
menſurā peccati debet eſſe et plagarū
modus ¶ Quartū motiuū ad ppi
ciandum ē ſufficiēs ſatiſfactio . q̄ faciē
da ē ſecūdū . īperium ſacerdotis . et ſine
recidiuacōe peccati . vnde ſatiſfaciēs in
caritate eſſe debet. de hac ergo ppiciacō
ne dicitur Job . xxxiij . Inueni inquit
in quo ei ppicier . quia caro eius eſt at
trita ſupplicijs . vnde dicit . ij . Macha
iiij . llumbos precincti cilicijs . inuoca/
bant dominum ppicium ſibi fieri . Ro
gemus ergo dominum . etcetera .

Dominica vndecima .

GRacia dei ſū id qđ ſū . p̄mo Cori
os . xv . cōſueuit diſtingui duplex eſſe
Vnū naturale . alterū vero morale . vel
vnū qđ dicit eſſe nature Alterū vero eſ
ſe grē et vnū dr̄ eſſe primum . qȝ eſt alte
rius fundamentū . alterū vero dicit eſſe
ſecūdū . Eſſe qđ eſt eſſe moris ȝ ordinis
pficit ſciencia ȝ grā . grā tū accipit ali/
quando generalr̄ . et dr̄ grā . q̄ſi gratis
data . Aliqñ ſpālit. et tūc dicit grā qȝ
gratā reddit aīaȝ . ergo grā generaliter
accepta includit . nō ſolū ſpecialē graȝ
ſed et ipſam naturā . Nā et ipius natu
re eſſe . ȝ ōne poſſe . et ōne ſcire . et ōne
bonū velle . et ōne facere . cōſtat ex grā

nobis eſſe . Grā enī fuit q̄ deus mūdū
fecit . q̄ ipſū p ptes varias ſic diſtixit
q̄ ī finem vltimū ordinauit ȝ breuiter
qndq̄d fecit ȝ facit . ſiue dando eſſe ſiue
ſupaddendo bene eſſe . totū gracia ē et
fuit Sic ergo largo modo accipiendo
graȝ In verbo p̄miſſo notāt maxime
duo . Nā primo . Apg . diuinā exp̄mit
largitatē ſiue grē liberalitatē . Gracia
īquit dei ſū . ſecūdo oſtēdit humanā mē
dicitatē . ſiue pauptatē . cū addit id qđ
ſū q̄ſi diceret . Apg p me nichil ſū . per
dei grām ſū . Juſti ergo aliquo mō ſūt
et id qđ ſūt a grā dei ſūt . Mali aūt et ſi
ſūt qđ ſūt . qȝ vtiqȝ mali ſūt . eſſe tū ſim
pliciter dici non poſſūt qui a vero eſſe
p maliciā receſſerūt Cōſtat enī q̄ homo
mortuus nō ē homo . ȝ nō minus cōſtat
q̄ qui a vita vera receſſit . vtiqȝ non vi
uit . Mortuus ergo oīs talis exiſtit . er
go qđ fuit eſſe deſpt . Nā et ī methaforis
philoſiphus dicit . q̄ ōne illud quod non
facit illud ad qđ ē . deſinit eē qđ ē . Cū
enī lux ad lucendū facta ſit . ſi lucere de
ſineret vtiqȝ lux nō eſſet . ergo cū hō ad
ſumū bonū factꝰ ſit . cū ab illo recedit .
vere eſſe deſinit . Itē ſecūdum . philoſi/
phū . ȝ ipſū Boeciūȝ qđ maiꝰ ē . Augꝰ
Ens ȝ bonū ſimplicit cōūtūt . ergo qđ
a bono deficit . piter et ab eſſe recedit .
ergo dū mali bonitatem pdunt . qđ fue
rant eſſe deſiſtunt . quare verſi in ma/
liciā humanā vtique amiſere naturam
Aſſerit ergo Boecius ȝ cōcludit vt quē
tranſformatum vicijs videris hominē
eſtimare non poſſis . Sed ſi auaricia
feruet ȝ alienarum opum ē violentus
ereptor lupo ſimilem eſſe dixeris . Si
ferox et inquietus . vrſo ſimiliaueris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Si linguam litigijs exercet . cani cõpa
ueris. Si ĩſidiator occultus . ſimila eum
vulpeculis . ſi vero ira ſeuit . leonis ani
mum geſtare putabis . et cõcludit Bo/
ecius . ſit inquit vt qui boĩtate deſerta
homo eſſe deſierit : cũ in diuinã naturã
trãſire non poſſit . vertatur in beluam
et hec eſt racio q̃re Apꝰ . dicit hominem
ſine gracia nichil eſſe . primo . Cor . xiij
Si caritatẽ autẽ inquit nõ habeã nich
il ſum . Eſſe enim vt Boecius docet or
dinem retinet ſeruat qꝫ naturã . Eſt
ergo notãdũ . ꝙ ẽ cõſiderare hoĩnẽ quã/
tũ ad triplicem ſubſtanciã . ſcilicet quã/
tũ ad ſubſtanciam naturalem . quantũ
ad ſubſtanciam temporalem . quãtũ ad
ſubſtanciã ſpiritualẽ . Si eñ cõſideres
hominem quãtum ad naturã q̃ſi nichil
eſt . ſi quãtũ ad fortunã ipſũ nichil ẽ . ſi
vero quãtum ad grãm ẽ illud qđ eſt . di
cat ergo vir iuſtus . Grã dei ſũ id qđ ſũ
qꝛ ꝑ naturam quaſi nichil ſũ . Unde di/
cit . Pſa . xl . Omnes gentes q̃ſi nõ ſint
ſic ſũt corã eo . et q̃ſi nichilũ ⁊ inane re/
putate ſũt ei . et ipſe pſ . Quid ẽ homo
qꝛ magnifi . eũ . q̃ſi diceret . nichil . Nõ
ergo ꝙ tria ſũt q̃ naturam humanã ad
nihilãt . ſ . corrupcõ huãne ſubſtãcie . de
fectio huãe potencie . calamitas preſen
tis miſerie . Dico ꝙ ꝑmũ qđ naturã hu
manã adnichilat eſt corrupcio ſue ſub/
ſtancie que ſatis ẽ patens nec ꝓbacioẽ
indiget . Nam hodie es ſanus cras in/
firmus . hodie viuus es cras vero mor/
tuus . quid inter õnia hoĩe fragiliꝰ . cõſi
dera ꝙ̃ incorruptibilia celeſtia corpoã .
cõſidera ꝙ̃ ꝑpetua ſint elemẽta . cõſide/
ra ꝙ̃ diuturna ſit lapidũ ꝑmanẽcia . cõ
ſidera ꝙ̃ longeua in plantis et ĩ brutis
ſit vita longiſſima . fenix auis quĩgen
tis viuit ãnis . Elephantes viuũt an/
nis trecentis . Vultures dicũt viuẽ cen
tũ ãnis . Hec ergo attendẽs ꝓpheta di
cebat . Ecce mẽſurabiles po . dies . m . ⁊
ſubſtãcia . m . t . nichil . ante te . et Job .
vij Parce michi dñe nichil eñ ſunt dies
mei . Idem . Dies mei velocius tranſie
rũt ꝙ̃ a texente tela ſuccidit . Secũ/
dũ qđ humanã naturã adnichilat eſt de
fectio potẽcie . ſicut eñ homo nichil a ſe
habet . ſic nec aliquid per ſe poteſt . Vñ
et dicebat . Job . xvij . Caligauerunt
oculi mei et oſſa mea quaſi ĩ nichilũ re/
dacta ſunt . In caligacione oculorũ im/
potẽcia cognoſcendi nõt . quã q̇ hꝫ ante
deũ pro nichilo reputat . Sap . ix . Si
quis fuerit cõſuãtus int filios hoim̃ . ſi
aufuerit ab ipſo ſapiencia tua q̃ſi nichi
lum reputabitur . In nichilacõne oſ/
ſium defectus potẽcie operatiue innui
tur . qui eſt hodie tantus vt vix ſit q̇ be
ne opetur . vnde et Job dicebat . Nunc
deridẽt me iuniores tempore quorum
michi virtꝰ erat ꝓ nichilo . Utinã attẽ
derent homines quõ a lincibus ſuper/
amur in viſu . et quõ a lupis in auditu
quomodo a vulturibus in olfactu . quõ
ab araneis et apibus in opere . quõ a
tauris in robore . et quõ a tigribus in
velocitate et baleĩs in corpoĩs mole.

Terciũ qđ nrãꝫ naturã adnichilat ẽ ca
lamitas p̃ſentis miſerie . quã effugẽ ẽ
inpoſſibile Quis ſufficiẽt narrat egri
tudiẽs corporũ . qs dicere poſſit egritu
dines aĩarum . qs effugere poſſit tot ge
nera laqueorum . et tot modos tẽptacõ
nũ . vñ Ambro . Nauigãtibꝰ nobis per
hoc mare magnũ vbi reptilia quorũ nõ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt numerus aīalia puſilla cū magnis .
id ē diuerſa genera īimicorū . valde no
bis ꝓtimeſcendū eſt ne nauē noſtrā aut
fluctus abſorbeat . aut procella tēpeſta/
tis arripiat . aut ī eternam predam pi
rata crudelis abducat . et hoc eſt qđ dice
bat Job Quaſi rupta et apta ꝑta irru
erunt ī me . ecce quaſi nulla defenſio et
ad miſerias deuoluti ſūt . ecce abſq; con
tradicione omninoda expoſicio . et qua
ſi ī nichilum redactus ſū . ecce oīoda ſub
peditacio . Secundo nichil eſt homo ꝑ
fortunam . Nam omnia bona fortune .
Aut ſūt honorū eminēcie . Aut ſūt de/
licie . Aut ſūt diuicie . honores querūt
ſuꝑbi . delicias querūt luxurioſi . ſed di
uicias querūt cupidi et auari . Sūt er
go ꝑma fortune bona honor et gloria .
Ac gloria humana nō ē vera ſed ymagi
naria . et vmbre ſimilis ē ergo peīitus
nulla . vnde minorē probans ꝓpheta
dicit in pſalmo . Ymaginem eorum ad
nichilū rediges . gloſa . ymaginē dicit
gloriam tēporalem que vera nō eſt . ſed
ſolum ſimilitudo glorie . vnde et domi/
nus dicebat . Johannis . viij . Si quero
gloriam meā gloria mea nichil . eſt enī
fumo ſimilis . qui ꝙ quanto alcius aſ/
cendit . tanto cicius euaneſcit . Secū
fortune bona ſūt diuicie . diuine glorie
cōꝑate . audi quid ſapiens dixit Sapi
encie vij . Diuicias nichil eſſe dixi ī cō
ꝑacione illius . et omne aurum arena ē
exigua zc̄ . Mundus enī facit ſicut īcā/
tator ſtultis hominibus . qui dum ī ma
nu credunt habere denariū . non inue
niunt niſi fimū . Mundus enim āguil
le eſt ſimilis que ſepe dum teneri credi/
tur nō habet . īmo quāto manu forci/
us ſtringit . tanto cicius de manū egredi
tur . et ꝓpterea dītes ſūt ſicut ſompni
antes . qui dū dormiunt diuites eſſe cre
dūt . ſed euigilantes vacuos ſe eſſe inve
niūt . ꝑs . Dormierūt ſompnū ſuū vſq;
zc̄ . Job . xxvij . Diues cum dormierit
nichil ſecum afferet . aꝑiet oculos ſuos
et nichil īueniet . vnde dicit Actuū . ix .
ꝙ ſaulus apertis oculis . nichil vide/
bat . quō enī videri poteſt qđ non ē vnde
diſcipuli ī traſfiguracōe dōini eleuatis
oculis neminē viderunt niſi ſolū iheſū
quare . quia ipſe ſolus vere eſt .
Tercio bona fortune ſunt ipſe delicie q̄
oīno ſūt uane et peīitg nulle . ī hiis enī
peccatis que ſolius carnis ſūt homines
totaliter brutales fiunt . z ideo dū bru
talem naturā īduunt . natura propria
nudi fiunt . In omni peccato eſt vani/
tas . quia ſemper plus eſt ibi doloīs z
āxietatis ꝙ delectacōīs . q̄s vllis exꝑ/
mat ūbis quātū laborent illi qui vano
amore ſunt capti . nūc reſpiciendo nūc
circueundo . nunc oportunitatē peccan
di querendo . nunc noctes ſine ſompno
ducendo . nunc omne qđ poſſident expē
dendo . et nunc curis innumeris ſuam
animam affligendo . Et cum miſeri hec
omnia faciant . ſepe tamen illud quod
cupiunt non attingunt . et dato ꝙ ꝑfi/
ciant qđ intēdunt nichil alind ꝙ damp
num in archa . et peccatum in conſcien
cia ſe accepiſſe īueniūt . z ꝓp tēa dr̄ Ec
cle . xl . Modicū tāꝙ nichil ī reqe z ab eo
in ſompnis . quaſi in die reſpectus . q̄
ſi diceret tantum prodeſt ei . delicias ſu
mere quantum eas ſompniare . et tātū
eas habere quātū videre . z ꝓpterea dīt
Innocencius . quid ꝓfuit dīcie . qđ epule

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quid delicie .n̄ liberant inquit hominē
a morte .nō defendūt a verme .nō eripi
unt a fetore. Dicat ergo vir ſcūs nichil
ſū cōdicione nature. nichil oīo ex cōdicō
fortune .ergo ōne qđ ſū. ſū ex beneficio
gracie .vnde Apg. Infelix eſt homo q̄s
me liberabit de corpore mortis huiꝰ. et
ſubdit .gracia dei ꝑ dominū ihesū criſ/
tū. bn̄ ergo dicit Grā dei ſū id qđ ſū. ex
cludens naturam .fortunam et nichil/
omnꝰ culpā .q̄ hoīem faciūt ꝑ ſe nichil
eſſe . Nā quē natura fortunat .fortuna
corporalit̄ ſuſtentat. culpa annichilat.
grā iuuat vel repat et confortat . Nam
gracia ſuſtētamur. gracia cōfortamur.
et gracia noſtre fini cōiūgimur .vnde.
Bñ. Nulli ſūt conatus liberi arbitrij
niſi ꝑ graciā excitētur .et fruſtra ſunt
niſi ꝑ graciā adiuuentur .et Augꝰ. di
cit. ꝙ gracia ꝑuenit homīs voluntatem
vt homo bonū velit ꝛ ſubſeq̄tur ne fruſ
tra velit. et ꝓpterea Apg. ſꝑ in princi
pio et in fine ſuarum epiſtolarū illis q̄
bus ſcribit graciā impꝛcat. Quid eſt em̄
homo ſine gracia .vtiq; cadauer mortu
um .et et̄no incendio ꝑparratū. Dicit
pſ. Infirmatū eſt cor meū ꝑ nature de
ficienciam et renes mei cō. ſunt ꝑ deli/
ciarum habundanciā .ꝛ ego ad nichilū
re. ſū. per rerum opulenciam .et neſci
ui per meam negligenciam .Ob hanc
cauſam petebat Jeremias. v. hic ꝛ in fu/
turo a deo non puniri. Corripe inquit
me domine in iudicio non in furore tuo
ne forte ad nichilum redigas me . Qui
ergo deſiderat eſſe aliquid fugiat qđ eſt
nichil . Rogemus ꝛc.

Item .

BEne omnia fecit ſurdos fe. au. et
mu. loqui. Mathei. vij . Quis nullum
ſit opus in quo non opet̄ deus. eo ꝙ ipō
non īfluēte nulla ē oīno ūtus nrā. tria
tn̄ ſūt eius opēa faōſiſſima. huāna omī
laude maiora .ſ. Opus ꝓductōis. O/
pus gubernacionis .Opus repacōnis
Per opus ꝓductioīs ōnia de nichilo fe
cit .facta diſtinxit. et diſtincta ornauit
Per ſecūdū opus vniuerſa gubernat et
regit. et ne in nichilum redigāt ꝓtegit
et defendit. Per terciū vero opus quod
deſtructū fuerat reparauit . In pri
mo ergo ope ille qui eſt ſumme bonus
et nulli augmento vel detrimento ſup/
poſitus .nobis oſtēſus eſt eſſe bonus .
eo ꝙ ōnia bene fecit . et ad bonum finē
omnia ordinauit. In ſecūdo ope nobis
oſtenditur magis bonus .dum nō ſolū
amicis ſed et aduerſarijs beneficiū gu/
bernacōis non ſubtrahit ſed impendit.
In tercio vero ope oſtenſus eſt ſumme
bonus dū ouē ꝑditam ad caulam ſuis
humeris reportauit. ergo ſi ꝑmū opus
bonum fuit .et ſecūdum quātū ad nos
melius fuit. ꝛ tercium maxime bonum
fuit : reſtat veriſſimum eſſe qđ euāgeli
cus textus dicit . Bn̄ omnia fecit . Si
em̄ natura creata ſecundum ꝙ philoſo/
phus dicit .nichil fruſtra facit .nec ha/
bundat ſuꝑfluis .nec deficit in neceſſa
rijs. quid mirum ſi natura que hanc de
nichilo fecit ōnia bene fecit. In ver/
bo ergo ꝑmiſſo deus noſter a duobus
maxime opibus cōmendatur .ſ. Ab o
pe creacōis ꝛ ab ope repacōis. Opꝰ cre
acōis fuit īdicatiuū potēcie. qꝛ de nichi
lo cūcta fecit. ꝛ hoc nōt̄ cū dr̄. Bn̄ omīa
fecit. Opꝰ vero repacōis fuit maīfeſta
tiuū bn̄uolēcie qꝛ opus ꝑditū repauit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝛ hoc notatur cū addit᷑ . ſurdos fecit au
Verū de p̄ma ꝑte thematis ſufficiat il
lud qd̓ in generali dictum ē . qm̄ bonus
in creacione . gubernacōne . redempcō/
ne . apparuit . Nā ſatis in hȳs tribus
habūdans materia loquendi p̄dicatori/
bus datur ¶ Sequitur . ſurdos fe/
cit audire et mutos loqui In quo tan/
gitur noſtra r̄paracio facta per criſ/
tum . vt ergo finis reducatur in ſuum
p̄ncipium . euangeliū . introducit . In
firmū laborantem . Dominū curantē Et
populum grās agentem . Nam infirmi
tas fuit ſurditas in aure . et mutitas ī
ore . Oīs enī naturalit᷑ ſurdꝰ . ē natuā
liter mutus . Curacio vero fuit audicō
et locucio . et in fine ponit᷑ graciarū ac
cio Eſt ergo notādū . ꝙ homo fit ſur
dus . quatuor . modis ſcilicet ex defectu
attēciōis . Ex īpedimēto exterioris oc
caſionis . Ex vehemēcia violente īpulſi
onis . Ex malicia cōplexionis . Dico ꝙ
primus . modus quo fit hō ſurdus eſt
ex defectu ītellectualis attencionis . con
ſtat enī ꝙ aīa ſimplex ē . ꝛ ideo ī eodem
tēpore ſimul ad diūſa ītēdere nō poteſt
vñ phūs dicit ꝙ ſcire plura poſſumus
ſed vnū ſolum ītelligimus . Dum ergo
aīa alicui vni intēdit . ab alio ꝓ eodem
cōtinēti neccō ſe auertit . et ſic quātū ad
illud ſurda exiſtit . Et ſic ſpiritualiter
ſurdi ſūt qui dū mūdaīs curis ītendūt
criſtum ī cruce clamātem nō audiunt .
vñ de talibus dr̄ Eccle . vltimo . Obſur
deſcent omēs filie carminis . mirabilis
ſurditas nō audiē vocem q̄ totā terrā cō
cuſſit . q̄ petras ſcidit . monumēta ape
ruit ꝛ fontem tocius mūdani luīs obſcu
rauit mirabile ē vt viui vocem nō audi
ãt quā mortui audiert̄ . ꝛ fractis vīcul̄
mortis ad vitā redierūt . Secundo
fit homo ſurdus ex īpedimento exterio
ris occaſiōis . ſicut ſi terra . lapis vel ta
le aliquid ī aurem cadit . cōtingit ꝙ hō
nō audit . ꝛ ſic ſpiritualiter ſurdi ſunt
qui in aure cordis poſſeſſiones . domos
pecuniam ponunt . et ideo p̄dicatorem
vocantem ad patriā audire nō poſſunt
Sunt ergo ſimiles aſpidi iuxta illud .
p̄s . furor illis ſcd̓m ſimilitudinē ſerpē
tis ꝛc̄ . Aſpis enim vt Yſiderus . ait
ne audiat vocem incantantis vnam au
rem in terram figit . et alteram cauda
claudit . ſic Auarus p̄dicatorem fugit
et vnā aurem cū amore pecunie obſtru
it . Alteram vero cum ſpe longe vite ob
turat longitudo caude . longitudinē ſig
nat vite Tercio fit homo ſurdus ꝓp
ter vehementiam violente inpulſionis
vnde dicunt philoſophi aliqui . ꝙ ex cō
curſu et obuiacione celeſtium orbium q̄
dam dulciſſima generatur melodia . ſed
ꝓpter ſuam magnitudinem . ſic audi/
tum obtundit ꝙ eam non percipit . vn
de Ambroſius dicit in Examerō . ꝙ in
cole terre illius vbi oritur calibs . prop
ter nimium et horrendum fragorem
quem fluuius ipſe facit dum de preci/
picio montis inferius cadit . omnes ſic
ſurdi ſunt ꝙ ſonitum illum aure non
ſenciunt . hoc autem modo ſpiritualiter
ſurdi ſunt qui infernum vlulantem nō
audiunt nec illas penas eternales attē
dunt . Sunt enim omnes tales fabris
ſimiles qui dum ictus malleorum con/
tinue et ſepe audiunt quaſi ad alia om
nia ſurdi ſunt . ſic et aſſueti peccatis
ſic ſurdi ſunt in eis . vt clamorem non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

audiāt ſupplicij infernalis . ꝓpter q̄d
dicit̄ . Pſa . xxxiij . Luxit et lāguit ter/
ra . cōfuſus eſt libanus . et obſurduit .
terra eſt corpus . libanus q̄ candicacō ī
terpretat̄ eſt ipſe animus . terra noſtra
luget et languet dū corpus noſtrum ni
mia cura tēporaliū ſe exercet . ita vt ſe/
pe ad lraīm luctum et languorem gene/
ret . Sed animus q̄ ſpirituale̅ auditū
ꝑdidit et ſurditate̅ incurrit cōfuſus fi/
naliter erit . dū cogetur ſentire q̄d refu/
git nūc audire . Quarto fit hō ſurdꝯ
ꝓpter maliciā interioris cōplexionis .
Nā cōſtat hominem fieri ſurdum ex hu
moibus opilantibus neruos auditiuos
et hoſtias auriū replentibus . vt nulla
in eis poſſit fieri alliſio . Et hoc modo
ſurdi ſunt q̄ non audiūt cōſcienciā inte
rius arguēte̅ . Cū eīm anima in q̄tuor
ſuis affeccionibus fit corrupta . ſic in
omnibus fit ſurda vt ōnino non ſenciat
dū murmurat cōſciencia . Et eſt valde
mirabile oculos habere ꝛ n̄ videre . au
res et nō audire . vn̄ . Pſa . xliij . Educ
foras populū cecum et oculos habe̅tem
ſurdū ꝛ aures ei ſunt . Sed veniet hora
qn̄ velit nolit oculos ad vidend̄ . et au/
res ad audiendū apire coget̄ Nota
tn̄ ꝙ ōnes iſti ſic ſurdi poſſunt curari .
Primi curāntur ſi audiant vocem domi/
ni pulſantis . ſecūdi . ſi audiant vocem
criſti cōmone̅tis . tercij ſi audiant voce̅
inferni vlulantis . quarti ſi audiant vo
cem cōſciencie murmurrantis . Dico ꝙ
p̄mi ſurdi poſſunt curari ſi audire ve/
lint vocem domini pulſantis . Dignum
eſt illam vocem audire quā audiūt om/
nes creature . ſiue in celo . ſiue in aere
mote . ſiue in mari diſpoſite . ſiue in ter
ra plantate . Hec eſt illa vox q̄ vniuerſa
de nichilo ad eſſe deduxit . que de theſau
ris occultis ventos adducit . que in cru
ce ſic alte tonuit ꝙ eam infernus audi/
uit . ꝛ ſic alte in fine clamabit ꝙ omnia
humana corpora quātūcūqꝫ diſpſa ſub
ito ſuſcitabit . ꝛ tunc adimplebit̄ illud
Luce . vij . ſurdi audiūt Scd̄i ſurdi
poſſunt curari ſi audiant voce̅ ꝓximi
cōmonentis . nam bruta vocem hoīs au
diūt . et vocata veīunt . et preceptis da/
tis obediunt . Quō ergo non magis ho
mines ſuos cōmoītores debent audie̅ .
et hijs q̄ ad ſuam ſalutem ſpectant inte̅
dere . et cū hoc fecerint adinplebit̄ illud
Pſa . xxxv . Tūc apie̅t̄ oculi cecorum . ꝛ
aures ſurdorū patebunt Tercij ſur
di poſſunt curari ſi ſonū audiant infer
ni vlulantis . q̄s nō ſtultus voce̅ audi/
at ꝑpetualiter ſlenciū p̄ dolore claman
cium . et tanto ſtridore dencium penas
ſuas ꝓteſtancium : ꝛ nō curet . Vn̄ dr̄
eis Iſa . xxxv . Surdi audite et ceci in/
tuemini ad videndum Quarti poſ/
ſunt curari ſi vocem audiant cōſciencie
arguentis . ſed quidam in hijs ſimiles
ſunt gallinis auguſtalibꝰ q̄ quia eſcas
reꝑiunt vocate n̄ veniunt Niſus eciam
ſi paſtus ſit ad manum non redit . Sed
quia omnino nolunt audire conſcienciā
corrigentem . coge̅tur audire ipſam ac/
cuſantem . Vn̄ Yſaye . xxxvij . Audient
in die illa ſurdi verba libri . id eſt conſci
ciencie accuſantis . Job . xxxvij . Su/
per hoc expauit cor meum et motum e̅
de loco ſuo . eo ꝙ audiuit audicōnem in
timore vocis eius et ſonum de ore eius
procedentem Secūda infirmitas fu
it mutitas . que naturaliter cōſequitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

d

kuditatē. Et nō ꝙ hoīes fiūt muti ex
q̄tuor cauſis ·ſcilicet Ex lingue īdiſpoſi
cione . Ex vocis īterclusione. Ex lacer
torū īfrigidacione . Ex calidi humoris
īfuſione . Dico ꝙ p̄mo fit homo mutus
ex lingue īdiſpoſicione vt qn̄ lingua pa
lato adheret et ab eo ſepata non eſt. Et
hoc modo ſpiritualiter muti ſūt qui in
confeſſione loqui neſciunt . Unde dicit᷑
Eze. Linguam tuam adherere faciam
palato tuo etcetera. hoc autem fit cū lin
gua rubore ligatur vt cōfeſſio non ſeq̄/
tur . iuxta illud p̄s. Muta fiant labia
doloſa. quid ē ꝙ pice loquūtur. et homo
mutus efficitur . Nā in legenda . Tho
me . cantuari. habetur. ꝙ dum niſus
auiculam īſequeretur quādam. illa cla
mauit alta voce. ſancte Thoma adiuua
me . et ſtatim niſus eſt mortuus. q̄d eſt
ergo ꝙ homo fit mutus tot malis op/
preſſus ¶ Secundo fit homo mutꝰ
ex vocis interclusione ·quia vocis trā/
ſitus ad os aut nullus ē aut non ſic pa
tens eſt vt plenam vocem poſſit effun/
dere vel emittere. vnde illum ſpītū vo/
calem per nares quaſi mugientes ef/
fundunt. Et hoc modo ſpiritualiter ſūt
muti qui ad graciarum actionem nul/
las voces emittunt. Tales eñ ſūt ſicut
bruta mugencia. nec laudātes dīnā bo
nitatē . ſunt ergo iſti ſimiles Zacharie.
Lu. i . qui dū ſibi ꝑmitti donū audiuit
nullas grās retulit. ꝓpt̄ q̄d mutitatē
incurrit . vnde omnes tales poſſūt di/
cere illud p̄s. Ego tāq̄ ſurdus non au/
diebam. et tamq̄ mutus non api os ſu
um . Tercio fit homo mutus ex
lacertorum longa infrigidacione. ſicut
in ꝑaliſi patet eſſe Et hoc modo ſpiritu

aliter muti ſunt a calore amoīs diuini
procul facti . non poſſunt verba edifica
cionis aliīs loqui . vnde dicitur . i . Ma
ch . ix . ꝙ alchimus qui precepit muros
deſtrui domꝰ dei a deo ꝑcuſſꝰ ē ꝛ ꝑaliſi
diſſolutus . nec potuit vltra loqui . Si
cut enī ꝑcutiunt᷑ qui poſſunt alios be/
ne inſtruere . et eligunt pocius mala di
cere vel oīno tacē . de quibus dicit᷑ Pſa.
lvi. Speculatores eius ceci omnes . ca
nes muti non valentes latrare .

Quarto efficitur homo mutus ex ca/
lidi humoris infuſione. vnde et ligamē
tum ꝗdam ſub lingua naſcit᷑ q̄d ranu
la vocatur que mutum hominem facere
cōprobatur. Et hoc modo ſpiritualiter
muti ſunt qui in proximorum correp/
cione muti fiunt . et maxime dū mune
ra accipiunt que ſepe iudicū ora cōclu/
dunt . tales ergo omnes ſub lingua ra/
nulā habēt quia ad litteram eſt . quidā
rauūculus qui ſi in os canis latrantis
proiectus fuerit obmuteſcere eum facit
Unde dicitur in Eccleſiaſtico. Encenea
et dona excecant oculos iudicum et q̄ſi
mutus ī ore auertit correctiones eorū
Sed nota ꝙ hec infirmitas criſti virtu
te curatur. vnde dicitur. ꝙ mutos fecit
loqui . Curatur ergo mutitas. prima.
dum homo recte loquitur in confeſſione
Curatur ſecunda . dum deuote loqui/
tur in grārū actione. Curat᷑ eciā tercō
dū attēte loq̄t᷑ ī oracōe. Sed curat᷑ quar
ta cū iuſte loquitur in correctione Di
co ꝙ . prima. mutitas curatur qn̄ quis
recte loq̄t᷑ ī cōfeſſione . iuxta illud. Ma
thei . vii. Solutū ē vīculū lingue eiꝰ et
loq̄batur rcē. Rcē eñ loquit᷑ ꝛ iuſte q̄ ſe
nouit ꝓ peccatis oībus accuſare. Unde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et. Job. ix. dicebat. dimittā aduerſū
me elo. m. vſqȝ ⁊c̄. Si latrāt canes ꝯ /
tra adūſarios dn̄orū ſuorū. quō non la/
trabit p̄ccōr cōtra tot peſtes peccatorū
ſuorū. Secūda mutitas cuāt̄ cū hō
deuote loquit̄ in grārū actione. quia ſi
cut Augg. dicit. q̄d eīn melius. et corde
gerimus. ⁊ ore ꝓpalamus ⁊ calamo ex
primimꝰ q̄ deo gracias hoc nō dici bre
uius. nec audi ī leuius. nec intelligi gra
cius. nec agi fructuoſius p̄t. Vn̄ Eph.
v. dicit̄. Jnpleti ſpiritu ſancto loquen/
tes vobiſmetip̄is in p̄s et imnis ⁊ can/
ticis ſp̄ualibus grās agentes ſemꝑ.
Tercia mutitas cuāt̄ cum quis attēte
loquit̄ in oracione. Exemplū de Anna
p̄mi Regū p̄mo. de qua dicit̄ ꝙ loque/
bat̄. et tm̄ labia illius mouebantur. et
vox penitus nō audiebat̄ Quarta mu
titas cuāt̄ cum quis recte loquitur in
correctione. Unde dicebat. Jheremias
xxx. Nam olim loquar vociferās ini/
quitatem. fedū eſt eīn ſi lingua canis ē
medicinalis hominibus. ꝙ lingua hoīs
non ſit vtilis proximis. Ei ergo qui
benefecit oīa. ſint laudes in ſecula ⁊c̄.

Dominica. xvij.

DJliges dominū deum tuum ⁊c̄.
Mathei xxij. Si tocius ſcrepture ſacre
ūba p̄ſcruꝰ: nichil aliud deū q̄ amorē
dn̄i p̄cepiſſe inueniemus. Nam ꝓpter
amorē in mundū venit. naturā nrām
aſſumpſit. legē ſolius a moris tradidit
ad cuius cōfirmacionē ī mortē ſe dedit
Vn̄ ꝓpī hoc dicit. Aplūs Roma. xiij.
Plenitudo legis eſt dilectio. Grego. Do
minica p̄cepta multa ſunt et vnū. Mul
ta ꝑ diuerſitatem op̄is. Sed vnū in ra
dice dilectionis. Augg. Jlle totum te/
net q̄dq̄d latet et patet in diuinis ſer //
monibus qui caritatem tenet in omni/
bus Jd̄ Scriptura dīna ⁊ nichil aliud
p̄cipit q̄ caritatem. ſi racionem omniū
horum queris in ꝓmptu eſt. Nam con
ſtat ꝙ anima quatuor affectionibus
regit̄ et mouet̄. Nūc ꝓ bono p̄terito ſpe
rando. ꝓ malo p̄n̄ti dolendo. Nunc de
futuro mundo. Et quia circa iſta ſe af /
ficere et bene poteſt homo et male. ideo
quatuor iſta ſi ſunt circa bona. ſunt ma
teria omniū virtutū. omniūqȝ bonorū
Si vero circa mala. ſūt mateīa omniū
viciorum. Verū omniū iſtarum affecti
onum amor radix eſt et principiū in to
to regno anime poſſidens ſingulare do
minium. Nam ſicut fons eſt principiū
oīm riuulorū. Et ſicut radix ī arbore
omnium ramorum. ſic amor eſt radica/
le p̄ncipiū oīm affectionū. Quia ergo
amor ſuꝑ cordis regnum plenum habȝ
dominium. qui dat alteri amorem ſu
um dat ei totum cor ſuum. immo dat ei
ſe totū. quia cor eſt totius vite motuſqȝ
p̄ncipiū influens aliȷ̄s omnibꝰ vitā et
motū. Dum ergo ſcriptura ſolū amorē
p̄cipit q̄dq̄d eſt in hoīe cōprehendit. Vn̄
cū dn̄s dixiſſet. Diliges dn̄m deū tuū
ſtatim adiunxit. Hec eſt eīn lex et pro /
phete. dicit ergo Diliges dn̄m deū tuū
⁊c̄. Jn quo verbo maxime tria facit
p̄mo eīn p̄cipit actū neccāriū. Dilige in/
q̄t. ſcd̄o ip̄iꝰ actꝰ obiectū. Dn̄m deū t.
inq̄t. t̄cio vēo addit ipſiꝰ actꝰ formā et
modū. cū adiūgit. Ex toto corde t. No/
tād̄ ē igit̄ hic c̄ca p̄mū ꝙ deꝰ nichil alid̄
q̄ amorē ab hoē poſtulat. ꝙ ſolā dilcōez
hoī mādat ꝙ de ſola dilcōne hoīez ꝓbat
ꝙ de ſola dilectione ipſum remunerat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dico ꝙ deus ſolam dilectionem ab hoīe
poſtulat Deu. q̈rto. Audi nunc iſrahel
quid dominus deus tuus requirit a te.
niſi vt diligas eum. Quid leuiꝰ homi/
ni mandari potuit. quid ſic in poteſtate
homīs vt diligē Quis de p̄cepto tā leui
ſe poterit excuſare. Auguſtinꝰ. Poteſt
michi aliquis dicere nō poſſum ieiunaē
non poſſum res meas totas paup̄ibꝰ
dare. et in monaſterio deo ſeruire. Sed
nūquid poteſt dicere. non poſſum dili/
gere. nichil tam facile vt amare. et illū
maxime a quo habes tot bona nature.
tot bona fortune et tot bona grē. Bru/
ta quaſi ōnia ſuos benefactores cognoſ/
cunt et eis pro poſſe deſeruiunt. Sar/
raceni et quicūqꝫ pagani diligentes ſe
diligunt. Et tu illum amaē non potes
a quo tot innumeā bona habes? Se
cundo deus de dilectione hominem pro
bat vtrum eum diligat. non ꝙ ipſe nō
ſciat. ſed vult vt alijs maīfeſtꝰ apꝑeat
Unde dicitur Deutro. xiij. Temptat
vos dominus deꝰ veſter vt palam fiat
ideſt ſciri faciat: vtrum diligatis eū an
non in toto corde et in tota anima. Hec
enim temptatio diuina ſepe fit per fla
gella Nam denarius ſi ſit falſus ſtatim
ſcitur ſi in igne ponatur. Ignis enim
argentū a plumbo diuidit. et tribula
ſeperat grana a paleis. lima a ferro ru
biginem tollit. Unde Auguſtinꝰ dicit
primo de ciuitate dei. Manet diſſimili/
tudo paſſorū ſub ſimilitudīe paſſionū.
quia ſicut ſub eodem igne aurum ruti/
lat. palea fumat. ⁊ ſub eadē t̄ribula palee
cōminuūtur. frumēta purgantᷣ: ſic ea
dem aduerſitas bonos ꝓbat ac purgat
ſed malos damnat. vaſtat exterminat.

Tercio ſolam dilectionem deus ho/
mini mandat. Unde de dilectione quaſi
de ſingulari mandato in quo omnia mā
data cōtinentur dominus dicit in. Jo.
Hoc eſt ait preceptū meum vt diligatis
inuicem. p̄cipitur autē ſola dilectio. qꝛ
amor ſi aſſit omnia ad portandū leuia
eſſe facit. Bernar. Nichil amanti dif/
ficile. Nam videmꝰ in naturalibus ꝙ
calor habet virtutem alleuiatiuam. nā
ꝙ homo plus ponderat mortuus q̃ vi/
uus. plus ante cibum qn̄ eſt vacuus q̃
poſt cibum quando eſt plenus. eſt ipſiꝰ
caloris defectus Nam calor dū in humi
dum agit. fumū ex eo reſoluit. quem dū
purificat. ipſum ꝑ menbra tranſmittit
totum corpus alleuiat. ideo plus corpꝰ
mortuū q̃ viuū pōdeāt. quia reſpirās
ex eo aer corpus alleuiat. Unde lingna
que multum poroſa ſūt. et multū aeris
in ſe recipiūt in aquis poſita ſuperiora
petunt nec ad fundum deſcendūt. Que
autē multum ſolida ſūt nec aerem in ſe
claudunt. ponderoſa valde ſūt et cicius
fundum petunt Et propter hāc cauſaꝫ
ſecundū philoſophū. Omne corpꝰ quā
to ſolidiꝰ tanto ponderoſiꝰ Unde aurū
quia ſolidiſſimū ⁊ minime poroſum. et
ꝑ conſequēs nec aeris eſt receptiuum:
eſt maxime ponderoſum. Quia igitur
poſt cibum calor naturalis confortatur
qui ante debilitatᷣ: ideo poſt cibum ho/
mo leuior inuenitur. Si ergo in natu/
ralibus ſic calor vniuerſa alleuiat. non
eſt mirū ſi hoc ſpūalis amor efficiat
Quarto deꝰ ꝓ ſola dilectione hoīem re
muneāt. nichil eī ē qd̕ placē valeat q̃tū
cūqꝫ magnū exiſtat. niſi ex amore ꝓce
dat. Et ideo deꝰ nō tm̄ quid facit homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

attendit. ſed ex q̄nto amore illud faciat
hoc obſeruat. Quare omne meritū ho/
minis in ſolo amore cōſiſtit. Unde dicit'
Ja. p̄mo. Beatus vir qui ſuffert tēp/
tacionē zc̄. Eſt enī ineffabilis hec coro/
na que diligentibus ſe ē parata iuxta
illud. i. Cor̄. ſcd̄o Nec oculus vidit
nec auris audiuit zc̄. Sic igitur patet
ꝙ deus homininem ꝓbat vtrū eum di
ligat ¶ Reſtat nūc videre qualiter ho/
mo ꝓbabilit̄ ſcire poſſit ſi deū diligit.
Notādū ergo. ꝙ huius amoris tria ſūt
ꝓbabilia ſigna. ſcilicet. Recordacio aſſi
dua. Inquiſicō ſollicita. Affectio ſin/
gularis. Tūc enī ſignū eſt ꝙ homo vere
diligat. ſi ſemper amatū in memoria te
neat. ſi ſollicite ipſum querat. et ſi ſolū
eū amat. Dico ꝙ primū ſignū amoris
ē aſſiduitas r̄cordacōis qd̄ ei v̄e diligit'
tenaci memoria retinet' eo ꝙ ex impreſ
ſione amoris ſic memoria trāſformat'.
vt preter dilectū nichil aliud cogitetur
Nam amor eſt vis vnitiua. et omnino
in amatum ttanſformatiua. Un̄ Hay/
mo. Scio anima mea ꝙ amor eſt vita
tua. et dum aliquid diligis ipſa vi di/
lectionis in eius ſimilimdinem tranſ/
formaris. Quomodo ergo eius obliuiſ
ci poterit. in quem omnino. ranſforma
tus exiſtit. Non obliuiſcit' ciconia nidi
ſui. non obliuiſcitur Aſina q̄ntūcumq̄
remota filij ſui. ergo obliuiſcetur ani//
ma domini dei ſui. creatoris et conſer
uatoris. et piiſſimi redemptoris? Un
de dicit' in Eccleſiaſtico. In omni ani/
ma tua dilige eum qui te fecit. Ex tota
anima diligere eſt dilectum ſemper in
memoria tenere. Memoria eſt pars ani
me. et ideo qd̄ tota anima diligit' ſem

per memoriter retinet'. propter qd̄ dice
bat Ie̅. in Tre. Memoria memor ēo z
tabeſcet in me anima mea. Anima enī
dum dulciter memoratur eius quē dili
git. quaſi pre amore tabeſcit ¶ Sc̄dm
ſignum amoris eſt ſollicitudo inquiſici
onis. Si quis enī bouem vel equū vel
quācūq̄ rem dilectam ꝑdiderit. Nōne
eam cū ſollicitudine querit? Nōne qui
eſcit cum inuenerit? Minus ergo ſuo
aſino dominū diligit. qui eum ſollicita
mente non querit. Eſt enī prouerbium
ꝙ qui bene amat non dormit. Unde cā
tat eccleſia. Intenta ſupplicacio dormi
re cor vetat. Sed non dormit auarus.
ſed tota nocte pecuniam computat. mi
nus pecunia deum amat. ſi in oracione
dormitat. Et propterea anima p̄ amo
re languida ſponſi. dicit Canticorum
tercio In lectulo meo quaſi quem dili/
git anima mea. et ſequitur. ſollicitudo
Surgam inquit z circuibo zc̄. et ſequi
tur. propterea. Inueni quē diligit ani
ma mea. quia enim ſollicite queſiuit i/
deo inuenire promeruit. Exemplū de
maria magdalena. que ideo criſtū om/
nium prima inuenit et vidit. quia ſoli
cicius ceteris eum queſiuit. Exemplū
eciam de magis. quia ſollicite queſierūt
ipſum inuenire meruerunt ¶ Terciū
ſignum amoris eſt ſingularitas affecti
onis ſingularitas ei amoris inuenit' in
brutis. Un̄ pro vxoribus ſuis fortiſſiā
bella gerūt Nam leo quia nouit ꝑdum
cū leena cōcumbere ipſum q̄ntūcūq̄ po
teſt inuadit. z ſi p̄t occidit. Sic eſt in ō
nibus vt q̄ vxorem ꝑfecte amat nō vult
ꝙ ipſa alium diligat. Quia ergo deus
zelotes eſt anime. quia nos tm̄ amauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ad hunc amorem ſocium non admittit.
ꝓpterea Pluribus intentis minor eſt
ad ſingula ſenſus. Ex hijs ergo neceſſa
rio ſequitur. ꝙ ſi aliquid cum deo diligi
tur ꝙ non ꝓpt̄ ipſum diligatur. ꝙ deus
minus amatur. Vt ergo dilectio poſſit
eſſe ꝑfecta. debet eſſe ſolitaria. Augꝰ.
in li. ↄfeſ. Minus te dn̄e amat q̄ aliq̄d te
cū vel nō ꝓpt̄ te amat. Et Grego. Tā
to q̄ſq̄ ab eterno amore ſeiungitur. q̄n
to in inferioribus delectatur. Ob hanc
cauſam dicebat ꝓpheta. Diligam te do
mine virtus mea. te ſingularit̄ dicit. in
quo ſe nichil aliud amare oñdit Te eīm
pronomen demonſtratiuū. ſubſtāciam
deſignat tm̄. cū excluſiōe alterius. licet
alio modo accipiat ſepe vſus. Nam et
ꝓpter hanc ſigulaītatē amoris dicebat
idem pṡ. Quid eīm michi eſt in celo.
et a te. quid vo. ſup ter. q̄ſi diceret nihil
et dicit defecit caro mea et cor meū. ⁊c̄.
Sequit̄ Dominū deū tuū In quo no/
tatur quid eſt amādum. Nota ꝙ debes
amare deum ꝓpter tria. ſcꝫ ꝓpt̄ bene
ficiū creaciōis. ꝓpter beneficiū guber
nacionis. ꝓpter beneficiū reꝑacionis
Nōne amandus eſt a te q̄ tibi dedit eſſe
qui te ſeruauit in eſſe. et qui te repara/
uit ad eſſe gracie. Dico ꝙ debemus dili
gere deum qui nos creauit. Mirum eſt
enim valde cum homo ſic diligat ſuum
eſſe. ꝙ ipſum datorem non diligat ſui
eſſe. Ipſe enim eſt deus homo qui ꝓpt̄
te celum ⁊ terram creauit. qui ꝓpter te
tam celeſtia q̄ꝫ terreſtria tam diuerſis
coloribus adornauit. Qui eciam te pre
ceteris ſua ꝑmagine decorauit. te rebus
p̄poſuit. ſicut patet Geneſis in prin/
cipio. Quomodo ergo benefactori tan/
to ingratus exiſtis. quem non diligis
vt teneris. Vnde dicit Auguſtinus. de
ſpiritu et anima. O miſer ego quantū
deberem diligere deum meum qui me
fecit cum non erā. et de nichilo fecit me
Non lapidem. non arborem. nec aliq̄d
de animalibus. ſed hominem voluit me
eſſe. dedit michi non ſolum eſſe. ſed vi/
uere. ſentire et intelligere. Et addit. cū
tanta beneficia diligenter attendo. do/
lore pariter et rubore confundor. Vere
dolere et erubeſcere debet. qui tanti be
nefactoris amore non feruet. quia om/
nis talis mortuus eſt. Johannis tercio
Qui non diligit manet in morte. Vnde
dicitur Canticorum ſecundo. Recti di/
ligūt te. quid ſunt recti niſi qui cognoſ/
cunt ꝙ deus fecit hominem rectum. ſi/
cut in Eccleſiaſtico ſcriptum ē Et gra/
tes referunt propter beneficium. Vn/
de ⁊ hanc rectitudinem mētis oſtendit
rectitudo corporis. Sicut enim corpus
ſemꝑ reſpicit centrum. ſic anima amo/
re recto ſemper debet reſpicere deū Vn
de ouidius in primo methamorphoſios
Pronaq̄ꝫ cum ſpectent animalia cetera
terram. Os homini ſublime dedit. ce/
lumq̄ꝫ videre Juſſit. et erectos ad ſide
ra tollere vultus. Sed ſi homo affectū
ſuum a deo creatore ſuo declinet. et ad
amorem huius mundi et temporalium
rerum animum conuertit: iumentis
ſimilis efficitur. Quia ſicut iumenta
quatuor pedibus corpus ſuum a terra
leuant. ſed ad terram ſemper caput in
clinant: ſic homo qui deum ſicut obli/
gatur non diligit: dum quatuor affec/
tionibus anime mentem ſuam a terra
eleuare deāt. ⁊ ea que ſurſū ſunt ſapē:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſe cū ad terrā ꝑ amorē inclinat . quem
capit omniū affeccōum eſſe cōſtat Recti
vero dicunt᷑ qui deo ꝑ amorē vniuntur
quia rectū recto facile cōiūgit᷑ . ſed cur
uū recto nūꝗ̄ bene cōiungit᷑ . Secūdo
debemus diligē deū qui nos cōſeruat .
et regit . quis eīm ad momentū in ſuo
eſſe ſubſiſtere poſſet ? niſi virtus ꝑ̄ma
ad eius cōſeruacionē influeret . Cōſtat
eīm ꝙ omnis virtus poſtrema depēdet
a ꝑ̄ma . et ceſſante influere ꝑ̄ma . Nul/
la eſt poſterioris ꝑmanencia . Quō eīm
fluet riuulus . ſi fons fuerit deſiccatus .
quomodo brachiū poterit manum mo/
uere . vel manus digitū ducere . Si non
fluxerit virtus a corde . Quō genracio
vel motꝰ quicūqꝫ ī infeīoribꝰ poteīt eē
Si virtus motus ꝓprij ceſſat influē .
Quō poterit quicūqꝫ intelligē . vel ſen/
tire . vel viuere . Si deficiat ipſum eſſe .
patet ergo ꝙ neceſſe eſt ip̄m effectū de
ficere . Si cauſa eius ceſſet influere . Si
deus cauſa omnium ꝑ̄ma non eēt peri/
erēt cauſa ſcd̄a . et quecūqꝫ cāta ſi deſit
proprie cauſe influencia . Et ideo ſicut
nulla res eē potuiſſet niſi ipſe creaſſet
ita nulla res ꝑfecte ſtaret ? niſi ipſe con
ditor conſeruaret . Unde dicitur deutro
nomei triceſimo . Elige vitam vt et tu
viuas et ſemen tuū diligas dominū de/
um tuum . ipſe enim eſt vita tua . Con/
ſtat hoc non formaliter eſſe dictum . q̄ꝛ
deus nulli rei forma eſt . eo ꝙ omne qd̄
tale eſt imperfectum eſt . ergo hoc af/
firmatiue dictum eſt . eo ꝙ ipſe vitam
noſtram conſeruet . Unde propheta hoc
a deo petebat . cum in pſalmis deo dice
bat . Conſerua me domine quoniā ſpe
raui inte Tercio debemus deum di

ligere qui nos ad eſſe gracie reparauit
Homo enim perierat a ſuo factore et cō
ſeruatore receſſerat et ſe ipſum diabolo
in ſeruum tradiderat . Et ideo crimen
leſe maieſtatis . incurrerat . quia diui/
ni habitaculi proditor erat . in ſeip̄o peī
erat . Uenit autem filius dei patris et
hominem induit . Et ideo pacer pro ho
mine ſatis fecit pro cuius redempcione
ſanguinem ſuum fudit . Unde dicitur
in Apocalipſi . Dilexit nos et lauit nos
a peccatis in ſanguine ſuo . O dilec/
cio mira . O amoris eminencia . O ami
cicia inexperta . ſe ipſum daē vt poſſet
ſeruum ingratum . ꝛ ſeruum inutilem
liberare . Sed uicit eum magnitudo
amoris . licet eſſet in ſe inuīcibilis . Un
de in figura huius dicitur . primo Re/
gum . xviij . ꝙ anima Jonathe . id eſt
criſti conglutinata eſt anime dauid . ſci
licet eccleſie militantis . ꝑ cuiuſlibet fi/
delis et dilexit eū quaſi animā ſuam . ſe
exſpolians pro ea ponēs ī mortem ani
mam ſuam Sequitur . Et toto cor/
de tuo . In quo tangitur diligendi mo/
dus . Eſt autem modus diligēdi deum
ſecundum Berrnardum . Diliges ſine
modo . ſed quia quod creatum eſt dilige
re ſine modo . non poteſt ideo diligi . ſal
tem toto corde . toto mente . et tota ani/
ma deus debet . Dico ꝙ debemus dili/
gere toto corde fideliter ſine duplicita/
te tota anima feruenter ſine tepiditate
tota mente memoriter ſine obliuione .
Dico ꝙ amandus eſt fideliter ſine du/
plicitate . vbi enī duplicitas . non eſt
vnitas . vbi diuiſio in amando conſiſtit
toto corde non diligit . Qui vult ergo
toto corde ꝛ intēcione diligē duplicitatē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

omnem neceſſe eſt remouere. Unde di/
citur Sapīe t̃cio. Fideles in dilectiōe
acquieſcent illi. fidelis ille dicit᷑ qui cor
de ſimplici nō duplici domino famulat᷑
Et qui ꝓpter mortem ſui domini nul/
lius hominis vultum veret᷑. Vn̄ Bern
introducit quendā puerum ſic paren/
tibus ſuis ꝓ amore domini responden
tem. Non ſufficit inquit vobis paren/
tes kariſſimi. ꝙ me miſerum in tātam
miſeriam induxiſtis. ꝙ in peccato vrō
peccatorem me genuiſtis. ꝙ me de pec
cato nutriſtis. niſi eciā in viuēdo michi
miſericordiā quam conſecutꝰ ſum ab eo
qui mortem non vult peccatoris me fili
um gehenne facere vultis. Sed multi
hanc fidelem dilectionē non habent. ſed
plus diligunt mundum vanū ꝙ̄ deum
Unde de talibꝰ dicitur. Prouerbiorū. i.
Uſqꝫquo puuli diligitis īfanciā. ⁊ ſtul
ti que ſibi ſunt noxia cupient? Tales
ergo dicuntur puuli qꝛ puuli plus di/
ligunt pomū vanum ꝙ̄ aurū vel ciphū
argenteū. Et dicuntur ſtulti quia morē
fatuorum plus appciant lutū ꝙ̄ aurū.
O ſūma ſtulticia. Narrat Macrobius
Multos fuiſſe ſeruos qui ſic fideliť tꝑa
les dominos dilexerunt ꝙ ſe pro eis in
mortem tradiderunt. ymmo qđ magis
eſt canes multi fuerunt qui ꝓ defenſiōe
dominorum ſuorum ſe in mortem dede
runt. et xp̄s qui tantū nos amauit nul
lum hominem inuenit qui ꝓ eo mori ve
lit. Secundo amandus eſt deus tota
anima id eſt feruenter ſine tepeditate.
Unde dicit᷑ Canti. pmo. Adoleſcētule
dilex. te ni. Ideo dicit nimis. quia qui
feruenter diligit modum in amādo neſ
cit. ſed p̄ magnitudine amoris a ſeipſo
deficit. Vn̄ eciā dicit illđ Canti. Aīa
mea liquefacta eſt vt di. lo. eſt. O quis
poſſit v̄bis exp̄mere. quis valeat cogi
tare. quomō aīa cōualeſcat. quō tota li
queſcat. quō a ſeipſa deficiat. dū vocē
dilectiſſimi ſponſi ſecū in intimis collo
quētem cordis aure pcipiat. Si eni̅ pi/
ſces marini ſic delectātur in ſonitu ſim
phonie vt turmatim cōcurrant vtrīqꝫ
et ſaliant circa nauem. ſi ſic eciam delec
tāt᷑ boues et bubulci ad alicuius ſoītū
inſtrumēti et ad vocem cantātis bubul
ci vt onere non grauentur aratri. quō
ſponſa amore languida non liqueſcē po
terit. dum totius ſuauitatis in ſuis in
timis vocem audit. Unde languens p̄
amore dilecti queīt ab ipō ſpō ſo. Can.
p̄mo Indica michi quem dili. a. m. vbi
dormis. vbi cubes in meridie. O felix
anima que talem ſponſum pre omnibꝰ
elegiſti. quem amare eſt beatum eſſe. et
cui ſeruire non eſt aliud ꝙ̄ regnare
Tercio diligendus eſt deus tota mente
id eſt memoriter ſine obliuione. Si ipe
ignis poſtꝙ̄ ferrum aliqđ vel lignum
inuadit totum lignum in ſuam ſimili/
tudīem vertat vt nichil aliud eſſe vide/
atur ꝙ̄ ignis: quid mirū ſi anima ſū/
mo igne inflammata et tota in eius ſi/
militudinem trāſformata iugem ipſiꝰ
memoriam habet? Si non obliuiſcitur
bos preſepis ſui. ſi non yrūdo tempus
aduentus ſui. ſi nō qđcūqꝫ animal cibi
ſui. ⁊ ſi non mulier infantis vteri ſui:
quō aīa obliuiſci poteſt dilectiſſimi ſpō
ſi ſui. et p̄dilectiſſimi pr̄is ſui. ideo ipa
dicit. Can. iij. Inueni quē di. aīa mea
ipm ī meōria ſemꝑ habē Vn̄ dt Can. i.
tenebo eū nec dimit. hic eni̅ tenē nō eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

faſciculus mirre dilectus meꝰ m̄ inter
vbera mea cor eīū int̄ vbera collocatū ē
Quid eſt ergo int̄ vbera dilectū tenere
ꝙ dilectū corde penſare. et talis cogita/
cio nūꝙ̄ eſt oneroſa. ſed ſūma alacritate
plena ideo eſt faſciculo mirre oderiſe/
re conparata. Sed de hijs quere p̄ma
Dominica poſt pentecoſtes. Rogemus

Item

Fiduciā habemus ad deū ſecūdo
Cor. iij. Sapientis cōſtat officium eē
ī eo ſpem ſuam ponē. qđ eū valeat dū
neceſſe eſt adiuuare. Nā ſtultiſſimū eſſe
conſtat ſi quis in eo ꝙ iuuaē non valet
cōfidenciā ſuā ponat. et ideo Aplūs. in
verbo p̄miſſo duo facit. Primo eīū actū
nobis virtuoſū inſinuat quē debemus
habē cū dicit. Fiduciā habemus. Se/
cūdo actū determinat ⁊ informat. quā
formā neceſſe eſt nos ſeruare cum addit
Ad deum. In deo eīū ſolū hoībus eſt cō
fidendū. cuius ſolius eſt poſſe ferre ſub
ſidiū. Eſt tū̄ notandum. ꝙ quidā ſpem
ſuam ponunt in ſublimitate potencie.
quidam in copioſitate pecunie. quidā
in altitudine ſapiencie. quidam in car/
nis pulchritudine. quidam in exquiſici
one malicie ſiue culpe. quidam vero in
habūdancia diuine clemēcie. Prima fi/
ducia eſt omnino friuola. Secunda eſt
falſa et ſtulta. Tercia eſt inutilis et in/
fructuoſa. Quarta eſt penitus vana.
Quinta eſt abhominabilis et iniqua.
Sexta vero eſt ſolida et vera Dico ꝙ
quidam ſunt qui confidunt in humana
potencia. aliquādo ꝓpria. aliquando
aliena. quia quidam ſunt in ſe potētes
quidam vero ſunt potentibus adheren/
tes. Sed talis fiducia ōnino eſt friuo/
la et quaſi nulla. Nam oīs potēcia que
non eſt a ſe ipſa. ſed fluit ab alia eſt om
nino nulla n̄ ꝙ̄tū dat illi p̄ma. Nulla ē
omnino virtus arboris niſi ꝙ a radice
ſuſcipit. ⁊ nulla eſt virtus ī mēbris cu
iuſlibet aīalis ſi in eam non fluat vir/
tus prior. ergo dum diuina virtus ſit
omniū potenciarū. ſimpliciť p̄ma nul
la eſt omnino humana potencia ſed ſem
per nitit᷑ fruſtra niſi a diuina virtute
fuerit coadiuta. vbi eſt enim potencia
ceſaris. vbi potencia Neronis. vbi po/
tencia Alexandri macedonis. Omnes
defecerūt nec in ſe ſperātes ſe iuuaē potu
erunt. Nam ceſar fuit mortuus ceſus a
romanis. Nero qui piſcabat᷑ retibus.
Aureis. dum vellet occidi a romanis
dentibus fuſtem acuit ⁊ ſe per vētrem
tranſfixit. Alexander veneno amicorū
interijt. propter qđ dicitur ī pſalmis
Nolite confidere in principibus. Item
in alio pſalmo. Bonū ē ſperaē in domi
no ꝙ in principibus. In potencia er/
go terrena confidere que ſe ipſam nō po
teſt adiuuare nec ſe a morte eripere. eſt
ſuper baculum arundineum ſe appodi/
are. ⁊ p̱ filum ſtuppe ſe de maxima ri/
pa deponē ⁊ ad flatum vndiqꝫ ventis
expoſitum ſine ruina tenere. propter
que omnia dicitur. Iheromie viceſimo
ſeptimo. Maledictus homo qui confidit
in homine. et ponit carnem brachium
ſuum. Notabiliter dicit carnem. id eſt
potēciam carnalem. quia caro eſt pars
fragiliſſima et tenera. non virtute ſua
ſed oſſis bn̄ficio ſuſtētata. Scđo ſūt
quidā q̄ cōfidūt in hūana ſapiēcia nec
attēdūt ꝙ a ſapiencia dīna eſt oīs ſciā.
nā ſcđm phm̄. cui cōcordat ēta expiēcia

b

Anima creat' ſicut tabula raſa . in qua
nulla eſt omnino pictura. Unde ſi quis
ꝑuulū inter feras nutriret nullam om/
nino ſciēciam haberet . Anima ergo cū
deſe ſciēciam acquirit ad omne illud qđ
in alterū influit eo nobilio᷑ exiſtit. quia
vt vult phūs. et ꝙ magis eſt Auguſtin᷑
dicit. Omne agens eſt pſtancio᷑ ſuo pa/
ciente . ſed racionali anima ſolus deus
nobilioꝛ eſt. igitur ipſe ſolus ei ſcienciā
infundē poteſt . Unde Auguſ . dicit. ꝙ
racōnalis anima a ſola ꝑma veitate foꝛ
matur. Et in libro ſentēciarū magiſter
ꝓbat. ꝙ ille ſolus hominem docet q̄ in
celo cathedram habet . Et hoc idem dn̄s
in Mathe. Ne inquit vocemī mgrī. vn᷑
eſt eīm magiſter veſter q̄ in celis ē . Reſ/
tat ergo ꝙ anima non a ſeipſa ſed a do/
mino habet ſciēciā. Item ſicut ſe habet
oculus carnis ad ſolem materialem . ſic
ſe habet oculus mentis ad ſolem ſpūalē
ſed oculus carnis nihil videt ſine lumi
ne coꝛꝑali. ergo nec oculus mētis quic/
ꝗ̄ intelligit ſine luce ſpūali . vn̄ pſ. In
lumine tuo vi. lu. ergo ſi omnis noſtra
ſciencia pēdet a diuina . in illa cōfiden
dū eſt non in noſtra . quia noſtra inꝗ̄/
tū noſtra eſt fallax et ſtulta. iuxta illud
Iheremie . Stultus eſt omnis homo a
ſciencia ſua. de hac ergo ſtulta cōfidēcia
dicit' Ro. ſcđo . Confidis inquit te du/
cem eſſe cecorum . et lumen eorū qui in
tenebris ambulant. ⁊c̄. et addit. q̄ ꝑdi/
cas non furandū furaris . qui dicis nō
mechandū mecharis. quaſi dicēt. Vide.
ꝗ̄ ſtulta eſt tua ſapiencia . dū ꝑ eam nō
vitas nociua. nam bruta inter herbas
ſalutiferas et nociuas . nec diiudicant
nec diſcernūt. malas effugiunt. bonas

rodūt . a locis ſibi nociuis recedūt. ⁊ lo
ca ſibi cōgrua q̄rūt. ſicut ciconie ⁊ yrū/
dines nobis apte oſtendūt dum in hie/
me loca calida ſibi querūt. ergo ſi tu nō
facis tua ſapiencia . quod bruta faciūt
ſua induſtria : ſtulcioꝛ es ꝗ̄ aīalia alia
Dicas ergo tu q̄ cōfidis in humana ſciē
cia : quid ſocrati ſua ſciencia ꝓfuit ꝓp
ter quā eū malorum īuidia veneno pe/
remit ? Quid catoni tanta ſapiēcia va
luit. qui dum ceſaris poteſtati inuidit.
ꝓpria manu ſe occidit ? quid ſapiencia
Senece valuit ꝓpter quam eū Nero eli
gere moꝛtem coegit ? Quid achitopheli
cui᷑ cōſiliū erāt vt cōſiliū dei : ſua ſapiē/
cia valuit q̄ laqueo ſe ſuſpēdit ? Ter
cio ſunt quidam qui cōfidūt in habūdā/
cia pecunie. vnde ſemꝑ ſtudent acquirē
et de hiis dicit' Baruth tercio. Ubi in/
quit ſunt principes genciū qui domi/
nantur ſuꝑ beſtias et in auibus celi lu
dunt . qui argentū theſauriſant et au/
rum in quo cōfidunt homines. nec eſt fi
nis acquiſicionis eorum. Et ſeq̄t'. Ex/
terminati ſunt ⁊ ad inferos deſcēderūt
et alii ī locū eorū ſurrexerūt. Ecce ꝗ̄ ī/
fructuoſa. ymmo ꝗ̄ dampnoſa ē noſtra
ſciencia. Unde dampnati talia inter ſe
in inferno cōferunt. ſicut dicit' Sapiē.
Quid nobis ꝓfuit ſuꝑbia . et diuicia/
rum iactancia quid cōtulit nobis ? trā/
ſierūt oīa tamꝗ̄ vmbra et tamꝗ̄ nū/
cius ⁊c̄. et tamꝗ̄ nauis ⁊c̄. tamꝗ̄ auis
⁊c̄. et tamꝗ̄ ſagitta emiſſa ⁊c̄. Optima
exēpla ⁊ natuālia ibi ꝑ oꝛdinē poſita .
Sūt ergo iſti ſimiles formicis. q̄ ſūt ī i
dia ad magnitudinem canū . que aurū
tanta auiditate cuſtodiunt. ꝙ prius oc
cidi ſe ꝑmitterēt ꝗ̄ ab eis aurū auferri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

aurum quod tā ſollicite cuſtodiūt : non
cōedant nullum fructū ex auro eas ha
bere cōſtat. vnde talibus in mundo ſpe
rantibus ſub. figura egypti dicit Yſa.
xxxi. ve qui deſcenderunt in egyptum
ad auxiliū in eq̄s ſperantes . habentes
fiduciā ſuper quadrigis qꝛ multe ſunt.
et ſuper equitibus qꝛ ꝑualidi nimis .
et nō ſunt cōfiſi ſuꝑ ſanctū iſrahel . Et
ideo corruet auxiliator et cadet cui prā
tur auxilium . ſimulqꝫ omnes conſu /
mētur ¶ Quarto ſunt qui cōfidunt in
corporali roboē ſiue cū hoc ī carnis pul
chritudine. vn̄ dicit Eze. xvi. Perfecta
eras in decore meo quē poſueram ſuꝑ
te dicit dominus . et habens fiduciā in
fortitudine tua et pulchritudine forni /
cata es et expoſuiſti te omni trāſeunti.
Sed vana ē iſta fiducia. qꝛ nulla ē forti
tudo q̄ nō aliq̄n cōtērat Nā petra a mol/
liſſima aque gutta cauat. ferrum rubi
gine ſua cōſumit . Cetus piſcis maxīg
ſepe a cocodrillo occiditur . Elephas ab
vnicorne in ventre ſepius ꝑforatur. Et
cocoridllg a quadam ꝑua auicula que ꝑ
os eius in ventrem vadit et in ipſo vē/
tre diſrumpitur. et ſic ab eo occiditur.
Sed q̄d ꝑ bruta diſcurrit qn̄ ſamſon for
tiſſimus ab vna muliere ligat . capit.
xv. Poeta . Nil adeo validū qd̄ nō qn̄qꝫ
tēatur. hoc et ab īualido ſepe videre po
tes. Ferreus aſſiduo cōſumitur ānulg
vſu . Quid de pulchritudine dicā . que
nulla firmitate fulcitur . ſed modica fe/
bre diſſoluitur. Propter qd̄ ꝛ flori feni
bn̄ aſſimilatur . qui dum mane virens
et pulcher oriatur : tactus ſolis incen /
dio mox ſiccatur . Vnde dicitur in ca .
Ia. Ortus eſt ſol ardore ꝛ areſecit fenū
et flos eius decidit et decor vultus eiꝰ
deꝑijt. fallax ergo gracia ꝛ vana eſt pul
chritudo . ſicut vltimo Prouerbiorum
habetur . Nam propter pulchram pel/
lem ſepe muilegus capitur. vulpis q̄ri
tur. et ꝑdus occiditur . Vnde Ouidius
Forma bonum fragile eſt quantumqꝫ
accedit ad annos Fit minor . et ſpa /
cio carpitur ipſa ſuo ¶ Quinto ſunt q̄
dam qui confidunt in exquiſicioē mali/
cie ſiue culpe et hec fiducia eſt aliarum
omnium peſſima. et eſt omnino nulla.
et deo maxime īimica . Nam aliq̄d ē po
tencia . aliq̄d eſt ſapiencia. aliq̄d eſt pe/
cuīa. ſed nichil eſt ōnino culpa. Et ideo
cōfidere ī peccato eſt cōfidere in nichilo
ꝛ ideo inter ōnia maxime diſplicet deo
de illis qui in augurijs et diuinacioni
bus ſpem ſuam cōſtituunt. et ſub taliū
dcōrū fiducia cōfidenter in malicia vi /
uunt. Unde dicitur. Anime ſe in augu
rijs inuoluenti yſa. xlvij. Nūc audi de
licata que habitas cōfidenter . et dicis ī
corde tuo. Ego ſū ego ſū et non eſt pre/
ter me amplius. nō ſedebo vidua et ig/
noābo ſterilitatem . et fiduciam habuiſti
in malicia tua . et propterea veniēt ſu/
per te in vna die ſterilitas ꝛ viduitas.
irruet ſuper te calamitas quam nō po/
teris expiare . Et ſequitur. Sta cū in/
cātatoribus tuis . et cum multitudine
maleficōrum tuorum ſi forte proſit tibi
Et ſequitur Stēt ꝛ ſaluent te augures
celi qui contemplantur ſydera ꝛ ſuppu
tant menſes vt nuncient tibi futura .
Et ſequitur . Ecce facti ſunt ſicut ſtipu
la. ignis conbuſſit eos . et cetera que ſūt
ibi. Tangit hic falſos . Aſtrologos. qui
cum poſſint aliq̄ vera cōiurādo ꝑdicere

A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

de impreſſionibus q̄ ī hÿs inferioribꝫ
cauſantur ex aſtris . ſuas volunt diui/
naciones ad ea que ſunt liberi arbitrÿ
deducere . Sed cōtra iſtorū ſtulticiā ſa/
tis vt arbitror diſputatum ē in quodā
ſermoē de Epipha . ⁊ ideo ibi q̄re Sex
to quidam ſunt qui cōfidūt de dōni bo
nitate et hoc ē qd̄ ī themate additum ē
Ad deum . nam et ipſe dōnus ad hanc
fiduciā īuitat diſcipulos Mathei xiiij .
habete inquit fiduciam quia ego ſū no/
lite timere q̄ſi diceret cū ego poſſim oīa
cum ſciem vniuerſa . et cum deſiderem
vobis bona . quid ē qd̄ ꝑtimeſcitis ma
la . Si ego vobiſcum ſum . quid vobis
poterit eſſe nociuum . vnde et Job . hoc
attedens dicebat . Pone me domine iux
ta te . ⁊ cuius vis ma . pu. cōtra . me p̄s
Bonum eſt cōfidere in domino ꝙ̄ cōfi . ī
ho . et racionem aſſignat in alio loco .
Dominus inquit illuminacio mea ⁊ ſa
lus . m . quem ti . Dominus protector
vite m. ⁊c̄ . ⁊ propter hec omnia dicitur
Je . xvij. Beatus vir qui confidit in do
mino et erit dominus fiducia eius ⁊c̄ .
Qui eīn hanc fiduciam habuerit et in
omnibus non cōtradixerit . et hic ſecu
rus erit . ī futuro celeſtem gloriā poſſi/
debit . Exemplum de ſuſanna Daniel
penultimo . de qua dicitur . ꝙ erat cor
ſuum fiduciam habens in domino . vn
de dicitur Yſaye . xliij . Qui habuerit
fiduciā mei hereditabit montē ſcm̄ meū
Adquē mōtē nos ꝑducat Qui viuit ⁊c̄

Dominica . xiij .

Deus vnus eſt . Gala . iij . ſunt
enim heretici q̄ olim dicti ſūt maīchei .
nunc autē vſu cōmuni appallantur pa
terini qui omni ſciencia deſtituti . et a
diuina gracia derelicti . Duo ponūt eſ
ſe principia . vnum boni . Alterū vero
mali non eīn intelligentes ꝙ dominꝰ
in Jo. ait . venit princeps mundi huiꝰ
et in me non habet quidꝙ̄ . illud Apg .
Deus huius ſeculi excecauit mentes in
fidelium . et hÿs ſiliā dyabolū mūdū fe
ciſſe obſtinata mente defendunt . Ceci
eīn nō attēdunt ꝙ in gramatica didice/
rūt . ſi tn̄ vnꝙ̄ gramaticā audierūt . De
us enim aliqn̄ nomen eſt nature . vnde
dictum eſt in Exo . Deus tuus vnus ē
Aliqn̄ nomen eſt potencie vnde dictū ē
Moyſi Ecce conſtitui te deū pharaonis
Aliqn̄ nomē ē grē . vnde dicit̄ ī pſalmo
et dn̄s hoc idem replicat in euangelio .
Ego dixi dÿ eſtis et fi . ex . omnes . Eſt
ergo natura deus vnus ſed ꝑticipacōe
bonitatis ſiue poteſtatis vel grē pluri/
mi poſſunt eſſe . vn̄ Apg . Siquidem
ſunt dÿ multi . et dōni multi nobis au
tem vnus eſt dominus Jheſus criſtus
⁊c̄ . et Boecius Natura vnꝰ ē deus . ꝑ/
ticipacione autem nichil ꝓhibet eſſe ꝙ̄
plurimos . Argumētum autem qd̄ ex il
la auctoritate trahunt . venit p̄nceps
mundi huius . nullius eſt apparencie q̄
enim ita argueret . Rex frācie p̄nceps
eſt francie ergo ipſe condidit franciam .
ſtultus ab omnibus haberet̄ . ergo dya
bolus nō dicitur mūdi princeps . quia
ipſe mundum condiderit . ſed quia per
tyrannidem principetur in malis . nec
deus dicitur per naturam . ſed per ty/
rannicam potenciam . Nam ꝙ ſit im/
poſſibile duo ponere principia quo/
rum vnum ſit principiū boni . alterū
vero mali . patet racioībꝫ neceſſarÿs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et propoſicioĩbus ꝑ ſe notis. Et vt ob
mittam q̃ꝛ õnis hoc clamat ſcriptura di
uina õnis philoſophia. ⁊ breuiter õnis
creatura. õniſqꝫ natura dicamus hoc p̃
mum eſt maxime bonũ qđ ex hoc pro/
batur. qꝛ natuã q̄ nichil appetit fruſtra
vel fruſtra facit. et in omnibus bonum
finem intẽdit: p̃mo omniũ eſſe ꝓduxit
ſicut habetur ex libro de cauſis. Omĩs
eciã creatura ſuum eſſe diligit. et õne
illi cõtrariũ refugit. vnde elementa oĩa
ꝓpria appetunt loca. ſuo eſſe cõuenien
cia. plante omnes in ſuis locis ſuo eſſe
cõueniẽtibꝰ oriũtur. ita ꝙ ſi alibi trãſ
ferantur in ariditatẽ vertunt². Anima
lia omnia apte nociua refugiunt. et ſui
eſſe ſalutem ꝑ omnia querent. Eſſe er/
go magnum bonum eſſe probat² qđ ſic
ab omni natura appetit². ſollicite cuſto
ditur. eſſe eius cõtraria ſic ab õnibus
euitantur. verum ſi ſũmum bonũ ma/
lum eſt nullum bonum in ſe habet. qꝛ
qđ aliqđ bonum habꝫ purum malũ eſſe
non valet. ſicut vinum eſt purum. ſi a
liquid non habeat aque admixtũ. Sed
eſſe vt dictum eſt magnũ bonũ eſt. ergo
ſi ſũmũ malũ eſt. eſſe nõ habet. ergo ſi
mul eſt et nõ eſt. qđ õnino inpoſſibile eſt
Reſtat ergo ꝙ nullo modo ſũmũ malũ
eſt. Itẽ ſecundꝰ philoſophũ potencia eſt
de numero bonorum. et intantũ hoc ve
rum eſt. ꝙ ipſum poſſe. malũ ñ eſt. Eſt
eciã naturalis appetitꝰ ad poſſe. qđ nõ
eſſet ſi potẽcia mala eſſet. õnis potẽcia
igit² bona eſt. Sed ſi ſũmũ malũ eſt. ſic
omnia mala poteſt. ſicut ſũmũ bonũ
omnia bona facere valet. vnde ſũmum
malum reſpectu mali omnipotens eſt.
ſed ſũmũ malum quia omni bono caret
potenciã nullam habet ergo ſimul et ſe
mel p̄t oĩa ⁊ nichil penitus. qđ omnino
impoſſibile eſt. Itẽ ſciencia maximum
bonum ẽ qꝛ ꝑfectio anime eſt. ſine qua
nullum bonum eſt ꝑfectum. et ideo om
nes homines ſcire deſiderant et ignorã
ciã fugiũt et deuitãt. ergo ſi ſũmũ ma/
lum eſt et õni bono caret nullam omni/
no ſcienciam habet. ſed qđ nichil nouit
nulli nocere ſcit. ſũmũ ergo malum nõ
eſt ſũme malum. Item ſi ſũmũ bonum
cõſtat qđ õnia poteſt: ergo ſummum ma
lum deſtruere valet. Deſtruet ergo ſu/
mum bonum et cõſtat ꝙ voluntatẽ deſ/
truendi illud habet qꝛ cõtrariũ ſibi eſt.
ergo in ipſum agens. eſt ipſum ĩ nichi
lũ redigens. ergo ſi ſummũ bonũ ẽ. ſu/
mũ malum eſſe nõ poteſt. Itẽ ſummum
bonum poteſt eſſe bonũ. et ſumme ma/
lum poteſt ĩ õne malũ. ſed ſummũ ma/
lum corrumpere eſt maximũ bonũ. et
ſummum bonum corrũpere eſt ſummũ
malũ. ergo ſũmũ malũ poteſt corrũpe
ſũmũ bonũ. et ſũmũ bonũ poteſt corrũ
pere ſummũ malũ. Sed qđ corrũpit² ꝑ
ſuũ cõtrariũ ñ ẽ potẽtiſſimũ neqꝫ ſum/
mũ: ergo ſi ẽ aliqđ ſũme bonũ ⁊ aliqđ
ſũme malũ nichil ẽ ſumme malũ vel bo
ñ. Sic ergo cũ cõſtet neceſſario ſummũ
bonũ eẽ: ergo nichil oĩo ẽ ſummũ malũ
bñ ergo dicit Apꝰ. Deus vnus ẽ. ergo
ſi deũ noſtrũ imitari volumꝰ. vnum et
nos eſſe debemꝰ. qꝛ ſine vnitate ei pla/
cere ñ poſſumꝰ. Notãđ eſt ergo ꝙ qua
tuor ſunt maxime q̄ nos debent ad vni
tatem mouere. ſ. vnitas prĩcipij ꝓdu
centis. et vnitas interius boni infor/
mãtis. vnitas boni exterius ĩducentis
vnitas boni ſupiꝰ cõſũmãtis. primum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

bonum eſt trinitas ſūma. vel diuina eſ
ſencia cui⁹ ē hanc vnitatē efficere . ſecū
dū.m. ē ipſa īterior grā . cui⁹ officiū eſt
vnire . terciū. ē omnis mūdana creatu
ra . cuius ē ad vnitatem efficacit̄ ꝓmo
uere . quartū. vero eſt gloria . cuius eſt
vnitatem hanc conſeruare . Dico ꝙ pri
mū. mouens ad vnitatem ē ipſū prin/
cipium rerū oīm ꝓductiuū . nā cōſue/
uerūt eſſe vnus populus . vna ciuitas
et vnū caſtrum qui diſponunt̄ ſub eo/
dē rectore vel poteſtate . ꝛ regunt̄ eodē
iure . Itē dicūt̄ vnū ſcolares illi q̄ ſunt
ſub eodem doctore racione vnius ſcole.
inquātū cōſtat eos vniformiter cōuerſa/
ri . Item dicuntur vna domus . vna fa
milia omnes qui ſunt ſub eodem prē .
Item multe oues dicuntur vnus grex.
q̄n vniūt̄ ſub eodem paſtore . ꝛ ſic ē bre
uiter ī oībus inveuire . Sed deus nr̄ ē
rector vnus ꝑ creacōnē Mal. ij. Nūq̄d
nō deus vnus creauit nos? Itē ē vn⁹
doctor ꝑ cordiū illuīacōnē. Math . vn⁹
eſt magiſter vr̄ qui in celis ē. Itē pater
ꝑ gubernacōnē ꝛ defenſionē . Mal. ij.
Nūquid nō pater vnus oīm noſtrum?
Itē vn⁹ paſtor ꝑ educacōez ꝛ cuſtodicō
nem. Jo. iiij. vn⁹ paſtor ꝛ vnū ouile .
ergo ſi illi habēt vītatē . q̄ ſūt ſub eodē
rectoē. ꝙuis nō ſūt ſub eod̄ doctoē. paſ
tore . vel prē. ꝛ ſic de quolibet alio mē/
bro diſtincōnis ītellige . multo forcius
īter criſtianos vītas deb; eſſe. cū nō ſo
lum ſint ſub vno rectore . ſed ꝛ ſimul cū
hoc ſub eodē doctore. eodē prē. eodē paſ
tore . Et hec fuit racō . ꝙ deus in omni
genere aīaliū duo ſimul ꝓduxerit maſ
culū ꝛ femīā ī genere hoīm . vnū ſolum
ꝓduxit. ex cui⁹ coſta mulieꝫ formauit

vt dū ſe eſſe ab vno viderēt . vītatē īter
ſe cōſeruauerēt. Sed oīa ī cōtrariū verſa
ſūt . fracta ſūt vincula . rupta ſūt fede/
ra . oīs dom⁹ ē diſa . oīs villula. ciuita
tes . ꝛ caſtella . et maior ē inter hoīnes
guerra . ꝙ̄ īter ferociſſima aīalia. Sed
mouet̄ adīplendū eſſe . ꝛ ē in multis lo
cis ad impletū . qd̄ dominus ptr dixit
Omne regnū inſeipſum diuiſū deſola/
bitur . nec mirum : quia omne quod eſt
vnum ꝑdit eſſe ſuum . ſi fuerit in duo
diuiſum . Cum em̄ ex corꝑe et anima
fiat vnū. ſi ea ſeꝑari cōtigat neceſſe ē vt
aīal ꝑeat. ꝛ ſic ī oībus alijs ī venies ſi
diligēter obſerues . Secūdo ad vītatē
nos mouere debet vītas grē īformātis
nā vna fide illuſtramur. vno baptiſma
te emūdamur. ī vna eclesia erudimur.
ī q̄ ſpūaliter paſcimur ꝛ potamur. De
p̄mo. dicit Ap⁹ . Ephi . iij . vnus de⁹.
vna fides . vnū baptiſma . De . ſecūdo
dr̄ ī Can. vna ē columba m. i. ecclesia.
ſū ſponſa . q̄ dr̄ columba . qr ſicut colum
ba ē pacis nūcia . ſimplicitatis forma.
natura mūda ꝓle fecūda. pietatis emu
la . ſocietatis aīca . ꝛ īmemor īiurie ꝓ
prie. q̄ oīa magne virtutis ſunt ſigna.
Et ꝓptēa dr̄. de illa p̄mitīa eccl̄a actu
ū iiij . ꝙ multitudīs cdēciū eāt cor vnū
et aīa vna . Sed proch dolor qr maior
vītas īuenitur ī brutis ꝙ̄ īveīat̄ in no
bis . Nā forīce ī vna domo q̄eſcūt. vnaī
mit̄ exeūt . vnaīmiter grana colligunt
vnaīmiter redeūt . vnū horreū ſibi con
ſtruūt de quo vnaīmit̄ cibū ſumūt. vbi
iſta vnitas inter homines eſt? et plus
in apibus . qr licet vniformiter faciant
ea q̄ iam dicta ſūt. tn̄ in alueari deſerto
ſimul rumorem faciūt. Ad ſonū vnius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

apis officiaĩe ad hoc oẽs dormiũt. ⁊ ad
ſonum eius euigilant cũ de mane ſur/
gunt. ⁊ vni regi ſine diuiſioẽ obtẽꝑant
fideliť. ꝙ pꝛo eius ſuſtentacoẽ ſe moꝛi
fame ꝑmittunt ¶ Tercium qđ nos ad
vnitatem inducit : eſt vnitas creature
exterioꝛis. vñ debemus attẽdere qꝛ vno
celo cõcludimur. vna luna de nocte diri
gimur. vno igne a frigore liberamur.
vno mari circũdamur. ex vna aqua po
tamur. vna terra ſuſtẽtamur. cuiꝰ fruc
tibus educamur. Si ergo lapides q̃ ex
eodem monte excidunť. et arbores que
in eodem loco opere nature generanť.
in q̃dam nature ſimilitudine vniũtur :
quanto foꝛcius vniri deberent homines
qui tanta rerum multitudine vniũtur
Item vide ꝙ amoꝛ naturalis ſicut Bo
etius dicit. vnit celeſtia coꝛpora vnita
te ꝑmaxĩa nullo vnq̃ꝫ tꝑe ꝑturbã. vnit
vniuerſa inferioꝛa. vnit ĩuicem hec et
illa. dũ ꝑmis inclinat ſũma. et ſũmis
ſubicit ima. ergo ſi pꝛopter hoĩm ge/
neracionem vt cõpleretur numerꝰ elec
toꝛum hec vnitas tanta a deo ẽ oꝛdina/
ta : quãto foꝛcius vnio inter homines
eſſe debet. pꝛopter quos eſt tanta vnio
aliꝭs data. Om̃i em̃ que in mũdo ſunt
finis ẽ ipſe homo. ſicut habetur ſecũdo
phiſicoꝛũ. Item ſi amoꝛ nature vnit tã
diũſa principia ſicut ſũt materia ⁊ foꝛ/
ma. quoꝛũ vnum eſt omnino paſſiuũ.
alterũ omnino actiuum. quid debet eſſe
inter humana coꝛda que cõueniunt in
eadem natura. Itẽ vbi maioꝛ cõtrarie/
tas q̃ꝫ inter q̃tuoꝛ elementa ? vbi ignis
eſt calidus et ſiccus. ⁊ ecõtra aqua fri/
gida et humida. ergo ſi iſta tam cõtra/
ria in vnum ꝑ amorem cuius virtus ẽ

vnitiua in omni coꝛpoꝛe inueniuntur
vnita : quõ ñ poſſũt vniri humana coꝛ
da q̃ ſunt ſimilia in natura ? Item vbi
maioꝛ diũſitas q̃ꝫ inť coꝛpus et animã
quoꝛũ vnũ ẽ coꝛpoꝛale et alterũ ſpũale
vnũ cõpoſitiſſimum. alterũ ſimpliciſſi
mũ. vnũ quãtũ alterũ ñ extẽſum. vnũ
moꝛtale alterũ ĩmoꝛtale. et tñ ꝑ amoꝛẽ
tã foꝛtiſſimo vinculo vniunť vt nec coꝛ
pus ab anima. nec anima a coꝛpoꝛe ñ
violencia maxima ſeꝑetur. ergo quid ẽ
ꝙ anime tã ſimiles inter ſe ñ ſe poſſũt
amare. Itẽ quãta diſſimilitudo ẽ inter
mẽbra humani coꝛpoꝛis. in quo enim
oculus eſt ſimilis auri vel auris manui
vel manus cruri vel crus pedi vel pes
capiti ſiue coꝛdi ? Et tñ tãto amoꝛe nec
tuntur. vt vnũ ꝓ altero ſe exponat.
vnũ ꝓ alťo ſe vulnerari faciat. ⁊ alte/
rum ab altero leſũ nũq̃ꝫ vindictam ex/
petat. ſed vnũqđqꝫ alteri ꝓ poſſe de/
ſeruiat. vñ hanc ſimilitudinem notans
diligenť Apoſt. dicit. xij. ad Rõ. Sicut
in vno coꝛpoꝛe multa mẽbra habemus
õnia autẽ mẽbra nõ eundem actum ha
bent ita multi vnum coꝛpus ſumus in
criſto. ſinguli autẽ alter alterius mẽbra
Et expreſſe hoc idem ponit ꝑ̃ma Coꝛĩ
te. xiij. Ex quibus verbis tale elicitur
argumentum. Quanta coꝛpus anima
dignitate excedit. tãto maioꝛ debet eſſe
vnitas mencium q̃ꝫ vnitas coꝛpoꝛum.
Si ergo tantus debet eſſe amoꝛ inť coꝛ
poꝛ̃alia membra : quantus eſſe debet in
ter ſpiritualia ? Sed nos ſpiritualiter
ſumus mẽbra coꝛpoꝛis criſti. ſicut ex
ipſis pꝫ verbis Apli : Ergo magis q̃ꝫ
mẽbra coꝛꝑis nrĩ debeꝰ eſſe vniti. Sed
ploꝛãđ eſt hodie qꝛ lõge maioꝛ ẽ vnitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mēbrorū carnalium ꝙ ſpiritualiū.
¶ Quartū qđ monet ad vnicatē ē vni
tas glorie cōſūmātis. cōſueuerīt ſe ama
re natuāliter qui ordinati ſūt ſimul ad
aliquē finem. ergo cū ad vnā ꝑticipan
dam gloriam ſimꝰ. quid ē ꝙ vniti nō
ſumus. De hac vnitate ꝓphā dicebat
Vnam petij a domino hanc reqram.
vnā iꝙ gloriam que ſola hnmane aīe ē
cōſūmatiua. hic eīn incipit ibi īpletur
Qđ dominus in. Jo. orauit. Volo pa
ter vt ſint vnum ſicut ⁊ nos vnū ſumꝰ
Hanc vītatem ī nobis īchoet triſtus in
via. et cōſūmet ī patria. Qui cū pa ⁊c̄
Item.
Fides tua te ſaluū fecit. Lu. xvii
Lepra aqua curatus eſt iſte ꝑ fidem eſt
vniuerſalis mēbrorū corrupcō ⁊ humo
rum. inicium habens in uaſis et cōple
mētū in frontibꝰ. ſū pocius extra vaſa
Naſcitur autem. ex quatuor humoribꝰ
putrefactis incenſis tū et corruptis. et
in coleram nigram mutatis. Vn̄. Cō/
ſtantinus dicit ꝙ lepra eſt paſſio fri/
gida et ſicca naſcens de colera incenſa.
et putrefacta. Apparens in ſuperficie
corporis. ꝓpter qđ. Gre. dicit ꝙ lep̄
eſt viciū cutis. putrefacto humorū qui
bus admiſcetur melancolia. ꝓpter eiꝰ
qualitatē frigidam. ⁊ ſiccū putrefcōni
repugnācē. nec poteſt cōplei niſi in cor
ꝑe. vt morā faciat in mēbris. in qbus
cōpletur pūtrefactio. ⁊ fit lepre genera
cio. Cauſaliter tū accidit. aliqn̄ lepra
cū ſit morbus cōtagioſus ex cohabitacō
ne frā ſepius cum leproſis. Aliqn̄ ex
coitu mulieris ſtatim cognite a leproſo
Aliqn̄ ex ſemine corrupte leproſe. quia
lepra. quaſi iure hereditario tranſit ad
prolem. Aliquando accidit cū fetus cō
cipitur tp̄e menſtruo. Aliqn̄ ex corrup
to lacte mulieris leproſe. Aliqn̄ ab īfec
to aere et cibis nimis frigidis. ⁊ ſiccis
vt carne bouina. et aſinina. vrſina. ⁊
huiuſmodi. Aliqn̄ ex cibis nimis cali/
dis. ſicut ex frequēti vſu fortis alleate
et piꝑate. Aliqn̄ ex carne porcina gra
nulis infecta. et vino eciam corrupto.
Sed quocūqꝫ modo generetur. vix niſi
diuina manu curatur. et maxime ī cor
ꝑe ſi cōfirmetur. Hodierni ergo leproſi
ſunt a domino ſaluatore curati. ⁊ ad ſa
cerdotes ſunt miſſi in ſignum. ꝙ ōnes
peccatis infecti debent ſacerdotibus cō
fiteri. et ab eis abſolui. verūtamē cum
decem fuerint. vnus ſolus ad dominum
redijt. qui grates ei pro beneficio red/
didit. vnde a domino audiuit ꝙ ſupiꝰ
audiſtis. fides tua te ſaluum fecit.
In quo verbo leproſus īmo pocius iā
mūdatus cōmendatur a duobus. p̄mo
ſcilicet quantum ad virtutis habitum.
quo īteriꝰ abſtergebatur. habitus vir
tutis fuit īterioris macule abſterſiuꝰ
ſecundo quo qđ ad factum miāculū quo
exterius curabatur. miāculum fuit ex
terius macule curatiuum. fuit enim ꝑ
fidem interius curatus a culpa. ſed ꝑ
miraculum fuit emūdatus a lepra Di
camus ergo ei fides tua etcetera
¶ Eſt ergo notandum circa totale ver
bum. ꝙ fides ē anime viuificatiā. Eſt
intellectus illuminatiua. Eſt dyaboli
ce tyrannidis confractiua. Eſt munda
ne opulencie contemplatiua. Eſt mira
culorū oꝑatiā. Dico ꝙ fides ē aīe vini
ficatiua. Conſtat enī ꝙ aīa eſt mortua
dū exiſtit ī culpa. et a vrā vita ē ſeꝑata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sed cuius eſt culpā expellere. eius eſt
anime vitā donare. qꝛ ſol cuiꝯ ē aeris
tenebras fugare. eiꝯ eſt aeri lumen da
re Et ignis dum a ferro frigiditatē ex/
pellit caliditatē ꝑ cōſequēs introducit
Sic eciam eſt in omnibus aliÿs. Sed
fidei eſt animā formalit̃ a culpa purga
re. vnde dicitꝛ in actibus fide purificās
corda eorum. ergo cōſtat eſſe fidei vitā
dare. Unde dicitꝛ Abacuc. Juſtus autē
meus ex fide viuit. Sed quid vita no/
bilius. vide plantas ī yeme qn̄ quodā
modo videntꝛ deſtitui beneficio vite. ꝙ
ſunt deformes et ſqualide et omni pul/
chritudine deſtitute. et fructibus ōni/
bus ſpoliate ſoli incendio ignis deſtina
te. vide eas poſtea qn̄ ſunt vernali calo
re cōtecte. et q̄ niue ꝑus erāt oppreſſe
ſolis beneficio reuiuiſcūt. ꝙ̄ pulchris
foliÿs veſtiuntur. quāta florum ſuaui/
tate ornātur. ꝛ quāta fructuū vbertate
humanis neceſſitatibus coaptātꝛ. Sed
quid oportet pḡrina exēpla aduocaē?
quid eīn inter ōnia animalia hoīe pul/
chrius. imo quis digne poſſit humanā
pulchritudinē enarrare. ſed merito vi
te ſuam ipſe pulchritudinem tuetur.
Nam vita ſubtracta quid humano cor/
pore vilius? quid eo deformius? quid
eo fetidius? ergo maximū bonum ē vi
ta. q̄ ſic ornat omnia. ꝛ fructibus red/
dit apta. Et ideo pro defendenda vita
pugnant omnia animalia. fugiunt no
ciua. et querunt ſibi ſalubria. Et quid
de maximis dicam. ꝙ dum egrotāt que
rant ſibi medicinam? quando formica
et apis tam perua querunt ſibi odori/
fera loca. et fugiunt fetida. quid eſt ꝙ
falco eciam in acerbiſſimā fame vitat

omnia putrida. quia ſunt ſue vite con/
traria. q̇d eſt ꝙ aquila lapidem precio/
ſum in nido cum filÿs ponit. niſi vt
eorum vite nihil nocere poſſit. Quid ē
ꝙ pellicanus ſuper filios mortuos ſan/
guinem ſuum fundit. niſi vt eos ad vi
tam reuocare poſſit. Maximum ergo
bonum eſt vita. pro qua ſeruanda tan
ta eſt animalium cura. Sic eciam ōnis
humana induſtria ſollicita eſt propter
vitam. ad quid eīn cōedit homo vel bi/
bit. ad quid veſtit. niſi vt eiꝯ vita nec
interiori calore conſūpta. nec frigore
exteriori offenſa. valeat eſſe ſalua. Sed
ſi tānta eſt uita mentis. fides ergo que
eſt anime viuificatiua. ē virtus nobiliſ
ſima et fundamentalis potencia. Un/
de dicitur Hebre. ſecūdo. ꝙ ſit ſubſtan
cia. quia ſicut ſubſtancia eſt fundamen
tū et principium oīm actionum. ſic et
fides bonorū ōnium ſpiritualium
Secūdo fides eſt intellectus illumina/
tiua. ꝑ eam enim irradiat ſuper aīam
lux diuina. Un̄ dicitur ad Hebre. ſecū/
do. fides eſt argumentū non apꝑnciū.
Sicut enim ī aliÿs ſcienciÿs argumen/
tum eſt illuminatiuū veritatis? ſic et
fides reſpectu ſupnorum eſt illuſtrati/
ua mentis non effectiue illuſtrādo. ſed
viam eterno radio diſponendo. Nam fi
des eſt ſimilitudo quedam eterni lumi/
nis. et ideo ad ipſum recipiendum diſ
ponit. Nam in rebus naturalibus ap/
te videmus ꝙ quāto aliqd̓ agens plus
inuenit in aliquo obiecto de ſimilitudi/
ne ſua tanto agit in ipſum maiori effi/
cacia. verbi gracia. Plus eīn ꝑcipit de
natura luciditatis tabula deaurata ꝙ̄
deargentata. Et plus iſta ꝙ̄ ſolum de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

albata. et hec plus ꝙ lignea. que ſolū ē leniga ta Si hec tabule omnes opponā tur ſimul radio ſolis ſeorſum a ſeipſis: radius deſcendens ſup̲ eas: ſup̲ deau/ ratam maiorem radiȷ̈ refulgenciam ge nerabit. eo ꝙ maxime ei ſimilis ſit. Et ſic ſemp̲ in eis ſingulis. in illa maior re fulgencia erit. que radio ſolis ſimilis magis exiſtit. Sic et in nobis ſpiritua liter fit. quāto quis ꝑ maiorem fidem fit eterno lumini amplius ſimilis. tā/ to ad eternas illuīnacōnes ſe diſponit. Sed dum diuinus radius in ipſum deſ cendit. maiorem effectum in ipſum in ꝓmit. quia ſecundum ꝙ phūs oſtendit Actus actiuorum ſūt ī paciēte ꝛ diſpo ſito. hoc eſt autē dicere ꝙ actus agentis eſt ſecundum diſpoſicionem pacientis. Nā actioē vnica ſol agens in ceram: ſol uit. lutum et ſal cōſtrīgit. quia ſicut dr̄ ī libro de cauſis. ꝑma cauſa ſe vno mo do habet ad ipſam. videmus eciam in medicina ꝙ quāto medicina digeſtiua et ꝑp̲atiua fuerit conueniencior. tanto purgatiua et expulſiua eſt perfectior. hoc tn̄ reſpcū dei non fit ex necītate ſed pocius ex cōgruitate. Patet igitur ex iam dictis ꝙ non ē mirū ſi heretici ſint oīno ceci. cū careant lumine fidei diſpo nente. iuxta illud Aplī. Tenebris ob/ ſcuratū habentes intellectum ꝛc̄. quid enī videt oculus ſine ſole. et qd̄ ītellectꝰ capiet credibilium ſine fidei lumine. tol le fidem. quomodo credis virginem pa rere et omne ſimile. ¶ Tercio ē fides dyabolice tyrānidis expulſiua. nec mi rum quia omnis poteſtas dyabolica ē finita. fides autē ē quodāmodo infini/ ta. eo ꝙ ſup̲ īfinita dei potencia eſt in/ nixa. vnde et dn̄s dicit. ꝙ oīa poſſibi/ lia ſūt credenti. ergo ſi nō ē cōꝑacio fi/ īti ad īfinitū. nō ſolū nō poteſt diabolꝰ cōtra fidelē virū. quin pocius mirabi/ liter timƷ eū. vn̄ Ephe. vltīo dicit Apꝰ In oībus ſumētes ſcutum fidei in quo poſ. ō. tē. ne. ig. ex. et ꝑma. Pe. vltīo Adūſarius veſter dyabolus tāꝙ leo ꝛc̄ Dyabolus enī naturā habet leonis. nā leo dū multum fameſcit ī mōtem excel/ ſū aſcendit vt ꝑdā quā appetit conſpice re poſſit. quā dū viderit cōtra eā fortiſ/ ſime rugit. et illa ꝑterrita gradū figit ſed ille ad eam accedit. eā qƷ dilaceāt et diſrūpit. Sic dyabolꝰ more leonis dū nos ꝑdere multum ſitit tūc in altū mō tē aſcēdit. qū virū ſanctū in altitudine vite locatum inuadit. Altiſſime rugit quando ei fortes temptacōnes īmittit. quē eciam niſi fide reſiſtat occidit. ſed ſi fide reſtiterit mox cū cōfuſione repel lit. Nam ꝛ eſt quedam beſtiola ꝑua que ꝑ os ignem proicit. et figuram fidei in ſe gerit. quā leo in tantū fugit. ꝙ ea vi ſa ſtatim ei predam relinquit immo ſic illam beſtiolam fere ſilueſtres expauēt ꝙ ſi quis corium eius habuerit. et ī ma nu portaueīt vt videri poſſit per deſer tum inter feras tutus incedit. Nec eſt fera quin fugiat. ſi hanc eius pellem attendat. Vere hec beſtiola perua eſt fides grano ſinapis modico aſſimulata quā ſic formidāt demonia vt relinquāt corpora diu poſſeſſa. fidei virtute con/ trita. et hoc patet in demoniaco curato Mathei. xvıȷ̈. Vbi cū diſcipuli quēre nt quare nos non potuimus eicere eum. ꝛ ait doīnus. ꝑpt īcredulitatē vrāƷ. Nā ſi habueītis fidem ſicut granū ſinapis

¶ Quarto fides eſt omnis mundane opulencie contemtiua. Nichil enim ſic contempnit omnia mundi proſperra ſicut fides vera Quomodo non contemnet homo tempoȓalia vana et modica. ſi firmiť atq; ſine heſitacione crederet ſe ꝑ hoc accepturū bona eterna. que ſunt ſumma ⁊ infinita. Unde dicitur ad Hebreos ſecundo. Fide qui vocabatᷣ abraham obediuit exire in locum quem accepturus erat in hereditatem. et exijt neſciens quo iret. et ſequitur. Expectabat enim fundamenta habentē ciuitatem. cuius artifex et conditor deus. et ibi ſic dicitur. Fide moyſes grādis effectus negauit ſe eſſe filium filie pharaonis. magis eligens affligi cum populo dei. q̄ temporalis vite habere iocunditatem. maiores eſſe diuicias eſtimās theſauro egipciorū improperiū criſti. paucos in hijs habens hodie ſectatores ſed a mīmo vſque ad maximū omnes auaricie ſtudent indigenciā ꝑ auariciā expellē ſicut puto credentes. cū ecōtra magis eos faciat indigentes. Nam conſtat ꝙ quāto virtus aliqua ꝑfectior eſt. tanto ad oꝑandū paucioribus medijs indiget. Uñ natura nūq̄ facit ꝑ plura qd̉ eque bene poteſt fieri per pautiora Unde videmꝰ ꝙ nobilior eſt virtus angelica q̄ humana. quia cum humana in oꝑacione ſua non poteſt in opus ꝓcedē niſi habeat eciā inſtrumenta. angelica tñ inſtrumento non eget. Virtus autē diuina et ideo ſūma. quia nec vlla eget materia Vide eciā in omībus rebus naturalibus ꝙ ſemꝑ ſunt viliora cōmuniora. Unde maior eſt multitudo cōmunium lapidum q̄ ꝑcioſorū. maior eſt copia plumbi q̄ argenti et auri. maior ē copia quercuū. q̄ palmarū. Item plura ſunt minoralia q̄ vegitabilia. vegitabilia q̄ ſenſibilia. plura racionalia. ergo ſi homo indiget multis diuicijs. nec modicū ſufficit. hoc ex imꝑfectioē diuiciarū ꝓcedit. que non poſſunt implere niſi ſint valde multe. immo qd̉ grauius eſt qn̄to ſunt plures: tāto pluribus homo indiget. Nam quāto quis dicior eſt. tanto pluribns domibus. pluribꝫ vtēſilibus. et pluribns ſeruiētibus et cuſtodibus indiget ſicut ꝑ experienciam patet. Et ideo diuicie ſūt falſe et inutiles cū ſuos nūquā facient poſſeſſores. ſed magis eos faciāt indigētes. Nōne ſtultus eſt qui re aliqua vtitᷣ ad contrariū eius ad qd̉ eſt? Nōne ſtultus eſt volens extinguere ignem ligno. pice et oleo? Nonne eciam ſtultus eſt qui volens extinguere ſitim: ſal comedit? Sic ſtultus eſt qui ſacietatem appetens congregare diuicias ſtudet. que ſuos poſſeſſores faciunt amplius ſicientes. Sunt enim ventri ſimiles. Venter enim quāto plus cibis impletur. tanto amplius dilatatur et capatior ad recipiēdum efficitur. quando autem ꝑuum ei datur conſtriugitur et de modico ſaciatur. Et pauꝑtas que paucis cōtēta eſt diuicijs melior eſt et ſimpliciter magis appetenda. ¶ Quinto fides eſt miraculorum impetratiua. cuiꝰ racō eſt. quia fides ea credit que ſupra naturam. ⁊ racionem ſunt. et ideo ea impetrat que eciam ſupra naturam exiſtunt. Unde dominus dicit Apoſtolis Mathei ſecundo capitulo. Habete fidem dei. quia quicumq; dixerit huic monti: tolle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

te et iacta te in mare et non heſitauerit
in corde ſuo ſed crediderit qcumqȝ dixe
rit fiat fiet ei. Unde dicitur Hebreis.
ſcdo. Sancti p fidem vicerunt regna.
obtura. ora leonū. exti. ipe. ignis. ef.
aciē gla. gua. de infir. for. f. ſunt in bel
lo. Qui ergo volunt pfunda intelligē.
qui volunt dyabolum ſuperare. qui vo
lunt mundum contemnere. et a deo om
ne qđ iuſte poſtulant impetrare. ſtude
ant dono fidei ſe premunire Ipſo do/
nante cui ſoli eſt honor et gloria.

Dominica xiiij

Spiritu ambulate et deſideria car/
nis non pficietis. ad Gala. ij. Non eſt
officiū ſapientis ſed pocius amentis et
ſtulti. dormire vbi eſt vigilandum. ſede
re vbi eſt ſtandum. quieſcē vbi eſt labo/
randum. et iacere quando eſt ambulan
dum. et hoc maxime verum eſt quando
via eſt valde longa. obſcura. et dubia.
periculis multis plena. temporis mo/
ra ad hanc viam currendam cōceſſa eſt
breuis et modica. Hoc ergo attendens
Aplūs nos ad ambulandum ſollicitat
et inuitat In verbo premiſſo maxi
me tria facit. Nam inuitat ad bonorū
pfectum. pfectus eſt in via dei non ſta
re. Ambulate niquit. Secundo dat p/
ficienddi modum. modus ſecundū deū
incedere. notacur cum dicitur. Spiri/
tu. Tercio pfectus oſtendit utilitatē
z fructum. fructus et utilitas ē carnis
deſideria non conplere. z notatur fruc
tus cū addit. Et deſideria carnis non
pfici. Dicit ergo ambulate. zc. Sed
notandum qꝫ īplicit eſt ambulandum
ſcȝ p viam hūilitatis. vt ſit hūilitas in
corde. p mediū puitatis. vt ſit puritas
in mente ſiue in intentione. Per altitu
dinem pauptatis. vt ſit pauptas ī ope
Dico qꝫ pmo ambulandum eſt p viam
hūilitatis. Securius enim vadit qui p
viam planam et humilem incedit. qꝫ q
p alta et ruinoſa cōſcendit. Omnis enī
caſus de neceſſitate ab alto eſt. et ideo q
in ymo ſedet cadere nūqꝫ poteſt. ergo ſe
curus eſt. ſed omnis vere humilis in ī
fimo loco iacet. ergo de eius caſu dubi/
tare non licet. Caſus enī eſt deſcenſus
a loco ſupiori in locum qui inferius eſt
ergo cū ille qui in ymo eſt. deſcendē vl/
tra non poſſit. eū cadere eſt omnino im
poſſibile. niſi prius eū cōtingat aſcen/
dere. Solius ergo ſupbi qui in alto eſt
ruina et caſus eſſe poteſt. Et ppterea
Aplūs in Epla. ad Ephe. iiij. ad hanc
ambulacionem inuitat dicēs. Obſecro
vos ego vinctg in domino vt digne am
buletis vocatione qua vocati eſtis cum
omni humilitate Secundo ambulā
dum ē p viam puritatis. ipa enī natuā
omnia appetit mūda. fugit ſordida et ī
munda. Quis enī eſt qui nollet habere
munda veſtimenta. quis ē qui ſordidis
manibus accedit ad menſam. Quis eſt
q nō appetat mūda cibaīa. pura. rara.
nulla ſorde pmixta. Quiſqȝ libēcig va
dit p viā mundam qꝫ p lutoſam. ergo ſi
docēte natuā zc. Executōez iſtig ſermo
nis require in ſermone qui ſic incipit.
Ambula coram me Item

Spiritu ambulate et deſideria car
nis non pfici. Gal. ij. Dicit pu
eris elemētarijs Utile cōſiliū q ſpernit
inutile ſumit. Sciens igitur Aplūs
quoniā multos cōſiliaios habemg. qr ſe
cūdū Bern. clamat dyabolus. clamat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mundus. clamat caro. clamat xp̄s. Dy
abolus clamat decipio. Mūdus clamat
deficio. Caro clamat inficio. Criſtus
clamat reficio. Oſtendit nobis in ver/
bo ꝓpoſito cuiꝰ debeamꝰ ſequi conſilij
inſtinctū. declarat ſequendi ꝓfcm̄. Vn̄
in verbo iſto duo facit. Primo hortatur
nos ſequendā ſpūs ſancti inſpiracionē
cū dicit. Spiritu ambulate. hoc eſt ſecū
dū inſtinctū ⁊ inſpiracionē ſpūs ſancti
Scd̄o ſpōdꝫ carꝭ affectioīs euaſionē cū
ſubdit. Et deſi. car. nō pfi. Nota er
go ꝙ ambulare ſpū. hoc ē ſcd̄m inſtinc
tū ſpūs ſcī eſt optimū. Ipē em̄ eſt ſpūs
qui lauat cor ꝑ cōtricionē. Ornat aīam
ꝑ virtutū decoracionē. Ipē eſt qui la/
uat mentē ꝑ celeſtiū cōtēplacionē. Pri/
mo dico debemꝰ ſpū ambulaē. hoc eſt ſe
cūdū inſtinctū ſpūs ſcī. quia ipē lauat
cor ꝑ cōtritionē lacrimoſam. Pudet ho/
minē habere veſtē lutoſam et nō pudet
habere aīam pccīs totalit̄ deturpatam
Ex quo patet ꝙ multi ſunt qui pluris
eſtimāt veſtes ſuas. ex ſordida laua cō
fectas. quia ſcd̄m Poetā. Veſtes quas
geritis ſordida lana fuit. ꝙ animas ſu
as ad ymaginē dei factas. ⁊ ꝑcōſo ſang
uine iheſu xp̄i redemptas. Iſti ſūt ma
li eſtimatores. quia multi reputāt ſplē
dorem veſtiū. de quibus tn̄ dicit. Ber.
Qui. gloriat̄ de pulcritudīe veſtiū : ſi/
milis eſt furi letanti de cauterio ſibi fcō
Propī peccatū em̄ vſus veſtiū inoleuit
et vilem reputāt nitorē aīarū. cū tn̄ ni
tor et iuſtificacio aīe tam magni valo/
ris ſit ꝙ Augꝰ. dicit ſuꝑ Io. ꝙ ex im/
pio fit iuſtus maius eſt omnibus celo.
⁊ terra. maiꝰ videt̄ impios iuſtificaē
ꝙ iuſtos creare. quia et ſi utrūqꝫ ſit eq̄
lis potēcie hoc tū maioris miſericordie/
Simꝰ igit̄ veri eſtimatores et pluris
eſtimemus ſplendorē aīarū et ambule
mus ſpiritu. id eſt ſcd̄m iuſtinctū ſpūs
ſancti. Ipē lauat. Vn̄ pš. Flauit ſpūs
eius et fluent aque. ſpūs ſanctus flat
quādo cor peccatoris ad cōtricionē exci
tat. et tunc fluūt aque lacrimarū qui/
bus lauant̄ ſordes peccatorū. Iſte ſūt
aque efficaciſſime. que de nocētibus fa
ciūt innocētes. ſicut dicit. Ambroſi. in
ex am̄. et Noxia in terris. in aquis in
noxia ſunt. leo terribilis eſt in terris.
mitis in fluctibus. nec mirum quando
hoc quidem ī ecleſia eciam hoīes imitā/
tur. ut predonū cablata nequicia cū in
nocentibus cōparent̄. qd̄ non ſolum de
aquis baptiſmi ſed de aquis lacrimarū
poteſt intelligi ¶ Secundo debemus
ſpiritu ambulare. hoc eſt ſecundum in/
ſtinctū ſpiritus ſancti. Ipſe em̄ ornat
animā virtutū decoracione. ꝙtū decorē
habeant anime virtuoſe vel virtutibꝰ
plene tali poteſt colligi racione. Omne
em̄ illud qd̄ alicui īeſt pulcherrimo ip/
ſum configurās. neceſſe eſt vt pulchrū
exiſtat. Sed virtutes cōfigurāt homi/
nē deo ſicut dicit Dama. libro ẗcio. Vir
tutes anime caracteres dīne exiſtunt
natuē et deus ē pulcherimꝰ. ſicut dicit
Auguſ. de ciuitate dei lib. x. Viſio dei
tāte pulchritudīs eſt. tanto amore dig/
niſſima vt ſine hac quibuſlibet alijs bo
nis ꝑditum non dubitet quēcūqꝫ infeli
ciſſimū dicere. Ergo virtutes ſunt pul
chre quas haurimus ex ſpiritus ſancti
infuſione. et propter hoc. ſpiritu am/
bulate. hoc eſt ſcd̄m ſpūs ſcī inſtinctum
Itē ornat aīam virtutum decoracione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

o

Job .xxxvi. Spiritus eius ornauit
celos. ſpiritus dei celos ideſt ſanctos or
nat. quando animas ſanctorum ꝑ vir/
tutes caracteriſat et ſibi cõformat. Sed
hodie multi ſunt qui plus apprecian/
tur pulchritudinem faciei corporalis q̄
mentis. cū tamen pulchritudo corpo̕is
ſit ꝓrſus nociua tranſitoria ſuperficia
lis et repētina. dico ꝙ pulchritudo cor
poralis eſt nociua ſicut dicit poeta. Ra
ra ē cõcordia forme atqꝫ pudicicie. fre/
quenter enim elegācia pulchritudinis
corporalis eſt deꝑditio caſtitatis. Qui
dig. faſtus ineſt pulcris ſequiturqꝫ ſu/
ꝑbia formam. ludunt formoſe. caſta eſt
quā nemo rogauit. Unde legitur in le/
genda beate Brigide quā cū adultā qui
dam nobilis ſibi peteret cõiugem. ipſa
caſtitatis deſiderio apud deum p̄cibus
obtinuit. vt aliq̄ ſibi data corporis dif
formitate omnium ꝓcorum in ea ceſſa
ret inſtancia. Tunc vnus oculus cre//
puit et liquefactus eſt. qđ videns pater
eius ꝑmiſit eam velaī oculuſqꝫ eius ſa
natus eſt. ſimiliter Ambro. in libro de
virginitate. Juuenem vetres fabule fe
runt cū ꝓpter admirandā oris pulchri
tudinē in eū ītēderēt mulieres: dicit̕ī/
araſſe vultum ſuū ſtigmatibus. ne qua
poſſet eum amare Sic pulchritudo
corporalis non ſolum eſt nociua ſed eciā
tranſitoria et momentanea. Unde Bo
ecius in tercio de cõſolatiōe philoſophie
Forme nitor rapidus ē ⁊ velox ⁊ ver/
nalium florum mutabilitate fugacior
Et paucis interpoſitis addit. Eſtima/
te q̄uis vultis nimia corp̄is bona: dū
ſciatis qđcūqꝫ miramini īduane febris
igniculo poſſe diſſolui Eſt eciā pulchri
tudo corꝑalis ſuꝑficialis et aꝑparens
tantum. Vn̄ Boecius vbi ſupra. Etſi
inq̄t linceis oculis homines vterent̕ vt
eorum viſus queqꝫ obſtancia penetra/
ret. nonne introſpectis viſceibus illud
Altibiadis pulcherrimū ī ſuꝑficie cor/
pus turpiſſimum aꝑpareret Igitur te
pulchrum videri non tua natura. ſed o
culorum ſpectācium reddit infirmitas
Hanc igitur pulchritudinē ꝑuipendas
et pulchritudinem anime habere ſtude
as Tercio ſpiritu ambulate ideſt ſe/
cundū inſtinctum ſpiritus ſancti. ipſe
enim eleuat mentes celeſtium contem/
placione. q̄ diu homo eſt in terra viden
tur ſibi terrena corpora eſſe magna. ce/
leſtia vero minima. cum ſecundū Al/
fraganum. minima ſtellarum fixarum
viſu notabilium maior ſit omni terra.
Et quaē hoc niſi ꝓpt̄ approximacōēm
hominum ad hec terrena et elongacōnē
eorum a celeſtibus Si vero oculus cor/
poralis elongaretur a terra. et proxim
aret celo tūc eēt ecōtrario. quia celeſtia
viderentur ſibi maxima. et terreſtria
quaſi nulla. ſicut oſtendit boecius in ter
cio de conſolatioē philoſophie. ita dicēs
Omnem terre ambitum ſicut aſtrologi
cis demōſtrationibus accepiſti: ad celi
ſpacium puncti conſtat optinere racio/
nē. id ē ſi ad celeſtis globi magnitudinē
cōferat̕: nichil ſpaciȷ̄ prorſus habere iu
dicetur. Sic ſimiliter q̄ diu homo ocu
lum ſpiritualis contemplationis vel cō
ſideracionis nō approximat celeſtibus
ſed accōmodat eū terreſtribus iſtis: ce/
leſtia ꝑuipendit et terreſtria magnipē
dit. Sicut manifeſtū ē in illis q̄ in ter/
nis gaudiȷ̄s ꝑtē ſuā et ſortem rati ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et dixerīt. Sap̄. ſcd̄o. nemo nr̄m exſors
ſit luxurie nr̄e. vbiq̄z relinq̄mus ſigna
leticie nr̄e. hec eſt pars nr̄a. et hec eſt
ſors. Econuerſo vero a terrenis ſe elon/
gauerat et celeſtibus approximauerāt q̄
terreſtria ꝓuipēdit. ⁊ dixit. Pſa. xlix
Anguſtꝰ ē michi locꝰ. fac michi ſpatiū
vt inhabitē. Si volumus igit̄ vt bona
vere exiſtencia nobis ſapiant. et bona
apꝑncia nobis deſipiant. approxime
mus celo. qđ fit mediāte ſpiritu ſancto.
Eze. octauo. Appꝛhendit me in cīcinno
capitis mei et eleuauit me ſpiritus int̄
celū ⁊ t̄rā. ſicut dicit Gre. i. li. moraliū
q̄d ꝑ caput niſi ea que pn̄cipalius vniꝰ
cuiuſq̄z actionis mens ip̄a ſignat̄. cin
cīnꝰ. igit̄ capitis eſt ſup̄ma vis mētis
vbi hō ſanctus apprehendit̄. et ꝑ ſpiritū
ſanctū int̄ celū et terrā leuat̄. qn̄ ad co/
gitādū celeſtia illuſtrat̄. et ſic deo cōfor
mat̄. et veriſſime eius ymago dicit̄ ſi/
cut vult Augꝰ. in queſtionibꝰ ad Oro
ſiū. vbi dicit. Ipſa mens quādo cogitat
ea que ſunt et̄na. tūc vera ymago eſt di
cēda. cogitando eterna. Et vir eſt. ſicut
beatus Paulus ait. Vir non debet ve/
lare caput cum ſit ymago glorie dei. id
eſt q̄ptūcūq̄z ſe extēderit in eo ꝙ eternū
tāto magis inde format̄ ad ymaginem
dei. et ideo non eſt cohibenda hec exten
ſio. ut inde ſe contineat ā tempꝛet. Quā
do vero ea agit aut cogitat que ſūt tem/
poraalia mulier appellatur. tunc non
eſt dicenda ymago dei. et ideo debet ve
lare caput ne nimiū ſit eius ad inferio/
ra ꝓgreſſio Sequit̄ Deſideria car
nis non perficietis. Ubi ſpondet nobis
carnalis affectus euaſionem Qm̄ autē
deſideria carnis mala ſunt et vitanda.
et malum non vitatur niſi cognitū. Vi
deamus circa que verſatur carnale deſi
deriū. de quo nos expedit beatus. Jo
p̄ma epiſtola ſcd̄a. Omne inquit qđ eſt
in mundo aut cōcupiſcencia carnis eſt.
aut cōcupiſcencia oculorū. aut ſuꝑbia
vite. Unde nota. ꝙ deſiderium carnis
verſatur circa tria. Circa voluptatum
delicias. Circa diuiciarū habundanci/
as. Et circa dignitatū arrogancias
Primo dico ꝙ deſideriū carnis verſat̄
circa voluptatū delicias. Nullus qui ha
beret capitalem inimicū libenter porri
geret ei contra ſe gladiū ad eū impug//
nandū. licet autē tres inimicos habea
mus. ſicut canit eccleſia. Mundus. Ca
ro. Demonia. diuerſa mouent prelia
ñ nullus eſt nobis nocentior q̄ꝫ ille qui
eſt nobis familiarior. ſicut dicit Boeci
us in. de conſol̄. Que peſtis efficacior
ad nocendū q̄ꝫ familiaris inimicus. ca/
ro noſtra inimica eſt ſpiritui noſtro. q̄a
caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū. Gal̄.
ſcd̄o. familiaris eſt nobis in tm̄ ꝙ ſemꝑ
nobiſcū eſt. nec ea eciā carē volumus vo
lūtate naturāli Vn̄ ſcd̄o Cor̄. v Volumꝰ
ſpoliari ſed ſuper veſtiri. Vn̄ niſi ſtulti
ſimus gladiū ei non p̄bebimꝰ. p̄bemus
autē ei gladium. quādo nimis voluptu
oſe ipſam fouemus. Unde dicit. Jhero/
nimus. in ep̄la ad Euſtochiū vinū et
adoleſcencia duplex eſt incendium vo/
luptatis. q̄d oleum flamme adicimus?
quid ardēti corpuſculo fomenta igniū
miniſtramus. ſeq̄mur ergo conſilium
Apl̄i. Romanos xiij. Carnis curam
ne feceritis in deſiderijs. Carnis curā
in deſiderijs faciunt. qui ſecundū deſi/
deria carnis viuunt. certe hoc antiqui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

patres noſtri non fecerunt. Vñ laudat
eos Boecius iiij. libro de cõſolacõe. Fe
lix nimiũ prior etas contenta fidelibus
armis. nec inerti pdita luxu. faciliqꝫ
ſera volebat ieiunia ſoluere glande. Nec
bachica munera norat. liquido cõfundẽ
melle. ſõnos dabat herba ſalubres. po/
tum quoqꝫ lubricus amnis. Et ꝓpter
iſtam miarabilem abſtinenciam antiq̃/
tus habuerant excellentem cõtinenciã
Unde narrat Valerius li. pmo. Vſus
vini romanis feminis ne in aliqd̃ dede
cus ꝓlaberentur fueãt interdictus. qꝛ
ꝓrimus a libero patet in templũ vene
ris gradꝰ. ⁊ ad incõceſſam venerem cõ/
ſueuit eſſe. Et in eodem li. dicitur. ꝙ
cornelius ſcipio miſſus in hiſpaniã. eo
momento quo caſtra intrauit: edixit
vt omnia q̃ voluptatis cauſa compata
erant auferrentᷣ et ſubmouerẽtᷣ. Vñ et
duo milia ſcortorũ leguntᷣ ab exercitu
abijſſe. Sic gentiles voluptatũ laſciui
as exer̃cbãtur. Sed quid de hominibus
noſtri tpis. certe videtur ꝙ omnes bal
neati ſunt in fonte ſalmatis. legitᷣ in fa
bulis de illo fonte ꝙ vnda eius erat aſ/
pectu decora guſtu dulcis. tactu ſuauis
Et omniũ ſenſuum vſui gratiſſima. ſed
tanta mollicie eneruabat vt viris ſexũ
adimeret. et propter hoc dicitur Naũ
tercio. Ecce populus tuus. mulieres
in medio tui. Iam enĩ viri ſicut muli/
eres laxãtur mollicie voluptatum. nec
eſt aliquis qui attẽdat illud Poeticum.
Sint ꝓcul a nobis iuuenes vt femina
compti. Secundo deſiderium car/
nis verſatᷣ circa diuiciarum habundã/
cias. Quis vnq̃ꝫ fuit ita fatuus ꝙ con
gregaret ſpinas inter quas verſando ſe
pungeret? quis vnq̃ꝫ preelegit modicos
et ſano corpi corpus magnum in quo
continue infirmaretᷣ? Quis vnq̃ꝫ lectũ
voluit ſibi ſternẽ inter vrticas ꝑ quas
aſſidue vreretur. Sed hec faciũt diuici
arum habundancijs inhiãtes. Ecce do/
minus ſpinis diuicias comparat. luce
viij. Simul exorte ſpine ſuffocauerũt
illud. dicitᷣ de verbo dei. qd̃ exponens
Gregori. in Omelia dicit ꝑ ſpinas di/
uicias intelligi. quia vndiqꝫ pungunt
ãim poſſidentis. pungunt ſollicitudine
⁊ timore ꝑdendum. ꝑãtur ⁊ diuicie cor
pori magno et ĩſano. ꝓptere a Auguſ.
de ciuitate dei libro tercio. vbi cõparat
poſſeſſiones modicas cum ſufficiencia
modica et ſano corpore. diuicias vero
magnas cum amaricia magna ⁊ inſaõ
corpore: ibi ſic dicit. Corporibus ho/
minum ſatiꝰ eſt modicam ſtaturam cũ
ſanitate habere. q̃ꝫ ad molem aliquã gy
ganteã ꝑpetuis afflictionibus ꝑuenire
nec quieſcere cũ ꝑueneĩs. ſed quãto grã
dioĩbus membris tanto grandioribus
agitaĩ malis. Diuicie eciam cum aua/
ricia habite ſunt vrtice vndiqꝫ vrentes
ſpiritualem tactum anime. Unde dicitᷣ
Oſee nono. Deſiderabile argentum eo/
rum. vrtica hereditabit. Deſiderabile
argentũ auarorum. quoniam eorum
mentes cõtinua exurnutᷣ cura. et ꝓpt
hoc dicit Boecius in libro tercio. Quã
uis fluẽte diues auri gurgite. nõ exple
tuãs cogat auarus opes. oneretqꝫ bac/
cis ideſt gemmis ꝑconſis. Colla rubrĩ
littoris. Ruraqꝫ cẽteno ſcindat opima
boue. Nec cura mordax deſerit ſuperſti
tem. defunctumqꝫ leues non comitan/
tur opes. Scire debetis ꝙ deus hoĩes

voluit eſſe cõtentos nc̄c̄rijs. et abſtine/
re a ſuꝑfluis. Vñ nc̄c̄ria humane natu
re deꝯ in frequēcia hoīm cõſtituit. Res
vero quas deſideramꝯ nõ ꝓ nc̄citatē ſed ꝓ
cuīoſitatē ī abditis čaturarū finibꝫ no
bis abſcõdit. ſicut dr̄ Hugo in oꝑe triū
dierū. Quid eſt ꝙ ea q̄ hūanis vſibus
nc̄caria ſūt cõi hoīm frequēcia ipa ꝓ/
uidēcia čatoīs cõſtituit. Ea vero q̄ non
natuā ꝑ neceſſitatē. ſed cupiditas expe
tit ꝓpt̄ ſpem ī abditis terrarū finibꝫ
abſcondit̄ vt quē amor virtutis ab in/
moderato non caſtigat appetitu. ſaltem
laboīs tedio victus cõquieſcat Ter
cio dico ꝙ deſideriū carnis verſat̄ circa
dignitatū arrogācias ſed qui ī dignita
tibus exiſtunt montem aſcenderūt. in
quo fortiſſimi quiqꝫ deiecti ſūt. In mõ
te cecidit lucifer qui fuit p̄cipuus inter
creaturas intellectuales. Ibi corruit
adam qui fuit p̄mus inter creatuās ra
cionales. Ibi corruit ſaul. qui fuit pri
mus inter reges tēpoāles. Unde digni
tates ſunt figurate ꝑ montes gelboe. de
quibus legit̄ tercij Regū p̄mo. Montes
gelboe nec ros nec pluuia ue. ſuꝑ vos.
nec ſint agri p̄miciarū. In mõtibus eī
dignitatū et p̄lacionis cõſtituti frequē
ter vento elacionis deſiccant̄ et fenum
quo diabolus paſcit̄ efficiūt̄ ſicut dicit̄
Jo. xl. De vehemoth. p̄mo huic mõtes
herbas ferūt. montes id eſt dignitates
vehemoth herbas ferūt. quia in digni/
tatibus cõſtitute vento elacioīs areſcūt
et ſic ꝑ malicie ī cõparacionē ipſiꝯ cibꝫ
fiūt. Vñ. Gre. xxxiij. Morali. expo/
nens illud verbū dicit. quia vehemoth
in ſuꝑborū mentibus ſua ſemꝑ deſide/
ria recognoſcit quaſi herbas in mõtibꝫ

inueīt q̄bus refectū ſue malicie ventrē
tendit. Et de hoc deſiderio carnis q̄ ver
ſat̄ circa dignitatū arrogācias. dicitur
Prou. xxi. Anima impij deſiderat ma
lū. ſuꝑbus qui in p̄ſidendo nõ queīt ho
norē dei ſed ſuū ꝓpiſſime dicit̄ impiꝯ
ſcđm eū beatū. Augꝯ. in Enchiridio.
Pietas grece dicit̄ theoſebia. id dei cul/
tus. hoc eſt dei honor quia preſidēs vel
ſuꝑbus q̄ nõ querit honorē dei ſed ſuū
ꝓpe dicit̄ īpius. Iſte autem deſiderā/
do dignitatē deſiderat malū. quia dig/
nitates non ſunt appetende. propter ſe
ſed ꝓpter vtilitatē rei publice. ſicut di/
cit. Boecius in li. de cõſola. Alloquēs
phīam. Tu m̄. et qui te ſapiēciū men/
tibus iuſſerit deus conſcij nichil me ad
magiſtratum abiendum niſi bonorum
omniū ſtudium impuliſſe. Iſti deſide/
rio debemus reſiſtē ſcientes dignitates
plenas ꝑiculis eē. Recitat valeriꝯ ꝙ cū
cuidā viro approbate virtutis veſtis ī/
perialis cū dyademate eſſet oblata ille
veſtē recipiēs ait O pānū nobilē porꝯ
ꝙ̄ felicē. quē ſi q̄s attēdat quātis ſollici
tudinibus et ꝑiculis ſic refertus nec in
luto iacētē tollat. Silē exēplū narrat
idē de quodā egrediēte portā ī cuiꝯ capi
te ſubito coronā erupit. rurſuqꝫ regem
eū fore ſiue vrbē reūtiſſet. qđ ne accidēt
volūtariū ac ꝑpetuū ſibi indixit exiliū
Cuiꝯ ꝯteſtāde r̄i grā capitis corōti effi
gies quā huīt porta q̄ accidāt īcluſa eſt

Querite p̄mū regnū dei Itē
Mathei vi. Sicut dicit phūs ele
mēta appetūt loca ſua et hec ē cauſa cor/
rupcioīs ī aīalibus. Appetet eīm ſperā
ſuā. ſilr̄ Aer. Aq̄. t̄ra. ⁊ beruit vnūqđ/
qꝫ appetet oigini ſuo cõiūgi. ſicut oūdit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Boeciꝰ. iiij. li. Repetūt ꝓprios queq;
recurſus. Redituq; ſuo ſingula gaudēt
Nec manet vlli traditus ordo. Niſiq;
fini iūxerit ortum. Stabilemq; ſui fe/
cerit orbem. Anime autē racionalis lo/
cus proprie eſt deꝰ. Auguſtinꝰ. de q̄n/
titate anime. ꝓpterea q̄ndam habitaci
onem anime ac patriam ipſum deū cre
do quo creata eſt. Vt ergo in animabus
noſtris naturaliter omni appetitui con
ſenciamꝰ. et deum locum animarū noſ
trarū appetamus. ideo dicit. Querite p̄
mū regnum dei In quo verbo duo fa
cit. primo oſtendit appetitus ſignum.
Secundo manifeſtat appetitus obiectū
appetitus aīe eſt vt appetat deū. ſignū
ſiue elucencia eſt q̄ueſicio dei precipua.
Unde dicit. Querite p̄mū. id eſt p̄ om/
nibus alijs. omnia enim que deſiderā/
tur huic non valent conparari Prouer
biorū tercio. Appetitus aūt huiꝰ mate/
ria eſt viſio dei apta. Vn̄ addit. Regnū
dei. Nota ergo ꝙ debemus querē regnū
dei ſiue deum tripliciter. Cum dolore
amare contricionis. Cum rubore vere
cōfeſſionis. cum labore plenarie ſatiſ/
factionis Primo debemꝰ eum querē
cum dolore vere cōtricionis. dolet cecus
de abſencia coloris. dolet infirmus de
abſencia ſuſtentationis. dolet meſtꝰ de
abſencia cōſolacionis. quādo autē pecca
mus omnia iſta incurrimus. Ceci ſu/
mus. dicit enī dominꝰ de peccatoribus
Ma. xxij. Ceci ſunt duces cecorū. infir
mitatem ſpūalem cōtrahimus. p̄s. Mi
ſerē mei deus q̄m infirmus ſum. Meſti
ciam eciā etſi non ſꝑ actu. ſꝑ habitu ha
bemꝰ. ꝙ diu in pccō iacemus. Semper
enī p̄ſiūt ſeua ꝑturbata cōſcencia. Sap̄
xvij. ꝓpt̄ hoc merito dolere debemꝰ il/
lacrimantes cū Anna. Tobie quarto.
Heu mi fili vt q̄d te miſimus pḡrinaī
lumē oculorū nrōrū. baculū ſenectutis
noſtre ſolaciū vite nrē. Unde ipm cum
dolore vere cōtricionis querē debemus
ſicut figuratū eſt. luce ſcd'o. Ego et paī
tuuꝰ dolentes querebamꝰ te. dicit ma/
ria. ꝑ quam figurat' amaritudo cōtrici/
onis. Sed quis eſt qui cōtriſtatur et do
let de pccīs. bene ſcimus dolere de amiſ
ſione rerum temporaliū. q̄m dcit Augꝰ
iij. li. de ci. de. ca. z. Magis ſtomachāt'
ſi villam malam habeāt ꝙ ſi vitā. qua
ſi hoc ſit maximū hoīs bonū. habere om
nia bona p̄ter ſeip̄m. Bene ſcimꝰ dolē
de morte carorum. cū tamē dicat'. Ihe/
remie xxxiij. Nolite flere ſup mortuū.
nec lugeatis ſup eū fletu. plangite eū q̄
egredit'. ſcilicet ſpūm q; nō reūtet' amplē
us: et non poſſumꝰ dolē de morte ſpū/
ali animarū. Pagani tranſgreſſionem
legū hūanarū iudicabāt in ſuis ⁊ eciā ī
ſeip̄is. Unde narrat Valeriꝰ li. vi. ꝙ
Zeleſius vrbem locrēciū ſaluberrimis
muniuit legibus. inter quas erat ta/
le ius conſtitutū ꝙ dep̄henſus ī crimīe
adulterij. vtroq; oculo priuari deberet
At vero cū eiꝰ filiꝰ eſſet dep̄henſus in
tali flagicio. cū tota ciuitas in honorē
prīs adoleſcētulo penā dimittit. aliq̄
diu r̄pugnauit. ad vltimū ppli preci/
bus deuictus ſuo prius deinde filij ocu
lo eruto vſum videndi vtriq; reliq̄t de/
bitum ſupplicij reddidit modū. eq̄tatis
admirabili tēperamēto ſe inī miſeicor/
die prēm ⁊ inī iuſtū legis latorē ꝑtitꝰ
eſt. Ibidē narrat de Carundio qui cū
ge cōdidērat ob ſeditiōſas ciuiū cōdicōes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt ſi quis cinctus ferro. cōcionē ītraret
cū ferro cōtinue interficeret᷑ Interiecto
tēpore ipē idem e longīquo rure domū
repetens gladio cinctus ſubito in dictā
cōcionē ſicut erāt cinctus in eam ꝓceſſit
Et cū eſſe admonitꝰ de ſolucōne legis.
ab eo qui ꝓxime ſtabat. Ego inqͥt illā
reſarciam ac ꝓtinus ferro qđ habebat
diſtricto incubuit. Cumqꝫ licēt culpā
diſſimulare vel errorē defendere. penā
tamen repenſare maluit. ne qua fraus
fiēt iuſticie Si ſic trāſgreſſorem legis.
humane dolebant. et iudicabant pagāi
quantū dolore deberent de trāſgreſſiōe
legis dei xp̄iani. p̄cipue cū ſcđm Am/
broſiū. Peccatū ſit p̄naritatio legis. et
transgreſſio mandatorū dei. Scđo
querendum eſt regnū dei vel ipē xp̄us.
cū rubore cōfeſſionis. verecūda cōfeſſio
quodāmodo videtur violentū corporale
martiriū. In corpali enī martirio ſan
guis effuſus deorſum fluit. In verecū
do autē confitente cōtra naturam aſcen
dit. quia ſicut dicit Boecius. ſup Ca/
tegorias Ar. Cum penitet homo de ali
quo delicto. ſanguis amicus nature.
quaſi coopturus delictū tendit ad exte/
riora. et fit homo rubeus Unde legitur
Yſa. xxiiij. Erubeſce ſidon ait mare.
Sydon interpretat᷑. venatio triſticie.
et ſignat illos qui deſiderant proximo
triſticiam martirij ſuſtinere. Mare ſūt
ſancti martires. qui amaritudinē mar
tirij ſuſtinnerunt iſti dicunt. O ſidon
id ē. o tu qui deſideras ꝓximo martiri
um ſuſtinere. erubeſce in confeſſione.
et ſic poteris quodāmodo martir eſſe.
Et de iſto modo querendi dicit᷑ in pſ.
Imple facies eorū ignomīa et que. n.

tuum domine. Sz qui ſunt qui velint
iam de peccatis ſuis verecunde cōfiteri
iam verificat᷑ illud Iēmie iij. Frons
mētricis mulieris facta eſt m̄. no. eru.
et ſcitis quare hoc. Conſiderant et adū
tunt verecundiam quā debent ſuſtinē.
coram cōfeſſore ſolo. et nolunt aduertē
verecūdiā quā habebant ſuſtinere corā
toto mundo in finali iudicio. Iſti ſilēs
ſunt fatuo qui erubeſcit de remedio. de
vulnere aūt qđ latere nō poteſt. nō eru
beſcit. Vn̄ eis eueniet ſicut euenit cui/
dam iuueni inſolenti. de quo narrat
Beda. in geſtis anglorum. Qui cū in
firmaretur viſitauit eū rex reuerēdus
hortans vt confiteretur. qui reſpondit
ꝙ non tunc faceret. ne ſodales ei inſul/
tarent. ſed cū reſurgēt. ſed infirmitate
aggrauante iterato viſitauit eum rex.
tunc ait ille. ꝙ tunc nulla fuit vtilitas
eum viſitare. eo ꝙ duo iuuenes pulchrí
intrauerunt. quorum vnus portauerāt
librum pulchrum in quo erant bona q̄
feci ſed pauca Poſtea vero intrauit rex
exercitus malignorū ſpirituum quorū
maior protulit librum horrende viſio/
nis. enormis magnitudinis. et ponde/
ris inportabilis. in quo erant deſcp̄ta
omnia ſcelera mea q̄ feci vel cogitaui.
tetris lr̄is. dixeruntqꝫ ad illos albos
iuuenes. quid facitis vos hic. Iſte eſt
noſter. quibus illi verū eſt. ducite eum
intumulum damnacōnis. Duo quoqꝫ
ꝑcuſſerunt me. Unus in caput et aliꝰ
in pedes. et cum ſuperuenerint tunc
moriar. et ad inferna detrahar.

Tercio querendum eſt regnum dei
ſiue xpriſtus. cum labore iuſte ſatiſfac/
tionis. Naturał equitas dictat vt quē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

homo offendit ei ſatiſfaciat. Cum autē
peccamus offendimꝰ deū. offendimus
ſubiectū ꝓpriū. offendimꝰ primum.
Deo ſatiſfacimꝰ ꝑ orōem. ſubiecto ꝓp̄o
ꝑ carnis caſtigacōem. ꝓximo elemoſinā
rum largicōne. Deo eciam om̄i noſtra
ſubſtācia eſt ſatiſfaciendū. Triplicē aūt
ſubſtanciā hēmus a deo. ſubſtanciā rei
tꝑal. ſubſtanciā corꝑal. et ſubſtanciā
aīe ſiue mentis. De p̄ma ſubſtancia ſa
tiſfacimꝰ deo ꝑ elemoſinarū largicionē
De ſcd̄a ꝑ carnis maceracōem. De iij.
ꝑ deuotā oracōnem. Et iſtud figuratū
fuit Mathei ij. ꝙ magi obtulerunt dn̄o
aurū. thus et mirrā. Aurū ſubſtancie
tꝑal. thus deuote orōnis de ſubſtancia
mentis. Mirrā acerbe maceracōnis ex
ſubſtācia corꝑis. Et iſto mō q̄rentes ac
cipiamꝰ illd̄ Pſa. lviij. Me etem̄ de die
ī diē querūt et ſcire viaſ. m. vo. Debeꝰ
querē deū de die caſtigacōis amare. In
diē largicōis elemoſine. et ſic poterimꝰ
vias eius ſcire beneficō orōnis deuote.
De orōne narratꝰ in vitaſpatrū ꝙ Iu/
lianus apoſtota miſit demonē quendā.
vt reportaret ei rn̄ſum de oriente q̄ trā
ſiens ſuꝑ locū vbi eāt Publicus mona/
chus orans. nō poterat vltra tranſire.
ſed ſtetit ibi inmobilis. illo cōtinuante
orōne poſt q̄tuor dies reūſus eſt. in fcō
negocio ad Iulianū. cumqꝫ ſe dixiſſet
inpeditū a monacho orante Iulianus
cōminātus eſt monacho. ſed in breui ille
interemptus eſt.

Dn̄ica. xv.

DUm tēpus habemus oꝑemur bo
nū ad omnes Gala. vij. dicit Ambro.
in exameron. ꝙ ouis in fine eſtatis dū
ꝑſentit aduentum frigoris vel yemis.
quaſi inexplebilis eſt ad paſtū. et aui/
diſſime comedit quoniā inſtinctu natu
rali ſterilitatem yemis precognoſcit.
Similiter formica. ſicut dicit Salomō
ꝓūbiorum. vi. ꝙ ꝑat in eſtate ſibi ci/
bum et cōgregat in meſſe qd̄ in yeme co
medat Sꝫ homo racōne dotatus modo
cum ſit tēpus cōgregandi bona merita
vnde viuat in futura vita. torpet igna
uia. qd̄ nō faciūt animalia irrōnabilia
Cum tn̄ deberemꝰ facere ſcd̄m Exem/
plū qd̄ narrat Barlam. dicit eīm ꝙ q̄dā
fuit Ciuitas cuius fuit cōſuetudo hrē
principem nouū omni āno. āno autem
expleto deponebatur et rebus omnibꝫ
nudebatur. et in exilium relegabatur.
Contigit autē quēdam ſapientē illius
ciuitatis principem fieri. Qui cū legē
ciuitatis cognouiſſet om̄ia q̄ habere po
tuit premiſit in exilium. anno autem
finito ea q̄ premiſerat inuenit. et alijs
fameſcentibus ipē bene habuit. Ciui/
tas eſt mūdus. qui nudat et ſpoliat exe
untes. exilium eſt celum a quo exulati
ſumus. ad qd̄ debemꝰ mittere bona me
rita vt habeamus eterna p̄mia. et ꝓpt̄
hoc dicit. Dum tempus habemus ⁊c.
In quo verbo premiſſo Tria facit.
Primo oſtendit bene operandi oportu/
nitatem. ibi Dum tempus habemus.
Secūdo diſſuadet ocioſitatem. ibi Ope
remur bonū. Tercio declarat boni ope
ris generalem ꝓficuitatem. cum dicit.
ad omnes. Bona enim q̄ facit iuſtus.
omnibꝫ ꝓficiunt. ſicut eīm dicit Anſel.
in li. de ſilitudinibꝫ. ꝙ boīta cuiuſqꝫ
omni creature eſt vtilis et bona. excep/
tis demonibꝫ et damnatis hominibꝫ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nō ergo ꝙ tempus pn̄s ad quatuoꝛ
eſt nobis indultū.ſ. Ad verā penitēciā
ꝑagendā. Ad pugnā cōtinuā exercēdā
Ad ūtutū plantariā excolendā. Ad dei
miſericoꝛdiā cōſequendam. Primo
dico eſt nobis pn̄s tēpus indultum ad
penitenciā ꝑagendā. Dicitꝰ de Cane ī
libꝛo de aīalibus. ꝙ qn̄ infirmatꝰ come/
dit radices herbe cuiuſdā vt vomat. et
ſic ſibi medetꝰ. Item ſicut dicit phūs.
leoꝑdus capꝛee ſilueſtris bibit lac et vī
doloris euitat. Itē ſicut dicit Cicero
Caſtoꝛes redimūt ſe ea parte coꝛpoꝛis
ꝓpter quā maxiē appetuntꝰ. qm̄ ſicut
dicit Iuuenalis. Caſtoꝛ ſe eunuchum
facit cupiens euadere damno teſticuli.
Item ſicut dicit Yſidoꝛꝰ. Cerui ſerpē
tum ſunt ꝙ cū ſe grauatos infirmitate
ꝑſenſerint ſpiritu eos attrahunt de ca/
ūnis. et ſuꝑata veneni ꝑnicie eoꝝ pa
bulo reꝑantꝰ. et ſicut dicit Idē quandā
herbā cerui ꝑmo inuenerūt cuiꝰ paſtu
ſagittas excuciunt cū a venatoꝛibꝰ vul
nerantꝰ. Ecce et beſtie et aīalia irrōna/
bilia medicinā cōtra infirmitatē ꝗrunt
cauſas īfirmitatū vitare noꝛunt. Soli
hoīes infirmitatis ſpūalis. id ē peccati
medicinā ꝑhoꝛreſcūt. cōſidera eñi quot
videmus cotidie pccīs moꝛtalibꝰ infir/
mari. et letaliter ſauciari. et tn̄ a pau/
cis videmꝰ medicinā penitēcie affectaī
et ꝓpter hoc clamat Iē. viij. Exſpecta
uimus tempus medele et ecce foꝛmido
nūc in tēpoꝛe gracie. ꝓpter ſacramen
ta eſt tēpus medele. qđ exſpectauerunt
ꝓphē. Sed heu modo eſt quoꝛundā ad
frequentādum ſacramentū penitencie
tanta tepiditas. ꝙ ꝓ craſtinatꝰ et dif/
fertur cōfeſſio. hoc fatiūt decepti quadā

pꝛeſumtcōne vaniſſima. ſperantes ſe ſal
uari finali penitencia. nō attēdentes.
ꝙ dicit Auguſtinus. ꝙ penitēcia ſera
raro eſt vera. et ꝙ dicit Gregoꝛius. hac
aduerſione ꝑcutitꝰ peccatoꝛ vt moꝛiens
obliuiſcatur ſui. qui dum viueret obli/
tus eſt dei. Iſtud patuit in illo fabꝛo.
de quo narrat Beda. in geſtis angloꝛū
ꝙ viuebat ignobiliter et ſuſtentabatur
in monaſterio a fratribus ꝓpter oꝑm
neceſſitatem. ſeruiebatqꝫ ebꝛietati et a
lijs vicijs. magisqꝫ reſidere nocte in e/
bꝛietate ſua cōſueuit ꝙ̄ ad pſallendum
ire qui infirmatus et ꝑductus ad ex/
trema. vocauit fratres. eisqꝫ narrauit
videre inferos aꝑtos et ſathanā dimer/
ſum in ꝓfundum. et cayphan cū cetīs
qui xpꝛiſtū crucifixerunt. ſibiqꝫ locum
pꝛeꝑatum iuxta eos. et cū eum hoꝛta/
rētur ad penitēciam. Ait deſperans.
ꝙ non fuit ei locus imitandi vitam ex
quo vidit iudicium ſuū iam eſſe cōple/
tū. et ſine viatico obijt. extraqꝫ mona
ſteriū ſepultus eſt. nec pꝛo eo aliquis
oꝛauit. Scđo indultum eſt nobis tē
pus pꝛeſens ad pugnam cōtinuam ex/
ercēdam. Vis ſcire ꝙ̄ continuis inpug
nacōnibus ſubiacemus. Audi quid đt
Auguſtinus. in libꝛo de penitencia.
Sanctus Iob. nō ait temtacōnem eſſe
in hac vita. ſed hanc ipſam vitam tem/
tacōnem eſſe dixit. ita loquens. Nunqđ
nō temtatio eſt vita hominis ſuper ter
ram? vt eñi taceamus de mundi et car
nis temtacōnibus. tot inpugnacōnes
ſuſtineꝰ a demōibus vt dicat Yſa. xxix.
Erīt ſicut puluis tenuis multitudo ven
tilantium te. et dicit Remigius. ſuper
Eplām. ad Ephē. Philoſophi dixerūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et noſtri doctores opinant᷑ ꝙ ita pleꝰ
eſt iſte aer caliginoſꝰ demonibꝰ ⁊ ſpiri
tibꝰ malignis. ſicut ſol̕ radiꝰ tenuiſſi/
mis puluicul̕. Si volumꝰ ergo in hac
cõtinua pugna victores exiſtẽ debemꝰ
deuotis orõibꝰ de celo auxiliũ poſtulaẽ
Exemplo Theodoſij. de quo legitur in
hiſtõ. Rõ. ꝙ cũ Eugeniꝰ. ⁊ arbogaſtꝰ
cũ inſtructa acie. alpiũ trãſitus tenuiſ
ſent. Theodoſiꝰ expers ſomni ac cibi
orõni incũbens totã noctẽ ꝑuigil exe/
git. cũ tñ ſe eſſe a ſuis deſtitutũ ſciret.
fiducialit̃ arma arripiẽs. ſignoqꝫ cru/
cis ſe muniẽs ꝑlio ſe dedit. ac ſe in bel/
lum eciã ſi necem ſequeret᷑ victor futu/
rus īmiſit. Cum autẽ ad cõgreſſionem
ventũ ẽ vehemẽs turbo a ꝑte theodoſij
in ora hoſtiũ ruit. qui et ab eius parte
ſpicula miſſa valenter hoſti infligẽt. et
hoſtili manu miſſa repelleret. Si ergo
ꝑ inſtanciã orõnis deꝰ dat victoriã hõi
cõtra hoĩes. multomagis dabit homini
deuoto cõtra demones. Quia ergo mõ
eſt tempꝰ pugnandi. eſt tempꝰ orandi
et de hoc tꝑe dicit᷑. ij. Regũ. x. Eo tꝑe
quo ſolent reges ad bella ꝓcedere miſit
Dauid Joab et ſeruos ſuos cũ eo ⁊ vni
ũſum iſrahel vt vaſtarẽt filios Amon.
Nunc eſt tempꝰ quo reges. id ẽ boni ho
mines ſeipſos regentes. qꝛ ſicut dicit
Seneca. Vis regnũ magnũ dabo ĩ teip
ſum: ad bella ꝓcedũt. qꝛ cotidie cũ dia
bolo cõfligerẽt. ſicut em̃ dicit Apoſtolꝰ
Ephẽ. vi. Non eſt nobis colluctacõ adũ
ſus carnẽ et ſanguinẽ. ſed aduerſus pñ
cipes et poteſtates te. harũ contra ſpiri
tualia nequicie in celeſtibꝰ. Et ꝓpter
hoc verꝰ dauid xp̃c ſeruos ſuos mittit
vt vaſtent filios Amon. id ẽ demones.
hoĩes temtacõnibus onerantes. Amon
em̃ interꝑ̃tatur. deuorans. Narrat᷑ in
vitaſpatrũ. ꝙ Julianus Apoſtota. ⁊c̃
Require in p̃cedenti Sermone in fine.
Tercõ Dico ꝙ tempꝰ pñs eſt nobis
indultũ ad virtutũ plantariã excolen/
dam. Debet em̃ modo bonꝰ homo exco
lere animã ſuam extirpando vicia et
plantãdo virtutes. ſicut dicitur Prouĩ
biorum. viceſimooctauo. Diligenter ex
erce agrum tuum et hoc debet facere nõ
ſolum ſcd̃m exempla patrum. ſed eciã
exempla phõrum. Narrat em̃ Apuleꝰ.
in libro de deo ſocratis. ꝙ nichil eq̃ mi/
randum ꝙ̃ cũ oẽs cupiant bñ viuere. ⁊
ſciant nõ alia que mꝙ̃ re viuẽ ꝙ̃ aĩmo:
nec fieri poſſe. qm̃ ut optĩe viuas aĩmꝰ
colendus ſit; et tñ hoĩes aĩm ſuũ non
colunt. videmꝰ hoĩes multũ eſſe ſollici/
tos de ortis ſuis excolẽdis. et nichil cu/
rare de animarum ſuarum culturis. ⁊
ꝓpter hoc btũs Auguſtinꝰ. in libro de
verbo dñi. q̃d ꝓdeſt archa bonis plena.
et inanis cõſciencia. bona vis hrẽ ⁊ bo
nus eſſe nõ vis. Erubeſcẽ debes de bo/
nis tuis. ſi domꝰ plena eſt bonis et te
habet malũ. Excolat ergo homo cõſciẽ
ſue ortũ. qꝛ ad hoc eſt pñs tempꝰ indul
dum. Unde dicit᷑ in Can. Tempꝰ pu
tacõis aduenit. Homo ſcd̃m Phm̃. Eſt
arbor tranſuerſa. Unde fieri debet de
homine ſicut de putãda arbore. Arbor
em̃ quãdo putat᷑ preſciditur. et ſurculꝰ
ei nobilioris ligni inſeritur. Sic ſimi/
liter in homine debet preſcidi ramus
voluptatis ꝓꝑ̃e et debet ſibi inſeri ra/
mus obediencie. o ꝙ̃ libenter poſſemꝰ
nobis precidere ramũ volũtatis ꝓprie
dicit em̃ Bern. Tolle ꝓpriã voluntatẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et non eſt infernus qꝛ nō ardebit in in/ferno niſi ꝓpria volūtas ·hoc eſt nichil cauſa eſt ardendi niſi ꝓpria voluntas · volūtas eñ eſt cauſa peccādi cauſa dico nō efficiens ſed deficiens· qꝛ ſicut dicit Auguſtinus . Adeo voluntariū non eſt peccatū quin bū p̄cidat̄ in nobis ra/mus cōplexionis natural̄ et inſerat̄ nobis ramus v̄tutis acquiſite· et cōſuetu/dinal̄ ·ſicut narrat̄ de ypocrate· ꝙ diſcipuli ypocratis pictam eiꝰ ymaginē philemoni excellenti phō· Noſcuo oñderunt · qui pronunciauit de ipſo ꝙ eſſet luxurioſus vir· Illis aūt indignātibꝰ et culpantibꝰ philemonē· ꝙ de optimo viro taliter iudicaſſet retulerīt hoc ypocrati · qui cōfeſſus eſt philemonē verū iudicaſſe· Ex amore phīe et honeſtatis dixit ſe cōcupiſcēcias cordis ſui viciſſe. et accepiſſe ꝑ ſtudium qd̄ nature fueāt denegatum · Silr̄ de Demoſtene dicit̄ in Policrato· Preliacō eſt cū rerū natura· et victor habitꝰ malignitatē eius pſeuerātiſſimo amī robore ſuperando. ita ꝙ alterū demoſtenē natura · alterū induſtria eſſet enixa et dicit Ambroſiꝰ in exameron· vbi ponit Exemplum de Amigdal̄ · qūo ex amaris fiunt dulces et in fine dicit · Nemo poſitꝰ vel in adoleſcencie vel intꝑancie lubrico de ſui cō/uerſacōne deſperet· lingna plurimaqꝫ in meliores vertunt̄ vſus. et nō poſſūt hoīm corda mutari ? Quarto eſt no/bis tempus pñs indultū ad dei miſericordiam cōſequēdam· dicit beatus Au/guſtinꝰ. Miſeris miſeicordia neceſſaīa eſt vlterius dicit̄ Prouerbiorum· xiiij · Miſeros facit populos peccatum· ñllꝰ ergo eſt ſine miſeria. quia nullꝰ eſt ſine peccati macula ·i· Jo·i· Si dixerimꝰ quia peccatū non habemꝰ noſmetipſos ſeducimꝰ et veritas in nobis nō eſt· et dicit leo Papa · Nemo mūdꝰ a peccato nec infans cuiꝰ eſt vnius diei vita ſuꝑ terram· et ꝓpter hoc omnibꝰ nobis neceſſaria eſt dei miſericordia· et ideo ſū/me eſt nobis querenda· Nunc eñ tēpus eſt quo inuenit̄ miſericordia· ſicut dicit p̄s· Tu exſurgens miſereberis ſyon qꝛ ve· tēpus mi· eiꝰ· dicit̄ de leone · ꝙ qñ homo ad terrā ſe ꝓſternit leo ſibi ꝑcit xp̄us leo eſt· Apo ·v· Dicit leo de tribu iuda· Qñcumqꝫ ergo peccator ſe ꝓſter/nit· hoc eſt peccatū ſuū humiliter recognoſcit· ille celeſtis leo ſtatim ſibi ꝑcit · et exſurgit de miſerendi affectu ad mi/ſeracōis effectū· ſciens qꝛ hoc tēpus eſt miſeracōni indultū· Et in huiꝰ miſeracōnis ſignū feſtinat ad miſerandū · ſic dicit Augꝰ· de ſpiritu et aīa · Tardiꝰ eñ videt̄ deo peccatori veniam dare· ꝙ ipſi peccatori accipere · ſic eñ feſtinat peccatorē abſoluere a tormento conſciē ſue· q̄ſi plus cruciet eum cōpaſſio miſeri· quaſi ip̄m miſerū cōpaſſio ſui· Sed ſcitis qui miſericordiā dei inueniunt · certe illi qui miſericordiā ꝓximis im/pendit· ſicut oñdit dñs Mathei· xviij· Serue neq̄ oīe de· di· t ·qm̄ ro· me zc̄ et Ja· ij· Judiciū ſine miſericordia fiet ei qui nō facit miſericordiā· ſtudeamus ergo miſericordie ꝓximorū nō ſolū exēplo ſanctorū patrū· ſed eciā exēplo principum gentiliū· Narrat Seneca in li· de clemencia· De quodā qui multū ſtuduit hoſtes deſtruere· et cū non valeret ad hoſtem quēdam deſtruēdū cōſuluit vxorē q̄ dixit ei· fac qd̄ medici ſolēt facē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

qui vbi vſitata remedia non procedunt
temtant cõtraria Si veritate adhuc nõ
ꝑfeciſti . nũc temta quõ ĩ cedat clemen
cia . ignoſce illi . qđ ille gauiſus ãnuit .
factũ cõpleuit et cõſulatũ ei cõtulit . aĩ/
ciſſimũqꝫ poſtea hũit . Simile exẽplũ
narrat Vege . li . iiij . vbi ait . Philippꝰ
cũ audiſſet phiciã . quenđ bonũ pugna
torẽ alienatũ aĩmo eo ꝙ tres filias in/
ops vix alẽt . nec a rege adiuuaret᷑ mo
nẽtibꝰ amicis vt eũ releuaret . qđ inq̃t
ille . Si haberẽ ꝑtẽ corpis abſciderẽ ne
pocius ꝙ̃ curarẽ . deiñ faĩliarit᷑ ꝛ ſecreto
elicitum phiciã accepta difficultate do
meſticarũ facultatẽ pecuĩa ſufficiẽter ĩ
ſtruxit . ac meliorẽ fideliorẽmqꝫ hũit ꝙ̃
fuit anteꝙ̃ crederet᷑ offenſꝰ . horũ exẽ/
plo debemꝰ miſerere ꝑximo .

Item .

ADoleſcens ĩ dico ſurge . vbi p̃mo
ſentit᷑ infirmitas irreptura . ibi
ſtatim ſunt remedia exhibenda . ſicut ĩ
nuit Poeta . Pricipijs obſta ſero medi/
cina par᷑ Dum mala ꝑ longas cõualuẽ
moras . certũ eſt aũt ꝙ cõſuetudo eſt al/
tera natura . Si ergo hõ in adoleſcẽcia
ſua cõſuctus fuit pccis vix eſt reuocabi
lis Vnde dicit dñs Je . xiij . Si mutaẽ
p̃t ethiops pellẽ ſuã . et ꝑdus varietatẽ
ſuã . et vos poteritis bñfacẽ cũ didiceri
tis malũ . et ꝓpter hoc dñs in ṽbo ꝓpo
ſito etatẽ magis infirmã . et ad peccatũ
magis inclinatã alloquit᷑ dicẽs . Ado/
leſcens tibi di . ſur . Adoleſcencie eñi ſta
tus eſt multũ dubiꝰ et incertꝰ . Vnde ẽ
inter q̃tuor difficilia a Salomone . ꝓũ
biorum . xxx . cõputatꝰ . vbi dicit Tria
ſunt m̃ difficilia et quartũ penitꝰ ig/
noro . viã aquile in celo . viã colubri ſu/
per terrã . viã nauis in medio maris .
et viam viri ĩ adoleſcencia ſua . hinc eſt
ꝙ deus in verbo iſto . oſtendit p̃dicãdi
oportunitatẽ et predicacõis qualitatẽ .
Oportunitatẽ predicandi tangit in no
minacõne adoleſcentuli . cũ dicit adoleſ
cens . ille eñi eſt ſtatus cũ cõpetit predi
cari . qꝛ qđ noua teſta caput inueterata
ſapit . Predicacõnis autẽ qualitatẽ oñt
in exhortacõne ſurgendi cũ dicit . Tibi
di . ſur . Nõ ergo . ꝙ Adoleſcentibus
Tria ſunt p̃dicanda . vt fugiant mulie
rũ familiaritatẽ . vt vitent lingue ṽbo/
ſitatẽ . vt exercent᷑ inobediencie faſtuo/
ſitatẽ . Primo dico Adoleſcentibꝰ predi
cand᷑ eſt . vt fugiant mulierũ faĩliarita
tem . qꝛ ſicut dicit Jeronimꝰ . in quadã
Eplã . Malũ tibi admĩſtrat quã libent᷑
intueris . viſũ ſequit᷑ cogitacõ . cogita/
cõnem delectacõ . delectacõem cõſenſus .
cõſenſũ opacõ . opacõnem cõſuetudo . cõ
ſuetudinẽ neceſſitas . neceſſitatẽ deſpe/
ratio . deſperacõuem eterne damnacõis
reprobacõ . Vnde fugienda eſt mulierũ
familiaritas . Exemplo illiꝰ caſtiſſimi
adoleſcentis Joſeph . de quo legit᷑ Ge/
neſis . xxx . Mulier moleſta erat adoleſ/
centi . et ille recuſabat ſtuprum . Et ſe/
quitur . ꝙ illa apprehenſa clamide veſ/
timenti eius diceret dormi mecũ . Qui
relicto in manu eius pallio fugit . Exẽ
plo igitur iſtiꝰ adoleſcentes debent fu/
gere cõſorcia mulierum . quia vt ait Je
ronimꝰ . Si cũ viris femine habitant nõ
deerit ius carniũ diaboli . Vnde ſancti
patres carnem ſuam iam abſtinencijs
et vigilijs . q̃ſi mortuã ducentes timue/
runt cõſorcia mulierum . Vnde dicitur
in libro tercio Dialogorum . ꝙ dixit .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Ne habeas amiciciā cū muliere. et ibidē
ait ſenex. Eamq in ſolitudinē vbi nō ē
mulier. et dicit᷑ ibidē. ꝙ quidam ſenex
noluit videre mulieres A quo dū quereret᷑
q̄re. r̄ndit. Cogitacōes ſunt ſicut picto
res inquietātes ex cōmemoracōe ſpērum
viſarū. Et legit᷑ ibidē. ꝙ ſcūs Arſeniꝰ.
orauit vt deus deleret memoriā mlris
de corde ſuo q̄ rogauerat eū vt oraret ꝓ
ea; quāto magis fugē adoleſcētes dn̄t.
medullarū ſanguīe bullientes. Mulier
enī ſtipula eſt. adoleſcens ignis. ſic dt
Jeroniꝰ. Stipula accēdit ignē. Flāmi
gero igne ꝑcutit feīa cōſciām. ꝑiter ha/
bitātes. exuritqꝫ fundamenta mentiū.
Et nō ſolum iuuenes dn̄t vitare fami/
liaritatē mulierū; ſed eciā ipē virorum
ſicut narrat᷑ in libro. q̄ dr̄ Paradiſus.
de quadā q̄ intra qdā ſepulchrum ſe
dedit. et ſic ꝑ decem ānos donec mortua
eſt ſtetit. cuius vultū nemo videre potu
it. et hoc ideo. qꝛ inqt cuiuſdam aīmus
in me leſus fuerat. et ne viderem eum
malui meipām in ſepulchro includere.
ꝙ nocere aīme ad ſimilitudinē dei facte
Ex hac aūt mulieris fuga ſequit᷑ et ob
tinet᷑ cōtinentia. q̄ nunc talis accuſata
eſſet in xpianis. ſicut fuit in paganis
Narrat enī Valerius. de Xenocratis cō
tinentia ꝙ apd Athenas nobile ſcortū
ſpopondit iuuenibꝰ ſe poſſe corrumpe
eius tēperanciā. z nocte veniens iux/
ta eū accubuit. nec in aliquo eius cōti/
nencia labefecit. Et deridentibꝰ ꝙ eiꝰ
aīm flectere nō potuiſſet illecebris pac/
tumqꝫ victorie precium repoſcentibus
dixit. Non de ſtatua ſed de hoīe pignꝰ
ſecum poſuiſſe. Vocauit philoſophum
ſtatuam. ꝓpter ymmobilem eius cōti/
nentiam. Secūdo predicādum eſt ado
leſcentibꝰ vt vitent lingue verboſitatē.
Eſt enī tēpus tacendi z tēpus loquēdi
Eccleſiaſtici. iij. Nō tibi dicit p̄us tacē
di et poſtea loquendi. eo ꝙ ille veracit᷑
loqui nouit. qui p̄us bene tacē didicit.
et q̄ſi quoddā nutrimentū verbi ē cēſu
ra ſilencij. ſicut dicit Gregorius. ſuper
Eze. Ordinauit natura longā diſtan/
ciam inter cor et linguā. vt verba q̄ pri
us in corde dicunt᷑. id ē cogitant᷑ longa
meōracōne moroſe diſcuciantur anteꝙ
lingua ꝓferant᷑. Sicut dicit Auguſtiꝰ
ix. de t. Opera hoīs nulla ſunt q̄ non
prius in corde dicant᷑ et ſtatera matuē
premeditacōnis ponderētur. qꝛ dicitur
Eze. xxi. Verba prudentū ſtatera pō/
derabunt᷑. ꝓpter hoc ſcribitur. Eccl.
xxxij. Adoleſcens loquere ī tua cauſa
vix cū neceſſe fuerit. Sunt enī quidaꝫ
qui in adoleſcencia ſua ita aſſueſcunt
garrulitati. quaſi contra ordinacōnem
nature cor habeant cōiunctum lingue.
cū tamen ſicut dictū eſt natura ordina
uerit magnā diſtanciā inter cor et lin/
guam. vt qd cor cogitat lingua ſine bō
premeditacōne non ꝓmat. quia Qui
bene vult fari debet bene premeditari.
Docet enī premeditari neceſſariū q̄ dicē
preponit loco. tēpori. et ꝑſonis pn̄tibꝰ
cōueniēcia ſint Exēplo Socratis greci
oratoris. De quo legit᷑ li. p̄mo. Satur
nalium. Qui cū in cōuiuio a ſodalibus
oraret᷑ vt aliqd in medio ꝓponeret de
fonte eloquencie r̄ndit Que pn̄s tēpus
z locus exigit ego nō calleo. q̄ ego calleo
pn̄ti loco nō ſunt apta nec tempori Et
ideo ſequit᷑ ibidē. nichil tā cognitū phīe
ꝙ locis z tꝑibꝰ aptaē ſermōes. ꝑſoarū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

q̄ aderunt eſtimacōne in mediū vocata
Diſcant ergo adoleſcētes in tp̄e adoleſ/
cencie ſue linguas ſuas domare. niſi eī
ꝑ magnā a iuuētute aſſuetudinem eſt
mēbrū vix domabile ꝓpͤ qḋ dr̄ Ja. iiij
Oīs natura beſtiarū. et volucrū et ſer/
pentū et ceterorū domaꝛ et domata ſūt
a natura hūana. linguā aūt nullus ho/
minū domare poteſt. et ꝓpter hoc legiꝰ
ꝙ aliq̄ ſancti vt poſſent linguas ſuas
dom are lapillos ſub lingua portauerīt
cōtinue Gentiles eciā magis volebant
līguis tarē ꝙ̄ alijs nociuū aliq̄d ꝓferre
Vn̄ Boeciꝰ in iij. Cū dioniſiꝰ quendā
virū ſupplicijs ſe tyrānus adacturum
putaret ut aduerſū ſe facte cōiuracōis
ſocios ꝓdēt. linguā ille momordit atqꝫ
abſcidit et in os tyrāni ſeuiētis abiecit
Iſtud fecit vnꝰ paganꝰ. ſed heu ꝙ̄ carꝰ
eſt q̄ hoc facēt xp̄ianꝰ. Tercō adoleſ
cētibꝰ eſt p̄dicanḋ vt exercerentꝛ inobedi
encie faſtuoſitatē. In obediā offertꝛ deo
volūtas ꝓpria q̄ intͣ oīa ſacrificia eſt deo
acceptiſſiā. iuxta illud Eccľ. iiij. Meli
or eſt obediēcia ꝙ̄ victiē. legitur eciā in
Vitaſpatrū. ꝙ dixit quidā ſenex. Non
pugnāt demones nobiſcū qn̄ faciꝰ nrās
voluntates. qꝛ ipſa tūc voluntas demo
nū fit. ꝓpterea eīn̄ eſt volūtas murus
eneꝰ intͣ hoīem et deū quā ſi reliq̄rit hō
poterit dicē. In deo meo tranſgrediar
murū. Iſtū ergo murū dn̄t adoleſcētes
tranſire et ſuꝑioribꝰ ſuis hūīliter obe/
dire. Vn̄ ſcribitꝛ. i. Pe. vlt. Adoleſcētes
ſubditi eſtote ſenioribus: qn̄ lingua eſt
recēs et tenera tūc faciliter flectitur. cū
aūt antiquatꝛ et indureſcit tunc faciliꝰ
frangitꝛ ꝙ̄ flectatꝛ. Similiter iuuenes
in adolectencia ſua faciles ſunt. ad obe
diendū aſſuefactibiles. ſi autē in iuuē/
tute ſua nō didicerint vix in ſenio obe/
dientes erunt. ꝓpter qḋ dr̄ Eccľ. xxx
Curua ceruicē eius in iuuentute et tū
de latera eius dū infans eſt. ne forte in/
duret et nō credat tibi. Si aduerterent
iuuenes obediē virtuoſitatē. et inobedi
encie penitudinē. ſe aptarēt ad obediē
ꝓmptitudinē. Sic efficax et virtuoſa
ē obediā ſubditorū quā exhibēt p̄latis
ſuis vt mereatꝛ obedienciā creature ir/
racōnalis. Vn̄ legitꝛ in vitaſpatrū. ꝙ
Johānes diſcipulꝰ abbatis Pauli tāte
humilitatis et obediē fuit ut in n̄llo pe
nitus abbati cōtradicēt inꝑanti vel in
aliquo murmuraret. cui cū abbas p̄ci/
peret pro quodā negocio ire in ꝓximū
vicū et reuerti. dixit abbati. pater au/
diui ꝙ leena eſt ibi. tūc ſenior. q̄ſi ioco
ſe dixit ei. Si venerit ad te alliga eam
et adduc tecū. cū veniſſet ad locū iam
veſpere egreſſa leena irruit ī eum. quā
ipē apprehendēs. tenere voluit ſed illa
de manu eius fugit. ſequēſqꝫ eam dixit
Abbas p̄cepit vt ducā te ad eum et cō/
tinuo ſtetit beſtia. et apprehendēs eam
reuertebatꝛ ducēs leenā alligatā. qḋ vi
dens ſenex volens eū humiliare dixit.
Canem fatue duxiſti michi. ſicut
tu inſenſatus es ita et beſtia tua. et ſol
uens leenā ire ꝑmiſit. De penitudine
autem inobediencie exemplum habeꝰ
in ipſo filio lucrecij. de quo narrat Bo
ecius de diſciplina ſcolarium. ꝙ fuit
abſqꝫ diſciplina nutritꝰ cōſumens ſua
in aleis et meretricijs. et a prē redeun/
tus creberime de anguſtijs crucis. et
tandem captus ꝑntis penuria redimi
nō potuit. Qui cū lacrimis voce q̄rula

petiuit oſculum a patre. et cum pater
acceſſiſſet naſum illius morſu amariſſi
mo vel acutiſſimo ſecuit dicens. Quare
in meis primis erroribꝫ incaſtigatus
euaſi. ac magiſtri mei documentis non
obediui ſocioſqꝫ meos conteſſi. Filiorū
patri neceſſe eſt caſtigacõni indulgere.

Dñica xvi.

NE deficiatis in tribulationibus
meis pro vobis Epheſios iiij. Quoniā
tribulacõ prelatorū eſt temtacõ ſubdito
rum. quia dicit Za. xiij. Percuciā paſ
torem et diſpergent oues gre. Quī cū
iuſtis aliquid adūſitatis aduenit. vul/
gus ꝓpter demerita eis aduenisse cre/
dit. ſicut patuit in Aplō Paulo. de quo
legit Actuū. xxviij. Cum cōgregaſſet
paulus ſarmentorū multitudinē et im
poſuiſſet ſupˀ ignē vippera calore cū ꝓ/
ceſſiſſet inuaſit manū eius. vt ergo vi/
derunt barbari pendētem beſtiā in ma
nu eius dicebant ad inuicē. vtiqꝫ homi
cida eſt homo hic qui cum euaſit de mari
vlcio diuina nō ꝑmittit eum viuere. et
ꝓpter hoc dicit Boecius. i. de Conſola.
Hoc dixerim vltimā eſſe aduerſe fortūe
ſarcinam. ꝙ dum miſeris aliqͦd crimē
affigitur ſceleris penam merito paſſos
credatur. Et hinc eſt ꝙ Aplūs nolens
ſubditos in ſuis tribulacõnibꝫ ſcanda/
lum aliqͦd ſuſtinere dignabat verbum
iam dictū eis ꝓponē Ne deficiatis inqͣt
¶ In quo ꝑmo ūbo hortat nos ad boī
ꝑſeuerancíā. ne deficiatis. ſ. a fide vel
bona oꝑacõne. Scd̃o oſtendit deficiēdi
occaſionem friuolā dicens In tribulacõ
nibus meis. Cum ergo hoīes quinqꝫ
de cauſis tribulent. ſicut in hijs ūſibꝫ
cõtinet. Cur homo torquetur ne faſtꝰ
ei dñetur. ſicut Paulus. Corinthe. xij.
Ne magnitudo zc. Cur homo torquet
ut ei meritū cumuletur. Unde Jo. iij.
Cur hō torquet vt penis culpa pietur
Ut in maria ſorore Aaron. Cur homo
torquet vt xp̄c glorificetur. Johīs xi.
Neqꝫ hic pec. neqꝫ pa. eius Cur homo
torquet vt dupliciter cruciet. ſicut He
rodes. Actuū. xij. Friuolum et vanū
eſt hoīem tribulatū vidē et iudicare tri
bulacõnis cauſam nō niſi peccatū eſſe.
Tercō dſcribit tribulacõis ſue cauſam
verā. cū dicit ꝓ vobis. ſ. meo exemplo
informandis. ſicut dicit. ij. Pe. ij. Xp̄c
ꝓ nobis paſſus eſt. no. re. exem. zc.
¶ Dicit ergo Ne deficiatis in tri m.
Nōnd eſt ergo. ꝙ qͣtuor ſunt q̄ qͣdruplr
deficiunt. Deficit eīn robur arboīs. ra
dicis āputacõne. Flāma ignis lignorū
minoracõne. Uita cordis alimentorum
ſubtractione. Radius ſolis terre inter/
poſicõne Silr homo deficit ad modū ar
boris radicis. id ē timoris dini āputa/
cõne. ſicut arbor qͣto ꝓfundior radices
figit. tāto robuſtior exiſtit. ſic hō quāto
ꝓfundiꝰ ex tiōre dine ſeueritatis huīli
at. tāto forcior cōtra diaboli temtacões
efficit. Und dr̄ Eccl. xxvij. Si nō in
timore dñi tenueris te cōſtant. cito ſubū
tetur domꝰ tua. Certe domꝰ cōſciē cito
ſubūtit vento inpulſionis diabolice. ſi
non tenuerit ſe firmit in timore dñi. dr̄
Amos iij. leo rugiet qͥs nō timebit eū.
rugitus leonis eſt illa final ſentēcia diſ
tricti iudicis q̄ dicet illd Mathei. xxv.
Diſcedite a me maledcī in ig. eter. zc.
Quis erit qui hanc vocē non timebit?
ſcribitur Job. xxvi. Cum vix ꝑuā ſtil
lam ſermonis eius audieriꝰ. qͥs poterit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tonitruum magnitudinis intueri. Vis
ſcire qꝛ vix ſtillam ſermõis eius homo
audire et ſuſſerre poterit. Ecce habes.
Jo. xviij. qđ dixit ihē illis qui miſſi fu
erant ad cõphendendũ eum. quē q̄ritis
Rñderunt ei. ihm̄ nazarenũ. dixit eis.
Ego ſum. Abierũt retrorſũ et ceciderũt
in terrã Si ergo iſtã puã ſtillã ſermo/
nis eius. cũ dixit. Ego ſum. vix audiē
potuerunt. quõ tonitruũ final' ſentēcie
ſuſtinebunt? Ex timore igit᷑ diui iudi
cij noſipſos pfunde inclineꝰ. ne ad mo
duum arboris amota radice timoīs de
ficiamꝰ. ſicut illi de q̄bus dr̄ Pſa. xij.
Aruit herba. deficit germē. viror inte
rijt. In quocũqꝫ deficit radix diui ti/
moris. in eo aret herba ſiue ſtipes cordꝰ
p obſtima cõis inpeītudinē deficit ger/
men boni opis p ocioſitatis ſegniciem
Viror fame et honeſtatis interijt p con
uerſacoīs ineptitudinē. Radicemur er
go in timore nõ ſolũ intuitu diue iuſti/
cie de q̄ viſũ eſt. ſed ex mortis cõitate.
dicitur em̄ Eccl'. Cõmunionē mortis
ſcito. et dicit Boeciꝰ. ij. de Cõſolacõne
Mors ſpernit altã gloriam. inuoluit
piter humile et excelſũ capit. equatqꝫ
ſũmis infima. Et huius timoris exem
plũ accipe. legit᷑ ꝙ cũ filiꝰ vniꝰ nobil'
et vnicus. intraſſet religionē vt deo ſer
uiret. veniſſetqꝫ pater. vt eum vi extra
hēt. cũ non poſſēt illi religioſi tenē eũ
pecijt iuuenis ut poſſet loqui cũ patre
ꝙ cum eſſet ei cõceſſum. ait puer ad pa
trem. ꝙ ſi auferret vnã cõſuetudinem q̄
erat in patria ſua rediret ad ſeculum.
Annuit pater ꝙ libenter afferret. pe/
cijtqꝫ vt ſibi illã exprimēt. Cui filius
ꝙ ī terra ſua fuit cõſuetudo ut iuuenes
morerent᷑ ſicut ſenes. et ſi illã auferret
ipē rediret. ꝙ ſi non faceret ipē non re.
diret. qđ audiens pater et uidens eum
cõſtantē in pposito ait. nec volo ꝙ ad ſe
culum redeas ſed hic deo ſeruias. cõuer
ſusqꝫ cũ filio ſeruierunt ãbo fideliter
deo. ¶ Scđo deficit flãma ignis ligno
rum minoracõe. ſi deficit homo ad mo
dum flãme ignis. bonorum opm ceſſa/
cõne. homo debet eſſe ad modum flãme
ignis mobilis et ſurſum tēdens Mobi/
lis bene operandi pmtitudine et velo
citate. et ſurſum tēdens in recta intē/
cõne iuxta illud qđ ſcribit᷑ Prouꝰ. xxij.
Vidiſti uirum velocem in opere ſuo co
ram regibꝰ ſtabit. Corã regibꝰ. id ē
angel'. ſtabit recta iutencõne. Sed heu
quidam ſunt qui tanta pigricie torpeſ
cunt quibus formicam ſacre ſcripture
pponant. Prouꝰbiorum ſexto. Vade ad
formicam o piger et diſce ſapienciam.
q̄ cum nõ habeat ducem nec preceptorē
nec principem parat eſtate cibum ſibi ⁊
cõgregat in meſſe qđ in yeme comedat.
Unde timendum eſt ne iſtis eueniat ſi
cut Cicade. ſcribit Eſopus proſaycus
dico. nõ metricus. ꝙ formica yeme fruc
tum ex cauerna trahens ſiccabat qđ eſ/
tate colligens coagulauerat. Cicada
autem eam rogabat eſuriens ut daret
aliquid illi de cibo ut uiueret. Cui for/
mica quid faciebas inquit in eſtate. ac
illa. non michi vacabat. per ſepes ob
errabam cantando. formica ergo ridēs
et frumentum includens ait. Si in eſ/
tate cantaſti. yeme ſaltã. ſic eueniet pi/
gris qui nichil boni modo faciunt. ſed
in ludis et plauſibus viuũt. modo in
eſtate uite pſentis cantant. ſed in yeme

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mortis ſe vacuos et eſurientes inueni ent. Caueamus igitur ne deficiamus ad modum flamme ignis ꝑ minoracōnem lignorum. id ē bone opacōnis. dicitur Prouerbiorū. xxvi. Cum defecerint lin / gna extinguetur ignis. cum defecerint lingna. id ē exercitia bone opacōnis. extinguetur ignis. id ē ꝓmptitudo et velocitas obedíencialis. Sicut enī̄ ig / nis velox et mobilis eſt. ita vere obedi / ens velox et mobilis eſt. ad implendū quidq̄d ſibi fuerit iniunctū. Iſtam ve / locitatem et mobilitatē obediendi hūit ille. de quo btūs Ieronimus. in vitaſpa trum dicit. Quidā de fratribus planta / uit lignū aridum et dixit dſcipulo ſuo. ꝑ ſingulos dies riga iſtd̛ quouſq̄ fruc tum fecerit. Sumens autem ex fructu eius ſenex dixit fratribus. Accipite et manducate obediencie fructum zc̄.

Tercō deficit vita corporis alimen torum ſubtractione. ſimiliter vita hoīs ſpūalis deficit alimenti ſpiritual. id ē verbi dei ſubtractione. Non enī̄ ſolo pa ne viuit homo zc̄. ſicut dicitur Mathei iiij. Sz heu cotidie corpus farcimus di / uerſis fercul vel dapibus et in anima / bus ieiuni remanemus. et ꝓpter hoc de talibus cōqueritur Iob. xxiiij. dicens Pauit ſterilem q̄ non parit et uidue bū non fecit. qd̛ verbum tractans Grego / rius. xvij. Moralium dicit. Que hoc lo co ſterilis niſi caro nominat. q̄ dum ſo / la preſentia appetit gignere cogitacio / nes neſcit Que autem vidua niſi aīa nūcupatur. quā cum ſibi conditor con / iungere voluit ad thalamū vteri virgi / nalis venit dauid teſtante qui ait. Et ipē tamquā ſponſus pro de ta. l. q̄ recte vidua dicitur quia eius vir pro ea mor tem ꝑtulit. et nunc in celi penetrabili / bus ab eius oculis occultus. quaſi in parte alterius regionis viuit. Iniquus ergo ſterilem paſcit et vidue non bene facit. quia carnis deſiderijs ſeruiens curam anime vitamq̄ cōtemnit. hec Gregorius. Sed ſi volumus vite corꝑali. nichil deficē non paſcamus ſterilem. ſed benefaciamus vidue libenter ſumendo pabula ſacre doctrine. vel predicacōnis euangelice. ſcribitur enī̄ Prouerbiorū. viceſimonono. Cum ꝓphecia defecerit diſſipabitur populus. cum defecerit ꝓ / phecia. id ē predicatio ꝓphetarum dcīs confirmanda vel dei predicatio. ꝓphe / cia quia predicit futura. ſ. malis penā eternam et bonis gloriam ſempiternā.

Cum igitur talis ꝓphecia defecerit diſ ſipabitur populus quia diſſoluetur in bonis moribus. A qua diſſolucōne nō ſolum retrahunt predicatores moderni ſed eciam antiqui philoſophi. Exem / plum vnū narrat. Trogus pompeius. de pitagora. ꝙ cum audiſſet crotonia / tarum vrbem omnino diſſolutam. et virtutis opera indigentem illuc venit et matronarū ſeparatarū a viris doc / trinam et puerorum a parentibus fre / quenter habuit. Docebat nunc eas pu diciciam et obſequia in viros nūc illos modeſtiam et litterarū ſtudium. et int hec velut virtutum genitricem frugali tatem omnibus Et ſic aſſiduitate diſpu tacōm ad frugem melioīs vite populū reuocamt. qua eciā intencōne licet non pari grauitate terencius diuſorū hoīm mores collegit vt lectorem doctiorē red / deret. vt in Ephitaphio eius habetur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Deſcripſi mores hominum iuuenūq; .
ſenūq;. Qualiter et ſerui decipiunt do
minos. Quid mētrix q̄d leno dolis cō/
ſingat auarus . Hec quicūq; legis. ſic
puto tutus eris. Si ergo doctrinā vir
tutū audierūt et admiſerūt. hū q̄ erāt
a fide xp̄i alieni . q̄ꝫ libenꝰ deberent au
dire xp̄iani. Sꝫ ſunt qui dicūt ꝙ viri
religioſi ꝓplm̄ viā virtutū edocentes in
re publica ad nichil vtiles ſunt qd̓ falſū
eſſe dicent . ſi verbū Senece de trāquil
litate animi adūtere volunt. q2 dicit ſic
Non is ſolum rei publice ꝓdeſt q̄ curat
reo et de pace belloq; cenſet . ſed qui iu
uentutē exhortatur. qui in bonorū pre
ceptorū inopia virtutē inſtituit qui ad
pecuniā luxuriamq; ruentes retrahit.
et ſi eūi moret in priuato publicum tū
negocium gerit. ¶ Quarto defecit ſol
radius terre interpoſicōne. ſimiliter de
ficit homo a radio cōtemplacōnis diue
interpoſicōne terre. hoc eſt interpoſicōe
terrenorū amore. Corpus opacū oppo
ſitum corpi luminoſo cauſat vmbrā. et
quanto magis eſt corpus opacū. tanto
maiorē ꝓicit vmbrā. Cum igit deus ſit
lux et tenebre in eo nō ſint vlle. ſicut di
citur .i. Jo .i. Alia aūt terrena ymmo
omīs creatura opaca ſit . Unde dr̄ Job
xxv . Ecce luna nō ſplendet et ſtelle nō
ſunt mūde in cōſpectu eius . patet qui
aliq̄ꝫ creaturā amando inter ſe et deum
ponit. vmbrā facit. et quanto maior eſt
amor tanto maior eſt vmbra. q2 ſicut di
cit Gregꝰ. Tanto q̄s ab amore diuino
ſe iungit. quāto forcius inferius delec/
tatur. et de iſto defectu dicit ꝓu. xvij.
Quid lucidius ſole. et hic deficiet. Sol
iſte natural ꝙtumcūq; lucidus deficit
tn̄ omni in lu͠ine nō ſibi et in ſe. ſed no/
bis qui p̄uamur eius ſplendore . q2 vt
dicit Ambro. exam. iiij. Nox vt vetēs
ꝓbauerunt q̄ uobis vel etate vel munē
ſciē p̄currerūt vmbra terre eſt. Sic ſilē
ſol eternꝰ deficit quidē nō ſibi nec in ſe
ſed nobis q̄ ſuſpendimur ab ip̄ius luīe
ſicut Dyoniſiꝰ li. cel. iherarchie. iij. ca.
de peccatore. ſuſpendit a pn̄te ip̄ius lu
mine nō recedente ſed ſupſplendente .
ipſi oculos claudenti. atq; auertente ſe
ab occurrēte benigne. hec ē vmbra pcī
refrigeracō caritatis. in q̄ diabolꝰ dor/
mit et requieſcit . ſicut Job dicit. xl.
Sub vmbra dormit in ſecreto thalami
in locis humentibꝰ. qd̓ exponēs Gre.
moral. xxxiij. dicit behemoth. quia in
illis. q̄ſi quandā requiē inuenit. quos
a veri ſol ardore ſubtrahendo frigidos
facit. ſub vmbra dormire ꝓhibet. vltiꝰ
exponit. quid ſit in ſecreto thalami. et
in locis humētibus. dicēs Quid apte a
liud in locis humentibus n̄ luxuria de
ſignat. et ꝑ thalamū gloria ſupbie. per
loca humēcia luxuria corꝑis exprimit
Antiquus itaq; hoſtis humanū genus
vel ꝑ elongacōem p̄cipue vel ꝑ luxuriā
premēs in ſecreto thalami. atq; ī locis
humentibus dormit. q2 damnat hoīem
ſubdicōne ſue dn̄acōnis. aut ꝑ elacōem
ſpūs. aut per carnis corrupcōem tenet
hec Gregorius. Certe talem vmbrā in
Benedicto papa inuenit . de quo Pe.
Dam. ſcribit ꝙ viſus eſt . poſt mortem
iuxta molendinū in ſpecie monſtri. qd̓
habebat aures et caudam aſini. et reli/
quū corpus vrſinū. et dixit cuidam eū
aſpicienti. quia beſtialiter vixi. beſtie
ſpeciem poſt vitam preferre merui .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Ego inquit fui benedictus ſolo nomine
nup pp̈. et fit vſqȝ ad diem iudicij per
dumeta et loca fetida et ſulfura in cen/
dijs cōflagrata ꝑtrahor. donec poſt iu/
diciū ſimul in corꝑe et in aīma damna/
bor Nec immerito. qꝛ a primordio vſqȝ
ad finē vite cōuerſatus fui in ceno lux/
urie. viſus fuit ab auribꝫ incipere. et ī
caudam aſini terminare. Aſinꝫ eīn eſt
animal luxurioſū. et de luxurioſis dr̄.
ī Eze. Carnes aſinorū carnes eorum.
ꝙ aūt ꝑ ceteā membra vrſi tenebat ſpe/
ciem vitā in omnibꝫ docet̄ duxiſſe car/
nalem. Nam ſicut a phiſicis traditur.
Vrſa cū parit fruſtum carnis effundit
qd̄ mox dū effuſū ē crebrius lingendo
cōponit. et ſic ad ſui ſimilitudinem lin
gua formante ꝓducit. quia ergo luxu/
rioſe et carnaliter vixit in aſini ſimili/
tudiē. et vrſi figura cōparuit. Itē

Qui ſe humiliat exaltabit̄. multi
ſūt qui credunt ſe hrē verā ſpem
et habent vaniſſimam preſumcōnem.
Quicunqȝ eīn ſperat de premio nullo
precedente merito. non eſt ſpes ſed pre/
ſumtio. In cuiꝰ rei figura eſt cū mr̄ fi/
liorum Zebedei. Mathei. viceſimo. Pe/
tiuiſſet a domino. Dic vt ſedeant hij
duo filij mei ꝛc̄. Dominus reſpondit.
Neſcitis quid petatis poteſ. bibere ca/
licē ego bi. ſū. quaſi dicēt. prius agend̄
eſt de merito et poſtea de p̄mio. et ꝓpt̄
hoc dicit Poeta. Spes quā meritū non
p̄uenit a ſpe deuiat. et nomē dat ei p̄ſū
cōnis. Vt igit̄ ordine iuris naturalis
p̄mittatis meritū. veniendo ſic ad glē
premiū. dn̄s ꝓponit nobis hoc verbū.
Qui ſe humiliat. In quo v̄bo. p̄mo
hortatur vnūquemqȝ noſtrū ad meritū

virtuoſū. cū dicit Qui ſe humi. Scd̄o.
ſpōdet cuilibet noſtrū premiū glorioſū
cū addit. exaltabit̄. dicit ergo. q̄ ſe hu.
¶ Nō ergo ꝙ humilitas meritoria cui
debet̄ exaltacōis gloria cōſiſtit in tribꝫ
. ſ. In ꝓprie eſtimacōis adnichilacōne
qd̄ inducit cōtemtū ſui. In dignitatū
ꝑuipenſione. qd̄ inducit dilcōnem dei.
In aliquorū ſibipſi prelacōne qd̄ indu
cit appreciacōnem xp̄i. ¶ Primo ergo
dico. ꝙ humilitas meritoīa conſiſtit in
ꝓprie eſtimacōis adnichilacōne. et hoc
inducit cōtemtum ſui vt. ſ. homo in ꝓ/
pria eſtimacōne nichil eſſe reputet ſeip
ſum. et oīm q̄ habet recognoſcat datorē
eſſe deum Vnde Aplūs p̄ma Corinth.
iiij. Quid habes qd̄ nō accepiſti. qd̄ glā
ris q̄ſi nō acceꝑis. ꝙ eīn homo aliq̄d re/
putat ſeip̄m. vel credit ſe aliq̄d hrē a ſe
vel ꝓpter ſuū meritū mirabilit̄ eſt noci
uū. Iſtud eīn deiecit luciferū de celo.
Eze. xviij Peccaſti ꝛ eieci te d̄ mōte ſcō
dei. hoc eciā deiecit Pe. ad tēpus de or/
dine Apoſtolico. cū dixit Mathei xiiij.
Et ſi oēs ſcandalizati fuerint ſed nō
ego. Deꝰ eī ſupbis r̄ſiſtit. huīlibꝫ autē
dat grāz Ia. iiij. Ecōtra. adnichilacio
ꝓprie reputacōis. multū eſt vtil̄ et d̄o
valde acceptabil̄. ſicut pȝ in Phariſeo.
et publicano. de q̄bꝫ legit̄. luce. xviij.
ꝙ phariſeꝰ ſtans hoc apd̄ ſe orabat. deꝰ
grās ago t̄ qꝛ nō ſū ſic ce. h. rap. iiuſ.
adulteri. velud eciā hic publicaꝰ. Ieiu/
no bis in ſabbō. de. do. o. q̄ poſ. Nō ꝙ
euāgeliſta nōbiliter dicit ꝙ hoc apud ſe
orabat. apud ſe dicit. non apud deum.
Rogabat enim arroganter nō humilit̄
cum tamen ſcriptum ſit Iudith nono.
Humilium et manſuetorū ſemper tibi

placuit deprecatio. Sed publicanus a
longe ſtans no. o. ad ce. le. xī. et ꝓpter
hoc vt ſequitur. Deſcendit hic iuſ. ab
illo. Hanc humilitatē q̄ conſiſtit in ꝓpe
reputacōis adnichilacōe. dauid habuit
cū dixit ij. Regum. vi. ludam et vilior
fiam plus ꝙ factus ſum. et ero hūilis ĩ
ocul' meis. hec eſt hūilitas q̄ facit hoīez
in oculis ꝓprijs ſibi ip̄i vileſcē. ex quo
ſequit' contemtus ſui. ita vt hō laudari
doleat et vituꝑari gaudeat. de quo pul
chrum exemplum ponit Gregorius. i.
Dial'. nō refert. ꝙ Cōſtantiꝰ cuius
fama valde excreueāt. cū quadā die ſuꝑ
gradū ligneū ſtans lapides in eccleſia
repararet. ruſticus quidā qui ꝓpter fa
mā eius de longīquo veneāt ad vidēdū
eum obnixe peciJt vt vir dei ꝓ quo ve/
nerat ſibi oñderet'. Ac hij qui eū noue/
rant dixerunt ip̄m eſſe qui ſuꝑ gradū
ſtabat. Et qꝛ ille fuit puſillus valde et
exili forma atqꝫ deſpecta. ruſticus eum
deſpexit atqꝫ deriſit. dicēs. Ego grādē
hoīem credidi iſte aūt de homine nichil
habet. qd' vir dei cōſtantiꝰ audiens in
amplexus ruſtici ruit. eumqꝫ nimio a
more ſtringens oſculari cepit. et grās
agere. dicēs. Tu ſolus es qui in me aꝑ
tos oculos habuiſti. ¶ Scd'o humili/
tas meritoria cōſiſtit in dignitatū vili
penſione. et hec inducit hoīem ad dilcō
nem dei. qui em̄ ex honoris ambitu ĩ p̄
lacōne alijs preeſſe deſiderat. quaſi celo
ſe coequat. Unde Boeciꝰ. v. de Cōſola
cōne. Quid de dignitatibꝰ potenciaqꝫ
diſſerant. q̄s vos vere dignitatis ac po
teſtatis neſcij celo equatis. ꝙ vero ridi/
culoſum ſit hoīem appetere alijs p̄eſſe
ibidem oſtendit. Nōne o terrena aīalia

conſideratas q̄bus preſidere videamini
ꝙ ſi int̃ mures videres vnū aliquē ius
ſibi ac poteſtatē p̄ ceteris vendicātē. q̄to
mouēris cachinno. Quid vero ſi corpꝰ
ſpectes inbecillius homine repire q̄as
quos ſepe muſcarum culicūqꝫ morſus
vel aliorū natuā reptanciū necat introi
tus. qui vero exemplo dn̄i qui cū ſciret
venturos qui quererēt eum vt facerent
eum regem fugit ſicut dicitur Jo. vi.
Dignitates fugiunt et refutant. deum
honorant. Unde dicit' Eccleſiaſtici. iij.
Magna potēcia dei ſolius ab hūilibus
honorat'. ab humilibus. id ē ex humili
tate dignitates fugientibꝰ. Sed q̄ ſub/
limari in dignitatibus aſpirant et ex
hoc ab alijs timeri deſiderant. Audiāt
quid Boecius. de hoc dicat. iij. libro.
Poteſtatem cenſes ſatellite latus ambit
qui quos terret ipſe plus metuit et de
hoc ſimiliter Tulius in libro de officio
Qui ſe metui volent a quibus metuūt'
eoſdem metuant ipſi neceſſe eſt. et poīt
Exemplum de Dyoniſio tyrāno. Qui
tanto timore angebatur in tantum
ꝙ cultros tonſorios metuens candente
carbone adurebat capillum. quia non
audebat pre timore ſibi permitti ab a/
liquo radi barbam. Attendant etiā in
dignitatibus ꝙ modicam habent poten
ciam et ideo non ſibi ſed deo appetant
attribui gloriam. Exēplo Regis konoti
qui fuit rex Norwegie. Dacie ⁊ Anglie
de quo narratur. ꝙ cum floreret maxi/
mo vigore imperij ſui equū ſuū in littore
maris tumeſcentis ſiſtere iuſſit. et allo
quens mare ait. Impero t̃ ne aſcendas
terram meā. nec veſtes vel membra do
minatorū tui madefacere preſumas.

nichilominus mare aſcendit et terram
et pedes eius madefecit. Quo facto ille
reſiliens ait. Sciant omẽs habitatores
orbis vanam et friuolam eſſe potenciã
regis. nec regio quemq̃ nomine dignũ
preter eum cuius nutui celum et terra
et mare obediunt et nunquã poſtea ca/
piti ſuo coronam auream impoſuit. ſed
ſuper ymaginem ſaluatoꝛis in cruce eã
poſuit. in laudem regis eterni.

¶ Tercio. humilitas meritoria eſt in
aliorum ſibi prelacõne et inducit proxi
mi appreciacõnem. quomodo ſcire pote
rimus. qđ ad Romanos duodecimo dr
Apoſtolꝰ. honore inuicẽ preuenientes.
nichil alios digniores in virtutũ meri/
tis eſtimemꝰ. homo enim illum quo ſe
digniorem eſtimat. vix honore preueñt
ſed cõtemnit. Unde qualiter quiſq̃ noſ
trum alteri comparari debeat oſtendit
Anſelmꝰ. de ſimilitudinibꝰ vbi dicit.
Quia nõnunq̃ ideo extollimur ꝙ nos
aliis non recte comparamꝰ Uidendum
eſt nobis quo illud mõ facere debeamꝰ.
ſi enim nos aliis volumꝰ comparare.
ea tantũ debemꝰ conſiderare q̃ a nobis
ſunt in nobis. non a deo. quaſi preſtitã
nobis. ſic namq̃ ait. Qui de bonis a
deo ſibi preſtitis ſuper alium extollitᷣ.
velud qui veſtibꝰ alienis indutus glo/
riatur. non ergo hoc aliorum bonis cõ/
parare debemꝰ. ſed mala tantũ noſtra.
q̃ a nobis in nobis habemꝰ. Qđ ſi fece
rimus mala. ſ. noſtra bonis aliorum.
nec cõferamꝰ nos. inferiores eſſe ceteris
hominibꝰ nobiſipſis videbimꝰ De hac
humilitate dicit Apoſtolus Phil. ſcđo
In humilitate ſuꝑiores ſibi inuicẽ ar/
bitrantes. ſ. vt alter alterũ ſe digniorẽ
reputet apud deũ. huius Exemplum.
accipe in beato Benedicto. Mauro. et
Placido quorũ quilibet alter alteri nõ
ſibi miraculum qđ contigit. aſſcripſit.
Narrat. Gre. ii. li. Dial. ꝙ cum btũs
Bñdictus in cella ſua ſederet placidus
eius monachus egreſſus ad hauriendã
aquã cecidit. quẽ mox vnda rapuit et
pene vnius ſagitte curſu a t̃ra retraxit
qđ vir dei cognoſcens. maurũ feſtinãt
vocauit dicens. frater Maure. puer in
lacũ cecidit. et iam longius a terra tra
hitur Qui mox viri benedcõne accepta
ad pris imperiũ currit vſq̃ ad locum
quo puer ab vnda ducebatur ꝑ terrã ſe
ire exiſtimãs cũq̃ ꝑ capillos retraxit
rapidoq̃ curſu rediit. q̃ mox ut terrã
tetigit. ad ſe reuſus. poſt tergũ r̃ſpexit
et ꝙ ſuper aq̃s cucurriſſet agnouit Mi
ranſq̃ extimuit factũ. reuſus ad patrẽ
rem geſtã retulit. qđ factũ benedictus
non ſuis meritis ſed virtuti obediencie
inputauit Ecõtra Maurus. ꝓ ſolo eiꝰ
imperio eius factũ dixit ſe conſciũ in
illa ũtute nõ eẽ quã neſciẽs fecit. Puer
vero exſtractus dicebat. Melothem ab/
batis ſuꝑ caput meũ videbã. et ipſam
me de aquis educere cõſiderabam.

¶ Sequitᷣ. exaltabitᷣ. vbi poſt meritũ
virtuoſum ponitᷣ premiũ glorioſũ. grã
cuius Nõndũ. ꝙ huic triplici hũilitati
rñdet crucis exaltacõ. hũilitati ei q̃ cõ
ſiſtit in ꝓprie eſtimacõis annichilacõe
rñdet exaltacõ ꝑſonalis ſui. hũilitati q̃
cõſiſtit in dignitatũ ꝑuipẽſione. rñdet
exaltacõ ꝓſidial dominii. hũilitati q̃ cõ
ſiſtit in aliorũ ſibi prelacõne reſpondet
exaltatio vniũſalis cõgratulacõnis.

¶ Primo Dico ꝙ hũilitati q̃ cõſiſtit in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝓprie eſtimacōnis adnichilacōne. rñ/
det exaltacio ꝑſonalis ſui. perſonale eſt
q̃d ſequit̾ ꝑſonam. Nulla autē exalta/
cio mūdana ꝑſonam ſequitur quia nec
exaltacō diuiciarum z glorie copie. nec
exaltacō dignitatū z excellencie. nec ex
altacio regiminis et potencie ꝑſonam
ſemꝑ ſequit̾. quia frequenter ꝑſonam
cui inſunt ante mortē deſerunt ſemper
autē et indubitāter in morte. ſicut pꝫ
illud ꝑ exempla apte. Et ꝑmo de exal/
tacōne diuiciarum et copie narrat. Va
lerius. libro. vi. de quodā. Qui cū pro
voto in omnibꝫ fortunā haberet ſcd̾am
tādem ſue ꝓſperitatis impaciens ānu
lum precioſiſſimo lapide. in ſignem in
mare ꝓiecit. hoc inquiens habeo adū/
ſus fortunam ꝙ hunc ānulum ꝑdidi.
magnam nimirum ꝑtem fortunarum
mearum. neqꝫ in tanta temeritatis in
ſolentia ſuū fortuna deſeruit alumnū.
in craſtino ſiquidē regius cocus de ven
tre piſcis ānulum illum recepit et regi
reddidit tamꝙ̃ inſequentē ſe fortunam
effugere neǧenti. qui tamen poſtea ex/
treme calamitoſus Pompeium victo/
rem pertulit. et illum velut blandiore
gremio fortune foueri indoluit; Unde
et ſemetipſum intermit. Idem patet
de exaltacōne dignitatū et excellencie
ꝙ cito deſerunt ꝑſonam in Creſo. et in
Ciro. de q̃bus Boecius. v. de cōſolacōe
Neſciebas creſum regem ciro paulo añ
formidabilem eſſe. mox deinde miſerā/
dum regem flāmis traditum. miſſo ce/
litus imbre defenſum. Num te preterit
Paulū. ꝑ ſe regis a ſe capti calamitati
bus pias impendiſſe lacrimas. Idem
patet de exaltacōe regimīs z potēcie in

Seneca z papiniano. quorū vnus po
tētiſſimꝰ fuit apud Neronē. aliꝰ apud
Antoniū principes. De q̃bus Boeciꝰ.
iij. de cōſolacōe. Nero ſenecā familiarē
preceptorēqꝫ ſuū ad eligende mortis co
egit arbitriū. papinianū diu inter au/
licos potentē. militū gladijs ātomus
obiecit vterqꝫ potencie ſue renunciare
voluerūt. Exaltacōnes ergo mundane
nō ſunt ꝑſonales q2 perſonā deſerunt.
ſed exaltacōes ſuꝑne ſūt ꝑſoāles q2 ꝑſo
ne cui adueniūt: nō ad tēpus ſed eter/
naliter inherebunt. Unde. i. Macha.
xiiij. Exquiſiuit oīmō ex altare ꝑplm̄
ſuū. ita vere deꝰ exquiſiuit. i. exquiſite
ab eterno ꝑ̄ordinauit ab eterno oīomō
exaltare. id ē nō ad tēpus ſed īꝑpetuū
iuxta illud Iuſti autē ī perpeū viuēt.
¶ Scd̾o humilitati q̄ cōſiſtit īdignita
tum peruipēſione. rñdet exaltacō pre/
ſidialis dominij. quicūqꝫ exemplo xp̄i
qui dixit Io. xviij. Regnū meū non eſt
de hoc mundo: preſidenciā mundi et do
minia fugiunt. hij dominiū et preſidē
ciam celeſtē habebunt. Unde ipē xp̄us
dicit Mathei. xix. Vos qui ſecuti eſtis
me in re. cū ſe. fi. ho. in ſe. ma. ſ. ſe. in
xij. t. iſrahel. Sed ꝓch pudor ꝑ̄ſidenciā
tp̄alem ambiunt z querūt xp̄iani quā
fugierunt et oderunt pagani. Scribit
Eliuandus in cro uita ſua. de Ellio. q̄
cū ex ſenatore eſſet creatus imparator
et obſecrante ſenatu vt filium ſuū Au/
guſtum ceſarem vocitaret. reſpondit.
ſufficere inquit debet vt egoipē inuitꝰ
regnauerim cū non merer. Principa/
tus eīn nō ſanguini debet̾ ſed meritis
Et inutiliī regnat q̄ rex naſcit̾ nō me/
ret̾. Pudeat ergo nos xp̄ianos ambire

preſidencias tpales. quas fugierūt gē
tiles. et ſic merebunt̾ exaltari ad p̄ſidē
cias eternales. ſcribit̾ in pſ. Exaltabit
te ut hereditate ca. t̄. terrā dico uiuēciū
de q̄ in pſ. Credo uidē bō dm̄ in t̄. ui.
iſtā capiemq hereditatē. id ē hereditaio
iure. qꝛ ut dicit Aplūs Rō. viij. Hēdes
quidē dei. cohēdes autē xpi. hec eſt pſi/
dencia q̄ dat verā dignitatē et verā ptā
tem. Illa eſt em̄ veā dignitas ut homo
vocet̾ deꝰ et ſit. et illa eſt vera ptās cui
nulla creatura cōtraire potīt. hec autē
illa celeſtis p̄ſidencia nobis dabit̾ ſicut
Augꝰ. in li. de ſilītudinibus dicit. ubi
loquit̾ de patre celeſti. ſic. Regni ſui cō
ſortes vos efficiet ꝛ heredes. filioqꝫ ſuo
unigenito ſibi ꝑ omnia eq̄li. et cooīpo/
tenti corꝑales ſtatuet et coheredes. oīqꝫ
creature iubebit. Ut in omni qđ voleꝰ
nobis obediat vocatoſqꝫ noīe ſuo deos
faciet. ipē em̄ dicit Ego dixi dij̄ eſtis et
fi. ex o. ſed ipē deus deificans eſt. tu ve
ro deꝰ deificatus ¶ Tercō humilitati
q̄ cōſiſtit in aliorū ſibiipſi p̄lacōne. rn̄/
det exaltacō vniuerſal̾ cōgratulacōnis
Equū enim et dignū eſt ut de illiꝰ ſub
limacōne et honore vniuerſaliter et ſin
gulariter om̄es bt̄i cōgaudeant. qui ex
vera humilitate in hac uita oēs ſibi ſua
eſtimacōne digniores reputabat ſicut
bt̄us et huīlimus Franciſcus de quo
legimꝰ. ꝙ nō ſolum reputabat ſed eciā
dicebat ſe maximū peccatorem. et cum
quereretur qua cōſciencia hoc dicere po
tuiſſet. reſpondit. ꝙ ſi deus maximo
peccatori ſicut ıñ graciā cōtuliſſet. gra/
cior ei foret. Sicut Apoſtolus Paulus
qui ſua reputacōne omnes Apoſtolos
preferebat. p̄mo. Corintheorum. xv.
Eg ſum minimus apoſtolorum qui nō
ſum dignus vocari aplūs. meruit vt il
lud nomen ꝑ anthonomaſiā. id ē ꝑ ex/
cellenciam ſibi cōueniat. Ut q̄n dicitur
apoſtolus ſimpliciter. nullo addito. nō
de alio ꝙ̄ de ipſo accipi ſoleat. de hoc dr̄
in Pſalmo. Exaltent eū in eccleſia ple/
bis ꝛc̈. Eccleſia plebis eſt congregatio
inferiorum ſanctorum. cathedra ſenio/
rum eſt dignitas ſupiorum ſanctorum
Illi igitur iubent̾ exultare et laudare
quia omnes tali humili congratulari
debent et vniuerſaliter congaudere.
Unde legitur in Vitas patrum. ꝙ qui
dam Senex. deſiderabat videre aīam
iuſti de corpore egredientē. et cum pro/
ceſſiſſet. vidit peregrinū in vico mori/
entem. nec habentē curam ad quem cū
acceſſiſſet. deſcendit Gabriel Michael.
et angeli ad eum rogabantqꝫ animam
ut exiret q̄ non exeunte Gabriel Mich/
aeli. ſume inquit eam. cui reſpondit.
Juſſi ſumus vt ſine dolore educamus
eam et abſqꝫ vi. et ecce vt videbatur ve
nit Dauid et alij ſancti cum Cythara.
pſallentes et modulantes. et vt audi/
uit pſallentes egreſſa eſt. et recepta a
Michaele. et ſic aſſumta in celum.

Dn̄ica xvij.

Solliciti ſeruate vnitatem ſpūs
in vinculo pacis Epheſios ſecundo.
quia nichil omnino eſt bonum niſi ſit
eciam vnum. eo ꝙ ſcđm Philoſophum
cōuertantur ſimpliciter vnū et bonum
quia omnia appetunt eſſe vnum. ideo
ſanctus Apoſtolꝰ. monet ad pacis vin
culum et ad vnitatem animorū. bonū
enim pacis cōſeruatiuū eſt vnitatis. ꝙ̄
diu em̄ q̄tuor elementa quibus corpus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

noſtrū componitur ꝑ celeſtem virtutē
cōciliatiue in pace cōſeruantur. vnitas
non diſſoluitur. ſed ſi pax iſta frangat᷑
de neceſſitate vnitas tollitur. et omnia
in corpore diſſoluūtur. Et ideo Aplūs
in verbo premiſſo. primo ſollicitudinē
precipit ſiue ad ſollicitudinem inducit
cū ait. Solliciti ſupple. eſtote vel ſitis
Scđo de quo ſollicitudo eſt habenda.
ſubiungit. cum addit. Seruare vni.
ſpũ. in v. pa. pax enim q̄ cauſa eſt vni/
tatis cito inter tot cōtraria ad interitū
venit ſi homo ſollicitus non exiſtit. Ve
rum quia multa ſunt ſupra dicta de pa
ce et plurima de vnitate. Nunc reſtat
aliquid de ſollicitudine dicere de qua
nichil me recolo dixiſſe. ¶ Eſt ergo
Notandum. ꝙ duplex eſt ſollicitudo.
Prima Mala et eſt hoīm peccatorum.
Scđo vero bona et eſt quorūdam iuſto
rum. Prima qꝛ mala. et ideo eſt fugien
da. Scđa quia bona omnino eſt appe/
tenda. Verum mala ipſa eſt in triplici
differencia. Prima differēcia eſt hoīm
auarorum. Scđa eſt hoīm guloſorum.
Tercia vero eſt hoīm ſupborum et cu/
rioſorum. Sollicitudo auarorum eſt in
cōgregando tpalia luxurioſorum eſt in
experiendo ſuauia. ſed ſuperborum eſt
in appetēdo ſublimia. Dico ꝙ ſollici
tudo. Prima eſt hoīm auarorū in cōgre
gando tpalia. et licet ſollicitudo iſta ſit
plurimū vana. ad eam tū hodie exten/
ditur oīs humana induſtria ſiue cura.
Unde Sapiens dicit Eccleſiaſtici. ij.
Deteſtatus ſū omnē induſtriā meam q̄
ſub ſole ſtudioſiſſiē laboraui. habiturꝰ
heredē poſt me quē ignoro. vtrū ſapiēs
an ſtultꝰ ſit futurꝰ. ⁊ dn̄abit᷑ ī laboribꝰ
meis in quibꝰ ſudaui et ſollicitꝰ fui.
Mira res. cōgregant formice et apes
et cōgregant hoīes ſed diſſimilit᷑ valde.
Nam ille hoc faciūt ex neceſſitate. hoīes
vero ex cupiditate. Cum enim ille ſint
corpore ꝑue. et viribꝰ q̄ſi nulle. niſi col
ligerent in eſtate. non poſſent exire in
yeme. et ſic ꝑirent neceſſario fame. que
oīa ſunt in hoīe. Itē ille dum cōgregāt
faciunt horrea ſua cōmunia hoīes vero
cōmunia faciūt ꝓpria. Itē Apes maxi
mā partē cōmunicāt hoībus. ſed auari
nichil volunt dare pauꝑibꝰ. Item for/
mice ſua grana q̄ colligunt q̄ de ſua na/
tura ad fructificandum apta ſunt ne vl
tra germinent per medium diuidunt.
Sed auari ſua q̄ colligunt ad vſuram
inpendunt. et pecuniā q̄ de ſua natura
infructuoſa eſt. fructificare plurimū fa
ciunt Sed caueant auari ne fiat eis qđ
fit apibus et formicis. Nam in aluea/
ria apum morant᷑ q̄dam apes magne
corpore. q̄ nunꝙ volunt cum alijs labo
rare. q̄ oēs labores aliarū comedunt.
et ille q̄ laborant fame pereunt. Simi/
liter quedā formica q̄ dicitur formicaleō
eo ꝙ quaſi leo ſit formicarū. earum hor
rea inuadit et grana comedit et eas fa/
me mori cōpellit. Sic ſepe auaris con/
tingit. quia pro pecunia a potentibus
capiunt᷑ verberātur et aliquando occi/
duntur et bonis omnibus ſpoliantur.
et hoc eſt qđ in Eccleſiaſte dicitur. Pec
catori autem dedit deus afflictionem et
curam ſuperfluam. vt addat et congre/
get et tradat ei qui placuit deo. ſed hec
vanitas eſt caſſa ſollicitudo mentis.
Dum ergo auarus credit omnibus bo
nis inpleri. ſepe contingit cum bonis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

omnibus ſpoliari. et qđ peius eſt vita
priuari. et ſic implet illud Geñ. xxx.
Et ſic deluſa eſt ſollicitudo querentis.
¶ Scđa ſollicitudo guloſorū et luxuri
oſorum in q̄rendo ſuaue. Uug quantū
ad tactū Alig quantū ad guſtū. Nam
de luxurioſis ſenibus dr̄. Dañ. xiij. ꝙ
cotidie obſeruabant vidē eam. O q̄ꝫta
eſt ſollicitudo amantiū in obſeruando ī
reſpiciendo in ſeruiēdo in cōtinue cogi
tando quō placē poſſit amato. Nō pñt
laſciui amatores comedē. nō pñt dormi
re. non pñt in loco quieſcē. Exemplū
de Amon. ij Regū. Qui diligens tha/
mar p̄ amore languebat nec valens co/
medere vel bibere. deficiens in lecto ia/
cebat. et hec eſt racō quare galli ñ caſ/
trēt. nūꝗ̄ inpinguant. qꝛ dum inueī/
unt eſcas. non ſibi manducant ſed galli
nas appellant. vt qđ inueniūt accipiāt
et ꝓpterea dicit Jēmie xlix. Turbati
ſunt in mari. ſ. carnales peccatores p̄
ſollicitudine et quieſcere nō potuerunt
Sed iſtis iungit ſollicitudo guloſorum
quorū eſt ſollicitudo diuerſa in varijs
vinis et ſaporibus exquiſitis. Unde
hanc ſollicitudinē ꝓhibet deus Math.
v. Nolite inq̄t ſolliciti eſſe anime veſtre
id ē animali vite quid manducetis aut
quid bibatis. Nam anima. id ē aīalis
vita plus eſt q̄ꝫ eſca. quaſi dicēt. quid
de cibis ſic ſolliciti eſtis. ſi eīm plus eſt
apud deum vita veſtra q̄ꝫ eſca. certū eſt
ꝙ diuina ꝓuidencia. q̄ paſcit volatilia
ſine earum cura et vobis dabit vite ne/
ceſſaria. O quanta ſtulticia velle īping
uari et apparere ponderoſus carnibus
fieri. Quare nō attendunt ꝙ aliquā
homines in bellis capti ſunt. ꝙ ibidem
mortui ſunt. quia grauati carnibus cū
alijs fugere nequiuerunt. Nā et aues
q̄ ſunt multe carnis et pauce pēnoſita/
tis. ſepe ad laqueos et recia cadunt.
quia volare nō poſſunt. Unde Pardix
ꝓpter habundanciam ſue carnis vix a
terra ſurgit. et mox terram repetit. et
ideo laqueos vix effugit. Unde de ſtru
cōne Gregorius dicit. ꝙ alas ad volan
dum erigit. et quia ponderoſi eſt cor/
poris a terra nullatenus ſe ſuſpendit.
Homines igitur multū pingues corpe
grauati nec in celis eleuant. nec in ter
ra multum viuere ꝑmittuntur. Sepe
capones pingues cicius occidunt et bo
ues ſepius pingues in macello mactā
tur. Nam yrundo quia modice carnis
exiſtit. citiſſime volando ſpacium tran
ſit. Nulla vnꝗ̄ auis prede eam inua/
dit. ſed viuere in pace permittitur. et
ꝓpter hec omnia dicitur Phil. Nichil
ſolliciti ſitis. ¶ Tercia ſollicitudo eſt
hominū ſuperborum in appetendo ſub
limia vel in potencia vel in ſciencia vel
apparencia Unde dicit Eccleſiaſtici. ij
Cum alius laboret in ſapiencia et doc
trina. et ſollicitudine homini ocioſo
queſita dimittunt. vtinā attenderent
qui ſublimaī cupiunt q̄ꝫ ſit tutū ſedere
in ymo. et q̄ꝫ ruinoſum ſedere in alto.
Nam montes quanto alciores inueni/
unt. tanto ſepius nubibus et pluuijs
et grandinibus moleſtātur. ſepius ne/
bulis cooperiūtur. ventis forcius agi/
tātur. et in terre motibus vehementiꝰ
cōquaſſantur ita vt ſepius atterantur
et in puluerem redigantur. Columba
eciam q̄ꝫ diu ſedet in foraminibꝫ petre.
tuta eſt ab accipitre ſed ſepe occiditur

dum ſe leuat in aera. et formica ꝙ diu
manet in terra ab omnibus auibus eſt
ſecura. ſed poſtꝙ alas aſſumit. et in ae
re volando ſe erigit. yrundinum et aliarū
auium preda ſit. Ceſſet ergo kariſſimi
hec ſollicitudo mala: cū ſit auarorum
ſiue guloſorum. ſiue omnium ſuperbo/
rum. q̄ quietem tollit. et omnia mala
adducit Unde ij. Machabeorum nono
Dicebat rex ille Anthiochus. hijs tri/
bus peccatis plenus. Receſſit ſomnus
ab oculis meis et corrui p̄ ſollicitudine
et dixi in corde meo. in quos fluctus
tribulacōnum deueni. Scd'o eſt ſol
licitudo bona. et hec eſt ſimilit̄ triplex.
Racōne dei. racōne ſui. racōne ꝓximi.
Prima eſt vt homo in bono proficiat.
Scd'a vt a deo non recedat. ſed Tercia
eſt vt ꝓximum corrigat et defendat.
¶ Dico ꝙ prima ſollicitudo eſt reſpectū
dei vt homo ſemper ad deum reſpiciat.
ſcīm eius timorem die noctuq; p̄ oculis
habeat. et ſic in bono ꝓficiat. Unde dr̄
in Mich. Indicabo tibi homo quid ſit
bonum et quid dominꝰ requirat a te.
vtiq; facere iudicium et miſericordiam
et ſollicite ambulare cum deo tuo. Si
tam ſollicitus eſt ſerpens ꝓ capite ſuo
quantū debet ſollicitus eſſe homo ꝓ do
mino ſuo. Si ſerpens totum corpus ex
ponit ne caput offendatur. quantum
ſollicitꝰ homo eſſe debet ne capitis ſui
xpiſti offenſionem incurrat. Unde dr̄
ij. Thimo. iij. Sollicite cura teipſum
ꝓbabilem exhibere deo operarium in
cōfuſibilem. et ꝓpter hoc bonum eſt nō
habere vxorem quia dicitur. i. Corin/
theorum. vij. Qui cum vxore eſt ſolli/
citus eſt q̄ ſunt mundi. quomodo pla/
ceat vxori qui vero ſine vxore eſt ſollici
tus eſt q̄ ſunt dei quomodo placeat deo
¶ Secūda ſollicitudo debet eſſe reſpectū
ſui. vt a deo nullo modo recedat. Unde
dicitur Deutro. quarto. Cuſtodite ſol/
licite animas noſtras. Si omnia q̄dru
pedia. ſi omnia volatilia. ſi omnia aq̄/
tica. ſic ſeruant ſollicite brutalem vitā
neceſſario aliquando perituram. quanta
deberet eſſe homini cura conſeruare vi/
tam nobiliſſimam ꝑpetuo duraturam
Si homo ſic eſt ſollicitus ſeruare pecu/
niam. ſi tanta cura cuſtodit corporis vi
tam ꝙ ſollicite ſeruare deberet ſine pec
cato animā ſuam nobiliſſimā creaturā
Unde Dominꝰ in Math. Quid inquit
prodeſt homini ſi totum mūdum lucre
tur anime vero ſue detr. pa. Aut quā da
bit homo cōmutacōnem pro anima ſua
quaſi diceret non potes dare deo cōmu/
tacōnem aliquam. cum plus valeat aī/
ma tua ꝙ omnis mundana ſapiencia
ſiue ſubſtancia. Unde hec ꝓbantur ex
parte principiorum tam intrinſecorū
ꝙ extrinſecorum. Nam ex parte cauſe
efficientis. ſic arguitur. conſtat enim
ꝙ ille effectus dicitur eſſe nobilior in
quem prima cauſa nobilius influit. et
nobiliorem effectum relinquit. ſed ſu/
per celum qd' conſtat eſſe nobiliſſimam
partem mundi. non influit niſi eſſe cū
eius conſeruacōne. Super animam ve
ro racōnalem non tantum influit eſſe.
ymmo et viuere et ſentire. et qd' omniū
bonorum ab ipſo collatorum eſt maxi/
mum intelligere. Supra modum eſt
ergo nobilior aīa ꝙ ſit celi ſubſtancia.
et per conſequens ꝙ ſit omnis natura
humna. Item. Cuius finis eſt bonus

et ipſum eſt bonum ergo et cuius finis
melior eſt. et ipm̄ melius eſt. Si finis
aīe btitudo ē ad quā ꝑticipandā nulla
eſt alia ſub celo creatura. Aīa ergo toto
mūdo nobilior eſt. Itē finis nobilior eſt
hiis q̄ ſunt ad finē ꝙ illis imponit ne/
ceſſitatē. ſed homo ſicut dr̄ ſcd̄o phicorū
et ſacra ſcriptura hoc docet quodāmodo
eſt finis oīm. ꝓpter quē mūdus hic fac
tus eſt ergo hō nobilior mūdo ē. ſed no/
biliſſimū hoīs aīa ē. ergo aīa nobiliſſiā
creatura eſt. Item oīm rerū ſcd̄m eſſen
ciam eſt materia vna. oīnis rerū digni
tas eſt a forma. a q̄ eſt diſtinctio rerum
ꝑfecta. Sed celi forma q̄uis inter cor/
poreas ſit nobiliſſima. eo ꝙ maxime
ſit actiua. eſt tn̄ forma carens funditꝰ
omni vita. ergo cū anima huāna vita
viuat nobiliſſima. cōſtat ꝙ eſt nobilior
celi ſubſtancia. Nam Auguſtiꝰ vult et
phūs. ꝙ omnis ſubſtancia viuens eſt
nobilior qualibet ſubſtancia nō viuēte
eo ꝙ viuere ꝑ addicōem ſe habet ad eē.
et regula eſt. ſi bono addatr totū bonū
fit magis bonū. ¶ Tercia ſollicitudo
debet eſſe reſpectu proximi. ut ipm̄ hō
corrigat et caſtiget. paſcat et defendat.
Nam ad iſta in caritate pro loco et tꝑe
quilibet homo tenetr. ſed illi maxime q̄
aliis dominantur. ſiue ſint reges ſiue
principes. ſiue duces. ſiue terrarū po/
teſtates. ſiue in domibus patres. Vnd
dicitr Romanos duodecimo. Qui p̄eſt
in ſolicitudiē ſupple. debet p̄eſſe. Vnde
Paulus dicit in actibus. Petrus et Io
hannes dedert dextras m̄ et Barnabe
vt nos euangelizaremus in gentibus.
ipſi vero in circūciſione tantū vt pau/
perum memores eſſemus. et ſollicitus
fui. hoc ipſum facere Aſpicite kariſſimi
in maiori mundo. quāta eſt ſollicitudo
vnius ꝑtis ad alteram. Nam ſupiores
ꝑtes nō ceſſant influere inferioribus.
Nam celum ſua influencia eſt oīs gnā/
cōnis et corrupcōnis et motus. oībus
in inferioribus cauſa. ſol ſua influēcia
illuſtrat. vniuerſa incendit. frigida. et
ad fecunditatē terre eleuauat vapores
in aera quos diſſolnit in pluuiā. luna
humoris in corpibus eſt augmētatiua.
et in oſſibus medullarū repletiua. et ſo
laris incendii repreſſiua. Ignis mira/
biliter in multis hoīem iuuat Aer ſpi/
ratiuū donat. Aqua potum adminiſ/
trat Et terra alimenta cōdonat. Item
in minori mundo Cor membris oībus
vitam donat et motū. pulmo cordis eſt
flabellum. Epar oībus membris ſan/
guinem purum tranſmittit. cerebrum
ad vtilitatem cordis neruos ꝑ corpus
effundit. et ꝑ eos membris omnibus
ſenſum mittit. Stomachum cibum ap
petit coquit et digerit ſupfluum foras
mittit. et qd̄ vtile eſt membris ſcd̄m in
digentiam vniuſcuiuſqꝫ diſtribuit.
Et breuiter ſi ꝑ oīa membra curras.
nullum inuenies qd̄ alteri non ſeruiat.
nullūqꝫ qd̄ alterū nō diligat. nullūqꝫ
qd̄ alterū impediat. nullumqꝫ ſe qd̄ ꝓ
altero nō exponat. nullumqꝫ qd̄ alteri
leſio nō cōdoleat. nullumqꝫ qd̄ altei nō
cōgaudeat. Si ergo tāta eſt ſollicitudo
membri ad membrū in minori mūdo.
et tāta ꝑtis ad ꝑtem in maiori mūdo.
quanta debet eſſe ſollicitudo membris
ad membrū. ſiue ꝓximi ad ꝓximū in
corpe xp̄i miſtico. Nō credat ſe eſſe xp̄i
membrū. ſed mēbrū paliticū. mortuū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vel preciſũ qđ vulnera alteriꝰ membri
non ſentit qui nõ admonet verbis q̃ nõ
ſeruit in factis. ſi poſſibilitas aſſit. et
ꝓpterea bñ dictũ eſt Solli. ſer. vni. ſpẽ.
in vin. pa. qđ ipẽ nobis p̄ſtare dignet͛

Item.

Diliges dñm deũ tuũ ex toto cor/
de tuo ⁊c̄. Math. xxij. Quis hoc verbũ
ſupra dñica xvij. ſit tractatum. nõ piget
adhuc illud aſſumẽ. cũ conſtet ipm̄ eſſe
cõtemtiuũ et cõplementũ totiꝰ legis di
uine. Nam cõſtat ꝙ qui deũ diligit et
ꝓximũ diligit quẽ deus diligẽdũ p̄ce/
pit. ſed qui ꝓpter deũ diligit proximũ
ꝑntibus et maioribꝰ debitũ honorẽ in
pendit. nullũ verbo ledit vel facto occi/
dit. nullius rem cõcupiſcit vel furando
diſtrahit vel violenẽ inuadit. ad nullius
vxorem accedit. nec p̄ter ꝓpriã alienã
cognoſcit. nec aliq̃d facit qđ ſibi fieri no
lit. ſed pocius vniuſis inpendit. q̃ fieri
ſibi cupit. et ſic de omnibꝰ alijs in lege
dñi cõtentis. ergo de p̄mo ad vltimũ.
Qui deũ diligit ꝑfecte facit oĩe qđ lex
diuina dicit. qđ ſi ita eſt. pnmo q: ita ẽ
quid ꝑ diuerſa vagaris. quid terras va
rias circuis. quid plurimis curis anxi
aris. q̃d arciũ doctores inquiris. cum
omne qđ deꝰ a te q̃rit nõ extra te ſit ſed
intus in ĩtimis ſcriptũ ſit. vano kariſ/
ſime labore conſumeris. fruſtra maria
tranſis. cũ ĩ corde habeas oĩe qđ q̃ris
Unde Berñ. Inexcuſabilis eſt oĩs hõ.
ſi nõ diligit dñm deũ ſuũ tota aĩa. tota
mente totaqꝫ virtute. Clamat nempe
ei in corde innatã cũ racõne iuſticia. vt
ex toto illum diligẽ debeat. cui ſe totũ
debere nõ ignorat. qđ tibi tuo corde in/
timiꝰ. ergo ſi deũ in corde habes. ſi hoc
diuinũ preceptũ in corde tuo indelebili
ter ſcriptũ eſt. ſi dñm nõ diligis nulla ẽ
excuſatio remanet. Bñ ergo dñm deũ
tuũ ⁊c̄. ¶ In quo verbo maxime tria
Nõtur. Primo Deus ad actũ amoris
nos inuitat. Scđo. quid amandũ ſit a
nobis inſinuat. Tercĩo vero. q̃s ſit mo/
dus amoris explanat. Primũ eſt neceſ/
ſarium q: preceptũ. Scđm eſt neceſſa/
riũ q: amoris obiectũ. Terciũ vero eſt
neceſſariũ. eo ꝙ amoris nobis tribuat
modũ. p̄mo ergo dñs amoris preceptũ
inſinuat. qñ dicit Diliges. Scđo quid
ſit amandũ inſinuat. qñ addit. dñm deũ
tuũ. Tercĩo quis ſit modus amoris ex
planat. cũ ſubdit. In toto corde tuo. đt
ergo Diliges. Sꝫ Nõndum ꝙ diuina
dilectio debet eſſe pura. ꝑ excluſionem
cuiuſcumqꝫ dilcõnis. debet eſſe vera ꝑ
excluſionem oĩs ſimulacõis. debet eſſe
actiua ſiue opatiua ꝑ excluſionẽ oĩs
obmiſſionis. Dico. ꝙ diuina dilectõ
debet eſſe pura nullo cõtrario amore ꝑ
mixta. ſed omni carnali vel mũdana di
lectione excluſa. Dicit͛ enim vinũ eſſe
purum qñ nulli eſt extraneo liquori ꝑ/
mixtũ. Et aurũ dicit͛ eſſe purũ. qñ eſt
ab omni alio metallo ſepatũ. et lux đr
eſſe pura qñ oĩno tenebris ẽ inpmixta.
Ergo tunc deum pure diligimus. qñ
nichil p̄ter ipſum amamꝰ. Unde oĩa
verba amoris q̄ ponũtur in Canticis.
p̄tendunt hanc puritatẽ dilcõis ſiue ſit
illud En dilectus meus loquit͛ michi.
ſiue ſit illud Anima mea liquefacta eſt
vt di. lo. eſt. ſiue ſit illud. Inueni quẽ
diligit anima mea. id ẽ quẽ ſolum dili/
git. ſolus eñi diligit͛. ꝓpter quẽ omne
diligitur qđ amat͛ In nulla oĩno re eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

indecentior macula ꝙ̄ in amoꝛē . Nam
quāto aliq̄d in gn̄e ē ſuo nobilius ꝛ pul
chrius. tanto macula in eo apparet īde
cētius Unde qꝛ oculus in gn̄e mēbrorū
viſibiliū eſt pulchrior et nobilior . ideo
macula in eo poſita apparet indecētior
Cum ergo dilectō in gn̄e ūtutū ſit no/
biliſſima. ſi admiſceatꝛ carnalis aliqua
macula. turpius apparet in oculis ma
ieſtatis dīne. ꝙ̄ in aliq̄ alia ūtute. Itē
quanto aliq̄d magis depuratꝛ a ſuo con
trario. tanto eſt maioris ūtutis in actu
ꝓprio. Unde magis letificat vinū pu/
rum. et magis inmutat cerebrū ꝙ̄ lim/
phatū. Et magis illuminat lux pura.
ꝙ̄ ſi ſit tenebris admixta. ꝛ albedo quā
to magis eſt in nigredini in mixta. tā/
to magis viſus eſt diſgregatiua. Ergo
dilectō ſpūalis ꝑfectior erit. et in ſuum
obiectum potencius poterit. quanto ab
omni amoꝛē extraneo purior apparebit
Et tanto ad ſublimorē gradū. in celis
hoīem eleuabit. Nam ignis quanto pu
rior exiſtit tāto velocius ſumma petit.
Unde videmus ꝙ ignis carbonis. qꝛ eſt
materie terreſtri cōiunctus in altū non
nō erigitur. ſed quoniam nec ibi eſt pu
rus. ꝑus extinguitꝛ. ꝙ̄ ad locū ſibi debi
tum eleuetꝛ. Ignis vero purus nūquā
niſi in ſua ſpera eſſe poteſt . Sic amor
ſi purus. fuerit hoīem in celo leuabit .
et tanto alcius quanto purior habebitꝛ
Sed dices nūq̄d n̄ debet homo diligere
ſeipſum. tā aīm. ꝙ̄ corpus ſuū. nunq̄d
non tenetꝛ diligere ꝓximū. ſi ſic. ergo
amor talis nūquā purus in aliquo erit
Sed dico ꝙ homo debet diligere ꝓxim̄
et ſeipm̄. et hoc ꝓpter deum . et cōſtat
ꝙ dum ꝓpter deum diligit proximum
et ſeipſum. non ꝓpter hoc diligit minus
deum. iuxta illud philoſophicū dictum
Propter ꝙ vnūq̄dq̄ꝫ et illud magis. et
Gregꝰ. Ille veraciter caritatē habet. q̄
et amicū diligit in deo. et inimicū ꝓpt̄
deum. ¶ Scđo dilectio debet eſſe vera
ꝑ excluſionē oīs ſimulacōnis et ſophiſ/
ticacōnis . Unde Aplūs dicit. Dilectio
ſine ſimulacōne. ſimulata dilectio res ē
ſophiſtica in ſua apparētia parum vel
nichil habēs de ſua exiſtencia . Unde q̄
ſimulate diligit nichil vel modicū dili/
git . ¶ Nō ergo ꝙ tres Sophiſtica in
tribus differt a re vera . ſ. In p̄cioſitate
quantum ad valorem. In virtuoſitate
quantū ad opacōem . In motu quātū
ad debitā inclinacōnem . Exemplum
oīm accipe in balſamo. Nam ſicut hētꝛ
in libro. de vegetabilibus. Balſamum
ſophiſticatū non eſt tante precōſitatis.
nec tanti valoris. quanti balſamū verū
exiſtit. Itē deficit in pondē. qꝛ non tm̄
ponderat ſicut verū. Itē omnibus fere
liquoribus. liquor veri balſami magis ē
grauis. cū vero ſophiſticū exiſtit. nō eſt
tanti ponderis Vn̄ hoc eſt vnū de exꝑi
mentis. q̄n ꝓbatꝛ balſamū. vtrū ſit ſo/
phiſticatū vel verum. Tercō deficit ſo/
phiſticatū in opacōne. qꝛ ſicut veri bal
ſami naturā non habet. ſic nec eius vir
tutē et efficaciā habet. Non eni ſicut ve
rū balſamū valet cōtra paſſionē epilen
ticā. ſiue ſciaticam. ſiue cōtra oculi ma
culam. et ſic de alijs opacōibus veri bal/
ſami . ſic ergo ꝑ oīa eſt intellegendū de
dilcōne ſophiſtica. p̄mo qđ deficit a veā
precūſitate. nā vera valet regnū celorū
ſed ſophiſtica nllū pait meritū. ꝑmmo
multū demeritū. Item deficit ab ea in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pondere ſiue in inclinacōne. Nam natu
ralis inclinacō omnis rei eſt ad ſuū op
timū Vnde virtus guſtatiua ſemꝑ intē
dit ſummū in ſaporibus. Virtus audi
tiua in inſtrumentis organicis. et vo/
cibꝰ et canticis. Et virtus viſiua in co
loribꝰ. Vnde omnis virtus tanto plus
vel minꝰ in ſuo optimo delcātur ſcd̓m
ꝙ ad eiꝰ ſummū plꝰ vel minꝰ accedit.
Dilectio ergo vera maxime diligit ſum
mum bonū. poſt deum et ꝓpter deūm
plus diligit huānitatem aſſumtam ꝙ̄
dominā noſtram. et dominā magis ꝙ̄
angelos et angelos p̄mi ordinis ꝙ̄ ſcdi
et ſic deſcendit ꝓporcōnabilit̄ vſqꝫ ad
extremū qd̓ poteſt diligi ꝓpter deum.
Vnde plus diligit animā ſuam ꝙ̄ ꝓxi
mum. et plus animā ꝓximi ꝙ̄ ꝓpriū
corpuꝫ. et plus corpus ꝓpriū ꝙ̄ alie/
num. Omnis tamen inclinacō vere di
lectionis ſemꝑ principalit̄ in deū ten/
dit. et q̄ꝛ in natura nichil fruſtra fit. fi
naliter deū q̄rit ꝛ acquirit. Sꝫ dilectio
ſophiſtica ſiue ſimulata. q̄ꝛ in deum nō
tendit ſed placē inferioribꝰ q̄rit. dum a
ſūmo bono hoīnem ad infimū terminū
illi oppoſitum introducit. In quolibet
eīn motu locali. quantū ab vno termīo
recedit̄. tantū alteri ꝓximat̄. q̄re neceſ
ſario ſeq̄t̄. ꝙ ꝙ̄to amor falſus a bono ſū
mo ſepat̄ tanto ꝓfundo malorū magis
approximat̄. ſicut ergo vera dilcō leuat
hoīem vſqꝫ ad celū ſummū. ſic ꝑ oppoſi
tum vana dilcō deprimit vſqꝫ ad infer
nale ſuppliciū. et tanto ꝓfundiꝰ quāto
hic ſeuit falſiꝰ. Itē deficit falſa dilectio
a vera in nāli opacōne. ſicut eīn nō hēt
vere dilcōnis puritatē. ita nec eius vir
tutē nec opacōnē nec ꝑ cōſequens vere

dilcōnis retribucōem. ſed poſt eternam
meret̄ cōfuſionē. Si eīn ſic grauit̄ pu/
nitur qui monetā falſificat. et aurū et
argentū ſophiſticat: qd̓ illi faciendum
putas q̄ ſophiſtice deum amat. ¶ Ter
cio. dilectio debet eſſe actiua. ꝑ excluſi/
onē oīns ocioſitatis. nō eīn poteſt lux
nō lucē. nō poteſt ignis nō ardere. ergo
quō p̄t amor eſſe. et nō amato ſeruire.
Vnde dn̄s in Io. Si diligitis me mā.
m. ſer. q̇ eī īq̄t nō diligit me mādata me
a nō ſeruat et Grego. ait. ꝙ ꝓbacō di
lcōnis. exhibicō eſt opis. Vnde certiſſi
mū argumentū eſt qd̓ non fallit. ꝙ qui
rēnuit opari cum poſſit. vtiqꝫ deū non
diligit. Quia eīn forme ignis eſt calefa
cere. ideo impoſſibile eſt aliquid formā
ignis induere. et nō calefacē. Vnde fer
rum ignitū eſt valde incenſiuū. Cum
ergo amor ſit ignis ſp̄ualis. miro mō
animā incendit. et eam ad opacōnes q̄
ſunt amoris inducit. Qui dicit q̄ꝛ dili
go deum et mandata eius non cuſtodit
mendax eſt. nō eſt eīn poſſibile ē vt hō
diligat. et dilcō non ſeruiat. quē plus
ꝙ̄ animā ſuam amat. ¶ Sequitur.
Dn̄m deum tuū. In quo quid ſit amā
dum inſinuat. nō enim debemꝰ diligē
mundū. cum. i. Io. ij. ſit nobis ꝓhibi
tum ſed debemꝰ amaē deū et dn̄m nr̄m
et hoc triplici rōne. ſ. quia nos in vita
virtutibꝰ ditat. q̄ꝛ in morte nos a malo
cōſeruat. quia nos poſt mortē in bono
cōſūmat. ¶ Dico ꝙ Dominꝰ deus nr̄
a nobis eſt diligendus. q̄ꝛ nos in vita
gracijs ſuis ditat. ſicut ecōtra mūdus
ſuos amatores exſpoliat. et bona appa
rencia donat vt decipiat. Vnde dominꝰ
dicit Prouerbiorū. viij. In vijs iuſticie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ambulo ut ditem diligẽtes me. ſed dñe
quibꝰ diuicijs. Nunq̃d carnalibꝰ q̃bus
deſcenditur ad infernũ. Non inquã ſed
ſpũalibus quibꝰ homo leuat᷑ ad celum
Quis ergo ſic ingratꝰ vt nõ amet hũc
dñm. qui nõ ſolum tot bona nature. et
tot bona fortune. nobis cõtulit ſed inſu
per omnibꝰ bonis ſpũalibus ornauit.
Quis eñi ſic ingratus in mũdo. qui ſi
cecus eſſet non eum diligeret qui ei vi/
ſum gratis redderet. qui ſi auditu. ſi
guſtu. ſi tactu careret. Nunq̃t datorem
ex hoc nõ amaret. quid ergo eſt o homo
ꝙ illum nõ diligis qui tot bona corpis
tibi dedit. et animã nobiliſſimã creatu
ram dei ymagine inſignitã. p̃ creaturis
ceteris tuis viſceribꝰ inſpirauit. Dicit᷑
ꝙ apes ſic ſuũ regem tenere amant ꝙ
quando poſt ipm̃ turmatĩ per aera vo
lant. q̃libet ei quantũ poteſt appropin
quare laborat. ita ꝙ q̃libet ſe eius ſer/
uicijs offerat. ꝙ ſi laſſus fuerit eũ por/
tant. nec vlla apis eſt adeo laſſa quĩ eo
viſo vires recipiat. ꝙ ſi eum caſu aquo
mori cõtigerit. circa ſe omnes ponunt
et cõtinue gemunt. nec vlterius cibum
ſumunt. et niſi de medio ſubtrahat᷑ fa/
me moriũtur. Quãta ergo hominũ in/
gratitudo ſi ſuum cõſeruatorem non di
ligunt a quo omne qđ ſũt. omne qđ ſci/
unt accipiunt; quando volatilia tam
vilia. tam parua ſuũ regem ſic diligere
poſſunt. a quo nichil horum accipiunt
¶ Scđo debemꝰ deum noſtrũ amare.
quia nos in morte a malo conſeruat.
nam dum homo morti approximat oĩa
temporalia q̃ amauit. ab eius auxilio
ceſſant. nullũ ei auxilium mũdus preſ
tat. quin pociꝰ obſtando. filij. vxor di/
uicie eius dolorem plurimũ aggrauãt.
et diabolus tunc fortiſſime eum inpug
nat vt in deſperacõem inducat. ꝓpter
qđ mala eius omnia ad memoriã eius
reuocat. et eum grauiſſime coram deo
accuſat. vt ſic eum cõuictum ad carcera
ducat. Sed benignus dominus cui hõ
modo ſeruit. ſic cõtemtus a nobis nos
in vita ſeruat. ſic et in morte cuſtodit.
ſi boni aliquid in nobis inuenerit. pſ.
Cuſtodit dominꝰ omnes diligentes ſe
ſupple. in morte. quid faceret miſer hõ
contra hoſtem tam fortem ſic dimicantẽ
ſic totis ſuis viribus inuadentem. niſi
dominus adiuuaret. Sed ipẽ eſt qui ꝓ
ſe diligentibus pugnat. et potenciam
aduerſarij noſtri frenat. Unde dictum
eſt Deutronomij. xij. in figura Si cuſ
todieritis mandata mea q̃ ego precipio
vobis. vt diligatis dominũ deum veſ/
trum. diſperdam omnes inimicos veſ/
tros. et nullus ſtabit contra vos. Sed
nolunt miſeri iſta modo audire. nolunt
deũ tam beneficum ſibi amare. Nolunt
ad iſta oculos aperire ſed veniet et cito
veniet dies illa tremenda quãdo cogen
tur oculos aperire. et q̃ modo dicimus
cogentur aſpicere. quia ſicut dicit Gre/
gorius. Pena oculos aperit. quos cul/
pa claudit. Nam de Talpa dicitur. ꝙ
omni tempore quo viuit oculos nõ ape
rit. ita ut ob hanc cauſam eam oculos
non habere cõſcribant. ſed ſub terra fo/
dit. terram diligit. nec de ea comedit
quantũ vult. quia ne ei deficiat expa/
ueſcit. ſed in ſola morte oculos aperit.
In quo mortalibus Exemplum non
modicum dereliquit ꝛc. Tercio.
Bonus dominus non eſt contentus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝙ vos in vita cõſeruat. et in morte ſic
adiuuat. ſed poſt mortẽ premiat et coro
nat. Et attende o homo quia nõ p̃miat
deus bona q̃ tu feciſti. ſed ſua bona. et
ſua dona q̃ tibi dedit. et ideo maxime a
nobis amãdus. quõ illum nõ diligis q̃
cum te de iuſticia dampnare poſſet. te
ex pietate ſola ad bona tã immenſa et
tã ſublima introducit. Vñ dicit' Pſa.
lxxiiij. Oculus nõ vidit deus abſq; te q̃
preparaſti diligentib9 te. Unde ſponſa
dicit Can. ij. En dilcũs meus loquit'
michi. ſupple. p9 mortẽ. Surge amica
mea de laborẽ ad requiẽ. ꝓpera et veni
de captiuitate ad btĩtudinem. Iam em̃
yems tranſijt. q2 malum ledens diſceſ
ſit. Flores apparuerunt in terra nrã. q2
bonũ oĩs odoris et ſuauitatis tibi pre/
paratũ exiſtit. tẽpus putacõis aduenit
q2 omnibus malis diña falce reſecatis.
nõ reſtat ñ vt delecteris oĩbus bonis.
Si ergo vis iſta habere. diſcas deũ tuũ
diligere. ¶ Sequit' ex toto corde t. i.
ex toto te. q2 em̃ cor eſt fons tocius caloĩs
et principiũ oĩs amoris. qui toto corde
diligit. oẽ qđ poteſt facit nec deus plus
requirit. Sed ut iſta melius pateant.
¶ Nõnd'. ꝙ cor eſt oĩm affectuũ nrõꝝ
originale principiũ. Eſt ſubſtancia ſoli
dum. Et eſt motu continuũ. Cor enim
inter omnia membra habet principali
tatem. habet carnis ſoliditatem. et hẽt
motu cõtinuitatẽ. Scđm igit' iſta. deũ
diligere eſt eum diligere p̃cordialiter et
principaliter. et eum amare fortiter et
cõſtanter. Et eum amare ꝑſeueranter.
Dico ꝙ debes deum diligere toto corde.
i. p̃cordialit̃. medullitus et pĩcipalit̃
Cor em̃ ſcđm phm̃. in li. xij. de aĩalib9
Eſt oĩm membrorum pñcipaliſſimum
et pĩcipaliter. et p̃mo a natura ꝓduc
tum tanquã membrorũ oĩm fundamẽ
tum. In corde eciã ſicut dicit. eſt oĩm
venarũ principiũ. et p̃ma virtus car/
nis et ſanguinis in corde. et eius ſan/
guis eſt mũdus clarus. et maioris ſen
ſus. et magis cõueniens intellectui. et
in ipſo eſt principiũ tocius ſenſus aĩa/
lium. et nullum membrũ ſic eſt neceſſa
rium. q2 ipm̃ eſt omnis vite ſenſus et
motus fontale principiũ. Et addit. ꝙ
cor eſt pĩcipium oĩm motuũ delectabi
lium. et alibi dicit. ꝙ cor in homĩe ſe
habet. ſicut radix in arbore. Unde qñ
cor delectatur. omnes arterie aperiunt'
et quãdo cõtriſtatur omnes pariter cõ/
ſtringuntur. Ex quibus manifeſte ap
paret. ꝙ toto corde diligere. eſt ex toto
ſe. ex omni aſtrictione. ex oĩ ſuo poſſe.
ex toto tuo ſcire. deum amare. quia hoc
eſt amare precordialiter. medullariter
et ardenter. Unde licet in via nõ poſſit
ſic amari medullitus. tamẽ quãtũ poſ
ſimus eſt amandus. et ſuper omnia et
in omnibus eſt amãdus. Unde ſponſa
eius allecta dulcedine et tota eius ab/
ſorta amore. quaſi ebria dicit. illud qđ
habetur in Canticis. Anima mea liq̃/
facta eſt. ut di. lo. eſt. Si em̃ ex leticia
cordis ſic membra omnia efficiuntur.
ut ſe ab exterioribus ſignis homo ſe ab
ſtinere non poſſit. quin arrideat arri/
denti. quomodo ad colloquium ſummi
boni animã alloquentis. et ad ſpũale
gaudium excitantis anima totis p̃cor/
dijs non gaudebit. in tantũ ꝙ gaudiũ
tollerare non poſſit. vere qui deum pre
cordialit̃ amaret. totus in gaudio eſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſicut ebrius incederet vt vix ſe in exte/
rioribꝫ tparet et ab omnibꝫ creaturis
q̃rẽt illũ Can. Nũ quẽ diligit a. m. vi.
ſi inuenitis dilectũ meũ. dicite ei. quia
amore langueo. ¶ Scdõ cor eſt ſubſtã/
cia ſolidã. q2 eñ cor eſt membrũ nobiliſ/
ſimũ. nec alicuiꝰ leſionis abſq3 periculo
ſuſceptiuũ. quin pocius acus punctus
ei mortis eſt cauſatiuus Unde Sapiẽs
Natura ꝓuidit. et ei durã et ſolidã car
nẽ dedit. ne facile ledi poſſet. et quãtũ
ad hoc deũ diligere toto corde. eſt eũ for
titer et cõſtanter amare. et prius oĩa
mundi mala tollerare. et mortis peri/
culum ſuſtinẽ. q̃ʒ ab eius dilcõne recedẽ
ꝓpter qð in Can. viij. dicit̃ ꝙ fortis
eſt vt mors di. q2 cum morte pugnat et
eam ſupat. Unũ hoc ẽ qð dicebat Aplũs
Rõs. viij. Quis nos ſeꝑabit a caritate
xpi ꝛc. ¶ Tercio cor eſt motu cõtinuũ
ſicut eñ in maiori mundo. celum a mo
tu nõ ceſſat. q2 ſi ad modicũ ceſſaret. eo
ꝙ omnis aliꝰ motus ab illo eſt. omĩs
in rebus gñatio deꝑiret. Sic in minori
mundo omnis motꝰ cor principiũ eſt.
Unde ſi a motu modicũ ceſſaret. mox
animal deꝑiret. q2 omnis motus aliꝰ
ĩ eo ceſſaret. nec animal viuẽ et moueri
poſſet. niſi cõtinuꝰ et vniformis motꝰ
cordis exiſtẽt. Quantũ ergo adhoc deũ
toto corde diligere. eſt deũ ꝑſeueranter
et continue amare et nunq̃ʒ ab hoc actu
ceſſare. iuxta illud Prouerbiorum. Omi
tẽpore diligit qui amicus eſt. ſi eñ ad
modicum tempus ceſſet homo diligere.
neceſſe eſt totum ſpirituale edificiũ de/
ꝑire. Cum eñ amor ſit vita cordis. et
cor ſit principiũ omĩs opis. quomodo
viuere aliqð opus poterit. ſi cor ipſum
non vixerit et amore priuatũ fuerit.

Omĩa xviij.

GRacias ago deo meo in grã q̃ da/
ta eſt vobis. quoniã in omnibꝫ diuites
facti eſtis in illo. pma Corinthiorum.
legitur ꝙ Elephas qñ infirmitatẽ in/
currit. quãdam herbam ꝓ recuꝑanda
ſalute colligit. et anteq̃ʒ eam in cibum
accipiat ad flumen accedens ſe lauat.
et herbam verſus celum eleuat. q̃ſi gra
cias dõ agat. et ab eo ſanitatẽ expoſcat
Turpe eſt ergo ſi qð facit beſtia irracõ
nalis non faciat creatura racõnalis. et
ideo Apoſtolus. in verbis iam dictis.
duo facit. nam Primo affectũ caritatis
oſtẽdit. et de bono ꝓximi gracias deo
reddit. Scdõ ipſe ꝓximo de bono ac/
cepto cõgratulatur. Regraciatur ergo
Apoſtolꝰ deo beneficia largienti. cum
ait. Gracias ago deo meo. cõgratulat̃
ꝓximo beneficia accipienti. cũ addit.
In gracia q̃ data eſt vobis. dicit ergo.
Gracias ago ꝛc. in quo oſtendit̃ ꝙ de
bemꝰ deo gracias referre vel reddere.
et ei non ingrati eſſe. qui tot nobis dig
natur beneficia cõferre. Unde ſemꝑ de
bemꝰ deum laudare. corde. ore. et opere
ſicut ibi dicit aperte. ¶ Eſt ergo Nõ
dum. ꝙ ingratitudinis peccatum eſt
maximũ ꝓpter Tria. ſcilicet. quia fa/
cit in anima ꝓnitatem ad offendẽdũ.
Ingrati enim facile cadunt. Difficul/
tatem ad ꝓficiendum. ingrati difficul
ter ꝓficiunt vel reſurgunt. Inpoſſibi/
litatem quodãmodo ad deum placandũ
Ingrati indulgenciam vix aut nunq̃ʒ
acquirunt. ¶ Dicamus ergo ꝙ gracie
ſunt ꝓ viribus deo reddende. eo ꝙ in
gratitudĩs peccatũ reddit hoĩem ꝓnũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ad malum·cuius racō· qꝛ nemo ſtat ꝑ
ſe· ſed deo ſolo tenētr· ergo ſi hoc ignoās
vel ſi neſcire te fingis. ita vt nllas grās
deo reddas vel agas· dignū eſt· vt te di
mittat· quo facto neceſſe eſt ut tu ruas
Quō enī ſtare poterit edificiū quantū/
cūqꝫ altū· ſi q̄s ab eo ſubtrahat funda/
mentū· Itē peccatū eſt qd̄ dat pondus
maximū. ſed oē ponderoſū nāliter ten/
dit ad centrū· nec ſtat quouſqꝫ ꝑtingat
ad ymū· niſi ei obſtat aliqͦ obſtaculum
ergo cū peccatū ingratitudīs ſit inter
oīa maximi ponderis· ad mala cetera
hoīem cadere facit· poſtq̄ hoīem deus
dereliq̄d. et ꝓpter hoc dr̄ Rō· i· Cū cog
nouiſſent deū· non ſicut deū glorifica/
uerunt· aut grās egerunt· ſed euanue/
runt in cogitacōibus ſuis et obſcuratū
eſt inſipiens cor eorū· ꝓpter qd̄ tradi/
dit eos deus indeſideria cordis eorū zc̄
ibi. eſt tradē· id eſt. nō adiuuaē et gra/
ciā ſubtrahē· et ad eius cōſeruacōez nō
īfluere· ipſo ergo nō regente necē eſt ca
dere· Quō ergo nauis inē fluctꝰ· et for
tiſſimos ventorū inpulſus ꝑtranſibit
illeſa· ſi in regendo deficeret ei nauta·
Vnd̄ Augꝰ· ſic ait. Quid miraris ſi ho
minē quē dn̄s deſerit· cunctis alijs in
mūdicijs cedit atqꝫ cōſentit iuē a pccīs
alijs. trahitꝛ· rapitꝛ· poſſidetꝛ· a quo enī
quis victus ē· eius et ſeruus eſt· et ad
dit ꝑ peccatū in gratitudīs aīa ſordida
inr· trahitꝛ· rapitꝛ et capitur· ¶ Scdō
ingratitudo impedit ꝓfectū ad bonū·
nam pondꝰ eſt quo vnū qdqꝫ ad ꝓpriū
locū fertꝛ· Vn̄ ſicut terra ſuo pondē pe/
tit ymū· Sic ignis ſuo pondē petit ſū
mum· Quare ſi ꝑ diuinā potenciā pō/
dus leuigans tolleretꝛ ab igne nō poſſꝫ

vltra aſcendere· ſed in ſpūalibus ſicut
peccatū eſt pondus ad yma depmens·
Si ergo ē pondꝰ ad ſupiora trahens·
ergo ſubtracta gracia ab ingratitudi/
nis culpa: vltra aſcendē vel ꝓficē oīno
ē impoſſibile· et ꝓpterea dr̄ ij· Thi· iij
In nouiſſimis diebꝰ inſtabūt tp̄a pi
culoſa· et erunt hoīes ſeipſos amātes·
cupidi· elati· ingrati zc̄· ſed vltra nō ꝓ
ficiēt· et ꝓpterea īuitat Aplūs· ad grā
rum actionē· ij· Cor· Ambulate inqͭt
radicati in xp̄o· habundātes in illo in
graciarum actōne· Nichil enim in hac
vita potes facē meliꝰ q̄ de omnibꝰ gra
cias deo agere· ¶ Tercō ingratitudo
quantū in ſe eſt aufert neīe locū· qꝛ ſic
dicit Bernd̄ꝰ· Ingratitudo eſt ventus
vrēs deſiccans fontē pietatis· cū enim
ꝑ influenciā cordis oīa mēbra viuant
et eciā ſenciant· Nōne indignū mēbrū
eſſet· et vitā ꝑderet· ſi ſuo pricipio in/
fluenti grās nō impēderet· Nunq̄d nō
videmꝰ ſicut a mari exeunt oēs aque·
ſic ad ipm̄ redeunt· ymmo hūc circulū
quaſi oīa faciūt· Nam celū omni die ab
eo puncto vnde mouē ſe incipit ad idē
redit· ſed hunc circulū ſol in vno anno
cōplet· ſed luna eū in vna menſe ꝑficit.
Ergo cū quaſi in omnibꝰ ſic ſit· cum a
deo omnes grē fluant decens vtiqꝫ eſt
vt in ipm̄ redeant· quare qui aliē facit
fontē tocius grē ſibi claudit· nec habet
vnde recte veniā ſperare poſſit· Vnde
dicitꝛ Sapiē· xvi· Ingrati ſpes tamq̄
ybernalis glacies tabeſcet z diſpergetꝛ
ſicut aqua ſuperuacua· ſicut glacies
ybernal̄ modico tacta calore tabeſcit· et
ſicut aqua q̄ ſemel decurrit in p̄ceps·
iterum non recurrit· ſic qui ingratus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

exiſtit. vano ſe calore diſſoluit. et quā/
tum in ſe eſt facit. ne grā q̄ ab eo deflux
it vltra redeat ad hoſpicium ſui cordis.
Exemplū nobile Mathei xiij. De illo
cui dn̄s omnia cōdonauit. ſed q2 ingra/
tus de tanto beneficio extitit eū in debi
tum dn̄s reuocauit. et carceribus tradi
iuſſit. donec vniuerſa q̄ acceꝑat reddet
in ſolidum. et vſq3 ad quadrantē nouiſ
ſimū. et ꝓpter hoc periculum euitand̄
mouetur q̄libet ad beneficiū recognoſ/
cēdum. et ad gracias deo reddendum.
Eccleſiaſtici. xxix. Graciā inquit fide
iuſſoris tui ne obliuiſcaris. dedit enim
pro te animā ſuam. Si turpe eſt apud
ſeculares illius graciā obliuiſci. qui ꝓ
te redeundo a morte tradidit pecuniā
ſuam. ꝙ turpiſſimū eſt nō recordari il/
lius gracie. qui ꝓ te dedit animā ſuam
¶ Sequitur. q2 in omnibꝫ diuites facti
eſtis in illo in quo oſtenditur cōgratula/
tio ad ꝓximū diuinis beneficijs preuē
tum et honoratū. q2 ſcd̄m caritatis re/
gulam Si gaudeat vnū membrū. con/
gaudent omnia membra. eo ꝙ omnia
mēbra vno vinculo ſunt vnita. Refert
ergo gracias ſcūs Apoſtolꝰ. q2 diuites
erant nō ī quā auro vel lapidibus p̄cio/
ſis. ſed pocius ſpiritualibus donis.
¶ Eſt ergo Nōndum. ꝙ ſunt tria gn̄a
diuiciarum. Nam ſunt quedam diuicie
tꝑales q̄ ſunt penitus cōtemnende. q2
periculoſe. Quedā ſpūales q̄ ſunt ſolli/
cite conſeruande. q2 precioſe. Quedam
eternales q̄ ſunt modis omnibus appe/
tende. q2 glorioſe. Dico ꝙ prime di
uicie ſunt tꝑales et penitus nō curād̄e
nec corde amande. quare. q2 ſunt vane
Pſalmiſta. Diuites eguerunt et eſuri/
erunt. Item q2 ſunt falſe. Pſal. filij ho
minū vſque quo graui corde 2c. Item
q2 ſunt tranſitorie et caduce. Job. xxij.
Diues cū dormierit nichil ſecū auferet.
aperiet oculos ſuos et nichil inueniet.
Item q2 ſunt poſſeſſoribꝫ ſuis nociue.
Unde dicitur in Eccl. Aliā vanitatem
vidi ſub ſole diuicie cōgregate in malū
dn̄i ſui. et ideo ꝓpter hec omnia dicitur
in pſ. Diuicie ſi affluant nolite cor ap/
ponē. nō dicit ꝙ nō habeant ſed ꝙ cor/
de non amentur. quare. q2 non poſſunt
cordis capacitatē inplere. neq3 ipm̄ ſa/
ciare. ergo nec ipm̄ ꝑficere. nec ab indi
gencia liberāre Nam oē qd̄ eſt natū cape
aliq̄d ī ſeip̄o nō poteſt repleri āquo qd̄
fuit minꝰ ipſo. Unde vas capiēs duos
modios ꝑ vnū repleri non p̄t. Sed cor
hoīs capax eſt ſummi boni. ergo nullo
alio illo minore p̄t impleri ſed cū ſumū
bonū ſit infinitū. oē bonū illi cōpatū ē
q̄ſi nullū. ergo cor hoīs eſt illiꝰ infiniti
boni capax. ſic certum eſt ꝙ ad inpleri
n̄llo alio bono poſſit. Itē cū natura nō
paciatur aliq̄d eſſe vacuū. q2 ſūmo bono
nō plenū. la boāt attrahē qd̄cūq3 tꝑale
bonū. ne remaneat vacuū. Et3 q2 oīe
qd̄ attrahit ē q̄ſi punctū ſue capacitati
conꝑatū. dū ad replecōem ſui argentū
vel aurū attrahit. q̄ſi ſe inueīt vacuū et
nūꝙ plenū. 2 ideo nō quieſcit ſed ſemꝑ
alia q̄rit. et hec eſt rō q̄re auari nō p̄nt
quieſcē. q2 cū vacuitas q̄ eſt in eis ſemꝑ
naturalit̄ repleri cupiat nec acquiſitis
repleri valeat. ideo appetitus acq̄rēdi.
nō ceſſat. ſed ſꝑ ad alia q̄renda feſtinat.
hec eſt rō q2 pecuniārij q̄ſi ſūt oēs auari
Quia ſicut locus aliq̄s vacuus. dū aꝙ
ad ſui replecōem recepit ꝙ diu plenus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

non fuerit aquā lotis collateralibus nō
refundit Et ſicut videmus ꝙ dum plu
it terra ꝑus q̄ȝ ſatis bibit. poſtea diſcur
rere ad ꝑtes alias aq̄s ſinit Sic auarg
q2 repleri cupit cum repleri nō poſſit :
aliȷs q̄ cōgregat nō effundit . ¶ Scd̄o
ſūt alie diuicie q̄ ſūt ſp̄uales longe hȷs
meliores . et diuicie tales ſunt dona et
ūtutes. hȷs eīm diuicȷs diuites ſunt q̄
diuicias ꝓprias ꝓpter xp̄m cōtemnūt
Vnde dr̄ Eccleſiaſtici. xiiȷ. Eſt diues
in ſp̄ūalibꝰ cū nichil habeat. ſ. in tꝑali
bus. et eſt pauꝑ in tꝑalibꝰ. cū in mul
tis diuicȷs ſit. ſ. in ſp̄ūalibus. Hee eīm
diuicie nō ſunt vane. nō ſunt falſe. non
ſunt nociue. ſed ſunt precioſe. ꝑ q̄s emi/
tur ſublimacō eterne gl̄e. i. Ephē. Non
ceſſo grās agē ſꝑ memoriā vrī faciens
in orōnibus meis. vt deus et pr̄ glorie
det vobis ſpm̄ ſapiencie . et illuminet
oculos cordis veſtri. vt ſciatis q̄ ſint di/
uicie gloīe hereditatis eius ī ſanctis. i.
q̄ ſunt ille diuicie ꝑ q̄s acquirit᷑ glorio
ſa hereditas. et hoc eſt qd̄ dicit᷑ Ia. ij.
Nōne deus elegit pauꝑes in hoc mūdo
diuites in fide et opibus boīs. et here
des regni . qd̄ repromiſit diligentibꝰ ſe
Virtutes ergo ſunt vere diuicie q̄bꝰ hō
in vita ornat᷑. in morte iuuat᷑. et poſt
mortē ad regnū eternitatis ꝑducitur .
Nō ut pecuīe in neceſſitate deſerunt .
Non ut ille decipiunt ſiue fallunt . ſed
quidq̄d homini ꝓmittunt impendunt
et plus in infinitū . Vt ergo habeant᷑
hee diuicie . omnes alie ſunt ī pauꝑibꝰ
expendende. Tercio ſunt alie diui/
cie q̄ dicūtur eternales. q̄ ſicut ſunt ex/
cellencōres et omnibus ſublimiores .
ſic ſunt eternaliter permanentes .

Nunq̄ȝ ſuam excellenciam ꝑmutantes.
mirū eſt eīm valde ꝙ auaī has diuicias
non aꝑpetunt. et ꝙ ꝓ hȷs acquirendis
ſua oīa nō expendūt . Nullus eīm eſt
mercator qui nō libenter daret cuprū .
vel auricalcum. ut reciꝑet aurum. et q̄
nō impenderet ſtannum vel plūbum .
ut ꝓ iſtis haberet argentū. Quid igit᷑
eſt ꝙ dare non volunt lutum pro bono
ſummo. vanū ꝓ vero. tranſitorium ab
eterno. et vile eſt modicū ꝓ immenſo.
Hee ſunt eīm diuicie quas fidelibus op
tat. Apoſtolꝰ. Phil᷑. iiȷ. Dominꝰ im/
pleat omne deſideriū veſtrum ſcd̄m di/
uicias ſuas in gloria. Pſalmiſta. Glā
et diuicie in domo eius. id ē diuicie glo
rioſe. Vnde ipē dicit Prouͤbiorum viȷ.
Mecum ſunt diuicie et gloria . Ad has
nos xpriſtus perducat .

Item .

Confide fili remittunt᷑ tibi pecca
ta tua. Mathei. iȷ. Paraliſis eſt leſio
ꝑtis humani corporis cum priuacōne
motus et ſenſus. et fit aliquando ex in/
firmitate cōſtringente. quandoqȝ ex hu
more opilante . quandoqȝ ex calore con
ſumente. et in neruos ſenſibiles cōpun
gente. quandoqȝ fit ex vulnere neruos
inſcidente vel diuidente . ex hȷs enim
omnibus cauſis denegatur tranſitus
ſpiritus animalis . adminiſtrare ſenſꝰ
et motus. quare ſi nerui ſenſibiles mo/
tu fuerunt omnino preciſi . vel ex toto
ſint opilati mēbrum efficitur immo/
bile et inſenſibile. ſi vero non plena fu/
erit opilatio non erit in membro tran/
ſitus illius ſpiritus perfecta denegatio
generat᷑ tremor in membro non ꝑfecte
adhuc ꝑaliticꝰ. et hic tremor accidit ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

malicia membrorū inferius deprimen
cium. ſupius erigenciū. Dum enī hec
erigit illa depmit. ex bello tremor acci
dit. maxime autē paliſis habet fieri ex
ſuperfluitate ciborum et potuū. ex q̄bus
fit ſuperflua gn̄atio humorū neruos opi/
lancium. Verum paliſis iſtig hominis
de quo in Euangelio ſermo fit. non eſt
pticularis vt tantū vnū membrū inua
deret. ſed erat vniūſalis. eo ꝙ recte me/
diam ptem corporis occuparat. et quia
talis paliſis q̄ eſt vniūſalis eſt valde ad
curandū difficil. ita vt in ſenibus vix
curari poſſit. ideo magna virtus ſalua
toris apparuit. dum et ei peccata dimi
ſit. et ipſum vlterig a morbo corporis
ſolo vbo curauit. Et quia plus eſt aīa
q̄ corporis ſubſtancia. et ꝑ conſequens
eſt peior morbg mentis q̄ corpis. pus
eum deus a culpa ſanauit. cum ait.
Remittunt̄ tibi peccata tua. Scd̄o eū
a morbo corpis liberauit cū poſtea dixit
Surge tolle lectū tuū ꝛc̄ In quo medi
cis dat̄ exēplū. dum aliquē aggrediūt̄
infirmū. vt prius eū inducant ad peni
tudinē mentis. deinde accedant ad cu/
racōnem corpis. Quia dum ꝓ culpa a
deo morbus ſepius infligit̄. fruſtra cō
tra morbum omnis medici labor inpē/
ditur niſi pus cauſa morbi ꝑ ſupremū
medicum abſcindat̄. ¶ In verbo ergo
premiſſo Dominus. duo facit.
Primo enī egrotantis animā erigit ne
deſperet. Scd̄o ei abſolucōis beneficiū
inpendit. dum peccatum indulget
Primo ponit̄ dei cōfortacio. et a deſpe/
rando erectio tamq̄ cōgrua diſpoſitio.
cum addit Confide fili. Scd̄o ſubdit̄.
culpe dimiſſio. et omnis morbi curacō
cum addit Remittunt̄ tibi peccata tua
Nam per primū fit reparatio potencie
cognitiue Sapiē. iij. Qui cōfidunt in
illum intelligent veritatē. Sz ꝑ ſcd̄m
fit reſtitucō potencie affectiue. luce. vij
Remittunt̄ ei peccata multa. q. di. m.
Sed Nōnd̄. ꝙ ſupra dn̄ica xij. dictum
eſt quō quidam cōfidunt in ſua potēcia
quidam in ſua ſapiēcia. quidam in ſcā
vita. Nunc igitur illis eſt addendum.
Primo ꝙ illi qui cōfidunt in ſua potē/
cia innitunt̄ baculo arundineo. Scd̄o
qui cōfidunt in ſua ſapiencia innitun/
tur ductori ceco. Tercō qui confidunt
in ſua vita innitunt̄ picture et ydolo.
¶ Dico Primo. ꝙ qui cōfidunt in ſua
potencia innitunt̄ baculo vano et cōca/
uo. cui ſi inixus fuerit homo cadet neceſ
ſario. Nonne ſtultus eſſet qui vmbram
ſuam in flumine videns. de eius ſolidi
tate confidens. ſuper eam aſcenderet.
ab ea poſſe ſuſtineri ſe credens. Talis
eſt omnis mundana potencia. q̄ cum ſe
ipſam adiuuare non poſſit. omnes in
ſe confidentes deicit et allicit. Vnde in
figura dictum eſt Ezechie. quarto. que
eſt iſta fiducia tua qua niteris. id eſt.
qua confidis vt audeas rebellare. An
ſperas in baculo arundineo et cōfracto
egipto. baculus enim arundineus q̄/
uis exterius videatur ſolidus. interig
tamē omnino ē vacuus. et ad pondus
ſuſtinendum ineptus. quare qui ei in/
nititur ambulans ſuper ripam cum ī/
cedit cum fiducia ſubito ruit ad yma.
Et talis eſt omnis humana potencia.
q̄ cum in ſe nullo modo ſit ſolida. nulli
poteſt eſſe ſtandi fiducia Vnde dicit̄ in
pſalmo. Nolite cōfidere in pncipibg ꝛc̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Secūdo qui confidit in ſua ſapiencia
innitit᷑ ductori ceco. ſenſus eñi hoīs ce/
cus eſt nec uiā q̄ euūdē eſt uidet. niſi lux
ſūma eum illuīnet. Videmꝰ eñi ꝙ nic/
hil oculus carnis uidet. niſi eū ſolaris
lux adiuuet. quō ergo lux interior ali/
q̄t videre poterit. ſi a ſūma luce adiuta
nō fuerit. et ꝓpterea dicitur Mich. ij.
Nolite cōfidere in duce ceco. quis enim
eſt dux nr̄ niſi ſenſus noſter. Sꝫ qui ei
innixus fuerit in precipitiū totus ibit.
quis magis cecus ꝙ̄ ille q̄ in via ſeq̄tur
cecū. Math Si cecus ceco ducatū p̄ſtet
ambo in foueā cadunt. ¶ Tercio qui
cōfidit in ſua vita innititur picture et
ydola. cū eñi ſcd̄m Aplm̄. nichil oīno ſit
ydolum qui in eo cōfidit neceſſaīo ruit
Pictura eñi ymaginē rei habet. ſed de
re nichil habet. et ideo adiuuare nō p̄t.
ꝓpter qđ dicit᷑ Pſa. xlij. Cōfundant᷑
qui cōfidunt in ſculptili. Sculptile eñi
videt᷑ habere faciem hoīs ſed ficte nō vē
Hanc cōſtat habere. ſic et oīs ypocri/
ta habet ſanctorū verba et opera. ſed n̄
habet ſanctitatem inꝛtnā. Unde dicit᷑
Iēmie vij. Nolite cōfidere in verbis mē
dacij dicētes tēplum dn̄i tēplum dn̄i eſt
Multi eñi vident᷑ templū dn̄i. ut hoīes
ſathanici. qui ſcd̄m veritatē ſunt tem/
plum diaboli ꝓditores peſſimi aīmos
hn̄tes. vulpinos. et facies pylatinas.
Non eſt ergo cōfidēdum in humana po
tencia nō in humana ſapiencia. non in
uite apparentia In quo igit᷑ cōfitendū
eſt. in dei potencia. q̄ vniuerſa de nichi
lo ſunt facta Unde dicit᷑ Sap. Omnia
in numero ꝛc. Itē in dei ſapiā. q̄ cūcta
ꝓducta ſunt in diſpoſita ſūt ornata et
in eſſe ſeruata. ꝓpter qđ ait ꝓpheta.
Conſerua me dn̄e ꝛc. In hoc ergo tam
potentiſſimo. tā ſapientiſſimo. tā beni
uolentiſſimo. dn̄o cōfidendū eſt. Unde
ipſe dicit in Iohanne. Confidete ego
vici mundū. quis ergo timeat ſi in dn̄o
confidat. Unde dicitur de viro iuſto.
Proū. Iuſtus ſicut leo cōfidens abſq̄
terrore erit. Optime dicit ſicut leo. cu/
ius tante eſt ꝓbitas vt nichil penitus
timeat. Immo ſi videre ſe credat. vena
tores non fugit. ſed in patētem campū
vadit. et prius omnibus illum īuadit
qui prius in eum ſagittam vel iaculū
miſerit. ꝓpter qđ dicit᷑ Proūbiorum.
leo fortiſſimus beſtiarū ad nullius pa
uebit occurſum. ſic ergo et homo iuſtꝰ
non habet. Unde timeat. cum in ſūme
potentem. in ſumme beniuolentem cō/
fidat. Nam et eſt quidam piſcis adeo
magnus qui dicit᷑ Cetus. ut aliquādo
nautis aliqua inſula videatur. Unde
ſi caſu aliquo naute decepti ei appropī/
quarent. aquam cum ore ſuper nauem
in tanta quantitate proicit. ꝙ nauem
ſubmergit. cum cocodrillus piſcis ſer/
pentinus et venenoſos piſces minores
inuadit ut comedat. illi ad cetum cōfu
giunt et ad eius caudam ſecuri cōſiſtūt
Ac ille peſtifer piſcis cum deuincere te
cum non poſſit. a faucibus ſuis fumo/
ſum odorem et fetidiſſimū eicit. ut ſic
piſces deicere poſſit. Sed cetus ſummo
odore de ore emiſſo fetidum illum odo/
rem repellit. et ſic in ſe cōfidentes ꝑire
nō ſinit. ergo ſi ſit cetus facit. xpiſtus
contra diabolum in ſe cōfidentes nō iu
uabit. Nam cetus in hoc xpiſtum. ſed
cocodrillus ſignat diabolum ſerpētem
antiquum. ¶ Sequitur. Remittunt᷑

tibi peccata tua. In quo notatꝛ venia
ab oī culpa. ¶ Sʒ Nōnď. ꝙ ad culpe
remiſſionē tria maxime requirunꝛ. ſ.
Grā preueniēs et diſponēs. liberū ar/
bitriū cōſentiens. Deus totū efficiens
Iſtis eñ tribus moď efficitꝛ de impio/
pius. dum ꝑ graciā excitatꝛ. dum ꝑ li
berū arbitriū grē cōſentitꝛ. dum ꝑ deū
peccatum dimittitꝛ. ¶ Dico ꝓmo ꝙ ad
dimiſſionē pcc̄i requiritꝛ grā animā ex
citans et adiuuās ꝛ cōfortans. Nā ſine
grā nec bonū cogitaꝰ. nec bonū noluꝰ.
nec bonū aliqď facimꝰ. nec in bono ali
quo pſeueramꝰ. Vnď Bern̄. Conatus
liberi arbitrij nulli ſunt n̄ ꝑ grām exci
tentꝛ. et fruſtra ſunt n̄ ꝑ grām adiuue/
tur. et Auguſtinꝰ dicit. ꝙ grā ꝑuenit
hoīs voluntatē ut bonū velit. et ſubſe/
quitꝛ. ne fruſtra velit. Quō eñ poſſet
peccatrix aīma fieri deo grata ſine grā
quō eciā pelletꝛ ab anima culpa gracia
nō infuſa. nunꝙ̄ eñ vnū cōtrariū tolli
tur. niſi ꝑ ſuum cōtrarium expellatur
Quō eñ frigus pelli poterit. n̄ per ca/
lorem. quō pelletꝛ tenebra ſine luce. quō
cecitas pelletꝛ ab oculo. niſi adiuuante
viſione ſed culpa et grā ſunt oppoſita.
Ergo nunꝙ̄ ab anima tollitur culpa.
niſi infundatꝛ dei grā. Et ꝓpterea dr̄.
de Maria magdalena. luce. vij. Remit/
tūtur ei peccata multa. q. di. m. qꝛ eñ
caritatis ignem habuit. ideo omnis in
eo robigo cōſumpta fuit. Quid miraīs
ſi ignis ſpūalis anime rubiginē tollit.
quando ignis materialis vt cernis. ſic
omnē rubiginem in ferno conſumit.
¶ Scďo admiſſionē peccati requiritꝛ
liberū arbitriū cōſenciens et quātum
in ſe eſt faciens. Nam dominus ſcďm
cōmunē legem nulli dat graciā niſi vo/
lenti et cōſencienti. et quātum in ſe eſt
facienti. ſi ſit adultus et non ſtultus.
nam et in natualibꝰ curis ſic eſſe vide/
mus. ꝙ bonꝰ medicus et in arte ꝑitus
nunꝙ̄ medicinam purgatiuā tribuit.
niſi diſpoſitis. et ſcďm naturam prepa
ratis dicitꝛ eſſe natura et condicō ex/
pulſiui farmati. Vnde ſi diuiſiuū et ꝓ/
ꝑatiuū eſt ad expulſionem colere. pur/
gatiuū eiuſdem debet eſſe nature. vt co
leram purget. et ſic in alijs eſt. qꝛ quā/
to artificialior preceſſerit in purgando
materiā preꝑatio. tanto melior et vti/
lior inducitur purgatio. Vnde videmꝰ
ꝙ nunꝙ̄ animā corpori dominus infu
dit niſi corporis organizatio et debita
diſpoſitio. in corpore ipō preceſſit. et qꝛ
in corpore animalis nobilior preꝑatio
precedit q̄ in corpore vegetabili. et no/
bilior in corpore hominis q̄ in corpore
alterius animalis. Ideo nobilior for/
ma datur ſenſibili q̄ vegetabili. et no/
bilior homini q̄ alteri animali. Vnde
fuerunt ſapientes qui dixerunt. ꝙ cor/
pus plante diſponebatꝛ ad ſuſcepcōneꝫ
aīe vegetabil' ꝑ influenciā celi ſiderij.
corpꝰ aīalis ad ſuſcepcōem aīe ſenſibil'
ꝑ influenciā celi criſtallini. Si corpus
hoīs ad ſuſcepcōem aīe rōnal' ꝑ influē
ciam celi empirei. Ex q̇bꝰ oībus maī/
feſte colligitꝛ ꝙ quāto diſpoſicō melior.
tāto forma ſuꝑinducta nobilior. et q̄/
uis ex ꝑte dei hoc n̄ ſit neceſſariū. eo ꝙ
poſſit minꝰ diſpoſito maius cōferre do
nū. eo qď ſit gratis datū et tam cōgruū
vt ſcďm diſpoſicōem preambulam q̄ tū
nō fit abſqꝫ ꝓuidente grā. infundatꝛ a
deo medicina oīs ſcorie purgatiue. et

D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ideo vnuſquiſqꝫ ꝑueniēte grā excitāte
et adiuuante de dīnis inſpiracōnibꝰ cō
ſentire debet a malo ꝓ poſſe recedere ·
dīm rogare· elemoſiās facē · et ſic ꝙtū
poteſt ſe ad infundēdam graciā ꝑpare.
et hoc eſt qđ ꝓpheta īnuit· quādo dicit
Dixi cōfitebor · Ecce prepacō et tu· re·
īpi· p̄c· m· Ecce gracie infuſio Eccľ. ij.
Quis inuenit eū et deſpexit eū quātū
inq̄t pius et miſericors eſt · et dimittit
in die tribulacōnis peccata· ¶ Tercio
ad dimiſſionē pecca· timaxime et prīci
paliter requirit deus totū faciens · nā
et gracie collacō· et hōis prepacō· et cul
pe purgacō eſſe nequeūt ſine deo· Nam
ipō nō influente · nulla p̄t eſſe opatio
creature· ipſe eīn graciam creat. et eam
aīe donat. Unde dicit Rōs· iiij· Oīnes
eīn peccauerūt et egent gracia dei· id ē
deo gratificante· Unde ipē dicit Yſay ·
Ego ſum q̄ deleo iniq̄tates tuas ꝓpter
me. ſicut eīn radius illuminat aerē. hoc
habet a ſole· Et ſicut riuulus q̄ irrigat
terras· hoc habet a fonte · ſic ꝙ gracia
animā mūdet· hoc hēt ab ipſo ꝑmo in/
fluente· qđ eīn a ſe nō ē · nec ꝑ ſe agere
poteſt· hec tū remiſſio peccati. maxime
facta eſt in ſanguine xp̄i· Unde dictū ē
ad Hebre· iiij· Omnia in ſanguine mū
dant · et ſine ſanguīs effuſione non fit
remiſſio peccatorum .

Dñica xix ·

OMnia pata ſunt venite ad nupci
as · De iſta materia Reqre ſup̄ Dō· ij·
Mira dei nrī benignitas· et ſupadmi
rabiľ pietas· quō ad bona celeſtia ſiue
ad eternas epulas nos inuitare nō ceſ/
ſat· Quis eīn hoīm tante auctoitatis ē
ꝙ ad ſuas nupcias adūſarios ſuos in/
troducat· In verbo ꝑmiſſo oñdunt
Duo· de dño deo nrō · Primū eſt· ſūme
pietatis ſublītas · Scdm vero eſt ip̄iꝰ
ſumma liberalitas · Eius ſūma pietas
oñdit in omni bonorū prepacōne. Oīa
inq̄t pata ſūt Eius vero liberalitas oñ
ditur in tam ſollicita inuitacōne· cum
additur. Uenite inq̄t ad nupcias· dicit
ergo Omnia parata ſunt ⁊c̄ · quis eīn
pare poſſet oīa bona q̄ cōfert natura· q̄
fortuna· q̄ gracia · q̄ eciā gloria· niſi ciui
tas ſūma· cuius ſunt oīa · Sed de hijs
Require ſup̄ Dō· ij· poſt Pentecoſtes ·
vbi agit de dō Cena· Sꝫ nunc ad p̄ns
īuitat ad nupcias Tripliciter· Primo
eſt locus ſpacioſiſſimꝰ ad cōuiuādum ·
Scdo eſt Cibus delicōſiſſimꝰ ad refici
ēdū Tercō ſeruꝰ ē ſpōcioſiſſimꝰ ad ſerui
endū Dico ꝙ nupciarū locus eſt ſpacio
ſiſſimꝰ ad cōuiuandū vel recipiendum
ibi eſt palaciū indicibile magnitudine
ſumma cōfertū· cuius fundamentū eſt
omni lapide ꝑcioſo cōſtructū· totū intꝰ
et extra luce veſtitū· cuius pauimentū
eſt auro gemmiſqꝫ mira vaietate cōtex
tum· O iſrahel ſcriptū eſt in Baruch ·
Quā magna eſt domus dei· et ingens
locus poſſeſſionis eius· quid eīn celo ē
alcius· tantū eīn vt philoſophus quiđ
dicit a terra diſtat· vt ſi via plana eſſet
et homo omni die ꝑ miliarea q̄draḡita
mearet· in ſeptem milibus annis ꝑue/
nire nō poſſet· Nec mireris· qꝛ videmꝰ
ꝙ modicus ignis de nocte lucens ꝑ lon/
ga terrarū ſpacia valde magnus appa/
ret · Quanta ergo diſtancia eſt in qua
ſol qui vniuerſum mūdum ſuo lumine
complet. qui maior terra occies dicitur
eſſe · ſic nobis paruus apparet ⁊c̄ ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sed cõſtat demonſtratiue eſſe ꝓbatū. ꝙ in circūferencia eſt ſexcies tantū ꝙ̄ ſit circūferencia vſqꝫ ad centrum ergo tanta latitudo et capacitas celi eſt. ꝙ ī quadraginta duobus milibus annis circuiri non poſſet. et tanta eſt in celo ſtellato nobis vicino. quanta eſt in empireo. latiſſimū em̄ palaciū eſſe cõuincitur vbi regis noſtri nupcie celebrant᷑ Unde in figura ſupernorū ciuium dictum eſt Geneſis. xiiij. Eſt apud nos locus ſpacõſus ad manendū. et ſequit᷑ in perſona dn̄i. ſeruū vnūquemqꝫ ad nupcias inuitanis. Ingredere benedicte domi. cur foris ſtas. paui domū et locum camelis. Cameli ſunt hoīes onera penitencie nūc portantes. Unde ꝓpter hanc tantam ſpacioſitatem ait. ꝓpheta. Statuiſti in loco ſpacioſo pe. m. non talis amplitudo eſt in inferno. ſed locus anguſtus et modicus. illi mł titudini ſuorū habitācium cõparatus. Nam cum terra eo ꝙ ſit cētrum. in mūdana machina ſit omniū corporum minima. et celo comparata ſit. quaſi nl̄la cum infernus ſit in corde terre concluſus eſt locus artiſſimus. Quare illi q̄ in hac vita alta palacia querunt. ibi adeo arti erunt. ꝙ ſe mouere vix poterunt. Secundo eſt cibus ad reficiendum delicõſiſſimus. Nam ꝓpter delicata variaqꝫ cibaria libenter accedunt homines ad cõuiuia. et ꝓpterea ꝓpheta ait. Paraſti in conſpectu meo menſā Mirum eſt ꝙ de ferculis menſe tacet. et hoc ideo facit. vt oſtendat ꝙ verbis exprimi non poſſit. Unde et in alio. p̄o. Paraſti in dulcedine tua pa. deus Pauperi dicit. quia pauperum eſt regnum celorum. ſolam dulcedinem tāgit. eo ꝙ ſapor hic omnes alios ſapores trāſcendit. et eſt maxime nature cõformis. Unde dum hunc tetigit om̄es alios ꝑuipendit. ꝓpter qđ dicitur Sap. xvi. Paratum panem preſtitiſti eis habentem. o. del. et omnis ſuauitatis ſaporem. Quis enim ſic inſanus in mundo ꝙ ſi vnum panem habere poſſet qui ſibi per omnia ſaperet ſicut vellet. quē dū guſtaēt totū īueīret: q̄ aliū petēt ? rum. tal' eſt ille celeſtis panis. de quo qui ſemel guſtauerit. quiquid volet inperpetuum obtinebit. Sed carnales ſenſualibus dediti. et diuina luce priuati. iſta non credunt. Similes auibꝫ illis quarum intuitum nox illuminat dies cecat. ſed hac tamen attendite et apud voſipſos ꝓpria racõne conferte. ſi dominus inimicis ſuis. et malis ſeruis tradidit in cibum. tot genera piſcium. tot genera volatilium. tot genera animaliū. tot genera ſaporum. tot genera liquorum lactis et mellis. olei et diuerſorū vinorum. tot genera pomorum. et tot genera bladorum. quid putas daturus eſt filijs ſuis et amicis ꝓ quibus liberandis animā ſuam dedit? Nulli igit᷑ dubium eſſe debet ꝙ innumerabilia ſunt bona filiorum. nunc bona temporalia hic cõtemnentiū. quādo tanta malorum paſſus eſt bona eſſe ſeruorum.

Tercio eſt ibi ſeruus ſpecioſiſſimus ad miniſtrandum. nam ille q̄ eſt ſpecioſus forma pre filijs hominum Ymmo ut Beda dicit. Pre milibus angelorum erit in hijs nupcijs miniſtrator. luce. Precingebat ſe ꝛc. Et quomō ibi poſſe putas deficere vllum bonum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vbi qui ſeruit eſt ſummū bonū. et ꝓp/
ter hoc Aplūs ꝑma Corintheorū dicit
Nec in cor hominis aſcendit. nec oculꝰ
vidit. nec auris audiuit. q̄ ꝑpara . deꝰ
di. ſe . Quale igitur illud eſt bonū. qꝺ
excedit omne qꝺ poteſt dici . qꝺ poteſt
audiri. qꝺ poteſt eciā cogitari. Unde de
hijs tribus dicitꝰ in figura iij. Regum
decimo . Uidens regina ſaba ſapienciā
ſalomonis et domū eius hoc quantum
ad primū membrum . Et cibos menſe
eius et hoc quantū ad ſcꝺm . Et ordi /
nem miniſtrancium. et hoc quantū ad
iij. nō habebat vltra ſpiritū . Unde ait
ad regem. Uerus eſt ſermo quē audiui
in terra mea. et nō credebam narranti
bus m̄. donec veni et vidi oculis meis.
et ꝓbaui ꝙ minima ꝑs michi nūciata
non fuerit . maiora enī ſunt opera tua
ꝙ̄ rumor quē audiui. beati inq̄t ſerui .
tui ꝛc. ¶ Sequitur . Uenite ad nupci
as. In quo oſtēditur mira liberalitas
et ſumma curialitas. et ineffabilis bo/
nitas dei noſtri. Eſt ergo Nōndum. ꝙ
mūdana vita eſt vere ſciēcia. vana ſiue
vacua. Eſt amaītudine cuncta reſperſa
Et eſt vndiqꝫ laboribus plena . Et eſt
econtra vita beata lumine tociꝰ verita/
tis ornata. Eſt in omnibꝰ delectabilis
et iocunda . Et eſt pacifica et quieta .
Deus ergo dicit. venite. ꝑmo a cecitate
ſciencie ad tociꝰ ſapiencie claritatē. per
quā ꝑficitꝰ potencia cognitiua. Venite.
Scꝺo ab amaritudine vite ad ſummā
iocunditatē ꝑ quā ꝑficitꝰ potencia affec
tiua. venite. Tercō. a labore ad requiē
hoīs vtriuſqꝫ ꝑpetuā ꝑ quā reficitꝰ po/
tencia oꝑatiua . ¶ Dico ergo primo. ꝙ
deus nos inuitat tranſire a ſtatu ſtulti

cie et defectu ſciencie ad ſapiencie virtu
tem. Et quis eſt qui nō appetit natura
liter ſcire. Omnes enim hoīes vt phūs
docet. natura ſcire deſiderant . Omnis
enim materia appetit ſuā formā . eo ꝙ
ſine ea eſt inꝑfecta. Quid enim ſunt ve
getabilia niſi quedā ligna ſoli conbuſ /
tioni deſtinata . deficiente in eis vege /
tabili aīma. et quid aīalia omnia ſunt
ſine anima ſenſitiua. niſi quedā corꝑa
putrefcōni ꝑata. Quid enī eſt rōnalis
anima. qn̄ omni eſt ſciencia ſpoliata .
¶ Nota hic ꝙ̄ viles ſunt hoīes ſtulti et
beſtiales. ꝙ̄ inutiles ꝑuuli ꝙ̄ honorabi
les qui ſunt ſapiencia fulgidi. Illi ob /
ſciencie defectū. Iſti ob ſciencie lumen
clarum. Dum ergo deus a tanta inꝑ /
fectione ſciencie . ſicut hic cōſtat eſſe ad
ꝑfectam ſcienciam vel ad nupcias . vbi
adminiſtratur ꝑfecta ſciencia nos inui
tat. ſe liberaliſſimū eſſe probat . Unde
dicitur Prouerbiorū nono. Et eſt ver /
bum ipſius ſapiencie increate . ſi quis
eſt pupillus veniat ad me. et in ſimpli/
cibus locuta eſt . Uenite comedite panē
meum. hic eſt panis ſciencie. de quo di/
citur Mathei . Non in ſolo pane viuit
homo ꝛc . et eſt ſenſus. ꝙ nō in ſolo pa /
ne materiali. ſed eciam in pane ſapien/
cie. quale eſt verbum dei. conſtat hoīem
perfici et nutriri. ¶ Scꝺo Dominus
venire inuitat . a penuria et labore .
ſiue ab amaritudine vite ad ſummam
iocunditatem. et perfectam ſacietatem
Et hanc quis non appetat ? Nam phūs
probat. ꝙomnia bonum exoptant. Nā
ſcꝺm Boeciū. Omniū deſideriorum fi/
nis eſt bonū. ſicut intellectiue potencie
eſt ꝑfectio ipſum verum. Sic et affecti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt ꝑfectio ipſum bonum. ergo ad ꝑfec/
cōnem ſui illa naturaliter appetit ſcire
verum. ſic iſta amat et appetit bonum
et maxime ſummū bonum. qđ ſolū ca/
pacitatis eius eſt repletiuū. Ad hanc
ergo dulcedinē boni inuitat deus Pſa.
lvi. Omnes inquit ſicientes venite ad
aquas. ſupple. ſapidas. et qui nō habe/
tis argentū ꝓperate et emite et comedi
te. quaſi dicēt. Non indigetis argento
vel auro. ſed ſolū deſiderio. vt frui poſſi
tis tanto bono. Vñ ſcribit. venite emite
abſq; argento et abſq; vlla cōmutacōe
vinū ⁊ lac. In lacte ſuauitatem aīme
In vino corporis alacritatē. Vnde ſta
tim ſubditur. Audite audientes me et
comedite bonum. et delectabit̉ in craſſi
tudine anima veſtra. ¶ Tercō domin9
inuitat venire a labore ad requiem.
Requies eñi finis eſt motus. ideo enim
vnūqđq; corpus ad ꝓprium locum ten
dit naturaliter ut in eo quieſcē poſſit.
ꝓpter qđ vbicumq; terram poſueris.
niſi violentia retenta fuerit ſemper tā
diu deſcendit. donec centrū inuenerit.
vbi nullo tenente quieſcit. Sic etiā vir
tus opatiua q̄ modo laborat. quietem
illam ꝑfectam expectat. cum abſq; ea
quieſcere non valeat. Vnde ad hanc re/
quiē inuitat domin9 in Math. Venite
inquit ad me omnes qui laboratis. et
o. e. et e. re. vos. venite igit̉ feſtinant̆.
venite cōfidenter. quia verax eſt qui in
uitat. Vnde cōqueritur de uenire nolē
tibus. Johannis ſexto. Vos inquit nō
vultis venire ad me. vt ego vitam eter
nam dem vobis. quia ergo inuitati ſic
ſunt a xpriſto. ut iam dictum eſt. veni
unt ad nupcias diuinas. et ꝓptēa non
ſolum dicit. venite. ſed venite ad nup/
cias. ¶ Sed eſt Nōndum ꝙ tria ſunt
genera nupciarum. Sunt eñi nupcie
tēporales. Sunt nupcie ſpirituales.
Sunt nupcie eternales. Nupcie tēpo/
rales ſunt bone. ſi legittime ſunt con/
tracte. et ideo non damnande. Nupcie
ſpirituales ſunt magis bone. quia dei
et anime. et ideo cōſeruande. Sʒ nup/
cie eternales ſūt ſumme bone. quia dei
et eccleſie per gloriam cōſūmate. et idō
affectande. ¶ Dico ꝙ prime nupcie
ſunt temporales. quia ſponſalibus pre
ueniūtur annuli deſponſacōne et ani/
morum conſenſu cōfirmantur. ſed con/
iunctione corporum conſummantur.
De hijs nupcijs dicit̉ Johannis ſcđo.
Nupcie facte ſunt in Chana galilee. et
erat mater Iheſu ibi. ¶ Sed de hijs
nupcijs habundanter eſt dictum. et cō
tra hireticos diſputatum. Dñica ꝑma
poſt Epiphaniam. et ibi require.
¶ Secunde nupcie ſpirituales ſunt.
dei et anime. quando anima deſponſat̉
per fidem. et cōiungitur deo per ferui
dam caritatem. maior eñi eſt cōiunctio
animorum q̄ corporum. Quare cum
delectacio ſit cōuenientis cum cōueni/
ente cōiunctio. dum anima tam dulciſ
ſimo ſponſo cōiungitur. inenarrabili
ſuauitate tenetur. Nonne ferrum totū
incēditur. dum igni cōiungitur. nōne
ex actione ignis oīe metallum liqueſ/
cit. Sed dominus noſter eſt ignis vt
Apoſtolus dicit. et eſt ſummus ignis.
et in ſummo caleſcit. ergo dum anima
ſe illi cōiungit. a ſeipſa quaſi deficit et
liqueſcit. et quaſi languida pre amore
ſe ſuſtinere non pt̄. Vñ de hijs nupcijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

poteſt exponi cōuenientiſſime euange/
liū hodiernū. Nam cōſtat φ nō loquit᷑
de tpalibꝫ nupcijs. nec eciā de eternis
eo φ ab iſtis quidā pulſi ſunt q̄ veſtes
nupciales nō habuerunt. cū ad illas q̄
ſemel intrauerit vlterig exire nō poterit
ergo loquit᷑ de ſpūalibꝫ nupcijs. et de
illis poteſt accipi illud Apocalip. xxi.
Venerūt nupcie agni et vxor eius ꝑpa
uit ſe. hec ꝑpatio fit qn̄ anima ꝑ bona
opa ad dīnos amplexus ſe diſponit.
¶ Tercie nupcie ſūt nupcie eternales
q̄ ſunt xp̄i et eccleſie in ſūma dulcedine
cū pfecto amoē cōiuncte. ſūme pacifice.
ſūme iocunde nunq̄ finiende. ab omni
malo remote. et omnibꝫ boīns plene.
et iſte ſunt ſignate Heſter. vbi ſic dicit᷑
Juſſit rex cōuiuiū ſibi ꝑpari ꝑ magni
ficū cunctis principibꝫ et ſeruis ſuis
ꝓ cōiunctione heſter. quid ꝑ regem in
telligimꝰ niſi xp̄m. quid ꝑ heſter ň ec/
cleſiam triūphanciū. huic eīm ſponſe in
fine mūdi ſcd̄m oīa ſua mēbra et ſcd̄m
corpus et animā ſuo ſponſo amabili cō
iūgendo ꝑpabit᷑ cōuiuiū nllis sermōi/
bus exponend̄. qꝛ quidq̄d de deo dixis
ſemꝑ in infinitū excedet. Ad has igit᷑
nupcias xp̄c dn̄s nos perducat qui ad
eos tā ſollicite nos inuitat.

Dn̄ica xix

Mittite eū in tenebras exterioēs.
Math. xxij. ſcd̄m phm̄. et qd̄ ē maiꝰ ex
ꝑimentū certū. cōtraria iuxta ſe poīta
melius ſunt nota. ideo iuxta tot bona
eterna dei filijs pata. ſuppoſuit eterna
incommoda. malis et impijs inferēda
non enī ſine cauſa in tam ſolemnibus
nupcijs homo quid̄ introducit᷑. qui cū
veſte nupciali carē ꝓbet᷑. ligari mādat᷑
et in tenebras mitti ꝑcipitur. Vnde dr̄
Mittite eum ꝛc̄ In quo verbo dāna
torū pena deſcribit᷑ a duobꝫ. ſ. ab oīm
excluſiōe bonorū. excluſio oīm bonorū
cōſiſtit in dīne viſionis carēcia. et nōt᷑
cum dicit᷑. Mittite eū in te. ex. Et oīm
tolleracōe malorū. et hec cōſiſtit in ma/
lorū tollerancia. et hoc notat᷑ cum dicit᷑
Ibi erit fletus et ſtridor dencium.
Nōndum eſt ergo circa ꝑmū. φ qꝛ in/
ferni ſuppliciū excedit omne huānū col
loquiū. ita φ nequeat exꝑmi ꝑ vnicū
verbū. ideo damnati nunc dicunt᷑ pati
carceris obprobriū. nunc tenebrarū ꝑi
culum. Dicunt᷑ igitur damnati pocius
mitti in carcerē ꝓpter deꝑſſionē. ꝓpt̄
obſcuracōem vel obcecacōnem vt obceca
tio puniat rōnalem. Dico ergo ꝑmo
φ Damnati mittunt᷑ in carcerē ad ir/
rōnal̄ depreſſionē. miro eīn mō hoīes
incarceribꝫ deprimūtur. dum libertas
ab eis aufert᷑. dum curis anxijs atterū
tur. et dum oī ſolacō deſtituti ꝓbantur
Et vtiqꝫ dignū eſt vt qui modo ꝑ iram
pauꝑes deprimūt et violent᷑ ſue ꝑtāti
ſubiciunt. ipſi a potētibꝫ deprimant᷑.
et ꝓpter hoc ꝑiculum deuitandū. dn̄s
dicit Mathei quinto. Eſtote inquit cō/
ſenciens adūſario tuo cito dum es cum
illo in via. ne forte adūſarius tradat te
iudici. et iudex tradat te miniſtro et ī
carcerē mittaris. Amē dico tibi nō exi/
bis inde donec reddas nouiſſim̄ q̄drātē
id ē donec ſatiſfacias vſqꝫ ad peccatum
minimū. verū qꝛ q̄drans nūq̄ reſtitui
poterit. eo φ locus penitēcie nullis eit.
oīs talis in ꝑpetuū non exibit. O q̄ ſa
nū conſiliū eſſet nūc iniuriā dimittere
nunc nullum ledere verbo vel opere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nūc nullum minorem ſe opprimere qū
locus eſt penitēcie . Unde de tali dicit᷑.
Yſa . xxiiij . Fortitudo et fouea et laq̄/
us ſuper te qui habitator es terre et erit
qui fugerit a facie formidinis cadet in
foueā et qui ſe explicuerit de fouea tene
bitur laqueo . et cōgregabunt᷑ in cōgre/
gacōem vnius faſcis in lacum et clau/
dentur in carcerem . ¶ Scdo dicūtur
mitti in ignem ad cōcupiſcibilis aduſti
onem . Dignum eſt em̄ . vt ardor libidi/
nis ignis puniat᷑ ardore Unde dicitur
Mathei . iij . Mittet filius hoīs angelos
ſuos et col . de regno eius o . ſcan . id eſt
omnes qui faciunt iniquitatem et mit
tent eos in caminū ignis . iuſtum eſt ut
palmes infructuoſus ꝑ diuinū gladiū
a vite preciſus cum nulli viſui niſi com
buſtioni ſit aptus . tradatur incendio .
Johannis decimoquīto . Si quis ī me
non manſerit mittetur foras ſicut pal/
mes et areſcet et colligent eum et in ig/
nem mittet et arde . Uidemus enim ꝙ
infructuoſe arbores preciduntur et ig
ni traduntur . Luce tercō . Omnis ar/
bor que non facit fructū bonum exci .
et in ignem mittet᷑ . De homine qui eſt
arbor euerſa dictum eſt ſatis ſupra .
¶ Tercō dicunt᷑ mitti in tenebras ad
racōnalis execacōnem . iuſtū eſt em̄ ut
qui noluit bona facere dum potuit . nō
poſſit illa facere dum velit . Ceci enim
ſunt . et ab omni bono excluſi ſunt . Un̄
non ſolum dicūtur mitti in tenebras .
ſed in tenebras exteriores . id ē ab omī
luce et ab omni bono ſeꝑatas . Unde di
cit᷑ in Math . Inutilem ſeruū mittite ī
tenebras exteiores . Digne in tenebras
mittuntur qui tenebras amauerunt .

Johannis tercō . Dilexerunt hoīes ma
gis tenebras ꝙ̄ lucē . Itē qꝛ in tenebris
inceſſerunt . ꝓū . iiij . Via impiorum te
nebroſa . ꝑma Jo ij . Qui odit fratrem
ſuū in tenebris ambulat . Itē qui i in te
nebris ſederunt . luce ꝑmo . Illumiāre
hijs q̄ in tenebris ſedent . Itē qui alios
in tenebris defendūt Ephē . v Nolite cō
municare opibus tenebroſis infructu/
oſis tenebrarū . magis aūt redarguite .
Itē qꝛ tenebroſa opa fecerunt . Unde de
talibus dr̄ Rō . Abicite opa tenebrarū .
et dīr peccata tenebre . qꝛ in tenebris fi
unt . qꝛ tenebroſum faciunt . et qꝛ ad te/
nebras ducunt . ¶ Sequitur . Ibi erit
fletus et ſtridor denciū . Ecce malorum
habūdancia . nam ſepe fletus ex fumo
creat᷑ . ſed fumꝰ ex igne gn̄atur . ſtridor
vero denciū ex frigore gignit᷑ ſicut in
febricitātibꝰ oñdit᷑ . Cum igit᷑ iſta duo
. ſ . calor et frigus . maxīe ſint penalia .
dum iſta duo ponit penas alias cōpre/
hendit . Eſt ergo Nōnd̄ . ꝙ flent dam/
nati . multiplici de cauſa . ſ . ex inuidia
beatorū . ex amiſſioē bonorū . ex tolera
cōne malorū . ¶ Dico ꝙ flent damnati
ex inuidia beatorū . et ex cōſideracōne
magnitudīs eorū . dum illos quos ſtul/
tos reputauerunt in via . ſuꝑ ſe exalta
tos vident in patria Unde dr̄ Sap . v .
de ipſis damnatis . vidētes turbabunt᷑
timore horribili et mirabunt᷑ in ſubita
cōe inſpēate ſalutis . dicētes ītra ſe peni
tenciā agentes . ꝛ ꝑ anguſtia ſpē gemē/
tes . hij ſūt quos aliqū habuiꝰ in deriſū
et in ſilitudinē īproperij . Nos inq̄unt
inſenſati vitā illorū eſtimabamꝰ inſa/
niam ꝛc̄ . et ſubdit Ecce quō cōpu . ſunt
inť fi . dei . et inť ſcōs ſors illorū eſt .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Scd̃o. flent damnati ex omni amiſ/
ſione bonorū. Cum eīn naturale ſit hōi
appetere bonū. nec qđ natuãle eſt relin/
quid natura ꝙ diu eſt vt Boecius docet.
Unde ignis vbiqȝ calet et aqua ſemper
frigida eſt. licet caleſiat per accidens.
damnati ſemꝑ habent appetitū boni.
cum ergo ſe excluſos cōſpiciunt. pre an
guſtia gemunt. et hoc ſignatum fuit.
Geneſis. xxvij. vbi habetur. ꝙ Eſau
vlulatu magno flebat. eo ꝙ patris be/
nedcōnes perdiderat. ¶ Tercīo. flent
damnati ex tollerancia tormētorum.
q̄d peius cogitari poteſt ꝙ omni bono
ꝓdito penā pati ex omni tormēto. nllū
eīn ē ibi bonū. nec aliqđ de eſt ibi malū
et ꝓpterea dr̄ in luce. ve nobis qui ride
tis qꝛ ploābitis. vnde verbū eſt cuiuſli
bet damnati. illđ Job. verſa ē in luctū
cythara noſtra. et organū meū in vocē
flenciū. qꝛ timor quē timebā euenit m̄.
et qđ verebar accidit. Si q̄ras. vñ ſcis.
ꝙ tanta ſit pena malorum. ſi forte huic
ſcripture hoc dicenti non credis. ſaltem
hoc cogita quantū domiꝰ amicos ſuos.
ymmo cariſſimos filios viros īnoxios
ſanctos martires et ſcōs Aplōs in hac
vita afflixit dum ignibus et beſtijs. et
omnibus penis eos tradi ꝑmiſit. quid
facturus eſt inimicis q̄re non cogitas.
q̄d vnico filio numꝙ̄ culpe obnixo fecit
Quare nō attendis. quō vnū peccatū
primi ꝑntis puniuit. ꝓ quo totā poſ/
teritatē tot calamitatibꝰ. tot doloribus
et tot oneribꝰ et martirijs. et tot gn̄i/
bus penarū expoſuit. Igit͛ quid factu
rus eſt tot pccīs ab eis inpune hic fcīs
Unde dr̄ Jeremie. xlix. Ecce inq̄t domiꝰ
q̄bus nō erat iudiciū vt biberent calicē

bibentes bibent. q̄ſi dicēt. ſi iuſtis tot
mala intulit. quid malis ſit facturus
aduerte. Unde dr̄ xlv. ciuſđ Ecce quos
edificaui ego deſtruo. et quos plantaui
ego euello. et tu queris tibi gaudiū et
delectamenta. noli inq̄t querē. Ecce ad
ducā malū ſuꝑ omnē carnē. ſicut ergo
ibi erit continuꝰ. ſic et ſtridor dencium
adeo magnꝰ. vt longe lateqȝ audiatur.
Et ſicut mō ſtrident dentibꝰ cōtra vici
nos pauꝑes. ita tunc ſtridebunt cōtra
ſemetipſos. filij in ꝑntes et ꝑntes in fi
lios. ꝑſ. Obſeruabit pccōr iuſtū et ſtri
debit ſuper eū dentibꝰ ſuis. Sic modo
faciunt. ſed tunc nō iniuſtos. qꝛ ibi nō
erunt. ſed ꝓprias carnes mutuo deuo/
rabunt. Saluator igit͛ noſter q̄ nos ad
nupcias tam ſolemnes inuitat. ab hoc
eterno fletu ſua pietate cuſtodiat. et ad
ſuam gloriā introducat Amen.

Dn̄ica viceſima.

Videte quomodo caute ambuletis
Epheſios. v. quia nullo mō in hac vita
eſt ſtandū. ſed eſt continue incedendum
ꝓpter vie periculum et inſidiantium
latronū cum multa ſapiencia ⁊ cautela
eſt ambulandū. Non eīn de ponte cadit
qui cū ſapiencia vadit. cito eīn et ſepe
in via quis ceſpitat. deuiat atqȝ cadit.
qui pedes incōpoſite ponit. et viā qua
eūdum ſic nō aduertit. ¶ Et ideo in
verbo premiſſo Apoſtolus facit Duo.
Primo eīn mouet ad cōſideracōnem de
bitam. de q̄bus eīn in hijs q̄ agimꝰ pre
ire debet attenta cōſideratio tamꝙ̄ iti/
neris diſcretiua. et iſta conſideratio ne
ceſſaria notatur. cum inqui. videte.

Scdo vero mouet ad opacōnem diſcre/
tam debet eni̅ ſubſequi in hijs q̄ agimꝰ
diſcreta opatio. tamq̃ vie cōſumatiua.
Actio diſcreta notatur. cum additur.
Quō caute ambuletis. ¶ Nōndum eſt
igitᷣ circa primū. ꝙ q̄tuor nobis maxīe
ſunt videnda. ſcꝫ. Superna Inferna.
Eterna Infīna. Superna ſunt viden/
da ad appetendum ſiue ad deſiderium
inflammandū. Inferna ad fugiendū
et euitandū. Eterna ad currēdum ad
bonū. Infīna ad operandum. ¶ Dico
ꝙ Superna ſunt p̄mo videnda et con/
ſideranda ad deſideriū inflammandū.
Nam ſicut Elephas dum ei vue ⁊ mori
oſtendūtᷣ: ad preliū accuitur. Et ſicut
leporarig dum ei ſanguis leporum da/
tur ad venandum amplius animatᷣ.
Sic dum xpriſti milites celeſtia cōtem
plantur. ad bona omnia forcius inflā/
mantur Unde dum Stephang martir
celos aptos vidit. Illi lapidatio dulcis
fuit. dicitur eni̅ Actuū ſeptīo. ꝙ inten
dens in celum vidit gloriam dei. quid
eſt eni̅ tam amarum et graue. qđ dulce
et leue non ſaperet. ſi quis bona illa fu
tura attenderet. ſi ꝓ modico lucro non
grauat mercatorem maria periculoſa
tranſire. montes altiſſimos tranſcendē
extraneas regiones adire. quid putas
faceret. ſi mercedem regiā exſpectaret.
Ergo ſeruum dei quid grauare debet.
Si bonū ſummum ſermonem omnem
ſuperās ſepe cōſideret. et firma fide ex
ſpectet. et ꝓpterea dicitur iuſtis in pſ.
Guſtate et videte quoniā ſuauis eſt do
minus. quaſi dicēt ſi videritis et guſtu
ſentiretis. nichel durū expaueſceretis.
¶ Secundo debet homo videre Infer
na mala ad euitādum. ſi canis baculū
fugit. et bos ſtimulum ꝓ poſſe p̄terit.
et ſi ꝓpter calcaria equus currit. quid
debet facere creatura racōnalis dum in
ſumma iſta mala vultum mentis figit
Unde dicitur anime peccatrici. Jeremie
ſcdo. Vide vias tuas in cōualle et ſcito
quid feceris. Conuallis ꝓfundiſſima ē
infernus. et in centro terre poſitus. eſt
igitur verbi ſenſus. vide vias tuas ad
quē locum decurrunt. et ſcito quid facē
deceat. ne ad vallem illam tenebroſam
deſcendas. Dicitur aūt infernus vallꝭ
non ſolum racōne profunditatis. quia
maxime a celo remotus eſt. ſed eciā ra/
cōne ſummi caloris. et quaſi intollera/
bilis in vallibus geneāti ex cōcauitate
et multiplicitate et reflexione radiorū
ſolarium. Et quia ſicut ad valles fluūt
aque omnes et feces omnes et turpitu/
dines ſic ad infernum. et ſuper hoīes
infernales deſcendunt omnes maledic
tiones. Et ꝓpterea miſeri peccatores.
qui modo nolūt videre eterna bona ad
cōcupiſcēdum tunc a deo cogentur ocu
los eleuare ad ſue damnacōnis augmē
tum. Exemplū de diuite epulone. luce
deciōqnto Qui cū eſſet in tormentis ele
uans oculos vidit Abraham et lazarū
in ſinu eius et ait Pater Abrahā mitte
lazarum. vt intingat extremum di/
giti ſui in aqua vt refrigeret linguam
meam q̄a crucior in hac flamma. Attē
dite fratres attendite. quia pauperis
illius m̄dici auxilium peciit. quem in
ſua vita deſpexit. quia eum ſuſtentare
dum potuit noluit. ideo ab eo exaudiri
non meruit. Non ergo guttam aque ab
eo accepit. cum panis micam negauit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Tercio͂ videre debemus mala oi͂a
extranea vel ext̃na tam aliena q̄ nr̄a
ad euitand᷑. Non eni͂ poteſt vitari malū
n̄ cognitū. q̄re ſcire malū nō eſt malum
ſed bonū. Debet hō videre ꝓpria mala
ut ab eis recedat. iuxta illud Jē. Vide
vbi nūc ꝓſtrata ſis mēretrix. Itē videre
debet hō mala aliena vt ea fugiat iuxta
ill᷑ Naū. ad peccatores. Pis inq̄t qui
videt te reſiliet a te. plurimū eſt eni͂ vti
le oi͂m facta ſcire. Si q̄s hoc ſciat. ad ſu
am vtilitatē cōuertē. vt bona vidēs ea
faciat mala vero refugiat. Vn̄ ꝓpheta
ait. vidi impiū ſuperaltatū et ele. ſi.
ce. li. et tranſiui ⁊c̄. Si ergo in alio ſic
vidiſti. ſi vis ſtare et nō euaneſcere diſ
cas nō alta ſapere ſed timere. Eſt enim
ſtultus qui domū ꝓximā ruine videt.
et cauſam ruine cognoſcens. eā ꝑ poſſe
non vitet. Unde ꝓūbiū eſt. ꝙ ille ſapiē
tem ſe approbat. qui dū videt ꝙ domū
vicini ignis inuadit ad ꝓpriā aquam
ferat. ¶ Quarto videnda ſunt bona ī
t̃na ad ꝓficiendum. ne ſi nō videat per
negligenciam inaneſcat. Unde dicitur
ſcd̄o Johannis. videte voſmetipſos ne
perdatis q̄ operati eſtis. ſed ut merce/
dem plenam accipiatis. et ꝓpterea mo
net Apoſtolꝰ ꝑmo. Corintheorū ꝑmo.
Videte vocacōnem veſtrā fratres. quia
non multi ſapientes ſcd̄m carnem. nō
multi potentes. non multi nobiles. ſed
q̄ ſtulta ſunt mundi elegit deus vt con
fundat ſapientes. et infirma mūdi ele
git vt cōfundat forcia ⁊c̄. Qui ergo ſua
intima et diuina opera in ſe ſepe aſpi/
ceret nunq̄ꝫ niſi humilia quereret. ſed
quia graue eſt oi͂no q̄d᷑ dicitur niſi di/
uino ſanguine cōdiatur. Reſpice ſempꝫ
o ſuperbe in faciem Xpriſti tui. vide
plagas domini tui. Nam ad hanc mira
bilem viſionem ipē nos inuitat. Tre.
ꝑmo. O inquit vos qui tranſitis ⁊c̄.
O qui hoc oculo mentis ſepe aduertēt.
et ad modum animaliū cibum hunc ru
minaret q̄ꝙ facile oi͂a mūdi mala por/
taret Sꝫ qui modo eum nolunt videre
pacientem in cruce pendentem. velint
nolint eum videbunt in potēcia iudicā
tem et omnes impios cōdemnantem.
Unde dicitur Apocalipſis ꝑmo. veniet
in nubibus et videbit eum omnis ocu/
lus et qui eum pupugerunt ⁊c̄.
¶ Sequitur. quō caute ambulemus.
In quo notat᷑ operis diſcrecio. et ideo
hic Nōndū eſt. ꝙ quadruplicit᷑ eſt am/
bulandum. ſ. Per viam ſapiencie. Per
viam iuſticie. Per viam penitencie. et
Per viam pacis et cōcordie. Ambulare
Per viam ſapiencie. ꝑtinet ad intellec/
tum. Per viam iuſticie. ad effectum.
Per viam penitencie ad defectum. ſed
Per viam pacis et cōcordie. ad hoc eſt.
ne homo deueniat ad defectum.
¶ Dico ergo ꝙ ambulandum eſt ad in
tellectum per intima ſapiencie. qui eni͂
ſic incedit xpriſti imitator exiſtit. quia
in nullo proximū ledit. Unde dicitur
Col. In ſapiencia ambulate ad eos q̄
foris ſunt. nam ſapienter ambulare eſt
ſcd̄m viam priſti incedere. Cum enim
ipē ſit via. qui ſcd̄m ipſum non vadit.
vtiqꝫ per viam non incedit ſed aliunde
aſcendit. ꝓpterea dicitur Yſay. lx.
Ambulabunt gentes in lumine tuo et
re. in ſplen. or. t. et alibi in Yſay. Hec
eſt via ambulate in ea. O ſumma hoi͂m
ſtulticia quo docti ab ipſa dīna ſapiā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſunt ſtultiores ꝙ bruta. dũ ſicut illa nõ
cuſtodiũt vias ſuas Nã leo cauda ſua de
let veſtigia ne poſſit ab hoĩe capi. Cer
uus variat ſaltus ſuos. ne canis ad odo
rem valeat eũ ſequi. formica prenoſcit
tēpora qñ grana madefacta in cauerna
debeāt ad ſolem extrahi et ſiccari Apis
ſua tēpora cognoſcit. qñ debeat de alue/
ario euolarē vel exire. et qñ dēat ad opꝰ
egredi. Et ſic q̄ſi in cunctis ĩueĩes ꝙ a
rectis itineribꝰ nõ declinent. Quid eſt
ſolus homo cui ſapiencia infunditur. q̃
ſpũali modo a deo docetᷣ. ꝓpter ſapiãꝫ
graditur. non delendo cum leone mala
ꝑterita. non declinando cũ ceruo machi
namēta diabolica. nec cũ formica conſi
derando futura tēpora. ¶ Secundo.
ambulandũ eſt ad effectũ ꝑ viam iuſti
cie. cũ eñ iuſticia ſit virtus. et ad effec
tum ĩtutis dirigē officiũ ſuũ debeat.
Reſtat ꝙ iuſticia voluntatē dĩgat max
ime in diſtribuendis. vñ qui iuſte ince/
dit in excelſo habitat et in opibus boĩs
maxime pedē figit Vñ dr̄ Yſa. xxxiij.
Qui ambulat in iuſticia et loquitᷣ veri
tatē in excelſo hĩtabit. monumenta ſax
orum ſublimitas eius. ꝓpter hoc dicit
ſapiã increata. Prouͤ. viij. Ego in vijs
iuſticie ambulo in medio ſemitarũ iu/
dicij. vt ditem diligentes me. et choros
eorũ repleam. ſupp. virtutũ. Qui eñ
ꝑ hanc viam incedit in iudicō tutꝰ erit
et dño dicere poterit illđ Ezechie regis
Memento dñe qñ amblauerim coram
te in veritate et in corde ꝑfecto. ſed tur/
pe eſt quando bruta aĩalia nos ſupant
in iuſticia facienda. Nam leo ſi adulte/
rium in leena ꝑſenſerit inultum abire
non ſinit. et ipſum adulterũ Pardum
ſi poteſt occidit et ipſum leopardum quē
filium adulterinũ eſſe cognoſcit. quãdo
cumqꝫ poteſt ĩuadit. et ſic nichil de ad/
ulterio vxoris inultũ relinquid. lupus
cum de nocte inuadit caulas. vadit ne
ſentiri poſſit a canibus contra ventum
qui tunc ſpirat. ꝙ ſi caſu pedem ad pe
tram ꝑcuſſerit. et ſtrepitum fecerit. tã/
quã contra eum qui offenderit. in pedē
inſurgit. et ipm̄ dentibus fortiter ſtrĩ/
git. Apes acriter puniũt quas de ſuis
ocioſas inueniũt. et ſi quas regem offē
dentes inueniũt acriter puniũt. vtinã
exemplo leonis hoĩes familias ſuas cor
rigerent. vtinã exemplo lupi ipſos caſ
tigarent. vtinã exemplo Apum ſuis ſo
cijs beneficium correctionis inpendeñt
¶ Tercō quantũ ad defectum ambu/
landum eſt per viam penitencie et in
amaritudine anime. Unde dicit Sap.
Eccleſiaſtici. viceſimoquarto. In fluc/
tibus maris ambulaui. quid eſt ꝑ marē
quid eſt amarũ incedere. niſi in amari
tudine penitencie. Unde et verbum eſt
peccatoris illud Yſay. Recogitabo tibi
omnes ãnos meos in amaritudine aĩ/
me mee. Turpe eſt et fedum ſi bruta a
ſua feditate ſe lauant et homo culpa fe/
datus lauare ſe negligat. Nam elephas
poſt coitum cum vxore ad ſocios nunꝙ̃
redit niſi prius in aqua ſe lauerit. Nec
cignus auis poſt actum carnis nunꝙ̃
cibum capit niſi prius lota fuerit. O ce
citas ſũma. O natura corrupta. peccat
homo non cum vxore ſua ſed cũ aliena.
fedat ſe omni culpa. et tamen nõ lotus
penitēcia cibum ſumit qđ auis iam dcã
non facit. et cum alijs habitare ꝑſumit
qđ Elephas non admittit. Quarto

eſt ambulandum ꝑ viam pacis et con/
cordie ut pacē homo habeat cum ſeipſo.
pacem cū ꝓximo. pacem cū deo. vt ſic
habeat pacem intra. pacem extra. pacē
ſupra. Et cū deo maxime pax eſt hn̄da
q2 hec eſt oīs alteius pacis radix et cā
et eſt eciā valde timendū ne ſi pacificū
nō habueris deū venias in defectū. Vn̄
dr̄ in Job. Quis reſtitit ei et pacē ha/
buit? quō pacē poſſet hr̄e et non deficē.
qui cōtra oīpotētem nititur rebellare?
ꝓpterea domi9 in Malach. ait de viro
iuſto. In pace et fide ābulauit mecum
verū qui deū pacificū vult hr̄e oportet
ꝙ habitet cū hūilitate. Nam q2 de9 al/
tiſſim9 ē ſeruos q̄rit hūiles nō ſupbos
Unde Aplūs Ephē. iiij. Obſecro vos
ut digne āmbuletis vocacōne qua vocati
eſtis cū oī humilitate. Turpe eſt enim
ſi bruta mutuo pacifice incedūt. ſi gru/
es ſuo regi obediūt. ſi bruta leonem ti/
ment. et ad eius impiū gradū figunt.
nec circulū quē cauda ſua deſcribit trā
ſire preſumūt. Si hō animal māſuetū
natura. cū ꝓximo pacē non habeat. et
cōtra diuinū impiū ſe extollat.

Item.

Erat quidā regulus cuius filius
infir. capharnaū Jo. iiij. q2 q̄lis
rector ciuitatis. tales et habitātes in ea
et q̄lis prīfamilias talis et eius fāilia.
ideo infirm9 eſt oīs ꝑplūs. ſi ei9 rector
fuit infirm9. nec illi male poterit eſſe ſi
rectorē conſtterit eſſe bonū. Exēpla
innumera in li. Regum ſunt poſita de
hac materia. Nam qn̄ rex fidel' erat oīs
ꝑplūs deum ſolū adorabat. ſed qn̄ dux
ydolatra eāt oīs ꝑplūs delinquebat. et
a cultura dn̄i deſlectebat. ¶ In verbo

ergo ꝑmiſſo deſcribit' ſtatus cuiuſcūqꝫ
ꝓuincie ſiue regni. et cuiuſcūqꝫ ciuita
tis ā caſtri īplicitē. ꝑmo quātū ad prīci
pem preſidentē oñdit' ex pte dn̄i defect9
ſciē in regente. ſcd̄o quantū ad plebem
prīcipi obſequentē oñdit' defcūs poten
cie in ꝑplō obſequente. tercō quantū ad
locū iudicio cōgruentē oñdit' cauſa de/
ficiencie in loco iudicij cōpetente. ꝑmo
ergo oñdit' defcūs regis ex pte ꝑſiden/
tis cū dicit. Erat quidā regulus et de/
fectus ſciē et regis diminutīe ſic dicit'.
Scd̄o oñdit' defcūs potēcie et virtutis
ex pte ſubdite plebis cū addit. Cui9 fi
lius infir. ſubditus eīn ꝑplūs pt dici fi
lius. q2 more filij gubernant'. Tercio
oñdit' occaſio crimīs ex pte loci. ad ma
lum inclinātis. cū ſubdit Capharnaū:
dicit' eīn villa cōſolois mūdane. cōſola/
cōes aūt mūdane niſi fiāt freno regīs
ſtricte ſepe ſunt cauſa ruine. Dicamus
ergo. Erat quidā regul9. Et eſt Nōnd
ad hoc ꝙ ille qui ꝑerit ſit rex nō regu/
lus tria debet hr̄e. ſ. virtutē. pietatem
ſtrēnuitatē. Virtutē vt ſit verus et iuſ
tus in iudicijs. pietatē vt ſit clemens
et pius in alienis miſerijs. ſtrēnuita/
tem vt ſit virtuoſus et ſtrēnuus in pi/
culis ſiue bellis. ¶ Dico Primo ꝙ rex
debet eſſe verus in iudicijs. ſed nullus
poteſt iuſte ſiue vere iudicare niſi rerū
merita cognoſcat et cauſas. ſed hoc nūll9
poteſt niſi iudicandi ſcienciā habeat. er
go qui alios habet regē. debet cauſarū
ſcienciā habere vt non ſit regulus ꝑ de
fectū ſciencie. Unde talib9 dicit' in pſ.
Et nunc re. intel. eru. qui iu. t. exem/
plum de Salomone. iij. Regū. Cui cū
dictū fuiſſet a deo vt peteēt q̄dq̄d vellet

et ſibi fieret vt populum iudicare recte
poſſet. ſolam a deo ſapiēciā peciȷ̃t quā
p̄ alijs hoībus accepit. eo ꝙ peticō tal̄
plurimū deo placuit. laborent ergo prĭ
cipes potentes et iudices ſcienciā habē
ſi volunt cū iuſticia iudicare. Unde dr̄
Proūbiorū. xxviij. Rex qui iudicat in
equitate vel veritate pauꝑes. thronus
eius ineternū firmabit᷑. et dicit notabi
liter pauꝑes. qꝛ licet omnibꝫ ſit facien
da iuſticia. pauꝑes tn̄ maxime egent
iuſticia. eo ꝙ deficiūt ab eis munera. q̄
modo a iudicibus requirunt᷑. Unde dr̄
in Decreto. Pauper dum nō habet qđ
offerāt non ſolum in cauſis opprimitur.
ſed audiri cōtemnit᷑. Debet ergo iudex
diligenter cauſas examinare. et cōꝑta
veritate eam in lucē adducere. Nam et
Job. qui rex ſanctiſſimꝰ fuit de ſeipſo
dicit Cām quam neſciebā diligentiſſiē
inueſtigabam. ꝓpter qđ in Proū dicit᷑
Gloria regum inueſtigare ſermonem.
¶ Scđo rex debet habere pietatem. et
verā cordis cōpaſſionem in alienis mi
ſerijs. Unde et Job dicebat xxix. Cū
ſederem quaſi rex circumſtante exerci/
tu eram merenciū cōſolator. flebam in/
quit ſuꝑ eo qui afflictꝰ erat et cōpacie/
batur anima mea pauperi. Nunq̄t cū
regnū ſtare poterit. ſi clemencia regis
firmatum nō fuerit. Nonne ſaul qui ſa
cerdotes occidit a regno pulſus fuit ?
cuius ſoliū ꝑ miſericordiam quā cōſer/
uauit dauid in ſempiternū obtinuit.
Unde dicit᷑ Proūbiorum viceſimo. Mi
ſericordia et veritas cuſtodiunt regem
et roboratur clemencia thronus eius.
Nam et ſic eſſe debere oſtendit᷑ ipſa na/
tura q̄ regi apum aculeum non dedit.
vel ſi dedit cum eo nō ferit. leo eciā rex
animaliū tantā pietatē ſepe inducit. ꝙ
ſi hominē in deſerto inuenerit. et ipſe
homo ſibi genua flexerit. ipm̄ non occi
dit. ſed ei ꝑcit et ipſi viam q̄ eūdem ſit
oſtendit. Quando ergo beſtia crudelis
tantā pietatem verſus hoīem induit.
Aduerte quid hoīem facere conuenit.
¶ Tercō Rex debet habere ſtrēnuita/
tem in prelijs. nam rege ſtante ſtat om
nis exercitus. ſed ipſo cadente vel eciā
fugiente aliquo caſu fugit omnis popu
lus. Unde dicitur p̄mi Regum nono.
Judicabit nos rex noſter egredie᷑ an̄
nos et pugnabit prelia noſtra. Nam
ꝓpter hoc dicitur. ꝙ apes quando dn̄t
eligere regem. eligunt corpore maiorē.
forma pulchriorem. et viribus forciorē
Unde quando turmatim bella cōmit/
tunt. viſo ſuo rege animant᷑ et forcio/
res ad bella reddunt᷑. ſed ipſo non viſo
ſtatim diſperguntur. Sic igitur patet
quales debeant eſſe principes poteſta/
tes Judices et rectores. ſed in cōtrariū
res verſa eſt. Nam ſunt hodie ignoran/
tes ſine erudicōne. Sunt immiſericor/
des ſine cōpaſſione. Sunt pigri et deſi
des ſine operacōne. ¶ Dico ꝙ princi/
pes et rectores ſunt hodie ignorantes
ſine erudicōne. nam hodie praui in con
ſilijs ponuntur. et iudices raptores in
ciuitatibus ſtatuūtur. quare veritas
periclitat᷑ et iuſticia publice et priuati
ſubuertit᷑. Unde Eccleſiaſtici iiij. Rex
inſipiens ꝑdet populum ſuū et ciuita/
tes inhabitabunt᷑ ꝑ ſenſum prudentiū
Secundo reges et duces ſunt immiſe/
ricordes ſine cōpaſſione. Unde dicitur
Eſdre tercio. Rex iniquus et iniqua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

opera eius. Tercio ſunt pigri et negli
gentes ſine oī bona opacōne. et ideo dr̄
Jēmie iiij. Ad omnia ꝑibit cor regum
et principū. quid eni͂ eſt ad oīa ꝑire. n̄
nichil opari velle. et ꝓpter iſta oīa dr̄
in Eccl̄. Ve tibi terra cuiꝰ rex puer ē
et cuius pn̄cipes mane comedunt. nā
extra ordinē comedē ſignū eſt ſtulticie.
¶ Nondum igit̄ ꝙ iſti qui ſic ſunt ig/
norātes nō dicuntur reges ſed reguli.
a quodā ſerpente ſic dicti. Nā ſerpens
qui regulus dictus eſt. qui alio noīe ba
ſiliſcus dcūs ē. ꝑmo morſu letalit̄ ledit
Scdo viſum inficit ⁊ corrūpit. Tercō
vero alitu ſolo occidit. Sic et rectores
nr̄i hodie. ꝑmo lacerāt ſubditos ꝑ ſentē
ciā. ſcdo inficiūt ꝑ ignoranciā. tercō oc
cidūt ꝑ infamiā. ¶ Dico ꝙ reguli ſiue
baſiliſci morſu dilaniāt vt venena infi
gant. ſunt eni͂ ſerpētes ſeuiſſimi nichil
pietatis hn̄tes. Et tales ſūt hodie qui
nos regunt elati. inflati. nulla pietate
veſtiti. Unde dr̄ Yſa. xxxiij. In terra
tribulacōnis et anguſtie leena et leo.
vipera et regulꝰ volans. leena animal
calidiſſimū eſt. ita ꝙ ſemper geſtiat coi
tum ſicut fertur. ꝓpter qđ non cōtēta
leone pardo cōmiſcetur. Unde in ea eſt
ſignificata luxuria. leo eſt animal ſuꝑ/
biſſimū ita ꝙ indignatur ſi a quoꝙ̄ in/
ſpiciatur. vnde in eo notatur ſuꝑbia.
Vipera eſt animal aſtutiſſimū. vnde
aſtucie ſibilo murenulam ad coitum vo
cat et eam a ꝓfundo maris excitat. vt
ad ſe veniat. cuius natura eſt vt vene/
num deponat anteꝙ̄ coeat. ſed poſtea il
lud reſumit. hec eciā naſcendo matrem
dilacerat. vnde in ea recte aſtucia ſigni
ficat̄ et diſcordia. Regulus eſt animal
crudeliſſimum. nulla prorſus pietate
veſtitū. Eſt ergo terra illa tribulacōis
et anguſtie. quādo rector eſt leena per
cōcupiſcenciam. leo per ſuꝑbiam. vip
pera ꝑ aſtuciam. et diſcordiam. regulꝰ
per ſeueritatē. qui eni͂ tales ſunt virgi
nes corrūpunt ad vxores alienas acce/
dunt potencia minores ſubuertūt ma/
iores aſtucia deprimūt. et ſic ad modū
tandem reguli in omnes deſeuiunt et
venena infundunt vel diffundunt.
¶ Secundo noſtri maiores alios infi
ciunt ꝑ ignoranciam dum docent hoīes
ſubditos falſam doctrinam. qua eorum
corrūpunt intelligenciā. Nam regulꝰ
emittit ex ocul̄ radios venenoſos q̄bus
vniuerſa corrumpit. q̄ oculis cernit. et
ideo aues ꝑ aera volantes ſuo viſu infi
cit et occidit. Sic et iſti venenoſos ra/
dios emittunt dum ab eis verba erro/
ris procedunt. quibus eciā aues volan
tes. id ē. viro cōtemplatiuos inficiunt
et regulus in hoc vino aſſimilatur. qr
ſicut vinū exterius per pulchritudinē
allicit. ſed potatum interius mentem
ledit. Sic baſiliſcus et nos in viſu infi
cit et occidit. et ꝓpterea dictum eſt.
Prouerbiorum. viceſimonono. Ne in tu/
earis vinum quādo flaneſcit. dum ſplē
duerit in vitro color eius. ingreditur
enim blande ſed in fine mordebit ut co
luber. ⁊ ſicut regulus venena diffūdit
Tales ergo omnes ſunt qui verba dul
cia proferunt quibus alios latenter in
ficiunt. et ad errorem ꝑducunt. Nam
venenum maſculinū peius eſt ꝙ̄ femi/
ninū. et venenum ſerpencium veterū
peius ꝙ̄ iuuenū. et peius eſt illorum
ſerpentū qui habitant in ſiluis. ꝙ̄ qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

habitant iuxta aquas Et peius eſt ve/
nenū qđ funditur a ieiunis ꝙ̄ qđ fundi
tur a repletis. Sic et ꝑ omnia heretici
plus nocent maſculi ꝙ̄ feīne heretice. et
magis antiqui ꝙ̄ iuuenes. et amplius
illi q̄ videntꝛ magis religioſi et magis
pallidi et ieiunio magis afflicti. oīnes
tū ſunt reguli. omnes venenoſi et oīns
vitandi. Nam de hijs dictū eſt in Yſa.
Qui comederit de ouis eorū morietur.
ꝛ qđ cōfotum eſt erūpet in regulū Oua
regulorum ſunt verba hereticorū q̄ inte
rius ſumpta hoīnem occidunt et regu/
lum eum eſſe cū alijs faciunt. ¶ Ter/
cio maiores noſtri corrumpunt alios ꝑ
ſuam infamiam et per malam ſuam vi
tam. dando ſubditis praue cōuerſacō/
nis exempla. Nam regulus eſt tante vi
rulencie ꝙ exiſtens in corpore ſerpen/
tis omne ſuper quo incedit adurit. q̄re
in circuitu eius nichil omnino vireſcit
quidquid ſibi ꝓximum fit inflatur et
ſtupeſcit et virus emittit et mox occū/
bit. ymmo venenum huius ſerpentis
tante eſt fortitudinis. ꝙ ſi quis haſta
eum tetigerit : ipſū tenentem infecta
haſta occidit. Unde narrat Auicenna.
ꝙ quidam miles cum lancea eum teti/
git et mox cum equo mortuus cecidit.
Tales ergo ſunt maiores noſtri. et he/
reticorum epiſcopi. ꝙ quitq̄t tangunt
adurunt. et viriditatē fidei in ſiccitatē
cōuertunt. omnes ſibi approximantes
inficiūt. et ſepe remotos ꝑ interpoſitas
ꝑſonas occidunt. et ꝓpterea dictū eſt
Yſa. xiiij. De radice colubri egredietur
regulus. et ſemen eius abſorbens volu
crem Coluber diabolus eſt. qui regulū
generat. quando aliquē peccatorem vel
aliquē praua ſencientē in aliqua ciui/
tate ꝓcurat. per quē mala exempla et
malam doctrinam ſeminat. et ſic volu/
crem non ſolum homines cōmunes ſed
eciam contemplatiuos abſorbet ¶
Sequitur. Cuius filius infirma. In
quo notatꝛ defectus virtutis ex ꝑte ſub
dite plebis. nam ſicut maiores noſtri
patres poſſunt dici. ſic et ſubditi pñt
dici filij. ſed infirmi. nō in gracia ſolidi
ſi culpa fuerint infirmati. Nō ergo ꝙ
ſicut infirmitas naturalis. ſic et infir
mitas ſpiritualis Tria maxime mala
facit. Nam infirmitas corporis cutem
deformat ſanguinem diminuendo. De/
pauperat carnem cōſumendo. Debili/
tat vires ſubtrahendo. Dico primo
ꝙ infirmitas corporis eſt cutis defor/
matīa. dum enim calor innaturał mē
bra inuadit. ſanguinem inficit et eciā
imminuit a quo dum exterior cutis de/
ſerta fuerit de neceſſitate palleſcit Unđ
dictum eſt ꝑmi Machabeorum primo.
Iuuenes et virgines infirmati ſunt.
et ſpēoſitas mulierum inmutata eſt.
Sed et qui cōſueuerunt fulgere ꝑ gra/
ciam. pallent ꝑ culpam. q̄ grauis valđ
eſt infirmitas in anima. Unde de hoc
exponitur Trenorum ꝑmo. Egreſſus
eſt a filia ſyon omnis decor eius. id eſt
ab anima. Nonne vides quomō in Au/
tumno palleſcunt in folijs arbores hu/
more deficiente. Nonne vides quomodo
carbo nigreſſit igne ipſum deſerente.
ſic paleſcit anima et nigreſcit humore
et calore gracie eam relinquente. O ꝙ̄
grauis eēt mulieri illa īfirmitas ꝑ quā
ſic deformaretur vt a patre no cognoſce
retur a ſponſo cōtemnereꝛ et viliſſima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

a tota ſua vicinia haberetur. Talis eſt aĩa infelix deformata ꝑ culpã. q̄ a ſpũali prẽ nõ cognoſcit͛ a ſponſo ſuo xp̄o cõtemnit͛. et vilis a ſcĩs omnibꝫ reputat͛ Unde dicit͛ Tre. i. Omnes q̄ glorificabant eã ſpreuerũt eam qm̄ viderũt ignominiã eius. ¶ Scd̄o eſt infirmitas corꝑalis carnis depauꝑatiã. dum em̄ naturã inficit. faſtidiũ in eam inducit vt homo comedẽ nichil poſſit. quare cũ id qd̄ cõſumit͛ repari non poſſit. caro q̄ fluit et refluit in ſe deficit. et eam eciã calor ĩnaturaľ cõſumit. Sic eciã culpa ſi aĩe regnũ inuadat. omnibꝫ ſpũalibꝫ bonis eam exſpoliat et denudat. Unde dicit͛ Eccleſiaſtici. v. de quolibet tali. Sicut egreſſus ẽ nudus de vtero mrĩs ſue ſic reuertet͛ illuc. et ſequit͛. Miſerabiľ ꝓrſus infirmitas quõ venit ſic reuertet͛. Quis em̄ ſcd̄m cõmunẽ legem. cum culpa nõ naſcit͛. quis nudus om̄i gracia de ventre non egredit͛. ſic et nudus vtiqꝫ morit͛ ſi a culpa dei grã non curetur. ¶ Tercio infirmitas omnis virtutis ẽ adnichilatiua. et ſtomachi debilitatiã. Unde infirmi ab oĩ virtute corporis deſtituti. ad nulla oĩno ſunt oꝑa. apti q2 dum natura ſibi neceſſaĩa nõ habeat et deꝑditio ſemꝑ fiat et cum cõtrario ip̄o morbo cõfligat. neceſſe eſt ꝙ debilitatẽ incurrat. et mortẽ inſuꝑ. ſi in bello ſuccũbat. p̄ſ. Infirmata eſt in pauꝑtate vita mea. quis magis infirmus q̄ꝫ ille qui nõ poteſt erectus ſtare. qui nõ poteſt iacens ſurgere. nec in partẽ alteram ſe mouere. Talis eſt oĩs qui eſt in peccato. qui ꝑ culpam ꝓſtratus. nõ poteſt ſe erigere. nec in ſtatum gracie ſe mutare niſi grã adiuuante.

¶ Sequitur. Capharnaũ. qd̄ interp̄tatur villa pinguedinis. vel villa cõſolacõnis. in quo oſtendit͛ occaſio criminis. ex ꝑte rei ad malum inclinantis. Nam tẽporales cõſolacões. et pingues comeſtiones ſepe cã ſunt egritudinis. ¶ Et ideo Nõndum. ꝙ Homo vt pluries ex triplici cauſa infirmatur. ſ. Ex aeris corrupcõne. Ex nimia replecõne Ex nimia fatigacõne. ¶ Dico ꝙ ſepe cauſa infirmitatis eſt aeris corrupcio vel infectio. Unde dicũt medici. ꝙ plꝫ nocet aer infectus. fedus. et corruptus q̄ꝫ malus cibus. nam ad hoc aer intus atrahitur vt feruor cordis tẽperetur. Dum ergo corruptus aer attrahitur. cor ex eo infirmatur. ſed quid intelligimus per malum aerem et corruptum niſi qd̄cumqꝫ mortale peccatum. quo cõmiſſo anima moritur. Unde dicitur Oſee. iiij. Maledictum mendacium et furtum et adulterium. et homicidium inundauerunt. et ſanguis ſanguinem tetigit. ꝓpterea inquid lugebit terra et infirmabuntur qui habitant in ea. ¶ Secũda cauſa infirmitatis eſt. cibi nimia ſumtio. et ſuperflua repletio. quia dum nimiũ comeditur calor naturalis in decoccõne vincitur quare ñlla cogeſtio celebratur. ſed putredo in ſtomacho generat͛. Unde infirmitas poſt cauſatur. Unde dicitur Eccleſiaſtici. triceſimoſeptimo. In multis eſcis erit infirmitas. ſic ex multis verbis et malis cogitacõnibus ſpiritualis infirmitas generatur. ſed datur nimiũ comedenti conſiliũ. in Eccleſiaſtico. Surge inquit et euome et refrigerabit te. quid eſt em̄ ſpiritualiter vomere. ñ peccatũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

per cõfeſſionem detegere. Tercia cã
infirmitatis ſepe eſt ſuꝑflua fatigacio.
q̃ ex nimia fatigacõne ſepe fit diſtꝑan
cia humorum. laſcitudo membꝛorũ. et
ꝯturbatio ſpirituũ. et maxime ſtultũ
eſt in illius agro laborare ĩ quo neceſſe
eſt infirmitatẽ incurrẽ. nec ipẽ cuius ẽ
ager curat adiuuare. ſed querit occidẽ.
et de hac infirmitate dicitur Yſay. xl.
Deficient pueri et laborabunt. et iuue
nes infirmitate cadent. qui aũt ſperãt
in dño mutabunt fortitudinẽ. aſſumẽt
pennas vt aquile vola. et non de. vide
quãta eſt differencia. inter labores dei.
et laboẽs diaboli. Sunt ergo carnales
pinguedines fugiende quia ſunt cauſa
ruine. Rogemus ergo xpiſtum ꝛc.

Dñica xxi.

Redde qd̃ debes Mathei. xviij.
nulla eſt oĩno creatura q̃ qd̃ dẽt
non faciat excepto homine ſolo. et ipſo
diabolo. Nam angeli cotidie deum lau/
dant. et nobis miniſtrant. ſuꝑceleſtia
oĩa corpora ab influencia ſua non ceſ
ſant. quia generacõnem in inferioribꝫ
creant et vniuerſa illuminant. Ignis
vbiqꝫ illuminat et inflammat. Aer aĩ
malibus reſpirandi materiã adminiſ/
trat. rorem generat quo terram fecun/
dat. et cõtra ſolis incendium res cõſer/
uat. Aqua ſemper refrigerat. terras
ad fecunditatẽ irrigat. et ꝑtes ne diſſol
uantur cõtinuat. et ne reducantur in
puluerem eas ſeruat. Terra a ſua fecũ
ditate non ceſſat. ſed omnia vite neceſ/
ceſſaria adminiſtrat et breuiter ſic in
omnibus eſſe conſtat: ſolus autẽ homo
ꝓpter quem dominus hec omnia fecit
qd̃ debet facere negligit et cõtemnit. et
ideo inter oĩ̃es creaturas maxime re/
prehenſibilis ẽ Nec dicit̃ cecus catulus
ſi añ nonũ diem nõ videat. cũ eo tẽpore
videre nõ debeat Nec puer dr̃ edentulꝰ
qñ naſcit̃. q̃uis tũc dentes non habeat
Nec dicitur arbor infecunda ſi in yeme
poma nõ faciat. Verũ quia homini tẽ/
pus hoc datũ eſt ad merendum ſi qd̃ de
bet domino non reddat. ipẽ ſuo facto ſe
damnat. bñ ergo ei dicitur. Redde qd̃
debes. In quo verbo maxime duo no/
tãtur. ſ. Exactio creditoris. Creditor
eñ debitorem ad reddendum inuitat.
dicẽs. Redde. Et obligacõ debitoris de
bitorem obligatum eſſe denunciat vt ex
actio iuſta appareat. cũ addit qd̃ debes
verum quia cũ creditori debitũ reddit̃
debitor ab eo abſoluitur. quare vnum
ſine alio non poſſe eſſe probatur. ideo
ſimul hec oĩa ſunt tractanda. Eſt ergo
Nõndum. ꝙ homo aliquid debet dño.
Aliquid debet proximo. Aliquid debꝫ
aĩmo ſuo. Aliquid debet corpori ſuo.
Dico ergo p̃mo. ꝙ homo tria debet deo
. ſ. obedienciam in preceptis. reueren/
ciam in ꝓmiſſis. et gloriã in flagellis
Dico ergo p̃mo ꝙ debemus deo obe
dienciam in preceptis. Si enĩ apes ſic
ſollicite regi ſuo obediunt. ad cuius nu
tũ aluearia ſua relinquũt. et ad cuius
nutũ caſtra ponũt. Si eciã grues idẽ
faciunt. et ſuo regi ꝑ cuncta obediunt.
Si ſic famulantur ſarraceni regibꝫ ſu/
is. Si ſic pagani ducibus ſuis: quid
deberent facere ſerui empticij domino
ſuo a quo habent omne qd̃ ſunt. omne
qd̃ poſſunt. omne qd̃ ſciunt. et omne
bonũ qd̃ faciunt. Unde dicit̃ luce. xvij.
Cum feceritis oĩa q̃ ego precipio vobis

E

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dicite qꝛ ſerui inutiles ſumꝰ. qḋ debui
mus facere fecimꝰ. quantūcūqꝫ enim
homo diuina mandata cuſtodiat ſemꝑ
ſupeſt ſibi qḋ timeat eo ꝙ neſciat vtrū
ex caritate hoc faciat. cū ſine ea nullum
opus deo acceptū exiſtat. Unde dicitᷣ
ṗmo Corintheorum. xiij. Si linguis
hoīm loquar ⁊cᷓ. Et ſi diſtribuero oīs
facul. m. in ci. pau. et tradidero corpꝰ
meū ita vt ar. cari. aūt nō ha. nichil m̄
ꝓdeſt. ſupple. ad vitā eternam. qꝛ bona
opera valent plurimū ad gloriā impe/
trādam et ad mala pro ꝑte maxima de
clinanda. Cum em̄ inter bonū et ma/
lum nō cadat ꝓprie mediū qḋ naturam
ſapit extremorū. omne qḋ homo facit ex
intencōne et cōſideracōne libera vel ali
quo mō eſt bonū. vel aliquo mō eſt ma/
lum. q̄re cum homo facit aliqḋ bonū de/
clinat ꝑ cōſequens aliqḋ malū qḋ tunc
faceret. ſi bonū illud obmitteret. Et ſic
dum facit illud bonū declinat mali ꝑi/
culum. ¶ Scḋo debemꝰ dn̄o reueren/
ciam de ꝓmiſſis. ſi enim reddit homo
homini qḋ ꝓmittit. et ad qḋ ꝑ cartam
publice ſe obligat. qḋ deo facere cōuenit
qui erit ſui iudicij iudex et teſtis Debe
mus ergo ei reddē qḋ in baptiſmo ꝓmi
ſimus et omne qḋ vouimꝰ. Unde dicitᷣ
Eccleſiaſtici. v. qḋ vou. ſti deo ne more
ris reddē. pſ. vouete et reddite. vbi dt
Auguſti. ꝙ vouere eſt voluntatis. ſed
reddere eſt neceſſitatis ¶ Tercō debemꝰ
gloriā deo in flagellis. Un̄. i. Theſſoᷓ
Gracias agere debemꝰ deo ꝓ vobis frēs
quoniā ſupercreſcit fides vrā. et hūdat
caritas ita vt gloriemur in eccleſijs dei
ꝓ paciencia vrā in omnibꝰ tribulacōi
bus quas ſuſtinetis. ꝓpter qḋ dicitur
ij. Paral. xx. Cum ignoremꝰ qḋ agē
debeamꝰ. nichil aliḋ ſupeſt niſi vt ocu
los nrōs eleuemꝰ ad te. ¶ Scḋo debemꝰ
ꝓximo ſimiliter tria. ſ. ſupportacōem
ī infirmitate. ſuſtentacōem cū hilaritate
Erudicōnem in virtute vel veritate.
¶ Dico ꝙ debemꝰ ꝓximo ſupportacōem
in ſua infirmitate vel fatuitate vel beſ/
tialitate. Nemo eſt qui nō ſit defectiuꝰ
in aliquo. qui nō infirmꝰ aliqn̄. qui ſi
diu viuat nō premaᷣ ſenio et ſic de quo
cumqꝫ alio malo. ergo ſi tu vis ab alio
ſupportari in defectibꝰ tuis Sic et ſup
portare illud idem debes in ꝓximis.
Unde dicitᷣ Rōs. v. Debemꝰ nos fir/
miores inbecillitates infirmorū ſuſti/
nere. ſed quidā nō ſupportant ſed cōſum
dere laborant et ad vindictas aſpirant
Unde in ꝑſona cuiuſlibet talis dicitur
Pou. xxiiij. Quō fecit m̄ ſic faciam ei.
et reddam vnicuiqꝫ iuxta opus ſuum.
Sed ſicut ille q̄ dicebat. in pſ. Si red/
didi retᷓ. m̄. ma. decidā merito ⁊cᷓ.
¶ Secundo debemꝰ ei ſuſtentacōnem
cum hilaritate. quō enim ꝓximū vt te
ipm̄ diligis. ſi ei non ſubuenis. qn̄ po/
tes. quomō amicus dei exiſtis. ſi eum
in pauꝑe cōtemnis. ferᷣ em̄ ꝙ cū quiḋ
pauper diceret Socrati philoſopho. ꝙ
quidā predines ſuus amicus exiſteret
ille rn̄dit. ſi tuus eſt amicus. quomodo
ille diues et tu pauper. ſi tuus amicꝰ
eſſet te pauperē eſſe nō ſineret cum ſic
diues ſit Tu ergo quō amicū dei te cre
dis. ſi ipm̄ in pauꝑe non attendis vel
vilipendis. ꝓpter qḋ dicitᷣ Eccl. iiij.
Declina pauꝑi ſine triſticia aurē tuā.
et redde illi debitum ſuū. Un̄ dr. Pro/
uerbiorum decimonono. feneratur dn̄o

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

qui miſeretur paupi. et viciſſitudinem
ſuā reddet ei plus em̄ lucrat᷑ ſeīnando
ꝗ̄ in archa frumenta cōdendo. ¶ Ter
cio debemꝯ ꝓximo erudicōem in v̄tute
vel in veritate. tenetur em̄ vnuſquiſqꝫ
erudire ꝓximū ſuū ꝓ loco et tpe. Vnd̄
Aplūs dicit Rō. i. Sapientibꝫ et inſi
pientibꝫ debitor ſū. et qꝛ iſta tria ſunt
facienda ex caritate. ideo dr̄ Rō. xiij.
Nemini quidꝗ̄ debeatis niſi ut inui.
di. i. vt iſta ex dilcōne faciatis. ¶ Ter
cō debemus corpi nrō ſilr̄ tria. ſ. natuē
refectionē in ſua neceſſitate. refrenacō
nem in ſua voluptate. excitacōem in oī
ſanctitate. Dico p̄mo ꝙ debemus corpi
cōgruentē refectionē ꝓpter ſui aīalita
tem. niſi em̄ cibū accipet. mox in ſeip̄o
deficēt. nec ab aīa regi poſſet. Vnde dr̄
Rōs. xiij. Debitores ſumꝯ non tantum
carni vt ſcd̄m car. vi. glō. et ſi ei neceſ
ſaria miniſtraē debeamꝯ. ꝓpter qd̄ dr̄
Rōs. xij. reddite omnibus debita ꝛc̄.
Magnū em̄ tributum eſt. qd̄ omni die
homo corpori reddere debet. Nam ꝗ̄tū
cumqꝫ nos affligat. quātumcūqꝫ a deo
ſubtrahat. quātumcūqꝫ diabolum foue
at. et in manus eius nos tradē ſatagat
oportet tamē ꝙ homo ipſum paſcat.
Scd̄o debemꝯ corpori refrenacōem in
ſua voluptate. nam licet homo equū ſu
um paſcat. ip̄m tn̄ forti refrenaculo fre
nat et fortiter cū expedit calcaribus ſti
mulat. Vnde dicit᷑ Iſa. viij. Sanctifi
care me debeo ſicut feci iam multis an
nis. quid eſt enim ſe ſanctificare. niſi ſe
fletibus. ieiunijs. et vigilijs macerare
Vnde gloſa dicit ibidem. fletus et ieiu
nium ſanctificacō dicit᷑. eo ꝙ ꝑ abſtinē
ciam ſanctificant᷑ multi. ¶ Tercō vēo

debemus corpori exercitācōem in om̄i
ſanctitate ne ocioſitate laſciuiat. et ī bo
no torpeſcat. Vnde dr̄ in figura Heſter
vi. homo quē rex deſiderat honorare de
bet indui veſtibus regijs. veſtes regie
ꝗbus rex noſter indutus fuit fuerunt
opera afflictionis et penalitatis ꝗbus
ſemꝑ indutus fuit. Ille ergo induitur
veſtibus regijs qui carnē cū vicijs et
cōcupiſcencijs crucifigit. Vnde dicitur
p̄mo Io. qui dicit ſe in xp̄o manere de
bet ſicut ille ambulauit et ipē ambulaē
¶ Quarto animo nrō ſimiliter debeꝯ
tria. ſ. vt memoria iugiter delectet᷑. vt
intelligencia humiliter eleuet᷑. vt amo
ris eminencia ſponſū dulciter amplexe
tur. fiunt aūt hec tria in anima noſtra
quādo memoramur diuina beneficia.
quādo intelligimꝯ diuina conſilia. qn̄
āplexamur dīna iudicia. Dum em̄ iſta
tria agunt᷑ ymago diuina in hoīe repa
tur. Dicamꝯ ergo. ꝙ ymago. p̄mo re
patur in hoīe. quantū ad meōratiuam
potēciam qn̄ recolimus iugiter diuina
bn̄ficia. Illū ſolum debēt homo in meō
ria tenere. quo habito cōſtat oīa bona
habere. Vnde dicebat Tobias et vxor
eius eiuſdē. Oīa ſimul in te vno hn̄tes
nō debuimꝯ te dimittē a nobis. quō nō
tenet᷑ in meōria q̄ magis delcāt animā
ꝗ̄ oīa alia mūdi bona. Vnde et Iemi.
dicebat in Tre. Memoria meōr ero et
tabeſcet in me aīma mea. vere tabeſcēt
qui diuina beneficia. tam naturalia ꝗ̄
gratuita. memoriter retineret. Et ꝓp
terea anima ſiue plebs iudayca nolens
recolere diuina beneficia arguit᷑ ut in
grata Deu. xxxij. Generatio inquit
praua atqꝫ ꝑuerſa. heccine reddis dn̄o

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

populę ſtulte et īſipīēs ⁊c̄. Creat autē dn̄s naturā cõdonando. facit ꝑpalia augendo ſed poſſidet graciā adiungendo.

¶ Scd̄o. ymago reꝑatur quantū ad potenciam intellectiuā ſiue cognitiuā. dum humiliter leuatur ad diuina conſilia. Unde dicit᷑ ꝑma Corintheorū ſcd̄o Uir non debet velare caput ſuum. eo ꝙ ymago ſit et gloria dei. Quid ꝑ virum niſi intellectus accipit᷑. qui nõ eſt ullo modo velandus. ſed pocius ad diuina cõſilia eleuandus. hoc autē intellectus facit dum in omnibus ꝑmā veritatē conſulit et ſcd̄m leges eternales quas aſpicit inferiores potēcias oēs regit. ¶ Tercio reparat᷑ ymago quantū ad potenciam affectiuā. cū amoꝛ nr̄ amplexat᷑ dīna iudicia vt dicat homo illud Daniel. iij. Juſtus es dn̄e in oībus q̄ feciſti nobis. et oīa opa tua veā. Non ſunt ergo dīna iudicia r̄phendēda. nõ curioſe īueſtigāda. ꝗuis nobis nūc ſint occulta. ſed ſūt timenda. veneranda. ſunt amanda. qꝛ iuſtiſſiā ſunt et vera. pſ. Judicia dn̄i vera iuſti. in ſe. ipſa. deſiderabilia ſuꝑ aurū ⁊c̄. Sed ſtulti dum qd̄ deus faciat nõ intelligunt dīna iudicia reꝑhendūt ſed audiant qd̄ dicit᷑ Job. xxxi. Nunquid qui cū dn̄o cõtendit tam facile cõquieſcet. vtiqꝫ qui dn̄m arguit. debet rn̄dere illi. ergo ſi dn̄o non poſſumus reſpondē cum ſit ſumme ſapiē. nõ debemus eius iudicia vt iniq̄ arguere. ſed tanq̄ iuſtiſſima amare et cõprobare.

Item.

Oportuit et te miſereri cõſerui tui Mathei. xviij. Si hec euangelica pabola tõ mētis attēcõe penſet᷑ magna ſpes de uenia nobis dat᷑. ſed timoꝛ de offenſa non modicus generatur. Nam ꝓponit᷑ nobis hic deus vt ſūme amabilis et ſūme terribilis. Ut ſūme amabil' penitētibus. et eum adorantibus. Sz ut ſūme terribilis hoībus inmiſericordibus Itē ſumme amabil' in miſericordia. ſūme formidabil' in iuſticia. Itē ſumme amabilis in cõdonando peccatorū oīm dimiſſionē. Amabilis in miſericordia apparuit. dum ſeruo ꝓ venia roganti debita vniuerſa dimiſit. Sed terribilis valde apparuit. dū ſeruū inmiſericordē in ſeruitutē priſtinā reuocauit. et oīne debitū ab eo repeti iuſſit. vtinā attenderent viri crudeles. duri et impij. ꝙ ſit deo odio proximo ſuo non parcere. ꝙ moleſtum fratrē affligere. et ꝙ durum veniam petenti non dare. Nam ſi quis attendat verba illius. Pſalmi. Deus laudem meā ne tacueris. īueniet ꝙ oīs vir durus diabolice potēcie traditur. in iudicio cõdemnatur. oracio eius in peccatū cõuertitur. dies eius minuūtur omnis eius dignitas alteri datur. filij eius orphani efficiūtur. A ſuis ſedibus transferūtur. bonis omnibus ſpoliant᷑ et mendicitati ſupponūtur. Nec eſt qui eis miſereat᷑. vxoꝛ ī viduitatem inducitur. et nomen eius in eternum delet᷑. parētum antiquorū peccata ad diuinā memoriam reuocātur. et vltra in ꝑpetuum nõ delentur. Unde cõcludit ibidē ꝓpheta. q̄ ſint oīm malorum tantorū cauſa. Pro eo inq̄t. ꝙ nõ eſt recordatus facere miſericordiā. ſed ꝑſecutus eſt hominē inopem et mendicū ⁊c̄. et ꝓptēa in Eccleſiaſtico ſcriptū eſt. Coꝛ durū male habebit in nouiſſimo Uerū. Eſt autē coꝛ durū. qd̄ nec cõpunctcõe ſcindit᷑

nec pietate mouetur. nec p̃cibus incli/
nat᷑. Nõ credat ſe dei amicũ. qui habet
aĩm ad miſericordiã durũ. nam cõſtat
ꝙ ignis ſpũal᷑ eſt potẽcior valde ꝙ̃ ma/
terial᷑. cõſtat eciã ꝙ cor humanũ cũ ſit
carneũ de ſua natura minꝰ eſt durũ ꝙ̃
ſit ferrũ. Patet ergo eſt tũ ex ꝑte ignis
tũ ex ꝑte cord᷑. ꝙ potẽcior ſit ignis ſpũ
alis reſpectu cordis ꝙ̃ reſpectu ferri ſit
ignis material᷑. Quia ſi qd᷑ minꝰ videt᷑
ineſſe. ineſt. multo forcíꝰ qd᷑ magis vi/
debit᷑ inerit. ergo ſi ad p̃ñciã ignis ma
terial᷑. ferrũ de neccũtate molleſcit. et du
riciam ſuã ꝑdit. multo forcíꝰ cor huma
nũ fit molle et tenerũ. ſi diuino ſit igne
inflãmatũ. Non ergo credat dĩno ſe ig
ne ardẽ. qui ad cõpaciendũ ꝓximo in/
uenit ſe durum eſſe. bene igitur dicit.
Oportet te miſereri ꝛc̃. Unde maxime
duo nõnt᷑. Unũ ex ꝑte ſerui Alterũ ex
ꝑte doimni. qd᷑ ponit᷑ ex ꝑte ſerui. po/
nitur vt preceptũ. qd᷑ vero ſubditur ex
ꝑte domini nobis ꝓponit᷑ in exemplũ
Primo ergo oñditur nobis neceſſariũ.
cũ dicit. Oportuit te mi. cõſer. t. Scd̃o
ſubdit formã et modũ cũ addit᷑. Sicut
et ego. t. mi. ſũ. Tunc eñ eſt vera miſe
ricordia qñ ſic indulgemus ꝓximo ex
aĩo. ſicut a deo indulgeri volumꝰ nobis
¶ Eſt ergo Nõndũ. ꝙ licet omnia nrã
bona ſint nobis ex miſericordia. maxi/
me ſunt tria. q̃ diuinã miſericordiã oñ/
dunt eſſe ꝑmaximã. Primo eñ oñdit᷑
eſſe maxima ingratuita collatione bo/
norũ. Scd̃o in relaxatione oĩm debito/
rum ſiue delictorum. Tercĩo vero in cõ
ſeruacõne bonorũ ſiue donorũ. magnũ
eſt enim homiui deo aduerſanti tot bo/
na cõferre. maius eſſe videt᷑. tot debita
condonare. ſed maximũ valde eſt hoĩeꝫ
in gracia cõſeruare. quid eñ prodeſſet
bonorũ collatio. quid valeret malorum
oĩm relaxatio. niſi ſequeret᷑ in bono cõ
ſeruatio. ¶ Dico ergo. ꝙ diuina miſe/
ricordia. Primo monſtrat᷑ in collacõne
bonorum tam naturaliũ ꝙ̃ tꝑalium et
gratuitorũ. quis eñ vllis verbis expri
mere poſſet. quanta bona nobis deꝰ ex
miſericordia dedit. nõ ſolum naturalia
et tꝑalia et gratuita cõtulit. Sed ipm
ſuum vnigenitum nobis dedit. quẽ de
ſua ſubſtancia genuit. et ꝑ quẽ omnia
q̃ in mundo ſunt fecit. Dum eñ miſeri
cordia ſola motus. filium ſibi vnicũ et
kariſſimũ nobis dedit. cõſtat ꝙ per eũ
et cum eo omnia bona nobis donauit.
Unde de Sapiã increata dicit ſapiẽs.
Sapiẽ. vij. venerunt m̃ omnia bõ pıt̃
cũ illa. Quõ poſſet deeſſe aliqd᷑ bonũ.
vbi datur haınini ſummũ bonum. non
eñ vt Boeciꝰ dicit. Summũ bonũ eſſe
poſſet cui vel minimũ bonum deeſſet.
Reſtat ergo ꝙ cũ deus pr̃. hoc tm̃ bonũ
ex miſeĩcordia cõtulit. ꝙ nichil ẽ qd᷑ ex
miſericordia nobis nõ cõtulerit. Unde
hoc attẽdens ꝓpheta dicebat. Suſcepi
mꝰ deꝰ mĩaꝫ in medio tẽpli tui. in me
dio. ꝓpterea dicit. qꝛ oẽ mediũ eſt ple/
niſſimũ et influencia maximũ. Nã ſol
qꝛ mediũ planetarũ eſt. in ſuꝑiora ꝛ in
feriora eſt ſui luĩs diffuſiuũ. Cor qꝛ eſt
in medio aĩalis motũ et vitã cũctis mẽ
bris diffundit. Terra qꝛ in medio mũ
di conſiſiſtit inter omnia elementa eſt
maxime fecũditatis. Quid igitur fuit
in medio templi miſericordiã dei ſuſci/
pere. niſi cum ipſo filio ex miſericordia
nobis dato oĩa gñа bonorũ accipere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Scd̄o apparet miſeĩcordia dei in cõ
donacõne malorum. cõſtat em̄ q̄ anteq̄
miſericordiã accipiamq in pcc̄is ſumq.
et dei inimici exiſtimus et tamẽ nobis
indulget. ſi miſericordiã humiliter poſ
tulamq. Unde dicit̄ Mathei. xviij. q̄
dum Rex voluiſſet ponere rõnem cum
ſeruis ſuis. oblatus eſt ei vnus qui de/
bebat. x. milia talenta. qui cum vnde
redderet nõ hrẽt. eum vendi iuſſit cum
vxore et filijs et omnibus bonis ſuis.
ſed procidens ſeruus ille rogabat eum
dicens. Pacienciã habe in me et omnia
reddam tibi. Et ſequit̄ q̄ miſertus do
minus eius di eum. et omne de. di. ei
O ſumma miſericordia. ſumma pietas
ſtupenda dignatio dm̄ dei noſtri. qui
noſtris offenſis iniurijs pꝛouocatus hu
militer rogatus. nõ ſolum offenſam di
mittit. ſed ab infernali carcere abſoluit
cui adiudicatus hõ exiſtit. Nõ hiſtoriã
Jone. iij. P. iiij. et quantũ ad pphete
predicacõnem. et quantũ ad illorũ con/
uerſionem. et quantũ ad pphete con/
turbacõem. et quantũ ad dm̄ redargu
cõnem et miſeracõnem. ¶ Tercõ oſtẽ
ditur diuina miſericordia in conſerua/
cõne donorum et hoc maximũ eſt. quia
maxime vtile eſt. nichil enim valet ſed
peccatũ pociq aggrauat. ſi nos a mal̄
ad tempus abſolueret. ſi ad tẽpus gra
ciam nobis daret et nõ nos in gracia cõ
ſeruaret. Unde hoc eſt qd̄ Jẽmi. Tre
norum tercõ confitetur. Miſericordie
inquit domini quia non ſumq cõſumti
quia non defecerunt miſeracõnes eius
Quis eſt qui ad modicum per ſe ſtaret
quis eſt qui in peccatũ quantũcumq
non rueret. ſi eum diuina miſericordia
non ſeruaret. et ppterea dicit̄ in pſ.
Miſeracõnes eius ſuper omnia opera
eius. Sic ergo patet forma noſtre miſe
ricordie q̄ notat̄. vltimo. quare. Sicut
ego. tui miſertus ſum. ſemp em̄ forma
prius eſt q̄ formatum. et exemplar p̄/
cedit tẽpore exemplatũ. ¶ Viſo ergo
de ip̄a diuina miſericordia que miſeri/
cordie noſtre eſt exemplar et forma. vi/
dendum eſt de miſericordia exemplata
et hec notat̄ cum p̄mittitur. Oportuit
te miſereri. Nõ ergo q̄ ad miſericordiã
pximo exhibendam. nunc corporalem
releuando indigenciã. nunc eciã omnẽ
cõdonando offenſam dominus inuitat
nos in Matheo. cum dicit. Eſtote miſe
ricordes zc̄. Dimittite z dimitter̄ vobis
et hoc quantũ ad offenſam. Date et da
bitur vobis. et hoc quantũ ad corpora/
lem alimoniã. Hac ergo dimiſſa cauſa
ad quã nos inducit vniuerſa ſcriptura
¶ Nota Tria maxime ad miſericor/
diam pꝛouocancia. Primũ namq ſunt
pꝛopoſita nobis in creaturis exempla.
Secũdum Infernalia ipſa tormenta.
Tercium vero ſunt diuina pmiſſa.
Primũ in ſe diligenter conſideratũ eſt
miro modo humane inmiſericordie cõ/
fuſiuũ. Scd̄m quodãmodo eſt ad miſe/
ricordiam inpulſiuum. Terciũ vero ẽ
ad miſericordicordiam allectiuum.
¶ Dico q̄ Primum ad miſericordiam
nos inducẽs eſt oĩm breuiter creatura/
rum exemplum. Nam predicat miſeri
cordiam ip̄a angelica ierarchia. omnis
proſus celeſtis curia miſericordiã ãnũ
ciat. z oĩs inferior creatura. ſiue ſit ca/
rẽs vita. vt ſunt quatuor elementa. ſi/
ue ſint Vegetatiua. vt omnes plante.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Siue ſint ſenſitiua vt aīalia. cōſidera
ergo homo omnē angelicā ierarchiam.
quō ſūma influant in media. et media
in minima. in omnē militantē eccleſiā
nūc illuīando. nūc purgando. nūc ꝑfici
endo. Conſidera oīa celeſtia corpa tam
celum ꝙ̄ ſidera. et maxime ſolē et lunā
quō influant in hec inferiora. nunc hu
mectando. nūc deſiccādo. Nam apte vi
demus in luna. ꝙ lumen qđ accipit ter
ris refundit. et ſic eſt in omnibꝫ alijs.
Itē cōſidera elementa quāta ſint eorū
ſeruicia. dum ignis frigus expellit. ci
baria decoquit. et lumen tribuit. Aer
hōi vitā impēdit. dum cordi ꝑ̄anciam
tribuit tēperans vim caloīs Aqua tot
prebet ſeruicia. Terra tot in cibum
rerum gn̄a. vt vix poſſit exprimi vlla
lingua. Item cōſidera vegetabilia oīa.
et videbis ꝙ nullus ſit planeta qui hōi
nō ſeruiat de aliqua materia. Item aī
malia nō ſolum ſūt homini ſeruiencia.
ſed inter ſe habent ſuo modo miſericor/
die opa. Unde Ambroſiꝰ de Cornicibꝫ
loquens dicit. ꝙ admiranda eſt huius
auis clemencia. quia cum parentes ſui
ad ſenectutem veniūt. ita ꝙ pēne eorū
cadunt et volare non poſſunt. cornices
iuniores pennis ꝓprijs eos operiunt.
et collecto cibo diligentiſſime paſcunt.
Item ꝙ maius eſt. quādo cyconie maē
tranſeunt cornices eas ſe in ſuis ſedi/
bus recipiunt. et cum eis in via prece/
dunt et pro eis fortiſſima bella gerunt
et auibus aduerſantibus ſe exponunt.
ita ꝙ multe occidunt et plurime vulne
rate redeunt. ſicut dicit ibidē Ambro.
Item vpupa multū vilis eſt auis et
plurimum inmunda. Sed plurima ad
parentes pietate plena. Unde quando
hec auis inueterauit ita ut videre et vo
lare non poſſit. Tunc filij eorū euellūt
vetuſtiſſimas pēnas parentum ſuorū.
et liniunt oculos eorum. et fouent eos
ſub alis ſuis. donec recreſcant penne
eorum et reilluminātur oculi eorum.
Ita ut totum ſuum corpus renouetur
ut ātea. vt videre poſſint et volare. Et
poſtea ille gracias filijs agunt qui tam
pium obſequium ipis prebuerunt. Et
dicunt illi filij ſui. Ecce parentes dul/
ciſſimi. ſicut vos ab infancia educaſtis
nos. et omnē laborem veſtrum impē/
diſtis circa nos. Eodē modo obſequiū
impendimus vobis. Si hoc irracōna/
biles ſibi faciunt inuicem. Quomodo
homines cū ſint racōnales parentibus
ſuis nutrimenta dare nolunt.

Dn̄ica xxij.

PRo vt caritas vrā magis ac ma/
gis habundet. Non incōgrue caritas fi
guratur in igne. cum dominus dicit.
Ignem veni mittere in terrā. et quid
volo niſi vt ardeat. ſicut eīm natura ig/
nis eſt. vt quidquid inuenit preter ſe.
conatur vertere in ſe. et ei ſuam formā
imprimere. ſic eſt de caītate. cuiuſcūqꝫ
cor poſſederit. ad ſui ſimilitudinem tra
here querit. et hoc ē qđ in verbo ꝓpoſi/
to liquido eluceſcit. cum Apoſtolꝰ dicit
Oro vt caītas veſtra ꝛc̄. In quo verbo
Apoſtolus tria facit. per q̄ nobis ſuffi
ciēter cordis ſui caritas innoteſcit. Un
Primo oſtēdit deſiderij ſui actum ſiue
operam. cum dicit. Oro. Secundo deſi
derij ſui obiectum ſiue materiam. vt ca
ritas veſtra ha. Tercio declarat de ſide
rij modum et formā magis in affectu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ac magis in effectu. dicit ergo Oro vt
cari. Gracia cuius Nondum. ꝙ bene
debem⁹ cõſiderare vt caritas noſtra ma
gis ac magis habundet. qꝛ caritas eſt
Om̃ bonorũ primariũ fundamentũ.
bonorũ fundatorũ ſtabile fulcimẽtum.
bonorũ ſtabilitorũ finale cõplementũ.
¶ Primo Dico ꝙ caritas eſt bonorum
oĩm primariũ fundamentũ. bonis opi
bus ꝗ in vita facimus pñti. eternitatis
nobis habitaculum p̃parnus. ſed ſicut
eſt de edificãte corꝑaliter. ꝙ ſi ſine fun/
damẽto bono domũ erigit. operã ꝑdit.
ſicut ille de quo dicit dñs. luce vi. Qui
edificauit domũ ſuam ſupra terrã ſine
fundemento quã illiſit fluui⁹ ꝛ cõcidit
Sic eſt de edificante ſpũaliter. qui niſi
in fundamẽto caritatis oꝑa ſua poſuit
quantũ ad mercedẽ r̃gni celeſtis nichil
proficit. qꝛ ſicut dictum eſt. caritas eſt
oĩm bonorũ primariũ fundamentum.
Unde dicit Aplũs Ephe. iij. In cari/
tate radicati et fundati vt poſſitis com
prehendere cũ omnib⁹ ſanctis. ꝗ ſit la/
titudo. longitudo. ſublimitas et ꝓfun
dum. Radicati debem⁹ eſſe in caritate
ad modum arborũ ad fructificandum.
ſed hoc quo ad vitã actiuã: fundati ad
modum domus ad quieſcendum. et hoc
quantũ ad vitã contẽplatiuã. vt ſic tan
dem poterim⁹ cõprehendere in eterna
beatitudine ꝗ ſit latitudo dei ꝗ omnia
replet maieſtate. Jẽmie viceſimotercio
Celum et terrã ego impleo. longitudo
qua omnia p̃it. et ſequit᷑ eternitate.
Dñs regnabit in eternũ et vltra. ſubli
mitas qua oĩa excellit dignitate. Pſal.
Tu ſol⁹ altiſſim⁹: ꝓfundum quo oĩa
penetrat ſublimitate. Eccleſiaſt. xxiiij

Penetrabo inferiores ꝑtes terre. Sed
heu ꝙ pauci hodie inueniũtur ꝗ in cai
tate firmiter radicẽtur. Inuenim⁹ eñ
multos plus fundatos in amore corꝑa/
li ꝙ in amore caritatis ſpũali. Narrat
eñ Solinus de quadã gente. in ꝗ plu/
res vxores vni marito in mr̃imonium
veniũt. et cũ maritus deceſſerit apud
grauiſſimos iudices de maritis agunt
cauſã. et ꝗ officio ceterãs vicerit. victrix
hoc plane refert premiũ vt aſcendat ro
gum cõiugis et ſup̃mas ei ſemetipſam
det exequias. cetere cum nota viuũt. ſ.
repudio mĩoris officij. Ecce quid iſte
faciunt amore mariti carnalis. cũ nos
modicũ ſuſtinere recuſe⁹ amore ſponſi
ſpũalis. ¶ Scdo debem⁹ deſiderare.
ꝙ caritas habundet in nobis. quia ip̃a
eſt bonorũ fundatorũ ſtabile fulcimen/
tum. ſicut vult philoſophus. Unũqdq̃
tantũ habet de loco quantum habet de
forma. quia forma inclinat ad locum.
ſicut videmus ꝙ forma lapidis qꝛ gra/
uis eſt inclinat ad centrum. forma vero
aeris et ignis qꝛ leues inclinant ad ſpe
ras ſuas ſurſum. Cum igitur caritas
ſit forma anime. et locus anime ſpũal'
ſit vt vult Gregori⁹: quantũ habet hõ
de caritate. tantũ ſortitur de ſpũali loco
id ẽ. de deo. iuxta illud. i. Johĩs. Qui
manet in caritate in deo manet. Cum
igitur non ſorciatur fulcimentũ niſi ĩ
debito loco. ſtudeam⁹ ꝑ caritatẽ fulciri
in deo. qd᷑ eñ mobile et inſtabile eſt ful
cimentũ preſtare nõ poteſt Oĩa autẽ
creata mobilia ſunt ſolus deus ĩmobi/
lis eſt Unde dicit Boeci⁹. ꝙ ſtabiliſq̃
manẽs dat cuncta moueri. et ꝓpter hoc
ꝗ vult fulcimentũ ſtabilitatis inuenire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

debet ſe ad deum per formam caritatis
inclinare. Qui em̄ mobilibus et laben
tibꝫ innititur neceſſe eſt vt cū labente
labatur. quecūqꝫ bonorum fortuito/
rum mouet et ꝑturbat abceſſus. certe
ille in deo non eſt fulcitus. ſed in rebus
labentibus. Et vtinā ita parū mouet
perditio tꝑalium quoſdam xp̄ianos
ſicut mouit aliquos paganos. Narrat
Seneca. Megeram demetrius ceꝑat
ꝛ cū Sabō philoſophus eſſet interroga
tus an aliquid ꝑdidiſſet. nichil inquit
Omnia mea mecū ſunt. et cū patrimo
nium eius in p̄dam ceſſerat. filias hoſ/
tis rapuerat. patria in aliā condicōem
ꝑuenerat. et vrbe capta non ſe victum
ſed indempnem teſtatus eſt.

¶ Tercio Dico. debemus conſiderare
vt caritas noſtra habundet. quia ipſa
eſt bonorum ſtabilitorum finale cōple/
mentum. Finis eſt melior hijs q̄ ſunt
ad finem. ſicut patet. ꝙ homo ꝓpter
cuius quietem domus fit. melior eſt
ipſa domo. Cum igitur omnia diuina
precepta nobis data ſint ad fouendam
mutuam caritatem. fruſtra adinplen/
dis diuinis preceptis laboramus niſi
in iſto finali cōplemento cōſūmemus.
quia ſicut dicitur. prima. Thimothei.
primo. Finis precepti eſt caritas. fi/
nis intelligas conſumacōnis non con/
ſumtionis. Ecce habes in caritate
fundamētum. fulcimentum. et comple
mentum ſiue tectum. Iſtud tectum ſcī
martires cooperuerunt. quia ꝓ finali
caritate ſuum ſanguinem effuderunt.
Unde dicitur Exodi. viceſimoſexto.
Facies opimentum aliud tecto d' pelli
libus arietum rubricatis Tectum qd̄ ē
ſuperior pars domus. ſignat caritatē
que eſt maxima virtus. quia vt dicit
Apoſtolus. Nunc manent. fides. ſpes.
caritas tria hec. maior horū eſt caritas
Ipſa eſt tectum eccleſie defendens nos
ab imbribus caumatibus et tēpeſtate.
Caritas enim omnia ſuffert. id ē. oīa
ſufferre facit; huius tecti opimentum
eſt ſanctorū patrum nos precedētium
exemplum. qui ꝑmanentes in caritate
potuerunt omnia aduerſa equanimit̄
ſuſtinere. Dicitur autem opimentum
illud factum de pellibꝫ arietum rubri/
catis. qd optime conuenit martiribus ꝑ
electis. Siue enim Aries dicatur ab
ares qd eſt virtus. ſiue ſcdm Yſidorū.
ab aris. quia hoc pecus primū a gen/
tibꝫ ꝑimmolatur. congrue iſtis martiri
bus coaptatur. Ipſi enim fuerunt vir
tuoſi. et in aris ꝑ martirium imolati
Pelles igitur arietum rubricate. ſunt
carnes martirum ꝓprio ſanguine cru
entate. Iſti ſunt eccleſie operimētum
quia membris eccleſie ſuſtinencie dant
exemplum. Sed heu nos moderni non
ſumus imitatores iſtorum Arietum.
ſed caprarum. Dicitur de capra. ꝙ hec
ſit eius natura. ꝙ ſi ligatur ei pannus
rubeus ad pedem. ſtatim credit ſe ha/
bere leſionem. et quoniam ſe vulnera/
tam putat pede claudicat. Sic eſt de
nobis. ſi ſumus in aliquo bono propo/
ſito tamquam in via. et titillat men/
tem noſtram turbatio aliqua. ſtatim
quaſi leſi. claudicamus. et vacillamus
ac a ꝓpoſito reſilimus. Et videtur ꝙ
ſimiles ſumus Xerſi duci medorum.
de quo narrat Trogus pompeius.
ꝙ fuit Primus in fuga. poſtremus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in prelio. in periculis timidus. in cuiꝰ
exercitu vt narrat Valerius. li. pͥmo.
Equa peperit leporem qui eſt fugax a
nimal. ſimiliter in ſuſtinendis arduis
nos habemus animū leporis non autē
arietis . Item .

Oſtendite michi nūmiſma cenſus.
Math. qm̄ ſicut dicit Ceſarius.
ſuper illo verbo Apli. Rō. xiiij. Nemo
ſibi viuit et nemo ſibi morit᷑. quantis
exemplū vere humilitatis. et ꝑfecte carī
tatis oſtendis. cū tantis et pro tantis
eterna dona poſſidebis. Si vero qd̓ ab
ſit. iracundie. detractionis. et murmu
racōnis. vel in obediencia formā alijs
dederis. non ſolum ꝓ te ſed eciā ꝓ alijs
quos deſtruxeris duplicit̄ gehenne ſup
plicia ſuſtinebis. Jdeo ſumꝰ magiſter
et dn̄s. volens vt honeſte ⁊ exēplariter
ambulaēmus. dixit illud verbū qd̓ pre
manibꝰ habemꝰ. Oſtendite m̄ nū. ce.

¶ In quo verbo duo facit. Primo hor
tatur nos ad honeſte cōuerſacōis mora
lem actū. Scd̓o oñt moralis actus nāle
ſubiectū. Primo hortat᷑ nos ad honeſte
cōuerſacōis actū. cum dicit. Oſtendite
m̄. quicūqꝫ bene cōuerſat᷑ deo oſtendit᷑
quia a deo approbat᷑. qui vero male cō
uerſatur deo nō oñdit᷑. quia a deo non
approbatur. iuxta illud Amen dico vo
bis neſcio vos. Scd̓o oñt moralis actꝰ
nāle ſubiectū. cū adiungit. Nūmiſma
cenſus. Eſt eīm nūmiſma denarij inſcꝑ
cio. ꝑ quā intelligit᷑ anime ymago. q̄ ē
moralis actus quaſi nālis habitudo.

¶ Nota ergo. ꝙ debet ſe homo oſtendē
tribus. et hoc tripliciter. Deo cōſciām
ꝑ verā contricōnem. preſbitero maculā
ꝑ verā cōfeſſionem. ꝓximo emendam
ꝑ ſatiſfactionem. Primo dico debet ſe
oſtendere deo et hoc cōſciām ꝑ verā con
tricōnem. homo habens faciē maculatā
ad minꝰ tria facit. Aſſumit ſpeculum.
Accōmodat oculum. Applicat remediū
Speculum maculā refert. oculus teſtiō
niū ꝑhibet. remediū aufert. Similiter
homo debet facē tria. cuꝰ ꝑ peccatū eſt
facies aīe deturpata. debet cogitacōne
ſua quaſi in ſpeculo peccata ſua ipſi re/
ferre. certe illud ſpeculum aſſumſerat
Ezechias. qui dicebat. Recogitabo tibi
omnes annos meos in a. aīe m. debet
cōſciām. quaſi oculus ꝑhibere. Rō. ij.
Teſtimoniū reddente illis conſciencia
eorū. timor extremi iudicij eſt remediū
qd̓ debet maculā auferre. Eccleſiaſtici
pͥmo. Timor dn̄i expellit peccatū et de
hijs tribus dicit Auguſtinꝰ de vera et
falſa penitēcia. Unde ſequit᷑. an̄ oculos
extremi iudicij. Aſcendat homo tribu/
nal mentis ſue. cōſtituat ſe an̄ faciē ſuā
Aſſit accuſatrix cogitacō. teſtis conſciā
Carnifex timor. qui. ſ. timor. q̄ſi carni
fex peccatū tamq̄ membrū putridum
abſcidat. Ex hijs tribus. ſ. ex cogitacō/
nis accuſacōne teſtimonio cōſciencie. et
timoris mactacōne ſurgit vera contri/
cio. ꝑ quā intimior homo oſtendit᷑ deo.
Unde dicit᷑ Canticorū. ij. Oſtende m̄
faciem tuā. peccata mortalia ſunt qdd̄ā
velum inter deum et animā obductū.
Pſa. lix. Iniq̄tates nr̄e diuiſerunt int̄
deum et nos. et peccata nr̄a abſconde/
runt faciē eius a nobis. Sꝫ cum venit
vera cōtricio tollitur peccati velacio. et
cognoſcitur anima a deo. cōſidera et at
tende. vtrum homo libenciꝰ debeat de
ponere faciei turpitudinem. vel faciei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pulchritudinem. Certe nullus eſt tā
hebetis iudicij qui non iudicet ꝙ pociꝰ
amouenda eſt faciei turpitudo ꝙ̄ faciei
pulchritudo. Sed nos inuenimus ali/
quos gentiles faciei corꝑalis pulchritu
dinem āmouiſſe ne alijs poſſent pecca/
ti occaſio eſſe. Narrat Valerius libro
iiij. de quodā adoleſcente ſpurna noīe.
Qui cū eſſet excellētis pulchritudinis
et mira ſpecie plurimū feminarū illuſ/
triū ſollicitaret oculos. et ex hoc uiris
earū et ꝑentibꝫ ſe ſuſpectū ſentiret oris
decorem vulneribus abſtulit. deformi/
tatemqꝫ ſue ſanctitatis fidē ꝙ̄ forme ir/
ritamentū aliene libidinis eſſe maluit
Ecce iſte pulchritudinē faciei depoſuit
quā omēs natuāliter deſiderant ⁊ nos
ꝑ cōtricōnem nolumꝰ āmouere turpi/
tudinem faciei ſpūalis. q̄ naturā deor/
nat. et oculos dei ad iracūdiā ꝓuocat.
¶ Secūdo debet ſe homo oſtendere preſ/
bitero. et hoc quantū ad maculā ꝑ verā
cōfeſſionē. peccatū eſt morbus in aīma
latens cui nullius medici remedio ſuc/
currit᷑ niſi medullitus detegatur. Boe
cius ī de diſ. Si opē medi. expec. opor
tet vt vulnꝰ detegas. ſed ſicut bene ſtul
tus eſſet qui non cōfunderet᷑ de morbo
et cōfunderet᷑ de remedio. Sed ſtultiſſi
mus eſt qui nō erubeſcit de peccati cō/
miſſione. et verecundaretur de peccati
cōfeſſione. qđ videmus hodie multos fa
cere teſtimonio Ieremie octauo. Expec/
tauimꝰ tempus medele et ecce formido
expectauimꝰ tēpus medele. id eſt vere
cōfeſſionis. et ecce formido verecundie.
et cōfuſionis. contra q̄ dixit dominus
illis decē leproſis. luce decimoſeptimo.
Ite oſtendite vos ſacerdotibus. quid

ſignatur in numero decē leproſorum.
niſi vniūſitas peccatorū decalogum le/
gis tranſgredientium. Iſti ſi volunt a
peccatis mundi eſſe. debent ad ſacerdo
tes ire et ſe eis in vera cōfeſſione oſten/
dere. Sed heu quidā ſunt qui placere cō
feſſori volentes peccata ſua palliant et
attenuant. vt illud Prouerbij accidat.
Diſplicet inſipiens. vnde placē putat.
putant enim ex hoc placere cōfeſſori. et
inde diſplicent oīm angelorum cetui.
Et videte kariſſimi. quantum quo ad
amorem veritatis noſtri xpriſtiani diſ
crepant a quibuſdā paganis. xpīani
eīm qui peccata ſua palliant et attenu/
ant malunt veritatē tacere ꝙ̄ eam dicē
do vitam eternam acquirē. cū pagani
mallent vitam corporis ꝑdere ꝙ̄ verita
tem tacere ; xpriſtiani nolunt cū lucro
vite eterne veritatem dicere. pagani
nec damno vite corporee volebant veri
tatem tacere. Narrat Valerius libro de
illuſ. ꝙ cum Marcus Tullius ductus
eſſet captiuꝰ a carthaginenſibꝫ et miſ/
ſus Romam ſub iuramento redeundi
pro cōmutacōne captiuorum. Ille vero
Romam veniens venit in ſenatum et
captiuos reddi vel cōmutari negauit
eſſe vtile. eo ꝙ illi erant adoleſcentes
et boni duces. ipſe autem ſenectute con
fectus. et cum retineretur a ꝓpinquis
et amicis redire maluit. ꝙ̄ fidem da/
tam frangere. et cum non ignoret ſe
ad crudeliſſimum hoſtem. et ad exqui/
ſita ſupplicia proficiſci iuſiurandum
conſeruandum putauit. vides ꝙ iſte
preelegit veritatem vite corporali.
cum illi preelegant vite eternali ⁊c̄.
¶ Tercio modo vero debet ſe homo

oſtendere ꝓximo quo ad emendā ꝑ bo/
nam opacōem et cōuerſacōem. homo ꝑ
peccatū frequēter ſcandalizat ꝓximū.
Si ergo illius ſcandali debet fieri āmo
nicō. oportet ꝙ illi9 monicōis fiat aliq̄
oñſio. Sz ſicut dictū eſt ꝑ contricōnem
homo oñdit᷑ ſoli deo. per cōfeſſionē ſoli
preſbitero. ergo optet ꝙ ꝑ exteriorē ſa/
tiſfactionē oñdat᷑ homo ꝓximo. vt qui
ſcandalizati fuerūt de eius ꝑuerſione.
edificent᷑ de eius cōuerſione ꝛ ſatiſfac/
cōne. et ꝓpt̄ hoc cōſulit ſapiens. Eccl.
xviij. In tp̄e infirmitatis oñde cōuer
ſionem tuā. modo eſt tp̄c infirmitatis
q2 hoīes valde facile ꝑcuciuntur et ſcan
dalizant᷑ in ſuis cōſciencijs. Unde dicit
Aplūs. i. Cor. viij. ꝑcucientes cōſciām
eorū infirmā gladio. ſ. mali exempli. ꝛ
ꝓpter hoc debem9 oſtendē ꝓximis cō/
uerſionem noſtrā. vt qui ſcandalizati
fuerāt de malo edificētur de bono. Sz
heu plus curabant pagani de malo ex/
emplo amouendo ꝙ̄ nos curem9. dicit
Aug9. v. de ci. de Torquato. qui filiū
nō q2 cōtra priaz ſed ꝓ pria pugnauāt
tn̄ q2 cōtra imperiū ſuū licet viciſſet oc
cidit. ne plus mali eſſet in exemplo im
perij cōtempti ꝙ̄ in glā hoſtis occiſi;

Dnica xxiij.

Noſtra cōuerſatio ī celis eſt. Qm̄
qui de terra eſt de terra loquit᷑. ex ha/
bundancia em cordis os loquit᷑; vt oſtē
dat Aplūs. ſe de terra nō eſſe. id ē terre
na nō diligere. dignatus eſt nobis ūbū
iſtud ꝓponere. Noſtra cōuerſacō in cel
eſt. In quo verbo oñt nobis cōtempla/
cōnis actū. ꝛ declarat cōtēplacōnis ob
iectū. Primo oñt nobis contēplacōnis
actū cū dicit. Noſtra conūſacio nos nō
poſſu9 ſupius conūſari corꝑe ſed mēte
et contēplacōne. Scdo declarat cōtem/
placōnis obiectū cū addit In celis eſt.
Nō ergo. ꝙ contēplacōis nrē conūſacio
debet eſſe in triplici celo. In celo ſupce
leſti btiſſiē trinitatis vt cōtemplemur
pr̄is potenciā nos creantē. filij ſapiāz
nos recreantē. et ſpūs ſancti beniuolē/
ciam nos renumerātem. Ecce funicul9
triplex qui difficile rumpit᷑ Eccl. iiij.
hoc eſt difficile rumpi debēt. Si ergo
nō trahit te funiculus potēcie creantis
quia heu ſicut dicit Auguſtin9. Arbor
ſeruauit ꝙ creata eſt. homo deleuit ꝙ
erectus eſt. trahat te ſaltē funiculus ſa/
piencie reꝑantis. Unde ipſa ſapiencia
reparans dicit Yſaye. quadrageſimo
quarto. Reuertere ad me quia redemi
te nō dicit. reuertere ad me quia creaui
te. ſed quia redemi te. quia maius mo/
tiuum reuertendi ad dñm nobis debet
eſſe ipſa redemtio ꝙ̄ ipſa creatio. quia
in creando ipē dixit. et facta ſunt. in
redimendo autem nō tantum dixit. ſed
acerba ſuſtinuit. Si vero non trahit te
funiculus potēcie creantis. nec funicu
lus ſapiencie redimentis. trahat te fu/
niculus beniuolentie remunerantis.
dicitur enim Yſay e ꝑmo. Omnes di/
ligunt munera ſequūtur retribucōnes
In iſto celo ſupercaeleſti beatiſſime tri/
nitatis. Apoſtolus Paulus contēplat9
fuit. quando dixit ſcdo Corintheorum
duodecimo. Scio hominem in xpriſto
ante ānos. xiiij. ſiue in corpore ſiue ex/
tra corp9 neſcio. deus ſcit raptū huiuſ/
moī vſqz ad terciū celū. hoc eſt vſqz ad
viſionem dei ꝑ eſſenciam. Et licet nos
in preſenti vita deum iſto modo videre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

non poſſumus. tñ ſtudere debemus vt
ipm mō nobis poſſibili cōtemplemur.
et videamꝰ. ſcʒ in oīm ablacōne. ſicut
enī dicit Dyoniſiꝰ libro. de di. noībus
Hec eſt cognitio vie. vñ dicit ſic. ad illd
qd eſt ſup oīa via et ordine ſcd̄m virtu
tem aſcendimꝰ in oīm ablacōne. et ad
idē redit. qd dicit in celeſti. Ierarchia.
Negacōes de deo ſunt veriores affirma
coībus. verꝰ cū dicit. deus nō eſt po/
tēs. nō eſt ſapiens. nō eſt bonus. nō eſt
pulcher ꝛc̄. veriſſimū eſt. qꝛ ſcd̄m eund
Dyoni. ita intelligi dēt. nō eſt ſapiens
aliq. ſ. ſapiā. cogitabili et dicibili. et ſic
de aliȷs. vñ dicit in eod libro. ſine mēte
et nō ſenſibile ſcd̄m exceſſū. et nō ſcd̄m
defectū deo eſt ordinandū. Sʒ certe iſto
mō ad cōtemplandū deū non aſcendūt.
q̄ſi ſomnȷs et reuelacōibus euaneſcunt
et quidq̄d eis apparuerit deū vel ex deo
credunt. legit in iiȷ. li. Dialogorū. ꝙ
cū quid vehement ſomnia attendēt ei ꝑ
ſomniū longa ſpacia huiꝰ vite ꝓmiſſa
ſunt. Cumqʒ multa ꝓ ſtipēdio longio/
ris vite collegiſſet. ita repēte defunctꝰ
eſt. vt in mundo oīa relinqueret. Ipſe
nichil ſecū ex bono ope portaēt. ad deū
vero in oīm ablacōne aſcendit. ille qui
ſe deū in hac vita nolle vidē dixit. Sic
legitur de quodā ſancto. ꝙ ei demon in
ſpecie dñi apparuit et ipē oclōs clauſit.
dicēs. Nolo deū videre in hac vita. et ſic
demon confuſus abceſſit. ¶ Scd̄o nrā
cōuerſatio dēt eſſe in celo celeſti. ſ. ange
lice dignitatis. Angelica dignitas no/
bis frequent cōtemplanda eſt. et ꝑ cor/
dis oculis ſtatuenda qꝛ vt dicit Ierōꝰ.
Angelorum circa hoīes magna gracia
eſt. cum ergo dicat Cato. litem inferre

caue cum quo tibi gracia iuncta eſt.
ſummo opere cauere debemꝰ ne eis litē
inferamꝰ. litem autē eis inferimꝰ. quo
ciens ipſos pccīs noſtris offendimus.
ſic vidit Johannes Euangeliſta. ſicut
legit in legēda ſua. ꝙ cū tres iuuenes
Cratonis philoſophi diſciplōs. qui oīa
ſua religrant cōuertiſſet. et illi poſtea
viderēt ſeruos ſuos diuites. ſe aūt pau
ꝑes. et ex hoc turbati eſſent. dixit Jo.
Vidi angelos veſtros flentes Angelos
autem Sathane gaudentes. ꝓpter hoc
ipſos angelos debemus cōtemplari. et
ad eos oculos cordis cōuertere. vt eorū
auxilio et oracōne. et eorū imitacōnem
ſcd̄m diuinā voluntatem poſſimus in
omnibus ad effectum ꝓducere. in om/
nibus adinplere. Unde de hoc celo celeſ
ti dignitatis angelice. clamamꝰ cotidie
in dominica orōne. fiat voluntas tua.
ſicut in celo ꝛ in terra. Unde Gregoriꝰ
Moralium viceſimoſeptimo. Poſſunt
per celos hȷ qui in celeſtibus ſunt con/
diti āgelici ſpiritus deſignari. Unde et
in oracōne noſtra dicere voce veritatis
inſtruimur. fiat voluntas tua. ſicut
in celo et in terra. vbi nimirū volūtas
dei ſicut a ſupiore creatura agnoſcitur
ita in oībus eciā ab humana īfirmitate
ſeruet. Contēplemur ergo ī hoc celo vt
faciamus dei voluntatē eorū exemplo.
qd qū facimꝰ ſancti āgeli nobis approx
imant. cū vero nō facimus. ipſi ſe a no
bis elongant. Unde legitur ꝙ Paulus
diſcipulus Anthonȷ vidit quadam die
quēdam inter alios eccleſiam ingredi/
entem nudum et obſcurum toto corde.
Ex vtraqʒ parte teneri et trahi a de/
monibus. capiſtro in naribus eius

miſſo et angelum eius triſtem de longe
ſequentē. Cumqȝ oīes egrederent̄ de
eccleſia vidit illum clarū vultu et can/
didum corꝑe exeuntē. demones alōge
ſequētes. et angelū eius iuxta eum am
bulantē letū et gaudentē. qui paulo int̄
rogante. Unde ei tā ſubita veniſſet mu
tacō ꝰ corā omnibꝫ cōfeſſus eſt ſe maxi
mū fuiſſe peccatorē et fornicatorē peſſi
mū. Sȝ cū in eccleſia legeret̄ iſte v̄ſus
lauamini mūdi eſtote ego inquit cōpūc
tus nimis rogaui dn̄m ꝓmittens corde
et ore quia vltra malum iſtud nō agerē
ſed abrenūciarē oī iniquitati. āmodo
ſeruiens deo in munda conſciencia In
hiis ꝓmiſſionibꝫ egreſſus ſum de eccle
ſia ſtatuens in aīo meo nichil vltra ma
li agere corā oculis domini. bonū eſt er
go vt angelos cōtemplemur et ipſis cō
formemur. ¶ Tercō dico noſtra cōuer
ſatio. id ē cōtemplatio et ſpeculatio de/
bet eſſe in celo ſubceleſti eccleſie militā
tis. In hoc celo ſubceleſti .ſ. eccleſie mi
litantis. Debemꝰ cōtemplari et ſpecu/
lari illa ꝑlucida aſtra. hoc eſt glorioſa
exempla in celo militātis eccleſie poſita
Iſtud eſt eīm celū militantis eccleſie. de
quo figuratū eſt Geneſis ꝑmo. Fecit
deus duo magna luminaria. luminare
magis ut preeſſet diei. et luminare mi
nus vt preeſſet nocti. et ſtellas et po.
eas in firmamēto celi vt lucerēt ſuper
terram. Duo luminaria magna ſunt
xp̄c ſcd̄m humanitatem. et glorioſa vir
go maria. luminare maius eſt ipē xp̄c
luminare minꝰ eſt beata mater eius.
vt autē loquamur magis appropriate
ꝙ ꝓprie xpiſtus datus eſt nobis ad ꝑ
eſſendum diei. hoc eſt viris magis rōne
vtentibus ꝑ boni exempli demonſtra/
cōnen. Sed beata virgo data eſt ad pre
eſſendum nocti. id ē ſexui muliebri mi
nus racōne vtenti. vt eis prebeat exem
plum imitandi. Stelle vero ſunt ceteri
ſancti qui poſiti ſunt in firmamēto celi
hoc eſt in eccleſia militante vt luceāt ſu
per terrā. hoc eſt verbo et exemplo illu
minēt eccleſiam. O ꝙ bonū eſt et delec/
tabile in ſtellis et luminaribus iſtius
celi. ſ. militantis eccleſie cotidie cōtem/
plari. et eis in quantū nobis eſt poſſi/
bile cōformari. quia de luminari ꝑmo.
.ſ. xp̄o dicit. Dioniſiꝰ. Eccle. ierarchie
c. iiȝ. ꝙ nos ſi cōmunicari ipſi deſidera
mus ad diuiniſſimam ipius ſcd̄m car/
nem vitam debemꝰ reſpicere et nos ipi
aſſimulando in ſancta īmunitate pcc̄i.
ad deiformē inmaculatū habitū recur/
rere. Contēplemur ipſam lunā eciam
id ē. beatā virginē mariā. nō ſolum in
oꝑibus in quantū poſſumꝰ imitando
ſed eciam deuotis obſequiis venerando
qd̄ facē non poſſumus ſine largo refu/
ſionis anthidoto qd̄ patet exemplo Cō
tigit in cōiticia niuernenſi. Tres frēs
carnales. a quodam nobili exhereditaī
Unde ei inſidiabantur vt ipm̄ occidēnt
ſed premunitus duos ex eis cōprehen/
dit et ſuſpendit. tertius aūt ꝓpoſitum
habens eundem militē occidere. Venit
ad quendā ſacerdotem et dixit ei in cō/
feſſione propoſitum ſuum. et addidit.
quatuor vigilias in pane et aqua ꝓpo
ſui ieiunare beate v̄gini ne me ſine con
feſſione et viatico ſinat mori btā virgo
Tunc dixit ad eum cōfeſſor eius bonū
eſt illud ieiunium ſed parum vel nichil
ꝓficis. ex quo voluntatē peccādi habes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Abijt ergo ille et a milite cõprehenſus
gladijs miniſtrorũ eius euiſcerat' mē/
bra eius diſſipant' . nec tñ morit' . ſed
ipſos ſic affatur fruſtra inquit labora
tis . quia niſi prius cõfeſſus et cõmuni
catus fuero a te occidi nõ potero Addu
cite michi ſacerdotē et cauſam quare oc
cidi non poſſum vobis indicabo . tunc
adducto ſacerdote cum cõfeſſus eſſet . et
cõmunicatus reuelata eis virtute p̄ſati
ieiunij ꝯtinus emiſit ſpiritum .

Item .

Si tetigero veſtimentũ eius tãtũ
ſalua ero . quoniam ſicut dicit phũs .
ꝓpter qđ vnũ quodqꝫ tale et ipm̄ ma/
gis . Si enim diligis puerũ ꝓpter ma
trem multo magis diligis ip̄am matrē
cum ergo mulier tantã ad veſtem xp̄i
habuit fiduciam vt diceret Si tetigero
&c̄ . multo maiorē fiduciam habuit ad
ipſius perſonam . Unde iſta mulier in
verbo ꝓpoſito facit tria . Oſtendit ſuũ
magnũ deſideriũ . cũ dicit . Si tetigero
tantũ . Declarat ſui deſiderij obiectum
cum addit . veſtimentum eius . Mani/
feſtat deſiderati ꝓfectum . cũ ſubiũgit .
Salua ero O q̄tũ ab iſtius mulieris de
ſiderio diſtamꝰ qui cottidie in ſacramē
to altaris poſſumꝰ tangere xp̄i corpꝰ .
Mulier cõfidebat salutē cõſequi de ipiꝰ
veſtimento . et nos non curamꝰ de cor/
pore ſuo . Circa Primũ Nõndum .
ꝙ quatuor ſunt Genera hoĩm qui ip̄m
tangunt quatuor modis . Tangunt eũ
peccatorum flagicia ꝑpetrantes ꝑ pec/
catorum ſuorum diſplicēciam . Scribit'
ſcđm quantitatē delicti erit plagarum

modus . Cum ergo ſapientiſſimus et
iuſtiſſimus iudex ꝓ peccato hominis
tã grauem exigeit vindictam vel emē/
qualem mortem voluerit ſubiſſe grauiſ
dam vt vnigenitum ſibi per omnia coe
ſimam . patet ꝙ ad peccatum magnam
habet diſplicēciam . Unde ait Bernđg
Attende homo q̄ꝫ grauia ſunt vulnera
pro quibus neceſſe fuit xp̄iſtum dñm
vulnerari . et ꝓpter hoc dico ꝙ tangũt
eum peccatorum flagicia ꝑpetrantes
per peccatorum diſplicēciam . et de iſto
tactu dicit' . Geneſis ſexto . Videns deꝰ
ꝙ multa malicia hoĩm eſſet in terra .
tactus dolore cordis intrinſecus . Dele/
bo inquit hominem quē creaui a facie
terre . Scitis ꝙ magis diſplicet alicui
aliqua deformitas ã turpitudo in frē .
et in proximo q̄ꝫ in alieno et extraneo .
ſicut probari poteſt exemplo . Narrat
Valerius de quodam qui cum cõpiſſet
filie virginitatem a quodam ꝑditam .
non contētus ſolum illum affeciſſe ſup/
plicio . ſed et puellam necauit . ita ne
nupcias eius turpes celebraret . acer/
bas exequias duxit . liquet ex hoc ꝙ
alicui plus diſplicet deformitas in ꝓxi
mo q̄ꝫ extraneo . Si ergo tantũ diſpli/
cuit deo peccatum in angelis qui eius
fratres non fuerunt . vt ſicut dicitur .
ſcđa Petri ſcđo . Rudentibus inferni
detractos in tartarũ tradidit crucian/
dos . Si et anteq̄ꝫ eſſet frater homini ꝫ
diſplicuit ſibi eius tantum peccatum .
ꝙ ſicut dicit' Petri ibidem . Originali
mundo non pepercit . ſed octauũ Noe
iuſticie preconem cuſtodiuit . diluuium
mundo impiis inducens . quãto creditis
ſibi modo in nobis peccatum diſpliceat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Ex quo frater nr̄ factus eſt. Hebre.
Non cōfundit^r frēs eos vocare. vn̄ max
ime mō diſplicet peccatū. et ꝓpter hoc
ſūmo ꝑe debemus fugē ipm. ꝓū. xxi.
Quaſi a facie colubri fuge peccatum.
¶ Scđo tangunt deū de ſuis crīminibꝫ
ſe turbantes ꝑ cōtricōnis vehemenciā.
dolet homo qn̄ ꝑdit denariū ad quē re/
cuꝑandum ꝓ poſſe laborat. multoma/
gis dolere debēt. qn̄ ꝑdit deū ꝑ peccatū
quē ſi nunq̄ recuꝑabit nō poteſt habē
aliq̄ certitudinē niſi ꝑ diuinā reuelacō
nem Io. ij. Quis ſcit ſi cōuertat^r et ig/
noſcat deus. q̄ſi diceret nullus; hoc eīn
ꝙ deus ignoſcat peccatū eſt cōtingens
futurū qđ ſolū cauſā habet in deo. et iō
nō p̄t ſciri ab aliquo n̄ ſibi fiēt reuelacō
et ꝓpter hoc dicit Alanus. in antiquo
claudiano. Tolle mathematicos eſt au/
gur ſurdus. aruſpex cecus. et ariolus
amens. p̄ncia ſcire fas eſt hōi. ſoliqꝫ dō
p̄ſcire futura. et hinc eſt ꝙ deberemus
dere operā. niſi haberemꝰ cōtricōnem
verā. q̄ꝛ quicūqꝫ ꝓ pcc̄is ſuis ſe turba/
uerit deum tāgit. iuxta illud. Omnis
turba q̄rebat eū tangē q̄ꝛ virtus de illo
exibat et ſanabat oīnes. turba dicit^r a
turbando. et ſignat oēs pro ſuis vicijs
ſe turbantes. iſti tangunt eum ꝑ cōtri/
cōis vehemenciā. et virtus de illo exit.
et ſanat omnes per infuſam graciam.
Sic certe ꝑ cōtricōnem vehemenciam
tetigerat deum. de quo legit^r in vitaſpa
trum. dicit^r ibi Qui vitā turpiſſimam
ꝑ oīne tēpus ducens. ꝑ miſericordiam
cōuerſus diebꝫ ac noctibꝫ in gemitib us
et fletibꝫ ꝑdurabat. non auſus oculos
ad celū leuare. nec nomē dei noīare. cui
inuidentes demones multa inſultando
ꝓbra et cōtumelias intulerunt. Et ve
nientes ad eum noctu dixerunt. quid
hic agis o impie. et flagicioſe poſtq̄ ſe/
nuiſti in ſceleribus tuis et oī ſpurticia
nec iam ſufficiūt vires ad facinora vt
peniteas. et pudicus vis videri. vnus
ex nobis es iam. nec alius poteris eſſe.
redi ad nos. et qđ ſupeſt tēpus in per/
fruenda voluptate ne ꝑdas. p̄ꝑabimꝰ
tibi delicias affluentes. quid times an̄
tēpus. temetipm ad ſuppliciū tradis.
Si pena te delectat expecta paululum
et paratā inuenies. hec ⁊ alia dicentes
nitebant^r eum a propoſito reuocare. et
in deſperacōem inducere. Ac ille nichil
eis rn̄dit. nec mouit ſe de loco ī quo ia/
cuit ad adorandum. Cumqꝫ viderent
ſe cōtemni multis eum plagis cruciatū
reliquerūt. qđ et fecerunt iterū et tercō
ſed cum ipſe ſemper ymmobilis ꝑma/
neret declinantes demones dixerunt.
viciſti viciſti. nec vltra permiſſi ſūt eū
ledere. qui in ſanctitate multos exēplo
ſui induxit ad penitēciam multaqꝫ ſig
na et miracula operatus eſt. ¶ Tercō
tangunt deum celeſtia cōtemplantes. ꝑ
deuoti cordis ſurſum ferenciam. Cum
certum ſit creaturam omnē ad ſuam re
niti originem. ſicut oſtendit Boecius
tercō de cōſolatione. per tria exempla.
per domitam auem. per reflexum fru/
ticem. et per ſolem occidentē. De p̄mo
dicit ſic. q̄ canis altis garrula ramis.
Ales cauee clauditur antro. hinc licet
illita pocula molle largaqꝫ dapes dul
ci ſtudio fundens hominū cura miniſ/
tret. Si tn̄ arto ſaliens tecto nemorū
gratas viderem vmbras. Sparſas pe
dibus proterit eſcas. Siluas tm̄ meſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

req̄rit. ſiluas dulci voce ſuſurrat. Idē ꝓbat exemplo virge reflexe. et de ſole occidente. Mirum eſt nos qui ſumꝰ genus dei ſicut dicitur ī Actibus. Genus igiť cum ſumꝰ dei. miror ꝙ ita parum deſideramus recōiungi patri noſtro et patrie cū tamen dicat Ouidius. Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos ducit et inmemores non ſinit eſſe ſui. Cū igitur deus ſit nrā patria. et origo nrā redire deberemꝰ frequenter ad ipſum ꝑ deuoti cordis ſurſum ferēciam. et de iſto tactu figuratū eſt. Geneſis. xxviij. vbi legitur. ꝙ Jacob vidit in ſompnis ſcalam ſtantem ſuper terrā et cacumē eius tangens celum. et angelos dei aſcendentes et deſcendentes ꝑ eam; per iſtam ſcalam debemus intelligere deuocōnem ſanctam ꝙ ſuper terrā ſtetit figurať ꝙ fundamentum vere cōtricōis in recognicōne ꝓprie fragilitatis conſiſtit. Ille enī in terra ſtat qui fragilitatem ſuā terrenā frequenter penſat. ꝙ cacumen eius celos tetigit. figurat ꝙ cor deuoti hominis deuotio ſancta in celeſtibus ſuſpendit. ꝙ per iſtam ſcalam angeli aſcendunt et deſcendunt. hoc eſt ꝙ ipſi angeli deuote orantibus aſſiſtentes. orōnes eorum deo offerunt. et conſolacōnes dei ad ipos referunt. In iſta ſcala deuocōnis ſtabat et deum tetigeāt illa femina ſancta de qua Gregorius. dicit ſuper Euangeliū. Si quis vult veni. poſt me ꝛc̄. dicit bii. ꝙ cū quedā matrona valde religioſa ad eccleſiā Johannis et pauli crebro veniſſet. quadā die cum ex amore ad orādum veniſſet. egrediens duos peregrinos inuenit et eis elemoſinam dari iuſſit. Et ꝙ priuſꝙ eis diſpenſator eius ad largiendum elemoſinam appropinquaſſet aſtiterunt ei vicinius duo et dixerunt. Tu modo viſitas nos te in die iudicij requiremꝰ et quidquid pecieris preſtabimus. et hoc dicto diſparuerunt. poſſibile eſt ꝙ fuerunt duo angeli q̄ aſtiterant in oracōne illi deuote mulieri. ¶ Quarto tāgunt eum in celeſtibus habitantes per aperte viſionis intelligenciam. Delectacio ē cōuenientis cū cōueniente coniunctio. ſicut oſtendit omniū ſenſuum inductio. Delectať enim viſus in pulchro viſibili. et Auditus in armoniaco audibili. Olfactus in aromatico odorabili. Guſtus in guſtabili dulci. Tactꝰ in leni tangibili. O quanta erit in deo delectatio anime quando iungetur ſibi tactu apte intelligencie. quia inueniet oblectacōnem in eo omniū ſpiritualiū ſenſuū quandoqꝫ: ſicut dicit Anſelmꝰ in ꝓlogo. Domine deus adhuc anima in tenebris verſatur. circūſpicit et nō videt pulchritudinem tuam Auſcultat et non audit armoniam. olfacit et non percipit odorem tuum. guſtat et non percipit ſaporem tuum. palpat et non ſentit lenitatem tuam. habemus enim hoc in te tuo ineffabili modo. qui ea dediſti alijs a te creatis rebus ſuo ſenſibili modo. Sed obriguerunt et obtuſi ſūt ſenſus anime vetuſto languore peccati erit experta anima. tunc tanget deum apte viſionis intelligencia. qd̄ non poteſt eſſe niſi in patria. Unde de hoc tactu dictum fuit Marie magdalene. Noli me tangere nōdum aſcendi ad patrem quaſi apte ſibi diceret. non me tanget aliquis aparte viſionis intellectiua.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

niſi ipſa beata vita. ſicut enī dicit Au/
guſtinus. in. i. de Trinitate. Tractus
finem facit nocōnis. et qꝛ finem ꝑfecte
viſionis hrē non poſſumꝰ niſi cum cog
noſcere ſicut cogniti ſumꝰ et hoc erit in
pr̄ia vbi finaliter eū cognoſcet noſtra ī
telligencia. Tunc autē cognoſceꝰ oīa.
quia ſicut dicit Auguſtinꝰ. de mirabili
bus ſacre ſcripture. Cum ad illā lucē
patris ſummi venerimus nichil erit in
creaturis qđ non ſciamꝰ.

Dūica xxiiij.

AMbuletis digne deo ꝑ oīa pla
centes. ad Colocē. Nā vt dicit
Grego. In via dei non progredi retro
gredi eſt. et ſcđm pſ. Ibunt de virtute
in virtutem. ideo Apoſtolꝰ nolens nos
ocioſos ſtare. ſed cōtinue in bono ꝓficē
dignatus eſt verbū iſtud nobis ꝓponē.
Ambuletis digne ꝛc. In quo v̄bo
facit Tria. hortatur nos ad bonā opa/
cōnem. Ambuletis digne. noſtrum am
bulare eſt bñ opari. Dirigit bone opa/
cōnis intencōnem. Placētes deo nō hoī
bus neqꝫ mundo. Innuit intencōnis
recte totalem cōſūmacōem. Per oīa.
cōtra illos qui volunt deo placē et mūdo
Nō ergo ꝙ digne ambulamus. ſi tantū
in noſtris opibus obſeruamꝰ. ſ. Si lu
men ſeq̄mur. Si ſupra nos nō extolli/
mur. Si mūdanis non inmergimur.
¶ Primo dico digne ambulamꝰ. ſi lu/
men ſeq̄mur. Scribitur. Nemo accen/
dens lucernā ponit eam ſub modio ſed
ſup cādelabrū. vt luceat omībꝰ qui in
domo ſunt. ſicut dicit gloſa. lucerna eſt
xpc. candelabrū eſt crux. ſuper quā eāt
alte leuatus vt omnibus luceret. et viā
ſalutis oſtenderet. Vnde dicit Bernꝰdꝰ
Alte aſcendit. vt ab omnibꝰ videretur
valide clamauit vt ab omnibꝰ audiret
lacrimas addidit. vt homo cōpateretur
Certe ſi iſtam lucernā ſeq̄mur. tūc dig/
ne ambulamꝰ. et peccatorum tenebras
euademꝰ. Vñ dicit in Jo. Qui ſequit
me. nō ambulat in tenebris ꝛc. Certe
lumē vite hoc eſt lumine oſtendēte vitā
maxime indigemus. qꝛ int innumera
et periculoſa demonū monſtra ambu/
lamus. ſcđm enim pſ. hoc mare magnū
et ſpacō. ma. il. rep. quo. nō eſt nume/
rus. id ē diuerſa inimicorum agmina.
ſicut exponit Maximus epiſcopus. et
rurſū dicit pſ. In via hac qua ambula
bam abſconderūt ſupbi. id ē demones
laqueū m. et de iſtis inſidiatoribꝰ dt.
Caſſianꝰ in collacōnibꝰ patrū. Demo
nū denſitate tanta cōſtipatꝰ eſt aer iſte
q̄ eſt prope terrā. in quo nō quieti ocōſi
qꝫ ꝑuolant vt eos ſatis vtiliter aſpecti
bus nr̄is ꝓuidencia diuina ſubtraxerit
Aut enī terrore cōcurſus eorū aut hor/
rore vultuū in quo ſe ꝓ voluntate cum
libitū fuerit transformant intollerābili
fortitudine hoīes cōſternarent Aut cte
nequiores cotidie eorū exemplis redde
rent. Si volumꝰ igit oīes iſtas inſi/
dias euadere. ambulemꝰ poſt xp̄m ſe/
quendo lumen vite. qđ maxime fit vir
tute opacōnis bone. Talit criſtum ſe/
quebat ille de quo in vitaſpatrū dicit
ꝙ quid de ſanctis pr̄ibus noīe Mucīꝰ
cum p̄mo fuiſſet latro maximꝰ. atqꝫ ī
omnibꝰ flagicijs opinatiſſimꝰ ad mo/
nicōnem ſalutiferam. ceſſans a furtis.
Aūtit deteſtabiles vigilias in uigilias
honeſtatis q̄ mire abſtinēcie factus tm̄
die dūica panē comedit. et hūc diuinitꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

delatũ. multũqꝫ ſe humilians. atqꝫ ie/
iunijs et orõnibus vacans. tãdem poſt
orões ſuas inuenit panẽ ſibi diuinitꝰ
miſſũ quẽ nemo hoĩm detulerat q̃ ſuffi
ceret ad alterã dñicam. ſicqꝫ de bono in
melius ꝓfecit. Et cũ ſemel ad quẽdam
diſcipulum infirmũ feſtinaret. ſoli de/
clinanti ad occaſum dixit. In noĩe dñi
nrĩ iheſu xp̃i. pauliſpar ſta do nec ad ĩ
firmũ veniã. et ſtatim ſol obediuit ei.
ſtans in loco ſuo donec ad infirmũ veĩ/
ret. Qui cũ illuc ꝑueniſſet inuenit fra
trem defunctum. et facta oracõne dixit
ad defunctum. quid magis deſideras
eſſe cũ xp̃o an adhuc ꝑmanere. Cui de
functus reſumpto ſpiritu ait. quid me
reuocas pater. melius redire et eſſe cũ
xp̃o. ꝑmanere aũt in carne michi neceſ
ſarium nõ eſt. cui vir dei. Ob dormi in
quid fili et ora ꝓme. qui ſtatim obdor/
miuit in dño. ¶ Secdo digne ambula
mus ſi ſupra nos nõ attollimur. quid
extollunt ex magnitudine noĩs et glẽ.
quidã ex decencia pulchritudinis et for
me. Sed ꝙ iſta extollencia fatua ſit.
beatus Job. oñt. xiij. vbi dicit Memõ
noſtra comꝑabitur cineri. et redigent
in lutum cineres noſtri. Unde Gregꝰ.
moral. xi. ſup illud verbũ dicit. Recte
ſtultorũ memoria cineri compat quia
ibi ponitur vbi ab aura rapiatur. quã
tum cũqꝫ enim quiſqꝫ ꝓ ꝑficienda glã
ſui noĩs elaboret memoriã ſuam. quaſi
cineri poſuit. quia hanc cicius ventus
mortalitatis rapit ceruix in lutum re/
digitur. cum ſupbus quiſqꝫ humiliat
in morte. et elata caro tabeſcit in putre
dine. Si volumus ergo digne ambula/
re debemꝰ extollenciam cauere exẽplo.
Pſalmiſta. Neqꝫ ambulaui in magnis
neqꝫ in mira. ſup me. In mirabilibus
ſupra ſe ambulat qui magna de ſeipſo
eſtimat. ſicut ille. luce xij. Hominis cu
iuſdam ager vberes fructus attulit. et
ait intra ſe. Quid faciam qꝛ non habeo
vbi cõgregem fructus meos. deſtruam
horrea mea in maiora faciã. et illuc cõ/
gregabo om̃ia q̃ nata ſunt michi. et bo/
na mea et dicam anime mee Anima ha
bes multa bona repoſita in annos plu
rimos. requieſce. comede. bibe. epulare
Sed quia memoriã ſuam. quaſi cinerẽ
poſuit. ideo ſequit ꝙ dominus ſibi dix
it. Stulte hac nocte repetent animam
tuam a te ꝛc̃. Sed vtinã iſti qui extol/
luntur ex magnitudine diuiciarum et
potencie vellent memoriter retinere qđ
legimus paganos quoſdã meminiſſe.
Recitat Tulius de Dyoniſio tyranno
ꝙ cum quidã amicus eius Democles
laudaret copiam eius. maieſtatem do/
mini natus rerum habundanciã mag/
nificenciam edium regiarum et aſſere/
ret nunꝗ̃ beacõrem quemꝗ̃ fuiſſe. reſ/
pondit ille. Vis ſcire inquid fortunam
meam. cumqꝫ ille velle dixiſſet collocaĩ
eum iuſſit dioniſius in lecto aureo pul
cherrimo. et menſam fecit preparari
opulentam. pueros et iuuenes ad mi/
niſtrandum electos cõſiſtere fecit et ꝑ/
cepit. Cumqꝫ adeſſent omnes delicie.
et democles videretur ſibi fortunatus
iuſſit tyrannus fulgentem gladium et
elimatum filo ſerico appenſum dimitti
vt impenderet capiti ꝛ ceruicibus illius
Cumqꝫ ille nec pulchros miniſtros reſ
piceret nec ad menſam manũ porrigẽt
nec in lectũ aureũ intenderet ꝑ timore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ne gladius ſup caput eiꝰ caderet . dixit
ei tyrãnus . Talis eſt ſemꝑ vita quam
beatã putabas . Ille vero exorabat ty-
rannũ vt ſe abire licẽt Sic deberent co
gitare illi qui extolluntur potencia . ꝙ
vita eorũ eſt timoīs ſollicitudine plena
et ita humiliari ſub manu dei omnipo
tẽtiſſima . iuxta illud ꝑmo Pet . Humi
liamini ſub potenti manu dei ꝛc̃ .
¶ Tercõ digne ambulamꝰ ſi terrenis
nõ inmergimur . ꝙ autẽ iſtis terrenis
mente et deſiderio inmergi nullatenꝰ
debeamus ex forma corporis documen
tum habemus . Unde dicit Ouidius .
Pronaqꝫ cum ſpectent animalia cetera
terram . Os homini ſublime dedit celũ
qꝫ videre Iuſſit . et erectos ad ſidera
tollere vultus . Si ergo digne volumꝰ
ambulare . non debemus iſtis terrenis
deſiderijs inmergi . ſicut ille de quo dr̃
dominꝰ . Yſaye . viceſimo . Ambulauit
ſeruus meus nudus et diſcalciatus .
Quidam ſunt qui paupꝛtatem in effcũ
et affectu tenent et diligunt . et iſti nu
di ſunt in effectu . et diſtalciati in affcũ
Iſti nec diuicias habẽt nec habere deſi
derant Alij ſunt qui ſunt pauperes in
effectu . ſed diſcalciati non ſunt vt ſunt
paupes in affectu . Iſti etſi diuicias
non habeant tamen habere deſiderant
vtinam moderati eſſent in deſiderio ha
bendi noſtri moderni xpriſtiani . ſicut
antiqui pagani . Narrat Ualerius . de
quinto tubrione Cui cõſulatum geñti
cum gens quedam magna vaſa argen-
tea magno pondere . et exquiſita arte
fabricata ꝑ legatos miſiſſet . qui retule-
rant ſe vidiſſe vaſa fictilia in menſa eiꝰ
Iuſſit eos abire cum ſarcinis ſuis . mo
nitos ne continencie tamꝙ̃ paupertati
ſuccurrẽdum putarent . Sꝫ heu hodie
pauci tales ſunt qui ex cupiditate ha-
bendi omnia oblata et plura accipiunt
Omnes diligunt munera . ſequntur re
tribucõnes . verus autem pauper eſt .
qui diuicias fugit . et a peccatis ſe cuſ-
todit . talis regnum celorum poſſidebit
Mathei quinto . Beati paupes ſpiritu
quoniam ipſorum eſt regnum celorum
et de tali paupere narrat Gregorius .
ſuper Euãgelium . qđ fuit quidam ſer
uulus nomine rebus pauper . et meri-
tis diues . paraliticus a primeua etate
cui ad ſeruiendum mater cum fratre
aderat . quidquid autẽ ab elemoſina po
tuiſſet accipere hoc eorũ manibus pau
peribus erogauit . ſtudebat in dolori-
bus gracias deo agere ymnis et laudi-
bus ſemper vacare . in extremis admo
nens peregrinos hoſpites vt ſurgerẽt
ꝛ pſalmos canerent hortatus eſt . et cũ
moriens pſalleret . voces eorum cõpeſ-
cuit . dicens Tacete nũquid nõ auditis
quante laudes reſonent in celo . et ſic
mortuus eſt . et magna fragrancia om-
nes repleti ſunt vſqꝫ poſt ſepulturam
eius ꝛc̃ . Item .

Ubicumqꝫ fuerit corpus . illuc cõ
gregabuntur et aquile Mathei .
viceſimoquarto . In hoc euangelio oſtẽ
dit xpriſtus aduentum antixpriſti . et
aduentum iudicij . et quoniã ſicut dicit͛
Eccleſiaſtici viceſimoſeptĩo . Uolatilia
ad ſibi ſimilia cõueniunt oñdit ꝙ ſicut
membra antixpriſti ſequũt͛ antixp̃m .
ſic membra xpriſti cõgregabuntur ad
xpriſtũ . et hoc innuit ꝑ verbum ꝓpoſi
tum . vbi dicit . Ubicũqꝫ fuit corpus ꝛc̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ In quo verbo tria facit. Nam pͥmo
oñt ſue maieſtatis dominiū. ſolidū et ve
rū. Scdo oñt membrorū habitū merito
riū. Tercio oñt habitus meritorij fina/
le premiū. Primo oñdit ſue maieſtatis
dominiū. ſolidū et verū. cum dicit. vbi
cūqȝ fuit corpus. hoc eſt vbicūqȝ fuero
ego cuius eſt maieſtas ſolida atqȝ vera
non vmbratilis. apparens tm̄ et tranſi
toria ſicut erit maieſtas antixpriſti: ibi
erunt et mei. Scdo oñt membrorū ſuo
rum habitū meritoriū. cum addit Aqle
aquila dicit̄ ab acumine viſus ꝑ qđ in
telligitur in ſanctis et electis dei fidei
habitus meritorius. Tercio oñt hītus
meritorij finale pͥmiū cū infert. Illuc
cōgregabuntur in hoc enī premiant̄. ꝙ
ad deum congregabunt̄. ¶ Nō ergo ꝙ
xp̄c optime ſe cōparat corpori ꝓpter
corꝑis trinā dimenſionē. que eſt dimē/
ſio. longitudinis. latitudinis. et ꝓfun/
ditatis. ita ipē xp̄c habet. latitudinem
caritatis. longitudinē longanimitatis. ꝓ/
funditatem humilitatis. Primo dico.
Xp̄c dicit̄ corpus ꝓpter latitudinem
caritatis Sicut enī corpus capit dimē
ſionē latitudinis. ſic xp̄c habet ꝑfectā
latitudinē caritatis Ita xpriſtus erga
nos dilatat tm̄ ſuam caritatem. vt pſ.
dicat. Nec eſt q̄ ſe abſcondat a calore eiꝰ
certe a calore quo nos diligit. nō eſt qui
ſe abſcondere poſſit. Sap. xi. Diligis
omnia q̄ ſunt et nichil odiſti eorum q̄ fe
ciſti. Naturam enī quā ipē condidit in
nobis diligit et cuſtodit ſed qđ nos faci
mus. ſ. peccatū ipē ꝑſequitur et punit
Et ꝙ ipē nos diligat ſigno euidentiſſi/
mo maifeſtat. in hoc ſcilicȝ ꝙ nobis ab
ipō nos auertētibus occurrit et obuiat
ſicut Dioniſius ī ſua ierarchia ſcdo ca.
declarat. Si recedat ab intelligibili in
tellectualiū ſpontanea ꝓpria poteſtas
malicie amore claudens naturaliter in
ſitas ſibi ad illuminādum virtutes. ſuſ
penditur a pn̄ti lumine non recedente
ſed ſuꝑ ſplendente. ipſi auertente ſe ab
occurrēte benigne. et ꝓpter talem lati/
tudinem caritatis corpus xp̄i cōꝑatur
templo. et dicit̄ templum Johānis ij.
Soluite templum hoc. et in tribus die
bus excitabo illud. hoc autē dicebat de
templo corporis ſui. templum dicit̄ q̄ſi
tectum amplum. et ſignat amplitudi/
nem latitudinis caritatis xp̄i. hoc aūt
templum ſoluimus. quocienſcūqȝ mor/
taliter peccauimus. Unde illud dicebat
non optantis voto ſed predicentis vel
ꝓphetantis officio. Sed heu ꝙ diſſolu
cōne huius templi. id eſt caritatis xp̄i
tam parum dolemus. Inuenimus pa
ganos quoſdā vitam ſuam ꝓ cōſerua/
cōne romane rei publice poſuiſſe. Nar/
rat enī Valerius. de quodam in cuius
capite cū picus ſediſſet. et affirmaſſent
aruſpices eo occiſo fore rei publice ſtatū
feliciſſimū ſue domus miſerrimū. con/
ſeruato. ſ. pico. in cōtrarium vtrumqȝ
ceſſurum. Ac ille picum in cōſpectu ſe/
natus morſu necauit. Ecce iſte paganꝰ
ꝓ cōſeruatione rei publice romane ꝑi/
culoſe ſe expoſuit et domū ſuā. Et nos
pro cōſeruatione rei publice xp̄iane. q̄
conſiſtit in caritate nolumꝰ ad modicū
dimittere voluntatē noſtram. et in hoc
forte fiducia nobis datur qꝛ templū ca/
ritatis xp̄i in tribus diebus reedificat̄
ſicut ſubiungit̄ Et in tribus diebus re
ſuſcitabo illud. ſ. cōtricōne. cōfeſſione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et ſatiſfactione ſed hoc eſt ſtultū in hac
ſepe peccare . qꝛ de illis tribus nullus
eſt qui poſſet eum certitificarē Unde Jo
hel Quis ſcit ſi cōuertatur et ignoſcat
deus . Secūdo . xp̄c compatur corpori
et dicitur corpus . ſicut corpus capit di
menſionem longitudinis . ita xpriſtus
habet longitudinē paciencie et longa/
nimitatis . ſcribitur in Jona Tollite me
et mittite me in mare et ceſſabit mare
a vobis Jonas interpretatur donatus
et figurat xp̄m . de quo dicit Yſayas .
Filius datus eſt nobis . iſte dicit cuilibet
exiſtenti in mari hoc eſt tribulacōnum
amaritudines ſencienti . Tollite me et
mittite me in mare . hoc eſt recogitate
me in magnis tribulacōibus ꝓ nobis
fuiſſe . et ceſſabit mare a vobis . hoc eſt
mitigatur amaritudo veſtre tribulacō/
nis . Unde Gregorius . Quidquid ter/
rena propinat aduerſitas totum leue
erit ſi cōſideremus quid ꝓ nobis bibit
ad crucis patibulum . qui nos inuitat
ad celum . Et de iſto corpore longitudi/
nem longanimitatis habente figuratū
eſt Johannis viceſimo . Dum fleret in/
clinauit ſe et proſpexit in monumentū
ꝛc . Nos flemus quando aliquid mali
ſentimus . tunc debemus reſpicere ī mo
numentum . hoc eſt conſiderare xpriſtū
ꝓ nobis mortuum . et ibi apparebunt
nobis duo angeli . menſurantes et figu
rantes paciēciam xpriſti . Angelus ad
caput figurat inceptionem boni matu
ram . Angelus ad pedes figurat finalē
ꝑſeuerantiam . ſed vtinā tanta pacien/
cia vigeret in xpriſtianis . ſicut viguit
in paganis . Narrat Valerius de Theo
doro cyreneo . quē cum liſimachus rex
iuſſiſſet crucifigi ipſe reſpondit : terri
bile ſit hoc purpuratis tuis mea quidē
nichil inter eſt . an in ſublimi putre fiā
¶ Tercio . xpriſtus dicitur corpus .
quia ſicut corpus capit dimenſionem
ꝓfunditatis . ita xpriſtus habuit pro/
fundum eximie humilitatis . et de hoc
corpore dicitur . luce . viceſimotercio .
Ubi legitur de Joſeph . Acceſſit ad Py
latum et peciit corpus Jheſu . et depoſi
tum inuoluit in ſindone et poſuit ī mo
numento exciſo in petra Corpus xp̄i
depoſitum in monumentū figurat pro
fundiſſimam humilitatem . hanc humi
litatem debemꝰ imitari . quia ſicut ipſē
dicit . Diſcite a me qꝛ mitis ſum et hu/
milis corde . Humilis eſt q̄ honores nō
appetit . ymmo fugit . et pro nichilo ſe
reputari querit . Sicut fecit quidā Ab
bas . de quo legitur in vitaſpatrum .
Qui cum eſſet preſbiter in magno ceno
bio in egipto . quia honorabilis erat ibi
Videns humilitatem non poſſe exercē
fugit aſſumta veſte ſeculari ad cenobiū
qd̄ ſciuit eſſe diſtrictius et ibi receptꝰ
eſt difficultate excoluit ortum et hume
ris ſuis ad paſtinandum ſtercus gere/
bat . et poſtea vix cognitus flens receſ/
ſit dicēs . ꝙ inuidia diaboli tali fuiſſet
humilitate fraudatus . et idem ſecunda
vice fugit ad partes paleſtine . vbi nec
eiꝰ nomen eius fuit auditum . Iſte er/
go erat vere humilis qui honores fugie
bat et de cōtumelijs gaudebat ꝛc .

Sequitur cōmune ſanctorum .

De ſcõ Andrea.

Michi aũt abſit glãri niſi in cruce
dñi nrĩ ieſu xpi. Galã. vlt. Nar/
rat Valerius maximꝰ. ꝙ tanta in ro/
manis antiquis cupido glẽ fuit ꝙ non
ſolũ tͥpalia bõ ſed ⁊ ipam vitã quã oĩs
homo cõſeruare appetit ex natura tra/
debant ĩ mortẽ vt indeficientẽ poſſent
cõſequi noĩs ſui famã. et relinquẽ poſ/
teris ſuis glorioſam memoriam.
¶ Circa ergo pͥmã ptẽ Sermonis. in
q̃ oñdit᷑. quid cauẽ et vitare debeamꝰ.
breuit᷑ eſt Mõnd. ꝙ huãna glã ex q̃cũq₃
re cauſata ſit. ppͥ q̃tuor ẽ ab omnibꝰ
fugienda. ſcʒ. Quia viliſſiã ex ſua cõ
dicõne. Quia vaniſſiã ſiue fragiliſſiã
duracõne. Quia falſiſſiã in pmiſſione
Quia maligniſſima in retribucõne.
¶ Dico ꝙ mũdana gloria ideo nobis ẽ
fugienda qꝛ viliſſiã. et hoc de ſui natuã
cũ ſit deo et angelis fetida et hõi valde
nociua ⁊ damni maximi illatiã. quia
bonorũ oĩm ſpũaliũ deſtructiã. cũ igit᷑
hoĩes de ſui natura appetãt ſp nobilia
et fugiant vilia. Mirũ eſt quõ nãliter
nõ fugiãt hanc vanã gloriã quã ſcptuã
docet eſſe viliſſimã. ſic eñ ſcribit᷑. pͥmo
Mach. A ubis viri pccõris. ne timueri
tis. qꝛ glã eius ſtercus et vermis. quid
in rebus ſtercore deteſtabilius. Quid ĩ
aĩalibus verme vilius. ergo ſi glã hoĩs
ſtercus et vermis exiſtit. nõ eſt hoĩbus
appetendaa. ſed pocius fugienda. Eſt
enĩ huãna glã. putrido ligno ſimilima.
de quo phũs docet et ex ipſa expiencia
patet. ꝙ de nocte lucet. ſed de die putri
dum eſſe apparet. Quid eſt enĩ hoĩem
glã vana de nocte lucẽ. niſi in hoc pñti
tpe qđ nocti vmbroſe eſt ſilẽ: glorioſus
incedere. et luminoſus infirmis oculis
apparẽ q̇ nõ pñt niſi ſcđm ea q̃ foris ſũt
iudicaẽ. Sed qñ dies iudicij aduenerit ĩ
quo illuĩabit dñs abſcondita tenebrarũ
et manifeſtabit cõſilia cordiũ. tunc qui
vident᷑ nũc glorioſi. apparebũt putridi
et viliſſimi et peĩtus nõ curandi. qꝛ eſt
impoſſibile vt dicit Jeronĩ. ut homo
in celo et in terra appareat glorioſus.
vnde tales oĩes ſunt lucipite ſimiles q̃
volando de nocte lucet ſed in die latet.
o ſi attẽderent hic tyrãni. qui ſic modo
ambulant glorioſi. quõ apparebunt in
futuro viliſſimi. nigri ⁊ putridi. puto
ꝙ mõ mirabiliter deteſtarent᷑ gloriam
huius mũdi. ¶ Secũdo. fugienda eſt
nobis mundana gloria. qꝛ fragiliſſima
nec ẽ vlla ſtabilitate firmata. vnde nec
ſui nec ſubiecti eſt ſtabilitiua. ſed ſic eſt
defectiã. vt q̃libet vaporoſa vel fumoſa
ſubſtancia. q̃ quantũcumq₃ ad tempus
appareat eſſe pulchra. inuenit᷑ poſt mo
dicum eſſe nulla. fumus eñ quãto plꝰ
in altum ſe erigit tanto plus deficit do/
nec euaneſcit. flos magni odoris et ad
tempus admirabilis venuſtatis exiſtit
ſed ad modicum tactu ſolis ad urentis
areſcit. et oĩs gloria eius pit Yſa. xl.
Omnis caro fenũ et oĩs glã eius tamq̃
flos feni. exaruit fenũ et flos eius deci
dit et oĩs glã deperijt. Tales igit᷑ oẽs
ſunt ſicut fenũ tectorũ qđ prius q̃ euel
latur exaruit. Exemplũ. vbi eñ nunc
glã Aſſueri Heſter. i. Qui. xxvij. pui
cijs impauit. vbi glã illius maxĩ Alex
andri ĩ cuius cõſpcũoĩs ẽra ſiluit. pͥmo
Mach. vbi nũc glã tocius rõni imperij
qđ ad modᷓ ferri oĩa regna ẽre pdomuit
Vbi ſũt pͥcipes gentiũ ⁊ q̃ dñãt᷑ ſup

beſtias ꝛc̄. et ſequitur. exterminati ſūt
et ad inferos deſcenderūt. et alij in loco
eorū ſurrexerūt. Baruth. iij. Tercio
mūdana glā ideo nobis eſt fugienda. qꝛ
eſt falſiſſima nulli ſeruans ꝓmiſſa. ſed
oēs hoīes fallens in via. Noīa vnū ſolū
quē nō fefellit. Quē eīn regē vel ceſarē
nō decipit. longā eīn et honorabilem vi
tam pacificā et ſecuram potēciam ſuis
amatoribꝰ cōpromittit. cū vnū momē
tum tpis addere vite nō pt. Quis in
glā Allexandro ſimilis qui nullū vnq̄
bellū ꝑdidit. nullā ciuitatē obſedit quā
nō cepit. nullā ꝓuīciā vnq̄ inuaſit quā
ſue dicōi nō ſubmiſerit. et tn̄ qn̄ ſe ſubiu
gaſſe oīa credidit. et pacificā vitā ſpeā/
uit. tunc in momēto in modū aque de/
currētis deperijt. Fluit eīn mundana
gloria ad mod̄ nauis mare ſulcātis. ad
modū auis aerē velocit̄ tranſeuntis. et
ad modū torrētis velociſſime currētis.
et poſt modicū vaneſcētis. eſt ergo hec
vana glā falſa. qꝛ dū in neceſſitatibꝰ ꝓ
mittit auxiliū p̄ſtat pocīꝰ inpedimen
tū. Unde ꝓphā cōfortans virū iuſtum
ait. Ne timueris cū diues factus fuerit
hō et cū mꝰ. fu. glā do. e. q̄ſi cū inte. nō
fu. oīa neqꝫ deſ. cū eo glā eius. Quare
igit̄ gloriā hanc ſeq̄ris. a qua in morte
iuuari nō poteris. ſed pocīꝰ ab ea īpe/
dieris. ¶ Quarto humana gloria eſt
maligniſſima. quia nō ducit ad gloriā.
ſed pocius ad penam in ignominiam
ſempiternam. Unde quarto. Oſee.
Gloriam eorum in ignominiam cōmu
tabo. in qualem ignominiā ſ. vtiqꝫ in
ignominiā ſummam. quando gloria in
ſummam tranſibit ignominiā. poten/
cia in inpotenciam Sapiencia in ſtul/
ticiam. et delectacō omnis in maximā
penam. Nam iuxta menſurā culpe erit
menſura pene. Unde Apoca. Quantū
ſe glorificauit et ī delicijs fuit. tm̄ date
ei tormentū et luctū. O vanitas vani/
tatū O ſūma ſtulticiarū dare ꝓ viliſſi/
mo plumbo argentū. dare ꝓ auricalco
aurum. ꝓ vitro margaritā. immo qđ
peſſimū eſt dare pro nichilo bonū quod
poteſt eſſe eternū. Quis ſtultꝰ m̄cator
facēt hec. Sꝫ vaīglorioſus hec facit. qn̄
ꝓ glā vana q̄ oīno eſt nulla. gloriā ven
dit eternā. ꝓ laude viliſſiā ꝑdit bonū
qđ potuit eſſe eternū. Nō eſt ſic gloriā/
dum ī mūdi glā. q̄ eſt viliſſiā. eſt fragi/
liſſiā. eſt mendaciſſiā. eſt maligniſſiā.
Sed in dei. q̄ eſt nobiliſſiā. ſtabiliſſiā.
veraciſſiā et optīa. hec oīa btūs Andre
as attendens dicebat. Michi abſit ꝛc̄.
q̄ſi dicēt gloriant̄ filij diaboli. Alij in
potencia. alij in ſciā. alij in rerū opulē
cia. alij in corporis elegācia. alij qđ pe/
ius in ſua malicia. Sꝫ m̄ in ſola cruce
xp̄i eſt gloria.

Item de eodem.

Chriſto cōfixus ſum cruci. Gal. ij
Narrat doctor egregius Auguſ.
in p̄mo de ciui. ꝙ manet diſſimilitudo
paſſorū ſub ſimilitudīe paſſionū. quia
ſub eod̄ igne aurū rutilat palea fumat
et ſub ead̄ tribula palee cōminuunt̄ et
frumenta purgant̄. ſic vna et eadē vis
irruēs bonos purgat ac ꝓbat. malos
damnat. vaſtat. ext̄minat. ¶ Nōndū
ergo breuit̄. ꝙ ſicut in cruce materiali
iiij. eſſe videmꝰ. ſic in cruce ſpūali iiij.
illis correſpondēcia eſſe ꝓbamꝰ. Nam
in cruce mālī eſt cōſiderare ligni ipius
ymū ſiue ꝓfund̄. ligni ipīꝰ altū. ligni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ipſius latū ſiue tranſuerſum. ligni eciā
ipſius longū. Sic crux ſpūalis quā xpi
aplūs portauit. iiij. habuit in ſe. ſcilicȝ
Profundum humilitatis. Altitudinē
paupꝫtatis. latitudinē caritatis. longi/
tudinē longanimitatis. ¶ Dico ꝙ crux
ſpūal᷑. quā ad imitacōem xpi venerābil᷑
hic aplūs ſꝑ geſſit. Primo hūit ꝓfund᷑
hūilitatis. ſicut eīm in mālī cruce lignū
ymū tocius crucis ē fundamentū et ſuſ/
tentamentū. ſic hūilitatis bonū crucis
pūie fūdamētale pňcipiū. qꝛ ſicut aqua
ſꝑ fluit ad valles. ſic dīna grā ſꝑ ad hu
miles. Vn̄ pccōr q̄ ſe nō hūiliat et hūili
mente ſe ad graciā nō prepat. quantū
eſt de lege cōmuni graciā de deo nō acce
pit. qꝛ in eo locus vbi graciā teneat nō
exiſtit. vas eīm liquore plenū n̄ accipit
alterum n̄ vero p̄us fuit vacuatū. hoc
ſciens btūs Aplūs. ſe in pňcipio ſue pe
nitēcie totū ꝑ hūilitatē euacuauit vt ſic
repleri poſſet oībus ſpūalibꝰ donis ſci
ebat eīm deū dixiſſe ī Mathe. Qui vult
venire poſt me abne. ſe. et tol. cru. ſuā.
et ſe. me. Quid eſt ſe abnegaē. niſi oēm
ſupꝫbiā mentis abicē a ſe. et ꝑfectā hūi/
litatē induē. Quid eſt crucē tollē. et pꝰ
dn̄m ire niſi poſt dictā graciā pn̄alem
accipere. et ſic ſemper poſt ambulare.
Nam et in noſtrū exemplū p̄us ſe hūi/
liauit. pedes diſcipulorū lauit et terſit
ꝙ̄ crucē aſcenderet. hanc ſcūs Aplūs ſe
hrē oſtendit. Cum egee de cruce ſic ait
Ego crucis xpi ſeruus ſum. et crucis
xpi tropheū. diligere pocius debeo ꝙ̄ ti/
mere. Sed quis hodie hūilis ymmo q̄s
nō totus ſupbus exiſtit? vis ſcire vtrū
ſcis humilis. Cogita apud te. ſi gloriā
queris vel appetis. ſi oblatam reſpuis.

Si doles de iniurijs. humilis non es.
ſed vento ſupbie plenus. ¶ Secundo
Crux ſpūalis habet altitudinē paup/
tatis. et dicitur paupertas alta eo ꝙ a
terra q̄ eſt loco īfima ſit eleuata. et xpō
ſit proxima. Nam altitudo paupꝫtatis
primo in ipſo rege regum deo noſtro et
regina matre eius reſplenduit. ſi atten
datur quō in ſtabulo natus. quō in p̄ſe
pio collocatus. ſup fenū in panniculis
inuolutus. modico lacte nutritus. quō
in tota vita eius pauprimus. quō in cor
pore nudus. Bern̄dus. Si totā vitam
dn̄i inſpexeris a ptu virginis vſqȝ ad
patibulum crucis. nō inueīes niſi ſtig
mata paupertatis. hoc xpi Apoſtolus
dum attendit. et omnia ꝓpter xpriſtū
reliquid et nudꝰ vitā in cruce finiuit.
Unde dicitᷣ in legenda. ꝙ exſpoliauit
ſe et veſtimenta ſua tradidit carnifici/
bus. ꝓpter hec omnia bn̄ poterat dicē
illud ad Glā. vltimo. Michi abſit ꝛc.
Michi mūdus crucifixus eſt et ego mū
do. Quid eſt ergo ꝙ Apoſtolus et mun
do erat crucifixus. et ſimiliter mūdus
ſibi. niſi qꝛ in mundo fuit pauprimus
Sed quis cū apoſtolo. ymmo cum ipſo
domino pauper eſt. Quis eſt qui toto
poſſe diuicias et vltra poſſe nō querat
porta. Inpiger extremos currit mer/
cator ad indos. ꝑ mare pauperiem fu/
giens per ſaxa per ignem. O ſumma
fatuitas ꝛ corpus tātis laboribus atteī
rᷣ ꝛ qd̄ peius ē animā diabolo vendere
vt in damnacōnem lutum terre valeat
congregare. Vſquequo Propheta ait.
congregas contra te denſum lutum. di/
cūtur diuicie denſum lutum. quia ſicut
bene denſum lutum nō facile ſepatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

e

ſit vix a diuicijs cor auari pfecte ſepat᷑
Unde Berñdus. Querat diuicias pa/
ganus q̇ ſine deo viuit. querat iudeus
qui terrenas ꝓmiſſiones accepit. ſed q̄
fronte xp̄ianus diuicias querit. poſtꝙ
paupes beatos eē iudicauit ¶ Tercō
crux ſpūalis debet hrē latitudinē cari/
tatis. latū em̄ eſt mandatū dei nimis.
hic em̄ amor nūꝙ ſic ꝓbat᷑ ſi ſit verus.
ſicut ſi ꝓ amore alterius aliq̄s moriat᷑
Maiorē inq̇t Jo. hac dilcōnem nemo
habet. ꝙ ut animā ſuā po. q̄s ꝓ a. ſuis
Unde dū filij Zebedei peterent a dño
regnū qđ eſt ſolū amantiū. dñs ait ad
eos. poteſtis bibere calicē quē ego bi. ſū
quaſi dicēt. Nūq̄d ſic ē ut ꝓ hoc regno
habendo mecū mori pati ſitis. Nam et
de ipſo dño dicit᷑ Hebr. xij. Propoſito
ſibi gaudio ſuſtinuit cōfuſione cōtemta
Tanto em̄ amore ardebat ꝙ mori pro
nobis et cōfundi nō ſolum nō cōtemne/
bat ſed poptabat. qđ Aplūs dū atten/
dit mori pro xp̄o nō timuit. ſed pleno
gaudio cordis ad crucē acceſſit. vnde vi
dens crucē nō timuit. nō fugit. nō ocu/
los auertit. ſed clamauit et dixit. O bō
crux diu deſiderata et iam cōcupicenti
animo prepata. ſollicite q̄ſita. letus et
gaudēs venio ad te. ita ut et tu gaudēs
ſuſcipias me diſcipulum eius qui pe/
pēdit in te. Salue inq̇t crux p̄cioſa ⁊c̄.
Si enim tanta eſt vis amoris ut multi
romanorū ꝓpter amorē patrie filios ⁊
parentes occiderunt. quid ꝓ xp̄o crea/
tore potentiſſimo. redemtore pijſſimo.
magiſtro doctiſſimo. deberēt facē xp̄ia
ni. qui nos tantū amauit. ꝙ tam tur/
piſſimo gn̄e mortis mori nō refugit ſed
ſeip̄m obtulit. Berñdus. Fidelis mi

les vulnera ſua non ſentit. dū benigni
ducis vulnera intuetur. filius mortis
eſt ille qui cer dens regem gladio vulne/
ratū mucrone cōfoſſum. ſanguine cruē
tatū ex bello ſe ſubtrahat et abſq; vul/
nere a bello recedat. Nam milites Alex
andri. q̄uis numero pauci et adūſarij
multi. dū regem ſuū p̄mo acies hoſtiū
inuadentē viderent ſic aīabant᷑ ad bel/
lum vt pauci multos ſternerent. eo ꝙ
mori ꝓ ſuo rege nō refugerent ſed opta
rent. Nam et apicule ꝓ ſui regis amoē
ſunt mori parate ergo quid faciendum
ſit xp̄ianis ꝓ rege ſummo qui ꝓ nobis
factus eſt homo. et vltimo pependit in
ligno. ¶ Quarto crux ſpūalis ad ſuū
cōplementū debet habere pſeuerantie
ſiue longanītatis longitudinem nichil
enim valet aliquid valenter incipere.
Scutum ad bellum arripere. lanceam
fortiter agitare. fortiter hoſtem inuadē
ſi non dum obtenta victoria contingat
ſcutum abicere. ſolus em̄ finis in reb᷒
laude eſt dignus. Ob hanc cauſam cum
p̄ncipes dicerēt Mathei. xxv. Si rex
iſrahel eſt deſcendat nūc de cruce. vt vi
deamus et credamus. dominus tamē
ob hoc deſcendē noluit ſed qđ cepit vſq;
in finem tenuit. et opus redemcōnis cō
pleuit humane. Sic et btūs Andreas.
ſicut legenda ſua dicit. de cruce poni no
luit nec deponī potuit. ſed vſq; ad mor
tem in eapermanſit.

De ſancto Nicolao.

S Eruus meus eſt iſrahel. vt ūbis
vtar bt̄i Auguſtini. duas vitas
ſibi diuinitus preditatas nouit eccleſia
Quarum vna dicitur actiua Altera cō
templatiua. Prima eſt in via. Secūda

vero in patria. prima in labore. altera
in requie. ꝑma declinat a malo et facit
bonū. ſcd̄a nullū habet a quo declinat
malū et magnū habet quo fruat̄ bonū
Prima cū hoſte pugnat. ſcd̄a ſine hoſte
regnat. ¶ Eſt ergo Nōnd̄ ad inſtruxi
onem audiētiū. ꝙ quidā corpi ſuo ſiue
ventri ſeruiūt vt guloſi et laſciui. q̄dā
hoīm ſeruiūt mūdo vt auari. quid̄ dia
bolo vt tumidi et ſupbi. quid̄ vero xp̄o
vt humiles et abiecti. ¶ Dico ꝙ ſunt
quidā hoīm q̄ ſeruiūt pn̄cipalit̄ mūdo
ſicut omnes auari. mercatores mali. rap
tores. vſurarij. Judices et aduocati. et
cōmuniter pn̄cipes et tyranni. hij q̄ſi
omnes plus diligunt aurum q̄ deum.
Immo plus vnū equum. vnū aſinū.
Immo ſepius vnū modicū nūmum q̄
xp̄m. Probatio huius eſt. quia ꝓ vno
nūmo mentiri et piurare nō curant.
et nūmum ſi ꝑdant more galli pulue-
rem ſollicite verſant nec ceſſant. ſed de
xp̄o ꝑdito nichil curant. ita vt ſepe in
tota vita ſua vix ſemel penitēciam acci
piant. Sunt em̄ tales iuda peiores. q̄
ꝓ triginta denarijs vendidit xp̄iſtū.
quē forte credidit eſſe hoīem purum.
Iſti ꝓ vno denario vendunt xp̄iſtū.
Immo vt aliq̄n lucrant̄ nūmum pro
quo tradunt eum. quē tn̄ credunt eſſe
deum et iudicem eſſe futurum. Tales
em̄ monentur. ꝑma. Johannis ſcd̄o.
Nolite diligere mundū neq; ea q̄ in mū
do ſūt ꝛc̄. Quare mūdus diligendus
nō eſt. quia quidquid in eo eſt malū eſt
Item Mūdus diligendus nō eſt neq;
ſeruiendū eſt ei. quia cōtrarius eſt deo
ꝓpter qd̄ dicitur in. luca. decimo ſexto
Nemo poteſt duobus dominis ſeruire.

Nemo poteſt deo ſeruire et mammone.
Item Mūdus diligendus non eſt. nec
ei ſeruiendū. qꝛ ē vanꝰ ipē ſeruos ſuos
adiuuare nō poteſt. vbi em̄ nunc ſunt
tyranni. qui mūdi facti ſunt ſerui. Nā
Allexand̄ poſtq̄ totū orientē obtinu-
it et tocius europe legatos accepit ſubi
to veneno interijt. in tantū Allexand̄
cupidus fuit. ꝙ ſibi totū mūdum non
ſufficere credidit Vn̄ cū quid̄ phūs ſibi
diceret. ꝙ multi mūdi eſſent eſtuabat
quō omnibꝰ imꝑare poſſet. ſic nō fecit
ſcūs Nicolaus. mūdum cū pompis eiꝰ
deſeruit. eccleſias ſepe viſitauit. ſicut ī
legenda legitur quomodo mane fuit in
eccleſia inuentus et in epiſcopū electꝰ.
¶ Secūdo ſunt quidam qui ſeruiunt
diabolo. et hij maxime ſunt ſuperbi.
De hac ſeruitute dicitur ſcd̄a Pet̄. ꝑmo
A quo quis ſuperatus eſt eius ſeruus
eſt. ergo qui ſe a diabolo ſupeāri ꝑmit-
tunt. diaboli ſerui ſunt. Unde ibidem
dicitur Serui eſtis eius cū obediſtis.
Hec enim ſeruitus eſt valde mala. Illi
enim ſeruire qui alium querit cotidie
occidere. a ſummo bono ſubtrahere. et
ad penas eternas adducere ſtultiſſimū
michi videtur Unde dicitur Jeremie. vi.
Seruietis dijs alienis qui nō dabunt
vobis requiem die ac nocte. quia nec in
die preſentis vite. nec in nocte tenebro
ſitatis eterne. Qui em̄ ſeruiunt nunc
mundo. nunc corpori ſuo. vel ipſi dia-
bolo. et nunc ſemper ſunt in peccati ob
ꝓbrio. cōfundentur in iudicio. et tan-
dem cruciabuntur eternaliter in infer
no. Sic enim fecit ſanctus Nicolaus.
quia ſemper oracioni vacabat. et om-
nia deo diſplicencia declinabat ꝛc̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Tercō ſunt quid̄ qui ſeruiunt corpi
ſuo. et de hijs dr̄. Re. xvi. Hij nō ſerui
unt dn̄o. ſed ſuo ventri. et ad Philip. iij
Quorū deus venter eſt. Eſt em̄ ſeruitꝰ
viliſſima colere ventrē pro deo. q̄ iuxta
Bern̄. Nichil alid̄ eſt ꝙ̄ ſaccus ſtercorū
ſentina fetorum. cibus vermiū ⁊ cogita
guloſe quid nō fetid̄ tuo egrediatᷣ ex cor
pore. Nam videmꝰ terrā herbas ꝓducē
odoriferas. metalla lapides precōſos et
plantas. ſed tuū corpꝰ ꝑ ſingula ſui fo/
ramina res marcidas ꝓducit ⁊ fetidas
Itē plante omnes et arbores ꝓducunt
de ſe frondes. tu de tuo corꝑe ſputa feti
da. vrinā et ſtercus. abſurdum igitᷣ eſt
corpꝰ ꝓ deo colere et ſeruire ei. et ꝑ cra
pulā atqꝫ laſciuiā incedere. ſed caſtigan
dum eſt verberibꝰ. atterēdum ieiunijs
et edomandū vigilijs. ne ſit ſicut equꝰ
ſine calcaribꝰ et freno. et ſicut bos ſine
ſtimulo q̄ laſciuit in p̄to. Maius eſt em̄
corpꝰ ꝓpriū ſubiugare ꝙ̄ ſibi regna ſu/
bicē. qꝛ ſicut Seneca dicit. Multi regio
nes et vrbes ſubiugare potuerunt q̄ tū
ſuis corꝑibꝰ ſeruierūt. et ea que vicia
ſunt carnis nō ſubiugauerūt. hoc ſciēs
btūs Nico. adhuc infantulus ieiunare
cepit. et mām̄as vi. et iiij. feia ſemel bi
bens. ſtatī corpus ſubiugare ſtuduit.
Exemplū de Allerandro. q̄ nūꝙ̄ victor
nō fuit in bello. Om̄es ciuitates. pro/
uincias ⁊ p̄ncipes vicit. quē tn̄ carnis
vicia vicerūt. ex quo cōcluditᷣ ꝙ ſit ma
ius ſubiugare ſeip̄m ꝙ̄ vincē totū m̄dū
¶ Quarto ſunt quid̄ qui ſeruiūt deo.
et iſti ſunt oēs iuſti. q̄ nūc ſunt hūiles
et deſpecti. Qualis fuit btiſſimꝰ Nico.
De iſtis em̄ ſeruis dicit lucas. Cum oīa
ingt bn̄feceritis dicite qꝛ ſerui inutiles

ſumus. qd̄ debuimꝰ facere fecimꝰ. hoc
aūt ido dicit. vt ſemꝑ de ſe humilia ſen
ciant. ne ꝑ ſuꝑbiam euaneſcant. O ꝙ̄
ſecurū ꝙ̄ fructuoſū eſt huic regi ſeruire
qui nichil queit a ſeruo qd̄ ſibi ſit vtile
ſed ſolum qd̄ ſeruo ſit ad ſalutē. Augꝰ.
Nichil deꝰ iubet qd̄ ſibi ꝓſit. ſed illi cui
iubet. et ideo ait. verus eſt deꝰ. q̄ ſeruo
nō eget. ſed quo ſeruus indiget. Mirū
eſt quō cū ſancto Nicolao om̄is mūdus
nō ſeruit. tā potētiſſimo ad iuuādū. tā
ſapientiſſiō ad cōſulendū. tā liberaliſſi
mo ad ſubueniend̄. tā benigniſſimo ad
ꝑcendū. et cōtra nō ſeruiētes tā ſeueriſ
ſimo ad puniend̄. ¶ Dicitᷣ em̄ de Alex
andro. ꝙ qꝛ liberaliſſimus militibus
fuit. et omnia illis dabat q̄ in predā ex
bonis hoſtiū inueīebant. ſic eos ad ſer
uiendum ſibi pellexit. ꝙ mori pro eo
beatū eſſe dicebāt. ergo qualiṙ eſſet deo
ſeruiēdum. qui nō vt Allerand̄ ſolum
tribuit bona fortune. ſed dat tot bona
nature. et ex ꝑte corporis ſimul et aīe.
dat tot bona gracie. dat dona ſciencie.
et ꝓmittit tot bona glorie. nō tranſito/
rie ſed eterne. Nam hec Attēdens btūs
Nicolaꝰ. pius fuit. Nō de Puellis q̄s
libeāuit de ſtupro dando pondera auri

De ſcō Ambroſio.

D Edi te in lucem Pſa. xlix. Tres
creaturas legimus a deo creatas. Unā
opacā ſicut apparet in terra. Aliā trāſ
parentem et ꝑuiam. ſicut eſt in igne et
aere et aqua. Terciā luminoſam et lu
cidam ſicut eſt in ſole et luna et ſtellis.
¶ Eſt ergo Nōndum. ꝙ doctor xpriſti
beatus Ambroſiꝰ fuit lux pura ꝑ emi/
nentiā caſtitatis. Fuit lux īpaſſibiƚ.
per cōſtantiam firmitatis. Fuit lux

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cōmunicatiua ꝑ amplitudinē caritatis
et pietatis. Fuit lux illuminatiua ſiue
aeris purgatiua ꝑ repulſū oīs cōtrarie
feditatis ſiue ꝑ redundanciā veritatis
vel ſic. Fuit lux paſſiua pacient aduͤ/
ſa tollerādo. Fuit lux ſui cōmunicatiua
amando. ¶ Dico ꝙ btūs Ambroſius
fuit lux pura cōtinenter viuendo. ſicut
luxurioſi ſunt inmūdi. q2 ceno luxurie
ſunt infecti. ſic viri caſti inſtar lucis di
cunt2 mundi et puri. q2 a luto cōcupiſcē
cie ſepati. Quare cū ſanctꝰ Ambroſiꝰ
fuerit caſtiſſimꝰ. recte puritati lucis ē
cōpatus. Unde cōuenient de eo poteſt
exponi illud Sapiē. vij. Candor eſt lu
cis eterne. nichil hn̄s inmūdicie. Unde
et ſubdit2 et ſpeculū ſine macula. vere
em̄ ſine macula. aīa caſta qn̄ ſunt caſta
corda. caſta ſunt verba. et caſta opera.
Nam ſicut dicit2 in vitaſpatrū. Illi nō
ſunt dicendi caſti qui ab oꝑe carnis ab
ſtinent niſi voluntate caſtus ſit animꝰ
caſtus affectus. et caſti ſunt oēs ſenſꝰ.
Phūs em̄ dicit. ꝙ nō eſt caſtus omnis
q̇ cōtinet. ſed q̄ continet et hoc ipſo gau
det. continent ergo q̇ a natuā caſtitatis
remoti qui tota die vana audiūt. vana
dicunt. vana reſpiciūt. Secdo lux ē
naturalit̄ inpaſſibil. q2 nunꝗ̄ corrum
pitur ex actione extranea. Unde dicit2
Sapiē. vij. Super ſalutem et ſpeciem
dilexi eam. et ꝓpo. ꝓ lu. hr̄e illam. qm̄
inextinguibile lumen illius eſt. et re/
uera talis fuit Ambroſius. pacienter
aduͤſa portando. Nam et iuſtina regīa
cū eſſet arriana pulſabat Ambroſium
forti pugna ſed nullis minis. nullis p̄
cibus vel ꝓmiſſis eum deflectē potuit.
a rectitudine veritatis. ſed manens im

mobilis hereticos cōfundebat. cuius fi
dem magna miracula cōfirmabant q̄ ſi
eius legendam legeris. narrare hic po/
teris. ſed vbi hodie virtus in xp̄ianis
q̄ floruit in paganis. Nam inuenio vi
ros paganos nō pro deo ſed pro mūdo.
non pro eterna ſed pro tꝑali gloria. res
ſuas cōtemſiſſe et magis ꝙ̄ viuere mor
tem eligere. ¶ Tercō fuit lux ſui con/
municatiua et diffuſiua. rerū gn̄atiua
nutritiua et cōfortatiua. ſic btūs Am/
broſius fuit lux ſe cunctis cōmunicādo.
filios ſp̄uales gn̄ando. nutriendo et cō
fortando. atqꝫ omnes ꝑfecte amando.
omnibuſqꝫ cōpaciendo. Unde de eo p̄t
exponi illd̄ Eccleſiaſ. q̄dragesimop̄mo
Sol illuiāns ꝑ oīa reſpexit. ad modū
em̄ ſolis. qui omnibꝰ lumen preſtat. oī
bus ſe cōmunicat. omnia naſcencia ro/
borat et confortat. btūs Ambroſiꝰ ſe oī
bus cōmunicabat. omnes docebat. oēs
amabat. ſanos cōfortabat. infir mis cō
ſolacōem prebebat. ſic amore fr̄no totꝰ
ardebat. et fr̄na cōpaſſio eius cor poſſe
derat in tantum. ꝙ cū aliqs caſum ſuū
vel peccatū narraret. ſic fortit̄ fleret. ꝙ
ip̄m ad flendū compellēt. dolebat eciā
multū qn̄ quis cadētibus īſultabat ſiue
ſp̄ualiter ſiue corꝑaliter. Unde cū ꝑ ci/
uitatē mediolanenſem incedēt et quidā
in via grauit̄ corruiſſet. aliqꝫ eius ca
ſum riſiſſet. grauit̄ ſcūs tulit et ad ridē
tē ait. Qui ſe putat ſtare videat ne ca/
dat. ſtatiqꝫ ille q̇ riſeāt cecidit et coactꝰ
ē flere ꝓpriū. q̇ caſū riſerat alienū. Si
em̄ ſci viri tſtant2 in caſu corꝑali. q̄tū
putas dolēt de caſu ſp̄uali vbi nō cadit
corpꝰ āqn̄ morte caſurū. ſed cadit aīa et̄
nalit̄ duatura. fit ergo ſepe dīno iudicō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt qui rideret caſum alienum. cogatur
flere ꝓprium. Unde. In vitas patrū.
qu dam frat̄ qui fratrem temptatum ī
deſperacionem poſuerat ꝛ non ſo lum ei
cōpaſſus fuerat. ſed eum valde exaſpe/
rauerat. co actus eſt a deo pati. quod in
alio reprehenderat. Cumqꝫ eum temp
tacio carnis iam ſic affliget vt pati nō
poſſet. ſed ad ſeculum redire diſponēt.
Miſſus eſt ad eum alius ſanctus pater
qui diceret. Ideo tibi hoc contigit. quia
illi fratri compati neſciuiſti vt diſcas ꝛ
ſcias qꝛ miſericordiā volo et non ſacriſi
cium. Unde Aplūs docuit. Si pre oc
cupatus fuerit homo in aliquo delicto.
vos qui ſpiritu hig. inſtru. in ſe. le. cō/
ſi. te ipſum ne. et tu ſimilit̄ temp. Ne/
mo enim ſtat niſi deo tenēte. Nemo ca/
dit inſi deo permittente. Ergo qui ſtat
non ſue virtuti. ſed diuie̅ appropriet.
ideo fratri cadenti non inſultet. ſed ei
ꝑfecte cōdolens ꝓ eo cōtinue deū oret.
¶ Quarto lux eſt aeris purgatiā et il
luīatiā. et ſic errū in obſcuitate latēciū
oñſiua ꝛ ſic ꝑ cōſequens argutiā. Nam
dū malū detegit ipm arguen d̄ eſſe oñt
Scūs ergo Ambroſi. fuit lux illuīatiā.
purgatiā. peccatorū oñſiua et argutiā
Nam purgabat et illuīabat docendo et
p̄dicando. ſicut exēplū ē de Auguſtino
quē Ambro. cōuer tit. Itē pctā detege/
bat et errores deſtruebat rōes efficatiſ
ſimas oſtēdendo et arguebat. nullū ti/
mēdo. ſicut patet in exēplo de Theodo
ſio impatore. cui eccleſie ingreſſū ꝓhi/
buit. et de pccō qd̄ egerat valde redar/
guit. et ad pniāꝫ aſpis ūbis induxit.
lege in legenda totū. qꝛ valde notabile
exemplū. et ꝓpter huīlitatē impatoris
ad penitend̄. et ꝓpter cōſtanciā paſto/
ris ad arguend̄. Fuit ergo Ambroſiꝰ
lux malorū detectiua. et argutiā. et ad
veritatē illuminatiua;

De ſancta lucia

Certamē forte dedit illi vt vincēt
Sap. iiij. Sapiētis militis viriqꝫ cō/
ſtātis ꝛ fortis officiū eſt nō ſolum bella
nō fugē ſed optare. vt bellando victor
poſſit coronā accipe. Non eīm coronatꝰ n̄
qui bellat et vincit. Gre. ſup luc̄. qꝛ ad
magna p̄mia venire non p̄t. n̄ ꝑ mag/
nos laboēs. Eſt ergo Nōnd̄. ꝙ pug
na btē lucie. fuit fortis ad mūdi delici/
as cōtemnēdas. Fuit fortior ad penas
tyrānicas deuincendas. Fuit fortiſſiā
ad paſſiones ꝓprij corꝑis edomandas.
¶ Dico ꝙ btā lucia. primo magnū et
forte certamē habuit cōtra mūdū ad di/
uicias cōtemnēdas. Nam q̄ta ſit hoīm
multitudo quos diuicijs mūdꝰ decipit
et ad oīa mala trahit. q̄s ſufficient̄ ver
bis dicē poſſet? ſed dei lucia adhuc ſub
matris cuſtodia poſita ꝓpter xp̄m oīa
arbitrata eſt vt ſtercora. vt xp̄m lucri/
faceret. Nam ſicut pꝫ ex ipſius legēda.
totū pr̄imoniū ſuū diſtraxit et pauꝑi/
bus erogauit. vt xp̄m lucrifaceret.
ſciebat eīm deū docuiſſe Math. vi. Noli
te theſauriſare vobis theſauros in t̄ris
ꝛ c̄. et ideo ꝓpter hanc fortitudinē de ea
p̄t exponi illud Prou. vlt̄. Fortitudo
et decor indumentū eius. decor et forti
tudo nobiliū ſūt cumuli diuiciarū. q̄bꝰ
dum p̄clara ſibi cōparāt veſtimēta. glo
rioſi apparēt in via. ſed fortitudo et de/
cor lucie nō fuerūt diuicie q̄s cōtemſit.
ſed ūtutes aī q̄s amauit. quibꝰ tamq̄
veſtibꝰ ſpūalibꝰ ſe ornauit. Sꝫ q̄s eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

hodie q̄ virtutes aīmi q̄rat et nō pocius
dicias. O ſūma dementia xp̄iana. quō
ſic ardenter appetit iſta. Sedo. btā
lucia fuit forcior ad paſſiões tyrānicas
deuincēdas. Magnum eſt eī contēnere
mūdum ſed longe maiꝰ nō curare tyrā
nū. nō minas vel tormenta Vñ dr̄ ꝑū.
vlt̄io. Mulierē fortē q̄s inueīet. q̄ſi dicēt
Inueīunt ꝗ̄ plime q̄ contēnunt mūd̄
ſed eam q̄s poteīt inuenire q̄ nō timeat
ignis incendiū nō duci ad ꝓſtibulum .
nō āputacōis gladiū. ꝗ̄ fortis ergo hec
ſcā virgo fuit q̄ ſic cōſtanē et prudēter ī
oībus tyrāno rñdit. q̄ a mille viris ac
bobꝰ tracta oīno moueri nō potuit nec
ad lupanar eā ducē oīs paganorū cona
tus preualuit. que et circa ſe ignē ardē
tem extinxit. lege hec oīa et multa alia
ad hec faciencia in ipſa eius legenda.
Sed qui hodie xp̄iani tyrānis nō obe
diunt. qui poſt potentes diuicias non
vadunt. Nō fuerunt ſic antiq̄. ſed adeo
fortes erant vt tyrānis in nullo obedi
rent. Nam pompeius quid̄ nobilis ro
manus dū apud Egeciū regē quondā.
legacōnis officō fungeret̄ ab eo captus
minis vt ſenatus cōſilia ꝓderet coge /
batur. ac ille vir fortis in p̄ñcia regis
digitum igni inmiſit. totūqꝫ ardere ꝑ/
miſit. et ſic ſe tormenta nulla timere oſ
tendit. qd̄ dum rex vidit nichil ab eo vl
tra queſiuit. ſed ſe recipi in romanorū
amicitia poſtulauit. In hac tanta forti
tudine diabolo reſiſtendū eſt. cuiꝰ nos
ſemper premit tyrānides. Vnde Pet.
vlt̄io. Aduerſarius veſter diabolus tā
le. x̄c. Tercō beata lucia fuit fortiſſi
ma ad carnis laſciuias edomādas. ſiue
ad ipſas mortis miſerias tollerandas.

Nam et ſi ſit magnū contēnere mundū
et maius cōtemnere qd̄cumqꝫ tormen/
tum. maximū tamen eſt ꝑfecte iudicaē
ſeipſum. carnis ſupare deſiderium. et
mortis non timere ꝑiculum. cum ſit
turpe valde a carne deuictum eſſe. Vñ
ſapiens Salomon de muliere loquens
ſic ait. fortiſſimi quiqꝫ deiecti ab ea ſūt
Nam et multi fuerūt ſancti qui nec po
tuerunt igne nec ferro deuinci. qui tñ
a carne deuicti ſunt. Beata ergo lucia
fuit fortiſſima. et inter corruptos ūgꝰ
ꝑmanſit et mori pro xp̄o non metuit.
Vñ p̄t de ea dici illd̄ Prou. Accīxit for
titudine lūbos ſuos. q̄d fuit fortitudīē
lumbos cingere. ñ paſſionibus carnis
fortiter reluctari. Phūs eñi dicit. ꝙ for
tiſſimū eſt vincē hanc paſſionē cōſenta
neā nature Ad qd̄ ſignand̄ dr̄ Can. iij
En lectulum Salomonis fortes ambi
unt ex fortiſſimis iſrahel omnes tenen
tes gladios et ad bella doctiſſimi. niſi
eñi lectulus noſtri corpis ab angelicis
militibꝰ fortiſſimis ſeruaret̄ mox eiꝰ
clauſura ab inimicis apiret̄. non glāri
dēmꝰ ſi xp̄i amore cōtineaꝰ cū inueīaꝰ
paganos ꝓpt̄ ſuos deos ūginitatē ſer/
uaſſe. Nam erāt multe ūgines Rome q̄
ūginitatē vouerāt dee veſte.

De ſancto Thoma.

Quia vidiſti me Thoma. c̄didiſti
Io. vlt̄. vt ūbis vtar btī Gre. Quid eē
putamꝰ. nūq̄t caſu geſtū eſſe ē dimꝰ ꝙ
electꝰ ille diſcipulꝰ q̄n ad diſciplōs dñi
eſt ingreſſꝰ cū eis intꝰ nō eſſet. ſed poſt
veniens alijs referētibꝰ audiret. audi/
ens dubitaret. dubitans palparet. pal
pans crederet. Non hoc caſu inquit
ſed diuina diſpenſacōne geſtum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Eſt ergo Nōndū. ꝙ cū ſancto Aplō.
quatuor videre debemꝰ. ſ. mundū deſi
cientē vt ipm̄ cōtemnamꝰ. carnē infici
entē. ut ab ea fugiamꝰ. Diabolū ſedu/
cētem ſiue ſupbiā corruentē. ut ab ea
caueamꝰ. Dn̄m vocantē. ut ſequi cōten
damus. Eſt autē hec diſtinctio ſcripta
iuxta Bern̄. auctoritatē qui dicit. ꝙ
vocat nos mundus. vocat caro ſiue cor/
pus. vocat diabolus. vocat xpriſtus.
Mundus vocat venite ad me et ego deſi
ciam. Caro dicit veni ad me et ego inſi
ciam. Diabolus dicit. venite ad me et
ego decipiam. Xpriſtus dicit. venite
ad me et ego reficiam. Dico ergo. ꝙ
ante om̄ia debemꝰ videre mundū deſi/
cientē ut ipm̄ non amemꝰ ſed cōtemna
mus. Nam ut Gregorius dicit. Fugi
endus hic mūdus eſſet eciā ſi ꝓſperis
omnibꝰ demulcēt. Cum ergo nos tot
calamitatibꝰ pulſet. tot anguſtijs pre/
mat. tot defectibus agitet quid aliud ꝙ̄
ne diligatur clamat. ergo ut ipſum nō
amemus ſed vilipendamus. eius cōti/
nuos defectus deſpiciamus in om̄ibus
eius partibꝰ. Sic em̄ ſcribitur Ieremie
quarto. Aſpexi terrā et ecce vacua erat
et celos et nō erat lux in eis. vidi mon
tes et ecce mouebantur et omnes colles
turbati ſunt. Intuitus ſum et nō erat
homo et omne volatile celi receſſit. hec
verba omnia ſonant vanitatē et inſta/
bilitatem in omnibus ꝑtibus mundi.
omnia em̄ ſunt vanitati ſubiecta. quia
de nichilo facta. vt Gregorius dicit. vni
uerſa in nichilū tēderent ſi nō ea manꝰ
cōditoris retinēt. et ſi nobiliſſima crea
tura ſit vniūſa vanitas. quid de ceteris
ſenciendū eſt. Nam vniūſa vanitas oīs

homo viuēs. quē em̄ preſulū romanorū
quē Ceſarū oīm regū mūdꝰ hic nō deci
pit. ſicut em̄ legitʳ in legēda ſcī Sebaſ.
ſic hic ab inicō oēs fefellit ut oībꝰ ꝓberʳ
eſſe mentitꝰ. Vn̄ dr̄ Baruth. iiij. Vbi
ſunt pn̄cipes genciū q̄ dn̄ant̄ ſup beſti
as q̄ ſunt ſup terrā. q̄ argentū theſauri
ſant et aurū in quo cōfidunt hoīes et n̄
ē finis acq̄ſicōis eorū. extminati īqt ſūt
et ad inferos deſcenderūt. et alij loco eo
rū ſurrexerūt. ergo frēs ſi ita eſt ſicut
tota die expiencia mortis docet. q̄d no/
bis faciendū ē. Certe qd̄ dn̄s docet. faci
te inq̄t nobis aīcos de mām̄ona iniq̄ta/
tis ut cū defecītis recipiāt vos in etna
tabernacula. ¶ Scribitʳ em̄ in Rōna
hiſtō. ꝙ apd̄ gallos olim hec cōſuetudo
fuit. ꝙ qꝛ credebāt aīas immortales et
aliā vitā eſſe. ſibi pecuīas mutuabāt et
dicebant. Ego tibi pecuniā in hac vita
mutuo. et tu michi reddes in alia vita.
vtinā ſic facerent hodie diuites mūdi ut
diuicias neceſſario ꝑituras. et velint
nolīt hic relinquēdas: nūc xp̄o in ſuis
paupibus mutuarēt. ut in alia vita cē
tuplicatas reciperēt. vbi ſunt vſurarij
q̄re vſuras cum deo nō faciūt qui ꝑ xi.
nō xij. reddit. nec ꝓ libra ſolid̄ in mēſe
ſed ꝓ vno reddit centuplum. eciam in
hac vita. ſicut dicitʳ in euāgelio Math.
et in alia dat regnū eternū. Nam quid̄
ſub hac figura narrat de quodā ſancto
ꝑabolam q̄ multū confert diuitibus ru
minata Nam quidā fuit cuiꝰ cōſuetu/
do erat ꝙ oī anno vnū dn̄m eligebant.
et ei ut facēt om̄e qd̄ vellet poteſtatē da
bant. ſed anno finito. ipm̄ inuadebant
verberabant bonis omnibꝰ ſpoliabāt.
et ad quandā inſulam tranſportabant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vbi nunq̄ꝫ dies erat. nec qd̄ biberet vel
manducaret habebat et nūc calore. nūc
frigore tabeſcebat. dum ergo dn̄s eorū
ſic electus cōſuetudinē eorū didiciſſet.
toto illo āno quo prefuit ad illum locū
frumenta et omnia neceſſaria vite trāſ
miſit. et ſic vbi alij erant in penis. ipē
requiem adinuenit. ciuitas eſt mūdus
Inſula infernus. a quo q̄ vult euadere
neceſſe habet ꝑ manꝰ pauꝑm illuc ſibi
victualia premittē. hoc attendēs Aplūs
relictis omnibꝰ ſecutus eſt dn̄m; expo
ne ꝑabolā diligenter. Scd̄o debemꝰ
videre carnē inficientem. Nullus vnq̄ꝫ
hoīm fuit excepto domino quē caro nō
infecerit. quis ex eo nō infectionem hor
ribilem accepit. p̄ma eīn hora q̄ anima
ei infundit᷑. mox ab ea maculatur. nec
maculare deſiſtit. q̄ꝫ diu homo viuit.
Ob quā cām exclamabat Aplūs. Rō.
vij. Infelix ego homo quis me libeābit
de corpore mortis huius. video inquit
aliā legem in membris meis repugnā/
tem legi mentis mee et captiuātem me
in lege peccati et cetera multa. De hoc
eciā poteſt exponi illd̄ Ierēmie. ij. vide
vias tuas in cōualle et ſcito quid feceris
cōuallis ad quā omēs ſordes fluūt eſt
caro hominis. ergo in hac valle ſterco/
roſa omnibꝰ malis infeccōnibꝰ plena.
vias tuas cōſidera et eas effugē labora
Quis non libenter fugit ab hoīe lepra
īfecto? Quis ſi poteſt domū ſtercoroſā
et fetidam non declinat. Nonne formice
et apicule fugiunt loca fetida. ſic ergo
ſunt fugienda carnis noſtre vicia. q̄bꝰ
anima moritur et homo debilitatur.
vterq̄ꝫ homo infirmatur. mors accele/
rat᷑. viſus vtriuſq̄ꝫ debilitat᷑. et nō ſolū

terreſtre regnū ſed et eternū irrecuꝑa/
biliter ꝑditur. Vn̄ de Allexandro nar/
rat hiſtoria. q̄ꝫ eius imperiū tribus vi/
cijs exaltatū eſt. ſ. cultu veſtiū. aꝑatu
ciborum et maxime viciorū carnalium
quibus ſe totū dederat neſciens damno
peccati regna amitti. ¶ Tercō debemꝰ
videre diabolum fallacem et ſuꝑbiam
corruentem. et de hoc exponitur illud
luce. Videbam ſathanā ſicut fulgur de
celo cadentē. ſathanas aduerſarius ap/
pellatur. et ſignificat diabolum qui nō
ceſſat inuadere nō ceſſat decipere. non
ceſſat nos ad ſuꝑbiam inducē. ſed nos
dū eius ſuggeſtioēs ſentimꝰ eius cau
ſam attēdamus. Scriptū eſt eīn Qui
ſe exal. humili. ꝛc̄. quia ergo menſura
exaltacōnis eſt menſura deiectionis.
ergo ſicut virgo maria q̄ fuit oīm crea
turarum humilima. ſuꝑ omnē creatu/
rā eſt exaltata. ſic diabolus q̄ꝛ ſuꝑbiſſi
mus. vſq̄ꝫ ad locū infimū eſt deiectus.
Unde dr̄ de lucifero. ix. Yſa. detracta ē
ad infeiora glā tua. cōcidit cadauer tuū
Quō cecidiſti de celo lucifer. q̄ mane ori
ebaris. qui dicebas in corꝑe tu. ſuꝑ ce.
aſ. ꝛc̄. et ſequit᷑ verū tn̄ in infernū de/
traheris in ꝓfundū lacꝫ; ſic et ruit oīs
ſuꝑbus. q̄ꝛ nō eſt datū ſūmis diu ſtare.
ſed cadunt grauius q̄ ſederūt ſublimꝰ
forcius eīn cadit edificiū altū q̄ꝫ planū.
et caſus alti mōtis ē grauior q̄ꝫ ſit coll̄
lapis eīn quanto a ſuꝑiori loco deſcēdit
tanto forcius cadit. ¶ Itē Exemplū
de rege Anthiocho. ij. Macha. ix. Qui
in ſuꝑbiā elatus et cōtra ꝑplm̄ eleuatꝰ
tm̄ eſt deiectus. vt p̄ fetore ſeip̄m ſuſti/
nere non poſſet. Quare diuinā virtutē
cognoſcēs coactus ē dicē Iuſtū ē mōꝛlē

G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſubditum eſſe deo. Unde ꝓpheta. Vidi
impiũ ſupexa ltatũ et eleuatũ ſuper/
ce. li. trã. et ecce nõ erat. ꝛc̃ nõ eſt inuẽ
tus lo. eius. hec attendẽs Aplũs. ſup/
biã fugit et hũilitatẽ apphendit et dño
ꝑ oĩa obediuit. dicebatq̃ dño volenti
eũ mittẽ ad indos Tu es dñs deꝰ meꝰ
et ego ſeruus tuus fiat voluntas tua.
¶ Tercõ. debemꝰ vidẽ xp̃m ad refec/
tionẽ eternã ſiue ad ſuperne felicitatis
brauiũ nos vocantem. venite inq̃t ad
me oẽs qui loboratis ꝛc̃. Und̃ poterat
dicẽ illud Gen̄. xxxij. Vidi dñm facie
ad faciẽ et ſal. fac. ẽ a. me. Si eñi tanta
p̃t eſſe auiditas glẽ tp̃alis vt ꝓ ea m̃lti
oĩa ꝑicula nõ timuerũt q̃nta dẽt eſſe cu/
piditas glẽ eťnalis. Vñ de Allexandro
narrat hiſtõ. q̃ ſaciari nũq̃ potuit glã.
q̃re qꝛ cũ talis glã ſit oĩno vacua nõ ſa/
ciat ſed inflat ſed nõ ſic glã eťna. Unde
ꝓpheta. Saciabor cũ ap. ꝛc̃. videte er
go frẽs ſtulticiã noſtrã. videte errorem
noſtrũ. qꝛ plures ſequũť mundũ defici
entẽ. pluẽs diabolũ ſeducentẽ. q̃ xp̃m
ꝑfecte ſaciantem.

De ſancta Agneta.

VEnerunt nupcie agni et vxor ag
ni p̃ꝑauit ſe Apoc̃. xix. Quales
ſunt ille nupcie eťnales. q̃ nobiliſſime
q̃ iocũdiſſime. q̃s ſufficiat vel ũbo dicẽ
vel corde penſare. Oculus inq̃t Yſay.
Nõ vidit deꝰ abſq̃ te q̃ preꝑaſti deus
diligẽtibus te. Nam et videmꝰ in hĳs
tp̃alibꝰ nupcĳs. dum q̃s nupcias facit
filio ſuo q̃ tunc quidquid poteſt facit.
Unde ſicut legiť in Heſter. ĳ. ꝓ nup/
cĳs et cõiunctione iuſſit rex ꝑari cõui
uiũ iuxta magnificenciã principalem.
ergo ſi ſic in nupcĳs facit homo morta
lis. q̃les ſunť nupcie quas filĳs ſuis
facit deus ĩmortalis. has nupcias dũ
beatiſſima Agnes mẽte et fide cõcepit
ad eas ſe toto poſſe preꝑauit. et ideo bñ
dicitur. venerunt nupcie ꝛc̃.
Juxta hec igitur in verbo premiſſo.
Nõndum q̃ beata Agnes preꝑauit ſe.
ſcilicet. ꝑ cordis mũdiciã ſe dininis vo/
uendo. Per cõdignam penam carnem
oꝑibus macerando. Per malorũ tolle/
ranciã hoſtibus reſiſtendo. Jn hĳs tri
bus vita ꝑfecta cõſiſtit. ſcilicet. Si mũ
dicia et deuotio ſit in corde. Si caſtiga
tio ſit in corꝑe. Si paciencia appareat
in vtroq̃. ¶ Dico q̃ btã hec virgo. ꝑa
uit ſe p̃mo ꝑ veram cordis mũdiciam
et orõnem deuotã. ſicut eñi cor eſt oĩm
membrorũ et tocius vite motuſq̃ prin
cipiũ. ſic mũdicia cord̃ eſt bonorũ oĩm
fundamentũ. prima ſapiencia eſt vita
laudabilis ꝛ mẽs puã. dt̃ Gre. Nazãze
nus. Jn cuiꝰ ſignũ albedo oĩm colorũ
eſt p̃mꝰ. nec cõgrue poteſt color aliquis
pingi niſi ei fuerit albedo ſubſtrata.
eſt eñi menſura colorũ albus. Unde pic
tores omnes dũ aliq̃d pingere volunt.
calcẽ vel aliquid album ꝓ fundamento
ſupponũt. Sic et hec ſancta virgo p̃mo
ſe mundã in corde ſeruauit. deinde mũ
dam ſe foris exhibuit. quia mundicia
exterior interioris mũdicie eſt indicatiã
ſicut effectus ſuã cauſã. Nullus eſt eñi
motus in homine qui non cauſetur ex
corde. Agnes igiť ſic munda exterius
fuit. vt nec in lupanari inquinari po/
tuit. unde veram habuit cordis mundi
ciam ſecundum argumentum. Jpſa
eñi ſciebat in Eccleſiaſtico eſſe ſcriptũ.
Qui timent dñm preꝑabunt corda ſua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

r

et in cõſpectu illꝰ ſanctificabant aĩas.
ſu. prepãt corda ꝑ mũdiciam et ĩuo/
cacõnem diuinã. q̃ꝛ libenter venit dñs
ad locũ mundũ ſi fuerit aduocatus. pſ.
deſideriũ paupm exaudiuit dñs. ꝓpte
rea corda eorũ et an. au. tua. Certiſſiẽ
audit dominꝰ mũdos corde. et omne q̃d
poſtulant indubie donat Vñ refert Je
ronimus. Sibillam a deo donũ ꝓphie
accepiſſe merito virginal mundicie. vi/
demꝰ apes amare mundiciã. et de ſuis
domũculis omnia proicere fetida. et in
munda. ꝓmo quedã ex eis ad hoc ſũt
ordinate. quarũ officiũ eſt domũculas
mundas ſeruare. Turpe eſt ergo vt hõ
ĩmũdiciã amet. quã apicule deteſtantur
Sꝫ ꝓh dolor. quia quidã ſunt ſimiles.
ſcarrabonibus qui libencius ĩ ſterco/
ribus habitant. q̃ eſſe appetant inter
roſas. turpe videtur talia dicẽ. ſed tur
pius eſt ea facere. vere hodie poteſt dici
de quolibet noſtrum illud ꝓuerbium.
Quis gloriabitur mundũ habere ſe cor
Inmunda ſunt corda. Inmunda ſunt
verba. Inmunda ſunt opera. tota ho/
die regnat luxuria. Scd̃o beata Ag
nes ſe prepauit ꝑ exteriorem peniten/
ciam. carnẽ ieiuniis et vigiliis edomã
do. omnes eñ creati ſumus ſub pccõ.
ſicut dicit Apoſtolus. Rõ. Item Jaco.
in cano. In multis offendimꝰ omnes.
idem. Si inquit diximus q̃ peccatũ
non habemꝰ. noſmetipſos ſeducimꝰ et
veritas in nobis nõ eſt. Quare iſta ſ. vt
intelligatis. q̃ꝛ et virgo hec ſacra cũ nõ
eſſet abſqꝫ omni culpa. ſ. veniali. age/
bat penitẽciam. Sed cum ſimus hodie
omnes peccatores. nõ ſicut ſancti qui q̃
cõmittebant leuia. ſed ſicut criminoſi q̃
omnibus peccatis ſe implicant. vbi eſt
penitencia nrã. quis hodie dolet q̃ deũ
offendit. vere plꝰ dolet ſi aſinũ ꝑdidit
q̃ꝛ aſino ꝑdito mox eum querit. ſed deũ
ꝑditum. poſt tꝑa longiſſima nõ requirit
et ꝓpterea cõqueritur dñs Jer̃mie. viij.
dicẽs. Nunq̃t qui cadet nõ reſurget. et
qui auerſus eſt nõ reuertetur. Quare aũ
ſus eſt populꝰ iſte auerſione cõtencioſa
apprehenderunt mũdana. et noluerunt
reuerti. attendi et aſcultaui. Nemo eſt
qui bonũ loquatur. nec eſt qui peniten
ciam agat ſuper pccõ ſuo dicens. Quid
feci? omnes inq̃t cõuerſi ſunt ad curſũ
ſuũ. quaſi equꝰ impetu vadens in ꝓliũ
O vtinã contẽderent q̃ ſit vtilis pñia.
licet mõ videatur amara. Nam et poma
oĩa añ ſũt amara q̃ dulcia. et aqua ĩ
fonte eſt amara. id ẽ in mari q̃d eſt fons
omniũ aquarũ. ſed fit dulcis in venis
terre ꝑ arenã colata poſtq̃ in terra for/
titer eſt cõculſa. Unde in huius figura
Ezechiel. ij. datus eſt ei liber ad deuo
rãdum q̃ erat cõſcriptus intꝰ et foris.
et ſcripte erãt in eo lamentacões. Car/
men et ve. lamentacões vtiqꝫ pñie.
Carmen glẽ. ve damnacõis eterne. vt
ſic agens pñiẽciam q̃ hic videtur amara
cõſideret vite eterne premia. et ipã loca
penalia vt ſic dulceſcat penitẽcia. Undẽ
ſubdit ipſe Ezechiel. q̃ comedit volumẽ
et factum eſt in ore eius. tanq̃ mel dul
ce eo q̃ amarũ penitencie vertitur in dul
cedinem glorie. Nam et dulcis eſt ſom/
nus poſt vigilie afflictionẽ. dulcis eſt
requies poſt laborem. dulcis eſt ſani/
tas poſt languorem. dulce lumen poſt
diutinã cecitatem. dultis tranquillitas
maris poſt tempeſtatem. et poſt longã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pluuiam ſereītas magis delectat q̄̄ an te. et ſic eſt in alijs inuenire. et eſt qđ dicit' Thobie iij. hoc habet ꝑ certo oīs qui colit te q̄ꝛ vita eius ſi in temtacōne fueit coronabitur. ſi in tribulacōne fu/erit liberabitur. Si in correctione fuīt ad miſericordiam tuam venire licebit. Non inquit delectaris in ꝑdicōnibus noſtris. quia poſt tempeſtatem tran/quillum facis. et poſt lacrimacōnem et fletum. exultacōnem infundis ꝛc.

¶ Tercō ſe prepauit ꝑ veram pacien ciam ſiue ꝑ malorum tolleracīam. tor/mentis corꝑalibus intendendo. Unde verbeā et ignes nō timuit. lupanar nō erubuit nec gladiū lictoris expauit. q̄ꝛ et ſi fuit iuuencula corꝑe vel etate. non tamen mente vel fide. Unde Ambroſiꝰ Corpore quid ē iuuencula ſꝫ animo ca na. Sciebat eſſe ſcriptū Eccleſiaſtici ij Fili accedēs ad ſeruiturē dei ſta in ti/more et iuſticia et prepa animā tuā ad temtacōnem. ſupple ſuſtinendā Oīs eī ad ſeruiturē dei accedēs ſe p̄ꝑare dēt ad bellum. q̄ꝛ ſtatim armat' cōtra eum di abolus. exemplū de Job. exemplū eciā de Thobia. Quibꝫ dictū eſt. acceptus eras deo neceſſe fuit vt temtacō ꝓbaret te. Unde dicit Gregoriꝰ. ꝙ illos ſolos temtare negligit. quos quieto iure poſ ſidere ſe ſentit. Unde Abbas Johānes vt dicit' in vitaſpatrū. dū ſemel rogaſſꝫ deum vt nō temtaret'. omnis temtatio ab eo ablata eſt. ſed videns ſe minꝰ ꝓfi/cere. deū rogauit. et temtatio redijt. et hec cauſa fuit quare deus dilectū Apoſ tolū non exaudiuit orantē ꝓ amocōne ſtimuli carnis ſed audire meruit. ſuffi cit tibi paule gracia mea. quia virtus in infirmitate ꝑficitur. Unde cōcludit ibidē Paulus. libent' ideo gloriabor in infirmitatibus meis. vt inhabitet ī me ꝛc. Non ſunt ergo fugienda tꝑalia ma la. nō fugienda tormenta ſed cū xpriſto pocius ſuſtinenda. vt ꝑ hec fugiamꝰ et' na ſupplicia. et p̄mia cōſeq̄mur glorie. q̄ꝛ ſcdm Aplm̄ ſi fui. ſocij paſſionū ꝛc.

In Conūſione Pauli.

Surrexit ſaulus de terra aptiſqꝫ oculis nichil videbat Actuū. ix. Si q̄s hodierne Eplē hiſtoriā diligent' ꝑlegerit. apte videbit. ꝙ duplex viſio fuit in paulo. Una exterior. q̄ conſiſtit in oculo corꝑali Alia interior. q̄ conſiſtit in oculo intellectuali. et quantū ad cor ꝑalem viſionē ad xp̄m conūſus factus eſt cecus. ſed quantū ad ſpūalem maxi me fuit illuīatus. Unde dixit dn̄s ad Ananiā de Saulo. et ecce vidit virum Ananiā noīe ad ſe introeūtē. ſtat ꝙ de viſione intillectuali dicit' quia illis tri bus diebus viſū corꝑalem nō habuit. nec eciā comedit neqꝫ bibit. Vide ergo quoddā miābile. quia dū viſum amiſit corꝑalem exteriꝰ ip̄m accepit interius et q̄̄ diu habuit viſum corꝑalem ad mo dum cecus erat. cecus erat ad xp̄m vi/ſus corꝑalis īpeditio ſpūalis. quia aīa ad exteriora diffuſa ad interiora eſt q̄ſi nulla. Eſt ergo Nōnđ. ꝙ debemus vidē Iheſum penis afflictū vt omnis in nobis deſtruat' carnalitas. Debemꝰ iheſū vidē oībus rebus tꝑalibꝫ deſtitu tū vt oīs in nobis deſtruat' cupiditas. Debemꝰ vidē iheſū humilem et abiectū vt oīs in nobis cōfundat' pompoſitas. Dico. ꝙ ante oīa debemꝰ vidē iheſū penis afflictum ſcilicet tamq̄̄ latronē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

a populo ſuo captum. oculis velatum.
iudici preſentatū et ad columnā ligatū
flagellis ceſum. ſanguine cruentatum.
a militibus illuſū. ab herode ſpretum.
a pylato cōdemnatū. in cruce eleuatū.
clauis duris affixum. lancea ꝑforatū.
ergo ſi attēdas carnē illam virgineā in
vtero virginali cōceptam. vtiqꝫ carnē
tenerrimā. carnē nobiliſſimā. carnem
nullo pecca to fedatā. carnē deo vnitā.
et cū hoc videas ꝙ fuit paſſa. et in ꝗbꝫ
ꝑtibus fuerit ꝑforata. et ꝙ eius fuerit
pena diuturna. et quia fuerit ab illis
paſſa. ꝗbus ſumma cōtulerat bn̄ficia.
videbimꝫ dolorē eius fuiſſe ꝑmaximū.
nec vnquā dolorem vel eſſe potuiſſe in
homine tantū. Unde ipē dicit in tre. i.
O vos omnes qui tranſitis ꝑ viam ꝛc̄
Ad hanc paſſionē habendam pre ocul
nos inuitat Bernn̄dus dicens. Habete
xpriſtū non ſemper retro in humeris.
ſed ante pre oculis ne portātes et non
odorantes et onus ꝑmat. et odor nō eri
gat Nam leuiꝫ inquit veſtras iniurias
feretis ſi videritis amaritudinē dn̄ice
paſſionis. ergo ſi tanta fuerit amaritu
do. carnis domini ſaluatoris. quis de
cetero n̄ ſit gehenne filius audiat laſci/
uire. Quis vltra preſumat in delicijs
carnem peccatricē nutrire. Non eſt iuſ
tum. non eſt racōni cōſonum. ut ſub ca/
pite dolente membrum laboret viuere
delicate. Non habetur miles ille amicꝫ
regis qui tunc vacat luxurijs ſiue car/
nis delicijs: quādo rex ſuis armis in/
dutus. bellis eſt expoſitus et vulneri/
bus plenus et penis. Quare Apoſtolꝫ
Paulus. dum vulnera viſu interiori vi
dit ſe totum penis expoſuit. carnem af

flixit et virginitatem puram ſeruauit
ſicut habetur ex hijs ꝙ dicit. ꝑma Cori
theorū ſeptīo. et ſecūda. Corinthe. iiij.
In omnibus ꝑſecucōnem patimur.
ſed nō delinquimur. deicimur. ſed non
perimus ſemper mortificacionem ita
in corpore noſtro certum ferentes vt vi
ta iheſu in corporibus noſtris manifeſ/
tetur ꝛc̄ ergo per omnia ſic ambulauit
Apoſtolus. vt ambulauerat xpriſtus.
et paciendo et virginitatem ſeruando.
Sed filij diaboli omni gracia deſtituti
ſeruiunt ſoli carni. peiores ꝙ pagani
Nam inuenio paganos ita carnalem
laſciuiā deteſtantes vt nec filiabus cō/
trarium agentibus pepercerint. Nam
legitur in romana hiſtoria. ꝙ quidam
nomine virgineus. cum intelligeret ꝙ
quidam de potēciorbꝫ romanorū filie
ſue cōcubitum expeteret deductam in
publicum puellam occidit. pocius vo/
lens eſſe occiſor filie pudice ꝙ eſſe pater
corrupte. ergo ſi tātus reperitur amor
virginitatis in paganis quātus debet
eſſe in xp̄ianis. quorum rex eſt virgo.
et regina ſimiliter mater eius.

Secundo debemus videre Iheſum
temporalibus ōnibus bonis nudum.
vt omnis in nobis deſtruatur cupidi/
tas Quis vnquā cupidus eſſe audeat.
dum xpriſtum videt naſci in ſtabulo.
poni in preſepio. iacere in feno. omni
carere tēporali ſubſidio. et nudum ſuſ/
pendi in ligno. Quis adeo ſceleratus
latro fuit cui in morte ſaltem camiſia.
dimiſſa ex humanitate nō fuerit. ergo
dominꝫ pauꝑrimꝫ fuit qui parum in
ortu minus in ꝓgreſſu ſed nichil oīno
in obitu inventus eſt hrē. et pauꝑibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ꝓpterea dicit᷑ in pſ. Videant pauꝑes
⁊ letent᷑ Quid? videant xp̄m. nichil pe
nitus poſſidentē. videant inquit et le/
tent᷑. cū in pauꝑtate ſint frēs et ſocij.
nō cuiuſcūqꝫ viliſſimi ſed filij altiſſimi
dn̄i iheſu xp̄i. Quis verecundet᷑ vlteꝰ
pauꝑ eſſe ſi videat dei filiū mendicare
ergo videant et letent᷑. q꜡ qui nunc cū
xp̄o ſunt pauꝑes cū eodē ſunt celeſtis
palacij coheredes. heredes inq̄t Aplūs
dei. coheredes aūt xp̄i. Unde Mathei.
Beati pauꝑes ⁊c̄. hoc igit᷑ in xpriſto
Aplūs dum attēdit et oculis ſpūalibꝫ
vidit omnia cū alijs Aplīs dereliquit
Unde in euāgelio. qđ hodie eſt recitatū
legit᷑ vt dicant Aplī. Ecce nos reliqͥmꝰ
oīa ⁊c̄. Jeronimꝰ. Nō magn̄ ſit xp̄ianis
derelinquē oīa. q꜡ multi Phī fecerunt
hec. ſicut Socrates et Crates diuicias
cōtemſerunt. ergo nos faciamus ꝓpter
xp̄m qđ illi fecerūt ꝑ nature inſtinctū.
¶ Tercō. debemus videre pauperē et
abiectū. vt cōfundat᷑ nr̄a pompoſitas.
oīs humana dignitas. et ſuꝑbie ſubli/
mitas. Nam monſtruū eſt. natura ab/
horret. vt ſit hūilis dn̄s et ſuꝑbꝰ ſeruꝰ
dn̄s ſit in ymo. et ſeruꝰ ſedeat in alto.
dn̄s vadat pedes. ſeruus eques. Audi
ergo q̄d de dn̄o dicat᷑ Pſa. liij. Vidimꝰ
inquit eū et nō erat aſpectus. et deſide
rauimꝰ eū deſpectū et nouiſſimū viro/
rum. virū dolorū. et ſcientē infirmita/
tes. q̄ſi abſconditus vultus eius et de/
ſpectus. vnde nec reputauiꝰ eum ſed re
putauiꝰ quaſi leproſū et ꝑcuſſum adeo
et humiliatū; hanc hūilitatē attendēs
et videns oculis ſpūalibus Aplūs ex
Saulo factus eſt Paulꝰ. id ē. ex ſuꝑbo
hūilis et modicꝰ. Nam Saulus a ſaule
Rege ſuꝑbiſſimo erat dictus. ex cuius
tribu fuerat natus. Sꝫ Paulus inťp̄t
tat᷑ modicus. Nōne ex ſuꝑbo humilis.
qn̄ dixit. Ego ſum minimꝰ Apoſtolorum
qui non ſum dignus uo. a. q꜡ ꝑſecutus
ſum eccle. dei. Item. Nonne ex ſuꝑbo
factus eſt humilis. qn̄ ex ꝑſecutore fcūs
eſt Aplūs. ergo frēs deponamus ſuper
biam et xp̄m humilem cū Apoſtolo imi
temur fugiamꝰ honores. quia xp̄s fu/
git et Aplūs oīno pro amore ſpreuit.

Item.

Vas elcōis eſt m̄ vt portet nomen
meū coram regibꝫ et pr̄cipibus
et filijs iſrahel. Actuū ix. Duplicē elcō
nem legimꝰ in ſcp̄tura. vnam eternalē
Alterā tꝑalem. ꝑ primā ſꝑ preꝑamur
ad gloriā et ad graciā. per ſcđam vota/
mur ad graciā. ſed nō ſemꝑ ad gloriam
Prima electio ē idē qđ predeſtinatio ꝑ
quā in libro vite cōſcribimur cuiꝰ libri
ſcriptura nullo interueniente deletur.
Scđa electio eſt idē ꝙ tꝑalis vocatio. q̄
et ſi ad tēpus fiat ad graciā. nō tamen
ſemꝑ ad gloriam. quia non omnes qui
tēꝑaliter ſunt vocati. eternaliter ſunt
vocati Mathei. Multi ſunt vocati ⁊c̄.
Dicit ergo dn̄s ſaluator de Aplō. Vas
elcōnis ⁊c̄. ¶ Eſt ergo Nōndū. ꝙ ſcūs
Apoſtolꝰ. Fuit vas altum ꝑ cōtemtū
tēporalis ſubſtancie. Fuit vas clarū
et lucidum per donum ſapiencie. Fuit
vas purum ꝑ donū continencie. Fuit
vas ſolidum per donum paciencie.
¶ Dico ꝙ ſanctus Apoſtolus fuit vas
altum. vas a terra eleuatum. vas celo
ꝓximum. ꝑ cōtemtum temporalis ſub
ſtancie. Quis ſit pauꝑer vt Apoſtolus
qui ꝓpter xpriſtum omnibꝫ derelictis

nec de euāgelio cū poſſet voluit viuere ſed labore manuū ſuarū victum qſiuit. ſicut aperte apparet in eius Epiſtol. Unde cōuenienter de eo poteſt exponi illd Eccleſiaſtici. xliij. Vas admirabile opus excelſi. eſt em̄ excelſū. ymmo. excellentiſſimū et cunctis amirabiliſſimū ſic ꝑfecte cōtemnere mundū. ſpernē victum nō curare veſtitū. ſed omnia arbitrari vt ſtercora ꝓpter xpiſtū. et ideo hoc vas Apoſtolicū et amirabile dicit. ꝓpter tria virtuoſū. cōtemtū. opus excelſū. et ſūmi dei donū. non em̄ poſſet ſic ſe et ſua cōtemnere. niſi donāte illo a quo eſt oīe datū. optimū et oīe donū per Iaco. i. Sed hodie contēnitur paupertas et auaricia regnat. quia ſicut dicitur in Ieremia. A minimo vſqȝ ad maximū oīes auaricie ſtudent. et Damaſ. dicit. Auaricia ſuper caput oīm Nec attēdunt miſeri q id qd natura ſub nrīs poſuit pedibꝰ ipſi ꝑuerſa natura ſibi ponūt ſuper caput. Nunquid non natura dedit nobis terrā pedibus conculcandā. ergo cōtra naturā eſt. ſi terra homini dominet. q ei data eſt vt pedibus cōculcetur. ſed nunquid aurū et argentū nō gnānt ex terra. ymmo ſcdm phm̄ ſunt egeſtiones terre. Nec mireis ſi ſunt hec metalla ipſa natnā viliora. cū ſint exteriora creata et ad modicū. ſint vtilia niſi quantū ea facit eſtimacō humana q olim habuit ea viliſſima. et plus vera bona alia q aurū reputabat ergo non ſua natura ſed eſtimatio ſola ea facit precioſa. Nunqd non plus valz frumentū q aurum. cū ſit tocius vite ſuſtentamentū; qui em̄ in aliquo loco eſſet plenus vndiqȝ auro. ſed pane careret et frumento. nūquid non inuadēte fame totum daret aurū pro modico pane? dicit vnde hoc eſſet niſi quia tūc natura res ponderaret et bono melius anteponeret. qꝛ eſtimacō falſificat iudicium. ¶ Scdo Aplūs fuit vas clarū. et luminoſū ꝑ donū ſapiencie. fuit em̄ ſciencie. admirabilis. ita vt verba ſua in magna veneracōne ſeneca haberet et illi ad ꝓbanda ſua cōtraderet. Unde de eo poteſt exponi illud Eccleſiaſtici. xl. Vas caſtrorū in excelſis in firmamēto celi reſplendens. Vas caſtrorū dicitur quia per eum caſtra xpiſtiane milicie illuminant. Quis vnquā ſic docuit. quis ſic xpiſtum predicauit. quis ſic mūdum illuminauit vt Paulus. Sic enim xpiſtum ardenter amauit q totum illum acquirere totis viribus laborauit. Unde dicitur q in firmamēto celi reſplēduit. quia in dei eccleſia q firmamentū veritatis eſt velud magnum luminare claruit et oīes gentes docuit quorū Apoſtolꝰ factus fuit. quis hodie xpiſtū vere predicat? quis ſequit hodie Pauli ſcienciā et non pociꝰ vanā philoſophiam. ymmo falſi graphiam? plures incōpabiliter intēdunt phīe et legibus iuſtinianis q ſciē vere qꝛ illis acquirūtur peccatorū fomenta. ſed per hanc ipſa anima a peccatis mūdatur. Cum tn̄ in Math. dicatur. Quā dabit cōmutacōnem homo ꝓ aīma ſua et qd ꝓdeſt homini. ſi mūd. v. lu. a. z r̄. ſed vas clarū. ſ. Paulꝰ hoc attēdens ꝓ hac doctrina. tā ſana. tā ſolida. tantis miraculis cōfirmata mortuus fuit: mortui ſunt oēs Apoſtoli. oēs ſancti Martires ymmo et ipē dominꝰ ꝓ hac cōfirmanda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

doctrina. et voluit capi. Illudi. et fla/
gellari. et qđ maius eſt tradi morti.
¶ Tercio Apoſtolus fuit vas purum
et mundū. ꝑ donū cōtinentie. Unde et
dicebat ꝑma Corintheorū vij. loquens
de cōtinencia. Volo oēs hoīes eſſe ſicut
meipſum. id ē. ſic cōtinē vt ego conti/
neo me. et de hoc vaſe p̄t exponi illud
Prouͦbiorū xxv. Aufert inquit rubigi
nem de argento et egredietur vas pu/
riſſimū. Apoſtolꝰ fuit vas puriſſimū
Apoſtolꝰ fuit vas argenteum. Aplūs
eṁ fuit vas argenteū. ante cōuerſionē
ꝓpter donū ſapiencie. ſed erat rubigi/
noſū ꝓpter ꝑſecucōnem quā inferebat
eccleſie Dum ergo xp̄c ipſi in uia appa
ruit. verbis terruit. totū ad interiora
reddidit. et intus lumine grē illuſtra/
uit. peccati rubiginē ab argento remo
uit. et vas puriſſimum illum fecit; p̄t
eciā dici. ꝙ Aplūs fuit vas purū. vas
puriꝰ. vas puriſſimū. purū in conuer
ſione. puriꝰ in cōuerſacōne. puriſſimū
in mortis tolleracōne. ſed q̄s hodie vas
purū. quis p̄t dicē mūdus ſum a pccō.
ymmo qui ſunt hodie qui ſeruiunt niſi
pccō facti ſunt omēs ſicut equus et mu
lus quibꝰ nō eſt intellectꝰ. ¶ Quarto
Apoſtolus fuit vas ſolidū ꝑ donū paci
encie. vas eṁ ſolidū non cedit facile in
pellenti. qꝛ dum malleo cōtūditur non
inde frangitꝰ ſed malleus repcutitur.
hoc eciam apparet in pila q̄ ad murum
ꝑcuſſa. non murū penetrat ſed ad ma
nū ꝑcucientis velociter redit. dicit eciā
Jeronimꝰ. ꝙ ſagitta ab arcu emiſſa ī
lapide vel ferro. non ante ꝓgrediens.
ſed retro grediens ſepe ꝑcutit ſagittan
tem. ſic et Apoſtolꝰ cū eſſet vas ſolidū
et gracia plenū. nec ledi nec ſonum daē
ꝑcuſſum potuit. qꝛ nō ſonat tactū vas
plenū. ſed vacuū. De ſoliditate igitur
vaſis iſtius poteſt exponi illud Eccľ.
Quaſi aurū ſolidū ornatū omni lapide
precioſo. Nō ꝙ dicitꝰ Vas aureum. et
vas ſolidū. Vas aureū ꝓpter refulgen
ciam caritatis q̄ totus ardebat. Vas ſo
lidum ꝓpter conſtanciam firmitatis q̄
nulli afflictioni cedebat. Sꝫ vas omni
lapide precioſo ornatū. ꝓpter reſplen/
denciā honeſtatis qua mundo fulgebat
Sed nunc videamus ꝙ fuerit ſolidus.
ꝙ conſtans ꝙ etiā firmus hic ſanctus
Apoſtolus. ſic et ipē ait. ꝑma Corin.
quarto. Deus nouiſſimos oūt Aplōs.
tamꝙ morti deſtinatos. et quibuſdam
interpoſitis ait. vſqꝫ ad hanc diem eſu
rimus et ſitimus nudi ſumus et cola/
phis cedimur inſtabiles ſumus et labo
ramus manibꝰ noſtris. Maledicimur
et benedicimꝰ. ꝑſecucōnem patimur.
et ſuſtinemus ⁊c̃. Item ſcđa Corinth.
ſeptimo. In omnibus tribulacōnem
patimur ſed non anguſtiamur ⁊c̃.
Item eidem. ſcđo. In laboribus plu
rimis. In carceribus habundancius.
In plagis ſupra modum. In mortibꝰ
frequēter. A iudeis quadragenas quin
quies vna minꝰ accepi. Ter ūgis ceſꝰ
ſum. ſemel lapidatus ſum ⁊c̃. et addit
ſi glāri me optet in hijs q̄ infirmitatis
mee ſunt glābor. Tales debēnt eſſe mi
lites xp̄i ſic ꝑ omnia ſolidi. vt nec ipſa
morte poſſent ab hoſtibꝰ terreri. Unde
dicit q̄s me ſepabit a caritate xp̄i ⁊c̃.

In Purificacōne.

Viderunt oculi mei ſalutare tuū.
Luce. ij. Duo declarantꝰ in ūbo

ꝓpoſito.q̄ ꝓmouens animā ad ſalutē
et ipſam ad deuocōnem inflammant.
Unū ex pte ſubiecti videntis Alterum
ex pte obiecti viſibil. ¶ Primo ex pte
ſubiecti notat dilati deſiderij cōplemē/
tum. cū dicit. viderūt oculi mei. ꝓmiſ
ſum erat ei nō viſurum ſe mortem niſi
xp̄m videret natū et manibus cōtrac/
tatū. et ideo cōcupiſcens deſiderio laſſa
batur. q2 ſpes q̄ differt affligit animā
vt dicitur Prouībiorum. decimotercio.
Videns aut letatus eſt et deſiderio con
quieuit et iuſte. Nam vt habet Prouē.
decimotercio. Dſideriū ſi cōpleatur. de
lectat animā. ſ. deſiderantis. ¶ Scdo
ex pte viſibilis obiecti. ꝓlati teſtimo/
nij firmamentū. cū addit. ſalutare tuū
hoc ē illud ſalutare qd' Jacob filios be
nedicēs clamauit. Gn̄ſis. xlix. Salu
tare exſpectabo dn̄e cuius dacōnis mi/
niſterium et ꝓmiſſionis beneficium.
hodie iuſtus Symeon teſtimonio reue
lauit. ꝓpter hoc ſibi cōpetit illud p̄ſ.
Adhuc cōfitebor illi ſaluta. vultus me.
deus meus. dicit ergo. Viderunt oculi
mei. quid viderūt. certe nobile illud ob
iectū. qd' ē omnibꝫ ſalutare. ſ. dei filiū
noſtra huānitate veſtitum. a prē dele/
gatū. a mrē pn̄tatū. a me cū exultacōe
ſuſceptum. hunc viderunt oculi mei.
Quaſi ſolem pulchritudine delicioſum
Quaſi fontem plenitudine gracioſum.
Quaſi ducem altitudine generoſum.
Quaſi fratrē manſuetudine glorioſum
Quaſi iudicē rectitudine virtuoſum.
Nunc mirū hoc in ipſa diuina reuela/
cōne cognoui. Nam ex parte vtriuſqꝫ
parentis erat in ipſo. Solaris plenitu
do decorans. Fontalis plenitudo dul

corans. Regalis altitudo honorans.
Fraternalis manſuetudo gratificans
Et iudicialis rectitudo coronans ſiue
remunerans. ¶ Primo. viderūt oculē
mei illum ſolem pulchritudine delicōſū
ad cuiꝰ intuitū. q̄ſi tenebris excitatus
lumē aſpexi. penſa igit̄ ꝙ ſi dulce et de
lcābile eſt oculis vidē ſolem. Eccl. ij.
Quanto delcābiliꝰ eāt ſolem iuſticie cō
templari. et licet mortales oculi ſol huius
ius nō ſufferant claritatē ꝓpt̄ exce ſſū
radiorū a q̄bus reuerberat acies oculo
rum ſicut dicebat moyſi Exo. xxxiij.
Nō videbit me homo et viuet. tn̄ vt dul
cius videret̄ ⁊ eſſet ꝓporcō viſibilis ad
uidentē contꝑauit ſe nobis nrā ſuſcipi
ens et ꝓpria nō relinquēs. vt velata ī
carne videret̄. viſa cognoſceret̄. et cog/
nita dulcit̄ ⁊ delcābiliter amaret̄ et qn̄
in illo puo quē aſpexit ſuauē delectacō
nem īuenit. ideo poterat dicē de Jacob
Geneſis xxxij. vidi dn̄m facie ad faciē
et ſalua facta eſt aīa m. Jacob vidit in
ſubiecta c̄atura. ille vēo vidit in aſſūta
natura Ille vt dimittēt eſt ꝑcuſſus in
femore. Iſte vt dimitteret̄ eſt letatus ī
corde Ille gemit luctādo. iſte manibus
amplexando. vtqꝫ btūs ſed iſte felicior
qui ſuſcepit. O infelices aīe q̄ huius ſo
lis viſione ꝑhenniter ſpoliant̄. de q̄bus
dr̄. Supcecidit ignis. ſupp. male con/
cupiē. ſicut dicit int̄lineal. et nō vide/
rūt ſolem. p̄ſ. puto nichil poſſit eis in/
felicius cogitari. ꝓptēa in ꝑſona dam
natorū dicit̄ Thobie. iiij. Quale gau/
dium michi eſſe poteſt qui in tenebris
ſedeo. et lumen celi nō video. ſubtrahe
xp̄m ab aſpcībꝫ beatorū et nulle eis vi
debunt̄ delicie celi. pone illū ī inferno.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et dānati nihil vlterius cōcupiſcent qꝛ
tota merces glē. xp̄ī eſt ; ꝓpter hoc Pe
trus. qui vidit in monte tranſfigurari
dixit. bonū eſt nos hic eſſe Math. xvij.
Quid eſt putandū de hijs q̄ diuinitatē
meruerūt vidē. ſi vidēs huāitatē glori/
ficatā. tanto petrꝰ afficiebatur gaudio
ut nunꝙ̄ vellet ab eius gaudio ſecerni
ſicut dicit glō. ¶ Scd̄o viderūt oēs
ītires eū. q̄ſi fontē plenitudine grōſū.
q̄ſi ſuauis ad viſū. dulcis ad oſculū. in
ſaciabil ad guſtū. et amabil ad āplexū
Guſtate inq̄t. pſ̄. et videte qm̄ ſuauis
eſt domiꝰ. hic eſt ille fons qui dūdit de
delicijs paradiſi. de vertice. ſ. colliū eter/
norū ut irrigaret aridos. fecūdaret in/
ſipidos. abſtergret ſordidos. et ſacia/
ret famelicos. de quo Jo. vidimꝰ glām
eius glām quaſi vnige. a prē ple. g. ꝛc̄
et ſequit de plenitudine eius nos oēs
accepimꝰ graciā. hic fons ꝑmo ꝓmiſſꝰ
pribus. ſed in fine ſeculorū oībꝰ reuela
tus. ꝓpterea ut guſtaret ſtabat iheſus
et clamabat dicēs. Jo. vij. Si q̄s ſitit
veniat ad me. ſupple. qui ſum fons pa/
tens ꝛ viuus et bibat. et quid fiet te bi
bentibꝰ o xp̄ē ? aq̄ quā ego dabo fiet in
eo fons aque ſali. in vitā eter. Jo. iiij.
hunc fontē ſymeon aſpexit ocul et illiꝰ
inebriatus. dulcedine letus abceſſit. ſed
ve miſeris qui adhuc de fontali pleni/
tudine vident ingrati. qui ante fontē
ſtant et ſiciunt nec guſtant dulcedinem
infinitā. Regula eſt. ꝙ qui nō guſtant
in p̄nti ꝑ graciam nunꝙ̄ guſtabunt in
futuro ꝑ gloriam. Juxta illud qd̄ de re
belli dicit Job. xx. Cum eī dulce fue
rit in ore ſuo malū abſcondit illud ſub
lingua ſua panis in guttere ſuo vertet

in fel aſpidum intrīſecus et nō videbit
riuulos fontis vel fluīs torrētis mell
ꝛ butiri. putas videbunt auari vel vſu
rarij ? minime. quia de illis dicit a deo
Jēmie ſcd̄o. Duo mala fecet populus
meꝰ me dereliquerūt fontē aque viue
et foderunt ſibi ciſternas diſſipatas.
q̄ continuare nō valent ſibi aquas.
¶ Tercō quaſi ducem altitudine gene
roſum. quia ex parte patris filius ex/
celſi. ex parte matris de ſtirpe regia ge
neratus. cui celi parabāt obſequiū An
geli ſolaciū et totus mūdus eiꝰ impio
ſternebatur. vn̄ Yſay. quinquageſimo
Erunt oculi tui videntes preceptorem
tuū. et aures tue audiēt verba poſt ter
gum monētis. hūc vidi dicit Symeon
hunc tenui. hunc ſuſcepi. et ideo dicere
poterat Job quarto. et auditu audiui
te. idcirco ipē me reprehendo et ago pe
nitēciam in fauillo et cinere. hic eſt ille
qui venit a regalis ſolij ſedibus et me/
diam exterminij terram proſilijt vt ho
minem liberaret de quo Yſayas. lij.
Iſte aſperget gentes multas et ſuper
ip̄m cōtinebunt reges os ſuum. quia
quibus non eſt narratū de eo videbunt
et qui non audierunt cōtemplati ſunt.
ſicut reges qui eum adorauerunt in p̄
ſepio vagientem. et quoniam maximū
erat inter omnia beneficia oculis aſpi/
cere xpiſtum. ideo dixit. luce. decimo.
Beati qui vident q̄ vos videtis. Amen
dico vobis qd̄ multi reges et prophete
voluerūt vidē ꝛc̄. Videāt igit aggredi
entes ad pugnā ipſū precedentē. vt ſint
audaces Ipſum aſpexerāt ſancti mar/
tires. et infra fremētium cruciamenta
ſecuti fuerunt. pſ̄. viderunt ingreſſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tu. deg. in gre. de. m. re. m. q̃ſi in ſcē ;
pudor eſt militi terga vertenti cū vide
rit regē in prelio . ¶ Quarto q̃ſi frēm
māſuetudine glorioſū. qꝛ os de oſſibus
noſtris in ſimilitudinem noſtrā factus
et habitu inuētus vt homo in nullo no
bis diſſimil᷑ qꝛ affinitate nobis vnitus
factus eſt noſter frater quē diu anima
deuota pecierat ſibi dari. Canti. viij.
Quis det te fratrē meū fugientē verba
matris mee. vt inueniam te foris et de
oſculer et iā me nemo deſpiciat . et qm̄
dulce erat homini videre fratrē deum .
ꝓpter hec pſ. xxix. Oculi cecorū vide/
bunt et addent mites in dn̄o leticiam.
quaſi tante condignacōnis cōnubia vel
ſponſalia celeſtes ꝙ fuiſſet incredibile
niſi primo pater celeſtis patribꝰ ꝓmi/
ſiſſet . et ideo quia Symeon futurū eū
preuidebat ad penam vt eſſet noſtre re
demcōnis precium vel ſacrificiū huāne
ſalutis . dicere poterat illud Geneſis.
q̃dragesimoſexto . Jam letus moriar .
qꝛ vidi faciem tuam et ſupſtitem te re/
linquo. huiꝰ ſiquidē germanitas incho
ata fuit ī incarnacōne verificata in paſ
ſione . ſed glorificata in reſurrexione .
et ideo Surgens dixit Mathei vltimo
Ite nunciate fratribꝰ meis vt eant in
galileam. ibi me videbunt. ¶ Quinto
quaſi iudicē rectitudine virtuoſum .
Jam enim in illo puulo quē ipſe tene
bat in manibus ſingularē imperij dig
nitatem. racōne cuius vniūſorum dn̄m
predicabat et iudicem cū diceret matri
eius . luce ſcdo . Ecce poſitus eſt hic in
ruinam et reſurrexionē multorum in
iſrahel. Ecce vt dicit Ambroſius. Sy/
meon ꝓphetat in ruinā et reſurrexio/
nem multorū populorum. veniſſe dn̄m
iheſum xp̄m vt iuſtorū iniquorūqꝫ me
rita diſcernat. et ꝓ noſtrorū qualitate
factorū iudex verus et iuſtus aut ſup/
plicia decernat aut premia. Sed cū ſit
inpoſſibile ſine mentis cōſternacōne a
fidelibus equitatē iudicantis attendē
qualiter ſcilicet puniat inpios ī infer/
num. ꝓſcbꝫ malos terribiliter. irreuo
cabiliter abiudicabit damnatos in iudi
cio. Jnquantū gaudebat de viſione di/
lecti . in tantū pia reuerencia timoris
ſollicitudine angebatur . Juxta illud
Heſter. vi. Vidi faciem tuam velut an
gelum dei et pre timore glorie tue con/
turbata eſt anima mea. Quid faciet in
pius ſi ſic terrebatur electus. Nā mira
erit iudicantis auctoritas. qui nec p̄ce
nec precio a veritate flectetur. Certe ſi
et illud quod dr̄ Danielis quarto Do/
mine in viſione tua diſſolute ſunt con/
pages corporis mei et nichil in me re/
manſit viriū. qꝛ latere īpoſſibile. appa
rere intollerabile ; Felix q̄ ſic cogitat
vt ſe totū ſub illiꝰ viſione ſubſternat .

De ſancta Agatha .

Fortitudo mea et laus dominus
pſ. Scdm doctrinā beati Bern̄.
Non eſt deteſtanda. ſed optanda infir/
mitas que xpriſti virtute firmatur .
Quis inquit dabit michi nō ſolum in/
firmari . ſed oīno et deficere penitus a
me ipſo vt deū virtutum ſumma ũtute
ſtabilita videā ; ¶ Eſt ergo Notādū
ꝙ hec ſancta ũgo accepit a domino for/
titudinem qua eſt vſa ad plura . Nam
Fuit fortis ad bonū fidei xpriſto ſpō/
ſo ſeruandum . Fuit fortis ad omne
temporale ſubſidium cōtemnendum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Fuit fortis ad omne genus ſupplicij
tollerandum. Fuit fortis ad id qđ re/
parat finaliter exſequendū ſiue ad pſe
uerandū. Iſta eñ quatuor faciūt hoīez
eſſe pfectum. ſ. ſtabiliter fidem ſeruare
Omnia ꝓpter deū contēnere. et mala
omnia ꝓ eo portare. et in hijs finalit̄
pmanere. Dicamus igit̄ ꝙ btā Agatha
fuit fortis ad bonū. fidei thori ſeruand̄
erat eñ xp̄i ſponſa. ipſiqꝫ cōſecrata. et
ideo ei non licebat vt alteri iungeretur
Vñ induci nō potuit vt nubēt qūciano
Ipē enim quincianus videns virginē
mira pulchritudine corpis refulgentē.
et eam diuitē eſſe et nobilem. voluit eā
ſibi ſumere in vxorem. vt quia pulchra
poſſet in ea libido ſaciari. qꝛ diues poſ
ſet p eam ditari et quia nobilis poſſet
p eam nobilitari fecit igit̄ eam artari.
et cuidam mrōne tradi vt mutaret ani
mū eius. Audi ergo fortitudinē virgīs
qꝛ p triginta dies fortiter inpugnata
vt mrīmonio iudicis cōſentiret ſupari
non potuit. quare mrōna iam dicta ad
quincianū veniens dixit ei. facilig pn̄t
ſaxa molliri. et ferrū in plumbi molli/
ciem verti ꝙ hec puella cōuinci ꝛ audi/
uerat enim illud Tobie vij. ꝙ ſare filie
raguelis tobie mrīmoīalit̄ cōiūcte dcm̄
ē et ſic accipiebat vt ſibi eēt a xpriſto p
ſonaliter narratū. Forti animo eſto filia
quaſi dicēt. ſerua fortiter fidē et ſponſi
tui ne ledas amorem. turpe eſt vt fides
q̄ ſepe ſeruatur mortali marito non ſer
uetur domino iheſu xpriſto. Scdo.
beata Agatha fuit virgo fortiſſima ad
omne tēporale ſubſidium cōtemnēdum
ſolum enim xpriſtum amabat. de ipſo
ſolo in omni preſſura ſperabat. ita ꝙ
nec ſuis vulneribus medicinā corpalez
requirebat. ſed ſolum diuinū auxilium
inuocabat. Vnde cū in eculeo ſuſpenſa
ꝛ multiplicibus plagis vndiqꝫ affecta
totaqꝫ eſſet corpore vulnerata. et ſic in
carcere eſſet clauſa. Apoſtolus Petrus
venit in forma medici ad eam. hortans
vt eius medicinā acciperet vt ſic ſanaī
poſſet. ac illa medicum eum putans et
de ſolo domino ſperans ait ad eum.
Corporalem medicinam corpori meo
nunquā exhibui. ſed habeo ſaluatorem
dominū iheſum xpriſtum. qui ſolo ſer/
mone re. ꝛc̄. lege hiſtoriam. poterat
ergo vere dicē de ſolo xpriſto cōfidens.
omnia tēporalia reſpuēs. illud Daui/
ticum ſcđi. Regum. viceſimoſecundo.
Dominus petra mea et robur meum.
ſaluator meus. deus meus et fortis me
us. ſperabo in eum. Audi ſapienciam
virginis q̄ domum ſuam non fundauit
ſuper rem vanam. non ſuper arenam.
non ſuper vaneſcentem materiam. ſed
ſuper ſolidiſſimam petram in xpriſto
vel ſuper xpriſtum ſe totam poſuerat.
et ideo perire non poterat. Sciebat eñ
eſſe ſcriptum Eccleſiaſtici. ſecundo.
Reſpice nacōnes hominum et ſcitote qꝛ
nullus ſperauit in domino et confuſus
eſt. Sed quis vnquā euaſit confidens
in diuicijs. Nam in vitaſpatrū habet̄
ꝙ quidam vir pauperculus de ſolo deo
cōfidens. diuicias reſpuens ꝓpter qđ
omnia q̄ lucrari poterat pauperibꝫ da
bat. cuius ſanctitate diabolus inuidēs
ſibi ſuggeſſit. vt de hijs q̄ acquireret p/
tem aliquā reſeruaret. vt ſi quando in
firmitatem incurreret vnde ſuſtentaēt̄
haberet. Cumqꝫ ille in hoc cōſenſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

daret . et iam multam pecuniam con/
gregaſſet. deo volente grauiter infirma
tus eſt . Cumq; medicos aduocaſſet et
ꝓ cura oēm illā pecuniā expendiſſet.
curari tamen non potuit tandem ergo
ad deum afflictus ſe contulit. et pro ſa
lute ſibi auxilium implorauit. Cui an
gelus apparēs ait. vbi eſt pecunia tua
in qua ſperaſti . dic illi vt te adiuuet .
Cumq; ille ingemiſceret et miſericor/
diam peteret . ab angelo curatus eſt .
ꝓpterea dicere poterat beata Agatha.
et nos cum ea illud primi. Regū ſcd̄o.
Non eſt ſanctus vt dominus . neq; em̄
eſt alius extra te. et non eſt fortis ſicut
deus noſter . ergo reſtat vt in ipſo ſolo
non in mundo ſperare debeamus .
¶ Tercō beata Agatha fuit fortis ad
omne genus martirij tollerandum .
Unde dicitur . ꝙ letanter ibat ad car/
cerem. et quaſi ad e. inui. ago. ſu. dn̄o
cōmen. eciam omnes penas cōminanti
dicebat. ſicut qui audit bonum nunciū
gaudet. ſic ego delector in hijs corpora/
libꝫ penis poſita . Quia ſicut frumen
tum non reponitur in horreis . niſi in
eis fueꝛit ſpica fortiter conculcata in pa
leis. ita anima mea nō poteſt in para/
diſum cum palma intrare martirij .
niſi corpus meum fueꝛit a carnificibus
crudeliter cōtractatum . lege in legen/
da eius gr̄a tormentorum . et populo
p̄dica. Nam ipſa bt̄ā aga. poteſt dicere
illud Eleazari . ij. Machabeorum. vi .
Fortiter inquit vitam extendendo ad
oleſcentulis exemplum forte relinquā.
ſi promto animo at fortiter pro ſanctiſ/
ſimis legibus honeſta morte ꝑfungar.
et addit. orans ad dominum. Domine
qui habes ſanctam ſciēciam manifeſte
tu ſcis quia cum a morte poſſem libera/
ri duros corporis ſuſtineo labores ſcc̄ū
dum animā vero ꝓpter amorem tuum
libenter hec pacior . ſed quis hodie qui
non effugiat penam et mortem ſi poſ/
ſet ſi tamen aliquando pati cogantur .
de hoc ſolo cōqueruntur ꝙ innocentes
et abſq; culpa paciuntur cum pocius
gaudere deberent. Nam innocētes mor
tui ſunt Apoſtoli. et omnes qui ꝓ xp̄o
fuerunt occiſi. ymmo ipſe xpriſtus fu/
it ī̄nocentiſſime occiſus. ergo eſſet gau/
dendum. non dolendum ſi quis nō cul/
pabilis paciatur . ¶ Quarto . beata
Agatha fortis fuit ad ꝑſeuerandum .
nichil enim ei ſcutū paciencie arripere
valuiſſet . ſi non finaliter retinuiſſet .
Quid prodeſt cani ſi poſt leporem ali/
quantulum currat. ſed ante capturam
deficiat. niſi quia laborat in uentum .
beata igitur Agatha ſicut viriliter in/
cepit ſic mediauit . et ante victoriam
clipeum fortitudinis non abiecit . po/
tuit ergo occidi ſed non vinci. nec a co/
rona ſibi ꝓpoſita deterreri. Unde mor
tem non ſolum pacienter tulit et eam
ardenter deſiderauit . ſed et feruenter
eam p̄cibus poſtulauit vnde ſtans in
carcere poſt tot et tanta tormenta tam
diuerſa expandit manus ſuas ad de/
um et ait. Domine qui me feciſti et cuſ
todiſti ab infancia mea. qui corpus me
um a pollucōne ſeruaſti et a me amorē
ſeculi abſtuliſti . qui me tormenta vin
cere feciſti et in eis virtutem paciencie
tribuiſti : Accipe ſpiritum meum. et
iube me deus pater omnipotens ad
tuam miſericordiam peruenire .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et hijs dictis animam celo reddidit ·
vide ergo quomodo perſeuerauit. quo/
modo mori petiuit et quomodo perue/
nire ad gloriam cōcupiuit. Accipiebat
enī illđ verbum Thobie quinto. quaſi
ſibi dictum forti animo eſto qꝛ in ꝓpri/
mo eſt vt a deo cureris. ſed quidam for/
titer incipiunt ſed ante finem deficiunt
Similes leopardo qui ſi ſtatim beſtiā
non rapit ad quam currit mox inſequi
deſinit et ſui curſus fructum non acci/
pit. ſic ꝛc̄ ·

Cathedra Petri ·

Beatus es Symon bariona. qꝛ
caro et ſanguis nō reuelauit tibi
ſed pater meus qui eſt in celis Mathei
ſexto. Duplicem beatitudinem eſſe a
ſcripturis accepimus. vnam vie. alte/
ram patrie. Nam beatitudo vie cōſiſtit
in plenitudine graciarū. Sed beati/
tudo patrie. in plenitudine gloriarum
Beatitudo vie eſt eſſe virtuoſum ſicut
patet Mathei. quinto. Iuxta domini
documentū. Sꝫ beatitudo pr̄ie eſt eſſe
glorioſum ſcđm tres dotes anime. que
ſunt viſio quantū ad potenciam racō/
nabilē. Tencō quantū adiradicabilē.
fruitio quantū ad cōcupiſcibilem.

Eſt igitur circa hoc tale verbum de
Symone Nōndum. ꝙ nobis eſt venera
bilis ꝓpter plura q̄ geſſit. Nam p̄mo
legimus venerabilē hunc Symonē ꝓp
ter xpriſtum omnia relinquentem.
Scđo legimus Symonem. diuinā na
turam in domino cōfitentem. Tercō le
gimus Symonē xpriſtum pre ceteris
diligentem. Quarto legimus Symo/
nem pre ceteris maiora mirabilia faci/
entem. Dico ꝙ legimus Symonem
ad primā vocem domini omnia relin/
quentē et eius mox imperio obſequen
tem. Symon enim interpretatꝛ Obe/
diens. et ideo non mirū ſi ſtatim obe/
diuit. omniaqꝫ cōtemſit dum dominū
audiuit Unde dicitur Mathei quarto·
Ambulauit ihesus iuxta mare ꝛc̄.
Mira obediencia quia nichil dixit In
ducias nullas petijt. Impoſſibilitatē
non allegauit. ſed mox omnibus relic/
tis poſt dominū iuit. Unde admiratꝛ
Gre. dicēs Audiſtis fratres kariſſimi
ꝙ ad vnius viſionis vocem Petrus et
Andreas relictis omnibus ſecuti ſunt
redemtorem. Nulla adhuc mirabilia vi
derāt facientem. nichil ab eo de premio
eterne retribucōnis audierant. et tamē
ad vnicum domini preceptum hoc qđ
poſſidere videbantur obliti ſunt. et ad
dit. quanta nos eius miracula vidimꝰ
ꝙ flagellis affligimus. quantis mina
rū aſperitatibus deterremur. et tamen
vocantem ſequi contemnimꝰ. In celo
inquam iam ſedet. qui de conuerſione
nos āmonet. Iam iugo fidei colla gen/
tium ſubdidit. Iam mundi gloriam
ſpreuit vel ſtrauit. Iam ruinis crebreſ
centibus diſtricti iudicij ꝓpinquum de
nūciat diem. et tamen ſuperba mens
noſtra non vult hoc ſponte deſerere. qđ
cogetꝛ inuita derelinquere · Quid igitꝛ
inquit in eius iudicio dicturi ſumus·
qui ab amore mundi nec preceptis flec
timur. nec verbibus deterremur. Sed
querēs. quid Petrus dimiſerit? huic
queſtioni reſpondet Gregg. dicens.
In hac re fratres pocius debemus con
ſiderare affectum quam cenſum. mul/
tum enim reliquid qui quantumlibet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

parũm habuit totum deſeruit: mul-
tum dimiſit. qui deſideriū habendi de-
reliquit. Nam a ſequentibus xpriſtum
tanta dimiſſa ſunt. quāta a non ſequē
tibus cōcupiſci potuerunt. Bene ergo
Petrus dicit. Ecce nos reliq̄. ō. ꝛc̄
Bern̄dus. bene inquit Petre feciſti q̄
ſequi xpriſtum non poteras oneratus
Forcius modicis currit ī aqua nauis
exonerata q̄ꝫ mercibus plena. Propter
hec leo dum fugere venatores cogitat.
ventrem grauatis cibis exonerat.
Quis vnquam bene fugit ſi oneratus
fuit. Nonne ſtultus eſſet qui plumbo
ſe oneraret. quādo eum fugere oportēt?
ergo cum Apoſtolis nobis cōtemnen-
da ſunt omnia q̄ habita grauant et a-
miſſa excruciant ſecūdum Bern̄dum.
¶ Sc̄do legimus Symonem xpriſtū
dei filium cōfitentem. Nam cū Mathei
decīoſexto. querēt dominꝰ. quē dicunt
hoīes eſſe filium hoīs. et alij eum dice-
rent Johannē baptiſtā. alij Jēremiam
ipſe ait ad Apoſtolos. Vos aūt quē me
eſſe dicitis? et reſpondens Symon pe
trus dixit. Tu es xpriſtus filius dei
viui Hec aūt confeſſio ſic deo placuit vt
dicēt ſymoni petro. et ego dico tibi pe-
tre. tu es petrus. et ſup hanc petrā edi
ficabo eccleſiā meam. et porte inferi nō
p̄ualebunt aduerſus eam ꝛc̄. eſt autem
notabile. ꝙ petrus cōfeſſus eſt xpriſtū
corde. quādo in eum credidit. cōfeſſus
eſt ore. quando eum gentibus p̄dicauit
et cōfeſſus eſt opere. quando ꝑ eo cru-
cifigi voluit. ſed quis eſt hodie q̄ xp̄m
cōfiteatᷣ ore vel corde qui eum cōfiteatᷣ
et opere. Tales eñi vt dicit Apoſtolus
ore dicunt ſe noſſe deum. factis autem

negant Similes ſunt iudeis qui xp̄m
dn̄m cognoſcebant. grauius eñi peccāt
tales xp̄iani q̄ꝫ pagani vel ſarraceni:
Unde caput illud qd̄ Macharius inue-
nit hoīs mortui in deſerto. dixit xp̄ia-
nos ſub paganis omnibꝫ eſſe in infer-
no. ¶ Tercō legimus Symonem pre
ceteris xpriſtum diligentē. Unde Jo.
vltimo. dictum eſt ei a domino Symō
Johannis diligis me plus hijs. vbi di
cit Auguſtinꝰ. ꝙ dominꝰ querebat qd̄
ſciebat. quia ſciebat ꝙ eum petrus pre
ceteris diligebat. quia ſepe vnus pro
omnibus reſpondebat. ¶ Quarto le-
gimus Symonem maiora mirācula fa-
cientem cum ad ſolā vmbram eius cu-
rabantur infirmi. Exemplum de Sy
mone mago. quē in omnibus ſupauit
De diſcipulo ſuo. quē multis mortuū
iam diebꝫ ſuſcitauit. et filio Theofili
quē tredecim annis iam mortuum. et
in puluerem redactum ad vitā reduxit
nec dubiū quin eum de inferno extrax
it. et ad miſericordiam reuocauerit cū
in paganiſmo mortuus fuerit ꝛc̄.

De ſancto Mathia.

Beatus quem elegiſti et aſſum-
ſiſti habitabit in atrijs tuis. Pſalmiſta
Si electus omnis beatus exiſtit. quid
eſt ꝙ Judas beatus nō ſed ꝑditus ex-
titit. Sic enim dicitᷣ de eo in Johāne.
Nonne ego duodecī vos elegi. et vnus
ex vobis diabolus eſt. Sed dicendum
hic breuiter. ꝙ eſt electio ſcd̄m verita-
tem. et eſt electio tm̄ ſcd̄m reputacōem
vel eſt electio ſcd̄m eternā p̄deſtinacōez
et eſt electio ſcd̄m tꝑalem vocacōnem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

In primo modo. duo diſcipuli fuerunt
electi. ſed ſcdo mō fuit electus Iudas.
quia tantū ſcdm reputacōem nō ſcdm
veritatē. Unde nō fuit aliud eius elcō.
ꝙ tꝑalis quedā vocacō. qđ ſi queris. q̄re
vocauit eum. qꝛ ſciebat eum peccaturū
et ſe ꝓditurum? dicēdum eſt. ꝙ in hoc
oñdere voluit. ꝙ quantū in ſe eſt oībus
graciā dare ꝑatus. eſt ꝓpter qđ nemo
peīt niſi qui ſuam ſalutē negligit. et ſe
ad graciā non diſponit. vel dei grā non
bene vtitur ſi accepit. Quare ſe nullus
excuſare poteſt. cū fuerit iudicatus. qꝛ
ſi graciā a deo non accipit vel ſi accipit
et eā ꝑdit non eſt culpa non dantis vel
graciā non influentis. ſed culpa eſt nō
ſe preꝑantis vel nolentis. vel non ꝙ in
ſe eſt facientis. vel a grā iam accepta de
ficientis. et nō ꝑſeuerantis. Si em̄ do
minus ꝓpriū ꝓditorem q̄ eū tradidit
precio tam vili in mortē. ad ſe venientē
benigne ſuſcepit. peccata omnia illi cō
donauit. et ſuū Apoſtolū et ꝓcuratorē
omniū eum fecit. quid faceret alijs nō
tam ſceleratis. ſi ad eum ſe cōuerterent
ſi de peccato dolerent. ſi deuote eius mi
ſericordiā implorarent. igit̄ ſi damna/
mur. ſi graciā nō accepimꝰ. ſi in accep
ta gracia nō ꝑſeueramꝰ nō inputandū
eſt deo. Nunq̄d culpa eſt maris ꝙ ha/
bundantiſſimas aquas vndiqꝫ ſpergit
nec vnq̄ꝫ influenciā ſubtrahit. ſi fluuiꝰ
aliquis fuerit deſiccatus eo ꝙ aque via
aliquo abſtaculo ſit obſtructa. Item ſi
eſſet vas vndiqꝫ clauſum. vel ſi nō clau
ſum vtiqꝫ ꝑforatū eſſet. vel in aliq̄ ꝑte
fuit fractū in qđ currēt flumē magnū
cōrigat ꝙ ꝟ nō ītraēt ꝟ ſicut ītraēt ſic ꝛ
foris exiret. ſed nunq̄d eſt culpa influē/
tis fluminis. ſi vas aquā nō reciperet
vel ſi reciperet non teneret. Cor enim
hominis cum liberum ſit poteſt ſe grē
claudere. et illā non admittere. poteſt
ſe aperire et illā receptā reicere. quare
ſi homo graciā nō habet ſi in accepta nō
ꝑſeueret. hominis culpa eſt et non dei.
¶ Eſt ergo Notādum. ꝙ aliter eligit
mūdus. Aliter eligit xp̄c. Nam mūdꝰ
eligit et cōfidit in potencia. confidit in
ſapiencia. cōfidit eciam in opulencia.
Eligit igitur ad honores nobiles et po
tentes. Eligit iudices ſapientes. et
Eligit diuites habundantes. ecōtra do
minꝰ. Quia potens nō formidat huāꝫ
potenciam. Quia ſumme ſapiens non
miratur humanā ſapienciam. quia eſt
ſumme diues. nō appreciatur humanā
opulenciā. Non igitur more mundi ele
git deus nobiles vel potentes ſed infir/
mos et ignobiles. Non philoſophos ſa/
pientes. ſed piſcatores ſimplices. Non
glorioſos ꝛ diuites. ſed abiectos et pau
peres. ¶ Dico ꝙ dominus non elegit
nobiles et potentes. ſed infirmos et ig
nobiles. Unde ſcribitur Bar. tercio.
Ibi fuerunt gygantes nominati ꝙ ab
inicio fuerunt ſtatura magna ſcientes
bellum. non hos elegit deus. quare vt
ſe oſtenderet omnipotētem eſſe. et hu/
mana potencia nō egere. infirmos ele/
git. Si enim per potentes mūdum ex
pugnaſſet. potencie illorum attributū
fuiſſet et non deum ex mundi ſubiuga/
cōne laudaſſent ſed tūc tota laus in de
um refertur. dum potentiſſimus ab in
firmiſſimo expugnatur. Nemo miratur
ſi murilegus vincat murem. Si canis
leporem. ſi lupus ouem. ſi leo bouem.

r

Sed āmiratio magna eſſet. ſi mus cat
tum inuaderet. ſi lepus canem occidēt
ſi ouē lupus fugeret . et ſi bos leonem
ſubiceret. vt ergo mundo ſe nō indigere
oſtenderet. diuina ſapiā nō elegit potē
tes quibus mūdum ſubiceret. ſed elegit
infirmos et debiles. viles et ignobiles.
quibꝫ dum omnē mūdi potenciam deie
cit quanta ſit potencia oſtendit . Unde
Corintheorum p̃mo. Ignobilia et con
tētibilia et q̄ infirma mūdi ſunt elegit
ut cōfundat forcia . q̄s vnq̄ ignobilior
fuit petro . et tamen ꝑ ipm deus totū
romanū miperiū ſubiugauit. ergo non
eſt curanda ſed penitus deteſtanda hu/
mana potencia. q̄ excluditur ab elcōne
diuina. nec ſui poteſt eſſe in ꝑiculis de/
fenſatiua. ſicut cotidie probant bella .
vbi ſepe plures a paucis. potētes a de/
bilibus. ſapientes a ſtultis ſuꝑantur .
Exemplum Samſonis . qui a fēia
ligatus. a philiſteis exoculatus eſt vel
execatus . Nam et in naturis videmus
ꝙ Aquila timet irundinem. Elephas
murē. leo gallum albas pennas haben
tem. lupus lapidem. Dum ergo in oī/
bus magna et forcia timent parua et
debilia . oſtenditur diuina potencia q̄
forcia trepidare facit. et debilia facit eē
ſecura . Sc̄do Dominus non elegit
iudices. ſap ētes. philoſophos. ſed ſtul
tos et ſimplices. Unde p̃ma Corinthe.
quīto. Quia ſtulta mundi elegit deus
ut cōfunderet ſapientes. Quare hoc ?
ne ſi ſapientes elegiſſet. et ꝑ eos mun/
danam ſapienciam cōuiciſſet victoriā.
nō deo hoimnes ſed illorum prudencie
detuliſſent. In hoc enim diuina ſapiā
apparuit. quando per ſimplices viros
per illitteratos. per homines ignaros
et omni prorſus ſciencia deſtitutos. om
nem ſapienam mundi deuicit. et ſtultā
et cecam eſſe oſtendit. Quis enim Jo/
hanne ſimplicior et tamen quis vnquā
fuit qui ſic alte de deo ſenſerit . qui ſic
alte diuina miniſteria ſcrutatus fuerit
qui ſic xpriſti magnalia alte intonuerit
dicit eū Augꝰ . ꝙ ſi alcius intonuiſſet
totus mūdus non caperet. Und̄ Jero.
Johannes ruſticus piſcator indoctus.
et vnde illa vox obſecro ? In principio
erat ver. et v̄bū erat apd̄ de. et deꝰ er̄.
hoc inquit Plato doctus neſciuit hoc de
moſtenes eloquens ignorauit. Auguſ/
tinus tamen expreſſe dicit in libro Cō
feſſionum. ſe legiſſe in libris platonis.
totum euāgelium Johanuis ab eo loco
vbi dicitur. In pricipio erat verbum.
vſqꝫ ad illud. verbum caro factum eſt .
qd̄ vtiqꝫ ibi non inuenit. eo ꝙ incarna
cōnis beneficium non agnouit . Unde
docet Auguſtinus. ꝙ dum quid̄ philo/
ſophus platonicus Johannis euange/
lium legiſſet. dixit ad circūſtantes. hoc
deberet aureis litteris ſcribi. et in loco
valde alto ſuſpendi. vbi ab omnibꝫ poſ
ſet legi. Exēplum de ſancta katherina.
q̄ dum ſolum xp̄m cōfeſſa fuit . l. phōs
electos. obmuteſcere fecit. et ad fidē xp̄i
cōuertit. Item Exemplum de ſimplici
epiſcopo Allexandro . qui vicit phm̄ diſ
putantē. cū imꝑatore Conſtantino. di
cēs. Precipio tibi in noīe xp̄i ne loq̄ris
contra fidem xpriſti. et ille obmutuit .
nec loqui potuit. Tercō Dominus
non elegit. diuites . ſed contemtibiles
pauperes . Unde dicitur Jacobi ſc̄do .
Nōne deus elegit pauꝑes in hoc mūdo

H

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

r

diuites in fide et heredes regni. qđ re/
promiſit deus diligentibus ſe. Sed q̄re
hoc? ne ſi ꝑ diuites mūdum viciſſet vic
toriā non deo ſed diuitibus attributa
fuiſſet. Nam et Romani homines ab
aratro ſubtrahebant quos ad impium
ꝓmouebant. et per eos ſibi gentes ex/
traneas ſubiugabant. Nō ergo iuxta
beatū Auguſtinū. ꝙ hoc fuit maximū
miraculorū oīm ꝙ cum apoſtoli ſancti
fuiſſent numero pauci fuiſſent potēcia
infirmi. fuiſſent omni ſciā deſtituti.
fuiſſent diuicijs nulli. deus ꝑ eorum
paucitatē omnē multitudinem mundi
ſubiugauit ꝑ eorū infirmitatem omnē
potenciā mundi deiecit. ꝑ eorum ſim/
plicitatem. omnē ſapienciam mūdi vi
cit. et per eorum paupertatem omnes
diuicias mundi et ſeculi contemptibiles
fecit. ergo fratres laboremꝰ eſſe debiles
nō potentes. ſimplices nō ſapientes ꝛc̄.

De ſancto Gregorio.

Quam ſpecioſa veterani ſapiencia
et glorioſus intellectꝰ et conſiliū
Eccleſiaſtici viceſimoqnto. Cōmendatᷣ
in verbo ꝓpoſito beatus Gregorius.
Quantū ad duo. quantū ad virtutem
clare illuminacōnis. cum dicit ꝙ ſpe/
cioſa vete. ſapi. Nam ſapiencia vt dicit
Auguſtinꝰ. Eſt lumen quoddā ſpūale
et incorruptibile. Scđo. quantum ad
ſuauitatem ſerene cōtemplacōnis. cum
addit. et glorioſus intel. et cōſilium. ad
qđ inuitat Baruch tercō. Diſce vbi ſit
prudencia. vbi ſit virtus. vbi ſit intel/
lectus. vt ſcias ſimul. vbi ſit longitudo
vel longiturnitas vite et vīctus. vbi ſit
lumen oculorū. et pax. ꝛc̄. Dicit ergo
ꝙ ſpecōſa vete. ſa. et vere ipſa ſapiā eſt
Primo expulſiua tenebroſitatis. Scđo
Roboratiā debilitatis. Tercō repletiā
vacuitatis. Quarto collatiua ſublimi/
tatis. Quinto. exterminatiā penalita/
tis. Eſt inꝙ primo expulſiua tenebro
ſitatis. ꝓpter qđ dicitᷣ prelatis Sap.
vi. Diligite lumē ſapiē oīs qui p̄eſtis
ꝓplis. Et racō eſt. qꝛ qui alios vult illu
minare. debet a ſe lumen claritatis dif
fundere. ſicut candela vel lucerna. ꝓpt̄
qđ dicit Hugo. ꝙ illuminare nō eſt niſi
lumīīs. ſicut illuminari nō eſt n̄ accipi
entis. alias contra faceret. iuxta illud
Rōnos ſcđo. Confidis te ducē cecorum
lumen eorū qui in tenebris ſunt hn̄tem
formā ſciencie et virtutis in lege. Qui
alium doces teipſum non doces ꝛc̄.
Hanc lucem oſtendit btūs Gregorius
Nō ſolum magiſterio ſed exemplo. qui
clarus vita. quaſi lucerna ſuper cande/
labrum poſita. ꝑ ſcripturarū intelligē
ciam errantes de tenebris reuocauit ad
vitam. ꝓpter qđ poterat dicere illud
Sapiē ſeptimo. ꝓpoſui ꝓ luce habere
illam. qm̄ inextīguibile eſt lumē illius
hec eſt illa lux illuminatrix q̄ reuelat ꝓ
funda et abſcōdita. et nouit in tenebris
cōſtituta. q̄ eciā de ſecretaīo veītatis ful
get mentibus hoīm. de qua exclamat
Auguſtinꝰ. O ſuauiſſima lux purgate
menti ſapiencia. Non enī ceſſas innuē
que et quanta ſis. ſunt enim nutus tui
omne creaturarum decus. Secūdo
eſt roboratiua debilitatis ad modū vir
tutis fortificātis. Propter qđ dicitur
Eccleſiaſtes nono. Melior eſt ſapiencia
ꝙ arma bellica. et ideo vt dicitᷣ xxiiij.
Prouͤbio. Vir ſapiens fortis eſt. et vir
doctus robuſtus et validus. Gloſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Non omnis fortis ſapiens. ſed econuerſo
qꝛ etſi corpe debilis ſit ſi habūdet ſapiā
oīa aduerſarij diaboli certamina vin
cit. hec eſt illa q̄ in temtacōnibꝫ munit
et cōtra hoſtium inſultum reddit inpa
uidum. et hac de cauſa dicit Eccleſiaſt.
ix. Vidi ſub ſole ſapienciā et probaui
maximā. Ciuitas parua et pauci ho/
mines in ea viri. venit contra eam rex
magnus. id ē diabolus qui eſt rex ſup
omnes filios ſuperbie. et vallauit eam
et extruxit municōnes per gyrum et
perfecta eſt obſidio Job decimonono.
Obſiderunt in gyro tabernaculum me
um; inuentus eſt in ea vir pauper et
ſapiens. et liberauit vrbem per ſapiē/
ciam ſuam. et concludit. et dicebam.
ego meliorem eſſe ſapienciam fortitudi
ne; per hanc Grego. vicit carnem et
demonem ſuperauit. nec vnquam de/
ſeruit ſapienciam. Nonne maxima ſa/
piencia et virtus fuit in ipſo quando
romam in tempore cōquaſſionis cum
inundaſſet fluuius et peſtis inualeſcēt
in hominibus a tempeſtatis voragine.
oracōnis inſtancia liberauit. ſicut pa/
tet in ꝓceſſioē quā fecit portando yma
ginem virginis ante ſe. vbi concentus
angelorum auditus eſt in aere dicenciū
Regina celi lc̄. vbi et angelus viſus eſt
cruentem gladium tenens. ꝓpter qđ ſi
bi cōpetit illud Eccleſiaſtes ſeptimo.
Sapiencia cōfortauit ſapientem ſuper
decem principes ciuitatis. homo ſapi/
ens et ſua ſapiencia manent ſicut ſol.
¶ Tercio eſt repletiua vacuitatis ad
modum theſauri locupletātis. Ipſa ē
enim q̄ terminat omne deſiderium cor/
dis humani. ꝓpter qđ dicit Sap. iij.
Beatus homo qui inuenit ſapienciam
et cui affluit prudencia. Sapiencia
enim eſt in ſapore et deuocōne contem/
placōnis. prudencia vero in verbis et
operibus actionis. huius autē valorē
ſapiencie intelligens felix Gre. Omnē
ſeculi pompam ac fallaces diuicias mē
tis reputacōne cōtempſit. ꝓpter qđ dt
Sapiens ſeptimo. Optaui et datus ē
michi ſenſus. et inuocaui et venit ī me
ſpiritus ſapiencie. et ꝑpoſui illam reg
nis et ſedibꝫ et diuicias nichil eſſe dixi
in comparacōne illius qm̄ omne aurū
in compacōne eius arena eſt exigua et
tamꝗ̄ lutum eſtimať argentum in cō/
ſpectu illius. et racō quare ei nō poteſt
aliqđ corruptibile compari eſt ſufficiē/
cia ꝑfectōis illius in qua nulla manet
indigentia. et ideo ſapiēciam poſſidēs
poſſidet omne bonū. iuxta illud Eccl.
ꝑmo. Plenitudo ſapiēcie timere deum
et plenitudo a fructibꝫ illiꝰ. Sap. viij
Si diuicie appetunť in vita. qđ ſapiā
locupletiꝰ. Salomon. Sapiā melior ē
cunctis opibꝫ precōciſſimis. et oē deſi/
derabile non pt ei cōpari. ¶ Quarto.
eſt collatiua ſublimitatis ad modū re/
gis intronizantis cōfert ei ſolium triū
phale in regno. et mirabilit ſe deligen/
tes extollit. . poſſide ſapienciā ait ſapi
ens. arripe illam et ſublimabit te glo/
rificaberis ab ea cū eam fueris amplex
atus. dabit capiti tuo augmēta grārū.
et corona inclita ꝓteget te; Poſſidere
enī ſapienciam nō eſt ſcire litteras vel
codices poſtillatos habere ſed vti ea in
opere et diſtribuere alijs in ſermone.
ꝓpter qđ dicit ſapiens. Sapiencie vij
Quod ſine fictōne didici et ſine īuidia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

communico. et honeſtatem illius nõ ab
ſcondo. et Tulius. Sapiã eſt nobilis
thezaurus auarũ dedignat᷑ poſſeſſorẽ
niſi publicet᷑ elabit᷑. et diſtributa ſuſci
pit incrementũ. Vñ ꝯ. Sapiã enim cõ
municatiua eſt. q᷑ animũ liberaliter in/
clinat diſponit liberaliter transfunden
dum qḋ hauſit cupide. hac igit᷑ ſapiã
beatus Gregorius ditatus et dotatus:
Duplici exaltacõne apparuit honoratq
et honorabilis. Exaltacõne enĩ tpali
quo ad excellenciã pſidentie pontifica/
lis. et ideo competit ei illud Eccl. xv.
Exaltabunt illũ apud ꝓximos ſuos. ⁊
impleuit illũ ſpũ ſapiẽ ⁊ intellcũs. ⁊ ex
altacõne celeſti quo ad influenciã glorie
nupcialis. iuxta illḋ Eccl. xxiiij. In
medio populi ſui exaltabit᷑. et in pleni
tudine ſancta glãbitur. in qua ſic ſolide
ſtetit. q̄ nõ ſolũ faſtũ dedignaretur in
vita. ymmo aliene laudis preconiũ con
temnẽt ſibi dari. ¶ Qũto extermina/
tiua penalitatis vel viuificatiua mortali
tatis ad modũ fontis exuberãtis. Ipſa
eſt enĩ que exterminat omnẽ languorẽ.
et terminat ꝑ cõſequens omnẽ penam
ſiue tpalem ſiue eťnalem. ꝓpter qḋ dr
Prou. xiij. lex ſapiẽtis fons vite vt de
clinet a ruina mortis. Nam quẽadmo
dũ fons ſcatuiens ſordes expiat. ſic ipã
ſapiã diluit maculas criminũ. et q᷑ de
cretũ pene ac excidiũ mortis incurrit᷑
ex pccõ. ideo fugato ipſo ꝑ ſapiãm aĩa
velut a vetuſto languore curata repat᷑
ad vitã. Unde Eccleſiaſtes. viij. Eru/
ditio et ſapiã vitam tribuũt poſſeſſori
ſuo. hic eſt ille fons. qui in quatuor ca/
pitula. prima q̃tuor euangelia diuiſus
irrigat vniũſam ſupficiem terre. vt iã

anime guſtanti dulcedinẽ vite. nichil
ſcire nichil noſſe libeat. niſi xp̃m iheſũ
et hunc crucifixũ. de quo fonte emanãt
aque in vitã eternã ſalientes. Jo. iiij.
hanc ſapienciã Gregorius queſiuit in
medio vmbre mortis vt mortem anime
declinaret. ꝓpter qḋ ſibi cõpetit illud
Eccl. xv. Cibauit illũ dñs pa. vi. et
intellcũs et a. ſa. po. illũ dñs deus nr̃.
et cõfirma. in il. et nõ flec. et cõti. il. et
nõ cõfun. et iuſte. q᷑ ſicut mater lacte
nutrit filiũ. ſic ſapiã ſuis filijs vitam
inſpirat.

Sequitur ꝛ. In Annũctia/
cõne btẽ Marie virginis.

AUe gracia plena dñs tecũ. bene/
dicta tu in mulieribꝫ. luce. q̃nto.
Oſtendit Angelus in verbo ꝓpoſito ꝑ/
dulcis allocucõnis archanã virginem
cõmendabilem a quatuor.
Primo. A puritatis ſanctitudine. et
ideo admirabilem. cum dicit. Aue.
Scḋo. A bonitatis plenitudine. et idõ
amabilem. cum dicit. Gracia plena.
Tercõ. A dignitatis altitudine. et idõ
venerabilem. cum dicit. Dñs tecum.
Quarto. A laudis magnitudĩe. et ideo
deſiderabilẽ. cũ dicit. Benedicta tu in
mulieribus. Dicit ergo Aue. id ẽ. ſine
ve. et hoc ſignanter dicit᷑. vt culpa ꝑmi
parentis in ipſa tamq̃ in mrẽ ſalutis
extincta oſtendatur. ꝓpter qḋ Nota q̄
¶ Triplex eſt ve. A quo ipſa virgo in
munis fuit. ſcilicꝫ. Originalis macule
Actualis culpe. Gehennalis pene.
Et hoc exprimitur Amos. quinto. In
omĩbus plateis planctus. et in cõpitis
cũctis q̃ foris ſunt dicet᷑. ve. ve. ve. vbi
triplicatur ve. vt Primũ reſpondeat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

macule originali. de qua Je. iij. Ve m̄i
vt quid me genuit mr̄ mea. et ido ſtati
cū homo naſcitᷓ vocem dolentis exp̄mit
Sapiē. vij. et ego natus accepi cōmu/
nem aerē. et inſilr̄ factam decidi terrā.
et primā vocē ſimilem omnibꝫ emiſi
plorans ab hoc obprobrio virgo maria
immunis fuit ꝑ nuncꝫ ſanctificacōis.
ſcd̄m illud pſ. Sctificauit tabernaculū
ſuū altiſ. et bern̄dus. Perfecta mr̄ dei
ante fuit ſcā ꝙ nata. Scd̄m ve rn̄deat
culpe actuali in qua incurritᷓ mors ꝑ
extinctionē gracie. iuxta illud Yſa. i.
Ve genti peccatrici populo neꝙ. filijs
ſceleratis; ab hoc obprobrio. fuit ī mu
nis virgo maria. ꝓpter plenitudinem
virtutis. vt eſſet nō ſolū a mortalibus
verum eciā a venialibus aliena. Unde
Auguſtinꝰ. cū de pctīs agitur nullam
de beata virgine volumꝰ fieri mēcionē
hoc fuit virgīs ꝑuilegium. quod nulli
ſanctorū vnꝙ̄ cōceſſum fuit Terciū
rn̄det pene iehennali cui ve nullū erit
remedium Eccleſiaſtes quarto. Ve ſoli
qꝛ ſi ceciderit. ſupple. in penam non ha
bebit ſubleuantē. qꝛ in inferno nulla ē
redemtio. ab hoc obprobrio nō ſolum ī
munis fuit. ymmo aliorū inuocantiū
ipſius patrociniū ne ibi corruāt benig/
niſſima liberatrix ꝓpt̄ quod ipſa dicit
Eccleſiaſtici. xxiiij. In me omnis grā
vite et veritatis. In me oīs ſpes vite ꝛ
virtutis. Hoc triplex ve. Johānes au/
diuit Apocalipſis octauo Audiui vocē
vnꝰ aquile volantis ꝑ medium celi et
dicētis. voce magna ve ve ve habitanti/
bus ī terra. Primū ve diluuiꝰ in bap/
tiſmali emundacōne in quo xp̄o regn̄a
mur cōſepulti cū xp̄o ꝑ baptiſmum in
morte. de quo poteſt illud dici et intelli
gi. qd̄ ſcribitur Apocalipſis ix. ve vnū
abijt. et ecce veniūt adhuc duo poſt hoc
Scd̄m eſt. in ſacramentali cōfeſſiōe
vbi abſtergimus maculas peccatorum
de quo Apo. ij. Scd̄m ve abijt. et ecce
ve terciū cito veniet. Terciū in ge/
nerali reſurrexione. et hoc erit in fine
mundi. quando fiet reſurrexio mortuo
rum. vbi ſeruos fideles cōuocabit ad cō
uiuiū nupciale. et tranſiens miniſtra/
bit illis. Tunc cōplebitur illud Apoc.
xxi. Abſterget deus omnem lac. ab o.
ſanctorū ꝛc. Illud triplex ve formida/
bant philiſtei cū in caſtris hebreorū ar
cha dm̄. id ē virgo maria duceretᷓ. p̄mi
Regum. iiij. Ingemuerūt dicentes. ve
nobis nō fuit tanta exultacō heri et nu
diuſterciꝰ. ve nobis qn̄ futura eſt tri/
bulatio. ve nobis. dicit igitur Aue.
Sequitᷓ. Grā plena. vere plena. vt
ait Jeroꝰ. qꝛ cetis ꝑ partes marie vēo
ſe totā infudit grē pleītudo. habuit em̄
triplicē graciā. ſ. Primo. graciā delec/
tantē ꝑ excellenciā caſtitatis. Secūdo
graciā redundantē. ꝑ beniuolenciā pie
tatis. Tercō vero ſublimantē ꝑ cōtinē
ciā vel p̄ūciam dīuitatis. Dico ꝙ p̄
mo hūit grāꝫ delectātē ꝑ excellēciā caſti
tatis iuxta illd̄ qd̄ de ipā p̄t expoī heſ.
ij. Eāt formoſa valde. et īcredibili pul/
chritudine oīmꝙ oculis grōſa. vt ama
bilis videretᷓ. Nō ſolū oculꝰ hoīm quorū
cōcupiſcenciā refrenabat ſola p̄ūcia ſed
et āgelorū quos ūginitatis grā familia
res hēbat ad colloquiū. ꝓpter qd̄ dicit
Ber. virgo maria gēmis ornata ūtutū
gemnoꝙ m̄tis et corpis decore p̄fulgida
ſpecie et pulchritudīe ſua in celeſtibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cognita celi ciuium in ſe prouocauit aſ/
pectum. ita vt regis aīm in ſui cōcupiſ
cenciā inclinaret ad ſe nunciū de ſup /
nis adduxit ¶ Scd̄o graciā redundā
tem p beniuolenciā pietatis ita vt ſpō/
te ſe offerat indigentibus. dicens illud
Eccl. xxiiij Tranſite ad me ō. qui cō
me. et a ge. me adinple . et poſt. ego q̄ſi
fluuiꝰ dorix exiui de padiſo. et ſicut aq̄
ductus. ſtultus eſt igitᷣ qui negligit q̄n
miſericordie ſinū apit vniūſis vt nō ſit
qui ſe abſcondat a calore eius. Gregꝰ.
Intuemini quāto deuocōnis affectu a
nobis eam voluerit dn̄s honorari . qui
tocius bonitatis plenitudinē ponit in
maīa. vt pinde ſi quid ſpei. ſi quid grē
ſi quid ſalutis in nobis eſt ab ea noueri
mus redundare. ¶ Tercō graciā ſub /
limantē p cōtinenciā ſeu pūciam diui/
nitatis. q2 ſola deū concepit. et in vtero
virgo baiulauit quē celum z t̄ra cōtinē
nō potuit . ppter qd̄ dictum eſt ſibi ab
angelo . luce. i. Inueniſti graciā apud
dn̄m. ecce eīn con. et pa. filiū zc̄. ppter
qd̄ dicit Augꝰ. Sola hec ūgo ſingularē
graciā ſumme diuinitatis accepit . Ei
datum eſt vt in ea rerū oīm creator mi
ſericordiē crearetᷣ Inſtitutor feminarū
ſine ſemine cōciperetᷣ. et deus abſq3 in
icio inicialiter naſceretᷣ. dicit igitᷣ grā
plena. Sequitur. dn̄s tecū. Bernd̄us.
Dn̄s tecū. illius eīs mater cuius deus
pater. filius paterne claritatis erit co/
rona tue caſtitatis . exquo ſup omnia
ſorcieris ineſtimabilem dignitatē. dn̄s
inquā tecū . ſed quomō dominꝰ tecum
certe ſic. In deſiderio tamq̄ in ſacrario
ſpūali. Scd̄o tamq̄ in thalamo nupcia
li. Tercio in auxilio tamq̄ in preſidio

virtuali . ¶ Dico Primo. in deſiderio
tamq̄ in ſacrario ſpituali . iuxta illud
Sapiē. ix. Tecū ſapiā tua. id ē. filius
tuus qui eſt ſapiā patris . tecū dico in
corde. tecum in opere et ſermone. ita vt
dicēs. Dn̄e ante te omne deſideriū meū
Pſalmiſ. ſic eīn erat cū maria vt nō re/
cederet ab ore p locucōnē. nō recederet
a corde p cōtemplacōnē . nō recederet a
manibꝰ p opacōnem . ideo cōpetit ſibi
qd̄ dictū eſt. ij. Regū. vij . Omnia que
ſunt in corde tuo vade et fac q2 dominꝰ
tecum eſt. ¶ Scd̄o . in vtero tamq̄ in
thalamo nupciali. ibi eīn deus vnitus
eſt hōi et terrenis celeſtia federata ſunt
Bernd̄us. Dn̄s pater tecū qui genuit
quē cōcipis. dn̄s ſpūs ſcūs tecū de quo
cōcipis . dn̄s filius tecū. quē carne tua
induis. Bernd̄us. Modo fuit dn̄s ſin/
gulariter in maria. ppter hanc ſingu /
laritatē dicit Eccleſiaſti . viceſimoq̄rto
Qui creauit me requieuit in taberna /
culo meo . Unde idem fuit creator et in
habitator. quia idem Alpha et o. princi
pium et finis . ¶ Tercio. in auxilio
tamq̄ in preſidio virtuali . iuxta illud
qd̄ dictū eſt. Joſue. i. Tecū eſt dn̄s ds
tuus in oībus ad quecūq3 pre xis. meī
to ergo non timuit in egipto vbi pegri
nata eſt cū filio ſuo quē genuit. nec ti /
muit in oībus vijs ſuis ſciens illū quē
baiulabat hoībus omnibꝰ eſſe potēcia
forciorē Iſto mō eſt in oībus creaturis
licet ſublimiori modo cū matre et preci
pue in electis interior et exterior. Su/
pior et inferior. replendo interior. cir /
cūdando exterior. dicit ergo. dn̄s tecū.
Sequitᷣ. bn̄dicta tu in mulieribꝰ. id ē
plus q̄ omnes mulieres. Nec mirum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

erat enim illum paritura in quo bene
dici debebant omnes tribus terre. Di/
catur ergo. benedicta tu in mulieribus
ſcilicet triplici benedictione. Primo be
nedictione terminatiua deſideriorum.
Secundo benedictione ſuperlatiua do/
minancium. Tercio benedictione dif/
fuſiua beneficiorum. ¶ Dici ꝙ primo
fuit benedicta benedictione terminati/
ua deſideriorum. Nam in ipſa quieue/
runt promiſſiones et deſederia patrū.
quia ipſa peperit ſaluatorem mundi.
Ipſa in mundo fontes benedictionis
adduxit. propter quod in ſpiritu Eli/
zabet dixit. luce primo. Benedicta tu
in mulieribus ꝛ benedictus fructus vē
tris tui. benedictionē ſibi optat. ꝛ iam
benedictā annunciat. Secūdo bene
dictione ſuperlatiua dominancium. qꝛ
ipſa fuit que caput ſerpentis contriuit
pede. et mater regis facta. ad dexterā
filij. ſolium ſuum ſuꝑ omnes angelorū
ordines exaltauit. et ideo competit ſibi
vt dictū ē illđ Judith xiij. Benedicta
es filia a domino deo excelſo pre omni/
bus mulieribus ſuper terram ꝛ iterū.
benedixerunt illam omnes vna voce di
centes. Tu gloria iheruſalem. Tu leti
cia iſrahel. tu honorificēcia populi tui.
Ad illud imperium nullus vnꝙ̄ aſcen
dit. nec enim primam ſimilem viſa eſt.
nec habere ſequentem. ꝓpter quod cla
mat Auguſtinus. O femina ſuꝑ femi/
nas benedicta. que virum omnino non
nouit. et virum ſuo vtero circūdedit
Tercio bn̄dictione diffuſiua bn̄ficiorū
Nam quidquid maledictionis Eua in/
tulit: totum abſtulit benedictio Marie
Inſuper et graciam refudit xp̄i origi/
ne. quam prius non habuit mundus.
Unde. Bernardus. Quis miſeicordie
tue o benedicta longitudinem. latitudi
nem. ſublimitatē et ꝓfunditatē queat
inueſtigare. Nam longitudo euis vſqꝫ
ad nouiſſimum diem inuocātibus eam
ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius im/
plet orbem terrarum. vt quia miſeicor
dia plena ſit terra. Sic et ſublimitate
eius ciuitas ſuperna inuenit reſtaura
cionem. et profundum eius ſedētibus
et vmbra mortis. obtinuit redēpcionē.

De ſancto Marco.

Michi omnium ſanctorū minimo
data eſt gracia. hic in gentibus euan/
geliſare in inueſtigabiles diuicias xp̄i
Epheſios ſcđo. Nam ſcđm phm̄ immo
qđ maius eſt certū experimētū. natuā
nichil patit᷑ eſſe vacuū. Unde ſine loca
to nūꝙ̄ ſinit aliquē eſſe locum. ꝓpter
quā cauſam ſi vrceus vel vas aliqđ in/
uerſū in aquā ponat᷑. ꝙ̄tūcūqꝫ ad infe/
rius deꝑ̄mat᷑ ſurſum ſemꝑ ebulit. nec
aliquid aque intus intrare ꝑmittitur
eo ꝙ aere pleuum eſſe probetur ¶ Eſt
igitur nontendum ꝙ beatus. Marcus
propter xp̄m in quatuor ſe fecit mini/
mum. cōtra quatuor in quibꝰ ſe mag
nificāt homines ¶ Nam quidam extol
lūt ſe in potēcia. quidā in rerū opulen
cia. quidā in ſciencia. quidā vero in vi
ta. iſta quatuor ſūt ſigna ſuꝑbie. Mul/
tum poſſe. Multū habē. Multū ſcire.
Multum credē ſe valere. Beatus ergo
Marcus ſe fecit minimū contra p̄dicta
modo quadriformit̄. Nam fecit ſe mini
mū ꝑ cōfeſſionē ꝓprie culpe. Per ſim
plicitatē ꝓp̄e vite. Per cōtēptū mūda/
ne pecunie. per abnegaciōez ꝓp̄e ꝑſone

¶ Dico Primo . q̄ btūs Marcus ſe re/
putauit minimū p̄ cōfeſſionem ꝓprie
culpe ī ſua confuſione . Sic eīn in puer .
dī . Juſtus in pricipio accuſator eſt ſui
et hoc eſt valde rōnabile . q2 nunq̄ eger
medicinā a medico īplorat . n̄ ei p̄us in
firmitatē detegat et oñdat . nūq̄ poteſt
ante vulnus curari . poſtq̄ fuerit foras
eductum ergo ſcd̄m iſta . neceſſe eſt ante
omnia ſpūaliter egrotanti vt oſtendat
vulnus medico ſpūali vt ſic poſſit ab
eo curari . et iuſtus p̄ cōſequens fieri .
ob quam cauſam dicere poterat beatus
Marcus . p̄mo Corintheorū . iij . Ego
ſum minimꝰ Apoſtolorū . qui non ſum
dignus vocari Aplūs . q̄m pſe . ſum ec .
dei . Ecce cōfeſſio peccati . omnis eīn hō
eccle . dei pſequitur . q̄n pccīs inficitur
et ſic fideles in eo turbant᷑ . et iſta talis
humiliatio eſt cōtra illā ſupbiā q̄ glāt᷑
ypocrite . de ſcitate vite . Ypocrite ne vide/
ant᷑ mali nolunt cōfiteri . ſed ad modū
Cigni ſub pēna alba . id ē . ſub vite ap/
parencia . occultāt carnē nigrā . id ē aīām
pccīs infectā . ſed veniet dies illa . dies
omī amaritudiē plena . q̄n publicabūt᷑
corā toto mūdo omnia . ¶ Scd̄o . btūs
Marcus ſe fecit minimum p̄ ſimplicitatē
vite . audierat eīn dn̄m dicentē . Eſtote
prudētes ſicut ſerpētes ꝛc̄ . Vn̄ et dice/
bat Aplūs . Nos ſimplices ꝓpter xp̄m
cū ſimplicibꝫ ſermocionacō eiꝰ . Unde
poterat btūs Marcus dicē cū Apoſtolo
p̄mo Cor . ij . Nichil fateor me ſcire intˀ
vos niſi iheſū xp̄m et hunc crucifixum
Unde . exemplo huiꝰ . Si q̄s ſe eſtimat
aliq̄d ſcire . nōdū cognouit quē admodū
oporteat eum ſcire . Nam qui ſupbit de
ſciā q̄ a ſolo deo eſt . ſimilis eſt illi corni/
cule . q̄ gloriat᷑ de pennis aliarū auiū .
Sz dum q̄libet auis pēnas ſuas ab eo
abſtraxiſſet remanſit penitus nuda . et
omnis eius glā in ignominiā confuſa ē .
ſic eſt in die iudicij cū diuinis vel diui/
cijs nudant᷑ miſeri nō habebunt vnde
valeant glāri . q2 ſolum pccīs q̄ ꝓpria
ſua ſunt inueniūt᷑ onerati . ¶ Tercio
btūs Marcus ſe fecit mīmū p̄ contem/
tum pecunie . et omnis tp̄alis ſubſtan/
cie . Nudus eīn nudū dn̄m ſecutus eſt .
Nō eīn poterat ſequi veſtitus ſed quidā
querūt ſe magnificare . glorioſi apparē
p̄ cōgregacōnem pecunie . non attēden
tes q̄d dictum eſt Symoni mago a Sy
mone petro . pecunia tua tecū ſit in p̄di
cōne . O quāta ſtulticia ſe onerare pecu
nia qua cicius dimergitur in penam .
Quis ſtulcior q̄ ille qui congregat ſibi
ligna . quibꝰ ignis eum ardens ꝑpetuo
nutriat᷑ . Nonne ſtultiſſimꝰ eſſet qui p̄
lubricā viā incedens . et ꝓfundū maxi/
mū iuxta ſe haberet . in q̄d ſi ſemel cade
ret in ꝑpetuū non exiret . ſi ſe plumbo
in luto et lubrico oneraret . q̄bus ad ca/
ſum et precipiciū pronior eſſet . ergo ſi
toti in lubrico poſiti ſumꝰ . ſi profundū
inferni iuxta nos cernimus . ſi cotidie
noſtros vicinos ruere et cadere paſſim
videmꝰ . quid eſt q̄ nos corp̄ali ſarcina
oneramus Sapientes naute dū aquis
premūtur . ventis quaciūtur . tempeſta
tibus impellunt᷑ . non nauim onerant
ſed eam alleuiant . nō merces querunt .
ſed inuentas abiciunt . et nos fratres
vbi niſi in tēpeſtuoſiſſimo mari ſumꝰ .
ergo iuxta verbum btī Ambroſij . Ca/
uendū valde eſt nobis ne nauem noſtrā
vel fluctus abſorbeat vel procella tem/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

peſtatis allidat. vel in eternam penam
pirata crudelis adducat. ¶ Quarto.
Sanctus Marcus ſe fecit minimū per
abnegacōnem ſue voluntatis. et hec eſt
ſumma pfectio. Nam et mali poſſunt
p cōfeſſionem peccata detegere. poſt vi/
tam ſimplicem ducere. poſt tpalia iſta
deſpitē. ſed nemo niſi vir magnanimꝰ
poteſt ſeipſum cōtemnere. Gregorius
Nō magnū quippe eſt homini abnegarē
qd̄ habet. ſed multum quippe eſt valde
abnegare qd̄ eſt. Forte inquit non eſt la/
borioſum homini relinquē ſua. ſed labo
rioſum eſt valde relinquē ſemetipſum.
ergo ſanctus Marcus dum ſeipſum ob
xpriſti amorē reliquit viam pfectionis
arripuit. Sciebat eñ dominū dixiſſe.
Qui maior eſt veſtrū fiat ſic minimus
et Mathei. Qui vult venire poſt me ab
neget ꝛc̄. Quid eñ eſt ſeipm̄ abnegare
niſi voluntatē ſuam deo dare. et ſe totū
deo cōmittere. nichil de ſe retinere. ſed
multi ſunt qui nō ſolum nō ſe abnegāt
ſed ceteris preponi laborant. nō atten/
dentes ꝙ exalto loco grauius cadit. et
exñti inalto ruina grauior preparatur.
quanto nubes altius tollunt. tanto for
cius et ſepius ventorū turbinibus q̄ci/
untur ſepe feriunt tonitruis alti mon
tes quando quietiſſime manent valles
Arbor eñ quanto magis in altum aſcē
dit. tanto magis turbinibus ſe exponit
et ſucciſa forcius terrā ferit. ergo ſtultū
eſt appetere vnde neceſſe ſit grauiſſimo
caſu concidere. Job. Eleuaſti me et q̄ſi
ſuper ventū ponens alliſiſti me valde.
exemplum de lucifero. Yſaye. xiiij.
Qui altiſſimus fuit. et ideo in pfun/
diſſimum locum inferni cecidit.

De ſancto Philippo
et Jacobo.

VEnite filij audite me. Pſalmiſta
licet eñ in ſanctis euangelijs nō
legatur. qꝛ īnumerabilia dominꝰ dixit
et fecit q̄ nemo euangeliſtarum ſcripſit
Sicut habet in fine Johannis. Nulli
tamen dubiū eſſe debet. ꝙ ſicut dominꝰ
Petrum et Andreā et Jacobum et Jo/
hannem nec nō et Matheū vocauit. et
ad ſe ſequēdum inuitauit. Sic et Apoſ
tolos ceteros euocauit. Nam et de Phi
lippo expreſſe habetur Johannis p̄mo
ꝙ dixit ei ihc̄. Sequere me. Quia igit
ita eſt. bene et congrue de horū Aplōrū
vocacōne dicit. oſtendens p pphetam.
Venite filij audite me. ¶ Eſt igitur
Nōndum ꝙ cum ſanctis Apoſtolis ve/
niē debemus ad plura. ſ. Ad diuinā re
uerēciam eccleſias viſitando. Ad diui
oneris ſupportāciam xpriſto obediēdo
Ad malorum oīm tollerāciam xpriſtū
ſequendo. Ad pauptatis eminenciam
temporalia cōtemnendo. Ad premij ex
cellenciam ad patriam aſpirando.
¶ Dico. ꝙ Primo debemus venire ad
diuinam reuerēciam eccleſias viſitādo.
et frequētando. Nam et dicit in Acti.
ꝙ Petrus et Johannes aſcendebant ī
templum ad horam oracōnis nonam.
et credendum eſt ꝙ ſicut in illa hora ſic
et ad omnes horas alias aſcendebant ī
templum. Nam et de hoc ſancto Jaco.
dicitur. ꝙ pter excellenciam ſue ſanc
titatis diceretur ab omnibus iuſtus.
et eſſet. quia ſaluatori fuit ſimilimus.
pter qd̄ et frater domini dictus fuit
De cōſenſu Apoſtolorū oīm poſt mortē
domini Jeroſolimis factus ē epſ. ꝙ ei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſoli ex omnibus Apoſtolis concedebat
vt ſancta ſanctorum ingrederetur. vbi
genua figens in tantū pro populo ora
bat. vt eius genua induerent duriciā
camelorum. Nos ergo ad hanc diuinam
reuerenciam et oracionem deuotam. in
uitamur in ps̄o. cum dicitur Venite a/
doremus et procedamus ante deū. plo/
remus corā domino qui fecit nos quia
ipſe eſt dominus deus noſter. nos autē
populus eius et oues paſcue eius. ho/
die ſi vocē 2c̄. ſi enim ipſe eſt dominus
qui creauit. Si ipſe eſt qui redemit. ſi
ipſe eſt dominus qui gubernat. et re/
git. ſi autem nos populus eius. ſi oues
paſcue eius. ergo venite corpore adore
mus mente. procidamus ante deū mē
te z corpore. ploremus coram eo ex pec
catorum recordacione. ex bonorū omiſ
ſione. ex preceptorum trāſgreſſione. z
ex omnium conſenſuum interiorū cor/
rupcōne. magna verecundia populis
criſtianis. ꝙ cū pagani viſitarent ydo
la ſua ſic honorarent. ſic dona offerrēt
in templis ſuorum deorum. imo demo
num peſſimorum. Ipſi eccleſias fugi/
unt. ad ipſas ire contēpnūt. decimas
et dona non offerūt. Sed potius ſi poſ
ſunt ab eis aliqui auferunt qui diuiti/
uum poſſederunt. Milites enim nrī
tēpis verecūdantur ad ecc̄as ire. et ſi ca
ſu illuc vadāt. verecūdant̄ doīm̄ adorare
O ſūma ſtulticia qn̄ tā leta facie genu
flectitis terreno dn̄o a quo nichil vel pa
rū poſſidetis. z illū verecūdaīni adora
re a quo hētis omē qđ eſtis omne qđ ſci
tis. et ōne qđ ex rebus omībus poſſide
tis. ſed ego pro ipſo criſto ſecure ſpon/
deo vobis. ꝙ ſicut vos eū nūc erubeſci

tis et adorare cōtēpnitis. ſic ipſe ī mor
te vrā cū ante ipſum veneritis dicet vo/
bis neſcio vos. qui in me erubuerit et
ſermones meos corā hoībus et ego eru/
beſcam eum coram patre meo. Se/
cūdo veīre debemus ad diuini iugi ſup
portacionem criſto obediēdo. hoc iugū
leue aſſumpſerunt ſancti Apoſtoli. qn̄
vocantem dominum ſunt ſecuti. audi/
uerant enim ipſū dicentem. tollite iu/
gum meum ſuper vos. Iugum em̄ me
um ſuaue eſt et onus meū leue. Ad hoc
igitur iugum ab omnibus aſſumendū
inuitat dominus Math. ij. cū dicit. Ve
nite ad me oēs qui laboratis et onēati
eſtis et ego reficiam vos. vos inquit la/
boratis laboribus mundi. et onerati eſ
tis onere peccati. et ego reficiā vos dul
cedine ſpirituali. refugiunt modo pec/
catores miſeri laborare. cū tamen oīs
eorū vita ſit amariſſima pena. ſollici/
tudo cōtinua. Quis non videat quātū
laborant luxurioſi. quantum ſuperbi
quantum auari. quantum inuidi. ni/
ſi ſit penitus cecus. non ſentit freneti/
cus duriſſimam febrem quā pertolerat
Immo ſepe alte cantat Ignorans ꝙ
mors ſibi inſtat. Non ſentit epilenti/
cus cum cadit in ignem. et tamen gra
uiſſima eſt illi infirmitas. que in car/
ne ſic animam alienat ut ignis ardorē
non ſenciat. Grauiſſime ergo infirmi
ſunt peccatores. qui cum in ſummo la
bore viuant. ſic abſtracti ſunt vt eum
non ſenciat. ſed veniet dies illa. veniet
illa vltiā pena que velint nolint aperi/
et oculos modo clauſos. et excitabit mo
do ſenſus mortuos. ſiue paraliticos mē
brum enim paraliticum nō ſentit cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſpiritus ad eum tranſire non poſſit ſed
cum infernalis illa pena viã reſerauit
velis nolis tunc ſenſus ad membrũ re/
dibit et tunc te male vixiſſe plorabis.
Unde ſunt dicturi damnati illd̾ Sap̄
quinto. laſſati ſumꝰ in via iniquitatis
et ꝑdicõnis. et ambulauimꝰ vias diffici
les. viam autẽ domini ignorauimꝰ. id eſt
ſcire noluimꝰ vel ſi ſciuimꝰ de ea nõ cu
ramus. ergo ante illã tremendã horam
aſſumamus cũ Apoſtolis frẽs iugum
domini ſuaue et onus leue. qd̾ non gra
uat ſed alleuiat nõ deprimit ſed reficit.
Non ad infernũ mergit ſed ad celeſtem
patriam ſenſum vehit. et quanto plus
de eo tollit. tanto leuius currit.

Tercio venire debemus ad malorũ
oĩm tollerranciam xpriſtum ſequendo.
xpriſto enim in carne paſſo. ſicut dicit
Apoſtolus Petrus. et nos eadẽ cogita/
cõne armemur. Unde hÿ ſancti Aplĩ
pacienter omnia ꝑicula portauerunt.
ita ꝙ nec mori pro xpriſto timuerunt.
Sicut ex eorũ patet legenda. ſciebant
enim dñm docuiſſe. Mathei deciõſexto.
Si qs vult venire poſt me abneget ⁊c̃.
Jlle enim vere ſeipm̄ abnegat. qui ſe ĩ
mortem ꝓ xpriſto tradere nõ formidat
et omnia mala mũdi ꝓ eiꝰ amore paci
enter tolleãt. Sunt enim iuſti ſimiles
linguis ſethim. ꝗ in igne ſi ponantur.
nullo incendio cõſumũtur. Pellis Sa/
lomandre quantũcumqꝫ vetuſta. ſi in
ignem fuerit poſita. nõ ſolum non com
buritur ſed a ſordibus mundatur et in
melius renouatur. Adamas vt fertur
tante eſt fortitudinis vt non ſolum ig/
ne nõ ardeat ſed nec modo aliquo cale/
fiat. viri ergo iuſti ad modũ auri pñt

igne liquei. id eſt. poſſunt occidi. licet
non poſſunt vlla tribulacõne conſumi.
Sicut aurum poteſt in fornace poni et
liquefieri. ſed non in pondere et valore
poteſt minui vel corrumpi. ymmo au/
rum fit pulchrius et ſplendidius dum
ab igne inflammatur; Uera pacien/
cia ſimilis eſt cuidam gemme. a qua ſi
veſtis tacta fuerit in igne poſita nõ ar/
debit. quia nichil eſt qd̾ nocere poſſit
homini pacienti. quia ad modum incu
dis. quanto forcius malleis tunditur.
tanto amplius ſolidatur. Sed quis ho
die talis. hodie ſumꝰ ſimiles folÿs quo
cumqꝫ modo vento agitentur. ſecundũ
illius inpulſum mouẽtur. Non eſt qd̾
ſuſtinent facta. non verba. ymmo nec
ſigna. ſed ad modum marine ſpume.
Nunc ſubito generantur. Nunc ſubito
corrumpuntur. Quarto venire de/
bemus ad paupertatis eminentiam.
ꝓpter xpriſtum omnia relinquendo.
hoc enim hÿ ſancti fecerunt Apoſtoli.
dum a xpriſto vocati omnia reliquerũt.
Turpe et contra racõnem eſt. vt ibi di
ues ſit ſeruus ⁊ miles. vbi rex pauper
eſt. Uñ vt dicitur Mathei decimonono
Dictum eſt iuueni illi diuiti. Uade et
vende omnia que habes. et da paupe/
ribus. et habebis theſaurum in celo.
et veni ſequere me. Non poſſumus ſi/
mul diuites eſſe in celo et in terra. ſed
neceſſe omnino eſt. vt qui hic diues eſt.
ibi ſit miſer et panper. Unde eciam
Jeronimus. Jnpoſſibile inquit eſt vt
aliquis de delicÿs ad delicias tranſeat
et in celo et in terra appareat glorioſus.
Unde Pictagoras phũs cũ ob amorem
ſapiencie ad lrãrũ ſtudium Athenas

vadens ſua omnia reliquiſſet cum poſt
multa tp̄a patriā repetiſſet et oīs poſ
ſeſſiones ſuas deſertas et incultas cer/
neret. ait ad circūſtantes. Nō ego inq̄t
ſaluꝰ eſſe potuiſſem. n̄ ꝑus iſta ꝑiſſent
¶ Quinto venire debemꝰ ad p̄mij ex/
cellenciā ad patriā anhelando. ad hanc
eīn inuitamur in die iudicij. qn̄ facta ē
oīm reſurrexio. oīm ad iudicium cōgre
gatio. oīm meritorum diſcuſſio. eo mō.
quo dicit᷑ Mathei. xxv. Tunc eīn dicet
dn̄s hijs qui a dextris eius erunt. Ve/
nite benedicti pr̄is mei ꝛc̄. O vox dul/
ciſſima. vox amātiſſima. vox deſideāta
vox omnibꝫ p̄dicanda. vox leticie ꝑpe/
tue cauſatīa. venite inq̄t ab oī malo de
cetero recedendo. venite omē bonū reci/
piendo. venite mortē et oīa ꝑicula fugi
endo. et venite vitā eternā in munꝰ ac/
cipiendo. benedicti pr̄is mei. id ē bene
dicti a prē meo. nō benedcōne tꝑali. nō
benedcōne tm̄ ſpūali. ſed qđ eſt maxim̄
benedcōne eternali. venite inquit et ꝑ/
cipite regnū non vanū ſed verum. non
vacuū ſed plenū. nō hoſtibus patulum
ſed pacificū et quietū. nō momentaneū
ſed eternū. E cōtrario ve illis et iterū ve
qui merebuntur audire a xp̄o. Ite vos
maledicti in ignem eternū. qui prepa.
ē diabolo et angelis eius. O q̄ vox vel
lingua. dolorem exp̄mat ſummū dam/
natorū. clamores. flenciū. et flumina
lacrimarū dum ſeꝑabuntur a b̄tiſſima
trinitate. et ſummi boni dulciſſima vi/
ſione. et tradentur diabolo hoſti crude
liſſimo. igni acerbiſſimo et eterno. ergo
fratres dum tempus habemus. venia/
mus ad diuinā reuerēciam. veniamus
ad penitēciam. veniamꝰ ad malorum

preſentium tollerantiam. vt fugiamus
illa futura mala et apprehendamus cū
ſanctis Apoſtolis p̄mia eterna.

Sequitur. de Inuen/
cōne ſancte Crucis.

LIgnū vite eſt hijs qui apprehen/
derint eam Prou̅. iij. Vita eſt actus no
biliſſimꝰ. actus cōtinuus. nunꝙ̄ inter/
polatus. adeo viuentibus datus. adeo
cunctis deſideratus. vt pro vita ſeruan
da ſollicita ſint celeſtia. ſollicita ſint ter
rena. ſollicita vegetabilia. ſollicita ſenſi
bilia. ſollicita racōnabilia. et c̄te quaſi
breuiter omnis natura. Quare. qꝛ vi/
uentibꝫ viuere eſt eſſe. teſte philoſopho
Unde vita corrupta perit omē viuens
natura. et ſic eſt nō ſolum naturaliter.
ſed qđ maius eſt ſpūaliter. Unde aīma
vita gracie ſpoliata dicit᷑ eſſe mortua.
ergo ſi viuere cupimus crucem domini
amplectamur. quia lignū vite eſt hijs
qui apprehenderint eam. In hijs pau/
cis verbis maxime duo nominātur.
Nam Primo dominica crux ab effectu
ſiue fructu deſcribitur. quando dicitur
lignum vite. Secūdo quibus hic fruc/
tus proſit oſtenditur cum infertur. eſt
hijs qui apprehenderīt eā. Q̄uis virtꝰ
crucis q̄ non eſt aliud ꝙ̄ illius virtus
q̄ fuit in cruce ſuſpenſus eſſe potuiſſet
omnibus hominibus in ſalutem ꝓpter
ſuam ſufficientiam. nō tamen habuit
efficaciam. niſi inuolentibus apprehen
dere eam. Q̄uis eīn virtus ſolis omnes
homines illuſtrare ſufficiat. tamen nō
oculos clauſos illuminat. nō oculos in
firmos letificat. nec in domū que ſe ei
non apparit radios ſue lucis inmittit.
bene ergo lignum vite. dicitur hijs qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

apprehenderunt eam. Eſt ergo notandū
ꝙ ſicut cōmunit̄ ſolet dici. ¶ Triplex
eſt Vita. ſ. Naturalis. Spiritualis. et
Eternalis. Iuxta hanc triplicē vitam
Triplex eſt lignū vite. cuius efficacia
ſeruatur vita. ſcȝ. Primū lignum vite
fuit plantatū ī medio ꝑadiſi terreſtris
Scdm et mediū lignum vite in medio
mundi celeſtis. Tercium lignum vite
fuit et eſt plantatū in medio paradiſi
ſuꝑceleſtis. Item ex defectu triplicis
ligni vite. Triplex vita ꝑditur. Mors
Triplex inducit᷑. Prima mors nature
Scda. mors culpe. Tercia. mors ge/
henne. ¶ Dicamus igit᷑ incipientes a
primis. ꝙ prima vita eſt vita q̄ dicitur
naturalis. q̄ non eſt aliud ꝙ̄ vnio cor/
poris et anime. de hac dicitur. Geneſis
ſcdo. ꝙ fecit deus hominē de limo terre
et ſpirauit in faciē eius ſpiraculū vite
et factus eſt homo in aīam viuentē. Dei
enim inſpirare fuit animā. creare et
corꝑi ipſi infundere. vt ſic fieret homo
in animam viuentem. id ē. habens ani
mam qua viueret; ſine vita quid eſſet
omnis homo? Quid enim eſt corpus
hominis ſine vita. niſi caro quedā feti/
da. deformis pallida ſiue nigra. nullis
vſibus apta. niſi vt redeat ad terram
de qua fuit aſſumta. et ideo adeo eſt ca
ra hominibus vita vt pro ea ſeruanda
ſint vſus. labores. omnes temporaliū
congregacōnes. et omnes cōmeſtiones.
et veſtium cōpoſicōnes. domorum et ar
morum fabricacōnes. et quāuis omnis
ſic humana cura ſit ad vitam ſeruandā
Non poteſt tamen vita hominis eſſe lō
ga. ſed eſt breuis et vana. momentanea
et caduca more vaporis. vapor enim

ſiue fumus videbitur magnus cum aſ
cendere incipit. ſed dum eſſe creditur
euaneſcit. ſic et vita dum florere videt᷑.
modica febre extinguitur. Unde Jaco.
primo. Quid eſt vita veſtra. vapor eſt
ad modicum parens. ſed quare ita eſt.
id ita eſt. q2 nūc vita noſtra ligno vite
caret. quo ſolo conſeruari poſſet. Unde
Augg. Poſtꝙ̄ Adam peccauit et ꝑ ſen/
tenciam diuinā neceſſitatus mortem in
currit. dn̄s eum a ligno vite ſeꝑauit ne
ſi de illo comederet diutiſſime viueret.
Unde Geneſis tercio. Ne forte mittat
manum ſuam et ſumat de ligno vite et
viuat in eternū. Adam igitur a ligno
vite ſeparatus. cum amplius ꝑ alios
cibos reparare vitam non poſſet neceſ/
ſitatem habuit moriendi nō ſolum ꝓpt̄
diuinam ſentenciam. ſed eciam ꝓpter
defectum ligni conſeruantis vitam.
Omnes igitur morimur. et quaſi aque
dilabimur in terram q̄ non reuertunt᷑.
Regum. Vadam inquit Job. et non re
uertar ad terram tene. et oper. mor.
cal. ergo dilectiſſimi cū ſimus adiudi/
cati morti et ſit neceſſitas in nobis mo/
riendi. et racōne peccati. et racōne de/
fectus ligni. de quo dixi. ſi hanc vitam
tenere non poſſumus ſic viuamus. vt
vitam aliam nō ꝑdamus. Exemplum
de Helya et Enoch. poſſet hic predicari
qui de ligno illo vite comedentes tanto
tempore ſunt ſeruati in vita. ¶ Scda
vita eſt vita ſpūalis qua aīa viuit deo.
Sicut enī aīa eſt vita corꝑis ſic et deus
eſt vita anime. q̄re ſicut recedente aīa.
corpus moritur. Sic dei gracia diſce/
dente ab anima. anima ſua vita priua
tur. non quantum ad vitam nature.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed quātū ad vitā gracie. De hac enim vita dicebat Aplūs. viuo ego iam non ego. viuit vero in me xp̄c. et eſt ſenſus. ego vita gracie viuo ſed a me nō habeo. ſed a xp̄o. hec autē vita nobilis qua aīa nrā viuit ex medio ligni vite cauſatur in nobis. et de hoc ligno exponitur illd̓ Sapiē. xvi. Benedictū lignū ꝑ qd̓ fit iuſticia. hoc eſt em̄ lignū cui cōmittunt hoīes aīas ſuas. ſicut dicit̛ ibidē xiiij. Sap̄. hoc em̄ lignū ſalutiferū ſignificatum in p̄mo ligno iam dicto. et aliqui opinant̛ ꝙ fuerit ex eodem ligno. Quia cū Adam infirmaret̛ ad mortem et filius eius ſeth. ad ꝑadiſum iuiſſet. et de ligno vite ꝓ patris ſalute peteret Angelus paradiſum cuſtodiens ramū illius arboris tradidit eiq; dixit: cum lignum hoc fructum fert. tunc tuus pr̄ ſalutem accipiet. Sed aliꝗ dicunt. ꝙ de illo ligno fuerit in quo Adam peccauit Seth ergo ramū accepit et veniēs. patrem mortuum inuenit. vnde ramū ad eius caput plantauit et procedente tp̄e creuit. & in arborem magnam ſurrexit quā ſalomon incidi mādauit. ſed ī tota domo ſua. vbi hoc lignum poneret non inuenit. Nunc em̄ vel maius debito vel minus inueniebatur. et ſic deo volente factum eſt. vt in quodam loco ꝓ ponte poneretur. vt per hoc ſignaretur. quia futurus pons erat ex ligno faciendus. per quem hoc mare magnum ad celum xpriſtianus populus eſt tranſiturus. ac regina ſaba. dum ad regem ſalomonem venit. in ſpiritu hoc lignum cognouit. nec ſuper illud tranſire voluit. ſed ſalomoni indicauit. ꝙ in illo ligno erat aliquis ſuſpendendus. pro cuius morte regnū iſrahel deperiret. qd̓ Salomon dum audiuit illud in ꝓfundiſſimū terre demergi fecit. ſed inſtante tempore dominice paſſionis terra crepuit et ibi piſcinam fecit. in qua lignum ſuꝑnatauit. cuius virtute aqua ad tempus mouebatur. et qui prius tunc in eam deſcendebat ſanabat̛. quacumq; infirmitate teneretur. ſicut dicit̛ Johannis. v. Cum ergo crucifixores domi. hoc lignum vidiſſent. ip̄m acceperunt. et ex eo crucem domini ꝑauerunt. breuiter dixi. quod longū ē vt hic predicator crucis aliquā materiam acciꝑet. hoc igitur vite noſtre lignū in medio mundi plantatum fuit. quia ieruſalem in medio terre dicitur eſſe ſita. ob quā cauſam et in Pſalmo dicitur. Oꝑatus eſt ſalutem in medio terre. Dignum vtiq; ut qui ꝓ ſalute omniū paciebat̛ in medio oīm pateretur. ut a medio ad extrema eq̄liter tantum beneficium funderetur. Hoc eſt igitur lignum vite in quo vita mundi pependit. per quod vitam oībꝫ dedit. ſine cuius beneficio nullus vita gracie viuit. hoc vite lignū in patibulo figuratum fuit. in quo ſuſpenſus ſerpens eneus olim fuit. ad cuius aſpectum omnes ſanabātur. qui ab ignitis ſerpentibus mordebantur. Unde Johannis tercō. Sicut moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto. ſic exaltari oportet filium hominis. vt om̄is qui credit in illum non pereat. ſed habeat vitam eternam. Igitur omnis nobis vita ex cruce dominica. Narrat enim Caſſiodorus. ꝙ quidam apud cōſtantinopolim fuit qui xpriſtianus erat ſed crucem dominicam adorare nolebat. infirmatus

igitur nimium cum pro ſalute rogaret
dominum apparuit illi angelus crucẽ
ei oſtendens et dicens. Si vis curari
hanc adora. ex quo mundi dominus in
ea pependit. nullum vnquam homini
beneficium cõtulit niſi ob graciam cru
cis. Conſtantino eciam dictum eſt in
hoc ſigno cõfide et vinces. qui cum vex
illum ſuum in formam crucis vertiſſet
nullum inuenit hoſtem. quẽ non vince
ret vel ſterneret. Dicitur eciã in hiſto/
ria eadem. ꝙ nullus vnꝗ in bello illud
crucis vexillum portãtium potuit vul
nerari vel occidi vel capi. ymmo dum
quidam de portantibus ſemel hoſtes ti
meret. et alteri ſignũ tradens ſe de me
dio ſubtraxiſſet. ille inter tela remãſit
illeſus. hic autem ſagitta letaliter eſt ꝑ
cuſſus Manifeſtũ eſt igitur ex ꝑmiſſis
ꝙ qui ab hoc ſigno longe ſe facit. vita
gracie carens. mortem culpe incurrit.
exẽpla adhoc multa quẽ in legenda de
inuencõne ſancte crucis. In legenda
ſancti xpriſtofferi et ſancte xpriſtine.
vbi ſunt pulcra exẽpla quomõ diabo/
lus timeat crucis ſignum. Exemplum
de Juliano Imꝑatore. qui in abſencia
magiſtri librũ aperuit et demones ad/
erant quos cum ſigno crucis tremens
fugauit magiſtro redeunti factum nar
rat. et addit. demones nichil tantum
timent ſicut ſignum crucis. ¶ Ter/
cia vita eſt eternalis. et hec eſt vita ſum
ma. vita ſola beata. vita pacifica et ſe/
cura. que conſiſtit in viſione diuina.
Cum inquit Apoſtolus. Xpriſtus ap
paruit vita noſtra. tunc et vos appa/
rebitis cum ipſo in gloria. Pſalmiſta.
Quoniã apud te eſt fons vite. et dñs ĩ

Johanne. Ego ſum via. veritas et vi/
ta. via in meritis vel exemplis. veritas
in preceptis. vita in premijs. vel via
ducens. veritas docens. vita reficiens.
hec inquit eſt vita eterna. vt cognoſcãt
te verum deum et quem miſiſti iheſum
xpriſtum. cognoſcant inꝗ non cogni/
cõne vie que eſt obſcura. ſed cognitione
patrie. q̃ eſt aperta vt videatur deus in
ſua eſſencia. q̃ quia in ſummo eſt pulcꝛ
ſumme delectat animã. hec autem dul/
ciſſima ſanctorum vita eſt eis ex ligno
vite. qꝺ eſt in medio paradiſi vt poſſit
ab omnibus manducari. Johannis vl
timo. loquens de ieruſalem celeſti. dicit
In medio platee eius ex vtraqꝫ parte
fluminis lignum vite. Flumen appella
tur habundancia glorie. que copioſe ad
modũ aque fluminis redundat in ſanc
tos. Pſalmiſta. Fluĩnis inpe. le. ciui.
dei. De hac dulcedine ſponſa deguſtata
dicit in Canticis. Sub vmbra illius
quẽ deſiderabam ſedi. et fructus eius
dulcis gutturi meo. ſed qui ſeꝑatus fu
erit ab hoc ligno vite. in fine priuabit
vita glorie. et incurret mortem damna
cõnis eterne. vbi eſt vita ſemper mori/
ens. et mors ſemper viuens. vita vita
carens. et mors mori neſciens.

De Apparicõne ſcẽ Michael.

Alius autem angelus exiuit de tẽ/
plo habens et ipẽ falcem acutam
Apocalipſis decimoquarto. Angeli ſe/
cundum doctrinaam beati Dioniſij.
ſunt lumina clariſſima. ſpecula pura.
quantum poſſibile eſt ſumme luci ſimi
lima. et ideo adeo ſunt ſummo bono cõ
formia. vt ſicut diligunt omnia bona.
ſic et deteſtantur omnia mala. ꝓpter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

qđ leguntur mitti ad auxilia bonorum
Nunc vero ad punicionē malorum. et
hoc maīfeſte apparet Apocalipſis viij.
de Angelis cū ſeptē tubis. et eiuſdē. xv.
de Angelis cū ſeptē fial' ira dei plenis.
Unde de quođ Angelo tibi datū eſt hrē
falcem. id ē diuinū iudiciū. ſicut đt glō
ſiue iudiciariā poteſtatē exercē in ſub/
ditos. ¶ Eſt igit' Nōnđ ꝙ licet angeli
oīa peccata deteſtant' et odiant cum cō
tra ſuū dn̄m fiant. ſcriptura tn̄ maxīe
quedā cōmemorat. q̄ ꝑ angelos grauiť
ſunt punita. Et eſt Primū peccatū
Suꝑbie. hoc eni̅ peccatū cū ſit maxime
cōtra deum et fuerit peccatū primū. et
cauſa quodāmō oīm peccatorū. dure in
angelis eſt punitū. Nam ſcp̄tura cōme
morat luciferū eiuſqꝫ ſequaces ſuꝑbie
peccato corruiſſe. ſic eni̅ de peccato eius
dicit' xiiij. Yſa. qui dicebat inq̄t ꝓphā
in corde tuo in celū cōſcendā. ſuꝑ aſtra
celi exaltabo ſoliū meū ſeđ. in mō. teſ.
in la. aq̄lo. ero ſimilis altiſſimo. ecce ſu
perbia. ſed numq̄đ remanſit inpunita?
Audi eundē ꝓphetā ibidē. Detracta eſt
ad inferos ſuꝑbia tua. cōcidit cadauer
tuū ad infernū detraheris in ꝓfundū
laci. quaſi di. ſicut aſcendere voluiſti ad
ſummū. ſic detractus es ad ꝓfundum.
ſemꝑ eni̅ caſus eſt ſcđm menſurā aſcen
cōnis. de hoc eni̅ dicit' Apocalipſis xij.
Factum eſt preliū magnū in celo zc̄.
ergo peccatū ſuꝑbie qđ mali angeli cō/
miſerunt a ſanctis angelis in eos vin/
dicatū eſt. timeant ergo viri ſuꝑbie. ꝙ
ſi ſancti angeli ſuis cōſortibus et ſibi ī
natura ſimilibus. nō peꝑcerunt certū
eſt ꝙ nec hoībus ꝑcent. Exemplū huiꝰ
habetur in hiſtoria de Herode agrippa

qui cū inflatus ſuperbia ſibi diuinos
honores oblatos nō reſpueret. mox ab/
angelo letaliter eſt ꝑcuſſus. ¶ Scđm
Peccatum. qđ punitū eſt ꝑ angelos. eſt
peccatū Inobediencie ſiue Gule. qđ ꝑ
primos parentes nrōs in ꝑadiſo cōmiſ
ſum eſt. ſicut habetur Geneſis tercio.
Nam q̄uis dicatur ibidē. ꝙ dominꝰ eos
emiſit de paradiſo. tū ſcđm Auguſtinū
Angelus dei fuit qui poſt meridiem ī
paradiſo de ambulabat et eos emiſit ne
forte tollerēt de ligno vite et ineternū
viuerent ¶ Terciū peccatū qđ ꝑ ange
los punitū eſt. fuit luxuria inhumane
laſciuie. Nam ꝓpter maximū hoc pec/
catum miniſterio angelorū diluuium ē
inductum. et poſt diluuiū ſuper zodo/
mam et gomorram celeſte deſcendit in/
cendium. Quia duo angeli venerunt
zodomam veſpere ſedente loth. in fori/
bus ciuitatis zc̄. et ſequitur. pluerunt
ſuper Zodomam et gomorram. ſulfur
et ignem. ¶ Quartū peccatum qđ per
angelum punitum eſt. fuit Inpietas
et inmiſericordia. qđ punitum fuit in
pharaone plagarū varietate. Nā z poſt
plagas dimiſſis filijs iſrahel. angelus
preceſſit eos per mare. ſic cum egipcij
quoqꝫ inſeq̄ volebant ſubmerſi ſunt zc̄
¶ Quintū Peccatum. qđ ꝑ angelum
punitum eſſe legimus. eſt Auaricia.
Exemplum de Balaam. qui propter
multa donaria illi ꝓmiſſa volebat ma
ledicere filijs iſrahel. Angelus occurrit
ei euaginato gladio zc̄. et ſequitur.
Niſi aſina declinaſſꝫ a via te occidiſſem
z illa viuēt. ſi ſic auaīciā paganorū puī
uit. q̄đ faciet xpīanorū. ¶ Sextū pec/
catū qđ per angelos punitum eſt. fuit

vana gloria . exemplum de dauit q̄ iuſ
ſit numerare populum ¶ Septimum
peccatum qd̄ per angelum punitum ē
fuit blaſphemia de quo habetur . quar
ti . regum . xix . In nocte venit angelꝰ
⁊ ꝑcuſſit ī caſtris aſſiriorū . c . ⁊ lxxxv .
milia virorū ⁊c̄ . Cogitent ergo qui de
um blaſphemāt . vel eius ſanctos vel ho
mines ad ymaginē dei factos . ꝙ ſit deo
et angelis odioſum . ¶ Ultimo angeli
ſancti ſumme iuſticie coniuncti omne
deteſtantur peccatum . cum deo ſit odio
ſum . Hoc apte patet in ſeptem plagis
nouiſſimis in quibus ira dei ī fine mū
di eſt conſūmanda . vel ꝑ ſeptē angelos .
ſicut legitur . Apoca . decimoquinto . et
xviij . et poſt multa mala peccatoribus
inflicta . ſic vnus āgelus clamat Apo .
decimonono . Venite ⁊ cōgregamini ad
cenā dei vt manducetis carnes regū ⁊c̄

De ſancto Johāne baptiſta .

Edite in lucem gencium . Yſaye
quadrageſimonono . Quid luce nobili/
us que eſt natura in ſummo omniū con
ſtituta . rerum omnium pulchrificatiā
eſt tamen hic notandum ꝙ lux nō vni/
formiter ē in omnibus corporibus ſed a
liter eſt in ſolari ſubſtācia . Aliter in lu
nari . Aliter in alia qualibet celi ſtella
Nam in ſole eſt lux pleniſſima inacceſſi
bilis propter ſuam excellenciā . In lu/
na eſt cōprehenſibilis propter eius ha/
bundanciam . Sed in qualibet alia ſtel
la . eſt viſibilis propter ſui temperan/
ciam ¶ Notandum eſt igitur . ad pre/
ſens ꝙ Johannes lux fuit Quia ve
ram lucem preuenit . ¶ Et quia verā
lucem annunciauit . ¶ Et quia predi/
cando . baptiſando . ⁊ mūdū illumiāuit .

Lux enim vt ex multis pauca dicam .
Eſt natura directiua per radiorum ex
panſionem . ¶ Eſt natura cōformati/
ua per virium roboracionem . et viſus
delectacionem . ¶ Eſt natura arguitiā
per rerum occultarum manifeſtacōnē
¶ Eſt natura inflammatiua per radi
orū repercuſſionem et multiplicacionem
¶ Dico ꝙ lux . natura eſt deuiancium
vel errancium ac per mare nauiganciū
directiua . dum enim radios ſuos in ter
ram proicit tenebras pellit . et viā qua
eundum eſt patefecit . Unde dicitur in
Jo . Qui ambulat in die non offendit
quia lucem huius mundi videt . Qui ā
bulat autē in nocte . offendit . quia lux
nō eſt in eo . Johannes ergo fuit lux di
rectiā . qū oſtendit nobis ſalutis viam
que fuit hec via . Ille q̄ de ſe dicit . ego
ſum via veritas et vita . ſed hanc viam
oſtendit . qū criſtum digito demonſtra/
[illegible] . ſic em̄ habetur . Jo . vidit Johan/
nes Jeſum venientem ad ſe dixit . Ec/
ce agnus dei ecce qui tol . pec . mū . hic
eſt de quo dicebam . poſt me venit vir q̄
ante me factus eſt ⁊c̄ . ¶ Fuit eciam lux
Jhoēs oīm directīa . magna valde ⁊ lu
minoſa . cūctis de ſe ꝑbendo exēpla . ie/
iunādo . modica ⁊ vilia cōedendo . aſꝑa
⁊ vilia induēdo . Laudes hominū fugiē
do . ſicut patet multiplicit̄ vn̄ fuit lux ī
tenebris lucēs ſicut habetur Jo . Sed q̄s
hodie docet ꝓximū ſeq̄ criſtū . quis de ſe
aliis nō pocius mortis ꝙ vite ꝑbet exē
plum . Oīa hodie ſūt corrupta . corda . u
ba . opa . exēpla . videmus in hominibꝰ
nulla vel pauca bona . ſed oīa q̄ſi mala .
⁊ tn̄ ꝑceptū ē dnī ī Ma . Sic luceat lux
veſtra co . ho . vt vi . ope . veſ . bona ⁊c̄ .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Sed conquerit᷑ dominus in Johanne
Ego lux in mundū veni . et dilexerunt
homines magis tenebras ꝙ̄ lucem . ve
re magis diligi..ig peccatis nos excep/
tis opera tenebroſa ꝙ̄ luminoſa et ma/
gis mundana ꝙ̄ xpriſtiana . et magis
diabolica cōmercia ꝙ̄ diuina . et vicia
pocius ꝙ̄ virtutes . et ꝓpterea expulſi
digne a gloria . deſcendimꝰ ad inferna
ad terram vtiqꝫ tenebroſam . dignum
eſt eīm vt qui more noctue fugit . ꝙ tene
bras diligit vt expulſus a luce . vere te
nebras poſſideat ſempiternas . vt qđ
ſemper amauit ſemper poſſideat .
Secundo lux eſt debilium cōforta/
tiā et viſus delcātiua Vn̄ Philoſophus
dicit . ꝙ in aſcenſu ſolaris lucis vſqꝫ ad
mediam diem . cōfortentur et creſcunt
vires in corporibus animalium . q̄ in
deſcenſu eius ad occaſum decreſcunt .
et reſoluuntur in ſomnum ; videmus
eciam ꝙ ad preſenciam lucis confortan
tur itinerātes . cōfortantur nauigan/
tes . et egrotantes . lux eciā miro modo
viſum delectat . quando ſe illi cōtempat
Vnde Eccleſiaſtes . Dulce lumen et de
lectabile eſt . oculis videre ſolem . Johā/
nes ergo fuit lux confortatiua dum ad
penitenciam populos exemplis et ope
ribus animauit . Nam et predicacōem
ſuam a penitencia inchoauit Sicut ha
betur Mathei ſecundo . et in luca tercio
Vbi dicitur . ꝙ venit in omnē regionē
iordanis . predicans baptiſmum peni/
tencie in remiſſionem omnium pecca/
torum . parate inquit viam domini rec
tas facite ſemitas dei noſtri . Ecce quō
conforta bat omnes in generali . confor/
tabat in ſpeciali . turbas ad elemoſinas
Publicanos ad iuſticiam . milites ad
miſericordiam . Nam ſicut habetur luce
tercio . Interrogabant eum turbe di/
centes . Quid faciemus et nos . quibus
dicebat . Qui habet duas tunicas . vnā
det non habenti . et qui habet eſcas . ſi/
militer faciat . dicebant et publicani .
Magiſter quid faciemus . quibus ille .
nichil aliud ꝙ̄ qđ conſtitutū eſt vobis .
id ē . ea que recipiſtis fideliter et iuſte
tractetis . Item militibus querētibus
et nos quid faciemus ait . Neminem cō
cuciatis . neqꝫ alteri calumniam facia/
tis . et eſtote contenti ſtipēdijs ueſtris ;
vide quomodo omnes in generali et in
ſpeciali confortabat . O ꝙ̄ felices tur/
be . mercatores et milites ſi doctrinam
hanc obſeruarent . Sed quis eſt qui de
duabus tunicis . pimmo ī minimis de va
rijs vnum det non habenti . Quis qui
iuſte et ſine fraude mercacōnes faciat .
et qui in aliena bona ſibi conmiſſa .
turpiter non inuadat . Quis eſt ex ma
ioribus qui minoribus calumniam nō
faciat . qui ſeruos non concuciat . qui
ſuis ſtipendijs contentus exiſtat . Vti
nam officiales nichil acciperent vltra
ſuum . ſed omnes quidam furantur et
rapiunt . et qui plura rapit melior et
ſapientior reputatur ꝛc̄ . Tercio .
lux eſt natura argutiua per rerum oc/
cultarum manifeſtacōnem . dum enim
lux tenebras pellit . occulta detegit . et
abſcondita manifeſtat . latrones et ad/
ulteri tenebras querunt latere volunt .
et ideo lucem fugiunt et odiunt ad mo
dum rubete . Eſt enim Rubeta quedā
Rana venenoſa q̄ odit loca odorifera . et
boni odoris ꝛ diligit fetida et fumoſa .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et ideo lucem fugit et tenebras ſꝫ querit
quod omnium maleficorum officium
exiſtit. Unde dicitur Johannis tercio
hoc eſt iudicium quia lux in mundum
venit. et dilexerunt homines magis te
nebras q̄ lucem. Erant enim eorum
mala opera. Omnis enim qui male a
git odit lucem. et non venit ad lucem.
vt non arguantur eius opera mala.
Qui autem inquit facit veritatem ve/
nit ad lucem. vt maī. eius ope. que in
deo ſūt facta. Fuit ergo Jhoēs lux ar
gutiua. quia peccatores grauiter argue
bat nulliqꝫ ꝑcebat. Unde dicitꝛ Math.
iij. q̄ videns multos phariſeorum et
ſaduceorū ad baptiſmum ſuum venire
dixit eis. ꝓgenies viperarū ⁊ filij pa/
trum ꝑuerſorum. quis monſtrauit uo
bis fugere a uētura ira. facite ergo dig
nos fructus penitēcie. Ecce ſecuris ad
radicem arboris poſita ē. omnis arbor
que non facit fructum bonum excidetꝛ
et in ignem mittetur. Ecce q̄ grauiter
arguebat illos qui videbantur ceteris
ſanctiores. Non eciam verebatur ꝑſo/
nam potētis. vnde nec herodi parcebat
ſed eū de vxoē fratris ſui quā fratre vi
uente acceperat. grauiter arguebat. ſi
cut habetur. Mathei. nono Nam et ob
hanc cauſam ab herode occiſus eſt. Lege
hiſtoriam totam. O quot inter nos ſūt
hodie herodes. fornicatores. aliorum ha
bentes vxores. virginum conſtuprato
res. ⁊ maſculorum concubitores qui lu
cem odiunt arguentes fugiunt. predi/
catores audire nolunt. ſed Johannē ſi
poſſent occiderent. ſed nūquit herodes
hoc fecit inpune. Non inquam. ſed ip/
ſe in exiliū relegatus miſerrime vitam
finiuit cū ipſa mētricula quā amauit.
ſed et puellā que ſaltauit ⁊ caput Johā
nis peciijt. viuam terra abſorbuit.
Dicit tamen quedam hiſtoria q̄ dum
herodias caput Johannis teneret. ca/
put eius in eam efflauit. et protinus
in puluerē iuit. ¶ Quarto lux eſt na/
tura īflammatiua ſiue calefactiua per
radiorum repercuſſionem ⁊ multitudi
nem. dum enim ſolares radij ad cor/
pus opacum veniunt. dum trāſire vl/
tra non poſſunt ab ipſo corpore reper/
cuſſi retrocedunt. Sicut pila ad murū
proiecta. cum pertranſire non poſſit
repercuſſa ab ipſo corpore retrocedit.
Radij ergo ſic repercuſſi circa corpus
illud ſe multiplicant et maximum ibi
calorem generant. Unde ſemper maior
calor eſt iuxta parietem q̄ in campo. et
maior ē eciam calor in valle q̄ in mon/
te. quia in valle radij detinētur ne trā
ſeant. cum in monte detineri nō valeāt
Item ex eadem racione minor eſt ca/
lor tēpore hyemis q̄ eſtatis. quia in hy
eme radij ſuper terram quaſi cadūt ex
latere et vltra tranſiunt et non ibi ſub
ſiſtunt. ſed in eſtate cum cenith eſt pūc
tus recte poſitus ſuper caput noſtrum
approximat ſol ⁊ radij quaſi diametra
liter cadūt ſup terrā. et ſic ibi ſubſiſtūt
nec vltra procedunt. propter qd̄ calorē
efficiunt. Fuit ergo Johannes lux cale
factiua et inflammatiua in verbis et
operibus et exemplis. vnde et de eo di
citur. q̄ fuit lucerna ardens et lucens
Ardens in affectu. Lucens in intellec
tu. vel ardens in corde. Lucens in ope
vel ardens quantum ad ſeipſū. Lucēs
per cōparacionem ad proximū. Ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eiū fuit helyas. de quo ī Eccleſiaſ. di/
citur . ꝙ ſurrexit helyas ſicut ignis et
verbum eius ſicut facula ardebat . ſed
ve mūdo miſero. quia non eſt hodie qui
hac luce inflammetur . ſed ſumus niue
frigidiores que nunquā calefieri poteſt
Nam et quoddā oſſiculum in dextro la
tere rubete eſt . qd̄ eſt tante frigidita/
tis ꝙ ī lebetem ſi miſeris feruē nō ſinit
et ſi feruet ſtatim feruere deſinit ; ſic
multi non ſolum in ſe non ſunt calidi.
ſed adeo frigidi . vt oīes cum quibus
cōuerſantur infrigident .

Item .

Johannes eſt nomen eius. luce .
ꝑmo. Tante excellencie fuit bea
tiſſimꝰ Johannes vt plene lingua dici
nequeat. Quis enim ſic totus ſanctus
ſic oī tp̄e vite ſue cōuerſatus . ſic a deo
cōmendatus. vt precurſor hic maximꝰ
Non enī abſqꝫ racōnabili cauſa Johēs
tociens appellatus fuit . ergo bene ad
laudem eius aſſumitur vt dicatur Jo/
hannes eſt nomen eius. quaſi vir mag/
ne gracie. vel magnorum meritorum .
quāuis igitur eius altiſſima meīta ple
ne non poſſumus exprimere lingua .
breuitatis tamē gracia. ex quatuor poſ
ſumus oſtendere altiſſima. ſcilicet. Ex
parte habundantis gracie quā accepit.
Ex ꝑte humilis conſciencie ꝑ quā vilia
de ſe ſenſit. Ex ꝑte aſpē penitencie quā
ſemper portauit . Ex ꝑte zeli iuſticie
pro qua mori nō timuit . ¶ Dico ꝑmo
ꝙ beatus Johannes magnorum fuiſſe
meritorum oſtenditur ex ꝑte habundā
tiſſime gracie quam accepit. Johannes
enim interpretatur. In quo eſt gracia
dei. et vt daretur intelligi ꝙ eius gra/
cia fuit maxima. nam a tribus ſpiritu
ſancto dictante plenus eſt appellatus .
vt ex ore trium teſtium tam veracium
eius meritum ꝓbaretur fuiſſe ꝑmaxi
mum . Nam primꝰ inpoſitor nominis
vt de deo obmittam fuit Angelus qui
Zacharie apparens ait Elizabeth vxor
tua pariet tibi filium . et vocabis nomē
eius Johannes. luce. primo. lege hiſto
riam . Item et hoc ibidem. cum natus
eſſet puer . venerunt circumcidere eum
Et vocabant eum nomine patris eius
Zachariam . Quibus obuians mater
eius ſciens quid dixiſſet angelus ait
Dixit ad illos. Nequaq̄. ſed vocabitur
Johannes Iterum dum innuerent pa
tri eius quem vellent vocari eum poſtu
lans tabellam ſcripſit. dicens . Johēs
eſt nomen eius . et ſequitur . ꝙ mirati
vniuerſi. Unde mirati ſ̄ quia ſic ab an/
gelo nunciante . ſic a mr̄e concipiente.
Sic a patre generante puer Johānes
cōcorditer eſt nominatus. dum ergo to
ciens aſſerunt eum eſſe Johannem .
oſtendunt in eo plenitudinem gracie .
ſed nos hodie fratres mei in culpa con/
cipimur . In peccatis naſcimur . In
peccatis nutrimur . et In peccatis vt
ſepius nominamur . Unde poſſumus
merito gemere. ſicut Innocentius dicit
Eo ꝙ ſit noſtra cōcepcio culpa. natiui/
tas pena. et vita mori. cotidie moīmur
Cotidie vitam finimꝰ Cotidie ad mor
tem tendimus . nec ad punctum ſtare
poſſumus. vnde ob noſtras tantas mi
ſerias mos fuit olim in terra. vt in na/
tiuitatibus hominum flerent eo ꝙ ad
penas venirent et in eorum morte gau
derent . eo ꝙ mundi mala effugerent ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nota eius merita ab eodem angelo quo
dominus nũciatus . a maria adhuc in
vtero ſalutatus . et natus ab ipſa ĩ bra
chijs leuatus . et in natiuitate eius to/
tus mundus gauiſus . ¶ Secundo ap
paret fuiſſe magnorum meritorum ex
ꝑte humilis conſciencie . ꝑ quã vilia de
ſe ſenſit . Si enim iuxta ſentenciam ſal
uatoris que mentiri non potuit . om̄is
qui ſe humiliauerit exaltabitur . ergo q̃
ſe magis hu̅iliat magis exaltabit᷑ ⁊ qui
maxime . maxime . ſed beatus Johan/
nes ſũme humilis fuit . vilia maxime
de ſe ſenſit . vilia de ſe predicauit . vilia
de ſe ſemper querẽtibus reſpondit . hec
omnia ꝓbãtur . Jo . ꝑmo et . terciõ . Cũ
em̄ Jo . tãtus eſſet ꝙ crederetur a mul/
tis meſſyas . requiſitus a ſacerdotibus
et leuitis ſe non eſſe criſtum . nec helyã
nec prophetam . reſpondit . ſed vocem ſe
eſſe dixit . q̃ſi diceret q̃d in me erratis .
criſtus dei verbum manet in eternum .
ſed vox deficit cum audit᷑ . et poſt mul/
ta que humilitatem eius ſonant . cũ di/
ceret ei . Quare baptiſas ſi tu nõ es criſ
tus dixit . Ego baptiſo vos aqua medi
us autem ſtetit quẽ vos neſcitis ipſe eſt
qui poſt me venturus eſt . qui ante me
factus eſt . cuius ego non ſũ dignus ſol
uere corrigia calciamenti . ⁊c̄ . Et plu/
ra addidit de ſua hu̅ilitate . terciõ . eiuſ/
dem circa finem . ergo quia ſic ĩ ſummo
humilis fuit . ſũme exaltari promeruit
ſed quis hodie humilis cum Johanne .
quis non ſuperbus cum herode . quid
hodie mũdus niſi ſuperbia . vnde diſcor
die . vnde guerre . vnde rixe . vnde in/
cendia . vnde homicidia . vñ furta . vn
de adulteĩa . vnde oĩa mala niſi ex ſup/
bia . que diuina peruipendit imperia .
diuina refugit premia . nulla infer/
nalia formidat ſupplicia . Utinam at/
tenderent miſeri . ꝙ eorum gloria eſt ſi
cut palea igne ſuccenſa . que ad ictum
oculi tota cõbuſta . nec et vtiles cineres
derelinquit . Sunt em̄ ſicut aqua deflu
ens . que prius diſſoluitur q̃ tanga/
tur . multum erigitur et inflatur ſpu/
ma maris . ſed mox euaneſcit modico vẽ
to tacta . vnde vobis filij ſuperbie tanta
de vita fiducia . Nũquit non corpus hu
manũ fragilius eſt q̃ vitrum . quia vi/
trũ ſolo cõcuſſu alterius corporis rũpi
tur . Sed hominis corpus modis ĩnu/
meris frangitur . ſed nũquid cõfidis in
pecunia . ſed vbi mundi diuites . vbi prĩ
cipes . vbi reges . qui oĩa poſſederunt ?
ſic de potencia . ſic de ſapiẽcia penitꝰ ẽ
ſenciendum . ergo fratres non ſuperbi
amus cũ herode . ſed ſimus humiles cũ
Johanne . Non ſuperbiamus cum dya/
bolo . ſed ſimus humiles cum criſto .
Tercio oſtenditur fuiſſe magnorũ me
ritorũ . ex parte auſtere penitẽcie quã
ſemper portauit . fuit em̄ auſtera eius
penitencia ex ꝑte loci . et ex ꝑte penitẽ/
cie veſtimẽti et ex ꝑte cibi . In hijs em̄
tribus cõſiſtit auſteritas pe̅itencie . Nã
infantulus introiuit deſertum vbi ẽ lo
cus vilis locus ſterilis . Locus inhabi/
tabilis . Item eius veſtimentum vi/
liſſimum ⁊ aſꝑimum . Itẽ cibus eius
modicus ⁊ admirãdus . et ſimilit᷑ potꝰ
vñ dr̄ Math . iij . Ipſe Johanẽs erat in
deſerto ⁊ habebat veſtimẽtũ de pilis ca
melorũ et . zonam pelliceã circa lũbos .
Eſca autem eius erat locuſte et mel
ſilueſtre . de potu eius dicitur . Lu . vij .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Venit Johannes Baptiſta. non man-
ducans panem. neqꝫ bibens vinū. pre
dictum eñ erat ꝑ angelum. luce. p̄mo.
vinū et ſi ceram nō bibet. Sed quis ho
die talem penitenciā facit nō in deſerto
ſed in amplis palacijs et lectis ſpacio-
ſiſſimis penitem9. Noſtra penitencia
ſunt delicatiſſima veſtimenta. non duo
paria ſed pluima. nō locuſta nec panis
et aqua. ſed fercula vaīa et vina dulcia
et diuerſa; vere nō eſt vera ſed falſa eſt
noſtra penitēcia. ymmo nec penitēcia
eſt noīanda. vbi nulla ſunt aſpera ſed
dulcia vniūſa Si eñ Johēs ꝗ ex vtero
fuit ſanctus. ꝗ vt dicit̃ actualit̃ nunꝙ
peccauit tā aſperā penitenciā faciebat.
Quid facere dn̄t peccatores impij. pec
catis omnib9 pleni. Ipſe eñ Johānes
p̄dicauerat facite fructus dignos pn̄e.
luce. iij. vbi dicit Gregori9. ꝙ nō debet
eſſe par penitēcia ei9 qui parū. et eius
qui multū pccāuit. ergo ſi ſcd̄m menſu
ram culpe. debet eſſe mēſura pn̄e. Si
Johannes et helyas. et omnes ſcī p̄rēs
ī deſertis egipti tantis ſe vigilijs et ie
iunijs macerārunt. tam aſpera et incul-
ta veſtimienta portauerunt. Quid nos
pleni peccatis omnib9 facē deberemus
¶ Quarto. Johannes oſtendit̃ fuiſſe
magnorū meritorū ex p̄te zeli iuſticie
ꝓ quo aīaꝫ ſuā poſuit. Nā q2 Herodē
de vxore fratris arguit. quare herodes
ipm̄ occidit. multipliciter metuebat he
rodes Johannē. ſciens eum virū iuſtū
et ſanctum. O quot ſunt herodes qui
iuſtos premūt. angarias eis inponūt.
et quandoqꝫ pro iuſticia occidunt nec
argui volunt ꝛc̃.

De ſancto Petro et Paulo.

Vos qui ſecuti eſtis me in regnā-
tione cum ſederit filius hominis in ſe.
ma. ſu. ſe. et vos. iu. xij. t. iſrl̃ Mathei
xix. Jeronim9. Grādis fiducia. petr9
piſcator erat cibum manu et arte quere
bat. et tn̄ confidēter dicit. dimiſim9 oīa
facim9 qd̃ iuſſiſti. quid igit̃ dabis no-
bis premij. Ad hanc queſtionē rn̄dens
ait. Vos qui ſecuti eſtis me ꝛc̃.
¶ Circa igit̃ ſtatum Meriti quo ī via
potiſſime indigem9. vt tandē ad p̄miū
veniamus: in morand̃ eſt et nōndum
anteꝙ veniam9 ad Meritorū ſtatum.
ꝙ ſunt Quidā ſequētes carnis delcā-
bilia. Carnē ſequūt̃ guloſi ꝛ luxurioſi
Quidā ſunt ſequentes mūdi deſideria.
Mundum ſequūtur auari et cupidi.
Quidā ſunt ſequētes xpriſti veſtigia.
Xpriſtum ſequūtur Apoſtoli et Aplīci
viri ſiue pocius omnes ſancti.
¶ Dico ꝙ quidā ſunt qui ſequūtur car
nē et carnis delectabilia ſicut guloſi et
luxurioſi. qui ad nichil aliud vacant.
niſi vt bene comedant ꝛ bibant et vana
videant. vana audiāt. et turpia tāgant
Tales ſilēs ſunt porcis. ꝗ os totū dū
comedunt in paſtam figunt. et ſine de-
maſticacōne degluciunt. et ſtatim poſt
cibum in luto ſe ponunt. nec ori a luto
ꝑcunt. Certe tales ſunt omnes carnis
amatores. qui p̄mo ſe cibis et vinis in
gurgitant. et ſic tandē luxurie vacant.
Unde de quodam eis dicit̃. Prou. vij.
Ubi loquit̃ de muliere meretrice. ꝗ irri
tiuit iuuenem multis ſermonibus. et
procaci vultu blandita eſt ei. et ſequi-
tur ibi. ꝙ ſequit̃ eam q̄ſi bos ductus

ad victimã . et quaſi agnus laſciuiens
ignorans ꝙ ad vincula ſtultus trahat᷑
donec tranſeat ſagitta iecur eius . vel q̃
ſi auis feſtinet ad laqueum neſciens ꝙ
de ꝑiculo anime eius agatur . Nota ver
ba . Nam primo ſequit᷑ eam lentus . q̃ſi
bos ad macellum ductus . ¶ Secundo
ſeq̃tur eam letus . quaſi laſciuiẽs agnꝰ
¶ Tercõ ſequit᷑ eam feſtinus quaſi vo
lucer ad eſcam celeri volatu deducta
Primo vinculatur et neſcit ¶ Secun/
do ſagittat᷑ et nõ fugit . ¶ Tercõ occi/
ditur et ſic ꝑit . Vinculatur ꝑ̃mo mala
affectione . ſagittatur ſecũdo in occiſio
nis accepcione . ſicut in riſu eius vel in
aſpcũ oculorum euis . et ſimilibus . ſed
tercõ occiditur in cõſenſione ſiue in pec
cati ꝑpetracione . et propter hec omnia
dicitur Eccleſiaſtici decimo octauo . ca .
poſt cõcupiſcencias tuas . ne eas et a vo
luntate tua auertere . quia ſi dederis a
nime tue concupiſcencias faciet te veni
re in gaudiũ inimicis tuis . ¶ Secũdo
ſunt quidam qui querunt mendacia et
mundanorum falſa deſideria . et tales
ſunt omnes auari . et cupidi et griſoni
ci . O ſumma fatuitas auarorum que/
runt vento et vanis mundanis ſaciari
quia non attendunt ꝙ nunꝙ̃ ſaciari
poſſunt . ſed q̃to plura acquirunt tan
to plura appetunt . et vacuos ſe eſſe ma
gis inueniunt . dicitur enim . Eccleſi/
aſtici tercio . Quaſi qui apprehendit
vmbram et ſequitur ventum . ſic qui at
tendit ad vilia mundana . vere mũdꝰ
eſt vmbre ſimilimus . quia ſicut vmbra
aliq̃d eſſe videt᷑ ſed dũ appꝛ̃hendit᷑ nõ ſen
tit᷑ nec manu tenet᷑ . ſic mundus nũc vi
det᷑ aliq̃d . ſed totꝰ vanus exiſtit . ſicut

vnuſquiſq; in morte ꝓpendit . Job . q̃ſi
flos egreditur et cõteritur zc . ergo ſtul
tiſſimi ſunt auari . qui volũt vmbra fu
giente repleri . et vento vaniſſimo ſaci/
ari . Sunt eñ draconi ſimilimi auari .
qui querit vento ſaciari . et vento cre/
dit ſuum internũ incendium mitigari .
de hoc eñ ſicut . Jero . ait ſuper illud de
cimoquarto . Ieui . Attraxerunt ventũ
ſicut dracones . draco inquit eſt animal
ſitibũdum intimũ vt vix aqua valeat
ſaciari . et ideo vento os aꝑit . vt ſic ſitĩ
extinguere poſſit . Quare cum nauem
in mari viderit . et ventum maximum
circa nauis velum aduerterit . tanto im
petu illuc vadit . ꝙ ſepe nauem ſubuer
tit . et tamen draco nichil proficit . cum
ardorem nullo vento unꝙ̃ extinguere
poſſit . ſed nõ hoc ꝙ omnes breuiter qui
carnem ſequũtur et mundum ſequũtur
conſequũtur eciam dyabolum tirãnũ
vtiq; peſſimum querẽtẽ omnes ſecum
trahere ad infernũ Et tale eſt ſequi dya
bolum . quale eſſet ſi agnus ſequeretur
lupum . porcus vrſum . gallus vulpem
lepus canem . et cetera . Et licet caro õ
nes inficiat mundus in omnibus paſ/
ſim deficiat . Et dyabolus omnes deci/
piat . nec alicui verum dicat quia griſo
nicus eſt . tamẽ hos peſſimos dominos
ſequitur omnis mundus . vnde in figu
ra huius dicitur ſecundi Regum . iiij .
ꝙ omnis Iſrahel toto corde ſequeba/
tur abſolonem ad perſequẽdum dauid
abſolon qnia laſciuus ſignat mundum
ſed quia tirannus . ſignificat diabolum
ī ſuis membris ꝑſequens triſtũ . ſed at/
tendite fratres . q2 abſolon ꝑijt . et om/
nis populꝰ qui eũ ſeq̃batur diſperſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

fuit / q̄ tempus adueniet qn̄ amatoēs
ſui corpis. amatores mundi. et cōſecu/
tores diaboli. omnes cum ſuo principe
ignibus infernalibus ſunt tradendi.
¶ Tercīo ſunt qui ſequūtur xpiſtum
agnum māſuetiſſimū. doctorem prudē
tiſſimū. regem potentiſſimū. et patrē
dulciſſimū. et tales fuerunt Apoſtoli.
et omnes Aplīci viri. et q̄s poſſet ſuffi
cienter cogitare. quis ſufficienter ūbis
exp̄mere. q̄ pfecte q̄ cōtinenter. quāto
feruore Aplōrum principes ſecuti ſunt
dn̄m ſaluatorem. Nam rebus omnibus
nudi. fame ſitiq̄ confecti. verberibus
attriti. carceribus macerati. iniurijs
plurimis puocati. tandem ſequentes
xp̄m iudicati ſūt morti. Nege legendā.
poteſt vnuſquiſq̄ Aplōrum dicere p ſe
illud Job. xxij. Veſtigia eius ſecutus
eſt pes meg. veſtigia humilitatis pfun
diſſime. pauptatis altiſſime. caritatis
ardētiſſime. et paciē cōſtantiſſime. qui
vnq̄ in mundo ſic humiles. ſic omnibg
rebus paupes. ſic flamma caritatis ar
dentes. ſic in pſecucōnibus pacientes.
vt Petrus z Paulus. Vn̄ Paulus dice
bat Rō. viij. quis nos ſepabit a caītate
xp̄i. tribulatio an anguſtia zc̄. et ſeq̄t
certus ſum q̄ neq̄ mors neq̄ vita zc̄.
poterūt nos ſepare a caritate dei. que
eſt in xpiſto dn̄o. vnde potuit quilibet
iſtorū figurari in ethay. qui ij. Regum
decimoquinto. dixit ad regem Dauid.
viuit dn̄s et viuit anima tua domine.
qui rex ibi erit ſeruus tuus. vbi fuerit
dn̄s meus rex. Sic eni ſancti Apoſtoli
dicere potuerunt vero Dauid domino
ſaluatori. Nam Petrus dixit. Animā
ponam p te. Paulus aūt ait. Michi vi
uere xpiſtus eſt et mori lucrum. et cu
pio diſſolui et eſſe cū xpiſto. qui ſunt
hodie fideles xpiſto. qui pati mori pro
xpiſto. quando p eius amore non poſ
ſumus pati verba; qui nō ſuſtinet ver
ba. quomodo portaret mortis ſupplicia
Nunquid nix ſiue ros. ſuſtineret ignis
incendia. que calorem nequeunt pati
ſolis. O xp̄iana confuſio et ſempiterno
digna obprobrio. que non poteſt pati
pro xpiſto zc̄.

De ſcā Maria Magdalena.

Quēadmodū deſiderāt ceruus ad fon
tes aquarū. ita deſiderāt aīa mea
ad te deus. p̄s. q̄ ardenti deſiderio
quamq̄ flagranti incendio ſe Magda/
lena ad xpiſtū habuit. quis ullis exp̄
mat dignis verbis. Nam p̄mo ex mag/
no deſiderio odioq̄ peccati ad fontem
miſericordie ſitibunda velud ceruus ad
fontem venit. fontes lacrimarum effu
dit. quibg dominicos pedes lauit. ſuis
capillis exterſit. et oſcula illis magni
amoris impreſſit. ppter qd̄ audire pro
meruit. remittūtur ei peccata multa.
quoniā dilexit multum. ¶ Eſt igitur
circa deſiderium hoc nōndum. ppter
hoc q̄ xpiſtus eſt deſiderandus omni
tempore. ab omni gente. omni neceſſi/
tate. omni proſperitate. in omni adūſi
tate. ex omni parte. eo q̄ ipſe eſt deſi/
derabilis viſui. vt ſit homini delectatio
in videndo. Eſt deſiderabilis auditui
vt ſit delectatio in auditu. Eſt deſidera
bilis ſenſui ſiue guſtui. vt ſit homini de
lectatio in guſtando. ¶ Dicat ergo et
ante omnia Magdalena et quilibet noſ
trum cum ea. deſidero domine te vidē.

Sicut enim naturale eſt ſummū bonū
deſiderare. ſic et deſiderare cōſpicimus
ſumme pulchrum. viſus enim natura/
liter delectatur in pulcro. Unde oīa
animalia ſequūtur pantheram vt vide
ant eius pulchritudinem. Item miro
modo Aquila delectatur dū ſolis pul/
chritudinē intuetur. delectatur et plu/
rimū viſus hominis dum virens pra/
tum et flores conſpicit. et dum purum
et clarum ſpeculum intuetur delectabi
lit̄ viſus acies reparatur. et ſi ſic de/
lectat pulchrum hoc corporale. quid pul
chrum efficit ſpirituale. et ſi ſic delectat
viſum hunc corporalem ſol iſte mate/
rialis quantum delectat viſum anime
ſpiritualem ſol ſpiritualis. et ſi tanta
eſt pulchritudo in creato hoc ſole. quāta
eſt in ſole creante et cunctis rebus pul/
chritudinem dante. Eſt igitur ſaluator
noſter. de quo dicitur p̄ma Petri p̄mo.
In quē deſiderant angeli proſpicere. ꝛ
ſi angeli. conſtat ꝙ omnes ſancti. Und̄
dictum eſt aggei. ij. Veniet deſideātus
cunctis gentibus. et ſi eſt ſic deſiderabi
lis omnibus. qualiter Maria Magda/
lena ardebat. quomodo eſtuabat. quō
eius faciem videre cupiebat. q̄ preter
eum nichil aliud diligebat. Unde pote/
rat dicere illud Pſape. Anima mea de
ſiderat te in nocte. id eſt. dum adhuc
eſſem in tenebris peccatorum. ſiue int̄
tenebras mundanorum. et hoc deſide/
rium patuit. Johannis decimo. Ubi
dum mortuū ploraret a ſorore audiſſet
magiſter adeſt. ſtatim fratris oblita
ſurrexit et ad fontem miſericordie feſti
na cucurrit. vere poterat dicere illud.
Pſalmiſte. et poteſt eſſe verbum cuiuſ/
libet ſancte anime. Sitiuit aīma mea
ad deum ꝛc̄. Non poteſt anima amore
feruens pati ſui dilecti abſentiam.
Exemplum de ſponſa. Canticorū. ij.
Que ſic querebat ſic ardedebat. ſic lan
guida incedebat. ꝓpter abſenciam ſui
ſponſi. Sed quis hodie hoc deſiderio q̄/
rit xpriſtū. quis dabit capiti meo aquā
et oculis meis fontes lacrimarum. vt
non ceſſem a fletu cum videam omnem
mūdum magis valde deſiderare aurū.
ꝙ amantiſſimum dominum. currunt
reges. currunt principes. currunt pa
riter omnes gentes ad aurum. et vix
eſt vnus qui currit ad xpriſtum Pſa.
primo. Principes tui infideles. omnes
diligunt munera. ſequūtur retributiō/
nes. et Ieremi. A minimo vſque ad
maximum omnes auaricie ſtudent.
ſed nunquid impunē. Narrat ſcripturā
ꝙ quidam reuerſus ab inferis. vidit
Neronem imꝑatorem in quodam bal/
neo qđ erat ex auro liquefacto. ſuꝑ cu/
ius eciam dorſum liquidum fundebatᷣ
a demonibus aurum. poterat enim di/
cere demon ille qui hoc gerebat officiū.
qđ dictum fuit Craſſo Imperatori.
Dum enim captus eſſet et aurū in os
eius liquefactum effunderetur. diceba/
tur ei. aurum ſitiſti. aurum bibe.
¶ Secundo dicat Venerabilis Mag/
dalena. et quilibet noſtrum cum ea.
Domine deſidero te audire. Naturale
eſt auribus audire ſuauia. Nam Bo/
ues et Ceruí libenter audiunt melodi
am. et miro modo delectantur in cantu
Cigni in tantum cantum amant. ꝙ
ad cantantes de nidis aduolant. et vo/
ces conſimiles formare laborant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed ſi tantum delectat auditum cantus
auium ſiue hominum. et ſonus inſtru/
mentorum. ſi ſic afficitur animus dū
aliquis bonus orator vel cōcionator au
ditur. Quid putas diuinam ſapienci
am cōcionantem audire. Dicitur enim
tercij Regum decimo. Omnis terra de
ſiderabat videre ſalomonem. vt audiēt
ſapiam̄ eius. Salomō fuit rex pacifi/
cus xp̄s. Ob ſapiencia huius regis
venit regina ſaba a finibus terre. ſicut
dicitur quarti Regū decimo. Nam au/
dita regiā fama Salomōis venit ad eū
ꝛ audiens omnem ſapienciam dixit ad
eum verus ē ſermo quem andiui in ter
ra mea. ſuper ſermonibus oris tui. et
ſuper ſapiencia tua. Nec credebam nar
rātibus: donec ipſa veni ꝛ vidi oculis
meis. ꝛ ꝓbaui ꝙ media pars narrata
michi nō fuit. Maior eſt enim ſapien/
cia tua ꝙ̄ rumor quem audiui. Beati
ſerui tui qui ſtant ſemꝑ coram te et au/
diunt ſapienciam tuam Argue ergo ſic
Si igitur regina Saba inuenit tan/
tam ſapieciam in figura: qnantam pu
tas magdalena inneuerit in re ipſa?
Dicitur enim in Luca. ꝙ ſedens ſecus
pedes domini audiebat verbum illius
quod Auguſtinus exponens ait. Erat
inquit Maria intenta dulcedini verbi
domini. et mira dulcedine tenebatur.
quia maior eſt refcīo mētis ꝙ̄ ventris.
Unde poterat Maria magdalena dice/
re illud Pſalmiſte. ꝙ̄ dulcia faucibus
meis eloquia tua. ſuper mel ori meo.
Et ſimiliter illud Canticorum. Ani/
ma mea liquefacta eſt vt dilectus locu/
tus eſt. Et quid hoc mirum eſt. cum
ſic equi exiſtant dum vocem audiunt

tube ſonantis. quid anima ſancta facit
dum aure cordis diuine ſapiencie intē
dit. O ſi ſcirent miſeri peccatores. ꝙ̄
ſit dulce ꝙ̄ ſuaue intus in corde diuinā
ſapienciam loquentem audire. Omnia
dimitterēt. de nullo curarēt. ſed ad eiꝰ
auditum totis auribus aſpirarent. vn
de dicebat ſponſa in canticis. En dilec/
tus meus loquitur michi. pro magno
narrat. quia in ipſa locucione. ſuauita/
tē admirabilē ſenciebat. Narrat Gre/
gorius ꝙ quidam nomine Seruulus.
dum in lecto iaceret ꝛ coram ſe diuina
verba legi faceret ſubito clamare cepit.
Tacete tacete. Cumqꝫ tacuiſſent. Nū/
quit ait non audiſtis quante laudes re
ſonant in celo. Cumqꝫ ad illas laudes
collo ſuſpenſo aurem intenderet: tantā
delectacionen ſenſit. ꝙ mox celo ani/
mam reddidit. Ergo ſi ſic delectat au/
res carnales ſanctorum audire concen/
tum. modulaciones et armoniam: q̄d
eſtimas ē audiē diuinā ſapienciā ꝛ ip/
ſum verbum eternum. quod omnis be
atitudinis ſanctorum cauſa eſt et prin
cipum? ¶ Tercio dicat beatiſſima
Maria magdalena. Domine non ſolū
deſidero videre te vt perficiatur meus
viſus. Non ſolum audire vt perficiatꝛ
auris mea. ſed ꝛ corde deſidero te ſentiē
vt cōpleatur anime guſtus. In cuī de/
guſtacione et cōplexu ſuaui eſt comple/
mentū et perfectio omnis boni. maior
eñ ē dilectacio in rei amabilis cōplexu
ꝙ̄ in auditu vel viſu. Nichil eſt enim
aliud ꝙ̄ rei cōuenientis cum ſibi conue
nien cōiunctio. Unde longe plus delec/
tat vinū guſtatum ꝙ̄ auditum vel viſū
Nā guſtus eſt quidā tactus vt dīt phūs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde Propheta. Guſtate et videte q̄m
ſuauis eſt dominꝰ. Apoſ. ſi tamen guſ
taſtis ꝙ dulcis eſt dominꝰ. quaſi dicēt
Scire ꝙ dulcis eſt nō poteſtis niſi guſ/
tetis. non guſtu carnis ſed mentis. po/
terat ergo ſancta dicere Magdalena.
quod. ſponſo. in Canticis dicitur.
Sub vmbra illius quem deſiderabam
ſedi et fructus eius dulcis guttur̄ meo
quomodo enim aliquis Triginta ānis
in deſerto abſque humano ſolatio fuit.
vbi nichil aliud guſtauit ꝙ verbum eṫ/
num. O quanta dulcedine tenebatur
Lege totam hiſtoriā. quia ad narrandū
valde eſt pulc̄. et multū facit ad mariā
Nam ad litterā dum corpus xpriſti de
guſtaſſet tanta eam dulcedo inuaſit. ꝙ
mox animā exalauit. ꝙ ſi tantā delec/
tacōnem habere potuit dum adhuc eſſꝫ
corruptibilis et mortalis. quid nūc glo
rioſa ſentit. dum ſuo dilecto cōiuncta ē
in celis quē ſic amare potuit in terris.
O dilectio ſumma ī hac vita paucis ex
perta. et in ea valde paruula mora.
Quid eſt ꝙ nō deſideraris ab omnibꝫ?
Certe quia non perfecte poteſt amari
qd̄ non contingit aliquando experiri.
Nam ſanctus Bernūdus. qui aliquādo
expertus fuerat dicebat. Semel te guſ
taui bone iheſu. vtinam milleſies mori
poſſem. et ſemel iterum guſtarem. Si
ſic dicebat. qui ſemel ad momētum guſ
tauerat. quid eſt ſanctis et beatis qui
cōtinue guſtant. Neſcio quid dicam.
nichil eſt illi dulcedini comparabile. et
ideo magis tacendum ꝙ aliquid inper
fecte dicendum Quidquid enim de illa
dulcedine vitaqꝫ beata dicere poteſt lin
gua. minꝰ valde eſt ꝙ vna aque gut/
ta ad totum mare comparata. aut ad
magnitudinem celi vna modica terre ꝑ
ticula. O ſumma ſtulticia ꝓ carnis de
lectacōne tam parua. ꝓ modica huius
ſeculi gloria. et ꝓ minima tēporalium
copia. oīno citiſſime petitura perdere
velle illam delectacōnem eternam. et
econtra ad penam ꝑuenire ꝑpetuam.

Item.

Remittūtur ei peccata multa quo
niam dilexit multum. luce ſeptīo
Dilectio ſiue amor in rebus ſpūalibus
eſt ſicut ignis in corporalibus. Nam ſi
cut ignis habet virtutem corporis cale
factiuam. rubiginis abſterſiuam duri
ciei remollitiuam. ſic dilectio velut ani
marum ignis dum in animam agit.
ipſam intime calefacit. et omne frigus
ab ea expellit. eam ad pietatem et mi/
ſericordiam mollem facit. et omnē cul/
pe rubiginem ab eadem abſtergit.
Gregorius. Quid eſſe dilectionē cre/
dimus niſi ignem. Quid culpam niſi
rubiginem. ergo tanto amplius pec/
cati rubigo cōſumitur. quanto cor pec
catoris caritatis igne concrematur.
Eſt ergo Notandum. ꝙ hec venera
bilis femina Magdalena. ſupra huma/
num eloquium dilexit xpriſtū. cuius
amoris ſigna probantia. quatuor fue/
runt iſta. Primum ſignum fuit aſſi/
duitas recordacōnis. Secundum fuit
ſollicitudo inquiſicōnis. Tercium fuit
ſinceritas affectionis. Quartum vero
ſignum fuit feruor emulationis.
Iſta enim quatuor ſigna. miro modo
probant ſi quis alterum diligat.

Et probant non ſolum opere exteriore
quod non nunq̄ decipit . ſed interiore.
¶ Eſt igitur primum ſignum dilecti/
onis aſſiduitas recordacionis dilecti .
Amor enim ſi verus ſit cor quieſcē non
ſinit . ſed cōtinue ad ſui amati recorda
cionem impellit . Vbi eſt amor ibi cor .
Cū enim amor ſecūdum dioniſium ſit
vis vnitiua Et ſecundum Hugonem eſt
vis tranſformatiua . dum amantē trāſ/
format in amatum . neceſſario de eo ge/
nerat cōtinuum cogitatum . ſicut enim
homo nō poteſt ſui obliuiſci . ita nec ſui
amati . q2 violēcia impreſſi amoris ſepi
us mouet aſpectū cognicionis . vis igit
ſcire ſi deum perfecte diligas . vel aliud
plus deo amas . attēde ſi de eo plꝰ q̄ de
alijs rebus cogitas . quia de illo plus co
gitas quod plus amas . vbi em̄ theſau/
rus tuus ibi cor tuū eſt . veritas hoc do/
cet que mentiri non poteſt . ergo ſi plus
cogitas de mundo . plus de lucro . plus
de carnali amico vel ſocio q̄ de xp̄o . non
vertas ī dubiū . ſed ſit tibi certiſſimum
argumētum q̄ amas iſta plus q̄ xp̄m.
Nam ob hanc cauſam dominus dicebat
de diuino amore . Luce decimo . Diliges
dominū deū tuū ex toto corde tuo . et ex
tota anima tua . et ex tota mente tua .
Nota diligenter q̄ non dicit ex parte
cordis vel eius medio . ſed ex toto . nec tā
tum dicit ex toto corde . ſed ex tota ani/
ma et ex tota mente . dans per hoc intel
ligere q̄ non debeamus aliud velle . ali
ud cogitare q̄ criſtum . Nam ſicut Ber
nardus dicit . Diligere deum toto cor/
de ē diligere toto intellectu ſine errore.
Diligere deum tota anima eſt diligere
tota voluntate ſine contradictione . Di
ligere vero tota mente . eſt diligere tota
memoria ſine obliuione . Sed quis ka/
riſſimi ita diligit . Nonne plus cogita/
mus de minimo . plus de mundo . plus
de aduerſario ſubiugando . plus de car/
nali peccato . q̄ de domino Iheſu criſto
ergo dum plus iſta q̄ deum diligimus
filij perdicōnis et non filij dei ſumus.
quia ipſe dicit . Qui amat patrem aut
matrē plus q̄ me : non eſt me dignus.
Et quod de patre et matre dicit quibꝫ
maxime obligamur . multo forcius de
alijs omnibus intelligit . ergo nullus
talis eſt deo dignus . ergo non eſt eius.
ſed ſui aduerſarij filius . Vnde ipſe di/
cit omnibus talibus in Iohanne . Vos
ex patre diabolo eſtis . quod intelligi
debet ex diabolo . ſcilicet non creacione.
ſed imitatione . Non talis Maria mag/
dalena . que ſemper portauit criſtum in
memoria . vt nichil aliud preter ipſum
amaret . vel cogitaret . Dicitur enim q̄
poſt mortem domini impaciens alios
homines videre deſertum intrauit . vbi
neminē vidēt ſed de ſolo domino cogita
ret . Vnde vere poterat dicere illd̄ Tre
norum . Memoria memor ero . et tabeſ/
cet in me anima mea Secundum di
lectionis ſignum eſt . ſollicitudo inqui/
ſicionis . Prouerbium eſt enim . qui be
ne amat non dormit . Intenta em̄ ſup/
plicacio vt dicit Ambroſius . dormire
cor mundum vetat . Nam et perfecte
amans eciam ſompniat de amico . quod
facit ipſa anime ſollicitudo . Videmus
enim ad ſenſum . q̄ ſi quis non videat
rem quam diligit et neſciat vbi ſit . non
quieſcit . non dormit . commedere ad tē
pus omittit . et ſollicite illam querit .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde Sponſa. Canticorum tercio.
Preamore et abſencia ſponſi languens
ſic ait. In lectulo meo per noctem que/
ſiui quem diligit anima mea. ſed quia
xpriſtus non inuenitur in lecto nec in
ſuaui loco. addit et dicit. Surgam et
circuibo ciuitatem per vicos et plateas
queram quem diligit anima mea. ſed
quia dominus Iheſus non inuenitur
inter cognatos et amicos. addit anima
ſancta. dicens. paululum cum pertran
ſiſſem eos. ſcilicet. Cognatos et notos.
inueni quem diligit anima mea. tenui
eum non dimittam; Talis reuera fuit
Magdalena. que domino mortuo ſibiq;
ſubtracto non dormiebat. quieſcere nō
poterat. ſed ſepe ad monumentum cur
rens intus aſpiciebat. et quāuis ipm̄
ibi non eſſe cerneret. ſepe tamen ad vi/
dendum ſe inclinabat. Quia vt dicit
Gregorius. de ea loquens. vis amoris
intencōnem multiplicat inquiſitio/
nis. Sed quis hodie xpriſtum querit.
Querunt luxurioſi et guloſi ſuauia.
querunt Superbi ſublimia. querunt
Auari pecuniam magis ꝙ̄ xpriſtum.
vere multi plus diligunt aſinum ſuum
Porcum ſuum et equum. ymmo dena/
rium vnum ꝙ̄ deum Unde hoc ꝓbas?
Certe ex inquiſicōne ſollicita. Nam ꝑ/
dit homo bouem et ſollicite eum querit
perdit equum et non quieſcit. perdit
Ouem et poſt eam vadit. perdit Aſinū
et querit. Sed perdit homo peccando
xpriſtum. et quieſcit. dormit. bibit. co/
medit et non querit. O quot ſunt qui
diu dormiunt in peccatis nec curant ꝑ
penitenciam xpriſtum dominum in/
uenire. Unde ipſe cōqueritur Iēmie.

ſecundo. Omnes inquit dereliquiſtis
me fruſtra. percuſſi filios vel patres
ueſtros diſciplinam non receperūt.
Quare enim dixit populus meus. re/
ceſſimus. et non veniemus vltra ad te.
Nunquid obliuiſcitur virgo ornamenti
ſui. Populus vero meg oblitus eſt mei
diebus innumeris. ¶ Tercium di/
lectionis ſignum eſt ſinceritas affectio
nis. Eſt enim ſincere deum diligere.
nichil non ipſū vel ꝓpt̄ ipſum amare.
Auguſtinus. ad dominū in libro Con
feſſionum. Minus te domine amat qui
tecum aliquid amat qđ non propter te
amat. Sicut enim aurum mixtum vel
inpurum non tam eſt carum vel precio
ſum. ſicut illud qđ eſt purum. ſic dilcō
mixta et non pura minus eſt accepta
deo. virtus enim vnita eſt potencior ꝙ̄
diuiſa. quia Pluribus intentus minor
eſt ad ſingula ſenſus. Quare dilectio in
plura diuiſa non poteſt eſſe ſincera vel
pura. et ideo ſemper eſt talis dilectio
diminuta. Gregorius. Tanto quiſq;
a diuino amore ſeiungitur. quanto in
inferioribus delectatur. ergo qui vult
deum ſincere amare ipſum ſolum debet
diligere et alia omnia propter ipſum.
Sic enim eum Magdalena amabat.
Unde in perſona eius cantat eccleſia.
Regnū mundi z̄c̄. O quanto amore fla
grabat ad xpriſtū qui nullum poterat
ſibi inuenire ſolacium. nullum niſi de
ipſo habere gaudium. de cuius amore
ſic ebria erat tota. ꝙ nō hoīes curabat
nec ipſos adūtebat couſueuerunt hoīes
obliuiſci poſt mortē non tantū amicorū
ſed etiā filiorū. ¶ Exemplū de Dauid
qui poſtꝙ̄ filium mortuū eſſe audiuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſtatim ſurrexit flere omiſit · faciem la/
uit et cibum ſumpſit · ergo cogita quan
tum Maria magdalena dilexerat vi/
uũ quem ſic amabat mortuum · Pote/
rat enim dicere illud Canti · Faſcicu/
lus mirre dilectus meus michi inter v
bera mea commorabitur · quaſi diceret
dilectus meꝰ michi ſic redolet eciã mor/
tuus ſicut mirre faſciculus qui eſt val/
de odoriferus · et ideo eius amor et me/
moria ſemper inter vbera mea · commo
rabitur in medio pectoris mei · ſiue in
medio cordis · Eſt enim cor in medio v/
berũ · De hoc igitur tanto amore eius
ſic dicit Gregorius · Que prius frigi/
da peccãdo fuerat · poſtmodu m conuer
ſa valde ardebat · Unde ſtabat ad moni
mentum foris plorans · et tanta vis a/
moris eam accendebat ꝙ a monumẽto
domini diſcipulis recedentibus nõ rece
debat · Sed amoris igne ſuccenſa eius
quem ablatum credebat : ardebat deſi/
derio · Sed quis hodie in celo ſic amat ·
regnantem in omnibus : ſicut illa ama
bat in ſepulchro iacentem · Frigida ſu
pra niuem ſunt corda noſtra · Frigida
vbera · et vniuerſa frigida ſunt opera ·
quaſi ſint adamantina · dicitur enim
ꝙ adamas nullo igne caleſieri poteſt · nõ
ne ergo durior et frigidior adamante ·
qui diuino nõ poteſt caleſieri igne · ꝛ tã
ta xp̄i ad nos caritate demolliri · O du
ri ꝛ inſenſati filij adam ꝛ frigidi · quos
nõ emollit nec incendit tã ingens flam
ma amoris ¶ Quartum amoris ſig/
num eſt · feruor emulacionis · vt homo
laboret illum imitari quem diligit · ſig
num eſt ꝙ homo non diligat deũ ſi odi/
at omne malum deo contrariũ · et dili/
gat omẽ bonum cum ſit placitũ · Pſal/
miſta · qui diligitis dominũ odite ma/
lum · Naturale enim eſt · vt qui delec/
tatur in aliquo · neceſſario cõtriſtetur
in eius contrario · Unde guſtus qui in
dulci delectatur in · amaro turbatur · ꝛ
qui amat ſanitatem fugit et deteſtatur
infirmitatẽ · Ergo qui diligit dominũ
refugit malum · fortis enim eſt vt mors
dilectio ſicut dicitur Canticorum vlti/
mo · quia ſicut ſeperat animam a corpo
re ſuo · ſic qui vere diligit recedit ab om
ni eo quod poſſit diſplicere dilecto · Ma
ria magdalena erg o que multum domi
num amauit · cum fuiſſet filia regis · ſi
cut hiſtoria Marthe dicit · Nam Maria
magdalena caſtrum habuit ex ꝑte mr̄is
regnum omne cõtemſit · et omnes car/
nis delicias dereliquit · et quidquid ſci
re potuit eſſe contrarium chriſto ; Po
terat dicere illud Mathei · Domine ſe/
quar te quocumqꝫ ieris · Sed que ho/
die anima fide xp̄i deſpõſata · xp̄i ſang
uine redempta · xp̄i miſericordia guber
nata · ſic ſeqͥᵗ ſpõſũ ſuũ vt Magdalena ?

De ſancto Jacobo ·

Dilectus deo ꝛ hominibus Moy/
ſes cuius memoria ĩ bñdictione eſt · Ec
cleſiaſtici quadrageſimo quinto · Recte
per Moyſen beatus Jacobus intelligi
tur · quia vterqꝫ ex aquis ſumptus · q̇a
vterqꝫ in filium adoptatus · Sed Moy
ſes a filia Pharaonis · Jacobus a diui
na ſapiencia · quia vterqꝫ egyptum · id
eſt mundum deriliquit · et quia vterqꝫ
dux dominici populi factus fuit · plana
ſunt iſta ſi quis legat q̄ de Moyſe ꝛ Ja
cobo dicta ſunt in ſcriptura · Exodi · et
ſecundo ad hebreos de Moyſe et Jaco ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in euangelijs. ¶ Eſt ergo Nondum. ꝙ p̄ter illa q̄tuor ſigna. que ſupra dixi in ſermone de Magdal. hec q̄tuor alia ſunt poſita. q̄ ſunt dilc̄onem ꝓbantia. Eſt em̄ bonorū oīm prius ſignum. cō municatio. Scd̄m eſt ſeruicij exhibicō Tercium eſt Voluntatum cōformatio Quartū eſt aduſorum ꝓ amico tollera tio. valde forcia ſūt hec ſigna amoīs Si omnia amico cōmunicas. ſi totū eius ſeruicijs te inpendas. ſi te ꝑ oīa illius voluntati conformes. et ſi pro illo pati quecumqȝ mala non timeas. ¶ Dico ꝙ Dilectionis eſt primū ſignū. ſi ſibi amici oīa bona cōmunicant. et ſi vnus amicus alteri omnia ſua donat. Amor enim eſt bonum inappreciabile. et idō qui ꝓ amore omnia tꝑalia donat ſiue tribuit bonam nūmatam accipit. quia rem vilem pro precioſiſſima tradit. Canticorum vltimo. Si dederit homo omnē ſubſtanciam ſue domus ꝓ dilec/ tione. quaſi nichil deſpiciet eam. id ē. modicum eſt deſpicere omnia pro ea. Quis ita ſtultus mercator. qui nō da/ ret auricalcum ꝓ auro. et plumbum ꝓ argento. Quis nō daret ordeum ꝓ frumento. Item quid mirum ſi ſe dat homo dilecto ſuo qui tradidit ei omne cor ſuū. Qui enim alteri cor ſuum do/ nat. dat ei omne qd̓ eſt. omne qd̓ poteſt et omne qd̓ habet. ergo qui dat cor ſuū daret ei facile omnē mundum eciam ſi mundi multiplicarētur in infinitum. Multum ergo xpriſtus. beatū Iacobū dilexit. et multum ab eo dilectus fuit. quia ꝓpter eum Iaco. omnia dereliq̄d non ſolum res temporales. ſed eciā di/ lectos parentes. ymmo ſeipſum qd̓ maximū eſt. Nam ipſe cum fratre ſanc tiſſimo vocati a domino Mathei. iiij. Continuo relictis retibus et patre ſe/ cuti ſunt eum. ſed quis hodie ſic diligit xpriſtū? qui pauperi xpriſti buccellā negat. quomodo daret ei plenum mo/ dium? qui negat pauperi vetus et cō/ fractum. quomodo traderet ei nouum et ſolidum. qui negat pauperi hoſpiciū Quomodo ei traderet ipſam domum. ergo qui pro xpriſto non tradet hoc tē/ porale bonum. vtiqȝ vanum et neceſſa rio periturum. Quomodo deret ei amo/ rem ſuum. Unde dicitur prima Iohīs tercio. Qui viderit fratrem ſuum ne/ ceſſitatē habere et clauſerit viſcera ſua. ab eo. quomodo caritas dei manet in illo. fratrem notabiliter dicit. vt oſten dat quanta ſit crudelitas hominū. qui non paſcunt fratrem ſuum. vtiqȝ dei filium cum vna equa paſcat alterius eque pullum. et vnus paſcit alterius filium. et Falco aquile paruulum. ¶ Secundum Amoris ſignum eſt. Si ſibi dilecti mutuo ſeruiant. non p̄t eſſe vt ignis ſit in paleis vel in lignis et non ardeat non poteſt ocioſus eſſe ignis. ſed ſemper creſcit vel decreſcit ignis ſecūdum ſentēciam Salomonis eſt inſaciabilis et nunquā dicit ſufficit Ymmo quanto plura ligna ſuſceperit tanto in maiorem flammā ſe erigit. et ex habūdancia mateie vires ſuīt. ſic in ſpūalibus per omnia facit vis amoris Amor em̄ quieſcē neſcit. ſed ſicut Ber/ dt. vel creſcit vel deficit. qꝛ ſtare neſcit Amor dei nō ocōſus. opa̓t em̄ magna ſi eſt. ſi operari rēnuit iam amor nō eſt. Sicut enī vrſus ad palū ligatꝰ tōd die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

circa ſtipitē ſe vertit . ſic amor continue
ad deum et ad proximum ſe conuertit.
Unde dominus dixit Jacobo et ceteris
Apoſtolis Johannis xiiij . Si quis di
ligit me ſermonem meū ſeruabit. Gre/
gorius dicit . Probacio dilectionis eſt
exhibicio opis . non poteſt eſſe vt ignis
ſit et non caleat. Nec ſimiliter poteſt eē
vt amor ſit et non ferueat . hic Apoſto/
lus ſanctus dum accendit ignem ardē/
tem intus celare non potuit . ſed primꝰ
de omnibus Apoſtolis amorem criſto
reddidit quem accepit. Nam pͥmus in/
ter omnes Apoſtolos pro criſto morti
ſe tradidit. ſicut dicitur actuum duode
cimo. ꝙ miſit herodes rex manus vt af
fligēt quoſdam de eccleſia occi. au. Ja.
fra. Jo. gla. lege in legenda quomodo ⁊
quare mortuꝰ fuerit. et de miraculo qđ
in via fecit. ⁊c̄. Attēdite fratres ſi criſ/
tum diligitis ex ſeruicio penſate . Qui
enim diligit ſeruit. Ergo qui non ſer//
uit non diligit . Sed nos nō ſeruimus
quia diuina pcepta non agimus . uō ſer
uamus. Sed mundum amamus et mū
danis curis intendimus. honores appe
timus. carnem nutrimus. Criſtum igi
tur dominum non amamus . igitur
filij mortis ſumus . quia qui nō diligit
manet in morte. ſicut dicitᷣ i Cano. Jo.
Tercio perfectum amoris ſignum eſt
ſi voluntas cum voluntate cōueniat. vt
idem omnino velint ⁊ ſapiant in nullo
penitus contradicant . ita tū vt nichil
aliud ꝙ̄ bonum appetant. Nam in ma/
lis eſſe non debet conformitas volunta/
tum . quia ſanctus amor refugit omne
malum Narrat valerius ꝙ dum qui
dam a quodam ſuo amico. quoddam in/

iuſtum peteret. ⁊ ille facere omnino rē
nueret. ille indignatꝰ ait. Quid michi
opus amicicia tua. ſi qđ a te peciero nō
facis. Ille reſpōdit . Immo quid michi
tua opus eſt . ſi propter te agere debeo
turpia. ergo vbi verus eſt amor volūta
tū in boīs cōformitas eſſe debet . vt ſit
idem nolle idem velle. Unde Jheroni/
mus dicit. Qui perfecte amat totam ſi
bi amantis voluntatem vendicat . quia
nichil eſt omnino imperioſius caritate.
hec autem cōformitas voluntatum per
fecte in criſto fuit ⁊ in Jacobo qꝛ nichil
voluit Apoſtolus : niſi quod eum velle
voluit criſtus. Cum enim Jacobus et
Johannes nobiliſſimi duo fratres ſeſſi
onem ad dexteram. ⁊ ad ſiniſtram a do
mino peterent et ille diceret eis. Neſci/
tis quid petatis. ſtatim vt eius volun/
tatem audierunt tacuerunt. ⁊ illđ am/
plius non pecierunt. hec autem confor/
mitas voluntatum maxime probatᷣ ꝑ
amorem proximorum . quia hoc ſolum
eſt nobis a deo mandatum. vt nos inui
cem diligamus. quia vt ait Apoſtolus
Qui diligit proximū legem impleuit.
Unde dominus ad Apoſtolum in Jo/
hanne. in hoc cognoſcēt omēs quia mei
diſcipuli eſtis. id eſt voluntate michi cō
formes ſitis ſi dilectonem habueritis in
uicem . ergo qui diligit deum diligit et
fratrem ſuum. Unde ſecundum Augu/
ſtinum Omnes fratres ſumus . ſi Euā
et Adam attēdamus a quibus vniuer/
ſi deſcendimus . Unde et ipſi qui ſunt
inimici ſunt proximi . Et ideo a nobis
ſunt diligendi. Unde Auguſtinus . ego
ad dilectionem inimicorum vos moneo
Quia ad ſananda vulnera peccatorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nullum medicamentū vtilius eſſe ſencō
et dicit. elige modo qd̄ tibi placuerit. ſi
inimicos amaueris non ſolum amicus
dei ſed filius eſſe mereberis. ſi autem ī
imicos amare nolueris. deum propici/
um habere non poteris. ¶ Quartum
ſignum dilectionis eſt. ſi pro amico ſuſ
tinere non refugis. Non eīm diligit nec
amicus exiſtit qui ſequitur in proſpꝭis
et deſerit in aduerſis. qui eīm alterum
ꝑfecte amat. verbera. vincula inprope
ria. rerū dampna et ꝑicula mortis por
tat. fortis eſt eīm dilectio vt mors. ſicut
dicitur. Cauti. vltio. quia non ſupera/
tur a morte. ſed ſuperat ipſa mortem.
Vnde ſeneca loquēs de amicicia dicit.
Amicus qui vtilitatis cauſa aſſūtus
eſt. tā diu placebit ꝙ diu vtilis ē Qua
re in vera amicicia nichil placere de/
bet aliud preter ipſam. et addit. ergo
amicum quero. vt habeam quē in exili
um ſequar. pro quo moriar cuius me
morti opponam. et meipſum in mor/
tem īpendam. talis amicus fuit criſto
ſanctus Apoſtolus. pro cuius amore
capite eſt truncatus. Omni eīm tempꝰe
diligit qui amicus eſt. et frater in adū
ſitatibus cōprobatur. Sed quis hodie
criſtus. Quis pro eo mori paratus ꝙs
pro eo fert vulnera. quis verbera. quis
verba. vere adimpleta eſt ꝓphecia aplī
ad Thimo. iiij. In nouiſſimis diebus
inſtabunt tempora ꝑiculoſa. et erūt ho
mines ſeipſos amantes. qd̄ tm̄ eſt dictu
ꝙ nec eſt dilectio ad deum nec ad proxi
mum. ſed vniuſcuiuſqꝫ ad ſeipſū.

Item.

Erit ſepulchrum eius glorioſum.
Yſaye. ſecundo. ſicut patet et ad ſenſū
cernimus tota die nullius ſancti ſepul/
chrum. ſic eſt apud omnes homines glo
rioſum. qꝛ in principio miraculis plu
rimis fabricatum. quia in medio mag/
nis virtutibus adornatum. et qꝛ mag
nis preuilegijs eſt dotatum. nec debet
alicui verti in dubium ꝙ ille qui ſic eū
voluit honorari in via. donis ampliſſi
mis eum ſublimauit ī patria. qui tot
beneficia preſtat ad eius oſſa. et oſten/
dit cunctis tam ampla miracula. ſicut
patet in eius legenda. ꝙta ei contulit
in celo premia. ſiue dona. ergo fratres
multum a nobis eſt honorandus. quē
honorat deus. et eſt in omnibus neceſſi
tatibus inuocandus. quia eſt audibilis
ſanctus et deo gratiſſimus pro honore
cuius omnium apoſtolorum ꝑ̆mus eſt
mortuus ad ſepulchrū miraculoſe dela
tus. ¶ Eſt igitur notandū. ꝙ triplex
ſepulchrū ē nobis ſepius memorandū
ſcilicet. ſepulchrum temporale ad qd̄ ho
mo per mortem deducitur. primum eſt
cogitare horribile ſed aliqn̄ finiendum.
¶ Sepulchrum infernale. in ſepulcro
infernali ꝓ peccato affligitur. hoc eſt
toto corde deteſtabile. quoniā ad ſempi
ternalit̄ horrēdum ¶ Sepulchrum et
nale an[illegible]a deo ꝑfruitur hoc eſt deſide/
rabile. quia ad eternaliter delectādum
Dico ꝙ ſepulchrū ꝑmū eſt tēporale. et
ē de ſua natuā horribile. ſed eſt aliqn̄ di
mittēdū. ſicut erit ī reſurrexione corꝑm
ꝙdo ex illis ſepulcꝭs corꝑa aſſumētꝛ. ad
duo alia aducētꝛ. ſecūdū ꝙ aīe in illis
corꝑibus meruerūt. vel deduci ī celum
ſiue ad īfernū. de hoc ſepulcro tota ſcp/
tura ē plena. ꝛ ideo hic ſufficiat aucto/
ritas. ꝑs. ſepulcra eorū domus eorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in eternum. non dicit in eternum quia ibi ſemper ſit ſtandum. ſed longo in eis tempore ꝑmanendum. ſ. vſqꝫ ad iudi/cium. O q̄ dura eſt domus iſta. et q̄ ſtricta. q̄ fetida. q̄ paupercula. et q̄ obſcura. que cōmunis eſt omnibꝫ diui/tibus et pauꝑibus. Ruſticis et regibꝫ viris et mulieribꝫ. ꝑuulis et ſenibus. vtinā attenderent viri fortes et reges. principes et diuicijs habūdantes. quō a tam amplis palacijs ſunt deferendi. ad ſepulchrum tam ſtrictum. et a pala cijs tam luminoſis. et fulgidis. ad ſe/pulchrum horrēdum et obſcurum. et a palacijs ſic rebus omnibus ſuꝑplenis ad ſepulchrum tam indigens et egenū. et a palacijs filijs et familijs adorna/tis ad ſepulchrum ſic vacuum. ſic ab a micis et filijs derelictum. Berūdus. Vbi eſt illa preterita pompa. vbi prete rita gloria. vbi famulorū obſequenciū turba. vbi veſtimenta tam fulgida. vbi culcitra tam mollis et tenera. vbi vina illa rubencia. vbi fercula illa tam vaia et diuerſa. Heu qui paulo ante viue/bat in delicijs. in palatio. totus man/ducatur a vermibꝫ Vnde Innocēcius dicit. heu fratres attendite qui paulo ante inclitus reſidebat in domo. ecce q̄ pauper iacet in tumulo. et qui glorio/ſus incedebat in aula. ecce q̄ deſpectus iacet in tumba. et qui veſcebatur deli/cijs in cenaculo. ecce nunc cōſumitur a vermibꝫ in ſepulchro. ab hoc ſepulchro excluduntur omnes excōmunicati. om nes ꝫ heretici. vſurarij. et omnes pecca/tores niſi prius abſoluti fuerint et con feſſi. Vnde narrat Gregorius. ꝙ cum excōmunicati fuiſſent in loco ſacro ſe/pulti. quando diaconus in eccleſia cla/mabat. vt omnes excōmunicati exirēt. quidā videbat eos de ſepulchris exire. et extra eccleſiam ire. Narrat et idem Gregorius. ꝙ dū vſurarius quadā pe cunia clericis data. fuiſſet in loco ſacro ſepultus. cuſtos eccleſie vidit eū in noc te a quibuſdam ſpiritibꝫ nigris valde ipſo fortiter clamante ꝛ ſe lamentante. ligatis pedibus foris trahi. Cumqꝫ cuſtos ad tumulum cucurriſſet. et cum illum in ſepulchro non inueniſſet. ſci/uit non eſſe fantaſticum. ſed verum fu iſſe qđ viderat. Narrat eciam de alio fornicatore. qui ſine penitēcia mortuꝰ. et in loco ſacro ſepultꝰ. ꝙ ignis ex fun do ſepulchri proceſſit. qđ non ſolum car nem et oſſa vorauit. ſed ipſam terram vndiqꝫ cōſumſit. Non ergo ſicut dicit Auguſtinus. Valet impio eccleſiaſtica ſepultura. ſed pocius eſt ei ad penam. Ad hoc ſepulchrum eſt corpus Apoſtoli delatum. ſed nō fuit ei fetidum ſed odo/riferum. nō deſpectum ſed glorioſum. vt nullus vnq̄ regum habuerit ſepul/chrum ſic ab omnibus honoratum. tot donis et preuilegijs a deo dotatū. Vn̄ bene eſt dictum. erit ſepulchrum eius glorioſum. ¶ Secundum ſepulchrum eſt infernale. in quo homo dure punit̄ Nam qui ad hoc peſſimum ſepulchrum deducitur. cōuertuntur eius delicie in tormentum. honores in obprobrium. et diuicie in cumulum egeſtatis. conſi/deremꝰ fratres ſi ita eſt; Sicut enim Luce decimo ſexto dicitur. Mortuus āt eſt diues et ſepultus eſt in inferno. Nota ꝙ diues erat ab alijs honoratus. fulgide veſtitus. et cotidie ſplendide

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cõedebat. ſed fortis mutacio quia diues
ſepultus eſt in inferno. qui purpuratꝰ
honoratus tenetur in viliſſimo. qui de/
licijs aſſuetus totus eſt poſitus in tor/
mento. Nam et de quolibet delicijs de
dito dicit͛. Apocalip. xvi. Quãtum ſe
glorificauit. tantũ date ei tormentũ ⁊
luctũ. O q̃pto cõſulcius illi diuiti fuiſſet
vt panem ordeaceum oĩ tempore come/
diſſet q̃p delicijs affluxiſſet. pro quibꝰ
tã grauia tormenta portaret. q̃pto meli
us fuit illi lazaro temporaliter mendi
canti. qui in ſinũ Abrahe eſt portatus
q̃p illi diuiti habũdanti. q̃ in ſupplicijs
eſt ſepultus. Quid illi vt dicit Anguſ.
valuit marmoreus locus? quid illi de/
cor ille purpureus. quid turba ploran
cium famulorum poſtquã ductus ẽ ad
infernum. Nõ eciam et cũ hoc quõ in e
geſtatem ſibi diuicie ſunt conuerſe. Si/
cut enĩ dum vixit. fuit ditiſſimus. ſic
mortuus eſt inuentus pauperrimus.
p̃s. Dormierunt ſomno ſuo. et nichil
inuenerũt omnes viri diuiciarũ in ma
nibus ſuis. Quid enĩ aqua vilius. q̃d
habetur ab hominibus aqua habũdan/
cius cõmunis eſt omnibus non ſolum
hominibus ſed eciam pecoribus. Er/
go ille non tibi videtur factus eſſe pau/
perrimus cum varijs ferculis habun/
daret. et vina varia biberet. aquam cõ
munem aſinis nõ dico ſitulam. ſed vnã
guttã ad ſiti refrigerandam quã pecijt
habere non potuit. imo ab ipſo Abra/
ham quẽ vocauerat patre audiuit. Re/
cordare fili quia recepiſti bona in vita
tua. et lazarus ſimiliter mala. nunc
autem hic cõſolatur. tu vero cruciaris.
Nolite vacare fratres potacionibus
et comeſſacionibus et purpureis veſti
mentis quia racio Abrahe eſt bona. cõ
ſtat q̃p omnes qui nũc habent bona paſ
ſuri ſunt multa mala. non temporalia
ſed eterna. vnde de omĩ tali qui ducitur
ad infernum poteſt dici illud Jeremi.
viceſimoſecundo. Sepultura aſini ſepe
lietur. Nam ſicut aſino p̃us corium de
trahitur. ⁊ poſtea canibus ⁊ auibus de
uorandus exponitur. ſic omnis diues
prius diuicijs ſpoliatur. et ſic ꝑpetuo
cruciandus demonibus datur. Job. di
ues enim cum dormierit. nichil ſecum
affert. aperiet oculos ſuos et nichil in/
ueniet. p̃s. Ne timueris cũ diues fac
tus ẽ ꝛc.

Ad hoc ponitur exemplũ
in hiſtoria Barlaã. q̃p erat ciuitas que
dam. que omni anno regem ſibi pone/
bat. et plenam illi poteſtatem vt omne
q̃d vellet facere dabat. ſed ãno finito ip
ſum ad q̃pdam inſulam portabant. vbi
ex penuria bonorum omnium. fame. ſi
ti. et frigore deficiebat quorum vnus
cum regnauit tantum ad inſulam pre/
miſit q̃p ibi habũdanter vixit. Ciuitas
eſt mundus que amatoĩbus ſuis poteſ/
tatim omnis mali tribuit. ſed in fine
eos ad infernum tranſmittit. vbi fame
ſiti. et frigore tabeſcant. vnde eccleſiaſ
tici ante mortem prepara iuſticiam. qꝛ
non eſt apud inferos inuenire cibum.

Tercium ſepulchrum eſt eternale
in quo homo beatificatur hoc enim ſe/
pulchro nichil melius. nichil dulcius.
nichil vtilius dum tranſit homo a triſ/
ticia ad leticiam. ab egeſtate ad copiam
a confuſione ad gloriam. non vtiqꝫ trã
ſitoriã ſed eternã. vnde dicebat Job q̃ſi
mortẽ appetens et ſepulcrũ hoc cupiẽs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

k

Dies inquit mei breuiabũtur et ſolum
michi ſupeſt ſepulchrum. quaſi diceret
vtinã cito dies temporis mei finiantur
vt veniam ad ſepulchrum qd michi ſup
eſt ſolum ad mee gracie complementũ.
Quis ad introitum talis ſepulchri nõ
gaudeat? Quis videns ſemel tantũ bo
num ſcdo non redeat? quis illum iubi
lum narrarẽ ſufficiat? Dicit in legenda
beati Nicolay. ꝙ vir inuento auro tãto
exultauit gaudio vt non poſſet expri/
mi vllo modo. Multi eñ inuenti ſunt
homines. qui ex aliqua tranſitoria re
et mundana tantum gaudium accepe/
runt. ꝙ dilatato corde vltra debitum :
perierunt. ergo ſi creatura tantum po/
teſt ingerere bonũ creatum. aliquãdo
finiendum quantũ infert homini gau/
dium. bonum ſummũ increatum. ppe
tuo poſſidendum. Sic eñ dicitur viro
iuſto Job. quinto. Ingredieris in ha/
bundantia ſepulchrum. vere in habun
dancia vbi nullius boni penuria. et
nullius mali preſentia. O ſepulchrum
beatum quare te nõ querimus. quare
te non appetimus. quare pro te obti/
nenda bona noſtra omnia non tradi/
mus. certe puto quia iſta facimus. vel
quia q̃ vere de te dicunt nõ credimus.
vel quia ꝓ tempore hoc miſero in quo
ſumus tuã dulcedinem nõ guſtamus.
Auguſtinus dicit. ꝙ vna gutta tue dul
cedinis eſt maior q̃ꝫ occeanum. Quare
michi certum eſt. ꝙ ſi quis tue dulce/
dinis vnam ſolam guttam ſentiret pro
nichilo omnia bona carnis et mũdum
cõtemneret. et milleſies morti ſe tradẽt
vt ad tuam plenam dulcedinẽ veniret.
ergo fratres kariſſimi horreamus ſe/
pulchrum temporale. fugiamus infer/
nale et deſideremus ſempiternale.

Ad vincula Petri.

Surge velociter. Actuũ duodecĩo
Quia ſancti hãc hodiernã Epiſ
tolam exponentes. per beatũ Petrum
Cathenis aſtrictum. hominẽ peccato/
rem vinculis alligatũ ſpiritualiter vo/
lunt intelligi. poſt narracõnem hiſtorie
que Apoſtolicas teneat laudes.
Sunt autẽ Quatuor peccata. q̃bus
maxime inheremus terre. Jacent vel
ſedent negligentes et pigri. hoc vicium
ſiue peccatũ eſt circa potenciam oꝑati/
uam. Incumbunt ꝑ affectum totalit
terre cupidi et auari. Cupiditas et A/
uaricia ſũt circa potenciam amatiuã.
Jacent lubrici et laſciui. lubricitas et
laſciuia. eſt circa generatiuam. ergo ſi
ſurgere eſt a terra ſe erigere debemus
hoc notare. ꝙ Primo debemus ſurgere
a ſomno pigricie per ꝙ operari negli/
gimus. Secundo a frigore auaricie ꝑ
qd auro ſeruimus. Tercõ a calore luxu
rie quo nos inficimus. Quarto vero
ab incendio gule. quo ſuperflua degul/
tamus. Dico. ꝙ Primo eſt a ſomno
pigricie ſurgendum. vt operari poſſi/
mus. Nam maleficus ſomnus quo tota
die ſedemus vel iacemus. ſicut et corpo
ralis ſomnus aufert viſum bone cogi/
tacõnis. Senſum diſcrecõnis. Motum
operacõnis. et facultatem racõnis. et
ſomnia varia. et fantaſias inducit.
Stultum eſt enim et racõni cõtrarium
dormire vbi eſt vigilandum. ſtare vbi
eſt ambulandum. et quieſcere vbi eſt
operandum. vel laborandum. Unde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Unde dicitur. Miche. p̃mo. Surgite et
ite quia nō habetis hic requiem. homo
enī factus eſt ad laborē ſicut auis ad vo
landum vt habetur in Job. In ſudore
vultus tui dictū eſt homini veſceris pa
ne tuo. ergo non dormiendum ſed vigi
landum. non pigritandum ſed ſollicite
ꝑandum. Eccle. puto. nono. Quod/
cūqꝫ poteſt manus tua inſtnter ꝑare
quia nec racio nec prudecia nec ſapien/
cia eſt apud inferos quo tu ꝓperas Vn̄
dominus in Jo. Opamini dum dies ē
veniet autē nox qn̄ nemo pote. o. O q̃̄/
tum flebunt. q̃̄tum amare plorabunt
poſt mortem qui modo ꝑari et penitē
ciam agere renuūt. ſed nichil lacrime
tunc valebūt. quia tempus ꝑandi qđ
nunc eſt amiſerunt. ibi non eſt tempus
ad agendum ſed tantum ad paciendum
Unde ad Romanos tercō. Fratres ho
ra eſt iam ꝛc̈. quaſi diceret. Quid dor/
mitis. quid negligitis. quid vlterius
exſpectatis. ecce quia eſt criſtus ī ianu/
is iudicium appropinquat. et tempus
reddende racionis inſtat. Unde dicitur
prouerbiorum ſeptimo Vſqꝫ quo piger
dormis quādo cōſurges ex ſomno tuo ?
quis ſtultus dormiret. dum bellū mor
tis inſtaret. dum ignis iam domū in/
uaderet. dum mox ferēda ſentēcia mor
tis eſſet. vnde. Salomon pigros exci/
tans ꝑ exemplum. Vade inquit ad for
micā o piger et cōſidera vias eius. q̄ cū
non habeat ducem aut preceptorem : eſ
tate ꝑat ſibi cibū vt comedat. Nōte fra
tres formicarum modicitatem quantū
ad corporis paruitatem. Notate variā
earū multiplicitatem. Notate ſagacita
tem in eundo. in grana non ordeacea

ſed triticea eligendo. et ipſa grana ne
germinent diuidendo. et in futuro tē/
pore comedendo. cum tamen ducem nō
habeant qui eos doceat. nec precepto/
rem quem timeant. ergo nos quid faci
emus qui tam magni corpore ſumus.
qui doctorem veracem habuimus. qui
preceptorem cōminantem ſuſcepimus
quā corā eo excuſacionem habebimus.
ſi operari negligimus. ¶ Utinam
cogitarent quomodo inter apes nulla
eſt ocioſa. ſed omnes ad loborandum fo
ras vadunt. paſcua querunt. et mel ex
floribus legunt. ita ꝙ tote onorate re/
deunt. et ocioſas grauiſſime puniunt.
et ſi poſſunt occidunt. ¶ Secundo
ſurgendum eſt a frigore auaīcie quo to
taliter terre incumbimus. Unde aua/
ri dicunt in pſalmo. conglutinatus eſt
in terra venter noſter. id eſt om̄is affec
tus noſter. venter enī quia cibaria ap/
petit. et ea conſeruat. affectum ſignifi
cat. ergo cum auari ſic lateſcunt et ter/
re inherent neceſſe habent vt ſurgant.
et ad deum faciem ſuam vertant. Unde
dicitur de Apoſtolo Matheo. q̈ ad theo
loneum ſedebat et varie vel vane tem/
poralia lucra querebat. ꝙ ſurgens ſe/
cutus eſt ſcilicet criſtum. Mathei nono
¶ Surgere debet homo ad modum
virge. que mox nata incipit aſcendere
a terra ſe eleuare. et verſus celum ſe ſꝑ
erigere. Numq̃̄ enim ad terram ſe flec/
tit. immo ſi violenter curuata fuerit.
mox dimiſſa ad celum caput erigit. ſo/
lum enim pedem in terram figit. vt ſi
bi neceſſarium attrahat alimentum.
Turpe eſt ergo vt homo qui factus eſt
ad poſſidendum ſupernum regnum et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſemper faciem eleuatam portat ad celū
Nunquā celum reſpiciat . Nunquā ad
celum ſe erigat . ſed ſemper more bruto/
rum terram reſpiciat . animam nobi/
liſſimam dei ymagine inſignitam . ad
terrena conuertat . ſeqꝫ totum ſubiciat
terre quā calcat . Quid tibi homo dig/
niſſima creatura eſt terra . Unde tibi
cum terra tam fortis amicitia cum ge/
neratus ex ea non poſſis aſcendere ad
tue beatitudinis locum . ſed demergaīs
eius pondere ad infernum . puto ꝙ di/
ces ꝙ ꝓpter victum et veſtitum terra
indiges . ſed fac ſicut planta vel virga .
ſolum pedem tene in terra . id ē . accipe
ex ea neceſſaria . et dimitte ſuperflua
que tibi ſunt in ruinam . ¶ Tercio .
ſurgendum eſt a peccato luxurie . ꝑ qđ
nos totos inficimus . et corpus et ani/
mam maculamꝗ . luxurioſi enim more
ſcarrabonum in ſtercore continue ſe de/
voluunt . et adeo infecti ſunt ꝙ ſterco/
rum fetorem non ſenciunt . Ciconia
cognoſcit fetorem et ſentit . quando ſua
vxor adulterata fuerit . et miſer homo a
deo infectus exiſtit . ꝙ fetorem ꝓprium
nō aduertit cum feteat magis ꝙ̄ putri/
de carnes . ergo fratres ſurgendum no/
bis eſt a turpitudine . Exemplo filij
prodigi . qui omnia q̄ a patre acceperat
luxurioſe viuendo conſumſerat . luce .
decimoquinto . Tandem poſt multa q̄
geſſerat reuerſus ad ſeipſum ait . Sur
gam et ibo ad patrem meum . et dicam
ei . pater peccaui in te . et coram te . iam
non ſum dignus vocari filius tuus .
fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis
Et ſurgens venit ad patrem ſuum .
O qui ſic faceret . qui ſic a malis peni/
teret . qui ſic toto corde ad deum rediret
qui ſic peccatum ſuum diceret . qui ſic
humiliter veniam peteret . ſicut ille lar
gam miſericordiam inueniret . Nam vt
ibidem dicitur . dum ille adhuc longe
eſſet . pater ſuus illum videns miſeri/
cordia motus et currens ſuper collum
eius cecidit et dulce oſculum illi dedit .
ſtola prima illum induit Annulum in
manu eius poſuit . Calciamenta in pe
dibus dedit . et magnum cōuiuium illi
parauit . omnia iſta verba magnam
oſtendunt eſſe dei noſtri clemenciam . q̄
non abicit . non contemnit . ſed dulciter
ſuſcipit filios penitentes . et ad ſuam
miſericordiam reuertentes . econuerſo
autem grauiter punit non reuertentes
ad Rō . ſecundo . Secūdum duriciam
tuam et cor impenitens thezaurizas
tibi iram in die ire . iuſti iudicij dei .
qui reddet vnicuiqꝫ iuxta opera ſua .
Nam quia dominus poſt paſſionem ſu
am quadragintaduobus annis . vt re/
dirent ad penitenciam iudaycum po/
pulum exſpectauit . dum conuerti ren/
nuit Titum romanum Imperatorem
ſuper eum induxit . qui eis obſeſſis vn
decies cētenā milia fame et gladio ex eis
mori fecit . et omnes alios vendidit .
ita ꝙ triginta ex eis pro denario vno
dedit . quia ipſi dominū vendiderant
triginta denarijs . ¶ Quarto . ſurgere
debemus a peccato Gule quo carnem
augmentamus . et ipſum deum ſperni
mus . Gule enim ſeruire eſt . pinguedi/
nem augmentare . et pinguedinem au/
gere eſt ſanguinem minuere . qui eſt nu
trimentum vite . Anima enim hoīs in
ſanguine eſt . Vn̄ viri pingues modicū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

habent de ſanguīe. ſicut tā Philoſophꝰ
ꝙ Conſtantinus dicunt. quia pĩguedo
nichil eſt aliud ꝙ ſanguis coagulatus.
et qui modicū habent de ſanguine. mo
dicum habent et vite vnde cōmuniter
dicitur. qui pĩgues ſunt diu viuere nō
poſſunt. vnde exemplū ponit de egro
qui quando circa renes impĩguatur. ci
to infirmatur et moritur. Iſti em̄ pin
gues dum eis pinguedo diſſoluitur:
ſubito moriuntur. et celeriter a reuma/
te ſuffocātur. et ſimul corpore et ani/
me pereunt. vnde quorum deus ven/
ter eſt et gloria. et cetera.

De ſancto laurencio.

PRobauit me quaſi aurum qđ per
ignem trāſit. Job. viceſimotercio. Mi
ro valde modo ſignatur in auro ignis
maximo caloē probato. Nam conſtat ꝙ
auro nichil eſt pulchrius. in omnes ſꝛ
mas picturrarū auri pulchritudo tol/
lit principatū. immo pulchritudo au/
ri decorem metallorum omnium et co
lorū excedit. Sic et beatus llaurencꝰ
pulchritudo fuit in ſuo tempoꝛe tocius
eccleſie propter maximā quam habuit
honeſtatem. ¶ Eſt igitur notandum
ꝙ ſex ignes maxime legimus in ſcrip/
tura. Eſt enim ignis illuminans et
inflammans ſiue lauans. eſt ignis ma
culans. et ignis ꝓbans. eſt ignis pur
gans. Eſt ignis exter minans. et eſt
ignis beatificans. Dico ꝙ eſt primꝰ
ignis illuminans et inflammans. et
hic eſt ignis diuine gracie cuius offici/
um eſt et animam illuminare ad ve/
rum. et inflammare ad bonum. Sci/
encia enim et virtutibus perficitur hu
manus animus. vt dicit philoſophus.

et ideo ſi perfici volumus. hoc igne in
digemus. hic eſt ille ignis de quo dicit͛
in Math. Ignem veni mittere in terrā
et quid volo niſi vt ardeat. Nobilis cer
te ignis propter quē accendendum do/
minus venit in terram. O quanta dili
gencia. ꝙ ſollicita cura deberet hic ig/
nis nutri. ne poſſet extingui. cum ta/
lis ſit anima ſiue hoc igne ſpirituali. ſi
cut carbo ſine igne materiali. Opa em̄
noſtra hoc igne ſpirituali non incenſa
ſunt ſicut cibaria multum groſſa ꝛ du
ra igne materiali non cocta. talis ē em̄
anima ſine hoc igne ſpirituali. qualis
eſt ſthomachus ſine calore naturali. cu
ius virtute non poſſunt cibaria coqui
vel digeri. ergo ſicut per vitam coꝛpoꝛa
lem caloꝛ naturalis fouendus eſt cibis
et rebus confoꝛtantibus. ſic per vitam
ſpiritualem caloꝛ gracie ſpiritualis nu
triendus eſt ſanctis verbis. et operibꝰ
bonis. quia ignis materialis ſepe ꝑit
deficientibus ſibi lignis. et propterea
de hoc igne preceptum fuit. Leuitici.
Ignis inquit dominus in altari meo
ſemꝑ ardebit. quē nutriet ſacerdos ſub
iciens ligna per ſingulos dies. Altare
dei noſtri eſt coꝛ humanum qđ ſemꝑ de
bet eſſe igne gracie inflammatum. et
ne deficere poſſit ſemper bonorum ope
rum nutriendus eſt lignis. ¶ Se/
cundus ignis iam dicto igni contra/
rius eſt ignis maculans et animam de
formans. et hic ignis eſt culpe hic em̄
naturalis ignis dum anime aduenit ō
nia eius bona conſumit. et naturam ĩ
ficit. Et de hoc igne dicitur Job triceſi
moprimo. Ignis eſt vſque ad cōſump
cionem deuorans. et iterum dicit. Job

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ignis deuorat tabernacula eorum. qui
libenter munera accipiunt. hic eſt ille
ignis qui dicitur exire de Ramno. De
quo dicit' in libro iudicũ. Egrediatur
ignis de Ramno. Dicitur enĩ ꝙ arbor
illa ſignificatiue de ſe ignem emittit. qui
omnia circumadiacentia deſtruit et cõ/
burit. hic ignis domus noſtre cõſumti
uus. nõ eſt nutriendus. ſed aqua pñie
extinguendus. Quis enĩ ñ ſtultus nõ
aquã ad domũ defert. dum eam ardere
videt. et quis non ſtatim quando eam
pͥmo ignis inuadit illuc nõ currit et ex
ſpectat quouſqꝫ conſumta fuerit. Non
enĩ eciã facile aqua extinguitur ignis.
poſtq̃ꝫ et plurimũ ignis inualuit. Nec
facile culpa remouetur ab anima. q̃n
in ea diu fuerit radicata. Nam rubigo
q̃ diu ferrum tenuit. ſi fortiter innitit'
illi non facile remouetur. ergo non diu
eſt in culpa ſtãdum ſed citiſſime eſt illi
per penitenciam occurrendum ꝛc̈.
¶ Tercius ignis eſt probans et exa/
minans. quo ſanctus laurencius fuit
hodie ꝓbatus. dum in Craticula fuit
aduſtus. Igne enĩ omne metallũ pro/
batur. Nec vnquã denarius falſus cog/
noſcit' niſi ignis incendio probet'. Vas
enĩ ſolidum et plenũ non crepat ad ig/
nem appoſitum ſed ignem non ſuſtinet
vacuum. ergo vas ſolidum. vas aureũ.
vas plenum laurencius fuit. qui igne
probatus pacienciam non abiecit. ſed
velud fortiſſimus clipeo munitus ada/
mantino in omni periculo aduerſantũ
Sed quis hodie paciens in aduerſis.
Similes ſumus ligno balſami. quod

nullomodo vult gladio tangi. ymmo ſi
tactum fuerit ſtatim perit. Non ſic lau
rencius qui ardens dicebat illud Pſal.
Ignie me examinaſti et non eſt inuen/
ta in me ꝛc̈. ꝓpter hec dicebat. Proba
me deus et temta me. vre renes meos
et cor meum. ¶ Quartus ignis ē pur
gans. qualis eſt in purgatorio. Offici/
um enĩ ē ignis purgare eos qui in ſta/
tu ſalutis ſũt ꝛ rubiginē a metallis ab
ſtergere. Qui enĩ ē in ſtatu ſalutis et
ſufficienter in preſenti non ſe punit.
ad ignem purgatorij ꝑuenit velit nolit
Quia vt dicitur in Job. Qui timet
pruinam irruit ſuper eum nix. ſepe dũ
vrſum ſe credit effugere. preter ꝓpoſi/
tum incidit in leonem. Sic et qui per
penitenciam refugit hic puniri. graui
ori reſeruatur examini. quia purgato/
rio igni. vbi iuſto dei iudicio omnia ri
goroſe ſunt purganda. et reddendum
eſt omne debitum vſque ad nouiſſimũ
quadrantem. O quot opera que nũc vi
dentur aurea et argentea. tunc appa/
rebunt lutea. confracta et vana ſiue po
cius nulla. Aurum ſophiſticatum ſiue
artificialiť factum in igne poſitum ap/
paret eſſe nullum. Sic apparebit in
purgatorio igne. quia multa q̃ modo
creduntur aurea eſſe. apparebunt erea
ſiue nulla. O quanti ſunt hodie qui vi/
dentur edificare aurum et argentum.
qui inuenient ſe edificaſſe lignum et ſti
pulam. id eſt. opera purgacõne digna.
Quis poteſt illud tam graue incendiũ
tollerare. et tamen quis illum ignem
poterit declinare. Eſt enim hac pñti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pena diuturnioꝛ et eſt hac pena tempo
rali infructuoſioꝛ. quia hec temporalis
pena meretur palmam et gloriam.
verum ille ignis ſolum penam habet.
ſed palmam non habet. Unde plus ſa/
tiſfacit homo hic deo valde in modica
pena voluntarie aſſumta. ꝙ̄ in ꝑmaxi
ma ibi neceſſitate inflicta. Eſt tamen
racio ſtatus immeritoria. nulla laude
digna. timeant igitur peccatoꝛes hunc
ignem nichil relinquid intactum. et
nichil penitus inpunitum. ſiue fuerit
verbum permodicum. ſiue opus inuti
liter factum. ſiue quid modicum coꝛde
penſatum. Unde dicitur Mal. tercio.
Qui ſtabit mecum aduerſus eum. O
fratres mei qui modicam febꝛem. vel
modicum quemcumqꝫ doloꝛem non po
teſtis pati. Quid facietis. quantum
dolebitis. quantum ploꝛabitis. illo in/
cendio inflammati et totaliter a penis
abſoꝛti. vnum tamen maxime habet
ignis. quia pꝛeter hoc ꝙ peccata conſu
mit. et tantum tempus ibi exiſtit:
omnes in ſecuri ſtatu ponit. quia qui
ibi eſt poſitus. a penis eſt eternalibus
abſolutus. et poſtꝙ̄ a peccatoꝛū ſoꝛdi/
bus purgatus fuerit: de vita ſecurus.
¶ Quintus ignis eſt exterminans.
et hic ignis eſt in inferno. cuius conſla
toꝛ eſt diabolus. hic enim ignis eſt peſ
ſimus. qꝛ eſt ſupꝛa ꝙ̄ dici valeat afflic/
cōnis illatiuus. et tamen quod eſt mi/
rum reparatiuus. Unde Yſayas dicit
Quis ex nobis poterit habitare cum
igne deuoꝛante. Mirum valde. quia
ille ignis eſt inpoꝛtabilis. et tamen eſt
ineuitabilis. vt declinari nō poſſit. eſt
enim ignis vſqꝫ ad conſumcōnem deuo
rans et pene iam deuoꝛatum reparan/
ita vt iterum atqꝫ iterum. ymmo vſqꝫ
ineternum valeat deuoꝛare Unde dicit
btūs Gregoꝛius. ꝙ in inferno eſt vita
moꝛiens. et moꝛs ſemper viuens.
Unde Gloſa. exponens illud pſalmiſte
Sicut oues in inferno poſita ſunt.
moꝛs paſcit eos: dicit ꝙ ſicut herba ab
ouibus carpitur. Sic homo in inferno
ſemper moꝛitur. vt ſemper moꝛi poſſit
et ad vitam cōtinuo reparatur. Eſt eci
am grauiſſimum ꝙ ille ignis eſt eter/
nus. nullis vnquam tempoꝛibus fini/
endus. verum miſeri peccatoꝛes non
erunt in inferno per annum. non per
annos centum. non per annos mille.
non per milia milium: ſed per plura
mille milia. ꝙ̄ ſint penne omniū auiū.
et plus ꝙ̄ pili et capilli omnium ani/
malium. plus ꝙ̄ ſint grana bladoꝛum
omnium. ꝙ̄ floꝛes et fructus et folia
omniū arboꝛum. plus ꝙ̄ omnes herbe
terre. plus ꝙ̄ ſint lapilli et arene om/
nium fluuioꝛum et marium. et plus
ꝙ̄ ſint in oceano mari et fluminibus
puteis et fontibus gutte aquarum.
et adhuc vltra hec omnia in infinitum
Unde dicitur Yſaye vltimo. Vermis
eoꝛum non moꝛietur. et ignis eoꝛum
nō extinguetur. et in Canticis Moyſi
Deutronomij. triceſimoſecundo dicit᷑.
Ignis ſuccenſus eſt in furoꝛe meo. et
ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima. de/
uoꝛabit terram cum germine ſuo. id eſt
viros terrenos cū omnibꝰ filijs ſuis

et montes funditus cōburet. id eſt radi
cē ſiue radicalia corda ſuꝑborū cōſumet
cōſumentur fame guloſi. et deuorabūt
eos aues. id eſt demones morſu amariſ
ſimo. Attendite et attendite fr̄es mei.
quia ille ignis non ſolum eſt importa/
bilis. non ſolum ineuitabilis. non ſolū
interminabilis. ſed eciam irrefrigera/
bilis. cum nichil ad temperamentum
eius caloris haberi poſſit. Nam guttā
vnam aque diues. Luce. xv. petijt. quā
tamen habere non potuit. quam eciam
ſi accepiſſet nichil penitꝰ ſibi valuiſſet
immo ſi totum fontem totum puteum
vel eciam maximum fluuium accepiſ/
ſet. nec ſitim illam mortiferam mitigaſ
ſet. Dicit enim Auguſtinus. ꝙ tanta
vis eſt illius ignis. vt ſi totū mar̄ in ip
ſum flueret: ipſum nec ad modicum tē
peraret ¶ Sexto eſt ignis beatificans
et hic ignis eſt in celo vbi vita beatorū
eſt. nec aliud ꝙ̄ caritas et amor non ad
modū vie ſed patrie. Nam hic ſanctus
ignis in via eſt paruꝰ imperfectus et
diminutus. Sed in patria vndiquaqȝ
ꝑfectus. Unde Yſaias dicit. Viuit do/
minus cuius ignis eſt in ſyon. et cami
nus in iheruſalem. Syon que interp̄/
tatur ſpecula eſt militans eccleſia. in
qua eſt caritas modica illi caritati glo/
rie comparata. Sed iheruſalem que vi
ſio pacis interpretatᷣ eſt celeſtis curia.
ſiue triumphans eccleſia. vbi eſt caītas
inſtar ignis in camino in ſanctorū cor/
dibus inflammata. O qualis ꝙ̄ ſuauis
ꝙ̄ amabilis. ꝙ̄ deſiderabilis iſte ignis
qui ſanctos viuificās letificat. ſanctos
glorificat. ſanctos in bono confirmat.

Item de eodem.

IGne me examinaſti et non eſt in
uēta in me iniquitas. pſalmiſta.
Inter omnia elementa ignis maxime
eſt actiuus. eo ꝙ plus ceteris habeat de
forma et minus de materia. et conſtat
ꝙ omīs actio ē a forma. ſicut omē poſ/
ſe pati a materia. Unde yſidorus dicit
ꝙ ignis eſt fortiſſime actionis cōſumēs
que rapit. Cum eñ ſit calidus in vlti/
mo quarti gradus nichil eo eſſe poteſt
calidius nec per conſequens actiuū am
plius. Immo cum omne calidū ab igne
habeat vt ſit calidū. cū ꝓpt̄ quod vnū/
q̄dqȝ ꝛ illd̄ magis Ignis elementū ē ca
lidiſſimum ꝛ per cōſequens ſumme ac/
tiuum. ſumme conſumptiuum. ſumme
penetratiuum. ꝛ rei cuiuſcumqȝ diuiſi
uum. ꝛ rei compacte diuiſiuū ꝛ liquefac
tiuū Si non credis videre potes in me
tallis que ſunt corpora ſolidiſſima. cor
pora compactiſſima. per actionē tamē
ignis non ſolum molleſcūt ſed penitus
liquefiunt. Iſta enim omnia et ignis
corporalis facit ferro. ꝛ amor ſpiritu/
alis in anima. Itē attende ꝙ ſicut ma
terialis ignis deficit cito non auctus.
ita ignis ſpiritualis cito deficit nō nu/
tritus ¶ Eſt ergo notandum ꝙ ad nu
triendum hunc ſanctū ignem. quatuor
maxime ſunt neceſſaria. Primum eſt
pura meditacio cordis. Secundum eſt
ſancta collocucio oris. Terciū eſt mul/
tiplicacio opeīs. Quartum vero eſt hu
miliacio vera mentis. Miro modo hȳs
quatuor predictis amor nutritur in
homine. ſcilicet Puris meditaciōitibus
Caſtis ſermonibus. Sanctis operi/
bus. Et humilibus mentibus. ¶ Di/
co igitur ꝙ primum ad nutrimentum

ſpiritualis ignis neceſſaria eſt pura et
ſancta meditatio cordis. ſicut eñ̄ praue
cogitacões hominem ſeparant a deo.
ſicut dicitur Sapiencie primo. Sic et
pure deo vniunt et amorem quo vni/
mur nutriunt. Cor enim ſicut eſt om
nium mēbrorū primū et a natura pri/
mo et principaliter ꝓductum. et tam/
q̄ꝫ capitale membrum influens omni/
bus aliȷ̄s corporis membris vitam et
motum. vt inquit philoſophorum prin
ceps Areſtotiles: ſic eſt ſpiritualis ig/
nis tocius amoris radicale ſubiectum.
et principale domicilium. Unde ad ſen
ſum videmus. q̄ quidquid corde dili/
gimus. oculis illud libenter aſpicimꝰ.
et ſepe ad illud oculos eleuamus. liben
ter de eo loqui audimus. ad locum vbi
eſt pergimus. brachiȷ̄s illud amplexa
mur. et oſcula illi amoris iprimimus
¶ Ergo primum Nutrimentum caſti
amoris maxime in corde exiſtit. vt ſint
munde affectiones. Caſte meditatio/
nes. et ſemper deuote cogitationes.
Sequitur enim ex hiȷ̄s incrementum
ſpiritualis ignis. Sicut ex pice oleo
et pinguedine creſcit ignis materialꝭ;
Sanctus vero laurencius. quia ſe ſem
per ſanctis meditationibus exercebat
et cogitacões inutiles reſpuebat. ideo
ſpiritualem ignem in ſe omni tempore
augmentabat. et ſic ille totus intus ar
debat. q̄ exteriorem ſuis applicatum
vix carnibus ſenciebat. Vere ergo po
terat dicere illud Pſalmiſte. Concaluit
cor meum intra me. et in meditacioni.
m. exigi. Dum enim cor ſanctis medi/
tacõnibus exardeſcit vel incaleſcit. ig/
nis in eo diuinus inardeſcit. et ſuſci/
pit non modicum incrementum. ſed
quis hodie bona. caſta. munda et iuſta
cogitat? hodie vana cogitamus. Mun/
danis intendimus. et mundana rumi/
namus. et ideo nichil caſte diligimus.
quia cordi coinquinato nichil mundum
eſt. ſed coinquinata eſt eorum mens et
cõſciencia. Unde poſſumus dicere illd̄
Iob. Cogitacões mee diſſipate ſunt
torquentes cor meum. Cogitationes
inquā vane. et diſſipacõnem omnium
bonorum faciunt. et velut aque ignem
deuocõnis extinguūt. Nam et quidam
fuit ſanctus pater. qui q̄ꝫ diu ſe ſanc/
tis cogitationibus exercebat. et per
amorem in deum exarſit. alimentum
de deo de celis accepit. omni die panis
ei mundiſſimus mittebatur. at poſtq̄ꝫ
cepit diabolo pulſante inmunda cogi/
tare panis miſſus cepit ſordidus ap/
parere. Cumqꝫ ſubuerſis omnibus
cogitationibus mundis ſola cogitaret
inmunda. panis totus niger et ſordi/
dus apparuit. et vltra ei miſſus a deo
non fuit. Sicqꝫ factum eſt. vt qui ſcā
cogitans. diuino igne totus ardebat.
dum immunda reuoluere cepit. cordis
ignē quē diu nutrierat mox extinxit.
Ob hanc cauſam multi philoſophi fue/
runt qui ſibi oculos eruerunt vt ſub/
tracta ſibi videnda materia. nulla om/
nino inmunda. ſed ſolūmō cogitarent
illa que ſaperent puritatem. Secū
dum qđ eſt neceſſarium ad ſpiritualis
ignis nutrimentum eſt ſancta collocu/
tio oris ſiue ſanctitas ſermonis. patet
enim experientia. quod ſancta verba
audita. vel predicata miro modo in/
cendunt corda. Nonne vt Ieronimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Iheronimus dicit. Exultant equi in
preliis dum vocem bucine audiūt. Nō/
ne ad pugnam fiunt milites fortiores ꝛ
forcius agitāt lanceas ſtrictoſqꝫ mucro
ne: dum principis preſencia excitantᷣ.
Nonne boues ꝛ cerui dulcibus vocibus
animantur? quāta ergo eſt virtus ver
borum ſpiritualium. Unde dicitur. Ec
cleſiaſtici quadrageſimo octauo. Sur/
rexit Helias ꝓpheta quaſi ignis ꝛ ver
bum eius quaſi facula ardebat. Talia
fuerunt verba beati laurencii. alios in
flammancia. ſicut patet in Ipolito et
aliis quos conuertit. Bene poterat di/
cere ſanctus ypolitus illud. Iheremie
viceſimo. Factus ē ſermo domini ſup
ple michi predicatus per beatum lau/
rencium in corde meo. quaſi ignis eſtu
ans. et defici non ſuſtinens. Ver/
bum enim domini eſt. et cor inquit in/
mutat. purgat ꝛ īnouat. Pſal. Ignitū
eloquiū tuum ve. Et iterum. Eloquiū
domini intelligencia e. Unde Actuum
primo. Spiritus ſanctus apparuit in
linguis igneis. vt corda credenciū intā
tum eſſent flammancia. Sed quis ho/
die loquitur dei verba ad bonum conci
tancia. et verba diuino igne ardencia?
quin pocius fratres verba noſtra ſunt
mundana. ſunt laſciua. ſunt ad malum
prouocancia. ſunt ad diſcordias cōcitan
cia. ſunt omnē diuinū ignem extinguē
cia. Sed vir linguoſus non dirigetur
in terra. vt dicit ſanctus propheta. O
quanta mala faciunt mala verba. quid
eñ in hac vita bonis moribus melius.
Nōne ad cōponendos bonos mores oīs
nobis ſcriptuā tradita eſt ꝛ omnis pro/
phecia. ergo nichil bonis moibus ī vita
eſt meluis. ergo nichil malis verbis eſt
peius. quia vt dicit Aplūs. Corrum/
pūt bonos mores colloquia mala. Ber.
Leuis res eſt ſermo. ſed grauiter vulne
rat. eſt eñ aptiſſimū euacuandis cordi
bus inſtrumentum. Itē ait. O ꝙ velo/
cit̃ currit verbū. dū vno modico multi
tudinis audiencium aures tangit. cor/
da inficit. ꝛ animas illorum interficit.
Unde quidam ſanctus pater animadū
tunt. quod dum quidam fratres de deo
loquereutᷣ. bonus angelus appropinq̄/
bat illis. cumqꝫ de mūdo loquerentur
diabolus illis appinq̄bat. Uñ vere iux
ta ſanctum Jacobum in Canonica ſua
Qui verbo non offendit hic ꝑfectus eſt
vir. ¶ Tercium quod valet ad aug/
mentum ſpiritualis ignis eſt continua
cio boni operis. Sicut enim materia/
lis ignis nutritur lignis. ꝛ augetur il
lis augmentatis. ꝛ extīguitᷣ illis ab eo
extractis. ſic ſuo modo ignis ſpiritual̃
nutritur opeibus ſanctis ꝛ creſcit illis
multiplicatis. ꝛ deficientibus deficit.
Unde in figura huius preceptum fuit.
ſexto leui. Ignis in altari meo ardebit
ſemꝑ quē nutriet ſacerdos ſubiciēs illi
ligna per ſingulos dies. Altare dei eſt
cor hominis. in quo ſemꝑ debet ardere
diuinus ignis. nutritus ſemper lignis
bone operacionis. Nota tamen ꝙ domi
nus docuit hunc ſanctum ignem nutri
re lignis. non paleis. id eſt operibus
ſolidis et non vanis. Item ligna ignē
nutriencia non debent eſſe madefacta.
ſed ſicca. quia opeera quibus nutritur
hic ignis: non debent eſſe carnalia. flu
uida vel tranſitoria. ſed ab om̄i inficien
te. nociuo. maloqꝫ humore deſiccata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt ſic ſint veri ignis nutritiua. Eſt igit̃
viris ſpūalibus fortiter opandum hoc
igne incenſis. qꝛ ſicut dicit Gregorius
Amoꝛ dei non eſt ocōſus. operatᷣ enim
magna ſi eſt. ſi autē operari renuit.
amoꝛ non eſt. Arboꝛ eñi que fructum
non fert eo tempoꝛe quo debet. de ſe teſ
timoniū ꝓhibet. ꝙ caloꝛe ſibi debito ca
ret. et ideo eſt digna ſuccidi et ardenda
ignibus tradi. qꝛ homo qui nūc rēnuit
opari eterno poſt moꝛtē tradendus eſt
igni. In quo poſtꝙ ſteterit ꝑ tot mille
milia annoꝛū. quot ſunt arenule oīm
mariū adhuc tm̄ inſtare habebit. ſicut
quando incepit et in infinitū magis.
¶ Quarto ad cōſeruacōnem ignis ſpi
ritualis requiritᷣ vera humiliacō mētis
ſicut eñi materia l'ignis cito extinguitᷣ
et in fauillam reſoluitur. niſi bene cine
ribus coopiatur. ſic ſpiritualis ignis
euaneſcit cito niſi cinere vere humilita/
tis fuerit cooptus. Species enim certe
valde ſunt redolentes ſed niſi clauſe te/
neantᷣ vt reſpirare nō poſſint citiſſime
euaneſcunt. Beatus ergo laurencius.
amoꝛem quo totus ardebat et nutriuit
ſemper optima meditando. ſemper op
tima loquendo. ſemper optima operā/
do. et ſemper vilia de ſe faciendo. ꝓp/
ter que in tantū amoꝛ exercuit in coꝛ/
de vt vix ſentiret ignem qui exterius
ardebat in coꝛpoꝛe. Unde et dicebat de
cio Aſſaſti me miſer ex vna parte. gira
aliam et manduca. hoc eciā igne totus
accenſus clamabat. poſt beatum Sixt/
tum papam. Quo progrederis pater
ſine filio ꝛc̈. Quid inquit in me diſpli/
cuit paternitati tue. Nūquid degenerē
probaſti experire certe ꝛc̈. Cui Epiſco
pus. Non ego te deſero fili. ſed maioꝛa
tibi debentur pꝛo fide xpꝛiſti certami/
na. Nos. quaſi ſenes ꝛc̈. lege vtriuſqꝫ
hiſtoꝛiam et pꝛedica.

De Aſſumtione beate Marie virginis.

Que eſt iſta que Aſcendit de deſer/
to affluens delicijs. innixa ſuꝑ
dilectum. Canticoꝛum Octauo. Quia
facta mirifica ſolent expꝛimi verbo am
miracōnis et perſona ignota. ſub ver/
bis dubitacōnis. ideo ſpiritus ſanctus
pꝛeſciens virginem glorioſam. ſuper
choꝛos angeloꝛum. tam venerabiliter.
ꝙ mirabiliter foꝛe exaltandam. de tam
excellente domina quaſi ignota. licet
ab eterno pꝛecognita in perſona ſuper/
noꝛum ciuium in verba ammiratīe du
bitacōnis pꝛoꝛumpit. dicens. Que eſt
iſta que aſcendit de deſerto afflūes de/
licijs ꝛc̈. Certe illa eſt que diu latitaue
rat in abiſſo humilitatis. Illa nunc
aſcendit ad tronum maieſtatis. terri/
bilis vt caſtroꝛum acies oꝛdinata. cu/
ius animam iam dudum penetrauerāt
gladius paſſionis. illa affluit delicijs
ſuauiter tamquā cella vinaria. que eciā
pꝛius creatoꝛem ſuum baiulauerat in
argaſtulo ſui ventris caſtiſſimi. ideo
nunc innixa eſt ſuper dilectum ſuum
mirabiliter tamquā virgo regia. miro
igitur et ſingulari modo in v̄bis iſtis
ſupꝛadictis de Canticis ſeptimo. in/
ſinuatur aſſumtio virginis fuiſſe com/
mendabilis Quantum ad Triplicem
pꝛerogatiuam. qua iſta domina gloꝛi
oſa virgo perfecte reſplenduit. ſcilicet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Caritas. Humilitas. Et pietas
Ita ꝙ iſtam dominam eleuauit perfec
ta caritas. Eleuatam iutroniſauit com
munis humilitas. et introniſatam cō/
fortauit affluens pietas. Unde perfec/
caritas reddit iſtam aſſumcionem ſollē
nem et honorificam. in ſocietatis comi/
tatu. et notatur cum dicitur. Innixa
ſuper dilectum ſuum. profunda ſiue cō
munis humilitas reddit eam ſingularē
⁊ mirificam in dignitatis gradu. quod
notatur cum ſubditur. Que eſt iſta que
aſcendit de deſerto. Affluens vero pie/
tas. reddit eam omnibus vtilem ⁊ fruc
tuoſam in ſequenti effectu. ⁊ hec notatᷣ
cum ſubinfertur. affluēs delicijs. Un/
de ſic debent iſta ordinari ad hoc vt iſta
lrā recto ordine conſtruatur. Que eſt
iſta innixa ſuper dilectum ſuum. que
aſcendit de deſerto delicijs affluēs. Ni
ſi enim prius innixa fuiſſet amicabili/
ter dilecto: non aſcendiſſet mirabiliter
de deſerto. neqꝫ eciam per hoc delicijs
affluxiſſet ſuauiter introniſata Que
eſt iſta igitur innixa ſuper dilectum ſu
um? Dico ꝙ iſta eſt Celeſtis ſponſa.
Regalis filia. Nobilis domina. Celeſ
tis ſponſa ideo innixa eſt ſuper dilectū
ſponſum ſuum ei adherendo delectacio/
ne dulciſſima ſiue ſuauiſſima. vt ipſa
dicit. Canticorum ſexto. Dilectus me/
us deſcendit in ortum ſuum. ad redolē/
cia aromatum. Multum enim aduen/
tū huius ſponſi deſiderabat. cum dice/
bat. Canticorum quinto. Deſcendat di
lectus meꝰ in ortum ſuum. vt comedat
fructum pomorum ſuorum. ¶ Rega/
lis filia ideo innixa eſt ſuper dilectum
patrem deum. ei adherendo dilectione
deuotiſſima. ſiue ſubiectione reueren/
tiſſima. Canticorum quinto. Indica
michi quem diligit anima mea. Unde
poteſt dicere. Canticorum quīto. Ego
dilecto meo et dilectus meus michi. cō/
templatur enim tam diuinā ꝙ̄ huma/
nam naturam. cum dicebat. Cantico/
rum quinto. Dilectus meus candidus
et rubicundus. electus ex milibus. ca/
put eius aurū optimū. come eius ſicut
elate palmarum ⁊c. ¶ Nobilis domi/
na. ideo innixa erat ſuper dilectum fili
um ſuū ei adherendo dilectione intima
et tenerrima. Prouerbiorum vltīo. Ad
mirando de aduentu filij. dicebat. q̄d
dilecte mi? quid dilecte vteri mei? q̄d
dilecte votorum meorum? ne dederis
mulieribus ſubſtanciam tuam. et diui
cias tuas ad delendos reges. ¶ Que
aſcendit de deſerto in celum. vbi notatᷣ
eius profunda humilitas. que reddit
eius aſſumcionem ſingularem. et miri
ficam. in dignitatis gradu. Unde notā
dum ꝙ ſicut aſcenſus gratuitus eſt alci
or quādo q̄d aſcendit eſt gracie plenius
et aſcenſus naturaliter eſt alcior quādo
q̄d aſcēdit eſt materia leuius et purius
Sic ⁊ aſcenſus volūtarius ē alcior quā
do q̄d aſcēdit ē diuino amoē feruēcius.
ſic per iſtū modū. virgo glorioſa. q̄ ce/
leſtis ſponſa tā ꝙ̄ grē plenior aſcēdit fe/
licitᷣ ſup̱ choros angelorū. et hoc ꝑ ple/
nitudinē ſanctificacionis. Regalis fi
lia tā ꝙ̄ carne et mente purior aſcendit
mirabilitᷣ ſup̱ oēs ordines beatorum. et
hoc ꝓpᷣ ꝓrogatiam ſpecialē virginalis
fecūdacionis ſiue cōcepcionis. Nobilis
dn̄a tam ꝙ̄ affcū feruencior aſcendit in
affabiliter ſuper eſtimacionē hominū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et hoc ꝓpter celſitudinem excelſiue cõtemplacõnis. Iſta ergo celeſtis ſponſa tamq̃ grẽ plenior aſcendit. felicit' ſuꝑ choros angeloꝝ. et hoc ꝓpter plenitudinem ſanctificacõis. Geneſis primo. Fons aſcẽdebat e t̃ra irrigãs ſuꝑficiẽ vniuerſam terre. id ẽ. virgo maria ſcaturiẽs kariſmatũ fluenta irrigat vniuerſitatem. tam triumphantis q̃ militãtis eccleſie. ideo omnes vna voce debemꝰ cantare. canticũ iſrl'. qđ cãtauit Moyſes. Numeri. xxv. Aſcẽdat puteꝰ quẽ fecerunt prĩcipes et ꝑauerunt duces multitudinis in datore legis; hec ẽ enim cuius impetus letificat ciuitatẽ dei. Iſta et regalis tamq̃ carne et mente purior. aſcendit mirabiliter ſuꝑ oẽs ordines beatoꝝ. et ꝓpter ꝑ̃rogatiuam ſpẽalem virginalis cõcepcõnis. Unde de ea poteſt dici illud iij. Regum xviij. Ecce nubecula ꝑua. q̃ſi veſtigium hoĩs aſcendebat de mari. id eſt. virgo maria ab aquis carnalitatis depurata. mirabiliter aſcendit de mari. id eſt. de ꝓfundo huius mũdi. ad ſimilitudinem xp̃i hominis ſuꝑ choros angelorum. et oĩm beatoꝝ. Unde hec eſt filia pharaonis. q̃ aſcẽdebat de ciuitate ĩ domũ. quã edificauerat ei Salomon. iij. Regũ tamq̃ in ꝓpria manſione. quia magnitudini meritorum non ſufficiebat manſio angelorum. Iſta ſimilit' nobilis domina tamq̃ affectu feruentior. aſcendit ineffabiliter ſupra eſtimacõnem hominũ pre celſitudine excelſe cõtemplationis. Unde de ea dicitur Canticorum tercio Que eſt iſta que aſcendit ſicut virgula fumi ex aromatibꝰ. mirre et turis vniuerſi pulueris pigmentarij. Notatur mirabilis odoris flagrancia exiens ex eiꝰ ſacrario et intrans vſq₃ ad interiora velaminis. Pſalmiſta. Aſcendit ſuper cherubin et volauit ſuper pennas ventorum. ¶ Tercio notatur eius affluens pietas que reddit eam omnibꝰ vtilem et fructuoſam cũ ſequenti effectu. ꝓuentu affluentiũ nobis deliciarũ. cũ ſubinfertur delicijs non mundanis et tꝑalibus que anteq̃ habeant' coinquinant et poſt cruciant et actu habite nõ ſaciant. Unde Jeronimꝰ O homo ſi ſapis. ſi cor habes. ſi lumen oculorum eſt tecũ deſine ea ſequi. que eciã aſſequi miſerrimũ eſt. q̃ amata inq̃nant. poſſeſſa onerant. amiſſa cruciant. hec igit' nõ ſunt vera bona. q₂ nec venerunt michi cũ illa de qua dicit' venerunt m̃ omnia bona ꝑiter cũ illa. ſed certe affluit delicijs. ꝑ̃ũtem mira venuſtate decorãtibꝰ militãtem eccleſiam et cõtinua ſubuentione fouentibus. Celeſtem curiã ſiue triũphantem eccleſiam melliflua ſuauitate inebriantibus. ¶ Primo igitur affluit delicijs. ipſam mira venuſtate decorantibus. quia eſt decor et ſpeculũ angelorum et virginum. Iſta enim eſt domina virgo regia. gemmis ornata virtutum. geminoq₃ mentis et corpis prefulgida decore ſpecie ſua et pulchritudine ſua. in celeſtibꝰ cognita celeſtiũ ciuiũ in ſe ꝓuocauit aſpectũ. ita vt regis aĩm in cõcupiſcenciam ſui inclinaret. Unde de ea Can. vij. Quã pulcra es et decora. kariſſiã in delicijs tuis ſtatura tua aſſimilata eſt palme xc̃. ¶ Scđo affluit delicijs militantem eccleſiã cõtinua ſubuentione fouentibꝰ et cõſolantibus. q₂ eſt aduocata miſeroꝝ.

Quidq̄d enim deliciarum honoris. ſiue
diuiciarum et glorie eſt in illa domi/
na glorioſa. totum redundat in conſola/
cione miſerorum. Unde ipſa dicit Pro/
uerbiorum Delicie ſuas eſſe cum filijs
hominum ¶ Tercio affluit delicijs ce
leſtem curiam ſiue triumphantem eccle
ſiam melliflua ſuauitate inebriātibus
quia eſt gloria ſanctorum. Unde dicit^r
de ea Yſaie vltimo. Letamini cum Jhe
ruſalem . et exultate in ea qui diligitis
eam Et ſequitur. vt ſuggatis ꝛ replea
mini ab vberibus conſolacionis eius.
vt mulgeatis et delicijs affluatis .

Item .

Que eſt iſta que aſcendit per deſer
tum ſicut virgula fumi ex aromatibus
mirre et thuris. Canticorū tercio . In
verbis iſtis angelorum chori videntes
gloriam et excellenciam inconſuetam ꝛ
admirabilem. virginis glorioſe hodie ī
celum aſſumcioēm ipſam iubiloſa voce
commendant. admirantes ipſius Pri/
mo ineffabilem magnificenciam perſo
nalem. ibi que eſt iſta. Secundo digni/
tatem virtualē. ibi que aſcendit ꝑ deſer
tum. Tercio humilitatis perfeccionem
ibi. ſicut virgula fumi. Quarto omni/
modā reſtrictionē carnalitatis. ibi. mir
re et thuris . Unū glorioſe virginis mag
nificenciam perſonalem. et dignitatem
virtualem tranſcendentem angelorum
exercitus . qui ceteris ruentibus per/
ſtiterunt perpendimus Primo per
animi compaſſionem. Unde Cantico/
rum ſexto . Que eſt iſta que progredit^r
quaſi aurora conſurgens . Jheronimus
ponit que aſcendit. Circa quod aduer/
tendum eſt. ꝙ ſicut aurora eſt inter nos

et ſolem media. roriflua. lucifera. Sic
virgo Maria fuit et eſt mediatrix et ꝓ
curatrix indigenciū . vt patet in vini
nupcialis ꝓcuracione. cōſolatrix men/
cium vt in multorum periculorum am
mocōe. Ob hec p̄dicta Maria miſericor
die regina . omni laude et veneracione
digna. Merito accepit nomē qd̄ eſt ſuꝑ
oīe nomē pure cōueniens creaturē. Unū
ps. Que aſcēdit ſuꝑ occaſū cōdeſcēdēdo
defectibus iam dictis . domina celi et
mundi nomē eſt illi. Unū q̄cūqꝫ voluerit
ab ea miſericordie oculo reſpici ac heres
regni dei. ceteris dignior effici. fiat per
cōpaſſionem defectuū ꝓximi. riuulus
miſericordie fontis dicti. Unū Amos . ix
Aſcendet ſicut riuus . et defluet ſicut
fluuius egipti. qui edificat in celo aſcē/
ſionē ſuam. Propter quod dicit^r Mora.
ſeptīo. ca. xv. Caritas que nos ad vim
cōpaſſionis humiliat : alcius in culmi
ne contemplacōis leuat. Et quia infe/
rioris chori angeli pie ſaluti hominum
immediacius ſunt intenti tamꝙ̄ offici/
ales et exercitus xp̄i. Ideo ipſi cū Ma
ria ſecum querente de ſua et ſuorum ſal
uacione. celorum domino cum multipli
ci tripudio. graciarū actiones referunt
holocauſtia. Unde p̄mi. Machabeorum
quīto. dicit^r de Juda. qui interp̄tat^r glo
rificacio et eius exercitu qui ī aſcēderūt
in montem ſyon. cum leticia et gaudio
et obtulerunt holocauſta quod nemo ex
eis cecidiſſet. ¶ Secundo aſcendit per
fidei illuſtracionem. Unde dicit^r. Can/
ticorum ſexto. . Que eſt iſta que aſcen/
dit. ſequit^r. pulchra vt luna . Circa qd̄
cōſiderādū ē ꝙ luna. ſicut dicit^r in Exa
merō. ē decor noctis. dominatrix maris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

lumē qd̓ a ſole recipit in terrā reflectit Sic maria eſt decoꝛ ignorantis ſexus muliebris in ſua cōuerſacōne. domina/ trix ſubingentis amaritudinis in here ſum interempcione. coīcatrix recepti a deo luminis in Appoſtolorum erudici/ one Unde Michee. iiij Aſcendit iter pan dens aute eos. aſcendit inq̄ꝫ in cōuerſa cione. iter pandens regni dei in hereſū interēcōne. ac ante eos. videlelit in va/ cillancium Appoſtolorum confirmacio ne et erudicione ꝑ doctrine et operum exhibicionem. Unde Moraliū viceſimo tercio. Cōtemplātes foras exēpla lucis velud aſtra prebent. ſed intus vſqꝫ ad/ uixe viſionis certitudiuem preſſi noc/ tis caligine nō aſcendunt. Quoniā au/ tē ſecundum dyoniſiū Archangelorum eſt angelos ſibi ſubiectos docere. ſicut maria docet ſexum femineum in cōuer/ ſacōe prophecias reuelare. ſicut docuit maria in Appoſtolorum erudicione de/ mones arcere. ſicut Maria fecit in here ſum interempcione. Ideo virgo glorio ſa inter ipſos archangelos quaſi ſibi of ficiales digne conuerſans. vt limpi/ dius q̄ꝫ primis choris angelorū ſibi dei ſecreta reuelentur: merito exercitibus ipſi in ſua aſſumpcione occurrentibus dicit̄ primi. Pſape. ſecundo. Uenite aſ/ cendamus ad montem domini ꝛ ad do/ mum dei noſtri. et docebit nos ꝛc̄. Si enim ſecūdū Gre. in moral̄. li. v. xliiij capitulo. paclitus poſt mediatoꝛis aſcenſum alius humani generis cōſola toꝛ omnem quē repleuerit ad deſiderā/ da inuiſibilia accendit. in via ſupple. quāto āplius in patria. vbi caritas eſt ꝑfecta. Tercō aſcendit ꝑ xp̄i genera cionē. vnde Cāticorū. ſexto. que ē iſta que aſcendit vt ſol. Unde cōſiderandū q̄ꝫ beata virgo ad modū ſolis materia/ lis habet virtutem fecūdatiuam ſpiri/ tus ſancti in filij cōcepcione. viuificati/ uam in effuſi ꝓ nobis ſanguīs miniſ/ tracione. cōſeruatiuam in celeſtis doni cuius pincerna ē. ſeu cellercaria communi cacione. vnde Apocalipſis ſeptimo. vi/ di alterū angelū aſcendentē ab oꝛtu ſo/ lis. vidi inquit angelū magni conſilij abſqꝫ viri cōmixtione humanā naturā aſſumere a clariſſimo ſole. Uñ Ihero. Electa vt ſol fulgore virtutū q̄ꝫ ipſe eā elegit ſol iuſticie. vt naſceretur ex ea ſe cundum illud. Iſa. Egredier̄ virga de radice yeſſe. et flos de radice eius aſcen det. Yeſſe int̄pretatur inr̄dīm. vnde Egrediatur ab amoris incendio virga recte intencionis et ſalutifere p̄dicacio nis vt ſequatur. flos ſalutis. Nā vt di cit Gregoꝛius Moraliū. x. Illo ſimplex per intencōnem recti oꝑis ꝑuenit. quo ingenioſus minime aſcendit. quia nō ꝑ p̄dicacōnē ſubtilem. ſed ꝑutilē ꝛ intel ligibilē Ieſus ſpiritualit̄ generat̄. ꝓp ter qd̓ dicit gloſa ſuꝑ illd̓. Mathei. xij Quicūꝫ fecerit volūtatē patris mei ꝛc̄. Gloſa. hij ſūt prēs q̄ coꝛdibus fidelium me generāt. Cū aūt ſecūdū Dyoniſiū virtutes hn̄t vilitatē ad oꝑacōem foꝛtē et īcōmūbilē ſecūdū deifoꝛmitatē eis ī/ ditā. ꝛ in verbi dei ꝑ virginē cōcepcōne fuerūt oꝑacioneꝫ virtuoſiſſime. vtpo/ te. abſqꝫ viro fecundacio. ſalua virgi/ nitate generacō. deus homo. mater vir go. Merito de glorioſa virgine ad cho/ rū virtutū tamq̄ꝫ ſibi conſodalium: ad regnandum cum laudibus procedente:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dicit̄ illud . permanſit illi virtus vt aſ ſcēderet in excelſū terre locum . et ſemen eius obtinuit hereditatē . ¶ Quarto aſcendit ꝑ potēcie valitudinem . vn̄ Cā tico . ſexto . Que eſt iſta que aſcendit . et ſeq̄t . terribilis vt caſtrorum acies ordi nata . que quidē acies terrebilis reddit̄ qn̄ ad ſuicem perfecta cōcordia agendo rū fuerit ordinata . hanc Maria habuit per aſſenſum fidei in cōcepcōne filij cre dendo magnalia miniſtrādorū quā ha/ buit in arduis ſtudioſiſſime intendēdo cōſtancia ꝑferendorum . Hanc filius ad materm habuit in cruce ipſam Io . cōmendando . ad filium ipſa mater eidē iuxta crucem cōmoriendo . Si enī qđ di cit̄ ſcdi . Regū . xviij . Contriſtatus rex Dauit . qui inťpretatur manu fortis aſ cendit in cenaculum porte . et fleuit et ſic loq̄bat̄ vadens . fili mi abſolon . zc̄ . qđ inťpretat̄ pater pacis . inimicantis filij mortem dolens . Quanto forcius glorioſa virgo celorum rege quem cōſtā tiſſiē amabat . crucē noſtre ſalutis por tam aſcendente contriſtata vſqȝ ad cor/ dis intima . Sic loquebatur . fili mi ab ſolon . Abſolon fili mi . Abſolon fili mi quis michi det vt ego moriar pro te ? Abſolon fili mi . fili mi Abſolon . ꝑ hu/ ius vero concordiam ad deum magnifi cenciam . et fidelitatis roboracionem . malignis ſpiritibus terribilis reddit̄ . vnde Damaſcenus in ſermonibus ſuis dicit . deſcendens a corꝑe aduēis celo . ti bi obuiāt angeli z archangeli aſcenſum tuū horrēt ſpūs maligni . et nos quidē in triſti acie cōſtituti . nō ſimus puſil/ lanimes . immo penitencie operibus a/ deo viriliter inſiſtamus vt celeſtem cō/ ſecuturi gloriam . eterna ſupplicia eua/ damus . ſecūdum illud . Moraliū . ſexa/ geſimoquarto . vt electus quiſqȝ eterna ſupplicia euadat . debet hic aſſiduis fla gellis atteri . quatenus mundus z pur gatus valeat inueniri . qm̄ autem q̄ in via ꝑ virtutes eleuantur . ſpūali pre/ rogatiua gracie ꝑfundunt̄ . adeo vt ei aduerſe poteſtates ſubiciantur . et aſſi milantur poteſtatibus . Quarū ſecun dū Dyoniſiū Inimicas poteſtates ſub icere ꝓpriū eſt miniſterium . Ideo con gruentiſſime glorioſe virgini . cuius in Jeruſalē eſt ptās . ac eius cōitatui dici tur illud p̄s . aſcendunt mōtes et aſcen/ dūt campi . in locū quem fū . eis . Quinto ꝑ aſcenſum eius ꝑ temperran cie ſimilitudinem . vnde Jere . aſcendit deus ſuper nubem leuem et ingrediet̄ egyptum et mouebūtur ſimulacra . vbi adūtendū ē . ꝙ beata virgo ſicut ad mo dum nubis ē pluuie nūcia ; ſic ipſa gra cie preuia . ſic eam nubem eſſe oſtēdit ī ea mentis ſanctitas . Nubes ſi in ventū id eſt verboſitatem reſoluitur plurimū eſt nociua . vnde ipſam non eſſe ventū ſed nubem oſtendit oris taciturnitas . Nubes eſt caloris mitigatiua . ſic eam fuiſſe nubem oſtēdit carnis integritas Deus enim mundum ingrediens vel ī greſſus horum contrarijs aduerſatur ſcilicet mentis peruerſitati . oris loqua citati . et carnis feditati . per que aīma ꝑiclitat̄ . ſicut per ipſorum contraria multis difficilia . ſed perutilia dignifi/ catur . propter qđ dicitur . vij . Moraliū xxv . Aſcenſus in labore . deſcenſus cū voluptate . Qm̄ autē ſecūdum dyoniſiū ideo dicūt̄ ꝑncipatꝰ qꝛ hn̄t alias reducē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ad p̄mum p̄ncipium ſcilicet deū ꝛ ꝗ̄ptū
fas eſt in p̄ſidendi officio principi aſ/
ſimilātur. In hījs autē cōformes ſunt
glorioſe virgini q̄ ſeipſam ī deum redu
cens diuinitatis cultui ſe totaliter mā/
cipauit . et p̄cioſum ſanguinē ꝑ quem
redempti ac reducti ſūt alij filio miniſ/
trauit . ideo regine celi cuiꝰ detencō in
plenitudinem ſanctorū eſt p̄ncipatuū
exercitus ipſam ad ſe ſollēpniſſime de/
choro poteſtatū vocando merito dicūt il
ld. Joſue . xviij. vſquequo marcetis ig
nauia . ſupple o celi regina . mūdi domi
na . et non aſcendis ad terram quā do /
minus deus tuus daturus eſt tibi .
¶ Sexto aſcendit ꝑ paciencie fortitu/
dinem . Can. Que eſt iſta q̄ aſcendit ſi/
cut virgula fumi . Sūt tria fortis paci
encie oſtenſiua . q̄ fuerūt in virgine glo
rioſa . ſcilicꝫ flexibilitas obediencial' ex
ultacionis . Uenitas pie ac matnalis al
locucionis . quando ad inuentum poſt
triduum filium dixit fili quid feciſti no
bis ſic ꝛc̄ . cōmunicacio ſine difformita
te offenſe ſerenitatis . ac murmurracio
nis tempore paſſionis . Unde Cātico/
rum ſeptimo aſcendam ī palmam ꝛ ap
prehendā fructū eius . Palma ut ait Y
ſido . li . vij . ē arbor victorial' cuius fruc
tus delectabilis et ſuauis pacienciam
ſignificat ꝑ quam triumphus obtinet'
Unde Nobile uincendi genus eſt paciē/
cia . uincit qui patitur . ſi uis uincere
diſce pati . et fructus retribucionis et̄/
ne apprehenditur cum econtra ꝑ inpa/
cienciam uictus . quia ꝑ proprijs deſi /
derijs adīplendis ſubicit' eternis ſup /
plicijs adicitur . Unde ſexti Mora . ui/
ceſimo quarto . In alto humanus aīmꝰ

ſtat . q̄n ſupnis retribucionibus īhiat .
ſed ab hoc ſtatu deſcendit cum turpiter
uictus ſeſe defluentibus mundi deſide/
rijs ſubicit . hec . Gre. Quia vero ſecū/
dum Dyoniſium . dominaciones ſe deo
cōformātes regulā et legem ſue p̄ſiden/
cie quātum poſſibile ē imitantur . et ab
illo qui omībus dominatur mentis aci
em non auītuut . ad ſimilitudinem uir/
ginis glorioſe. Jdeo merito ut ad domi
naciones tamꝙ̄ ad cōmilitones propri
os ad regnaudum procedat ſollempniſ
ſime cōmonetur Yſaye . l . ubi dicit' . ſuꝑ
terram dominaciū aſcende et ſuꝑ habi/
tatores eius viſita . ¶ Septimo aſcen
dit ꝑ humilitatem rectificam . p̄s . Bea
tus uir cuius ē auxilium abs te aſcen .
in cor . ſuo diſ . in ual . la . utiqꝫ dei geni/
trix beata ē et erat . q̄n huīlitatis gra/
dum triplicem aſcendebat quorum gra
duum ¶ Primus ē ſubdere ſe ſuꝑiori
uidelicet deo qd' fecit in ancillatus pro/
feſſione . dū dixit . Ecce āncilla dōmi ꝛc̄
¶ Secundus eſt ſubdere ſe pari . qd' fe
cit in eliſabet famulatus exhibicione .
Tercius ē ſubdere ſe īferiori . qd' imple
uit in Joſeph magrātus ſubiectiōe . O
ꝙ̄ felix ē . qui huius aſcenſiones in cor/
de ſuo diſpoſuit . quia Gre . Moralium
ꝛīa q̄ſi quādā ſibi ſcalā exhibet ſemetip
ſam . ꝑ quā ab exteriobus aſcendēdo in
ſe tranſeat . et a ſe in auctorem tendat
Vn̄ ſecūdū illd' ꝑū . xx v . Ne glorioſus
appareas corā rege . melius eſt ut dicat'
tibi : aſcende huc . ꝙ̄ huīlieris corā p̄n/
cipe . huīlieris īꝙ̄ . qꝛ ſecūdū illd' xxxij
Moraliū . xiij . Miro ac diūſo res agit'
vt huīles celū petāt . dum ſe in terra de
iciūt . ſuꝑbi īfima petāt dū deſpiciendo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ceteros . quaſi in alcioribus extollūtur
vel aſcendunt . Iſti dum ſe deſpiciunt
celeſtibus iūgūtur . illi dū ſe erigūt a ſu/
ꝑioribus diuidūtur . atq; vt ita dixeri
illi ſe eleuādo deꝑimunt . iſti ſe deꝑmen
tes eleuant vel aſcendunt . hec Grego .
et qꝛ ſic ſcribitur ad ephe . quarto . Qui
deſcendit videlicet in via ipſe et aſcēdit
in patria . troni autē ſecundū dioniſiū
dicūtur ſedes altiſſime et deifere . qꝛ deū ſi
bi preſidētē ferūt . et deificā poteſtatē ꝑ
diuerſa iudicia in ſubiectis creaturis
exercēt . z oſtendunt ꝙ humiliacionis p̄
miacio . ſit glorificacionis ſublimacio .
in choro dominacionum regnanti con/
gruētiſſime dicitur genitrici dei amica aſcē
de ſuꝑius . videlicet ad tronos . et erit ti
bi gloria coram ſimul diſcumbentibus
etc . ¶ Octauo aſcendit ꝑ cōtemplacio/
nem viuificam . vnde Numeri . viceſimo
ſeptimo Dixit dominus ad moyſen . q
interpretatur aquaticus . aſcende in mō
tem iſtum Abarim . qd interp̄tatur per
tranſiens z cōtemplare terrā quā datu
rus ſū filijs Iſrahel . Ecce ꝙ ad cōtem
plandū nullus debet accedē . vel ſe exten
dere niſi prius fuerit aq̄ticus ſiue irriga/
tus humore grē . qꝛ dr̄ ſexto . Mora . lvij .
Quoſdam vita cōtēplatiua vltra vires
aſſūpta cogit a veritate tacere . quos in
ſtatu ſue rectitudinis humiliter poterāt
ſola actiua cuſtodire . vn̄ cū ad cōtēplati/
uam vitam ydonea diſcreſione nō ſuffi
cis . ſolam ſecurus actiuam tene . cū enī
hec magna eligens deficis eo cōtētus eſ
to qd pro minimo eſtimaſti . vt ſi ꝑ cōtem
platiuā vitā a veritatis cogicōne cōpel/
leris cadē . regnum celorum ꝑ ſolam ac
tiuā valeas ſaltem luſcus intrare . hec

Gre . Maria autem cum vt ſuperple/
na gracia . et ideo ad contemplandum
deum ydonea aſcendit ſycomiorum ficū
vacuam . hoc eſt īfructuoſam mūdi pul
chritudinem ꝑ intellectū tranſcendit .
vt videret Ieſum . quē ſpecioſum forma
pre filijs hoīm in carne . z delicioſiſſimū
in diuinitate indefeſſe contemplabatur .
Quoniam autem in preſenti vita vir/
go glorioſa contemplacionis aciem di/
rexit in lucem inacceſſibilem . adeo
vt nichil videret niſi ſolum Ieſum nec
attenderet niſi deifluam claritatē . In
ordine vero cherubin . qd interpretatur
ſciencie plenitudo principaliter relucet
radijs diuini luminis . quantum ad ꝑ
ticipacionem diuine cognicōnis . Prop
ter qd a Dyoniſio cognoſcentes dicuntur
quia in domo diuine ſapiencie ſunt cete
ris excellenciores . Ideo de ipſa ī abyſ
ſo diuine claritatis iā abſorta vt premi
um merito correſpondeat cogruentiſſi/
me dicitur illud pſalmiſte . Aſcendit ſu
per cherubin et volauit et cetera . tam/
ꝙ ad illos qui ſuo actui in gloria ſunt
pre alijs conformes . ¶ Nono aſcen
dit per dilectionem deificam . vnde Cā
ticorum . octauo . Que eſt iſta que aſcen
dit de deſerto delicijs affluens . innixa
ſuper dilectum ſuum . Ecce tria dei di/
lectionem perfectam concomitācia . De
licioſitas ſpiritualis . delicijs affluens
Familiaritas preſuauis . vnde īnixa
ſuper dilectum . Suauitas ſingularis .
vnde additur . ſuum . Glorioſa enī vir/
go Maria diuinis intenta et amore in
eſtimabili ſuccenſa . pallio fantaſtici a/
moris ablato . ac cuſtodibus id eſt ſen/
ſualibus pertranſitis : dilecti quam

ſummo oꝑe querendo inueniebat . deli
cijs ſuauiſſimis ſingulariſſime afflue/
bat . Gre. Cū mens inťnam dulcedinē
deguſtat amore eſtuat . ire ſuꝑ ſemetip
ſam nititur . ſed ad īfirmitatis ſue tene
bras fracta relabit᷑ . et magna virtute
ꝯficiēs . videt ꝙ videre n̄ poſſit hoc qđ
ardenter diligit . nec tn̄ ardēter dilige/
ret niſi aliq̄tenus uideret . Quia vero
ſeraphin . qui ardētes interpretātur .
quāto domino uicinius collocantur . tā
to ardenciori motu dilectionis intime ī
flammātur . qui motus eſt quietis ꝛ re
fectionis anime cauſatiuus et cōpleti/
uus . Ideo criſtus genitrice ſue arden/
tiſſime amatrici de ordine cherubin ad
ſerahin tamꝙ̄ ad cōmenſales ſibi decen
tiſſimos vocādo dicit illud qđ Samuel
dixit Sauli ꝑmi regum nono . aſcende
ante me in excelſum vt comedas mecū
hodie . ſamuel interpretatur nomina/
tus a deo . Iheſū ſignificās . Sic a deo
anꝙ̄ cōcipēťur in vtero nominata fuit
Saul aūt peticō īterpretat᷑ reginā celi
ꝛ dn̄am ſignificans interuētricem noſ/
trā . Decimo aſcendit ad fruicionem
ſublimiſſimam . Unde exodi triceſimo
quarto . Eſto ꝑatus dixit dominus ad
moyſen . vt aſcendas ad mōtem ſynay
quod interpretatur menſura mea . ibi
ſtabiſqꝫ mecum ſuper verticem montis
ſynai . tā īeſtīabilis mutue iocūditatis
ibi nullus aſcendit tecum . Ob predcā
iam dicit Damaſce . in ſermonibus ſu/
is . Non iuiſti virgo beata in celum vt
helyas . neqꝫ vt paulus ad tercium ce/
lum aſcendiſti . Sed regale filij tui ſoli
um attigiſti . quid mirum . certe cū ip/
ſa ſit filia patris . filij mater . ſpiritus
ſancti ſponſa . deum amore naturali ꝛ
gratuito ardencius et intimius omni/
bus diligens atqꝫ ꝑ amorem exceſſiuū
ſibi vehemencius vnita exiſtens in via
vi amoris amantem in amatum tranſ
ferentis merito apertis amplexibus ī
nititur ſuꝑ dilectum ſuum in patria .
vbi ex plenitudine condicionum glorie
affluencium a vultu veri aſſueri id eſt
criſti ītra brachia ipius extatice colliſa
deiflue conſolatur . vnde ipſa ad tronū
glorie filij ſublimāda congruentiſſime
letabunda dicebat illud Johannis vice
ſimo . aſcendo ad patrem meum et pa/
trem veſtrum : deum meum . et deum
veſtrum cum filij ſit filia racione aſſu/
mentis perſone . ſicut eſt mater filij ra
cione nature aſſumte . aſcendo dicit in/
ꝙ̄ . ſecundum Damaſce . decuit matrem
ad filium ſublimari vt ad ipſam aſcen/
dat ſicut ad ipſam deſcenderat vt qui ꝑ
tu ſeruauerat virginitātem . poſt mor/
tem non videat corrupcionem . et quam
pater deſpōſauit in ſponſam : in celeſti
bꝫ theſauris ſeruet᷑ . et a mrē que ſunt
filij poſſideantur .

Item .

Eleuata eſt magnificencia tua ſuꝑ
celos . ps̄ . Contemplans dauid in ſpū
matrem domī ſingulari priuilegio ad
celos aſſumtam et ſuꝑ angelorum or/
dines exaltatām . aſſumit verbum pro
poſitū ī quo conſiderantur q̄ ipſam mi/
rabiliter ſingularē oſtendūt ſcilicet .
Conceſſum ꝑuilegiū ī eiꝫ ꝓgreſſione
ꝑparatū faſtigiū ī ſedis aſſūpcōne . oñ/
dit igiť virgīs aſſūcionē mirabilē pri/
mo ꝑuilegiū demōſtratū ī mortis ꝓpeſ
ſione . Nam alij tranſeunt ex hac vita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

relictis corpibus . ipſa vero cũ corpore
ſimul et anima celos aſcendit . aliorũ
corpa in cineres et putredines reſoluũ
tur . corpus vero virginis poſt mortẽ
irreſolutum p omnia pſeuerat . alij eci
am dolore paciuntur obprobrium mor
tis . ipſa vero ſine dolore ſuſtinuit . et
ideo eius eleuacio ſignificata eſt in ele/
uacione montis . de quo . Pſa . xxxiiij .
Erit in nouiſſimis diebus mõs domg
domini p̄paratus in vertice montis . et
eleuabitur ſuper omnes colles . mons
iſte in quo bñplacitum eſt deo habitare
in eo . de quo eciam abſciſus eſt lapis ſi
ne manibus eſt virgo Maria . de qua ſi
ne humano opere natus eſt criſtus qui
eſt lapis angularis . hic mons eleuatus
eſt ſup omnes montes eleuacione mira
bili . non ſolum quo ad animã . ſed quo
ad corpus . quia mirabiliter corpore ſi/
mul et anima . ad dexteram filij glorio
ſa aſcendit . Propt̄ hoc Damaſ . virginẽ
alloquens dicit . licet enim naturaliter
beataqꝫ anima tua . a tuo glorioſo cor/
pore ſeparetur corpus quoqꝫ ſepulture
datur . verumtñ non manet in morte
nec ſoluitur ĩ corrupcionem . cuius eñ
pientis virginitas inuiolata pmanſit
huius et migrantis corpus irreſolutũ
per omnia perſeuerat . et ad meliorem
ſanctioremqꝫ vitam traducitur . non mor
te diſſolutum . ſed in eterna gloria per/
manſurum . q autem cum corpore ſi/
mul et anima ſit aſſumpta tribus raci
onibus poteſt oſtendi . que ſunt hee .
Prima cõgruitas reuerencie materna/
lis . indignum enim videretur vt ſi ille
qui mãdauit parẽtes hõrari pprie ma
tris reuerenciam non ſeruaſſet . quod
tamen eſſet . ſi corpus reliquiſſet in ter
ris incognitum nec deuota faceret viſi/
tacione fidelium frequentari . et hanc
ponit Auguſtinus . ſi voluit dominus
integrũ matris virginitatis ſeruarẽ pu
dorem . Cur non velit incorruptum a
putredine ſeruare corporis decorem .
Numquid non pertinet ad beningnita
tem domini matris ſeruare honorem .
qui legem ſoluere nõ venerat ſed adim/
plere . et Bernardus . Quoniã ſancto
rum corpora deus vt puta petri ꝛ pau
li glorioſe veneranda reddidit et hono/
re tam mirifico ſublimauit . vt et ipſis
deputetur locus . eorum veneracione cõ
gruus . et ad ipſa mũdus properet vni
uerſus . Si igitur Marie corpus btm̃
ſuper terrã eſſe dicat . cũ nulla deuota
frequentetur viſitacione fidelium . nec
eidẽ deputetur locus honorabilis . nimi
rum videretur materni corporis hono/
rem contempſiſſe . cum tamen aliorum
ſanctorũ corpora ſic honoret . et cetera
¶ Secũda dignitas excellencie cor
poralis . conſtat enim corpus matris
domini inter omnia corpora mundi fu
iſſe digniſſimum . quia tabernaculum
regis glorie eſſe promeruit . cum igitur
eiuſdẽ nature fuerit corpus Marie cũ
corpore criſti qd̄ de ipſa formatum eſt .
ſicut corpus criſti non vidit corrupcio
nẽ . ſic nec corpus Marie videre debuit
Unde Auguſtinus . Caro enim criſti
caro eſt Marie . Quã ſuper aſtra tranſ/
uexit . honorans omnem humanam na
turam . multomagis ergo maternam .
cum ipſe natura et non adopcione ma/
tris ſit filius . conſequens certe eſt . vt
ſit et filij mater natura et non adopcõe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Si eñ vnitatem poteſt facere gracia ſi
ne ꝓprietate nature. quanto magis in
virgine matre vnitas grē cum natura
ſpūali. Unde thalamū dnī celi. taber/
naculum criſti. dignum eſt ibi eſſe vbi
ipſe eſt tā p̄tenſum theſaurū. dignius
eſt celum ſeruare ꝙ̄ terrā ¶ Tercia pu
ritas innocencie virginalis Nam ſicut
ſacratiſſimū corpꝰ eius fuit puritatis
decore ornatū. ſic debet eſſe ſuꝑ omnia
incorrupcōnis munē priuilegiatū. ſed
hoc non eſſet ſi ſuꝑ celos non eſſet trāſ/
latum :igitur beata virgo ſingularem
poſt criſtum in celis obtinuit p̄ncipatū
vnde Auguſtinus. tātam integritatem
merito incorruptibilitas non putredi/
nis vlla reſolucio ſeq̄tᷣ. vt ſacratiſſimū
illud corpus vermibus in eſcam tradi/
tum. quia ſentire non valeo dicere ꝑti/
meſco. et Damaſ. hanc autē merito be/
atam que verbo dei aurem inclinauit.
quā ſpiritus ſanctus repleuit. que paſ̄
nam miſericordiam in vtero baiulauit
que ſine virili cōmixtioē concepit. ſine
dolore peꝑit. quomodo mors abſorbet
quō corrupcō audet agere in corpus qđ
ipſam portauit. ¶ Tercō oſtendit mi
rabilem aſſūpcionem virginis ordina
tū collegium in eius progreſſione. Nā
ad aliorum ſanctorum funera angelos
legimꝰ affuiſſe. ad matris vero dei fu/
nus nō ſolū angelos. immo ſecundum
Jero. tocius milicie celeſtis exercitum
Alij celos aſcenderunt ꝓpria iuſticia ⁊
diuina illos erigente veritate ipſa vero
tāꝗ̄ ſingularis domina regis brachijs
cōplexa celum aſcendit. et ideo eius ele
uacio ſignificata eſt in nube de qua dici
tur. Numeri decimo. Eleuata ē nubes
de tabernaculo. ꝓfectiqꝫ ſūt filij iſrahel
ꝑ turmas ſuas. Nubes eleuata virgo
fuit ad celos aſſumpta tabernaculū fe/
deris eccleſia militans. filij ꝓfecti per
turmas ſuas ſūt cetus āgelorum poſt
virginem aſcēdentes ad cuius aſſump
cionis p̄uilegium angeli mirātes dixe
rūt. Canti. octauo. Que eſt iſta q̄ aſcē
dit de deſerto. deli. af. īnixa ſuꝑ dilec/
tū ſuū. quaſi diceret. hoc nobis nouū ⁊
inſolitū. vt mulier humeris regnū in/
nixa tantis honoribus ditata procedat
ad ſolium. Ideo in admiracionem con
uerſi ſcire deſideramus tanti miſterij
veitatē. Quorū q̄ſtioī ⁊ āmiracōni tri/
plex data eſt reſponſio Primo a rege ho
norabiliť deferente. non eñ decebat re/
gem matris ſilere p̄conium cui tā fami
liare ⁊ ſingulare cōtuberniū exhibebat
ne virginis excellēciam ignorarēt. ꝓp
ter hoc dixit. Hec eſt p̄mitia caſtitatis.
ſine corrupcione fecūda. ſine dolore pu
erꝑa. ſola inter mulieres a maladictio/
ne et dolore ꝑturienciū aliena. et ideo
eſt ſpecioſior ſole. et ſuꝑ ōnem ſtellarū
diſpoſicōꝫ luci cōꝑata inuenitur prior
Sapi. octauo. hec eſt eñ mater mea ri/
uus ⁊ emanacō claitatis ¶ Secundo a
matre ſublimiter aſcēdente. vt ſicut an
geli reginam alloquētē audiant. ⁊ eam
oībus prelatam cognoſcant. ꝓpter hoc
eccleſiaſtici. xxiiij. Ego mater pulchre
dilectionis ⁊ ti. ⁊ ag. ⁊ ſ̄ q̄ſi diceret. Nō
miremini ſi tātis p̄uilegijs ditata aſcē
do. quā dei filius p̄ ceteris dilexit et p̄/
rogatiā miābili ſubliāuit. qꝛ in me oīs
grā vie et virtutis. ī me ſpes vie ⁊ ſalu
tis. ⁊ ideo q̄ſi vitis fructificaui ſuauita
tem odoris et flores mei fcrūs honoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et honeſtatis Et ſi ad vltimū forte que
ris. ego flos campi ad quem vnūqꝫ pa/
tet acceſſus. que ſum omnibus oīa. ſic
igitur ego ſū omnibus cōmunis in celo
et in terra. et lilium cōuallium humili
bus et in pmo et in purgatorio laborā
tibus. ¶ Tercio ab acie delectabiliter
ſubſequente. et ſic reſponſum eſt. Gene
ſis viceſiōquarto. Ipſa eſt mulier quā
pparauit dominus filio domini mei.
id eſt criſto. generoſitatē glorioſi contu
berniꝫ habens. quia omnium dominus
et pater elegit illam. Sapiencie nono
et ideo hodie ad cubiculum regis addu/
citur. vt que in terris apparuit virtu
tum omnium ornamentis eximia in ce
lis videatur excelſa.

De ſcō Bartholomeo.

Poſuiſti domine ſuper caput eiꝰ
coronam de lapide precōſo. Pſalmiſta.
Triplex corona eſſe legit in ſcriptura.
vna aurea que datur virginibus. alia
ſtellea que datur predicatoribus propt̄
ſuam luīoſitatem. Tercia lapidea que
datur Martiribus et pro criſto pacien
tibus. qꝛ lapis ꝓpt̄ ſuam ſoliditatem
pacienciā ſignificat. ſed pauci ſuꝰ qui
has coronas accipimus. qꝛ pauci ſūt ho
die virgines. pauci boni predicatores
et nulli quaſi martires. Vnde ploran/
tes cum Ieremia poſſumus illud dice/
re. Trenorum vltimo. Cecidit corona
capitis noſtri. ve nobis qꝛ peccauimus
eſt igitur notandum ꝙ triplicem modo
coronā portamꝰ quā nō portauit Apoſ
tolus. ſed proiecit. Prima eſt coro/
na laſciuie. qua carne ꝛ mēte īficimur.
et hanc coronam īponit nobis corpus ī

ficiens. Secūda corona auaricie. q̄
ad terena depmimur. quā īponit nobis
mūdus deficiens. Tercō vero eſt coro
na ſupbie quā nobis īpoīt diabolus fal
lens vel decipiēs. Dico ꝙ pma coro/
na qua coronamur a carne eſt corona laſ
ciuie quā ſerui ventris et carnis ſibi to
ta die īponūt. ad lrām eñi videmus ꝙ
ſerui ſui corporis ſibi ad modum coroē
ſerta faciūt de floribus ſiue de roſis Vn̄
dicūt illd̄ Sapiēcie. Coronemus nos
roſis anq̄ꝫ marceſcant. nullum ſit pra/
tū qd̄ pretereat luxuria nrā. et eſt nota
bile qꝛ dicūt. anq̄ꝫ marceſcant. Quia eo
rum corone mane ſūt virides. ſero ſicce
mane redolentes. ſero ſunt quaſi nulle
Sicut eñi habetur. Yſaye. xl. vel. xli.
Oīs caro fenū ꝛ gloria eius tāq̄ꝫ flos fe
ni. exſiccatū eſt fenum et cecidit flos er
go corona ſiue gloria carnis eſt ſicut glo
ria feni. vel nulla. ꝓpheta. fiant ſicut
fenum tectorū. qd̄ prius q̄ꝫ euellatur
exaruit. Iob. homo natus de muliere
Ecce vite fragilitas. breui viuens tpe
Ecce vite modicitas. Repletur multis
miſeriꝫs. Ecce vite calamitas. Qui q̄ſi
flos egreditur ꝛ cōteritur ꝛ fugit velud
vmbra. Ecce vite noſtre vanitas. et nū
q̄ꝫ in eodē ſtatu permanet. Ecce ſtatus
varietas vel commutabilitas. Pſalmiſ.
mane ſicut herba trāſeat. veſpe decidat
induret et areſcat. Quid igitur homo
carnalis in corona vaniſſima gloriaris
quid de tanta varietate letaris? Non/
ne vides ꝙ conſtanter celeſtia corpora
ſtant. quatuor elementa ſtant. metalla
multa et talia. tu vero totus vanus vt
vmbra velocius trāſis. q̄ꝫ fumus et her
ba feni. Nā Nero imperator qui to/

tus fuit ſeruus caris publice ſeruiens
laſciuijs . ſepe ferēs ſerta de roſis dum
vanitatem hominum non cognouit. dum
ſe diu regnare poſſe credidit iudicante
deo in quem ipſe non credidit manu ꝓ
pria fuſte ſe per ventrem tranſfodit ⁊
hanc coronam Apoſtolus ſibi nō poſuit
ſed coronam pocius caſtitatis. Pro/
bat enim Valerius maximus multis ⁊
varijs exemplis in vno eodemqꝫ ſtatu
neminē poſſe ſtare. Quia hijs mores for
tune ſunt hos deicere. illos eleuarē. ſum
ma imis . et ima ſummis euertē. Vn/
de dicit ꝙ quidam Saruiorum tiran/
nus bonis omnibꝫ fuit plenus. et om/
nibus videbatur fortunatiſſimus . Nam
omne quod deſiderabat ſibi veniebat. ſi
cut volebat. ita vt omne quod vellet q̄ſi
ſibi efficeret. Nam ſemel vt dicunt qui/
dam anulum quendā ſibi kariſſimū in
mare proiecit ad videndum ſi ſibi fortu
na mutaret aſpectum . quem continuo
recuꝑauit. capto maximo piſce qui an/
nulum deglutiuit ei reſtituit. Sed for/
tuna hec ſic grata in principijs non ſic
perſeuerauit . ſed faciem eidem mutauit
quem captum a prefecto darij. cruci af
figi fecit . Vnde concludit idem Valeri/
us contra fortunam diuiciarū loquens
caduca nimium inquit et fragilia ſunt
hec temporalia bona . que ſubito aduen
iunt. ſubitoqꝫ recedunt . et in nullo loco
nullaqꝫ perſona ſtabilibus radicibus
fixa conſiſtunt . Sed illos quos in ſub
lime aliquā extulerūt improuiſe deſtruc
tos in miſerabile ꝓfundum demergūt
Ob quā cauſam narrat idem. Rex qui/
dam ſapiens fuit. cui dum corona regia
eſſet oblata vt capiti imponeret . Ille

eam manu retenta diu dicitur reſtitiſſe
et tandem dixiſſe . O corona magis no
bilis ꝙ felix . quam ſi quis vere cog/
noſcat : ꝙ multis curis . multiſqꝫ pe/
riculis et multis miſerijs plena ſit : ne
meo hanc tollere vellet iacentem . Hec
omnia dum ſanctus iſte Apoſtolus cō/
ſiderauit. propter criſtum omnia dere/
liquit. ¶ Tercia corona qua a diabolo
coronamur. eſt corona ſuperbie . Ipſe
enim diabolus eſt rex ſuperbie . ſicut
dicitur in Iob. hec autem corona eſt va
na et ſuper vano fundata . et ideo ſem/
per ruine parata. domus enim alta nō
in petra ſed in arena fundata ſemꝑ mi
natur ruinam. et tanto maiorem quā/
to ſitum obtinet altiorem. quāto enim
lapis a ſublimiori cadit . tanto forcius
terram petit. Nam et arbor quanto eſt
alcior . tanto eius caſus eſt grauior. er/
go corona ſuꝑbie tꝑalis alta. cū ſit ſem/
per ad ruinam parata. nullo modo eſt
appetenda . Nam in Yſaia vicesimo oc/
tauo. De hac corona ſic dicitur . Ve in/
quit corone effraym . et flori decidenti
glorie exultacionis eius. quaſi diceret.
Ve eternum erit cum ſuperbia corona/
to . cum corona talis ſit ſicut gloria flo/
ris ad modicum decidētis Vnde ſtatim
ſubditur ibidem. pedibus cōculcabitur
corona ſuperbie. hebreorum effraym. ⁊
erit ſicut flos decidens gloria exultacio
nis eius . propter quod dampnati di/
cunt illud. Sapencie quinto. Quid no
bis profuit ſuꝑbia . multum et in tem/
ꝑe breui allex. ſuperbia ⁊ ex ſe . ſed dū
nō credidit ſubito velud fumꝰ euanuit.
Iulianus apoſtota in tātū aſcendit ꝙ
cōtra xp̄z dei filiū ſe erexit. ita ꝙ ſignū

crucis vbiqꝫ locorũ deſtruxit Sꝫ dũ vĩ
cẽ ꝑſas credidit . a milite ĩuiſibili victꝰ
fuit . et dum cõfirmari in regno ſpera/
uit . in quo tantũ imperauerat tribus
annis . tunc ſubito lancea ꝑforatus inte
riȷt . et vellet nollet ꝙ triſtus de eo tri/
umphauerit ore male dicto corã õnibus
cõfeſſus fuit . ꝓpterea ſcũs hic Aplũs
coronam ſupbie procul abiecit . et dũ co
ronam humilitatis accepit . ad regum
celeſtiũ diadema ſublimari promeruit .
vt de eo propriȷſſĩe dici poſſit . poſuiſti
domine ſuꝑ caput eius coronam de la/
pide ꝑcioſo ⁊c̃ . Auguſtini .

Sic honorabit' quẽcũqꝫ rex volu/
erit honorari . Heſter ſexto . In
hȷ́s verbis de beato Auguſtino tãgunt'
tria . quia deus beatũ Auguſtinum tri
pliciter honorauit Primo honorauit
eum in ſpiritualium filiorum multipli
cacione Secũdo in ſacrorum ſtigma
tũ impreſſione . Tercio in miraculo
rũ opacõe Primo ergo honorauit eũ
in ſpiritualiũ filiorũ multiplicacione .
De hoc ſcribit' Eccle . x̃ rio . Deus hono/
rauit prẽm in filȷ́s . Vere deus patreꝫ
noſtrũ Auguſtinum in hȷ́s ho norauit
Beatus eñ Auguſtinus cum religione
et regula . quã fratribus ſeruandã ſcrip
ſit . matrimoniũ cõtraxit . Unde dicere
potuit illud . Sapiẽcie . Queſiui michi
illã ſponſam accipere . Quot autẽ ex ea
filios generauerit toti mũdo patet . Si
igit' verũ eſt . immo quia gloria patris
ẽ filius ſapiẽs . Quãta huius ſit glo
ria qui tãtorũ filiorũ ſapiencia et deuo
cione letat' . Sicut dicit Ambro . Quot
eñ fratres de iſta relgione ꝓducent' et
iam ꝓducti ſunt ad regnũ celorũ . ꝓ tot

et tantis ſpirituale habet gaudiũ . ſicut
patet ꝑ Aplm̃ ad Phil' . quarto . Frẽs
mei deſideratiſſimi . gaudiũ meũ ⁊ coro
na mea . gloſa . id eſt de quibus in pñti
letificor . in futuro coronabor . diſcipul'
enim in agone victoĩbus digna corona
erit . et dicit Ceſarius ſuꝑ illud Roma .
xiiȷ́ . Nemo ſibi viuit ⁊ nemo ſibi mori/
tur . Quãtis exemplum vere humilita/
tis et ꝑfecte caritatis et cuiuſcũqꝫ boni
oſtenderis . cum tantis et ꝓ tantis poſ
ſidebis . Si vero qđ abſit iracundie de/
tractionis vel inobediencie et murmur
racionis formã dederis alȷ́s : non ſolũ
ꝓ te ſed eciã pro alȷ́s quos deſtruxeĩs
gehenne ſupplicia ſuſtinebis . Unde in
beato Auguſtino impleta eſt illa bene/
dictio que ponit' Thobie ſexto . videa/
tis filios veſtros ⁊ filios filiorũ veſtorũ
vſqꝫ in terciã ⁊ quartam generacionẽ .
Prima generacio filiornm . ſcilicet
ordo fratrũm ſuorũ . Secunda gene
racio . ordo pauperum . Fuit enim pau/
perrimus et pater pauperum Ter
cia penitencium . quorum et exemplar
fuit Sed quarta generacio eſt eorũ
qui exemplo vel verbo dictorum trium
ordinum perueniant . et ꝑuenerunt ad
regnum celorum . Horum omnium iam
filios videt . quia de eorum meĩtis ſem
per gaudebit et gaudet Secundo ho
norauit eum ĩ ſacrorum vulnerum im/
preſſione . Heſter ſexto . homo quem rex
volueĩt honorari . debet ĩdui veſtimẽtis
regis . Certe homo quem rex regum et
dominus dominancium voluit hono/
rari . fuit beatus Auguſtinus et prop
ter hoc eum veſtimẽtis regis induebat
qñ ſuorũ ſacrorũ vulnerũ ſtigmata ſuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in beato Auguſtino. qđ dicit᷑ in. Cañ.
ſeptio. Come capitis tui ſicut purpura
regis iũcta canalibus. O beate Augu
ſtine. Come capitis tui. id eſt affectio/
nes mentis tue. Dicit Gre. in moral.
Quid per caput niſi ea que pꝛĩcipalis
vniuſcuiuſq; actionis eſt mentis opeã
ſignificat᷑. Come capitis ſunt affectio/
nes ſue mentis. Come eñ exeunt de ca
pite. et affectiões ſiue cogitaciones exe
unt de corde. Mathei decimo quinto. de
corde exeunt cogitaciones. Iſte cogitaci
ones et affectiones beati Auguſtini fu
erunt ſicut purpura regis. hoc eſt caro
xp̃i purpuãta colore ſui ſanguinis quo
fuit aſperſa quãdo in ligno crucis fuit
affixa. Dicunt᷑ autẽ affectiones beati
Auguſtini ſimiles carni xp̃i. non for/
maliter ſed affectiue. ita eñ affectiões
ſuas dirigebat frequenter diuino pſu/
ſus amore in deum et diuinam paſſio/
nem. ꝙ ſacrorum ſtigmatum chriſti in
corde ſuo meruit imp̃ſſionem. Vnde ip
ſe dicit in libro confeſſionum. Sagitta
ueras tu cor meũ caĩtate tua. ⁊ ĩgeſtabã
verba tua in uiſceribus meis. vulnera
uerat quoq; criſtus cor meũ Et iterum
Nec ſaciebat᷑ illis diebus dulcedine mi
rabili. conſidera altitudinem cõſilij di/
uini. ſuper ſalutem generis humani.
Ex quo patet ꝙ beatus Auguſtinꝰ me
ruit impreſſionem vulnerum criſti in
corde ſuo ſpiritualiter. ꝑ conſequens in
omnibus membris. quia cor ẽ fons. qui
influit membris omnẽ virtutem opati
uam. ita ꝙ nichil eſt in membris qđ nõ
hauſerunt a corde. Si ergo ſtigmata fu
erunt in corde. per conſequens fuerunt
in omnibus membris. quod probat phi
loſophus ſic dicens. Omnis virtus vni
ta forcior eſt ipſa diuiſa. ſed omnes vir/
tutes vniunt᷑ in corde. ergo quod eſt cir
ca cor. forcius eſt q̃ qđ eſt circa mẽbra.
multo ergo forcius et efficacius beatus
Auguſtinus vulnera xp̃i habuit in cor
de ſpũalit᷑ q̃ alij ſancti quos legimꝰ ha
buiſſe in mẽbris viſibilit᷑ Exemplũ
legit᷑ ꝙ quedã mulier ad beatũ Augu
tinũ acceſſit. quẽ ſtudẽtem inueñens ſa
lutauit. Ipſe vero ad eã non intẽdit co
gitans illa ꝙ in faciem mulieris ob ſcĩ
tatẽ nollet intendere. propius accedit.
negociũ exponit. illa quia ſe nõ aſpexit
multa cum triſticia receſſit. altera autẽ
die cum Auguſtinus miſſam diceret. ⁊
mulier ibi eſſet. poſt eleuaciõem corpo/
ris criſti mulier rapta vidit ſe ſtantem
ante tribunal trinitatis. et vidit beatũ
Auguſtinum facie inclinata de trinita
tis gloria attentiſſime diſputantem. et
vox ei dixit. cum Auguſtinum pridie
quereres de trinitate ſic diſputauit. et
ideo ꝙ ibi fueris penitus non aduer/
tit. ¶ Tercio honorauit eum in mira/
culorum oſtenſione vel operacione. Ec/
cleſiaſtici triceſimo octauo. Dedit homi
nibus altiſſimus ſciam̃ honorarẽ in mĩã
bilibus ſuis. certe ſciam̃ quã altiſſimus
dat hoĩbus. id eſt ſcĩs humane viuenti/
bus ꝑ quã honoranter in ipſius mira/
bilibus eſt ſciencia fidei. ad oſtendendũ
eñ fidei meritũ cõcedũt᷑ ſanctis opera
miraculorũ. Vñ Marci nono. Omnia
poſſibilia ſũt credẽti. Quia ergo beatꝰ
Augus. ꝑfecte credidit. ⁊ fidem coram
hẽticis ita cõſtant᷑ p̃dicauit ꝙ Maniche
um ad fidẽ cõuͤtit ⁊ aliorũ multorũ hẽti
corum erroẽs fugauit. ideo dñs multis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

miraculis honorauit·nō ſolū poſt mor/
tem ſed eciam in vita Unde ei competit
illd̄. Eccle. xlviij. In vita ſua fecit mō
ſtrum. et eciam in morte mirabilia opa
tus eſt Hic dum adhuc viueret vidit
diabolū portātem librū vidit ī quo pec
cata hominum deſcripſit. Et item poſt
mortem legitur. ꝙ quidā monachus no
mine hugo. ſancto Auguſtino deuotus
qui eius ſcriptis miro deſiderio paſce//
batur crebra ſupplicaciōe rogauit vt in
die Auguſtini meretur mori. ante pro.
diem feſtiuitatis eius vt in vigilia be/
ati Auguſtini cum ſup humum quaſi
moriens poneretur: ecce multi fulgen/
tes viri albis amicti eccleſiam proceſſio
naliter intrauerūt. quos ſequebat͛ q̄dā/
reuerēdus vir pōtificalibus īſignitus
quos cum vidiſſet moāchus in eccleſia
exiſtens obſtupuit. qui nā ſint et quo
velint interrogauit. cui vnus ait. btūs
Auguſtinus cum ſuis cleicis vadit ad
deuotum ſuum vt animam ſuam ad ce
lum deducat. in infirmariam ergo illā
ꝓceſſio ꝓcidit. ꝛ cū aliquādiu māſiſſēt
ibi ſancta anima de carne ſoluta eſt. ꝛc̄.
Sed que poteſt eſſe illa racio quare do/
mus puluerem et cineres ſanctorū ſu/
orum tanto honore proſequitur. et tan
ta per eos mirabilia operatur. Certe
ideo ē vt nos manuducat ad ip̄os ſanc/
tos debite honorādum. Indignum em̄
valde ſi non honoret vilis ſeruus quos
tantum honorat vniuerſalis dominus
precipue cum honor ſanctis exhibitus
in laudem dei ſit reflexus ꝙ in feſtis de
beremus dimittere opera ſeruilia ꝛ va
care circa diuina miniſteria. attenden/
tes ſollemnitatum violaciones ꝙ̄ gra/

uiter ſint puniende. ſicut figuratum eſt
Numeri. Cū eſſent filij iſrl̄ ī ſolitudīe
et inueniſſent hominem colligētem lig/
na in die ſabati obtulerunt eum moyſi
et aaron. ꝛ vniuerſe multitudini qui re
cluſerūt eū in carcerem neſcientes quid
ſuper eo facere deberent. Dixitq̄ȝ domi
nus ad moyſen. morte moriatur homo
ille obruat eum lapidibus omnis tur/
ba. Spiritualiter ligna ſcindit qui in
diebus feſtis materiam ignis inferna/
lis colligit. Sed nomen ipſius non po/
nitur. quia tales de libro vite delentur
Sed dominus iuſſit vt eum lapidibus
obrueret turba. quia in die iudicij tali
um condempnacio ab omnibus eſt ſanc
tis approbanda. Item

Inuocaui et venit in me ſpiritus
ſapiencie. Sapiēcie ſeptimo. ſcri
bitur in Cano. Jacobi. Qiu indiget ſa
piencia poſtulet a deo. qui dat oībus af
fluenter et non inproperat. Qui enim
aliquo indiget quod poteſt habē ſi pe/
tat. negligēcie poſſet argui ſi a donatoē
illud non petat vel poſtulet. Non res ē
petenda ab eo qui nō habet. ſed qui poſ
ſidet. Nūq̄d a ficu vue petende vel ficus
a vite? Cum igit͛ omnis ſapiencia ſit
a deo vt habet͛ Eccle. p̄mo: et ip̄e ſit ſū
me largus. omnibus eam dare paratus:
ab eo ſolo ſapīa ab omnibus eſt petēda.
Qd̄ beatus Auguſ. dū cognouit ſapiēs
eſſe appetijt. ſapiēciā a dn̄o poſtulauit.
et poſtq̄ꝫ poſtulauit accepit. vn̄ bene di
cit. Inuocaui et ve. ꝛc̄. Eſt igit͛ no/
tandū ꝙ beatus Augg. habuit in ſe ſa/
pienciā omniū antiquorū pr̄m et ſanc/
torū habuit em̄ Sapiēciā angelorū.
que cōſiſtit in miniſtrādo Sapiēciā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

patriarcharum que eſt ſimilis ſapiētie
viatorum. Sapienciam prophetarū
quorum eſt ꝓuidere futura et populis
nūciare. Sapienciā Apoſtolorum. que
ſimilitudinem habuit mercatorum.
Sapienciā martirū. que eſt ſicut ſapi
encia pugnatorum. Sapienciam con/
feſſorum ſiue pocius ſanctorum docto/
rum. Sapienciam virginum que con/
ſiſtit in fugiendo omnia mala que poſ/
ſunt eſſe occaſio peccati. Primo ergo
dicamus ꝙ Auguſtinus habuit ſapien
ciam angelorum que conſiſtit in miniſ/
trādo. omnes em̄ ſunt ſpūs āminiſtra/
torij. ſicut ad hebreos. Dicitᷣ aūt ille ſa
piēs miniſter qui volūtatē dn̄i prudēt
intelligit. fideliť cōplet ⁊ ꝑficit. et qui
dominū qn̄ iratus eſt placaē nouit. Ta
les fuerūt angeli in pricipio ſue cōuer/
ſionis ad deū quando malis ſuperbien
bus angelis et ideo de celo ruentibus.
Sancti angeli dum voluntatē dn̄i adū
terunt ad deū fideliť cōuerſi. eius iram
ſuo obſequio humili placauerūt. Scrip
tum eſt em̄ ꝓūbiorū ſcd̄o. Vbi ſupbia
ibi et cōtumelia. hoc ꝗ̄tum ad angelos
malos. Sed vbi humilitas ibi ⁊ ſapien
cia. ⁊ hoc ꝓpť bonos. Beatus ergo Au
guſ. miniſter bonus. deo fideliť miniſ/
trauit. ⁊ eius iram ⁊ ad ſe et alios ſepe
ꝑcibus mitigauit. bene igitur de eo ꝑt
exponi illud ꝓū. Indignacio regis nū
cius mortis. ⁊ vir ſapiēs placabit illū.
ꝙ autē beatus Auguſ. iram dei adhuc
eo viuente placauerit patet. Dū enim
vuādali totā affricam vaſtauerunt. nō
ꝑcentes ſexui vel etati. et poſt hoc Ypo
nē manu valida obſiderunt. tūc euoca/
tis fratribus ait. Ecce rogaui dominū

vt nos ab hijs ꝑiculis eruat. aut paci/
enciā tribuat aut de medio tollat et ter
cium obtinuit. Tercio ergo obſidionis
menſe lecto decubuit ⁊c̄. Sed quis ho
die eſt qui deo ſic miniſtrat vt irā eius
placet ⁊ non pocius ꝓuocet. mala ſunt
hominū corda. plena diſcordia. odio ve
nenoſa. mala quoqꝫ ſūt verba nrā. ma/
ledica. detractoria. ⁊ mala ſunt opera.
vt ꝓbant latrocinia. homicidia ⁊c̄. Sꝫ
nūꝗ̄ ex talibus deus placatᷣ ſed pocius
prouocatur. In omnibus hijs inquit
Yſaias. Nō eſt auerſus furor eius ⁊ ad
huc manus eius extenta. Si enim ver
dulce multiplicat amicos. ⁊ mitigat ini
micos. immo tirānos crudelitatibus cō
ſuetos. quanto magis placatᷣ hijs deus
qui ex natura totus manſuetus eſt ⁊ be
nignꝰ. Secūdo beatus Auguſtinus
habuit ſapienciam patriarcharum que
eſt ſimilis ſapiencie viatorum. Dicitur
enim ſapiens viator. qui nouit rectā te
nere viam. Sed ille dicitᷣ ſapiēcior qui
viarū nouit pericula deuitare. ille vō
dicitur ſapientiſſimus. qui vbi nec via
eſt nec ſemita nouit iter ſuum dirigere.
Tales fuerūt ſancti patriarche. qui nō
dum apparēte via preceptorum que in
lege Moyſe fuit data. nec ſemita ꝓmiſ
ſorum conſiliorum. que per criſtum in
euangelio eſt oſtenſa. terram tamen ꝓ/
priam dimiſerunt. conſanguineos reli/
querunt. et viam ſcrutari ceperūt qua
iretur in celum. Nam ſicut habetur in
Geneſis. et Aplūs meminit ad hebre.
Abrahā vocatus obediuit. exijt in locū
quē in hēditatē accepat neſciēs quo iret
Talis reuera fuit beatus Augus. qui
vocatus ꝑ ꝑdicacionem ſcī Ambro. et ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

exhortacionem beati ſimpliciani ita ex
arſit vt ſocium ſuum Olippiũ tam vul
tu ꝙ̃ mente turbatus inuaderet ⁊ forti
ter clamaret. quid patimur? quid audi
mus? ſurgunt indocti et rapiunt celum
et nos cum doctrina noſtra in infernũ
dimergimur. et currens in quemdam
ortum reliquit om̄ia que habuit. et va/
nam gloriam quam habuit ex ſciencia.
Item ita cognatos et notos ⁊c̃. nec viã
ſciuit qua iretur ad celum. quia nec pe/
nitenciam. nec aliquã aliã viam ſciuit
quia nec triſtianus fuit ſed ſub ficu ꝓie
cit ſe. et amariſſime flens incipiens vi/
am penitencie voces lamẽtabiles dabat
dicens. ꝙ̃ diu cras ꝙ̃ diu cras et cras
ſine modo. ſine paululũ modo vt modo
non habeat modum. et ſine ibat in lon
gum. Unde de eo dicit[ur] ꝓuerbiorũ. Uir
ſapiens dirigit greſſus ſuos. Sed quis
hodie hunc ſanctum ſequit[ur]. Ecce kariſ/
ſimi trita eſt via nota eſt hominibus ſe
mita. celi ianua eſt aperta. data ſunt
precepta. ꝓpoſita ſunt diuina conſilia.
et tamen non eſt qui teneat ea. ſed om/
nes diuertũt a via. ps. omnes declina/
uerunt ſimul inuti. ⁊c̃. Uere ſũt homi/
nines noſtri temꝑis ſimiles vulpi. qui
nũꝙ̃ recte vadit. ſed ſemꝑ tortuoſis et
anfractuoſis gradibꝫ incedit. adeo eñi
ſunt tortuoſe vie hominũ griſonicorum
hodie vt neceſſe ſit in eis errare. Uñ de
hoc poſſit exponi illud prouerbiorũ. x
xx. Tria michi difficilia. et quartum
penitus ignoro. viam aquile in celo. et
viam colubri ſuper petram. viam na/
uis in medio maris. et viam iuuenis in
adoleſcencia ſua. omnia iſta quatuor ſi
cut patet ad ſenſum. ſic amfractuoſe va

dũt. et nũc huc nũc illuc diuertunt. nũ
ꝙ̃ recto itinere procedunt. Certe ſic et
hoĩes griſonici hodie derelicta via dei.
que eſt tota recta. viam ſequntur ſer/
pentis antiqui et huius vaniſſimi mũ
di. cuius via eſt tota tortuoſa ꝙ̃uis eis
videatur recta. Unde et in prouerbijs
Eſt via que videtur hominibus recta.
ſed nouiſſima eius ducũt ad mortẽ.
Tercio beatus Auguſtinus habuit ſa
pienciam ꝓphetarũ. quorũ eſt preui/
dere futura et ea populis nũciare. Ta
lis reuera fuit btũs Auguſtinus. legit[ur]
enim de eo ꝙ cũ mater eius nomine mo
nita femina vtiqꝫ religioſa ꝙ̃ plurimũ
fleret pro conuerſione eius. Quadã die
vt dicitur in libro cõfeſſionum. vidit ſe
ſtare in quadam linea triſtem. quidam
ei affuit pulcherrimus iuuenis. cauſam
qꝫ triſticie interrogauit. Dixit perdici
onẽ filij mei Auguſtini deploro. ille reſ
pondit. eſto ſecura. quia vbi tu ibi ille.
et ſtatim iuxta ſe filium ſtare vidit. hoc
dũ Auguſtino diceret ait. falleris mater
nec tibi dictum eſt vbi tu ibi ille. ſed ubi
ille ibi tu. qđ videbatur in ſpiritu pro/
phetico dicere ore. quia pro ſuis meritis
futuris in ſanctiori ſtatu ſibi deberet cõ
regnare cum criſto. Ex quo patet ꝙ in
beato Auguſtino pleniſſime fuit ſapiã
prophetarum. ſed heu hodie tales non
ſunt. quia non ſolum futura non preui
dent. ſed nec preſencia conſpiciunt. q̃a
non ſunt ſapiencia illuminati. ſed ſunt
ceci. omnis veritatis lumine deſtituti.
Unde Pſal. quĩquageſimo ſexto. Spe
culatores eius omnes ceci. canes muti
non valentes latrare. Tales etenim
rectores non adtendunt nec corrigunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mala que ſiunt quia ceci ſunt et muti.
Neſcientes ꝙ canes muti pane non dig
ni ſunt. ſed a domo repelluntur. id eſt a
celo. ¶ Quarto beatus Auguſtinus
habuit ſapienciam Apoſtolorum. que ſi
militudinem habuit cū ſapiencia Mer
catorum. ipſi enim ſunt qui titulo emp
cionis emerunt regna celorum. Mathei
decimo. Ecce nos reliquimus omnia. ⁊
ſecuti ſumus te. quid ergo dabis nobis
premij? ⁊ ait illis ihesus. vos qui reli.
⁊c. Optima reuēa mercacio vbi ꝓ par/
uis dantur magna. pro corruptibilibꝰ
incorruptibilia. et pro caducis eterna.
Tales reuēa Apoſtoli fuerunt. dum ꝓ
paucis magna. pro tranſitorijs eterna
emerunt. Certe hanc ſapienciā Apoſ/
tolorum mercatus eſt beatus Auguſti/
nus. quia dum a ſancto Valerio fuit or
dinatus preſbiter. monaſterium mox
inſtituit et cepit viuere ſecundum regu
lam ſub ſanctis Apoſtolis conſtitutam
non ſolum ſua relinquendo. ſed eciam
in vigilijs et ieiunijs et in ceteris omī
bus eos imitando. expone ſicut noſti.
ſciebat enim ꝙ hec ſapiencia omnia pre
cederet mundi bona. Juxta illud prouē
biorum tercio. Beatus homo qui inue/
nit ſapienciam ⁊ cui affluit prudencia
ſed quis hodie hanc ſapienciam querit.
et non pocius abicit. et toto poſſe diui/
cias querit. ⁊ quis hodie non eſt factus
mercator non ad lucrandum celorū reg/
num. ſed pocius argentum et aurum.
Mercatores ſunt non vt olim ꝑſone vi/
les. ſed milites. principes. imperatores
reges. duces. comites. barones. ⁊ ceteri
nobiles. Et nō tales ſunt mercatores
Apoſtoli. qui pro vilibus dant precioſa

pro terrenis dant celeſtia. pro peritu/
ris et tranſitorijs dant eterna et ſūma
bona. ¶ Quinto beatus Auguſtinus
habuit ſapienciam Martirum. que eſt
ſicut ſapiencia pugnatorum. Nam ille
ſapiens pugnator dicitur. qui nouit ad
uerſariorum inſidias deuitare. ſapien
cior creditur. qui nouit inſidijs circum
uenire aduerſarios. ſed ille ſapientiſſi/
mus habetur. qui ipſas hoſtium manu
bias captiuas ducens de hoſtibus tri/
umphat; Talis reuera fuit ſapiencia
Martirum pugnatorum. qui ſeruienti
bus ſibi manibus meruerūt pertinge/
re ad triumphum. Quis enim fabrica
uit coronam ſancto Stephano. qui fuit
primus martir noui teſtamēti. niſi ma
nus lapidancium? Quis ſancto Lau/
rencio. niſi manus aſſancium? Quis
beatiſſimis apoſtolis Andree et Petro
niſi manus crucifigencium? Quis ſcō
Bartholomeo. niſi manus excorianciū
Quis beate Barbare. niſi varia tormē
torum genera a proprio ſibi parente in
flicta. et ſic de alijs. Unde dicitᷣ Eccle.
nono. Melior eſt ſapiēcia ꝙ arma belli
ca. hanc ſapienciā vir dei Augꝰ. habuit
cū martiriū ſic deſideāuit. ſic aīoſe que
ſiuit. et ad paciendū oīe qđ potuit fecit.
Vn̄ ipſe Augꝰ. ait. ꝙ duplex eſt volun/
tas. videlicet plena ⁊ ſemiplena. plena
qn̄ nichil de eſt ex ꝑte volētis qn̄ facēt ſi
poſſet. ⁊ tūc volūtas ꝓ fcō reputatᷣ ad
meitū. Si ergo ſic cōſtat ꝙ vere martir
vir dei fuit. qꝛ ita cōſtanť cōtra hēticos
fidē xpianam ꝑdicauit. ꝙ dixerūt non
eſſe pccm̄ qui eum interficeret. nec ta/
men ceſſauit. quia deuotiſſīe martiriū
deſiderauit Itē forcius ille pugnat qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſpiritualiter q̄ qui corporalit̃ pugnat·
Sed ipſi datum eſt bellum ſpirituale·
ſcilicet cum vicijs· Igitur martirij
genus exiſtit· q̄ autem cum vicijs effi
caciter pugnauerit patet· quia ſic vicia
odiuit· q̄ nec in alijs ſuſtinere potuit·
Unde ſcripſit in menſa ſua iſtos verſꝰ.
Quiſquis amat dictis abſentū rodere
vitam· hanc menſam vetitam nouerit
eſſe ſibi· Sed quis hodie paciēs ad por
tandum nō ſolum martirium ſed vel ſo
lum verbum? quaſi diceret· nullus. ex
quo patet q̄ beatus Auguſtinꝰ habuit
ſapienciam martirum· Sexto bea/
tus Auguſtinus habuit ſapientiam cō
feſſorum· ſiue pocius ſanctorum docto/
rum· que eſt ſicut ſapiencia magiſtro/
rum· Sapiens eī̄ doctor eſt qui pru/
denter docet in aliquo tempore ſicut in
ieme tota· Sed ſapiencior qui docet in
tota vita. Sapientiſſimus vero qui ſic
doceret in iſta: vt ſibi in alijs eſſet vti/
lis futurā· Talis reuerā fuit beatus Au
guſtinus quia fideliter docuit in ieme·
hoc eſt in amaritudine huius mundi et
frigiditate qui bene per iemem ſignifi/
catur· docuit ſapiēcius in tota vita ſua
quia a tempore ſue cōuerſionis nūq̄ do
cere ceſſauit· et docuit ſapientiſſime· ſe
videlicet et proximum ſuū· in hijs que
valent ad acquirendum futurum p̄mi
um· et ad euadendum infernale ſup/
plicium· et hoc patet in humili ſua con
feſſione vbi ſe de minimis accuſauit vi/
delicet q̄ cū puer eēt luſit cū pila· et ſic
de ceteris. In quo ſibi gloīam eternam
et proximo viam aperuit· quia cōfeſ/
ſio eſt porta vite eterne. Et ideo poteſt
de eo exponi illud Eccleſiaſtici viceſi/
mo tercio· Sapientis ſanctitas qua/
ſi inundacio habundabit· et conſilium
eius quaſi fons vite. Sed quis hodie ē
qui ſic proximum doceat· qui ſic eidem
bona anime conſulat· et non pocius va
querē· vana amare· vanis oī̄ tempoē
deſeruire. ſtatim modo vt nati filij ali/
quid cognoſcere incipiūt ſtatim inſtru/
untur· vt vanis intendant· vt munda/
nis aſſueſcant· vt cōputare diſcant· q̄s
vnq̄ modo docet filium vt deo ſeruiat·
vt ad eccleſiam vadat· vt mūdum relin
quat· heu modo dolendum eſt valde· q̄a
pagani filios ſuos et filias ſuas tra/
debāt templis demonum quos colebāt
et ibidem omni tempore ſeruire ſtatue/
bant· Sed criſtiani ſerui empticij xp̄i
preciſo ſanguine comparati volunt fi/
lios ſuos magis ſeruire mundo q̄ xp̄o
magis crudeliſſimo tirāno q̄ vero ꝛ pi/
iſſimo domino· Sunt enim ſimiles ta
les omnes lupis· qui filios mox adul/
tos docēt ad predam ꝛ inſtruunt ad in/
ſidias canibus ꝛ ouibus faciendas
Septimo beatus Auguſtinꝰ habuit ſa
pienciam virginum que cōſiſtit in fu/
giendo vana· in fugiendo hominū con/
ſorcia· In vitando verba ſcurrilia· et
omnia que poſſunt laſciuie eſſe cauſa·
hoc perfecte fecit beatus Auguſtinus·
dum mundum penitus fugit· religio/
nem elegit. In tantum enim mox vt cō
uerſus fuit deum dilexit et omnes cau
ſas laſciuie odiuit· vt diceret et conque
reretur in libro confeſſionū· Sero te a/
maui pulchritudo tā antiqua· tam no/
ua· intus eras et ego foris. et ego vbi re
quirebā mecū eās· ꝛ ego tecū nō erā· vo
caſti ꝛ clamaſti rupiſti ſurditatē meam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

coruſcaſti ꝛ fugaſti ſpiritum meū . guſ/
taui et eſurio et ſicio te . tetigiſti me . et
exarſi in pacem tuam id eſt in tuum a/
morem et non in alium . Item in tan/
tum odiuit laſciuie cauſas . ꝙ nulla fe/
minam nec ſororem nec fratris filias
cum eo habitare ꝑmiſit . nec cum mulie
re ſolus loqui voluit . ſciebat enim ſcrip
tū eſſet . Eccleſiaſti . tercio . Sapiens ꝛ
intelligens abſtinebit ſe a peccatis . Il
le vere abſtinet qui non ſolum non ꝓ/
cedit in opera . ſed ab omnibꝫ abſtinet
inducentibus cauſis Exemplum de
dyna filia Jacob . que quia ſe infra ta/
bernaculum non cōtinuit . ſed ad uiden
dum foras . et cetera .

Item de eodem .

Quaſi ſtella matutina ī medio ne/
bule . et quaſi luna plena in diebus ſu/
is lucet . et quaſi ſol refulgens . ſic iſte
refulſit in templo domini . Eccleſiaſti/
ci . quinquageſimo quarto . habent ſanc
torum merita quibus laudibus popu/
li preconijs attollantur . vt ipſorum
vita fuit coram deo priuilegijs virtu/
tum accepta eorum merita ſint apud ho
mines laudum faſtigijs ꝑcioſa . et ideo
quia memoria iuſti cum laudibus . ꝓ/
uer . ꝑmo . poteſt igitur beatus Auguſ/
tinus . in verbis premiſſis cōmendari
quantū ad tria . videlicet quantum ad
triplicem eius ſtatum ſcilicet ſubiectio
nis prelacionis . et religionis . qui ſub
methafora ſtelle et lune . et ſolis oſten/
dūtur . ¶ Primo quātū ad ſtatū ſubiec/
cionis . fuit illuſtratus ſciā cum dicit .
Quaſi ſtella matutina in medio nebu/
le ¶ Secundo quantū ad ſtatum ꝑlaci
onis fuit fecūdatus iuſticia . cum addit
ꝛ quaſi luna plena in diebus ſuis lucet
¶ Tercio quātū ad ſtatum religionis
fuit dulcoratus clemencia . cū infertur
Et quaſi ſol refulgens in templo domī
ꝑ primū eſt imitandus ab vniuerſis ꝑ
ſecundum a prelatis . ꝑ terciū a religio
ſis . dicit igitur quaſi ſtella matutina ī
medio nebule quia hec tria ſunt ī anima
peccatrice . obſcuritas ignorancie . Ro .
ꝑmo . Obſcuratū eſt inſipiens coꝛ eorū
et . ꝑs . Obſcurentur oculi eorum ne vi
deant ꝛc̄ Malignitas auaricie . que
non q̄rit niſi palpare terrena . et ideo ī
groſſati ſunt ꝛ craſſi vt anguſta celi ia
nua eos introire non ſinat . Fluxi/
bilitas luxirie . Geneſis quadrageſimo
ꝑmo . effuſus eſt ſicut aqua . Mathei .
decimo nono Facilius eſt camelum ꝛc̄
ꝛ apꝫcius Jere . quinquageſimo octauo .
Effuſi ſunt ſicut vituli ſuper herbam .
In medio igitur nebule obſcuriſſime den
ſiſſime et fluxibiliſſime . beatꝰ Auguſ
tinus fuit quaſi ſtella matutina emit/
tens multiplices radios ſcilicet .
¶ Radiū veritatis contra obſcuritatē
ignorancie . Radium largitatis contra
malignitatem auaricie Radium caſ
titatis contra fluxibilitatem luxirie
¶ Primo fuit ſtella emittens radiū ve
ritatis contra obſcuritatem ignorancie
Nam in liberabilibus artibus ſufficiē/
ter edoctus fuit . adeo vt ſummus phi
lophus et rethoꝛ diſertiſſimus haberetur
libros areſtotilis omnes liberalium ar
cium quoſcūqꝫ legere potuit intellexit
ſicut ipſe teſtatur in libro confeſſionū .
et ideo omnes doctores eccleſie tam ſciē
cia ꝙ ingenio vicit cōparabiliter florēs
tam exemplis virtutum ꝙ affluencia

M

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

doctrinarū. ꝓpter qđ voluſianus dicit
legi dei deeſſe . quidquid Auguſtinum
cōtingat ignorare Vñ poteſt dici de eo
viij. Apoca. xxxij. Ego ſum ſtella ſplē
dida et matutina. Hunc radium emit/
tunt doctores catholice veritatis ad fu/
giendas tenebroſitatis errores. Danie
lis. xiij . Qui docti fuerīt fulgebūt q̄ſi
ſplendor firmamēti . et qui ad iuſtici/
am erudiūt multos . q̄ſi ſtelle in ꝑpetu
as eternitates. Secūdo radium lar
gitatis cōtra malignitatē auaricie . Nā
ſicut legitur ſua diſperſit ī pauperes ⁊
hereditates ſibi derelictas tāquā diui/
nis locupletatus diuicijs reciꝑe recuſa
bat. et ideo ſibi conuenit illud ꝓuerbio
rū vltimo . Manū ſuā aperuit inopi .
et palmas ſuas extendit ad pauperes.
vbi duo notat . ſcilicet manus apercio/
nem et palmarū extēſionē . minus eñ
eſt manus aperire inopi petenti q̄ꝫ pal
mas extēdere pauꝑi pre verecūdia ſub
ticenti. Inopi q̄ nō habet adiutoriū hu
manum Ad pauꝑes q̄ non habent neceſ
ſaria tēporalia bona Aperi ergo manū
īopi. ⁊ extēde manū tuam ad pauꝑes.
ꝓpter qđ dicit Gre. Fruſtra manus ad
deum rogaturus expādit q̄ nō eas indi
gēti pauꝑi extēdit. hec eſt illa ſtella cla
riſſime largitatis cuiꝰ radios nulla vn
q̄ꝫ potuerūt peccatorū cupiditate eclip
ſari . aut quorumcumqꝫ adueni enciū
occaſione ī luce minui. Et ideo cōuenit
ſibi illud Sapiēcie. xviij. Fuit illis id ē
pauperibus in velamento diei et in lu
ce ſtellarū nocte id eſt tēpore aduerſita/
tis et indigencie . Tercō radiū caſti/
tatis cōtra fluxibilitatē luxurie . ſtella
eñ puriſſima ē . ſic et Auguſtinꝰ . pur

itatē diligens. ſordes carnis horrebat
adeo . vt ꝓpter puritatis cuſtodiā nō
ſolū cū alienis . ſed nec cū ſororibus ha/
bitabat. nūq̄ꝫ cū mulieribꝰ ſolus loq̄ vo
lebat. dicens ꝙ ex illis poſſūt infirmio
res animi aut humanis tēptacionibus
cōcuti . aut certe falſis hominū ſuſpici/
onibus infamari. ꝓpter qđ poterat di/
cere illud . Iob xxxi. Si deceptum eſt
cor meum ſuper mulierem ⁊c̄. Sciebat
eñ quia caſtitas vera eſſet ſpecioſior ſole.
et ſuꝑ omnē ſtellarū diſpoſicionē. Sa/
pien. ſeptimo. et xvi. Quaſi ſtella mū/
diſſima radios ſuos ſue caſtitatis effu/
dit . Tales ſunt ſtelle de q̄bus dicitur.
ſtelle autē dederunt lumen in cuſtodijs
Auguſti. Fuit ſtella matutina in cuſto/
dijs ſuis et letate ſunt . patet ergo. quo
modo Augſtinus fuit ſtella matutina
in ſtatu ſubiectionis. Sequit̃. et quaſi
luna plena ⁊c̄. vbi oſtenditur proceſſus
eius in ſtatu prelacionis. ꝑ lunā eñ q̄
mire eſt humiditatis habet fieri maris
cōmocō et trāquillitas. ſic per prelatos
diſcordia mūdi et pacificacio diſponit̃.
et Eccle . l. Qualis eſt rector ciuitatis
⁊c̄. et ideo notabis ꝙ non dicitur luna
qualiſcūqꝫ diſpoſicionis. ſed ſolum lu/
na plena. in plenitudine namqꝫ tria ſe
ſe cōcomitantur. ſcilicet Plenitudo lumi/
nis . figure . et virtutis . hec tria dicun
tur eſſe inprelatis ſi ſunt luna plena et
non vacua. Notatur ergo primo in ple
nitudine ipſius luminis claritas ſci/
encie . Secundo in plenitudine fi/
gurē nōt̃ orbicularitas paciēcie Tercō
ī pleītudiē nōt̃ vbertas cordīs deuoti. p̃
mo in plenitudine luminis notat̃ clari
tas ſciēcie vt oculus mētis ſit lucidus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

non habens ꝑtem aliq̄ꝑ tenebrarū ſecū/
dū illud . pſa. lvij. Inplebit ſplendori
bus aīam tuam tūc tāta irradicione ꝑ/
fuſus videt athomos dilectionum. Ma
thei v. Beati mūdo corde ꝛc̄. qd̄ patuit
ī Auguſtino . q̄ plenus luce gracie ſe de
peccatis mīmis accuſabat . vt qū puer
erat libenter ludebat ad pilam . cū ad
ſcolas ire debēt. et ꝙ curioſe videbat a/
raneas muſcas ſuis retibus capientes
Nec mirū . Nā vt dicit . Gre. Bonarū
menciū ē ibi culpas ponere vbi culpa n̄
ē. Sed q̄dā ſicut luā noua lucēt ī noctis
p̄ncipio tantum vt qui tenera etate īno
cenciam ſectātur ſed adulti eam deſerūt
Alij velud luna antiqua in fine noctis
tantum lucent et ſunt qui poſt inſolen/
ciam et inobedienciam mandatorū dei.
poſt errorem conuerſi iuſticiam appre/
hendunt . Alij autē ſicut luna plena et
hij vere ꝑfecte īnocenciam cū virili cō/
ſtancia. cū finali ꝑſeuerācia cōiungūt.
¶ Secūdo in plenitudine figure nota
t͛ orbicularitas paciēcie. qꝛ figuē capa/
ciſſime. omnia recipiens ſicut paciens
quia vt dicit͛. Jacobi . p̄mo . paciencia
opus ꝑfectū habet vt ſcitis perfecti et ī
tegri nullo deficientes . hanc plenitudi
nem habuit Auguſtinus ſicut patuit
Nam ſecundum . Gre. Si ille vere per
fectus eſt q̄ ī aliorum īfirmitatibus fe
rendis impaciens non eſt . tanto Au/
guſtinus pacienciorꝫ p̄dicādus q̄ꝫto ꝓx
imorū imperfectionem pacienciꝰ tol
lerabat . Sciebat em̄ illd̄ Lu. vi . ꝑfcūs
oīs diſcipulꝰ eſt ſi ſit ſicut magiſter eiꝰ
hec eſt ꝑfecta paciencia. mortē ferendo
ꝓ xp̄o ſed ad opa ꝑfectioīs tenēt͛ plati
et ideo dicit dn̄s. Mathei . v. Eſtote er/
go ꝑfecti. ꝛc̄. Propt͛ hoc amici Job. x.
vbi ē paciēcia tua ꝛ ꝑfcīo ᷑ exiſtimātes
ipſum a ꝑfectione cecidiſſe. ſi pacienciā
ī aduerſitatibus nō teneret. Sed q̄dam
ſūt non luna ꝑfecta ſed diminuta ī con/
ſūmacione menſis . Eccleſiaſtici. xliij.
a luā ſignificacōem diei feſti. luīare qd̄
minuit͛ in cōſūmacōe menſis ſecūdū no
men eius ꝛc̄ ¶ Nota ꝙ qū luna p̄mo a
ſole recedit apparet corniculata ad mo/
dū arcus cornibus ſemꝑ verſis ad occa
ſum qū iterū appropinquat ad cōiunc
cionem recipit eādem formā . ſed in ꝑte
ad ſolem verſa recipit lumē ¶ Tercio
in plenitudine virtutis nōt͛ur vbertas
ordinis deuoti. plenilunium em̄ cauſat
pleītudinē humorū et medullarum in
aīali ſicut patet ī oſtreis. ad cuiꝰ ſimi/
litudinem dicē potuit de aīa cōtempla/
tia. p̄s. Sicut adipe et pīguedīē reple/
atur anima mea . Nec dubium eſt cum
dicat Eccleſiaſticus. xxxv. Oblacio iuſ
ti impīguat. Nā ꝑ redūdacionem reflec
tit in ſubditos qd̄ acquirit oracionibus
deuotis. hanc pleītudinem habuit Au/
guſtinus . qui in ſubditis languētibus
ſanitatem. in aridis mentibus vberta
tem. et in obſeſſis corꝑibus libertatem
inſtācia oracionis extorſit . ſicut patet
in libro de ciuitate dei. vbi duo mirabi/
lia de ſe tamq̄ꝫ de alio refert dicēs. ypo/
nēſem q̄ꝫdam virginem que cum ſe oleo
ꝑunxiſſet . cum ꝓ illa orans preſbiter
lacimas inſtillauerat mo x a demone fu
iſſe ſanatā . Scio eciam epiſcopum ſe
mel ꝓ adoleſcente oraſſe quem non vi/
dit. illum qꝫ illico demone caruiſſe . et
pluā alia. quāuis humilitatis cauſa no
men ſubticeat . Deutronomij . xxxij .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Neptalim habundancia fruetur et ple/
nus erit benedcionibus. deum mane et
meridie poſſidebit. quia de plenitudine
virtutis cõmuĩcabat prõciniũ ſancti/
tatis. Ideo cõuenit ſibi illđ pš. Sicut
luna pfecta in eternum zc̃. patet ergo
quõ fuerit luna plena in ſtatu prelacio
nis. ſequitᶻ z ſicut ſol reſulgens zc̃. vbi
oſtenditur faſtigium pfectionis. in ſta
tu religionis. ppter qđ nõ ꝙ lumen ſo
lis habet altitudinem ĩ ſitu. Rectitudi
nem in inceſſu. Dulcedinem in effectu
que oĩa ſtatũ religionis oſtendũt. vt ſic
dicatur. Judith. qñto. Qui diligunt te
domine. ſicut ſol in ortu ita rutilant.
¶ Primo igitur ſol habet altitudinem
in ſitu. ſecũdũ illđ. Eccle. xxiiij. Ego
feci in celũ vt orirẽtur lumen indeficiẽs
in quo nõtur cõtemptus tẽporaliũ quẽ
in altiſſimo tenuit Auguſtinus. quia
diuicias mũdi z earum gloiam contẽp
ſit z ope z volũtate. vnde in libro ſoliq̃
orum. vbi eũ racio interrogat. Diuici/
as nullas cupis ? reſpondit. Cum tri/
ceſimum annum agerem. poſtea tempo
ralia iſta cupe deſtiti vt nec aliud ĩ hiis
preter victum neceſſareũ cogitarem.
nec mirũ qꝛ vt dr̃. eccle. xxxv. hõ ſanctꝰ
ĩ ſapiẽcia ſua manet. ſicut ſol. q̃ quãto
altioꝛ tãto feruencioꝛ ẽ. ¶ Secũdo rec
titudinem in inceſſu. Nõ eñi incedit p
curuum. vñ đt Auguſti. Rectilineus ẽ
inceſſus ſuus. hanc rectitudinem habu
it Auguſtinus in corde p purã dilectio
nem. In ore p diuinam confeſſionem.
In ope p honeſtam ſatiſfactionẽ vel cõ
uerſacionem. vt ſic pfecte diceret illud
pš. ad omĩa mãdata tua dirigebar. zc̃
Per hanc eciã ẽ exẽplar amatoribus ve
ritatis. propter qđ dicit in libro cõfeſſ.
eliquabatur veritas tua in coꝛ meũ flu
ebãt lacrime z bene michi erat cum eis
vt ſic ſol ſanctus in terris multos illu/
minando dirigeret. ſecundum illud. Ec
cleſiaſtici. quadrageſimotercio. ſol illu
minans per omnia reſpexit ¶ Ter
cio dulcedinem in effectu. eccleſiaſtici.
ſecũdo. dulce lumen z delectabile eſt ocu
lis videre ſolem. hanc dulcedinem gene
rabat in diffuſione doctrine cum aliis
verba vite predicãdo ſtillaret Quia vt
dicitᶻ prouerbiorũ. decimonono. fauus
mellis verba cõpoſita. non tam de flori
bus eloquencie et verborum exornacio
ne quantum de verborum circumſpec/
cione loquitur vt dicit expoſitor. verbo
rum enim circumſpectio dulcis eſt vt
fauus mellis et erat ita in verbis docto
ris. duo ſũt in melle. dulcedo ad refec
cionẽ affectus. et cera ad illuĩnacionẽ
intellectus. vt ſic cõpleatᶻ illud. Eccle.
xlix. In ore quaſi mel ĩdulcorabitur. z
Canti. iiij. fauus diſtillãs la. p hoc igi
tur ĩplicis pfectioĩs ſtudiũ poteſt dici
Eccle. xliij. ĩplicitẽ ſol exurẽs montes
radios igneos exſufflãs zc̃. dicit ergo.
Quaſi ſtella matutina. zc̃

In decollacõe ſcĩ Johãnis

Decollauit eũ in carcẽ z attulit ca
put eiꝰ ĩ diſco. Math. xiiij. hodie ſicut
noſtis celebãt eccleſia decollacõꝫ Jo. cũ
ipe hodie decollatꝰ nõ fuerit. ſed circa feſ
tũ azimorũ ãno ſcꝫ pcedẽte dñicã paſſi
onẽ. dignũ tamẽ ẽ vt hodie celebretᶻ. tũ
ppter oſſiũ eiꝰ cõcremacõeꝫ. tũ ppter
oſſiũ collectõeꝫ. tũ ppꝛ capitis eiꝰ ĩuẽ/
cõnẽ. tũ eciã ppꝛ digiti trãſlacõeꝫ. vñ ĩ
verbis ppoĩtis oñditᶻ herodis ĩpietas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quātum ad duo . videlicet quātum ad
enormitatem ſceleris cū dicit . Decolla
uit eum in carcere . magnum enī fuit ſa
crilegium z violencia . tam ſanctum vi
rum tenere . maius . iuſtum indecenter
ligare . maximū vinctum in carcere de
tinere . ſed ſūmum vinctū et tentum de
collare . Nec ſilendum eſt . quia ideo in
carcere decollauit ne turbacōnem popu
li furentis incurreret . et ne ob tantum
facinus infamaretur et ideo factum eſt
vt dum inceſtū latere voluit ꝑ mortem
Jo . omnibus innotuit . ꝓpter qḋ pote
rat dicere Jo . illud qḋ legitur quarti
Regum . ſexto . Miſit homicide filius .
vt precidatur capud meum . vere filius
homicide . qꝛ ſecūdum hiſtoriam et Be/
dam hic fuit herodes antipha filius he/
rodis aſcaloīte qui puēos occidit . et fra
ter agrippe qui Jacobum interfecit .
¶ Secundo ad penſionem muneris
cum addit . et attulit caput eius ī diſco
id eſt in vaſe rotundo deſuper extenſo .
vel pro menſali ſuperpoſito menſe . vel
ſupꝛioꝛ menſa . in triclinio . vel pulpitū
nominatur hoc fuit munus qḋ dedit he
rodes herodiadi in premium ſaltacioīs
filie . que caput Johannis pro munere
ſiciebat . ſed ſi queris quare herodias cō
ſuluit vt non aliud caput peteret ꝗ̄ ca /
put Johannis . Jeronimus . quia op /
tabat in poteſtate linguam habere que
illicitas nupcias arguebat . ſecūdum ꝙ
de malignis dicitur Sapiencie . ſecun/
do . Circumueniamus iuſtum . quoniā
contrarius eſt operibus noſtris . Unde
timebat ſicut dicit Beda . Ne herodes
aliquando monēte Jo . reſipiſceret .
¶ Dicit igitur . decollauit eum in car/
cere . vbi oſtenditur enormitas crimīs
propter qḋ nota ꝙ quatuoꝛ introducū
tur que criminis enormitatem oſtēdūt
in herode . ſcilicet . prophanacio ſa /
cre monicionis . . obſeruacio ſtulte iu
racionis . Machinacio ſecrete collacō
nis . . et cōſūmacio ſimulate dampna
cionis . . Primo ꝓphanacio ſacre mo
nicionis oſtendit enormitatem crimīs
Nā ab hoc Jo . in odium herodis vene/
rat . quia eum de inceſtu libidinis ar /
guebat . Dicebat enī herodi Johannes .
Mathei . xiiij . Non licet tibi habere vx/
orem fratris tui . hec fuit vxoꝛ philippi
fratris herodis filia regis arabum . de
quo ſecunda Coriteorum duodecimo .
Damaſci prepoſitus gentis arithe re /
gis . quā īt̄ueīente diſcoꝛdia a philippo
viro ſuo pater abſtulit et ī dolorem ip
ſius herodi nupcijs copulauit . tn̄ Joſe
phus dicitꝙ iſta fuit filia ariſtoboli . z
ſoroꝛ Agrippe quam cōtra legem dux /
erat ſecundum illud Leuiti . decimo oc /
tauo . turpitudinem fratris tui non re
uelabis . et ideo quia Johannes in ſpiri
tu et virtute hely e venerat . qua aucto
ritate ille arguebat Achab . et vxorem
illius ita Johannes herodem . Sed qḋ
ſequitur . certe qḋ dicit Amos . quinto
Odio habuerunt corripientem in poꝛ /
ta . et loquentem perfecte abhominati
ſūt . qḋ adhuc videmus fieri in homini
bus ſceleratis . Propt̄ qḋ dicit . Criſoſti
mus Malos qui monet offendit z ī cur
rit odium qui arguit crimīnoſos . .
¶ Secundo obſeruancia inique iu
racionis . Dicitur enim Mathei deci /
mo quarto . Qui cum iuramento pol /
licitus eſt dare . ꝙcūꝗ postulaſſet ab eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

c

ad hoc forte iurauit vt decollacionẽ pa/
ret qua videretur facere inuitus qđ faci
ebat ſpontaneus . vnde iurauit . ecce fir
macõ mali faciendi . et ſacrilegi iuramẽ
ti . ꝓpter quod ſacrilegus ille Herodes
non excuſatur de iuramento peſſimo
ſiue periurio . ꝓpter hoc dicit Auguſti
nus . Inter delicias et laſciuias cõuiuã
ciũ temere iuratur . et qđ impie iurat'
inpletur ꝛ quia non fuit in veritate et
iuſticia ꝛ iudicio ſtultus fuit in iuran
do ꝛ impijſſimꝰ in obſeruando . ſed nõ
ꝙ ꝑiurium dicitur tribus modis . vno
modo falſa iuracõ . cũ ſcilicet qđ iuratur
falſum eſſe ſcitur . Alio modo iura/
menti trãſgreſſio ſcilicet cũ aliquis iu
rat ꝛ iuramentũ licitum non ſeruat .
¶ Tercio modo dicitur ꝑuerſa iuracõ
ſcilicet cũ res illicita iuratur ſicut fecit
herodes . qui fuit doloſus in ꝓmittẽdo
ꝛ ſacrilegus in obſeruãdo . ¶ Tercio
machinacio ſecrete collacioĩs . Nã vt ha
beret occaſionem occidẽdi cenam ordina
uit in qua cum vxore conſpirauerat de
Jo . iteritu vt videtur . ꝓpter qđ dicit'
Math . ſexto . ꝛ cũ dies oportũꝰ veniſſet
herodes natali ſuo fecit cenam . ſolus he
rodes ꝛ pharao natali ſuo legũtur cõui
uium celebraſſe . Sed vterqꝫ homicida
feſtiuitatẽ ſanguine fedauerat . ille eu/
nuchũ peccantem . Iſte Jo . flagicia ꝑ
iuſticiam increpantem . ꝛ ideo vtilius
eſt nobis diem mortis lugendo celebra/
re . Eccleſiaſti . ſeptimo . melior eſt dies
mortis die natiuitatis . hec machinacõ
proceſſit a duobus . quia ſcilicet depreſ
ſus erat a timore male humiliãte . ꝓp
ter qđ dicitur Mathei . decimoquarto .
volens eum occidere timuit . ꝛ accenſus

ab amore male inflammante . maxime
quia inclinatus erat verbis que inſidi/
abatur illi . Math . ſexto . herodias autẽ
ꝛc̈ . ¶ Quarto conſummacio ſimulate
dampnacionis . Nam ipſe verſipellis
contriſtari ſe ſimulauit . vt dampnum
ſacrilegij nõ ſponte ſed inuitus videre/
tur inferre . ꝓpter hoc dicit' . cõtriſtatꝰ
eſt rex . id ẽ triſticiam ſimulabat ſecun/
dũ illđ Eccle . xij . In oculis ſuis lacri
matur inimicus . ſed ſi inuenitur tem/
pus non ſaciabit' ſanguine . Mater inſi
diando . filia in ſaltando . herodes iugu
lãdo . oẽs iſti in necem Jo . cõſpiãuerãt
ſanguinem ſicierũt . vt ſic inpleatur il/
lud Eccleſiaſtici . decimooctauo . Sicut
mater ita et filia . filia matris tue es tu
Iſta fuit noua beſtia que contẽpto cor/
pore caput q̄rit . et matris peccato dãs
mugitum . Johannem ſanctiſſimũ iu/
gulauit . Propter qđ dicit' Mathei deci
moquarto . Miſit herodes et decollauit
eũ . Sed de ſepultura Johannis contra
rietas eſt . Nam Jheronimus dicit . ꝙ
Johannes apud ſebaſten eſt occiſus .
que olim ſamaria dicebatur . vbi Hero
des fecit domum regiam . et apud me/
charenta qđ erat opidum vltra Jorda/
nem ſitum : ſepultus . et hoc gloſa conce
dit cum Joſepho . ſed eccleſiaſtica hyſto
ria dicit contrarium . ſed de capite nul/
li dubium eſt quin Jeroſolimis ſit ſe /
pultũ . Dicit igitur decollauit eum in
carcere . vbi uõt' enormitas criminis .
¶ Sequitur . et attulit ſcilicet ſpicu/
lator caput eius in diſco Propter quod
notabis ꝙ caput Johãnis baptiſte fuit
¶ Dulcoratum ſtillicidio pietatis in/
terne . Decoratũ ꝑuilegijs ſanctitatis

p̃celſe honoratum faſtigio dignitatis et
ne. Reuelatum beneplacito volunta
tis diuine. Primo caput Johannis
baptiſte fuit dulcoratum ſtillicidio pie
tatis interne. et ideo poterat dicere il/
lud Canticorum quinto. Caput me/
um plenum eſt rore ⁊c̃. qd̃ patuit in ze
lo animarũ et ignito cõpaſſionis incen
dio ad animas reuocandas. ita vt dice
ret cũ Jẽmia ix Quis dabit capiti meo
aquam. et oculis meis fontem lacrima
rum. ⁊ plorabo die ac nocte interfectos
populi mei. Hanc dulcedinẽ mani
feſtauit circa herodem et vxorem. quos
cupiebat ab inceſtu libidinis reuocare.
Sed videte qualem ſuſcepit ab ipſo ꝓ
pietate mercedem. ille arguebat ex pie
tate ne dampnaretur. et illi caput am
putauit ne de crimine notaretur.
¶ Secũdo decoratum priuilegio ſanc
titatis precelſe. ꝓpter qd̃ merito poteſt
dicere illud. Canticorum quinto. Ca/
put eius aurum optimum. Aurum
enim inter metalla p̃matum tenet no/
bilitatis. tam ĩ pulcritudine q̃ eciã in
valore. ſic Jhannes inter homines po
ſitus p̃matum ſanctitatis aſcendit. qd̃
oſtenditur Mathei ſecundo. Inter na/
tos mulierũ non ſurrexit maior Johã/
ne baptiſta. et ideo aurum optimũ nõ
ſordet ſcoria neqꝫ falſo calore coloratum
ſed purum et innocencia. et ab õni cri/
minis infectione mundatũ. Vñ cõueñt
ei qd̃ patriarcha Jacob filios benedi/
cens ait de Joſeph Gene. xlix. Fiant
benedictiones ĩ capite Joſeph et in ver
tice naſarei inter fratres ſuos. quas q̃
dem benedictiones Jo. gabriel affutu/
ras predixit cum naſciturum de ſterili

nũciaret. dicit Lu. p̃mo. Vinũ et ſice/
ram non bibet et ſpirito ſancto replebi
tur adhuc ex vtero matris ſue qd̃. ꝓpri
um erat nazareorum. Numeri. ſexto.
¶ Tercio honoratum faſtigio dignita
tis eterne. ꝓpter qd̃ poſſumus dicere
cum. p̃s. poſuiſti domine in capite eiꝰ
coronam de lapide p̃cioſo. Nam ſi ſpe/
cialis corona debetur martiribus. pre
dicatoribus. virgĩbusqꝫ: qualis erit
corona Jo. cuius caput martirij virgi
nitatis ⁊ predicacõnis virtus honorat
ꝓpter qd̃ de ipſo canit̃. ſancta tricenis
alios coronant ⁊c̃. vt ſic cõpleatur ꝓũ
illud. quarto. dabit capiti tuo augmen
ta graciarum et corona inclita protegꝫ
te. Nec mirum. Nã vt dicit̃. ꝓũ. ſecũ/
do. Benedictio domini ſup caput iuſti
quo cõtra de ipſis dicit̃ Abacuc. iij. eſt
ꝑcuſſiſti caput de domo ĩpij. denudaſti
facti. e. vſ. a. Quarto reuelatum be
neplacito voluntatis diuine. Legit̃ eñ
in eccleſiaſtica hiſtoria. ꝙ herodias ca/
put Johãnis in ieruſalem fecit deferri
et iuxta habitaculum ſepeliri. timens
ne ꝓpheta reſurgeret. ſi corpus cum ca
pite fuiſſet ſepultũ. ſed tẽpore Martia
ni prĩcipis vt hebetur in ſcolaſtica hiſ/
toria. caput ſuũ Jo. duobus monachis
reuelauit. qui cũ ad palacium herodis
nouiſſent. inuenerũt ſacrum caput ſac
cis in cilicijs et pellibus quibus in de
ſerto indutus fuerat inuolutum. De/
inde ꝑ paupem quendã figulũ q̃ caput
ĩ pera portabat ad emiſſeam vrbem eſt
tranſlatum. poſt multum vero tẽporis
ſancto Marcello monacho ĩ ſpecie ſtelle
prefulgide reuelatum. ⁊ poſt modicum
conſtantinopolium de portatũ. et vltio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

d

regnante papino in galliam apud pic/
thauiam tumulatum . vt ſic dicamus .
Johanni illud Can . ſeptimo . Caput
tuum vt carmelus . et come capitis tui
ſicut purpura regis.

In naſitate btē virgīs

SApiencia edificauit ſibi domum
excidit columnas ſeptem . Prouerbio/
rum . nono. In verbis propoſitis ele/
ganter oſtenditur ortus virginis ſub
methafora domus ſapiencie . et q̄tum
ad hoc oſtenditur virgo. Primo vt ho/
norabilis mūdicia venuſtāte . cum dicit
Sapiencia edificauit ſibi domum. Se
cundo vt admirabilis . cū addit . Exci/
dit columnas ſeptem. Dicit igitur Sa
piencia p̄mo . verbum dei . Co . p̄mo p̄
dicamus criſtum verticem ꝛ dei ſapien
ciam . edificauit coop̄ante patre ꝛ ſpiri
tu ſancto domum in vtero virginis glo
rioſe de qua carnem aſſumpſit . vt ſic di
camus de ea Gn̄ . xlviij . hec eſt domus
et porta celi . merito hec dicitur domus
honorabilis cum fuerit dedicata . vt ſci
licet In habitaculum ſiue tabernaculū
maieſtatis . In refugium ſiue oracu/
lum pietatis . In refrigerium ſiue
remedium ſanitatis . In triclinium
ſiue cōſiſtorium diuinitatis ¶ Primo
vt eſſet īhabitaculū ſiue tabernaculum
maieſtatis. fuit enī ſecreta ꝛ ſincera ca/
mera regis . quā nulla ūq̄ potuit viola
re ſciſſura. Propter quod dei filius di/
cit in Yſaya. Domum maieſtatis mee
glorificabo. Per cuius portam ſic egreſ
ſus eſt deus . vt porta ſemper clauſa
maneret . Eze . quadrageſimoquarto .
porta hec clauſa erit et non apietur . et
vir non tranſibit p̄ eam . q̄m dominus
deus iſrahel ingreſſus eſt p̄ eam. ꝛ ideo
Perfectiſſima cōſumacione . ſecūdi Re
ſeptimo . domum autē ſuam edificauit
Salomon . i . criſtus . duodecim annis
et ad finem vel p̄fectum vſq̄ p̄duxit q̄
poſt t̄ciū decimum annum etatis virgi
nis dei filius incarnatus ē in vtero vig
vt merito dicamus tercij Regum ſex/
to . p̄fecta eſt domus in omni ope ſuo .
¶ Puriſſima cōſecracione vt habitato/
ri conueniat . p̄pter hoc dicit dauid in
p̄s . domum tuā decet ſanctitudo in lon
gitudine dierum . et hec figura p̄ceſſit
tercio . Re. nono . ſanctificans domū hāc
quā edificaſti michi vt ponerē nomē ibi
in ſempiternū . et erūt oculi mei et cor
meū cūctis diebus ꝛc̄ . ¶ Quietiſſima
quiecōe . de qua p̄mo . pal . xxviij . Co
gitaui vt edificarem domum in qua re
quieſceret archa federis domini archa
federis humanitas verbi . hec requieuit
in domo . quia nouem menſibus fuit in
vtero virginis . vt merito virgo de ſe di
cat . Eccleſiaſtici . viceſimoquarto . Qui
creauit me requieuit in tabernaculo meo
¶ Secundo in refugium ſiue oraculū
pietatis . et ideo dicitur domus propi/
ciacionis . p̄mo . paralipominō . xxviij .
deditq̄ dauid ſalomoni filio ſuo deſcp/
cionem templi et porticus et ſequitur .
et domus propiciacionis . quia ab ipſa
emanāt flumina graciarum . Eze . qua
drageſimoſeptimo cōuerti me ad portā
domꝰ ꝛ ecce aq̄ egrediebātur ſub illa . lu
mē domus ad orientē . facies āt domus
id eſt virgo Maīa reſpiciebat ad orien/
tem id eſt ad criſtum de cuius pleītudi
ne ditata habūdanciā ſanctis trāſfudit
¶ In fedus miſeracionis de qua tercij

Regū octauo. Edificaui domum nomi
ni domini dei iſrahel et cōſtitui ibi locū
arche ī qua fedus eſt domini qđ ꝑcuſſit
cū pr̄ibus noſtris. hoc eſt fedus miſeri
cordie. quod cōſtituit in regina clemen/
cie in qua tanꝗ̄ in cōfugium peniten/
tes veniam ſumūt. propť quod clamat
p̄s. Eſto michi in deū ꝓtectorem. ⁊ in
domū refugij vt ſaluū me facias In
opus erudicōnis. ibi eni̅ deus viam re
dempcionis oſtendit. ibi documenta ſa
piencie reuelauit. propter hoc anima
ſancta clamabat. Canti. octauo. Ducā
te in domū meam. ſequit᷑. ibi me doce/
bis et dn̄s. Eccle. ſcđo. Apropinqua/
te ad me indocti. et cōgregate vos in do
mū diſcipline In munus exaudici/
onis de qua Yſaie. lvi. Letificabo eum
in domum oracionis mee. et dominus
in euangelio. domus mea domus ora/
cionis eſt. propť qđ dicebat p̄s. Intro
ibo in domū tuā et adorabo ad templū
ſanctum tuum. Tercio in refugiū
ſiue remediū ſanitatis. hec fuit domus
aromatū. de qua quarti Regū. xx. Oſ
tendit eis domū aromatū et aurum et
argentū. et pigmenta varia vnguen/
taq; et domū vaſorū ſuorū. et ideo añ
portam eius iacent languidi. iacēt ſen
tibus peccatorū ꝑcuſſi. vt de plenitu/
dine virtutis eius ſuſcipiant ſanitatē
ꝓpter qđ dicit᷑ in ꝑſona virginis ꝓu.
octauo. Beatus vir qui audit me et q̄
vigilat ad fores meas cotidie. et obſer/
uat poſtes hoſtij mei. qui me inuenerit
inueniet vitam. et hauriet ſapienciam
a domino. Ibi eni̅ ſūt pigmenta redēp
cionis. xp̄s ſcilicet. qui expiet peccōres
ſicut dicit᷑. vnguentarius faciet vnctio

ones. conficiet ſanitates. Aromata di/
lectionis. Eccle. xxiiij. Sicut cinamo
mū et balſamū odorem dedi. quia ſicut
odor ſic dilectio trahit. ⁊ quāto ſuauior
tanto amabilior. ſicut Bernā. Non ad
eam timeat accedē hūana fragilitas. to
ta eni̅ ſuauis eſt. ſi quid durū. ſi q̄d in/
crepacionis. ſi q̄d indignacionis occur
rerit homo. Vnguenta deuocioīs. De
quibus. Cañ. p̄me. Oſculet᷑ me oſculo
oris ſui. quia mel ſūt verba tua vi. fra.
vn. op. Quarto in tricliniū ſiue cō/
ſiſtoriū deitatis. ibi eni̅ conſtituit ſoliū
regni ſui in hoīe ſup hoīes regnaturus
vt purpura nrē mortalitatis indutus
faceret nos deo nrō regnū. et ab alieno
dominio quaſi quodā iudicio reuocaret
de quo p̄t ſuū illđ Ezechi. octauo. Au/
diui vocē ad me loquētē de domo. id eſt
de virginis vtero. et vir q̄ ſtabat iuxta
me. id eſt xp̄s dixit ad me. fili hoīs lo/
cus ſolij mei. ⁊ locus veſtigiorū meorū
pedū. vbi habito in medio filiorū iſrł
in eternū. ꝓpter quod ſecurū acceſſum
habuit homo ad conſiſtoriū dei. cū regē
glorie cerneret humanatū. et hoc ſigna
tum eſt. heſter vij. de Aſſuero. de quo
dicit᷑. q̄ ſedebat ſuper ſoliū ſuū in con/
ſiſtorio palacij contra hoſtium domus.
Et ideo nō immerito beatiſſima virgo
Maria eſt Gloriſa delicijs premiorū
Vñ de ea dr̄. Repleta ē gloia domꝰ dn̄i
vt ſicut fuit in ſcīficaciōe grā plena. ſic
in plenitudīe glorie ſit btā. Sp̄oſa
p̄conijs meitorū. p̄s. Sp̄ē domꝰ diui
dē ſpolia Nam dr̄ iij. Re. vi Pauimētū
domꝰ texuit auro intrīſecus ⁊ extrīſecꝰ
et ꝓpuit lignis cedrinis. q2 habuit gra
ciā venuſtatē et graciā cōſumātē ⁊c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Imꝑioſa miraculis beneficiorum. quo
iam totus mundus exultat. quia totꝰ
ipſius beneficijs plenus eſt. dicit igit᷑
ſapiẽcia edificauit ſibi domum ⁊c. Se/
quit᷑ et excidit colūpnas ſeptẽ. Semꝑ
notandū ē ꝙ in hac domo ſapiencia dei
filius excidit colūnas. q̃a eam grã ſepti
formi cõpleuit. vel ſeptẽ virtutibus il/
luſtrauit. vt ꝑfecta eſſet in omni decore
tanꝗ̃ domus ſapiencie. excidit ergo in
ea Primo colūpnam iuſticie. vt eſſet
ſancta ĩ meritis cumulandis. et hec fuit
colūpna marmorea. de qua Can. quĩ
to. Crura illius columpne marmoree.
que fundate ſunt ſuꝑ baſes aurẽas. id ē
ſuꝑ grãm ſanctificantem. Marmor eñ
alijs lapidibus eſt ſolidius. fortiꝰ. pul
chrius et vtilius. In cuiꝰ venis diũſa
rum gemmarum muteria inuenit᷑. ſic
iuſticia ꝑpetua et immortalis eſt ſapi/
encia. et in ea multarū virtutum mate
ria inuenit᷑ vel cõtinet᷑ ꝓpter quod di
cit᷑ ꝓuerbi. v. In habūdanti iuſticia
virtꝰ eſt maxĩa. que fuit in virgine.
Secūdo columpnam prudencie. vt eſſet
ꝓuida in periculis declinandis. et hec
fuit columpna argentea. de qua Cañ.
tercio. ferculum. id eſt vehiculū fecit ſi/
bi rex ſalomon de lignis libani. colūp/
nas eius fecit argenteas. reclinatoriū
aureū. aſcenſum purpureū. In argẽto
eñ claritas prudencie deſignat᷑. que in
ter omnes virtutes magiſtra eſt. ſicut
in cõſultando. ferendo ⁊ ꝓuidendo. ꝓp
ter quod cõuenit ſibi illud p̃mi regum
viceſimo quĩto. Erat mulier illa prudẽ
tiſſima ⁊c. Tercio colūnam tẽperã
cie vt eſſet caſta in deſiderijs expinadis
et hec fuit colūna cedrina. de qua tercij
Regū ſeptimo. ligna quoqꝫ cedrina exci
derat in colūnas. Cedrus eñ odore ſuo
ſerpentes fugat. ſic ipã beata virgo caſ
titatis odore omẽs ſerpentios motꝰ in
aſpicientibus cohibebat. Et in huius
ſignū dicit᷑. iij. Regū. vij. fecit et qua/
tuor deambulatoria inter columnas ce
drinas. ¶ Quarto colūnam fortitudĩs
ſiue paciẽcie. vt eẽt firma in moleſtijs.
tollerandis. et hec fuit columna aurea.
Eccle. viceſimo ſexto columna aurea ſu
per argenteas. et pedes ſtabilis muli
eris. Hoc patet in aduerſitate quã ptu
lit tẽpore natiuitatis xp̃i. et tẽpore cū
in egyptum pauꝑcula cum filio fugit.
et filiū in cruce leuaĩ doloroſa cõſpexit.
de qua Bern. fortitudo imperabat do/
lori ſilencium. et quod difficilimū erat
moriebatur. et mori non poterat. hec
eſt mulier illa fortis quam ſapiens mi
ratur prouerbiorum vltimo. Mulierẽ
fortem quis inueniet ⁊c. Sed quoniã
hee quatuor virtutes principia ſūt diſ
poſitã ad introitum regni celorū. ideo
in hac ſimilitudine dicit᷑ Exodi viceſi/
mo octauo. Colūne autẽ ĩ ingreſſu fue
runt. ſcilicet tabernaculi. quatuor ⁊c.
¶ Quinto columnam fidei. vt eſſet
in ea ſerenitas ſciencie contemplantis.
Et hec eſt colūna enea de. qua tercii Re
gum ſeptimo. Statuit columnam dex
teram et vocauit ea nomine Jachim. id
eſt firmitas. quia eccleſia dei viui. vt
dicitur primo ad Thimo. tercio. colū/
na eſt et firmamentum veritatis. quo/
niam talis fuit virgo irradiata diuino
lumine tempore paſſionis cum omnis
diffugerent. pſalmiſta. Ego cõfirmaui
colūnas eiꝰ ⁊c. Sexto colūnã ſpei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt eſſet in ea ſecuritas cōſidēcie ſublimā
tis. et hec eſt columna ignea de q̄ Sapi
encie xviij. Ignem ardentē colūnaz di
rectricē habuerūt ignote vie. quia ſicut
illa p̄cedebat ad ducatū vie. ſic ſpes ad
brauiū patrie. hanc Salomō erexit in
templo et vocauit eam noīe Booz. id
eſt robur. quia ſpes roborat animā. vt
nullius poſſit hoſtilitatis adūſitatibꝫ
cōmoueri Hebre. ſexto. Cōfugimus ad
tenēdam ſpem. quā ſicut anchoram aīe
habemus firmam tutā ac fortem. vt ſic
dicat᷑. Apoca. xix. pedes eius tāq̄ colū
na ignis. ſed hee due poſite erāt in por/
tico templi. tercij Regū ſeptimo. Quia
ꝑ has duas promiſſa diuina ꝑ deſideri
um expectamus Septimo colūnam
caritatis. vt eſſet in ea copioſitas beni/
uolencie. et hec eſt colūna nubea de qua
Eccleſiaſtici. xxxiiij. et tronus meus
in columna nubis. id eſt in vtero virgi
nis. quia in ea et de ea carnem aſſump
ſit. hec eſt illa columna. per quam nos
deus ad terram ꝓmiſſionis preuio ful
goris lumine anteceſſit. Exodi. xiij. p̄ce/
debat eos dominus ad oſtendendam vi
am ꝑ diem in columna nubis ꝛc̄. quia
caritas ſic manet cum anima in via. vt
anima non recedat. p̄cedit et antecedit.
vt ſicut fuit comes itineris. ſic fiat et
ſucceſſio voluptatis. et qꝛ iſte tres ūtu/
tes fuerīt colūne ī tabernaculo iō ī figurā
dicit᷑. Exodi. xxvij. Colūne tres et ba
ſes tres. dicit. igit᷑ Sapīa edifica. ꝛc̄.

Item de eodem

Dominus poſſedit me ab inicō vi
arum ſuarum. et anteq̄ ꝛc̄. ꝓuerbiorū
octauo. Quia glorioſa virgo Maria cu
ius hodie natiuitatē ſancta mater eccle
ſia celebrat. mater fuit ſapiencie. quoni
am cōcepit et peperit ſapiencie habita/
culū in quo ſapiencia habitauit. ꝓubi/
orū octauo. Sapiēcia edificauit ſibi do
mum. Requieuit eīn et inhabitauit nō
tm̄ in mente. ſed eciam in carne. Eccle
ſi. xxiiij. Qui creauit me requieuit in
tabernaculo meo. ideo qd̄ dicit᷑ de ſapiē
cia poteſt dici de ipſa. ſic propter vehe/
mentem expreſſionem vtitur quaſi ab
ſtracto pro concreto ꝓpter excellēn ſanc
titatis ita vt corpus vehemēter lucidū
vocemus lucem et propter magnitudi/
nem et multitudinem iuſticie dicamus
hominem eſſe ipām iuſticiam. et homi
nem multū veracē ipam veritatē. ꝛ id
circo nō incōueniēter iſta lcō ad lrām ī
telligitur de ſapiencia omniū artifice.
in qua deus condidit. et diſpoſuit om̄ia
p̄s. Om̄ia in ſapiencia feciſti. intelligi
tur miſtice de virgine glorioſa. que vt
dictum eſt mater ē ſapiencie ꝛ ſpiritua
le habitaculum et tēplum. cōmēdat āt
et deſcribit ſeipſam virgo Maria. non
in ſe glorians. ſed in deo totū ī ꝑiū refe
rēs. q̄tū ad duo. Primo q̄tū ad grē
pleītudinē ꝑ quā fcā ē dei tēplū peculi
ar̄e. cū addit dn̄s poſſedit me. illa eīn res
aliq̄ dicit᷑ ab aliquo poſſideri. q̄ peculi
ari quodam iure inhabitatur. ergo di/
cit virgo gloīoſa. dominus poſſedit me
hoc eſt in me ꝑ graciam inhabitauit. ꝛ
totam me ſibi peculiariter vendicauit.
propter qd̄ āgelus eam ſalutauit dicēs
Luce tercio. Aue gracia plena. ꝛc̄.
Secūdo q̄tū ad excellēcie magītudiēm
ꝑ quā poīta ē oībꝫ ī exēplū ꝛ ſpectāculū
cū dt Inicō viarū ſuarū. hoc ē tāq̄ cūc
tis digniorē ꝛ excellenciorē. vt meito eā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

f

omnis creatura miretur ⁊ ſtudeat imi
tari · dicit ergo dominus ⁊c̄ · Quenam
igitur queſo et qualis eſt iſta poſſeſſio ·
quoniā ſe eſſe poſſeſſionem virgo glori
oſa et prudentiſſima gloriat᷑ · Nempe
iſta eſt poſſeſſio grata et placita ꝑ via
adopcionis · Ipſam enī deus elegit ſibi
in poſſeſſionem ipſam p̄elegit non niſi
qꝛ ſibi cōplacuit · ſed vt ſibi placeret ipē
fecit · qui eam ſibi gratificauit · et adop
tauit · eamdemqꝫ ſibi deputauit · grati/
ficauit autē et deputauit ſibi eam vt ſi/
bi placeret in duplici vita · ſcilicet acti/
ua et cōtemplatiua · in quarum vtraqꝫ
fuit virgo maīa. p̄cipua criſti miniſtra
trix ⁊ miniſtratrix que ſibi obſecuta eſt
eum in ſuo corpore portando · eum nu/
triendo eumqꝫ baiulando in egyptum.
fugientem et redeuntē · p̄cipua nichil/
ominus cōtēplatrix xp̄i ſemꝑ meditās
in lege domini die ac nocte · ſempqꝫ ſuſ
penſa in diuinis oraculis · ſemꝑ atten/
dens ad verbum quod conceptura erat
ſemper de eo cogitans poſtq̄ꝫ eum conce
pit et peperit · et quoniā vtraqꝫ hec vi/
ta duplex ſignata eſt · ꝑ illas duas ſoro
res Martham ſcilicet et Mariā · quarū
vna ſedule et ſollicite miniſtrabat · Al/
tera verbis eius intenta · et ad pedes
ſedens attētiſſime audiebat. Ideo euā/
gelium quod de iſtis duabus ſororibus
legitur. q̄uis altera peccatrix plus ex/
titeret in aſſumpcione eius · ad eius cō
mendacionem illud euangelium recita/
tur · De electione iſtius poſſeſſionis po
teſt intelligi quod in pſalmo dicitur ·
Jacob elegit ſibi domus iſrl̄ in poſſeſ/
ſionē ſibi · Jacob qui interp̄tat᷑ lucta/
tor vitam actiuam deſignat · Iſrl̄ qui
interp̄tat᷑ vir videns deum · cōtempla/
tiuam ſignificat · Primo autem nomen
eius Jacob · poſtea iſrl̄ a deo vocatus ē
et quia in nulla ꝑſona a deo creata · hec
duplex vita ꝑfecte concurrit vt in vir/
gine glorioſa · ſatis cōgruēter de ea p̄t il
lud intelligi · Tu igit᷑ xp̄iane qui colere
debes ⁊ imitari matrē xp̄i · exerce te in
hac duplici vita · ſcꝫ labore · et opere · et
in vacacione et quiete cōtemplacionis ·
Ita tū q̄ꝫ in actione deuitet᷑ ſollicitudo
ſuꝑflua · in ocio autē non queratur in
ercia vel deſidia · ſicut dicit et docet Au
guſtinus nono de ciuitate dei · Se/
cundo iſta eſt poſſeſſio munda pulchra.
et decora · per graciam ſanctificationis.
ipſe enim qui eam elegit ⁊ adoptauit ⁊
gratificauit. Ipſe ſanctificauit · purifi/
cauit et decorauit ⁊ mirabiliter adorna
uit · vt eſſet dei poſſeſſio pura ſancta et
ſpēoſa · videmus enim q̄ꝫ agricole ſuas
poſſeſſiones excolunt radices noxias
euellendo · infructuoſos palmites am/
putando · malas et inutiles herbas ex
ſtirpādo · bona et vtilia ſeminando plā
tando plantulas fructuoſas · Ita celeſ/
tis agricola de iſta ſua poſſeſſione euul/
ſit fomitem concupiſcencie · que eſt pri/
cipium · cauſa et radix fere omnis pec/
cati · ſperſit ſemina virtutum · eamqꝫ
multiplicibus donis et cariſmatibꝰ ad
ornauit · De iſtius poſſeſſionis ſancti/
ficacione poteſt intelligi quod dicit pſal
miſta · Quoniā tu poſſediſti renes me/
os · ſuſte · me deu · ma · mee · Nulli dubi/
um q̄ꝫ concupiſcencia ipſa in lumbis vi
get et in renibus ſit luxurie radix. Igi
tur poteſt veraciter dicere glorioſa vir/
go tu poſſidiſti renes meos · q̄a ego quā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſanctificaſti ꝛ in cōcupiſcencie fomitem
extirpaſti .ꝛ auulſiſti.ꝛ ſuſcepiſti me
de vtero matris mee. quia eius ſanctifi
cacio p̄ceſſit natiuitatē de vtero . Fuit
eñ ſanctificata mater dei anteq̄ȝ nata .
Vñ pt ſibi dicē dñs qd̄ dixit Iheremi/
as p̄mo. p̄uſq̄ȝ te formarē in vtēo noui
te. et anteq̄ȝ exires de ventre ſanctifica/
ui te. et hoc cōuenient intelligitᷣ qd̄ le/
gitᷣ Numerorū. xxxv. Mūdabitᷣ poſſeſ
ſio vrā me exiſtente vobiſcū. Ego enim
ſum dñs qui habito inter filios iſrahel.
Quiſquis igitᷣ xp̄ianus deſiderat vir/
ginis more habitaculū eſſe dei vt ī eius
mente inhabitet deus. ſtudeat emūdare
cōſcienciā ſuam. lacrimis diluat pcc̄a.
carnē ſuam mortificet cū vicijs et cōcu
piſcencijs. non faueat carnalibus deli/
cijs. ſtudeat ſe exercē in actibus et ope
virtutū vt ſit dei templū et habitaculū
mūdū ſpēoſū et aptū diuiē inhabitaci/
oni . Tercio iſta poſſeſſio eſt fructife
ra per graciam fecundacionis . ille eñ
qui eam ſibi elegit cōſecrauit et ſanctfi/
cauit. ipſe eam fecundauit. vt ſine viri/
li ſemine. ſine amplexu et ope : ex ſuis
puriſſimis ſanguinibus per ſpiritum
ſanctum conciperet et pareret filiū dei:
ex vtero eñ virginis ſanctificato p ſpi/
ritum ſanctū verbum dei naturam hu/
manam ſuſcepit vt eēt vna pſona deus
et homo. ꝛ qui extitit ab eī no ſine ma/
tre filius patris. fieret ex tempore ſine
patre filius matris. ſalua eciā propri/
tate vtriuſq̄ȝ . hoc eſt illud vaticinium
Yſaie prophete. Ecce virgo concipiet ꝛ
piet filiū ꝛc̄ . hec eſt illa nouitas Ihe/
remie. Femina circumdabit virum .
Quis audiuit vnq̄ȝ tale. aut vidit huic

ſimile. conceptus ſine libidine. partus
ſine corrupcioē. virginitas cum fecūdi
tate. et fecūditas cum virginitate. Hec
eſt terra benedicta que fructum pertu/
lit noſtre ſalutis. p̄s. Benedixiſti do/
mine terrā tuam . et poſt terra noſtra
dabit fructum ; quem fructū explicat
Yſaias . Aperiatur terra et germinet
ſaluatorem : Pſalmiſta . Filij merces
fructus ventris. Vnde poteſt deus dicē
illud. Eccle. ſcd̄o Poſſideo bonam poſ/
ſeſſionē . vtiq̄ȝ bona eſt poſſeſſio ꝛ fruc/
tifera nō ſterilis que talem ptulit fruc
tū. Eccle. xxxvi. Qui poſſidet mulierē
bonam. inchoat poſſeſſionē . Tu aūt o
anima xp̄iana et deuota iſtam virginē
ſaluta. bene dictū ventris eius fructum
non obliuiſcaris. ſed benedicas frequē/
ter illum cū illa recita et reuolue ſedu/
lo Aue maīa gracia ꝛc̄ . eamq̄ȝ ſtudeas
imitaī. ꝛ ſi filiū carne cōcipe nō poteīs
ſaltē mente cōcipias p bonū ppoſitū. p
bonū cogitatū. forma eū p bonū affcū
et pias per actum perfectum . Ne forte
poſſit dici de te qd̄ de malis dicitᷣ Yſa.
Venerunt filij vſq̄ȝ ad partum. et vir/
tus nō ē parienti Quarto iſta eſt poſ
ſeſſio quieta. pacifica et trāquilla . per
grām diuine ptectiōis ꝛ cōfirmaciōis.
Fuit eñ ſecura et trāquilla poſſeſſio
dei glorioſa virgo maria. vt nullus de/
moīacus ſpiritus . nullus cuiuſcumq̄ȝ
temptacionis impulſus ad eam poſſet
ptingē. vallata eñ erat diuino auxilio
ſepta angelico p̄ſidio. vt āt dixit . Luce
xxi. Dū fortis armatꝰ cuſtodit atrium
ſuū in pace ſūt oīa que poſſidet . Quis
forcior dīna ūtute ? q̄s poteēcior āgelicis
poteſtatibus. quorū officiū eſt coercere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et reprimere poteſtates que fulciũt vir
ginem ⁊ defendunt. vbi autẽ non eſt ſe/
pis diripietur poſſeſſio diuini vel ange/
lici preſidij Eccle. xxvi. Septa eciam
fuit beata virgo diſciplina. q̃tũ ad om
nes ſenſus vt nullus pateret hoſti adi/
tus vt eſſet ortus concluſus et fons ſig/
natus. per graciam cõfirmantem. Nul
lus enim in ea fuit motus aduerſus ra
cionem rebellis. nullus animi eius ꝑ/
turbacõnis aut paſſioĩs impetus. nul
lus inordinatus appetitus. immo om/
nes motus. omnes potẽcie et vires per
fecte et erant racioni ſubiecte. adeo vt
nulla in ea inobediencia. nulla pugna.
nulla repugnãcia. ſed omnia in ea ſicut
in archa Noe. animalia erant pacata ⁊
ideo in iſta pace factus eſt locus eius.
et tu anima deuota ſi vis deum habere
cordis habitatorem. ſerua ſenſus tuos
et claude omnes fores per quas aditus
eſſe poteſt ad animam. Sepias eam
munimine diſcipline. ne in te poſſit ali
qua perturbacio. et ne mors per feneſ/
tras tuas ingrediatur. Seda in te om/
nes tumultus fantaſmatũ. Calca om/
nes ſtrepitus paſſionum. vt ſacto ſab/
bato dignetur in te dominus quieſcere
et in tuo corde tanq̃ in ſuo tabernacu/
lo habitare. Quinto eſt iſta poſſeſſio
plena ſine diminucione. tantum enim
eam ſibi dominus vendicauit. nullum
voluit habere vel pati in ea conſortem.
Et glorioſa virgo in nulla q̃tãcũqꝫ exi
gua ſui ꝑticula alium admiſit dominũ
alium ſuſtinuit poſſeſſorem. q̃tum ad
cogitatum. nec q̃tum ad affectum. nec
q̃tum ad actum. ſed toto dilectiõis im
petu ferebatur in deum. illud implens
ꝑfecte mandatũ diuinum. Diliges do/
minum deum tuum ex toto corde tuo et
ex tota anima tua. et ex totis viri. tu.
et ex tota fortitudine tua. nichil in mũ
do dilexit. nichil appecijt. nichil vo/
luit. niſi deum vel ꝓpter deum. vt vel
modico amore remitteretur aut impe/
diretur. quo minus ferretur in deum.
Quĩ vt dicit Auguſtinus in ſcdo libro
confeſſionum. Minus te domine amat.
qui tecum aliquid amat. quod non ꝓp
ter te amat. de iſtius poſſeſſiõis pleĩtu
dine. Pſalmiſta. Impleta eſt terra poſ
ſeſſione tua. Numeri xxiiij. Erit om/
nis terra poſſeſſio eius. vbi habetur. erit
ydumea poſſeſſio eiꝰ. Terra beata vir
go maria eſt. que eius totaliter integra
liter ⁊ ꝑfecte poſſeſſio eſt. nichil in ſe ha
bens poſſeſſori alienum. ⁊ tu anima de
uota que cupis eſſe iſtius virginis imi
tatrix ſi vis ꝑfc dei a ci eſſe poſſeſſio ſũ
moꝑe caue. ne cuiuſcũqꝫ aut mundia/
lis excellencie. aut mũdialis opulencie
aut mundialis leticie. aut mundialis
amicicie. mũdialis ſapiencie aut alicu/
ius rei trãſitorie amor vite habeat lo/
cum. ſed omnibus que mundi. que car
nis ſunt relictis toto dilectionis impe/
tu ferãis in deum Sexto iſta poſſeſ
ſio eſt continua ſine interrupcõne nũq̃
alium admiſit dominũ. nec recepit ali/
um poſſeſſorem. ſed ab inicio continue
eam dominus poſſedet. quoniam nũq̃
deum offendit. nec venialiter. nec mor
taliter nũq̃ ab eo receſſit. nec ꝑ hoc ipẽ
ab ea. ſed in ea per graciam habitauit.
pſalmiſta. Memor eſto congregacio nis
tue quã poſſediſti ab inicio. quelibꝫ ꝑſo
na hũana quedã eſt cõgregacio. quidam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cetus. q̃ddam collegium. immo q̃ddam regnū. in quo diuerſe potencie. ſcilicet ſenſitiue exteriores. ſicut ſenſus cõmu/nis. fantaſtica. logiſtica. ⁊ memorialis Sunt et potencie intellectuales. ſcilicet memoria intelligencia et voluntas. in quibus cõſiſtit imago dei quibus oībꝫ p̄eſt voluntas. tanq̃ dn̄a ⁊ regina. que tendit ſequi cõſiliū racionis tanq̃ iudi/cis. Tunc aūt illd̄ regnū bene regit᷑ qn̄ inferiores potencie ſubdunt᷑ et obediūt medijs. medie ſup̄mis. ſup̄me ordinate volūtati. volūtas ſoli deo. ita ꝙ ab eius voluntate et mandatis nunq̃ recedit. Talis ordo fuit in virgine maria. ita ꝙ iſte ordo ſemꝑ ꝑſeuerauit. et ideo ab inicio cõtinue deꝰ eam poſſedit. vt poſ/ſit dicē. Memor eſto ⁊c̄. q̃ſquis igit᷑ ex xp̄iane. ſi iſti poſſeſſoī te aliqn̄ ſubtrax/iſti. id eſt ſi pc̄c̄m et maxīe mortale cõ/miſiſti. ſi alij poſſeſſori te ſudidiſti. Nā quot q̃ſqꝫ pc̄c̄a cõmittit tot demonibꝰ ī poſſeſſionē ſe tradit. Yſaie viceſimo ſex/to. poſſederūt nos domine alieni abſqꝫ te. Dole et ſatage vt ad iſtum tam benig/num ⁊ tam bonum redeas poſſeſſorem qui te excolat. et plantacões virtutum in te plātet. et in te ſicut in poſſeſſone ſua dignetur per graciam habitare.

Septimo deniqꝫ iſta eſt poſſeſſio per/petua ſine fine et terminacione. Beata enim virgo maria non fuit poſſeſſio in/terrupta. ſed per finalem perſeueranci/am vſqꝫ in finem deducta. et tandem ꝑ gloriam ſiue in gloria ad complementū perducta. ſola enim perſeuerancia per/ducit ad gloriā. Mathei quarto. Qui ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finem ſaluus erit. De iſtius poſſeſſionis perpetuitate et interminabilitate. Baruth decīo quar/to. O iſrahel q̃ magna eſt domus dei. ⁊ ingens locus poſſeſſionis eius magnꝰ ⁊ non habens conſummacionem. excel/ſus ⁊ immenſus. Domus dicit᷑ virgo Maria. quia in ea deus habitauit. que eius eſt locus. quia in caritate quieuit. que dicitur domus magna. propter ca/ritatis latitudinem. locus ingens ꝓp/ter ſapiencie profunditatem. Magnus ⁊ non habens conſummacionem. prop/ter perſeuerancie et perpetuitatis diu/turnitatem. excelſus et immenſus ꝓp/ter intencionis altitudinem et ſublimi/tatem; Tu igitur criſtiane hanc vir/ginem imitare. vt a diuino amore nul/la tribulacione. nulla aduerſitate ſepa/reris ſed vſqꝫ ad finē longanimis per/ſeuēs. vt ſis ꝑfecta dei poſſeſſio ſempit᷑/na. et ſic poſſideaīs a deo. vt ⁊ tu in et᷑/nū pſſideas eū. imediate videas eū. de/lectabiliter ames. eūqꝫ ſine fine collau/des. q̃a vt dicit Auguſ. xxij. de ci. vide/bimꝰ ⁊ amabimꝰ. amabimus ⁊ laudabi/mus et hoc erit in fine ſine fine Amen.

In exaltaciõe ſcē crucis.

Ad ꝓplõs exaltabo ſignū meum. pſa. xliiij. Crux dnīca q̄ ex tactu dnīce carnis fuit ſcīficata. in qua ⁊ fcā eſt re/dēpcio nrā: in multis extitit exaltata. Nā p̄mo ⁊ pricipalit᷑ fuit exaltata ī dnīca paſſione. qn̄ dn̄s Jo. xix. Baiu/lans ſibi crucē eam ſuꝑ ſuos humeros eleuauit. et tandē ip̄e ſuꝑ eam aſcendit Nonne valde exaltata fuit. quā altiſſi/mus ſuꝑ ſe portauit. Unde dicit᷑ cruci. Flecte ramos arbor. Et dn̄s in Eze. p̄/dixit. Ego dn̄s exaltaui lignum humi/le. Unde ſcd̄m. Auguſti. Crucis lignū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

extitit exaltatū quando lignum qd̄ eāt
latronum patibulum factum eſt regale
vexillum et tranſiuit ad frontes impe
ratorum Secundo Crux fuit exal/
tata in Aplorū predicacione . quando
ꝑ totum mundum gloria crucis eſt pre
dicata vel diuulgata . Vnde et dicebat
Aplūs. Nichil iudicaui me ſciē int̄ vos
Niſi xp̄m iheſum et hunc crucifixum .
Non veni inquit chorinthijs ad vos in
ſapiencia verbi vt non euacuetur crux
criſti Tercio fuit exaltata in ſua in/
uencione . ꝓpterea que facta ſunt tunc
miracula. lege hiſtoiam Quarto fuit
exaltata in victorie collacione . et in hu
ius ſigni oſtenſione cōſtantino dcm̄ eſt.
cōfide in hoc ſigno et vinces. Quīto
fuit ex altata hodierna die in eius recu
peracione . et in victorie collacione . et in
miraculorum multorum operacione . le
ge hodiernam hiſtoriam Sexto crux
eſt exaltata in fidelium deuocione . eo ꝙ
ab omnibus adoret᷑ . bene igit᷑ et ꝓprie
dictum eſt. ad Aplōs . ſignum meum .
Inquo verbo notantur maxime duo .
videlicet. Crucis criſti dignitas vel
excellencia ſingulis ꝓpter pondus ho
norabile quod portauit . Nobilitatē cm̄
contraxit ex tangente Signum inquit
meum. Secundo deuocō popularis
quam cruci conferri non deſinit . et in
hoc inſinuatur ſanctitas . quando dn̄s
dicit. Exaltabo inquit ad populos . et c̄
Eſt igitur notandum ꝙ p̄ter illa bene
ficia ꝑ crucem nobis ab antiquo colla/
ta magna nobis tota die exhibet᷑ bene/
ficia pulꝰ q̄ꝫ vlla exp̄mi poſſit ligua . ā
ſcribi valeat vlla carta. Nam crux xp̄i.
Eſt ſignū oberrātibus ad ſemitam
reductiuū . ¶ Eſt ſignum penitētibus
gracie collatiuum . ¶ Eſt ſignum pug/
nantibus impotencie firmatiuū Eſt
ſignum proficientibus intelligencie di
rectiuum . Eſt ſignū diligentibus
miſericordie promiſſiuū . Eſt ſignū
morientibus in periculum protectiuū.
Et eſt ſignū peruenientibus ad glo
riam inductiuū. Dico ꝙ crux criſti
eſt ſignum oberrantitibus ad ſemitam
reductiuum . hoc eſt enim ſignum recla
matorium quo falcones reclamātur ad
manum. In hoc tamen ſigno ad modū
aucupis nō poſuit dominus carnē ali/
enam . ſed ꝓpriam . ꝓpio ſanguine ru
bicūdam . Sed proch dudor . quia auis
extranea vocata ſuo r̄clamatoio criſti ſe
pe non venit admodū ſaturi accipitris
qui vocatus redire contēpnit. de hoc ſig
ꝓfugos reuocante dicit᷑ yſaie . leuabit
inquit dominus ſignum in naciones .
et congregabit ꝓfugos iſrl̄ . Qui erāt
ꝓfugi non qui ad modum filij profugi
erant a deo peccando elongati . Sed hij
ad vitam ſunt reducti crucis ſignacu/
lo ducti Nōne hoc eſt ſignum cuius vir
tute per ſanctos tam innumera mirabi
lia facta ſunt . Nonne ē hoc ſignum quo
tartara fracta ſunt . et celi aperti ſunt.
Nonne hoc eſt ſignum quo ſunt leproſi
mundati . et paralitici erecti . et demo/
nes effugati . ceci in lumen reducti . et
ad vitam mortui reuocati . Hec enim ꝑ
crucem omnia et ſunt corporaliter fac/
ta . et fiunt ſpiritualiter continue in ec
cleſia . ergo fratres ſi deuiamus . hoc
tanto ſigno reuocati redeamus . Nam et
agniculus ſi in grege oberrauerit mox
audita q̄ſi quodā ſignaculo voce mr̄is .

ſignum mox agnoſcit . z ad eam proti/
nus redit . Patet ergo ꝙ crux eſt ſignū
ad ſemitam reductū Secundo crux
eſt ſignum gracie collatū . ſignum ē eīm
dnīca crux indulgencie . Si eīm dn̄us
ꝓ ſuis crucifixoribꝫ voluit crucem pa
ti . ꝓſcūrus eſt obuiam homini penitē
volenti . Exemplum de filio ꝓdigo . Lu
xv . Unde dicitᶻ geneſis . quīto . Ponā
arcum meum in nubibus celi . z erit ſig
num federis inter me et īter terrā . nec
erūt vltra aque diluuij ad delendam ō/
nem carnem . Quid eſt arcus in nube
niſi criſtus in cruce . arcus ergo ille ce/
leſtis quia habet cornua verſus terrā .
propter qd̄ nō eſt tenſus ad eam ferien
dam ſignat pacem et graciam . criſtus
ergo dum in cruce extendit trāſuerſali
lit̄ brachia et caput inclinauit ſe volun
taīe paſſū oſtēdit . et hoc ſignū facilioīs
ē grē repādē . Un̄ Ben̄ . Attēde homo ca
put inclinatū ad oſculum . extenſionem
brachiorum ad amplexum . apcōnem
lateris ad affectum . Igitur ſicut circu
lus eſt ſignum taberne . ſic crux ſignū
fuit gracie cōferende . Nūquid non rex
ille vult militibꝫ diſtribuere theſaurū
qui oībus locis ꝓfoāt archam ? Nūquid
nōne vult effundere vinum qui in tot
locis ꝓfoāt dolium ? ergo a ſimili nōne
vult criſtus nobis gracie dare donum .
quem in cruce vides tot vulneribus ꝑ/
foratū ? Ber . Clamat clauus . clamat
vulnus ꝙ mīe dnī non eſt numerus
Foderunt inquit ei manus z pedes z
latus ꝑ quas rimas licet michi ſugere
mel de petra z oleū de ſaxo duriſſimo
et propter hec omnia dicit apoſtolus .
ad Roma . octauo . Qui ipſo filio ꝓpo

non pepcit . ſed pro nobis ōnibus tra/
didit illum . quō nō cū illo oīa nobis do
nabit . ergo crux eſt ſignū grē collatū .
Tercio crux eſt ſignum pugnantibus
impotencie firmatiuum et roboratiuū
ſic eīm cōſtantinus cū ea totum ſuū ex/
ercitum roborauit . ꝙ plenum trium/
phum nō ſolum de maxencio . ſed de cūc
tis hoſtibus reportauit . nec vllus toto
tpe impij ſui poſt aſſumtū vexillū cru
cis dominice ei reſiſtere potuit . Era/
clius īꝑator dum ī hoc ſigno ſpē poſuit
tantuum ab ea robur accepit ꝙ filium
coſdre in ſingulari certamine vicit z tā
dem ſibi omnē illius exercitum ſubiu/
gauit . Nam hoc ſignum et vulneratos
ſanat . et debilitatos roborat . vnde dū
Numerorū . xxi . filij iſrahel ab ignitis
ſerpentibus morderentur . preceptum
fuit moyſi . vt faceret ſerpentem eneum
quem pro ſigno in ligno ſuſpenderet .
quem dum vulnerati atteuderent ſana
rentur . Serpens eneus ſimilitudi
nem habens ſerpentis non tamē habēs
venenū . fuit criſtus non habens pecca
tum . ſed ſimilitudinem carnis peccati
ſicut igitur illi vulnerati a ſerpentibꝫ
ſanabātur ad illius ſerpentis aſpectū
ſic modo ꝑcuſſi a demonibus ſanantur
et fortificantur . vnde ipſe dicit in Jo .
Sicut moyſes exaltauit ſerpentem in
deſerto . ſic exaltaī oportet filium homi
nis zc̄ . Immo longe magis . quia ibi
tantū fuit figura . hic veritas pura . vn
de ille ſerpens ex uirtute huius ſerpen
tis virtutem habuit ſanatiuam . Unde
dicitur . Sapiencie . ſecundo . Qui eīm
conuertebatur non per hoc ꝙ uidebat
ſanabatur ſed ꝑ te omnium ſaluatorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

i

Ad litteram loquitur de illo ſerpēte cu
ius virtus erat per hunc ſanare. quia
igitur hoc ſignū vulneratos ſanat. per
conſequens eos firmat. et ad bellandū
roborat. dum em̄ fidelis miles ducem
ſuum vulneratum in cruce videt. miro
modo roboratur ad bellum Bernđus.
Si paſſio domini ad memoriam reuo/
cetur nichil eſt tam durum qđ nō equo
animo tolleret. valde milites animoſi
fiunt. dum vexillis regis intendunt.
et hoc ſatis aperte dicitur. ij. Macha.
viij. vbi legitꝫ ꝙ dato ſigno de adiuto/
rio dei. ipē dux in pͥma acie cōmiſit cū
Nicandre et facto ſibi adiutore oīpotēte
interfecerunt fere. nouē milia hoīm. et
reliquos fugere cōpulerūt. igitꝫ crucis
ſignū eſt vulneratorū oīm ſanatiuū. et
oīs debilitatis et inpotēcie firmatiuū.

Quarto ſignū crucis eſt ambulanti
bus et ꝓficientibꝫ itineris directiuū.
ambulātes em̄ ſepe deuiant et oberrāt
ſi cruces que ponuntꝫ in vijs in multis
ꝑtibus nō attēdant ſic viam ad patriā
neſcit. qui crucē dn̄i non attēdit. Unde
dicitꝫ. preſbiteris quorū eſt alijs prebē
iter. Yſa. xvi. preꝑate viā ante omnes
alios incedētes. et planū facite iter de/
uia offendicula remouendo. et leuate
ſignū ad populos crucis eis itinera de
monſtrādo Nam ſicut dicit in eod. yſa.
hec eſt via recta et nō eſt alia ꝓter ipāꝫ
Nonne dn̄s in Johāne dicit. Ego ſum
hoſtiū et ꝙ qui aliunde intrat fur eſt ꝛ
latro. Quid igitꝫ fruſtra quidā querūt
ſibi viā ad patriā ꝑ mundi diuicias.
quidā vero ꝑ honorū eminencias. Fruſ
tra laborant qui ſuꝑ petrā ſeminant.
qꝛ nō eſt hic via ad regnum. ſed pocius
ad infernū. Nōne ſtultus eſſet q̄ vellet
aſcendere montem ſi teneret viam de/
ducentē ad vallem. Quis n̄ ſtultus vo/
lens cū feſtinancia ire romam. viam te
neat ducentē ad cōpeſtellam q̄ ſemper
elongat a roma. cum igitur via crucis
nichil habeat niſi aſperū. et hec ſola ſit
via ad regnū. Reſtat neceſſario ponen
dum. ꝙ om̄is via q̄ dulce bonū ſequitꝫ
non amarū ductiā eſt ad infernū. ſicut
em̄ aqua omnis fluīnis intrat et finitꝫ
in mari. ſic ē vt dicit Ric. Oīno neceſſe
vt omnis humana dulcedo terminetꝫ in
amaītudinē. Quid em̄ morte amarius
et maxime ea. q̄ dicitꝫ ſcđa. q̄ nūq̄ꝫ finitꝫ
et q̄ eſt vita in mundo. q̄ mortis termi/
nacōne nō clauditꝫ. q̄ cum in dulcedine
vite pn̄tis ducitꝫ: nō ſolum morte cor/
poris ſed morte gehennali q̄ eſt grauiſ/
ſima. terminatꝫ. ergo fratres nō labo/
remus in uentū. non nos decipiat hoc
bonū creatum. quia nulla via alia eſt
ad regnum. niſi per dominū crucifixū
Unde cum ſanctꝫ Franciſcus multis
lacrimis viā ſalutis a deo oraret oſtēdi
librum accepit. quē ad hoc poſuerat.
in altari. Quem cum aperuiſſet: ſibi
qđ occurreret tāq̄ꝫ ſibi dominꝫ demon/
ſtraret acciperet. dominica paſſio ſibi
primo occurrit. Cumqꝫ ne caſu factū
eſſet ſecūdo et tercō hoc feciſſet. ſemper
ſibi idem occurrit. Tunc intellexit vir
dei ꝙ non erat alia via ſalutis. q̄ꝫ domi
nice paſſionis et crucis. ergo licet con/
cludere ꝙ crucis vexillum eſt ſignum
penitentibus directiuum. Quinto
Crux xpriſti eſt ſignum amantibus
miſericordie promiſſiuū. ſi em̄ maiorē
caritatem nemo habet q̄ꝫ vt animā ſuā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

poāt quis ꝓ aīcis ſuis. patet ꝙ multū
amauit. qui ꝓ nobis crucem ſuſtinuit
Ber. patet amor cordis ꝑ vulnera cor/
poris. ⁊ iterū Ber. ait. hoc eſt bone ie/
ſu qđ deuocōnem meā multo plus mo/
uet plꝰ vrget calix domine quē bibiſti
opus redempcionis noſtre. vñ de hoc
exponitur illud Yſaye. ſecūdo. Radix
yeſſe qui ſtat in ſignum populorum ip
ſum gentes deprecabūtur. ad litteram
de criſto loquitur. qui fuit radix yeſſe
quia ſicut radix eſt principium funda/
mentū et ſuſtentamētū tocius arboris
ſic criſtus eſt radicabile principium oīs
gracie ſpiritualis. ſed hic in cruce poſi
tus eſt in ſignum vt ab ōnibus videre/
tur. omnes eum depcaremur vt nobis
miſericordiā īpetraret. Nō eſt ergo fra
tres mouendū ab ore. non eſt eciā mo/
uendum ab opere. hoc ſignum nobis
miſericordie īpetratū. vñ in quatuor
āgulis veſtium moyſes loquens de phi
lacteriȷ̈s ī qbus paſſio dominica eſt ſig
nificata dicit. erit hoc q̈ſi ſignum ī ma/
nu tua. et quaſi munimentum āte ocu
los tuos quaſi diceret. ſi eīn cōuerteris
cor tuum ad agenda erit hoc tibi ꝓ ſig/
no in manu tua. Si vero ad cogitanda
erit tibi ꝓ ſigno ante oculos. vnde dici
tur Eccſiaſtici. Graciam fideiuſſoris
tui ne obliuiſcaīs dedit eīn ꝓ te animā
ſuam Quid pro te aliud tā magnū daē
potuit. ergo qui pro te dedit animam
non faciet tecum miſericordiam? ſi ta/
men tāti beneficȷ̈ non inueniaris īgra
tus. Accipe hoc exemplum bea/
ti Carpi. qđ ponitur in legenda. Cui
criſtus dixit ꝙ erat patus iterum pro
peccatoribus crucifigi. O ſūma pietas
ſūmaqꝫ miſeīcordia dei ſalvatoris. que
cū tota die offendatur a nobis. nō tū a
nobis ſua beneficia aufert. ſed conti/
nuā nobis miſeīcordiā īpēdit. et nūc ꝑ
intna cōſilia. nūc ꝑ extciora carnis ver
bera. nunc ꝑ ſcripture documenta. nūc
ꝑ cōtinua beneficia. et nunc etna cōmi
nando ſupplicia. bonaqꝫ promittendo
etna. nos cogit ad regnum. ergo crux
eſt miſericordie donatiū. Sexto eſt
ſignum moriētibus ab hoſte defenſiuū
Non tute quis tranſit vbi latrones ſtāt
in inſidȷ̈s. niſi vexillum deferat ſancte
crucis. Nam hoc ſigno victorioſo viſo
terrentur mirabiliter demones. fugan
tur hoſtes. nec appropinquare audent
demones. vnde qn̄ quis oleo vngitur in
extremis. crux ibi dimitti in auxiliū
morientis conſueuit. vt ea viſa con/
fortetur infirmus ⁊ terreatur diabolus
vnde dictum eſt in figura. Exo. duode
cimo. ab angelo ꝑcuſſore. eīt vobis ſan
guis agni in ſignum et videbo ſangui/
nem et tranſibo vos. nec erit inter vos
plaga diſpdens. qn̄ ꝑcuſſeo terrā egyp
ti. Et propter hoc dicitᷓ angelo ꝑcuſſo/
ri. Eze. nono. Signa thau ſuper fron/
tes virorū gemenciū. et dolencium. et
ſubditur ibi ſuꝑ quē videritis ſignum
thau ne occidatis. ergo ſi nulli ꝑcitᷓ. ſed
ōnis occiditᷓ ſuꝑ quē thau nō īuenitur
Reſtat ꝙ crucis ſignū eſt morienciū de
fenſiuum. Nam ⁊ de quodā Judeo nar
rat Gre. ꝙ dū ī quoddā templum idolo
rū ꝓpter noctem aliqn̄ declinaſſet eo ꝙ
aliud hoſpicium habē nō poſſet. timēs
q̈uis ī crucifixū non crederet Crucis
ſignaculo ſe muniuit. cūqꝫ in ipſa noc
te ibi multitudo demonū conueniſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Vnus ex eis ait. Quis eſt ille qui nos
aſpicit Cumqꝫ quidã irent vt viderẽt
territi clamauerũt ve ve ve vas vacuũ
ſed ſignatũ. ſtatimqꝫ oĩs illa turba diſ
ꝑuit demonũ. Dicit̃ eciã in hiſtõ trip/
tita. ꝙ nemo illorũ qui tẽpore Conſtã
tini vexillum crucis portabat tẽpore
belli. potuit vnq̃ vulnerari vel capi.
ergo ſi ad dfenſionẽ hoĩs tanta ĩ viuẽti
bus eſt virtus crucis. quantum putas
auxilij cõferre mortuis cum tunc in ex
trema necẽtate ſint. Septĩo Crux
xp̃i eſt ſignũ ꝑueniẽtibus ad gloriam
ꝓductiuũ. et in ipſa gloria ornatiuũ.
Nulli eĩm celeſtis ianua claudit̃. ſi vex/
illum crucis ab eo ferat̃ Vnde dicit̃ in
quadã hiſtõ. ꝙ latro qui fuerat cũ dño
crucifixus vadens ad paradiſũ delicia
rum. ſuꝑ ſe detulit crucis ſignũ. qd̃ dñ
vidit angelus cuſtodiens ꝑadiſum. ſta
tim eum intrare ꝑmiſit. ꝓpter qd̃ et
Apocalipſis ſeptimo. dicit̃ ꝙ Johãnes
vidit numerũ ſignatorũ ex omnibꝫ gẽ/
tibus ſtantes ante tronũ amictis ſtol̃
albis et palme in manibus eorũ Cũqꝫ
quereret. qui eſſent. audiuit. hij ſunt q̃
venerunt ex magna tribulacõne. et la/
uerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni.
ergo ſi in celis volumꝫ coronari neceſſe
habemus hoc ſigno ſignari cũ ſit glorie
collatiuũ. et in ipſa gloria ornatiuum.
Ad quã nos perducere dignetur ꝛc̃.

De ſancto Matheo Aplõ
et Euangeliſta.

Conuerſus ſum vt viderem vocẽ
q̃ loquebatur mecum Apocalipſis ꝑmo
Peccatum ſicut docet Auguſtinus. Eſt
auerſio ab incõmutabili bono. et cõuer
ſio ad cõmutabile bonũ. In omni eĩm
mortali peccato ſũt neceſſaria iſta duo.
ſcilicet Auerſio ꝛ Cõuerſio. ſed auerſio
eſt in peccato. ſicut formale. et cõuerſio
ſicut materiale. et ideo aũſio ꝛ cõuerſio
non ſunt duo peccata. ſed vnũ. et ſunt
ſimul iſta duo. ſ. auerſio et cõuerſio.
Nam ſicut in de Gñatione et Corrup
cõne elementorũ. vt phũs dicit. Gñacõ
vnĩꝰ eſt corruptio alterĩꝰ. et ecõuerſo.
ſic eciã ſuo mõ intelligendũ eſt in pccõ.
quia nunq̃ quis a deo auertit̃. niſi ad
aliud cõuertat̃. et dum ad cõmutabile
bonũ conuertit̃. ab incõmutabili bono
auertit̃. verum. qꝛ oĩa peccata in aũſi/
one cõueniũt. ex illa ꝑte diſtingui non
pñt. qꝛ nulla int̃ ſe differũt ꝑ ea in qbꝫ
cõueniunt. ergo ex ꝑte cõũſionis ad cõ
mutabile bonũ fit diſtinctio peccatorũ
Vñ cõuerſio ad pecuniã dicit̃ auaricia
Cõuerſio ad ꝓpriã excellenciã dr̃ ſuꝑ/
bia. et ſic oĩs culpa denoĩat̃ a cõuerſiõe
ꝓpria. ita ꝙ ſit hec denoĩatio a matĩa
nõ a forma. Sꝫ Nõ ꝙ qꝛ ſimplex ẽ
aĩa non p̃t ſil̃ et ſel̃ ad duo cõuerti bõ.
et maxĩe ſi ſint diſtãcia multũ. Quare
homo cõuerſus ad incõmutãbile bonũ
nõ poteſt cõuerti ad cõmutabile bonũ.
ymmo dũ ad deũ cõuertit̃ neceſſe eſt vt
a bono cõmutabili eius faciẽs auertat̃
qꝛ ergo btũs Math. tãq̃ publicanꝰ cãt
ad mũdũ cõuerſꝰ. et a deo aũſus a xp̃o
vocatus. neceſſe hũit faciẽ a lucro. quo
intẽdebat auertẽ et ſe ad xp̃m vocantẽ
cõuertẽ. Vnde optime dicit. Cõuerſus
ſum vt vi. vo. ꝛc̃. ꝑmo vt viderẽ me vo
cantẽ. In quo ũbo oñdit in duobꝫ ſuã
obedienciã et cõuerſionẽ eſſe ꝑfectam
ſcilicet. Ex parte cordis a quo omne
bonum iniciatur. Cor bonum omne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

iniciat tanꝙ fontale vite pncipiū . et ex
pte opis quo bonum ꝗlibet conſūmat
cor eciam omne opus bonum cōſūmat
dum illud adducit in actum. Notat
igitur pmo pfecta cōuerſio cordis . cū
dicit . cōuerſus ſū. Secundo notat
pfecta ſupaddicō opis . cū addit . vt vi.
vo . q̄ lo . me . Quid eni fuit voce videre
niſi eam audire . et quid eſt vocem audi
re niſi voci obediē . quod dicitur in ope
ponere . vnde mos eſt apud quoſdam .
ꝙ cū nolunt qd audiunt facere : dicūt ſe
non audire . Non īquiunt te audiemus
id eſt qd dicis nō faciemus . Dicat ergo
ſanctus Matheus . iā ex publicano fac
tus Apoſtolus . cōuerſus ſū ꝛc. Eſt
igitur notandum ꝙ ad cōuerſionem et
ſi omnia nos inducant . ſunt tñ . qua/
tuor que nos debeat mouere . ſcilicet .
Culpa . Gracia . Pena . Gloria . Nam
nos ad conuerſionem mouere debet .
In primo culpa qua dominum deū re
demptorem offendimꝰ . Secundo gra/
cia quā peccādo pdidimus . Tercio pe
na quā p culpā meruimus . Qrto glo/
ria a qua nos excluſiꝰ . Dico ꝙ ad cōuſi
onē cū ſancto Apoſtolo faciendā moue
nos debet culpa qua deū offendimus .
quid eſt enim culpa niſi quedam luto/
ſa fetenſqꝫ mateia . Sed quis ē pulcris
pannis ornatus : ſi in lutum caderet :
qui citiſſime inde non ſurgeret ſi ſaltē
valeret ? Sed quid anima precioſius ?
ergo ſi in lutum cecidit culpe . nūquid
non cito inde debet ſe erigere ? Item
quis eſt in regno francie . qui ſi regem
offendiſſet . nō pro poſſe laboraret . nec
moram interponeret . vt in eius graci/
am rediret . ergo qd fit regi mortali . nō
magis faciendum eſt domino immorta
li ? Et ideo beatus Apoſtolus a criſto
vocatus . nec racionem domino reddidit
nec inducias poſtulauit Sed ſicut dici
tur . Mathei . tercio . Surgens ſecutꝰ
eſt eum . poterat enim dicere illud . pſ.
Cogitaui vias meas . ſupple preteritas
et verti pedes meos id ē affectus meos
in teſtimonia tua . Que enim mulier ſi
nobiliſſimū virum haberet deprehenſa
ab eo in adulterio : non ſtatim ſurgeret
verecundiam indueret et ad virum in
dulgentem ꝛ ſuppliciter vocantem non
ſtatim accederet ? et veniam lacrimis
poſtularet ? Si talis eſt aīa criſti ſpō
ſa peccatis proſtituta . ergo ipſe dicit aī
me . Jeremie . tercio . Tu inquit forni/
cata es cum amatoribus multis tamen
reuertere ad me et ego ſuſcipiam te . ſo/
lum hoc peto a te . vt recognoſcas in te
virum tuum me dominum tuum offen
diſſe . vnde ſtatim ſubdit ibidem . Leua
oculos tuos in directū . et vide vbi nūc
proſtrata ſis . O ſumma et inenarrabi
lis pietas domini dei noſtri . fornicatur
vxor alicuius hominis et ſtatim eam
expellit . et vix vnꝗ ei parcit . ſed pec/
cat anima . criſti ſponſa . nec vno tan/
tū . nec pluibus peccatis ſed modis in/
numeris . cum mundo . carne et dyabo
lo . ꝛ ſtatim ſi redeat . ſtatim eam vocat
ad ſe et oīa peccata cōdonat . imo qd ma
ius eſt nolentē redire vocat vt redeat . ꝛ
vt reuertatꝛ reuocare non ceſſat . vnde di
cit Jere . cōuertimini filij reuertētes . qꝛ
ego vir vr̄ ꝛ aſſumā vos . Et multa po
nit ibi de hac mateia . Secūdo ad cōuſio
nē nos mouē debet grā quā pecādo pdi
dimus . Quis eni non doleret ſi pderet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

frumentū in horreis poſitum. Quis ſi
ꝑderet vinū in dolijs cōſeruatū. Quis
ſi amiſerit aſinū. bouē vel equū. Quis
inſuꝑ nō doleat ſi ꝑdat theſaurum diu
in ſcrineis cōſeruatū. ſed quātus credē
dus eſt omnis theſaurus corporalis
conꝑatus ſpūali? Quid eſt eī̄ corpus
ad animā. ergo quāto eſt aīa corpe no/
bilior. tanto theſaurus aīe. eſt theſauro
corꝑali melior. at igit theſaurꝰ anime
eſt. quo ſolo anima diues eſt. ergo ſi tm̄
doles ꝓ amiſſione theſauri corporalis.
quantū dolorem hrē decet ꝓ amiſſione
theſauri ſpūal. ergo ſi ꝑdidiſti neceſſe
habes ad deū cōuerti. vt donū recuꝑes
qd amiſſum eſt Item cōſidera aliud
Si eī̄ aliq̄s haberet a rege Francie
aliqd ſignū quo habito eſſet amicus re/
gis. quo oſtenſo pateret ei quandocūqꝫ
vellet ingreſſus ad regem. et quo ſigno
ſeruato deberet a rege regnum magnū
accipere. dic ſi potes. quantū doleret ſi
ſignum hoc ꝑderet. multū eī̄ doleret;
Et pauperes ſi cōtingat eos ꝑdere ſig
num per qd admittūtur ad elemoſinā
pape: quantum putas dolerent; ſed
gracie eſt tale ſignū. quo habito amici
ſuꝰ regis eterni. et quo oſtenſo. ad in/
tima ſecreta eiꝰ admittimur et quo ſer
uato eternū regnū accipimꝰ. ergo nō/
ne dolebit ex omnibus medullarū pre/
cordijs qui hoc ſignum ꝑ negligenciam
ſuam ꝑdiderit? ergo fratres mei rōne
ſigni ꝑditi debemus cum Apoſtolo ad
xpiſtum cōuerti. Unde dicit nobis in
Iohele. Conūtimini ad me in toto cor
de veſtro. In ieiunio fletu et planctu.
et ſcindite corda vrā et non veſtimenta
vrā. ecce qualr dēt cōuerti ad dūm qui

eius ꝑdidit ſignū. Nam dēt eſſe cōuer/
ſio ꝑfecta et integra. qꝛ corde toto debet
eſſe corꝑis afflictīa. qꝛ in ieiunio debet
eſſe lacrimoſa. qꝛ cū fletu multo debet
eſſe doloroſa. corde ꝑfecto et cōtrito; et
qꝛ ſic ad xp̄m hic ſcūs aplūs eſt cōuſus
potrāt dicē illd Ieͤmie. xxxi. poſtꝗ cō/
uertiſti me. egi pñiaz et illd Iob. xlij.
Ideo me rep̄hendo et ago pñiaz in fa/
uilla et cinē. O q̄ta fuit huius apl̄i pe
nitencia ꝗ dura ꝗ aſꝑa ꝗ diuturna in
diſcurrēdo in p̄dicando. in fame in ſiti
et calore et frigore et vltio mortē ꝓ dño
ſuſtinendo. Unde Aplūs de ſe alijs qꝫ
Aplīs. i. Corinthe. iiij. Puto eī̄ nos
deꝰ Aplōs nouiſſīōs oñt. tamꝗ morti
deſtinatos. qꝛ ſpectaculum facti ſumus
mūdo. angelis et hoībus et addit vſqꝫ
in hanc horam. et eſurimꝰ et ſitimꝰ et
nudi ſumꝰ. colaphis cedimur. et inſta/
biles ſumꝰ zc. ſed q̄s hodie dolet de grā
ꝑdita. q̄s laborat vt graciā amiſſā re/
cuperet ꝑ pñiaz. Unde dñs conqueritr
Ieͤmie ij. dicens. q̄re dixit ꝓplūs meus
receſſimꝰ non veniemꝰ vltra ad te. heu
me. qꝛ a dño deo nrō receſſimus ad deū
cōuerti ꝑ pñiaz nō curamus. et tū dñs
benigniſſimus dicit. ꝓplūs meus quō
ſuus ſi ab eo receſſerat. quō ſiꝰ ſi rediē
nolebat? ſed ſuus erāt. ꝓpter faciendā
cū eo miſericordiā. ſed nō ſumus ꝓpt cul
pā cōmiſſā. vel ſuꝰ ꝓpt elcōez eternā.
nō ſuꝰ ꝓpt tꝑalez maliciā vel ſuꝰ ꝓpt
eos q erāt ibi boni. et nō ſuꝰ ꝓpt eos q̄
erāt ibi mali. Tercio ad cōuerſionē
nos mouē debet pena quā peccādo me/
ruimꝰ. ſtatī eī̄ vt peccauimꝰ et graciā
dīnā abiecimꝰ et ne pene tamꝗ mortis
filij ſumꝰ obligati. ymmo ſtatim vt hō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

peccat ſi deus non miſericorditer expec
taret. ſed ſecūdū iuſticiā cōtra nos ꝓce/
deret. ſtatim nos in infernū deiceret. et
eſt mirabile. quia vnde deberemus deo
eſſe ſubiectiores. et ipſius maxīe ama/
tores. inde ſumus peiores. quis iudi/
cē non amaret ſi ingratus non eſſet:
qui cū mox eū ex iuſticia occidē poſſet:
eum cum miſericordia exſpectaret. ſed
verū eſt qd̓ in Eccle. ſcriptū ē. quia in/
quit non ꝓfertur ſtatim contra malos
ſnīa. filij hominū abſq; vllo timore ꝑ/
petrāt mala. Sed ſciant peccatores cer
tiſſime. ꝙ quāto ex miſericordia diuci
us exſpectantur. tanto ſi non cōuertan
tᷣ durius ex iuſticia puniēt᷑. et qd̓ p̄us
fuit miſericordia poſtea trāſibit in vin
dictam. Naturale enī eſt vt iudices qui
mites ſunt. et cū malefactoribus mici/
us agunt. ꝙ dum illi miſericordiā non
agnoſcunt. iudices in iram forcius in
ardeſcunt. et tanto fiunt crudeliores.
quāto p̄us fuerant miciores. Exēplū
ſecundi Machabeorum ſexto. De illis
qui rogabant eleazarum ꝓpter antiq̄
quā habuerūt cum viro aīciciam: vt ſe
comedere carnes porcinas tm̄ ſimulaēt
vt ſic mortem euaderet. Cumq; hoc ſe
facturū negaret. dicitur ibi ꝙ illi qui p̄
us fuerāt ei micōres. in irā maiorē con
tra eū cōuerſi ſunt. et ꝓpter hanc cau/
ſam dicitur in. p̄o. Niſi cōuerſi fueītis
gladium ſuum vibrabit ad vulnerādū
arcum ſuum tetēdit et ꝑauit illum. ad
ſagittandum. et in eo ꝑauit vaſa mor/
tis ad eternaliter puniendum. O ſi ſci
rent quātis penis ſunt puniendi. ꝙ̄ i/
tenſis doloribus affligendi. ꝙ̄ diutur
nis ⁊ cōtinuis ignibus exurendi: vel/
lent nō eſſe nati. O ſūma ſtulticia homi
nis. q᷑ timet agnus lupum et eū fugit
timet mus murilegū. ⁊ ſe ab eo abſcon
dit. timet c̄uus vrſū. et aīal omē leonē
et eius rugitū expaueſcit. timet aqui
lā omīs auis dum ipſam in aere ſentit
vnde ipſa die qua falco eā ſentit ad pre
dandū nō exit. et homo creatura racio
nalis. cuius ē anima īmortalis. ⁊ pe/
na que ei dabitur eſt ex ꝑte peccati eter
nalis nō tāta ꝑicula expaueſcit. Si ti
met latro ſuſpēdiū cuius pena ē ad mo
mentum. quāto amplius eſſet timen/
dū ſi ſꝑ duraret ſuſpēdiū ⁊ pena illa ꝙ̄
ex laqueo ſentit ad momētū eſſet dura/
bilis ī eternū. ergo quō ſic ſtulti ſumꝰ
vt nō timeamus ignē īflammātem. ig/
nē deuorātem. ignem indeficientem. et
ſerpentes ignitos. carnes nrās ꝑpetuo
⁊ cōtinue cōmeſturos. nūꝙ̄ ad ſacietatē
venturos. ⁊ oīa hec et alia mala īnumera
nō ſuſtinebūt miſeri ad momentū. nec
ꝑ mille milia annorū. ſed ꝑ plura mil
le millenaria ꝙ̄ ſint ī mari gutte aqua
rū. et magis ī infinitum. q᷑ vſq; ī ſem
piternum. Tūc enī deſinet pena miſe
rorum. qñ gloria deſinet beatorum. i/
mo qñ deus deſinet eſſe dominus omni
um. ⁊ ꝓpterea ſane cōſulitur homini ī
Eccleſiaſ. Ne inquit tardes cōuerti ad
dominum. ⁊ ne differas de die in diem
Ne ſubito veniat ira illius. ⁊ in tempo
re vlcionis diſperdat te. ¶ Quarto ad
conuerſionem mouere nos debet gloria
quam peccando amiſimus. homo enim
qñ equū ā pecuniā ꝑdit. ſtatī ſurgit et
vadit q̄rēdo donec reīuenerit qd̓ amiſit
exēplū de hoc poīt dominus de illo qui
ouē ꝑdidit. ⁊ de muliere que dragmam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

amiſit ergo ſi ſic fit ꝓ parua re tꝑali ⁊
ꝓ re mortali. qd faciendū eſſet ꝓ re in
menſiſſima nullis tꝑibꝫ finiēda. ergo
frēs mei ſi peccando gloriā illam beatā
amiſimꝰ. ſi nos a ſocietate ſanctorū ex
cluſimꝰ ꝑ penitenciā nos ad deū cōuer
tamꝰ et indulgenciā illius fuſis lacri
mis poſtulemꝰ. qꝛ benignus eſt dn̄s et
recuꝑabimꝰ qd̓ amiſimꝰ Unde dicitur
Johel. ij. Conuītimini ad dn̄m deum
veſtrū. qm̄ benignꝰ eſt intollerādo. mi
ſericors in ſuſtinēdo. paciens in exſpec
tando. multe miſeicordie in remittēdo
et p̄ſtabilis ſuꝑ malicia in graciā cōfe/
rendo et gloriā finalit̄ dando. et ꝓptēa
dicit̓ in Ezechi. Cōuertimini et agite
pn̄iaꝫ a c̃minibꝫ et inq̃namentis vr̄is
et nō eſſet vobis in ruinā iniq̃tas vr̄a.
De hiꝭ q̃tuor cōſideracōibus ad cōuer
ſionē mouentibus. ſic ait Bern̄. Con/
ſidera vn̄ venis. et erubeſce quantū ad
primā vbi ſis. et ingemiſce quantū ad
ſcd̓am quo vadas. ⁊ cōtremiſſe quantū
ad terciā. ad q̄d vadas. et cōcupiſco quā
tū ad quartā. qd̓ ipē preſtare dignet̓ ⁊c̄

Item de eodem .

Poſtq̄ꝫ cōuertiſti me egi peniten/
ciā Jeremie xxiij. Sicut enī baptiſmꝰ eſt
poſt peccatū ſiue poſt naufragiū. p̄ma
tabula q̄ eripimur a procella ſiue a cul
pa. q̄ eſt maris tēpeſtas. ſic penitēcia
eis q̄ relabunt̓ in culpa eſt ſcd̓a tabula
ſiue natabula qua liberat̓ aīa a recedi/
uo. Nam ſic̄ baptiſmo liberamur a cul
pa originali. ſic per penitenciā. libera
mur ab actuali. ergo qui poſt ablucōeꝫ
baptiſantis recidiuat in culpā nō debꝫ
ſcd̓am contēnere medicinā. cū. iam ami
ſerit primariā. Egrotus enī ſi non ſit.
ſtultus ſi recidiuet poſtq̄ꝫ a medico eſt
curatus. medicum aduocat et rogat vt
ſcd̓am medicinā apponat. per quā mor
bum eiciat. Cum enī egritudī ſit cōtra
ria medicina. et cōtraria curent̓ cōtra
riꝭs. ſicut calido frigidum et frigido ca
lidū. quociēs replicat̓ morbus tociens
repetenda eſt medicina. Sicqꝫ quociēs
iterat̓ culpa. tociens illi cōtraria reite
randa eſt penitēcia. cum ergo ſanctus
Aplūs poſt mūdacōnem p̄mā in circū
ciſione factam fuit relapſus in culpam
Non eſt veritus agere pn̄iaꝫ. Unde dt̄
domino poſtq̄ꝫ cōuertiſti me egi pn̄iaꝫ;
in quo verbo notant̓ pn̄paliter duo.
Unū ex ꝑte dei. ex ꝑte dei notat̓ vel mō
ſtratur miſericordia qua aplm̄ publica
nū conuitit. Alterū ex ꝑte apli. ex ꝑte
apli notat̓ iuſticia. qua ſe ꝓ peccato
puniuit. Oſtendit̓ aūt diuina clemen/
cia in aplm̄ cōuertēdo. cū dicit̓. poſtq̄ꝫ
cōuertiſti me. Scd̓o notat̓ apli iuſticia
in ſe acriter puniendo. cum addit̓ Egi
penitenciā. Eſt igit̓ hic Nōndum.
q̄ ad pn̄iaꝫ ad pn̄ia. q̃tuor ſunt motiua
.ſ. mūdicialis ignominia in qua ſumꝰ
Judicialis ſentēcia quā timemꝰ Infer
nalis miſeria quā pati meruimꝰ Suꝑ
nalis gloria. a qua nos excludimꝰ Aga
mus igit̓ pn̄iaꝫ. vel vt euadamꝰ igno/
miniā. vel vt redeamꝰ in graciā vel vt
declinemꝰ eternā miſeriā. vel vt admit
tamus ad gloriam ꝑpetuam .

De ſancto Michaele .

Angelis ſuis mādauit de te vt cuſ
todiant te in omnibus viꝭs tuis ⁊c̄ .
Verbum ꝓpoſitum aſſumtum de p̄o.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ad laudē et cōmendacōnem angelorum
ſil quoqȝ excitat nos ad eorū dilectcōem
et ad diuinam laudem et graciarū accō
nem. Deus enī ꝓpter ſuam pietatem
deputauit angelicā dignitatē. ad adiu
uandam noſtrā infirmitatē. Deſcribū/
tur aūt ſancti angeli in verbo ꝓpoſito.
quantū ad tria vel ſcilicet quantum ad
officiū. vel quantū ad iniūctū miniſ/
terium. vel quantū ad inpenſum obſe/
quiū ſiue beneficiū. ita ꝙ in officio ex/
tollitur angelica dignitas. cum dicitur
Angelis ſuis. Angelus enī eſt nomen
officij. nō nature. Nam angelus idē eſt
qđ nūcius. Non ꝑue aut exigue digni/
tatis eſt. eſſe nunciū dei. Unde Augꝰ.
decimoquinto. de Trinitate. habet deꝰ
inquit nuncios. id ē. angelos nō ꝙ ei
qđ neſcit annunciēt. ſed bonū eorū eſt
eius de operibus cōſulere voluntatem.
In iniuncto miniſterio oſtenditur di/
uina pietas. cum dicit. Mandauit de
te magne pietatis et benignitatis indi
cium eſt deputare tales miniſtros huā/
ne infirmitati. ſine q̄bus nullomō eſſet
tuta In inpenſo beneficio exprimitur
humana vtilitas. cum ſubiungitur. vt
cuſtodiant te in omnibꝫ vijs tuis. De
quibus cuſtodibus Yſay. lxij. Super
muros tuos conſtitui cuſtodes ꝛc.
Ne autē contingat nos eſſe ingratos di
uinis preſidijs dicamꝰ aliq̄d de angeli
cis miniſterijs et collatis beneficijs.
angeli ſancti diuino imperio multipli
cia nobis inpendunt obſequia. multi/
plicia eciā cōferunt beneficia. q̄ omnia
ad nouē reduci poſſunt iuxta nouena/
rium angelorum ordinem. Primo enī
nobis obſiſtunt in malis et peccatis.
ponunt impedimenta. frequēter enim
tum ex natura corrupta. tum ex infir/
mitate contracta. tū ex malicia cōcepta
labimur in multiplicia et enormia pec
cata. niſi ſancti angeli obuiarent nobis
ꝛ impedimenta apponerent. qđ optime
ſignatum eſt. Numerorū duodecimo.
vbi dicitur. ꝙ contra balaam Angelus
euaginatum hñs gladium quē cernens
Aſina auertit ſe et ibat ꝑ agrum. quā
cū verberaret balaam vt eam ad viā re
ducēt. ſtetit angelus in anguſtijs dua/
rum maceriarū quibus vinee cingunt᷑
quem videns aſina iunxit ſe parieti et
attriuit ſedentis pedes. at ille iterū ver/
berauit eam. et tunc angelus in anguſ
to loco. vbi nec ad dexteram neqȝ ad ſi/
niſtram poterat declarari. obuiꝰ ſtetit
Cumqȝ videret aſina ſtantem angelū
cecidit ſub pedibꝫ ſedentis. qui iratus
cepit gladium vt eam percuteret. dix/
itqȝ aſina. Nonne animal tuū ſum. cui
ſemꝑ inſidere conſueuiſti. dicēs. Nuō
quid vnꝙ ſimile feci tibi. At ille ait.
nunꝙ ꝓtinus aperuit oculos balaam
dominus. et vidit angelum ſtantem in
via euaginato gladio. Cui angelus.
Cum tu verberaſti aſinam ego veni vt
aduerſarer tibi. quia peruerſa eſt via
tua. michiqȝ cōtraria. Breuiter quan/
tum ad ꝓpoſitum ſufficit. Felix talis
aduerſarius. quia in malis aduerſat᷑.
et ideo optimum eſt cōſilium ſaluatoꝛis
Mathei v. Eſto cōſenciens aduerſario
tuo. dum es in via ne forte aduerſariꝰ
tradat te iudici. et iudex tradat te miniſ/
tro et in carcerē mittaris. Amen dico t
nō exies inde donec reddas nouiſſimū
q̄drantē. Aduſariꝰ iſte boꝰ āgelus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

q̃ ĩ malis nobis obſiſtit ⁊ ĩ hijs ei cōſen
tire debemus ne forte tradat nos iudici
id eſt xp̄o iudicāti vel in fine vel ĩ mor/
te. Angeli eñi qui nos modo cuſtodiūt
poſtmodū nos accuſabūt. vt iudex tra/
dat miſtro. i. diabolo tortoi. ⁊ mittat te
in carcerē infernalē Vſqꝫ ad minimum
quadrātem id eſt nichil remanebit im/
punitū. vel vſqꝫ ad minima pc̄ca. ꝑ hoc
ꝙ dicit donec ſoluat. pena intelligitur
eterna. Nam illud debitū ſoluit² vt non
relinquat² penitēdi locus. nō ꝙ aliquā
do illa pena ceſſet. Si autē aliquis cu/
rioſe inquirat quō azina locuta ē. ⁊ quō
dominus apuit os eius. Dico ꝙ nō cō
tulit ſibi dominus officiū loquele. nec
ſimplicit̄. nec ad tēpus vt quidam dixe
rūt. Sed vt dicūt Origenes et Auguſ
tinus. Angelus mouebat organa eius
⁊ plectrū ligue formabat verba ſicut di
abolus ſerpentē. qui loquebatur Ade:
quare nō terrebatur de re tam inſolita
quia nimia cupiditate cecatus ferebat²
ad accipiendum munēa que Balaac ꝓ
miſeāt. vt dicit Auguſtinus. Aſſuetus
eāt monſtris balaam cū eſſet incātator
¶ Secūdo reſiſtūt adūſarijs. et repel/
lunt hoſtilia temptamenta. Nā vt dicit
Aplūs. ephe. ſexto. Nō eſt nobis colluc
tacio aduerſus carnem et ſanguinē tm̄
ſed aduerſus principes et poteſtates.
aduerſus ſpiritualia nequicie in celeſti
bus. Et in Cano. p̄ma petri quīto. ad
uerſarius veſter diabolus ⁊c̃. Cui nul
la poteſtas ſuper terrā cōparari p̄t. vt
dicit Job. modo impugnat ꝑ violenciā
tribulacōnū. Modo ꝑ blandicias tēpta
cionū. Modo ꝑ aſtucias ⁊ fraudulēcias
illuſionū ⁊ decepcōnū. modo ꝑ curioſita

tem. Contra igitur hoſtes tam calli/
dos. tam potētes hūana fragilitas ne/
quaq̄ ſtaē poſſet. niſi haberet ſcōs ange
los adiutores. qui eorū ſeuiciā coherce/
rēt. et eorū refellerent inpugnaciones.
Gracias igit² deo qui tales nobis dedit
ꝓpugnatores. Hoc optime ſignatū eſt
Danielis ſexto. vbi dicit². Miſit dn̄s an
gelū ſuū et cōcluſit ora leonū. ⁊ non me
cōtaminauerūt. leones vt p̄dcm̄ eſt. de/
mones ſūt. qui multo leonibus crudeli
ores nos appetūt deuorare. p̄s. Ne tra/
das beſtijs aīas cōfitētes tibi. ſed dn̄s
mittit angelicā poteſtatē qui eorē coher
cent rapinas. vt aut non noceant. aut
ſi noceant non noceant q̄tū appetūt. et
hoc eſt ora leonū cōcludē. hoc nichilomi
nus ſignatū ē ꝑ angelum Thobie. qui
demonē noīe aſmodeū. qui interficie/
bat viros ſare alligauit ĩ deſerto ſupio
ris egypti. vt neminē ledēt. hoc eſt eius
cōpeſcuit poteſtatē. hij ſūt nrī cuſtodes
⁊ ꝓtectores. qui ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ nobis aſ
ſiſtūt. nec nos paciūt² ledi niſi velimus
ꝓpter quod dicit illa ſacra Judith xiij
Viuit dominus quoniā cuſtodiuit me
angelus eius. hinc euntē ibi morantem
et inde huc reuertentē. et nō ꝑmiſit me
me coinquinari ¶ Tercio pc̄tores ſiue
in pc̄ca lapſos illuminant. ⁊ excitāt ad
pn̄ie lamēta. ſicut eñi dicit ſaluator Jo.
octauo. Qui facit pc̄m ſeruus eſt pc̄ci.
Ideo q̄ diu voluntas ſub peccato eſt. ⁊
eſt peccato aſtricta. non poteſt deteſtari
peccatum. non poteſt per ſe ſibi diſpli/
cere peccatū. et ideo vndiqꝫ incitant et
ſtimulant angeli. deus igitur ex ſui mi
ſericordia. qui non continet in ira ſua.
miſericordias ſuas ꝑ angelos facit nos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

excitari. Unde iacentes in peccatis ex/
citant et ſtimulant vt reſurgant. deiñ
inquiunt ſurge miſer et conſidera vbi
iaces quomodo corrupiſti tuã naturã.
defedaſti pulchritudinẽ tuam qua eras
ad ymaginẽ eterne pulchritudinis. nã
repuliſti a te ſpiritũ ſanctũ. factus es
demonũ ꝓſtibulum ꝑuaſti te eternis
premijs. obligaſti te eternis ſupplicijs
Surge igiť et redi ad peniteñciam. hoc
ſignatum eſt Geneſis. decimoſexto. vbi
dicitur ꝙ agar fugienti a facie ſare dñe
ſue occurrit ãgelus domini et dixit ei.
Unde venis aut quo vadis. reuertere
ad dominã tuã. et humiliare ſub manu
eius. Agar q̃ interpretať aduena. eſt
aĩa nrã. q̃ debet eſſe in hoc mũdo ꝑegri
na. Sara q̃ interpretať ꝑriceps eſt et/
na ſapiẽcia. cui mens noſtra debet eſſe
ſubiecta. ergo angelus dñi tranſgredi/
enti diuina mandata. et q2 refugit a fa
cie dñi dicit reuertẽ ad dominã tuam.
conuerte te ad diuinã ſapienciã. et hu.
ſub manu eius recognoſcendo culpam.
petendo veniã : hoc idem ſignatum eſt
Actuũ. viceſimoſcdo. vbi dr̃. ꝙ Petro
in carcere cõpedito angelus domini aſ/
titit et lumen refulſit in habitaculo.
ꝑcuſſoq3 latere petri exci. xĩ. et ceciderunt
cathene de manibꝫ eius ; lumen
refulget in carcere quãdo peccatori vin
culis peccati compedito intenebris ob
nubilitato infundit aliquẽ radium ſue
illuminacõis. angelus aſtat et latus
ꝑcutit peccatoris. excitando ad lamen
tum ſiue gemitum contricõnis et dicit
ſurge velociter ꝑ peccati derelictionem
et tunc cadunt cathene de manibꝫ per
abſolucõnem. et bone operacõnis reſti/

tucõnem. ¶ Quarto quĩ indigemus
ad reſurgendum a culpa. et faciendam
penitenciã auxilio gracie dei apud deũ
ꝓ nobis interpellant et inpetrant no/
bis graciarũ cariſmata. ſancti enim an
geli ſcdm Auguſtinũ ſunt ſemꝑ in veſ
tibilis et talamo circa deum et ſemper
deo aſſiſtũt. nos ante in iſto exilio rele
gati. et a facie dei excluſi. nõ poſſumus
ad deũ habere acceſſum. ideo ipſi orant
ꝓ nobis deum. et quãdo vident deum
Ubi diciť. ꝙ angelus reſpõdit et dixit
cõtra peccatores iratum. placant eius
iram. implorãt miſericordiam. obtinẽt
graciã qd optime ſignatũ eſt. Zacha. iij
michi. Dñe deus exercituum quouſq3
non miſereberis ieruſalem et vrbium
iuda quibꝫ iratus es et ſequiť. Audit
angelo dominus verba bona et verba
cõſolatoria. Ad qd reſpondit angelus.
fortaſſis diuine voluntati. quam vidit
iratam contra ieruſalem. Unde dixit.
domine deus exercituũ : in quo mani/
feſtatur eius potencia q2 habet tot an/
gelorum exercitus obtẽperantes ſibi et
parentes ſue voluntati. Quouſq3 xt.
id ẽ. ꝗ diu durabit tua iracundia. pla/
care dñe deſinat ira tua. fac cũ peccato/
ribus miſericordiam. et reſpondit dñs
angelo verba bona et verba cõſolatoria
Unde ſequiť poſtea. reuertar ad ieruſalẽ
in miſericordijs. Si igiť angeli media
tores ſunt. ꝓ nobis deũ interpellant
nõ obduremus aut obfirmemus facies
nrãs et ſi deus cõuertiť et nos in mĩa
reſpicit. et recipit nos in gracia. remit
tit nobis offẽſam. nos cõuertamur ad
deũ ꝑ humilem obedienciã. Quĩto
nos corroborãt et cõfirmãt et cõfortant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et ꝓmouent ad exercicia virtutū. hūa
na enim fragilitas vix auderet aggre/
di tam arduas ꝑfectionis vias. que vi
dentur eſſe ſup naturā ꝛ facultatem hu
manā. niſi haberet auxilia ꝛ adiutoria
angelica. quō auderet aggredi viā ꝑpe
tue obediēcie. totū mundum et que mū
di ſunt relinquere ꝓpter deum. quō au
deret ſe morti exponere ꝓpter criſtum
niſi angeli eū cōfortarēt et adiuuarent
vtiqꝫ non auderet homo attemtare tam
grādia. et ſi audēt non ꝑſeueraret. Ez
deus ꝓuidit nobis iſtos fortiſſimos ad
iutores. quod ſignatū eſt thobie p̄mo.
vbi dicitur. ꝙ cum thobias pater vellet
mittere filium ſuū ad gabelum cognatū
ſuum. reſpondit filius ꝙ neſciebat viā
Et dixit ei pater. egredere. perge et in
quire aliquem fidelem virū qui eat te/
cum. et egreſſus inuenit iuuenem ſtan
tem precinctum ꝛ patū ad ambulandū
et ignorans ꝙ angelus dei eſſet ſaluta
uit eum. et cū querēt vtrū noſſet viam
que ducit ad rages ciuitatē medorum.
Reſpondit. Noui. ꝛ omnia itinera eius
frequenter ambulaui. Quem cum fili/
us introduxiſſet ad patrem. Queſiuit
pater ab angelo. Nūquid poteis ꝑduce
re filium meum ad Gabelū in Rages.
ciuitatem medorum? cui reſpondit an
gelus. Ego ducam et reducam eum ſa/
num ad te. In omnibus hijs nichil ali
ud ſignatur. Niſi ꝙ angeli nos in via
ꝑfectionis dirigunt. ipſi ducūt. ipſi de
ducūt. ipſi reducūt. Nullus ergo debet
timere. Nullus debet trepidare. aut
formidare magna aggredi. cū habeat
tales duces. tales adiutores. hoc ipſum
ſignatū eſt tercij Regum viceſimo. Vbi

dicitur ꝙ angelus domini tetigit latus
Helye dixitqꝫ illi. Surge cōmede. grā
dis eīm reſtat tibi via. Surrexit ꝛ com
medit. et ambulauit in fortitudine cibi
illius. xl. diebus et xl. noctibꝰ vſqꝫ ad
montē dei oreb. Angelus dn̄i hominē
tangit. quādo tepeſcentē excitat. Dicit
ſurge cōmede quādo eū ad aggrediendū
ardua cōfortat. quia in illa cōfortaciōe
xl. diebus ꝛ xl. noctibus. hoc eſt toto de
curſu laborioſo iſtius vite vadit. id eſt
in virtutibus ꝓficit. quouſqꝫ veniat in
montē dei oreb. id eſt ꝑtigat ad ſtatū ꝑ
fectionis. vel poſt p̄ntē laborē ad mōtē
dn̄i. id eſt ad ſublimē ꝛ ſtabilem quietē
eternitatis. ¶ Sexto exhibent nobis
ſalutaria documenta. et reuelant miſ/
teria: Sciū etem̄ angeli an̄ rerū fiēdarū
ꝓductionē ipſarū cauſam ꝛ raciones ī
verbo dei vident. Ipi nichilominus cō
tinue faciē dei contēplant Mathei xix.
Angeli eorū ſemꝑ vident faciē patris.
Quid eſt ergo qd̄ nō videant qui viden
tem oīa vidēt. Vn̄ dicit Gre. Ipi ꝛ de
futuris ad ſalutē ſpectātibus p̄mo reci
piūt illuiācīones. Nos autē quia corpꝰ
qd̄ corrūpitꝛ aggrauat aīaꝫ: et dep̄mit
terrena inhabitacio ſenſum multa cogi/
tantē: ad illa inuiſibilia cōtuēda nō ſu
mus ydonei. ꝛ ideo deus ꝓuidit nobis
ingrōs qui nos inſtruāt ꝛ reuelent miſ
teria. ꝛ refundant diuinas illumina/
ciones. Oīa veteris teſtamenti diuina
miſteria fere facta ſūt mediantibus an/
gelis. lex eciā miniſterio angelico fuit
tradita. quia vt dicit Aplūs ad Gala.
iij. ordinata fuit ꝑ angelos ī manu me/
diatoris. hoc eciā patet in oībus ꝓphe
tis. Vnde Zacharias dicit angelus qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

loq̄batur in me. et idē dicit Apo. xxij.
Miſit dñs angelũ ſuũ oſtendē cōſeruo
ſuo q̄ oꝑtet fieri cito. Nō dubito āt quin
angeli maxime aſſiſtant ſtudētibus ſa
piētie et multa eis reuelent q̄bꝫ digni
ſunt. ¶ Septimo mentē noſtrā eleuāt
et inflammant. deſideria letificant et ī
gerunt ſpũalia ſolacia. nos eñi ſumus
tepidi ipſi ardent diuina dilcōne. Pſal.
qui facit angelos ſuos ſpc. et mi. ſ. ig.
vrē. ideo eleuant mentē noſtram. ⁊ in
flammant ad amorē eternorũ. Apoca.
xxi. Suſtulit me āgelus in ſpũ in mō
tem magnũ et altum et oſtendit michi
ciuitatē ſanctam ieruſalem. In montē
in ſpiritu ſuſtulit quando mentē in in
fimis iacentem ſeu ad infima inclinatā
ad amorē ſuꝑnorum erigit. et gaudia
illius ciuitatis oſtendit quibus deſide
rium attendit vlterius. quoniā in iſta
ꝑegrinacōne īter anguſtias deficeremꝰ
niſi aliqua oblacōne celeſtiũ reſpirare/
mus. ideo ipſi cōſolantur et afferunt
gaudia et ſpũales conſolacōnes. Unde
angelus Raphael ſic ſalutauit Tobiā.
eiuſdē quinto. Gaudium ſemper tibi
ſit forti animo eſto in proximo eſt vt a
deo cureris. Angelus nichilominꝰ nũ
ciauit gaudium natiuitatis ſaluatoīs
paſtoribus. dicens Annũcio vobis gau
dium magnum qđ erit omni populo.
qꝛ natus eſt nobis hodie ſaluator mũdi
luce. ſcđo. Angelus eciā nũciauit gau/
dium reſurrexionis mulieribus. Ma/
thei vltimo. Nolite inquit timere quia
iheſum qui crucifixus eſt queritis. ſur
rexit ſicut dixit ⁊c. ¶ Octauo. in cō/
ſpectu dei ꝑferunt omnia bona noſtra
opera ſeu merita non ꝙ deus nō noue/
rit quem nullum latet ſecretum. ſed qꝛ
deus vult et ita ordinauit vt ea q̄ ipſe
nouit et amat. narrent laudent et pre/
dicent. ideo fortaſſis vt ipſi deum cōſu/
lentes nos ꝓmoueant ſemper ad ma/
iora. et vt ipſe deus nobis conferat gra
ciarũ augmenta. et vt oꝑa noſtra ſint
in conſpectu dei accepta. ꝓpter hoc ſcp̄
tum eſt Tobie. viceſimoſcđo. Ubi dicit
ꝙ Raphael dixit tobie. quando orabas
cum lacrimis et ſepeliebas mortuos.
ego optuli oracōnem tuam domino.
Exemplum hoc. Actuum decimo. De
Cornelio. qui erat vir religioſus et ti/
mens deum. Cui dixit Angelus. Cor/
neli. orōnes tue et elemoſine tue in me/
moriam aſcenderũt in conſpectu dei ꝑ
approbacōnem et accenſionem et ꝑ dig
nam remuneracōnem; multum ergo
debemus conari et ſatagere ad bona
quando tales aduocatos et tales nun/
cios habemꝰ qui ſtatim ea referunt in
conſpectu dei. et ſcribunt in libro vite.
¶ Nono ipſi perducunt et introducũt
electos ad eterna premia ſiue regna ce/
leſtia vt mōſtrat Bernr̃dus in dialogo.
In puncto ſeparacōnis anime a corꝑe
obſeratis corporis ſenſibus. Angeli bo
ni et mali cōueniunt vel aduenĩũt qui
omnia bona et mala ad memoriam re/
uocant. ita ꝙ ſtatim iudicet dominus
omnia bona et mala ſua merita vel de/
meita. hinc eſt angelus bonꝰ bona alle
gans et recitans. inde āgelus accuſans
et oīa mala ad memoriam reuocans. et
ſi que mala bonis ꝑ̄ponderent vtpote ſi
reꝑiatur in mortali ſtatim traditur tor
toribus qui retrudũt eam in carcerem
inferni cruciandam in ſecula ſeculorũ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſi vero decedat in caritate tūc cū aliquo
purgabili boni angeli deducunt eam ī
pugatoriū qua purgata deducunt eam
in ꝑadiſum. Si autem in tanta deceſſe
rit caritate vt omnem conſumſerit ru/
biginem peccatorum. ita ꝙ nichil pur/
gabile ſecū habeat ⁊ ſtatim accipiūt eā
ſancti angeli et deferunt et introducūt
in regnum celeſte vbi diuina viſione in
ꝑpetuum ꝑfruetur. Hoc exemplū ha/
bemus in Lu. xvi. de diuite epulone ⁊
lazaro mendico. vbi dicitur ꝙ mortuus
eſt diues ⁊ ſepultus eſt in inferno. vti/
ꝗ ad talē ꝓchiam cum tali proceſſio/
ne delatus mortuus eſt pauper. porta/
tuſqꝫ ē ab angelis in ſinū abrahe. ſecū
dum Auguſtinum. Sinus Abrahe eſt
ſecretum quietis vbi requieſcūt anime
ſeꝑate. Sinus enī cōmunī nomine ſecre
tum appellatur. hoc ſignatum eſt exodi
xxiij. Mittet enim deus precurſorem
ſuū angelū vt introducat te in terram
chanaan. Item.

ET omnes angeli ſtabant in cir/
cuitu troni et ſeniorum et ceciderunt ī
conſpectu troni in facies ſuas et adora/
uerūt deum. Apocalipſis ſeptīo. Que/
cumqꝫ ſcripta ſunt ad noſtram doctrinā
ſcripta ſunt. vt per audita et intellecta
diſcamꝰ deū non ſolū diligē. Sed ipſū
amādo timere. Et hinc eſt ꝙ oculis in/
gratorum introducitur humilitas an/
gelorum. qui deo inherentes feruent in
cendio dilectiōis ⁊ inuigilant obſequio
deuocions vt pudeat preſumptio fragi
litatis humane. vbi ſic ſe humiliat alti
tudo nobilitatis angelice. Et in verbo
propoſito oſtenditur angelorum ſtudio
ſitas ꝙtum ad duo. Primo ꝙtū ad
ꝓmtitudinem obſequendi cum dicitur
Et omnes angeli ſtabāt in circuitu tro
ni. In circuitu dicit. vt intelligatur in
angelis vnitas voluntatis. In deo vēo
ſublimitas poteſtatis. Danielis ſepti/
mo milia miliū miniſtrabāt ei. et deci.
mi. cē. mi. aſ. ei. Secūdo ꝙtū ad de/
cus reuerencie cū addit. et ceciderūt in
facies ſuas in conſpcū troni et adoraue
runt dominiū Quorū reuerencia in
duobus oſtendit'. ſcilicet in ſigno humi
liacionis. quia ceciderūt in facies ſuas
et in iubilo adoracionis. quia adoraue/
runt deum. ꝓpter qd ſequit' Benedic/
tio et claritas ⁊ ſapiencia ⁊c. Dicit igi
tur. et omnes angeli ⁊c. licet angeli ſe/
cundum ſe conſideāti omnem creaturā
decore tranſcendant. quia flores nature
ſunt ſicut dicit Auguſtinus. tñ conſide
rati inꝙtum in ierarchijs ⁊ ordinibus
ſunt diſtincti. ita ꝙ ſuperiores inferio
ribus ꝑferant'. et inferiores ſuperiori/
bus diſponant' ⁊ quanto huius ordina/
cionis diſpoſicio in illis magis relucet
tanto viris intelligentibus magis pla
cet. Vñ ſi admirata eſt regina ſaba ordi
nem miniſtranciū in menſa ſalomonis
quanto magis ꝑt anima ordinem mi/
niſtranciū in menſa creatoris. vel curia
illius. ſcilicet qui facit cōcordiam ī ſub
limibus ſuis. Job. xxv. et ideo nota ꝙ
angeli diſtincti ſūt in triplici ierarchia
ſcꝫ ſuꝑma. media ⁊ infima. Supre
ma eſt aſſiſtencium maieſtati diuine.
Media eſt reſiſtencium poteſtati cōtra/
rie. Infima eſt miniſtranciū neceſſitati
hūane. ¶ Prima ē aſſiſtēciū maieſtati
diuine. ⁊ hij ſūt q̄ſi cubicularij ⁊ palatī
in cōſiſtorio dei. quia deo immediacius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

coniūgitur ⁊ ipm vicinig cōtemplant᷑.
de qua Dyoniſig in celeſti ierarchia dīt
Prima celeſtiū ierarchiarū in excellen/
tibg eſſencijs ſanctificat᷑ ordinē habēs
omnibg altiorē : et qm̄ hic accipit᷑ pnos
aſſiſtencia p cōuerſionē ad deum ideo ī
ordine triplicat᷑. Nam ad Conūſio/
nem tria ſunt neceſſaria. Primo ſūma
dilectio. et hoc quantū ad ſeraphyn. q̄
interpretāt᷑ ardētes ſiue incēdentes. de
q̀bg ps. Qui facit angelos ſuos ſpūs.
et mi. ſuos flā. ignis vel ignē vrentē.
q2 licet oīs alij ardeant in amore dīno
Iſti tn̄ ardēcius q̄ amoris ignē in pri/
mis accipiūt. et forcius ardētes ad cete
ros accēdēdos flammā dilcōis emittūt.
Vn̄. Dyoniſius pma ſanctorū āgelorū
diſpoſicō magis ſimilem hēt igneā ppe
tatem. id ē caritatē. et qm̄ caritas oīm
virtutum dona excellit. ideo cōſequens
fuit vt ille ordo qui oīm eminētiſſimg
eſt a ſola caritate ſumeret ſingularitatē
in ſui diſcrecōne et appella cōne. quāuis
vt omnes alij ceterarū dona virtutum.
alijs eciā excellencius poſſidēt a q̄bus
appellacōnem et vocabulum ſumere po
tuiſſent. Secūdo pfecta cognitio. et
hoc quantū ad ordinem Cherubin. qui
interpretat᷑ Plenitudo ſciē. Nam cetis
angelis ſunt lumine ſapiē clariores. et
ideo dn̄r ſiguacula dīna. ſpecula ſplen/
dida et aſtra matutina. ⁊ ppt̄ hoc dicit
Yſidorg. q cherubyn ſunt ſublimiora
agmina angelorum. pter ſeraphyn. et
q vicinig ſapiencie dīne ſuppoſiti am/
pliori diuine ſciencie dono repleti ſunt
ppter qd̄ dicitur Ezechie. decimo. Ele
uata eſt gloria domini ſup cherubyn et
atrium repletum eſt ſplendore glorie

domini. et quoniā in eis ē maīfeſta cō
diuine claritatis. et ideo petebat et di/
cebat deo. ps. Qui ſedes ſup cherubyn
maī. co. eff. quaſi dicēt. Sicut illis ma
nifeſtus es ſplendore diuinitatis ita ſi
as nobis manifeſtg in ſuſcepcōne huā/
nitatis. De iſto ordine fuit lucifer ille.
qui cecidit ſicut exponit Gregorius.
ſup illo verbo. Tu cherub extentus ⁊c̄
et tamen non erat de illo. ſed de ordine
ſeraphyn. ſed hēbat habitū illi ordini
cōuenientē ⁊c̄. Tercō ppetua repre
henſio ſiue fruicō. et hoc quantū ad or/
dinem tronorum a tronis dictus. eo q
in eis deg ſedeat iudicia ſua diſcernat
et cuncta ſubiecta diſponat De quibus
Daniel. ſeptīo. Aſpiciebā donec troni
poſiti ſunt et antiqug dierum ſedit. et
quoniā deus in eis ſedet. ideo a beato
Dyoniſio ſedes vocant᷑ altiſſiē pacate.
et deifere altiſſime ſedes dn̄r. quia alte
p diuinā auctoritatem. qua in iudicō
ordinant᷑. altōres p diuinā cōformita/
tem qua iuſticie regulam imitantur.
altiſſime p diuinā ſublimitatē qua deo
immediatig ordinant᷑. pacate dicūtur
quia ex qualitate operis deſcendit qua
litas retribucōnis ſcilicet ex culpa pe/
na. ex iuſticia gloria. deifere vero dicū/
tur. quia deum preſentē ſuſcipiunt et
deificam poteſtatem p diuerſa iudicia
indicant et oſtendunt ; merito iſti tres
ordines ſunt in prima ierarchia. quia
pre omnibus ardent incendio diuiē di/
lectionis quo ad pmos ; pre omnibus
fulgent radio ſerene cognicōis. quo ad
ſcdos ; pre omnibus eminent piuilegio
ppetue intuicōnis. quo ad tercios. et
ideo dn̄r aſſiſtere nō miſtrare q2 nunq̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſecundum Dioniſiū ad exteriora mit/
tūt᷑ Secūda ierarchia eſt reſiſtenciū
poteſtati cōtrarie . et hÿ deputati ſunt
in regimen rei publice quaſi diuini ex
ercitus bellatoꝛes. qui deſignaȋ poſſūt
in angelis qui apparuerūt Jacob Ge/
neſis xxxÿ. Quos cum vidiſſet dixit.
Caſtra dei ſunt hec . quia ad modum
caſtroꝛū nos muniūt qui ſumus faciles
ad ſeducendum. fragiles ad reſiſtendū.
debiles ad operādum. ſiue agendum .
ꝛ ideo occurrunt nobis tamꝙ̄ potētiſſi
mi adiutores . vt eorū auxilio muniti
diſcamus hoſtiū potencias non timere
ad quoꝛū virtuoſitatē inſinuandam ne
ceſſaria fuit vel virtus opatiā. vel vir
tus executiā. vel virtus expeditiua
Primo quo ad virtutem operatiuā ſūt
dominaciones. quoꝛū eſt aliÿs imperaȓ
et in ſpirituali bello nos inſtruē . ſicut
dicit Gre. Unde ſūt quaſi duces exer/
citus. quorum prudencia gubernamur
Et tales ſignari poſſunt in angelo . de
quo Zacha. ſecūdo . Angelus qui loque
batur in me egrediebat᷑ et alius ange/
lus veīt ī occurſū eius et dixit. curre ꝛ
loquere ad puerum iſtum dicēs . abſqꝫ
muro habitabitur iheruſalem ꝛc̄. Recte
igit᷑ ſpūalis certaminis poſſumus eſſe
victores . qñ tā excellētiſſioꝛū ſpūū tute
la muīti ſumus. qd̄ tūc cōtingit cū reg/
num anime ſecūdum imperium racio/
nis dirigimus. et carnis voluptatibus
reluctamur. Nam quid proderit barba
rus ſuperaſſe : ſi a ſola voluptate vinca
mur. ad hoc dicit᷑ ꝓuerbioꝛū xvi. Me/
lioꝛ eſt paciens viro foꝛti et qui domi/
natur animo ſuo expugnatoꝛe vrbium
Vñ Claudiang. Tunc omnia iure te/
nebis cum poteris rex eſſe tui. Ter
cio quo ad virtutē executiuā ſunt poteſ
tates . quibus nichil eſt impoſſibile ex/
ſequi quod impat᷑. ꝓpter qd̄ dicit dio/
niſius . ꝙ ſancte poteſtates equiualen/
tem cū doīacōnibus habent poteſtatē.
Et ideo habent poteſtates aereas coher
cere vel arcere et ipās a nocumentas cō
trariÿs cohibē. Vñ Gre . Poteſtates in
ſuo oꝛdine potēciam ſuſcepunt. vt eorū
diſpoſicioni aduerſe poteſtates ſubiciā/
tur . Quid igitur formidat inbecillis
animi xpīanus. cui tot deus cōtulit p̄
ſidia poteſtatis. Non paueas igit᷑ repē
tino troꝛe irruētes cōtra te ipoꝛū ptā
tes. cū taliū militū p̄ſidio ſic muītus.
Vñ racione potēcie dicit p̄s. Benedici/
te dominū omnes angeli eius potentes
virtute . ꝛc̄. Tercio quo ad virtutē
expeditiuā ſūt virtutes quibus datum
eſt poſſe ſuper omnia difficilia ad diui
nū miniſterium ptinencia. Et ideo eis
attribuit᷑ mirabilia opari . Et ideo di/
cit dominus ꝙ habent deiformē motū
firmiī ſencientē inſup ſubſtāncialē ꝛ po
tētificam dei virtutē Nā licet ipoꝛū vir
tus infirma ſit diuine virtuti cōpata :
Non tñ infirma eſt ab eadem p gratiā
firmata. ꝓpter qd̄ dicit p̄s. bene . do .
om. vir. eius. mi . euis. qui. fa. uo. eig .
et oꝛdinant᷑ hÿ oꝛdines ſecūdum maio
rem dignitatē et minoꝛem. quia plus ē
reſiſtē ꝙ̄ repugnare . et repugnare ꝙ̄ p
ſe operari poſſe. ꝛ ſic prime ſūt domina
ciones. quaſi exercitus p̄ceptoꝛes. ſecū/
de poteſtates. quaſi exercitus bellato/
res. Et tercie virtutes. quaſi exercitus
ſeruatoꝛes. et in hoc apparet mirabilis
dei ſapiencia . que ſicut cūcta diſpoſuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt nichil inordinatum relinquat . vnde
quia dyabolus in nobis poſt caſum ra/
cionem ſeducit ꝑ aſtucias . virtutē op/
p̃mit ꝑ violencias . ⁊ voluntatē allicit
ꝑ blādicias . id ne nobis cōtigat tribus
ordinibus veīt poſt nos . p̃mi Macha .
quīto . vt ſic nō inmerito dn̄s exercitu/
um nuncupet᷑ . Tercia ierarchia ē
miniſtrācium ⁊ horū eſt neceſſaria ha/
bitudo ad eos qui habitāt in terra ⁊ iſti
deputati ſunt ad regimen ſpeciale . ſiue
alicuius prīcipis . ſiue alicuius gentis
vel hominis . de quibus Heb . p̃mo Om
nes ſunt adminiſtratorij ſpirit9 in mi
niſteiū miſſi ꝓpt̄ eos qui hereditatē ca
piunt ſalutis . vnde diſtinguit Apoſto
lus duplicem miſſionē . ſcilicet inuiſibi
lem que ē angelorum ad angelos . ⁊ hec
omnibus cōpetit eciā ſublimioribus ⁊
miſſionem viſibilem que ē angelorum
ad homines . et hec cōpetit inferiorib9 .
quib9 ꝓprie cōpetit miniſtrare . de q̃/
bus Yſaye . decimooctauo . Ite homiēs
veloces . ad gentem cōuulſam ⁊ dilacera
tam . ad populū terribilem ⁊c̄ . ſed quī
hec Ierarchia preſens officium miniſ/
teriale habet . ſic ꝙ triplex eſt ordo ange
lic9 . ſecundum ꝙ tripliciter cōtigit an
gelos ad regimen alicui9 deputari . qꝛ
Aut ordinati ſūt ad regimē alicui9
principis . pro vt eū dirigūt ī legibus
ſiue gradibus p̄ſidencie . et ſic ſūt prīci/
patus . Aut ad regimen alicui9 gen
tis ā multitudīs . ꝓ vt eos euidēter eru
diunt in moribus ⁊ ſapiēcia . ⁊ ſic ſunt
archangeli . Aut ad regimē alicui9
hoīs . ꝓ vt eū cuſtodiūt ī ſcītis īnocen/
cie ⁊ ſic ſunt angeli . patet ergo ordo ad
ſufficiēciā iſtorū . qꝛ plus ē p̄ſidere p̄n/
cipi ꝙ̄ vni genti . et plus deputari ad
cuſtodiam multitudīs ꝙ̄ ad regimen ꝑ
ſone ſingularis Primo quidam ordi
nātur ad regimen p̃ncipum . ꝓ vt eos
dirigunt in gradibus p̄ſidencie . et ſic
ſunt p̃ncipatus . quorū ꝓprium eſt p̃n
cipes ī p̄ſidendo dirigere . et ordinare
ſecundum dyoniſiū . ⁊ eciam ſecundum
illud Yſaie . triceſimoſecūdo . prīceps ea
que digna p̃ncipe cogitabit . ⁊ ipſe ſuꝑ
duces ſtabit . et vere Nā quēadmodum
ipſi in ſe ordinati ſūt inquātū ad p̃mū
prīcipium reducūtur ⁊ ipſū quātū eſt
poſſibile imitāt᷑ . ſic ſubditos ſibi prīci
pes ordināt . ⁊ gradibus p̄ſidencie diri
gēdo reformāt . ⁊ hij deſignari poſſūt in
angelo q̄ apꝑuit Ioſue prīcipi exerci/
tus doīni . cui cū diceret nr̄ es an aduer
ſariorū . reſpōdit Ioſue . quīto . Nequa
ꝙ̄ . ſed ſum prīceps exercit9 domini
Secūdo quidā ordināt᷑ ad regimē genci
um . ꝓ vt eos īſtruūt ī moribus ⁊ ſapi
encia . ⁊ hij ſūt Archangeli . quorū pro
prium eſt multitudini preſidere . ſicut
Michael q̄ olim fuit prelatus ſinagoge
mō dicit᷑ p̄latus eccleſie . ſicut dicit dio/
niſius . ⁊ hoc ē qd̄ dicit᷑ Eccleſiaſti . xvij
In vnāquāqꝫ gentē p̄poſuit rectorem
Gloſa id ē āgelos . Iſtorū eciā officiū
eſt illuīnare . purgare . ⁊ ꝑficere . ⁊ ſub
limia ſecreta hoībus reuelare . nec nō et
demones a nobis refrenādo fugare . ſi/
cut patuit ī archāgelo raphahele . To/
bie . viij . qui relegauit demonē ī deſerto
ſuꝑioris egipti . Tercō q̄dam ordināt᷑
ad regimē hoīm vt eos cuſtodiāt ī ſemi
tis īnocencie . et hij ſūt angeli ad vniuſ
cuiuſqꝫ hoīs cuſtodiā deputati . de q̄bus
p̄s . angelis ſu . mādā . de te vt cuſtodiā .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

te in omnibus vijs ſuis. horum ꝓpriū
eſt. quos cuſtodiūt ad dei reuerenciam
excitare. ſemꝑ peccātibus penitenciā
ꝑſuadē. et malos a maleficijs reuocare
ꝓpter qḋ dicit Jeronīg. Magna digni
tas animarū. vt vnaqueqꝫ ab ortu ſue
natiuitatis hēat angelū ad cuſtodiā de
putatū. et qḋ magis miābile eſt eciā ob/
ſtinatis te ꝑfidis effectum ſue cuſtodie
nō ſubtrahunt: ad hoc exigit lex diui/
nitatis cuius ꝓpriū eſt in nullo negli/
gere ordinē. ſed ꝑ ꝑ̄ma media. et ꝑ me/
dia extrema reducere. dicit igitur. et
omnes angeli ꝛc̈.

De ſancto. luca.

In lege dm̄ fuit voluntas eius. et
in lege eius meditabitur die ac nocte.
ps̈ Duplicē actū habet anima nrā.
Vnū intellectiuū qui ꝑficit lumine.
Alterū affectiuū q̄ amore ꝑficit inflā/
mante. lex ergo dm̄ cū illuīnat et inflā
mat et intellectū ꝑficit circa verum. et
affectum inflāmat ad bonū. In cuius
figura. lex in igne moyſi data fuit. et
ſilr̄ Aplīs. linguis igneis eſt oſtēſa. vt
ſicut dt̄ Bern̄. legē igneā lingue ignee
loquerēt. vel verum certiſſimū eſt ꝙ ig
nis et lucet et calet. lucet viſui. et calet
tactui. vt ꝑ hoc daret intelligi. ꝙ lex q̄
dabat in igne et erat ad docendū ipm
hoīs intellectū. et nichilominꝰ erat ad
inflāmandū affectū. lex ergo cū faciat
creata bona. eſt amanda et cōſcribenda
et eſt o ꝑe adimplenda. quia ergo btūs
lucas. hanc legē amauit. hanc exq̄ſiuit
et cōſcripſit. hanc eciā obſeruauit. ideo
de eo bene dicitur. In lege domini ꝛc̈.
In quo verbo reſpectu diuine legis cō/
mendat. Ex ꝑte deſiderij qḋ habuit in
amando. vt ſic eſſet ei amor in affectōe
Ex ꝑte miſterij. qḋ habuit ī ſcribendo
ſimul et ſtudendo. ſtudiū in cōſcripcōe
ſimul et lectōne. Ex ꝑte actus cōtinui
in ꝑſeuerando. labor aſſiduis in cōti/
nuacōe; Iſta eīn tria faciunt hominē
eſſe ꝑfectum. Primo ſi legem interius
diligat. Notat ſanctū deſideriū qḋ hēt
in amando. In lege dm̄ fuit voluntas
eius. Scḋo ſi in ea ſtudeat manu con/
ſcribat. et notat eius miniſterium. qḋ
hūit in legendo. ſcribendo et meditādo
et in lege eius medita. Meditacō enim
vt dicit Bern̄. Inueſtigat qḋ poſtea
manu ſcribat. Tercō vero ſi ꝑſeuerant
hoc agat. et notat opus cōtinuū qḋ ha/
buit ſemꝑ in ſtudendo. cū addit. die ac
nocte. bene eīn ſtudentes nō ſolum in
die ſtudent. ſed eciā in nocte. Circa er/
go ſtudiū diuine legis. qḋ beatus lucas
habuit verſatur. hic iſte ſermo ꝛc̈

Eſt ergo Nōndum ꝙ. ſ. iſte euange
liſta. legem Tripliciter habuit ꝛ eciā
portauit. Nam eam habuit in affectu
ꝑ actum dilcōnis. et habuit in affatu
ꝑ actū ꝑ̄dicacōis. Sꝫ eam nichilominꝰ
portauit in manu ꝑ opus cōſcripcōnis
ſiue ꝑ effectū oꝑacōis. quid enim huius
melius. quid ꝑfectius. quid deo placi/
bilius. nichil aliud deus requirit a no/
bis niſi vt legē ſuam obſeruemus q̄ di/
uina conſilia continet et mandata.
Primo feramus in corde eam medulli/
tus diligēdo. Secūdo in ore eam alijs
ꝑ̄dicando. Tercō in opere eam cōplen
do vel obſeruando. Dico. ꝙ ſanctus
lucas legem domini primo portauit in
corde tamꝙ̄ in bonorū omniū radice.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Niſi em̄ radix ab arbore fuerit bona.
omnia que ſunt illius arboris fiunt va
na et ad vſum inutilia. vnde ſapien/
tes agricole. dū vident amigdalum in/
cōgruū ferre fructum. ſub terra fodiūt
et radicē eius inueīunt quā clauis per
fodiunt. totam arborem ſalutiferam fa
ciūt. qꝛ dum ꝑ foāmīa facta noxius hu/
moꝛ educitur. arboꝛ tota ſalubris effi/
tur. ſalus em̄ radicis arboris ſalus ex/
iſtit. Cū igiť coꝛ ſit mēbrum radicale
et cauſa in coꝛpore tociūs motus et vi/
te. dū coꝛ bene diſponitur oīa bene ge/
runť. ſicut eo infirmato oīa infirmāť
et eo moꝛiente. mēbra oīa moꝛiūtur. cō
ſueuit em̄ dici ꝙ ſi caput īfirmať. omīa
mēbra langueſcūt. ſed hoc verius de coꝛ
de dr̄. Sed qꝛ ſi caput lediť aut vulnera
tur. nō tn̄ ſigna doloris ī mēbris aliJs
oſtendūť. ꝙuis ei mēbra omnia cōpa/
ciantur. Sed coꝛ ſi ad modicum tanga
tur. ſi acu pungatur. ſi ad modicum
vulnere tur. omnia mēbra nigreſcūt. ꝛ
p̄ calore deficiunt. Sapienter em̄ ſcūs
lucas legem dn̄i prius ī coꝛde poꝛtauit
ne ſi fundamentū bonorum omniū re/
liquiſſet fruſtra in ceteris laboraſſet.
fruſtra enim omnia fiunt in domo. fun
damento non antea ſolidato. fruſtra ho
mo riuulū purgat niſi ante fonte pur/
gato. ſimiliter vana ſunt verba. nulla
oīno ſunt opa. niſi purgata prius fue/
rint coꝛda. qd̄ ſciens beatus lucas p̄us
diuinam legem ſtuduit habere in coꝛde
ne fruſtra eam poꝛtaret in ore. vnde de
eo poteſt dici illd̄. ps. Lex dei eius in
coꝛde ipſius et non ſu.ger. eius. Qua
ſi diceret. Ideo ingreſſus ſuus opa ſoli
da habuit. quia bonum fundamentum
illis ſubſtrauit. dum prius ꝑ amoꝛem
diuine legis coꝛdis ſubſtāciā ſtabliuit.
Nos ergo fratres exēplo beati luce di/
uinam legem id ē diuina precepta ame
mus ꝛ ipſa in coꝛde poꝛtemus. ſicut in
deutro. ſcribitur diuinum preceptum.
qd̄ eſt preceptorum omnium cōtentiuū
non eſt in celo ſitū. non eſt vltra mare
poſitum. ſed ē in coꝛdibus noſtris ſcrip
tum. ſtilo ferreo tāꝙ vngue adamātino
vt inde radi non poſſit. vnde Iere. ter
cio. dabo legem meam in viſceribus eo
rum. et in coꝛde eorum ſcribam eā. ſed
dices. qd̄ eſt hoc diuinum preceptum ſic
naturaliter nobis inpreſſum. Certe il
lud qd̄ ſcribiť in Mathe. omnia quecū/
qꝫ vultis vt faciant vobis homines et
vos facite illis. hec eſt inquit lex ꝛ pro
phete. id eſt de nichilo alio predicāt lex
et prophete. Omnia qui hoc preceptum
tenet. et legem omnē ꝛ prophetas adī/
plet. Sed quis hodie qui obſeruet. vn
de rixe. vn̄ diſcoꝛdie. vnde guerre. vn̄
odia. vnde homicidia. vnde furta. vn/
de falſa teſtimonia. ſi faceremus fratri
bus illa oīa que nobis cupimꝰ ab aliJs
eſſe facta. Sed hodie cōpleta eſt ꝓphe/
cia Abbacuc qua dicitur dilacerata eſt
lex. Nōne lacerata. nōne cōſciſſa. non
ne abolita. de qua nichil ab omnibus
obſeruatur. Secūdo beatus lucas
legem domini poꝛtauit in ore. Non em̄
ſufficit ſolo coꝛde poꝛtare. niſi poꝛteť ꝛ
ore. quia non poteſt ignis in ſinu latere
quin foris appareat. nec in domo quin
ardeat. Sicut enim ſol non poteſt non
ſplendere. et ſicut roſa non poteſt odo/
rem non ſpergere. et ſicut aqua fluens
nō poteſt terras proximas nō irrigare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſic nec cor deo deuotū ſe poteſt abſcondē
quin manifeſtet ſe ore cū neceſſitas vel
caritas hoc requirit Nam ſicut dicit A
poſtolus ad Rōs Corde creditᷣ ad iuſti
ciam ore autē confeſſio fit ad ſalutē. Nō
poteſt radix latere ſub terra ſi viuat quī
in germen arboremqꝫ ꝓrūpat. Unde
Criſoſtimꝰ dicit. ꝙ ſi radix lateat et ſe
exterius nō extendat. certū ſignū eſt ꝙ
nō viuat. Exemplū de Jēmia. qui cū
ꝓpoſuiſſet in corde ſuo non loqꝫ in noīe
dñi: adeo verbū dei in corde eius cōca/
luit. ꝙ illud ſuſtinere nō potuit donec
alijs p̄dicauit. Cum ergo ſanctꝰ lucas
hoc igne caleret. non cōtentus fuit legē
dei tantū corde portare. ſed eam ſtudu/
it ore p̄dicare alioſqꝫ ad xp̄m conuertē
Unde de eo poteſt exponi illd Malach
ij. lex veritatis fuit in ore eius et mul
tos auertit ab iniq̄tate. Ip̄e ei ſicut me
dicus fuit corpm. ſic fuit p diuinū ūbū
medicus animarū. Ipſum eni diuinū
verbū feruencꝰ predicatū eſt. ſicut col
lirium oculorum anime ſanatiui. et ſic
medicamentum ſanitatis introducti/
uū. p̄s. lex dñi immacu. conū. animas
p̄ceptū dñi fidele. lucid illu. ocu. Sed
quis hodie cū beato luca alios docet nec
p̄dicamꝰ hodie ore nec opere: cīa ūba
noſtra hodie ſunt mūdana. ſunt vana.
ſunt mala. et ad malum inflammancia
nō ad bonū. Quis de deo hodie loquitᷣ
Quis loquitur ad edificacōnem audiē
cium et nō magis ad corrupcōnem. cor
rūpunt bonos mores colloquia mala.
Canes leones et alia animalia bruta
viuencia de rapina lacerant ore corpa.
ſed nos laceramus maliuolo ore corda.
Pſalmiſta. lingua eorum gladius acu/
tus. Sepulchrum eni pa. eſt gut. e. ve.
aſ. ſub la. eorū. quorū os male. &c.
Tercō ſanctus lucas legem domini
portauit in opere. Nam et manu eam
ſcripſit. ſicut euangelium opere adim/
pleuit. dum carnis integritatem ſerua
uit Jeiunijs corpꝰ detriuit. et diuina
mādata ſollicita cura ſeruauit. ex fructū
enim arbor cognoſcitur. Nam ex ipſo
fructu quē facit hominibus innoteſcit.
vtrum doctor bonꝰ vel malus ſit. vtrū
eciam arbor vel bona vel mala ſit. opa
enim exteriora probant qualia corda
intus exiſtant. Unde et dominus in
Math. dicebat. attendite a falſis ꝓphe
tis &c. et addit. ex fructibꝰ eorum cog/
noſcetis eos. Nam cuius nature vitis
ſit. exterior fructus oſtendit. Nunquā
melius qualis ſit magiſter agnoſcitur
ꝙ per id qd exterius operatur. quia et
ſi deus videat corda. nos videre nō poſ/
ſumus niſi opera. bona igitur arbor
beatus lucas fuit. quia bonos fructus
portauit dū qd corde credidit ore p̄dica
uit. et operibus adinpleuit. ſciebat eni
eſſe ſcriptum. Prouerbiorum primo.
Conſerua fili mi. precepta patris tui.
et ne dimittas legem matris tue. et pa
ter xpiſtus eſt. ſed mater noſtra eccle/
ſia eſt. et tercō einſdem Cuſtodi legem
meam et erit vita anime tue. ſed quis
hodie diuina mādata ſeruat. qs cōſilia
diuina ſequitᷣ. certe qui obſeruat ea. ad
btitudinē ſufficient ſe prepat. Juxta
illud Jacobi p̄mo. Si quis pſpexerit
in lege perfecte libertatis. nec auditor
obliuioſus factus ſed factione opis. hic
beatus in facto ſuo erit. legem liberta/
tis legem euangelicam ſiue gracie dicit

eo ꝙ liberum faciat obſeruantem a ſpū
ſeruitutis dyaboli a ſeruitute mundi. ⁊
a ſeruitute corporis ꝓprij . et ꝑducat
ad libertatem regni . vbi non erimus ſi
cut ſerui . ſed ſicut intimi amici . ſicut
kariſſimi filij . ⁊ ſicut reges incliti rega
li diademate coronati. vnde ſcribitur in
Jo. Si filius vos liberauit vere liberi
eritis. Nam ex conſideracione tante hu
militatis dicebat ꝓpheta . bonū michi
lex oris tui . ſuꝑ milia auri et argenti .
milia dicit eo ꝙ plus excedit ꝙ̄ verbo
exp̄mi poſſit . quia oīs mundana ſub /
ſtancia . etſi ſit aurea eſt tota vana . non
ſaciatiua . et trāſitoria . multiplici mu
tacioni ſuppoſita . et ad mala omnia fi
naliter inductiua . ſed lex diuina ē ſim
pliciter vera . quia ab ipſa veritate eter
na tradita eſt . ⁊ eſt ad vitam ꝑpetuam
īductiua . Nam ꝙ lex ſit vera dominus
aſſerit quando dicit . Ego ſum veritas
Si veritas fuit mētiri non potuit . igi
tur verum fuit omē qđ docuit . Unde ⁊
ipſe dicit Judeis . Si veritatem dico vo
bis . quare non creditis michi Itē ꝙ
diuina lex ſit eterna dominus dicit . llu
ce . Celum et terra tranſibunt . verba
autem mea nō tranſibūt . ꝓpheta . In /
eternum domine ꝑmanet verbum tuū
¶ Item ꝙ lex diuina ducat ad vitam
Ipſe dicit in Johanne . verba que ego
locutus ſum vobis . ſpiritus et vita ſūt
et in Matheo . Si vis ad vitam ingre
di ſerua mandata . Sed quis hodie qui
obſeruat . O ſumma fatuitas et cecitas
deteſtāda . quia obſeruantur ad vnguē
ſtatuta ciuitatum ſeruātur leges impꝑ /
atorum et regum . ſeruantur decreta p̄
ſulum . Seruant egri precepta medico

rum . ſed non eſt qui legem ſeruet regis
regum . dei deorum et domini domino
rum . et ideo quaſi omnes deſcendimus
ad infernum . ſed perpauci ſunt qui va
dant in celum .

De ſcīs Simone ⁊ Juda .

Qui ſunt hij qui vt nubes volant
et quaſi columbe ad feneſtras ſu
as . Iſaye . ſexageſima . Quia priores
patres coniugijs vtebantur . et filios
generabant et curis rei familiaris intē
ti ſubſtancias poſſidebant . Ideo pro /
pheta per ſpiritum preuidens apoſto /
los et eorum ſequaces ſubſtancias deſe
rere coniugia non appetere . filios non
generare . nil ī terra petere . nichil poſ
ſidere . Non eos ꝑ terram velud homīēs
ambulantes . ſed nubes volantes appel
lat . cum dicit . qui ſunt hij ⁊c̄ . In qui /
bus verbis de duobus . hos glorioſos a
poſtolos Simonē ſcilicet ⁊ Judam cō /
mendat . ¶ primo de altitudine ꝑfec /
cionis euāgelice . cū dicit Qui ſūt hij q̄
vt nubes volant . Gre . volant eīm qui t̄
ram quaſi non tangunt . quia in ipſa
nil appetunt . ¶ Secundo de ſim /
plicitatis manſuetudine . cum addit . ⁊
ſicut columbe ad feneſtras ſuas . Gre .
ad feneſtras ſuas quaſi columbe ſunt .
quia per manſuetudinis ſpiritū in hoc
mundo nil ꝑ oculos concupiſcunt . dicit
igitur . Qui ſunt illi qui vt nubes ⁊c̄ .
et cōuenienter ad queſtionem propoſi /
tam poteſt reſponderi in perſona iſ /
torum Iſti ſunt paſtores gregis . con /
ſeruatores legis . ſenatores vrbis . aſſeſ
ſores iudicis . Primo iſti ſunt paſto
res gregis quibus a criſto conmiſſa eſt
cura regiminis vniuerſalis . et ideo ad

ꝓpoſitam. qui ſunt iſti. ipſi de ſe pn̄t
prebere reſponſū Geneſis. xlvi. Viri
paſtores ſumꝰ; pauerunt em̄ gregem
dn̄i. exemplo vite. Verbo doctrine ſub
ſidijs oracōnis deuote. ꝓpter qđ dicit
Bern̄. De apoſtolis loquens. tales de
cebat humani generis paſtores et doc/
tores conſtitui. qui et dulces eſſent et
potentes et ſapientes. dulces vt me/
blande et miſericorditer ſuſtinerent.
potentes vt fortiter ꝓtegerent. ſapien
tes vt ꝑ viam ducerent. q̄ ducit ad ci/
uitatē: quibus cōtrarij ſunt pleriqꝫ a/
deo. vt ſi queſieris. Qui ſunt iſti. pote
rit vtiqꝫ reſponderi illud Mathei. hij
ſunt lupi rapaces. quia de paſtoribus
facti ſunt lupi. et de cuſtodibus merce/
narij. Secundo iſti ſunt cōſeruato/
res legis adeo. vt pro legis defenſione
vſqꝫ ad mortem viriliter decertarent.
et ideo competit eis illud Judith. v.
Zabulon et Neptalim. obtulerunt ani
mas ſuas morti. et ideo ad queſtionem
ꝓpoſitam. Qui ſunt iſti poteſt reſpon
deri illud Apocalipſis ſeptimo. Iſti
ſunt qui venerunt ex magna tribulacō
ne. et lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine
agni: nec mirum. audierant enim deū
dicentem eis. luce. viceſimoſecundo.
Vos eſtis qui permanſiſtis mecum in
tribulacōnibus meis. et ideo domini
roborati exemplo. obturauerunt ora
leonum. extinxerunt impetum ignis.
effugauerunt aciem gladij. hebreorum
ſecundo. ꝓpter qđ competit eis illud
Eccleſiaſtici. viceſimoquinto. hij ſunt
viri miſericordie. qui iuſticie obliuio/
nem non acceperunt. Tercio Iſti
ſunt ſenatores vrbis. quorum rex xp̄c.

De quibus Prouerbiorum vltimo. No
bilis in portis. vir eius. quando ſedeit
cum ſenatoribus terre; quos rex regū
per mūdum diſperſit. vt ſicut ſol in ra
dijs apparet ſicut Roſa in odoribꝰ ſen.
titur. ſicut ignis in cintillis ſuis aſpi/
citur. ſic illorum virtutibus xpriſti po
tencia cognoſcitur. ꝓpter qđ cum Ab
agniſus rex vidiſſet thadeum. ſcilicet.
et Judā. ſe xpriſti diſcipulum ſibi pro
miſſum aſſerentem ille intuitus eum
vidiſſet in eius vultu quendam mirū
ſplendorem mirifice radiantem. Ado/
rans deum dixit. Vere diſcipulus xp̄i
iheſu filij dei viui eſ. et ideo ad queſtio
onem ꝓpoſitam. Qui ſunt iſti. poteſt
non incongrue reſponderi illud Exodi
triceſimoquinto. hij ſunt dij tui iſrahel
qui te eduxerunt de terra Egipti.
Dij dico ſunt. nou natura. ſed gracia.
quia natura licet vnus ſit deus parti/
cipacione. tamen non prohibebitur
eſſe quampluri mos. ſecundum illud
pſalmiſte. Vos autem dij eſtis. et filij
excelſi homines. Iſti ſunt igitur qui
populum eduxerunt de terra Egipti.
id eſt. gentes ab ydolorum cultura ad
lumen fidei reuocando duxerunt.
Quarto. iſti ſunt aſſeſſores iudicis
ſecundum ꝙ dominus in euangelio re/
promiſit eis dicens. Cum ſederit filiꝰ
hominis iudicare omnes tribus terre:
ſedebitis et vos iudi. duo. tri. iſrahel.
Horum enim ꝓprium fuit. apparere
in mundo. et ideo ad queſtionem ꝓpo/
ſitam. Qui ſunt iſti. poteſt reſponderi
illud Apocalipſis quinto. Hij due oli/
ue et duo candelabra in conſpectu dei
ſtantes. ſtabūt ei nō ad ferendam ſmaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed ad probandam ·nō ad exhibendam
miſericordiā ·ſed pocius ad iuſticiā vl/
ciſcendam· ꝛ ideo gladij ancipites ī ma
nibus eorū ad vindictam ī nacionibus
et increpacōes in populis· ꝛc̄ Et vt
oſtendat ꝙ eorum aſſiſtencia nō ſolum
terminatur in vlciſcenda culpa · ſed et
in exhibenda gloria ·et ideo ſicut appa
rent duri ꝙ̄tum ad electos · ſecundum
illud qḋ poteſt ſumi Zacha· v· hij ſunt
duo filij oliue ſplendoris· qui aſſiſtunt
dominatori terre. Illi ergo ſunt qui vt
nubes volant ·Oēs enim Apoſtoli poſ
ſunt dici nubes ſcilicet quia pluūt ver
bis. quia coruſcant miraculis· qꝛ tonāt
iudicijs. quia volant cōtemplacione mē
tis · Primo pluunt verbis ·quia in
omnem terram exiuit ſonus eorum et
in fines orbis terre verba eorū ·vt ari
dam terrā· corda ſcilicet hominum plu/
uijs ſalutaribus irrigarent· ꝓpter hoc
de eis dicitur tercij Re · quīquageſimo
quīto Cribrans aquas de nubibus ce/
li· hec fuit pluuia voluntaria quā ſegre
gauit dominus hereditati ſue ·vt dum
ſymon in egiptū· ꝛ thadeus ad Abaga
rum regem ediſſe ·et vltimo in ꝑſida ꝑ
dicarent ·vt ſic cōpleretur illud Eccle·
quīto ·ſi replete fuerint nubes ymbrē
ſup terram effundent· nec mirum · Nā
vt dicit Job. xxxvij. fructum deſiderāt
nubes· quia nubes rore cōcreſcunt ·
Secundo coruſcant miraculis· vt ſic di
camus· quē admodum a nubibus fiunt
coruſcaciones ignis : ſic ꝛ ab apoſtolis
miraculorum opera· Ibi ꝑ opaciones
neque vapore humido in pellente ·hoc
autem ꝑ virtutem gracie domino ī om
nibus ꝑſidijs coſerente ·p̄s· Illuxerūt
coruſcaciones tue orbi terre ·vidit et cō
mota eſt terra· cōmota cū videret ī iſtis
apoſtolis ſigna et mirabilia incōſueta·
ſcilicet magos in ſuis preſtigijs ligari
ſerpentes effugari· tigrides manſueta
ri· mortuos ſuſcitari· et qḋ plus eſt· fi/
lium puelle quē ex adulterio cōceperat
vnius diei ad ꝓferendum teſtimonium
vt dyanem infamatum abſolueret : ap
pellari ·et ideo cōpetit eis illud· Eccle
ſiaſtici· xliij ·In īperio ſuo accelerauit
niuē ·et accelerat nubes coruſcaciones
emittere iudicij ſui· ꝓpterea apti ſunt
theſaui ·ꝛ volauerūt nebule ſicut aues
in magnitudine ſua poſuit nubes et cō
fracti ſunt lapides grādinis ·et Job ·
xxxvi· Si voluerit extēdere nubes q̄ſi
tētoriū ſuum in fulgore luīs ſui deſuꝑ
cardines quoqꝫ maris opiet Tercō
tonant iudicijs ·ſicut prius eſt coruſca
cio quātū ad ſenſum ꝙ̄ tonitruum ·vt
ex fulgore ſonitus ſenciatur· cum tamē
ſimul ſunt tempore· ſic in ſanctis pre /
cedunt mirabilia ·vt ex ſignis timean
tur iudicia· propter qḋ p̄s· vocem dede
runt nubes· Etenim ſagtte tue tranſi/
unt ·vox tonitrui tui in rota· An non
maximum tonitruū· cū diceret Judas
Jude quinto· et veniet deus in ſanctis
nubibus ſuis facere iudicium contra ō
nes ꝛc̄. Quarto volant contemplaci
one mentis · Nam leuitate ventorū fla
tus cito currunt· ſiue ad auſtrum· ſiue
ad occaſum · ſic agilitate virtutis a pec
catorum pōderibus alieni ·volant per
mentis decurſum ſiue in celum per cō/
templacionem glorie· ſiue in deum per
exceſſum leticie ·et hoc eſt qḋ dicit Job
triceſimoſeptimo· Nubes ſpergūt lumē

294

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſinum quo inſtant cuncta ꝑ circuitum.
quocūq; eos volūtas gubernātis dux/
erit. ad omne qđ ꝑcipit illis ſup faciē
terrarū. ſed qm̄ occulte ſunt cōtemplaci
ones vie qubus ſancti volant ſup ſe et
in dulcedine mētis ſue. ideo addit. Nū
quid noſti ſemitas nubiū magnas et ꝑ
fectas ſciencias. quaſi dicēt nō ꝙ illig
ſolius eſt ſcire. q̃ habet aīas ſurſū ꝑ cō
templacōez ſuſpendē. et in ſe. q̄ſi q̄buſđ
amoris funibꝫ eleuare et idō nōbis. ꝙ
volatus ſcōrū ꝑficit᷑. q̄tuor pēnis. ſ. di
lcōnis. oracōnis. cognicōis et deucōis.

Primo indigent ſancti ad volandū
penna dilcōnis. ſine qua aīa inferius
quaſi pondē grauata deprimit᷑. et cum
qua aīa ad ſublimia eleuat᷑ Unde ſicut
auis ſine pēnis nō poteſt ī altū euolare
ſic nec poteſt aīa ſine dilcōne ad celum
aſcendē. ꝓpter hoc dicit᷑ Job quinto.
Homo ad laborem naſcit᷑. ſicut auis ad
volandum. Grego. Sancti aūt viri q2
tranſeuncia nō amant. nō ſolum nulla
rerum tꝑaliū pondera tollerant ſed ſi
qua adūſa cōſurgunt in ipſis ſuis preſ
ſuris et languoribus nō laborant; et
ideo bene ſubditur. et auis ad volandū
Quia tanto animꝰ a laboris afflictōne
ſe ſubtrahit quanto ſe ꝑ ſpem ad ſubli/
mia et ſumma ſuſtollit. an nō. q̄ſi auis
paulus ad volatū natus fuerat. qui tot
aduerſa ſuſtinens dicebat. Phil᷑ iij.
Noſtra cōuerſacō in celis eſt. et ideo eſt
hec pēna ſuſtollēs. de qua dicit Ephe.
iij. In caritate radicati et fundati. vt
poſſitis comꝑhendere cū omnibus ſcīs
que ſit latitudo. longitudo. ſublimitas
et profundum. Secundo indigent
penna cognicōnis. vt viz. aīa guſtet ꝛ
videat quoniam ſuauis eſt dominus.
quia ſicut guſtare ꝓprium eſt amoris.
ſic videre cognitionis et hec eſt penna
Aquile. de qua Yſay. volabunt. quaſi
aquila feſtinans ad comedendū. Aquila
eīm irreuerberatis oculis ſolem in rota
cōſpicit et ipm̄ de remotis contemplat᷑
ſic aīa irradiata diuino lumine deum
videt. et omnia infra ſe poſita viſu con
templacōnis attingit. cum nullū ꝑter
deum in ſuis actibus recognoſcit. hoc
modo volant ſancti cum deum non cu/
rioſis aſpectibus. ſed fidelibus cōtem/
plantur. ſicut dicit᷑ Prouˢ biorum. liij.
Faciunt ſibi pennas vt Aquile. et vo
lant in celum. quoniam ſummū inter
omnia deſideria eſt videre deum. et idō
dicit Job. triceſimotercio. Quis michi
tribuat vt cognoſcam et inueniā eum.
et veniā vſq; ad ſolium eius. hoc eſt ſo/
lium ad qđ Yſayas videre viſiōe ꝓphe
tica a volando cōſcendit. cū dixit Yſa.
vi. Vidi dominū ſedentem ſuper ſoliū
excelſum. Tercio. indigent penna
deuocōnis. Nam poſt amorem et cogni
cōnem nil reſtat. niſi vt anima ſperan
do ꝓficiat. et ad deum ſuum ſe deuocō
nis iubilo cōtemplando ſuſtollat. Diui
na namq; gracia intellectum illuſtran
do illuminat. vt poſt influenciam lu/
minis mens tota ī deſiderium deuocō
nis feruoribus incaleſcat. hec eſt pēna
columbe. de qua pſ. Quis dabit michi
pennas ſicut columbe et volabo et req/
eſcam. volat. id ē. deſiderio fragrat. ſed
requieſcit dū cōſcienciam noſtrā deuo/
cōnem ſerenat. et hinc eſt ꝙ ad modum
columbe Anima iubilando deplorat.
quia quo guſtu mentis ſentit dulciora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

que ſperat. eo amarius vitam preteritā
in amaritudine recompenſat. ſecundū
illud Pſaye Triceſimo Octauo. Medi/
tabor vt columba. et poſt. Ecce in pace
amaritudo mea amariſſima. Columba
enim pro cantu gemitum habet. et ido
Pſaye. quinqḡeſimo Nono. dicitur.
Quaſi columbe me. ge. ſed quidam ha/
bent pennas terreſtres. et tales ſignaī
poſſunt. Numeri. quīto. Volabant in
aere duobus cubitis ſuper terram.
¶ Quarto indigent penna oracōnis.
et hec eſt cōſeruatiua et eciā complitiua
omniū qd̄ ē vigilanti mente dona dato
ris cognoſcere. et animū a curis eciam
ſecularibus ſequeſtrare. vt iam tectum
contemplacōnis aſcendens dicat illud
Pſalmiſte. Vigilaui et factꝰ ſum ſicut
paſſer ſolitariꝰ in tecto. paſſer eſt ille
qui ſagax ad alta virtutū fugit. vt tuti
a laqueis eſſe poſſint. ſic volant ſolita/
rij. ſe ſupra ſe. ad diuina leuantes. vt
dum dilecto ſuo mentis preſenciam in
gerunt. alijs patrocinium miſeratio/
nis implorent. ſcd̄m illud qd̄ ſignatum
eſt. leuitici Decimoquarto. Cumqꝫ di
miſerit paſſerem volare in agro. orabit
ꝓ eo et rite mūdabitur. Qui ergo has
quatuor pennas habet. ſcilicet. dilectio
nis. cognicōnis. deuocōnis. et orōnis.
recte poterit abſqꝫ obſtaculo ad celeſtia
euolare. ſicut iſti de quibus dici poteſt.
illud Pſaye. quinto. Volabunt in hu/
meros philiſtiim. ſimul predabuntur
filios orientis; quoniā talibus velut
diligentibus deum omnia ſeruiunt et
cooperantur in bonum. et eciam forti/
tudo philiſteorum et infidelium vt ca/
piant predam hereditatis a qua angeli

deſertoresqꝫ exciderunt

Omniū Sanctorum.

Beati qui habitant in domo tua
domine. in ſecula ſeculorum lau/
dabunt te. ps̄. ſicut magiſtri librorum
recapitulāt in fine ſummarī lectiones
quas diucius docuerunt. ſic eccleſia ſol
lemnitates ſanctorum. de quibus per
totum annum ſollemniſauit quaſi in fi
ne anni in feſto omniū ſanctorum epi/
logat. et ſicut regina ſaba videns ſapi/
enciā ſalomonis et domum quā edifica
uerat et hī. ſeruo. et ordi mi. nō habuit
vltra ſpiritum. ps̄. dicens. concupiſcit
et deficit anima mea in atria domini.
et in alacritate cordis clamans ait.
Beati qui habitant in domo tua domi
ne ꝛc̄. vbi notat ſollemnem ſanctorum
manſionem. et iugem graciarū actio/
nem. ¶ Quantum ad Primū notat᷑
habitandi actus. cum dicitur. habitant
Habitandi locus. cum dicitur. In do/
mo tua. Habitancium fructus. cum di
citur. beati. Quantum ad ſecundū
qd̄ eſt Graciarū actio notatur laudis
expreſſio. ibi. laudabunt. laudantium
recta intencio. cum dicitur. Te. Et vĩ
uſqꝫ tam laudis ꝙ laudantium cōtinu
atio. cum dicitur. In ſecula ſeculorum
Domus igitur hec celeſtis patria eſt.
quā deſiderare debemꝰ vt in ea hītemꝰ
Pſalmiſta. Vnam petij a do. hanc req̄.
vt inhabitē in do. do. ō. die. vi. mee. et
ſcd̄m diuerſos domꝰ huiꝰ habitatores
ſunt in ea diuerſe habitacōes. Jo. xiiij
In domo patris mei mul. man. ſunt.
¶ Primo igit᷑ eſt domꝰ hec opulenta.
ps̄. Gloria et diuicie in domo eiꝰ. Non
ſunt ille diuicie tꝑales que relinquunt

inquietudinē in cogitatu. inſaciabilita
tem in appetitu. cecitatem in intellectu
ſterilitatem in fructu. Sed ſpirituales
que nec poſſunt amitti nec auferri. nec
reſolui. nec putrefieri. vel comburi. In
iſta domo habitant patriarche et opulē
ti. qui diuicijs temporalibus bene vſi
ſunt. Gene. xlvij. Dixit pharao ad pa
triarchas. In optimo loco fac eos habi/
tare ꝛ trade eis terrā yeſſen. qđ ītꝑtatᷓ
deſiderium. quia licet temporalia poſſi
derent. tamen cordis intimo deſiderio
ferebantᷓ ad celeſtia. que ſola ſūt deſideā
bilia. et fruuntur celeſti beatitudine.
Mathei quinto. Beati mites quoniam
ipſi poſſidebunt terram. Mites ſunt q̄
nichil inordinate amant in luto tempo
ralium. Et ideo non inueniunt animū
eorum turbatum. ſicut aqua pura in ſe
eſt ſerena. ſed admixto luto efficitᷓ. tur/
bida; Ab inhabitacione huius domus
repelluntur auari. quia nulla opulen/
cia poſſunt ſaciari. Auarus eīn non im
pletᷓ pecunia. Hij ſunt qui inhabitāt
domos luteas. Qui terrenum habent
fundamentum conſumūtur velđ veſtis
a tinea. Domos luteas inhabitāt qui ī
fece terrenorū exultāt. Terrenū habēt
fūdamētū q̄ eis īnitūtᷓ ꝑ affcū. cōſumū
tᷓ velut a tinea q̄ penetrat efficacīt et ta
men inſenſibiliter. facit enim dampnū.
ſed non facit ſonum. Amatores eīn tem
poralium perdunt cordis innocenciam
carnis continenciam. et acceſſu tēporis
vitam ꝛ gloriam. ſed dampnum hoc neg
ligunt. quoniam in terrenis nimis oc
cupati ſūt; Et vtinā adūteremus qđ
dicit Apoſtolus. Scimus ꝙ ſi ťreſtris
domus noſtra huius habitacionis diſ//
ſoluatur. edificacionem a deo habemus
nam in celis. ✝ Secunda domus iſta
domum: non manu factam: ſed eter/
lucida eſt. quia lucerna poſita eſt ſuper
candelabrū. vt luceat oībus qui ī domo
ſunt. Mathei quinto. Ibi enim lux in/
creata diſcipulos ſuos illuminat. vt il/
luc deſiderio pergat. qui clare veritatē
videre deſiderat. Yſaie quinto. Venite
aſcendamus ad montem domini. et ad
domum dei Iacob: ꝛ docebit nos vias
ſuas. In hac domo habitant prophete.
Exodi. x. Vbicumqꝫ habitabant filij
iſrł. lux erat. Iſrahel vir videns deū
prophetas ſignificat. quia qui hodie ꝓ
pheta dei olim appellabatᷓ videns. ꝑ/
mi Regum nono. ex ſumma enim intē/
cione affectum in deum ſūme vniebāt.
Et in illa vnione illuminabantur per
irradiacionem a primo lumine. in qua
irradiaciōe. auferebatᷓ velamen vel cor
pulencia intellectus. vbi limpide cog/
noſcebant. et feruide deſiderabant. et
nūc fruūtur beatitudine. quia Mathei
quinto dicitur. Beati qui eſuriunt ꝛ ſi
ciunt iuſticiam. In hac domo non habi
tant talpe ꝛ capti oculis. qui oculos ha
bent ꝛ non vident. nichil eīn nouerunt
de diuinis. ſed tota eorum ſapiencia cō
ſiſtit in fundis. humaīs mercacīōibus
et culturis. Iheremie nono. Habitacio
tua in medio doli. in dolo rennuunt me
ſcire dicit dominus. vel ſicut lxx. tranſ
tulerūt. vſuram ſuper vſuram. ꝛ dolū
ſuper dolum. Tercio domus hec ſe/
creta ē. a malis eīn non inueniťᷓ. quia
ſolo deſiderio recto introrſum queritur
Iob. viceſimo primo. dicitis enim vbi
eſt domus principis. Valde enim ſoli/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tarium et ſegregatum oportet eum eſſe
a negocijs mundi et in magno feruore
amoris viuē. q̃ domū illā velit inueīre
Job xxxix. Cui dedi in ſolitudine do
mū et tabernacula eius in terra ſalſugi
nis. cōtemnit multitudinē ciuitatis. q̄
viuunt vt pauci. In hac ergo domo ſe-
creta ſunt Apl̄i. quibus dn̄s reuelauit
ſecreta cōſilia ſua ſicut amicis. Deut̄.
xv. Non deerunt pauꝑes in terra habi
tacōnis tue. pauꝑes fuerunt Apoſtoli
qui oīa ꝓ xp̄o relinq̄runt. vt preberēt
exemplum imitatabile q̃ oīa relinque-
rūt conſiliū irrefragabile Si vis eſſe ꝑ.
fectus ꝛc̄. Mathei. xix. Auxiliū inſu-
ꝑabile xp̄m. ſ. qui dicit de ſe in p̄ſ. ego
aūt mendicus ſum et pauꝑ : premiū ī
cōꝑabile. q̄ regnū celorū. falſa eīn̄ ſapi
encia ſeculi. ymmo vera ſtulticia ꝓplm̄
illū cuiꝰ dextera plena iniq̄tate et ꝓm
tuaria eorū plena eructancia ex hoc in
illud. Beatū dixerūt ꝓplm̄ cui hec ſūt.
et nō beatū cuiꝰ eſt dn̄s deus eius. Vn̄
Philoſophi. Btitudinē fallacē dicebāt
ſiue ponebant in diuicijs. ſed nō ſic ſo-
lus et btūs potens. ſed btitudinem in
pauꝑtate poſuit. qui pauper natus ē.
vixit. obijt. niſi cū eſſet iſte diues. De
quo Eccleſiaſtici. xv. Btātus diues q̃
poſt aurū nō abijt ꝛc̄. Quis eſt hic ꝛc̄.
Que eīn̄ maiora mirabilia q̄ꝫ diuicias
reſpuē. quas plurimū ꝓcurat diaboꝰ
aufert mūdus. ſitit appetitus. In hac
domo non habitant ſuꝑbi diuites. p̄ſ.
Non habitant in medio domus mee. q̃
facit ſuꝑbiam. ſed habitant cū demoībꝰ
ab illa eiectis habitacōe. ꝓ eorū elacōe.
Job. lvi. Gigātes gemunt ſub aquis
et q̃ habitat cū eis ; p̄ſ. Eligis abiectꝰ

eſſe ī domo dei mīmi magis q̄ꝫ habitaē
in tabernaculo peccatorū. Quarto
domus hec eſt firma et robuſta. q̄ fun
data eſt domꝰ dn̄i ſupra firmā petram
Mathei ſeptimo. Vir ſapiens edifica-
uit domū ſuā. ſupra firmā petrā. ſ. tri
umphantē eccleſiam ſuꝑ xp̄m. licet eīn̄
aliqui lapides vel paries vnꝰ ceciderit
de illa domo. tamen illa domus cotidie
reꝑatur. et illi parietes reficiuntur.
Thobie vltiō Domus dei q̄ eſt in terra
iſrahel. q̄ incenſa eſt reedificabatᷣ. ꝛ illic
reuertētur omnes timentes deum. In
hac domo ſecuri habitant martires. de
quibꝰ legitᷣ. occidi poſſunt et flecti ne-
queunt. totam eīn̄ fiduciā ſuam in dn̄o
poſuerunt. et ideo ſicut mons in dn̄o
ꝑſtiterunt. p̄ſ. Qui cōfidunt in dn̄o ſic̄
mōs ſyon ꝛc̄ ꝓpt̄ hoc btūs Stephanꝰ
ſecurus erat contra lapides. laurēcius
cōtra ignem. Paulus cōtra gladiū. Pe-
trus ꝛ Andreas cōtro crucis patibulū
Sebaſtianꝰ cōtra ſagittas. Ideo fruū
tur illa beatitudine Mathei. v. Beati
qui ꝑſecucōnem paciūtᷣ ꝓpter iuſticiā
ꝛc̄. Beati. dico ꝓpter iuſticiā. Si eīn̄
ꝓpter te dn̄s ſanguinem fudit. ſangui
nem eciā tuū ꝓ eo fundē debes. ve igitᷣ
carnalibꝰ quos dn̄s ſolitarios reliquit
ſine grā qui nō pūt hanc domū īueniē
ꝑ quā pūt ad ciuitatē celeſtem intrare
vel inhitare. p̄ſ. Errauerūt in ſolitudiē
et in aquoſo viā ciitatis hitaculi nō in-
uenerūt Quinto. domus hec ornata ē
Eccl̄. lvi. Sicut ſol oriens mūdo in al
tiſſimis dei. Sic mulieris ſpēs bone in
ornamentū domꝰ eius. ſic̄ eīn̄ eſt ſol or
namentū celi et ſtellarū. Sic dei ſapiā
ornamentū ē domꝰ celeſtis et gl̄e ſcōrū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Varia autē graciarū dona ſunt. varia
ornamenta. ꝓuerbiorū octauo. Sapi/
encia edificauit ſibi domum excidit co/
lumnas ſeptem. hic ergo habitant con/
feſſores. qui varias habuere virtutes.
pſalmiſta. Juſti confitebunt᷑ noī tuo et
habitabunt recti cū vultu tuo. Quia
iuſticiam coluerunt in opere rectitudi/
nem habuerunt in voluntate. et nomē
criſti cōfeſſi ſunt ore. et bene dicit iuſti
Juſticiam eñ lex nature docet. lex mo/
yſi p̄cipit. Lex euangelica conſummat.
eius inchoacio eſt nemini iniuriam fa/
cere. ꝑfectus omnes diligere. conſūma
cio ē oībus bn̄facē ſi potes. ſi nō potes:
velle. et quia ſeip̄os mortificarunt in
penitencijs et lamentis. ideo fruunt᷑
beatitudine Mathei. v. Beati qui lu/
gent qm̄ ipſi cōſolabuntur. Luxit autē
qui lugens nos monet. nec riſiſſe legit᷑
Jdeo luce vi. Beati qui nūc fletis quo
niam ridebitis. Lacrime eñ ſunt laua/
torium in clauſtro anime. quibus dele
mus litteras. quas diabolo dedimus
quaſi cirographum. quādo pc̄cauimus
Et ideo ſemper flere debemus. et ta/
men timere debemus. quia beatus ho
mo qui ſemper eſt pauidus. Si enim
aliqui in via corā latronibus ſecuri ſūt
Hec ſecuritas prouenit. vel ex ignoran
cia. vel ex inopia. quia aut quod poſſit
auferri deeſt. vel qui poſſit auferre ab/
eſſe putatur. Time ergo vel quod te in
ueīs nō timētē. vel fac nō timeas qd̓ ti/
mere te inuenis .i. aut oculos aperi. ā
pauper eſto. Ab hac habitacione repel
luntur ypocrite. Apoca. i. Scio vbi
habitas vbi ſedes eſt ſathane. Sexto
domus hec ē mūda. nichil eñ inqnamē

ti ſuſtinē p̄t. et deo ab eo corruit diabo
lus poſt cuius lapſum inpolluta eſt. v.
Macha. xiiij. Nunc domine ſanctorum
omniū conſerua in eternum impollutā
domum iſtam que nuper mundata eſt.
Jdeo habitant in ea virgines et conti/
nētes. pſalmiſta Domine quis habita
bit in tabernaculo tuo. aut quis requi
eſcet in monte ſancto tuo. innocēs ma
nibus et mundo corde. qui īgredit᷑ ſine
macula Jnnocentes corde fuerūt virgi
nes ſine macula in carne vel corde. vel
dicit Jnnocentes corde ſine macula in/
famie. Et ideo fruūt᷑ hac beatitudine.
Mathe. v. Beati mundo corde: qm̄ ipſi
deū videbūt. Sine caſtimonia eñ ne/
mo p̄t videre deū. Sed ve inmundis ⁊
luxurioſis. qui repellunt᷑ ab hac habi/
tacione. Dicet ergo rara caſtitas eccle/
ſiaſticis noſtris. vbi nūc habitas in in/
ferno cū plutone. Apoca. xviij. facta ē
babilonia magna habitacō demoniorū.
⁊ cuſtodia oīs ſp̄us inmundi. Quia vi
ri ſp̄uales facti ſūt ꝑ luxuriā incole eius
et ibi cuſtodiūt᷑ ſicut in carcere. ad pe/
nam et̄nam. et magna dicit ꝓpt̄ multi
tudinē habitācium. qꝛ iā fere paſſim om/
nes ad hāc inmūdiciā cōuertūt᷑. ⁊ cleri
ci ſpeālit᷑. Vn̄ Petrus damiani. Veni/
et dies. immo nox. qn̄ libido tua o clerice
vertet᷑ in picē. qua ſe ꝑpetuus ignis in
tuis viſceribus inextinguibilē nutriat.
et medullas tuas ſimul ⁊ oſſa īdeficiēti
cōflagracōe depaſcat. q̄re eñ flāmis libi
dinis eſtuas. qua frōte. qua audacia ſa
cris altaibus appropīquas Certe q̄to
ſanctius eſt miniſteriū: tāto mundiorē
req̄rit miniſtrū. electus es vt doceas of
ficiū caſtitatis: non vt fias exemplum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

aliene libidinis zc. Sepťio domus
hec eſt iocunda et gaudioſa. quaſi gau/
dium z leticia inuenietˀ in ea graciarū
actio et vox laudis. Quod exprimitur
Jeremie. xij. Steterunt duo chori laudā
cium in domo dñi. hij ſunt angeli et ho
mines beati. vacantes laudibus diui/
nis. In hac ergo domo habitant angeli
qui nō ceſſant clamare dicentes. Scūs
Sanctus Sanctus. Yſaye. decīoquīto
Exulta et lauda habitacō ſyon. qꝛ mag
nus in medio tui ſanctus iſrahel. Oīs
em̄ ierarchia angelica ad deum laudan
dum eſt ordinata. et qui amplius lau/
dant ſublimius remunerātur in cogni
cōne et amore. vt dicit Cōmentator iij
libro. ſuper angelicam ierarchiam. lau
dant autem deū quantū a creatura eſt
poſſibile laudari eum. Cum tm̄ irreū/
berata mentis acie dei ſapienciā cōtem
plantur. in ipſum ſuas extendunt in/
telligencias infatigabiliter. et in gra/
ciarum actiones toti aſſurgunt. et dū
ipſi admirantur ſupra ſe qui eſt vnus
in ſubſtancia. trinus in pſonis. in quo
eſt ſumma pax. ſumma tranquillitas.
ſumma pacis tranquillitate et pleni/
tudine pfruuntur. ſtudentes vnū fieri
in ſe quantū poſſunt. pter vnitatem
pacis quā vident ſupra ſe. et ad pacem
et ad tranquillitatem pacis reuocant
omnia ſub ſe. Mathei quinto. Beati
pacifici quoniā filij dei vocabuntur. vt
ergo eis qui vitam abiecerunt angeli/
cam. nec faciunt in eccleſijs ſuis reſidē
ciam. aut ſi faciunt pter pecuniam z
horas ſuas non dicūt ex deuocione. nec
deum laudant. Jeremie nono. Viſitabo
dicit dominꝰ ſuper omnes qui attonſi
ſunt in coma. quia omnes gentes hn̄t
prepucium. et vbi eſt illud. extra de ce/
lebracōne miſſarum. diſtricte precipi/
endo mandamꝰ. in virtute obediencie
vt officium nocturnum pariter et diu
turnum. quantū deus dederit ſtudioſe
celebrent pariter et deuote. vbi dicit.
Apparatus. Qui contra hoc preceptū
faciunt inobedienciam incurrunt. et
Berñdus. Cum pſallis cor ad ſenſum
pſalmi hēas. niſi ad ſublimius rapiatˀ.
et omniū q̄ ibi dicuntur vel dicendi in
tuo choro. vel audiendi in alio vſqꝫ ad
vnum iota ſcias te eſſe debitorem. Iſti
ergo cum ſtipendia accipiant et offici/
um nō impleant iniuſticiam exercent
et ideo domine. non habitabit iuxta te
malignus neqꝫ pmanebunt iniuſti an̄
oculos tuos. Octauo domus eſt ſup
naturalˀ et ſupmirabilis incolatus vir
go et mater maria. que ſup omnes an/
gelos eſt exaltata. quā dñs elegit in ha/
bitacōem ſibi. ſup oēs habitat eminenť
pſ. Elegit eam dñs. et preelegit eam et
habitare fecit eā in tabernaculo ſuo. et
qꝛ domꝰ hec pter habitatorū copiā nō
anguſtatur. Baruth. iij. O iſrahel q̄
magna eſt domꝰ dei. ſed habitatores re/
quirit donec impleatˀ. luce xiiij. Com/
pelle intrare. donec impleatur domus
mea. Ideo licet omnes ſanctorū ſtatus
diſparē habeāt claritatē. tn̄ parem hn̄t
iocūditatem. quia gaudium vnius eſt
gaudiū alterius. Pſal. Sicut letanciū
omniū habitacio eſt in te. et iterum.
Ecce q̄ bonum z q̄ iocundum habitare
frēs in vnū. Omnes cū vnitate carita
tis cōgregati ſūt. et oēs nrīs miſerijs
cōdeſcendunt. et ideo bti miſericordes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quoniam miſericordiam cõſecuti ſunt.
Repelluntᷣ ergo diſcordes et odia reſer/
uantes. Geneſis xiij. Nõ quibāt paſ/
tores habitare cõmuniter. Abraham et
loth: quia rixa facta eſt int̃ eos. patent
ergo cõdiciones domus. ⁊ habitancium
ſtatus ⁊ fructus cum dicitᷣ. Beati qui
habitant ⁊c.
Item
Beati qui habitāt in domo tua do
mine. in ſecula ſeculorū laudabūt
te. ps̄ Cõſiderãs dauid ſollẽnitatẽ ciui
um ſupnorū. Eructauit verbum bonū
di. Beati qui habitāt ⁊c. et innuit tria
que faciūt ad ſanctorū gloriā. Quo/
rū primū eſt. ſtipẽdiū p̄miale et glorio
ſum. ibi. Beati. quia dicit Auguſtinꝰ
Vita beata eſt p̄miū. cuius ꝓmiſſione
gaudemus. ⁊ ſi gaudemus ſpe ⁊ ꝓmiſſi
one. Multo magis gaudẽt ſancti de poſ
ſeſſione. Vñ Deu. xxxv. beatus es tu
iſrl̃. quis ſimilis tui poplus qui ſalua
ris in deo iſrahel Scd̃m eſt habitacu
lum regale et glorioſum. Ibi. in domo
tua. non in exilio huius miſerie. vbi eſt
hoſpiciū trãſeunciū. ſed in celo. Quia
celū eſt domus quieſcencium. Mundus
eñi hoſpiciū breue. et ideo relinquẽdū.
de hac domo dicit ps̄. Letatus ſū in hijs
que dicta ſūt michi. in domum domini
ibimus. Vnde multi in hoc mundo no/
luerunt nec domum nec locum. nec ali/
quam rem. ſed tamq̄ peregrini et ad/
uene in hoc ſeculo habitāt in deſertis
Tercium eſt officium eternale et gau/
dioſum. ibi. In ſecula ſeculorum lau/
dabunt te. Illud eſt officium ſanctorū.
cantare. exultare et deum laudare. Au
guſtinus. Ibi vacatur dei laudibus. q̄
eſt omnia in omnibus Vnde pſalmiſta

Benedicam dominū in omni tempore.
ſemper laus eius erit in ore meo. ſemꝑ
laudat qui ſemper diligit Videamꝰ
quibus vijs et gradibus ſancti aſcende
runt ad iſtam beatitudinem. vt eorum
imitando veſtigia. beati eſſe poſſimus
Primo videamus de rege criſto qui
eſt rex glorie. quia licet omnium virtu
tum prerogatiuam habeat. tamen ap/
propriate loquẽdo beatificatus eſt ꝓp/
ter innocẽciā. licet eñi omnia que ſunt
hominis ſumpſerit non tamen ignorã/
ciam ⁊ peccatum. Vnde ipſe ſolus dicit
Ego autem ĩ innocẽcia mea ingreſſus
ſum. hanc. ſcilicet beatitudinem. O deꝰ
innocencie reſtitutor et auctor. quis te
mitior. quis te innocencior. Si ſecun/
dum q̄ dicit Auguſtinus. Innocens
eſt. qui nec ſibi nec alij nocet. Ipſe non
ſolum nulli nocuit ſed omnibus ꝓfuit.
et tamen paſſus fuit dura verba. duri
ora verbera. et horrenda morti ſ ſup/
plicia. Sicut dicit Bernardus. et tñ
fuit agnus ſine macula. et certe quanto
mãſuecior in illata iniuria. tanto debe
tur ei alcior beatitudinis gloria. Ille
enim qui ſecundum. Bernardum fuit
mitiſſimus ſuper omnes homines ma/
giſterium manſuetutudinis ſpecialiter
ſibi apropriauit. Mathei nono dicens.
Diſcite a me quia mitis ſum et hu. ⁊c.
O ſerpentini filij Ade. adhuc multi vi/
dentur de veneno ſerpentis qui Adam
intoxicauit habere in cordibus ꝑ ranco
res in lingua per blaſphemias. in ma/
nibus per oppreſſiões. Cum tñ poſtq̄
facti ſunt criſtiani. venenum tale de/
berẽt deponere in aqua baptiſmi. er/
go te ex quo criſtianus es non tantū ore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et verbo ſed opere et veritate. et vt di/
recte imiteris xpriſti manſuetudinem
reſpice in faciem xpriſti tui et cōſidera
coronam ſpineam. alaparū iniuriam.
virgam arundineā. ſputorum nauſiā.
In manibus et pedibus clauorū fixu/
ram. In latere acutiſſimam lanceam.
In ore felleam ſpongeam. In aure gar
riencium cōtumeliam. In toto corpore
flagellorū vulnera et in ligno crucis ig
nominiā. et ꝓ hys omnibꝫ recōpenſa
cōem nullam. pater inqͥt. ignoſce illis
Non dicit vindica. O cor amariſſimū.
qđ ad tam ſuauiſſimā vocem nō dulceſ/
cat. et amaritudinē odij non deponat.
Qui igitur vult ad beatitudinem cum
xpriſto ꝑuenire. debet ſicut ille ambu/
lauit zc̄. et diſcat eius doctrinam vt ſit
mitis et manſuetus in affeccōne. in ſer
mone. et in conuerſacōne. Quia beati
mites quoniam ipſi poſſidebunt ter/
ram. Sicut habetur Mathei quinto.
ſuper quo dicit Gloſa. Mitis eſt quem
nec ira. nec rancor afficit. ſed omnia eq̄
nimiter ſuſtinet nec turbatur. Ideo di
cit Iaco. Fili in manſuetudinem ſer/
ua animam tuam. Secundo. bea/
tificata eſt celi regina per humilitatem
obediencie et reuerencie. Sicut enim
Adam et Eua. per ſupbiam et inobe/
dienciam ꝑdiderunt paradiſum terreſ
tre. Sic mater gracie per humilitatem
profundiſſimam acquiſiuit beatitudi/
nem celeſtem. Vnde ipā dixit illud luce
Reſpexit humilitatē ancille ſue. Ecce
enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes. quaſi ſingulariter hanc
virtutem proponit. Vnde. quia te hu/
miliaſti vſqꝫ ad ancillam. Ille qui de
poſuit potentes de ſede. exaltauit te in
celi reginam. Vnde per humilitatem
ad ſublimitatem aſcenditur. nec eſt via
alia preter ipſam. Qui enim aliter va
dit. cadit. ergo deſcende vt aſcendas.
humiliare vt exalteris. humilitas igit᷑
exaltat et magnificat. licet gloria mun
di videatur hominē magnificare. ſicut
ſtulti dicunt. Beatum dixerunt popu
lum cui hec ſunt zc̄. tamen non eſt ap
petenda. ſicut dicit Yſayas. Popule
meus qui beatum te dicunt. ipſi te de/
cipiunt. Iſtam beatitudinem munda
nam non elegit ſibi maria. ſed meliorē
partem elegit. ſcilicet. humilitatem.
Si igitur beati eſſe volumus. humili/
tatem virginis imitemur Vnde de hac
humilitate dicitur Mathei quinto.
Beati pauperes ſpiritu quoniam ipſo
rum eſt regnum celorum. De qua gloſa
ſic ait. Non inflati. non ſuperbi. Pau
peres ſpiritu ſunt humiles. et timen/
tes deum. id eſt. non habentes inflan/
tem ſpiritum. et hec eſt melior pars
quam elegit maria. Tercio. beati/
ficati ſunt angeli ſancti ꝑ firmitatem
adherencie. Sicut enim lucifer et ei cō
ſencientes auerſi ſunt per amorem ꝓ/
prie excellencie a creatore ſuo. et tam/
quā diſcoherentes ceciderunt. Sic qui
adherentes deo ꝑmanſerūt firmiter. z
ſtabiles in illa beatitudine facti ſunt.
Certum eſt. ꝙ ſicut qui adheret laben/
ti labitur. ſic qui ſtanti adheret ſtabi/
litur. Vnde dicitur ſuper illud Apo/
calip. Stelle celi ceciderunt: Nullum
permittit deus cadere qui ei ſeruit ve/
ro amore. Cum ergo ſicut dicit Bea
tus doctor Auguſtinus. Beatitudo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſit deo adherẽ. Angeli qui deo adherent
beati ſũt. Ideo dicit̃ ſc̃di Regũ decimo.
Beati viri tui. ſcʒ ſtabiles et viriles ꝑ
amorem . et beati ſerui tui . quia pa/
rati ad tuam laudẽ. qui ſtãt corã te ſem/
per per glorie confirmacionem. O felix
glutinũ et bonũ vinculũ caritatis quod
ſic glutinat angelos deo . vt nũꝗ diſſol
ui valeãt ꝛ diſiũgi . Hoc ẽ vinculũ ꝑfec
tionis. vt dicit Aplũs. qd̃ non ſolũ an/
gelos deo. ſed ꝛ homines vnit. q̃a eos fa
cit deiformes ſc̃dm Anſelmũ. de ſimili/
tudinibus. O caritas ꝙ̃ magnũ eſt vin
culũ tuũ . qd̃ non angelos deo. ſed deũ
eciã in vnam ꝑſonam deũ et hoĩem mi/
rabiliter copulaſti. deum ad terrã trax
iſti. ad colũnam ligaſti. cruci affixiſti.
in ſepulchro clauſiſti. tãdem ad inferos
attraxiſti . Quis inꝗ̃ fecit hec omnia ?
niſi amor ſalutis noſtre ? O grauiores
ſaxo et plumbo quos tanti amoris vin
culum nõ traxit ſurſum ad deũ ex quo
prius traxit deum deorſũ ad homines.
Unde qui vult beatificari cum angelis
oportet vt deo iũgatur ꝑ amorẽ. Illi ſo
li ꝑtingẽ ad beatitudines poſſunt. qui
caſto amore deo adherẽt. Vñ ps̃. Michi
adherẽ deo bonũ eſt. quaſi dicẽt . adhe/
reant alij quibuſcũqȝ voluerĩt. ego deo
adherebo. qui ẽ ꝓtector meus in via. ꝛ
beatificator in pr̃ia. Quarto beatifi
cati ſũt patriarche ꝑ largitatẽ miſeicor
die. fuerũt miſericordie opibus pleni .
opiebãt nudos. ꝛ huiuſmodi. Ideo ſũt
de numero eorũ. de quibus Mathei quĩ
to. Beati miſericordes : quoniã miſeri
cordiã cõſequẽtur. et vere miſericordiã
cõſequũt̃. cũ dei miſericordia ſit fons. ꝛ
nrã miſeicordia eſt riuus ad ꝓximum

deriuatus. quia fons ipſius miſeicordie
prius ſit ad nos . Vñ ps̃. Beatus qui
intelligit ſuꝑ egenum et pauperẽ. ege/
num dicit. non ſuꝑ habũdantẽ et diuitẽ
Luce . Cum facis prandiũ ꝛc̃ . O deus
eterne ſi miſericordes erũt beati : nũꝗd
immiſeicordes erũt miſeri ? Judicium
ſine miſericordia poſſidebit qui non fa/
cit miſericordiã . Quid dicam de illis
qui deſpiciũt paupes. abhoĩantur ino/
pes . affligũt humiles. ꝑſequũtur debi
les . certe expedit eis vt ſuſpendat̃ mo/
la aſinaria in collo eorũ . et mittant̃ in
ꝓfundũ maris. Ecce qui deſpicit ꝓxi/
mum ſuum peccat. Qui autẽ miſeretur
pauperis miſericordiã cõſequetur. Ta
les fuerunt patres antiqui. qui de ſuis
facultatibus pauperibus imꝑtiti ſunt
Yſidorus. hoc tantum habet rerum poſ
ſeſſio preſencium . ſi reficiat vitam mi
ſerorum . ſeruando amittimus . largi/
endo ſeruamus. Unde verſus. ſolas ꝗ̃s
dederis ſemper habebis opes Quin
to. beatificati ſunt prophete propt̃ vei/
tatem intelligencie . in ore ipſorum nõ
inuentum ẽ mendacium. neqȝ dolus in
lingua . neqȝ falſitas in verbis . neqȝ
duplicitas in locucione . Ideo ante tro
num dei ſunt beatificati. Qui pro veri
tate ſe expoſuerunt . et pocius volebãt
vitam perdere ꝙ̃ veritatem. ſicut patʒ
in Yſaia. et michea. et ceteris. Unde de
eis poteſt dici illud Eccleſiaſtici. Be/
atus eſt qui non ẽ lapſus in verbo. ſcili
cet per falſitatem et mendacium . O ꝙ̃
pauci hodie homines inueniuntur de
iſtis beatis. Quoniam veritas in pla/
teis corruit et falſitas vbiqȝ regnat. ro
ſa aruit. ſpina creuit. O abuſio maxĩa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cum falſitas nichil valeat . ſicut dena/
rius falſus ad decipiēdum . cur ita ap/
preciatur a criſtianis . qui debent eſſe
filij veritatis . falſi in omni vendicione
et empcione . et in omni congregacione
z nacione . Vñ ps̄ . filij hominum vſque
quo graui corde vt quid diligitis vani/
tatem z queritis mendacium . hoc ē cer
te ſignū diuine gracie reprobatiuum .
vnde ſequitur . diſperdat dominus vni
uerſa labia doloſa zc̄ . z perdes omnes
qui loquūtur mendaciū Qui ergo vult
eſſe beatus diligat veritatem cum pro/
phetis . Sexto beatificati ſunt ap/
poſtoli et euangeliſte propter pauper/
tatem indigencie . Ipſi em̄ ſunt primi
in beatitudinibus . Mathei . quīto . Be
ati paupes ſpiritu zc̄ . Alijs ꝓmittit
beatitudo de futuro . ſed apoſtolis . pau
peribus z martiribus de preſenti . Iā
habent clauē regni . iam cuſtodiā ianue
vt alios poſſint intromittere in eternā
beatitudinem . et propter hoc diuites
ſunt licet nichil habeant temporale . Ec
cleſiaſtici . triſeſimoprimo . Beatus di/
u es qui inuentus ſine macula . z cetera
Bene pauper criſti diues eſt . qui electꝰ
ad regnum et heres regni celeſtis ē . Ia
cobi primo . Omē gaudium exiſtimate
zc̄ . Gloſa . Non indignemini fratres
ſi mali florent in hoc mundo et vos pa
timini . non eſt enim criſtiane dignita/
tis in temporalibus exaltari . ſed pociꝰ
deprimi . Illi nichil habent in celo . vos
nichil in mūdo . ſpe ergo illius boni ad
qđ tenditis . quidquid in via contigerit
gaudere debetis . Quid igitur dicemus
Quid precioſius vera paupertate . que
eſt precium regni celeſtis . Auguſtinus

Venale habeo et cetera . Iacobi primo .
Nonne deus elegit pauperes ī hoc mū/
do . Non igitur diſpliceat tibi pauper/
tas . quia nichil poteſt dicius inueniri
quia regnum celorum per paupertatē
cōpătur . O kariſſimi ſi beatitudo et ve
re diuicie eſſent in auro . nūquid nō eā
ſibi criſtus retinuiſſet . z diſcipulis ſu/
is dediſſet . ſed non ſolum non habuit .
ſed eciam contempſit . paupertatem ele/
git tenuit et docuit . et diſcipulis ſuis
diuicias prohibuit . Si primo fugeba/
tur ante criſti aduentum non eſt mirū
quia neſciebatur precium eius . Sed
poſtꝙ deus in ſuam accepit ꝑtem . am/
plexanda eſt tamꝙ res precioſa . Si/
cut em̄ vinū infuſione pigmentorum
fit claretū vel nectar : ſic pauptas criſ/
ti amore dulcorata . in quo ſunt omīa
aromata et qui eſt fons tocius dulcedi/
nis : fit pocio ſaluberrima . Unde pau
pertas omībus criſtianis debet eſſe ſa/
pida . ſed heu hodie multi eam abhorrēt
et habent palatum affectu cupiditatis
fellee . q̄lis fuit ille cui petrus dixit In
felle amaritudinis te video . Septimo
beatificati ſunt martires propter ſtabi
litatem paciencie . Ipſi enim tamꝙ ro
buſti milites ſuſtinuerunt tribulacio/
nes z ꝑſecucōes cum eſſent fortes et be/
ne armati armis fidei vere vicerūt reg
na . acquiſierunt beatitudinem . apue/
runt celum regnum enim celorum vim
patitur . ſicut dicitur . et violenti rapi
ūt illđ . armatura eorū nō haſta gladiꝰ
nō clypeus . ſed ſola paciencia maxima
virtutum pugnat . quia inermis arma
tos ſolet ſepe vincere viros . vnde ſicut
dicitꝰ in Pſalmo . Confregit potencias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Arcum. ſcutum. gladium. et bellum. ꝓpterea ſemꝑ habet victoriā et coronā Jacobi ꝑmo. Beatus vir q̄ ſuffert temtacōnem ꝛc̄. q2 nemo ſanctorū ſine paciencia coronatus eſt. ideo Jacobꝰ monet pacientes eſtote ꝛc̄. q2 beati qui ꝑſecucōnem paciunt᷑ ꝓpter iuſticiā ꝛc̄. Ez heu hodie ſunt multi ſicut columna putrida que cito frangit᷑. et ad flatum venti cito cadit. homo inpaciens eſt. ſicut homo nudus quē virga vulnerat. Jeronimꝰ. Fratres armate vos paciā. quia tempus eſt belli. dum viuimꝰ. in agone certaminis poſiti ſumꝰ. q2 milicia eſt vita hoīs ſuꝑ terrā. Qui ergo vult vincere firmiter teneat arma paciencie. ¶ Octauo. beatificati ſunt confeſſores. ꝓpter ſobrietatē abſtinencie. Cibis eni nō vacabant ſicut bruta aīalia cōmeſſacōnibus et ebrietatibus. ſed pcē viuebant in ieiunijs multis et abſtinencia. Natura eni docet abſtinenciā que homini dedit os pūū ꝑ ceteris aīalibus ꝛc̄. et ſicut ille diues epulo ꝓpt̄ ſui voracitatē deſcendit ad eternā famē ſic ſancti ꝑ ſobrietatē ad glīe btitudinē. leuiū eni ꝓpriū eſt aſcendē. et econuſo. Aplūs. Sobrie iuſte et pie viuamꝰ ꝛc̄ Mathei. v. beati qui nunc eſuritis ꝛc̄. ¶ Nono. beatificati ſunt ūgines ꝓpt̄ puritatē caſtitōnie. vita eni virginū et cōtinenciū ſpem hēt ſpecialē btificacōnis in t̄ra. q2 celice vite aſſilant᷑ Math. xv. Simile eſt regnū celorū. dece virgībus ꝛc̄. Unde pſ. Beati inmaculati in via ꝛc̄. id ē. in pn̄ti vita q̄ alijs via ad celū. alijs via ad patibulū. alijs ad miſericordiā. alijs ad gloriā. Unde in medio poſiti ſumus vt inmaculati poſſint aſcendere ad celū et iniqui ꝓiciāt᷑ ad inferni ſterquiliniū. et certe anima nobilis debet abhorrē iſtā maculā ne ī via polluant᷑ pedes affectionis. veſtis corꝑis. et maxime clerici et religioſi. ¶ Decīo. beatificati ſunt finaliter peītentes ꝑ iuſticiam. pſ. beati quorū remiſſe ſunt iniq̄tates ꝛc̄. et illud. btūs vir cui nō inputauit dn̄s pcm̄. et illud beati qui cuſtodiūt iuſticiā. q2 punierūt vel purgauerūt corda in cōtricōne. os in cōfeſſione et orōne. manus in elemoſinarum largicōne.

De Animabus.

Memento vinctorū tamq̄ꝫ et ipſi vincti. Hebr̄. vltīo. ſcd̄m beatū Gregoriū. in moral. anime ꝑfectorū ſtatim euolant ad celū. Anime reproborū ſtatim deſcendunt ad infernū. ſicut inquit electos a die ſui exitus corꝑis beatitudo letificat. Ita credi neceſſe eſt vt a die exitus ſui reprobos ignis exurat. Animabus igit᷑ purgandorū proſunt ſuffragia defunctorū. de iſtis. quaſi ī ꝓximo regnaturis. poſt feſtū ſanctorū oīm feliciter regnātiū eccleſia ſolemnizat hodie. In ūbis ꝓpoſitis iuxta litterā ſumtis apoſtolꝰ nos ſpecialiter hortat᷑ ad cōpaſſionē et ſubuenciōꝫ vīctorū ꝓpter euangeliū xp̄i. qđ intelligēciā ſp̄ualē hortat᷑ om̄s vniūſalit̄ xp̄ianos ad cōpaſſionē et ſuffragia defunctorum in carcere purgatorij. Ait ergo. Mementote ꝛc̄. Primo diſſuadens ingratitudinem obliuionis. Secundo ꝑſuadens ꝓmtitudinem cōpaſſionis. Tercio ꝑſuadens ſollicitudinem prouiſionis. Proponit nobis igitur defunctos primo in ſpeculum memorie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt recordemur quales fuerint quãtum
ad vanitatem huiꝰ ꝑegrinacionis. Ec
cleſiaſtici. nono. Memento quĩ omẽs in
corpore ſumus. vbi glosa. vniuerſa va
nitas et afflicto ſpiritus. Secundo in
ſpeculum intelligẽcie vt cõtemplemur
quales ſunt quãtum ad neceſſitatẽ obli
gacionis cum addit vinctorum. Hebre
os. decimo. vinctis cõpaſſi eſtis rapinã
bonorũ veſtrorum cũ gaudio ſuſcepiſ/
tis. cõgnoſcentes vos habere meliorem
et manentem ſubſtanciã. Tercio ĩ
ſpeculum ꝓuidencie vt preſtolemur.
q2 tales erimꝰ ad idẽtitatẽ cõdicõis. cũ
ſubdit. tamq̃ȝ ꝛ ſimiles vincti exſpectã
tes aduentum paris condicionis. Sa/
pien. ſexto. vnus eſt omnibus ĩtroitus
ad vitam et ſimilis exitus. Eccleſiaſti
ci. xxxviij. Memento iudicij mei ſic eũ
erit et tuum michi heri. et tibi hodie.
Mementote ergo recolentes incolatum
ꝑegrinacionis victorũ. cõſiderãtes rea
tum obligacionis. tãq̃ȝ ſimul et vincti
exſpectãtes aduentũ paris cõdicioĩs.
Circa ṗmum ꝓponentes nobis ſpecu/
lũ memorie ĩcolatũ ꝑegrinacõnis. cõſi
deremꝰ q̃liter effloruerũt ĩ ortu emar/
cuerunt in tranſitu. exaruerũt in obi/
tu. ortus eñi abhomiãbilis ducit in cõ
temptũ ſui. Tranſitus miſerabilis in
cõtemptũ mundi. Obitus horribilis ĩ
contemptum peccati. hoc ſpeculum pro
ponit nobis Bñ. in meditacionibus di
cens. quid ſuperbis terra et cinis. cuiꝰ
concepcio culpa. naſci miſeria. vita pe
na. mori anguſtia. Primo ergo re
cordemur in contẽptum noſtri ortũ ab/
hominabilem. Si enim conſideremus
ſemen conceptus. alimẽtũ fetus. ꝓicu

lum ꝑtus. vocem ploratus. ſpurciciam
ortus. cum alijs circũſtancijs ſatis ap/
parebimus cõdicõne origĩs tales ĩ ocu/
lis noſtris. ꝓpter hoc dicitᷣ Eccleſiaſti
ci. xli. Memento que ante fuerĩt quali
ter generatus ex ſemine viliſſimo. plaſ
matus ex limo. creatus ex nihilo. quid
ergo ſuꝑbis terra et cinis. vñ eſt ergo
q̃ȝ nõ aduertimus qđ oculis videmꝰ Ne
pe q̃a cõcupiſcẽcia carnis ẽ ꝑſtigiatrix
ſenſuum. ꝑtẽdit eñi corpori iuuentutẽ
ſtabilitatẽ. ſanitatẽ. pulcritudinem et
fortitudinẽ. Vñ q̃ſi viciosa naturali cõ
ſuetudine oĩs homo oſtentat pulchra.
occultat vilia. et turpia. ꝛ ſic cõcupiſcẽ
cia deludens ſenſus ſpũales. et oculum
racioĩs. obſcuãt bona aĩe ſpũalia. Hec
eſt facimoroſa cõcupiſcẽcia que facit ve
ritati nõ obedire. Galatas. x. O inſen
ſati galathe. Homo cũ ſit creatura dig
niſſima tñ ſeꝑata aĩa. corpus remanet
creatuã viliſſima. ꝑmo Teſſolo. quar
to. ſuꝑ illđ. Noluꝰ vos ignorare de dor
mientibus ꝛc. glosa. Augꝰ. in ſermoẽ
de verbis Apoſtoli. Corpus qđ viuit
ex aĩa fit aĩa diſcedente ex aĩe. qđ ambu
labat iacet. qđ loq̃batᷣ tacet. oculi clauſi
lucem non capiunt. Aures nulle voci
pateſcunt. oĩa mẽbrorum officia qui/
eſcũt. non eſt qui moueat greſſus ad ã
bulandum. manus ad oꝑandum. ſen/
ſus ad percipiendum. Nõne iſta eſt do
mus quã neſcio quis ĩuiſibilis inhabi
tator ornabat. receſſit qđ cum amore co
lebatur remanſit qđ cum horrore vide
tur. Secundo recordemur in con
temptum mũdi tranſitũ miſerabilem.
hõ eñi breui viuẽs tẽpoẽ repletᷣ multis
miſerijs. nũq̃ȝ eñi ĩ codẽ ſtatu ꝑmanet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Trenorum .iij. Memoria memor ero
et tabeſcet in me aīa mea. Tabeſcē eni
eſt. quaſi mori ſub miſeria vite . mortē
exſpectare cōtinue Seneca in Eplā. lv
Cotidie morimur . cotidie demit̄ aliq̄
ps vite. et cū creſcimus vita decreſcit.
Eccleſiaſtici. ix. Memento q2 mors nō
tardat. De miſerijs huiꝰ mundi. bern̄
dus. in ſermone de Aſcencōne dn̄i. Mū
dus eſt. vbi malicie plurimum. Sapiē
modicū. vbi vicioſa oīa. lubrica. opaca
obceſſa laq̄is peccatorū . vbi piclitant̄
aīe. affligunt̄ ſpūs. vbi tantū vanitas
eſt et afflictio ſpitus. Sz a cōſideracōe
huiꝰ miſerie nos aūtit cōcupiā mundi
ſophiſticatrix menciū. Sophiſticādo
enim ſuas viles merces. occultat onera
ſub honoribus. picula ſub dignitatibꝰ
dolores ſub delicijs. languores ſub di/
uicijs. Unde ſic ſunt reſperſa amaritu
dībus omīa . ꝙ diligenter examinata
plus habent de īſtaali ꝙ delcābili : hoc
optīe figuratū eſt. iiij. Regū. x. Quia
ibi dicitur ꝙ Jezabel. depinxit oculos
ſuos ſtibio : Jezabel inṫpretat̄ fluxus
vanus vel ſterq̄liniū et ſignat mūdum
q̄ nichil eſt niſi quid̄ fluxus vanitatis
et vilitatis . qui tūc ſtibio oculos ſuos
pingit cū dolores anguſtias amaritu/
dines. quaſi pingens coloribꝰ ſophiſti/
cis delectacōibus ſupfundit. Tercō
recordemur in cōtemtū pcī. obitū hor/
ribilem. Nam ſcd̄m Platonē. Summa
philoſophia ē aſſidua mortis meditacō
Eccleſiaſtici ſexto. In omnibꝰ opibus
tuis. memorare nouiſſima tua. et ineṫ
num nō peccabis. qd̄ ptractās. bern̄dꝰ
in ſermone de Aplīs dicit . Nouiſſima
tua ſunt mors. Judiciū gehēna. nichil
morte horribilius. nichil iudicō terribi
lius. nichil gehenna intollerabiliꝰ cogi
tanti. ad pfectū ergo contemtū peccati
et ſi multis annis vixerit homo. et in
hijs omnibus letus erit memīſſe debet
tenebroſi carceris zc̄. Eccleſiaſtes. ix.
Sed a cōſideracōne mortis auertit. cō
cupiſcencia vite alienatrix mentium.
Seneca. vna ē cathena q̄ alligatos oēs
nos tenet. ſ. amor vite. Eplā. lviij. Nō
eſt ꝙ mors timeat̄. ſtulciꝰ eni nichil eſt
ſcd̄m ipm ꝙ timore mortis mori. eſt tn̄
cū diligenti diſpoſicōne certitudinaliṫ
exſpectanda. Unde Seneca ibidē. Inċ
tū eſt quo te loco mors excipiet. Itaqꝫ
tu illam omni loco exſpecta . Circa
ſcd̄m pncipale pponit nobis in ſpecu/
lum ītelligencie reatū obligacōis cū ad
dit. vinctorū. Attēdend̄ igiṫ ē ꝙ ſicut
vincula duriſſimi carceris auferunt fa
cultatē opandi. libertatē ambulandi.
poteſtatē liberandi. et inferūt necītatē
tollerādi. Sic aīabus purgandis car/
cer purgatorij. reddit meritū impoſſi/
bile. Jugum ineffugibile. debitū inſo
lubile. Incendiū intollerabile. hec autē
q̄tuor de iſtis vinctis cōprehenduntur
vnico verſu Psalmi . Sedentes in tene
bris zc̄. tenebre impediūt opacōnem.
vincula euaſionē. mendicitas ſolucōem
ferrū inducit afflictōez Primo igiṫ
attēdend̄ ē ꝙ ſedētes intenebris purga
torij nō pn̄t mereri pn̄t tn̄ p merita iu
uaī. membra eni vincta cū nō ſint mor
tua. ſicca vel palitica. pn̄t recipe corpo
ris influenciā. licet nō poſſint rependē
admīſtracōnis officiū hoc autē fit iuſti
cia dei dignitatē reſpiciente q2 deceſſe/
rūt in grā et in miſericordia indulgēte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quia non poſſunt ſe iuuare per ꝓpria
Ideo ſaluator cõſulit Jo. nono. Opari
oportet dum dies eſt. veniet nox qñ ne
mo poteit opari. O negligencia noſtra
videmus nos ĩcarcerari et negligimus
opari vt poſſimꝰ ꝑ opa liberari. ꝓpt̃
hoc reph̄endit nos ſapiens. Eccle. ix.
qd̉cũqꝫ poteſt manus tua ĩſtanter opa
re. ergo dũ tempus habemus operemur
bonũ ad oẽs. maxime autẽ ad domeſti
cos fidei Gala. quarto. vbi gloſa. tẽpus
ſeminãdi eſt p̄ſens vita qua currimus.
In hac licet nobis qd̉ volumꝰ opaĩ. cũ
vero tranſierit. operandi tẽpus aufer/
tur. ſignanter ãt addit. maxime qd̉ ad
domeſticos fidei. licet eñi ſuffragia om
nibus iuſtis ĩdigentibus ꝓſint. maxi
me tñ hĳs pro quibꝰ ſpecialiter fiunt.
ſi eñi caritas gradus habens opus ĩfor
mat et intencio ordinat. Certum ẽ ꝙ
non fruſtrat᷑ intencio et deuocio ſatagẽ
tis In ꝑſoñã horum mẽri potẽcium cla/
mat Apoſtolus Colo. quarto. Memen
tote vinculorum meorum Secundo
attendẽdum eſt iugum ĩeffugibile. ꝓp
ter quod dicũtur vincti. Omnes enim
aſtricti tenẽtur ex decreto diuine iuſti/
cie donec reddiderint nouiſſimum qua
drantem. cuius racio eſt. quia cum in
ſupernam ihlr̃m nichil inquinatum in
trare poſſit. Apocalip. vltimo. Impoſ
ſibile eſt animam intrare regnum glo/
rie ꝙ̃ diu hẽat aliquid purgandũ. Hoc
figuratum eſt. tercĳ. Regum. ſexto. vbi
dicitur ꝙ malleus et ſecuris non ſunt
audita in edificacione templi. p̃us eñi
quadrabantur et dolabantur lapides
et ligna in libano. et poſtea collocabãt᷑
in tẽplo. ſic lapides viui neceſſaĩo ĩ hac

vita. quadrãtur et poliunt᷑ merito. vel
poſt hanc vitam igne purgatorio anq̃
ſuperedificentur in celo. Ille igit᷑ ſolꝰ
educit vinctos in fortitudine ꝛ poteſt li
beãre. nos ãt poſſumus ꝓcurarẽ. ꝛ ele/
moſinis et oracionibus ĩpetrare. ſanc
ta ergo ꝛ ſalubris eſt cogitacõ ꝓ defunc
tis exorare vt a peccatis ſoluantur.
Macha. xiij. O mirabilis cecitas per/
mittimus ĩmo ꝓcuramꝰ nos ligari funi
culis peccatorũ. et ꝑ cõſequẽs iugo pe/
ne ꝛ nolumus ſoluẽ vincula colli noſtri
donec facti ſumꝰ ĩpoſſibiles ad ſoluẽdũ
Ideo clamat Yſayas. lv. capi. Solue
vincula colli tui captĩa filia ſion. p̃ueñ
iamus ergo iſtã neceſſitatẽ faciendo dig
nos fructus peñtẽcie. ne p̄cludamus no
bis libertatẽ ingreſſus ad regnum
Tercio attendẽdum eſt debitũ inſolu/
bile vnde dicit. mẽdicitate. Nã manẽ
te reatu peccati. et deficiente moẽta me
riti: nõ poſſũt ſoluere qd̉ ab eis exigit᷑
niſi ꝑ violẽciã ſupplicĳ. et dignũ eſt ꝙ
q̃dam cũ ociãt᷑ tẽpore vbertatis mũdi:
egeãt tẽpore neceſſitacis. ꝓũ. quarto.
Qui ſtertit in eſtate filius cõfuſioĩs ẽ.
O q̃lis ꝛ q̃ta mẽdicitas. Mendici ſũt.
ꝛ tñ mẽdicare nõ licet niſi qd̉ ꝓ eis mẽ
dicans eccleſia clamat. miſeremini mi
ſe. ꝛc. Job. xix. licet. Gre. dyalo. iiij.
cõcedat ꝙ aliqui ex p̃uilegio ſpẽali op/
tinuerunt ſuffragia per ſeipſos. qd̉ eis
diſpenſatiẽ indultũ eſt ad ꝓcurãdũ ꝓ/
priã libeãcõez ꝛ ꝓpi noſtrã ĩſtructõez
q̃to igit᷑ mẽdicitas maior. tãto ĩ ſubueñ
endo pietas virtuoſior. dt Augꝰ. ĩ de ci
uitate ca. xv. curacõ funeris. condicõ ſe
pulturẽ. põpe exeq̃arũ. magis ſũt viuo
rũ ſolacia ꝙ̃ ſubſidia defunctorũ. et tñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſcd̄m Auguſtinū ibidē. Thobiam ſepe/
liendo mortuos deū ꝓmeruiſſe teſte an
gelo demonſtratᷓ. Si igitᷓ curā ſepultu
ris inpendis. q̄ inquantū huiuſmodi
parum poteſt ꝓdeſſe defunctis. eſt tū
tanti meriti: quantū meritoria eſt illa
pietas illos iuuare qui ſe iuuare non
poſſunt. vt illos expeditos a vinculis.
poſtmodū habeamꝰ interceſſores in ce
lis. ſcd̄m eñi Auguſtinū. in Enche. ca.
ix. Non eſt negandū defunctorum ani/
mas. pietate ſuorū viuentium releuari
cum pro illis mediatoris ſacrificium of
fertur; hec eadem ſentēcia ponitur in
gloſa. Teſſa. iiij. Quarto. attendē
dum eſt ſuppliciū incōꝑabile qd̄ ſignatᷓ
in ferro. In pſoā horū dixit Manaſſes
quinti Paralipo. vltīo. Incuruatus ſū
vinculis ferri. Augꝰ. ſuꝑ pſ̄. Grauior
eſt purgatorius ignis q̄ quidq̄d poteſt
homo pati in vita iſta; Vnde eſt igitur
q̄ tanta pena in momento non expiat
peccata. quoniā miſericordia ſuꝑ exal/
tat iudiciū. Si eñi ſuppliciū ſtatim nō
purgat omne peccatū illa pena eſt pa/
rum ſatiſfactiua. licet multum ſit acer
ba. quia magis eſt iuſte afflicta. q̄ ſit
ſponte aſſumta. O ſumma peruerſitas
recuſamus facere penitēciam trepidan
tes timore vbi non eſt timor. et illa hor
renda ſupplicia ꝑuipēdius in q̄bus de
us armauit. creaturam adulcōnem ini
micorum. Sapiē quinto. Niſi forte ali
quis datus ſit in reprobum ſenſum vt
non credat ſe viuere poſt hanc vitam.
Sicut quidā ex ꝓprio intellectu et ex
dictatu ꝓprie rōnis ſe cōcludunt mor/
tales tamq̄ eſſent cōuincūt irrōnales;
Tamq̄ igitur ſimul vincti memētote
vinctorum. ne nos veniamꝰ in hunc lo
cum tormentorū Exemplū. i. Macha.
decīoquīto. dicentiū. Nos ergo in omni
tempore ſine intermiſſione memores
ſumꝰ vrī in ſacrificijs q̄ offerimꝰ zc̄.

De ſancto Martino.

In bonitate et alacritate aīe ſue
placuit deo iſrahel. Eccleſiaſtici
q̄dragеſimoquīto. loquens eccleſiaſticꝰ
acta patrū precedenciū et ipſorum oꝑa
noſtris auribus ingerens inter patri/
archas. ꝓphetas. ſacerdotes. et reges
hoc ad cōmendacōnē Phinees dixit vel
intulit cuius cōuerſatio teſtimonium
magne laudis aſſumſit et poſt cōpetit
beatiſſimo martino. cuius hodie meō/
riam celebramꝰ. In quo cōmendatur

Primo. vt virtuoſus in innocentie
venuſtate. cū dicit In bonitate. Boni
tas eñi ſubiectum et obiectum virtutis
eſt. et ideo ipſi virtuti eſt neceſſaria. vt
nichil ſit virtuoſum niſi inquantū bo/
nitatem ꝑticipat. ꝓpter qd̄ dicit Au/
guſtinꝰ. q̄ virtus eſt bona q̄litas men
tis qua recte viuitur. qua nemo male
vtitur. q̄ deus ī nobis nō ſine nobis cō/
mendatur. In hac martinꝰ tm̄ ꝓfecit.
vt in omni ſtatu. ſemꝑ ad maiora con/
ſcenderet. Nam bonus fuit in ſtatu mi
litari. melior in habitu monachali. ſed
optimus in cathedra pontificali.

Scd̄o vt graciosus iuſticia ſiue leti
cia delectante. cum addit. et alacritate
anime ſue. id ē. ſecuritate cōſciēcie. qua
nichil hōi iocundius eſſe pt̄. ſcd̄m illud
Eccl̄. xxx. Non eſt oblectacō ſuꝑ cord̄
gaudiū. vide q̄ta iocūditas eſt ſꝑ in bo
no ꝓficē. et crimīs infectione carē. inť
hoſtes viuē et nichil hoſtilitatis habere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Tertiō vt generoſus amicicia ſiue no
ticia ſublimante. cum iſtis placuit deo
iſrahel. vt ſic merito dicamus de eo illd̾
Sapiē quarto. Placens deo factus eſt
dilectus ⁊ viuens inter peccatores trāſ
latus eſt. dicit igitur in bonitate ꝛc̄ .cū
enī malum per oppoſitum priuet bonū
quia cōtrarium malum bono. ſicut dr̄
Eccleſiaſtici. triceſimotercō. ideo vt cla
reat bonitas virtutis ac ex ſeipſa ſe no
bis amabilem et deſiderabilem reddat.
ordinemus cōtra ipſam ex oppoſito ma
lum. quatenus oppoſita iuxta ſe poſita
pulchrius eluceſcunt. ꝓpter qd̾ ſcire de
bemus. ꝙ bonitas circuit omnes vir/
tutes. ſicut ꝑ oppoſitum malicia. oīa
genera viciorū. et ideo quanto nobilior
et ꝑfectior. tanto in pluribus reperit̾.
et a pluribus indiget̾ videlicet. In ſub
iectione. humilitas reuerencie. In cō/
paſſione. pietas cōſciencie. In cōuerſa
cōne. integritas cōtinencie. In refecti/
one. ſobrietas temperancie. In reſpon
ſione virilitas ſiue longanimitas pa/
ciencie. In affectione caritas amici/
tie. In operacōne ſtrennuitas proui/
dentie. humilitati obuiat malum. qd̾
dicitur faſtuoſitas arrogancie. pietati
cupiditas auaricie. Caſtitati feditas
petulancie. Sobrietati voracitas gule
Virilitati animoſitas iracundie. Strē
nuitati tepiditas negligentie. et ſic pȝ
¶ Primo cōplectit̾ bonitatem in ſub/
iectcōne humilitas reuerencie. Nam ille
ꝑfecte bonꝰ eſt q̄ non timet animo. nō
tonat verbo. non recalcitrat facto.
ſed in omni re ſe ſubicit. ꝓpter deum.
ſcd̾m illud ꝓuerbiorū. decimoquinto.
Qui bonus eſt hauriet a domino grāȝ
ſupple. iuſtificacōnis. hec eſt illa gracia
q̄ ſola reſpicit et cognoſcit humilia. ſola
dignificat et extollit ad ſumma. de qua
loquit̾ Eccleſiaſtici. iij. dicens. Quāto
magnus es humilia te in omnibus et
coram deo inuenies graciam. hanc hui̅
litatem. Martinꝰ verbo et exemplo fir
mauit. et contra cōſuetudinem magna
torum. non ſolum ſuꝑioribus ex officō
paruit. ſed qd̾ eſt mirabilius ſubiecto
ſibi famulo. ſe humilitate ſubiecit. Vn̄
in legenda ſua dicitur. vno tantū ſeruo
comite cōtentus erat cui verſa vice do/
minus ſeruiebat ꝛc̄. Pudeant igitur
qui in honoribus conſtituti humilia de
dignātur. cum humilitas in homine ho
nor ſit honoris et dignitas dignitatis.
vt dicit Bernd̾us. ꝓpter hoc poterat
Martino a domino dici illud qd̾ legit̾.
ꝑmi. Regum. decimonono. Beatus es
tu et bonus in conſpcū meo. et exitus
tuus et introitus tuus. mecū eſt et nō
inueni quicꝙ̄ mali. ſed nō places ſatra/
pis. id eſt ſuperbis. et ideo huic obſtat
malum qd̾ dicitur faſtuoſitas arrogan
tie. de qua Pſal. Qui diligitis dn̄m.
odite malum. ſupple. ſuperbie. qꝛ odibi
lis coram deo et hominibus ſuperbia.
Eccleſiaſtici. decimo. Scd̾o. In cō/
paſſione pietas cōſciencie. de qua dicit
Sapiens. ꝓuerbiorum. tercio. Noli
ꝓhibere benefacere. ſed ſi vales et ipſe
benefac. et ideo ignorantibus vel forte
contēnentibus pietatem dicitur Mich.
vi. Indicabo tibi homo quid ſit bonū.
et quid dominꝰ requirat a te. vtiqȝ fa/
cere iudicium et diligere miſericordiā.
ex hoc bono cōmendadatus eſt thobias
q̄ pauꝑes vicinos vocauit ad prandiū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſflictos cōſolabat[r] eloquio et mortuis
ſollicite ſepulturam exhibebat . ꝓpter
qđ dictum eſt filio thobie. Thobie vij .
filius boni et optimi viri es . bene ſit
tibi fili mi . hanc bonitatem habebat
Martinus. qui vt dicitur ſtudebat aſ /
ſiſtere laborantibus. opem ferre miſe /
ris alere egenos. veſtire nudos. nichil
qꝫ ſibi preter cotidianum victum reſer
uans. Exemplum de paupere . cui di
midiā clamidem vel veſtem ſe nudato
dimiſit. ꝓpter qđ ponderator operum
et retributor virtutum dixit Marting
adhuc cathecuming hac me veſte cōtex /
it . Et ideo recte poteſt dici de eo illud
Prouerbiorum quinto. Benefacit ani
me ſue vir miſericors. qui autem crude
lis eſt : propinquos abicit . Propter
qđ huic obſtat cupiditas auaricie. De
qua prima. Thimothei vltimo . Radix
omnium malorum eſt cupiditas. hanc
amant et exquirunt qui non cupiunt
regnare cum xpriſto. De quibus dicit[r]
Miche. tercio. Odio habuerunt bonum
et diligunt malum qui violenter col .
pelles eorū. deſuper carnes eos et caſ .
¶ Tercio. in cōuerſatione integritas
continēcie . et hec ē puritas illa q̄ relu /
cet in hijs qui diligunt corporis et ani
me venuſtatem. De qua dicit Apoſtolg
prima Corintheorum ſeptimo. Bonū
eſt homini ſi ſic permanſit ſicut et ego.
ſupple. virgo et caſtus. cuius ꝓprium
eſt non ſolum actum cohibere ſed appe /
titum reſtringere. hanc puritatem ha /
buit Martinus qui vt dicitur integer
ab hijs vicijs fuit quibus genus hoīm
implicari ſolet. vt regis per innocenciā
poſſet conplacere cōſpectui cuius con /
tubernium diligebat . Racōne cuius
dicere poterat illud Sapiencie octauo
In multitudine videbor bong. ſcilicet
ſublimitate animi cōtinentis in bello
fortis diuturnitate meriti ꝑualentis .
hec enim duo ſunt in quolibet cōtinen
te. ſcilicet ſublimitas animi in aſꝑna /
tione deſiderij laſciuie et diuturnitas
meriti in conſummacōne prelij cōſur /
gentis . Nam vt dicit Auguſtinus. In
ter cetera xpriſtianorum certamina .
duriora ſunt prelia caſtitatis vbi coti /
diana pugna ſed rara victoria. huic op
ponitur feditas petulancie q̄ fedat na /
turam exterminat graciam. deprauat
et deordinat conſcienciam. De qua do
minus dicit. Mathei decimoquinto .
Malus hō de malo theſauro cordis ſui
profert malū . ex corrupta conſciencia
non niſi corrupta opera generantur.
ꝓpter hoc malum deus mūdum dilu /
uium ꝑmiſit. ſicut patet Geneſis ſexto
Vidit deus ꝙ cuncta cogitatio cordis
humani intenta eſſet ad malum omni
tempore penituit eum hominem feciſſe
ſuper terram zc̄ . ¶ Quarto in refec /
tione ſobrietas. De qua dicit thobias .
decimotercio. Bona eſt oracio cū ieiu /
nio et elemoſiā. magis ꝙ theſauros cō /
dere . quare quia per oracōnem refici /
mur ſuauitate contemplacōnis et per
ieiuniū afficimur in puritate z alacri
tate. ad deuocōnis elemoſinam facien /
dam notantur votiua ꝓmiſſione retri /
bucōnis oracō Unde media inter iſtas
ſocias cōſtituta . volat duabus alis ad
celum vt tantū nouerit carnalia blādi /
menta ꝓpter eternas delicias faſtidire
ꝓpter hoc. Auguſtinus . Pedes enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

noſtri quidam anime ꝑnices ſunt fi/
des atq; ieiunium. qui cito de humilio
ribus ad alciora cōſcendunt cito de ter/
renis ad celeſtia gradiuntur. Hec bo
nitas in Martino preſtanter refulſit.
qui vt dicitur peruigil in orōne. fatiſ/
centes artus ſpiritui ſeruire cogebat.
cōſiderans illud Apoſtoli. Ro. tercio.
Bonum eſt homini non comedere car/
nes et non bibere vinum. in quo fra/
ter tuus offendatur. iudicij temeri/
tate. aut infirmetur ſua fragilitate.
huic bono obſtat voracitas gule. que
hodie regnat in multis. qui in ventris
ſaturitate eorum gloriam poſuerunt.
De qua dicitur ad Ro. decimoquinto.
Malum eſt homini qui ꝑ offendiculū
manducat. malum quidem quia non
poſſunt mentales delicias cum car/
nalibus poſſidere. ſecūdo quia ſcan/
dalizat proximum. ¶ Quinto in reſ/
ponſiōe lōganimitas paciē. que preci/
pue in aduerſitatibus et contumelijs
comprobatur. De qua ad Roma. decio
quinto. Noli vinci a malo. ſed vince in
bono malum. quaſi diceret. tunc vince
ris cum iraſcendo recalcitras. tunc pre
uales cum contumelias obmuteſcendo
relaxas. et ita ſi pudet ſuperbiuiſſe.
gaudeas in malis ſilencium poſuiſſe.
Scdm illud Romanos quinto. Hijs
quidē qui per pacienciam boni operis
gloriam et honorem et incorrupcōnem
querentibus vitam eternam hanc bo/
nitatem Martinus exercuit qui dure
increpatus a principe. nulla fractus
aut mutatus iniuria moderate reſpon
dens. paciencie meritū non ꝑdidit. ſed
ſeruauit. et ideo iturus ad xp̄m poteāt

ꝑferre ſecurus. illud Ezechie qd' legit'
Yſaye. xxxviij. Memento q̄ſo dn̄e et ob
ſecro quō ambulauerī coram te in veri/
tate et in corde ꝑfecto. et qd' bonū eſt in
oculis tuis feceri. ſed huic bono obſtat
animoſitas iracundie. De qua Prou.
decimoſeptimo. Semꝑ iurgia querit
malus. angelus āt crudelis mittitur
contra eum. Sequit'. qui reddit mala
ꝓ bonis nō recedet malū d' domo eius.
huius culpa oſtendit' maxima quoniā
per ipſam deſtruitur et viciatur yma/
go diuina. Unde Gregorius in Mora.
Quāta ſit iracundie culpa penſemus
per quā oīs manſuetudo amittit'. ſup/
ne ymaginis ſimilitudo viciatur.
¶ Sexto in affectione caritatis amici
tie. per hanc eī omnis virtus ꝑficitur
de qua dicit' Eccleſiaſtici ſexto. Amico
fideli nulla eſt comparatio et nō eſt dig
na pōderatio argenti et auri contra bo
nitatem fidei illius. hanc bonitatem
perfecte oſtendit Martinus. qui inter
ſpem. amoremq; poſitus dubitabat pe
ne quid mallet. quia nec eccleſiam xp̄i
deſerē. nec a xpriſto volebat diucius ſe
parari. Attēdens illd' Pſalmiſte. Spe
ra in dn̄o et fac bonitatem et inhabita
terram et paſ. in diuicijs eius. hec eſt
virtutum nutrix. hec eſt bonorum oīm
conſumatrix. Unde ſicut ſolis radius
terrā germinare facit et alia virtute ca
loris membra fecundat corporis. Sic
amor diuinus ſi mentē inceperit. ad
innumerabilia opera ſe extendit vt di
cit Auguſtinꝰ. Sed huic bono obſtat
peruerſitas inuidie. De qua dicitur
Prouērbiorum decimoſeptimo. Qui ꝑ/
uerſi cordis eſt non inueniet bonum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nam ꝓprium eſt inuidie eciam aliorū
bonis anxia felicitate torqueri . ſicut
amicitie per oppoſitum in bonis iocun
dari ꝓpter qđ Eccleſiaſtic̃ . decimoqũto
Nequam eſt oculus liuidi et auertens
faciem . et poſt . Oculus malus ad ma /
la . zc̃ . ¶ Septimo . In operacōne
ſtrennuitatis ꝓuidencie . et hic eſt qui
ſemper oculum habet ad premium . di /
cens illud ad Galatas vltimo . Bonū
ãt facientes non deficiamꝫ tempore eū
ſuo metemus . quaſi diceret . ſicut mul /
tiplicatio operum . ſic perceptio premi
orum . Illa ſeminatᷣ in via . iſta metū /
tur in patria . ꝓpter qđ dicitur Sap .
tercio . Bonorum laborum glorioſus ē
fructus . hec bonitas fuit in Martino .
z iō plenum bonis operibꝫ in celis an /
geli cantando tulerunt . Sicut ſanctus
Seuerinus luculenter aſpexit . Et in
ſuo tranſitu demoni aſtanti reſpondit .
Quid hic aſtas cruenta beſtia . nichil ī
me funeſtū reperies . poterat igitur il /
lud dicere Sapiencie octauo . Puer erā
ingenioſus . id ē ſtrēnuus in operando
et ſortitus ſū animam bonam boni o /
peris meritum cōtinuando . ſed huic ob
ſtat tepiditas negligencie de qua Eccle
ſiaſtici . viceſimotercio . Multam mali /
ciam docuit ocioſitas . Vn̄ ſeruo pigro
flagellum in vlcionem ſeruatᷣ . hoc eīn
multiplex bonum debemus amplecti .
cum odio et fuga mali oppoſiti . ſcđm
illud Roma . decimoquinto . Odientes
malum adherentes bono . et quare .
certe quia procederet qui bona fecerūt
in reſurrexionē vite qui vero mala ege
runt in reſurrexionem extremi iudicij

Sequitur de ſcā Elizabeth .

De ſancta Elizabeth.

HEc erat in omnibꝫ famoſiſſima.
timebat eñ deũ valde. nec erat q̃
loq̄retᷣ verbũ malũ de ea. Judith viij.
Cõmendatᷣ btã Elizabeth. ſub pſona
huiꝰ vidue. a pfectõne opis. hec erat fa
moſiſſiã ex tiore cordᷤ. timebat eñ deũ
ex teſtiõnio oris nec erat q̃ loquitᷣ de ea
ũbũ malũ ⁊c̈ Quantũ ad Primũ ex
ĩbꝫ acq̊ritᷣ bõᷤ fama. ex pbitate. Sic eĩ
famoſus fuit rex Dauid q̃ ĩt̃ptatᷣ manu
fortis. ex ſapiã. ſic eĩ famoſus fuit rex
Salomon. Oẽs eñ deſideãbant audiẽ
ſapiãꝫ eiꝰ. ex ſc̃itate. ſic famoſus fuit
rex Joſyas. ſed btã Elizabeth fuit ĩ oĩ
bꝫ his famoſiſſiã. famoſa eĩ fuit ex pbi
tate quã hũit cõtra carnẽ quã ſubiuga
uit p ciliciũ aſpitatis cõtra mũdũ quẽ
ſubbiugauit p eminẽciã pauptatis. cõ
tra diabolũ quẽ ſubiugauit p exercitiũ
huĩlitatis De p̃mo Judit. xv cõfortatũ
ẽ cor tuũ. eo ꝙ caſtitatẽ amaueĩs. et pꝰ
virũ tuũ aliũ neſcieĩs. et idõ manꝰ dñi
cõfortauit te. et eris bñdicta in eternũ.
Maxiẽ eñ fuit auſteritatis Carnẽ au
ſteĩtate mortificauit. Spiritũ caſtitate
vouit eñ caſtitatẽ ſiue cõtinẽciã ĩ mrĩ/
monio. ſi ſupviuẽt maĩto. ⁊ ĩ iuuẽtute
elegit beatũ Jo. Euãgeľ. caſtitatis ſue
cuſtodẽ. Vñ cũ quidᷤ Auũculꝰ ſuꝰ Epũs
vellet ei dare maritũ. et ipſa rẽnuiſſet.
q̃ſiuit ab ea q̊d feciſſes. ſi dediſſem tibi
virũ vel maritũ. et feciſſem te cogi. Rñ
dit. p̃cidiſſẽ ĩn naſũ et deformaſſem me
ne ãplius cõcupiſcerer. q̊d et nos ad ex
emplũ eius. impleamꝰ illud Phi. iiij.
Quecũq3 ſunt pudica. quecũq3 ſũt ſcã.
quecũq3 bone fame. hec cogitate. Fugia/
mus ergo eos. de quo Prou. v. Quorũ
vie pũſe ſunt et infames greſſus eorũ

vt eruaris a muliere aliena ⁊c̈. id eſt. q̃
nos alienant adeõ. et ſecũdᷤ Gre. hoc vi
ciũ. eo ꝙ ſupiores ſiue prẽs ſiue p̃lati
infeĩores nõ corripiũt ſicut dñt. Sileẽs
hely. q̃ filios ſuos q̃ dormiebant cũ mu
lieribꝫ q̃ obſeruabant ad hoſtiũ taber/
naculi. nõ corripuit ſeueritate iudicis
aut diligencia prĩs. dicens. i. Regũ v.
Quaẽ facitis res huiuſcemodi. q̊s ego
audio. Nolite fi. mei. nõ ẽ bo. fa. q̊d ego
audio. nec tranſgre. p. dñi. De ſc̊do. i.
Cor. vi. In omĩbꝫ exhibeamꝰ nos. ſic
dei miĩſtros in oĩ paciã in tribulacõe et
ſequitᷣ p infamias et bonã famã. Iſta
eñ miĩſtrauit pacient. dño in miĩſterio
pauptatis. Cũ eñ eſſet filia regis. ex/
pulſa fuit adotalicio ſponſi poſt mortẽ
eiꝰ cõpulſa in pauptate manẽ vel viuẽ
In ara porcorũ pnoctaẽ. et media noc
te veĩens ad frẽs miõres. fecit eos cãtaẽ
Te deũ lau. p̃ gaudio pauptatis ĩuẽte
hic cõfundit eos q̃ pauptatẽ vouerũt ⁊
eidᷤ libellũ repudij porrigũt. et Nõ ꝙ
dᷤt p ĩfamiã et bonã famã. hodie eĩ pau
pes xp̃i ĩfamantᷣ q̃ bone fame ſũt apud
deũ dñ a malis hoĩbꝫ blaſphemantᷣ. et
eis moleſtie et ĩiurie ĩferuntᷣ. et detrac
cõnes. De tercĩõ Job. xviij. Auribꝫ eñ
audi famã eiꝰ. ũba ſũt angelorũ famã
eiꝰ cõmendãtiũ. cuiꝰ huĩlitas patuit.
in ventula cui bñfica fuãt cã in lutũ im
pulit. et ſignũ pfcẽ huĩlitatis corda et
hĩtu miõrũ ſiĩ potuit aſſumſit. ſic ego
ipẽ audiui ab eiꝰ cõfeſſore. et ab eiꝰ an
cilla q̃ fuãt ſecũ nutrita a iuuẽtute. q̃ tã/
te auſteĩtatis eãt ꝙ nec panẽ nec carneſ
nec piſces. edebat nec vinũ bibebat et
ſup tabulas ad dormiendᷤ iacebat. fuit
eciã formoſa in ſapiã. Sapiẽs eñ fuit
theſauraria. Scolaſtica. Operaria ⁊c̈

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ De primo. Math. decimo t͛cio. In/
uenta vna precio. marga. de. om̄ia ſua
et comparauit eam. non de vilibus hoc
eſt de temporalibus. Sed de lapidibus
precioſis fecit theſaurum ſuum. hoc eſt
de bonis ſpiritualibus. ſcilicet virtutū
operibus. Vnde ab infancia ludebat ꝑ
Aue Maria. Regnum mundi cōmuta/
uit in regnum celi. ſecūdi Heſter nono
Fama nominis eius creſcebat. et per
cūcta ora volitabat. Vnde ad exemplū
eius multe nobiles egerunt penitenciā
et ingreſſe ſunt religionem. Conſide/
rauit enim agrum et emit illū ꝓuerbi
orū vltimo. Bona em̄ mercatrix bene
ſciuit emere. bene ſciuit vendere. emit
em̄ celeſte regnum quo nichil eſt vilius
cum emit͛. nichil eſt carius cū poſſidet͛.
Malum eſt malū eſt dicit omnis eṗtor.
et cum diſceſſerit gloriabitur. De ſe
cundo. Sicut em̄ Salomoni infuſa eſt
ſapiencia dormiendo. ſic iſti beate igno
rando. vt impleret͛ in ea illud quinti
Paralip. nono. Viciſti famam virtuti
bus tuis. ⁊ tercij Regum. x. Dixit re/
gina ſaba regi Salomoni. Maior eſt ſa
piencia tua q̄ rumor quē audiui. lege/
bat em̄ in libro cōſciē. et conferebat cū
dn̄o oraciōne. et deus inſpirabat ſibi ſa
pienciā ſuam in deuocione. Quod ſig/
natū eſt in iuuene illo ſcolari ꝓ quo ora
uit. et oracione infuſa inflāmauit. ⁊ ſic
infl āmatus ordinem minorū intrauit
in quo diu et ſcē vixit. De tercō patet
in eius miraculis. Infirmos curabat
mortuos ſuſcitabat. vt impleret͛ in ea
illud Mathei nono. Exiuit fama eius
in vniuerſam terram illam. Fuit eciā
famoſa pro religione. et ſanctitate ſua.

Sancta enim fuit per puritatem. reſ/
pectu ſui. per pietatē reſpectu proximi
per caritatem reſpectu dei. De ṗmo
Ruth primo. Velox apud cunctos fa/
ma percrebuit. Heccine eſt illa inter
pulcras pulcherrīa. Pulcra em̄ fuit in
conſciencia et pura. Cum enim adhuc
eſſet quinquēnis ibat ante altare. pſal
terium aperiendo. genuflexiones faci/
endo. et ſicut dicitur in ꝓūbijs: pro
uerbiū ē. Adoleſcēs iuxta viam ſuam
⁊c̈. et cum ſenuerit nō recedet ab ea.
Et propter hanc puritatem contraxit
diuinā aīciciā ꝓū. lv. Qui diligit cor/
dis mundiciā. ꝓpter graciā labiorū ha
bebit amicū regem De ſcdo ꝓū. xv.
Fama bona inpīguat oſſa. Erat em̄
plena pinguedīe cōpaſſioīs que irrigat
ariditatē mētis. cōdonat em̄ facilit͛ de
linquētibus. Nūq̄ em̄ ſicut lego inueni
tur irata vel turbata donabat indigen
tibus. ſeruiebat impotētibus. vlcera ⁊
apoſteāta cōtrectabat proprijs mani/
bus. Thobie primo. Eſurientes ale/
bat. nudis veſtimēta prebebat. ⁊ mor
tuis ſepulturā ſollicite exhibebat. ⁊ hoc
patuit in hoſpitali quod iṗa conſtruxit
Et cōpaſſionem ſuam per opera pieta
tis oſtendit. ¶ De t͛cō. quinti Macha.
orum octauo. Fama virtutis eius dif
fundebatur vbiq̄ꝫ. quia caritas dei eāt
diffuſa in cuius corde. vt ſcilicet ſoli xp̄o
per dilectionem adhereret. omni alio
delectabili ab ea remoto. Nā ꝓpriū fi/
liū āni ⁊ dimidij a ſe elōgāi fecit. Duas
ācillas q̈s a iuuētute habuēat ab ea eiꝰ
cōfeſſor ammouit. poſſeſſionibus om/
nibus renūciauit. Quia dr̄ Can. viij
Si dederit hō oēm ſubſtāciā domus ſue

ꝓ dilectione. quaſi nichil reputabit eã
Unde ergo fuit famoſa in ſcitate. qꝛ pu
riſſiã in cõuerſacõne. piſſiã in cõpaſſi
one et ardẽtiſſiã in dilcõne. Sequit᷑
de timoꝛe cordꝰ timebat eñi dñm valde
timoꝛe caſto. quo mulier caſta timet et
diligit ſpõſu. non ſeruili quo adultẽa
tiet eũ. timendus eñi ẽ xp̃c vt pr̃ piiſſi
mꝰ. mgr̃ ſapiẽtiſſimꝰ. dñs iuſtiſſimꝰ.
Nos aũt filij diſcipuli ſerui eiꝰ pr̃ igit᷑
eſt q̃ nos vult recõciliare. ps. Quõ mi
ſeret᷑ pr̃ filiorũ miſertꝰ ẽ dñs timẽtibꝰ
ſe. mgr̃ q̃ vult nos docẽ et cõſiliũ dare.
Eccl. v. Qui timent dñm p̃ꝑabũt cor
da ſua. dñs q̃ nos hẽt iudicare. Mala.
ſi ego dñs vbi eſt tioꝛ meꝰ. quẽ timoꝛẽ
exp̃mit Job xxxi. q̃ſi tumẽtes ſuꝑ me
fluctꝰ timui dñm ꝛ pondꝰ eiꝰ ferre nõ
potui. Seq̃t᷑ de teſtiõnio oĩs. cũ dr̃
nec eãt ꝛc̃. Nõ eñi loq̃bat᷑ illa de aliquo
ũbũ malũ qꝛ nouerat qꝛ de oĩ ũbo ocĩoſo
qđ locuti fuerĩt hoĩs reddãt rõeꝫ in die
iudicij. et Ja. v. Sic loq̃mĩ et ſic facite
qꝛ pl. liber incipi iudicari Non loq̃bat᷑
eñi eis q̃s ũbũ malũ qꝛ nõ ſuſtiẽbat ſed
interrũpebat. cõſueuit eñi dicẽ. vbi nõ
eſt dñs. q̃ſi di. Nõ deficit qñ habeat᷑ ſꝑ
matia loquẽdi de ipſo. vñ ꝑ eã obſtruc
tũ eſt os loquẽciũ iniq̃. erubeſcãt ergo
q̃ ſedẽtes ĩ menſa detrahũt abſentibꝰ lo
quẽtes qđ nõ decet p̃ſ. Sedẽs adũ. frẽꝫ
tu. loq̃bais ꝛc̃. Non loq̃bat᷑ de ea aliq̃s
ũbũ malũ. qꝛ nõ poteãt Eccl. lv. eſt ta
cẽs nõ hñs ſubãꝫ loq̃le. et ĩ ſignũ puri
tatis. ei auicule ſuo mõ locute ſũt ĩ ſe
pl̃ tã eiꝰ. cãtantes miã dulcedĩe ſuꝑ lo
cũ. vbi ſepeliebat᷑. et exeq̃e celebꝛabãt᷑.
Qui eñi locutus ĩ aſina ad corripiẽdã
ꝓphẽ veſaniã loqui potuit ĩ auibꝰ ad
maĩfeſtandã ſcẽ inocẽciã. v. Pe. v. Cor

repcõeꝫ hũit balaã ſue vaſanie ſubiuga
leal hoĩs voce loquens.

De ſancta Cecilia

PReſtitiſti decori mõ ũtutẽ ps. di
ues ꝛ largꝰ dñs. magna exhibet
ſuis militibꝰ munera. vñ cõfert eis de
corẽ vt placeãt. et ũtutẽ q̃ aduſaios vin
cãt. Iſta eñi duo miro mõ ꝑficiũt aĩaꝫ
ſiue dei ancillã et famulã. ſ. decor pudi
cicie et ũtus paciẽ. vt ꝑ pudiciciã hrẽt
ſe ad bõ. ſed ꝑ paciãꝫ fortis fiẽt contra
mala. Uñ in ũbo p̃miſſo ſcã ũgohec
duo tãgit Unũ ex ꝑte dei Alterũ ex ꝑte
ſui Nã p̃mo tãgit doĩcã largitatẽ ſcđm
ꝙ accipit᷑ ĩ donãte. tbuiſti inq̃t. Scđo
tãgit ſuã vtilitatẽ ſiue muneis ꝙtitatẽ
ſcđm qđ fuit in accipiente. cũ addit. de
cori mõ ũtutẽ. vel alit̃ p̃t dici. et ĩ iđ re
dit. videlicꝫ. ꝙ p̃mo nõt᷑ libeãlitas dñi
tbuẽtis. cũ dr̃. tribuiſti. Scđo nõt᷑ ho
neſtas et ſcitas ũgĩs capiẽtis. cũ addit᷑
decori mõ ũtutẽ. verũ qꝛ ũtus eſt decor
aĩe. ũtus cõpꝛehendit decoꝛẽ. et ideo de
ſola ũtute ſufficit dicẽ. Eſt ergo No
tandũ. ꝙ indigeꝰ multiplici ũtute. quã
ſcimꝰ fuiſſe in aĩa ſcẽ cecilie. viꝫ. ũtute
p̃nĩe. ũtus p̃nĩe eſt aĩe purgatĩa. ũtute
paciẽ. ũtus paciẽ eſt ũtus in dubijs di
rectĩa. ũtute pſeuerãcie. ũtus pſeuerã
cie ẽ virtꝰ ĩ bonis cõtinuatĩa. Dico
ꝙcũ btã cecilia ĩdigemꝰ ũtute p̃nĩe. q̃ ẽ
aĩe purgatĩa Uñ hẽt᷑ in eiꝰ legẽda quõ
ſub veſtibꝰ deauratis ciliciũ ipſa fere
bat. et quõ carnẽ ieiunijs edomabat. q̃
oĩa ſũt opa p̃nĩe Ipa eñi ſciebat Aplm
Petrũ dixiſſe. v. Pet. i. Miniſtrate in
fide vrã virtutẽ. id ẽ. fidei vrẽ addite
opa p̃nĩe vt ſicut habetis fidẽ in corde.
ſ. c penitẽciã habeatis in opꝰe. q̃re quia
credẽ et nõ agere nõ eſt aſſecutiuũ vite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Jaco. i. fides ſine opib9 mortua ē. Vn̄
fides nō operanciū ē ſicut fides demonū.
Ipſi credūt et cōtremiſcūt. Vn̄ et beata
Cecilia dicebat ad ſuos. Eya milites
criſti abicite opera tenebarum ꝛ indui
mī armis lucis. id eſt pc̄ca abicite. et ꝑ
donū penitēcie ūtutes induite Secū
do opus habemus cū ſcā Cecilia ūtute
paciē. q2 nō ꝓdeſt ſi pn̄iaꝫ agamus niſi
malis occurrētib9 reſiſtam9. qd valet
carnē frenaē. ꝛ ſuggerēti diabolo cōſen
tiē. Vn̄ virgo hec ſcā tm̄ fuit paciē vir/
tute firmata. vt nulla tirannorū expa/
uelcēt ūba. nulla timēt tormēta. vt pꝫ
ei9 legenda. Sciebat em̄ Aplm̄ ſcpſiſſe
ad ephe. vi. cōforta. ī dn̄o ꝛ ī pacīa vir/
tutis eī9 ꝛ īduite vos armaturā dei. vt
poſſitis ſtaē aduerſus inſidias diaboli
Vcā dei virt9 ꝛ armatuā eſt ipſa pacīa
qua oīa ſuſtinemus aduerſa. Que ūꝙ
galea. q̄ lorica. q̄ ſcuta. ꝙtūcūqꝫ forcia.
ſūt nos ꝓtegēcia vt pacīa. ſepe occidit
hō ſub galea. ſꝫ nūꝙ ſub pacīa. ꝑus em̄
potuerūt mr̄es capi. ūbeibus cedi. car/
ceib9 maceāi. ꝛ toto corpe diſſipaī. ꝙ co
rū pacīa īfirmāi. Nā ꝛ frūs ille ſtepha9
dū lapidib9 q̄tēr ꝯſtātū firmabat vt ꝓ
lapidātib9 dn̄m pcaēt. Vere ergo ſcā ce
cilia dū ab hoſtibꝫ pmēt potcāt dicē illd
ps. Dn̄e do. ū. ſalu. mee obūbraſti ſuꝑ
ca. meū ī die belli. ſꝫ qs ē hodie hac vir
tute armat9. abiect9 ē mō clipe9 forciū
vt nulla ūt9 ſit ad agendū. ꝛ oīno nulla
ad paciēdū Tercio cū btā Cecilia in
dige9 ūtute ſapīē. q̄ ī oīb9 dīgamur. do
ceamur. ꝛ xp̄i adūſarios cōfundam9. hec
eī ūgo ſacra ſapīa miā reſplēduit. xp̄m
aliȷs pdicauit. adūſaīos fidei cōfutauit
multos ad fidē conūtit. ita vt tradat a

multis. ꝙ ſicut habuit auēolā ūginitatis
et effuſioīs ſanguīs: ſic hūit ꝛ pdicacō
nis. Nōne ipā virū cōūtit. Nōne cōgna
tū ſuū rōibus multis ad fidē duxit. De
hac ūtute dicebat Aplīs lu. vl. Sedete
ī ciuitate donec īduaī ūtute ex alto. hec eī
ūt9 deſuꝑ data fuit ad illūinādū. ad lo
quēdū. ad docēdū. ad teſtificādū. Unde
dcm̄ ē Actuū. i. Accipietis ūtutē ſpūs
ſcī ſupue. ī vos. eritis m̄ teſtes. Vn̄ ad
ſignādū iſta in līguis igneis ſpūs ſanc
tus apparuit. Quia diuina ſapiencia
maxime in linguis ſe manifeſtat. Vn/
dominus dicebat. Aplīs. Ego dabo vo
os bis ꝛ ſapienciā. cui non poterunt re
ſiſtere omnes aduerſarij veſtri. Sed ho
die non eſt ſapiencia non diuina ſciēcia
Sed regnat quedam grifonica et mali/
cioſa aſtucia. ad proximum inuoluen/
dum. ad fallendum. et ad cōfundendū.
Jheremias. Sapientes ſunt. vt faciāt
mala. Bene autem facere neſcierūt.
Quarto indigemus cum btā Cecilia
virtute perſeuerācie. vt in bono quod ī
cepimus non deficiamus. Quid enim
valet opīa fundamenta ſupponē parie
tes altos erigere. ſed tectum non addē.
Verum ſancta Cecilia bonum quod in
cepit vſqꝫ ad finem pduxit. et optima
morte concluſit. ſicut eius legenda oſtē
dit. Non enim pro xp̄o mori timuit.
que de eo prophetam dicentem audiuit
Yſaie quadrageſimo ſexto. Quia dat
laſſo virtutem et hijs qui non ſunt for
titudinem et robur multiplicat. Quis
em̄ timet. q̄ talē auxiliatorē habet. Vn̄
propheta dicit in Pſalmis. Non pri/
uabis bonis eos qui ambulāt in īnocē/
cia dn̄e virtutū. beatus hō q̄ ſpat in te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

De Sancta katherina.

PEnne colūbe deargentate et poſ
teriora dorſi eius in pallore auri
Cum duplex eſt ſtatus Juſticie. quidā
ꝑegrinacōnis in pugna ꝑ exercitiū cai
tatis. quidꝫ fruicōnis in glā ꝑ deſideriū
veritatis. Ideo ab iſto duplici ſtatu ꝑt
bꝫiſſima katherina. nō inmeito cōmen
dari. Primo a claritate noīs. qꝛ no/
bilis rectitudīs euidēcia. cū dicit. pēne
columbe deargentate. id ē. diuinis elo
quijs erudite. habuit eīn in ſcā cōuſa/
cōne rcitudinē iuſticie. pulchritudinē.
ſapiē. et dulcedinē eloquēcie. qꝺ patuit
in diſputacōe quā fecit ī qua qnquagīta
phōs oratores ſupauit. et ad fidem xpī
cōuertit. nec mirum. Nam vt dicit ꝑs.
Eloquia dn̄i eloquia caſta. arg. ig. ⁊c.
¶ Scꝺo a dignitate muneris. qꝛ mira
bil btitudīs affluēcia. cū addit ⁊ poſte
riora dorſi eius in pallore auri. Gloſa
Poſteriora huiꝰ columbe. id ē. vltīa in
ſpē auri ſplendēt. quia poſtꝙ de mūdo
exijt. ſuꝑ aurū in caritate lucet. q nūꝙ
excidit. Dicit igiꝛ pēne colūbe ⁊c. nec
mirū ſi colūba fuit. quā ſpē ſcūs edocu
it q virētibus folijs. martirij ad archā
ſūme theſaurizacōis aſcēdit. ¶ Sꝫ nō
ꝙ columba habet qnqꝫ ꝓꝑetates. rōne
qrū btā katheina colūba dici ꝑt Eſt eīn
columba hūilis ī affectu. et ꝑ hoc deſig
natꝛ ſimplicitas innocēcie. lugubris in
cantu. et ꝑ hoc deſignatꝛ aſꝑitas pn̄ie.
Mirabilis in viſu. et ꝑ hoc deſignatꝛ ſa
gacitas ꝓuidēcie. Celer in volatu. et ꝑ
hoc deſignatꝛ obſeqoſitas obediē. fertil
in effectu. et ꝑ hoc deſignatꝛ fecunditas
cōtinēcie. Primo. Colūba eſt hūil
in affectu ſiue cōuictu. felle eīn caret. et
ideo roſtro nō ledit. predā non accipit.

nec vngulis aues diſcꝑit. ſicut dꝛ phūs
et ꝑ hoc deſignatꝛ ſimplicitas īnocēcie.
quā katheīna vgo corde tenuit. oē docu
it. et oꝑe cuſtdiuit. et ideo cōmendatꝛ a
ſpōſo ſuo xpō. Can. vi. Vna eſt colūba
mea. i. non duplicitate aī ſed ſimplici
tate deſiderij. qꝛ vtutibꝫ ⁊ cariſmatibꝫ
leua ſimplicitate ꝑficitꝛ. vt dꝛ Can. ij.
Vna eſt mrī ſue. qꝛ ꝑ graciā regnata ſu
is in ſimplicitate elcā. et in elcōis meri
to cuſtodita. hāc ſimplicitatē xpc ſuis
diſcipul cōmendauit. vt videlicꝫ nemi
nē ſimplicitate decipent. nec doloſitate
turbarēt dicēs. Mathei. x. Eſtote pru/
dētes ſic ſerpētes ⁊ ſimplices ſic colūbe
In hoc īnuit dn̄s ꝙ dꝫt eſſe in nobis ſa
gacitas ſerpētina vt caput cuſtodiamꝰ
et ſimplicitas colūbe vt neī noceamus
Sꝫ heu hodie qꝺ ꝑdiderūt ſimplicitatē
colūbe et aſſūſerīt ferocitatē aqle. q ꝑuas
et magnas aues ſuo ſubſtnit dn̄io ꝑ ra
piās. et qs non ꝑt cōtingē roſtro. ſaltē
cōturbat īꝑio. dꝛ qbꝰ ſopho. iij. pn̄cipeſ
eiꝰ qſi leōes rugiētes. iudices eiꝰ lupi
⁊c. Scꝺo ē lugubris in cātu. gemitū
hn̄t ꝓ cantu. et ꝑ hoc deſignatꝛ aſꝑitas
pn̄ie. quā hec vgo ab ānis puilibꝫ mūda
na contēnens ī ſuo corꝑe dn̄o cōſecꝛuit.
pet licꝫ qꝺ flēt nō hrēt ī oꝑe. faſtigiū tn̄
rgale cōtemſit vt dn̄m īueīret ꝓpē hoc
potāt dicē illꝺ Pſa. xxxviij. Sic pull
yrundīs ſic clamabo me. vt. co. Seqꝛ
re. ōs. ā. m. īama. aīe mee. Optim̄ eſt
hōi ꝑus flere delicta ꝙ ſentiē tormēta.
igitꝛ ſi pccōꝛ es. meliꝰ ē ī lacmas fundē
ꝙ pire. iꝺo dꝛ Augꝰ. tolle vocē coruinā
et habe gemitū colūbinū. Si vēo pccōꝛ
n̄ es. iuā nichiloꝰ peītētis īuadas nec
cū phāſeis eo ī ſtulticiā ſeducaīs. ſed qꝺ
conūtūt aſꝑitatē pn̄ie ī dulcedinē vite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Et talibus reſtat gemitus infructuoſꝯ
piculoſus. ⁊ doloroſus. quia gemitus ī
fernalis. De quibus Yſaias lix. Fugie
mus quaſi urſi oēs. et quaſi colūbe me
rētes gememus. Ibi erit captiuacio de
ſolantis anguſtie et murmuracio cruci
antis cōſciencie. Naum. v. Murmurra
bunt gementes. quaſi colūbe. murmur
in cordibus ſuis ⁊c̄. ¶ Tercio eſt mi-
rabilis in viſu Nonies eīm viſū amittit
et nonies recupat. vt dicit Gre. et per
hoc deſignat᷑ ſagacitas ꝓuidēcie. quam
hec virgo oſtendit contra triplicis im-
pugnacionis inſultū. ſcilicet cōtra cōcu
piſcenciā carnis. cōcupiſcēciā oculorū.
et ſupbiam vite. ꝓpter hoc cōpetit ſibi
illud Can̄. v. Oculi eius ſicut colūbe.
ſup riuos aquarū. que lacte ſunt super
lote. ⁊ reſidētes iuxta fluēta plena. et
bene dicit reſidētes iuxta fluēta plena.
vt in aqua vmbrā vel formā accipitris
intuētes. velocius currant ⁊ fugiāt. et
caucius declinēt piculū. Dicit igitur
phūs in li. de aīalibus ꝙ tria ſūt gene
ra accipitris pſequētis colūbas. Vnū
qd̓ tm̄ p̄dat in terra ſedētes. Alterū in
aere volātes. Sed t̄ciū ī arboē quieſcē-
tes. Oīa tn̄ hec colūba nāli quadā īduſ
tria deludit genā. Nā ſi vidit accipitrē
in aere p̄dantē fugit ad terrā. Si p̄dā-
tē ī t̄ ra. fugit ad arboēs. Si autē p̄dā-
tē in arboē. in aerē eleuat᷑ Et hoc deſig
nat t̄plex genus tēptacionis diabolice
quo accipitres inpugnāt xp̄ianā aīaꝫ
Scilicet. Auaricie. Luxurie. Supbie.
ꝓpter qd̓ dicit Ihero. de agmine colū-
barū. Crebro accipit᷑ vnā ſepat quā ſta
tim īuadit ⁊ lacerāt. et tūc cruore ⁊ car-
nibus ſaciat᷑ Sed q̄m katerina hec tria

ꝓuidēcie clipeo deuicit. Ideo dicit᷑ de
ea. Can̄. v. Oculi tui colūbarū. id ē ꝓ
uiſoēs tui. ſꝫ qdā amittūt ſagacitatē ꝓ
uidēcie. ⁊ pdunt timiditatē cōſcīe. Vn̄
dicit᷑ Oſee vij. Effici q̄ſi colūba ſeduc-
ta nō hn̄s cor ¶ Quarto celer ē in vola
tu. Cauuati em̄ ꝓgredit᷑ ⁊ nidū ſuū in
trādo frequētat. et p hec deſignat᷑ obſe
q̄oſitatis obdiencie. quā in ſcīs admiāt᷑
Yſa. vi. Qui ſūt iſti q̄ vt nubes volāt
⁊ q̄ſi colūbe ad fēſtras ſuas Nā diuiō ī-
pio ſubditi volāt ad feneſtras ſuas. id ē
ad cuſtodiā ſuorū ſenſuū. P examiācio-
nē ſuorū opum. P ad mandatorū legaliū
execuciōeꝫ. ſcdm. i. Oſee. v. aduolabūt
q̄ſi auis ex egipto. ⁊ q̄ſi colūba de t̄ra aſ
ſyriorū ⁊c̄. Qd̓ et hec virgo ꝑmitatrix
ſcōrū pfecit. dū oculos viſui. manꝰ opi
pedes greſſui ſpontanea obſequioſitate
paruit. ꝓpter quod poterat dicē cū ꝓ-
pheta. Quis dabit michi pennas ſicut
columbe. ⁊ volabo et requieſcam. Sed
quidam habent obſequioſitatē obedien
cie. Sed remiſſionem negligencie. De
qua dicitur Eccleſiaſtici ſeptimo. Con
iunc. in montibus quaſi colūba cōua.
omnes trepidi. ¶ Quīto eſt fertilis in
effectu frequenter enim in anno pulli-
ficat. Et per hoc eciam deſignatur fe-
cunditas conſciencie. que maior eſt io-
cunditate nature. Quia vt dicit Am-
broſius. Non matrimonij onus. non do
lor partus. et inde numeroſior ſoboles
mentis pie. que omnes proliberis ha-
bet fecunda ſucceſſionibus ſterilis orbi
tatibus. neſcit funera. nouit heredes
huic ſoli dicitur. Canticorum quinto.
Aperi michi ſoror mea. amica mea. co-
lumba mea. ⁊ nota ꝙ vocat eā ſororem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quia coheredē habitacōne. Amicā quia
feruentē dilectione. Columbā quia fer
tilē operacōne. inmaculatam. quia ful
gentem profeſſione. Merito katherina
dicta eſt columba nidificans in ſummo
ore foramīs. Ieremie decimoquarto.
Quia in vulneribus xpriſti. ibi enim
grandeſcunt mentes. ibi non oneribus
ſed virtutibus fecundant᷑. ad qđ vocat᷑
Canticorū quinto. Veni columba mea
in foraminibus petre. dicit igit᷑ pēn e
Columbe de argentate.

De Dedicacōne

Elegi locū iſtū michi in domū ſa/
crificij. quinti Paralipome. ſeptimo.
Iſta fuerunt verba domini ad Salo/
monem. poſt fabricacōnem et dedica/
cōem templi. et poſſunt eſſe verba eiuſ
dem domini ad Epiſcopum poſt conſe/
cracōnē eccleſiaſtici habitaculi. In quo
Quo continentur circa eccleſiam ad ho
norem dn̄i dedicatam. ſcilicet. Appro/
priatio dominij. cum dicitur. Elegi lo
cum iſtum michi. Et intencio officij.
cum ſubditur. in domū ſacrificij. ideo
dicitur Elegi locum iſtum michi. quia
domus in eccleſiam conſecrata debet
eſſe ab omnibus prophanis ſeparata.
et ritui dominico deputata. et dicitur
domus ſacrificij qꝛ ibi cotidie immolat᷑
hoſtia vera. ſcilicet. corpus filij dei.
Hec doꝫ pro tanta hoſtia ymmolanda.
fit ad cōdicōnem quadruplicē. videlicꝫ
Ad inſtructionem laycorum.
Ad ꝑfectionem clericorum.
Ad vicinam cōmunicacōnem ſupnorū.
et Ad ammocōnem ſordium viciorū.

Quantū vero ad inſtructionē laycorū.
eſt eccleſia doꝫ erudicōnis ꝓ audienda
predicacōne ſcripturarum. Domus ſpi
ritualis pro poſtulanda impetracione
graciarū. Domus exaltacōnis pro ob
tinenda refectione animarū in celebra/
cōne miſſarum. ¶ Primo ergo. quan/
tum Ad inſtructionē laycorū. eſt eccle/
ſia domus erudicōnis ꝓ audienda pre
dicacōne ſcp̄turarū. Unde Eccleſiaſtici
vltimo. Appropinquate ad me indocti
et congregate vos in domū diſcipline.
verbum eſt diuine ſapiencie ad laycos.
qui dicūt᷑ indocti. eo ꝙ in diuinis elo/
quijs nō ſunt inſtructi. Iſti appropi/
ant ad ſapienciam increatam. quando
tam aurium ꝙ̄ cordium prebent audiē
ciam ad predicatorum eloquenciā. con/
gregantur in domū diſcipline. quando
adunant᷑ intra parietes eccleſie mate/
rialis. vbi in diebus ſolemnibus trac/
tanda ſunt verba dn̄ice doctrine. Qui
autem vult plene ad diuinam ſapiām
appropinquare. debet quādo ingredit᷑
eccleſiam. om̄es curas ſeculi de ſuo pec
tore relegare. et pedē affectus ab omni
inmūdicia ſeparare. vt ſit intentus in
hijs q̄ dicūt᷑ et poſſit ad ea totis viribꝫ
anhelare. ideo dicitur Eccleſiaſtes iiij.
Cuſtodi pedem tuū ingrediens in do/
mum dei et appropinqua vt audias.
Ille mētur ad legem ſiue veritatem in
tellectus ꝑficere. qui nouit pedem. id ē
puritatē affectus a ſordibꝫ cuſtodire.
¶ Secundo Eccleſia eſt domus oracio
nis pro poſtulanda impetracōne gra/
ciarum. De qua dicitur Mathei. vice
ſimoprimo. Domus mea domus orōnis
vocabitur. loquitur dominus iudeis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

de templo. in quo q2 videbat negocia ſe
culaīa tractari. facto flagello de funicu
lis. cepit vendentes eicere et ementes.
quia eccleſia eſt locus orōnis et obſecra
cōnis. non vendicōnis vel mercacōnis.
ideo ad hanc domum debent xpriſtiani
vna conuenire in diebus ſolemnibus z
feſtiuis. ꝓ gracia dei impetranda. pro
culpa dimiſſa diluenda. et pro ſocietate
angelorum habenda. quia p̄uenerunt
principes. id eſt. angeli pſallentibus
cōiuncti. id eſt. in caritate confederati.
et eciam ꝓ pace cōſeruanda. quia ibi in
dn̄icis diebus et ſolemnitatibus pacis
oſcula ſibi inuicē porrigunt xpriſtiani
Ꝙuis enim quilibet locus habeat deū
preſentem. tamē locus in eccleſiam con
ſecratus eſt ad oracōnem precipue eli/
gendus. ſcilicet. ꝓpter memoriā cruci
fixi habendā. ꝓpter ſocietatem angelo
rum acquirendā. et ꝓpter pacem hoīm
cōſeruandam Unde Pſal. Introibo ad
domū tuam adorabo ad templum ſcm̄
tuum in timore tuo. Tercō eſt eccle
ſia domus exultacōnis ꝓ obtinenda re
fectione animarū. in celebracōne miſſa
rum. ideo Pſal. In domū dn̄i letantes
ibimus. id eſt. in eccleſia cū leticia cōue
niemus. quia ibi celebrantur miſſe. in
quibus ſunt oracōnes. obſecrationes.
poſtulacōnes. et graciarum actiones.
et quia ibi cōficitur ſacratiſſimum cor
pus xpriſti. in cibum et alimoniā men
cium deuote intendentium ſacramenta
lem. ſi recipitur. vel ſpūalem. ſi deuote
creditur. et ꝙuis in q̄libet miſſa poſſit
corpus domini ab audiente ſpūaliter
manducari: tamē ter in anno vel ſemel
videlicet in paſcha: ſaltem a quolibet
xpriſtiano ſacramentaliter ſumi debet
vt ſic corpus criſti miſticum. qđ eſt ſcā
et vniuerſalis eccleſia per ſuſcepcōnem
corporis xpriſti veri poſſit incorporari
et ſi letanter in domum cōuiuij trahit
appetitus corporalis. exultanter certe
in eccleſiam dei ad recepcōnem corp̄is
xpriſti. debet trahere appetitus ſpūal'
quia in illo cibo vniuntur caro xpriſti
glorificata et anima beatificata. et di/
uinitas xpriſti tam carni ꝙ anime in/
diſſolubiliter ſociata. Secdo ad ꝑfectio/
nem clericorum eſt eccleſia dedicata vt
ſit domus immolacōnis in oblacōne ho
locauſtorum. Domus benedictionis in
adminiſtracōe ſacramētorum. domus
decantacōnis in frequentacōne pſalmo
rum. ẏmnorum z canticorum. Iſta enī
tria competunt clericis in diuino cul/
tu deputatis. quia debent ſeipſos in
corpore et aīma deo totaliter immolaē.
ſacramenta populo miniſtrare. et deo
laudes cōtinuas decantare. vt ſint in ſe
quaſi hoſtie immolati. ad proximum
obligati. et ad deum ordinati. Eligant
abiecti eſſe in domo dei. magis ꝙ habi/
tare in tabernaculis peccatorum. quia
beati qui ſic inhabitant in p̄nti quan/
tum ad eccleſiam militantem. in ſecula
ſeculorum laudabunt dn̄m in futuro.
quantū ad eccleſiam triumphantem.

Primo ergo quantum ad ꝑfectionē
clericorum eſt eccleſia dedicata. vt ſit do
mus immolacōnis in oblacione holo/
cauſtorum. de qua dicit Pſalmiſta. In
troibo ad domū tuam. ſcilicet. domini
in holocauſtis. qđ fit quando clericus or
dinatus in eccleſia et ꝑ verā cōtinentiā
deo dedicat animā et corpꝰ. holocauſtū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eūn erat ſacrificium qd̄ totum deo inten
debat᷑. reddam tibi vota mea q̄ diſtinxe
runt labia mea. qd̄ fit quando corde pu
ro et corpore caſto deo miniſtrans obſe/
quitur. vota ſua reddit deo. quia votū
caſtitatis ordini ſacro annexum eſt Si
eūn eſt clericus ſcolaris ſeruare tenetur
Si vero eſt Regularis vel religioſus et
pfectus. votum cōtinencie et caſtitatis
Votū obediencie et humilitatis. et vo/
tum indigentie ſiue paupertatis debet
pſitēdo labijs diſtinguē. et toto tēpore
viuendo ſeruare. hoc eūn dicit Pſalmiſ.
In pſona clerici tranſeūtis ad miniſte
rium dei. Scd̄o eſt eccleſia dedicata
vt ſit domus benedcōis ī āminiſtracōe
ſacramentorum. Unde Pſalmiſta. In
pſona prelatorū dicit. Benediximꝰ vo
bis. ſ. populis ſacramenta diuina ſiue
eccleſiaſtica cōferendo. de domo domini
deus dn̄s eſt qui eis p̄buit auctoritatē
preſidencie. Illuxit nobis cōferendo ve
ritatem ſapiēcie. Nam in clericis et p̄la
tis eſt auctoritas ad cōferenda ſacramē
ta. et veritas lucet in eis ad tradēda do
cumēta ¶ Tercō eſt eccleſia dedicata
vt ſit domus cantacōnis in frequenta/
tione pſalmorū. Pſa. xxxviij. Dn̄e
ſaluū me fac. et pſalmos nrōs cantabiꝰ
cunctis diebus vite nrē in do. dm̄ ꝛc̄.
hic in iſta auctoritate. ad exemplū Eze
chie informantur clerici vt hoc debeant
poſtulare. ſ. vt ſaluentur ab omni iniq̄
tate. ꝛ vt in ſue vite cōtinuitate laudes
diuinas in eccleſia. in qua ſeruiūt can/
tent cū iocūditate. et vt torpor et pigri/
cia pcul abcedat ab eis. Pſalmiſta. ex/
hortando eos. dicit. Venite exultemus
3° dn̄o ꝛc̄. ¶ Tercō quantū ad vicinā cō

iunctionē ſupnorū loquit᷑ diuina ſcp̄/
tura de domo in eccleſiam conſecrata.
quantū ad Tria. ſ. quantū ad diuinā
attencōnem. quantū ad angelicā ptec/
tionē. et quantū ad celicam opacōnem.
Nam in eccleſia eſt diuina attentio. ad
exaudiendū inuocātes. Angelica ptec/
tio. ad cuſtodiendū adorantes. et ſcale
erectio ſiue celica apcio ad introducend̄
in celum pſeuerantes. ¶ Primo igit᷑
in eccleſia eſt diuina attencō ad exaudi
endum inuocātes. cuius figura p̄ceſſit
quādo dn̄s dixit Salomoni. iij. Regū.
ix. Sanctificaui domū hanc quā edifi/
caſti. vt ponerē nomen meū ibi vſqꝫ in
ſempiternum. et erunt oculi mei. et cor
meū ibi cunctis diebus ad exaudiendū
humiliter dep̄cantes. ¶ Scd̄o in eccle
ſia eſt angelica ptectio. ad cuſtodiendū
adorantes. Unde Zacharias. ix. dicit᷑.
Circumdabo. id ē defendam. animabo
et confortabo fideliter orantes. in ea ab
aduerſarijs preſeruans ne inquinetur
Domū meam. id ē. eccleſiam militantē
ex hijs qui militant michi. id ē. p ange
los euntes. ſ. in celū vt orōnes noſtras
deo p̄ntent et redeuntes ad ipſos orato
res in eccleſia vt eos ad ſimilia moueāt
et confortent. ¶ Tercio in eccleſia eſt
ſcale erectio ad introducēdum in celum
pſeuerātes. Geneſis xix. Cū veniſſet
Jacob. ad quendā locū. vbi oñdit᷑ eccle
dignitas. q2 p Jacob q̄ inťp̄tat᷑ luctator
ſupplantator. intelligit᷑ xpriſtus. qui
luctam in cruce cū diabolo fecit. et ipm
viriliter ſupplantauit. poſt ſolis occu/
bitum. id ē. poſt ſuum trāſitum de mū
do ad patrem. et vellet in eo quieſcere.
id eſt. requieſcē apud nos in ſacramēto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et tulit de lapidibꝰ qui iacebant. et ſup
poſuit capiti ſuo. qn̄ cōſecrari voluit cor
pus ſuū in altari lapideo. et dormiuit
in eodem loco. et ſequitᷣ. ꝙ vidit in ſom
nis. hoc eſt videre facit membra ſua. et
fideles ꝑ ſpeculū in enigmate. ſcalam.
id eſt. ſacramenta ſup terrā. qꝛ in eccl̄a
cōſerunturᷣ. cacumē illius attingens celū
qꝛ ꝑ eā eſt aſcenſus aīarum de corꝑibꝰ
exutarū. de mūdo ad celum. de miſeria
ad gloriam. de ꝑiculo ad ſecuritatē. de
morte ad eternitatē. angelos quoqꝫ dei
aſcendentes. aīas exutas ad gloria de/
ducēdo. et deſcēdentes ꝑ eam. angelos
aīas adhuc in corꝑe degentes de bono ī
melius ꝓmouendo. et dominū innixū
ſcale. qꝛ ꝑ ſacramenta dominus animā
xp̄ianam viuentē in carne ꝓtegit et cō
ſeruat. et exeuntē de carne ꝑficit et con
ſeruat. interius dans efficaciā ſacramē
tis q̄bus ſanatur egrotans affectus. et
exterius dans luculenciā documentis.
q̄bus illuminatᷣ cecitas intellcūs. et ſic
Jacob. i. xp̄e in ſe certus ⁊ alios certifi
cās ꝓrupit in vocē et dicit. Non eſt hic
aliud ñ domus dei. habitātis ꝑ ſpūalez
graciā. et porta celi receptātis aīas ad
eternalem gloriā. et ſicut ꝑ ea q̄ in hac
domo geruntᷣ aīe intra celi palaciū ag/
gregātur. ne eis demones temtacōnes
immittere poſſint. ſic defunctorū cor/
pora intra ſepta eccleſie in ſacris cimi/
terijs tumulantᷣ ne liceat eis facere illu
ſiones. ¶ Quarto et vltīo de domo in
4° eccleſiam cōſecrata. loquitur diuina ſcp̄
tura. quātum ad abiectionem ſordium
et viciorum Quia enim diuina attencō
tam ſpecialiter reſpicit cōſecratam vel
dedicatam eccleſiam. Angelica ꝓtectio
tam ſolemniter officiatur circa eam. et
quia celica apercio nobis patet per ea.
q̄ geruntur intra eccleſiam. merito nec
a clericis nec a laycis quibuſcumqꝫ ſor
dibus. quibuſcūqꝫ vicijs. quibuſcūqꝫ
maculis debet talis domus inquinari.
ſed ritu cōformitatis. puritatis et eciā
corporalis ſpecōſitatis debet celebriter
coli et cōſeruari. debet ergo ab iſta do/
mo ad ſacrificandum hoſtiam laudis a
domino electam: abeſſe cōtentio ſuꝑ/
borum. infectio lubricorum. detencio
cupidorū. Primo igitur ab iſta domo
debet abeſſe contencio ſuperborum.
Unde Pſalmiſta. in ꝑſona boni clerici
ad cōclericum dicit In domo dn̄i ambu
lauimus cū conſenſu. Non enim placet
deo plenarie ſolemnitas offcōrū quādo
inī clericos eſt cōtencioſa cōtricatio Sꝫ
qn̄ ambulant cum conſenſu. ex cōmuni
victu. Unde pſ̄. Non hītabit in medio
domus mee qui facit ſuꝑbiam. ſed tunc
hītant in domo dei. qn̄ ſunt conformes
ex cōis ꝓpoſiti intencōne. cōcordes ad
honeſtatē vite. vnanimes ad ſpecōſitatē
grē. et tunc domū dei facit vnius moris
in domo. id ē. vnꝰ cōſenſus et volunta
tis. Secūdo ab eccleſia dēt abeſſe infectō
lubricorū. qꝛ non p̄t in domo dei digne
miſtrare qui nō elegerit īmaculatus in
via dei ambulare. ideo dicit pſ̄. Domū
tuā dn̄e decet ſcītudo. id ē. mundicia caſ
titatis et cōtinēcie. pſ̄. ꝑ ambulabam ī
innocēcia cordꝰ mei in medio domꝰ mee
Requiritur eīn mūdicia et cōtinēcia in
eis. q̄ ferunt vaſa dn̄i. id ē. qui ſacramē
ta miniſtrant qꝛ res ſacras contrectare
manibus ſordidis nō p̄nt abſqꝫ ꝓuoca
cōne diuine ſeueritatis et diſplicencie.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Tercio. debet ab eccleſia abeſſe detē
tio cupidorum · quia nō poſſunt digne
in domo dei ambulare vel habitare. qui
ꝓpter auariciam detinent. et ad vſus
ꝓprios retinent et cōuertunt res obla
tas. datas. deputatas. relictas et dele/
gatas. ad fabricacōnem eccleſiarum. ad
ornacōnem altarium. ad emcōnem cali
cum. et breuiter ad decoracōnem eorū
oīm q̄ ad dei cultum ꝑtinent. ſicut in
libris eccleſiaſticis. in preꝑamentis ſa
cerdotalibus. et ceteris ad ſolemnitatē
diuini ſacrificij cōpetentibꝫ. talis erat
Pſalmiſta qui dicebat. Dn̄e dilexi deco
rem domus tue et locū ꝛc̄. Non enī dili
git decorem domus dei / qui pulchrius
habet mantile in menſa ſiue in diſco.
ꝙ in altari vel in pulpito. q̄ pulchrio/
rem hēt ciphum ad recipiendū corꝑale
poculū. ꝙ habeat calicē ad ſanguinem
ſumendū dn̄icum. qui ſpecioſiorē et or/
nacōrem hēt camerā ad iacendū. ꝙ hēat
capellam ad corpus dn̄icum cōficiendū
Qui eciā pulchriorē habet et nitidiorē
et eciā ſecretcōrem habet pixidem ad de
narios obſeruandū. ꝙ habeat in altari
capſam ad corpus xp̄i detinendū. qui
aūt ſe innocentē debite voluit cōſeruaē
ad domū illā tandē poterit peruenire.
De q̄ Baruch. iij. O iſrahel. ꝙ magna
eſt domꝰ dei. et ingens locus poſſeſſio/
nis eius. magnꝰ et nō hn̄s finē. excel/
ſus et īmenſus. Iſta aūt domꝰ eſt celū
empirreū. totū clarum et luminoſum.
nō alia claritate niſi claritate illius ſacͭ
tiſſime trinitatis. vbi cōtinue et indeſi
nēter habitat. et inacceſſibiliter in ſcīs
ſuis refulget. In quo eſt vniūſitas ſpi
rituū beatorū. felicitas et trāquillitas
ſiue ſecuritas animarū et corporū glo/
rioſorū. In quo eciā erit īmunitas pec
catorum et exterminatio demoniorū.
ad quā nos ꝑducat qui regnat ꝛc̄.

Cōmune Sanctorū
de Apoſtolis.

Beati oculi qui vident q̄ vos vide
tis. luce. decimo. Docet Ancelmꝰ
in libro de veritate ꝙ ad viſionem verā
Quatuor ſunt neceſſaria. Primum eſt
Apercio oculi. et ſuper rem directio vi
ſualis radij. Secūdum. eſt preſencia
obiecti. Tercium eſt remocō obſtaculi
Quartum. eſt illuminatio medij.
Nam quodcumqꝫ horum defuerit ocu/
lus videre non poterit. Ex hijs enim
quatuor. dominus loquens de viſione
Apoſtolis. Duo ponit apte in littera
dans aparte per illam intelligere aliq̄
que non cōtinentur in littera. Nam cer
tum eſt ꝙ nullū inter eos mediū erat.
ſed omne remotum inpedimentum.
quia ipſe vera lux aderat illuminans
medium. et ꝙ viſus aptus erat ſupra
loquentem dirigens radium vel aſpec/
tum. In littera vero ꝓpoſita ſiue v̄bo
tanguntur maxime duo eis ſuperaddi
to premio. Primo tangitͬ. apcio oculi
Secundo preſencia obiecti. Tercō ex/
cellencia premij. Ita ꝙ duo p̄ma reſpi
ciunt ſtatum vie qd̄ hic datum eſt ad ꝓ/
merendum. Tercium vero reſpicit ſta
tum patrie qd̄ datum eſt homini ad fru
endum. Notatur ergo Apcio oculi cum
dicitͬ oculi qui vident. Notatur ſcd̄o.
preſencia obiecti. cum additur. q̄ vos
videtis. Notatͬ tercō. ſublimitas p̄mij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cum premittitͣ beati. Dignum eſt enī.
vt qui ea q̄ videnda ſunt in via intuen/
tur in patria ſublimentur Eſt ergo
Notandum. ꝙ cum ſanctis Apoſtolis
noſtre vie ducibus Quatuor maxime
videre debemus. Vnum qd̓ eſt ſupra.
Alterum qd̓ eſt intra. Tercium qd̓ eſt
iuxta. Quartum qd̓ eſt infra. Nam
Primo ſupra nos debemꝰ videre xpiſ
tum propter nos dimicantem ſiue nos
adiuuantem. Secundo intra nos debe
mus videre peccatum ſiue pocius car/
nis ſtimulum ad malum inclinantem.
Tercīo iuxta nos debemus videre ꝓxi
mum delinquētem. Quarto infra nos
debemus videre mūdum ad peccatum
allicientem. Debemus ergo Primo
xpiſtum attendere nos iuuantem vt
confidamus. Debimus ſcd̓o ſtimulum
carnis attendere inpugnantē ne forte
cadamus. Debemus tercīo. ꝓximū at
tendere delinquentē vt ei condoleamus
et vt ab eius ope declinemꝰ. Debemꝰ
eciam quarto mūdum attendere vaneſ
centē et ad ſuas nos delicias inclinantē
vt deuitemus. Dico Primo. ꝙ ſolli/
cite ſupra nos videre debemus dominū
nos iuuantē ne in bello deſperando ca/
damus ſed pleniſſime nos vincere cōfi/
damus. Si enim ſicut dicit Apoſtolus
ad Rōnos. Deus ꝓ nobis quis contra
nos? Quis n̄ ſtultus in bello timeat.
ſi regem ſecū inſuꝑabilem hēat? fortis
eſt diabolus cum quo bellas ſed fortiſſi
mus eſt xpiſtus qui adiuuat. Vnde et
Jacob. ſicut dicitur in Geneſi. xxix.
dum fugeret Eſau fratrē ſuū. valdeqꝫ
timeret. vidit in ſomnis ſcalam ſtantē
ſuper terram et cacumen eius tangens
celos et angelos dei deſcendentes ꝑ eā.
et dominū in ſummitate ſcale. Scala
que ſtat ſuꝑ terram et tangit celū ipſa
eſt penitencia q̄ in terra incipit ſed ad
celum ꝓducit. ſuper hanc angeli aſcen/
dunt et deo vota nrā cotidie offerunt.
Et ꝙ ipſe dn̄m deſuper vidit innixum
ſcale ⁊ oſtendit ꝑatum ad adiuuandum
Vnde beatus Stephanus dicebat int̄
inimicos poſitus. Ecce video celos aꝑ/
tos et iheſum ſtancē a dextris virtutis
dei. et ait. Ecce video celos apertos ꝛc̄
ergo quis miles niſi meticuloſiſſimus
hoſtem debiliſſimum timeat cum adiu/
torem omnipotentem habeat. Vnde et
Job. libera me domine et pone me iux
ta te. et cuius vis manus pugnet con/
tra me. Et ſimiliter ſanctus Propheta
in pſalmo. Dominꝰ illuminatio mea.
et ſalus mea quem timebo. dominus
protector vite mee a quo trepidabo.
Si conſiſtant aduerſum me caſtra non
timebit cor meum Si exurgat adūſum
me prelium in hoc ego ſperabo ꝛc̄.
¶ Exemplum de rege Aſſiriorum. qui
dum iudeos inuaderet et deum blaſphe
maret ipā nocte angelus domini in caſ
tris Aſſiriorum occidit centū et octu/
agintaquinqꝫ milia virorum. et regē
ipſum fugans cum paucis ipſum iam
ſuis terris manu filiorum occidit. Job
Quis reſtitit ei et pacem habuit? qui
tranſfert montes ꝛc̄. Nunquid ſancti
Apoſtoli portaſſent tam dura genera
tormentorum. niſi eis xpiſtus affu/
iſſet. Sed tanta dulcedine ac virtute
afficiebantur interius vt contemnerēt
omne qd̓ paciebantur exterius. Vas
enim aqua plenum. non timet ignis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

incendium Unde Narrat Euſebius. ꝙ
quidam xpriſtianus temporibus ſuis
ductus ad martirium omnia leto vul/
tu ꝑtulit tormentorum genera. Carni
fices vero fatigati tamquam victi dimi
ſerunt eum. Cumqꝫ Euſebius ab eo
quereret ſi in tanta ſuſpenſione et lacerā/
tione carnium doluiſſet. ille ait nichil
quaſi dolui. Nam in ipſis tormentis
Angelus cum albo ſudario aderat qui
michi ſemper ſudorem de facie aberge
bat. ex quo tantam dulcedinem anima
mea ſenciebat. ꝙ graue michi fuit qñ
me de aculeo deponentes liberū dimiſe
runt. Nam et hoc ſciens beatus Marti
nus cum ſemel ei in via diabolus obui
aſſet. et quo iret inquireret. ait. Uado
quocumqꝫ me miſerit dominus. Cui
diabolus. Uade. quia tibi quocumqꝫ
ieris aduerſabor. Cui ſanctus. Si do/
minus michi fuerit adiutor nō timebo
quid faciat michi homo. Captus igit᷑
a latronibus inter alpes. vnus vnum
enſem leuauit vt eum ꝑcuteret. cumqꝫ
alius manū eius tenuiſſet ne eum feri/
ret. queſiuit a Martino ſi timuiſſet.
Cui ſanctus. Nunquā fui ſecurior. qꝛ
ſcio dominū in neceſſitatibus maxime
affuturum. Scriptum eſt Yſaye quin
quageſimotercio. Quis tu vt timeas
ab homine mortali. et a filio hominis.
qui quaſi fenum ita areſcit et oblitus ē
domini creatoris tui qui tetendit celos
et fundauit terrā et formidaſti a facie
eorum qui tribulabant et te querebant
ad ꝑdendum. Ubi nunc eſt furor tribu
lationis. quaſi diceret. Nullus hoſtis ti
mendus eſt. poſtq̄ adiutorem deum ex
ercituum tecum habes. Secundo.

videre debemus intra nos carnis ſti/
mulum cōtinue inpugnantem ne forte
cadamus. Fundata eſt enim domus
noſtra in arena et ſemper minatur rui
nam. nec a caſu poteſt eſſe tuta niſi di/
ligentiſſime fuerit conſeruata. Unde
Apoſtolus dicit. Qui ſe putat ſtare vi
deat ne cadat. facile ruit turris q̄ mul/
tum ſe tollit in altum. nec arbor excelſa
a fulmine tuta erit. ſimiliter nec a ven
tis ſi multum ſuccreuerit in alta. niſi
fortes radices in terra figat. ſed ꝓpterēa
quantumcumqꝫ ſit homo ſanctus. quā/
tumcumqꝫ ad alta ꝓuectus. ſi ſe cuſto
dia non ſeruauerit et forte omnis mali
et radicem perfecte non ſubiecerit facile
ruine patebit. Nam et ſanctus Ambro
ſius. ſemel per ciuitatem Mediolanē
incedens vidit. ꝙ quidam in via graui
ter ruiſſet. et alium quendam illi non
cōpacientem. ſed eius caſum ridentem.
dixitqꝫ ſanctus. Qui putat ſe ſtare vi/
deat ne cadat. ſtatimqꝫ ille verſus in
precipicium. coactus eſt caſum deflere
ꝓprium. qui riſerat alienum. et ſicut
eſt in corporalibus ſic eſt et in ſpiritua
libus. Quis enim quantūcumqꝫ ſanc/
tus cadere non formidet. Quis ſi ignē
in ſinu habeat veſtimentorum combuſ
tionem non timeat. Quomodo homo
poterit eſſe abſque dolore. ſi habeat in
ventre ſerpentem. ſed ſtimulus carnis
eſt ſerpens ventris et flamma mortalꝭ
ignis. q̄ omnia noſtra depaſcit. Quis
igitur tutus erit. Unde Jeremie. iij.
Uide vias tuas in cōualle. et vide quid
feceris. quaſi dicēt. Semper ne cadas
vias tuas attende et ſta in cōualle. id ē
in humilitate nō in monte vnde poſſis

cadere . Nullus enim cadit niſi in alto
conſiſtat . quia qui in valle infima do /
mum ponit ab omni caſu tutus exiſtit
Ita glorioſi Apoſtoli viderunt ſemper
intra ſe carnis ſtimulum continue im/
pugnantem ne forte caderent . Unde et
carni ſue hoſpiti inſolenti ſubtraxerũt
annonã quo eius arrogunciam tempe/
rarent . Et hĳ beati Apoſtoli dñi ymi /
tatores ꝑ omnia conformes . ſemper in
valle decliue . id eſt . in ſumma humili /
tate fixi fuerunt . in qua ſemper ꝑ ſui
cõtemtum ab ymbribꝫ et caumatibꝫ et
omnibꝫ aeris ꝑturbacõnibꝫ tuti fuere
¶ Tercio videre debemus iuxta nos
ꝓximum delinquentem vt cõdoleamꝰ
et cogitatum ſiniſtrum declinemus .
Dum eñi proximũ noſtrum peccãtem
attendimus : ſi dei filĳ et membra xp̄i
ſumus cõpaſſionis gladio ꝑforamur .
Unde dr̄ de malis et impĳs in ps̄ . Ob
ſcurentur oculi eorum ne videant . Hoc
enim nõ dicit Propheta ſanctus optan
do ſed predicendo . eo ꝙ tales ceci ſunt
proximorum malis non cõpaciendo .
Unde dicitur ad Philip . tercio . Videte
canes . videte malos operarios . videte
cõſciſſores . canes dicuntur peccatores
ꝓpter detractionem et lingue offenſio/
nem . mali operarĳ dicuntur ꝓpter bo
norum obmiſſionem . Sed cõſciſſores
appellantur per cordis et veritatis la /
ceracõnem et diuiſionem . vere debemꝰ
hodie cõpati gemere et dolere . quia ho /
die cõpletum eſt illud . Geneſis ſexto .
Vidẽs deus ꝙ multa malicia hominũ
eſſet in terra et cuncta cogitatio cordis
humani intenta eſſet ad malum omni
tempore : penituit eum quia hominem

feciſſet in terra . Quando vnꝙ̄ tanta
laſciuia . tanta malicia . tam crudelis
et inteſtina diſcordia ante diluuiũ vel
poſt fuit . ſicut in temporibus noſtris
exiſtit ? Nam vndiqꝫ clauſe ſunt vie la /
tronibus . maria ſunt obceſſa predoni/
bus et illi hodie laudibus extolluntur
qui maioribus criminibus occupant᷑ .
et qui inſidiantur in abſcondito . quaſi
leo in ſpelunca ſua et cauerna ſua ſe ab/
ſcondit . et dum animalia eum adeſſe
non cogitant : ſecure per locum tranſe
unt ꝙ dum perſentit ſubito inſequitur
ſaltum facit . et ea lacerat . et occidit . et
carnes comedit . ſanguinẽ bibit . et om/
nia oſſa eorũ cõminuit . O quot ſũt hoĩ
nes in prouĩcĳs . in ciuitatibus . in caſ
tris et in villis qui modo leonis pau /
peres . impotentes . et ſe iuuare non va
lentes inuadũt . capiunt . tormẽtis ſub
iciunt . et dum ab eis auferunt omne
qd̄ poſſunt eos per cõſequens mori cõ/
pellunt . Exemplum hic de Agno et
lupo . qui ambo ad quendam fluuium
occurrentes lupus in ſummo . ſed agnꝰ
bibebat in ymo . quem lupus conſpici /
ens et deuorare volens cauſam exqui /
rens . quia non graue eſt maioribus in
uenire occaſionem : lupus ait ad agnũ
Quid eſt ꝙ michi tuis potibus turbas
aquam ? Cui agnus tremens pluĩmũ
humili valde voce reſpondens . ſe aquã
in nullo turbare ait . eo ꝙ non aqua re
diret ſurſum ſed flueret ex natura deor
ſum . Cui lupus nec pietate motus nec
veritate victus nec tam humili voce vul
tuqꝫ tam pio placatus : crudeli voce reſ
pondit . Tu michi ſic loqueris michi q̄
maledicta precaris ? Sic michi pater

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tuus fecit ſex iam menſibus peractis.
Cum igitur patriſes crimine patris
obibis. ergo agnū inuaſit. occidit ⁊ co/
medit. O quot ſunt hodie in caſtris
et ciuitatibus tales lupi qui deuorant
innocentes. Multi ergo ſunt quos plo/
rare debemus. ſi de corpore xpiſti ſu/
mus. quia membrum qd̄ dolorem non
ſentit aliorum menbrorū: vel eſt para
liticum. vel putridum. vel a corpore eſt
preciſum. Caro enim putrida non do/
let inciſa. Unde et dicebat Apoſtolus.
Quis infirmatur et ego non infirmor
Quis ſcandalizatur et ego non vror?
Dicitur de beato Ambroſio. ꝙ dum qui
dam in confeſſione non omne ei pec/
catum ſuum dicebat ſic fortiter cōpaci/
ēdo plorabat ꝙ ad lac̄mas cor mouebat
Huius quoqꝫ aī ſimul omnes Apoſtoli
extiterūt. Semꝑ em̄ ꝓximi caſui ex in
timis cōdolentes: iacentem ⁊ varijs vi
ciorū illecebris cōtaminatū cōtinue re/
leuare ſtuduerūt. quēadmodū liquide
patet ſingulorū inſpicienti legēdas. Vn̄
btūs Andreas ꝓ incōtinēte illo viro ſi/
ne intmiſſione dn̄m exorauit donec ab
eo carnis ſtimulū auferret. Itē vide ſcī
Jacobi in ꝓximū cōpaſſionē. dū morti
adiudicatus incedēt ⁊c. Q̄rto infra
nos videē debem⁹ mūdū ad malū alliciē
tē. et nūc delicijs. nūc honorib⁹ demul
centem. et hoc vt fugiamus. Quid em̄
ſunt corꝑis delicie. quid diuicie. quid
honores. niſi quedam vanitates homi/
nes deducentes. et ad inferna trahen/
tes? Si michi nō credis audi Salomo
nem dicentem. Eccleſiaſtici. ſecundo.
Magnificaui opera mea. edificaui do/
mos. plantaui vineas. feci ortos et po/
meria. et conſeui ea cuncti generis ar/
boribus. Conſtruxi michi piſcinas a/
quarum vt irrigarem ſiluas lignorum
germinantium. poſſedi ſeruos et ancil
las multam familiam. habui quoqꝫ ar
menta boum et magnos ouium greges
coaceruaui michi argentum et aurum.
et ſubſtancias regnorum et prouincia/
rum. feci michi cantores et cantatrices
⁊ delicias filiorum hominum. cyphos.
vrceos. miniſteria ad vina fundenda ſu
per aurea. et ſupergreſſus ſum operi/
bus omnes qui fuerunt ante me in ihe
ruſalem. Sapiencia quoqꝫ ꝑſeuerauit
mecum. et omnia que deſiderauerant
oculi mei nō negaui eis. nec prohibui
cor meum ꝙ omni voluptate ſua frue
retur et oblectaret ſe in hijs q̄ paraue/
runt manus mee. Ut attendas quātis
iſtis humanis et mundanis honoribus
fulſit et quantis delicijs habundauit.
omnia enim ſupra delicias ſonant di/
uicias et honores. Quis vnq̄ regum
ꝑimo quis vnq̄ hominum tot delicijs
et honoribus habundauit? Si legeris
tercium librum Regum. ſtabula equo/
rum multitudinem militum varietatē
in mēſis. nimietatē ferculorū. ⁊ edifica
cōnem domorum: videbis hunc regem
cunctos mortales fere honoribus diui/
cijs et delicijs excelliſſe. et licet ita fue/
rit. audi quid in predicta auctoritate
ſubiunxerit. Cumqꝫ inquit me vertiſ/
ſem ad vniuerſa opera q̄ fecerant ma/
nus mee. ad labores quibus fruſtra ſu
daueram: vidi in omnibus vanitatem
et afflictionē animi. ⁊ nichil ꝑmanere
ſub ſole. et addit Idcirco teduit me vite
mee videns vana eſſe ſub ſole vniūſa et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cunctam vanitatem et afflictionem ſpiritus. vnde deteſtatus ſum omnem induſtriam meam. et que ſub ſole ſtudioſe elaboraui. habebo heredem poſt me de quo ignoro. vtrum ſapiens an ſtultus futurus ſit et dominabitᷣ in laboribus meis zc̄. et cum vane feciſſem omnia renuit cor meum vltra laborare ſub ſole. ſunt ergo fratres fugiende delicie. fugiende diuicie. ſunt fugiende rerum opulencie. ſunt et fugiende honorum eminencie vane. eo ꝙ tranſeant vniūſa ſub ſole. Nullo enim modo eſt amandū qđ ab ſqȝ dubio om̄i eſt ꝑdendum. et doloris finaliter eſt cauſatiuū. Sic eſt ergo faciendum hijs qui vident ſupra ſe deum. intra ſe carnis ſtimulum. iuxta ſe proximū. et infra ſe vanum mundū

Item de Apoſtolis.

Beati mundo corde quoniam ipſi deum videbunt zc̄. Mathei. v. Concludit de Conſolacōne Boecius. et in libro Ethicorum Philoſophus. ꝙ bonum deſideratur ab omnibus. ab eo eſt. vt Dyoniſius docet. ꝙ nemo operans intendit malum ſed ad bonū vel ad id qđ eſtimat eſſe bonum. et ſi non ſit ſibi bonum. ergo ſi appetitur ab omnibus bonum magis bonum magis appetendum eſt. et maxime ſummum bonorum qđ eſt omnis boni cauſa et principium. In ipſo enim ſolo cum ſit bonum infinitum et ſummum iocundiſſimum et eternum quieſcit humanū deſiderium et ꝑ nullum aliud ſit quietum. Cum igitur beatitudo dicat ſtatum cōtinentem infra ſe omne bonum ſicut iam in ſuperioribus eſt oſtenſum nichil omnino aliud ꝙ̄ eſt ſummum bonum. Quare Beatitudo per ſe eſt bonum omnibus ꝓpter ſe appetendum. verum hoc bonum non habetur niſi ꝑfecte ametur. nec vnquā perfecte amatur niſi videatur. nec vnquam videtur niſi oculis anime primo videatur. Ergo ſi deum videre volumus vt beati eſſe poſſimus prius neceſſe eſt vt cor mundemus. et bene dicitur Beati mūdo corde zc̄. In quibꝫ verbis maxime. Tria tangūtur. Nam Primo tangitur Dignitas penitencie. qua in via purgamur. Secundo tangitur Sublimitas glorie. qua deo perfruimur. Tercio ponitur retributio. qua beati afficiuntur. Nam tangitur meritum noſtrum p̄ambulum cum interponitᷣ mundo corde. vel tangitur premium merito reſponſiuum. cum premittitur beati. tangitur vero tercō ipſius p̄mij racio formalis. cum in fine adiungitᷣ. quoniam ipſi deum videbunt. Nam ꝑ mūdiciam animi venitur ad viſionem dei. et per viſionem dei habetur ſublimitas premij. Vnde quia de mūdicia qua domino placeamus in via dictum eſt quarto Sermone ſupra et de viſiōe diuina duobus ſermonibꝫ dixi multa. hic de beatitudine ſola eſt narratio facienda. verū ad diſcendorum intelligēciā ¶ Eſt Notādum. ꝙ Triplex eſt Beatitudo. Prima eſt hominū delectātiū in mundanis. Secunda eſt hominum vigilancium in diuinis. Tercia eſt hoīm perfruentium bonis ſummis. Prima beatitudo eſt vana. et ideo non eſt curāda. Scđa eſt bona. et ideo amplexāda. Tercia vero eſt optima. et ideo petenda vel ꝑoptanda. Dico ꝙ eſt quedᷓ

beatitudo in via q̄ eſt hoīm peccatorū
ſe ſumme delectantiū in mundanis et
querenciū finem in eis. Nam laſciui fi/
nem boni ſiue beatā vitam ponunt in
delicijs carnis. Superbi et elati beati
tudinem querunt in dignitatū et hono
rum eminencijs. ſed oīa iſta vaniſſima
ſunt et ſenſui et racōni cōtraria. Nam
btitudo ſcd̄m Boeciū eſt ſtatus oīm bo
norū aggregacōne ꝑfectus. ergo vbi bo
num aliqd̄ deeſt btitudo eſſe nō poteſt.
Sed vt de innumeris bonis omittam
in ſupradictis omnibꝫ ſecuritas deeſt.
ſine qua nichil ꝑfectum bonū eſt. ergo
oīs btitudo talium nulla: minor patet
ad ſenſū. ꝑeunt diuicie. ꝑeunt delicie.
ꝑeunt honores. deficiunt dignitates. et
qd̓ oīm maius eſt moriunt᷑ homines.
qd̓ non contingeret in eis ſi ſtatus bea
titudinis ſecurus eſſet Unde exclamat
Boecius hanc queſtionem tractans. O
preclara hominū mortalium beatitudo
quā cū adeptus fueris ſecurus eſſe de/
ſiſtis. Quō delicie beatū faciunt q̄ ſum
te faſtidium pariunt. in ventre putreſ
cunt et ſepe egritudinum cā et mortis
exiſtunt. Quomodo laſciuie beatum fa
cere poſſunt. que triſticiam cōplete in/
ducunt. vires corporis minuunt. et ad
mortem diſponūt. Quomodo honores
beatum facere poſſunt qui quanto ho/
mines ad alciora ſubuexerint tanto ma
ius hominibus precipicium minant᷑.
Quanto enim gradus eſt alcior. tanto
caſus eſt grauior. Unde aſcendere nic/
hil aliud eſt q̄ꝫ precipicium generare et
preꝑare. et tanto magis quanto aſcen/
dit ſublimius Quomodo eciam diuicie
beatum hominem efficiunt que pocius
cum gladijs predatorū exponunt ſepe
diuites cum periculo corporis ibi va/
dunt vbi pauperes ſecure incedunt.
Unde Boecius. Tu quoqꝫ qui nunc
gladium pertimeſcis ſi hunc callem nu
dus viator intraſſes coram latrone can
tares. v̄ſus. Cantabit vacuus coram
latrone viator. Fallax eſt ergo et vana
beatitudo. que haberi non poteſt niſi a
vanis in mundo. ꝙ ſi ūn et racōnibus
tam euidētibus non aſſentis: audi di/
uinū ꝓphetā hanc btitudinē deſcriben/
tem. et eam nō eſſe btitudinē aſſerētē.
Erue me inquit dn̄e de manu filiorum
hoīm quorū os locutum eſt vanitatem
et dextera ꝛc̄. Ecce oris et operis iniq̄/
tas. ſed additur ſtatim mūdana ꝓſpe/
ritas. Primo quo ad filiorū felicitatem
cum dicit᷑. quorū filij ſicut plantacō/
nes in ſua iuuentute. filie eorum cōpo/
ſite vt ſimilitudo templi. Secundo quo
ad bonorum fertilitatem. cum additur
promtuaria eorum plena ꝛc̄. Tercio.
quantū ad animaliū fecunditatem. cū
ſubditur. Oues eorum fetoſe ꝛc̄.
Quarto. quantū ad corporum ſanitatē
cum ſubinfertur. Non eſt ruina macerie
ꝛc̄. Beatum dixerūt populum cui hec
ſunt. Dixerunt. ſed non ipſe. ſed qui
ſtulti ſunt qui attendentes ſola preſen/
tia tales p̄dicant eſſe beatos. ſed nunq̄
ita cenſuit Propheta. Nō eſt inquit ita
ſed beatus populus cuiꝰ dominꝰ deus
eius. Quomodo beatus eſt homo ꝓpē
bona omnia ſupradicta q̄ citiſſime ſūt
tranſitoria q̄ non ducunt ad vitam ſed
ad damnacōnem eternam. ſic em̄ dicit᷑
Job. triceſimop̄mo. Quare inquit vi/
uunt impij et ſubleuati ſūt cōfortatiqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

diuicijs ſemẽ eorum ꝑmanet coram eis
et ꝓpinquorũ turba et nepotũ in con/
ſpectu eorum . domus eorũ ſecure ſunt
et pacate et non eſt virga dei ſuꝑ illos.
bos eorum concepit et non abortuit .
vacca peperit et nõ eſt priuata fetu ſuo
Egrediuũtur quaſi greges paruuli eo/
rũ ⁊ infantes exultent luſibus. tenent
tympanum ⁊ chorum. gaudent ad ſoni
tum organi. Sed audi finem et non di
cas eos felices ſed miſeros. Ducunt in
bonis dies ſuos et in puncto ad infer/
na deſcendunt . Eſt enim omnis talis
arbori ſimilis q̃ multum eleuata folio/
rum amenitate veſtita fructibus et flo
ribus redimita : concuſſa radicitus ex
ſtirpatur. vel fulmine percuſſa diſcin
ditur et ſiccatur. vel ſecuri preciſa deij/
citur et ignis incendio preparatur .
Nam et leo valde glorioſus incedit rex
exiſtit ſed dum ad mortem venit. ama/
ras lacrimas effundit. Nero Imꝑator
licet in tantum fuerit felix vt piſcaretᷣ
retibus aureis. Decretus hoſtis a ro/
manis fuſtem dentibus exacuit quo ſe
per ventrẽ tranſfodit. et ſic vitam quã
aſſeruit eſſe felicem finiuit. Btũs Am
broſius dum de Mediolano Romam
iret in quadam villa Tuſcie apud quẽ
dam diuitem hoſpitem hoſpitatus eſt .
Cumqꝫ ſimul ſederent et de ſtatu eius
beatus Ambroſius quereret . ille ait .
Domine ſemper feliciſſimus fui . fili/
os et filias et familiam multam. vt cer
nitis habeo . diuicias innumerabiles
congregaui. nihil vnquam incommodi
paſſus fui. ſed omnia vſque hodie pro
voto ſuſcepi . qd̃ dum ſanctus audiuit
famulos ſuos vocauit . equos concite

parari mandauit . eiſqꝫ dixit. Fugia
mus filij quia non eſt deus in loco iſto.
ne nos ruina inuoluat . Cum autem
fugerent mox ſe terra aperuit et illum
cum ſuis omnibus deglutiuit .

¶ Secunda Beatitudo que eſt in via
eſt hominum vigilantium in diuinis
mandatis . abſtinentium ſiue exerci/
tantium ſe in bonis . Unde dicitur .
Mathei tercio. Beatus ille ſeruus quẽ
cum venerit dominus inuenerit vigi/
lantem. Amen dico vobis quia precin/
get ſe et faciet illos diſcũbere. et trã. ⁊cᷓ
ergo ſi beati eſſe volumus neceſſe eſt vt
vigilemus ſed in quibus vtiqꝫ in duo/
bus . videlicet vt mala ſollicita cura de
clinemus et bona ſollicite faciamus .
Nam malum dimittere et bonũ facere
ſunt partes iuſticie quibus ꝑuenimus
ad beatitudinem . Non ſolum vie . ſed
eciam patrie . Unde Propheta tangit
hic Duo. cum dicit . Beatus vir. qui
nõ abijt in cõſilio impi. et ĩ vi. pec. nõ
ſtetit. et ĩ cathedra peſtilencie nõ ſedit.
Ecce mali dimiſſio. ſed in lege domini
fuit voluntas eius . et in lege eius me/
ditabitᷣ die ac nocte. Ecce boni operacõ

¶ Et eſt Notabile. ꝙ Tria in deſcrip
tione Mali ponit. ſcilicet . Abijt. ſtetit
et ſedit . Plus enim eſt ſtare ꝙ̃ abire .
et plus ſedere ꝙ ſtare . Nam abire eſt
cito tranſire . Stare eſt quadam ſtabi/
litate manere . ſed Sedere. eſt perfecte
quieſcere. ergo vt breuiter dicam Abire
eſt malis conſilijs ad modicum conſen/
tire . Stare. eſt malis operibus operã
dare. ſed Sedere. eſt peccatum in con/
ſuetudinem ducere. Primum ergo con/
ſentire eſt malum . ſecundum eſt opem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et operam dare malo eſt maius malū.
Sed in malo ꝑſeuerare et ipſum in cō/
ſuetudinem trahere eſt peſſimū. quare
ſit in promptu racio eſt. Prima ergo
duorū malorum gn̄a ſunt corrigibilia.
ſed terciū cum in naturā ſit verſum. nō
niſi multa difficultate ymmo nullateꝰ
niſi dn̄i pietate curacōnis eſt ſuſceptiū
Eſt enim cōſuetudo vt altera natura.
Unde quaſi naturale ſit qđ diucius in
oleuit. Unde Jeronimꝰ dicit. et expi/
encia hoc oſtendit. Non addiſcendū eſt
iuuenibus qđ eſt poſtea dediſcendū. qꝛ
difficulter eraditur qđ rudes animi ꝑ/
ceperūt. Poeta Qđ noua teſta capit in
ueterata ſapit. lagena em̄ eundē odorē
et ſaporem ſeruat quo de nouo eſt inbu
ta. Non facile color a panno remouetur
quo p̄mo tingitur Rubigo ſi bene ferro
imprimatᷣ etiā ſi lima amoueatur ſepe
ad eundē locum reuertitᷣ. Unde equus
nunꝙ̄ deſerit gradū cui tenellus aſſue
uit. ꝓpter qđ narrat hiſtoria grecorū
et habetur in gloſa ſuꝑ illud ꝓuerbiā.
Adoleſcens iuxta viam ſuam et cū ſe/
nuerit non recedet ab ea. Exemplum
de viro illo de quo dicitᷣ in legenda An/
dree. ꝙ in malo inueteratus licet a pec/
cato carnis ſe abſtinere vellet non pote
rat qꝛ mala cōſuetudo ſuper eum laſci/
uiam deducebat. cōtra cuius ꝓuitatē
beatus Andreas ieiunijs et orōnibus
pugnans vix a deo ꝓ eo obtinuit eiqꝫ
ad reſiſtēdum graciā impetrauit. ergo
ſi beatitudinē mereri volumus vel cu/
pimus a malo ante omnia recedamus
non ſedeamus non ambulemus in cōſi
lio impiorum ſed in lege domini ꝛc.
Quare hoc? vt ꝑ legem diſcamus quid
corde credendum. quid ſperandum. qđ
meditandum. quid ore loquendum. qđ
orandum. quid alijs conſulendū. quid
fugiendum. quid deo. quid ſibi. quid et
ꝓximo inpendendum. Unde dicitur
in alio pſal. Beati immaculati in via.
quantum ad receſſum a malo. qui am/
bulant in lege domini. quantum ad ꝓ
mocōnem in bono. ¶ Tercio beatitu/
do eſt beatorum hominum ꝑfruencium
bonis ſummis pacificis et eternis. et
hec beatitudo non eſt mala cum prima
tantum. non eſt bona tantum cum ſe/
cunda. ſed eſt in ſummis delicijs conſti
tuta. et ideo ſola perfecta quia ab omni
prorſus malo remota et eſt omnibꝫ bo/
nis repleta quia ſerena. quia iocunda.
quia ſecura. quia pacifica et eterna. ſicᷣ
in quodam ſermone ſupra de angelis
dixi. hec autem beatitudo quantum ad
preſens cōſiſtit in tribus. Primo in vi
dendo. Secundo in audiendo. Tercio
in guſtando. Nam ſicut hij tres ſenſus
maxime delectant in corporalibus:
quid erit videre lumen eternum? quid
ſuauius ꝙ̄ ſummum docentem audire
magiſtrū? quid dulcius ꝙ̄ panem illū
celeſtem guſtare melliffluum? Dico. ꝙ
in illa ſumma beatitudine lumen vide
tur eternum. Nunquid hoc paruum?
ſi ſic delectat oculum aquilinum in fon
te conſpicere ſolem iſtum: quantum de
lectabit hominem intellectu conſpicere
ſolem deum qui omniū celorum factor
eſt quo videntur omnia et cognoſcuntᷣ
omnia q̄ beatitudini humane ſunt ne/
ceſſaria. Unde Gregorius. Quid eſt
qđ non videant qui videntem omnia
vident. Sicut enim obiecta relucens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et apparent in ſpeculo illo eterno qđ ē
lux plena omni ſeminario viuencium.
Sicut dicit Auguſti. Ergo ſi ſic delcāt
humanum aſpectum videre pulchritu
dinem roſarum et florum. videre varie
tates colorum. videre formoſitatem
ymaginum et omnium picturarum.
videre pulchritudinem facierum. vi/
dere amenitates camporum pariter et
pratorum. videre comas arborum et
venuſtatem caſtrorum: ꝙ̄ delectabile ē
videre pulchritudinem ſanctorum om/
niū; ſi ſic delectat pulchritudo cauſata
limitata. corporalis et tranſitoria:
quid inmenſa. permanens et eterna.
et ꝓpterea dicitur. luce decimo. Beati
oculi zc̄. Cuius viſio iocunda eſt. ꝙ ſi
quis in inferno cōſiſteret. et deum vi/
deret nullum omnino dolorem ſentiret
quia dolorem magnū maior delectatio
abſorberet. Nam et in hac vita multi
fuerūt ſancti. qui ꝓpter delectacōnem
illius incōmutabilis boni. ita a ſenſi/
bus omnibus pro tempore fuerunt ab
ſtracti: ꝙ nichil exterius ſentiebant.
et quid mirum ſi ſic potens eſt diuina
delectacio eciam in hac vita cum medi/
cina amara ſic ſepe abſcondatur ſub
melle. vt guſtus non percipiat eam.
¶ Secundo btitudo cōſiſtit non tantū
in videndo ſed in audiendo demulcet ſu
um magiſtrum. multum demulcet au/
ditum cantus auicularum. multumqȝ
melodya hominum. plurimum armo/
nia inſtrumentorum celeſtis melodya
ſanctorum. melodya mirabilium ange
lorum. et ſuper omnia melodya eterna
lium pſonarum. Item ſi ſic delectat
audire muſas poeticas: ſic eloquen/
cia demoſtenis: ſi ſit rethorica Cicero
nis. ſi ſia ſapiencia Salomonis que a
finibus terre homines ad ſe traxerūt:
quid erit audire diuinam ſapientiam
q̄ omnia iſta dedit. Unde et in figura
dicebat regina ſaba que venerat a fini/
bus terre. audire ſapienciam Salomo
nis. tercij. Regum quarto. Beati viri
tui. et benedicti ſerui tui qui ſtant co/
ram te ſemper et audiunt ſapienciam
tuam. et addidit. verus eſt ſermo tuus
quem audiui de te ſuper ſapiencia tua
et non credebam narrantibus michi
donec ipſa veni. et vidi oculis meis. et
probaui. ꝙ media pars michi nūciata
non fuerit. Maior eſt enim ſapiencia
et opera ꝙ̄ rumor quem audiui. ſicut
verum fuit in figura. ita et magis eſt
in re ipſa. non credunt qui modo audi
unt. ſed cum videbunt tunc exclama/
bunt. ꝙ nichil eſt qđ audierunt in com
paracōne eius quod aſpectu videbunt.
Si ita dulce eſt deum ī hac vita videre
vel audire. vt dicit Propheta. ꝙ̄ dul/
cia faucibus meis zc̄. quid eſt quando
bonum illud audierit in ſeipſo? ſed pro
tempore in quo ſumus. quo in enigma
te de deo ſentimꝰ. ſponſa dicit in Can
ticis. Anima mea liquefacta eſt zc̄.
Quomō liqueſcit pro amore dilecti cū
eum loquentem audiret in ſeipſa?
¶ Tercio. beatitudo ipſa non ſolum ē
in videndo et in audiendo. ſed pfecta ē
in guſtando: ſicut in corpalibus ſic et
in ſpūalibus eſt ſūma delectatio in guſ
tu. Nam mel non multū delcāt viſum.
ſed delcāt valde palatū. Si ergo ſic de/
lectant corporeū guſtū delectamenta ci
borū. et varietates ferculorū et vinorū

dulciū ? quantū putas delectat affectū
comedere ſummū bonum panem illum
deificum ? omnis ſapoꝛis et dulcedinis
cōtentiuū ? et ꝓpterea dicitur in luca.
Beatus qui manducat panē in regno
dei. Eſt ergo cum ſanctis Apoſtolis fu
gienda beatitudo mūdana Eſt amplex
anda beatitudo xp̄iana. ſed eſt deſiderā
da btitudo diuina. ipſo adiuuante qui
cum deo patre et ſpiritu ſancto viuit et
regnat in omnia ſecula ſeculoꝛū Amen

Item.

Si quis diligit me ſermonē meū
ſeruabit Johannis decīoquarto.
Non ſe deū diligere credat q̊ ſepe de eo
non cogitat. qui ſepe eum nō oꝛe laudat
qui eius oꝑa et mandata non ſeruat.
Nam ſicut dicit Grego. Si a quocūqꝫ
queritur. vtrū deum amet. libera voce
rūdet ꝙ deum intime amet. Sꝫ cōſtat
vt ipſe dicit ꝙ ꝓbatio dilcōnis eſt exhi/
bicio oꝑis. ergo ſi vere deum diligis eſt
querendū a coꝛde ab oꝛe ab opere. Eſt
vtiqꝫ p̄mū requirendum a coꝛde. qꝛ qd̍
coꝛ amat ſepe de eo cogitat. ſepe eīm co/
gitāt vani de carnis delicijs. Sepe eīm
auari de diuicijs. et ſuperbi de eminē/
cijs. ergo et ſp̄uales de diuinis. ſi ergo
ſepius de deo nō cogitas deum vere a/
mare non credas. Item ſi homo de eo
maxime cogitat. conſtat ꝙ pre ceteris
illud diligit. et ſi de mundo magis ꝙ̄
de deo cogitas mūdum magis amas ꝙ̄
deum. Secūdo. Si deum amas ex ver
bis tuis requiras. ex habundancia eīm
coꝛdis os loquitur. Quia ſicut Richar
dus dicit et philoſophꝰ ei conſentit. idē
omnino eſt verbum oꝛis et coꝛdis. lin/
gua ergo illud libenter laudat et noīat
qd̍ coꝛ amat. ergo ſi coꝛ et lingua plus
de mundo ꝙ̄ de deo loquitur magis mū
dum ꝙ̄ deum diligere compꝛobatur.
¶ Tercō. vtrum deum diligis ab oꝑe
requiras. Non enim poteſt ignis in pa
leis eſſe et non ardere. ergo nec ignis di
uinus in coꝛde eſſe et ocio vacare. Im/
poſſibile ergo eſt. vt homo operari ren/
nuat et magna nō agat. ſi plenis affec
tibus deum amet. hoc eſt qd̍ dominus
dicit. Si quis diligit me ſermonem me
um ſeruabit. In quo maxime duo
facit. Primo ſe amandum dicit. Scdo
ꝓbacōnem amoꝛis inducit. Oſtendit͛
enim pꝛimo in deum dilectio. cum dr̄.
Si quis diligit me. Oſtenditur ſcdo
pꝛobatio dilectionis. cum ſubinfertur.
ſermonem meum ſeruabit. Eſt ergo
circa diuinam dilectionem Nōndum.
quā maxime habuerūt Apoſtoli. et hn̄t
Apoſtolici viri ? ꝙ ad eam habendam
q̄tuoꝛ maxime ſunt motiua. et Primū
ſumitur ex ꝑte nature. Secundum ex
mandato ſcripture. Tercium ex dono
gracie. Quartum ex pꝛomiſſo gloꝛie.
Nam nature eſt affectum ad diuinum
amoꝛem inducere. ſcripture eſt hoc ip̄m
pꝛecipere. gracie eſt mandato parere.
Sed opus eſt gloꝛie ad ſeipſam alli/
cere et violencia quadam dulci ad ſe tra
here. Dico ꝙ pꝛimum motiuum ad
amoꝛem dei eſt naturā. Nam ſicut patet
ipſo inſtinctu nature diligunt aues di/
ligunt canes equi. et boues diligunt
illos quos ſibi cernunt benefacientes.
Diligūt pagani diligūt ſarraceni ſuos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

benefactores. unde hoc? Certe ipſa na/
tura mouente. ergo homo qui a deo no/
biliſſimam naturam accepit. dominicū
beneficium nō amabit? ita cogita quā
tum cecus illū diligeret qui ſibi redderet
viſum. Quantum ſurdus qui repararet
eius auditū. quantū mutus qui recu/
pararet affatum. quantum morti deſ/
tinatus illum diligeret qui eum a mor
te infligenda liberum ire procuraret.
et ſic de ſimilibus. Quantū igitur ille
amandus exiſtit qui tibi corpus ſanū
dedit et integrum. et inſuper qd̄ fuit
omnium maximum tibi cōtulit animā
ad ymaginem ſui factam. et cū corpore
ad vitam perpetue ordinatam. Item
attendendo quomodo omnia corporis
membra cordis ſunt amatiua. eo ꝙ ab
eo recipiant motum et vitā. Unde Ga/
lienus dicit ꝙ brachia hoc habent ꝓpri
um ꝙ omnia q̄ amari a corde ſciunt.
amplexibus capiunt. et cordi quātum
poſſunt aſtringunt. ita ꝙ totum dilec/
tum cordi imprimunt ſi valeant. Un/
gues eciam que ſunt ex fumoſitatibus
cordis in tantum omnes a quo ſuum
eſſe accipiunt. diligunt ꝙ ſtatim corde
paciente liueſcunt et quandoqꝫ nigreſ/
cunt ita ꝙ nūquā cor paciatur niſi ſig/
num in unguibus oſtendatur. ergo de
um non amabit homo a quo non ſolum
accepit eſſe ſed vita nobiliſſima viuere.
nobiliſſima forma ſentire. eo ꝙ non eſt
maximum cum angelis intelligere.
Et ꝓpter hec omnia bona nature dicit
in Eccleſiaſt. In tota anima tua. ſicut
qui partem dat in parte amandus eſt.
ſic qui totū dat. ex toto eſt diligendus.
Diligimus enim patrem carnalem ſe/
cūdum partem. quia ab eo accepimus
partem ſubſtancie. ergo debemus tota
liter patrem noſtrum ſpiritualem dili
gere a quo totum eſſe noſtrum accepi/
mus. tam ex parte carnis q̄ꝫ ex parte
anime. Sicut ſecundi Machabeorum
ſeptimo mulier illa ſancta aſſeruit in
ſua predicacōne. cum ad conſtanciam
filios confortaret Neſcio inquit quomō
in vtero meo aparuiſtis. neqꝫ ego ſpi/
ritum et animam donaui vobis et ſin/
gulorum membra nō ipſa compegi ſed
mundi creator ꝛc̄. Unde dicitur in li/
bro De ſpiritu et Anima. O miſer quō
deberem diligere deum meum qui me
fecit. non lapidem non arborem. non
aliq̄ꝫ de animalibus. ſed hominem vo/
luit eſſe. dedit michi viuere. ſentire.
et intelligere. et quibuſdam interpoſi/
tis addit. Cum hec omnia conſidero
diligenter dolore pariter et rubore con
fundor. quia talem patrem cū intimo
corde non diligo. dolore. quia animam
meam perdo. ſed rubore. quia patrem
meū tam beneficum non agnoſco. Ame
mus inquam. cum ſanctis Apoſtolis.
dominum noſtrum. et relinquamus
omnia ꝓpter ipſum. vt in amore nrō
nullum deus habeat ſocium. quia ſicut
Auguſtinus dicit. Minus te domine
amat qui tecum aliquid amat. et Gre/
gorius. Tanto quiſqꝫ a vero vel eter/
no amore ſeiungitur quanto inferiori/
bus delectatur. Secundo ad deum
amandum non ſolum inducit natura.
ſed eciam ipſa ſcriptura. q̄ ſicut dicitur
in libro de doctrina xpiſtiana. nichil
aliud p̄cipit q̄ꝫ caritatē. et nichil aliud
vetat q̄ꝫ cupiditatē. Unde requiſitus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

dominus Mathei. q̄d eſſet mandatum
maximū in lege ait. Diliges dominū
deum tuum ꝛc̄. hoc eſt inquit lex et ꝓ/
phete. id eſt. hoc ſolum p̄cipitur in lege
et in ꝓphetis. ſed quid eſt hoc. Nunq̄d
non ſunt alia multa mandata. vbi ergo
ſunt decem p̄cepta decalogi. Audi queſ
tionem. audi reſponſionē. Gregorius
enim hic querit Cum cuncta ſacra elo/
quia plena ſint diuinis p̄ceptis. quid
eſt ꝙ de dilectione quaſi de ſingulari
mādato dominus dixit: hoc eſt p̄ceptū
meum ꝛc̄. niſi ꝙ omne preceptū de ſo/
la dilectione eſt. et quidquid precipitur
in ſola caritate radicat᷑. nec habeat ali/
quid viriditatis boni operis. ſi non ꝑ/
manſerit in radice caritatis. et addit p̄
cepta ergo dn̄ica et multa ſunt et vnū.
Multa per diuerſitatem operis. licet
vnum in radice dilectionis. Exemplū
inde in arbore cuiꝫ rami in ſe ſunt di/
uerſi et multi. ſed in radice ſunt vniti.
a qua accipiunt vt fiant fructiferi quia
ſine ea ſunt mortui nullis apti vſibus
niſi igni. Sic et omnia opera noſtra
et omnia diuina precepta. ſi in cari/
tate non fuerint radicata omnino ſunt
nulla. quia deo nō poſſunt eſſe accepta
niſi fuerint hoc igni excocta. Sunt em̄
omnia iſta externa opera noſtra ſicut
pira ſilueſtria vel domeſtica nō matuā
q̄ ſunt omnino inutilia. ſi non fuerint
in igne digeſta. et mediante calore ad
maturitatem deducta. dicit ergo ſcrip/
tura. Diliges dn̄m ꝛc̄ ex toto corde tuo
id ē. toto intellectu ſine errore. tota ani
ma. id ē. tota memoria ſine obliuione.
et omnibus viribus tuis. id ē. totis af
fectibus ſiue operibus ſine omiſſione.

O ꝙ̄ felix eſſet qui ſic deum amaret.
vt in nullo de eo erraret. vel falſum de
eo aliquid ſentiret. in nullo eius volun
tati contradiceret ſed ſe voluntati diui/
ne totaliter conformaret. ſemper eum
in memoria haberet. et de ipſo iugiter
memoria cogitaret. et nichil de contin/
gentibus vel pertinentibus ad ſerui/
cium ſuum obmitteret. ſed omnes vi/
res ſuas ad hocipſum impenderet;
Quis tali felicior. quis ſublimior. Sꝫ
quis hodie talis eſt? ymmo quis non
contrarium facit? Nonne omnis mun
dus erroribus plenus exiſtit? Nonne
humana voluntas in omnibus quaſi
deo reſiſtit? Nonne hodie plus gu/
loſi de delicijs auari plus de diuicijs.
laſciui plus de vanis. ſuperbi plus de
ꝓpͥjs ꝙ̄ de domini honoribus delectā/
tur? Et eſt Notandum valde. ꝙ deum
diligendum aſſerit toto corde. quid enī
toto corde diligere. niſi pure amare et
ſine ſocio amare. id ē nichil preter ip̄m
diligere. Non eſt vinum purum cui eſt
aliquid aque admixtum. ymmo tanto
amplius virtus vini debilitatur. quā/
to plus illi aque adiungitur. Sic eciā
deus tanto minus amatur. quanto plꝯ
extranei amoris ei aliq̄d cōmiſcetur.
Nulla eſt enim virtus q̄ ex appoſitione
ſui contrarij non minor reddatur. ſic
ex appoſitione virtutis ſimiliter robo/
ratur. Nam aurum purum ignis non
timet incendium nec ſcinditur malleo
quantumcumqꝫ ꝑcuſſum. ſed ictibus
dilatatur. vt omni forme ſit aptum.
ſed ſi ei aliq̄d alterum metallum fuerit
admixtum. ſemper ſub malleo ſcindi/
tur. nec aliq̄d vtile ex eo efficitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quouſq; ab eo qd adulterinū eſt ſepet᷑ .
ſic non poteſt deus perfecte amari. niſi
ſolus ametur vt nichil cum eo extrane/
um diligat᷑ qd non propt̄ ipſum amet᷑.
¶ Tercio ad diuinum amorem indu/
cit ipſa gracia nobis in redemcōne per
ſaluatorem exhibita. de qua in Eccleſi/
aſtico dicitur . Graciam fideiuſſoris
tui ne obliuiſcaris. dedit enim pro te a
nimam ſuam . Non vtiq; dedit aurum
non lapidem precioſum. non ſeruum .
non aliquem angelorum ſed ſeipſum .
Quis ergo niſi malus ſeruus non dili
gat ipm̄ ? Quis enim tam malus ſer/
uus vt ſe a carcē liberantem nō amet ?
Quis tam ingratus vt ad mortem in/
firmus non amet medicum perfecte et
celeriter curantem ? Quis adeo eſt per
uerſus. vt ſi ſit cecus non amet ſe illu/
minantem ? Nam pulli yrundinum ſu
as amant matres ſe illuminantes. Vn̄
nos eramus diabolico carceri mancipa
ti. eramus penitus ceci a diuina luce a
lieni . eramus mortui . et iam quaſi in
inferno ſepulti. Ergo non illum ama/
bimus qui ſua gracia illuminauit ? qui
a carcere diaboli liberauit ? qui a mor/
te culpe ſuo nos ſanguine vite reſtituit
Unde Apocalipſis tercio . Dilexit et la
uit nos a peccatis in ſanguine ſuo . O
inaudita dilectio. O magnificus amor
et vera dilectionis probatio . dum pro
amore hominis ſanguinen ſuum fudit
et crudeliſſime morti ſeipſum expo/
ſuit nec de contingentibus quitq; ami
ſit . Si ſic dominum ſuum amat ca/
nis pro pane modico . ſi ſic equus pro
modico ordeo . bos et aſinus pro pau/
culo feno . Et vt breui complectar ſin/
gula ? quodlibet brutum ſibi beneficiū
impendens mutuo cōſtringit amore .
Ꝗtū fratres ille amandus a nobis ex/
iſtit . qui carnem ſuam nobis dedit in
cibum. et ſanguinem ſuum in potum .
vitam in meritum. et ſe totum in pre/
mium . Nam leo ſicut in ſermonibus
domīcalibus patet ſup̄ ? dum a ſerpen
te cinctus et fortiter ab eo aſtrictus fu/
iſſet a quadam muliere liberatus ? ſic
illi toto corde adheſit vt ab ea niſi mor/
te ſeparari nequiuerit. ergo non faciet
homo racōnalis qd animal brutū fecit ?
deo ſummo negabit qd homini mortali
leo impendit ? ¶ Quarto ad diligen/
dum deum mouet gloria nobis a deo ꝓ
miſſa q̄ eſt tanta. tam alta. tam ampla.
tantis bonis plena. et tam innumera/
bilibus ſeculis permanſura vt dici ne/
queat vlla lingua nec cogitari humana
intelligēcia . Unde Apoſtolus . nec ocu/
lus vidit. nec auris audiuit. nec in cor
hominis aſcēdit q̄ ꝑparauit deus hȳs
qui diligunt eum . Fertur eciā . ꝙ duo
fuerunt religioſi mutuo ſe et vehemen/
te amore diligentes. immo tantam exti
terunt in amicitiam coniunctiſſimi ?
vt omnia ſimul et leta et triſticia ſem/
per equo animo mutuo ſupportare vi/
derentur. et dum tandem decurſu tēpo
ris vnus ad mortem veniret ab alio ad
iuratus eſt vt ad eum poſt mortem re/
diret . poſt mortem ergo illi apparuit
et ab eo requiſitus quomodo ſibi eſſet.
ait. ſicut audiuimus ſic vidimus in ci/
uitate domini virtutū. et milleſies am
plius . Quanta eſt ergo noſtra ſtulti/
cia illum non amare qui tanta bona ſu
is amatoribus preparauit . Sicut et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Mercatores non ſolum aurum diligũt.
ſed tantum laborem pro eo acquirendo
aſſumunt. ꝙ pro ipſo obtinendo alpes
tranſeunt fluctibus maris et ventis va
lidis ſe exponentes. vias periculoſas
arripiunt. calores et frigora non paueſ
cunt. et tamen ſepe non inueniunt qđ
inquirunt. ymmo dum lucrari putant
econuerſo ſemper perdunt. Que ergo
amentia vt pro lucro tam certo tam in
menſo. nullis temporibus vnquã per/
dendo non ſolum laborare nolumus ſed
abſqȝ labore poſſumus ſummũ bonũ
amare et rẽnuimus. Non enim a no/
bis requirit aliud. ꝙ̃ amorem. ergo ſi
ieiunare non potes. ſi nudus incedere
non vales. Si ad ſanctum Jacobum
ire non potes. ſi religionem intrare nõ
vales. Ama deum et accipe ſummum
regnum. Nunquid amare potes? Quo
modo diligis aurum. et non potes dili
gere ſummum bonum? Quis eſt qui
Regem Francie non amaret. ſi ab eo
recipere regnum ſperaret? ergo ad de
um amãdum inducit natura. Mandat
ſcriptura. inpellit gracia. et allicit glã
Ad quam ꝑducat nos xpriſtus iheſus
qui cũ deo prẽ zc̃.

De Apoſtolis.

Hoc eſt preceptum meum. vt dili/
gatis inuicem. ſicut et ego dilexi
vos. Johannis decĩoquinto. Quatuor
enim ex caritate eſſe amanda. Auguſt.
docet de doctrina xpriſtiana. Deus. nr̃
animus. proximus. et noſtrũ corpus.
Sed primo et ſupra omnia amandus
eſt deus. Secũdo loco noſter amandus
eſt animus. Tercio loco amandus eſt
proximus. ſed Quarto loco amandum
eſt noſtrum corpus. Magis enim ꝙ̃ cor
pus noſtrum amare debemus ꝓximũ.
Unde et pro ſalute proximi ſi neceſſi/
tas ſe offeãt eſt ponendum ꝓpter ſe. de
bemus ergo diligere deũ et omnia alia
ꝓpter ipſum. Eſt tamen hic Nõndum
ꝙ licet corpus ſit ex caritate amandũ.
eo ꝙ ſit ad beatitudinem ordinatum.
Sic tamen eſt amandum. ſicut Agrico
la amat frumẽtũ qđ ut fructificare poſ
ſit nõ illud in ſcrinio ponit vel pauſare
permittit. ſed terre ad fructificandum
cõmittitur et frigori et niui et pluuijs
illud exponit. nec in area a tritura ꝑcit
ſed illud tam diu percutit quoad per/
fecte ſeperetur a paleis. donec vltimo
expoſitum molari ex eo vtilis fiat pa/
nis qui a corpore petendus eſt. Simi/
liter perfecte domandum eſt corpus.
donec ab omni peccato fuerit purum.
Item ſic eſt corpus amandum ſicut mi
les diligit clipeum quem valde diligit.
et forti manu cõſtringit ſed contra om/
nes ictus illũ exponit nec a gladijs ei
parcit. Itẽ ſic eſt corpus noſtrum amã
dum. ſicut miles diligit equum quem
paſcit et tergit. ſed a calcaribus illi nõ
parcit. nec congreſſurus a bello ſe ſub
trahit. ſed contra hoſtes ſtare compel/
lit. Item quarto ſic eſt corpus noſtrũ
amandum. ſicut eger amat membrum
infirmum et putridum cui non parcit
a ferro et igne. ſed ſicut ſaluti tocius
expedit illud incidi ꝑmittit. quociens
expedire cognoſcit. ex quibus aperte
colligimus. ꝙ tunc corpus vere amatᷣ
quando pro honore dei et pro ſalute aĩe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

proximi ei non pcitur ſed verberibus
et morti exponitur. In verbo pre/
miſſo quo in nobis caritas proximi cō/
mendatur. tria maxime notantur.
Nam Primo cōmendat caritatis pre/
ceptum quantum ad ſingulare preco/
nium. Secundo nobis precipit frater/
ne dilectionis affectum. Tercio dilecti
onis ipſius formam dat et modum. vt
ſic fiat Primo preceptum venerabile.
Secundo obſeruabile. Tercio vero cō/
mendabile. Nota ergo Primo pre/
cepti amoris ſingulare preconium. cū
dicitur. hoc eſt preceptum meum vt di
ligatis inuicem ſicut et ego dilexi vos.
&c. Nonne ſingulare et venerabile pre/
conium quando hoc preceptū ſic aſtru/
it ſingulariter eſſe ſuum. Secundo pre
cepit fraterni amoris affectum. cū ad/
dit. vt diligatis inuicem. Tercio vero
dat nobis dilectionis formam et modū
cum ſubdit. ſicut dilexi vos. Eſt enim
amor noſter cōmendabilis. cum aman
tem dominum imitatur ex eius exem/
plo amoris formatur. Dicit ergo. hoc
eſt preceptum meum vt diligatis inui/
cē ſicut ego dilexi vos. Eſt ergo no/
tandum. q fraterna dilectio eſt noſtre
rectitudinis oſtenſiua. eſt legis diuine
collectiua. eſt xpriſto aſſimulatiua. eſt
infernalis ſupplicij euaſiua. et eſt ſup/
nalis glorie conſecutiua. quid iſtis me/
lius? quid vtilius? quid amabilius?
¶ Dico q fraterna dilectio ideo eſt ha/
benda quoniam eſt noſtre rectitudinis
oſtenſiua. Nam tunc eſt materia recta
quando id facit ad qd eſt ordinata. nō
declinans in partem contrariam. Sed
homo ad hoc factus eſt vt ſemper proxi

mum amet et ſe ad beatitudinem et vl/
timum finem preparet. In cuius ſig/
num omnes ab vno ſolo homine proceſ/
ſerunt. cum omnia alia animalia prin
cipium non vnum habuerunt. vt dum
homines ab vno ſe eſſe principio vide/
rent. vnitatem inter ſe amarent et fra
ternam caritatē acquirerent. Ad hunc
enim amorem omnis creatura tam ce/
leſtis q terrena nos inuitat ſuo exem/
plo. Nam ſicut dicit Boecius. Amore
iunguntur celeſtia. amore in corpibus
elementatis iungunt quatuor elemēta
licet inter ſe ſint valde contraria. Amo
re enim in hoc mundo conueniunt ce/
leſtia et terrena. Non enim mundus
ex naturatis tam diuerſis compoſitus
ad momentū ſtaret. ſi amor ptes eius
cōtrarias nō vniret et vnitatē int ſe nō
ſeruaret. ergo ſi amore vnita ſunt tam
diuerſa. quantus amor debet eſſe inter
ſimilia. Similitudo enim magna eſt
cauſa amoris. ergo ſicut magna eſt ſi/
militudo hominis ad hominem: et ra/
cione vnitatis principij. et racione
precepti accepti. et racōne finalis boni
ad qd ſunt omnes ordinati: conſtat
q amore maximo debent inter ſe necti.
Nam et ſi animalia a duobus princi/
pijs deſcendencia tanto coniunguntur
amore vt ſimul vadant ſimul quieſcant
ſimul dormiant. ſimul comedant. ſicut
patet in columbis formicis et apibus.
quanto ſe amare debent q omnes vniti
fuerunt in primo homine. et ppterea
in Eccleſiaſcico dicitur. Omne animal
diligit ſuum ſimile. ſic et oīs homo pxi
mum ſuū. ſupple. amare debet. Si enī
ſancti Aplī hoc fecerunt. et ſe in mortē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

pro proximis tradiderunt. Unde et di
cebat ſanctus Apoſtolus. Ego libenter
impendar et ſuperimpendar egoipſe
pro animabus veſtris. Sed quis hodie
proximum ſic diligit. ymmo quis pxi
mum toto animo non odit. et qđ corde
gerit. ſi poteſt opere complet. plus ſa /
tis ſe diligunt bruta ꝙ racionalia. Si
enim vt dicit Gregorius. ꝓbatio dilec
tionis. exhibitio eſt operis. vide ſi ve /
rum eſt qđ dico. Nam Elephas ſi aliqñ
cadat cum ſuum caſum irrecuꝑablem
videat. eo ꝙ ſurgere de terra nō valeat
fortiſſime barrit. qđ dum Elephantes
alij audiūt oēs iuniores et forciores
mox ad eum conueniunt. et vt ſurgat
adiuuant quantum poſſunt. Paſſeres
parue aues. dum aliquem de ſuis cap /
tum eſſe conſpiciunt. vndiqꝫ ad vnum
conueniunt. vt captum liberent labo /
rant vt poſſunt quem eciam in vincul
tentum paſcunt. Porcorum mos eſt.
vt dum vnus clamat omnes ad auxili/
um occurrant. O humana miſeria et
lacrimabilis amoris defectus. Cadit
Elephas eſt qui auxilium ferat. capit
paſſer et eſt qui ſuccurrat. porcus voci
ferat et inuenitur qui adiuuat. Et ſic
omnia vt in plurimū bruta. ſui geñis
aīalibus in necītatibꝰ ſubueniūt. ledi
tur brutū et ē qui dolorē mitiget. Sed
homo ſi cadat. non eſt qui ad auxilium
manum teneat. ſed ad nocendum plus
inclinat. Sunt hodie homines ſimiles
canibus. quorum mos eſt. cum vnus
percutitur ab omnibus alijs laceratur
¶ Secundo dilectio fraterna eſt diui/
ne legis complecīa. Nonne magnum
bonum creditur eſſe diuinam legem in

plere. et diña mādata vt tenemur obſer
uare? Quid hoc melius? Nonne qui
hoc facit acquirit ſibi vitam eternam?
Sic enim ait veritas in Matheo. Si
vis ingredi ad vitam ſerua mandata.
Sed q̄ proximū diligit. hic dei manda
ta cuſtodit. hoc enim maximum bonū
exiſtit. Minorem probat Apoſtolus ad
Romanos. hoc modo. Nemini inquit
quicquam debeatis. niſi vt inuicem
diligatis. qui enim diligit proximum
legem inpleuit. Nam non adulterabis
Nec occides. non furaberis. nō falſum
teſtimonium dices. non concupiſces rē
proximi tui. et ſi qđ eſt aliud manda /
tum in lege. hoc verbo inſtauratur.
Diliges proximum tuum ſicut teipm̄.
et concludit illic ex premiſſis. plenitu /
do ergo legis eſt dilectio Racō iſtius ar
gumenti eſt iſta. Qui eñ diligit proxi
mum. optat illi bonum et non malum
ergo eum quem diligit non occidit. nec
contra eum furtum animo cōmittit. nō
falſum teſtimonium contra eum dicit.
rem proximi ſui non concupiſcet. et
ſic de alijs. ergo qui proximum diligit
vniuerſam per conſequens legem im /
pleuit. et ꝓpter hoc beatus Johannes
Apoſtolus. cum iam ſenex ſanus corꝑe
diſcipulorum manibus portaretur ad
quamlibet pauſam dicebat filioli dili /
gite inuicem. Cumqꝫ illi quererent
quid hoc ſolum diceret. ait. ſi hoc ſolum
fiat ſufficit ad ſalutem. et ſine hoc oꝑa
nrā nullius ſūt momenti et arida. nec ad
ſummū bonū ꝓmotiua. Turpe eſt. fe/
dum eſt nō ſeruare hanc legem xpriſti.
cum ſarraceni tam diligenter legem ſer
uent Mahumeti. Eſt enim abſurdū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et racōni recte cōtrarium vt legem illā
non obſeruemus nos filij pro qua con
firmāda ſunt mortui patres noſtri .ſ.
ſancti Apoſtoli. et martires incliti. et
ꝙ maximū eſt xpriſtus dei filius. Nā
brutorum filij leges et documenta pa/
trum vel ꝑentum omni tempore ſeruāt
et ab eis nullo pacto declinant. ſicut ex
empla innumera manifeſtāt. ergo filij
non ſeruabunt legem xpi cū animalia
bruta ſic ſeruent inuiolabilit̄ legem pa
rentum. Sic ecōtra legit̄ in Abacuc. i.
Dilacerata eſt lex ꝛc̄. Bernardus.
Cotidie ponunt in plateis leges iuſti/
niani. nō ſcd'm iuſticiam domini. non
litigia ſedantes ſed iurgia cōmouentes
Pſalmiſta. Narrauerūt michi iniqui
fabula. ꝛc̄. lex enim domini cōuertens
animas. Tercio dilectio ſumma eſt
xpriſto aſſimilatiua et in eum transfor/
matiua. Ipſe enim in tantū proximū
amauit. ꝙ ſicut ipſe ſecundum Johan
nem Criſoſtimum. in extremo iudicio
dicturus eſt: ſuper gloriam ſuam nos
habuit. In tantum etiā proximū ama
uit. ꝙ pro redimendo eo a diabolico car
cere quo mancipatus fuerat: omne ob/
ꝓbrium. plurima et duriſſima tormē/
torum genera ꝑferens: tandem ſe cru/
deliſſime et deſpectiſſime morti tradidit.
et morte ſua vitam nobis inuenit.
Unde dicit in Jeremia. Reliqui domū
meam. dimiſi hereditatem meam. dedi
dilectam animā meam in manus ini/
micorum. ergo qui ꝓpter xpriſtū vere
proximum diligit ſe ſimilem xpriſto fa
cit. Nam qui proximum diligit ꝓpter
xpriſtum. maxime diligit xpriſtum.
q̄ꝛ ꝓpter qd' vnūquodqꝫ tale et illud ma/
gis. Magis enim ſe ꝙ̄ medicum diligit
qui ob cauſam ſue ſalutis ſolummodo
diligit. et magis diligit equū ꝙ̄ aurū.
qui aurum dat pro equo. ergo ſi quis
amat xpriſtum amore imitātē: xpriſto
ſe facit ſimilem. etenī amor ē vis vnitā
vis aſſimilatiua. vis transformatiua.
Unde Hugo. Scio anima mea q̄ꝛ amor
eſt vita tua. quia quidquid diligis in
eius ſimilitudinē transformaris. Ta/
lis eſt enim anima ſine amore diuino q̄
lis eſt carbo mortuus ſine igne. Nam
carbo ignitus eſt pulcherrimus et eſt
ſplendidus quia igni ſimilimus. ſed ig
ne exſpoliatus remanet nigerrimus et
tagentis ſe denigratiuus. Similit̄ aīa
fraterno amore incenſa et medullitus
penetrata fit tota ſplēdida. et ideo xp̄o
ſimilima. ſed anima igne hoc ſpoliata
tota frigida fit ⁊ nigra ⁊ deo diſſimiliā
Unde Auguſtinus dicit. Quia talis ē
homo qualis eſt dilectio eius. Si terrā
inquit amas terra es. ſi celum celeſtis
es. ſi autem deum diligis. non audeo
dicere ꝙ deus ſis. Sed audi Prophetā
qui dicit. Ego dixi dij eſtis et filij ꝛc̄.
Mira ē ergo et grandis virtus amoris
q̄ amantem in amatum cōuertit et ho/
minem deum facit non natura ſed grā.
quia ſicut Boeciꝰ dicit. Natura vnus
deus eſt. ſed ꝑticipacōne nichil ꝓhibet
eſſe ꝙ̄ plurimos. Unde Dominꝰ dixit
ad Moyſen. Ecce conſtitui te deum pha
raonis. Sed uunquid tibi parum vide
tur dum ſis ſimilis ſūmo bono. Quid
hoc nobilius? quid hoc melius? quid
fructuoſius? Nam ſcd'm phm̄. Jd ſem/
per eſt melius qd' eſt meliori ſimilius.
Nunquid aquila docente natura filium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

de nido abicit . et non paſcit quem ſua
natura diſſimilem eſſe cernit . eo ꝙ reſ/
picere ſolem in rota non poſſit ? Nam
et corui pullos ſuos non paſcũt . donec
eos diſſimiles eſſe cernunt . ſed mox vt
ad ſimilitudinem nigreſcere incipiunt
cum multa ſolicitudine eos paſcunt .
Sciant omnes qui cum ſanctis Apłis
proximum non diligunt . et ꝓpter hoc
deo ſimiles non exiſtunt . quia abicien/
di velud pullus Aquile ſunt et ſicut cor
uorum pulli a deo paſci indigni exiſ/
tunt . et ſi diſſimiles inuenientur in ſi
ne . abicientur eternaliter ſine fine .
vbi eſt ſtridor dencium . vbi eſt vita mo
riens . et mors mori neſciens . vbi eſt
confuſio . et ſempiternꝰ horror inhītat .
Diligamus ergo proximum vt audia/
mus dicentem xpriſtum . Johannis
decimoquinto . in hoc cognoſcent homi/
nes quia mei diſcipuli eſtis . ſi dilectio
nem ad inuicem habueritis . ergo vbi
amor non eſt . xpriſti diſcipulatus eſſe
non poteſt . quia nec ibi deus . vbi eñ
caritas et amor eſt ibi deus et omne bo
num per conſequens . cum in dilectione
plenitudo legis ponať Quarto dilec
tio fraterna eſt ſupplicij eternalis decli
natiua . et ſummi boni acquiſitiua .
Iſta enim duo ſunt ſimul tractanda .
ſicut in elementis corruptio vnius eſt
generatio alterius : ſic paradiſi exclu/
ſio eſt inferni acquiſitio . Quia ſicut di
cit Auguſtinus . Omnes erunt in in/
ferno . qui ſuperno non fuerīt cõſtituti
in regno Vtinã attenderent xpriſtiani
vtinã reuoluerent mente fideles : quid
perdunt . et per conſequens quid acqui
runt . ſi proximum odiunt et eum di/
ligere noluerint . Dic igitur xpriſtia/
ne . quid perdis ſi proximum tuũ odis
Nunquid non a ſummo bono diuideris
et a conſorcio beatorum ſepararis ?
eternisqȝ ſupplicijs ñ exiturꝰ addiceris ?
Quid hoc damnabilius et quid anime
grauius ? Si times perdere pecuniã .
neceſſario aliquando dimittẽdam . ſi ti/
mes corporalem amittere vitam . ali/
quando neceſſario perdendam . Cur
non times perdere vitam beatam vitã
omnibus bonis plenam non ad tem/
pus . ſed perpetuo duraturam . Dicito
igitur m̃ quid acquiris ſi proximũ tuũ
odis . ꝓpter qđ habendum in hac vita
torqueris et dolore extenderis . dum te
nõ habundare cernis temporalibus bo
nis : niſi ꝙ excluſus ab omnibus bo/
nis tam temporalibus ꝙ̃ eternis trade
ris ſummis malis et penis et maxime
eternaliter duraturis . Tunc dolebis
cogentibus penis . tunc irremediabili/
ter plorabis . tunc vitam tuam priſti/
nam blaſphemabis . exquo xpriſtum nõ
amaueris . ſed nichil tunc tibi prodeīt
vbi nullus penitencie in perpetuum
locus . Attende igitur nunc kariſſime
et proximum dilige ſi vis mortem eter
nam effugere ⁊ vitam ſempiternalem ac
quirere . Sicut enim Johannes dicit .
in p̄ma Cano . tercio . Nos ſcimus quo
niam tranſlati ſumus de morte ad vitã
quoniam diligimus fratres . qui enim
non diligit manet in morte et hic mor/
tuus eſt morte culpe et morietur vlte/
rius morte damnacõis eterne . O ſum/
ma hominum ſtulticia . O odium deteſ
tandum . quo perditur ſummum bonũ
et acquiritur ſummum malum . Quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſtulcius homine ſua mala cognoſcente .
et ea effugere non curante ? Cum ani
malia omnia bruta ſic ſollicite ſua que/
runt remedia . fugiunt ſue ſaluti con /
traria . Nam muſtela ſi eius filij exceca
ti fuerint vel mortui . herbam querit cu
ius virtute luci et vite eos reſtituit .
ergo ſalutem querit muſtela filijs et tu
homo raconalis proximum odis . labo /
rat beſtiola filijs dare lucem et reſtituē
eos vite et tu niteris toto poſſe excludi
a luce . nec diſpendium times vite Dili
git brutum ſuum remedium et fugit ſi
bi nociuum et tu contemnis diuinum
preceptum odiens proximum . quo ſolo
anthidoto peruenire potes ad ſalutem
Diligit brutum vitam ſuam et homo
in proximo odit deum qui anime vita
exiſtit . Abiciamus ergo fratres opera
tenebrarū et ſaltē qꝛ ita oportet proxi/
mū diligamꝰ . vt eius odium qui nobis
hoc in preceptum contulit euadamus ;

Item .

Species celi gloria ſtellarum .
Eccleſiaſtici . quadrageſimoſcdo .
Per celum recte eccleſia ſancta deſignatꝛ
Triplici racōne . Primo . quia ſicut ce
lum celat nobis diuina miſteria . ſic et
eccleſia ſacramenta . Secundo ſicut ce
lum a natura eſt nobiliſſimum forma ꝛ
ſplendidiſſimum . ſic et eccleſia ſancta
eſt nobiliſſima ab eminencia vite . eſt
ſplendidiſſima virtute doctrine . ꝛ tota
ſperica et rotunda ex motu obediencie .
Tercio quia inter celos eſt ordo magni
maioris et maximi . vt qꝺdam celum ſu
premum . ita tamen ꝙ ſit influencia ſu

periorum in medios ſed non inferiorū
in ſummos . Eſt eciam ponere celum
creacōne primū . ſitu altiſſimum . influ
encia cauſaliſſimum . ſicut empireum .
qꝺ influens in omnia ſuperiora et me/
dia ipſum a nullo recipit influenciam
Sic in eccleſia dei quidam ſunt prelati
minimi vt prochiales ꝛ curāti . quidam
medij vt Epiſcopi . quidam ſummi vt
Patriarche . E quibus romanus ponti
fex dignitate eſt primus et loco ſūmus
et influencia maximus . quia in eo ple
nitudo ptātis . eo ꝙ ipſe auctoritatem
dat alijs et omnibus precipit et a ne /
mine recipit qui primo per omnia eſt
ſimilis . Quid per ſtellas nobis datur
hic intelligi q̄ facte ſunt in ornatum ce
li niſi viri iuſti et maxime prelati et
ſancti Apoſtoli qui eccleſiā ornauerunt
ſanctitate vite . ſplendore et doctrina .
id eſt . verbo et opere . Sic igitur verbū
propoſitum ſpiritualiter intellectum .
duo maxime in eo notantur . Primum
eſt ipſius ſancte eccleſie pulchritudo .
Secundum eſt ipſius pulchritudinis
cauſa et racō vel ipſius pulchritudinis
magnitudo . Nam Primo . ſanctā eccle/
ſiam eſſe luculentam . oſtendit . cum ait
Species celi . Secundo vero cauſam
ipſius pulchritudinis magnitudo ap /
cius patefacit . cū dicit . gloria ſtellarū .
et eſt ſenſus pulchritudo eccleſiarū eſt
doctrina et ſciencia prelatorum . ſicut
ſtelle in ornamentū orbium ſunt eorū .
¶ Sed Notatur . ꝙ in ſtellis recte ſig/
nificātur . et maxime ſancti Apoſtoli
et prelati Triplici racōne . Primo . at/
tendenda eſt nature nobilitas . Secūdo
ſitus ſublimitas . Tercio vero figure

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

rotunditas. Nam ſtelle ſunt nature pu
riſſime figura ſperice et rotunde. Sic
et ſancti Apoſtoli fuerunt puri per cõ/
tinenciam. fuerunt alti per pauper/
tatem. et paupertatis excellenciam. et
fuerunt ſperici et rotundi per obedien
ciam. Dico Primo. ꝙ ſtelle natura
ſunt pure. eo ꝙ ex lucis habundancia
ipſe ſunt formate. Non enim aliud
eſt ſtella ꝙ̃ lux aggregata. Unde quãdo
in Geneſi primo. lucem diuiſit a tene/
bris eius naturã puram eſſe monſtra/
uit. Tunc enim albedo dicitur eſſe pu
ra quando nichil de nigredine eſt ei ad/
mixtum. et vinum dicitur eſſe purum
quando ab omni aquoſitate eſt ſepara/
tum. ergo ſtella cum ex luce ſit formata
ꝛ nichil habeat tenebroſitatis vel nulla
tenebra ſit admixta. vt experiencia vi/
ſus docet. eſt de ſua natura puriſſima.
ꝙ̃uis deo comparata ſit impura dicat᷑.
Propter qđ in Job ſcriptum eſt. Ecce
luna non ſplendet et ſtelle non ſunt mũ
de in cõſpectu eius. quaſi diceret. ſtelle
in ſe ſunt munde. ſed ſunt inmunde di/
uine mundicie cõparate. Sancti Apl̃i
fuerunt ſtelle per cõtinenciam ꝓpter
perfectam carnis et mentis mundiciã.
Unde dicebat eis in Johanne. Qui lo/
tus eſt non indiget niſi vt pedes lauet
ſed eſt mundus totus. ſed vos mundi
eſtis ꝓpter ſermonem quem locutus
ſum vobis. Sed quis hodie a ſorde mũ
dus nec infans cuius ẽ vnius diei vita
ſuper terram. Unde in Prouerbiis.
quis gloriabit᷑ mundum ſe habere cor.
Job. quis poteſt facere mundum de in
mundo cõceptũ ſemine niſi tu qui ſolus
es Proch pudor quia maior ꝙ̃ in nobis

inuenitur in brutis mundicia. Nam
videmus ꝙ aues obſeruant in generã
do cõgruitatem temporis vt nunquam
coeant niſi tempore veris. Tunc cũ
ſociant. ſimul nidificant. ſimul ouant.
ſimul pullos educant. Sed mox com/
pleto gñacõis officio a talibus ceſſant.
et ſe ab inuicem ſeparãt nec vſqꝫ ad idẽ
generacõis tempus ad ſe inuicẽ appro/
pinquant Sed quis hominũ ita facit?
q̃uis abſtinet ab vxore ſaltẽ in feſtiuis
diebus ymmo ſunt quibus non ſufficit
omne tempus. ſed ſunt ſicut equus et
mulus quibus non eſt intellectus. O
humana laſciuia. O vana et deteſtanda
carnalitas. quia maior ꝙ̃ in brutis in
nobis inmundicia inuenitur. Nam in
ter piſces continencia coniugalis ſerua
tur vt nullum inter piſces adulterium
cõmittatur. cum hoc inter homines nõ
ſeruetur. immo longe plures ſunt coi/
tus adulterini et inceſtuoſi ꝙ̃ legittimi
plures contra naturam ꝙ̃ opere natu/
rali. Secundo ſunt ſtelle ſitu altiſ/
ſime et hoc competit eis ex condicione
nature. Nam Triplicem legimus eſſe
naturam. ſitu. nobilitate. et loci diſtan
cia. Una eſt natura opaca. que maxime
apparet in terra. Secunda eſt natura
perſpicua. que in aere oſtenditur et in
aqua. Tercia eſt natura luminoſa quã
habent ſidera et alia corpora celeſtia.
Prima eſt natura opaca ſiue obſcura.
Secunda eſt luminis receptiua. Ter/
cia eſt luminis datiua. Prima de ſui
natura eſt infima. Secunda eſt media
ſiue in medio collocata. ſed Tercia eſt
in ſummo conſtituta. Cum igitur ſit
ſtella lux vt dictum eſt ſup᷑ aggregata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

in ſummo debet eſſe loco locata. Item conſtat celum ſitu altiſſimum. Eccleſiaſtici primo. Altitudinem celi quis dimenſus eſt. Sȝ ſtelle in celo ſunt poſite ergo ſunt ſitu altiſſime. Maior patet in Geneſi p̄mo. Fecit deus duo magna luminaria et ſtellas et poſuit eas in firmamēto celi. Sic et ſancti Apoſtoli fuerunt altiſſimi in celo per paupertatem altiſſimam. et per affectum plantati. a terra penitus eleuati. non terrena ſed ſola amantes celeſtia. Unde et dicebat Apoſtolus. Noſtra conuerſatio in celis eſt. ꝓpter qd̓ tantū deteſtabantur terrena vt excuterent puluerem de pedibus ſuis. quia pauperem dominum ſequi non poterant onerati. Sed quis hodie qui ſequitur in voluntaria paupertate Apoſtolū? Ieremi. A minimo enim vſqȝ ad maximum omnes auaricie ſtudent. et Amos. Auaricia ſuper caput omnium. O vanitas vanitatū. O peruerſitas naturarum vt qd̓ natura tibi dedit pedibus conculcandum: tu ei nō ſolum caput corporeum ſed qd̓ eſt grauiſſimum ſubicis animū rebus omnibus preferendum. Nunquid non contra naturam eſſet. ſi quis celum terre ſubmitteret? hoc eſt facere et nature ordinem permutare ymmo peruertere ſi ei locum ſummū dares qd̓ ex natura infimum locum tenet. ſed longe eſt nobilior creatura anima tua ꝙ ſit celeſtis ſubſtancia. ergo contra naturam peccas ſi eam per auariciam terre ſubmittas. Que enim animalia viuentia de rapina ſic inſudant rapine ſicut nunc temporis homines. Nam leo preda capta quieſcit. vſurarius ipſum tempus nocturnum. qd̓ ex natura quieti eſt deputatum conuertit in auaricie calculū leo enim quieſcit nec habet memoriam vt dicit Iheronimus. niſi neceſſitate. tunc em̄ cum nimium fameſcit predam querit qua accepta mox p̄dandi ponit voluntatem. O confuſio humana non predatur beſtia niſi neceſſitate vite cogente. predatur nobiliſſima creatura. ſola libidine auaricie inducente.

¶ Tercio. Stelle ſunt figure rotunde et ideo ad motum aptiſſime. Nam decet nobiliſſima corpora nobiliſſimam habere figuram. Sed ſtellarum corpora ſunt nobiliſſima. quia de luce formata que eſt decus inter omnia corpora ⁊ nobiliſſima omnium corporum forma. ergo debent habere nobiliſſimam figuram. ſed figurarum nobiliſſima eſt figura ſperica cum ſit ſimpliciſſima. conſtans tantum ex vna linea cum ſit capaciſſima cum ſit fortiſſima. et eciam cū ſit perfectiſſima habens in ſe perfectionem variam. Sicut hec omnia Areſtotiles certa probat experientia. ergo conſtat ſtellarum corpora eſſe ſperica in figura. quare ſunt ad motum aptiſſime. Corpus enim bene rotundum valde facile eſt ad motum. ſic et ſancti Apoſtoli toti facti ſunt ſperici ad obediencie motum aptiſſimi. vſqȝ ad terminos mundi. Unde de eis proprijſſime dicitur in Abacuc tercio. Stelle dederunt lumen in cuſtodijs ſuis. vocate ſunt et dixerunt aſſumus. in quo perfecte monſtratur obediencia. Nam vocati a domino mox relictis omnibus ſecuti ſunt eum. tante eciam obediencie fuerunt. nullos reges fugierunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nullos gladios timuerunt . nullorum
obſiſtenciam formidauerunt . Sed ac/
cepto imperio omnes terre angulos pe
netrauerunt . Pſalmiſta . Non ſunt lo/
quele neqꝫ ſermones . quorum non au/
diantur verba eorum . In omnem ter/
ram exiuit ſonus eorum . et in fines or
bis terre voces eorum . Tante eciam
obediencie fuerūt ꝙ non ſolū omnia re
liq̄runt ſed ſeipſos et voluntates ꝓpri/
as abnegauerūt . Sciebant enī dn̄m ſu
ū nō tm̄ dixiſſe in luca . Niſi quis renū
ciauerit om̄ibus que poſſederit non p̄t
meus eē diſcipulus . ſed inſuꝑ addidiſſe
Qui vult venire poſt me . abneget ſe/
metipſū ꝛ tollat crucē ſuā ꝛ ſequatᷣ me .
Minus quippe eſt abnegarē qd̓ quis ha
bet . ſed valde multū eſt abnegare qd̓ ē .
Quante ergo obediencie fuerūt qui nō
ſolum ſua ſed ſeipſos et vitam ꝓpriam
reliquerunt . Sed quis hodie eſt qui nō
dico ſeipm̄ ſed ſua pro xpriſto reliquat ?
Magis enim hodie homines auro adhe
rent ꝙ̄ xpriſto . Unde in Eccleſiaſtico
ſcriptum eſt . pecunie omnia obediunt
O confuſio ſumma et peruerſio deteſtā
da . quia maioris ſūt obediēcie bruta ꝙ̄
racōnabilia . cum tamen illa a ſuo rege
nulla accipiunt bona . Nos autē a noſ/
tro rege accipimus omnia naturalia .
omnia gratuita et accipere exſpectamꝰ
eterna gaudia . omnibus bonis creatis
non comparanda . Unde Apl̄us . Nec
oculus vidit nec auris audiuit . nec in
cor ꝛc̄ . Nam apes que a ſuo rege nichil
accipiunt in tātum ſunt ei obedientes
ꝙ ad imperium eius exeunt et redeūt .
caſtra ponunt . et qd̓ maius eſt hijs : ſi
qua eum offenderit de ipſa vlcōnem ſa
ciunt et aculeis occidunt . Quis eſt ho/
die qui obediat ei a quo eſſe accepit ? a
quo ſenſum et intellectum ſe habere ſen
tit ? a quo redemtus tanto precio fuit ?
in eſſe conſeruatus : ipſius gracia ſola
ſubſiſtit ? et tamen in Eccleſiaſtico dr̄ .
Graciam fideiuſſoris tui ne obliuiſca/
ris dedit enim pro te animam ſuam .
quid enim amplius tibi facere potuit ?
Nam tibi Primo bona nature dedit .
Secundo . bona fortune in nature auxi
lium tribuit . Tercio tibi graciam con/
tulit . Quarto vt nichil deeſſet ſe totum
inpendit . ergo nō ei obedies ? tibi obe/
diunt celeſtia corpora . et quatuor ele/
menta et animalia omnia bruta . Ipſe
enim dicit in Prouerbijs . quia vocaui
et rēnuiſtis . extendi manum meam et
nō fuit qui aſpiceret . deſpexiſtis omne
conſilium meum et increpacōnes meas
neglexiſtis . ego quoqꝫ in interitu vrō
ridebo . et ſubſannabo cum vobis qd̓ ti
mebatis aduenit Xpriſtus ergo iheſus
det nobis cum Apoſtolis ſic puros eſſe
ſic paupertatem amare ſic obedire . vt
hic graciam dei . in futuro gloriam con/
ſequamur . Amen .

De Euangeliſtis .

Audiam quid loquatur in me do/
minus deus . Pſalmiſta . Docet
doctor eximius Auguſtinus hoc Plato
nem ſenſiſſe . ꝙ deus ſit cauſa omnium
naturarum . ſit lumen omniū racōnum
et ſit fons omniū actionum . vt ſine eo
nulla natura exiſtat . nulla ſciencia in
ſtruat . et nullius rei vſus expediat .
Nam hoc eſt omnis noſter intellectus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſine diuino lumīe. q̄d eſt carnis oculus
ſine luce. Nam ſicut oculus carnis. li/
cet de ſua natura habeat facultatē vidē/
di. nunq̄ tamen conſequitur beneficiū
viſionis niſi auxilio lucis ſiue materia
lis lucis ſiue ſolis Ait eīn auctor de ſpi/
ritu et anima. Sicut nec oculus carna
lis vnquam de ſua natura videt niſi ex
terna luce illuſtratus: ſic nunquam in
tellectus intelligit. niſi intus lumine
veri ſolis irradiatus. Unde Propheta.
Domine in lumine vultus tui ambula
bunt et videbimus lumen. Non ergo
potuiſſent Euangeliſte nec quicumq̧
Doctores eccleſie ſcripſiſſe de domino.
niſi illuſtrati hoc lumine q̄d illuminat
omnem hominem. docentem. ſcribentē
ſiue meditātem. Dicat ergo quicumq̧
Apoſtolus vel Euangeliſta. dicat oīs
ſcriba vel quicumq̧ docet in eccleſia ſcā
Audiam quid loquatur in me dominus
deus. In quo verbo ſubtiliter inda
gato Tria Notantur. Primum eſt.
Humilitas reuerentis obſequij quo hō
ad diuinas irradiacōnes ſe preparat.
Secundum eſt. Sublimitas ſuperni
imperij quo faciendum eſſe inſinuat
q̄d mandat. Tercium eſt. familiaritas
interioris alloquij. Primum reſpicit
auditum mentis intimum. Secundū
bonum veritatis ſupernum. Tercium
vero alloquium internum. Notatur
ergo Primo. Humilitas reuerentis ob
ſequij dum dicitur. Audiam. Audire
enim actus eſt reuerēcie. Notatur ſcdo
Sublimitas diuini imperij cum infer
tur. quid loquatur dominus deus.
Notatur tercō. familiaritas interioris
alloquij. cum adiungitur in me. Nobi/
liſſimum ergo loquendi genus eſt. q̄n
non exterioribus ſignis ſiue corporali/
bus ſonis deus alloquitur animam.
ſed intus tātū irradiat ſup ipſam ſine
vllo medio edocens eam. ſicut docuit
Johannē euangeliſtam et omnes alios
qui docuerunt in eccleſia. Ipſi enim
q̄d ab eo audiebant interius ſcribebāt.
et loquebantur exterius. Dicat ergo
vnuſquiſq̧ taliū. Audiam quid loqua
tur in me. vt deuote audiamus diuinā
locutionem. et quid nobis dominus
deus loquatur attendamus.

Eſt ergo Notandum ad preſens. q̄
loquitur deus. Primo vt rex potentiſ/
ſimus in iubendo. Secundo vt magiſ/
ter prudentiſſimus in docendo. Tercō
vt amicus dulciſſimus in conſolando.
Quarto vt iudex equiſſimus in exami
nando. Eſt ergo primum diuinum im
perium quo ligamur. Eſt ſecundum
diuinum magiſterium quo docemur.
Eſt tercium diuinum colloquium quo
conſolamur. et Eſt quartum diuinum
iudicium quo terremur. Dico pmo
q̄ deus vt rex potentiſſimus dat impe
rium quo ligamur. Unde dicit Exodi
viceſimo. locutus eſt dominus cunctos
ſermones hos. et ſequūtur decē precep/
ta decalogi. tria que pertinent ad deū.
et ſeptem q̄ pertinent ad proximum.
vide litteram et expone eam populo.
Primo illa precepta tenentur ſcire.
quia in ipſorum obſeruacōne eſt vita.
Unde iuueni querenti a domino. quid
faciendo haberet vitam eternam. Do/
minus reſpondit. Si vis ingredi ad
vitam eternam ſerua mandata. Nemo
enim excuſabilis eſt ſi ea non ſeruet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quia om̄e quod in eis precipitur facile
eſt amanti. Amanti enim vt Bernar/
dus dicit nichil difficile eſt. Quis vn/
quam tantum laborat ad amandum de
um vel ad obſeruandum eius mādata.
quantum laborat miles ad pugnan/
dum. dux ad regendum. mercator ad
acquirendū. et agricola ad laborandū?
Si ſeruꝰ dn̄m ſuū offendit oī mō eius
offenſam placare nitit̄. ſi ſubditus in
irā prelati ſui inciderit. eius irā oī quo
p̄t ſtudio mitigare depoſtulat. ſi filius
in patrē peccauerit in eiꝰ graciā ꝙ p̄mū
redire deſiderāt. deꝰ aūt oīm dn̄s. p̄latus
maximꝰ et pr̄ pijſſimꝰ oī die offendit̄
nec eſt q̄ eius irā placare nitat̄. Vn̄ in
Can. Mādata eius grauia nō ſūt. Nū
q̄d graue eſt deū tuū. dn̄m tuū bn̄facto/
rem tuum tam pium amare? Vnde et
ipſe dicit Deutronomij tricesimo.
Mandatum qd̄ ego precipio tibi non ſu
pra te eſt. neqꝫ procul poſitum. neqꝫ in
celo ſitum. vt poſſis dicē. Quis noſtrū
ad celum valet conſcendere vt deferat il
lud ad nos vt audiamus et opere com/
pleamus? Neqꝫ trans mare poſitū. vt
cauſeris et dicas. quis ex nobis tran/
ſire poterit mare. vt poſſimus audire
et facere qd̄ preceptum eſt. ſed iuxta eſt
ſermo in ore tuo et corde tuo vt facias il
lum. ergo in hoc nullus excuſabilis eſt.
quia ſicut dicit Auguſtinus. poteſt ho/
mo dicere. Non poſſum ieiunare. non
poſſum ad ſanctum Jacobum ire. non
poſſum res meas omnes pauperibus
dare. et non poſſum in monaſterio deo
ſeruire. non poſſum a vino et a carne
abſtinere. Nunquid poteſt dicere. non
poſſum amare? quid facilius? quid dul

cius? quid homini poſſibilius ꝙ amaē
ſummum bonum tam tibi beneficum?
Attende quid dominus mandet tibi fa
cere. nunquid ſibi vtile? Non inquam
ſibi ſed tibi. Precipiunt reges et princi
pes ſeruis grauia. non ſeruis ſed ſibi
vtilia. ſed multi ſunt qui adimpleant.
precipit deus formator omniū hominū
atqꝫ redemtor et mandat non ſibi ſed
ſeruis vtilia nec eſt qui obediat. Audi
Auguſtinum dicentem. Nichil deus iu
bet qd̄ ſibi proſit. ſed illi cui iubet. ideo
verus eſt dominus qui ſeruo non indi/
get ſed quo ſeruus indiget. Pſalmiſta.
Dixi domino. deus meus es tu. quoni
am bonorum meorum non eges. q̄ ne/
quicia. q̄ peruſitas iſta eſt. quia leo ru/
git et omne animal greſſum ſigit et ex
ſpectat imperium ſui regis. ꝛ ſummus
rex ſeruo ſuam vtilitatem mandat. et
nemo ē qui exaudiat. Secundo lo/
quitur deus vt doctor prudentiſſimus
docens magiſteriū quo de ſalute inſtrui
mur. Vnde dicitur Mathei decīotercio
ꝙ locutus eſt turbis multa in parabo/
lis. Cumqꝫ diſcipuli quererent. quare
in parabolis loqueretur. dixit eis quo
niam vobis datum eſt noſſe miſterium
regni dei. ceteris autem in parabolis
et ſequitur. quomodo eis exponebat
parabolas. quoniam non eſt ſeminan/
dum ſecus viam per vanam intelligen
ciam. nec ſupra petram per cordis duī
ciam. nec inter ſpinas per rerum opu/
lenciam. ſed in terram bonam. ſoli ex/
poſitam. aquis irrigatam. et vomere
ſepe ſciſſam per deuotionem. Nonne
ſtultus diiudicaretur ab omnibus qui
iuxta cōmunē viam ſemina iaceret vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

homines tota die tranſirent et ſemina
pedibus cõculcarent. tales ſunt qui de
ſcripturis non attendunt. Sed quid /
quid boni faciunt coram hominibꝫ po/
nunt et omne qđ faciunt perdunt.
Gregorius. depredari deſiderat qui the
ſaurum in via publice portat. Quis
mercator niſi ſit ſtultus dum per viam
latronibus obſeſſam incedit theſaurū
ſuum in publicoꝑ ponit? Nonne apes
mella ſua ſtudioſiſſime reponunt infra
tecta? Nonne formice grana collecta in
ſubterranea condunt loca? ergo opera
noſtra iuxta Auguſtinum. ſic ſunt fa/
cienda. vt ſi opus ad diuinam laudem
fiat in publico. tamen ſemper intencio
maneat in occulto. nec placere appetat
niſi ſoli deo. Item nō eſt ſeminandum
ſupra petram per cordis duriciā. quia
cor durum male habebit in nouiſſimo.
ſicut dicitur in Eccleſiaſtič. Eſt autem
cor durum. ſecundum Bernardum.
qđ nec cõpunctione ſcinditur. nec pie/
tate mollitur nec precibus inclinatur.
Talis enim anima ſic dura et a com/
paſſione remota. ē ſicut terra ſine aqua
que nullis fructibus eſt apta. Unde
filia Caleph. que ſignat animam pe/
ciyt a patre terram irriguam. plorans
ꝙ dediſſet ei aridam. Nulla omnino eſt
planta que ſub terra poſita ſine aqua.
non fiat protinus arida. Unde ꝓpheta
Plorans dicebat. Anima mea ſicut ter
ra ſine aqua tibi. Item non ſeminan/
dum ſuper ſpinas. quia ſpine ſemen
cõprimunt et creſcere non ꝑmittunt.
Sed que ſunt hee ſpine? xpriſto docen
te noſtre ſunt diuicie quibus homo vel
natura in corde per incontinentiam cō

pungitur et vulneratur. Unde diuites
ſepe bona q̄ faciunt perdunt. quia plꝰ
mundum diligunt q̄ꝫ deum. Unde Do/
minus in Matheo. loquens de diuite
ait. Facilius eſt Camelum per fora/
men acus tranſire. q̄ꝫ diuitem intrare
in regnum celorum. Cui concordans
beatus Jeronimus. viuentibus in de
liciys et diuiciys: ſic loquitur. Im/
poſſibile eſt. vt aliquis fruatur bonis
preſentibus et futuris. ꝙ hic ventrem
et ibi mentem repleat ꝙ de diuiciys ad
delicias tranſeat et in celo et in terra
appareat glorioſus. Quid ergo diuites
vias ſaluatoris exquiritis? vt quid vos
ipſos decipitis? vt quid ſcientes ⁊ in
excuſabiles regnū celorū amittitis. et
ſponte vos tam importabili ⁊ perpetu
e pene ſuppoītis? vel oportet diuicias
nō amare vel celū amittere. niſi dicas.
illud qđ dicit veritas falſum eſt. Facite
ergo vobis amicos de Mammona ini/
quitatis. vt cum defeceritis recipiant
vos in eterna tabernacula. Seminate
diuicias ſeminate. pauꝑibus eas date
quia hoc eſt in bonam terram ſeminare
Nunquid ſemen perditur dum terre
cõmittitur. ſed pocius multiplicatur.
Nunquid Mercatores lucrarentur. ſi
clauſe eorum diuicie in ſcriniys pone/
rentur. Ille enim vſurarius lucratur
plura qui cõmodat plurima. Elemoſi/
nas enim dare eſt fenerari non perdere
et vtiliter ſeminare non abicere.

Tercio loquitur deus vt amicus fi
deliſſimus ⁊ dilectiſſimus prebens ſola
cium anime quo conſolamur. Unde ipē
dicit in Oſea. Ducam eam in ſolitudi/
nem et loquar ad cor eius. Solitudo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt locus inhabitabilis et paucis pene/
trabilis et ſignat intimum noſtre men
tis ad qđ acceſſus eſt valde paucis . et
hoc auxilio diuine virtutis Quid ergo
eſt animam ducere in ſolitudinem . niſi
eam ab exterioribus omnibus et mun
danis extrahere et eam ad ſeipſam in/
ducere . vbi diuinam vocem poſſit au/
dire dulciter colloquentem . Unde Au/
guſting dicebat de ſeipſo . Introducis
me domine in quandam dulcedinem . q̄
ſi perficiatur in me ſi illa non eſt vita
eterna . neſcio quid ſit aliud illa beata
vita . Unde Sponſa dicit in Canticis
Anima mea liquefacta eſt . vt dilectus
locutus eſt . Sonet inquit vox tua in
auribus meis . vox enim tua dulcis .
et facies tua decora . et ſecūdo . eiuſdem
En dilectus meus loquitur michi . O
dulcis collocutio dilecti ad dilectam .
ſponſi ad ſponſam . amici ad amicam .
ſed paucis valde conceſſa . ex paucis ex/
ꝑta . Sed quare hoc ? quia non poſſunt
ſimul eſſe in eadem anima duo contra/
ria : ſunt intra ſe contrarie ſpirituales
et carnales delicie . quare nequeunt in
eodem ſimul eſſe vt beatus Gregorius
teſtatur . Quia igitur omnes carnali/
bus delicijs delectamur . ideo a diuinis
excludimur . Unde Bernardus . Deli/
cata diuina conſolatio et non datur ad
mittentibus alienam . Nunquid ſimul
eſſe poſſumus albi et nigri ? Nunquid
ſimul boni et mali ? Nunquid ſani et
infirmi ? ergo nec ſimul eſſe poſſumus
amatores dei et mundi . ſerui dei et dia
boli . Unde Dominus dicit in luca .
Nemo poteſt duobus dominis ſeruire .
ſupple . contrarijs . et Apoſtolus . q̄ con
iunctio xpriſti eſt ad belial . lucis ad te
nebras . templi dei et diaboli ? Ergo ex
hijs exemplis manifeſte colligitur . q̄
ideo deum nobis interius colloquentē
et animam delectantem nec ꝑcipimus
nec audimus quia carnales et munda/
nas delectacōnes admittimus . Non em̄
habitant ſimul bene lupus cum oue .
Gallina cum vulpe . Columba cum ac
cipitre . et Ceruus cum vrſo . ꝛ ſic per
ſingula diſpiciens facile inuenies . Cō
traria namq; ſil' in eodē eſſe nō poſſe :
tam phūs ꝙ certa expiencia cōteſtatur
¶ Quarto . loquitur deus vt iudex
equiſſimus cuius iudicō deterremur .
Quis niſi ſtultiſſimus non timeat iu/
dicem potētiſſimum omnia punire va/
lentem et cuncta acriter punientem . et
vnicuiq; ſecundum opera ſua retribu/
entem ? Pſalmiſta . Semel locutus eſt
deus . duo hec audiui . quia ptās ꝛ mīa
quia ipē tantum ſemel iudicabit et ſen
tencia quam tunc dabit ineternum du/
rabit . quia eam in perpetuum non re/
uocabit . Unde dicitur Job . Semel lo/
quitur deus et idipſum non repetit .
Poteſtas ideo ponitur quia contra ma
los ea vtitur . Sed miſericordia ꝓpter
electos ponitur . hijs tamen et illis ſe/
cundum opera ſua reddet . Quis ergo
non timeat . leo rugit . quis non time/
bit ? Unde dicit Jheronimus . Siue
comedam ſiue bibam . ſiue vigilem ſiue
dormiam . ſiue ſtem ſiue vadam . ſiue a/
liquid aliud faciam ſemper videt' michi
vt illam vocē terribilem audiam . Sur
gite mortui venite ad iudiciū . O vox
altiſſima cunctis mortalibus tremēda
quando celi mouendi ſunt et terra .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

q̄ celi lumina obſcurabit. mare ſiccabit.
quā mundus omīs pauebit. quia cōcu/
ciet vniuerſa. ſcilicet. ſuperiora et infe
riora et media. Unde dicitur Apoca/
lipſis ſexto. ꝙ Terremotus factus eſt
magnus. et Sol factus eſt niger tam/
quā ſaccus cilicinus. et luna tota facta
eſt ſanguis. et ſtelle celi ceciderunt ſu/
per terram. et celum receſſit ſicut liber
inuolutus. et omnes montes et inſule
de locis ſuis mote ſunt. et reges et pri
cipes tribuum et diuites et fortes et
omnis ſeruus et liber abſcondent ſe in
ſepulturis. et petris. et dicent monti/
bus et petris cadite ſuper nos. et abſcō
dite nos a facie ſedentis ſuper thronū.
et ab ira agni. quoniā venit dies mag/
nus ire ipſorum et quis poterit ſtare?
Malachie tercio. Quis poterit cogitare
diem aduentus eius aut quis ſtabit ad
vidēdum eum. Ipſe enim quaſi ignis
cōflans. et quaſi herba fullonum Nam
ſicut ignis in conflatorio totum pene/
trat metallum. nec ibi eſt aliq̄d qđ non
attingat. et ſicut cardo q̄ eſt herba fullo
num omnem pilum quantūcumq; mo
dicum in panno attingit. nec aliquem
intactum relinq̄t. ſic in iudicio nichil
erit ab homine cogitatum. vel dictum.
vel eciam factum qđ non fiat omnibus
manifeſtum. nec erit qđ remaneat in/
punitum. Dicit enim Criſoſtimus. ꝙ
audiemꝰ ſic nobis omnibus exprobrā/
tem. Ego ꝓpter vos homo factus. ꝓp/
ter vos alligatus. illuſus ceſus et cru/
cifixus. vbi eſt tantarum iniuriarum
mearum fructus? Ecce ſanguis meus
quem pro vobis dedi. vbi eſt ſeruitus
veſtra quam pro precio ſanguinis mei
dediſtis? Ego ſup̄ gloriam meam vos
habui cum eſſem deus. et vos me vilio/
rem omnibus veſtris rebus feciſtis et
viliſſima terre ampliꝰ dilexiſtis q̄ me.
Quid miſeri ad iſta poſſunt dicere.
quid ergo poterunt reſpondere? Ergo
exemplo Euangeliſtarum Apoſtolorū
et doctorum audienda ſunt reuerenter
verba dei et predicanda et vlterius in
carta ſcribenda vt nullo tempore a me/
moria deleantur. Quod nobis preſta/
re dignetur qui viuit et regnat ⁊c̄.

Item.

Dominus dabit verbū euāgeliſā/
tibus virtute multa. Pſalmiſta.
Diuinum verbum feruencius predica
tum valde eſt virtuoſum ſi ei aſſiſtat
verbum diuinum vel increatum ꝓpter
nos incarnatum. Nam preter verbum
increatum fruſtra verbum inpenditur
predicatum. Gregorius. In vanum la
borat lingua predicantis. niſi intus
ſit gracia ſaluatoris. Unde Auguſtinꝰ
de Ciuitate dei. dicit. ꝙ quantumcūq;
deus ſiue per ſe ſiue per ſubiectam crea
turam ſenſus alloquatur humanos?
niſi intus aſſit gracia ſaluatoris q̄ diri
gat viam mentis. fruſtra alias exte/
rius inpenditur omnis predicatio ve/
ritatis. et ponit Exemplum de Cayn
quem dominus volentem fratrem occi/
dere premonuit. et penam cōminatus
adiunxit. tamen ei nichil valuit. quia
eum interius diuina gracia non adiu/
uit. Diuinum igitur verbum exterius
predicatū vt eſſe valeat virtuoſum in/
diget. vt non ſit in ore tantum. ſed v̄bo
increato in corde cōiunctum cuius grā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

elſe valeat fructuoſum et vtile. Bene
igitur dictum eſt. Dominus dabit ver
bum euangeliſantibus virtute multa.
&c. quia omnis virtus que in verbo ē
predicacōnis eſt a verbo ꝓpter nos in
carnato. In verbo enim ad honorē
euageliſtarū premiſſo. ſignificatur ver/
bum diuinum exterius predicatum ſed
gracie diuine cōiunctum. Primo oſtē
ditur eſſe autenticum ſiue firmum.
Secundo oſtenditur eſſe bonum et ſanc/
tum. Tercō oſtenditur eſſe virtuoſum
Nam monſtratur eſſe autenticum. ꝓp
ter diuinam auctoritatem. qua non fal
limur. Oſtenditur eſſe bonum et ſanc/
tum. ꝓpter eius in aīam mundiciam
quā cotidie experimur. ſed oſtenditur
eſſe virtuoſum. ꝓpter ipſius in ope/
rādo efficaciam. quā in rebus ſingulis
contemplamur. Diuinum igitur eſſe
verbum monſtratur auctenticum. cum
dicitur. Dominus dabit verbum. Se/
cundo oſtenditur eſſe bonum. cum ad/
ditur euangeliſantibus. Nō eſt aliud euā
gelizare. q̄ꝫ bona verba enunciare.
Tercō oſtenditur virtuoſum. cum ſub
ditur virtute multa. ¶ Circa igitur
verbum eſt Notandum. ꝙ quandoqꝫ
reſpicit intellectum ſub racione veri
animam illuſtrantis. Quandoqꝫ affec
tum ſub racōne boni animam inflam/
mantis. Quandoqꝫ effectum ſub rōne
artis opus exterius dirigentis. Quā/
doqꝫ finem vltimum ſiue fructum ſub
racōne boni ſummi per gloriam conſū/
mantis. Eſt ergo verbum primo feruē
cius predicatum mentis illuminatiuū.
Eſt ſecundo mentis inflammatiuum.
Eſt tercio operis promotiuum. Eſt

eciam quarto ad gloriam ꝓductiuum.
Quid iſtis melius? quid anime vtilius
quid homini fructuoſius? Ergo quid
deſiderandum ardencius? quid audiē
dum auidius? quid curādum forcius?
q̄ꝫ vt verbum ſalutis auidi audiamus.
¶ Dico ꝙ verbum predicatum fer/
uencius eſt anime illuminatiuum. dū
docet quid faciendum. quid reſpuendū
quid amandum. quid obediendū. quid
conſulendum. quid vnicuiqꝫ prohiben
dum. Quid enim eſt anima ſi ſit ceca.
quid eſt anima ſciencia deſtituta. certe
talis eſt vt tabula raſa. in qua omnino
nulla eſt pictura. Tantum bonum ꝓ/
batur eſſe prudencia vt nulla ſint bru/
ta quantūcumqꝫ parua ſiue vilia. que
non tradunt ſuis filijs documenta ſue
nature conuenientia. Nonne Coruus
ducit filios ad ſaxorum prerupta. et
eos docet ſaltare et ſeipſos abſcondere.
Nonne Aquila ſuos filios docet volare
Nonne Elephas docet ſuos filios in no
ua luna ad flumen ire. et in aquis ſolli
cite ſe lauare. et ſic eſt in omnibus īue/
nire. Item vide quantum bonum ſit
lumen videre. et q̄ꝫ malum ſit cecū eſſe
Nam Yrundo. ſi filios cecos inueniat
eos inutiles eſſe cernit. et ſi ſic ceci per
manſerint? herbam querit et inuenit.
qua eos ad lumen reducit. ergo cecita/
tem non vitabit homo ſi brutum ſic ce/
tatem refugit carnis? Tanto enim eſt
peior cecitas mentis q̄ꝫ corporis quāto
anima corpus excedit. et longe magis
eo ꝙ cecitas carnis non a regno exclu/
dit nec inpedit. ſed pocius auxilium
tribuit. ſed cecitas mentis viam pre/
cludit. dum homo qua via ſit eundum

S

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

non aduertit. Unde dicebat Propheta. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiam ⁊c̄. Unde diuinum verbum eſt anime illuminatiuū. ergo eſt cum magna ſollicitudine audiendum. ꝙ ſi non credis. audi ꝓphetam dicentem. lucerna pedibus meis verbum tuum ⁊c̄. lucerna eſt enim vas ereum in rotundum formatum. olei et ligni et luminis contentiuum. Unde dicit dominus in Matheo. Nemo accendit lucernam et ponit eam ſub modio ſed ſuper candelabrum vt luceat omnibus q̄ in domo ſūt Unde diuinum verbum carbunculo lapidi precioſo eſt ſimilimum. quia eſt tenebrarum fugatiuum. Secundo. diuinum verbum eſt affectus inflammatiuum. Sed nunquid hoc parum ē quid em̄ eſt anima non inflammata? certe qualis eſt carbo igne exſpoliatus. ergo diuinum verbum attente eſt audiendum cum ſit anime incenſiuum. Nam dicitur in Ecclesiaſtico. de Elya. ꝙ ſurrexit ſicut ignis et verbum eius ſicut facula ardebat. Miro modo verbū diuinum inflammat non ſolum audientem ſed eciā loquentem. Unde dicit᷑ Ieremie. viceſimo. Factus eſt ſermo domini in opprobrium et deſiderium tota die et dixi. Non recordabor eius nec loquar vltra in nomīe ipſius. et factum eſt verbum domini in corde meo quaſi ignis eſtuans clauſuſqꝫ in oſſibꝫ meis et defeci ferre non ſuſtinens. Ad litteram. ꝓpter mala que Iheremias ꝓpter verbum domini ſuſtinueāt. nec vltra predicare propoſuerat. ſed verbū domini ſic in corde ardebat ꝙ ipſum ferre non poterat. Eſt enim verbum diuinum cuidam lapidi precioſo ſimils qui manum ſe aſtringentis adurit. Non enim ignis poteſt in ſinu eſſe et non ardere et ea q̄ tangit non calefacere Sic verbum diuinum quos tangit incendit et trāſit intima cordis. et ideo loqui de deo eſt optimum quia deuocionis eſt incentiuum. Sed loqui de mundo eſt peſſimum quia ad malum eſt inductiuum. Unde dicitur in Canonica Johannis tercō. Qui de mundo eſt de mundo loquitur. In hoc enim manifeſti ſunt filij dei. ⁊ filij diaboli loquuntur de mundo. Unde dicit᷑ in Johanne Qui de terra eſt de terra loquitur.

¶ Tercō diuinū verbum eſt affectus adunatiuum ſiue firmatiuum. Miro enim modo verbum bonum firmat in bono. et ſic corrumpunt bonos mores colloquia mala. Pſalmiſta. Verbo dūi celi firmati ſunt ⁊c̄. Celi aūt ſunt viri iuſti euangeliſte ⁊ Apoſtoli qui celi ſūt alti per pauꝑtatem voluntariam. celi puri per cōtinenciam. celi pulchri per ſapienciam. celi ſperici per obedienciā qui verbo domini firmantur dum per verbum bonum in bonis operibus ſolidantur. quid mirum ſi ſic fortificat et animat diuinum verbum. quando ſic animat humanum. Nōne pugiles animantur dum clamoribus hominum excitantur. Nonne fiunt ad pugnandum pugiles forcōres. et forcius agitant lanceas ſtringunt mucrones. dum voce clamantis principis excitantur. Ymmo equi in prelijs gaudent et ſaliunt dum tube clāgentis ſonum intelligunt. boues eciam iugum leuius ferunt. dum bubulcum cantantem audiunt ⁊c̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Quarto. diuinum verbum eſt. glo/
rie inductiuū. Non enim ſolum in tel
lectum et affectum incendit et opus ꝑ
ficit. ſed qd̄ potiſſimum eſt conſummat
et ad ſupernam gloriam introducit.
Unde dicitur Johannis quinto. Dum
dominus de materia ſacramentali ſui
corporis predicaret et multi ꝓpter pon
dus verbi retroabirent. ipſe ad Apoſto
los cōuerſus ait. Nunquid et vos vul/
tis abire. cui Petrus. Domine ad quē
ibimus. verba vite eterne. id eſt. verba
ad vitam eternam ducentia tu habes.
Unde et ipſe dominus dicit ibidem.
Verba q̄ ego locutus ſum vobis ſpiri/
tus et vita ſunt. In infinitum magis
potens eſt verbum dei q̄ꝫ verbum hoīs
Si verbum hominis ſepe ſublimat ho
minem in mundo. ergo multo forcius
dei verbum ſuqlimat in celo. Unde di/
citur in Mathe. Qui audit verba mea
et facit ea ſimilis eſt homini qui edifica
uit domum ſuam ſuper petram. et ve/
nerunt fulmina. et flauerunt venti et
irruerunt in domum illam et non ceci/
dit. fundata enim erat ſupra firmam
petram. firma petra eſt xpriſtus. qui
eſt vita eterna. Unde dicit. hec eſt vita
eterna vt cognoſcant te verum deum.
et quem miſiſti iheſum xpriſtum. vnde
et latroni. hodie mecum eris in ꝑadiſo.
quaſi diceret. eris mecum. quia vita et
paradiſus ſum. Ad hanc ipſe nos per
ducat qui viuit et regnat per omnia ſe
cula ſeculorum Amen.

De vno Martire.

Magna eſt gloria eius in ſalutari
ſuo. Pſalmiſt. Glorioſi ſunt xp̄i
martires non ſolum in hac vita ſed eciā
in futura et in gloria. et ideo In ver
bo premiſſo a duobus maxime cōmen
datur hic. Primo. Ab excellencia
ſanctitatis qua apparuit in merito ſtu
dioſus. Secundo Ab eminencia digni/
tatis qua nunc eſt glorioſus in premio
Primum reſpicit dignitatem meritorū
in via. ſecūd̄ reſpicit gloriam premiorū
in patria. Notatur ergo Primo digni/
tas meriti qua fulſit in via. cum dicit͛.
Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo.
Secundo Notatur premij gloria qua
nunc ſplendet in patria. cum additur.
gloriam et magnū decorem in po. e. d.
¶ Eſt autē de gloria. tam in via q̄ꝫ in
patria hic Notandum. ꝙ Triplex eſt
gloria. Prima temporalis ſiue carnal͛.
Secunda ſpiritualis. Tercia eternal͛
Prima eſt vana et mala. et ideo fugien
da. Secunda eſt ſancta et bona. et ideo
ſtringenda. Sed tercia eſt optima et ꝑ
fecta. et ideo appetenda. Dico ꝙ pri
ma Gloria eſt temporalis carnalis et
mundana. quia peccati eſt incentiua.
Unde in Pſalm̄. Quid gloriaris in ma
licia ꝛc̄. id ē. in gloria mala. vnde poſt
multa que enumerat ibi. mala ſubdit
huius male glorie. dicens. Propterea
dominus deſtruet te. in finem euellet
te ꝛc̄. Hec autem Mala gloria inuenit͛
Triplici differencia. Quidam glori/
antur in alta potencia. Quidam in ꝓ
funda ſciencia. Quidam in rerum opu
lencia. Quidam exteriori apparentia.
Dico. ꝙ ſunt qnidam quorum gloīa
eſt in ſublimi potēcia qua ſibi ſubiciūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

theſauros hominum et iumenta. In
hoc habetur exemplum Judith. primo
Ubi dicitur ꝙ Arfaxat rex Medorum
ſubiugauit multas gentes imperio ſuo
et edificauit ciuitatem potentiſſimam
et cetera que ſequuntur de fortitudine.
altitudine et latitudine murorū eius.
et ſequitur ibi. ꝙ gloriabatur quaſi po-
tēs in potencia exercitus ſui. et in glo-
ria quadrigarum ſuarum. ſed domum
ſuam fundauerat in arena et ſuper lu-
tum poſuerat potenciam ſuam. q̄ non
ſuſtinuerunt ſuper ſe poſita. ſed omnia
vento flante funditus corruerūt. quia
talia ſunt ruinoſa. quia ſicut ſtatim ibi
dem ſequitur? a Nabugodonoſor eſt in
bello victus. gloriam ſimul perdens et
regnū. ⁊ oīs glā eius in ignominiā mu
tata ē. Ubi nunc eſt vana potencia Ce
ſaris. qui primū ſolus obtinuit roma-
norum imperium a qua imperatores
omnes vocati ſunt ceſares quē romani
pugionibus et gladijs interfecerunt?
Ubi nunc vana potencia Neronis. qui
fugatus a romanis fuſtem dentibus a-
cuit quo ſeipſum per ventrem tranſfo-
dit. Ubi nunc eſt illa ampla Alexanđ
potencia qua ſibi totum orbem ſubiecit
Et duodecim annis tantum regnauit.
et tandē veneno interijt. valde leo glo-
rioſus incedit. ſed dum vane elatus ex
tollitur in foueam ſepe ruit. de qua nō
poſſit exire. quin et ſtrictis colla cathe-
nis ꝑpetue ſeruitutis clauſtra ſubire
compellitur. ergo in potencia nullo mō
gloriandum eſt. ſed ſemper de caſu ti-
mendum. Unde Jeremias. Non glorie-
tur fortis in fortitudine ſua. Secđo
ſunt quidam qui gloriantur in ſapien-
cia ſua q̄ tamen nō eſt ſua. quia ab alio
eſt accepta. Unde Salomon. Omnis
ſapiencia a domino deo eſt et cum illo
fuit ſemꝑ et eſt ante euum. Eccleſiaſ.
primo. Sed nonne ſtultum eſt et rōni
contrarium gloriari de dono alterius cō
tra donantem? ꝓpter quod Jeremias
dicit. Non glorietur ſapiens ſapiencia
ſua. et Apoſtolus primo Corintheorū
quarto. q̄d habes q̄d nō accepiſti? quid
gloriaris quaſi non acceperis. Unde
Anſelmus de caſu diaboli dicit. Qui ſe
ipſum a ſe non habet de quo magis vi-
detur. quomodo a ſe aliud habet. cum
minus de alijs omnibus videatur? Si
enim de quo magis videtur ineſſe et nō
ineſt. quomō de quo minus? Ubi nūc
eſt ſapiencia Socratis. qui princeps
philoſophorum fuit. nonne captus et
damnatus interijt? Magnus philoſo-
phus Seneca fuit. et magiſter Nerōis
qui nunq̄ ab imꝑatore accepit vt ſaltē
electa morte mori licēt eligere ſibi mor-
tem coegit. et ideo Seneca dictus fuit.
quia ſeipſum necauit de morte qua mo
reretur elegit. Quis Achitofele conſi-
liario ſapiencior fuit? et tamen laqueo
ſe ſuſpendit. ergo non curanda eſt hec
ſapiencia q̄ ad tam malos fines addu-
cit. Tercio quidā ſunt qui gloriant᷑
in rerum opulencia. Pſalmiſta. In
multitudine diuiciarum gloriantur.
ſed hoc vaniſſimum. quid profuit diui
ti epuloni qui tot diuicias habuit niſi
ꝙ ad in infernū deſcendit. Quid pro-
fuit Neroni ſi piſcabatur retibus au-
reis niſi ꝙ ad in infernū vt dt Seneca
in Tragedijs. in auro liquefacto et fer
uido penas luit. et liquefacta metalla

que in mūdo dilexit nunc verſatur bal
neis. et ſic a quodam in inferno viſus.
Quid ſalomoni profuit ꝙ aurum velꝰ
auricalcum. et argentum quaſi plūbū
congregauit et omnia filio tam ſtulto
dereliquit qui omnia perdidit. et ꝓp/
terea dicitur. inſuper non glorietur di
ues in diuicijs ſuis. Quarto ſunt
quidam in exteriori apparencia glori/
antes ſicut in nobilitate generis. Oſee
Gloria eorum a partu et cōceptu: ſed
ſi attenderent ꝙ ab vno deo ſumus. ab
vno homine omnes deſcendimus. vno
modo cōcipimur. conſimili modo naſci
mur. et modo conſimili morimur.
Dicerent ꝙ nichil aliud eſt nobilitas
mundana ꝙ̄ hominum quedam vite fa
ma et in exterioribus ſibi plaudens ob
ſeruantia. Nonne videmus homines
prius viles et pauperes factos poſtea
diuites et fieri milites. vt dicantur poſ
tea filij militum et heredes. Quid ei
nobilitatis additur. cum enſe militari
cingitur? Nunquid non Saul boues.
et Dauid oues cuſtodiebant. quando
ad regnum electi ſunt? Item quidam
gloriātur in pulchritudine carnis ſiue
in veſtitu corporis. ſed per capillos ca/
pitis Abſolon ſuſpēſus interēpt. in qui
bus maxime glaria eius fuit. Dicitur
et in Eccleſiaſtico. In veſtitu ne glori/
eris. Nunquid pulchritudo veſtis tue
pulchritudo tua eſt? vel per veſtem et
ſi celetur: tua tibi detrahitꝰ turpitudo?
poteſt enim fieri vt plumbū credatur
eſſe argentum et auricalcum putetur.
eſſe aurum. ſed plumbum ſemper eſt
plumbum. auricalcum quoqꝫ ſemꝑ au
ricalcū ꝑmanet. Nō ergo ad omnia ſuꝑ

dicta. ꝙ hec mundana gloria eſt vilis
et fetida. eſt fragilis ſiue vana. eſt ca/
duca et falſa. eſt obprobrioſa et miſera.
¶ Dico ꝙ hec gloria vana ſiue munda
na eſt vilis et deteſtanda. et ſi non mū/
do tamen deo. Unde dicitur primi Ma
chabeorum ſecundo. Gloria viri pec/
catoris ſtercus et vermis eſt. hodie ex/
tollitur et cras non inuenietur. Quid
ſtercore fetidius. quid verme vilius.
Secundo hec mundana gloria eſt vana
et fragilis ſimilis fumo q̄ in principio
aliqd̄ videtur ſed quanto plus aſcendit
tanto plus deficit. donec penitus eua/
neſcat. quid rore pulchrius. quid niue
albius ſed quantumlibet pulchra tacta
ſolis radio euaneſcunt. Unde munda/
na gloria eſt gloria flori cōparata. q̄ cū
valde pulcher & odorifer ſit. ad modicū
ventum ſi ſit peſtilens euaneſcit et odo
rem et pulchritudinem ſuam perdit.
et hoc habetur Yſaye. quadrageſimo.
Omnis caro fenum. et omnis gloria
quaſi flos feni. Job. Homo natus de
muliere breui viuens tempore. repletꝛ
multis miſerijs. qui quaſi flos egredi/
tur et conteritur. et nunquā in eodem
ſtatu permanet. Expone hec per ſin/
gula verba. quia in alijs ſermonibus
diligenter ſunt expoſita. Tercio Mun
dana gloria eſt falſa. quia qdꝰ ꝓmittit
homini non obſeruat. et tunc maxime
deficit. quando homo potiſſimum eius
indigeret. ſicut in morte. et tunc maxi
me ſe inuenit a mundana gloria dere/
lictum. Pſalmiſta. Ne timueris cum
factus diues fuerit homo &c. Malus a/
micus eſt qui in vita aſſiſtit. et in mor
te deficit. Quarto. humana gloria eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ignominioſa. Unde dicitur Oſee. iiij.
Gloriam eorum in ignomiam commu/
tabo. et Apoſtolus ad Philippen. dicit
Multi ambulāt quos ſepe dicebam vo/
bis. nunc autem et flens dico inimicos
crucis xpriſti quorum deus neuter eſt.
et gloria in confuſione eorum qui terre
na ſapiunt. Non eſt ergo bonus cibus
qui generat ventris dolorem. nec bona
gloria q̄ ducit ad cōfuſionem. Scdo
eſt gloria q̄ dicitur ſpiritualis. quia nō
hominis exterioris ſed interioris. et cō
ſiſtit in Quatuor. Primo in cōſciencie
puritate. Secundo iuxta animi volun
tatē. Tercio in mentis et carnis inte/
gritate. Quarto in cognicōne pprie vi
litatis. Dico Primo. q̄ gloria ſpiri
tualis cōſiſtit in conſciencie puritate.
Nonne pulcherrimum eſt aurum cum
eſt purum? Nonne lux eſt glorioſa cum
a tenebris eſt ſepata? Sic anima mul
ta eſt leticia et gloria plena. cum eſt ab
omni culpa diuiſa nulli malo pmixta.
ſed eſt munda luminoſa et pura. Unde
dicitur ſecunde Corintheorum primo.
Gloria noſtra hec eſt teſtimonium con/
ſciencie noſtre. Scdo gloria ſpūalis
in recta eſt animi volūtate. Cū eīn cor
ſit omniū membrorū primū. et motus
et vite membris ceteris inpenſiuū: ſi
cor fuerit rectum nō erit in corpore tor/
tuoſum. Sic eciā expte anime eſt cum
voluntas in regno anime dominetur.
ſi ipſa fuerit recta. recta erūt z oīa. z iō
digna gloria. Unde Pſalmiſta. letami/
ni in domino z exultate iuſti. et glori/
amini omēs recti corde. Tercō glo/
ria ſpiritualis cōſiſtit in mera mentis
et carnis integritate. Magnam enim
gloriam et inauditam leticiam gene/
rat in anima vtriuſqz hominis mun/
dicia. Inter enim colores primꝰ color
eſt albedo. Unde nullus color bene pin
gitur niſi ei albus color ſubſternatur.
Sic nulla in anima virtus habetur nī
ei gloria mundicie ſubſternatur. Unde
dicitur Yſaye triceſimoquinto. Gloīa
libani data eſt ei. libanus candidus in
terpretatur et ſignat mentis et corpis
mundiciam in qua conſiſtit maior hoīs
gloria Qrto gloria ſpūalis cōſiſtit ī co
gitando ppriam vilitatem. cogitando
ex qua materia generatus. quo cibo in
ventre nutritus. quo veſtimento orna/
tus. q̄bus malis expoſitus. ad quē finē
ex neceſſitate venturus. Uñ ex hac con
ſideracōne Propheta dicebat. Gloriam
meam in puluerem deducat. Unde ſe/
cundi Regum ſeptimo. cum rex Da/
uid humilitatis gracia coram archa do
mini ſe ſpoliaſſet et coram ea pſalleret
et ſaliret. deſpexit eū ex ſupbia Michol
vxor ſua dixitqz ad eum. Quam glorio
ſus fuit dominus rex iſrahel diſcoope/
riens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorū.
et nudatus quaſi vnus ex ſcurris. Cui
rex humilis ait. viuit dominus. quia
ludam ante eum qui elegit me magis
q̄ patrem tuū. et ludam et vilior fiam
plus q̄ factus ſum. et ero humilis in
oculis meis. et coram ancillis de qui/
bus locuta es glorioſior apparebo.

Tercio et vltimo eſt alia quedam et
optima gloria. que dicitur eternalis. et
noſtrorum omnium deſideriorum fi/
nis. ethec gloria ſicut et prima in qua
tuor precipue conſiſtit. Primo in ſanc
torum omnium letiſſima ſocietate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Secundo in bonorum plena fruicōne.
Tercio in bonorum omniū reuelacōne
Quarto vero in dei ſuauiſſima viſione
¶ Dico ꝙ gloria illa q̄ dicitur eternal̄
conſiſtit in leta ſanctorum ſocietate. et
quid dulcius eſſe poteſt ꝙ̄ eſſe in tan/
torum ſanctorum ſocietate regnantium
cum xpriſto. O mira ſocietas et predul
cis ex ſocietate ſuauitas ſanctorum tot
milia. qui omnes ſunt reges purpura
veſtiti. diademate coronati. ſup̲ ſolem
nunc luminoſi. et omnibus bonis ple/
ni et xpriſto ſimilimi. Unde dicitur in
Pſalmo. Exultabunt ſancti in gloria.
et letabuntui in cubilibus ſuis.
Et quid mirum ſi miro modo gaudent
ſimul puelle conſociate cum gaudeat ho
mo poteſt eſſe cum amico. ergo nō erit
gaudium immenſum. nulla lingua nar
randum tantam videre multitudinem
amicorum perfecta ſe caritate amanti/
um: et bonum eius ſicut ſuum optan/
tium: Secundo. Gloria eternalis
conſiſtit In plena bonorum omnium
fruicōne. in hac vita ſemper ſancti effi
ci cupimus. et nunquam qđ cupimus
optinemus. quia quantumcumqꝫ in/
telligendo proficiamus: ſemper ſupeſt
qđ queramus. quia tāte cupiditatis vo/
luntas humana exiſtit vt omnibus bo/
nis mundi ſaciari non poſſit. Unde nō
totus mūdus allexandro ſuffecit: nec
tocius orbis regnum eciam cum pacifi
cus poſſideret ſatis eſſe poterat appe/
tenti; ergo quanta eſt illa gloria. q̄ ſic
intellectum conſūmat. ſic affectum ſa
ciat: vt nichil vltra ꝙ̄ poſſidet querat.
ſed omnino cōtentus exiſtat. Pſalmiſta
Saciabor cum apparuerit gloria tua.

¶ Tercio. gloria eternalis conſiſtit in
omni bonorum reuelacōne. quia nichil
ibi homini occultabitur. Non debeat
eſſe letus. ſi debeat eſſe beatus niſi om
nia in publico exponātur. bonum eni̅
ꝙ̄to cōmuſius tāto diuinius. bonū eciā
deſideratum et non viſum ſed diucius
expectatū valde affligit animū et cor/
pus ſanum facit aliquando egrotum.
Exemplum de Amon filio Dauid. qui
ꝓpter thamar deſiderium egrotauit.
Similiter et Prefecti filius ob amorē
ſancte Agnetis. Achab eciā Rex Iſra:
hel egrotauit quia vineam naboth dare
rennuit. lege has hiſtorias. ſi mente
eas neſcias. ergo nō altiſſimam illam
gloriam eſſe iudicas vbi omne deſideri/
um erit ad libitum cupiditati expoſi/
tum. et ꝓpterea dicebat Apoſtolus ad
Romanos Octauo. Non ſunt condigne
paſſiones huius temporis ad futuram
gloriam que reuelabitur in nobis. Un/
de dicit beatus Iheronimus. Non de/
lectat pictura quantumcumqꝫ eciam
pulchra ſi fuerit velata ſed ſolum poſtꝙ̄
eſt reuelata. Quarta gloria eternal̄
conſiſtit in aperta dei viſione. Omnia
enim alia mundi bona. omnia celeſtia
non ſufficerent nobis data et expoſita
niſi videremus diuinam eſſenciam.
Unde quidā Philoſophus Platonicus.
dixit. ꝙ tam delicata eſt diuina viſio.
tantoqꝫ amore digniſſima vt quidquid
haberi poſſet illa non habita non facit
hominem beatum ſed miſerum. ergo
ſumme beati erimus quando deum in
ſeipſo videbimus. Yſaye. vndecimo.
Reuelabitur gloria domini. et videbit
omnis caro. quia os domini locutū eſt.

Fugiamus ergo fratres gloriam tem
poralem amplexemur gloriam ſpiritu
alem vt tandem veniamus ad gloriam
eternalem quā prāre dignet᷑ ⁊c̄.

Item.

Gloria et honore coronaſti eum dn̄e
Pſalmiſta. Scribitur Regum. ij
ꝙ dixit dominus ad Ely ſacerdotem.
Quare honoraſti magis filios tuos q̄
me vt comederent primicias omnis ſa/
crificij iſrahel populi mei. ꝓpterea ait
dominus deus. loquens locutus ſum
vt domus tua miniſtraret in conſpec/
tu meo vſqꝫ in ſempiternum. Nunc au
tem abſit a me hoc. ſed quicunqꝫ hono/
rificauerit me glorificabo eum. qui aut
cōtemnunt me ignobiles erunt. Quia
igitur ſanctus hic martir quoad vixit
dominū honorauit. ideo iuxta ꝙ deus
Ely promiſit ipſum deus glorioſum ef
fecit. qui nunq̄ reges. qui nūq̄ princi/
pes ā barones ſic in mundo honorauit
Jmmo pocius martirum cineres q̄
omnes principes vel barones. Maior
enim honor exhibet᷑ ſancto Stephano
q̄ Alexandro illi magno. Igitur vt
dictum eſt. Gloria et honore coronaſti
eum domine. Tria verba notabilia
ponit. quia glorificauit. quia honora/
uit ⁊ q᷑ coronauit. glorificauit q̄tū ad
ſeipſum. honorificauit quantū ad ꝓxi
mū. coronauit q̄tū ad premiū ſiue reg
num. vt Primum reſpiciat bonum in/
terius. ſed Secūdum bonum exterius
ſed Tercium glorie bonum ſuperius.
Notatur ergo primū bonum interius.
quo fulſit in anima. cum premitittur.
gloria. Nam Gloria noſtra ſecundum
Apoſtolum. eſt teſtimonium conſcien/
cie noſtre. Notatur Secundo bonum
exterius. quo factus eſt venerabilis ꝓx
imo. cum additur. et honore. Magnū ē
quando tota eccleſia extollit eum laudi
bus et officijs veneratur. Notatur ter
cio bonum ſuperius. quo incedit coro/
natus. cum ſubditur. coronaſti eum.
Verum quia de gloria ſuperiori ſermo
ne habūdantiſſime dictum eſt et honor
feſtiuitatis ipſius patens eſt omnibus
Quia ſicut dicitur Heſter. ſic honora/
bitur quem rex voluerit honoraē : nūc
de ſola coronacōne dicendū eſt q̄ infra ſe
et honorem et gloriā cōtinet vt ſequens
proceſſus oſtendit. ¶ Eſt igitur hic
Notandum. ꝙ hunc martirem corona/
uit. Primo ipſum eternaliter eligendo
Secundo ipſum penaliter redimendo.
Tercio. ipſum fortiter defendendo.
Quarto. ipſum feliciter conſeruando.
Primum fuit opus immenſiſſime bo/
nitatis. Secundum fuit opus arden/
tiſſime caritatis. Tercium fuit opus
altiſſime ptātis. ſed Quartum fuit
opus ineſtimabilis largitatis.

¶ Dico. ꝙ deus hunc ſanctum marti/
rem coronauit ipſum ante ſecula eligen
do ex immenſiſſima bonitate. q̄ enim
bonitas maior cogitari poteſt q̄ hoīem
nullo merito precedente ad ſummū bo/
num ꝑticipandum eligere. Magna cū
bonitas reputaretur hodie. ſi aliquis
dominꝰ ſeruo reſponderet pro meritis
et ſic remuneraret eū vt meruit. ergo
quanta eſt bonitas illa que abſqꝫ omni
merito ad ſummum bonum hominē or
dinauit. Unde de hac racōne poteſt ac/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

cipi illud Pſalme. ſexageſimoſecundo.
Eris corona glorie in manu domini.
In manu domini. ideo dicit quia ſolig
dei eſt bonitas ꝙ nullis precedentibus
meritis ad tātā glām homo electus ē. O
quantum tenentur deum laudare. deū
coronare. deum precari. quia ad hoc vo
cati ſunt vt deum agnoſcant et vt xpriſ
tiani ſint. et non cū ſarracenis et alijs
multis in errore ꝑmaneant. Sed ve ta
libus ſi deum non agnoſcant et non vt
debent honorent. Unde dicitur de tali
bus Rōnos primo. Cum cognouiſſent
deum non ſicut deum glorificauerunt.
nec gratias egerunt. ſed euanuerunt
in cogitacōnibus ſuis et obſcuratum ē
inſipiens cor eorum. dicentes ſe eſſe ſa/
pientes ſtulti facti ſunt. Et mutaue/
runt gloriam incorruptibilis dei: in
ſimilitudinem ymaginis corruptibil
hominis. et volucrum et quadrupedū
et ſerpencium. ꝓpter qđ ꝛc̄ vſqꝫ ibi.
Qui addit ſcienciā addit ꝛ dolorem. q̄a
quāto plura ſcimus ꝛ deum melius no
uimus: tanto magis obligati ſumus.
et ideo non ſeruientes magis puniendi
ſumus. Unde ſi deo non ſeruiant xpriſ
tiani magis ꝙ̄ ſarraceni puniendi ſūt.
Exemplum de beato Machario. qui cū
in deſerto inueniſſet caput hoīs mortui
queſiuit ab eo quis fuiſſet: cui miracu
loſe caput reſpondit. Paganus fui et
ydolorum ſacerdos. Cumqꝫ ab eo que/
reret vbi eſſet. in inferno inq̄t. Cumqꝫ
ille diceret. ſunt aliqui profundiores?
dixit. ſub nobis ſunt iudei. et ſub iude
is ſunt mali xpriſtiani. qui cum deum
cognouiſſent ei ſeruire noluerunt. Nec
hoc eſt mirandum. Qiua ſi ponamus
gracia exempli. ꝙ aliqui ſint duo vnig
hominis ſerui ſed ei ſeruire nolunt. ita
tamen. ꝙ vnus eorum dominum eum
ſciat eſſe. alter vero nſciat. requiſitus
igitur priuatus a domino. quare ei non
ſeruiat ait. ſi te dominū meum eſſe cre/
derem vtiqꝫ tibi ſeruirem. ſed ideo tibi
non ſeruio. quia iſtud ignoro. et alter
dicat. Scio quidem te dominum meū
eſſe ſed ſeruire nolo: Quis iſtorū ma/
gis offendit? nonne ille qui cognoſcit.
et contemnit? Ergo fratres non ſimus
ingrati a deo ad hoc electi vt ſimus xp̄i
ani. qiua maximum donum eſt.

Secundo coronauit dominus hunc
ſanctum martirem ipſum penaliter re
dimendo. Nam nobis a deo corona pa/
rata erat peccatis exigentibus ꝑdita.
nullis vnꝙ̄ humanis meritis recupe/
randa. Unde eciam plorabat Jēmi. in
Tre. Cecidit corona capitis noſtri ve
nobis quia peccauimus. quia ergo co/
ronam ꝑdideramus. nec noſtris operi
bus reinuenire poteramus. venit ſal/
uator ex ardentiſſima caritate et coro/
nam lapſam reparauit dum pro nobis
ſpineam coronam portauit. ſicut dicit
Johannis decimonono. O corona vene
randa. O corona totis affectibus am/
plexanda. qua noſtra eſt corona ꝑdita
reſtaurata. Unde eam lacrimabilibus
oculis intueamur. et hortātem audia/
mus in Canti. Egredimini filie ſyon
et videte regem Salomonem in diade/
mate qua coronauit eum mater ſua.
Quis eſt iſte Salomon rex tam pacifi
cus niſi xpriſtus? q̄ eſt hec mater niſi
Synagoga? Nam ex iudeis ſecundum
carnem eſt. hec ergo eum coronauit.

dum coronam ſpineam illi inpoſuit. vi
deamus ergo hunc regem ſpinis coro /
natum et ipſius ad nos conſideremus
affectum. Quis enim tam durus vt ſi
videret redemtorem tam pium non di
ligēt et ploraret? Bernardus dicit. O
duri O inſenſati filij Adam. quos non
emollit benignitas tam ingens flam /
ma amoris. Tercio coronauit hunc
martrem dominus ipſū in temtacōni /
bus et periculis adiuuando. Nam di /
cit Jeronimus. In ſtudio ſumus et cō
tinue pugnamus. et aduerſarijs totus
mundus eſt plenus. et nos debiles ſu /
mus. nec tamen ſine victoria coronari
debemus. Apoſtolus. Non coronabit̃
niſi qui legittime certauerit. Ad Thi /
motheum ſecundo. Et ē legittime certa
re hoſti non cedere. bellū non incipere.
nec tantum mediare ſed plenam victo /
riam optinere. Unde dicitur in Apoca
lipſi. Tene qđ habes ne alius recipiat
coronam tuam. Quid ergo eſt faciendū
vtiqȝ eſt ad deum reuertendum. et ab
eo contra hoſtem tam validum eſt auxi
lium implorandum Ipſe enim niſi iu /
uare nos vellet ad pugnandum. et in
bello fortiter reſiſtendum: nos non in
uitaret nec premiū pugnanti promitte
ret. Sed audi quid dicit̃ Apocalipſis
ſecundo. Eſto fidelis vſqȝ ad mortem.
et dabo tibi coronam vite. Corona eni
ſicut dixit maxime victoribus datur.
Si delectat iuxta beatum Gregorium
magnitudo premiorum: non te terreat
certamen laborum. Nonne et gaudens
laborat Agricola ſub ſpe fructuum?
Quis vnquam mercator diues eſſe po
tuit ſi nunquā laborauit? Poeta Abſqȝ
labore graui vix munera magna dabū
tur. et ꝓpterea Apoſtolus prima. ad
Thimotheum vltimo. Cum ſe dicat cū
ceteris Apoſtolis laboraſſe: concludit
et dicit De reliquo poſita eſt michi coro
na iuſticie quam reddet michi ꝛc̃.
Et dicit corona iuſticie ſiue iuſta qꝛ cer
tanti a deo promiſſa. et quia iuſtis la /
boribus acquiſita. Quarto Domi /
nus coronauit hunc martirem feliciter
conſeruando et in ſuam gloriam aſſu /
mendo. Nemo illuc ingreditur qui non
coronetur. et cui regnum perpetuum
non tradatur. Unde et dominus dicit
ſponſe in Canticis. Veni coronaberis
Ubi igitur ſunt q̄ui querunt ditari. vbi
ſunt qui volunt pulchri videri? vbi ſūt
qui cibis delicatis volunt vti? veniant
ad xpriſtum. et accipiant regnum. et
diadema perpetuum. Nam in corona
ſic ſperica demonſtratur gloria eterna.
Ad quā nos perducat xpriſtus iheſus.
qui cum deo patre et ſpiritu ſancto ꝛc̃.

Item.

Non coronabitur niſi qui legitti /
me c̃tauerit. p̄ma Thimo. ſecūdo
Nemo pugnans dignus eſt coronari ſi
victoriam pugnando non obtineat.
Currentibus enim non datur brauiū
niſi poſt curſum. Conſueuerunt domi
celli ad balteum ſublimari. qui prius
fortiter ſteterunt in acie. niſi militāti
niſi pugnanti traditur corona tātum.
hoc igitur attendens Apoſtolus obſer /
uari militia ſpirituali. dicit. Non coro
nabitur niſi qui legittime certauerit.
Et eſt ſenſus intencōe Apoſtoli ꝙ ille q̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

legittime certauerit coronabit᷑. et ſcdm
hanc intelligenciam ad cōmendacōem
ſancti huius duo poſſumus hic notare
Primum eſt ſtatus pugne et victorie.
Scdm eſt ſtatus triumphi et glorie.
Nam oſtendit᷑ primo pugna q̄ apparet
victorioſa in merito. Scdo monſtratur
triumphus et glā in premio. Notatur
ergo pugna Primo q̄ meruit cum ait.
qui legittime certauerit. Notatur ſcdo
quo coronatus incedit. cum dicit. nō co
ronabit᷑. Eſt ergo Primo aliq̄d videre
de pugna q̄ eſt preambula ad victoriā.
Notatur rego. ꝙ legittime pugnare eſt
mundū perfecte cōtemnere. Secundo
ꝑfecte pugnare eſt diabolo ꝑfecte reſiſtē
Tercio legittime certare. eſt ip̄m ꝑfecte
domare et carnē ſpiritui ſubicere. Nam
in p̄mo certamine vincit᷑ auaricia per
amorem altiſſime pauꝑtatis. In ſcdo
certamine ſuꝑbia ſubiugat᷑ ꝑ appetitū
ꝓprie vilitatis. In tercio certamine
ſubiugatur laſciuia ꝑ deſiderium caſti/
tatis. Dico ergo ꝙ primo perfecte
bellare eſt mundo ꝑfecte renunciare et
nichil in mundo vanum amare. Unde
precipitur Johannis Canoni. primo
Nolite diligere mundū nec ea q̄ in mun
do ſunt. Quare hoc? ſicut dicitur in
Cano. Jacobi. Qui voluerit amicus
eſſe huius ſeculi inimicus dei cōſtituet᷑
Amicicia enim mundi deo eſt inimica.
qꝛ cōtraria ſūt huius et illius p̄cepta.
Reuera magnum certamen et forte. om
nia que videmus et quibus ad vitam
ind.gemus cōtemnere. Sed ideo nobis
certamen datum eſt vt pugnando vin/
camus et vincēdo coronemur. Gaudēt
enim patres. ſi fortiter pugnant filij

vt ex hoc poſſint nominati eſſe. Unde
de Ceſare dicit᷑. ꝙ ſemper noua bella
cupiēat. vt quantus eſſet cunctis pateſ
ceret. Ergo ſi ſibi laudē eſſe iudicabant
ꝓpter vanam gloriam certiſſime peri/
turam. et coronam velociſſime marceſſi
bilem. nulla manēte iocunditate dota/
tam. et ſepenumero ad peſſimum fi/
nem ducentem: quid faciendum tibi
credis ꝓ vera gloria et corona omni ve
ra et inexcogitabili leticia exuberantiſ
ſima. omnis humani appetitus om/
nimōqꝫ deſideriorū terminatiua. et ꝑpe/
tuo duratura? Certe bellandum con/
tra mundum. et vicium auaricie ſubiu
gandum et paupertatis donum altiſſi
me amplexandum. Unde de hoc cer/
tamine poteſt accipi illud Sapiencie.
Certamen forte dedit illi vt vinceret.
Quis dedit niſi deus? cui? beato huic
martiri. quem ſic ſtatuit honorari. Nā
et ſi forte certamen tamen facile ſupe/
ratur. Si quod philoſophi fecerunt ex
puris naturalibus animo aduertamꝰ
qui totum mundum cōtemſerunt. vt
fugerent homines. fugerent ciuitates.
fugerent oēs amenitates. et loca ſibi
deſerta eligerent vbi philoſophari poſ/
ſent: ergo non debent facere xpriſtiani
ꝓpter veram ſapienciam ⁊ gloriā diui
nam qd̄ illi fecerunt ꝓpter ſapienciam
et famam humanam? Secundo le/
gittime bellare ē hoſti fortiter reſiſtere.
eiqꝫ nec ad momentum cedere. ſed eum
ſuo gladio iugilare. Unde primi Regū
decimonono. legitur de Dauid. ꝙ cu/
currit ad locum certaminis. et ſequit᷑
ibi ꝙ Goliath. i. diabolū nō in arcu et
gladio ſtrauit ſed in nomine dñi ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

inuaſit. et in lapide funde. hoc eſt. in
ſaluatore eccleſie qui ſignatur in lapi/
de hoſtem perſequentem deiecit. Nobis
valde eſt difficile cum hoc hoſte ſic potē
te. ſic callido et pleno aſtucia. ſic conti/
nue inuadente. nec vnquā ceſſante. nec
dormiente. ſed omni tempore vigilante
bellum inire: ſed tamen eum vincere
deo adiuuante eſt facile. Unde Petrus
in prima Canonica ſua. Aduerſarius
veſter diabolus circuit tamquam leo
rugiens. querens quem deuoret. cui
reſiſtite fortes in fide. Proptēa fratres
reſiſtite diabolo. et ipſe fugiet a vobis.
Appropinquate deo et ipſe appropin/
quabit vobis. Sed de deo non de pro/
prijs viribus preſumendum vel confi/
dendum. Nam canis quando ſolus eſt
lupum fugit. preſente domino et cōfor/
tante lupum inuadit. Non timendus
hoſtis. quia vt dicit Damaſcenus. Nō
poteſt vincere niſi volentem. Tercō
legittime certare eſt carnem domeſticū
hoſtem domare et anime eam ſubicere.
Magnum certamen eſt mundum con/
temnere. maius diabolo feroci reſiſtere
Maximum ſeipſum vincere et contra
ſe dimicare. Poeta. Certe enim maius
eſt virtute domare teipſum. q̄̄ vice ſam
ſonis ſternere mille viros: facile ſupe/
ramus frigus exterius. et calorem quē
foris patimur. ſed calorem interius in/
cendentem non niſi multis remedijs ſu
peramus. ſicut in febricitantibꝫ facile
curatur vulnus ſi ſit in ſola carne exte/
rius. ſed ſi pulmo vel ſpirituale mem/
brum interius eſtuet. ſicut in ethi/
cis cōprobatur vix aut nunquam cura
tur. grauius eſt nobis hoſtem familia/

rem ſubicere. q̄̄ cum alijs certamen in
ire. Quid igitur faciendum. ſubtrahen
da eſt annona et cōtinua ferenda eſt diſ
ciplina. Nam quando rex aliquis ciui/
tatem obſedit. primo victualia et aquā
ab eis tollit et ſic eos ſibi obedire com/
pellit. Unde in Eccleſiaſtico. Uſqꝫ ad
mortem certaui ꝓ iuſticia. et eſt ſenſus
Non timeas amore iuſticie teipſum do/
mare. quia melius eſt forti vitā finire
q̄̄ iuſticiam dei deſerere. Qui ergo ſic
certat in via completa pugna peruenit
ad coronam. Nam ad laborem ſequitur
requies. Unde dicitur in Apocalipſi.
Ammodo iam dicit ſpiritus. vt requi/
eſcāt a laboribus ſuis. Eſt ergo No/
tandum. q̄ in victoria Primo eſt atten
dere precioſitatem. Secundo ſpecioſita
tem. Tercio interminabilitatem. vt ſic
accipiatur precioſitas ex parte mateie
Specioſitas ex parte forme. Intmiā/
bilitas ex parte figure. In quibus tri
bus tres dotes Anime Notantur. ſcꝫ.
viſio. fruitio ſiue delectatio. et tencio.
vt Specōſitas reſpondeat viſioni. Pre
cioſitas reſpondeat delectationi. et In
terminabilitas reſpondeat tencioni.
Eſt ergo coronatus hic ſanctus Corona
precioſa. Conſueuerunt enim Corone
fieri ex auro. q̄d eſt inter metalla maxi
me precioſum. caritatis ſignatiuum. q̄
eſt donum precioſiſſimum ſiue donum
donorum. Unde dicitur in Eccleſiaſt.
Corona aurea ſuper caput eius. Ta/
les eciam Corone vt magis ſint preci/
oſe. gemmis inueniuntur ornate. Pſal
miſta. Ponam in capite eius coronam
de lapide precioſo. In quibꝫ omnibus
Notatur Precioſitas glorie. que erit in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

amoris conſeruatione. vt non ſit vltra aliq̄d addere. quia erunt ibi ſumme di/uicie et tāte delicie vt affectio nequeat dicē lingue. Unde dicitur Prouerbiorū decimoquarto. Corona ſapientiū. id ē. ſanctorū delicie eorum. Secūdo eſt coronatus hic ſanctus corona precioſa. quid enim auro fulgencius. quid gem/mis fulgentibus inuenitur pulchrius ergo precioſa eſt corona q̄ ex auro gem/miſqꝫ cōpoſita ſignificat pulchritudinē illam ſummam quā videt anima beata Unde etiam quelibet anima beata dicit illud qđ habetur in Yſaya ſexageſimoprimo. Indumento circumdedit me. et tamquam ſponſam decorauit me corona. Tercio coronatus eſt hic ſanctus corona interminabilitate dotata Spera enim ſicut docet philoſophus. et probat experiencia nullo termino ē finita. quia non apparet vbi incipiat vel vbi finiat. poſtquā eius capita ſunt concluſa et in circulum redacta. Unde aliqui philoſophi quāuis ſtulti crediderunt celum eternum quia figura rotundum. In circulo enim idem primum videtur et finis. poſtquā tamen factus eſt quodāmodo principio et fine caret. Cum ergo corona in rotundum ſit for/mata. ſit eciā figurarum pulcherrima. et figurarum ſimpliciſſima. quia vna tantū linea contenta. ſit figurarum ca/paciſſima. nullis angulis coartata. ſit et figura ꝑfectiſſima. quia cōtinet in ſe ꝑfectionem ſenariam. ſicut probat ex/periencia: recte ꝑpetue vite. carentis principio et fine: eſt ſignatiua. Vñ dr̄ prima Petri quinto. Seniores paſcite qui in vobis eſt gregem vt percipiatis

inmarceſſibilem. id eſt. eterne glorie coronam. qđ eū nec marceſſit nec corrumpitur eternū eſſe cōuincitur. Ad hanc ergo coronā materia precioſam. forma ſpecioſam. et figura eternam nos ꝑdu/cat xpriſtus Iheſus qui in ſecula ſecu/lorū viuit et regnat benedictus Amen

De Martiribus.

Sancti ꝑfidem vicerunt regna ꝛc̄ Hebre. vndecimo. Omne datū optimum et omne donum ꝑfectum ꝛc̄ Cuius dicti racio eſt. ꝙ omnis cauſa quanto prior aliis tanto ī plura influit Unde ſcribit' in libro de Cauſis. ꝙ oīs cauſa primaria magis eſt influens in cauſatum ꝙ̄ quecūqꝫ cauſa ſecundaria. Exemplū accipe in ſummo pontifice. in Archiepiſcopo. eciā in Epiſcopo. in Archidiacono. et in ſimplici preſbitero Itē ad exemplum in ramis arborum. in ſtipite et radice. quaſi enim in hiis omnibus priora et poſteriora accipiūtᷣ et ideo omnia priora poſteriorum ſunt cauſa. Itē ꝙ̄to aliq̄d in naturalibꝫ magis eſt actiuum magis eſt influxiuum Unde videmus ad ſenſum. ꝙ illud qđ actu calefacit et actu ſuo illuminat. ita qđ maius eſt magis. et qđ maximum maxime. quare neceſſario eſt ponendū ꝙ a cauſa ſimpliciter prima eſt omne bonum. Cum igitur altiſſimum fides ſit donum: omnium diuinorum do/norum principium a deo eſt ponendū. ꝓpter qđ eſt eciam donū maxime vir/tuoſum. Unde in verbo premiſſo ſubtiliter indagato fides deſcribitur. nobis Primo vt verbum virtuoſum.

Secundo vt donum operoſum. Tercō
vt donum glorioſum. Nam virtuoſum
deicit aduerſarium. quia operoſum a/
git bonum ſed victorioſum ſiue glorio/
ſum obtinet regnū. Deſcribitur ergo
primo vt donum virtuoſum diſcernēs
ſibi contrarium. cum dicitur. Sancti
ꝑ fidem vicerunt regna. obturaue. zc̈.
Secundo deſcribitur vt bonum opero/
ſum agens bonum. cum additur. ope/
rati ſūt iuſticiā. Tercio vt donū victo
rioſum. cum ſubditur. adepti ſunt re/
promiſſiones. Unde igitur ſit ad vnū
dicere. et quia hec omnia fiunt in fide
de ſola fide agendum eſt in Sermone.
Eſt igitur Notandum hic. et circa
diſtinctionem dicendā. ꝙ fides eſt p̄mo
intellectus illuminatiua. Secundo eſt
affectus purgatiua. Tercio vero effec
tus fortificatiua. Quid iſtis melius?
quid nature fructuoſius? Omnis eñ
anime potencia vel ſpectat ad cogniti/
uam. vel ad amatiuam. vel ad ope/
ratiuam. Ergo dum fidei opus eſt illu
minare intelligere inflāmare vel pur/
gare affectum. et fortificare effectum
eius eſt perficere vniuerſam interioris
hominis operationem. Dicamus
ergo. ꝙ fides eſt anime illuminatiua
quantum ad potenciam cognitiuam.
Eſt enim fides diuinus radius animā
illuſtrans. ꝓpterea enim fides animā
diſponit ad lumen ſua virtute. eo ꝙ a/
nimam ſue virtuti inherere ſtabiliter
facit. Nam certum eſt ꝙ quandocūq;
aliqua virtus q̄ influitur ab aliquo a/
gente ſuper aliquod inquietum. opera
cōne non pertingit ad debitam finem.
Exemplum Accipe in radio ſolis deſ/
cendente ſuper aquam currentem non
quieſcentem ſicut patet in flumine in
quo quia radius non figitur quiete:
Actio eius caret fine debito ꝙ eſt aquā
illam caleſacere et ſubtiliare et ex ea ꝑ/
tes ſubtiliatas ſibi attraheree. z eas in
vaporem vertere. et ſurſum in aerem
eleuare. Ex quo conſtat verum eſſe ꝙ
quies anime diſponit ad illuminatio/
nem. Unde Philoſophus dicit Septīo
Phiſicorum. ſecūdū tranſlacōnē cōmen
tatoris. ꝙ homo ſit ſapiens et intelli/
gens cum anima quieſcit. cumq; igit̄
fides animam in deo ſtabilitam: eam
in ipſo quietet: per conſequens ipſam
diſponit ad eternam illuminationē Et
hec eſt ratio quare heretici ſpiritualiter
ſunt ceci. nec a deo merētur illuminari
quia nec ſtabiliter credunt. nec vnquā
in aliqua fide quieſcunt. ſed nunc vnū
nūc aliud credunt ſeq; ab vno oppoſito
in aliud vertunt. Item quanto aliqđ
agens plus inuenit in aliqun obiecto
de ſimilitudine ſua. tanto agit in ipſo
maiore efficacia. Exemplum hic accipe
plus enim parcipit de natura lucidita
tis tabula deaurata q̄ꝫ deargentata.
z hec q̄ꝫ dealbata z plus dealbata q̄ꝫ lig
nea. Quibus ſi radius ſolaris incidat
eodem tempore. per omnes nō equales
generat ſplendores ſuper deauratam
et ſuper aliquam aliam: ꝓpter maio
rem ſimilitudinē quā habet ad ipſam.
et idem iudicium eſt de omnibus alijs
Cum ergo lux fidei maxime aſſimile/
tur vere luci. ad ſuſceptionē illius ſum
mi luminis maxime intellectum diſpo
nit. z ſimilem eū vere luci ꝓ poſſe effi/
cit. Exemplū horum habetur ad ſenſū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nam lux ſolaris dum ſuper omnia mū/
di corpora deſcendit in illo corpore effi/
cacius agit et maius lumen illi impri/
mit vbi plus de ſua ſimilitudine inue/
nit. Unde maiorē ſplendorem generat
ſuper aquam ꝙ̄ ſuper terram et maio/
rem in aere ꝙ̄ in aqua. Eſt igitᷣ tercia
racio. quia ſemper modificantur fina/
les perfectiones ſecundum ꝙ exigunt
preambule diſpoſicōnes. Et ad hoc ha
betur exemplum in arte et in natura.
In arte exemplum eſt in medicina pre
paratiua et digeſtiua. Nam quāto me
lior et artificialior preceſſerit preꝑatio
tanto perfectior et laudabilior inducitᷣ
purgatio. Item hoc ipſum in natura
aꝑparet. quia quanto in corpore gene/
rando precedit nobilior mateīe preꝑacō
tanto fit forme nobilioris inductio.
quia in humano corpore precedit nobi/
lior elementorum cōplexio ꝙ̄ in bruto.
et in bruto nobilior ꝙ̄ in planta : ſecun
dū hoc eſt forme nobilioris inductiua.
Ergo verū eſt ꝙ quanto in perfectibili
aliquo precedit nobilior meliorqꝫ diſpo
ſicio : tanto in opere ſubſequente exel/
lencior imprimitur forma. forme enim
teſte platone dantᷣ ſcd̄m merita mateīe
Quoniam igitur fides diſpoſitione no
bilior et nobiliſſima ſit. ex eo patet. qꝛ
de deo facit credere omnia. ſcilicet. ꝙ eſt
potentiſſimus et ꝙ eſt ſumme bonus.
et ſic de omnibus alijs. Unde dicitur
in luca. ꝙ cum quidam cecus clamaret
ad dominum. dominus dixit ei. Quid
vis vt faciam tibi ? cui ille. domine vt
videam. cui dominus. Reſpice. te fides
tua ſaluum fecit. id eſt. illuminauit.
Ob hanc vtiqꝫ cauſam Apoſtolus dicit
ꝙ fides eſt argumentum. Eſt inquit fi
des ſubſtancia ſperandarum rerum ar
gumentum non aꝑparentium. vnde cāo
ad Hebreos. Conſtat enim. ꝙ argu/
mentum eſt mentis illuminatiuum. eo
qꝛ dubium vertitur in certum. Argu/
menenm. eſt racio rei dubie faciens fidē
ſecundū philoſophum. Exemplum ha
betur in eccleſiaſtica hiſtoria. Nam tem
pore Niceni conſilij multi conuenerunt
philoſophi vt fidē impugnarent. inter
quos vnus erat cui nemo fideliū Epiſ
coporum concludere poterat. ſed argu/
menta omnia faciliter diſſoluebat.
Tunc quidam ſimplex Epiſcopus cō/
tra eū motus audienciam pecijt. Quē
cū alij ſurrexiſſe vidiſſent et eum ſim/
plicem noſſent. ceperunt ſinguli dicere
et timere. ne aliquid ſtultum diceret.
Sed ꝓpter eius ſanctitatem eximiam
non fuerunt eū auſi prohibere. Tunc
ait ille. dic michi Philoſophe. xpriſtus
non docuit nos dialeticam fidem. ſed
hec eſt fides mea quā nos docuit. q̄a cre
dimus vnum verum deum. et Iheſum
xpriſtum vnicum eius filium. et ſic to/
tum ſimbolum. Dic michi ſi ſic credis
Ille dum ex ore eius fidem audiuit.
ſtatim illuminatus credidit et aſtanti/
bus ait. ꝙ̄ diu verba audiui verba vo/
bis reddidi. quando autem diuina vir
tus acceſſit. reſpondere non potui. ſed
fide illuminatus confiteor. Exemplū
de Quinquaginta philoſophis. quos
ſtaī katherina in fidei verbo cōuertit.
Unde fides et eſt ſaluti neceſſaīa. quia
ſine fide impoſſibile eſt quempiam ſal/
uatum iri : et eſt mirabilium operum
effectīa. ſicut in themate manifeſtū eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

b

¶ Secundo. fides eſt anime purgatiua
quantum ad potenciam amatiuam.
Cuius racio talis eſt. Nam omnis vir
tus que eſt in ſuum ſuſceptiuum effica
citer agit. quidquid in illo ſibi cōtrari/
um inuenit ab eo excludit. Exemplū
de igne qui dū agit in aerē. humiditatē
in eo cōſumit. et ſic ſiccitatem illi quali
tatem contrariam introducit. Ignis
dum in ferrum agit rubiginem et om/
nes frigiditates ab eo tollit. et illḋ ſibi
ſimile facit. lux eciam dum in aerē agit
omnes tenebras. primo ab eo ſibi con/
trarias expellit. et ſic in illam ſuam ſi
militudinē ītroducit. ſic et fides formāta
ſi anime adueniat ab omni ſcoria pec/
cati ſibi cōtraria et ab omnibus errori
bus eam purgat. et ſuo principio eam
aſſimilat. Anima enim cum deo ꝑ na
turam ſit ſimilis. nec fit diſſimilis niſi
per culpam. quia dum ꝑ fidem culpa
excluditur in dei ſimilitudinem refor/
matur. vt dicitur in Actibus. Fide pu
rificans corda eorum: ob hanc cauſam
fides dr̄ eſſe ſimulis calori ſolis. quia ſi
cut in illo calore ſolis reuiuiſcunt ani/
me mortue ſic per fidem peccato mor/
tuus reſuſcitatur ad vitam. Unde dicit
Paulus. Juſtus meus ex fide viuit.
Eſt enim fides ſicut aurora q̄ aerem a
tenebris purgat. diem irradiat et ſolē
adeſſe denunciat. Unde et baptiſmus
qui dicitur ſacramentum Remiſſionis
peccatorum omnium et ad ſtatum in/
nocencie reſtitutiuū: vt omne qḋ tan/
git ſubiectū faciat eſſe ſanctum: fidem
poſtulat. Narrat Auguſtinus. ꝙ quedᷓ
matrona Cancri paciebat᷑ in mamilla
morbo indelibili. nulla eciam ſecun/
dum Ypocratem meditina curabilem.
Ymmo ſi quis vult ex eo diucius viuē
dimittendus eſt ſoli nature ſine omni
medicacōne. dum deſpeāta eſſet a medi
cis ad auxilium diuinum ſe contulit.
et ad fontes vbi baptiſantur cathecumī
properauit. et ab vno qui de fonte exījt
ſignari ſe fecit. quam dum baptiſatus
ſignauit: curata mox fuit. Si igitur
tante virtutis eſt fidei ſacramentum.
quante virtutis eſt fidei donum?
¶ Tercio. fides eſt effectus fortifica/
tiua. Nam quanto amplius vigor funda
mentalis virtutis redundat in aliud.
tanto illud robuſtius eſſe facit. Exem/
plum de virtute cordis q̄ eſt virtus om
nium membrorum radicalis ſiue fun/
damentalis. quia plus redundat in
dextro brachio ꝙ̄ ſiniſtro. forcius eſt
dextrū brachiū. ad pugnādum magis
aptum. ſicut patet ad ſenſum. Ex quo
vt Philoſophus dicit. leo prius dextrū
pedem mouet ad ambulandum. et mu
lier q̄ pregnans eſt maſculo. ſubito vo/
cata prius mouet dextrum. Sed con/
ſtat ꝙ fides virtus eſt omniū fundamē
talis. Unde Apoſtolus dicit. ꝙ eſt ſub/
ſtancia. quia ſicut ſubſtancia eſt om/
nium accidentium fundamentum. ſic
fides virtutum omnium et donorum
Unde fides aſſimulatur cuidam gem/
me. que dicitur allectoria q̄ in ventricu
lis gallinacij inuenitur. cuius magni
tudo maxima eſt ad quantitatem fabe.
Cuius ſcd̄m magiſtros virtus eſt ho/
minem in certamine inſuꝑabilem facē.
facit enim hominem conſtantem. et in
bello victorem. Quid enim forcius ꝙ̄
mūdum oīno cōtemnere. ſed mundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

331

fides contemnit. ſicut legitur de Abra/
ham. vndecimo ad Hebreos. Qui fide
patriam dereliquit. et idem de Moyſe.
dicitur. fide moyſes ſe negauit filium
eſſe filie Pharaonis. magis eligens ſe
affligi cum populo dei. ꝙ̃ temporalis
vite habere iocunditatem. Item nichil
forcius diabolo Non eſt poteſtas ſuper
terram que ei poſſit comparari. et tamen
dicitur prima Petri. vltimo. Aduerſa
rius veſter diabolus circuit tamꝙ̃ ꝛc̄.
et quantum ad hoc fides ſimilis eſt cui
dam gemme. que Criſolitus appellatur.
que nitet vt aurum. ad modum ignis
de ſe ſcintillas emittit. q̄ gemma in au
ro poſita et in ſiniſtro latere portata. ē
demonum fugatiua. et omnis timo/
ris nocturni repulſiua. ſic fides vera ē
aurea ad modum ignis inflammatiua
ꝛ ideo in corde portā eſt omībus rebus
ſiniſtris oppoſita. demonum eſt et pe/
riculorum omnium repulſiua. Quid
forcius ꝙ̃ ſubiugare ſeipſum. ſed nōne
facit hoc fides? Nonne ſicut dicitur vn
decimo ad Hebreos. Non ſolum obtura
uerunt ora leonum. extinxerunt impe
tum ignis. effugauerunt aciem gladij
cōualuerunt de infirmitate. fortes facti
ſunt in bello. et caſtra verterunt extēo
rum. ac per hoc adepti ſunt repromiſ/
ſiones. Sed alij diſtenti ſunt non ſuſci
pientes redemcōnem. alij ludibria et
verba experti. inſuper ꝛ vincula et car
ceres. lapidati ſunt. ſecti ſunt. temtati
ſunt. in occiſione gladij mortui ſunt.
circuierūt ī melotis. in pellibꝫ capnis
ꝛc̄ que ſequūtur Nobiliſſima ergo virtus
et amplexanda totis affectibus. q̄ ſic
intellectum illuminat. ſic animā pur/

gat. ſic eciam effectum fortificat dum
mundum contemnit diabolo reſiſtit et
ſeipſum deuincit. ve illis qui habent
fidem ſed informem. que in peccatori/
bus et demonibꝫ inuenitur. quia eos
Triplex inconueniens ſequitur.

Primum eſt. ꝙ ordinantur ad eun/
dem finem cum demonibus. Nam con/
ſtat ꝙ quando aliqd̓ vnum ineſt duo/
bus hoc erit per aliquam diſpoſicōnem
cōmunem. Sed que ſunt diſpoſicōnes
cōſimiles ordinantur ad conſimilem fi/
nem. ſicut patet in embrionibus. qui
quia ſimilis diſpoſicōnis inueniuntur
ad finem eundem ordinantur. quia que
habent eandem diſpoſicōnem in linea/
mentis et figura racionali. ordinantur
in finem eundem. ſcilicet. ad animam
racōnalem. ergo ſi homo malus. et de/
mon malus eandem habent diſpoſitio/
nem in fide. ordinantur ad finem eun/
dem. ſcilicet. ad eternam damnacōnem.
Sed inconueniens eſt quia reprehenſi/
bilior eſt homo in hac parte ꝙ̃ demon.
Nam cum illud reprehenſibile eſt quod
non habet illud qd̓ debet habere. Non
enim eſt dignum reprehenſione ſi non
habet qd̓ non debet habere. Exemplū
de Catulo. qui etſi ante nonum diem
viſum non habeat. non tamen dicitur
eſſe cecus. cum ipſe habere non debeat
Reprehenſione digni eſſent ſi non habe
rent eo tēpore quo habere deberent ꝛc̄.
Sed homo eſt in tempore in quo debet
fidem per dilectionem et operacōnem
habere. Demon autem non eſt in tem/
pore in quo poſſit talem fidem habere.
ergo eſt in hac parte reprehenſibilior
demone. Tercium inconueniens eſt.

T

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

quia fidem informē timoris dei habet.
et non amorem annexum . ac timor ad
hoc diſponit vt homo non accedat. ſed
refugiet ab eo qđ timet. ſicut agnus na
turaliter timet lupum. ergo qui fidem
informem habet cū deum timeat et nō
amet a deo refugit et ad aliud accedit .
ſicut lapis qui a ſurſum deſcendit ne /
ceſſario ad deorſum accedit . ergo cum
omnis talis a dei gloria recedit neceſſa
rio accedit ad infernalem penam .

Item .

Sicut habundant paſſiones xp̄i
in nobis. ſic et per xpriſtum ha /
bundat conſolatio noſtra Secunda Co
rintheorum Primo. Reſpondent ſancti
martires tacite queſtioni. Poſſet enim
aliquis petere . quomodo poteſtis tot
mala portare. peccatores . vt dicit ſcūs
Bernardus. Vident noſtras exterioēs
afflictiones. ſed non vident noſtras in
teriores conſolationes. q̄ valde multum
excedunt afflictiones. adeo vt eis īexco
gitabilis in interioribꝫ ſcī ſpē cōſolatio
oēm fere exteriorū pciū afflictionē adi
mat. ꝛ ꝑ xp̄i noīe varijs ſupplicijs ſub
ici ꝙ ea euadē malint. vt in plerorūqꝫ
martirū legendis eluceſcit ; Et ideo ſcī
martires reſpondent tacite queſtioni .
et dicunt . ſicut habundant paſſiones
in nobis . ſic et per xpriſtum habun /
dat conſolatio noſtra. In quo verbo
duo dicit . Primo malum paſſionis ex
tranee quo temporaliter affliguntur .
Secundo bonum cōſolationis intranee
quo dulciter cōſolantur. Primū carnis
afflictiuum. ſed Secundū eſt anime re
fectiuum . Notatur ergo Primo. exte /
rior afflictio q̄ua mala purgantur. ſed
Notatur Secundo interna refectio .
qua bona cumulantur. Primū notatᷓ .
cum dicitur. Sicut habundant paſſio/
nes xpriſti in nobis. ſed Secundū cum
additur. ſic et per xpriſtum habundat
cōſolatio noſtra. Sed quia iſta duo. ſcꝫ
Afflictio et Conſolatio. in via ſunt ſi /
mul. ideo ſimul ſunt tractanda. quia cō
traria iuxta ſe poſita clarius eluceſcūt.
Eſt igitur hic Notandum . ꝙ ideo
preſentis temporis malum non eſt fu /
giendum ſed pacienter ferendum. quia
ſemper corporis ſupplicium ad men /
tis fertur gaudium ſi cōſideretur pre /
mium. Sunt ergo paſſiones volunta/
rie triplici racōne digne. Nam ſunt pri
mo digne diuino auxilio. Secundo ſūt
digne interno ſolatio. Tercio ſunt dig
ne ſpirituali cōſortio ſiue potius ſūmo
bono . vt ſic homo paciens adiuuetur .
exterius. conſoletur interius. et in fine
coronetur ſuperius. Dico ꝙ paſſio /
nes iſte ſi ſunt voluntarie ſunt digne
eterno auxilio Eſt enim dignum et iuſ
tum . eſt racōni cōſonum . vt qui patiᷓ
ꝓpterr xpriſtum ſenciat xpriſti auxi
lium. Quis vnquam ſperauit in domi
no et derelictus eſt ? Nam Elephantes
dum inter ſe pugnant ſuos amatores
mirabiliter amant . ꝙ ſi vulnerari cō /
tingat eos in medio ſui ponunt et de /
fendunt quantum poſſunt . Nam et
Apes . quando alterius aluearis exa /
men inuadunt. ſi ibi alias fauentes in
uenerint ; eas non ſolum nō ledunt ſed
protegunt et defendunt. Quis niſi dia
bolo ſit ſimilis ſuos ꝓpugnatores ſiue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

defenſiones non diligit ? Ergo ponere
neceſſarium eſt nec in dubium deducen
dum. ꝙ ſummū bonum eos amat. qui
pro ſe pugnant. ſed nō amaret ſi eos in
afflictioībus nō adiuuaret. cū ſibi nec
deſit iuuandi potencia nec ſapiencia.
Manifeſtum ergo eſt. ꝙ cum ꝓ xpriſto
bellamus ab ipſo quantum neceſſe eſt
adiuuamur. Unde dicitur prima. Pet̄
vltimo. Deus autem omnis gracie qui
vocauit nos in eternam ſuam gloriam
in xpriſto iheſu modicum paſſos perfi
ciet confirmabit ſolidabitqꝫ. ꝓpter qd̄
dicitur Hebre. ſecundo. In eo autē in
quo paſſus eſt et contemtatus . poteſt
et hijs q̄ temtantur adiuuare vel auxi/
liari. Pſalmiſta. Cum ipſo ſum in tri/
bulacōne . eripiam eum et glorificabo
eum . Et certum eſt ꝙ adeo potens eſt
vt nemo ſuorum militum debeat dubi/
tare. Pſalmiſta. Dominus michi adiu
tor nō timebo quid faciat michi homo .
Dominus michi adiutor et ego deſpici/
am inimicos meos. et in alio loco. Do /
minus illuminatio mea . et ſalus mea
quē timebo. vſqꝫ ibi Si conſiſtāt aduer
ſū me caſtra . non timebit cor meum .
Quis niſi ſtultus debeat timere auxi /
liante omnipotente . Si ſic militem in
bello cōfortat p̄ſentia ſui regis dū eius
vocem confortantem audit. quid faciet
p̄ſentia omnipotentis. Nam et ob hanc
cauſam . vt dicit Auguſtinus. potuerūt
martires capi . potuerunt verberari .
potuerunt deo permittente occidi . ſed
non potuerunt permutari vel vinci .
Exemplū de beato Anthonio heremita
Qui vſqꝫ ad mortem a demonibus ver
beratus ? dum ſentiret adeſſe iheſū ait.
Ubi eras bone iheſu vbi eras . At ille .
hic Anthoni eram. ſed volui videre cer/
tamen tuum . et quia viriliter certaſti
te per totū mundum faciam nominari
¶ Secundo. Paſſiones iſte pacienter
portande ? ſunt digne interno ſolatio .
Nunquam deus cum ſit ſumme bonus
et dulcis et rectus hominē affligit ex /
terius quin conſoletur interius . Nam
et omnis bonus medicus medicinam
amaram guſtui palliat ſub aliquo dul
ci . vt ſic ab egro poſſit aſſumi . Unde
Apoſtolus ſecūda ad Corintheos ſep /
timo. dicit. Repletus ſum conſolatione
ſuper habundo gaudio in omni tribula
cōne veſtra . nam cum veniſſemus ma /
cedoniam nullamqꝫ requiem habuit ca
ro noſtra. ſed omnē tribulacōnem paſſi
foris pugne. intus timores. ſed qui cō/
ſolatur humiles cōſolatus eſt nos deus
Unde et Propheta dicit ad deum .
Secundum multitudinē dolorum me/
orum in corde meo conſolationes tue le
tificauerūt animā meam. Ob hanc cau /
ſam Job ſexto dicebat . Quis michi
det vt veniat peticō mea et qd̄ exſpecto
tribuat michi deus. et hec ſit conſolatio
vt affligens me dolore non parcat .
Unde et quidā fuit ſanctus pater. qui
omni anno conſueuerat infirmari . et
ex hoc multum gaudebat. Cumqꝫ vno
anno nō fuiſſet ſolito infirmatus cepit
flere et dicere. nūc video quia deus ob/
litus eſt mei . Cum milites ad beatum
Blaſium capiendum veniſſent. ille ait
nunc video. quia oblitus dominus nō
eſt mei. Senciebant enim ſancti inte /
rius ſe conſolari . dum eos contingeret
foris affligi. nam iuxta Prophete ſen /

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

renciam . Dum ſuꝑbit impius incen/
ditur pauper . Quia paciencie virtus
cum perfectum habeat opus ꝑ flagella
exterius apoſita excitatur . quia ex/
citata anima conſolatur . et pati pro do
mino delectatur . Nam omne cōtrariū
ad preſenciam ſui cōtrarij excitatur et
forcius operatur . Unde videmus ad
ſenſum ꝙ aqua ſuperfuſa calci . ignis
qui latet in calce ſtatim inardeſcit et a/
quā feruere facit . ſed ex ſuperfuſo oleo
non ferueſcit . quia oleum igni contra/
rium non exiſtit . ideo aqua calida in
frigido loco effuſa cicius congelatur q̄
aqua frigida . quia ad preſenciam calo
ris frigus forcius agit . Ignis eciam ſi
aſperſus aqua fuerit forcius incaleſcit .
Quare fabri dum in ignem ferrum po
nunt aqua ignem aſpergunt . quia dū
ſuum contrarium ſentit forcius incaleſ
cit . Ob hanc eciam cauſam ſol maiorem
calorem in mari generat q̄ in terra .
quia aqua magis q̄ terra illi eſt cōtra/
ria . Ex hijs manifeſte apparet ꝙ paciēcia
virtus nobiliſſima dū ſimpliciter ſibi
contraria adeſſe ſentit . excitata ab eis
inualeſcit . et eſt ſecundum Gregorium
opus paciencie omnia mala equani/
miter ferre et contra inferentem nullo
moueri dolore . Tercio . Tempora/
les pene portate ſunt digne ſuꝑno pre
mio ſiue ſummo bono . Eſt igitur dig/
num vt corona reddatur ei qui non po/
tuit paſſionibus ſuperari . Nam victo/
ribus corona redditur . ſed nullus ma/
ior victor eſt q̄ qui nullo bello ſuperari
poteſt . ſed quanto forcius inpugnatur
tanto virilior inuenitur . igitur talis a
rege iuſtiſſimo coronari meretur . Et

ꝓpter hoc dicitur in Apocalipſi ſecūdo
Nichil horum timeas q̄ paſſurus es .
et ſequitur . Eſto fidelis vſqꝫ ad mortē
et dabo tibi coronam vite . Nunquid ve/
ritas poteſt mentiri ? Ergo ſi coronam
victoribus promittit . neceſſe eſt vt om
nis legittime pugnans coronam pro
mercede recipiat . Unde dominus luce .
viceſimoprimo . dulciter ait . Vos eſtis
qui permanſiſtis mecum in temtacōni
bus meis . et diſpono vobis ſicut diſpo
ſuit michi pater meus regnum . vt eda
tis et bibatis ſuper menſam meam in
regno meo . Non ergo ſancti potuerunt
penis ſuperari . quia maior erat conſo/
latio interior q̄ pena exterior eſſet . et
naturale eſt . ꝙ ſemper minor maiori
virtute ſuperetur . Unde . ſi modicum
aque quāuis contrarie in magnum ig/
nem proiciatur non ſolum nō ignis ex/
tinguitur . ſed in maiorem flammam
erigitur . Sic eciam aurum non corrū/
pitur in igne . eo ꝙ non habeat in ſe cō/
ſumtionis principium . ſic nec vir ſanc
tus a pena vincitur . eo ꝙ non habeat
in ſe peccatum qd̓ eſt in homine omnis
corrupcōnis principium . et ideo bene
dicit Apoſtolus . Sicut habundāt paſ/
ſiones xpriſti in nobis . ſic et per xp̄m
habūdat conſolatio noſtra . Hanc mar
tirum conſolationem primam : que ex/
iſtens in via conſiſtit in omnis aduer/
ſitatis equanimi tollerancia . et ꝑ hanc
ſecundam . que eſt in patria in ſummi
boni ſuauiſſima et ꝑpetua fruitione :
nobis cōcedat xpriſtus Iheſus qui ſine
fine viuit et regnat in ſecula bn̄dictus .
Amen . ꝛ Item .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

333

De Martiribus.

Iuſti autem in perpetuũ viuent. Sapiencie tercio. Quantũ bonum ſit vita? quis exprimet carnis lingua. Nam vita eſt tantum bonum. ꝙuis celum ſit corpus nobiliſſimum ex luce formatum. ſit et altiſſimum. influentia maximum. ⁊ omĩs generationis quodāmodo cauſa ⁊ principium. ſic eſt eo nobilius qđcumqꝫ viuit in quantũ tamen eſt viuũ. Vnde tam Philoſophi ꝙ doctor eximius Auguſtinus. in ſentencia merito cõueniunt. ꝙ omnis ſubſtancia viuens eſt nobilior qualibet nõ viuente. Nam vite nobilitas ex ipſo appetitu nature probatur. vt omnia viuentia vt ſeruare poſſint vitam. refugiunt omnia contraria vite et appetũt omnia vitam ſeruantia. ſicut patere poteſt ad ſenſum diſcurrenti ꝑ ſingula Vnde enim eſt tanta cura humana ad tot cibariorum genera. ad vina tam optima. niſi vt conſeruari valeat vita. Magnum igitur bonũ eſt vita pro qua ſeruanda tanta cura eſt in natura. et ſi tam nobilis eſt vita ꝑna. ꝙ nobilis eſt vita ſumma. ſi ſic vita creata. quid eſt vita increata. ſi ſic vita miſerijs plena ꝗđ eſt vita omnia in ſe continens bona et nulla penitus mala? Si eciam ſic vita terrena neceſſe deſerenda. quid eſt vita beata perpetuo duratura? ergo ſi ad hanc vitam venire volumus. vbi vltra mori non timeamus. iuſti nũc eſſe laboremus. et ideo dictum eſt. Iuſti autem in ꝑpetuum. In quo verbo ad martirem hodiernum aſſumto Notantur maxime Duo. ſcilicet. Primo ſtatus martirum militantium et laborantium nunc in pugna. Secundo. Status ipſorum triumphantiũ et gloriantium in corona. Primus ſtatus cumulatiuus exiſtit meritorum quibus ſplenduerunt in via. Secũdus ſtatus ſuſceptiuus premiorũ exiſtit. quibus gloriantur in patria. Notatur ergo ſtatus in quo ſunt iuſticiam operati. cum dicitur Iuſti. Secundo Notatur ſtatus premij quo ſunt in gloria coronati. cum additur. In perpetuum viuent.

¶ Eſt igitur circa iuſticiā Notandũ. ꝙ eſt quadruplex Iuſticia quā operari debemus. ſicut ſancti Martires oꝑati ſunt. Nam prima iuſticia eſt. per quā redimus ad deum celeriter. et iuſticia quā excercemus humiliter. Et iuſticia qua nos punimus veraciter. et iuſticia qua nos ſeruimus perſeueranter. Prima iuſticia eſt ad deum redeũcium Secunda eſt virorum humilium. Tercia eſt veraciter penitencium. Quarta eſt in bono perſeuerantium. Dico. ꝙ eſt iuſticia per quam redimus ad deum celeriter. Nemo enim eſt qui non peccet. et humanum eſt peccare. ſed diabolicum eſt in peccato ſtare. et ideo ſi peccamus cito ad deum redire ſtudeamus. Sicut enim dicitur in Eccleſiaſtico. decimoquarto. Ante obitum tuũ operare iuſticiam. quia non eſt apud inferos inuenire cibos. quaſi diceret. Nunc peccata penitere. nunc confitere. Nunc elemoſinas ſtudeas dare. quia nulla poſſunt eſſe iſta poſt mortem. nec eſt cibum inuenire quo tuam famē valeas reparare. Vnde dicitur in eodē verſu. Ante mortem benefac amico tuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

et ſecundum vires tuas diſpergens da
pauperi Qm̄ turpe eſt et ꝙ indecēs iu
dicatur. vt leo de preda ſua facit elemo/
ſinam. et homo manu ſtringat ꝓ aua /
riciam . cum teneatur ex debito facere
miſericordiam. Non ſunt veſtra ſuper/
flua ſed ſunt pauperibus eroganda .
et tamꝙ ſua reddenda . et ideo appella
tur iuſticia vt reddamus pauperibus
debita . O ꝙ felices qui pro hac iuſticia
tradunt omnem pecuniam. dicitur eīm
Prouerbiorum. vndecimo. Non prode/
runt diuicie in die vlcionis. iuſtitia ve
ro liberabit a morte . Unde dicitur .
Thobie. quarto. Ex ſubſtancia tua fac
elemoſinas. et noli auertere faciem tuā
ab vllo paupere. quare quia ſicut dicit
Ita fac vt non auertatur a te facies do
mini. et addit modum dandi . Quomō
inquit poteris ita eſto miſericors ſi mul
tum tibi fuerit habundanter tribuē .
ſi exiguum illud eciam impꝫtiri ſtude .
Et addit huius iuſticie cauſam. Premi
um inquit bonum thezaurizas tibi in
die neceſſitatis . quia elemoſina ab om̄i
peccato et a morte liberat. et non pacie
tur animas ire in tenebras . Fiducia
magna erit corā ſummo deo elemoſiā :
omnibus facientibus eam . Attende ti
bi fili ab omni fornicacōe. et preter vxo
rem tuam nunꝙ paciaris crimen ſcire
Superbiam nunꝙ in tuo ſenſu aut in
tuo verbo dn̄ari permittas ꝛc̄. Unde
Bernardus . Ueniet dies illa quando
plus valebunt opera ꝙ marſubia ple /
na. Quid profuit diuiti Epuloni pecu
nia ? quid veſtimēta pulcherrima pur
purea ? quid ſplendida cibaria ? cum
nullam vellet facere miſericordiam ?

Nonne ſicut fuit abſqꝫ miſericordia .
ſic totus ardebat in flamma ? Sciebat
ꝙ diuerſa vina habuerat . ſed guttam
aque habere nō poterat. O ꝙto conſul/
cius et melius feciſſet ſi lazarum pa /
uiſſet . cuius auxilio penas euaſiſſet
eternas. hoc videlicet conſilium domini
facite vobis amicos de mammona ini /
quitatis vt cum defeceritis recipiant
vos in eterna tabernacula. Secūda
eſt iuſticia q̄ eſt deo ſeruire humiliter .
Unde dominus dans exemplum humi
litatis. dicit Mathei. quarto. Sic de /
cet nos implere omnem iuſticiam. id ē
omnem humilitatem . omnem dicit .
quia eſt principium humilitatis. ſicut
gloſa tāgit. quo homo ſubicit ſe maiori.
et ſecundum humilitatis genus eſt ma
ius primo quando homo ſubicit ſe pari
et tercium genus humilitatis ē quo ho
mo ſubicit ſe minori. ſicut xpiſtus Jo
hanni . dum ab eo voluit baptizari .
In hijs tribus perfecta eſt humilitas.
et per cōſequens ꝑfecta iuſticia demon
ſtratur . Nam primum genus ſuperio/
ribus redditur ex neceſſitate . Scdm
paribus redditur ex congruitate. Sed
Tercium inferioribus redditur ex ha/
bundanti bonitate. O ꝙ meritorium .
ꝙta laude dignum ſe ſubicere omni ho/
mini propter deum . Nam quia ſancti
martires hoc fecerūt ideo martirio dig
ni fuerunt et apud deū ſublimati ſunt
Omnis enim qui ſe humiliat exaltabi
tur . et ſemper iuxta modum inclina /
tionis eſt modus exaltacionis . Aqua
enim quanto exalto deſcendit tanto ex
parte oppoſita aſcendit . arbor quanto
radicem in terram figit profundius :

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

tanto in ſurſum erigitur amplius. Vn
Cucurbita q radices modicas in ter/
ra figit cito deficit et areſcit. Quia ſu/
perbi radices humilitatis in terra non
ponunt citiſſime valde ruunt. Non eſt
tutum ſed valde ſtultum ſuper vanum
arene fundamentū altum eleuare pala
cium qd ruet ad modicū aquilonis im
pulſum. Vnde docet Boecius. Collo/
candam eſſe domum ſuper humile ſax/
um. nō ſuper altum montem vbi vento
rum paciatur inpulſum. feriunt enim
ſepe montes fulgura. quando valde
quiete ſunt valles. Quare ſuperbi ſi/
miles ſunt fumo qui aſcendendo non
pficit ſed penitus euaneſcit. Pſalmiſt.
Vidi impium ſuperexaltatum et ele/
uatum ſicut cedros libani. et tranſiui
et ecce non erat. queſiui eū et non ē in/
uen. lo. eius. Tercia eſt iuſticia que ē
penitere veraciter. Juſtum eſt enim vt
qui peccat penitenciam agat. dolens
plangat et gemendo ſe puniat vt deo ſa
tiſfaciat. Nam et lupus dum de nocte
ad Caulas vadit. vt a Canibꝫ ſentiri
nō poſſit contra ventum incedit et pla/
ne valde vadit. ſi caſu ad lapidem pedē
percuſſerit et ſtrepitum fecerit: tamqꝫ
in eum qui offenderit in ſeipſum ſcele/
ris vltor inſurgit. et pedem qui in cul
pa fuerat fortiter dente ſtringit: ergo
ſi ſic ſe beſtia punit q neminem niſi ſe/
ipſam offendit. quid facere debet homo
racionalis qui diuina mandata infre/
git? proximum leſit et ſeipſum corru/
pit? penitendum ergo nobis eſt vera/
citer cum peccamus. Vnde dicitur Ma
thei. quinto. Niſi habundauerit iuſti/
cia noſtra plusqꝫ Scribarum et Phari/
ſeorū. nō intrabitis in regnū celorum.
Illi in ſolis exterioribus penitenciam
oſtendebant ſed corda Ypocriſi et mali
cia plena erant. Vnde dominus in Ma
theo. Aſſimilat eos ſepulchris exterius
dealbatis. ſed omni inmundicia intus
plenis. Vere igitur et non ficte debet
homo ꝑ peccatis penitere medici more
qui egroto non parcit ſi poſſit ſanari.
Nam vt exemplis vtar btī Jheronimi
Putredo carnis cauterio curatur et fer
ro. et venena ſerpentina curantur an/
thidoto. Sicut enim clauus clauo re/
pellitur. ſic dolor maiore dolore cura/
tur. Tunc enim medicus egroto miſe/
retur quando non parcit egritudini vt
curetur. tunc enim crudelis eſſet ſi par
ceret. quia tunc eum occidere curaret.
Ille igitur ſi percit qui vere iuſticiam
de ſe facit. et qui ſecundum morbi quan
titatem: curatiuam medicinam et ſa/
natiuam apponit. nam ſicut Apoſtolꝫ
dicit. Si noſmetipſos iudicaremus
non vtiqꝫ a domino iudicaremur.
¶ Quarta iuſticia eſt. qua ſeruimus
perſeueranter. nichil enim valet peni/
tenciam inchoare et vſqꝫ ad medium
trahere ſi non ſit perſeuerare. more leo/
pardi qui venationem quam primo in/
ſultu non ceperit. mox perſeueranter
venari deſinit et laborem aſſumtum et
beſtiam ſimul perdit. Quid valet do/
mum fundare et parietes erigere. ſi ſic
remanet non appoſito cacumine? Re/
quirit ergo iuſticiam vt perſeueremus
in penitencia. nec vlla prorſus fran/
gamur iniuria. Vnde vir ſanctus dicit
in perſona omniū taliū Michee ſeptīo.
Iram domini portabo quia peccaui ei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

donec iudicet cauſam meam ꝛ faciat iu
dicium meum et deducat me in lucem
vt videam iuſticiam eius. Sed Nota
hic diligenter. quia a iuſticia qua redi
mus ad deum velociter. alieni ſunt mū
di potentes. A iuſticia qua ſeruimus
humiliter. alieni ſunt preſumentes. A
iuſticia qua penitemꝰ veraciter. alieni
ſunt iudices et potentes. Sed a iuſti/
cia qua ſeruimus ꝑſeueranter. alieni
ſunt omnes ad vomitum reuertentes.
Dico. ꝙ a iuſticia qua conuertimur ad
deum velociter. alieni ſunt omnes mū/
di potentes. qui non ſolum ad peniten
ciam nō cōueniunt ſed venientes deſpi/
ciunt et contemnunt. Sed nunc tales
iſti attenderēt quid in inferno dicēt qn̄
ſuper ſe viderint quos derident nunc
viuentes. Unde dicitur Sapiencie
quinto. Tunc ſtabunt iuſti in magna
conſtancia aduerſus eos qui ſe anguſti
auerunt et qui abſtulerūt laboēs eorū.
Ac illi videntes turbabuntur timore
horribili. et mirabuntur in ſubitacione
inſperate ſalutis. gementes pre anguſ/
tia ſpiritus. dicentes inter ſe peniten/
ciam agentes. et pre anguſtia ſpiritus
gementes Hij ſunt quos aliquando ha
buimus in deriſū. et in ſimilitudinem
improperij. Nos inſenſati vitam illo/
rum eſtimabamus inſaniam. et finem
illorum ſine honore. quomodo coputa/
ti ſunt inter filios dei. et inter ſanctos
ſors illorum eſt? et cōcludunt contra ſe
ipſos concluſione irreuocabili dicentes
Ergo nos errauimus a via veritatis:
et iuſticie lumen non luxit nobis. et ſol
intelligencie nō ortus eſt nobis. laſſa/
ti ſumus in via iniquitatis et ꝑditio/
nis? et ambulauimus vias difficiles:
viam autem dn̄i ignorauimus. Quid
nobis ꝓfuit ſuperbia? aut diuiciarum
iactancia quid contulit nobis? Tran
ſierunt omnia ꝛc. lege totā hiſtoriā diſ
tincte. quia ſupra modum predicabilis
eſt et pulchra et ad penitenciam adduc
tam. A ſecūda iuſticia q̄ ſeruimus deo
hūilit̄. alieni ſunt p̄ſumētes qui nolūt
eſſe humiles ſed ſolum q̄ alta ſunt appe/
tentes. in multis ſe dicunt iuſtos cum
faciunt peſſima. non attendentes qđ
dicitur Eccleſiaſtes tercio. Si cōuerte
rit iuſtus a iuſticia ſua et fecerit iniqui
tatem ponam offendiculum coram eo.
et non erunt in memoria iuſticie eius
quas fecit. Tercia a iuſticia qua nos
penitemꝰ veraciter deficiunt hodie mū
di rectores qui nec in ſe iuſticiā agunt.
nec ſubditos iuſte puniunt. Unde eis
dicitur Sapiencie ſexto. Audite reges
et intelligite diſcite iudices finiū terre
Data em̄ vobis poteſtas ab altiſſimo.
qui interrogabit opera veſtra et cogi/
tacōnes veſtras ſcrutabitur. quoniam
cū eſſetis miniſtri regni eius non recte
iudicaſtis neq; cuſtodiſtis legem iuſti/
cie et ideo cito apparebit vobis ꝙ iudi/
cium duriſſimum in hijs qui preſunt
fiet. Exiguo enim conceditur mi/
ſericordia ſed potentes potenter tormē/
ta pacientur et forcioribꝰ forcior inſtat
cruciatio. lege ibi totam auctoritatem
quia valde predicabilis eſt et pulchra
et timoris incuſſiua. Talibus enim
dicitur Yſaye quinto. Ve qui iuſtifi/
catis impium ꝓ muneribus et iuſtici
am iuſti aufertis ab eo. Contra hoc di
citur Yſaye primo. Quomodo facta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

eſt meretrix ciuitas fidelis iuſticia ha/
bitauit in ea. nunc aūt homicide. prin/
cipes tui infideles. omnes diligunt
munera ſequuntur retributiones.
Quarto a iuſticia qua bonum agimus
ꝑſeueranter. alieni ſunt ad vomitū re/
uertentes. et a bono cadentes. talibus
dicitur Amos ſexto. Conuertiſti in
amaritudine iudicium et fructus iuſti
cie in abſinteum. Sic igitur patet ſta
tus meriti in quo ſancti ſunt iuſticiam
operati. Sequitur Status premij
in quo ſancti ſunt gloria coronati. Et
notatur cum dicitur. in ꝑpetuū viuēt.
Eſt ergo hic breuiter Notandum. ꝙ eſt
vita nature. de qua dicitur Geneſis.
primo. Inſpirauit in faciem eius ſpi/
raculum vite et factus eſt homo in ani/
mam viuentem. Itē eſt vita q̄ dicitur
culpe. de qua dicitur illud ad Rōnos
Si ſecundum carnem vexeritis morie/
mini. Itē eſt vita gracie. de qua dicit
Apoſtolus. Viuo ego iam nō ego viuit
vero in me xpriſtus. Item eſt vltimo
vita glorie. de qua hic agitur et eſt vera
Primo quia vita illuminans. Secūdo
quia eſt vita delectans. Tercio quia eſt
vita ſacians. Quarto eſt vita eternalit̄
durans. Quis hanc talem vitam non
appetat? Quis ad eam totis obtutibus
non aſpiciat? quid in hijs melius? quid
delectabilius? quid mirabilius? Nam
illa vita eſt mentis illuminatiua ad cog
nicōnem ſublimiſſime veritatis. Eſt
cordis delectatiua ꝓpter experienciā
ſuauitatis. eſt ſumme ſaciatiua ꝓpter
copiam vbertatis et in bonis ſublimi/
bus copioſitatis. Eſt tempore ꝑpetuo
duratura ꝓpter abſenciam defectibili/

tatis ſiue preſenciam eternitatis.
Dico. ꝙ illa ſumma et beata vita q̄ eſt
martiribus data eſt anime illuminatiua.
conferens certam et veram ſcienciam.
eo ꝙ veritatis diuine ſiue ſapiēcie ſcīis
eſt oſtenſiua. Quid enim ſublimius q̄
illum vere cognoſcere in quo ſunt om̄es
theſauri ſapiencie. ymmo q̄ videre et
corde tenere ipſam ſapienciam. Nam
conſtat vt dicitur in Methaphiſica. ꝙ
omnes homines natura ſcire deſiderāt.
Ob quā cauſam quēlibet ſenſū amamus
quia per ipſos multa addiſcimus. quia
pauca ſunt in intellectu. q̄ non prius
fuerunt in ſenſu. Vnde ob amorem ter
rene ſciencie q̄ perit Demoſtenes philo
ſophus. cum centum et ſeptem annorū
eſſet: non libentur ſe mori dixit. quia
tunc ſe incipere diſcere aſſeruit. Mag/
num igitur bonum eſt ſciencia ꝑ qua
ſic eſt anxia cura humana. et ſi talis eſt
iſta ſciencia creata. qualis eſt increata
ſapiencia cui hec cōparata eſt penitus
nulla? Magnum igitur bonum et ſum
mum eſt illa vita q̄ diuine ſapiencie eſt
cognitiua. Nam ꝙ hoc faciat dominus
in Johanne docet dicens. Hec eſt vita
eterna. vt cognoſcamus te verum deum.
et quem miſiſti Iheſum xpriſtum.
Secundo. illa vita eſt valde delectatiua
nichil enim eſt delectatio q̄ conuenien/
tis cum cōuenienti coniunctio. quare
oculus delectatur in aſpectu coloris?
olfactus in ꝑceptione odoris? guſtus
in perceptione ſaporis. et ſic de alijs.
et tanto magis quāto vnum alteri am/
plius cōuenit? quia magis delectatur
ſenſus in medijs q̄ in extremis. eo ꝙ
obiectorū excellencia ſenſum corrūpat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

vt Philoſophus dicit. Cum igitur ani
ma in illa beata vita ſuo conuenientiſ/
ſimo et deſideratiſſimo ſit coniuncta to
ta a delectationibus eſt abſorta. q̄d eſt
illud ſumme delectabile cōiunctum ani
me vtiqʒ xpriſtus ihesus. Unde Apoſ/
tolus. Cum xpriſtus apparuerit vita
noſtra. tunc et nos apparebimus cum
ipſo in gloria. Tercio beata illa vita ē
anime quietatiua et pacificatiua quia
ſaciatiua et omnis appetitus termina/
tiua. Tante capacitatis eſt aīa ſicut
probat ipſa experiencia vt nulla re ter
rena. ymmo nec ex vlla creatura vale/
at eſſe plena quare ſolo ſummo bono po
teſt eſſe beata. quia eo ſolo ipſius perfi
citur appetitus. Unde Propheta dice/
bat in p̄o Notas michi feciſti vias vite
adimplebis me leticia cū vultu tuo ꝛc̄.
vſqʒ in finem. et in alio loco. Saciabor
cum apparuerit gloria tua. apud te eñi
eſt fons vite. Quarto illa beata vita eſt
duratione eterna. quid enim valerent
omnia ſupra dicta ſi aliquando eſſent
peritura. niſi ꝙ timoris pariter et do/
loris eſſent poſſidentibus cauſatiua.
Poeta. nam venit ex ſola proſperitate
dolor. Unde Boecius dicit. ꝙ infeliciſ/
ſimum genus fortune eſt fuiſſe felicem.
qꝛ dū felicitatis trāſacte miſeri recorda
mur: dieſqʒ letos ꝛ iocunda quandoqʒ
tempora in memoriā reuocamus: infe
lices multo dolore affligimur. Eſt igit̄
vt nichil ad beatitudinē deſit illa vita
eterna. Unde dicitur Mathei. quinto.
Ibunt hij in ſupplicium eternum Iſti
vero in vitam eternam Ab hac vita ſe/
parati erunt ineternū damnati. omni
bus malis intolerabilibus. et penis in
perpetuum duraturis immiſſi A qua
vita nos eruat qui cum patre ꝛc̄.

Item.

IN omnibus diuites effecti eſtis
in illo. primo ad Corintheos.
Tria enim diuiciarum genera clamat
diuina ſcriptura. nam quedam ſunt di
uicie Eternales. quedam ſunt diuicie
Spirituales. quedā vero diuicie Tem
porales. nam diuicie Eternales ſunt
diuicie glorioſe. Pſalmiſta. Gloria et
diuicie in domo eius. Diuicie ſpiritua
les ſunt diuicie gracioſe. et de hijs dici
tur in Themate q̄ non ſunt aliud ꝙ di
uicie virtutū. et gracie quibus replen/
tur ſanctorum Anime. et de hijs con/
trarium dicit̄. luce. duodecimo. Sicut
qui ſibi thezauriſat et non eſt in deum
diues. Talis eſt omnis qui diuicijs
ſpiritualibus carens poſſidet diuicias
temporales. De hijs duob9 generibus
diuiciarum quibus ſunt diuites noſtri
ſancti thema aſſumptum eſt. In quo
deſcribitur Status et Vita ſanctorum
Primo ex parte largientis potencie.
Secūdo ex p̄te ſcītatis anime. Tercio
ex parte Copioſitatis donorum. nam
ſancti ex donacōne potencie ſunt facti
autentici. ex p̄ficiente gracia ſunt facti
famoſi. ſed ex donorum copia facti ſunt
fructuoſi. Nōt̄ ergo premij diuini auc/
toritas vel poteſtas cum dicitur in illo
id eſt in deo. qui ſicut naturam: ita
contulit eis et graciam. Secundo vero
Anime ſanctitas. cum interponitur.
diuites facti eſtis. Tercio vero donorū
copioſitas cum p̄mittitur in omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Adeo enim diuites fuerunt vt ſicut ibi
dem dicit Apoſtolus. nichil deeſſet eis
in vlla gracia Tercium genus diui
ciarum. ſunt diuicie temporales. ſunt
diuicie oneroſe. Unde dicitur in Pſal.
Diuicie ſi affluant nolite cor apponere
Sancti ergo qui nunc poſſident diui/
cias eternales et habuerūt in via diui
cias ſpirituales. cōtemſerunt omnino
diuicias temporales. et hoc triplici ra
cione. Primo. quia vane et inefficaces
Secundo. quia inutiles et nociue.
Tercio. quia ſunt infirme et debiles.
¶ Dico ꝙ ideo ſancti diuicias tempo/
rales cōtemſerunt. quia ſunt penitus
vacue. falſe. et inefficaces. quia non
faciunt ad qđ ſunt. Philoſophus enim
in Methaphiſica docet. ꝙ omne qđ non
facit illud ad qđ eſt deſinit eſſe qđ eſt.
Sol enī ſi nō luceret quia ad hoc factus
eſt: lux eſſe deſineret. Similiter ignis
ſi non caleret ignis eſſe ceſſaret. Ergo
ſi diuicie illud ad qđ acquiruntur non
efficiunt tamꝙ̄ nichil ſunt a ſapienti/
bus cōtemnende. Stultum enim ſe eſſe
cōprobat qui vtitur aliquo ad vnum.
cuius virtus eſt ad oppoſitum. Nonne
ſtultus medicus eſſet qui alicui pacien
ti diſſinteriā aliqđ laxatiuū ad reſtrin
gendam materiā motam daret? Nonne
ſtultus eſſet qui ſitim extinguē volens
ſal manducaret. cuius eſt ſitim incendē
non extinguere? ergo a ſimili ſtultus
eſt qui volens capacitatem implere. et
ſitim habenti extinguere ſal nō deſinit
congregare. cum hoc ſitim non auferat
ſed augeat et ſemper maiorem inducat
Poeta. Creſcit amor nummi quantum
pecunia creſcit. Unde dicitᷣ Eccleſiaſt.
octauo. Auarus non implebitur pecu
nia. cuius duplex eſt racio ad preſens.
Una ſumitur ex parte pecunie. Altera
vero ex parte anime Eſt racio Prima.
quare pecunia nō ſaciat quia res vane
Sic enim de homine dicitur. ꝙ vniuer
ſa vanitas omnis homo viuens ꝓpter
quem pecunia facta eſt: quanto magis
ipſa pecunia vanitas eſt. Item ſi om/
nia vanitas. ſalomone teſte. ergo pecu/
nia vanitas eſt. ſed cōſtat ꝙ vanum lo
cum non replet. vnde vmbra q̄ eſt vana
nullius loci eſt repletiua. igitur ex pe/
cunia tam vana non poteſt repleri ani
ma. quare cum anima cōgregata quan
tacumqꝫ pecunia ſemper remanet va/
cua. et cū vacua natuāliter eſſe nolit ſed
ſuo bono repleri deſideret: ſemper at/
trahit vt repleri poſſit et nunꝙ̄ congre
gare deſinit donec viuit. vi q̄li omne tē
pus ad cōgregandū putet inſufficiens
Alia racio ē ex ꝑte aīe. cū ſit quodāmō
capacitatis infinite ſolo ſūmo bono ſa/
ciabilis. Nulla eſt enim comparacio cō
menſuracōnis infiniti ad finitū. quare
ſi anima eſt capacitate infinita. oīs
aūt mūdana pecunia eſt finita. impoſ/
ſibile eſt vt anima repleatur ex ea.
Ymmo ſi multiplicarem ſemper pecu/
niam cum ſemper eſſet finita. ſemper
aīma remaneret vacua. appeteret alia.
Poſſet eciam dici ꝙ appetitus hominis
ſe habet ad diuicias ſicut inteſtinū ven
tris ad ciborum delicias. Nam ſtoma/
chus eſt talis nature. ꝙ ſi pauca reci/
pit ſe reſtringit et paucis cōtentus eſt.
Sed quanto plura cibaria recipit tāto
plus ſe extendit et morem gerens pre/
benti alimoniam: ad alia recipienda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

capacioꝛ ſit. Unde ad litteram videmꝰ
vt in pluribus ꝙ magis ſunt contenti
pauperes in ſuis paucis ꝙ̄ in ſuis mul
tis ſunt diuites. Salomon tamen
vanitatem diuiciarū aſſignat maxime
ex duobus. ex pte poſſeſſoris et ex pte
heredis. De primo enim ſic ait. Eccleſi
aſtes quīto. Ubi multe ſunt opes mul
ti et qui comedunt eas. et quid prodeſt
poſſeſſori niſi ꝙ cernit diuicias oculis
ſuis. Nam ſuum frumentum comedūt
comites et famuli. ergo nichil vltra gre
garium hominē habet diues: ꝙ̄ vt di/
uicias oculis ſuis videat ⁊ eas ab alijs
⁊ exteris conſuū reſpiciat. quāto enim
diuicie ſunt plures tanto diuites neceſ
ſario pluribus comeſtoribus indigent.
et ſic ſuum poſſeſſorem magis indigen
tem faciunt ad cuſtodiendum ſuppellec
tilem pluribus facit famulis indigere.
Boecius. Neceſſe eſt eos pluribus indi
gere qui plurima poſſident ex quibus
apparet. ꝙ diuicie non faciunt hominē
ſufficientem ſed pocius egentem.
Secunda racō Salomonis ſumitur ex
parte heredis. Nam quidā relinquunt
diuicias ſiue pecunias viro iuſto. qui/
dam filio ſtulto. quidam vero extraneo
Dico. ꝙ aliquis qui ꝓpter ꝓpoſitū
laborans in vanum relinquit qđ lucra
tus fuerat viro iuſto. Eccleſiaſtes. ij.
Peccatori dedit deus afflictionem et cu
ram ſuperfluam vt addat et congreget
et tradat eas ei qui placuit deo. Sed
hec eſt inquit vanitas et caſſa ſollicitu
do mentis. Item vanum eſt quia relin
quit aliquando filio ſtulto. Unde dicit
Eccleſiaſtes ſecundo. Deteſtatus ſum
omnem induſtriam et que ſub ſole ſtu/

o

dioſiſſime laboraui habiturus heredem
quem ignoro vtrum ſapiens ſit futu/
rus an ſtultus. et dominabitur ⁊c̄.
Item vanum eſt. quia relinquit ali/
quando viro extraneo. Unde dicit eiuſ
dem. ſexto. Uir cui deus dedit diuicias
ſubſtanciam et honorem. et nichil deeſt
diuicijs ſuis et ex omnibus q̄ deſiderat
nec tribuit ei poteſtatem vt ex eo come
dat. ſed homo extraneus vorabit eas.
et hec vanitas magna miſeria eſt. et di
cit eiuſdem. quarto. Unus eſt et ſcđm
non habet. non filium. non fratrem. et
tamē laborare non ceſſat nec ſaciantur
oculi eius in diuicijs. nec recogitat di/
cens. cur laboro et fraudo animā meā
bonis: et hec vanitas eſt et afflictio peſ
ſima. Secundo. diuicie non ſolum
vane ſunt in afflictione ſed ſunt nociue
et inutiles. Boecius. Diuicie cum la/
bore acquiruntur. cum timore ſeruant̄
et cum dolore perduntur. O quot diui
tibus inſidie ponuntur. capiuntur. li/
gantur. tormentis exponuntur et occi
duntur. ab eis q̄ auare queſierunt au/
feruntur. Unde dicitur Eccleſiaſtici.
quinto. Qui amat diuicias fructum
nō capiet ex ipſis. et ſaturitas diuitis
non eum dormire facit. et addit. Eſt et
alia infirmitas peſſiā quā vidi ſub ſo/
le. diuicie cōgregate in malū dn̄i ſui. pe
reūt in afflictione peſſima. Generauit
filium qui ſumma in egeſtate erit. ſicut
egreſſus eſt nudus de vtero matris ſue
ſic reuertetur. et nichil afferet ſecū de
labore ſuo. Miſerabilis prorſus infir/
mitas. quō venit ſic reuertetur. Quid
ergo prodeſt ei ꝙ laborauit in ventum:
Cunctis diebus vite ſue comedit ī ⁊c̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Ex affectu igitur qui ex diuicijs conſe
quitur probantur diuicie eſſe inutiles
et nociue. Nam ꝙ vinum febricitanti
noceat tyſana vero cõferat. ꝙ venenum
hominem perimat. ꝙ tyriaca venenū
expellat: quomõ ſcitur niſi per effectū
qui illa cõſequitur ex effectibus conſe/
quentibus: quales ſunt diuicie cognoſ
citur. Audi Apoſtolū Thimo. vltimo
Qui volunt diuites fieri incidūt in tē/
taciones et in laqueum diaboli et in de
ſideria multa et nociua q̄ mergunt ho/
minē in interitum et ꝑdicõnem. Quid
iſtis peius? Si de peccato agitᷣ audi.
Eccleſiaſticū. Si fueris diues nõ eris
inmunis. Exemplum de Saul. qui
anteq̃ veniret ad regnum non erat in
iſrahel vir melior eo Sed ditatus non
erat ibi forte peior eo. Unde Bernñdus
Quis ſciencior ſaule. quis Salomone
ſapiencior. et tamen ſuccedētibus ꝓſpe
ris vnus ex toto. alter ex parte deum
ſpreuit. Quare ſecūdum Boecium ma
gis timenda eſt fortuna proſpera q̃ ad/
uerſa. Nonne dicitur luce decimoquīto.
ꝙ mortuus eſt diues et ſepultus in in/
ferno. Quales igitur ſunt diuicie q̃ in
vtiles et nociue q̃ totis affectibus fu/
giende. cum hominem tam diuerſis a/
nime ſupponant periculis. et nichilo/
minus eum continuis corporis anxie/
tatibus ⁊ frequētibus aī ꝑturbacõibꝫ
degere cõpellāt. graciā auferūt. pecca/
torem cõſtituunt. et vltimo ad inferna
ducūt. Tercio. diuicie ſunt infirme
et impotentes nullas ad ſuos poſſeſſo/
res vires habentes. cuius debilitas ex
hoc patet. quãdocumqꝫ enī ad aliqua
operanda oportet eſſe aliqua multa nec
ſufficiunt pauca. ſignum eſt debilita/
tis in ſingulis eo ꝙ natura nunq̃ facit
ꝑ multa qđ poteſt per pauca. Ymmo
ſemper operatur per pauciora quantū
poteſt. vt philoſophus dicit. ergo cum
videamus. ꝙ qui volunt temporalem
neceſſitatem excludere oportet eos diui
cias innumerabiles cõgregare. nec ſuf/
ficiunt pauce. Tercium eſt eas debiles
eſſe maxime cum nec multe poſſint ne
ceſſitatem excludere. ꝙ aūt multitudo
rebus ſingulis ſit ſignum debilitatis:
multis probatur exemplis. Exemplū
igitur primum accipe in natura. Nam
videmus multa reptilia in corpore exi
gua eſſe multipedia. vt vermes breues
et culices. in quibus ſunt multi pedes
quia valde ſunt debiles. quia ſi debiles
et pauci eſſent: corpus ſuſtentare non
poſſent. et greſſum et vitam per cõſe/
quens ꝑderent. Sapiens ergo natura
q̄ talibus forcia crura corpori ꝓporcio/
nabilia dare non potuit debilitatē mul
titudine ſuppleuit. Nam videmus. ꝙ
vbi pedes validi ſunt et fortes inueniū
tur pauciores eſſe. Unde hec eſt racio.
quare Culex plures q̃ Elephas habet
pedes. cum illud animal ſit exiguum
valde. hoc autem permaximum. Item
In rebus artificialibus videmus. ꝙ
quanto panni minoris ſint virtutis
ad fomentum naturalis caloris. tanto
neceſſe eſt vt eis homo induat plures.
Ex hijs exemplis certiſſimū eſt ꝙ di/
uicie ideo queruntᷣ plures. quia non
paucis cõtenti ſunt homines. quia ſunt
debiles et qđ promittunt efficere non
valentes. Nam promittunt ſuum poſ/
ſeſſorem facere beatum ⁊ felicē. et totū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

contrarium faciunt dum auferunt reg/
num ſupremū. et ducunt ad infernale
ſupplicium. Unde ob hanc cauſam.
Dominus in Matheo dicit. Facilius
eſt Camelum per foramen acus tran/
ſire. ꝙ diuitem intrare in regnum celo
rum. quia ſicut Camelus non poterat
per acum tranſire. ſic in regnum celo/
rum diues intrare non poteſt niſi ante
mortem deſinat eſſe diues. Iſtis conſi/
derationibus atqꝫ alijs ꝙplurimis.
ſancti diuicias contemſerunt. Et quid
mirū ſi contemſerunt vana hec ꝓpter
deum q̄ contemſerunt multi homines
ꝓpter mundum. Quid mirum ſi con/
temſerunt xpriſtiani qđ contemſerunt
pagani. Dicit enim Seneca. ꝙ nemo
dignus deo ſit q̄ diuicias non contem/
nit. et Bernardus. Magna abuſio et
penitus nimis magna vt diues velit
eſſe vermiculus vilis ꝓpter quem tam
pauper voluit eſſe dominus maieſta/
tis. Querat inquit paganus diui/
cias cum ſine deo exiſtat querat diuici
as et iudeus. qui eas accepit in repro/
miſſionē. Sed qua fronte xpriſtianus
diuicias querit poſtꝙ xpriſtus beatos
pauperes eſſe predicauit. q̄ eſt ergo tā/
ta auaricia q̄ xpriſtianos inuaſit vt nō
ſufficiat ſeminare et multa colligere.
ſed inſuper infinitis vſuris et va/
rijs mercacōnibus. quibuſcumqꝫ pec/
catis congregent peritura. Seneca dt
in obceſſa via pauperi pax eſt. et qui
pauper eſt nullam calumniam. nullas
formidat lites. nullas timet aeris paſſi
ones. et ideo inquit paupertas eſt dei
donum paucis datū. Gregorius Quid
in hac vita laborioſius ꝙ terrenis deſi/
derijs eſtuare. Sed quid quietius ꝙ
nichil preter deum in hac vita appetē.
ad patriam inquit liberius tendimus
ſi in via onere caremus. nam q̄ michi
onus diuiciarum abſtulit ad currendū
me cicius expediuit.

De Doctore.

Diſcite a me. quia mitis ſum. et
humilis corde. Mathei. vndecīo.
naturale eſt et ad ſenſum manifeſtum.
ꝙ omnes aque fluunt ad valles ſic ſpi/
ritualiter omnes ſciencie fluunt ad hu
miles. et in tantū eſt verum de aquis
ꝙ ſi aqua fluat ſuper aliquod planum
et obuiat illi aliqꝙ concauum ſtatim in
illud currit. nec vltra pertranſit donec
illius vacuitatem inpleuerit. nam ali/
quid vacui eſſe non ſinit nec ſine loco
locatum eſſe permittit. Cum igitur
vir humilis totū ſe euacuet dum nichil
ſe eſſe reputat diuina largitas ſua ſci/
encia et gracia eum replet. Magis enī
eſt creatricis eſſencie ꝓprium nichil re
linquere vacuum ꝙ ſit nature create.
ergo ſi creata natura nichil vacuum
eſſe ſinit: multo forcius hoc diuina fa/
cit. nam et videmus ad ſenſum ꝙ ſola
res radij dum ad ſpeculum concauum
veniunt ſe multiplicando et coartando
tantum ſplendorem et calorem ibi effi/
ciunt ꝙ ibidem ſtuppam accendunt.
Sic et diuine gracie ſiue ſciencie dum
ad humile cor perueniunt totum igneū
et ſplendidum reddunt. Econtra cor/
pus ſolidum et opacum radio ſolari nō
puiū. ipſi lumini aduenienti reſiſtit.
ipſum in ſui profundo non recipit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

ſed in ſola ſupꝑficie radius ſe diffundit.
quia lumen diuinum oblatum arrogã/
tibus ⁊ ſuperbia tumentibus: non pe
netrat intima cordis. ſed tamen quaſi
ſuperficialiter in eis exiſtit vt. ſint tan
tummodo ſapientes ſecundum huma/
nam apparenciam. ⁊ non ſecundum rē
et veram eſtimacionem. Nam et tali/
bus vt dicit Philoſophus longe magis
operepreciũ eſt videri ſapientes et
nõ eſſe ꝙ̃ eſſe et nõ videri. Ob quã cãm
Didimus philoſophus Alexandro illi
magno querẽti quõ poſſet eſſe ſapiens:
talia ei reſponſa mandauit. Deus p̄ſto
eſt tibi dare ſapienciam. ſed non habes
vbi eam teneas cum ſuperbia plenus
ſis. vas enim vno liquore plenum nõ
recipit alterum. niſi illud prius fuerit
effuſum. ſicut vas vacuum recipit in/
tra ſuum cõcauum quidquid fuerit illi
infuſum. et propter hec omnia dicit
Hugo. Fundamentum ſciencie humi
litas eſt. Ad quã tria videntur ſpectarē
vt nullam ſcripturam vilem teneas.
vt a nullo diſcere erubeſcas et cum ſci/
enciam adeptus fueris alios non con/
temnas. In verbo ergo veritatis p̄
miſſo ad honorē huius doctoris aſſum
to et in noīe eius dicto notantur maxi
me duo. Nam Primo ad diuinam ſapi
enciam nos inuitat. Secundo viam ꝑ
quã ad eũ ꝑueniendum eſt manifeſtat.
Itaqꝫ neceſſe eſt. ꝙ qui vult donum ſci
encie cum hoc doctore ꝑcipere non igno
ret principium vie. quia ſicut ignora/
tis principiis neceſſe eſt penitus artē
ignorare. ſicut Philoſophus dicit: ſic
nec vere ad brauium ſciencie ꝑuenitur
ſi via ꝑ quã ad deum ꝑueniendum eſt
ignoretur. Etenim doctor eximius ad/
uertens hoc. p̄mo inuitat ad ſapienciã
qua anima informatur. cum dicit. diſ/
cite a me. Secundo oſtendit ſapiencie
viam qua cicius peruenitur. cũ addit.
quia mitis ſum et humilis corde. Nec
videtur mirabile. ꝙ humilitas cum ſit
habitus affectiuus. ſit mentis illuminã
tiuus. quia hec non facit ꝑ ſe illuminã/
do ſed pocius tumorem euacuando. et
ſic viam luminis ſciencie preparando.
Ob quã cauſam dicitur in Prouerbiis.
vbi humilitas ibi et ſapiencia. qr eciã
dicit philoſophus. ꝙ ſapiencia et vir/
tutibus ꝑficitur anima: Dicit doctor
ſanctus. Diſcite a me. Diſcite inquit
Primo Cauſam ſciencie propter quã.
Diſcite. Secundo ſciencie formã ſcd̃m
quã. Diſcite Tercio ſciencie materiam
circa quã. Nam circa actum addiſcendi
iſta Tria ſunt ſollicite attendenda.
Primo cauſa ꝓpt̃ quã debemus ad diſ
cendum moueri. Secundo forma ſcd̃m
quã debemus regulari. Tercõ mateīa
circa quã debemus verſari. Dico ꝙ
Primo omnium eſt videre cauſam ꝓp/
ter quã ad ſcienciam debemus moueri
Non enim cauſa vana vel lucratiua.
ſed cauſa anime perfectiua mouere nos
debet ad ſcienciam principaliter.
¶ Eſt ergo Cauſa triplex. Primo vt
recedamus a malo. Secundo vt profi/
ciamus in bono. Tercio vt letemur in
optimo. vt ſic receſſus a malo ſit inci/
piencium. profectus in bono ſit ꝓfici/
encium ſiue bellancium. Sed ſtatus in
optimo ſit peruenientium. ¶ Dico
ꝙ ſi diſcere volumus Primo neceſſe ha/
bemus vt recedamus ab omni malo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Nemo enim poteſt inchoare bonum.
niſi primo deſerat malum. Omnis eñ
homo. bonus eſt vel malus. Sunt eñ
immediate contraria. ergo nullus po
teſt eſſe bonus niſi deſinat eſſe malus.
Sicut nullus vnquã poteſt eſſe ſanus
niſi deſinat eſſe infirmus. Nam teſte
Boecio. qui volunt Agrum ſerere p̃us
ſtudeant ab eo herbas noxias remouẽ.
Nullus enim niſi ſtultus ſeminat int̃
ſpinas. ſed in terra pocius noua. ara/
tro ſepe ſciſſa et ſic ſeminibus apta.
Sic enim eſt et in anima vt non ſit ap
ta ſuſcipere dei bona niſi deſerat mala.
et per dolorem fiat trita et diſpoſita re
cipere diuinam graciam. Unde Ambro
ſius dicit. Egreſſum vicij virtutis in/
greſſum. Unde dicitur in Prouerbijs.
Qui euitat diſcere incidet in malo. vñ
a contrario ſenſu. Qui ſtudet diſcere.
ſciet vitare mala. Non enim poteſt vi/
tare malum niſi prius cognitum. Nun
quã auis euitaret laqueum ſi laqueum
ignoraret. Nunquam agnus lupum fu
geret ſi eum non agnoſceret. Ideo bru
ta declinant ſua mala nociua. quia de
eis habent naturalem ſcienciam. Eſt
ergo ſciencia ſufficiens ad cognoſcenda
peccata. ad ſaltem neceſſaria. eo ꝙ vi/
tari non poſſunt niſi cognita. et non vi
tata obligent nos ad penam. quãuis
minuat ignorantia que non a toto ſed a
parte excuſat. et ꝓpterea Bernardus
dicit. Exponens illud Apoſtoli. Sci/
encia inflat. caritas edificat. ꝙ illa duo
caritas et ſciencia. ſunt ad ſalutem ne/
ceſſaria. eo ꝙ ſciencia ſine caritate in/
flat. ſed caritas abſq; ſciencia errat.
Multi enim olim fuerunt viri. qui ꝓp
ter defectum ſciencie facti ſunt heretici
Exemplum de pauꝑibus de lugduno.
qui hereſim predicarũt. corrigi rennue
runt. et ſe in ſuis hereſibus confirma/
runt? Unde hec fuit cauſa vna. ſcilicet
delectatio mali. Quare dominus poſt
reſurrectionem aperuit diſcipulis ſuis
ſenſum. vt intelligerent ſcripturas. vt
et ipſi mala vitanda cognoſcerent. et
ignorantes de hoc ipſo inſtruerent.
Unde dixit dominus ipſis diſcipulis.
in Matheo. Eſtote prudentes ſicut ſer/
pentes. et ſimplices ſicut columbe.
Nonne ſerpens mala vitat dum a ve/
neno mortifero quo egrotat. eſu herbe
amariſſime ſe purgat. et pellem veterẽ
abiciens totum ſe renouat? Nonne ſer
pens prudenter agit. dum pro defen/
ſione capitis ſine quo non viuit totum
corpus exponit? Nonne ſerpens mala
vitat dum incantatoris vocem declinat
et aures obturat ne audiat? Turpe
igitur eſt vt non faciant homines qđ fa
ciunt tanta cura ſerpentes ſibi noxia
declinantes. Secundo. Non ſolum
debemus diſcere vt recedamus a malo.
ſed eciam vt profitiamus in bono. Nõ
enim ſufficit abſtinere a malo. niſi faci
at homo qđ bonum eſt. Sed quomodo
bonum facies. ſi bonum ignoras?
Quomodo eciam bonum ſcies. ſi ſcien/
cia cares? Nunquid eris albus abſq;
albedine? Nunquid ſanus abſq; ſani/
tate? ergo neq; abſq; ſciencia potes eſſe
prudens. quare ſi eſt neceſſarium bo/
num ſcire. conſtat ꝙ talium bonorum
ſciencia eſt neceſſaria ad ſalutẽ. Neceſſe
igitur omnibus eſt cognoſcere peccata
capitalia. vt ea euitent. cognoſcere diña

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

mandata vt obſeruent. et ſcire fidei do/
cumenta vt nõ errent. Nam et anima
lia bruta cognoſcunt ſibi ſalutifera. cog
noſcunt ſibi contraria. Nam formica to
ta viget prudentia vt ſciat diſtinguere
inter grana quia derelinquẽs ordeacea
eligit frumẽticea. apes ſciũt diſtinguẽ
inter flores et de bonis eligunt melio/
res. ergo homo creatura digniſſima nõ
cognoſcet ſua anthidota. cuius anima
eſt capax vere ſciencie ſola? Ob hãc cau
ſam Apoſtolus Thiᷝ. Ad ſtudia litte
rarum inuitat. et vt in hijs q̄ iam didi
cit perſeueret Thimo. ſecundo. Tu in
quit ꝑmane in hijs que iam didiciſti.
et eciam q̄ credita ſunt dicta ſunt tibi.
et ſcias a quo didiceris. Et ne putaret
aliquis ſtudendum eſſe in vanis. Sub
dit. ꝙ ab infancia ſacras litteras noſti
que te poſſunt inſtruere ad ſalutem.
Omnis inquit ſcriptura zc̄. Eſt ergo
ſecundum doctrinam Apoſtoli ſtuden/
dum in litteris ſacris. in diuinis pre/
ceptis vt cognoſcamus q̄ nobis facien/
da ſunt. et que vitanda. ſciamꝗ peccata
cognoſcamus remedia et ſciamus q̄ bo/
na. et q̄ mala ſunt nobis in futuro pa/
rata. Non autem ſtudendum eſt in va/
nis. Sed hodie completũ eſt illud Aplĩ
Erit inquit tempus cum ſanam doc/
trinam non ſuſtinebunt. ſed ad ſua deſi
deria coacervabunt ſibi magiſtros pru
rientes auribus et a veritate auerten/
tes auditum conuertentur ad fabulas.
hoc autem de hereticis maxime verum
eſt. qui docent falſa. narrant placita
in audiencium deſideria. et more piſca
toris ponunt hamum mortis ſub appa
rencia edulij. Nam et aucupes ſub vo/
ce dulcis modulacõnis cor perferunt fe
ritatis. et ſub eſca et pallijs occultant
auibꝫ rethe mortis. Sic et heretici ſub
facie pallida ferocia gerũt corda et ſub
voce modula occultant ſue doctrine ve/
nena. non attendentes doctrinam xp̄i.
ſed pocius manichei. Unde contra om/
nes tales dicit ꝓpheta. Narrauerunt
iniqui fabulacõnes ſed non vt lex tua.
Nõ talis hic doctor Tercõ diſcere de
bemus. non ſolum attendere quomodo
recedamus a malo et proficiamꝰ in bo/
no ſed eciam vt locemur in optimo. id ē
firmemur in ſummo bono. In hac vita
ſicut dicit Bernũdus. Non eſt vera ſciẽ/
cia ſed opinio nutans et dubia. et ideo
laborandum eſſet. vt mens nrã ad deũ
veniret. quẽ dum cerneret omnia certa
racione cognoſceret. Unde eciam ad hec
inuitamur in Baruch. tercio. Diſcite
inquit vbi eſt ſapiẽcia. vbi virtus. vbi
ſit prudencia. vbi ſit intellectus. vt ſci/
amus ſimul vbi ſit longiturnitas vite.
vbi ſit lumen oculorum et pax quis in
uenit inquit locũ eius. quis intrauit
in thezauros eius. Certe pauci ſũt ho/
mines qui querunt hanc ſapienciam.
Sed dicitur in eodem. exquirunt hãc
ſapienciam que de terra eſt. et ideo ter/
ram amant tota die de terra tractant.
et ſolum terrenis vacant. Uerum qui
mente deo adheret veram ſcienciam et
certam ab eo parcipiet. quia ſeipſum
in optimo conſtituet. Quã ſtulti ſunt
qui poſſunt domum ſuam fundare in
ſolido. ſi ponunt eam in vento. et dum
fundare poſſunt in petra eam collocãt
in arena. Dicitur de columba. ꝙ nunꝗ̄
ſecura eſt. niſi qñ ſedet in foraminibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

petre. nec nos ſi nõ ſumus auibus ſtul
tiores vnquã ſecuri eſſe debemus . niſi
quando in vulnerum foraminibꝫ vere
petre quieſcimus. Nam et capre in al/
tiſſimis petris et rupibꝫ habitant vbi
repentem inferius lupum derideant .
Sic igit͛ patet cauſa ꝓpt̄ quã debemus
ad addiſcendum moueri .   Secundo
ſequitur videre de forma ſecũdum quã
debemus in addiſcendo regulari . Eſt
autem hec forma triplex. Prima. vt au
diamus humiliter. Secunda eſt. vt cog
noſcamꝰ veraciter. Tercia eſt vt expe/
riamur efficaciter . Nemo enim bene
diſcit ſi doctoris verba reuerẽter nõ au/
diat. ſi audita ſepe nõ ruminet. et cogi/
tata experimento non probet . Dico ꝙ
verba dei ab ipſis doctoribus ſiue p̄di/
catoribus ſancte eccleſie audienda ſunt
reuerenter. Quis enim militem regis
terreni cum humili reuerencia nõ dico
regem ſed eius nunciũ ꝙuis vilem de/
uotus non ſuſcipiat et verba ſiue lr̄as
regis non audiat . Nam ſi non audiret
ſed cõtemneret filius mortis eſſet. et tã
te pene ſubiaceret. quaſi regem ꝑſona/
liter contempſiſſet. Eſt igitur Prouͤbiũ.
Noli canem reſpicere ſed pocius cuius
ſit canis aduerte . Exemplum de rege
Dauid. ſecundi Regum. decimo . Qui
cum ad filium regis Amon patre mor/
tuo ad eum ſuper patris interitu conſo
landum nuncios miſiſſet. et ille ſeruis
Dauid dimidiã partem barbe raſiſſet.
et veſtes eorum medias vſqꝫ ad nates
precidiſſet . et turpiter eos deriſiſſet :
grauiter tulit. ⁊ cum eis bellum gerẽs
plures eorum in fugam ire compulit .
ꝙ plurimos occidit. et reliquos omnes
tota vita ſua in ſeruitutẽ redactos obti
nuit . Nã ⁊ brutorũ filij ꝑntũ doctrinã
audiunt et qđ docentur ope exequunt͛
Ergo ſi ſic ē inter bruta. ſi ſic homo vo/
cem terreni regis audit. quomodo vox
ſummi regis et inmortalis ſit audien/
da oſtendit . Unde dñs ad Jeremiam
triceſimoquinto eiuſdem. querimoniã
ponit dicẽs. vade et dic viris iuda Jo/
naab filijs Rechab . quia p̄cepit filijs
ſuis vt non biberent vinum vſqꝫ in diẽ
hanc. quia obedierunt precepto patris
ſui . ego autem locutus ſum ad vos et
non obediſtis michi . Audiamus ergo
reuerenter fratres kariſſimi. verba dei
ac nunciorum eius vt poſſimus eſſe ſa
pientes . Unde dicitur in Eccleſiaſtico.
Ne deſpicias narracõnem preſbiterorũ
ſapientum. ſed ab eis diſce ſapienciam
et in Prouͤbijs dicitur . Si accõmoda/
ueris aurem tuã ſapiencie tunc diſces
ſapienciã.   Secunda forma addiſcen
di eſt meditari attente. Fruſtra quidẽ
verbum auditur ſi nõ mente teneatur.
nec ſepius ruminetur et viuaci intelli
gencia cogitetur. Quid valet nature ſe/
creta exquirẽ multa ſubtilia more phi/
loſophico īuenire. ſed nichil ex inuẽtis
memorie cõmendare : Quid valeret au
rum querere et plurimum inuenire ſi
dum in via eſſet obliuiſci cõtingeret :
ſic eciam nõ valet ad predicacõnem ire.
et ex auditis nichil penitus retinere .
Unde in lege Moyſi illa animalia im/
munda erant q̄ non ruminabant et vn
gulas non findebant. Quid enim erat
ſpiritualiter ruminare. niſi diuina ver
ba et conſilia et precepta mente reuol/
uere . et ſic obliuioni ea non tradere :

Oȝ quid vngulas fiſſas habere. niſi ꝓ
male geſtis corda ſcindere. vt ſic ſint cor
da per cõtricionem peccatorum diuiſa.
et per ruminacõnem diuinorum deuo/
ta. plus enim ſatis delectatur ouis in
ruminando qđ carpſit ꝙ qđ carpendo
comedit. ergo ſi iſta ignoras omniū mu
lierum pulcherrima. et omniū creatu/
rarum digniſſima. racõnalis videlicet
creatura. vade iuxta Salomonis doc/
trinam poſt gregum veſtigia. et diſce a
brutis ſapienciam. O ſi cõſideret homo
formicam tam exiguam. carne quaſi et
oſſibus nullam. ꝙ ſit prudēs viam ſibi
faciendo. ꝙ prudens cibos colligendo.
ꝙ prudens in ea q̄ collegit cõſeruando.
Nunquid non ſtuperet nõ admiracõeȝ
incurreret? ergo ſi verbum predicatio
nis cibus eſt mentis. quia non ex ſolo
pane viuit hõ ſed ex omī verbo qđ pro/
cedit ab ore dī. Quomõ cum ad predica
cõnem vadis. more formice meliora nõ
eligis et in memoria ad ꝑpetuam bea/
titudinem non reponis? Turpe eſt vt
maior prudencia ſit in brutis ꝙ in pru
dētiſſimo animali. qđ vltra bruta racõ
nem accepit. et tamē dicitur Job. duo/
decimo. Interroga iumenta et docebūt
te volatilia celi et indicabūt tibi. et nar
rabunt piſces maīs. Hic poſſent innu
merabilia de prudentia animalium ad
duci. Tercia forma addiſcendi eſt
experiri efficaciter. quid prodeſt edifi/
care domum et nunꝙ inhabitare eam.
q̄d valeret cibos multos et diuicias cõ/
gregare. et nunꝙ ex eis vſum accipere?
ergo nec valet ſi verbum audias. ſi cor/
de retineas. ſi iuxta verbum dei oꝑari
deſiſtas. Nam operari eſt finis quare
homo audit et conſeruat viuacitatem
mentis. ergo ſi omne illud eſt vacuum
qđ non aſſequitur finem ſuū: cū omne
opus ſit ex fine laudandum. vanum ē
diſcere. vanum eſt memorie cõmendare
ſi deſit et facere. Quare nõ laudandus
eſt dux belli. quantūcunqȝ ſibi ꝓſpere
ſuccedat. ꝙ diu aliquid belli reſtat. niſi
prius victoriam plenā obtineat. ergo
nec multi laudandi ſunt qui ſolum ꝑdi
cacões audiunt ſed audita non faciunt
et ꝓpterea cum ſaluator eſſet medicus
non ſolum voluit ſcire noſtras infirmi/
tates. ſed eciā voluit experiri vt poſſet
homini compati. more medici qui cum
infirmis dicitur infirmari Unde dicit
ad Hebreos quīto. didicit ex hijs q̄ paſ
ſus eſt obedienciam. et ideo dicitur no/
bis in Canone Jacobi primo. Eſtote
factores verbi et non auditores. quo cõ
tra dicitur de phariſeis in Matheo. di/
cunt enim et non faciunt. Non talis
Apoſtolꝰ qui dicebat Non audeo aliq̄d
eorum loqui que ꝑ me non efficit xp̄s.
Et quid mirum de viris ſanctis cū hoc
fuerit in philoſophis Nā Tulius dicit
ꝙ principium artis eſt facere tu ipē qđ
doces Uiſa cauſa ꝓpt̄ quā debemus ad
addiſcendum moueri. et addita forma
ſecundum quā debemus in addiſcendo
regulari et dirigi. Tercio. ponenda
eſt materia ĉca quā debemus negociari
Eſt autem triplex Materia. ſcđm tria
q̄ debemus addiſcere. Primo. timorem
reuerencie. Secundo Amorem beniuo/
lentie. Tercio vero Rigorem iuſticie.
vt ſic diſcat homo timorem reuerencie
circa deum. Amorem beniuolencie ĉca
ꝓximū. z Rigorem iuſticie ĉca ſeipm̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Dico ꝙ homo debet diſcere timorem reuerencie circa deum Nam timere deū omnis boni eſt fundamentum. quia ꝑ eum homo dimittit peccatum. incipit agere bonum. et aſpirat ad optimum retinetur ne recidiuet in malum. Vn̄ Eccleſiaſt. Per timorem dei recedit omnis homo a malo. et inicium ſapiencie timor domini. et illud. niſi in timore domini tenueris te inſtanter cito ſubuertetur domus tua. Quis peccatorū non timeat iudicem omnia cognoſcentem: vniuerſa ſubtiliter exquirētem: et mala omnia punientem? Unde Jeremi. Quis non timebit te O rex gencium? Si ſic timet gallina pro filijs miluum ſic columba niſum. quantum eſt timēda et reuerenda ſumma potencia. cui nulla poteſt reſiſtere creatura? et ꝓpterea dicit dominus Deutronomij iiij. ad Moyſen. Congrega ad me populū vt audiat ſermones meos. et diſcat timere me omni tempore. Pſalmiſta. Timeat dominum omnis terra ⁊c̄. Nam ſicut dicitur in Malachia. Vobis timentibus nomen meum orietur ſol iuſticie. Nam et reges et mundi principes multum amant milites quos vidēt circa ſe reuerentes et reuerēter ſuis imperijs obſequentes. ſed diſperdunt et reprimunt cōtrariū facientes Scdo debemus diſcere amorem beniuolencie circa proximum. Unde ſcribit Aplūs. ad Theſſalonicenſes. Ipſi a deo didiciſtis vt diligatis inuicem. certe hoc docet et predicat omnis ſcriptura. hoc docet ⁊ predicat omnis natura. Quid eñ aſpide ſerpente crudelior. et tamen ſic cōparem ſuum diligit. vt abſq; eo viuere poſſit. Unde ſi quis aliquē eorū occiderit. alter miro modo perſequitur occiſorem. ita vt illum vbicumq; inuētum inuadit. et mori pro cōpare perui pendat. Qualis eñ hic mūdus eſſet tā diuerſis rebus vnitus ſi amor creatuārum non eſſet. ergo ſi ſic eſt in ſerpentibus. quid debet eſſe in hominibus qui ab vno deo quodammō ſpūaliter facti. ab vno ſolo orti et ad vnum finem bti tudinis ordinati de ipſa dilectione mutua ad proximum diuinum acceperūt imperium? Amemus ergo nos fratres non ſolum lingua. nec tantū corde. ſed et opere. quia vt Gregorius dicit. probacio dilectionis eſt exhibiti operis.

¶ Tercio debemus diſcere rigorē iuſticie quo ad noſipſos. Unde et ꝓpheta dicebat. Confitebor tibi in toto cor. m. quoniam didici iu. iuſticie tue. id eſt. didici corrigere. Nam et leo cauda ſua ferit priuſq̄ rugiat. gallus ſe percutit alis. nec canere preſumit anteq̄ ꝑcuſſerit. quia reuera nullus ad cantum eternum ꝓuenire valebit qui ſe hic nō affligit. Hec omnia ſancti doctores fecerūt. ſicut eorum nobis ſcripta oſtendunt. Vn̄ ⁊ ipſe doctor genciū dixit. Caſtigo cor. ⁊c̄ ne forte cum alijs predicauerim ipſe reprobus efficiar. Exemplum ſcī Jeronimi. qui carnem ſuam in deſerto macerauit oracōnibus et ieiunijs ⁊c̄.

Sequitur commune ſcōrū de virginibus

341

De virginibus.

Diffuſa eſt gracia in labijs tuis. ꝓpterea bn̄dixit te deus ineternū Pſalmiſta. Quis quantūcumqꝫ ſciencia polleat eciam ſi linguam eruditam poſſideat digne laudaꝛe valeat: ꝙ deus in nobili prerogatiua electam hāc et dilectā ſibi virginem gracia decorante in via et glā conſūmāte in pria ſtatueit? Omnis enim humana perfectio vel reſpicit ſtatū vie in quo merita cumulantur. vel ſtatum patrie. in quo premia condonantur. Dignum eſt enim vt qui legittime certat vel bellat: coronā poſt triumphum accipiat. nam ante triumphum nemo eſt laudandus. nemo eciā coronandus. Non enim eſt laudanda nauigantis felicitas donec nauē in littore ſtatuat et portum tranquillitatis obtineat. quia ꝙ diu hinc inde ventis flantibus in mari fluctuat et inter tumentes fluctus nauigat incertū eſt ad quē finem ꝑueniat. Hanc igitur ſanctā virginem inſimul et martirem. que iā nauem ſuam collocauit in portu et plenam victoriam reportauit ab hoſte.

In verbo premiſſo a duobus legimus cōmendatam a ſancto Propheta. Primo. ab Eloquentia virtuoſa. qua refulſit in mundo. Secundo ab excellētia glorioſa qua ſplendet in premio. Primum reſpicit vitam mortalem in q̄ cū hoſte pugnauit. ſecūdū reſpicit vitā inmortalem in qua ab hoſte triumphauit. vel triumhum accepit. Primū. ſcꝫ victoria cauſa ſedi eſt. Sed ſecundum eſt veritas ſiue premiū primi. Primū notatur cum dicitur Diffuſa eſt gracia in labijs tuis. Secundū notatur. cum dicitur. ꝓpterea benedixit te deus in eternū. Dicit ergo ſanctus Propheta. Diffuſa eſt gracia. Non enim habuit graciam oris. ſed eciā cordis et operis. Require in eius legenda ꝙ fuit deo grata ꝛc̄. Vt igitur nos poſſimus habere diuinam graciam Tria ſunt nobis neceſſario attendenda Primo quidē q̄s ſit ad eam perueniendi modus. Secundo quis eius ſit vſus. Tercio. quis eius ſit fructus. Eſt igitur Primo Nōndum de modo quo habenda eſt gracia. Nota ergo. ꝙ ad graciam poſſidendam et cōſeruandam Quatuor ſunt neceſſaria. Primo vt ſit Cor purum. ſit ꝓfundum. ſit latum ꝛ amplum. ſit eciā clauſum. Vt ſic ſit purum per mundiciam caſtitatis in carne. Sit profundum ꝑ infimū humilitatis in mente. ſit latū per effectum caritatis in opere. et ſit clauſum per cōſeruacōnem taciturnitatis in ore. vt ſic ſit caſtitas contra ſordes luxurie. Sit humilitas contra tumorem ſuperbie. Sit caritas contra liuorem inuidie. Sit et taciturnitas cōtra nimietatem verborum. Dico. ꝙ ante omnia debet eſſe cor purum ꝑ mūdiciam caſtitatis in corpore. contra ſordes luxurie. et de hoc exponitur illud prime. Ca. primo. Petri. Succincti lumbos mentis veſtre ſperate in eam que confertur vobis graciam: mentis et corporis lumbos teneat perfecte ſuccinctos et ſtrictos Vnde dicitur in luca Sint lumbi veſtri precincti. qd̄ exponens Gregorius. ait. lumbos enim p̄cīgimus cū carnis luxuriā ꝑ cōtinēciā coartamꝰ. Quis nō fugiat luxuriā cū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

animalia bruta deteſtantur. Sed heu
quoniā facti ſunt homines xpriſtiani
non ſolum vt pagani ſed velud canes ꝛ
equi. lege capitulum Iheremie tercio.
Nam et quinto eiuſdem dicitur. Equi
amatores in feminas et emiſſarij facti
ſunt et vnuſquiſqꝫ ad vxorem proximi
hinniebat. et addit. nunquid ſup hijs
non viſitabo dicit dominus? in gente
tali non vlciſcetur aīma mea? Scdo
debet eſſe cor profundum per infimum
humilitatis cōtra tumorem ſuperbie.
Ad valles enim fluunt aque et in mon
tibus altis non inueniūtur aque. quia
ſicut interius cauernoſi p naturam va
cuitatis quā nō amittūt: aquas a mari
attrahunt et ſic fontes foras erumpunt
et flumina magna faciunt. et ſic vir hu
milis. dum ſe vacuum credit diuinam
graciam ad ſe trahit et tanto amplius
quanto ſe humiliauerit profundius.
Sicut ſuperbus quanto magis aſcen/
dit tanto forcius inde ruit Vnde Saul
ſuperbiſſimus cecidit illuc Dauid hu/
milis aſcendere meruit. et tanto ma/
gis quanto ſe amplius humiliauerat.
Vnde dicitur in Cantico Domine noſtre
Reſpexit humilitatem ancille ſue. De/
poſuit potentes de ſede et exaltauit hu
miles. et quid mirum ſi ita eſt. cum di
cat Apoſtolus. q deus ſupbis reſiſtit.
humilibꝫ aūt dat graciam. Quomodo
aſcendere poterit cui omnipotens con/
tradicit? Nunquid gallina ſe ibi audet
erigere vbi ſcit vulpem eſſe? Quid ibi
ouis facē poterit vbi et leo reſiſtit? ergo
ſuperbus aſcendet? immo pocius ruet
qui omnipotentem contra ſe habet. Vn
ad ſuperbum loquitur ipſe in Abdia.
Superbia cordis tui extulit te habitan
tem in ſciſſuris petre. qui dicis in cor/
de tuo. Quis detrahet me deorſum. ſi
exaltatus fueris vt Aquila et inī ſidera
poſueris nidum tuum. inde detraham
te dicit dominus. Tercō debet eſſe
cor latum per effectum caītatis in ope
cōtra liuorem inuidie. Nunquid ignis
in ſtipula poteſt eſſe et non ardere vel
fumū non facere? Nunquid non carbo
ignitus carbones extinctos incendit
quos iuxta ſe reperit? Nōne cādela ar
dēs incendit extinctā ſi illi fuerit appli
cata? Sed caītas cum ſit ignis quomō
in anima poſſit eſſe et ſibi ꝓximos nō
incendere? Quid eſt autem proximum
inflammare. niſi eum per beneficia ad
amandum mouere? Vnde Apoſtolus.
Si eſurierit inimicus tuus ciba eum ſi
ſitit potum da illi. hoc enim faciēs car/
bones ignis cōgeres ſuperr caput eius
id eſt. inflammabis eum ad te amandū
Nam qui videt fratrem ſuum neceſſita
tem habere et clauſerit viſcera ab eo.
quomodo caritas dei manet in illo. et
Propter hec omnia dicitur luce ſexto.
Si diligitis eos qui vos diligunt q̄ vo
bis gracia? ſiquidē et peccatores hoc fa
ciunt. ergo omnibus benefaciendum
eſt ſi poſſibilitas adeſt. et nullius bono
inuidendum eſt. Quarto debet eſſe
cor clauſum p obſeruanciam tacitur/
nitatis in ore contra vicium lingue.
Vnde dicitur Eccleſiaſtes. triceſimo.
Audi tacens et ꝓ reuerencia addetur
tibi bona gracia. Nam et dicitur vice/
ſimo eiuſdem. Sapiens in verbis ſeip
ſum amabilem reddit. ſed gracie fatu/
orum effundētur. Eſt tacens qui inue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

nit᷑ ſapiens. et eſt odibilis qui procax
eſt ad loquendum. homo ſapiēs tacebit
vſq; ad tempus. laſciuus autem et im
prudens nō ſeruabūt tempus. Et qui
multis vtitur verbis odit animā ſuam
Sapiens in verbis producet ſeipſum.
et homo prudens placebit magnatis.
Similiter et xxi. eiuſdem dicit. in ore
fatuorum cor illorum. et in corde ſapien
tum os illorum. Debet igitur homo
eſſe velox ad audiendum. tardus ad lo
quendum. et tardus ad iram. quia taci
turnitas diſponit ad graciam. ſed lo/
quacitas diſponit ad iram. Ob quam
cauſam noſtra natura magiſtra: poſuit
linguā inter duo clauſtra ne facile ꝓſi/
liret in verba. Multi monachi ꝓficiunt
qui clauſtra cuſtodiunt. ſed cito defici/
unt qui cito vel ſepius foras vadunt.
quare lingua noſtra frenanda eſt inter
clauſtra ne ī vana leuiter effluat. quia
ſicut ait ſanctus Propheta. vir linguo/
ſus non dirigetur in terra. Sic igitur
patet modus quo ad graciam perueni/
mus et eam in nobis augmentamus.
¶ Reſtat videre quis ſit eius Vſus.
Nota ꝙ eius vſus conſiſtit in tribus.
Primo in honorando domini maieſta/
tem per reuerentiam adorantem.
Secundo in refrenando ꝓpriam volū/
tatem per temperantiam cohibentem.
Tercio in releuando proximi pauper
tatem per miſericordiam ſubuenientē.
¶ Dico ꝙ Primus vſus eſt grē in ho/
norando diuinam maieſtatem per reue
renciam adorantem et vſq; ad pedes
ſe humiliantem. Si tantam exhibent
reuerenciam cardinales ſummo ponti/
fici. et milites regi quanta eſt reueren/
cia exhibenda illi ſumme potenti. vni/
uerſa ſcienti. omnia gubernanti. et ſin
gula diſponenti? Vnde dicitur ad He/
breos duodecimo. Habemus graciam
per quam ſeruiamus placētes deo cum
metu et reuerencia. Quis vnquam ad
diuinum tronum acceſſit reuerenter et
qd̄ peciȷt non impetrauit? Exemplū
eſt de publicano. qui quia reuerenter
acceſſit iuſtificacōnem et veniam repor
tauit. Sed contra phariſeus qui irre/
uerenter acceſſit nichil a deo obtinuit.
ſed pocius culpam auxit Vnde dicitur
ad Hebreos quarto. Accedamus cum
fiducia ad tronum gracie eius. vt mi/
ſericordiam cōſequamur et graciam in
ueniamus in auxilio oportuno. Si eīm
tantā reuerenciam exhibent animalia
ſuo regi. ſcilicet. leoni vt ad eius rugi/
tum timeant. gradum figant. exſpectā
tes cum tremore quid iubeat. nec circu
lum quem cauda deſcripſit pertranſire
preſumant: quid animalium. ymmo
creaturarum omnium faciendum eſt
creatori? O ingratitudo humana. O
ſuperbia digne aliquādo confundenda
quando animalia bruta leonem reuerē
ter metuunt quem tyrannum crudeliſ
ſimum ad ſe perſequendum ꝓſentiunt
et apes ſic ſuo regi ſeruiunt. immo cui
multa preſtiterunt dum ſibi eum regē
fecerunt. et homo creaturarum digniſ/
ſima a deo formata et omnibus rebus
mundi prepoſita. precioſo ſanguine cō/
parata et de morte ad vitam reducta
renuit ſuo regi ſeruire. Vnde ipſe cō/
q̄ritur in Johanne. Ego honorifico pa
trem meū. et vos inhonoraſtis me. et ī
Mala. ij. Si ego pr̄ vbi ē honor meus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

¶ Secundus gracie vſus eſt in frenã/
do ꝓpriam voluntatem per temperan/
tiam conſtringentem. Turpe eſt et eſt
nature contrarium. vt vbi ſe frenat bru
talis natura q̃ in laſciuiã tota eſt ꝓna:
ſine freno viuat racõnalis natura. que
ſenſualitatis et carnis eſt domina non
ancilla. ¶ Notandum igitur eſt. ꝙ
Aureolus Philoſophus. in quodam li/
bro ſuo de nupcijs dicit. Querit enim
an vir ſapiens ducere debeat velle vxo
rem. eciã ſi ſit pulchra. ſi caſta. ſi bene
compoſita. ſi bene morigẽata. ſi ex parẽ
tibus honeſtis ⁊c̃. que in muliere ſunt
cõmendanda. et ait raro iſta omnia cõ/
ueniunt in aliqua. q̃ etſi cõueniant: a
ſapiente tamen vxor ducenda non eſt.
et racõnem aſſignat quare. vxores in/
quit querunt precioſas veſtes. ſuppel/
lectilem variam. aurum et gemmas.
et obſequentes ancillas. et tamen vt
ipſe addit. ꝓponunt marito garrulas
queſtiones. Talis inquit ad virum:
Illa me honoracior preceſſit ad publi/
cum. talis honoratur ab omnibus. et
in conuentu feminarum quaſi miſera
deſpicior. cum eciam hodie talem quã
inſpexiſti vicinam. dic michi quid lo/
quebaris hodie cum ancilla. de foro eci
am veniẽs quid inquit michi portaſti.
Et ſic nec amicum nec ſodalem habere
poſſumus. quia vxor alterius odium
ſuſpicatur ⁊c̃. Tercius vſus gracie
eſt in releuando ſummam neceſſita/
tem per miſericordiam ſubleuantem.
Unde prima. Petꝛ. quarto. Unuſquiſqꝫ
prout accepit graciam illam in alteru/
trum adminiſtrantes. Turpe eſt ſi mi
ſericordiã quã exhibent bruta non exhi
beat homo animal manſuetũ a natura.
O crudelitas humana. O crudelitas
dura tigridis lacte nutrita. vñ nobis
crudelitas tanta conſtat? Deponamus
fratres omnem prorſus ferocitatem. vt
per virtutum exercitia quidquid inhu
manum eſt et ferum in nobis omnino
depereat. at per hoc triplicem gracie
vſum obſeruantes: ſupernorum ciuiũ
gloriam attingamus. Quod nobis preſ/
tare dignetur xpiſtus iheſus. Qui cũ
deo patre et ſpiritu ſancto viuit et reg/
nat deus in ſecula ſeculorum Amen.

Uentura bona docẽtis ſeraphici doc
toris Bonauenture ſacroſancte Rõne
eccleſie Cardinalis digniſſimi de tem/
pore ſimul et ſanctis perfructuoſum
opus Zwollis impreſſum: Feliciter
explicit. ⁊. Anno domini Milleſimo
quadringenteſimo ſeptuageſimonono.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 18